ACTA HISTORICA HUNGARICA TURICIENSIA

XL. évfolyam 4. szám

Pannon Kultúraközösség Kutató és Képzőközpont Folyóirata
2025/C

A ZÜRICHI MAGYAR TÖRTÉNELMI EGYESÜLET 135. SZ. KIADVÁNYA

ISSN 2297-7538

Zürich, Budapest, Adelaide, Athén, Bangkok, Beijing, Beregszász, Boulogne Sur Mer, Brno, Carrigmore, Csikszereda, Felsőőr, Heidelberg, Helsingborg Honolulu, Koppenhága, Lendva, London, Pozsony, Szabadka, Vancouver

Szerkeszti
a ZMTE Tudományos Tanácsa

BEKE Zoltán magánkutató, a ZMTE elnöke beke@pobox.sk

BÉRCZI Szaniszló C. Sc. fizikus csillagász, ny. egyetemi docens, Eötvös Loránd Tudományegyetem, bercziszani@caesar.elte.hu

CSÁMPAI Ottó C. Sc. etnoszociológus, ny. habilitált egyetemi docens, Nagyszombati Egyetem, csot-toster@gmail.com

DARAI Lajos C. Sc. filozófus, professzor emeritus Kodolányi János Egyetem, darailajos@gmail.com (főszerkesztő)

GÁSPÁR Róbert mérnök, történész gasrob75@gmail.com

GEDAI István C. Sc. történész, numizmata, ny. főigazgató, Magyar Nemzeti Múzeum

HARAI Dénes C. Sc. katonapedagógus, ny. ezredes, egyetemi tanár, Nemzeti Közszolgálati Egyetem, harai.denes@uni-nke.hu

HARASZTI Zsuzsanna magánkutató haraszti.zs.karolina@gmail.com

JÁVOR Miklós Ph. D. történész, író, javormiklos1@gmail.com

J. ÚJVÁRY Zsuzsanna Ph. D. történész, egyetemi docens, Pázmány Péter Katolikus Egyetem, zsujvary@gmail.com

KÖLTŐ László dr. univ. régész, mérnök, ny. múzeumigazgató Somogy Megyei Múzeumok Igazgatósága, koltolaszlo48@gmail.com

NYÁRI Gábor Ph. D. történész, főigazgató, Rendszerváltás Történetét Kutató Intézet és Archívum, nyari.gabor1986@gmail.com

PANDULA Attila D. Sc. történettudomány, habilitált egyetemi docens, Eötvös Loránd Tudományegyetem, attila.pandula@gmail.com

SZEDERKÉNYI Tibor D. Sc. földtudomány, ny. egyetemi tanár, Szegedi Egyetem, Pécsi Egyetem, szedertib@gmail.com

SZEKERES István írástörténet kutató, szekeresistvan1917@gmail.com

RIHMER Aurél történész, granasztoi@yahoo.com

VIZI László Tamás Ph. D. történész, mb. rektor, Kodolányi János Egyetem, lvizi@kodolanyi.hu

ZÁHONYI András mérnök, íráskutató, azahonyi4@gmail.com

Kapcsolat kizárólag elektronikus levelezéssel. A szerkesztőség levélcíme:
zmtehu@gmail.com

Kézirat alakja: Word, 16-os lapszélesség, 12-es betű, szimpla sorköz.

TARTALOM

ÍRÁSTÖRTÉNET ÉS MAGYAR ŐSTÖRTÉNET 5

Mandics György (Budapest):

A rováskrónika hozadéka a magyar őstörténet számára 6

Darai Lajos (Kápolnásnyék):

Szfinx-szobrunk folytatása is magyar 18

Záhonyi András (Budapest):

Etruszk felirat megfejtéskísérlete. Maglianoi ólomlemez (Kr. e. V. sz.) ... 75

LEGKORÁBBI TÖRTÉNETI IRODALOM 77

Fábián Sándor (Aknasugatag):

Ógörög és latin nyelvű szövegek történelmünk jobb megértéséhez 78

VALLÁSTÖRTÉNETI KÓDFELTÖRÉS 151

Fábián Sándor (Aknasugatag):

Vallási „szürreál". Husziták és manicheusok a Rohonci kódexben 152

NAPTÁRTÖRTÉNET 184

Záhonyi András (Budapest):

Napok, hónapok, bolygók, számok – sejtések, töprengések 185

EURÓPA TÖRTÉNELME 191

Jevgenyij Norin (Moszkva):

A „zűrzavaros idők" és a nemzet születése. Miért ünnepli Oroszország minden év november 4-én az „Egység Napját"? 192

TRIA-NON 105 206

Makkay János (1933–2023):

Sir Arthur Evans és Trianon 207

MAGYAR NYELVTUDOMÁNY 222

Gyimóthy Gábor (Zollikerberg):

1000 utáni 8, 9. és 10. száz, 2000 utáni 1, 2. és 3. száz nyelvleckéztetés .. 223

Gyimóthy Gábor (Zollikerberg):

Szólista (a nem éneklő!) A nyelvleckéztető gűnyversek számozásával . 330

Gyimóthy Gábor (Zollikerberg):

Nyev és származás..... 361

KELTA NÉPRAJZ..... 365

Z. Tóth Csaba ford. (Pécs):

Az együgyű Peronnik. Breton népmese..... 366

Timaru-Kast Sándor (Ingelheim):

Az együgyű Peronnik – breton mese elemzése 378

IRODALOM 383

Darai Lajos (Kápolnásnyék):

Módszertani őshonosság 384

E SZÁMUNK SZERZŐI.....498

FÜGGELÉK.....499

A Zürichi Magyar Történelmi Egyesület őszinte története XXXIX–XL..... 500

A Zürichi Magyar Történelmi Egyesület kiadványai.....527

ÍRÁSTÖRTÉNET ÉS MAGYAR ŐSTÖRTÉNET

Mandics György (Budapest):

A rováskrónika hozadéka a magyar őstörténet számára

A rovásírás hagyománya, amint azt feltártuk a „Somogyi Antal rovásírásos gyűjteménye” (SARGY) III-tól (2014) kezdve, új választ ad a magyar őstörténet alapkérdésére: honnan jöttünk és kik voltak a rokonaink. A hely – a rováshagyomány szerint – Ázsia, mégpedig annak északkeleti része, vagyis Dél-Szibéria Gobi-sivataghoz közeli része. Ezt a SARGY III-ban, 2014-ben megfogalmazott azonosítást az utólagos kutatások megerősítették és pontosították: a rováshagyomány TUVA vidékét, a Jenyiszej (régi nevén a KÁM) folyó forrásvidékét nevezi meg őshazaként, s ezt igazolja régészeti, nyelvészeti és néprajzi adatokkal. Itt a KÁM-CSIK folyóág mentén találhatók a legrégibb rovásjel emlékek, melyek egész Pannóniáig követhetők a magyarok vándorlásait követve. Valamint ugyaninnen kimutatható a hunok párhuzamos jelenléte i. e 200 és i. u. 200 között. A két nép nagyon közeli rokon volt, ugyanazon folyóág két oldalán, s csak a hosszú vándorlás alatt szakadt meg a gyakorlati kapcsolat a két rokonnép között, és vált e kapcsolat pusztán rokonság-tudattá, amelyben a csiki székelyek voltak e tudat legvilágosabb megtestesítői.

Gazda Józseffel beszélgetve, e kedves barátom azt találta mondani, hogy számára, aki nem rovásírás szakértő, az a legizgalmasabb kérdés az újonnan feltárt rovásírás hagyaték[1] szempontjából, hogy ez milyen kihatással van, s lesz a további kutatásra, amely a magyar múlt feltárását helyezte célja középpontjába. Rögtön elismertem, hogy ez alapvető kérdés, amelyet viszont ma még nem lehet nagyon pontosan megválaszolni, hiszen bár egyfelől igaz, hogy a kutatás még nem fejeződött be, de az is igaz, hogy már ismerjük az egész anyagot a maga méreteiben, s azt is: mit tudunk immár biztosan róla.

Azok számára, akik csak most találkoznak ezen anyaggal, elmondhatjuk, hogy tizenegy kódexünk, és több tucat töredék anyagunk maradt fenn. Az anyagok paleográfiai elemzése kimutatta, hogy több mint 20, részleteiben eltérő rovásábécét használtak a másolatok készítői, akik összesen 165 eltérő alapszöveget írtak, másoltak, némelyiket 6 változatban is. Ebből 124 verses szöveg, a többi önálló próza, levél, kommentár, utasítás, jogi okirat töredék, tankönyv darab, felirat másolat. A verses szövegek alkotják a gyűjtemény gerincét, egy gesztát, a magyarok eredetéről, s királyaik vitéz tetteiről. Az is kiderült, hogy az anyagból 71 szöveget elemezhetünk alaposan, mivel kettőnél több szövegváltozatunk van; 36 szöveg maradt ránk egyetlen rovásváltozatban, s csak 17 azok száma, amelyek csak latin-betűs átiratban maradtak meg, de tudjuk, hogy eredetileg ezek is rovásszövegek voltak.

Előadásunkban ezekre a forrásokra összpontosítunk.

---

[1] Mandics György: Róvott múltunk I-III. Irodalmi Jelen, Arad, 2010-2012.
Ugyanő: Somogyi Antal rovásírásos gyűjteménye I-VI. Magánkiadás, Budapest, 2012-2018.
Uő.: Magyar hegedűsök énekei eleinkről. A Ciceró-"kódex" hosszú rovásbeírásai; Kráter, Pomáz, 2015.
Uő.: Janus Pannonius és a rovásírás; magánkiadás, Budapest, 2015.
Uő.: A kaukázusi magyarság a rováskrónika szerint. A rovás-krónika mint forrás: résztanulmányok 1. RKFR 1. Végleges forma; magánkiadás, Budapest, 2019
Uő.: Hétfolyó, hétcsillag a rováskrónika legősibb rétege. A rováskrónika mint forrás: résztanulmányok II. RKFR 2.; magánkiadás, Budapest, 2020
Uő.: Kezdetek: Szibéria. Hunok – csíkok; Írástudó, Dunaföldvár, 2024.

Honnan jöttünk?

Ezt a kérdést, amelyet a latin nyelvű krónikák egyöntetűen úgy válaszoltak meg, hogy a nagy síkságokról, ahol őseink íjfeszítő lovas-népek voltak, a mai akadémikus történelem pedig úgy, hogy az Ural környékén vadásznépek voltak, a rovásírásban fennmaradt geszta szerzői egyértelműen a magyarok ősatyját a hevült föld képében határozzák meg. Neve Kamad. Felesége Öm, az Ősforrás, kinek neve beszélő név, s világosan utal az ömlőre. A forró föld a forrástól gyöngyöző termékeny földdé alakul, s ekkor neve már Kam, vagy Kám, a gyöngyöző. Az ő felesége Emű, egy újabb forrás, akinek életvizéből születik elsőként Kus, a folyó. A folyó ágai a népek. Kus gyermekei, kisebb folyók, kiknek száma 7. Az ötödik gyermek (leágazás) Szizág, kinek iker-fia Hunor és Magor.

A mítoszból megtudjuk még, hogy KUS mellett Kámnak másik 6 gyermeke is született, s ama mindegyik gyermekének ismét öt–hét fia, s ez már 49 nép. Ezek lepték el a földet.

Egy másik mítosz a nőági rokonokat számlálja elő. Hét nő is született Kam és Emű nászából. Ezek heten a csillagok, s fent ragyognak az égen.

Látható, hogy ez egy világos természetmítosz, mely szimmetrikusan elrendezi az eget és Földet, s az élet jelenségeit ebből a nászból vezeti le.

Ez a rendszer, mint kimutattuk, Mohácsig állt fenn, s még II. Lajos tanító könyvében benne volt 1516-ban.[2]

Az ősmagyarok életformájáról csupán néhány ének töredékből következtetünk. Például Cicero Kódex 1, amely megjegyzi, hogy az ősök emlékét felidéző szertartás árokással kezdődik, amelybe vizet vezetnek, s ide ültetik a „venereket" az ősök emlékére. Nos, az árokás szertartása csakis egy öntözéses földművelési rendszer ismeretével érthető, mint ahogyan a nagyszámú szó, amely az ár köré épül. Az ár, az árok, a vízfolyás számtalan szava, amelyek közül a legmeghökkentőbb az ár homonímiája, az ÁR. Vagyis a víz árja és az értéke egy tőről fakad. Ezt közvetíti az ÁROK, a víz mozgásait uraló csatorna. Nem véletlen az sem, hogy egy későbbi korból a várak alatti mentő alagutakat is AJ-ÁROK (AJ-eReK) néven nevezik meg.[3] S ezt nem egyszer, hiszen a Sellei kastélyban talált titkos rovásfelirat is így beszél a kincshez vezető földalatti útról: AJ-eReK.[4] Az ÁROK és az eReK, pontosabban a VeNeReK pontos tájékoztatást adnak arról, hogy a magyarok milyen növény termesztésével foglalkoztak intenzíven: a szőlővel. A szőlő venyigéi a rejtélyes VeNeReK, amelyeket a TESZ nagynevű kutatói sem tudtak azonosítani.

Csak annyi derült ki, hogy a szó, „valamiféle italt" jelöl, amelyet a középkori krónikák szerint az ebéd után fogyasztottak. Nos, jelentem tisztelettel, ez a rejtélyes ital a bor, amelyet a szőlő „vén ereiből"= venerek ékezethiánnyal, préseltek és erjesztettek. Ez holt biztos, mert van olyan vers, amelyben a venerekre szinonimát is olvashatunk :AGG IN, sőt azt is megtudjuk, hogy Pécsre a rómaiak hozták be a Kárpát medencébe a „VeNeReKet".[5] A VeNeReK kifejezés azonban egy plusz ajándékkal lep meg: mivel kihalt szó, s csak 1372 és 1492 között használták,[6] ez egyben meghatározza az adott versek hivatalos korát is. Ekkor születtek ezek a versek: Tilay János deák, Kova Áron deák, valamint Lázár A. hegedűs és „Váradi Péter hegedűs" énekei.[7] Mi több, Janus Pannoniusról írt monográfiámban kiderítettem, hogy a rováskrónikákból ismert éneket (Váradi Péter hegedűse) Mátyás rendelésére írta egy hegedűs az őt kijátszó Váradi Péter érsek bebörtönzése alátámasztására. Ez az esemény 1484 augusztusában történt, így tökéletesen illik az adott időhatárhoz. Ez a kettős vakpróbához hasonlóan szinte megdöbbentő bizonyíték

[2] SARGY IV, 286.
[3] SARGY, I, 39.
[4] SARGY, IV, 366.
[5] SARGY, III, 74.
[6] V. ö. Jókai Kódex, 131. Festetics Kódex,1493, 167.
[7] SARGY VI, 301.

rovásírásaink abban a korban elhelyezésére. Szó sem lehet 1870-es hamisításról, ahogyan azt Szarvas Gábor feltételezte, a rovás anyagok megvizsgálása nélkül, hiszen Somogyi Antal ki nem találhatta a „venerek" szó értelmét, hiszen akkor már 400 éve senki sem használta!!!

Összegezve: a Magyarok ősei egy forró földön éltek, ahol perzselt a Nap, a víz nagy érték volt, ezért a termékenység csak a víz által valósulhatott meg. Kertgazdálkodás volt az ősök tevékenysége, s állatterelés. Ménesek és nyájak felügyelete. Nos, ez gyökeresen ellentmond a fenyves-erdőknek is, a tundráknak is. Őseink a rovásénekesek szerint így éltek.

Hol volt az Őshaza?

Erre a kérdésre már nem adható egyszerű válasz. Ha az énekekből kirajzolódó földrajzi világképet nézzük, akkor Kelet irányában legtávolabbi forrás HUNOR KARATJA A ZÁM KÖZELÁBEN.[8] Előtte KOR A ZÁM földje van, amiben felismerhető Khorezm, amely a középkorig nagyszerű város, amíg a sivatag be nem fedte.[9] Ez jól írja le Közép-Ázsia és tovább Észak-Mongólia vidékét, a sejtetett Nagy Fallal.

Délen SÁG nemzete uralkodik a tenger mellett, amibe az INDÓS VIZE 9 ÁGA ZAT-TAL GÜRŐDIK:"[10] Ez világosan utal az Indiai-óceánra.

Nyugat felé a tenger előtt a LÉG-HeGY,[11] ami valószínűleg a Kaukázus. Innen egy folyó ömlik a tengerbe, amit SARJAS POLI-nak nevez a rovásíró. Hogy ez mi lehet, melyik folyó, nyílt kérdés. A ma ismert anyag alapján nem pontosítható.

Ha körbe tekintünk a helyről, ahonnan ez a látvány feltárulhat, leginkább a Kaukázus jut az eszünkbe. Több eposztöredék és egy kiseposz világosan ír a Fűszíne-völgyről, ennek oldalán a hatalmas hegyről. Ez a konfiguráció a Kura folyó tölcsérszerű völgyét juttatja az eszünkbe, ahol ott vannak az Ürményi lázadók – az Örmények, – és Szava királysága, amely az adott korban leginkább a szavárdokra emlékeztet. A magyarok a szavárdokkal félig-meddig rokonok, de aztán gyűlölet lép fel a királynő és Bükkösi vitéz között, aki a Királynő lányát veszi el, s nem Őt.

Hogy mennyi történelmi hitele lehet egy ilyen történetnek, az önálló kutatást igényel, ám az biztos, hogy a királynő a támogatója az Ártmány (Ármány) kultuszának, ami lehetséges. Ezzel szemben a magyarok Nap-imádóknak vallják magukat, ami ismét csak lehetőség. S tovább az a kijelentés, hogy a székelyek innen viszik magukkal a Nap-imádat szokását. A Nap-imádat számtalan jelét megőrizte a magyar népvallás és a motívumkincs, míg ezzel szemben az akadémikus szemlélet nem tud mit kezdeni a Nappal, mivel nincs a finnugor nyelvekkel hasonlítható gyökalakja. Elvileg nem lenne szabad ismernünk a Napot, mert „nincs a finnugor alapnyelvben". Talán más nyelveket kellene faggatni ott a Kaukázusban, avagy Közép-Ázsiában? Ez a nyelvészek számára jövőbeli feladat.

A Hét vezér, hányszor hét?

A kaukázusi magyarok hét vezért tisztelnek, s ezek: BALK, URSÁG (Ország), DeReG, UZ, KOMAR, GUD, KAS.[12] Ők indulnak el a Kaukázusból észak felé.

A hunok is hét vezérrel indulnak Európa felé: Vela, Keve, Kadocsa, és Etele, valamint testvérei, Reuwa (Ruga) és Buda voltak a kapitányok, ezen kívül Kádárt, a Torda nemzetségből választották meg bírónak, aki valamennyi felett bíráskodhatott.[13]

[8] Inc 283 kép, 0004a, 12. sor. (SARGY, III, 10-11. old.)
[9] Inc 283 kép 0004b, 7. sor. (SARGY, III, 10-11. old.)
[10] Inc 283 0003, 8. sor.
[11] Inc 283, 0003, 9. sor.
[12] Inc 283, 0011-013.
[13] Kézai, 6. rész.

Etelközből is hét vezér kerekedik föl, hogy megtegye a honfoglalást: Álmos, Előd, Und, Tas, Huba, Kunt, Tuhutum.[14]

Árpád négy terebélyes csepefa (cserefa) árnyékában hűsöl Csepe-l szigetén. Ott van a többi hat vezér sátra is. Míg a kémek jelentését várják a Dunántúlról, a táltosokat hívja, hogy mondjanak jóslatot. A hét törzs hét táltosa egy darab parazsat tett egy fém kanálba és Árpád elé vitték. Ott a hét törzs vezére egy darab cserefát hozott, s a zsaráttal meggyújtották. Ez jelképezte a szövetséget.

Hét vezér kötötte meg végül Pusztaszeren is a szövetséget. Anonymus 1200 körül ezt így hagyta ránk: Álmos fia *Árpád*, Előd fia *Szabolcs*, Kündü fia *Kurszán*, Ond fia *Ete*, Tas fia *Lél (Lehel)*, Huba, kitől a Zemera (*Szemere?*) nemzetség származik**,** és Tétény (Tuhutum) fia *Harka*.[15]

E listába Györffy szerint hibásan került be Tas és Lél, akik léte 950 körül biztos.[16] A későbbi krónikákban megőrzött vezérnévsor történeti mondákon alapul: Árpád, Szabolcs, Gyula, Künd, Lél, Vérbulcsú, Örs.[17]

A nevek tehát változnak generációról-generációra. A rovásírás megtoldotta a krónikákból ismert három listát – hun, Etelköz, Pusztaszer – a Kaukázusból valóval. A nevek változnak, ám a struktúra marad.

Ha megpróbálunk körülnézni az adott korban, azt találjuk, hogy Lengyelországban, I. Mieszko fejedelemnek 7 felesége, volt, mielőtt a későbbi hites felesége, Dąbrówka megjelent volna és keresztény házasságot kötött volna vele. A 7 feleség roppant fura a számuk miatt, s azért, hogy viszonylag funkciónélküliek. Ezért a lengyel Anonimus, akit a források származása miatt Francia Anonimusnak vagy Gall Névtelennek neveznek, ezen állítását a lengyel kutatók később végtelenül vitatták, s a leggyakrabban szimbolikusan értelmezték, mint a hét tartományból álló birodalom egyszemélyben egyesítését.[18] Mi több, nem csak a tőlünk északra, de a tőlünk délre fekvő horvát királyi alapításokban is megjelenik a hetesnek ez a mitikus jelenléte. Gyanús, hogy mindkét esetben a magyarok hozták divatba ezt a mágikus hetest, amely máskülönben igen általános, ősi szimbóluma a legerősebb és leghatékonyabb csapatszervezési elvnek, a modern pszichológiai kutatások szerint is.[19]

A bibliai leszármaztatás szabálya

A középkori európai történetírók másik kedvenc toposza a bibliai leszármazásrendhez való csatlakozás. Ez alól a magyar krónikások sem kivételek, mondhattuk eddig. Ez mit jelent gyakorlatilag? Ha elfogadjuk a kereszténység téziseit, akkor mindenki Isten teremtése terméke, s Ádám és Éva leszármazottja. Elkövette a Bűnt, amiért kiűzték a Paradicsomból, majd a többi bűnben is részes, amiért Isten Özönvízzel sújtotta az emberiséget. Ebből csak Noé menekült meg. Neki három fia lett: Sém, Kám és Jáfet. Ezek az egyházatyák szerint minden emberfaj ősatyái.

Anonymus, „Béla király névtelen jegyzője” (1196) szerint a legrégebbi hagyomány szerint a magyarok szkíták, akiknek első királya Magóg, Jáfet fia. A magyarok neve a Magógból ered.[20]

---

[14] Cicero Kódex, 5. ének.
[15] Anonymus, 1. és 6.
[16] Györffy, István király és műve, IV. javított kiadás, 31.
[17] Györffy, id. mű, 31.
[18] Galli Anonymi Cronica et gesta ducum Sive principum Polonorum. Monumentum Poloniae Historica, N. S. t. II. Krakow, 1952, 16-21.) A Vitákról. Tapolcai László: Książę Mieszko i i jego żony. In: Polono-Hungarica, ELTE, Lengyel Filológiai Tanszék, 2016, 325-332.
[19] Mandics Gy. A rejtélyes írások könyve. Albatrosz, Bukarest, 1981, 58. M. Gy.: Rejtélyes írások, Akadémiai, Budapest, 1987. 31.
[20] Anonymus, I. fej.

Kézai Simon krónikája szerint (1282) szintén Japhettől származott Ménrót, aki Bábel tornyát akarta megépíteni, sikertelenül, majd innen Evilath földjére költözött, Persis egyik tartományába, ahol Eneetől két fia született Hunor és Magor.[21]

Az 1330-körül született budai minorita krónika szerint Nimród a magyarok őse. Apja Tana, nagyapja Jáfet, Noé fia. Hunor és Magor Nimród leszármazottja. A Dubnici krónika, az Acephalus, a Sambucus és a Római (Vatikáni) kódex verziója ugyanezt állítja. Szentpétery latin krónikakiadásában ez az S verzió.[22]

Az 1350-re datált Pozsonyi krónika szerint az özönvíz után 201 évvel Jáfet magvából kelt Ménbrót (sic!) gigász, Tana fia. Ménbrót felesége, Enoch (sic!) szülte meg Hunort és Magort Evilath földjén, amit akkor már Persisnek neveztek.[23] Hogy Énoch=Hénoch egy férfi próféta a Bibliában, azt illik elfelejteni?

Az 1354-ben született Zágrábi krónikában, akár az 1374-ben született Váradi krónikában, nincs szó a magyarok eredetéről, csak királyneveket találunk rövid megjegyzésekkel, ezért most ezeket átugorjuk.

Kálti Márk Képes Krónikájában (1358) immár forrásokra való laza utalásokkal elmondja, hogy Szent Jeromos szerint Jáfet második fia volt Magóg, akitől a szittyák származnak. Kám fiai Afrikába kerültek, mivel Etiópiát Kus-ról kusitának nevezik; Phuttól erednek a sibiek, akiket előbb phutoknak hívtak, a Phut folyó után; Saba nevű fiáról nevezték el a Sabateusokat; Evilaththtól származnak a Getulok; Sabatha a sabathenusok őse volt. Végül Kus nemzette Nimródot is, aki a nagy vadász volt, de ő építette a Bábel tornyát, s ezért elátkozott lett. Kézai szerint Hunor és Magyor nem lehettek Nimród fiai, mivel Nimród a Kus–Kám vonalhoz tartozott, s ők Afrikában éltek. Jeromos, aki viszont nagy tekintély, azt állítja, hogy a magyarok Jáfet vonalához tartoztak, mint minden európai. Ezt támasztja alá Szent Szigilbert antiochiai püspöknek a keleti nemzetekről szóló krónikája is, aki szerint Jáfet fia Ménrót ötvennyolc esztendővel a vízözön után bement Evilát földjére és feleségével Enével nemzette Magyort és Hunort.[24]

Láthatjuk, hogy ez a rendszer, amit e krónikák vallanak, zömmel ellenkezik azzal, amit a rovásírás hagyománya tartalmaz. Kámad, Kám, Kus, illetve Öm, Emű, mint nőistenek, nem illeszkednek be a Biblia hagyományvilágába. Mi több, e szerzők nem említik Noét sem, a Vízözönt sem, s az emberiség bűnös voltát sem. A leszármazást tételesen tárgyaló négy ének közül az első kettőben Kam az ősapa. De ha alaposan és figyelmesen olvasunk, kiderül, hogy Kam az első énekben az ősföld (1, 3, 5), míg a második ének szerint Kam a gyöngyöző föld (vagyis a nedves Föld). A 16. ének írója szerint Kam egy nagy víz, amely a Kerek Tóhoz vezet (16, 7)! Ugyanez szerint Jáfet Kus fia, ami egy Biblia-ismerőnek botrány, hiszen Kám testvéréből Kám unokáját gyártani durva apokrif. Ettől eltérő tömör és Kám nélküli leszármazási vonalat vall az 57. ének szerzője, aki szerint a magyarok származtak Jáfet szent Atyától, Szkythiából (37, 8).

Amint a Cicero kódex szövegeinek kommentárjaiban kimutattuk, az 1460-as években kemény ideológiai vita dúlt a Kámtól vagy a Jáfettől való leszármazás kérdésében, ám ez a szövegekben inkább mint a Magóg vagy Nimród szemben-állítás jelent meg. Aki ugyanis Magógot választja, az a Biblia szerint Jáfethez vezet, aki meg Nimródot, az Kushoz kerül. Ezt Turóczi világosan látja, s azt is, hogy Kámot Noé bűnösként elítélte, ezért nem lenne jó egy bűnöst vallanunk ősünkként.[25] Tehát a magyarok, akik szeretik Nimródot, azok mondják azt,

[21] Kézai. I. könyv I. 3.
[22] M. Florianus: Chronicon Dubnicense cum codicibus Sambuci, Acephalo et Vaticano, chronicisque Vindobonensi Picto et Budensi accurate collatum. Lipsiae, 1884.
https://archive.org/details/chronicondubnic00florgoog/page/n7/mode/1up
[23] Pozsonyi krónika, 2.
[24] Kálti, Képes Krónika, 3-4. rész; Szépirodalmi kiadás, 36-37.
[25] Thuróczy, 6.

hogy a nagy vadász fiai is vagyunk.[26] Hogy lehetne ezt megkerülni?

Csak úgy, hogy Kámot és Kust leválasztjuk Noéról, s egy tőlük független rendszert dolgozzunk ki, mely nem épít az ősi bűnre és büntetésre. A rovásírók köre, akik egy Platónon átszűrt rendszert vallottak, sajátos KAM és KUS értelmezést alkottak, a bibliai értelmezéstől független, mely az ősi gondolkodással egybevágott. KAM mint a bőség és termékenység jelképe, a KAMRÁ-hoz vezet, KUS mint a folyó, mely egybevág a KUT-tal, a mindig életet adó forrással ugyanis lényegesebb üzenet volt nekik, mint a talmudi elmefuttatások KAM bűnéről, amelyeket nem is ismertek közvetlenül. Hogy ez 1460 körül történt, ismét csak igazolja az akkori kor szabad szellemét, s hogy később KAM és KUS hivatalosan kiesett a politikailag korrekt beszéd köréből, az a történelem kanyarjainak bűne. Szellemi Mohács.

Rokonunk, Attila

Hogy a magyarok mennyire rokonai a hunoknak, azt a rovásírók anyagai nem tudják sem igazolni, sem cáfolni. A sok tudós turkológus ugyanis hallatlan erőfeszítést fejtett ki, hogy eleinte Habsburg parancsra, később már csak szakmai rögeszmétől indíttatva, „kijózanítsa" a magyarokat a hun-rokonságból. Hogy ebből mi igaz s mi nem, azt valójában akkor tudjuk majd csak eldönteni, ha feltárják az Észak-Kínában levő hun királyi halomsírokat, s közzéteszik az ott talált hun nyelvű feliratokat, esetleg dokumentumokat. Addig a nyelvrokonság kérdése puszta találgatás, az etnográfiai párhuzamok, a kulturális párhuzamok maximum csak a sejtésekre elegendők.

A régészet ma még csak azt tudja igazolni, hogy Észak-Mongóliában a hunok várfalakkal rendelkező erődített városokkal rendelkeztek, s az orosz régészek pedig azt, hogy a Jenyiszej mentén a gyűrűs földvárak valóban hun földvárakat jelölnek, míg a szomszédos folyópartokon a feliratok (mai tudásunk szerint) egy székely törzs, a Csikok feliratai. Jelenlétük mintegy i. u. 250–300-ig követhető. Akkor a hunok és a csiki székelyek egy része elindul nyugat felé, de még 600-700 körül is jelzik egyre csökkenő jelenlétüket az új türk s az ujgur forrásfeliratok. A székely feliratokat 2019-ben sikerült megfejteni egy szerencsés lelet következtében, amikor egy barlangban lelt feliratról kiderült, hogy majdnem tisztán Nikolsburgi abc jeleiből áll. Az egyik feliratban tételesen is megjelenő székely SzeJK Székely FŐ, s egy sírfeliratban talált SzeGéNY SzéKeLY megnevezés halomra döntötte azt a Hunfalvi által hirdetett tézist, amely szerint a hunok és a magyarok sohasem találkozhattak, hiszen Attila és a honfoglalás közt 500 évnyi időszakadék van. Most már feliratok sora jelzi, hogy bizonyos székely törzsek, mint a Csikok, a hun törzsekkel együtt mozogtak, s a honfoglaló Árpád vezette törzsek előtt évszázadokkal már a Kárpátok gyűrűjén kívül helyezkedtek el. A rováshagyomány megőrizte a Szeret folyó menti székelyek létét, s ezt jelzi a bizánci történetírók némelyike, s az arab földrajzi írók hada is. Így alappal létezik egy hatalmas népi történelmi hagyomány, amelyben Atilla a magyarok rokona volt, s marad, hiszen neve, élete-emléke belénk égett, s mindegy, hogy mennyi ebből a legenda, s mennyi a valóság, a mi álmaink már összefonódtak vele, neve egyike a legkedveltebb magyar neveknek.

A rovásírók négy éneket szántak emlékének. Ciceró kódex: 19. ének *A tizenkét királyrul*; 20. ének *Attila vendégei*; 22. ének *Attila mulatása*; 23. ének *Attila lakomája*. Ezek tökéletesen rávilágítanak arra a kényszerhelyzetre, hogy a forrásaink a hunokról oly roppant szűkszavúak, hogy csak egyetlen mozzanatunk van, amit íróilag megformált alakban maradt ránk: ez Priszkosz rétor (410?–472?) bizánci küldöttségének jelentése (449), amelyeknek csúcspontja Attila lakomája. Ez a forrása és axiomatikus pontja mind a négy Atilla éneknek. De ebből a részből is viszonylag kevés motívum származik, mint a furcsa jelenség: Attila fatányérból eszik és iszik, míg a vendégek aranytányérból. A mulatságokon folyó bor, az igricek zenéje is valós,

[26] Thuróczy, 8.

ám a többit a szerzők fantáziája tölti ki, pontosan úgy, ahogyan később a nagyszámú Attila regényben, költeményben, eposzban. A *Tizenkét király*, Zonobajo éneke Kusról, és Kus dicsőségéről, amit egy mennydörgés hagy jóvá; az *Attila vendégei* az egyik király látomásáról szól, aki ennek hatására átáll Attila oldalára; az *Attila mulatása* is egy táltos ének a bor és a harc rokonságáról, amire nagy szüksége van minden hunnak, míg az íróilag legjobb szöveg az *Attila lakomája*, ahol nyelvi mágiával alkot mulatságos ételeket Vigar táltos.

Az ének felfedezése után sok nyelvész ismerősöm jelezte, hogy bizony ez bukás: a szöveg olyan friss, hogy lehetetlen, hogy ezt 1450-60 körül írták volna, amint én azt elképzelem. Mi az, hogy egy „gyotáig nyargal", ahol „nyúlárnyékát szed", amit a kengyel lécére függeszt, a „jég miatt megfőz", s ha nem iszunk rá „rókász bort", akkor a beleinkben „sok kisnyúl terem, rohangál"![27]

Nos, ezekre a kérdésekre nem tudtam rögtön válaszolni, hiszen bár a költői abszurd mechanizmusát értettem: a nyúlárnyék növény úgy viselkedik, hogy a benne szereplő nyúl szó jelentése kis nyulakat szül, ha nem találkozik a nyúl ellenségével, a rókával, amely szintén csak metaforaként kerülhet a belekbe „rókász"-borral, vagyis olyan borral, amit az ember kiöklendezik, avagy finoman szólva: kirókázik. A nyelvészek szerint ezek lehetetlenek, ilyent nem lehet kitalálni a középkorban. Ha azt mondanám, hogy Tandori írta pár éve elhinné, de hogy 1460-ban? Egy ismeretlen igric? Ugyan már.

Nos, tisztelt uraim, a puding próbája a megevés. Nézzünk utána! *Nyúlárnyék*. Akármilyen hihetetlen, a Szinnyei[28] hasábjában rábukkantam erre a csodabogárra: "nyúlárnyék"= vad spárga, avagy asparagus officinalis. A *rókázik*, gondoltam, könnyebb lesz. A TESZ-ben rá is találok,[29] ám kiderül, hogy ez nyelvújítási szó, s 1808-ban rókáztak a magyarok először hivatalosan. Ezt nehezen fogadtam el. De mit ad Isten, ezt találom Tinódiban, 1548-ban, hogy a derék hadfiak „rókát szaggatnak". A már említett tájszótárból pedig megtudom, hogy a magyar parasztok „nyúzzák a rókát",[30] ha jól beittak. Vagyis a róka itt ólálkodik, vagyis a „rókász" bor csak azért nem került be valamelyik szótárba, mert akik ezt megírhatták volna, nagyon elbágyadtak, s nagyobb gondjuk volt annál, mint hogy nyelvészkedjenek.

Na, és a Gyota, ahonnan mindezt felszedte a táltos?

Nyelvész barátaim mosolyogtak, mikor kiderült, hogy e szó nincs a Magyar nyelvtörténeti szótárban, nincs a híres TESZ-ben, s mi több, az Erdélyi Magyar Szótörténeti tár 14 kötetében sem. S akkor? Nos, akik egy lyukas garast sem adtak volna értem, rosszul tették, ha nem fogadtak. Ugyanis a magyar oklevél szótárban 1211-ben van Iuta=gyota a 311. oldalon. Sőt az is kiderül, hogy ez egy mára kihalt szó, a kódexek korában, 1567-ben említették utoljára. A latin szövegkörnyezetből az is kiderül, hogy az erdős-ligetes növénytársulások jellemzik. Itt lehettek valódi csodák, mint ahogy a versekben lettek is.

Azt is mondták mások, hogy minő vakmerőség ilyen nyelvi abszurdokkal előjönni és mindezt Attila udvarára kenni. Nos, erre csak azt mondhatom, hogy utánanéztem ismét az eredetinek, s mi derült ki: miután a bizánci követ leírja, hogy a lakomán *két szkíta énekes* Attila hőstetteiről regélt, egy különös regös: „féleszű szkíta énekel meghökkentő sületlenségeket, amivel mindenkit kacajra fakaszt".[31]

Hogy azok a sületlenségek nem igazán azok, nyilván csak az anyanyelvi hallgatók mondhatták volna meg, sajnos az ő véleményük elszállt azokban a kacajokban, amelyeket a bizánci követ említ, de nem ért.

[27] Cicero, 23 ének, 25-33. sorok.
[28] Szinnyei József: Magyar Tájszótára. I. kötet, 1561.
[29] III. kötet, 432.
[30] II. kötet, 1872.
[31] Priszkosz, 1929, 205.

Biztos adatok a Vándorlásról

A továbbiakban arról a néhány bizonyságról szeretnénk szólni, amelyről ugyan tudtunk valamit, többnyire idegen forrásokból, de éppen ezért félreértettük. A Kaukázussal kapcsolatban már említettük Szava királyságát, amely a görög Savartoi, kifejezés alatt rejtezett. Ugyanott, a Bíborban született könyvében hagyományozódott a DENTU, amelyről tanulmányok tucatját, sőt könyvet is írtak, pedig a görög írnok egyszerűen csak képtelen volt a magyar nyelv fonémáinak korrekt visszaadására. A rovásírásból most már tudjuk, hogy ez =Dontő, vagyis az a hely, ahol a Don folyó az Azovi tengerbe vagy tóba ömlik. E területtel kapcsolatos egy másik nyelvi különlegesség, amit a rovásírók így írnak: TÓGER. Mivel ez egyetlen versben (énekben) fordul csak elő, de háromszor, így kétségtelen, hogy ez nem elírás, hanem tudatos keveréke a TÓ-nak és a TENGER-nek. PÁL hegedűs a szerzője ennek a szövegnek, amely a TUHUTUM végrendelete alcímet viseli, a CÍM pedig: A KEREK TENGERRŐL. Mivel előzőleg már volt szó a kerek tóról (kerek tó – Aral?) esetleg a Káspi déli része, amit megkerültek, s utána keserű tónak neveztek, az Azovi vagy a Fekete Tenger kapta a TÓGER megtisztelő címet.

A ránk maradt irodalmi szövegek szerint itt a Meótisz legenda következik, a nagy mocsár, amely tele van vizekkel és vadakkal, de elzárt, s csak egy keskeny út vezet ki belőle. A Képes Krónika szerint ez valahol Perzsia határa mellett található,[32] s ide egy csodaszarvas üldözése közben jutottak el. Nos, a lényeg: a mi rovás-krónikás hagyományunk *nem ismeri a csodaszarvas hagyományt*, egyetlen utalás van rá, amely lényegében különbözik attól, amit a krónikáink közöltek eddig. Vagyis a rovás hagyomány nem ismeri a Belár fiainak és leányainak, sem Dúla Alán fejedelem leányainak hagyományát, akikkel Hunor és Magor összekelnek,[33] sem pedig Bereka fiai és leányai és Dúl leányai hagyományát, ahogyan a Képes Krónika ezt előadja.[34] Pedig a klasszikus történetírói hagyomány ezt megrendíthetetlen hagyománynak tekinti, egyfajta axiomatikus pontnak, s földrajzilag a Krím-félszigetre helyezi, jó messzire Perzsiától.

Pedig most, a rováshagyomány megismerésével, van erre egy sokkal jobb megoldás: A Kura folyó elnyúló „Fű-színe-java"-völgye, s bizony ez Perzsiához közeli terület. S ami a keskeny be- és kijutást illeti, észak felé valóban olyan keskeny a magas helyek és a Kaszpi-tó között az átjárás, hogy sem a nagy perzsa uralkodók, sem Nagy Sándor nem tudta átverekedni magát hadseregével, ahogyan azt Arrianus és Rufus megírták (Derbent kapu). Ugyanez vonatkozik a déli útra, ahol újra hegyeket kell mászni, Perzsia felől, nincs síksági út a Kaszpi-tenger partján. Furcsa mód nagy tudósaink erre nem gondoltak, a Krimi félsziget bűvöletében, ahol – erre senki sem gondolt - nincsenek paradicsomi nagy mocsarak, úgy, mint a Kura és az Araksz deltavidékén lehettek az ókorban, melyek sokkal gazdagabb víz-hozamuk, mint a Krím félsziget hozzájuk sem mérhető folyói.

A Meotisz őshazát Jordanes műve írta le elsőként, amikor a Hunok történetét adja elő.[35] (Nála a Hunok egy Szarvas nyomán jönnek ki a szűk átjárón a Mocsárból. Kézai nyomán kötődik ez össze a Hunor–Magor testvérpárral, és a férjeik nélkül sátorozó asszonyokkal.[36] A Képes krónikában ez a kürt ünnepévé válik,[37] ami immár kazár adat. Mindezekről, amelyekről ez a krónikás hagyomány szól, teljesen más emlék maradt a verses krónikában, ami arra utal, hogy létezett egy kevésbé tudálékos népi emlékezet a hun magyar rokonságról, amelyben a Perzsa vonal, s a Kaukázusi magyar epizód sokkal jelentősebb volt, mint azt a hivatalos történelmi vonal elfogadja. A mocsár epizód Tillay János deák egyik versében jelenik meg (*Kis*

[32] Képes Krónika, 5. rész.
[33] Kézai, 3. rész.
[34] Képes Krónika, 5. rész.
[35] Jordanes, XXIV.
[36] Kézai, 3. rész.
[37] Képes Krónika, 5. rész.

kerek tórul), amely a Nagy kerek tó sós mocsara, ingoványa. Ebben a LOSI nevű táltos vakmerőn belovagol, s elmerülne, ha a mocsár tündére OZI ki nem mentené. Mint minden különös helyszínen játszódó vers, ez is tele van nekünk különös szavakkal, melyek lényegében érthetők, csak éppen kivesztek időközben a lápvilág változásával, lecsapolásával. A mocsár helyett *csá* van, a virágok közt ilyet találunk: Csorogány, stb. Ez arra utal, hogy a tulajdonképpeni nyelvújítás mellett és előtt több spontán nyelvújítás történt, amelynek eredményeit a véletlen leletek tárják csak fel.

Tuhutum foglalása Erdélyben?

Az Erdélyi foglalás mindegyik énekben (vö. Cicero kódex 27. ének *Erdélyről*; 28. ének *Más Erdélyről*; 30. ének. *A Kerek tengerről* (Tuhutum végrendelete) Tuhutum személyével kapcsolatos. Valamennyi esetében e foglalás motivációja azonos: Tuhutum csakis rokonai meghívására jelent meg, hogy végrehajtsa az újra foglalást, az elődökkel való találkozást, akik Attila halála óta várnak erre az eseményre.

Az is figyelemre méltó, hogy Tuhutum, Erdély második foglalója, avagy újra foglalója Attila után, jóval Árpád előtt szerepel a sorban, még Álmos nemzedékéhez tartozik. Ezt világosan közli a *Számos ének*, amikor felsorolja a „hét ó-magyart." A 27, 28 és 30. énekek Árpád nélkül szólnak az Erdélyi újra foglalásról, s csupán a Turul útmutatása és Álmos szerepel e szövegekben.

Ettől homlokegyenest eltér a legrészletesebben megmaradt honfoglalás-történet: Anonymusé, aki láthatóan a központosított hatalom híve, s minden jogot Árpádnak kíván tulajdonítani, s az ő leszármazottainak. Nála Tuhutum csak egy kései jelenség, a Honfoglalás *befejező*, s nem *kezdő* mozzanata.[38] Ennek a sorrendváltoztatásnak nagy politikai jelentősége van. Ha ugyanis Tuhutum nem először foglalja újra Erdélyt, akkor Erdélynek semmi joga az Önállóságra, függetlenségre, s maximum vazallus lehet, Árpád kegyelméből. Erdély önállósága úgy tűnik, hogy a központi hatalom sarkalatos témája lehetett, ezért történelmi manipulációktól sem riadtak vissza, hogy ne legyen oka semmiféle autonómiára, de hogy mégis létezett ez az Autonómia, annak bizonysága, hogy önálló a rangja: „vajda" volt Tuhutum, állítja ez a verses krónika is. Amikor erős volt a központi hatalom, mint Szent István idejében, akkor fegyverrel kellett érvényesítenie a hatalmát a Gyula felett, akiről kiderült, hogy bizánci keresztény volt, de ahogy a központi hatalom gyengült, a helyi Autonómia jelentősége megerősödött, amit a központ igencsak nem szeretett. Ennek a dolognak lehet a következménye Anonymus tipikus csúsztatása.

1530-ban, amikor a magyaroknak az állam teljes összeomlása volt a mindennapok gondja, nyilván Erdély függetlensége kérdése, s az Erdélyi Autonómia kardinális kérdés lett. S akkor függetlenül attól, hogy mit hirdetett addig a hivatalos történetírás, Erdély visszanyerte szerintünk logikus helyét a magyar honfoglalás történetében. Ezt példázzák ezek a versek.

Anonymus érdekes megoldása azonban, hogy ő a magyar honfoglalást északkeletről, Kijev és Szuzdal irányából vezeti a Kárpátokon át, s nem a Verecke-szoroson, mint a Kézai. Ez sok vitára adott okot. A szász tudósok, mint Josef Karl Eder, ebben vélték felismerni a magyarok azon törekvését, hogy a magyarok a szászok előtt telepedtek le Erdélyben.[39]

Anonymustól ered a románoktól korai itt lakásuk feltételezése is, hogy akik itt őslakók voltak, a rómaiak pásztorai.[40] Ennek ellenérveit I. Tóth Zoltán mutatta ki részletesen: Kézai a Blackoknak tulajdonítja a rovásírás jelenlétét, akik a székelyekkel együtt élték meg a magyarok második bejövetelét.[41] A tények ennek az ellenkezőjét mutatják: a székely írás folytonossága

[38] Anonymus, XXII-XXVII.
[39] Csapodi Csaba: Az Anonymus kérdés, 24.
[40] Csapodi, id. mű, 93-94.
[41] Kézai, 15. rész.

munkáinkban legalább az avaroktól igazolható.[42] Anonymus azonban nem tud semmit az avarokról, egyetlen szóval sem említi őket. Kézai sem tud semmit, de érzi a tátongó hézagot, s ezért a kronológiát rövidíti a kronológia rövidítők nagy örömére: 700 Attila, 872 honfoglalás.[43] A Képes krónika erre rálicitál, amikoris 104 évvel Attila után helyezi a honfoglalást Erdélyben 677-re.[44] Hogy erről van szó, félreérthetetlen. A betelepülő magyarok ugyanis itt földvárakat építenek családjaik és nyájaik védelmére, ezért a németek ezt mindmáig Sibenburgnak, vagyis Hétvárnak nevezik.[45] Ezenkívül azt is megtudjuk, hogy Álmos itt hal meg Erdélyben, nem léphet Magyarország földjére.[46] Vagyis a Képes Krónika még radikálisabban nem Vereckéről szól, hanem Erdély elfoglalásáról, majd második lépésben Pannónia foglalásáról. Ha innen nézünk vissza Kézai krónikájára, akkor azt vesszük észre, hogy ami ott az Ung folyó partján történik,[47] de a védő halmok helyett most Ung vára épül , hogy legyen elem, amelyből a Hungarus nevet levezesse.

Álmos és Árpád?

Álmos történetének szentelt ének sem maradt fenn, így nem tudjuk, hogy mennyire volt ismert a másik klasszikus motívum: Árpád születése összekapcsolása a Turullal. A jelkép madártól teherbe eső Emese, a Szentlélek látogatása után teherbe eső Szűz Mária története hasonmása lehetne, ezért a későbbi krónikások igyekezete, hogy ezt a párhuzamot kidolgozzák. Ez az aranyhíd a Turul–Szentlélek párhuzamhoz, amelyet a hegedűsök is szüntelenül hangoztatnak. Ezért furcsa, hogy ez az ének hiányzik. Mivel Anonymus krónikájában nyilvánvaló a Turul =Szentlélek megfogalmazás,[48] s nagy szerepet játszik a Vérszerződés is,[49] mindezek hiánya egy másik krónikás hagyomány követésére utal, amelyben nincsenek benne az Anonymus-féle mozzanatok.

Ezzel szemben megtalálható egy másik mozzanat a Föld alá rejtezésről egy hétéves ciklus végén. Ez a meghaló és feltámadó királyok klasszikus mítoszaira hasonlít, amelyekről J. G. Frazer gyűjtött össze két vaskos kötetnyi példát.[50] Szerinte volt egy korszak, amikor a természeti népek úgy vélték hogy a királyok felelőssége, hogy a világban rendszeresen hulljanak az esők, süssön a Nap, nőjön a termés, szaporodjanak a nyájak, vagyis magas szinten maradjon a termékenység.[51] Mindezt egy bizonyos ciklikusság igazgatta, hiszen a termékeny esztendők után jött a hiány, s ekkor a király vagy eltűnt egy időre, vagy teljesen meghalt. Ez a ciklus 12, de gyakrabban 7-8 éves volt.[52] A legtöbb esetben a ciklus feltámadással zárult, annak jelenként, hogy a király újra rendelkezett mágikus erővel, mely biztosította a nép élete bőségét.

A humanista udvari hegedűs már nem hitt a mágikus feltámadásban. Szavai cinikus paródiaként olvashatók.

A rejtező királyokról szóló legenda nyoma a magyar krónikás irodalomban ismeretlen. Álmos a Képes Krónika szerint Erdélyben hal meg, megölik, nem léphet az ígéret földjére. Ebben azonban nem rituális gyilkosságot, inkább Mózes parafrázist sejthetünk, aki nem léphet Kánaán földjére, hanem annak határán meg kell állnia.[53]

---

[42] RM I, 333-334; RM II, 324-397. 2010.
[43] Vö. III, 384.
[44] Képes Krónika, 26. rész.
[45] Képes Krónika, 26. rész.
[46] Képes Krónika, 28. rész.
[47] Kézai, 18. rész.
[48] Anonymus, VIII.
[49] Anonymus, VI.
[50] Frazer, J.G.: The Magic Art and the Evolution of Kings. vol. I-II, MacMillan and Co, London, 1911.
[51] Uo. I. köt, V. fejezet.
[52] Frazer, J. G.: The Dying God. Mac Millan and Co, London, 1911, (1920), 3. §. illetve 4§, 58 skk.
[53] Képes Krónika, 28. rész.

Kettős királyság, avagy hármas?

A magyarok államrendjét összegezve a honfoglalás előtt, Györffy György megállapította, hogy Dzsajháni leírása a magyarok társadalmáról helyes, hiszen lényegében erről beszéltek a magyar követek Bizáncban Bíborbanszületett Konstantinnak is. Ezek szerint a magyarok rendelkeztek egy szakrális fejedelemmel, a Kendével (Kündü), és egy hadvezér fejedelemmel a Gyulával (Jula). Dzsajháni írja le, hogy a Gyula parancsára a magyarok 20.000 lovast állíthatnak csatarendbe, amely a korabeli viszonyok közt nagyhatalmi hadsereg. Másfelől viszont, amikor a döntésekről van szó, a hadjáratok elindításáról, avagy tudatos megszakításáról, akkor a két vezér egyetértése elmaradhatatlan. Ezt bizonyosan tudjuk a bizánci adatokból, hogy amikor a császár Bulgária lerohanásának feltételeit tárgyalta meg a magyarokkal, akkor Kurszán (Cusan) kendével és Árpád gyulával egyaránt aláíratta a szerződést.[54]

A honfoglalás után ez a kettős királyi rend a különálló székhelyekben nyilvánult meg kifelé a legnyilvánvalóbban. Kurszán kende az Aquincum romjai közt vert szállást télen, míg nyáron a Csallóközbe vonult fel. Ezzel szemben Árpád télen Pécs római romjai között húzódott meg, míg nyáron a Csepel-szigetre költözött. Árpád négy fia a Duna két partján a folyók vonalát követve váltogatta szálláshelyeit.[55] Ez a rend csak 904-ben borult fel, amikor Kurszánt nyári szálláshelyéhez közel egy lakomán megölték a bajorok, mert akkor Árpád megkísérelte a két funkció egyesítését. Ennek fizikai nyoma, hogy ezentúl Csepel szigete helyett a Csallóközig vándorolt nyáron, bekebelezve a Kende birtokait. A rovásírás e tettét alátámasztja egy énekkel, a *Budai áldomás*ban leírják a 20 napos nagy áldomást, mivel ezt Budán tartják, mely Kurszán székhelye, nyilván Kurszán halotti toráról van szó. Hogy ezt nem Kurszán várának nevezik, hanem Attila várának, világos az ideológiai háttér is: Árpád úgy veszi át a Kende szerepét is, hogy magát Attila követőjének nevezi. Az ország egyesítése így teljes, ha a hatalom immár egy kézben összpontosul: „Ősi országa mind fogva”.[56]

Az eddigi adatok azonban csak két hatalmi szereplővel számolnak. Györffy is ezt teszi. Egyetlen esetben említi, hogy három fő méltóság van a magyaroknál: a nagyfejedelem, a gyula és a harka,[57] de nem lévén megfelelő példa anyaga, nyilván e harmadikat nem tudta túlzottan részletezni. Jómagunk is, bár a szerepkört érzékeltük, ám az elnevezéssel bajba kerültünk, mivel a magyar név első pillanatban mást sugallt. KARCSA a pontos rovásátírás.

A SZÖVEG SZERINT (*Amit szereztek Szer előtt*), „Aki a kard körül hordozása után nem gyűl a haditáborba, annak büntetése a hasa felszelése, és minden utódjának örök szolgaságba süllyesztése.”[58] Akik ezen ítélet végrehajtására hivatottak, azok a KARCSÁK. A KARCSÁK még egy énekben jelennek meg, amit *Gergől hegedűs* szerzett, Béla hegedűse nyomán. Itt megtudjuk, hogy mivel Árpád halálakor Zoltán, Árpád kiszemelt és a Tanács által is jóváhagyott utódja, még fiatal gyermek volt (ezt megállapították a KARCSÁK), ugyanők úgy döntöttek, hogy a gyermek felnövéséig egy vezetői testület jő létre, amely helyette kormányoz. „Küsdödségében tisztit tartják”, megtanítják a fegyverforgatásra és az ország ügyei intézésére.[59]

Ebből az derül ki hogy a Karcsák egyfajta legfelső bíróság funkcióját látták el, ők voltak a törvényesség letéteményesei, akik felügyelték a jogrend betartását. A gyermekvezér esetében ők szabták meg, kik kormányoznak helyette. Ez estben talán ennek a nyoma a Csallóközben a Karcsóház kifejezés, mely egy utca utolsó házát, a legszélsőt jelenti.[60] Benkő Lóránd az Árpád-

[54] Győrffy, *István király és műve,* 28.
[55] Györffy, id. mű, 33.
[56] Cicero Kódex, 26 ének, 2. sor.
[57] Györffy, id. mű, 36.
[58] Id. vers, 10-11. sor.
[59] Id. vers, 11-16. sor.
[60] ÚMTSz III, 106.

kori személynevek közt sorolja fel a KARCSA nevet, mint kún, úz, vagy besenyő származású egyént.[61] A nevet Balázs János ragadozó madárnevekből származtatottnak véli, ami ismét csak egybevág az ítélkező funkcióval, hiszen a karvaly, a keselyű, vagy akár a sólyom is, ítélethozó madár.[62]

Talán megoldás a bizánci krónikákban rejlik, amelyek megemlítik, hogy BULCSÚ volt, Turkia harmadik fejedelme és KARCHÁJA.[63] Moravcsik Gyula szerint ez így írandó át. A bizánci terminus görögül: χαρχα. Ebből lesz Anonymusnál Horca. Győrfinél harka. (A görög *khi* átírása modern európai nyelvre hol K, hol H. Vö. Krisztus/Hrisztosz). A *Korai Magyar Történelmi Lexikon*, horka (harka) néven jegyzi, s véleménye szerint is bírói tisztség jelölése, amely később eltűnik. Valójában ez azt jelzi, hogy a Györffy által támogatott kettős királyság intézménye, nem kétpólusú, hanem hárompólusú volt, egy jogi, bírói független hatalmi ággal. Ez a nomád katonai demokráciát messze a feudális rend fölé helyezi társadalomépítési szempontból. S hogy e rendszer a genetikai adottságon túl (az ősökhöz való rokoni közelség), nagy súlyt fektetett az alkalmasságra, amit népszavazás döntött el a vezérválasztás esetében, elmondhatjuk, hogy ez a *demokratikus intézményi rend máig meg nem haladott szintje.*

Bibliográfia:

A SARGY rövidítéssel idézett alapmű a Somogyi Antal rovásírásos gyűjteménye. Kiadta Mandics György, a rovásátírásokat készítette, Friedrich Klára, Tisza András (a legtöbbet), Mandics György, Sárdi Margit, illetve + Király Pál és +Somogyi Antal. Kiadásuk. I. köt, 2012; II. köt. 2014; III. köt, 2014; IV. köt, 2016. Valamennyi a Bolyai Fészek anyagi támogatásával, a III. és IV. kötet az NKA kutatói ösztöndíja támogatásával íródott. A dolgozatban részletek a SARGY, V (2018) és VI.-ból (2018) is. A további részletek a szövegben, illetve a kötetekben.

[61] Magyar Nyelvőr 74. évf. 1950. 21.
[62] Magyar Nyelv 71. évf. 1975. 292.
[63] De Administratio, 40; TESZ I. 376.)

Darai Lajos (Kápolnásnyék):

Szfinx-szobrunk folytatása is magyar

Révész Péter 2025. július. 28-án tartotta meg évi rendszerességű budapesti előadását az ELTE Matematikai Múzeumában,[64] ahol a hallgatóság többsége a Zürichi Magyar Történelmi Egyesület tagja volt, mely egyesület az Acta Historica Hungarica Turiciensia kiadója.

Eme időszakos kiadványunkban – negyedévenkénti folyóiratunkban – figyelemmel kísérjük – Magyarországon eléggé egyedülállóan – az ő írástörténeti munkásságát, és korábban már beszámoltunk:

– a *Lineáris A* általa történt megfejtéséről, ami legalább 5000 éves összefüggést mutat a magyar rovásírással és így a magyar nyelvvel is. Lásd Darai Lajos: „Révész szerint a Kárpát-medencei őshaza összeegyeztethető a finnugor nyelvészettel”.[65]

– ómagyarnak kikiáltott és 2600 évesnek tartott kelet-ázsiai felirat *20 századi* készítéséről és készítőjéről. Lásd Révész Péter: „Kr. e. 7. századinak beállított hamis Altáj-hegyi felirat lelepleződése.”[66]

– a korabeli tordosi (Potaissa, Kr. u. 3. század) bronz szfinxszobor talapzata körüli felirat magyar fordításáról, mely cikk folytatásának szánom e mostanit. Lásd Darai Lajos: „Mégis volt szfinx, és mégis magyar... Révész megfejtette a tordai szoborfeliratot.”[67]

Most tehát meglepetéssel vegyes örömmel fogadtuk, milyen eredményes az ő módszere és fáradhatatlan kutatási tevékenysége. Mert a korábban bemutatott szfinx-szobor felirat megfejtése után tovább kutatva, annak párhuzamát találta, és felfedezését ismételt megfejtéssel tetőzte be.[68]

1. Újabb szfinx-szobrocska és kapcsolata az előzővel

Révész szereti felhasználni az őt ért, bár érvénytelen bírálatokban előforduló új adatokat, s ez igen gyümölcsöző módszerévé vált. Most is a jászvásári származású román nyelvész, Mihai Vinereanu kritikáját, aki a New York-i Városi Egyetem tanára volt korábban, s azt vallja, hogy a román szókincs nagy része az ún. trák–dák nyelvből ered, s vitatja, hogy – a szláv eredetű –

---

[64] Azóta megjelent dési hasonló tartalmú előadásának videója: Korai magyar nyelvemlékek Erdélyben - a tordai Szfinx, Révész Péter Désen, 2025, augusztus 1-én, https://youtu.be/DXmsiM4I1o4

[65] *Acta Historica Hungarica Turiciensia* 36. évf. 3. sz. (2021.) Benne: „2. A minószi lineáris A írás megfejtése.” pp. 142-151 https://epa.oszk.hu/01400/01445/00063/pdf/EPA01445_acta_hungarica_2021_3_139-158.pdf

[66] *Acta Historica Hungarica Turiciensia* 38. évf. 1. sz. (2023). https://epa.oszk.hu/01400/01445/00066/pdf/EPA01445_acta_hungarica_2023_1_1166-1181.pdf

[67] *Acta Historica Hungarica Turiciensia* 39. évf. 1. sz. (2024). https://epa.oszk.hu/01400/01445/00069/pdf/EPA01445_acta_hungarica_2024_1_086-104.pdf
Révész Péter munkásságáról is szóló vitát és az ő szereplését e ZMTE-vitában lásd az „Öröklődéstan és történettudomány: tudományos vita a korai magyar történelem kutatásáról villámpostai úton levelezve – világjárvány alatt” c. kötetben. *Acta Historica Hungarica Turiciensia* 36. évfolyam 4. szám (2021). https://epa.oszk.hu/01400/01445/00064/pdf/

[68] P. Z. Revesz: „A tale of two sphinxes: Proof that the Potaissa Sphinx is authentic and other Aegean influences on early Hungarian inscriptions.” *Mediterranean Archaeology and Archaeometry*, 24 (2), pp. 191–216, 2024. https://www.maajournal.com/index.php/maa/article/view/1641/1078. Lásd Peter Revesz: *Decipherment of 3rd-7th Century Hungarian Inscriptions*. 2024. december 15. https://www.youtube.com/watch?v=fg3UKKWZ9k0
V. ö. Révész Péter: *Volt-e Duna-medencei finnugor őshaza?* Magyarok X. Világkongresszusa 2021. Aranyérmes előadás külön lenyomata.

román nyelv túlnyomórészt a latin szavakkal lett feltöltve.[69] Nos, Vinereanu a 2023-as Révész-tanulmányt[70] bíráló írásában azt állítja, hogy bár a római dák Potaissa városából származó szfinx-szobor talapzatán talált görög betűs felirat magyar nyelvű megfejtését elfogadja, de a szfinxrajz gróf Kemény József 19. századi hamisítványa. Ezen érv részletes vizsgálatakor Révész kiderítette, hogy Vinereanu a hamisítás-vádat Jerney János szfinxszel kapcsolatos tevékenységére alapozza,[71] s tévedéseit felsorolja, ám Jerney kapcsán viszont új adatokra, sőt másik szfinx létezésére is talált bizonyítékot.

Ugyanakkor láthatóan Vinereanu nem mutat fel semmiféle saját kutatást ez ügyben, hanem lényegében dr. Nagy Levente, az ELTE Román Filológiai Tanszékének tanszékvezető egyetemi tanára mondatait[72] ismétli, igaz igyekszik még nagyobbat rúgni a magyarokba, ill. Révészbe. A román filológia magyar szakemberének kijelentése ugyanis, hogy a tordai szfinx sosem létezett, sosem látta senki, 2024. január 9-én jelent meg, míg a román filológia román szakemberéé pedig 2024. január 26-án, az egész Nagy-féle gondolatmenetet megismételve. Nagy fölényes elbizakodottsággal nyilatkozik, a tordai szfinx tulajdonosáról mint korának nagy hamisítójáról, de ez a vád úgy látszik, csak „román filológus körökben" ennyire egyértelmű, mert a romániai régész, Vlassa Miklós, aki megtalálta a tatárlakai táblácskákat (és akinek az anyja magyar volt), hitelesnek tartotta a szobrot, és a feliratát ő is megkísérelte megfejteni.[73] A hitelesség kérdésében Johann Daniel Ferdinand Neigebaur történészre alapoz, akinek 1851-ben Brassóban megjelent, Dacia klasszikus régiségeiről szóló híres könyvében[74] részletesen kitér a tordai felirattani és régészeti leletekre, több darab leírását adva Kemény gróf luncani gyűjteményéből, melyeket 1847 júniusában vehetett kézbe.[75] Ezek között felkeltette figyelmét – mint Révész most közli – egy alacsony négyszögletes talapzaton állt bronz szfinx szobrocska. A talapzatból lefelé kiállt egy piramis alakú szög. Az egész tárgy magassága 3 és 1/3 hüvelyk, a

[69] Vinereanu legismertebb műve *a Román nyelv etimológiai szótára - indoeurópai tanulmányok alapján* (2024.) 5000 szót tartalmaz, amelyekből kb. 1000 szót ő elemez először. Talán azért, mert e szavak mégiscsak igen újak?

[70] P. Z. Revesz: „Inscription on a Naxian-style sphinx statue from Potaissa deciphered as a poem in dactylic meter." *Mediterranean Archaeology and Archaeometry*, *23* (3), pp. 1–15, 2023. https://www.maajournal.com/index.php/maa/article/view/1209/1035

[71] Jerney János: „Az erdélyi ércz sphinxekről. *Akadémiai Értesítő* 8 (2), pp. 36-43, 1848. https://real-j.mtak.hu/85/1/AkademiaiErtesito_1848.pdf. Részletesebben Jerney János: „Észrevételek az Erdélyben találtatott fakönyvekre. (Olvastatott a' m. academia' kis gyűlésében, aug. 10. 1842). *Tudománytár,* Értekezések. 12. k. 11. füz. pp. 293-319, 1842. https://real-j.mtak.hu/1978/1/TudomanyTar_1842_Ertekezesek_12.pdf

[72] Lugosi Péter: „Hamisítvány a magyar feliratos romániai szfinx." *24.hu* 2024. 01. 09. 15:22 https://24.hu/tudomany/2024/01/09/potaissai-szfinx-proto-os-magyar-nyelv-hamisitvany/

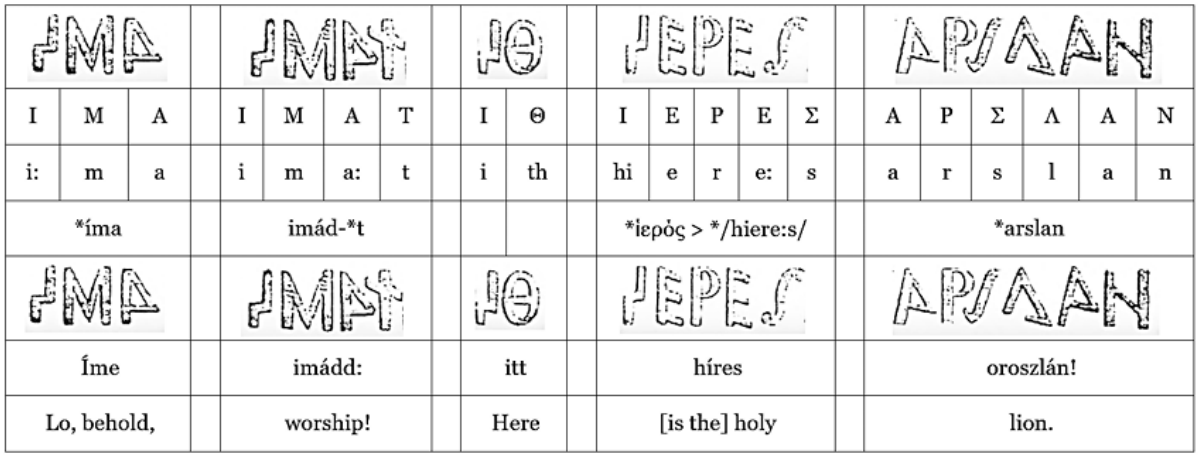
[73] Nicolai Vlassa: Sfinxul de bronz de la Potaissa. *Potaissa Studii şi Comunicări 2*. pp. 133-153, 1980. https://biblioteca-digitala.ro/?realizator=9212-vlassa-nicolae

[74] Lásd: Dr. J. F. Neigebaur: *Dacien: aus den Ueberresten des klassischen Alterthums, mit besonderer Rücksicht auf Siebenbürgen*. Johann Gött, Kronstadt, 1851. https://books.google.hu/books?id=qO6A29_Iqc8C&printsec=frontcover&hl=hu&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false

[75] Keménynek a Szfinxszel kapcsolatos levelezését lásd Torma Károly: *Repertórium Dacia régiség- és feliratani irodalmához.* MTA, Bp. 1880. p. 173. https://real-eod.mtak.hu/4153/1/MTA_Konyvek_219597_000872165.pdf. Eszerint Dionys Thalson „98. Hét darab levele gróf Kemény Józsefhez (1846), az állítólag Tordán lelt (voltaképpen azonban Literáti Nemes Sámuel által hamisított) sphinx felől. – Az erdélyi múzeum kézirattárában. (Gróf Kemény József: Miscellanca, R. 4. XVIII.); ugyanaz ugyanahhoz (1847), u. o., Miscellanca, Eruditae correspondentiae, R. XVIII.) 97. Egy darab kelet nélküli levele Kurz Antalhoz. – Az erdélyi múzeum kézirattárában. (Gróf Kemény József: Varia adhuc segreganda [Kurziana superflua])." Bizonyára innen veszik a hamisítás vádat a felszínesen tájékozódó mai szakemberek.

szög hossza 4 hüvelyk.[76] A tárgyat Oláh-Vár határában,[77] a Torda és Kolozsvár közti út bal oldalán találták. Nagy tehát nem olvasta Vlassát, ill. Neugebaurt, ahogy Vinereanu sem, ámde bőszen nyilatkoznak.

Korábban pár kattintással elértem a világhálón a Magyar Tudományos Akadémia 1947. szeptember 2-ai „Kis gyűléséről" az akkor szokásos feljegyzést. Ebben ezt olvashatjuk: „*Luczenbacher János*[78] rendes tag előmutatá azon, állítólag Torda mellett Erdélyben feltalált, saját alakú körülírással bíró *sphinx-féle réz szobrocskát*, mellyet a' lipcsei képes újság (Illust. Ztg. 1847. febr. 6., 188. szám)[79] rajzban közlött, 's utóbb több német tudós olvasni próbálván, egyik régi latinnak, másik görögnek, harmadik, visszafelé olvasva, ó-németnek nyilatkozott. A' bemutató rendes tag szinte visszafelé olvasva azt, e' mondatot hozta ki belőle: IMA IMAT ITH ZERES ARSLAN, de mellynek értelmét, úgy mond, csak a' koholó maga tudja; t. i. ő ez állítólagos régiség' közelebbi vizsgálatából, különösen a' mesterséges, könnyen letörölhető, rézbura' (patina) minőségéből, az valamelly régiségkalmár koholmányának nyilatkoztatta."[80] Révésznek sikerült helyes és teljesen értelmes olvasatot találnia, amit korábban bemutattunk:[81]

I	M	A	I	M	A	T	I	Θ	I	E	P	E	Σ	A	P	Σ	Λ	A	N
i:	m	a	i	m	a:	t	i	th	hi	e	r	e:	s	a	r	s	l	a	n
*íma			imád-*t						*ἱερός > */hiere:s/					*arslan					
Íme			imádd:				itt		híres					oroszlán!					
Lo, behold,			worship!				Here		[is the] holy					lion.					

1. ábra. A szfinx felirat fordítása. Az első sor az eredeti felirat öt szóra bontva. A második sor a modern görög ábécére történő átírás. A harmadik sor a második sor IPA-fonetikai megfelelője. A negyedik sor az előző sorból következő elő-magyar szavakat mutatja. Az ötödik sor a mai magyar szavakat mutatja. A hatodik sor az angol fordítás.

Luczenbacher meglátása, hogy nem volt elég vastag patinája a tárgynak, nem jelentős kifogás a tárgy régisége ellen, mivel sok régiségkereskedő megtisztította a tárgyakat, mielőtt eladta volna gyűjtőknek.

---

[76] A szobor méretezését Neigebaur végezhette tehát, a korábbi Kurz-féle adat ezért pontatlan, nála 1/3 hüvelykkel kisebb a magasság. Lásd Anton Kurz: „Eine in Siebenbürgen aufgefundene Sphinx." *Illustrirte Zeitung* 1847. febr. 6. (VIII kötet, 211. szám). pp. 91-92. https://www.digitale-sammlungen.de/de/view/bsb10498700?page=94,95

[77] A Kurznál máshol szereplő Várfalváról van szó, ahol a tordai vár ovális sáncát vélik. Lásd Anton Kurz: „Vár-Falva." *Blätter für Geist, Gemüth und Vaterlandskunde* (Kronstadt) 1843. évf. 40. szám, pp. 304–306. és Anton Kurz: „Vár-Falva. Nach brief licher Mittheilung des hochgebornen Herrn Grafen Joseph Kemény v. Gyerő-Monostor stb. *Blätter für Geist, Gemüth und Vaterlandskunde* (Kronstadt) 1843. évf. 44. sz. pp. 333–335. Várfalvát Neigebaur is említi, hogy ott Kurz Antal 1847. június 20-án durva cserepeket ásott ki. Lásd Téglás Károly: „Az Erdélyi-medence őstörténelméhez. *Orvos-Természettudományi Értesítő* II. Természettudományi Szak 12. évf. 9. köt. 1. füzet, pp. 84–85. 1887. https://epa.oszk.hu/01500/01509/00024/pdf/055-087.pdf. Téglás feltűnő mondata: „Az idevaló római régiségek (bronz neműek) és táborhely méltatása nem tartozik ide." Talán akkor már meg volt tiltva beszélni a Szfinx B feliratáról?

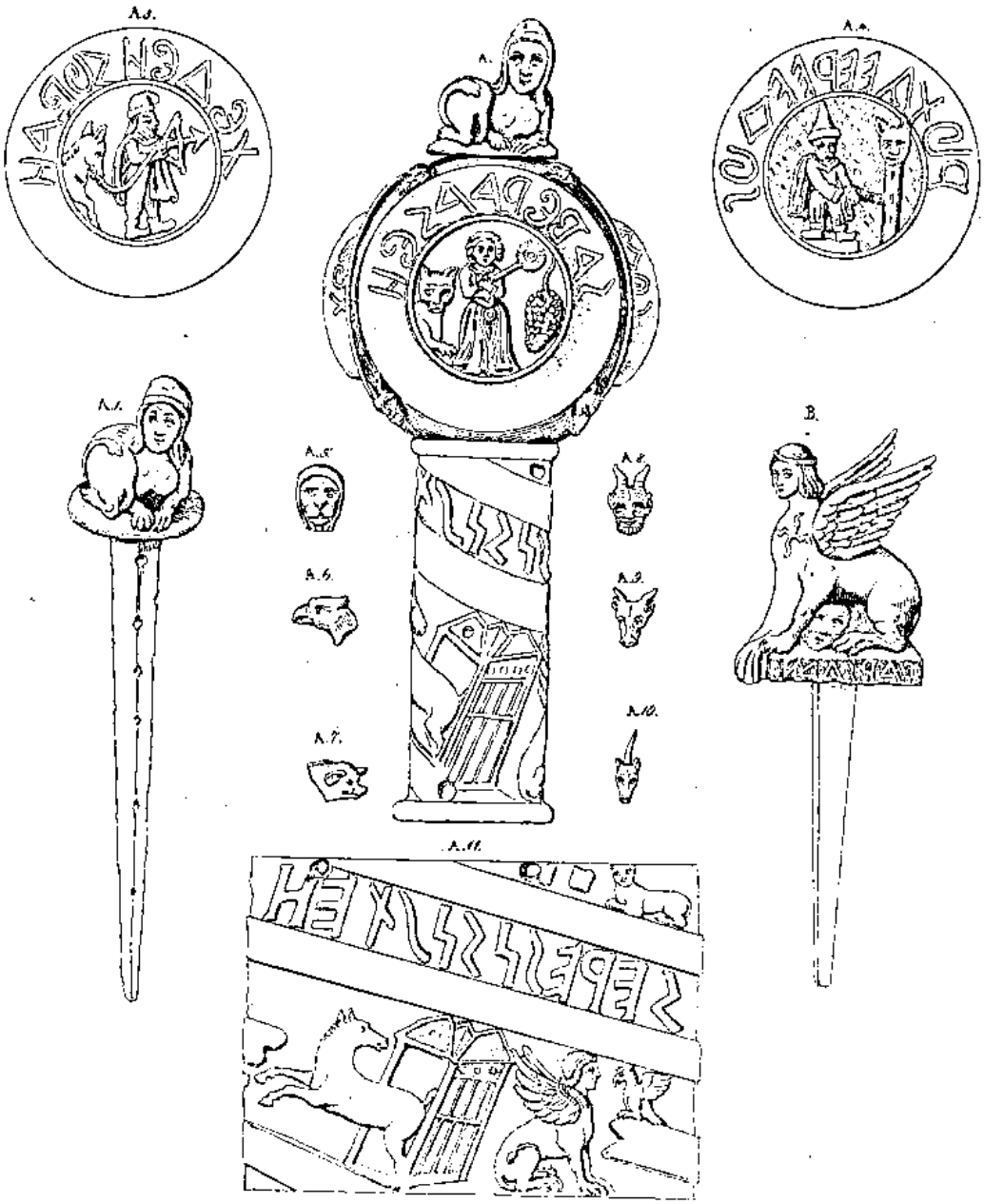
[78] A későbbi Érdy János, a róla elnevezett Érdy-kódex felfedezője.

[79] A Wissenschaftliche Nachrichten rovat harmadik híre volt.

[80] Luczenbacher J. (1847).

[81] Darai (2024), 4. táblázat p. 99.

Vlassa közli, hogy Neigebaur szerint az Illustrirten Zeitungban a szfinxrajzzal együtt megjelent újságcikket Anton Kurz írta.[82] Ez azért érdekes, mert a gróf Keményt ért hamisítás-vád szerint (à la Nagy-interjú) a cikket Kemény küldte el az Illustrirten Zeitungnak közzétételre és a kéziratát Kolozsvári Múzeumban találták meg. Vlassa annyit mond, hogy a szfinx ugyan az 1848–49-es szabadságharc során eltűnt, de néhány rajz megmaradt Kemény gróf gyűjteményében, a IX. mappában, egy kolozsvári múzeumban. És miután ő megtalálta az Illustrirten Zeitungban megjelent szfinxrajzot, annak jobb minősége miatt azt is használja írásában, nemcsak a mappáét, a két szfinxrajz ezért eltérő,[83] de persze ugyanaz a szfinxszobor.

2. ábra. Baloldalt a Szfinx A, jobboldalt a Szfinx B.

[82] Erről Torma Károly *Repertóriuma* nem tud, a névtelen cikkek közt közli, de a közli Kurz két írásának adatait Vár-Falváról és egyét a dákokról. (Torma K. [1880]. pp. 11. és 45.) Kurz maga Schreiner néven Bécsben született, és hamburgi kitérő után 1835-től gróf Kemény József titkára. Bem hadsegédjeként halt hősi halált a segesvári csatában (https://hu.wikipedia.org/wiki/Kurz_Antal).

[83] Vlassa (1980), p. 136.

Miután a tordai szfinx felitatát sikeresen megfejtette, Révész felfedezte, hogy 1847-ben az *Oesterreichische Blätter* c. bécsi napilapban[84] megjelent két bronz szfinx rajza (*2. ábra*). Az első Sphinx A-nak, a második Sphinx B-nek nevezve. Az első 11 részből áll, a második csak egyből. Szfinx B a Tordai Szfinx, és a rajza azonos az Illustrirte Zeitungban megjelenttel.

Szfinx A-nak van egy lyukas gömbje, rajta három kör alakú felirattal, a rajzon a felső sorban középen és kétoldalt. Szfinx A tüskéjét átdugták e gömbön és az alatta lévő hengeren is. A gömb azonban egyedül is ellátja azt a szerepet, hogy a hordozó rúdba szúráskor ütköző legyen. A henger kiterített rajza A11 jelöléssel alul középen látható. Ezen viszont a Szfinx B-hez hasonló szfinxet ábrázolnak emberi fejjel, oroszlán testtel és sasszárnnyal. Szfinx B-nek is van tüskéje, azaz vasszöge.

Révész szerint a két szfinx együtt, egy rajzon szereplése azt jelzi, hogy ugyanahhoz a gyűjteményhez tartoztak. De belátható, hogy a hengeres rész különálló darab, bármelyik szfinxhez tartozhat, a Szfinx B-hez is, és ellátja annak rúdra, illetve nyélre szúrva ütköző szerepét. Viszont nagy valószínűséggel feltehető, hogyha ezt a két szfinxet ugyanabban a ládában tartották, kinyitáskor a henger tévesen nem ahhoz szfinxhez lett hozzárendelve, amelyhez valójában tatozott. Az a logikus, hogy a henger eredetileg a Sphinx B-hez tartozott, nem pedig Sphinx A-hoz, ahogy az *Oesterreichische Blätter* rajzolója gondolta és rajzolta. Azért is Sphinx B-hez tartozó, mert szárnya van, tehát valódi szfinx, és Szfinx A-nak nincs szárnya. Ráadásul a szárnyaknak mindkét esetben 8 tollvége van. Szfinx B-nek és a henger szfinxjének egyenes, oroszlánszerű első lába van, míg Szfinx A-nak nem. Amint a fejpánttal is ugyanez a helyzet, valamint mindkettőn hiányzik a Sphinx A-n látható nagy női mell. S ami még fontosabb és Révész szakmájába vág, hogy a hengerre és a Sphinx B talapzatára írt betűk egymáshoz hasonlók, míg a Sphinx A betűitől különböznek.

Révész ezért megállapította, hogy feltételezése helytálló a két szfinx és a hozzá tartozó rúdvég vagy nyélszorító gömb és henger hovatartozása tekintetében. Mindkét szfinx tehát oszlopcsúcs, és tüske részüket faoszlopba, rúdba, husángba vagy pálcába szúrták, és a gömböt és a hengert a faágvég megerősítésére használták, hogy ne repedjen szét, ha beleverik a tüskét. Arra nincs szükség, hogy mindkettőt egyszere használják, ahogy az 2. ábrán középen látjuk. Nincs szükség arra, hogy mindkettőt ugyanazon a tárgyon használják. Az előbbi bizonyítékok szerint logikus, hogy a gömb alak a Szfinx A esetében erősítette a faágvéget, míg a henger a Szfinx B esetében. Ezért Révész a továbbiakban úgy elemzi a két tárgyat, hogy a henger alakú rész a Szfinx B-hez tartozott, mint majd alább látjuk.

2. Jerney János tényked̈ése a két szfinx körül

Már annakidején észrevették a két szfinxet az osztrák lapban. Éppen Jerney MTA rendes tag számolt be róla 1848. február 21-én az Akadémia tagjainak a két erdélyi szfinxről. Az ülés jegyzőkönyve az ő előadását is rögzítette.[85] Ebből kiderül, hogy Jerney az Akadémián már „hatod éve" az „Erdélyből került római viaszkos táblákról" eredetiségüket bizonyítván, mintegy mellékesen ismertetett egy „némi sphinx alakot viselő fölírásos, szinte Erdélyből származott érczbuzogányt, vagy is annak látszó eszközt. Határozottan kimondá e' mű fölött ítéletét; előadá a' fölírás' megfejtését olly világos kijelentéssel, hogy azon eszköz nem egyéb legyen sokat

[84] Johann Gabriel Seidl: „Chronik der Archäologischen Funde in der österreichischen Monarchie. (Fortsetzung von Nr. 244. hierzu die Kunstbeilage.) IX. Großfürstenthum Siebenbürgen. A) Land der Ungarn. *Oesterreichische Blätter für Literatur, Kunst, Geschichte, Geographie, Statistik und Naturkunde,* 1847. november 20., 278. szám, pp. 1101-1103. https://digitale-sammlungen.de/en/view/bsb10498762?page=1106,1107 és https://digipress.digitale-sammlungen.de/view/bsb10498762_01107_u001?page=2,3. Azt, hogy a névtelenül megjelent cikksorozatnak ki a szerzője, Torma Károly kutatta ki. Lásd Torma (1880), p. 82.

[85] Jerney János: „Az erdélyi ércz sphinxekről. *Akadémiai Értesítő 8* (2), 1848. pp. 36–43. https://real-j.mtak.hu/85/1/AkademiaiErtesito_1848.pdf

jelenteni akaró, de szerencsétlenül sikerült régiségárusi balga koholmánynál". De az régen volt, ezért most megismételte a tárgy vázlatos történetét, különös alakzatáról megemlékezve.

Ennek következtében történhetett Luczenbacher fellépése jó félév múlva, aki már a tárgyat is bemutatta. Annak állapotából – vékony patina – is következtetve és megismételve a Jerney-féle eredetiség elutasítást. Ám a román filológia mai román és magyar művelője vagy nem látta még Luczenbacher felszólalását, vagy mint neki nem tetszőt mellőzi Révész-kritikájában, őt még politikai elfogultsággal is megvádolva, ami így visszahull mindkettőjükre. Nagy még azt is megengedi magának, hogy kifogásolja, Révész nem történész, mintha történészek szoktak volna – számítógépes – írásfejtéssel foglalkozni. A *sarmaticus malus* (Gonosz Szarmata) gúnyos álnév mögé bújó román szerző viszont (miközben az álnév mögé tett linkkel az Academia portálon lévő román etimológiai szótárát hirdeti és az írása végére odateszi a nevét), azzal támadja az egész magyar tudományosságot már a címben, hogy át szoktuk írni a történelmet. Ezzel feljogosítva érzi magát, hogy a teljesen idejétmúlt dákó-román elmélet érvei alapján cáfolja Révészt, s mint majd látjuk, sikertelenül. De az „Academia" nevű internetes tárhely helyt ad ilyesminek!

Folytassuk tovább Révész módszerével, miszerint még az elutasítási részletekből is sokat megtudhatunk, ami a mi érvelésünket erősíti. Segít ebben, hogy Jerney 1842. augusztus 10-ei, az akadémiai „kis gyűlésben" tett felszólalását a Tudománytárban sokkal részletesebben megjelentette,[86] mint az Akadémiai Értesítő összefoglalója 1848-ban. Akkor elmondta, hogy az abrudbányai aranybányában „talált" fakönyv felveti a kérdést, miért szaporodtak meg akkoriban a régiségtalálatok, hogy „a' testvér hon Erdély, számtalan becses, leginkább római időszakbeli régiségeket nyújt naponta az óság barátainak". És „ezek' halmazában közelebb, a' tudós külföld élénk figyelmét, ne mondjam csudálatát is magára voná azon viaszkos táblákra írott római és görög oklevél, melly fáradhatlan gyűjtőnk' magyar academiai tiszteleti tag Jankovich Miklós újabb gyűjteményében őrizteték", majd a Nemzeti Múzeum megvásárolta.

Azért tettem idézőjelbe hat sorral fentebb a *talált* szót, mert gyanús nekem, hogy Erdély osztrák császári megrendelésű „dákó-románosításának" része volt e sok találat. Ugyanis ezzel összefüggésben korábban már találtam adatokat épp Klein püspök neveltetése, avagy megdolgozása kapcsán.[87] Tárgyunkkal ez annyiban függ össze, hogy a hamisítás-vád több oldalról esedékesnek látszott, csak éppen nem látták a valós hátsó szándékot. Például fatáblákat nem szokás bányában tárolni. S világos, hogy azok nem is voltak víz alatt. De a mellékük másik példának állított szfinx-szobrocska meg esetleg nem a mai Tordáról származott, és így tovább, és így tovább. Jerney megfejtése és szövegcáfolata viszont alkalmat nyújt további írásfejtési összevetésekre, valamint jelzi, a gömbös és a hengeres változat milyen régóta közkézen forgott, azaz kétségkívül létezett.

Jerney győzködi az Akadémiát, hogy „a' hún-scitha literatura, vagy ha inkább úgy szeretjük nevezni, székely betűk' valódiságát ámbár történeti hiteles tanútételek támogatják: azok' minő voltáról ércz, kő, vagy más anyagú hajdankori emlékek által még sem vagyunk meggyőződve... Reménykedve óhajtánk azért olly kéttelen emlék föltűnését, miből e' tárgy valahára tiszta fényben ragyogna előttünk. És íme, most két emlék juta kezünkhöz székely hetükkel írott, 's mind a' kettőben gyermekjátékot látunk űzetni a tisztes régiséggel! ... Erősen hiszem, hogy Erdélyben is létezett egykor olly ármány szövetkezés, melly haszon vágyból álrégiségeket

[86] Jerney, J. (1842). Észrevételek az Erdélyben találtatott fakönyvekre. (Olvastatott a' m. academia' kis gyűlésében, aug1. 10. 1842). *Tudománytár* 1842. Értekezések. 12. k. 11. füz. pp. 293-319. https://real-j.mtak.hu/1978/1/TudomanyTar_1842_Ertekezesek_12.pdf

[87] Darai Lajos: „Cui prodest? Miért szervetlen Erdély román állami fennhatóság alá erőszakolása?" *„A Hazáért!" című 3. emlékkonferencia az első világháború befejezéséről a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Hadtudományi és Honvédtisztképző Kara és a Zürichi Magyar Történelmi Egyesület közös rendezésében. Budapest, NKE Kápolna, 2018. december 1–2. Acta Historica Hungarica Turiciensia,* 34. évfolyam 2. szám, 2019. pp. 211–312. https://epa.oszk.hu/01400/01445/00056/pdf/EPA01445_acta_hungarica_2019_02_211-312.pdf

gyártva a' székely betű hajdanságot tűzé ki működése czéláúl. Példával is támogathatom állításomat."[88]

A példa pedig a szóbanforgó szfinx-szobrocska gipszmásolata, melyet 1841. szeptember elején tekintett meg rövid pillanatig Pulszky Ferencz és Luczenbacher János társaságában Jankovich Miklósnál. „A mű némi kormánybot- vagy talán buzogányfőt ábrázol, kellő tetején kiformált sphynxet, derekán vagy gömbözetén képalakokat, domborulag (bas-relief) viselve, több sorú irattal; mellynek egyike szinte kiálló, többi bevésett. Első tekintetre észrevevém, észrevevé Pulszky is, hogy hetruscus betűk lennének az egyik sor' jellemei, valamint csudálkozva látám a' székely betűket, vegyítve a' másikakba; mindnyáját azonban, magyar értelmet előállítónak."[89] Ebből láthatjuk, hogy az 2. ábrán ábrázolt Szfinx A tárgyról van szó, annak a gipszmásolatáról.

3. Szfinx B korábbi téves megfejtései

3.1. Jerney János megfejtése

Jerney a gipszmásolat bővebb vizsgálata után így írja le azt: „A' buzogány- vagy kormánybot-főül készített mű, rúdra alkalmazható üres nyelével együtt, nagyságban egy arasztot mér. Gömbje kellő tetején, melly három gerezd karikából alakult, sphynx ül, fejéhez kanyarodott hátulsó résszel. A' három oldali gerezd karikák, vagy kerek vért alakok' küllapján dombor képek állnak bevésett hetükkel; a' két lyukat viselő nyél pedig szinte kiálló képekkel, de már domború írással ellátva.

Az első karika dombor-képe magyar öltényű férfit, jobbjában kantárnál fogva lovat vezetőt, szint' abban ki feszített kézíjas nyilat, tartót ábrázol, fölötte bevésett székely betűkkel vegyes hetruscus írás olvastatik, jobbról balra folyó, illy értelemben: ÖDÖN BÁN.[90]

A' másikon hegyes süvegű férfi áll, két kezében némi nyelet tartva, előtte bálvány-szobor nagy fülű fővel; szinte bevésett jobbról folyó fölírása következő homályos szavakat adja: RUTLEF FEKO.[91]

A' harmadik karikában asszonyi alak, jobbjában némi edényt leeresztve, baljában nagy gömbű palczát tart; jobb oldalán macska forma állat, balon edény. Fölötte hasonló vegyes betűkkel bevésett e' szavak: ZA (az) ÖRNA ÖN (nő).[92]

Ércz művünk' nyelét egy ujjnyi széles vonal kígyózza körül, alulról fölfelé mért irányban, jobbra kanyarodva; mellynek alsó véginél házat ábrázoló alkotmányból délczeg ló rohan ki, mint a' jászkürtön láthatni; mellette szárnyas sphynx ül, ennek szemközt sasnak vélhető madár. A' vonal közt egy ujjnyi térségben alulról fölfelé menő csinos hetruscus írás áll domborulag, ím ezt kifejező: ZERES IZISTEN, azaz: Szeress Izisten (isten). Ezt négy lábon fekvő kisebb sphynx fejezi be.

A' gömb' kerek vértei összeillesztésével fölül és alul maradt hézagokban ember-madárbika 'stb. főt eltüntető hat rémképet vehetni észre."[93]

Mindezt azért kellett ilyen részletesen közölnöm, hogy világos legyen az a tény, hogy az 2. ábra rajzának közlését megelőzte egy gipszmásolat ismertetése Szfinx Á-ról, és azt követően hat év múlva előkerült a fém eredeti is. Mindkettő megjelent az Akadémián, míg rajza az osztrák lapban. És láthatjuk, Jerney is „ércz művünkről" beszél, már hat évvel a valódi „ércz mű" akadémiai ott-tartózkodása előtt. Hogy hamisításnak, koholmánynak kiáltja ki, annak a meg-

[88] Jerney J. (1842), p. 313.
[89] Jerney J. (1842), p. 314.
[90] V. ö. Révész megfejtésével: 15. ábra.
[91] V. ö. Révész megfejtésével: 17. ábra.
[92] V. ö. Révész megfejtésével: 16. ábra.
[93] Jerney J. (1842), pp. 318–319.

fejtése kétesnek vélt eredményén túl a feltalálás körülményeiben rejlik. „Ketten vannak hazánkban, kik engemet a kérdéses emlék' némi történeteiről értesítettek: gróf iktári Bethlen Domokos úr, arany kulcsos, a' helvecziai hitvallásúak' székelyudvarhelyi okskolája' főgondnoka, ki néhány évek óta nagyobbrészint Bécsben lakik; de mint királyi hivatalos mostani országgyűlésünkre a' télen Kolozsvárott vala, és báró Jósika Jánosné ő excellenciája, az országgyűlési teljes hatalmú királyi biztos' neje. Gróf Bethlen Domokos beszélé: ez előtt mintegy 9-10-évvel[94] két régi művet vett Literati Nemes Sámuel antiquariustól, egy kardot és – mint gondolja – egy buzogányt. A' kard' markolatát egy crucifix alkotta. Hüvelyére ez volt írva: *Godofredus Bouillonius* és *Jerusalem*. Tehát Bouilloni Gotfréd allotharingiai herczeg és később jeruzsálemi királyé volna. E' kardot a' gróf József főherczeg nádor ő fenségének ajándékozta, mint később hallatott, tán a' magyar nemzeti museumnak engedte által. A' buzogánynak gondolt mű: a' szóban forgó ércz emlék. Ez három egymásba alkalmazott és egymástól külön választható részekből áll. Feje bronsz, nyele bronsz színű, de ezüst mi tisztán látható, ha vágó-szerrel metszetik. A' képek rajta domborműszerűen készítvék. A' rája vésett betűk arannyal voltak ékesítve, de ez ékszertől most csaknem egészen fosztvák. Ezen művet kívánván a' gróf megmagyaráztatni: legelőbb közölte néhai *Hene Ferencz* károlyfejérvári nagypréposital, a' „*Beyträge zur dacischer Geschichte"* írójával, ki nálunk nagy régiségbúvárnak tartatott; 's mivel tőle magyarázatát nem vehette, felvitte Bécsbe. Itt mutatta be *Hammer Purgstall Józsefnek*; de mivoltát megfejteni e' nagy orientalista sem tudta. Mintegy három esztendővel ezelőtt *Massmann* müncheni professor, a' *Libellus aurarius sive Tabulae Cratae* tudós magyarázója Bécsbe jövén, Hammer' közbe járultával az emléknek maga szállására vihetését megnyerte, néhány napig magánál tartotta 's azután visszaadta. A' gróf gondosan tudakozódott tőle az emlék mivolta iránt, de a' professor csak annyit mondott: ha szerencsés lesz magyarázatához jutni, meg fogja írni a' grófnak; azonban mind ekkorig semmit sem írt.

Báró Jósikánéval az eredeti emléket valami 11-12 évvel ezelőtt[95] közölte volt néhai gróf *Bethlen Elek,* az *Ansichten von Siebenbürgen* stb. szerzője, ki rövid ideig királyi kormány tanácsos vala, 's 1841-ben Budán hala el. A' báróné ö exc. éppen azon időszakban kezdvén hazánknak főképp régiségeiről levelezni *Lajard*-dal a' franczia *Académie royale des Inscriptions et Belles letres* mostani alelnökével: tudósította ezt, minő régiség került napfényre Erdélyben. Lajard hasonmását óhajtatta annak, 's a' báróné gipszben néhány hasonmás példányt készíttetvén, egyet Párizsba küldött, melly oda szerencsésen megis ment. Nem sokára irá Lajard a bárónénak: ö az emléket nap és Jupiter tiszteletére vonatkozó emlékjelnek tartja, 's róla külön értekezést bocsátand világ elébe, miután mithrasos dombor-művekről munkája kijövendett. Már közönségesen tudatik, mikép' Lajardtól a' *Memoire sur deux Bas-relieffs mitraques, qui ont été decouverts en Transylvanie* még 1840-hen megjelent, de hogy kérdéses emlékünkről valami értekezést bocsátott volna ki, az itt előttünk tudva nincs, 's nem is hihető, csak azért is, mert levelezését ő excellenciájával maiglan folytatja, 's róla legkisebb említést sem teszen.

Az eddig mondottokból láthatni, hogy b. Jósikáné hamarabb ismerte az eredeti emléket, mint mostani tulajdonosa gr. Bethlen Domokos; de a' milly kétségkívülinek látszik ez, szint olly bizonyosnak előttem az: hogy valamint gróf Bethlen Domokos birtokába Literati Nemes antiquariustól, úgy b. Jósikáné kezébe is – gróf Bethlen Elek' útján – ép azon antiquariustól került volt; mert gr. Bethlen Elek szoros ismeretségben állt Nemessel, míg ez Erdélyben, nevezetesen Kolozsváratt lakott; minek enmagam nem egyszer voltam tanúja.

S ím ennyi, mit az emlékre nézve mint bizonyosat, vagy annak látszót mondhatok.

Ki által, hol, és mikor találtatott? kérdések, mellyekre kielégítő feleletet senkitől sem nyerhettem. Gróf Bethlen Elek b. Jósikánénak a' közléskor csak annyit mondott volt, hogy az emléket Marosvasárhely körül kapták. Gr. Bethlen Domokos mikor azt a' karddal együtt Nemes antiquariustól megvette, tőle minden tudakozódás után is csupán ennyit vehetett ki: a' kardot

[94] Tehát 1831-ben vagy 32-ben.
[95] Azaz 1829-ben vagy 30-ban.

Besztercze körül egy sírboltban, az ércz-emléket székelyföldön Marosvásárhely környékében lelték. Úgy látszott, mondá nekem a' gróf, hogy Nemes szánt-szándékkal titkolózni kívánt e' régiségeket illetőleg.

Én a' múlt évi augustusban tudományos czélból megfordulván Marosvásárhelyen, többektől kérdezősködtem: tudnak-e valamit arról, hogy az emléket e' város' határában vagy vidékén kapták volna? de úgy tapasztaltam, magáról az emlék' létezéséről sem tudtak semmit. Gondolatom szerint egyedül Literati Nemes antiquarius az, kitől – ha titkolózni nem fogna – tovább nyomozódni lehetne 's pedig sikerrel; mert ha szinte nem tudja is azt, ki, mikor és hol találta az emléket? – azt minden esetre tudni fogja, kitől vette Ő meg vagy által, 's miután ezen személy megnevezve – ettől vagy ennek rokonaitól, ismerőseitől a' tovább nyomozás bajos nem lesz. Azonban, Nemes, hazánkból elvonulván, már régóta Magyarországban tartózkodik, 's így én elesve vagyok a' szerencsétől az emlék' történetfonalát, legalább ez alkalommal feljebb fejthetni."[96] Kiderült tehát, hogy Literáti Nemes nem hamisította, hanem csak titkolta Szfinx A eredetét. Ez pedig felveti, hogy nála keveredhetett össze a két szobor – esetleg szándékosan, hogy ne lehessen rájönni valódi eredetének mikéntjére, és hogy természete szerint hol készítették és használták.

Az Szfinx Á-t tehát Bethlen Domokos gróf vásárolta meg Literati Nemes Sámueltől 1830 körül, míg a Szfinx B néhány évvel az 1848-as ülések előtt Kemény József gróf tulajdonában volt, és 1846-ban már megjelent fordítási kísérlet róla egy német újságban, rajzok pedig az ő hagyatékában is (de annál az Illustrirte Zeitung rajza jobb volt Vlassa szerint). Ráadásul a Sphinx B-t Kemény gróf előző évben vizsgálatra elküldte a Magyar Tudományos Akadémiára. A műtárgyat Luczenbacher János, az akadémia másik tagja vizsgálta meg, mint láttuk, de az általa kifogásolt vékony patina nem döntő az ügyben, mert a műkereskedők és gyűjtők megtisztították a tárgyakat a patinától. És a patina idővel arányos vastagsága nagyban függ a tárolási körülményektől és a tárgy összetételétől, mennél több a réz benne annál kevesebb a patina rajta, a bronz esetében fordítva. És ha csak a rajz állt volna rendelkezésre, nem lenne említés a patina vastagságáról. Jerney 1848-ban már nem vizsgálta a két szfinxet nyelvészeti szempontból. Megelégedett korábbi meglátásával, hogy görög és etruszk betűket talált, valamint ókori magyar betűket vegyesen. De azért 1842-ben még adott magyar megfejtést, tehát hat évvel Józsa Zsigmond hasonló próbálkozása előtt, aki bizonyra tudott Jerney megfejtéséről a Tudománytárból. Eme vegyes ábécék miatt aztán 1848-ban végleg hamisításnak ítélte mindkét szfinxet. Mondván, ha eredetiek lennének, vagy ilyen, vagy olyan lenne rajtuk az írás. Így viszont arra a következtetésre jutott, hogy a két feliraton található vegyes ábécék jelenléte azt bizonyítja, hogy hamisítványokról van szó, mivel az eredeti műtárgyak nem tartalmaznak vegyes betűket. Jerney tekintélye és érvelése bizonyára befolyásolhatta Luczenbachert is ítéletében, és másokat is, így a szfinxek szenzációja elfelejtődött. Ám mint láttuk és látni fogjuk alább, Jerney következtetése téves volt, mert a két szfinx össze lett keverve, és mint Révész felfedezte, a henger a Sphinx B-hez, a tordai vagy potaissai szfinxhez tartozott.

3.2. Anton Kurz megfejtése

Nézzük a további megfejtéseket, mégpedig a Jerney által is említett, kelet-poroszországi Bobrik szuperintendens[97] megfejtéséhez igen hasonló színvonalúakat, azaz sikerteleneket. Bobrik megfejtése egyébként félév múlva ugyanott jelent meg, mint a Szfinx B ismertetése.[98] Feltűnő, egyszerre mily sokan foglalkoztak a szfinx-felirattal, többnyire dák–német kapcsolatot keresve, avagy a dák–románt, kevésbé a hun–szkítát, vagy magyart. Ezért nagy Révész Péter érdeme.

[96] Jerney, J. (1842), pp. 315–317.
[97] Protestáns egyházkerület élén álló püspök.
[98] Bobrik (1847).

Az *Illustrirte Zeitung* 1847. febr. 6-ai rövid cikkében[99] Tordánál találtnak mondva a szoboralakot, közzétette Szfinx B feliratát (*4. ábra*). Méreteket nem adott, csak annyit mondott, hogy a rajz életnagyságú. Ezért helyeztem most az egész oldalt a 3. ábrára, hiszen a 27x38 cm-es méretű lapoldalnak kishíján a felét teszi ki a szobor teljes magassága, kb. 18 cm, aminek kisebb fele a szobor, nagyobbik a csapszeg. Már láttuk a pontos méreteit, ami azért is érdekes, mert a szobor magasságát és szélességét azonosnak mondják, de itt a képen van ebben eltérés a magasság javára. Ámde az is nyilvánvaló, hogy a kép megtévesztő, a szobrot ránézésre nagyobbnak véljük a valóságosnál.

92 Illustrirte Zeitung. [VIII. Band.

Eisenbahnnachrichten.

Die beiden Endpunkte der französischen Nordbahn.

4. ábra. A Szfinx B felirata az Illustrirte Zeitung rajzán. Képaláírás: „Eine Sphinx, aufgefunden bei Thorda in Siebenbürgen.”[100]

[99] Kurz (1847).
[100] https://www.digitale-sammlungen.de/de/view/bsb10498700?page=96,97.

Az „Erdélyben felfedezett szfinx” című Kurz-féle közlés tehát az Illustrirte Zeitungban kapott széles, nemzetközi nyilvánosságot. Sikerében, hogy felkapták és többen válaszoltak rá megfejtéssel, az élethű rajzmásolat is nagyban közrejátszhatott, egyébként is dicsérik a Képes Újságot szép képeiért. Kurz pedig a cikke elején megdicséri a germanista von Schmitz urat, hogy majdnem egy évvel korábban, a lap 149. számában az etruszk feliratokat „ötletes megoldása” révén eredetileg németnek nyilvánította. Amelyeket korábban megfejthetetlennek és egy ismeretlen barbár nyelvhez tartozónak mondtak. És Schmitz állítását példákkal is alátámasztotta, ami rendkívül értékes Kurz szerint a régészet számára. Beszámol, hogy a tudományosan feltáratlan régiségekben gazdag Erdélyben, Torda egykori római sóbányája közelében felfedeztek egy bronz szfinxet és nemrég a nemzeti múzeum számára megvették. A rajza életnagyságú. Vas talapzaton áll, azon körül felirat, mit a rajzon a csapszeget megszakítva tüntet fel a hetilap. A feliratban valaki hun vagy szkíta írást látott, más szarmatát, vagy örményt. Azon ábécékből találtak is kulcsot állításukhoz. Ő úgy látja, hogy a szfinx alatti betűk erősen hasonlítanak az etruszk írásjelekre. Két könyvképre hivatkozik, ahol hasonló írásjeleket talált.[101]

5. ábra. A Toustain-mű német kiadásának (az interneten fellelhető) táblaképe halovány, de teljesebb, mint a francia beszkennelt változata (5. ábra).[102]

[101] Egyik a történeti segédtudomány diplomatika francia bencések által kidolgozott új irányzatát bemutató kötet egyik táblaképe: Johann Christoph Adelung (ford): *Neues Lehrgebäude der Diplomatik, welches in Frankreich von einigen Beedictinern von der Congregation des heil. Mauri ausgefertiget worden.* 2. Theil. Verlag Johann Friedrich Webers, Erfurt, 1761. 'Neues Lehrgebäude der Diplomatik, welches in Frankreich von einigen Benedictinern von der Congregation des heil. Mauri ausgefertiget worden. Zweiter Theil', Bild 42 von 564 | MDZ. Kurz ennek csak kivonatát látta. Másik Bernard de Montfaucon abbé (1655–1741) ötkötetes műve a francia monarchia emlékműveiről, amelyek Franciaország történetét alkotják: Bernard de Montfaucon: *Les Monumens de la Monarchie françoise, qui comprennent l'Histoire de France: avec les figures de chaque regne, que l'injure des tems a épargnées.* Julien-Michel Gandouin és Pierre-François Giffart, Paris, 1729–1733.

[102] Adelung (1761).

6. ábra. Jobbról-balra, balról-jobbra és bustrofedon attikai, kadmeszi és jón írások a Kr. e. 12–4. századból, valamint káldeus, föniciai, görög, latin és etruszk ábécék párhuzama.[103]

Az általa hivatkozott Montfaucon abbé a hastingsi csatát[104] ábrázoló Bayaux-i kárpit rajzai és feliratai jelentős olvasója és értelmezője.[105] Kurz szerint az írásképek alapján nem nehéz belátni a Szfinx-felirat és az etruszk betűk hasonlóságát (*5-6. ábra*). És ha etruszk, akkor Schmitz úrtól tudjuk, hogy az német. Ha pedig német szó szunnyad ezen írásjelekben, akkor a megtalálás helye, az ókori Dácia miatt rendkívül érdekes a tudomány számára, széles körben való terjesztésre méltó. Kurz remélte, hogy von Schmitz vállalja majd ennek az etruszk rébusznak a megfejtését, és ennek a kis dák szfinxnek a boldog Oedipusává válik.[106]

---

[103] Charles François Toustain: *Nouveau traité de diplomatique, où l'on examine les fondemens de cet art: on établit des regles sur le discernement des titres et Γ on expose histo- riquement les earactéres des bulles pontificales et des diplomes etc., par deux Religieux Bénedictins de la congrégation de S. Maur.* 2. kötet. Guillaume Desprez, Paris, 1750.p. 626. https://books.google.hu/books?id=1tQWAAAAQAAJ&pg=PA717&hl=hu&source=gbs_selected_pages&cad=1#v=onepage&q&f=true. Kurz ennek a német fordítását említi: Adelung (1761).

[104] https://hu.wikipedia.org/wiki/Bayeux-i_k%C3%A1rpit

[105] V. ö. Elizabeth Pastan: Montfaucon as Reader of the Bayeux Tapestry. *Medieval Art and Architecture after the Middle Ages*. Scholar's Press Cambridge, 2009. pp. 89–110. https://www.academia.edu/2381243/Montfaucon_as_Reader_of_the_Bayeux_Tapestry.

[106] Oidipusz megfejtette a Thébát rettegésben és gyászban tartó Szfinx találós kérdését.

Amely görög mitológiai alak bár megfejtette a Thébát sanyargató Szfinx rejtvényét, de azért valljuk be, elég vészterhes példa. Annál is inkább, mert ha alaposabban megnézzük az írások tábláját és a Bayeux-i kárpit feliratait (*7. ábra*), nem kell nagy hozzáértés megállapítani, hogy betűi mennyire *nem* hasonlítanak a Szfinx-B feliratának betűire. Viszont vak tyúk is talál szemet, Kurz Oidipuszt említése, mint majd látjuk egyenesen telitalálat lesz a harmadik láb miatt. A Szfinx azt a találós kérdést tette fel Oidipusznak, hogy mi az: Reggel négylábú, délben kétlábú, este háromlábú. A jó válasz az volt, hogy az ember, aki élete reggelén négykézláb mászik, delén két lábon jár, alkonyán pedig bottal, s ez a harmadik láb. Ha az az érvelés Kurz számára elfogadható, hogy az erdélyi szfinxen az etruszk, azaz német felirat megerősíti, hogy ott már az ókorban is németek laktak, akkor az Oidipusz-történet sokkal inkább igazolja Révész alábbi megfejtését, hogy sétapálca, szóval görbebot fejéről van szó a Szfinx A esetében, amivel az öregek járnak. Különösen a magyarok, hiszen a fokos és a pásztorbot is ilyen fémfejjel bír.

7. ábra. A Bayaux-i kárpit feliratai.[107]

[107] Manuele Veggi: Sewing text and images together in the digital environment. A review of Bayeux Tapestry Digital Edition. *RIDE Review Journal for Scholarly Digital Editions and Resources* https://ride.i-d-e.de/issues/issue-20/bayeux/. A képeket innen vette: *Bayeux Tapestry Digital Edition*, Martin K. Foys (ed.), 2003; 2011. http://www.sd-editions.com/bayeux/online/ (Last Accessed: 27.01.2024).

Anton Kurz tehát vagy nem látta ezt a nagy különbséget, mert nem értett hozzá, vagy ha igen, az előzetes beállítódása miatt mást kellett mondania. Ami újólag felveti azt a nagyfokú elfogultságot, lett légyen annak bármilyen oka, amit ilyen esetekben a magyarság ellen tapasztalunk. De az ok nagy valószínűséggel a felirat-fejtőknél másodlagos ahhoz képest, ami magának a két szfinx szobornak a teljes sorsát, eredetét és kezelését illeti.

Felhívom a figyelmet, hogy már eme első szobor-ismertetésnél is mennyire hangsúlyosan szerepel Dacia és a dákok, holott etruszk szöveget és sok másféle betűt emlegetnek. Ezt nevezik prekoncepciónak, ami nem biztos, hogy a szerzőtől származik, ő inkább már az addig kialakult nézetet adja elő az eredetről. És mint láttuk, a megtalálás sem tiszta Jerney szerint, amit illik már komolyan vennünk, legalább nekünk. Azért, mert az egyéb téren született gyanúkkal és kritikákkal összhangban, igenis, feltehető, hogy a sok hercehurca a megtalálás körül a valódi származási helyet hivatott elfedni. Nagy valószínűséggel azért, mert az nem a mai – románul – Turda melléke volt. Hanem más hely, közelebb a Magyar Királyság központi területeihez, azaz joggal merült fel már akkor, hogy a szkíta betűknek mondott magyar rovásírással van dolgunk. De ez abból a régi időből származva romba döntötte volna a finnugor származtatásunk elméletét, így több legyet ütöttek egycsapásra, mikor az alábbi elemzéseket–levezetéseket–megfejtéseket előadták:

– Hallgatólagosan kizárták a lehetőséget, hogy a szobornak köze lehet a magyarokhoz, bár elvileg a Magyar Királyság erdélyi területén találták, amely területet az osztrák császár sosem adott ki a kezéből azután, hogy a török kiűzése után megszerezte.

– A török megszállás utáni osztrák katonai térképészet földrajzi névadását, ami gyakran névismétléses néváthelyezéssel járt,[108] megerősítették, e példával is leleplezhetetlenné tették.

– Miközben megerősítették a mára már gyenge lábakon álló Dacia római provincia mai Erdélybe helyezését, sőt a dákó-román kontinuitását is.

– A kelta pogány és a keresztény germán összefüggésekkel pedig valószínűsítették az előbbieket, és Magyarország keleti részébe vitték a német jelenlétet a betelepítés előtti időbe, amivel az újkori fejleményeket is igazolták, no meg a középkorit is itt lévőként állíthatták.

– Sőt, alább látjuk majd, hogy még a Szentföldre menő keresztes csapatokat is átvezették volna Erdélyen a megfejtés érdekében, ami mögött halvány emlékezés lehet más, eredeti helyszínre.

Mielőtt rátérünk az *Österreichische Blätter*... kulcsfontosságú cikkének ismertetésére, amely a Szfinx B-felirat rossz megfejtéseinek összefoglalásán túl a Szfinx A-ra vonatkozó pontos leírást közölt, érdemes alaposan megtekinteni a Kurz-cikkre válaszolókat, akik közt van egy már általunk fentebb említett személy is.[109] És láttuk, hogy az erdélyi területről érkező vélemények jóval korábban alakultak ki, mint ahogy az ismertetést a lipcsei lap közölte.

3.3. H. L. Beck megfejtése

Az Illustrirte Zeitung 1847. február 6-ai cikkére tehát az első válasz a május 1-i számban jelent meg[110] *„Az erdélyi Thorda közelében felfedezett Szfinxről és feliratáról”* címmel. A képes hetilap[111] szerkesztője a cikk elején beszámol az előző, a 188. számban megjelent cikk végén szereplő javaslat sorsáról, hogy a germanista Schmitz legyen megfejtő Oidipusza a Sphinx-feliratnak, mert az nem valósult meg. A Thorda közelében felfedezett alakot von Schmitz úr nem vette figyelembe, és ebből arra következtet, hogy az ottani közlés szerzője alaptalanul feltételezte, hogy a felirat etruriai eredetű. Azóta számos kísérletet kaptak – mármint az újság szerkesztősége – a megfejtésére, és a megoldásokat – négyet – teljes egészében közlik, mivel

[108] Lásd, a sok Vásárhely, Fehérvár, Keresztúr, Vásárhely, Szentjakab, stb. helynévsokszorozódást.
[109] Például DionysThalson.
[110] Nr. 200. pp. 278–279. https://www.digitale-sammlungen.de/de/view/bsb10498700?page=282,283
[111] A fényképek 1883-as megjelenéséig a lapban, igen mutatós fametszetekkel dolgoztak.

ezek jellemzőnek látszanak. Az első hármat ugyan nem cáfolja meg a szerkesztő, de közli, hogy a negyedikkel teljes mértékben egyetért.

Lássuk először *H. L. Beck* rövid közlését. Ő azt gyanítja, hogy a felirat mondata szerint régi római zászló szimbóluma, amelyet a római uralom alatt használtak Svájcban. A felirat fejjel lefelé van fordítva és régi latin, azaz ólatin. Ezért a germanista von Schmitznek így már nem kell ezen törnie a fejét. A szöveg szószerint így hangzik:

Nev Spes Epejo item Jemy

3.4. DionysThalson megfejtése

A második megfejtés Gyulafehérvárról jött, és már február 25-én feladták a levelet, tehát világos, hogy nem két hét alatt íródott e válasz Kurz írására. *Dionys Thalson* a szerzője. Ő elég kalandos életet élt, mielőtt k. u. k. helyőrségi lelkész lett a – német nevén carlsburgi – várban, azaz a mai Gyulafehérváron. De utána is az első sorban vett részt a harcokban, például Gyulafehérvár 1849-es sikertelen magyar ostromakor a védők között, amiről naplót írt aztán.[112] „Dionys Thalson gyulafehérvári tábori pap sok római emléket és feliratot gyűjtött össze. Ezeknek egy részét rövidebb-hosszabb tanulmányokban *Archäologische*s címmel közölte az erdélyi német lapokban. Feldolgozta az ismert tordai szfinxet (Sphinx bei Torda in Siebenbürgen ausgegreben. *Blätter für Geist, Gemüth und Vaterlandskunde* 45/1847. p. 41.). Magyarul az Erdélyi Híradóban (1847. I. 247. sz. 208.) *Római régiségek* címmel jelentetett meg egy közleményt."[113]

Thalson mutatja a Szfinx-talapzat szerinte mesterien öntött feliratának pontos másolatát:

Azzal folytatja, hogy a bronzfigura, mivel öntött darab, egyedülálló a sok más lelet között. Megadja a méreteit: körülbelül 3 hüvelyk magas, ugyanolyan hosszú és 1 hüvelyk széles.[114] Ami azt jelenti, volt a kezében a szobor, vagy ismerte Neigebaur mérését. Ám lehet, hogy csak hallomásból, ezért mondja 1/3 hüvelykkel alacsonyabbnak. Viszont lehet, a szélességes tényleg 3 hüvelyk, de arról Neigebaur nem foglalkozott. Így Thalson ismételten leleplezi azoknak a tudománytalan felszínességét, akik a szobor nemlétéről nyilatkoznak még mindig.

A szobrot így írja le: Dús mellű leányfelsőtest, haja kendőbe tekerve és szegély nélküli diadém díszíti. Nyílt tekintettel előre néz. Testén elöl gondosan keresztbe kötött fátyol. Erős sasszárnyakkal rendelkezik, testének többi része pedig teljes egészében nőstényoroszláné, azaz görög szfinxről van szó. Mellső mancsaival fenyegetőn támaszkodik. Hasa alatt groteszk fej, melyet ő a „Széparcú" Themis jelképének tekintene, ha megfelelőbb helyen lenne, és – a Kurz által is idézett – „egyetemesen zseniális" Bernard de Montfaucon Festus-idézete[115] nem figyelmeztetné: „Themis istenfélő, mi az igazságos és ésszerű, – de nem tudom, milyen alakban tiszteltek". Ezért Thalson a Szfinx tébai szereplésének szörnyűségére utalva, prédát, egy áldozat fejét látja benne.

Továbbá úgy véli, a sértetlen, 4-5 vonal (0,8–1 cm) magas betűjegyek, a Kr. u. harmadik századból valók és szintén görögök. Olvasni jobbról balra kell azokat. De nem szeretné a szöveg által elragadtatni magát, megpróbálja tisztázni inkább, mi célból készült ama távoli időben ez az igen tiszteletre méltó tárgy. Az ő idejére már kiforrott dák-történetet meséli el, vagy inkább papként prédikációt tart, büszkeséget szít fel az erdélyi „dák utódokban" a római hódítás elleni harcukat a szfinx-felirattal kapcsolatba hozva.

---

[112] 1849. március 20–augusztus 12. közötti naplóját lásd: Die Belagerung von Carlsburg 1849, vom Garnisons. Caplan Dionys Thalson. In: *Die Romanen der österreichischen Monarchie.* Heft 2. Wien, 1850. pp. 148–163. https://de.wikisource.org/wiki/BLK%C3%96:Thalson,_Dionys.

[113] Bodor András: Erdély ókori történetének kutatása a XIX. század közepéig. *Erdélyi Múzeum* 1995/3–4. https://erdelyimuzeumfolyoirat.adatbank.ro/index.php?cid=688.

[114] Egy hüvelyk 2,6 cm, tehát a szobor 7,8 cm magas.

[115] Sextus Pompeius Festus 2. vagy 3. századi grammatikus, korábbi szómagyarázatot kivonatolt.

Elmondja, hogy a harmadik század második felében a dákok Gallienus császár légiói ellen harcolva próbálták lerázni a római igát, de legyőzettek. Azok a halottnak hitt dák oroszlánok azonban, akik legyőzettek, csak elaludtak, mert a lázadás szelleme tovább élt, és Gallienust Milánó közelében két éven belül saját emberei meggyilkolták, a következő császár, Aurelius Claudius pedig pestis áldozata lett a Szirmium melletti táborban. Azaz Thalson szerint a pestis is a dákokkal volt. Majd Tribellius Pollio- és Flavius Vopiscus-idézettel csillogtatva ókori műveltségét, megállapítja, hogy a következő, pannoniai származású császárból hiányzott a vezérséghez szükséges vadság. Ő volt Aurelianus, aki Kr. u. 270-től kormányzott Dáciában is, de elnyomó rendszere szörnyű lázadásokat szült. A dákok is csatlakoztak a máshol kezdődött harchoz, mert nem nézhették tétlenül, és a tét szabadság vagy pusztulás volt. A Szfinx arról tanúskodik, hogy ezek a barbár népek eltörlik a gonoszságot és a szégyent. Sőt, a dák lázadás a szoborról leolvashatóan még az istenség jóváhagyásával is bírt. A törvényi igazságosság istennője, Themisz parancsára azt tették, ami helyes és ésszerű, széttörték Aurelianus láncait. Bár előtte kételkedett, hogy Themiszt kell-e látni a szfinx hasa alatti groteszk fejben, ámde a szövegben felfedezte a nevét.

Thalson dicshimnuszt zeng a dákokról, hivatkozva Eutropiusra (I. 4. in Adris), mintegy megalapozva a dákó-román elméletnek. Hogy a dák népet igen sokféle népelemből kovácsolták össze, mert ősapái, ősanyái a hatalmas római birodalom minden részéből érkező vendégekként végtelen tömegekben özönlöttek át a szüntelen háborúk miatt szinte elnéptelenedett Dácián Traianus császár akaratából, hogy megműveljék a földeket és a városokat, és hogy állandó lakosokká váljanak ebben a tartományban. Most már nem volt nehéz felszabadítani őket Aurelianus elnyomása alól. Tekintettel arra a páratlan bátorságra, amellyel a dákok – a Szfinxről leolvashatóan – az Aurelianus elleni küzdelmükben mutatkoztak. Csak a gyengeelméjűek nem értik, hogy micsoda vadságot nyújthatott Dacia ama viharos időben. Lelepleződik a mese, hogy a rómaiak önként feladták volna azt a hatalmas, arannyal és sóval gazdag földet, ellenállás nélkül. Fordítva volt, azaz a dákok vérbosszúval törölték le a Gallienus alatt elszenvedett vereség szennyét. Vagy amikor Domitianus császár diadalt ünnepelt Rómában a Dacia felett aratott győzelem miatt, ugyanakkor a békét meg kellett vásárolnia, és évente adót fizetnie Daciának, amitől Rómát csak Traianus császár szabadította meg 193-ban. Ám amellett, hogy ez a rómaiak által a dákoknak fizetett évi adó is nagy képzelőerőt kíván a behajtás kivitelezésében, az érv, hogy nem adták volna fel önként, ellenkezőjére is fordítható. Azaz hogy Róma sosem foglalta el a Dunától 3–500 km-re lévő Erdélyt, ha egyszer már annak is mennyire örült Augustus császár Mócsy András szerint, hogy a Pannóniában a Dunát elérték.[116]

Éppen ez a kicsi Szfinx a bizonyítéka, folytatja Thalson, hogy a római légiókat a dák lándzsák űzték ki örökre Dáciából. Nevetséges tehát, hogy önként ürítették ki a tartományt. „A Szfinx, a bosszú és a kegyetlenség szimbóluma, az ókorban Minerva lándzsája alatt feküdt és a sas Jupiter balja alatt. És ahogyan ama évszázadok során előrenyomult, és felváltotta a szalma csóvákat a római rudakon – signa militaris –, úgy most a Szfinx, az ellenség réme, mint a csapás képviselője, teljes mértékben a thébai szokás szerint a dák rudakat szentelte fel – sigan militaria – zászlóként. Nem volt ez másképp. Egy erős és tíz centiméter hosszú vasszög, amelyet a Szfinx alá szereltek, többet tanúskodik a Szfinx állandó céljáról, mint amennyire szeretné. És ha ehhez hozzávesszük a mikroszkopikusnak nem mondható felirat könnyű olvashatóságát viszonylag magasan az oszlopok felett, maga a Szfinx büszkén utasít el minden kihívást, mint arcátlant és arrogánst.” És ha évszázadok óta vitatják, melyik írás virágzott Dáciában, most megvan a válasz. „A fenséges, görög írású és nyelvű Szfinx, akinek ezt a művet ajánlom, szintén fényesen ragyogó csillagként jelenik meg ott, lényegében megvilágítva a történelmet, és rányomva az imádatos bizonyosság igazi pecsétjét, hogy a szabad Dáciában a közigazgatási írás és nyelv göröggé vált.”

[116] Mócsy András: *Pannonia a korai császárság idején.* Akadémiai Kiadó, Budapest, 1974. p. 38. https://real-eod.mtak.hu/11108/1/AkademiaiKiado_001878.pdf

E teátrális hangvétellel beharangozva Thalson aztán „leleplezi" a tiszteletreméltó szobrot: „Halljuk, mit mond rejtélyes Szfinxünk orákulumként, és hasonlítsuk össze a meggyőződéses ész szent mérlegén minden bemutatott dologgal. A fenti feliratok tartalmazzák a megváltoztathatatlan mondást, amely minden szerencsétlenséget eltipor:

ΣΜΑΡΑΓΜΑ ΣΜΑΕΙ ΧΑΙΡΕΚΑΚΙΑΝ
ΣΕΜΝΑ ΘΕΜΙΣ ΣΕΙΡΑΔΑΣ
ΡΕΥΣΑΣ 'ΙΝΝΕΙ ΑΡΙΛΑΝΟΥ

A korbács letörli a kárörömöt. A szigorú Themis elpusztítja Aurelianus ingatag láncait.

Ki hallott már ilyesmiről, ki látott már ilyesmit a könyvtár hatalmas papírtengerében? Nem, semmi fenségesebb és nagyobb nem létezhet. Szfinxünk dicsőíti magát, és a legritkább, a legértékesebb kincsnek bizonyul, amelyet a romokba süllyedt ókori Dácia világa a mai napig adott nekünk. Kis Szfinxünk nagy hiányt pótol Dácia történelmében, és új megvilágításba helyezi azt. – Így Kr. u. 273-274-ben ez a szfinx, rejtélyes görög feliratával, a dák hadsereg ostor- vagy bosszúszimbólumaként szolgált, mint zászló, sőt, zászló az Aurelianus római császár elleni felszabadító harc közepette."

3.5. Egy szlavofil megfejtése

Az ilyen nagy önbizalommal telt írás után lássuk a (negyediknek jelölt) *harmadik megfejtés*t a lapból. Ezt március 20-án Párizsban keltezték, *Egy szlavofil* aláírással:

„Ha ezt a titokzatos, etruszk stílusú feliratot jobbról balra olvassuk, és a betűket fordítottnak tekintjük, akkor *ιμα ιμα Teviere Chariklei*, talán *Charilai* olvasható. A karakterek hasonlítanak az ókori szlávok által használtakra, és szlávul a jelentése: Tiberius Charilas vagy Charicles volt a neve. A görögök és szlávok a rómaiak b betűjét v-ként ejtik. Charicles szlávul Scharikl – Harikl. Ha valóban az utolsó szó a feliraton Charicles, akkor elég valószínű, hogy a híres Tibériusz császár orvosáról van szó. Tacitus esetében a szfinx megfelelő modellje lehet a tudós görög tudományának, és az alatta elhelyezett fej, tekintettel a szakáll hiányára, jól lehet, hogy Tiberius császáré.

Thorda neve nyilvánvalóan szláv. Ejtsd ki a tverd-et, vagy terd-et, és megkapod a kastélyt vagy castellumot. Lásd a gyűjtemény Kraledvorska kézirat néven ismert utolsó előtti dalát, s ezt a nevet az első versszakban találod meg: 'Ó, te, napunk, Visegrád vára!'

Ha feltételezésem helyes, ez a melltű rendkívül érdekes, mivel nagyon régi szláv feliratot ad. Feltételezhető, hogy az etruszkok szlávok voltak, mivel a római történelemben előforduló tulajdonnév-formák nem mások, mint szláv melléknevek. Például Cilnius Maecenas, silni, erős, a Volumnius, véléumni, nagyon bölcs, a Pleminius, plemenni, nemesi, vagy plamenni, heves, stb.

Ha ön, uram, valószínűnek tartja az általam felvetett magyarázatot, lenne szíves megosztani azt azokkal a levelezőtársaival, akik ennek a figyelemre méltó feliratnak a megfejtésével foglalkoznak."

3.6. K. R. H. megfejtése

A *negyedik megfejtés (ötödiknek* jelölve) alatt a K. R. H. monogram szerepel és a *„Gitschin, áprilisban"* keltezés.[117] Eszerint az Erdélyben talált állítólag pogány szfinx felirata nagy gazdagodást is jelenthet a német régészet és nyelvészet számára. A felirat jobbról balra így olvasható: ***ima ima si di ere farloan***

Neki, Neki adjunk dicsőséget.

A felirat visszafelé fordulásának oka, hogy a vésnök helyesen, balról jobbra helyezte el a feliratot, de a lenyomat a fordított változatot hozta létre. És K. R, H. elég bizarr levezetése: A

[117] A mai csehországi Jičín.

verlichen (elveszett) elidegenítő *farloan* alakját a *leihen* (kölcsön ad) szót a latin *locare* (bérelni) szóból származtatva magyarázza, amelyet Adelung is engedélyezett,[118] és amely két alakzat között a *lohan* alkotja a középső tagot.

A feliraton kereszt alakban megjelenő „S", egy látszólag misztikus betű, valami olyasmit jelenthet, mint a signum salutis (az egészség jele). A jelenlegi felirat hasonlósága az akkori, ónémet, középkori írásjelekkel, amelyekből a görög betűs német betűk jönnek, a meglepő felirathipotézis igazsága mellett szól. S hogy a hipotézis tévedhetetlen, van másik inherens oka, hogy a fejtőkulcs alapján, az ókori helyesírás törvényei szerint, a mondat több helyen ismétlődő betűit következetesen alkalmazza, s így ez a jelentés kedvező. Amit ismételten körben forgó következésnek láthatunk.

A megfejtésben nem a gnómon (napóra) pálcájának árnyékára támaszkodott, mondja, hanem megfejtési szabályaira és jóslási tehetségére, s jutott e jelentésre, ami nagyon illik a felirathoz. Részben e szavak szuggesztív írási jelentése, részben az vezérelte, hogy a kereszténység is – korábbi korszakaitól kezdve – bemutatott ilyen zsidó–keresztény típusú és ember–állat vegyülékű mitológiai alakokat, jelképeket, pl. templomépületeken, régi templomkapukon. Ezért úgy gondolja, hogy nem egy pogány talányt, hanem egy ősi német-keresztény rejtélyt oldott meg. E szerinte keresztény–gnosztikus alak fejének szeráfi kifejezése és a talphoz erősített szög arra utal, hogy a díszfej keresztes hadi zászlót alkotott, és az egyik keresztes háború során jutott Erdélybe, ahol kereszteslovagok gyakran áthaladtak. De ez az utóbbi állítás a mai Erdélyre igencsak nem áll meg.

Végül bevallja, hogy laikusként és csak negyedórát foglalkozott a felirattal, mert csupán ismerteti az ónémet nyelvterületen nem jártas, de a varázslás művészetében körében elismert mester, a gitschini Jos. Hansgirg kerületi kapitány kutatását. Reméli, hogy ezzel hozzájárul szakértők alapos vitájához, és további kutatásra ösztönöz.

3.7. Megfejtetlen hasonló gyűrű-felirat

Aztán az Illustrirte Zeitung 212. száma[119] közöl egy rövid írást a Szfinxszel kapcsolatban *Felirat egy Havasalföldön talált gyűrűn* címmel, mivel az erdélyi szfinx feliratával nagy érdeklődést váltott ki helyben és nemzetközi szinten. És biztosan lesz további vita, mivel a 200. számban megjelent „olykor teljesen szerencsétlen, de részben nagyon is ravasz megoldások nem zárhatták le a vitát". Megfejtésre hasonló feliratot, amelyet még senki sem tudott megfejteni, mutatnak a régiségkedvelő olvasóknak, 1834-ben Havasalföld Buscu kerületében, Pietroassa falutól nem messze egy nagy szikla alatt találtak számos gyönyörűen kidolgozott régiséget, többek közt csészéket, sértetlen tányérokat és gyűrűket. Díszek, urnák, lámpák, koronaszerű diadém, karkötők és tiszta aranyból készült gyűrűk, amelyek súlya körülbelül 8000 dukát. Az egyik ilyen, körülbelül 12 cm átmérőjű és néhány vonal vastag (2 mm) gyűrűn a következő írásjelek találhatók:

3.8. Regensburgi történész megfejtése

Az *Illustrirte Zeitung* 1847. szeptember 4-én aztán közzétette[120] a regensburgi történelmi egyesület 1847. augusztus 4-i közgyűlésén elhangzott előadást,[121] amelyben a tordai szfinxet és

[118] Adelung (1761).
[119] Nr. 212. p. 54. 1847. július 24. Szerző: 33.
https://www.digitale-sammlungen.de/de/view/bsb10498701?page=58
[120] Über die in Siebenbürgen gefundene Sphinx und ihre Aufschrift mit Beziehung auf deutsche Irmensule. Vortrag in der Generalversammlung des historischen Veresins zu Regensburg um 4. August 1847. (Nr. 188. p. 200.) *Illustrirte Zeitung* Nr. 218. p. 154. Szerző: 70.
https://www.digitale-sammlungen.de/de/view/bsb10498701?page=158
[121] Amelyre a meghívót már a *Regensburger Zeitung* 1847. augusztus 1-jei száma (Nr. 210. p. 838.) közölte:

feliratát a német Irmensäulen (Szűz Mária oszlopai) szóval hozza összefüggésbe a szerző, akinek a nevét nem sikerült még kiderítenem.[122] És úgy írja le, hogy az emberarcú szfinx fejfedő pántját homlokgyűrűnek mondja, s hogy papi köntös omlik a mellkasra, egészen a lábfej alá, a mellkasán pedig egy kereszt van. A négy lába közt a baloldalon emberi fej, vagyis inkább arcmaszk látható. Feltételezése szerint a felirat görög–etruszk, de a nyelve német, kelta boi dialektussal. Így a Kr. u. első századokra vezethető vissza, amikor a kelta, római és germán, pogány és keresztény eszmeharc még folyt egymás ellen a kelták lakta Erdélyben.

Az előadás mondanivalójának ez a lényege, de érdemes belemennünk a részletekbe, mert sokmindent láthatunk abból, ahogy megalapozni próbálták akkoriban a germán jelenlétet a gótok alakjában egész Közép-Európában, amiből persze minket, magyarokat teljességgel kihagytak a honfoglalás-vád szellemében. Hogy későn jöttünk ide, nem vagyunk folytatása az elődnépeknek, fel sem merülhetett, hogy a szfinx-szobor a miénk lenne.

A számunkra eleddig ismeretlen előadó szerint tehát az írás alapvetően görög, de etruszk vonásokkal. S hogy ki írhatta görögül, más nemzeti kiejtéssel, arra a válasza meglepő, de majd látjuk, hogy milyen megfontolás áll mögötte. Avagy inkább légtorna, légbőlkapottság, mert a keltogallok, az etruszk kelták, a boiusok, a boiokelták azok, akik a szerző szerint Krisztus előtt 600 körül Galliából a Duna déli vidékére, be-, jobban mondva visszavándoroltak, s elterjedtek Noricumban és Pannóniában, majd 300 évvel később új hullámokban Kis-Ázsiába fordultak, ahol galatákként váltak ismertté. Onnan tolisto-boiusokként tértek vissza, azaz a legnagyobb (tollste) és legbátrabb (tapferste) boiusokként. Csakhogy a tolisto és a tollste azonosítása – és a sok ide-oda vándorlás – nem magától értetődő. A Tolistobogio Livius által használt elnevezés az ókori kis-ázsiai gall törzs egyikére a háromból (a másik kettő: Trocmi és Tektosages). Kr. e. 279-ben fosztogatókként érkeztek a Duna-vidékről Frígiába, amely később a római Galacia provincia része lett. A galatákról Szent Jeromos megemlíti, hogy az ő idejében – Kr. u. 4. század – is kelta nyelvet beszéltek.[123] A tolisto és bogio két kelta szó. Előbbi jelentése bizonytalan, talán az óír *tol = akarat, vágy* szóhoz kapcsolódik. A második, a kelta *bogio = üt, döngöl* gyakori a kelta személynevekben. Bizonyára az *Illustrirte Zeitung* regensburgi írása nyomán, Ludwig Rübekeil német filológus 21. század eleji feltételezése szerint viszont a kelta *tel = legkitartóbb, legkeményebb* szó felsőfokú archaikus melléknévi igenév, bár ez nem kellően bizonyított.[124]

Ezután körben forgó érveléssel a regensburgi szerző abból, hogy a szfinx felirata szerinte görög–etruszk–kelta, megállapítja, hogy Erdélyt – minthogy a szobrot ott találták – keltoboiusok lakták, ezért a szfinxünk felirata görög, etruszk; de a nyelve német, boius dialektussal. S azon túl, hogy a gótikus, kelta és germán nyelvek, amelyek egy közös árja nyelvben gyökereznek és hangzásbelileg rokonok, ez az írás és az ábra ősiségét jelzi arra az időszakra, amikor a német elem már aktívvá vált a Dunától délre, a kereszténységgel együtt. Mert az első századokban a kelta, római és germán, pogány és keresztény egymással még mindig hadakozott, ezért keresztény eszméket hordozó pogány szimbólummal van dolgunk.

---

https://digitale-sammlungen.de/de/view/bsb10505930?page=162,163, de a szerzőjét nem sikerült megtudnom.

[122] A cikk végén a szerző neve helyén ez áll: 70. Ez talán az Illustrirte Zeitung szerzőjének névkódja.

[123] Hieronymos: *Commentarius in Epistulam ad Galatas* 2,3 https://en.wikipedia.org/wiki/Tolistobogii

[124] Ludwig Rübekeil: *Diachrone Studien zur Kontaktzone zwischen Kelten und Germanen.* Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften, Wien, 2002.

8. ábra. A Schotten-kapu 154 alakkal.[125]

9. ábra. Oroszlán alak és kődémonok a Schotten-kapun.[126]

10. ábra. Szárnyas oroszlán ábrázolása, eredetileg egy római síremlék őrzőfigurája, melyet a középkorban a regensburgi Kőhíd középső tornyára helyeztek.[127]

[125] http://www.raymond-faure.com/Bayern_Kirchen/Regensburg_Schottenkirche_St-Jakob.html
[126] Ugyanott.
[127] https://whichmuseum.nl/museum/regensburg-museum-of-history-26372.

Ez a szimbolika a kilencedik és tizedik században is folytatódott, amint az akkori szobrokon látszik. Példája a regensburgi Schottenkirche kapuján található szobrok, valamint az ottani történelmi egyesület gyűjteményében kiállított két kőalakzat, griffmadár és oroszlán. A két kőformáció típusa hasonlít a szfinxéhez, és ráadásul alattuk emberalak is van, ahogyan a Szfinxnél emberi fej. És arra következtet, hogy mivel a szfinx-lelet római, így valószínű, hogy a szobormű kereszténységre áttért és a rómaiak zsoldjában álló boiokból vagy keltagallokból álló kohorshoz tartozó hadi lobogón volt található. Áthallás itt is van, mégpedig a bojárokhoz, hiszen a használt Bojern szót nem ismeri a szótár. Bojárok ekkor azonban még nem voltak, de nem is állította a szerző, csak mintegy sugallja, hogy ők is német eredetűek.[128]

A szerző egy második, történelmileg fontosabb kérdésnek tartja, hogyan jutottak a keltagallok és a kelta boiok a szfinxszoborkához. Mi volt ennek a jelentősége számukra? A válaszhoz a mítoszok, illetve a történelem mélyére megy, ameddig lehet. Ezt a szfinx-alakot először az indiai pagodákban találjuk, kariatidaként Elephantinében (sic!), majd Meroéban, Felső-Egyiptomban, és Alsó-Egyiptomban is, ahonnan a görögökhöz és a rómaiakhoz került s valószínűleg Föníciába is, valamint a jeruzsálemi templomban a kerubok szfinx formájában jelentek meg, és a bölcsesség, az istenség szimbólumai; az egyiptomiak, görögök és rómaiak számára a Szfinx a bölcsesség és az erő szimbóluma volt.

Köztudottnak mondja, hogy az összes német nép, a kelták és a germánok indiai eredetűek és jafetiták, nyelvük pedig közös gyökerekkel rendelkezik. Ezért aztán biztosan közös mítoszuk is van és érzékletes saját szimbólumuk. Így aztán feltételezhető, mondja, hogy „kelta galljaink, illetve bojerjeink a szfinx képét és fogalmát nem a rómaiaktól vagy görögöktől vették át, hanem ősi hazájukból hozták magukkal". Merész ugrást vállalva eljut a rejtélyes és titokzatos szfinx szobortól, a sok kelta és germán törzs által imádott Irmensulhoz. Ahol a Sul=oszlop szó jelentése nem zárja ki a szobor fogalmát, mert ma is oszlopnak nevezzük a szobrot. A Corveier krónika idolum Irminről beszél, oszlop helyett. A Sul szinonimája az imago, statua. Az Irmensul talán mindkettő volt, oszlop és szobor, előbbi utóbbi talapzata. Az viszont nem bizonyítható, a germánok pontosan milyen istenséget imádtak az Irmensul alatt. Ezért arra gondol, az Irmensul egyetlen istennek volt szentelve, sőt az istenek istenének, mert Irmin etimológiája, mint Er, Hehr, a fenséges szuperlatívuma, őseiktől örökölt mitikus szimbólum. Fogalma azután is megmaradt, hogy az Irmen-oszlopok megsemmisültek.[129] Az általa vizsgált szfinx szobor viszont a római művészet alkotása.

Visszatérve a felirathoz, feltűnő, hogy női megszólítást találunk: Ima, ima! „A világon egyetlen nyelv sem rendelkezik olyan sajátos elvont kifejezéssel Isten lényére, mint a német nyelv nőnemű *Gottheit*=istenség szava" – mondja. „Ez nem az, amit a latinok *deitas, divinitas* néven jelölnek, mert erre az ógermán nyelvben a *Gottnissa–Gottnuß* kifejezés létezik; inkább a Gottheit kifejezést lehetne a *numen deitatis* (istenség istensége) kifejezéssel lefordítani. Ez a heit, amely a szavakat elvonttá teszi, az angol *had*, a gót *haidum*, a skandináv *heidr*. Graff

[128] Magyarországon a bojárok a 16-17. században voltak jelen, főként az erdélyi fejedelemség alatt. A szónak volt boér és bojér alakja nálunk. A bojár szavunk a Magyar etimológiai szótár szerint a német Bojar átvétele. Ámde az orosz főnemes bojárokat tartják eredetinek, a szláv boj=harc szóból eredeztetve a bojárt, harcos értelemben. A Kijevi Nagyfejedelemség, ill. a Moszkvai Nagyfejedelemség idején, a 10–17. században magas udvari v. katonai tisztséget viselő orosz főnemesek, az első bolgár állam megalakulásától a török uralom kezdetéig, a 8–14. századig bolgár feudális nagyurak, a havasalföldi és a moldvai román fejedelemségekben és a Román Királyságban a 14–20. században földesurak.

[129] Az Irminsul, Irmin oszlopa a szászok által vallásos tiszteletben részesítettek tölgyfa oszlop volt, amely összeköti a mennyet és a földet. Irmin a hadistenük volt, a germán őstörzs – Irminones, Herminones, Hermiones – őse. Óészaki neve Jörmun, a főisten Odin egyik neve, másik neve Ygg. Yggdrasil az eget és földet összekötő fa, melyen Odin kilenc napig függött, áldozatul, rátaláljon a rúnákra. Irminsul is világfa lehetett, mint az Yggdrasil. Irminsul mint faoszlop tetején bálvánnyal több is létezett, nemcsak a mitológia fogalma. Éppen Nagy Károly pusztíttatta el az egyiket. Találtak római kori maradványát, és a keresztény korig fennmaradt, összefügghet vele a májusfa állítás.
(https://hu.wikipedia.org/wiki/R%C3%BAna%C3%ADr%C3%A1s.)

nyelvészeti szótárában így fordítja: *axus, persona, genus, ordo, honor, dignitas* (tengely, személy, nem, rend, becsület, méltóság), tehát itt a skandináv heidr jelentése helyénvaló, nem pedig egy tulajdonság elvonatkoztatása, mint például az istenség. Így az istenség kifejezés: istenlény, önálló személy – Isten; egy fogalom, amely elveszett panteista filozófiánkban."

Itt aztán megszakítja a gondolatmenetet, hogy ne legyen túl hosszú az írása. Grimm mitológiájára hivatkozva még megjegyzi: „A délnémetek az ősi *Ziudiu* isten helyett, akit a legszűkebb értelemben istennek lehet tekinteni, – *Ziudiu* a *div* szó gyökere, – *Er, Eor, Ir*-t imádták. És tőle kapta a hét egyik napja a nevét, az *Ertag*, amely egyébként *Sienstag*, azaz *Ziu, Diustag* néven ismert. Grimm megjegyzi, hogy az *Er-Iritag* név alakja genitivus *s* nélkül, tehát nőneműnek tűnik, ami arra enged következtetni, hogy az *Irwin* – szuperlatívusz – alatt élő népek egy nőt, illetve magát az istenséget tisztelték."

Egy XV. századi regensburgi évkönyv került az egyesületéhez, mely szerint Nagy Károly császár Regensburg közelében, Erklaforstban a még titokban tisztelt Irmensul sziklából keresztény szobrot faragtatott. Grimm szerint *Ziut* Erklawaldban Irmensulként tisztelték, majd elcserélték *Szent Vitusra,* mert a Vitus-patak már a rómaiak idején arra folyt.

Mindeme előkészületeiből a következő állításokat teszi összefoglalóan:

– A kelták és germánok a misztikus Irmensult személyes eszményi istenségként tisztelték.

– A szfinx-szobor az Irmen-oszlopot jelképezte.

– Ezt a szfinxet a kereszt jele szentelte keresztény jelképpé.

– Feliratának jelentése és nyelvjárása szerint kelta-boi szobor, ezért így kell fordítani:

A Legfőbb – Istenség – egyedül dicsőséget kapjon.

Ne feledjük, mikor Boiert látunk, hogy a boiok a kelta korban nem a mai Bajorországban éltek, hanem a Duna-kanyar tágabb környékén. És nem a mai Erdélyben. Éppen a németek számára az etruszkok kisajátítását látjuk, akinek szintén volt közük a mai Dunántúlhoz, és rajtuk keresztül a görögökét is. Ilyen alapon, minthogy Révész megfejtése helyes és magyar nyelvű szövegről van szó, az itt lévő boiok, valamit az etruszkokon keresztül a görögök, hozzánk inkább kapcsolhatók, mint a népen uralkodó fegyveres réteg. És így Tímár Sándor és Fábián Sándor kutatási eredményeivel összhangba jutunk.[130]

Azaz ilyen német alapon tarthatatlan levezetni ezt a nyelvi keveredést. Magyar nyelvi alapon igen. Ahogy Cser Ferenccel megtettük, Marija Gimbutas nyomán, már a kurgán inváziók előtti földműves kiáramlást Nyugat-Európába megtéve megfelelő alapnak.[131] Annak hatását nyomokban még ma is ki lehet mutatni a nyugati nyelvekben, de amit éppen a kurgán-inváziók nagyon tönkretettek, a nyelvi igénytelenség, azaz a parancsnoki nyelv ráerőltetésével. De ha minket kihagytak a meséből, mert csak 895-ben érkeztettek ide, egyenesen Ázsiából újabban,[132] akkor ne csodálkozzunk, hogy a koncon marakodás ilyen levezetések szörnyszülöttét szüli, szülte már akkor is, persze megerősítve a finnugristákat, és lovat adva alájuk, mint a Deguignes-féle hamisítás korabeli felkapása és annak felújítása napjainkban a magas fejlettségre jutott genetika bevonásával. A teljes genom 800 millió polimorfizmusa tág teret ad az értelmezésre a régészeti műveltségek figyelmen kívül hagyásával, mialatt mi az öt fő csoportmutációs szint vonatkozó ismereteit is beépítettük, történeti és természettudományos oldaláról

---

[130] Lásd Timaru-Kast Sándor: A magyar nép és a kelták: eredetünk és környezetünk. Acta Historica Hungarica Turiciensia36. évf. 2. sz. (2021.) https://epa.oszk.hu/01400/01445/00062/pdf/. Fábián Sándor: Történelmi „szürreál". Az Igazság Kálváriája. *Acta Historica Hungarica Turiciensia* 36. évf. 1. sz. (2021.) https://epa.oszk.hu/01400/01445/00061/pdf/.

[131] Lásd Cser Ferenc, Darai Lajos: „A mellérendelő magyar társadalom kialakulása." *Alapvetés. Tanulmányok a magyar eredetről és következményeiről, Acta Historica Hungarica Turiciensia* 31. évf. 5. sz. (2016.) https://epa.oszk.hu/01400/01445/00019/pdf/EPA01445_acta_hungarica_2016_5_0153-0297.pdf

[132] Egyes magyar kutatók szerint 50 év elég volt az Urál túloldalűről ideérni. Lásd Türk Attila és Sudár Balázs nézetei ismertetését erről Cser Ferenc, Darai Lajos: „A xiongnuk nem hunok, a hunok nem jöttek Távol-Keletről, a Kárpát-medence a keresett őshazánk." *Acta Historica Hungarica Turiciensia* 36/3. (2021.) pp. 186-190. https://epa.oszk.hu/01400/01445/00063/pdf/EPA01445_acta_hungarica_2021_3_182-201.pdf.

jövő adatokat megfeleltettük egymásnak. Így például a kaukázusi M89-ből keletkező M9-es mutációs szintű emberek egy része Ázsiába áramlott. A maradék egy részéből M45 lett, akiknek az M179 és az abból létrejövő M17 lett a leszármazása. Ez utóbbi három szint tehát az ázsiaiakból hiányzott, amikor utóbb belőlük valakik valahogy Európába kerültek. Mibennünk viszont megvan az M179 kisebb részben, míg az M17 túlnyomó részben. Ezt a meghatározást meg sem közelíti, ha genom szintű, tehát százmilliós nagyságrendű összetevők valamely egyedi hordozóiból következtetnek. Abban nincs lehetőség a keletkezési időmélység megadására, mert nincs egymásutániság, mint a csoportmutáció esetében, hanem egyidejűség van, azaz időtlenség az egyenrangú gének esetében. Így tehát a génpolimorfizmushoz történelmi adatokat rendelni nem szabad, mégis megteszik.

Az úgynevezett nagy tudományban azért nem törődtek például a hunokkal magyar szempontból, de annál inkább türk és kínai szempontból, mert szakadékot vontak a hunok és az őket követő avarok közé, amint ez utóbbiak és a magyarok közé is itt a Kárpát-medencében, amennyiben mind a hármat külön-külön Ázsiából, illetve az európai szteppéről eredeztették, a kapcsolatukat a Kárpát-medenceiekkel egyszeri hódítás eredményének tekintették. Az itteni írást nekik tulajdonítva, hogy azt a hódítók hozták ide, míg a korábbi, a Vincsa műveltségi korszakból származó jelekkel a kapcsolatot egyszerűen megtagadták, a vele való foglalkozástól pedig eltiltották a magyar tudományt. Tehették ezt nemcsak hatalmi erőszakkal, hanem a jelek őskőkorszakból származó egyetemessége miatt, ahol a jelhasonlóságból kiindulva jeleink ázsiai eredete mellett érveltek. Ám a magyar műveltség és nyelv – mondhatni: a jelek nyelve – mellérendelő jellege nem egyezik meg az egy idő óta a szteppéről vagy máshonnan ide állítólag sorozatosan érkező harcias hódítók alárendelő elvű szándékaival és gyakorlatával. Ezért aztán erőteljesen tiltakoznunk kell az ellen az újabban kifejlődő megalkuvó gyakorlat ellen, amikor a szalonképtelenné vált finnugor eredetelmélet helyett egyfajta szteppei és ázsiai származáselmélet kezdi meg vészterhes működését, nem kevés állami pénzzel támogatva. Ahol – némelyek – hallgatólagosan elismerik elődeinknek a beláthatatlanul régi időkbeli Kárpát-medencei kialakulását, de kiköltöztetik őket az ázsiai nomád környezetbe, – bár erről a késői kiköltözésről semmilyen adattal, bizonyítékkal nem rendelkeznek, – ahonnét aztán már dicsőséges hatalmi tényezőként, de ugyanúgy erőszakos honfoglaló beköltözéssel hozzák vissza őket, mint a ránk erőltetett másik hamis eredtelmélet, a finnugorizmus teszi. Egyesek szerint csak 50 évvel Kárpát-medencébe érkezésünk előtt jöttünk ki az Urálból eszerint a felmelegített turanizmus szerint.[133]

Ugyanakkor a különböző hatalmi tényezők sorozatos egymásutánja szerint ránk aggatott népneveink és a minket környező népek neve szinte kibogozhatatlan keveredést mutat, és ezt a bonyolultságot a távolról beköltöztetés hamis elve még meg is sokszorozza.[134] Másrészt pedig gyakran leegyszerűsíti, mert a népet nem különíti el a hatalmi tényezőtől, mintha a nép nem lenne több mint a katonák családtagjai. De ekkor is illenék persze megkülönböztetni barátot és ellenséget, támadót és védekezőt. Erre viszont sokkal alkalmasabb az általunk felfedezett, a genetikai egyértelműségekkel is alátámasztott valóság, amikor a történelmi színpad nem más, mint csupán a Kárpát-medence és közvetlen környezete. Amely elég kis területű ahhoz, hogy a benne élők érintkezve tájékoztassák egymást, és elég nagy ahhoz, hogy elkülönült csoportok-

[133] Lásd Szabó István Mihály: Vezérfonal a magyar és az uráli népek őstörténetének áttekintésére. *A Zürichi Magyar Történelmi Egyesület Tizenhetedik Magyar Őstörténeti Találkozó és Tizenegyedik Magyar Történelmi Iskola Előadásai és Iratai. Budapest 2003.* Budapest-Zürich, 2004. *Acta Historica Hungarica Turiciensia* XVIII/2. http://mek.oszk.hu/05900/05943/05943.pdf. Szabó István Mihály: *A magyar nép eredete. Az uráli népek eurázsiai-amerikai őstörténete.* Mundus Magyar Egyetemi Kiadó, Budapest, 2004. Legújabban Türk Attila és Sudár Balázs nyilatkozatai, írásai, melyekkel tele van a sajtó és a világháló. Nézeteik rövid ismertetését lásd Cser, Darai (2021).

[134] Jó példája Lukácsy Kristóf: A magyarok őselei, hajdankori nevei és lakhelyei. eredeti örmény kútfők után. Kolozsvár, 1870. https://mek.oszk.hu/15500/15525/15525.pdf.

ként az eredetileg azonos nép és nyelv, különböző hatásokra, az idők során megváltozzon, illetve, hogy az ellenséges támadásokat, hatalmi tényezőket meg lehessen különböztetni benne a védekező, honvédő tevékenységtől és szervezettől. Még talán oly törvényszerűséget is fel lehet mutatni, hogy a nyelvi és műveltségi eredetiséget a függetlenség, a szabadságban töltött élet őrzi meg, míg az elnyomás alatt élőknél ez gyorsabban változik, a végén már az érthetetlenség, idegenség fokáig. Ám a különböző hódító hatalmaknak sem sikerül teljesen megváltoztatni a leigázott nép jellegzetességeit, hiszen többnyire azokra épül a hatalmuk, elég csak a földműves állattenyésztő lakosság termelvényeire és kézműves-fémműves termékeire gondolni: egy könynyűlovas kiállítása, felszerelése annyiba került arányosan, mint ma egy tanknak nevezett harckocsié.[135] És a szabadságát védő, sikeresen megőrző rész, részek is adhatnak segítséget elnyomott testvéreiknek, amint azt a legfontosabb (pártus–hun–bolgár/avar–magyar) esetekben tapasztalhattuk a korai időkből. De még azelőtti fejleményeket is érdemes lenne így nézni, például a kelta kor esetében, és más középkori, sőt újkori fejleményeket, amikor ez utóbbiakat már nevén is nevezzük és szabadságharcnak hívjuk.

3.9. W. K. F. Bobrik megfejtése

Egy következő beküldött megfejtés Tapiau, 1847. szeptember 3. keltezéssel érkezett Kelet-Poroszországól W. K. F. Bobrik evangélikus szuperintendenstől[136] Lipcsébe.[137] A 188, 200. és 212. számban közzétett írásokra válaszolva szeretne megoldást javasolni a Sphinxszel és feliratával kapcsolatban, és egy havasalföldi hasonló régi gyűrűfeliratról:

Véleménye szerint ez a szfinx a német birodalmi hadsereg katonai jelvénye volt. Az eredeti egyiptomi szobor az Oroszlán és a Szűz csillagjegy alatt zajlott áldást hozó egyiptomi áradásokon alapult. Itt viszont Jézus bibliai megnevezései és a keresztény dogmák ábrázolására szolgál. Glória helyett diadém a fején, és mellén keresztet viselő Szűz Mária, az oroszlánlábak fiára, mint Júda törzséből származó oroszlánra utalnak. A lábak közti halott fej Jézus Krisztusra, a halál legyőzőjére és az élet fejedelmére hivatott emlékeztetni minket. Mindezt megfelelő pontos ó- és újszövetségi helyek megadával véli bizonyítani. És arra emlékeztet, hogy a Szfinxet már korábban is halottfejjel a karmaiban vagy halottfejjel a lábainál ábrázolták.[138]

Bobrik szerint a felirat, visszafelé olvasva így szól:

Ima ima Ch. J. si Ere farloan

vagyis: *Neki, neki, Krisztus Jézusnak, legyen tisztelet*

Megfogalmaz egy kritikát is. Szerinte Az Illustrirte Zeitung 1847-es 200. számának 279. oldalán, V. részben a felirat nincs teljesen jól megmagyarázva. Hogy az ő magyarázata teljesen helyes, azt egyszerűen a betűk formája is bizonyítja, és ez még biztosabbá válik, ha figyelembe vesszük, hogy 312-ben Nagy Konstantin császár Krisztus jelét tétette fel a vértekre a sorsdöntő győztes csatájában.[139]

A Havasalföldön talált gyűrűn véleménye szerint ez áll:

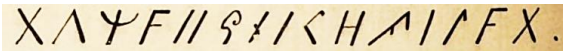
[135] Elképesztő szám: 1 milliárd forint, mely 2003-as adat az USA M1B2 Abrams harckocsi árára.

[136] Kelet-poroszországi Emléknapja tapiaui halála napja: 1868. aug. 8. *Das Ostpreußenblatt* 20. 08. 1950. p. 335. https://archiv.preussische-allgemeine.de/1950/1950_08_20_10.pdf.

[137] Ueber die bei Thorda in Siebenbürgen aufgefundene Sphinx. *Illustrirte Zeitung* Nr. 221. 1847. szept. 25. p. 202. https://www.digitale-sammlungen.de/de/view/bsb10498701?q=%28Illustrirte+Zeitung+1847%29&page=206,207.

[138] Philipp Daniel Lippert: *Dactyliothec: das ist Sammlung geschnittener Steine der Alten aus denen vornehmsten Museis in Europa zum Nutzen der schönen Künste und Künstler. Band 1: Mythologisches Tausend, 1767,* című művére hivatkozik. pp. 209, Supplement 168. https://digi.ub.uni-heidelberg.de/diglit/lippert1767bd1.

[139] Bobrik hivatkozása: G. H. Nieupoort: *Rituum, qui olim apud romanos obtinuerunt, succincta explicatio ad intelligentiam veterum authorum facili methodo a - - - conscripta.* Typis Regiae Universit. Budensis, Tyrnaviae [Nagyszombat],1778. sect. V. cap. III. §. II.

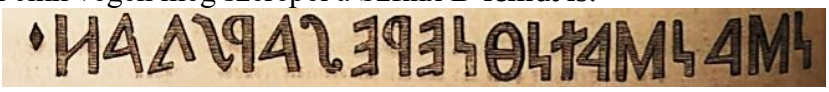
Chapseji V. A. I. C. H. Fil. E. Ch.

Vagyis:

Chapseji, Valachiae Turciae Illustrissimi Clarissimi Hospodarii, Filiu E. (Emanuel) Chapsejus.

 – a görögöknél már régen elavult betű, amelyet számjelként tartottak meg: Βαῦ=Vau. Tudományos ismeretei alapján feltételezi, hogy a szfinx a 13. század első felében, vagy a 16. század első felében készült. Az a tény, hogy a gyűrűn szereplő „hospodar[140] fia arany edényekből álló vagyont halmozott fel és azokat a földbe rejtette, óvatosságból és bölcsességből fakadó intézkedésnek tűnik abban az időben, amikor a török szultánok általában igazságtalanul és kegyetlenül bántak a hospodárokkal, és sokuk szabadságát és vagyonát, másoknak pedig akár az életét is önkényesen elvették."

A Bobrik cikk végén még szerepel a Szfinx B-felirat is:

8.10. Dionys Thalson gyűrű-felirat megfejtése

Dionys Thalson 1847. október 23-án újabb – augusztus 12-én keltezett – írással jelentkezett az *Illustrirte Zeitung* 225. számában.[141] Elmondja, hogy a Bastarni-Alpok déli részén – Havasalföldön, Buscu járásban – Pietroassa falu közelében,[142] egy magas hegy, Isztria csúcsán kincset fedeztek fel, ahogy a lap 212. száma már beszámolt róla. Csészékből, tányérokból, urnákból, karkötőkből, diadémból és egy öt hüvelyk átmérőjű és több vonal széles gyűrűből álló együttest. Mind arany és gyönyörű kidolgozású, 8000 dukát súlyú. A gyűrűt a következő rendkívül érdekes betűk díszítik:

Az írás szerinte görög és a Kr. u. 4. század végi, 5 század eleji. Ebben őt Johan Christof Adelung által fordított francia diplomatika megerősíti.[143] Az ott említett írásjegyek lapja hun nyelvű. Ennek megfelelően Thalson megfejtése ez:

KHANFI IETKEFIG Fej Koszorúja

A kán fiának fejkoszorújának jetkefigje.

Ez az igazán értékes régiség Thalson szerint korábban nem látott fényt vet a történelemre, megvilágítva Európa legfontosabb pillanatát a rendkívül viharos ötödik században. És ami ráadásul megcáfolhatatlan tekintéllyel tanúsítja a magyarok eredetét. Azt így adja elő:

Alapvetően hamis, hogy Attila vezette a hunokat a Kínai Nagy Faltól Pannóniába. Mert a hunok Ázsiából Balambér királyukkal jelentek meg Kr. u. 274-ben a Don folyónál Európában.[144] És 376-ban, miután leigázták az alánokat és más népeket, törtek be Dáciába. Leigázva az ott uralkodó gótokat, fél évszázadon át megszállták.[145] Majd királyukkal és vezérükkel, Khánnal az élükön nyugat felé nyomultak előre és legyőzték a rómaiakat Tullnnál, Ausztriában. Khán hősi halált halva elesett a csatatéren. Attila követte a trónon.[146]

---

[140] Havasalföld és Moldva uralkodóit a 14. századtól a szláv írásokban hospodároknak nevezték, a kifejezést a vajda címmel együtt használták, ami románul a Domn (https://en.wikipedia.org/wiki/Hospodar).

[141] *Illustrirte Zeitung* Nr. 225. p. 266. A cím helyén ez áll: „Beküldve. Lásd a 212. és 221. számot."

[142] Ma Pietroasele község Romániában, a Havasalföldön, Buzău megyében, Bodzavásártól délnyugatra. A település közelében találhatók az időszámítás utáni 2. századi római katonai tábor romjai. A közelben fekvő Malu Sapatban 1838-ban került napvilágra a Fiastyúk elnevezésű vizigót kincslelet az i. sz. 4. századból. 12 darabból áll és összesen 18,79 kg súlyú volt. (https://hu.wikipedia.org/wiki/Pietroasele.)

[143] Adelung, Ch. F (1761), II. kötet, 133. lap, X. tábla.

[144] Hivatkozása: Marcellinus Ammianus L. 31.

[145] Hivatkozása: Jornandes C. 24.

[146] Hivatkozása: Volaterrai Rafael

A kincs e Khán családjáé volt és rablók lopták és rejtették el az Isztrica-hegy csúcsán, amit szerinte bizonyít, hogy a Khán vagy Kháne fiát hun nyelven helyesen Khánfinak nevezik. Ő viselte azt a Khán vagy Kháne korszakából való feliratos gyűrű. A Jetkefig előneve sem cáfolja ezt, sőt. Ma Magyarországon, akárcsak Erdélyben, szinte minden lovagnak van előneve vagy ragadványneve, akárcsak a hun Khán fejedelem herceg fiának, Khánfinak a Jetkefig. Az sem gond, hogy az 1400 éves fejedelmi herceg Khánfi, mert Rafael korábbi kánonjában[147] igazságtalanul kihagyja a Kane nevet írva a hunok között népszerű *h* betűt. Ez előfordul máshol is a történelemben, de csekélység. A germán nép Attilát Athelnek hívta, a dákok Aurelianust Arilannak, Róma Theuthos fiaiból Tectosagákat csinált, és Alexander Sándor a magyaroknál.

Ezért mindenen felül álló tény, hogy az Isztrián felfedezett régiségek Kháné hun király kincsét képezték, és a fő kincs, a felirattal díszített és halhatatlanná tett gyűrű, fia, Jetkefig Khánfi fejét díszítette, a diadém pedig valószínűleg Kháné hercegnő homlokát koronázta.

Az aranygyűrű ragyogó csillagfénye most először világítja meg csalhatatlanul, történelmi bizonyossággal „a legszentebb meggyőződést, hogy a hunok ugyanazt a nyelvet beszélték, mint a magyarok. Hogy a magyarok egy és ugyanazon nemzetet alkotják a hunokkal." És hogy a görög betűk titkoltan jelen voltak a hunok között, de fontos kiegészítésként, mint Priscus, Marimin követtársa írta:[148] „Hallotta, hogy a hunok nemzeti nyelvükön kívül gót és római nyelven is beszélnek." Végül, hogy Attila gyermekkori barátja, a moesiai Dorostanból való Actius csak a hun király és az ausztriai tullni Kháne vezér e halála után vette át a kormányzás gyeplőjét e hunok felett, mint Fő-Khán, a királyok királya.

3.11. Korabeli román hetilap Bobrik és Thalson megfejtéséről

Közben egy román hetilapban a Régiségek rovatban[149] szemlézték Bobrik fentebbi írását és Thalsonnak nem ezt a cikkét, hanem az *Erdélyi Híradó* 290. számában hasonló tartalommal megjelentet. Idézik Bobrik és Thalson megfejtését, s hogy utóbbitól megtudtuk, Attilát, Chane fiát, a hunok nyelvén Jetkefignek hívták, és hogy a hunok ugyanazt a nyelvet beszélték, mint a mai magyarok, következésképpen pedig, e két nemzet egy és ugyanaz. És azután a román újságíró hozzáteszi, ami Thalsonnál nem szerepel, de szerinte az írásából következik, hogy a törökök Romániájában élt valaha egy E. Chapseiu, a tartomány kormányzójának fia. S igaz, hogy mindkét oldalon történtek érdekes felfedezések, és leszenek hasonlók, de nem mer véleményt nyilvánítani, hanem vár. Ajánlja, hogy minden véletlen egybeesés ellenére jó lenne megkeresni Havasalföld kormányzójának, Chapseiunak az új nevét, amely a 15. vagy 16. századi román fejedelmek sorában szerepel, hogy ne szoruljanak be, hová tegyék.

Aztán jön egy dörgedelmesebb kritika is, ki nem mondva, de bizonyára arra, hogy a hunok magyarok: „Viccet félretéve, véleményünk szerint ilyen következtetésekkel és feltételezésekkel semmit sem nyerünk, sem a történelem, amelyet bemutatni szeretnénk, sem a könyv szerzői, akik merészek, de következtetéseik megalapozatlanok. Az ilyen fontos kérdések komolyabb megfontolást és szilárdabb alapokat érdemelnek, mivel senki sem juthat el pusztán az ilyen hasonlóságok árnyékán alapuló, ilyen fontos történelmi következtetésekhez. A történelem nem elégszik meg a feltételezéseken alapuló véleményekkel, és a filológia csak akkor hiteles a kritikus szemében, ha állításait lépésről lépésre és betűről betűre bizonyítja."

---

[147] Volterrai Rafael: Commentariorum rerum urbanarum libri XXXVIII (Róma, 1506; Párizs, 1516), egy enciklopédia, amely az akkor ismert összes témát felöleli. Három részből áll; az elsőben, a Földrajzban a teljes ismert világ történetét írja meg helyszínek szerint rendezve; a második rész, az Antropológia, konkrétabban az akkori korabeli történelemnek van szentelve; a harmadik rész a Filológiának van szentelve, amely magában foglalja az akkoriban ismert tudományok és természetrajzok egészét.
(https://en.wikipedia.org/wiki/Raffaele_Maffei.)

[148] Hivatkozása Priscus: Theodosius császár követei Attilához, 34. oldal.

[149] *Organulu Luminarei.* Gazeta Beserecésca, Politica, e literaria. 40. szám. 1847. október 4. p. 219. https://dspace.bcucluj.ro/bitstream/123456789/39312/1/BCUCLUJ_FP_279641_1847_001_040.pdf.

3.12. Johann Gabriel Seidl megfejtése

A fenti ismertetések után jelent meg, a bécsi napilap, az *Österreichische Blätter* 1847. november 20-ai száma *Az Osztrák Monarchia régészeti leleteinek krónikája* című cikksorozata *IX. Erdélyi Nagyfejedelemség, A) Magyarország földje* c. fejezete. E folytatásos sorozat később kötetekben is megjelent, más szerzőket is bevonva. Az egész írást a „***Thorda*** (Thorenburger Komitat). 1846." címszó alá tartozó ismeretek teszik ki. Mintegy „kis színes" tudósítás ez, a napilap jellegének megfelelően.

A szerző, Johann Gabriel Seidl[150] megadja „a Torda közeli egykori római sóbányában talált" és a tudós Kemény József gróf birtokába juttatott „gyönyörű bronzalkotás" (2/B. és 3. ábra) méreteit: 3 hüvelyk magas, 3 hüvelyk hosszú és 1 hüvelyk széles.[151] Ez azért fontos, mert a tárgy szerepkörét mérete erősen kijelöli, amit a korábbi szövegmegfejtés helyessége mellett most pontosítani lehetett és kellett, hiszen az életnagyságú újságrajz inkább megtévesztő volt e tekintetben, mert nagyobbnak látszott, mint a valóságban.

Részletes leírást ad: A kis szobor telt mellű nő felsőtestét ábrázolja, akinek fejtetőjén a haját posztó fejfedő fedi, melynek széle mintegy sima diadém. Arca egyenesen előre néz, elöl a testét gondosan keresztbe vetett fátyol díszíti. Mivel erős sasszárnya van és oroszlánteste, így görög szfinxet ábrázol. Mellső lábára fenyegetőn támaszkodik, hasa alatt groteszk arckifejezésű fej, talán préda-maradvány. Vasszögben végződő talapzatán rejtélyes felirat 4-5 vonal magas[152] formás betűkkel.

Ismerteti, hogy a feliratról már különféle találgatások láttak napvilágot. Az egyik Dionys Thalson gyulafehérvári tábori papé, aki kapcsolatban állt gróf Kemény Józseffel és először számolt be a leletről – amelynek nagy jelentőséget tulajdonított – erdélyi német lapban.[153] A szfinx-szobrot Kemény Józsefnek írt levelében[154] az ország összes felfedezése csúcspontjának mondta. Az *Österreichische Blätter* megjelenítése szerint – hiszen ez kissé eltér az Illustrirte Zeitungban közölttől – Thalson a görög eredetű, Kr. u. 3. századi írást jobbról balra így olvasta:

ΝΑΛΙΡΑΙΕΡΕΣΘΣΧΑΜΣΑΜΣ

ΣΜΑραγνα ΣΜαει ΧΜαιρεκακιαν Σεμνα Θεμις Σειραδας ΡΕυστας Ινεει ΑΡΙΛΑΝου

Ami ezt jelenti:

„(A) korbácscsapás eltöröl rosszindulatú örömöt, (a) nemes Themis leveri Aurelianus ingó láncait."

E magyarázat szerint Torda szfinxjét – a Saribonia bölcsességében – Dacia Kr. u. 273-274-ben folytatott Aurelianus elleni felszabadító seregében használt zászlórúdvég díszeként azonosítja. Thalson később megerősíti még eme álláspontját.[155]

Az *Österreichische Blätter* ezek után előbb összefoglalta az *Illustrirten Zeitung* 200. számában 1847. május 1-jén megjelent Szfinx B feliratának megfejtéseit, s csak azután ismertette a Szfinx A-t.

H. L. Bock úr Hamburgból, fordított, régi latin feliratnak tartja:

Neu Spes Epejo item Jemy.

Egy párizsi szlavofil szerző etruszknak véli, és mivel szerinte az etruszkok szlávok voltak, a felirat is szláv. Torda is szlávnak hangzik a *tverd, tvrd = vár* szóból. Jobbról balra ezt olvassa:

***ima ima Tebiere sarilai**, azaz*

ima ima Teviere Chariklei

Azaz: *„A neve Tiberius Charilas (Charikles) volt."*

---

[150] Johann Gabriel Seidl (1804– 1875) osztrák régész, költő, mesemondó és drámaíró. https://en.wikipedia.org/wiki/Johann_Gabriel_Seidl

[151] 7,8 cm magas, 7,8 cm hosszú és 2,6 cm széles, ami tehát nem egészen pontos éret lehet.

[152] 0.8–1 cm magas.

[153] Thalson, D. (1846).

[154] Megjelent a *Satellit des Siebenbürgen Wochenblattes* 1846, 8. számában, p. 331.

[155] Az imént ismertetett Illustrirte Zeitung. 200. számában.

K. R. H. monogram Gitschinből egyetértve Jos. Hansgirg kerületi kapitánnyal, a feliratot ónémet kereszténynek véli, és kereszteshábórús zászló gombdíszének gondolja. Így olvassa:

ima ima si di ere farloan

„Neki, neki adjuk a tiszteletet."

A szobron szereplő keresztet S-nek, egy misztikus betűnek (signum salutis) tartja.

Seidl kitér az „Illustrirte Zeitung" 218. számában megjelent, a Regensburgi Történelmi Társaság 1847. augusztus 4-i közgyűlésén elhangzott előadására is, amelyben a tordai szfinxet és feliratát a német Irmensäulenhez kapcsolja. S hogy ezen feltételezés szerint a felirat görög-etruriai, a nyelv azonban német, boi dialektussal, és ezért a Krisztus utáni első évszázadokra tehető, amikor a kelta-boiok által lakott Erdélyben a kelta, római és germán, pogány és keresztény kultúrák még harcoltak egymással. Szfinxünk tehát pogány szimbólum lenne, amely keresztény eszméket hordoz, és valószínűleg egy hadsereg zászlójának gombja, amely egy keresztény hitre tért bojokból vagy kelta gallokból álló kohorszé volt, és a rómaiak szolgálatában állt. Ekkor ugyan az addigiak értelméből következőnek mondja a regensburgi megfejtést, de az iménti K. H. R. szerző megfejtését adja a regensburgi előadó szájába:

***Ima, ima, si de ere farloan**, azaz*

Ima, ima, sei die ere verliehen.

Ami annyit jelent, – és itt már visszatér a regensburgi állításához– hogy: *A Legfőbbnek (Ima, a „Er, her, heer" női szuperlatívuma, azaz magasztos), Legfőbbnek (tehát a Legfőbbnek – [istenségnek]) legyen dicsőség.*

Seidl megtalálta az „Illustrirte Zeitung" 221. számában (1847. év, 202. oldal) az újabb Bobrik-féle megoldási kísérletet is. Bobrik úr, Tapiau város felügyelője Kelet-Poroszországban úgy véli, hogy a feliratot egy Havasalföldön (Buseu járás, Pietrovassa falu közelében) talált aranygyűrű hasonló jellemzőivel magyarázhatja (erről az aranygyűrűről ajánlja Thalson úr magyarázatát az Illustrirte Zeitung 1847. évi 225. számában, a 266. oldalon), amely állítólag a 15. és 16. századból származik,[156] és így hangzik:

Ima, ima Ehr. J. sie Ere farloan,

azaz: *Neki, neki, Krisztus Jézusnak, dicsőség.*

A 13. század első feléből valónak tartja a szfinxet, és a Német Birodalom egyik hadosztálya katonai jelképének gondolja.

3.13. Józsa Zsigmond megfejtése

Végül Seidl megoszt egy rövid részletet egy bővebb értekezésből, amelyet Sigmund von Józsa úrtól, aki professor emeritus, magyar tartományi és udvari ügyvéd, valamint megyei adminisztrátor volt akkor, jól ismeri hazája történelmét és nyelvét, jártas a klasszikus irodalom minden ágában.[157] A Thorda szfinx feliratát szkíta-magyarnak magyarázza, és a műtárgyat a 9. vagy 10. századra keltezi. Arra az időszakra, amikor a magyar koronához rendelt Erdélyben a kereszténység alakzatai még összefonódtak, illetve küzdöttek a pogányság elemivel. A következő alapokra épít:

1. Maga a felirat utolsó pontja (a bal szélen) azt jelzi, hogy retrográd módon, azaz keleties módon jobbról balra kell olvasni;
2. A szfinx alatti egyetlen szó ugyanaz, és meg kell egyeznie a felirat utolsó szavával;
3. Az első két szó, az „ima, ima" után kereszt – **†** – jelkép áll, amelyet ki kell mondani;

[156] Ezek szerint a Bobrik cikkben a 13. század sajtóhiba, valójában 15. század.

[157] Dúlházy Mihály Kazinczynak írt levelében bécsi házitanítóként említi 1823-ban. (*Kazinczy Ferenc összes művei*. Elektronikus kiadás. https://deba.unideb.hu/deba/kazinczy_muvei/text.php?id=kazinczy_lev_6121_k.) Addig Kassán gróf Dessewffy Aurél házi nevelője. (*Emlékezés Dessewffy Aurélre (1808-1842), a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagjára.* https://mta.hu/data/dokumentumok/ix_osztaly/Jubileumi%20megemlekezesek/Dessewffy%20Aurel_MTA_2020_HAMZA.pdf.)

4. Az azonos vagy hasonló írásjegyeket, ahányszor csak előfordulnak, azonos vagy hasonló hangoknak kell tekinteni.

5. Ha a vitatott, a szentírásban szereplő szavak ma is használatosak bármely nyelven, sőt ugyanazt a jelentést hordozzák abban a nyelvben, vagy akár a mondat tartalmát még a legműveletlenebb ember is megérti, aki az adott nyelvet beszéli, akkor nincs többé ok azon töprengeni, hogy melyik nyelvhez vagy nemzethez tartozik egy ilyen írás.

Józsa úr szerint a Magyar Tudományos Akadémia birtokában van egy könyv, a Rohonci Kódex, amely hasonló karakterekkel van írva. A budai régi temetőben feltárt síremlékek is tartalmaznak ilyen betűket. Ezen előfeltevések alapján a szfinx-feliratot így olvassa:

Szárnyl'án

Szárnylány

Íma', ima † (kereszt) itt jere szárnyl'án.

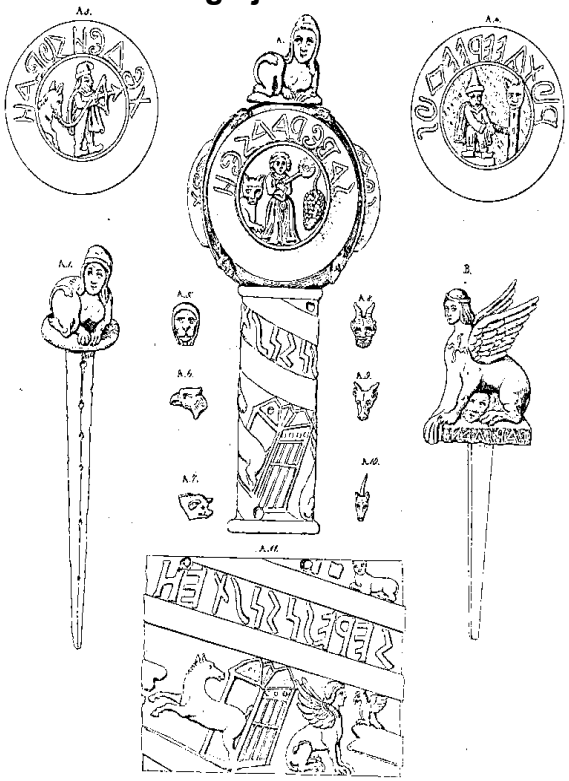
Íma, íma, íma, a (kereszt), itt jön Szárnylány.

Seidl nem tagadja, hogy mind az állítólagos régiség eredetét, mind jellegét tekintve, a fennálló körülmények között és a visszatérő spekulációktól eltekintve, a probléma e megoldása, mint tényszerűen adott, a legnagyobb valószínűséggel bír. Kívánatos lenne, mondja Seidl, hogy a szerző értekezését, amelyhez hírek szerint hiába keresett kiadót, magyar újságokban, más csatornákon keresztül is nyilvánosságra hozná.[158]

Eddig tart tehát a Szfinx B és feliratának megfejtési kísérletei Seidl-féle ismertetése az *Österreichische Blätter* 1847. november 20-ai számában.

4. Szfinx A feliratai és Szfinx B hengerének megfejtése

4.1. Johann Gabriel Seidl téves megfejtése

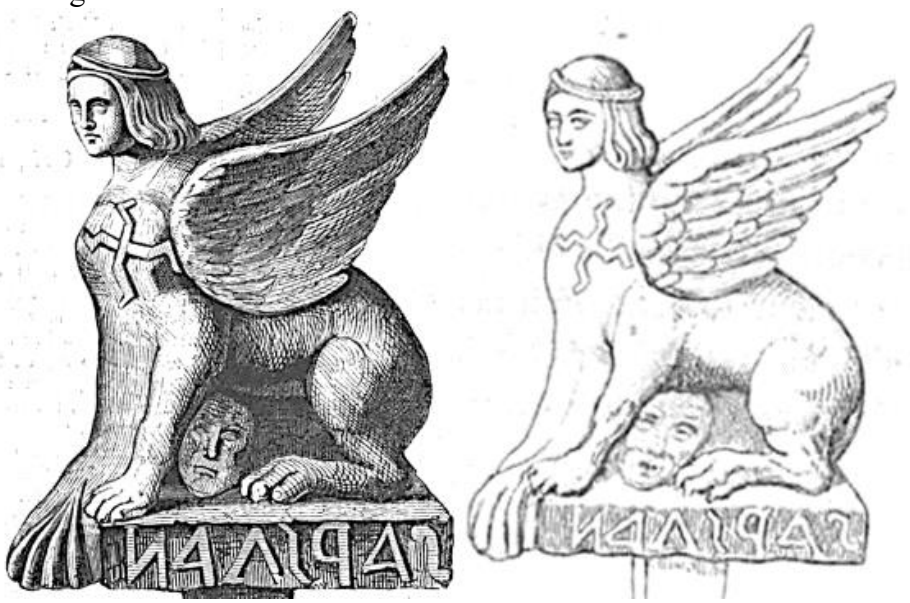

A 2. ábra megismételve.

[158] Hogy ez nem történt meg, abban az akkortól viharossá váló történelmi események is közrejátszhattak. A gróf Apponyi György vezette bécsi Magyar Udvari Kancelláriát a Batthyány-kormány 1842. április 12-én feloszlatta, helyét a Király Személye Körüli Minisztérium vette át.

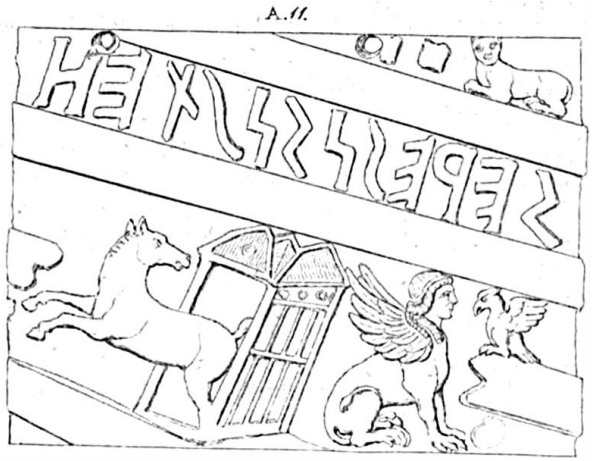
Ezek után Seidl a folytatásban „abból a meggyőződésből kiindulva, hogy a tisztánlátás minden kérdésben hasznos, és hogy semmi sem vezet megbízhatóbban a tisztánlátáshoz, mint a hasonló tárgyak összehasonlítása”, bemutat egy birtokában lévő műtárgyat. *Lásd a 2. ábra A-val jelölt részeit.* Ez véleménye szerint szoros kapcsolatban áll a Tordai Szfinxszel. Amikor az utóbbi felirata felkeltette a figyelmemét, eszébe jutott, hogy előtte nem sokkal egy ősinek nyilvánított műtárgyon szinte azonos betűket vett észre.

Ami azt jelenti, megállapíthatjuk most, hogy Seidl előbb látta, előbb került a keze ügyébe a Szfinx A, minthogy a Szfinx B-ről, vagyis a Tordai Szfinxről tudomást szerezhetett az Illustrirte Zeitungból, amelyet Lipcsén kívül Bécsben, Pesten, Berlinben és New Yorkban is terjesztettek. Ez az oka a Szfinx A és Szfinx B elnevezésnek, illetve sorrendnek. Ez a körülmény az indíttatására is rávilágít, hogy párhuzamba állítsa a két szobrocskát, egyetlen lapra rajzolta régészként, vagy rajzoltatta. A két szfinx-rajz összevetéséből (*11. ábra*) nyilvánvaló, hogy csak a Szfinx A volt a rajzoló előtt, azt részletezte, és Szfinx B-t abban az előbbi stílusban másolt az Illustrirte Zeitungból.

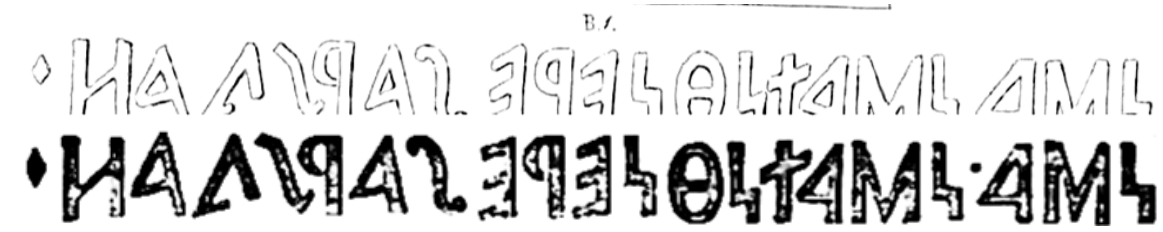

11. ábra. Szfinx B rajza az Illustrirte Zeitungban és az Österreichische Blätterben.

Seidl szerint egy pillantás a 2. ábrán lévő második feliratra, azaz ott az A.11. jelölésűre (külön is a 13. ábrán), megerősíti a nézetét, hogy az ugyanolyan jellegű, mint a korábban annyit emlegetett Szfinx B (a 2. ábrán B.1. jelöléssel).

12. ábra. Valójában Szfinx B-hez tartozó henger kiterített felirata.

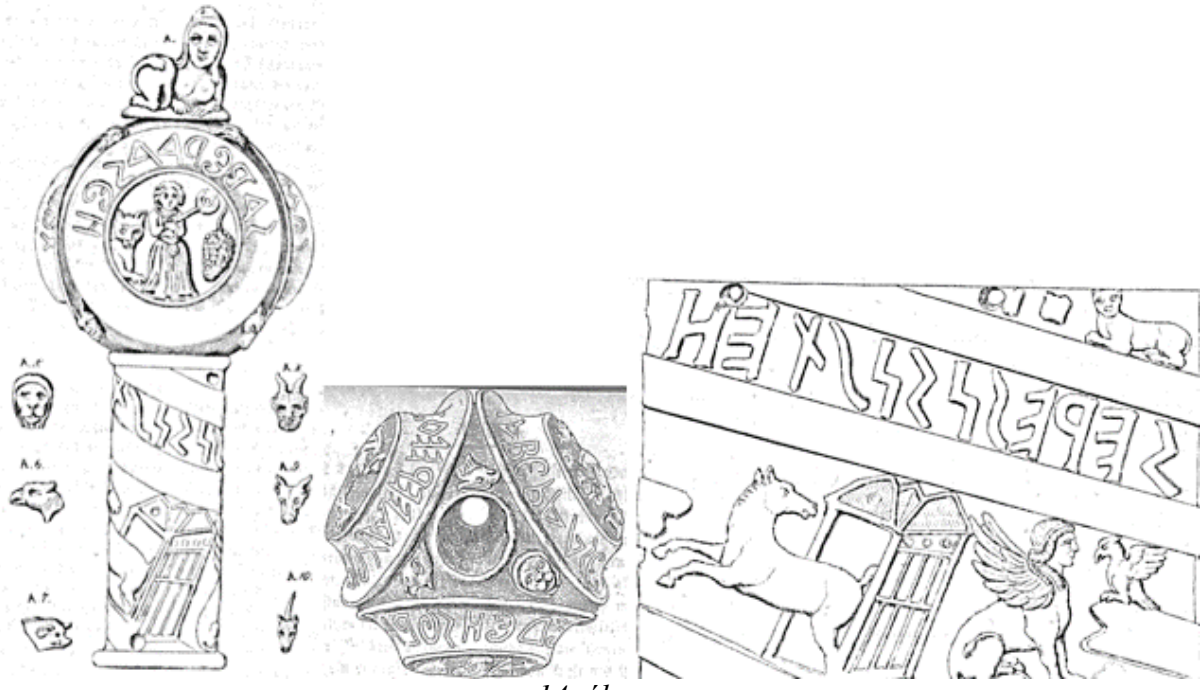

12

13. ábra. Felül a Szfinx B Seidl-féle felirata, alul a Kurz-féle.[159]

Ez a második felirat a 2. ábrán szereplő, A jelölésű bronz műtárgyon található tehát, amellyel az elismert helyi régiségbúvár és lelkes gyűjtő, H. Tabbeo de' Tonelli, nyugalmazott császári és királyi őrnagy néhány hónappal azelőtt gyarapította gazdag gyűjteményét. Seidl tehát ezért vehette kézbe és rajzolhatta le.

Az úgynevezett buzogán (pusikan, buzogány) alak 7 hüvelyk magas. A veretszerű, kerek nyakon, amely 10 cm magas, 0,6 cm vastag és 3,8 cm átmérőjű, majdnem 7,5 cm átmérőjű és 7,5 cm magas, három medál alakú kidudorodás van. Széleiken mintázott mezőkkel és feliratokkal. A közöttük lévő félköröket (lunettákat, holdacskákat) szimmetrikusan hat állatfej díszíti. Az egész test üreges, hogy alul egy szár, felül pedig egy szög fér el benne ellentámaszként. Az alsó hengeren két lyuk van szögek számára, valamint a nyak kiálló szélén. A nyakat spirális, 1,25 cm széles szalag osztja három egyenlőtlen részre (A. 11.). A legalsó rész nyeregtetős farmerkunyhót ábrázol, melynek nyitott kapujából nyeregtelen ló vágtat elő. A kunyhó mögött, háttal neki, kecsesen faragott szárnyas szfinx ül, arccal egy kinyújtott szárnyú, a szalag szegélyén ülő sas felé fordulva. A felirat tetején, az utolsó betű és a pont között pihenő oroszlán fekszik (*14. ábra*).

14. ábra.

A buzogányon található *első medalion* (15./a. ábra) övvel ellátott, rakott szoknyás női alakot ábrázol, aki egyfajta pávatoll legyezőt tart a kezében. Egyik oldalán pihenő hiúz (esetleg macska), a másikon nagy szőlőfürt. Felirata 10 betűből áll. E betűk 1,5 cm magasak és szépen vésettek, három fémmel van kitöltve, jobbról számolva a 3, 6. és 8.

[159] Az *Österreichische Blätter* hiányos szkennelése alatt tehát az *Illustrirte Zeitung* rajzán lévő hibátlan felirat.

A második medalion (15./b. ábra) kockás alapon férfialakot ábrázol, aki hegyes sapkát, köpenyt és csizmát visel. Lába vasbéklyóban, keze kovácsolt négyszemű láncon, mely három bemélyített négyzettel ellátott oszlophoz rögzített. Annak tetején aránytalanul nagy, magas és széle fülű fej. Az előzőhöz hasonló felirata 12 betűs. Balról az első és a 6. betű fémmel kitöltött. ből készült. Az első és a második medalion közti lunettákon (félköríveken) felül egy keselyűfej profilja (17/a. ábra), alul pedig egy arcos bikafej (17/b.) látható.

A *harmadik medalion* (15/c. ábra) ismét egy dák sapkás, köpenyes, íjas és nyílvesszős férfialak látható, ahogyan a Trajánusz oszlopán, maga mögött kötélen szamarat vezetve. A felirat az előző kettőhöz hasonló 10 betűből. Balról a 4., 5. és az utolsó betű fémmel kitöltött. A második és a harmadik medalion közötti lunettákon felül egy vaddisznófej profilja (17/c. ábra), alul pedig egy kecskefej arccal (17/d. ábra) látható, amint homlokából szarv nő ki. A harmadik és az első medalion közti lunettákat is arcosra faragták, oroszlánfej felül (17/e. ábra), szatírfej alul (17/f. ábra). A feliratok és a medalionok kivételével minden domborműves, speciálisan öntött, majd vésővel kijavított.

15/a, b. és c. ábra. A három medalion.

A harmadik medalion „dák sapkás” alakjáról meg kell jegyezzük, hogy az fríg föveg inkább, és pártus. A második medalion szintén „dák sapkája” pedig nem hasonlít, éppen a fríg föveg jellegzetes visszahajló csúcsa miatt. A hegyes csúcsú süveg viszont magyar viselet.

16. ábra. A Trajánusz-oszlopon egyetlen visszafelé nyilazó alakot találunk.[160]

[160] https://promotions.hu/orszagos/tech-tudomany/2024/02/05/traianus-romai-csaszar-oszlop-tortenelem.

17/a, b, c, d, e. és f. ábra. Keselyű, bika, vaddisznó, kecske, oroszlán és szatír feje.

Seidl régész úr ismertetését ezzel fejezi be: „Ezt a kuriózumot eladásra kínálták von Tonelli őrnagynak azzal a megjegyzéssel, hogy Magyarországon ásták ki."

4.2. Révész Péter Szfinx A megfejtése

Ezek után nézzük meg Révész Péter megoldását Szfinx A-ra:

BECEK a SZONAK SZAMELYA A SZEK. LYOB GoPPLYaFa FoKOS

Becek aszonak szamelya a szek. Lyob gopplyafa fokos

azaz: Sánta asszonynak zsámolya a szék. Jobb kopjafa fokos.

Erre a meglepő, de kézenfekvő eredményre a következőképpen jutott:

Észrevette, hogy a Sphinx A gömbölyű részén található felirat tizenhárom különböző betűjének mindegyike hasonlít a Szegedi által 1655-ben és Bél által 1718-ban közzétett ókori magyar rúnaábécéhez,[161] és jobbról balra olvasta korabeli magyar feliratként az összesen 32 betűt.[162] Természetesen figyelembe vette a magyar rovásírás összevonási (ligatúrás) gyakorlatát, amikor a magyar nyelv magánhangzó illeszkedését felhasználva az első szótagnak megfelelőt a többi esetében kihagyják, vagy csak az utolsó magánhangzót írják ki. A feliratot tehát 17. századi magyar rovásbetűkként olvasta.

18. ábra. BECEK a SZONAK, azaz: Beteg asszonynak.

Révész a medalionokat nem Seidl iménti ismertetésének sorrendjében olvassa egymás után hanem a felvésett mondat szerint. Seidlnél a kézbe vett tárgy erre vagy arra forgatása sorrendjét mutatja, ahogy egymásután az ismertetést végzi, kiindulásként Szfinx A szembe nézetével. Révész viszont a jelentés, azaz a mondat értelmének megfelelően indítja az olvasást. Így

[161] Ezen összehasonlításnak a forrását számára Benkő, Sándor és Vásáry (2021) ókori magyar enciklopédiája adta.

[162] A betűk összehasonlítását lásd Révész (2024) 1. táblázatán, ahol a Szfinx A betűi tükröződtek.

nála az első medallion a *nyilas vadász* (*18. ábra*). Ennek feliratán az első szó szerinte az ősmagyar *bece*=sántít szó, amely ma a *biceg*. A *becek* szó végén a *–k* melléknévképző. Ezt ma úgy mondjuk, játékosan, hogy *bice-bóca*.

A második szó *asszony*. Ennek tájnyelvi kiejtése *asszon*. És még az *a SZONAK* birtokos személyragja jelzi, hogy az asszony valaminek a birtokosa.

19. ábra. SZAMELYA A SZEK, azaz: zsámolya a szék.

A harmadik szó a *legyezős nő* medalionján (*19. ábra*) a német Schamel=támasz. Ez *samel* alakban kerülhetett a magyarba. A *–ja (ya)* rag a birtokolt tárgyat jelöli. A szóvég *–l*-je és a rag *j*-je tehát nem *ly* (elipszilon), hanem *lj*. Annyit fűzhetünk hozzá, hogy a szó ma mint *sámli* él.

A negyedik szó az *a* határozott névelő, tehát a következő szó mássalhangzóval kezdődik. Így is van, mert az ötödik szó a *szék*.

Így a két medalion öt szava együtt ezt a mondatot adja: *A sánta nő támasza a szék.*

20. ábra. LYOB GoPPLYaFa FoKOS, azaz Jo-bb kopjafa fokos.

A következő mondat a *hegyes süvegű férfi* medalionján (*10. ábra*) a hatodik vésett *jobb* szóval kezdődik, amely tartalmazza a *jó* szót és a *–bb* melléknévi középfok jelet. A magyar *jó,* nyelvjárási változata *ljó*.

A hetedik, összetett szó – Révész szerint – a *kopjafa*, amelynek ő a síremléknek használt faragott faoszlop jelentést adja. Bár hozzáteszi, hogy a *kopja* előtag a horvát-szerb *koplje*, egyfajta lándzsa. Ebben Zaicz, Tamás és Somogyi (2006)-ra hivatkozik. Ám a kopja, a „2–4 m hosszú, fanyelű régi magyar fegyver," régebbi szavunk lehet, minthogy mi vettük volna át a horvátoktól, hiszen a délszlávság csak a 6. századi avar telepítéssel került a Duna déli oldalára és terjedt nyugat felé. A kopja viszont votják és permi nyelven ma is kopja, de ők valamikor a 7-6. évezredben váltak el tőlünk. Annyiban összefügg a Révész által szerepeltetett kopjafa fo-

galmunkkal, hogy „régen a harcos sírjához kopját leszúrták, később hogy azt védjék, kopjatartó fába, kopjafába helyezték, amit faragással díszítettek. Aztán már nemcsak a harcosoknak állítottak ilyet, de a kopja elmaradt."[163]

A nyolcadik szó *fokos*. Ennek jelentése Révész szerint *pásztorbot*. Ezért a második mondat értelme az, hogy *a faragott faoszlop vagy a pásztorbot jobb*. Vagyis egy díszes faoszlop vagy pásztorbot támasztéknak alkalmasabb férfi részére, mint a szék. A 17 ábrán az idősebb férfi tényleg olyan, mintha egy faragott faoszlopra támaszkodna. Annyit azonban talán még hozzá tehetünk Révész megoldásához,[164] hogy a pásztorbot – amire a püspököké is hasonlít – nem fokos. Mert az baltaszerű, de annál kisebb, rézből vagy vasból készült, bot nyelű, támadásra és védekezésre egyaránt alkalmas, kizárólag nálunk használt ütőfegyver. Amiből tehát következik, hogy itt a kopja fája a fokos nyele. De attól még az idős férfi mellett faoszlop áll, igaz állatfejjel a tetején, ami nálunk szokatlan.[165]

A sánta nő sántaságára a 16. ábrán ugyan nem utal semmi, de Révész szerint a 15. ábra utalhat rá, mert a nyíl, ha eltalálja a vadállat lábát, sántává teszi. Hogy íjász vadászról van szó és nem katonáról, mutatja, hogy leszállt a lóról és úgy lő.

Révész összegzése: Bár a jelek e jelentései talán vitathatók, mégis a képek és a feliratok egyértelműen összetartoznak, tervezőjük is azonos lehetett. És a feliratból az is megállapítható, hogy a Sphinx A egy gazdag ember sétapálcájának csúcsdísze volt.

4.5. Révész Péter Szfinx B henger-feliratának megfejtése

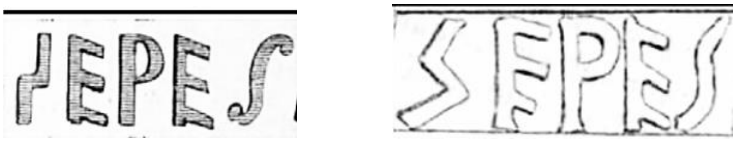
Révész megállapításai szerint:

– Szfinx A valószínűleg 17. századi. Ezért hasonlítanak a betűi olyan nagyon Szegedi 1655-ben és Bél 1718-ben közzétett rovás ábécéjéhez. Így tehát az állítólag Marosvásárhely környékén talált Szfinx A nem ókori.

– A potaissai Szfinx B, beleértve annak henger alakú részét, ókori. A hengeren lévő felirat ugyanolyan archaikus görög betűkkel íródott, mint a szobortalpazaton lévő.

A Szfinx A és feliratai késői mivoltát az elkészítés-kivitelezés módja is mutatja, ahogy a leírások mondják, hogy a betűk vésetébe még külön fémet öntöttek, valamint a használati tárgy mivolta, amire ráadásul a felirat és a három kép is vonatkozik.

Bemutatom a henger alakú rész Révész-féle fordítását. Az összetartozást ugyanannak a szónak mindkét helyen való előfordulása is alátámasztja, amint az a *21. ábrán* látható:

21. ábra. Ugyanannak a szónak az előfordulása a talapzaton és a hengeren.

Ez a görög *hieres=szent* szónak az ókori átvételére utal. A (h) hangot nem jelölték külön betűvel itt, majd pedig a későbbi nyomtatott szövegekben ún. hehezet jellel: ˁ, illetve aztán még azt is, ha nem hehezetes a szókezdet: ʾ.

Maga a *szent* szó is átvétel, de egy későbbi időből. Révész szerint valószínű, hogy nem létezett magyar rovásírás a Kárpát-medencében az ókorban, és ezért kellett görög vagy kár ábécét használni az itt élő ókori magyaroknak. Révész a kár írás magyar nyelvű használatáról is közöl pár példát. Azt a következő fejezetben részletezem. Ám ugyanennyire valószínű lehet az

[163] Bagossy László (főszerk.): *Encyclopedia Hungarica*. Második kötet. Hungarian Ethnic Lexicon Foundation, 1994. p. 239. ISBN 0-9695894-0-9

[164] Ismét az Encyclopedia Hungarica szócikkére támaszkodva: *Encyclopedia Hungarica*. Első kötet. Hungarian Ethnic Lexicon Foundation, 1992. p. 581. ISBN 0-9695894-0-9

[165] „Ma a faragott, festett kopjafák mintázata legtöbbször falunként eltérő. A tulipán Nagyboldogasszony jelképe, az **X** forma, az ősi rovásírás B betűje, Boldogasszony, az ősi Babba nevét jelenti." (Bagossy, 1992. uo.)

is, hogy létezett a magyat rovásírás akkor, csak még nem találtuk meg az emlékeit. Világos, hogy nem is kerestük a honfoglalás-elmélet miatt, illetve az ókori felirat magyar értelmezési lehetőségét eddig, mint fentebb bemutattuk, csak hárman javasolták, és egyedül Révész Péternek sikerült a megfejtés.

Révész elvégzi a Szfinx B szobor talpán és hengerén levő felirat betűi összevetését a legrégebbi ismert ókori görög írást tartalmazó Dipylon-váza betűivel.[166] Azt találva, hogy a három betűsor megfelelői igen hasonlítanak, kivéve az M betűt, amely a vázán archaikus, míg Sphinx B esetében a latin M-hez áll közel, bizonyára a potaissai római befolyás következtében. Az I és a T betű nagyon archaikus Szfinx B-n: az I nem függőleges egyenes vonal, hanem hajlított, ami ritka, bár előfordul. A T sem a latin T-t követi, mint szinte mindenhol, hanem kereszt alakú. Másik archaikus jellemzője mindhárom feliratnak, hogy jobbról balra olvasható.

Révész Szfinx B két feliratának fordítását, ami szerinte vallási szöveg, így adja meg:

I M A wI M A T IT^{H} I E R E S A R S L A N ***I E R E S IS I S T E N***

ima wimati/wimad-ti it hieres arslan ***hieres is isten***

Azaz: *Íme, imádjátok! Itt van a szent oroszlán.* *Szent az isten.*

Révész a Szfinx B talapzatfeliratnak is jobb megfejtést ad, a második szó (*imad/wimad*) elejére az azóta kikopott *w*-t téve, amely hang a görög nyelvből is eltűnt, amint e betű a görög ábécéből is. Valamint észreveszi, hogy a wimat a wimati összevonása és a felszólító mód *–ti* régi egyesszám második személyi ragját jelöli a *–t*. Ebből a *–ti*-ből lett később a *–d*: imádd.

Két másik összevonást is talált. A *–ti* végző és az *it* (azaz *itt*) kezdő *i*-je egyetlen *i* lett. Valamint az *it* (azaz *itt*) végző *t* (théta) h-ja és a hieres szóeleji *h*-ból *th* lett.

22. ábra. Tutu istenség szfinxe.[167]

Az egyiptomi lépő királyi szfinxet Tutu istenségként tisztelték vagy imádták tömegesen. A Tutu szó egyiptomi nyelven azt jelenti, hogy Kép vagy Egy. Tutu Ikonográfiája antropomorf, szárnyas oroszlán test, emberi fej, később sólyom- és krokodilfejű is, és kígyófarkú. Tutu védelmet nyújtott a démonok ellen, hosszabb életet adott, és megvédte az embereket az alvilágtól. Tutu mindenki számára elérhető volt, általában úgy ismerték, mint „Aki ahhoz jön, aki hívja”,

[166] Révész (2024), 3. táblázat.

[167] https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/7/79/Tutu_MET_DP243467.jpg

de emlegették „az Erő Nagyja” és „Az Oroszlán” néven is. Az erényeket egyesítette, amennyiben szent jelképe volt az erőnek állatként, és a bölcsességnek emberként. A thébai Szfinx viszont mint láttuk, vérengző vadálalt volt, viszont annyira büszke tudására, hogy amikor Oedipus megfejtette a feladványát, megölte magát. Ebből pedig következik, hogy az egyiptomi – „demokratikus” – alak az eredeti, a görög már a hatalmi túlkapások idején vehette fel szörnyalakját. Ennek párhuzamát láthatjuk a magyar népmesék és a regék vagy mítoszok viszonylatában is. A mesehősök és a héroszok viszonylatában. Egyik a maga erejéből, jóságából boldogul, bár segítőkkel, a másik isteni segítséggel, amiért aztán meg kell fizetnie.[168]

Révész szerint a felirat két szóátvételt tartalmaz. Egyik a *hieres*, a másik az *arslan*. A *szent* jelentésű ősi magyar *hieres* a magánhangzóharmónia miatt vette fel ezt az alakot a görög *hierósz* (ιερός=szent) kölcsönzött szóból. A szókezdő *h* nem szerepel a hengerfeliraton, ahogy görög ábécében sem volt önálló *h* betű, amikor a Sphinx B elkészült. Ám ahogy újabban a hehezetjel mutatja a *h*-t a szó elején, úgy a Szfinx B feliratának készítője is jelezte, mint láttuk, a *th* összevonással. „Ezért a /h/ fonémát a potaissai magyar anyanyelvűek kiejtették.” Révész feltevése szerint a mai *híres* szó úgy keletkezett, hogy a *hieres* kettőshangzója (diftongusa) az *ie* összevonódva *í*-vé rövidült, ami a magyar 10–14. századi nyelvfejlődésben gyakori volt.[169] A szentről híresre történt jelentésváltozást pedig az magyarázza középkori nyelvünkben, hogy a zarándokok által felkeresett szent helyek vagy kegyhelyek, ahol szentek ereklyéit őrizték, és maguk a szentek is híresek voltak.

Elgondolkodva a szent és a híres ilyen kapcsolatán, és a görög szó eredetén, még azt is el lehet képzelni, hogy a *pelazg* és *magari* korszak,[170] illetve kapcsolódás miatt fordított átadás történt, és a *hierosz* származik a *híres*ből. Erre utalhat, hogy a szobor készítése, illetve feltalálása helyén a szfinx mintaadó állata nem tapasztalatból ismert, hanem híres, sőt hírhedt lehetett: „Az oroszlán élettere egykor Afrikán kívül Dél-Európától Indiáig terjedt.”[171] Még Észak-Amerikában is előfordultak, ahonnan 10 000 éve tűntek el, míg a Balkánról 2000 éve.[172] Imádatra viszont magát az oroszlánt ajánlották a feliraton, tehát az ő szerepkörét errefelé tovább kell vizsgálni. És ha az írás görögbetűs a szobron, akkor a közvetítő a görög szfinx lehetett, viszont az egyiptomi sem állhatott messze a célközönségtől. Ezt az oroszlán szó szereplése teszi tehát szükségessé gondolnunk. Mert bár szárnyas szfinxet látunk a Szfinx B szobron, oroszlánt említenek.

„Az oroszlán vadászata a férfiasság, később az uralkodásra termettség próbája is volt. Így vált jelképpé, s miután a királyság intézményét égi eredetűnek tartották, a királyt sok helyen a Nap fiának mondták, így az oroszlán egyúttal égi, vagy Nap-jelképpé is alakult, lévén maga is lángsörényű.”[173] Mivel a szobron nőalak van elöl, sörényt nem látunk, ezért kellett az oroszlán szót szerepeltetni. Az imádat viszont a Napra, Napistenre vonatkozik, akit tehát az oroszlán jelképez. Ha viszont keresztény területről van szó, azaz nem a Kárpát-medence széléről, hanem közepéről, akkor kettőzött áttételről van szó, talán rejtjelezés céljából. Azaz a szfinx rejti az oroszlánt is és a Napot is. De „a keresztény hit elterjedését a Földközi-tengertől északra először a keresztényüldözésekről szóló források bizonyítják.”[174] Tehát nem régészeti leletek, hanem írott források. Azokra pedig vonatkozik a Fábián-féle 1000 éves visszadátumozás erős sejtése,

[168] Lásd Darai (2020).
[169] És a német nyelvben szereplő hosszú í-t a német írás a mai napig így jelöli, tehetjük hozzá.
[170] V. ö. Cser, Darai (2016), p. 165. és Fábián (2023).
[171] Bagossy (főszerk. 1994), p. 748.
[172] Széky János (főszerk.): „Oroszlán”. *Britannica Hungarica*. XIV. kötet. Magyar Világ Kiadó, Budapest, p. 202.
[173] Bagossy (főszerk. 1994), p. 748.
[174] Lásd „pannóniai kereszténység”. *Magyar Katolikus Lexikon.* https://lexikon.katolikus.hu/P/pann%C3%B3niai%20kereszt%C3%A9nys%C3%A9g.html

feltevése.[175] Ekkor pedig még nem is kell a kereszténység jelenlétét felvennünk a szfinx célközönsége hitének, hanem a Nap-kultusz vonatkozhatott rájuk. Ehhez már az imád szó is jobban illik, mintha csupán az oroszlánról lenne szó. Mert a szfinx név az óegyiptomi nyelv *seszep ankh* szókapcsolatából jöhetett létre, ami *élő képmás*t jelent (Atum élő képmása). Atum isten, a Befejezett, oroszlán képében jelent meg, Aker ősi istenségként. Az oroszlánjelképek, mint láttuk, szerte az ókorban államhatalmi jelentést hordoztak (pl. asszír oroszlános kapu, királyi oroszlánvadászat). A szfinx arab neve (Abu'l Hól, azaz A rettenet atyja) a kopt *hol* vagy *horun* szóból az ókori *Hór-em-akhet* (görög Harmakhisz) Hórusz a Horizonton vagy a Világosság országában jelentésű, a hajnalt és a kora reggeli napot jelképezte.. Ilymódon a Napistennel azonosított uralkodói képmásról volt szó.[176]

Még arra is érdemes kitérnünk, hogy a magyar államiság jelképei között aztán az oroszlán igen előkelő helyet foglalt el. És igaz, hogy hatalmi körökben népszerű jelkép volt nagy területen, de hogy honnan hová terjedt, azt az időrendi zavar nem nagyon engedi tisztázni. A „minden keletről jött" felfogás érvényesült nálunk, de ha tüzetesebben utánanézünk például az I. István királynak tulajdonítható jelképhasználatnak, látható, hogy mennyire őrizte a magyar hagyományokat.[177] Ennek oka pedig a mellérendelő felfogás továbbélése az uralkodásban is.[178]

23. ábra. Balra Aker, az ókori egyiptomi horizont-isten. Két oroszlán a tegnap és holnap jelképe, közöttük a napkorong emelkedik a horizont felett.[179] Jobbra a pálos címer.[180]

[175] Fábián (2021). pp. 114, 116-117, 136, 153, 155-158, 177, 188-193, 209, 242, 247, 251, 309, 314, 320, 347, 365, 399-400, 414-415, 422, 427, 445, 513, 540-541, 571, 597.
[176] https://hu.wikipedia.org/wiki/Nagy_szfinx
[177] Lásd Darai (2016a).
[178] Lásd Darai (2016b) Darai Lajos: „A magyar állam jelleme: képviselet, nemzet." *Acta Historica Hungarica Turiciensia 31*. évf. 5. sz. (2016b.)
https://epa.oszk.hu/01400/01445/00019/pdf/EPA01445_acta_hungarica_2016_5_0320-0426.pdf
[179] https://iseumsanctuary.com/2022/01/30/aker-guardian-of-the-horizon/
[180] https://palos70.hu/a-palos-rend-tortenete/

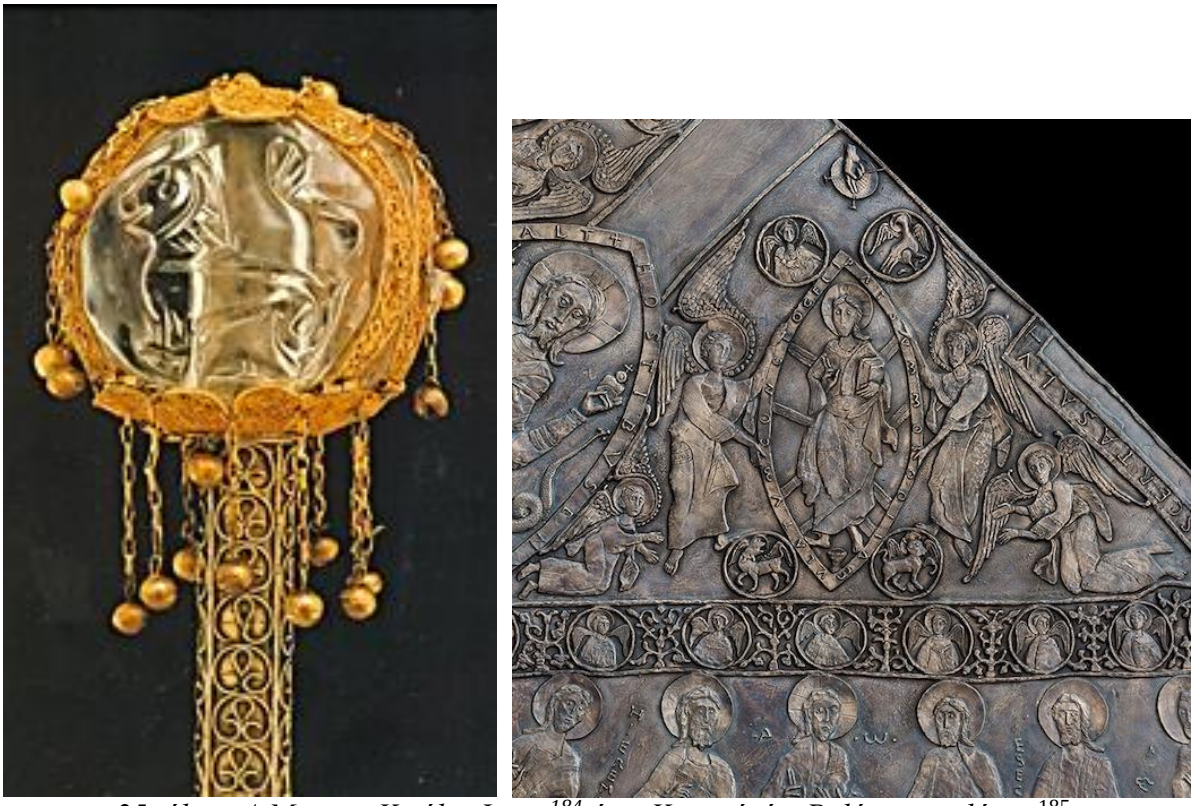
24. ábra. Mükénéi oroszlános kapu két oroszlántestű, madárfejű griffel díszített főbejárat az i. e. XIII. századból. Köztük az oszlopon négy – bizonyára – rozetta.[181]

És a Napkultusz keresztény kori maradványaival találkozunk nálunk. Az Egyiptomhoz való szoros kapcsolat mutatja az oroszlán Nap-jelképkénti magyar szerepe. Az alábbi igen szoros tartalmi és képi párhuzam olyan azonosság, ami nehezen lenne az 1250-es év-beli egyiptomi–magyar kapcsolatokkal magyarázni, ha köztük 2300 km és egy nagy tenger volt (*22. ábra*).[182] „Egyiptomban két, egymásnak háttal ülő, a lenyugvó, vagy felkelő Napot közrefogó oroszlán jelképezte. A magyar alapítású *Pálos Szerzetesrend* címerében két oroszlán tartja az életfát, a rendet alapítója (Özséb) annak a Remete Szent Pálnak oltalmába helyezte, kinek sírját a legenda szerint két oroszlán ásta meg. Az 1190-es években *III. Béla* király Esztergomban nagyszabású építkezéseket folytatott. Az 1930-as években feltárt várkápolna – eredetileg trónterem – freskón az uralkodóház jelképeként 7 lépő oroszlánt ábrázoltak a trón jobb és bal oldalán, melyekből napjainkra csupán egyetlen maradt meg. Az esztergomi freskón a lépő oroszlán oldalán négy sáv (a négy égtáj ura), tomporán nyolcágú *rozetta*, (az Ősz-napisten jelképe) áll, a freskó kerülete *palmettákkal* díszített. A hét lépő oroszlán és a négy sáv együttes jelenléte párhuzamot mutat az *Aranybulla* címerpecsétjével, melyen ugyancsak hét lépő oroszlán van négy sávban. Ezek a lépő oroszlánok a király hét-tartományú birodalmát jelképezték. A középkori emlékeken más oroszlán-jelkép is látható. Oroszlán jelkép van a legrégibb magyar koronázási jelvényen, a *koronázási jogar* kristálygömbjén. De oroszlán-jelkép van a magyar *koronázási palást* gallérján is; négy oroszlán test, egy közös oroszlánfejjel. Ez feltehetően az uralkodó nemzetség négy ágát jelképezi, egy fő (uralkodó) vezetése alatt. Az Árpád-házi királyok ha élet, vagy halál dolgában döntöttek, *inter leones* (oroszlánok között), vagyis országnagyok jelenlétében fogalmazták meg az ítéletet. Ez az ítélkezési mód párhuzamot mutat a sumér UR-NAMMU törvénytábláján, a világ első írásban foglalt törvényében leírt ítélkezési móddal, ahol a 14 oroszlán (főúr) a legfőbb bíróként együtt ítél a tizenötödikkel, a királlyal. élet és halál felett. Ezt az ítélkezési módot Európában nem ismerték.”[183]

[181] https://hu.wikipedia.org/wiki/M%C3%BCk%C3%A9n%C3%A9#/media/F%C3%A1jl:Mycenae_lion_gate_detail_dsc06384.jpg

[182] A kettő között időben és térben ott van még a mükénéi oroszlános kapu. Lásd a 23. ábrát.

[183] Bagossy (főszerk. 1994), pp. 748-749.

25, ábra. A Magyar Királyi Jogar[184] és a Koronázási Palást oroszlánja.[185]

De az esztergomi oroszlán rendkívül gazdag jelképezését sem, elég csak ránézni a kontinens többi oroszlánjára középkori európai heraldikában. Nem véletlen merül fel tehát a sokezer éves sumér műveltségi kapcsolat, ezt az oroszlánábrázolásokban id megvan. Az oroszlánon az ékírásos jelek, mögötte az életfa ilyen sokezer éves jelkép, ami mögött mély jelentéstartalom húzódik.

26. ábra. Az esztergomi oroszán,[186] *az Aranybulla címerpecsétjének hátlapja.*[187]

[184] https://kiscserkesz.mozello.com/oktatas/tortenelem/magyar-tori/
[185] https://koronazopalast.hu/alakok-es-feliratok/
[186] http://www.naputonline.hu/2020/04/07/prokopp-maria-mit-jelent-nekem-a-magyar-identitas-tudata/
[187] https://hu.wikipedia.org/wiki/Aranybulla#/media/F%C3%A1jl:II._Andr%C3%A1s_aranybull%C3%A1ja.jpg

Harangozó Imre a temesvári Szent György-székesegyházban látható az „oroszlámosi feszület” néven ismert fontos történelmi ereklyénkkel kapcsolatosan így idézi fel a történetét: „Doboka fia Csanád előtt, egy koraőszi hajnalon álmában egy oroszlán jelent meg. Olyan, mint egy, a híres-neves esztergomi oroszlánok közül. – A jeles vezér nem tudta mire válni az álombéli jelenést, de szolgái valahogy oda kerítettek egy tudós hírében álló vénséges vén számadó juhászt, aki váltig erősítette, hogy bizony a jelenés nem volt más, mint maga Szent György vitéz – s az álom értelme pedig nem más, mint, hogy Csanádnak is meg kell küzdenie a sárkánnyal, mint annak idején ő maga is tette! Hitelt adtak az ősz öreg szavának, hiszen éppen menekültek Kőkenyér mezejéről, ahol is a gőgös nagyúr serege bizony megfutamította Csanád és Gyula egyesített seregét.

Lehetőség is adódott hamarosan, mert Ajtony a Maros kanyarulatában, Nagyősznél amolyan csapdát állított az István urat szolgáló két vitéznek, hogy őket, s egész seregüket az utolsó szálig elveszítse. Az egyet-földet rázó ütközet közben, akkor jutott eszébe Csanádnak az álma, amikor is egyszer csak szemtől-szembe találta magát Ajtonnyal. – Biza, hogy neki is meg kellett küzdenie a maga sárkányával! Fényes nappal volt, mégis úgy szikráztak a csillagok, mint az égen, a legsötétebb éjszakán, amikor a két vitéz összecsapta a kardját. Végül Csanád, egy hirtelen mozdulattal úgy lecsapta Ajtony fejét, hogy az messzire repült. A csata eldőlt, Gyula és Csanád serege fényes diadalt aratott.

Csanád a hatalmas felfordulásban megkereste Ajtony fejét s azt a táborba vitte s a sátra előtt lókoponyára tette, hogy megadja a még az ellenségének is kijáró végső tisztességet. Ám amikor senki sem látta, titokban lemetszette a nyelve hegyét s azt a tarsolyába rejtette.

Ünneplés, tánc s mulatság kezdődött a táborban, a megmaradt vitézek önfeledten ünnepelték a győzelmüket. A két vezér, Gyula és Csanád együtt, csöndesen beszélgetve költötte el a vacsoráját.

Reggelre azonban feje és Gyula is eltűnt a táborból. Csanád nem tudta mire vélni a dolgot – de nem tulajdonított nagy jelentőséget neki, arra gondolván, hogy talán vezértársa azért vitte el a legyőzött ellenség fejét, hogy azt a testével együtt valahol méltó módon, az ősi szokások szerint temesse el. A dolgai elvégzése után kisebb kísérettel István úrhoz indult, hogy beszámoljon neki a győztes csatáról.

Az esztergomi udvarban már nagy sütés, főzés, vidám zeneszó fogadta. István úr mellett Gyula kilenc selyempárnán ült. Ahogy Csanád közeledett – egy-egy párna mind kiszökött alóla. Mikor Csanád belépett a trónterembe, egyre zavarodottabban, már csak a puszta földön ült. Mindenféle kérdés, megszólítás nélkül kiáltozni, mutogatni, vádaskodni kezdett. Csanád rögtön átlátott a szitán. Szó nélkül hajtott térdet Nimród ősatyánk vére előtt, tiszta, fehér gyolcson Ajtony nyelvét nyújtva felé, mondván: „Szóljon helyettem legyőzött ellenséged nyelve Nagyúr!

István úr tapsolt egyet s a kincstartó vörös bársonypárnára fektetve hozta azt a sáraranyból való keresztet, melyet három, a Kaukázus égbe nyúló hegyei között talált kristály ékesít, s melyen Krisztus urunk alakja a régi magyarok hite szerint ábrázoltatik. Ez a tiéd, hűséges vezérem, a minket megcsaló Gyuláé pedig légyen maga a hazug emberek bélyege (*26.. ábra*).”

27. ábra. Oroszlánfejű Krisztus-feszület.[188]

Szfinx B feliratán a másik szóátvétel az *arslan*. A nyelvészek többsége szerint[189] a *magyar oroszlán* szó a *török arslan* átvétele, ami a magyar nyelv írásos említése előtti. Révész szerint ezt erősíti az ARSLAN előfordulása is a feliraton. Ámde ugyanakkor ez ellen rögtön tiltakozik maga a Szfinx B léte és felirata, amennyiben Kárpát-medencei, ókori, és a török kapcsolat sokkal későbbre feltételezett, és az is a Kárpát-medencétől igen távol, észak-keleti irányban. Lásd: „ótörök, mongol, ujgur, csagatáj ***arslan***; perzsa ارسلان***ārslān***, ***arslān***, اصلان***aṣlān***; urdu ارسلان***arslān***, tatár ***arïslan***, kazah ***aryslan***, csuvas ***arəslan***, mandzsu ***arsalan***, török ***aslan***, kirgiz ***arsïlan*** v. ***arïstan*** v. ***arstan***, kun ***astlan*** [oroszlán]”[190]

„Az erős állat régies megnevezése az urusz, orosz. Úgy néz ki, mintha külön kapta volna a megnevezését az állat első, majd a hátsó fele. A hímoroszlán sörényes nyaka, első lábai, marja erősnek látszó, de a hátsó fele ezekhez mérten nyeszlettnek tűnik. Így lett oroszlán. A török aslan, vagy régiesen arslan az ősmagyar-nyelv származéka. A Czuczor–Fogarai Szótár szerint: ’Mi e szónak eredeti jelentését illeti, legvalószínűbb, hogy nevét ezen állatnak ragadozó (orzó) tulajdonságától vette, ámbár azt is lehetne gyanítani, hogy az ordít igével áll fogalmi viszonyban. […] s ugyan ilyesmit sejtünk a magyar orozlán és oroz között, mi szerént orozlán annyi volna, mint orozló, részesülő az elavult orozol (ragadoz) törzsöktől.’[191] Az erős, ordító oroszlán ismert jelenség.”[192]

„Elgondolkodtató, hogy a *ragadozó (orzó) vadállat* alapértemény jelen van mind a magyar ***orozlán*** szóban, mind pedig a világ többi nyelveiben vizsgált megfelelőkben – néhol a

[188] https://www.facebook.com/photo/?fbid=10223477750291268&set=a.1361385174035
[189] Zaicz és mások (2006).
[190] Olman (2009).
[191] V. ö. Czuczor, Fogarasi (2009.
[192] Kolumbán (2011), p. 215. Még részletesebben: Olman (2009).

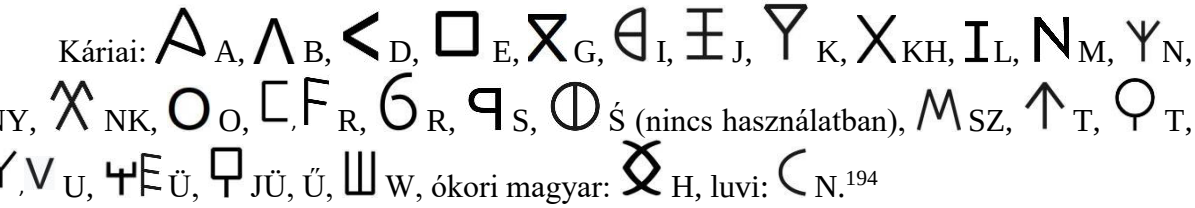
magyar gyökkel igencsak közeli formában. A közös értemény lényegét az ***R*** hang adja. Ennélfogva, ha a kritikusok szerint esetleg nem is helyes a Czuczor-Fogarasi szótár levezetése, a szerzők meglátása kétségtelenül helytálló a gyököt illetően!" Azaz nem a török arslanból jön a magyar oroszlán.

Végül Révész levonja a tanulságokat az eddigiekből, és megerősíti későbbi összefüggő felfedezésekkel. Minden hamisítás vádat – Kemény gróf ellen Jerney részéről – meg tudott cáfolni azzal a kiinduló ötlettel, hogy a hengeres darabot Szfinx A-ról, vagyis a rossz helyről visszahelyezte az eredeti helyére, a potaissai Szfinx B-re. Így már a feliratok nem mutatnak vegyes ábécét, mert láthatóan a két szfinxre azonos ábécével írtak. A Potaissa szfinxet archaikus görög ábécével írták, a B szfinxet pedig ókori magyar rúna ábécével, mondja.

A Potaissa-szfinx szóformái és nyelvtana egyértelműen megfelel jelenlegi nyelvészeti elméleteknek, amelyek a modern összehasonlító nyelvészeten alapulnak. 1830-ban sem a legjobb nyelvész, sem pedig bármely amatőr hamisító nem ismerhette a magyar nyelv történeti fejlődését, például azt, hogy a felszólító módú -d végződés eredetileg -ti volt. Hasonlóképp 1830-ban senki sem tudott a legarchaikusabb görög ábécéről, a Dipylon ábécéről, amelyet csak 1871-ben fedeztek fel. Végül, 1830-ban senki sem tudott a naxoszi szfinxről, amelyre a potaissai szfinx nagyon hasonlít, mert annak első töredékeit csak 1860-ban fedezték fel. Jerney soha nem vádolta Kemény grófot hamisítással, hanem a régiségkereskedő Nemes Literati Sámuelt vádolta meg mindkét szfinx hamisításával. Jerney nem gondolt az egyszerű magyarázatra, hogy a régiségkereskedő véletlenül tévesen a hengeres részt az Szfinxnek A-nak tulajdonította – fejezi be Révész megfejtése indoklását.

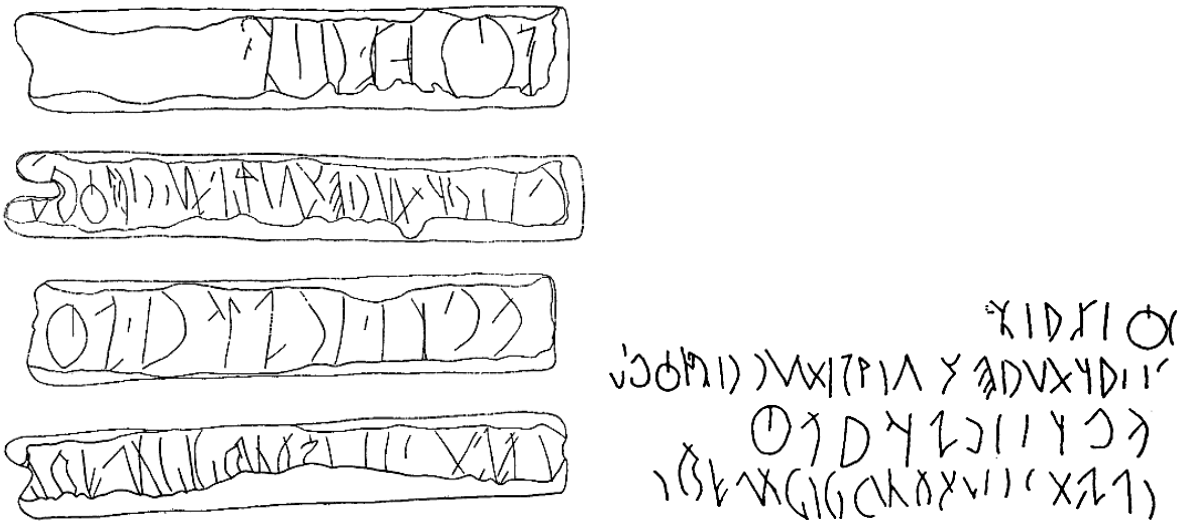
5. A káriai írás magyar kapcsolatai

Izgalmas része végül Révész tanulmányának, hogy nyelvi folytonosságot mutasson fel a görög *ἱερός=szent* és a magyar *híres* szó átvétele számára. Mert nem elég a Potaissai Szfinx-felirat megfejtése, további írásoké szükséges az utána jövő időkből. És talál ilyeneket. Például, hogy Vékony Gábor ókori magyar ábécét tár fel a szarvas tűtartó felirata esetében.[193] További példákat is bemutat, de azokon két kivétellel a káriai írás betűit olvassa magyarul. Ezek a betűk következők, mellettük mai nyelvünk hangjai, ill betűi.

Káriai: A, B, D, E, G, I, J, K, KH, L, M, N, NY, NK, O, R, R, S, Ś (nincs használatban), SZ, T, T, U, Ü, JÜ, Ű, W, ókori magyar: H, luvi: N.[194]

A szarvasi tűtartó létrejöttét egyébként a 8. század első felére keltezi a feltáró régész, Juhász Irén. Friedrich Klára szerint „rendkívüli jelentősége, hogy köznépi női sírból származik, tehát bizonyítéka népünk minden társadalmi rétegre kiterjedő írásbeliségének olyan korokban, amikor még Nagy Károly frank császár sem tudott írni-olvasni."[195]

[193] Lásd Vékony (1987). További megfejtésekért lásd Friedrich (2016.)
[194] Lásd Révész (2024). 5. táblázat.
[195] Friedrich (2016.)

28. ábra. Juhász Irén rajza a szarvasi tűtartó csonthengerről a Magyar Tudomány 1985/2.[196]

Révész a Kárpát-medencében használt kariai ábécé példáival egyúttal afelé terel minket, hogy felfigyelve a jelenségre, keressünk magyarázatot az ismételten távoli nép, nyelv és írás itteni megjelenésére. A mai Kis-Ázsia délnyugati része, ahol lenni Káriát tudjuk, ismételten kívül esik a Kárpát-medencei szoros érintkezési útvonalakon, ami ilyen közösködéshez kellene. A megoldás itt is a fentebb vázolt irányban keresendő.

Káriai írásjelekkel írták és Révész magyarul elolvasta a következő feliratokat:

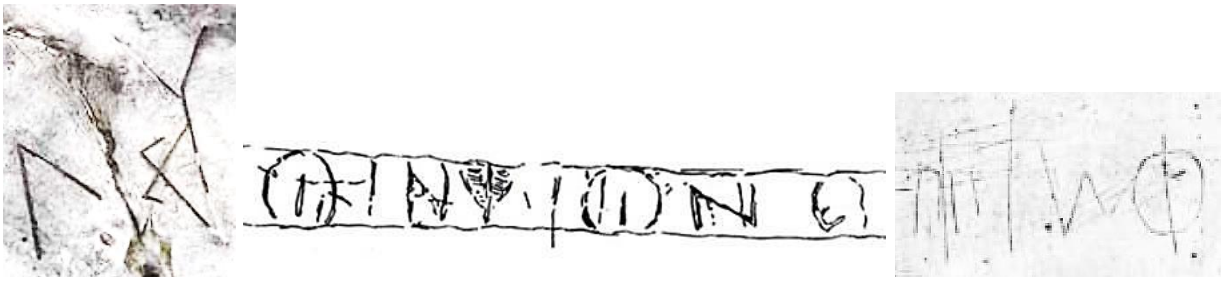
29. ábra. A Vukovárban talált 3–7. századi bronz tükör[197] *szarvasa és felirata 1–27-ig:*

Ü Ś T E N	*T Ü Ś Ü*	*h I J E N e K Ü*	*W U R a Z T*	*N I K Ü I H i J e K*
Isten	*tesz*	*Ő hi-je-nek*	*varazs-t*	*neki ő hi-j-ek.*[198]

[196] Uo.

[197] https://cogniarchae.com/2023/08/31/on-the-mysterious-proto-hungarian-inscription-from-vukovar-croatia/ és Révész (2024), 2. ábra.

[198] Révész (2024), 4. és 7. táblázat.

30. ábra. A tulajdonos neve 7. századi Kiskőrösi ezüstkelyhen, Szarva-Rózsás-i bronz övcsaton és zamárdi aranyozott ezüst övön:

B e N K U *Benkő* — *Ś a L a M o N* *Salamon* — *Ś a M Y e L* *Sámuel* — *KYN L e U M a Ś* *Sámuelnek*[199]

31. ábra. 7. század előtti bronz pecsét,[200] *pék védjeggyel*[201] *és jellegzetes magyar kenyér*[202]*.*
A pecsétfelirat felül: A R TI M is Artemisz,
alul: R e NY Y KH Kenyér.

32. ábra. 7. századi kiskundorozsmai két csont íjdarab felirata:
Ü R ü NK Le Ra S Ś a D *Úrunk lerázzad*
M e T ü K T *[aki enge]met üt*[203]

33. ábra. Csikmadarasi felső ajtókeret felirata 1500-ból: S O M Ś a G Somság.[204]

[199] Révész (2024), 8. táblázat.
[200] Révész (2024), 8. táblázat.
[201] Révész (2024), 3. ábra.
[202] Révész Péter fényképfelvétele.
[203] Révész (2024), 10. táblázat.
[204] Révész (2024), 11. táblázat.

6. További példák „szókölcsönzésekre”

Révész a görög *Ἱερός* mellett igen sok további görög–magyar szóegyezést, vagy, ahogy ő mondja, szókölcsönzést talál. Megemlíti, hogy a téma darázsfészeknek számított, mert a görög–magyar nyelvi kapcsolatot a történészek kizárták, minthogy „azt a téves történelmi hiedelmet tanították, hogy minden magyar a 9. század végén érkezett a Kárpát-medencébe.” Egyedül Aczél József írt könyvet az általa megfigyelt görög–magyar szóhasonlóságokról, de munkája nem keltett figyelmet.[205]

Révész tehát bemutat ilyen görög–magyar szómegfeleléseket.[206] „A 12. táblázat csak azokat a görög–magyar szóhasonlóságokat sorolja fel, ahol a görög szavak görög előtti nyelvekből származnak,[207] a magyar szavak pedig proto-finnugor (Proto-FU) vagy proto-ugor (Proto-U) eredetűek.[208] Révész megállapítja, hogy ezek a „görög–magyar szóhasonlóságok” azért nem lehetnek véletlenek, mert „összesen 1106 görög előtti szó és mindössze 626 magyar alapszó található proto-finnugor eredetűként. Ezenkívül a görög–magyar szópárok szabályos hangváltozásokat mutatnak.” Utóbbit be is mutatja, illetve a finnugor nyelvészetben már jól ismert proto-FU vagy proto-U és magyar közötti szabályos hangváltozásokat is.[209]Révész még hozzáteszi: „A görög előtti és a magyar szabályos gyakori hangváltozások a közös alapszavak tekintetében meglepően hasonlók.”

Ezt rögtön láthatjuk is alább, de előtte még Révész nyilvánvalóvá tesz néhány megfeleltetést, merthogy szereplő „a legtöbb szópár egyértelmű, de néhány magyarázatra szorulhat”. Így a lángoló parázsszemmel látó Apollónra utal Ἀσγελάτας jelző, összetettszó, ahol *λάτας* a *látni*, az *Ἄσγε* az ember jelentésű[210] *üszög* és a manysi *eškėŋ* azaz *lángoló*[211] szóval áll kapcsolatban. „A magyar és a mansi szó utal a protougor **ešкɜ*=izzó parázs szóra.”

A γοῦρος=torta a proto-finnugor **keńirɜ*=kenyér szóból származik. A γοῦρος kiejtése /gojuros/, mert a félhangzó kiejthető a diftongusokban.[212] Segíti az egyeztetést még a zürjén *keńįr* =kukoricadara, bár ez csak kölcsönzés lehet,[213] a pregörög kapcsolat miatt e szavak rokon értelműek.

Lemnos és Szamothraké misztériumvallásában az istenek nevét titkolták, így az egyik anyaistennő két fia közül a fiatalabb *Καδμῖλος* (valószínűbb a régi változata: *Κάδμιλλος*)[214] neve sem valódi név, hanem az isten jellemzője lehet mint ok. a második fiú. Ez is összetett szó, a *Κάδ* a két, kettő megfelelője lehet, mert valószínűleg **kat* volt, de szabályos hangváltozással *két* lett, hogy megkülönböztetni a hat szótól.[215] A μιλλος, a pregörög μέλλαξ=fiatal fiú szóból származhat.[216]

A *κάραβος* a καραβίς=tengeri rákféle szóváltozata.[217] Annak csípése hasonló min az állat *harapás*.

A κιθάρα a hangszeren játszás módja, kinyújtott karral pengetik a húrokat, a kükladikus hárfajátékos szobron is látható mozgást *kitár* szavunk jól leírja.[218]

---

[205] Aczél (1924). V. ö. Varga (2006).
[206] Révész (2020) saját korábbi tanulmányából válogatva.
[207] Beekes (2009) alapján kijelölve azokat.
[208] Rédei (1988) alapján kijelölve azokat.
[209] Lásd Révész (2024), 13. és 14. táblázat és Csúcs (2019).
[210] Lásd Zaicz (2006).
[211] Lásd Kálmán (1976), p. 99.
[212] Lásd van Emde Boas (2019). p. 9.
[213] Lásd Révész (2024), 13. és 14. táblázat és Csúcs (2019).
[213] Lásd Zaicz (2006).
[214] Lásd Beekes (2014), p. 162.
[215] Lásd Zaicz (2006).
[216] Lásd Beekes (2009).
[217] Uo.
[218] V. ö. gitár szavunkkal.

A κότταβος a *kettő* szavunk kapcsolata toldalékkal, valószínűleg a szabályos hangváltozás előtt **kattó* volt.[219]

A σισύρα=kecskeprém köpeny összetett szóban a *σύρα*=szőr, a σι a proto-finnugor *uče*=juh szóval kapcsolatos, ahonnan a finn és észt *uhi* származik.[220] A szó hangváltozás előtti alakja **usi* volt, és valószínűleg a protomagyar forma is ez volt, amelyet a görögök átvettek. A magyar juh szót viszont Révész finnből vagy észtből kölcsönzöttnek tartja szókezdő /j/ hiátus-kitöltővel, amely *uhi* magyar átvétele a görög **usi*-átvétel után történt, mert a szó közbülső /š/→/h/ hangváltozása a finn nyelvben szabályos, de a magyarban nem. Ennek azonban ellentmond a korábban említett rénszarvas utáni északra vándorlás és a földművesek délre kirajzása közti, a magyartól elválás időkülönbsége.

A *Χάρων*=Charon, az alvilági révész szava a *κήρ*=végzet, haláldémon szó kapcsolata. Ás eredeti, szabályos hangváltozás előtti alakja **kar* volt.[221] És ez erős egyezést mutat a *harag, civakodás* szavunkkal.

Révész tehát a következő görög előtti[222] és magyar rokon[223] szavakat sorolja fel:

ἄγ-νος	ág	κόττα-βος	kat-tó > ket-tő	πύλη	fél > ajtófél
αἴδω-σσα	aj-tó	κρω-σσός	hor-d > hor-dó	ῥί-ς	orr
αἴθου-σα	aj-tó	κυδοί-μός	had	ῥίπτω	rëp-ít
άκιδ-νός	kes-hed	κύμ-βη	hom-lok	ῥώδ-ιγγες	rút
ἀκκώ	ük, ik	λαίθα-ργος	lát	σαυκό-ν	szík
ἀλείατα	lisz-t	λᾰ́ξ /laks/	lök	σαῦλο-ς	szala-d
ἄλοξ, ἄλοκ-ος	lyuk	λᾰ́πα-θος	láp	σι-σύρα	szőr
Ἄρη-ς	ara-t, ir-t	λάτ-ας	lát	σίγραι	csokor
Ἀσγε -λάτας	üszög	λᾰ́ττα	légy	σίττυ-βος	süt
Ἀχιλλε-ύς	hal > haló	λέπω	lep	σοφία	szép
βαλ-μός	váll	λίβα-ς	láb	σπυρί-ς	csupo-r
βασκά-ς	vöcsök	λιχ-άξαι	lök	σύρι-γξις	szár
βῆκα	vék-ony	λώβηξ	lebë-g	σφά-ζω	csap
βλά-βη	vál	μακε-δνός	mag-as	τέραμ-να	tér > terem
γαῖα < *γή-αῖα	anya	μαλ-θακός	mál	τέρχ-νος	törk-öly
γή	kő	μάλκη	mele-g	τόξο-ν	tegez
γοῦρο-ς	kenyér	μᾰ́ρ-πτω	mar	τρέφω	töm> törp-ül
Εἰλείθυα	él > él-et	μαρᾰ́-σσαι	mar	τύλη	toll
Ελέ-νη	ne	μάργο-ς	mérëg>mérges	τύλλο-ς	tál
Ἐρεχθε-ύς	ér > ere-get	μέγα-ρον	mag-as	τύμβο-ς	domb
ἔψω	fő > fő-z	μέρμερο-ς	mer	τύρ-αννος	tőr
ϝάναξ, ϝάνακε-ς	vén > vén-ek	μήρ-ινθος	mér	ὑστρ-ιχίς	ostor
ἤρω-ς	ër	μίτη-ς	méz	φάσσα	fecs-ke
θάτα-ς	táltos	μῦθο-ς	mese	φαῦλο-ς	bal
θρόμβο-ς	töm > tereb	μύραι-να	már-t	φήληξ, φήληκος	bolók>bogyók
θύσ-θλα	tűz	Νηρε-ύς	nyiro-k	φιάλη	fël
θώραξ	toro-k	νύ-μφη	nő	φλε-ν	fül
ἰσχίο-ν	segg	νῶκα-ρ	nyug-szik	φορί-νη	bőr

[219] Lásd Zaicz (2006).
[220] Lásd Rédei (1988).
[221] Lásd Beekes (2009).
[222] Beekes (2009) alapján.
[223] Rédei (1988) alapján.

Καδ-μῖλος	kat > két	Ὀδυσσεύ-ς	út > uta-zó	φορκό-ν	far> far-k-as
καλλα-ρίας	hal	ὅλ-βος	ál-d	φωρια-μός	fara-g
κάλύ-βη	hál	ὄνο-ς	ön	χαρά-σσω	hor-zso-l
καραβί-ς	hara-p	ὄρυμ-ος	orr > orom	Χάρω-ν >κήρ	hara-g
καρκί-νος	hara-g	πανό-ς	fejér > fény	χιτών	köt>köté-ny
κέλῦ-φος	ki>kívül>kül	πελεμ-ίζω	fél > félelem	χλεμε-ρός	këll>kelle-m
κιθάρα	tár > ki-tár	πήλη-ξ	fő > föl	ψάλλω	foszli-k
κίρ-βα	here-zacskó	πήρα	fér	ψόθο-ς	füs-t
κισσύ-βι-ον	köcsö-g	πίθο-ς	fazé-k		
κολο-βός	halo-k	πλα-στή	fal		
κομμόο-μαι	hom-lok	πύελό-ς	foly-ik		

Ezek az igen régi szavak megsokszorozzák Révész Péter érdemét, illetve a felhasználást, mert betekinthetünk a több ezer éves Kárpát-medencei – magyar – életbe. A tárgyak, eszközök, növények, állatok és különböző cselekvésekre lehet majd következtetni, ha valaki veszi a fáradtságot és végiggondolja ezt az összefüggést. Kiemelném most csak a *törköly* szót, ami pálinkafőzésre utal. De hát, ha kilencezer éves grafitos kerámiánk volt a Hernád-mentén, és az 1600 °C-on olvad, akkor a törkölyből pálinkát főzni nem okozhatott gondot. Ez pedig egyúttal az akkori szőlőkultúránkra is utal, mármint hogy must és borkészítésből visszamaradt taposott, sajtolt szőlőtörmelék a törköly. Felhívom még a figyelmet a *táltos* és a *tegez* szóra.

Az alábbi Révész által tárgyalt jelenségre, a szókezdő hang magyarból eltűnésére és az „ős-finnugorban" való megmaradására magyarázatul szolgál a korai népmozgás időrendje. Az utolsó jégkorszaki fölmelegedéssel együtt a gravetti műveltség eltűnik mind a Kárpát-medencéből, mind Nyugat-Európából – mert népe követte az északra vonuló tundrát és az azon élő rénszarvasokat – s fokozatosan Észak-Európát népesíti be. A Würm utolsó lehűlő szakaszának Kárpát-medencei népessége – társadalmi szervezettsége alapján – jól meghatározott nyelvvel rendelkezhetett, s emiatt mind a helyben maradók, mind az elmenők azonos tőszavakkal nevezhették meg a tundra és a lombos erdők határán lévő fákat, hiszen ez a határ ekkor éppen itt is megtalálható volt. Ha az akkori őslakók nyelvét ősmagyarnak, avagy a magyar tudomány szóhasználatával élve finnugornak, tekintjük, akkor ez az az idő, amikor a finn ág távozott, a magyar meg helyben maradt. Ekkor jelenik meg a Kárpátok fölött a szvidéri műveltség, a későbbi ún. finnugor területekével harmonizáló kőszerszámokkal. A finnugor elnevezésben a második szóösszetevő mesterségesen létrehozott szó. Régészeti és írott emlékek alapján ugor nép, ugor nyelv soha nem létezett. Ha hajdani nyelvcsaládról akarunk beszélni, akkor helyesebb magyar-finn nyelvcsaládnak nevezni, mert mind a népesség, mind a nyelvszerkezet alapján ez a kettő jellemezheti. A két nyelv távolsága azonban rendkívül nagy, a glottokronológia szerint legalább 12 évezred. Ámbár ha figyelembe vesszük, hogy mindkét nyelv változási sebessége kisebb, mint a kiavulási tétel felállításához használt nyelveké, akkor ez au idő távolság ennél is sokkal nagyobb. A magyar es az obi-ugor nyelvek között pedig a távolság is legalább 6 évezredes, ami ugyancsak sokkal nagyobb, mint amit az eddigi elmeletek által állított 2,5 évezred. A glottokronológia azt mutatja, hogy a „finnugor" nyelvek rokonsági foka sokkal kisebb, mint pl. az ún. indoeurópai nyelvek legkisebb rokonsági foka (kelta–örmény), es messze kisebb, mint pl. a török (turk) nyelveké, amelyek ugyan 2–3 évezrede váltak el egymástól, de még mindig kölcsönösen megértik egymást. A magyar és a „legközelebbi rokonai" azonban már nem.

Révész a 13. táblázatban „mutatja, hogy a proto-FU szókezdő š vagy 9 rendszeresen kimarad mind a magyarban, mind az előgörögben. A szabályos hangváltozás /š/ kimaradásának feltételezése szerint kétlépéses folyamat során történt: /š/→/h/→-." – mondja Révész, Ennek oka tehát az igen régi elválás, minek során a magyar nyelv változott, de az innen eltávozottak a változás nélküli alakot tartották meg. Ennek megfelelően „amikor a proto-FU szókezdő kVB, akkor a magyar mindig hVB, de az előgörög lehet κVB vagy χVB, ahol VB egy visszafelé

irányuló magánhangzó. Ezért a kVB→hVB szókezdő szabályos hangváltozási folyamat csak a magyar és az előgörög szétválása után következett be. Eszerint a /š/ szókezdő kimaradásának (š→h→-) folyamatnak be kellett fejeződnie, mielőtt a kVB→hVB folyamat elkezdődött volna. Ellenkező esetben a /š/ kimaradásának /h/→- lépése az összes szókezdő h foném eltűnését okozná." Révész hozzá is teszi, amit imént írtam: „Mivel a hanti és a manysi nyelv, amelyet hagyományosan a magyarhoz legközelebb állónak tartanak, nem esett át a fenti két szabályos hangváltozási folyamat egyikén sem, ezért előbb kellett elválniuk a magyar és az előgörög közös ősétől, minthogy a magyar és az előgörög elvált volna egymástól." Amit az is alátámaszt, hogy a földműves népesség kiáramlása a Kárpát-medencéből északkeltre előbb indult, mint délre. Révész ezt még további hangváltozási példákkal is alátámasztja, egészen magyar népnevünk levezetéséig, amely a pregörög Matherä, végül görög Matheri nevünkké válhatott.

Ezt Révész azzal is alá kívánja támasztani, hogy a Matheri név szerepel Ptolemaiosz térképén a Volga alsó kanyarulatának közelében, a római Ovidius Tristia című művében pedig a Duna-delta közelében Meterea népnevünk. Sőt, Tuomo Pekkanen felvetette, hogy Ovidius Metereája és Ptolemaiosz Matheri elnevezése magyarul beszélő csoportokra utal. Ezt Ovidius állítólagos[224] tomiszi száműzetésében írta, de annak körülményei kétségesek. És ezzel újra visszaérkeztünk a tordai és egyéb helyszíneknél felmerülő nehézségekhez.

„Ovidius: 'Hidd el azonban, hogy nem feltételezzük, hogy nem tudod az okát, miért fagy be télen a Szarmát-tenger... Ez a megrekedt mocsári állóvíz nem igen kék, inkább zavaros színű.'[225] – Ez a Szarmát-tengernek nevezett mocsári állóvíz nem lehet más, mint a fent említett Pannon-tó."[226] Fábián emígyen tájékozódott erről: „A hamis történelem íróinak jól besegített egy természeti jelenség, éspedig a Pannon-tenger eltűnése. A tudomány állítása szerint a Pannon tenger kb. 600.000 évvel ezelőtt száradt ki. Ez igaz lehet, de figyelembe veendő a tény, hogy mielőtt szabályozták volna a folyók medrét Magyarországon, az áradások szinte évente megismétlődtek, óriási tavakat képezve. Nem sokan teszik fel maguknak a kérdést, hogy vajon a Dunának miért volt két neve? Az ókorban Dunának hívták a Vaskapuig, de onnan a Feketetengerig Isternek. Ez jó ok arra a következtetésre, hogy volt időszak, amikor a Vaskapu zárva volt. Egy kapunak az a tulajdonsága, hogy néha kinyílik, máskor bezárul. Tudjuk azt, hogy az erdők legnagyobb pusztítója az ember. Amikor az ember még nem volt ennyire elszaporodva, sokkal több erdő volt Európában. Nagy esőzés alkalmával, amilyenek mindig is léteztek, olyan óriási mennyiségű fahordalék került a Vaskapuhoz, ami elzárta a folyást. Így automatikusan egy időre újra megjelenhetett a Pannon-tenger. Így ez a tenger nem 600.000 évvel, hanem csak pár ezer évvel ezelőtti, de ez is tenger az akkori emberek szemében. Jaroslav Sedlacsek múlt században élt cseh amatőr történész azt állítja, hogy az argonauták az aranyszőrű bárányt Romániában (Erdélyben) rabolták el, s hogy Ovidius a száműzetését Szerbiában töltötte, s hogy Trója Románia hegyei közt található, és Odüsszeusz a bárkáját a Dunán veszítette el. Ezek az események szerinte akkor történtek, amikor Magyarország területén egy édesvizű tó állt. Miután ez a tó kiszáradt, az emberek hamar elfelejtették a létezését. Tény, hogy a régészek a mai Magyarország, Szlovákia, Szerbia, Dél-Morávia és Románia mélyebb területein nem találnak vaskorszak kori leleteket. Miután a Duna áttörte a Vaskapu szikláit, a tóból, amit a görögök okeánosznak hívtak, nem maradt más, mint a Balaton."[227]

„Az Ovidius száműzetése azonban lehetett egy olyan régi történet, amit a reneszánsz korában egy ügyes tollforgató feldolgozott. Az orosz tudósok rámutatnak arra a furcsa tényre,

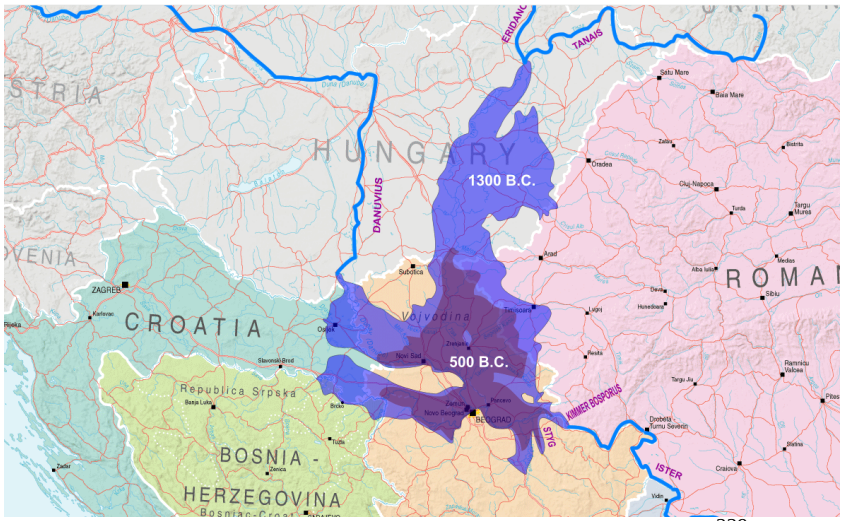
[224] „Ha jól a körmére nézünk Ovidiusnak írásaiban, rájövünk, hogy olyan íróról van szó, aki valószínű, hogy sosem mozdult ki Rómából." (Fábián [2021], p. 235. Chlupác, 2005. alapján.)

[225] „Crede tamen, nec te causam nescire sinemus, / Horrida Sarmaticum cur mare duret hyems. / Proxima sunt nobis plaustri praebentia formam. / Et quae praecipuum frigorasydus habent… / Quinetiam stagno similis, pigraeque, paludi / Caeruleus vix est, diluiturque, color." (Uo. 11, 12,)

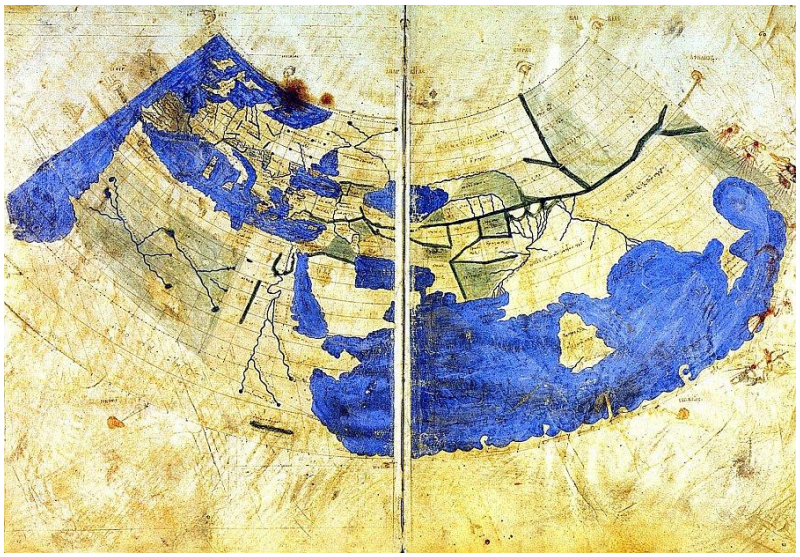
[226] Fábián (2021), p. 231.

[227] Fábián (2021), p. 534.

hogy az ezredforduló körül élt papok írásai a latin nyelvnek nagyon primitív formáját használják, majd pár száz évvel később úgymond megtalálják az ókori veretes latin szövegeket. De nem ám csak egyet-kettőt, hanem csak úgy hullanak az égből, mint a záporeső."[228]

34. ábra Jaroslav Sedláček-féle elmélet térképe.[229]

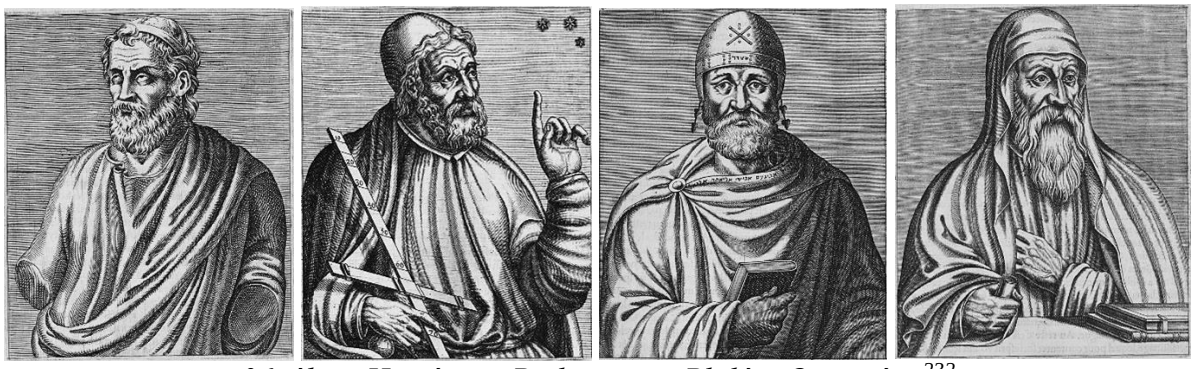

35. ábra. Bizánci „Ptolemaiosz-térkép" az „1300-as évekből".[230]

Úgy tudjuk, Claudius Ptolemaiosz Kr. e. 150-ben a hellenisztikus Alexandriában írta Geográfia című könyvét, s bár római keresztneve volt, Egyiptom csak 120 év múlva lett római provincia, amikor a harcokban munkahelye, a Muszeion híres könyvtára is elégett.[231] Viszont az ő térképvetületének alapelvei mai napig használatosak, bár azt nem tudjuk, hogy Ptolemaiosz pontosan hogyan jött rá az alapelvekre. Életéről keveset, és csak magánéletére vonatkozóan tudunk, ezek is késő bizánci eredetűek. Mindenesetre a Ptolemaiosz volt a neve az uralkodó családnak is Kr. e. 305–30-ig. És bár őt tarják a térképészet atyjának, közkézen forgó térképét utólag rajzolták az általa a Geográfia c. művében megadott leírások és koordináták alapján (*35. ábra*). A babiloni hatvanas körosztás alapján 360°-ra osztotta fel a Földgolyót. Meghatározta

[228] Fábián (2021), p. 536.
[229] http://fredfred.net/skriker/index.php/quest-for-the-lost-sea/lang-pref/sv/
[230] Rácz (2007).
[231] Kákosy (2001).

az ismert világ szeletét a legészakibb ismert ponttól (Thule) a legdélibb mai Csádig, a Kanári-szigetektől a görögök által ismert legkeletibb kikötőig (Kattigara). Művében délkörök használatát is javasolta, mivel a Föld síkban való ábrázolása igen nehéz, és tudta, hogy torzítva lehet térképeket rajzolni. Ezért egyik fajta megoldása a kúpszerű vetületet, amely az északi sarkon túl futtatta össze egy képzeletbeli pontban a meridiánokat. Másik olyan vetület, amely ívesen ábrázolja a meridiánokat, mintha gömbfelszín egy szelete lenen. Ptolemaiosz szerint lengővonalzóval bárki képes ilyen térképet rajzolni. A Föld méretét is megadta, amely 39 ezer és 56 ezer kilométer között van, mert szerinte bolygónknak 250 ezer sztadion a kerülete, egy sztadion pedig 158-209 méter között volt a különböző helyeken. Így nagyjából 10 ezer km-t tévedett. Ezek mind oly hihetetlenül pontos adatok, amit nehéz neki tulajdonítani, amint a térképét is utólag állították össze. Arcképe is késői, olyan tizenkettő egytucat ábrázolás más ókori szerzők, bölcsek és tudósok képzelt rajza között (*36. ábra*). Ha az ilyen róla elnevezett térképen szerepel valahol a Materea név, szerintem kevéssé kell jelentőséget tulajdonítani neki.

36. ábra. Homérosz, Ptolemaiosz, Philón, Origenész.[232]

7. Összegzés

Sokan próbálkoztak a két szfinx szobrocska megfejtésével. Arra, hogy magyar felirat is lehet rajta, kevesen gondoltak. Jerney János és Józsa Zsigmond, valamint Révész Péter ilyen megfejtése között több mint másfél évszázad telt el. Nemzetünk szellemi megcsonkítása 1849 után kezdődött. Sok oldalról igyekszünk már feltárni ezt, és most a magyar írás oldaláról is megtörténik. Másfél évszázados lemaradásban vagyunk. Képzeljük el, hol járnánk, ha ezalatt az idő alatt szabad lett volna feltárni és kutatni a hasonló emlékeket. Illetve megcáfolni a félreértelmezéseket, amit ebben a tanulmányban is be kellett mutatnunk. Azért is, nemcsak az igazság kedvéért, mert éppen azok az érvelési módok, hamis beállítások eredményezték országunk testi megcsonkítását 1920-ra. Reméljük a kutatás folytatását már mozgalommá lett a rovásírás elsajátítása, és az őstörténetünk is – bár mostani nehéz vargabetűvel, de – elindult a jól felhasználható kiindulássá válás felé.

Nézzük meg végül tömören, miről van szó, mi a tét, milyen annak jó és rossz oldala:

A módszertani őshonosság szerint minden nép ott él, ahol megszületett és létrejöttek a rá jellemző sajátosságai, s megőrizte magát súlyos történelmi harcok forgatagában is. Ez egészen az újkorig, avagy addig így volt majdnem teljes mértékben, ameddig birtokába nem jutott olyan

[232] *Les vrais pourtraits et vies des hommes illustres grecz, latins, et payens recueilliz de leurs tableaux livres et medalles antiques, et modernes. Par Andre Thevet angoumoysin, premier cosmographe du roy.* (A híres görög, latin és pogány emberek valódi portréi és életrajzai, amelyek antik és modern festményekből, könyvekből és érmékből származnak. Írta: angoumois-i Andre Thevet, a király első kozmográfusa.) Premier tome, livre II, chap. 41, "Claude Ptolemee Pelusien", p. 87. Published by Blanche Marantin and Guillaume Chaudiere, Paris, 1584. első kötet, II. könyv, 41. fejezet, „Claude Ptolemee Pelusien”, 87. oldal. Kiadta Blanche Marantin és Guillaume Chaudiere, Párizs, 1584. pp. 39, 87, 84. és 9. https://gallica.bnf.fr/ark:/12148/btv1b86246591/f8.item

eszközöknek, hogy nagyobb tömeget nagy távolságra mozgatott. Ez csupán pár száz éve következett be tehát, előtte kivételt a nomadizmus jelentett, mert ha új élőhelyet kellett keresni, vándorolt, s kényszerű mozgásból alakult a harciasság.

Az ősidőkig azonban nem megy vissza emlék, milyet például a régészet nyújt, azelőtt is volt egyetemesség, mert azonos ember jutott kisszámúan szivárogva messze földkereken. Lassú, sokáig alakuló, az éghajlatot változtató, a körülményeket jobbító vagy rontó természeti folyamatok mentén haladt párhuzamosan alkalmazkodva az az ember. Mi itteni, letelepedett ősök utóda vagyunk túlnyomóan, a földművelés nyújtotta előny révén tovaterjedtünk, minden irányba, de nem maradt tudás erről, fordítva ülve lovon. És keresve legtávolabbi pontokat, honnan idevándoroltatás lett a módszertan, s lehet, hogy műveltséghatás csupán a kapcsolat mélye, s oda eredetünket teszik, szemellenző miatt.

Ennek levételére alig van remény, mert már régóta aranyozzák a lószerszámot, csábít a konc, mert magátólértetődő lett, hogy a feltételeket győztesek diktálják, javukra. Ugyanakkor semmi sincs önmagától, dolgozni kell érte, így fegyverkovácsok belőlünk lettek, hiszen fémművességünk régóta gyakoroltuk, életünket hagyták cserébe, ha ezzel is kiszolgáltuk őket. Valamint a kenyér és hússzolgáltatással, amiért eleinte még nem fizettek, elrabolták és felgyújtották a falut, leölték a lakókat, s csodálkoztak, ha más évben nem volt rabolandó. De ezek elenyésző esetek voltak a nagy létszámhoz képest, amennyi ember itt a földből képes volt élni, így éltük túl a történelem viharait, nagyhatalmak gabonaszállítóiként.

Erre téve a hangsúlyt lehet a módszertani őshonosságra összpontosítani figyelmünket, melybe nem is fér kizárólagos nagyállattartás, ha a Hortobágyon régen nagy tölgyerdők voltak. Az a régi műveltség mindent feldolgozott, nem voltak szeméthegyek, egész évre valót tudtak tartósítva felhalmozni, időjárástól sem nagyon függtek ésszerű sokoldalúságukkal. Ha egyik ágazat gyengélkedett természeti csapás miatt, a másikra támaszkodtak, élve tartalékolás biztonságos fortélyaival, s mert tanultunk tőlük, sokminden jön tovább velünk. Jégveremből, pince hidegéből, kút mélyéből lett a hűtőszekrény már minden lakásban, ismét gyapjú és vászon legjobb ruha alapanyagnak, még a tartós békét kellene ellesni tőlük.

A módszertani egyidejűség jelent lát a múltban, s nem tényeket keres ott, vágyakat vetít vissza teljesülni, így aztán fejlődést kizár Isten teremtette embervilág teljességből. Aki így gondolkodik, korábbi gondolkozást is hasonlónak vél kezdetektől, mint az övé, a természet csak isteni jutalmazó eszköz, avagy büntető, a mi magatartásunk szerint. Isten törvényeiben nincs megkülönböztetve a test és a lélek külön-külön szabályozása, minden gyakorlat a célszerűséget mutatja, az ember élete messzire túlmutat magán. Ha együttműködik a kijelölt úton menve, kedves lesz Világúrnak, mintegy kiválasztott, a Felettünkvaló földi helytartója, Fölség ő is, feltételen tisztelet illeti személyét. Abban az alakban is, ahogy egy-egy közösség elöljárója, vezetője, parancsnoka, és az egész emberiség boldogítójaként is, égi irányítás szellemi közvetítője. Ennek megfelelően a jó nevében lehet ítéletet mondani olyan bűnösök fölött, akik rosszra hajlón ellenállnak eme rendnek, és dicsőíteni a szenteket és hősöket. Egyidejűség örökkévalóságot hordoz magában, így a tapasztalt végességnek nincsen befolyása a végtelenség hitére, Isten magához ölel élve és halva, érdemünkért.

Nemcsak minden eseményt, de azok minőségét, összefüggését is ilyen hozzáállásból szemléli és értékeli tehát a fennállót egyedülvaló mércének tekintő szemlélet, illetve az embert történelmi mélységének eredményességében szemlélő. Egyik még kedvezőtlen helyzetben is lát kedvezőként tekinthető előzményeket a maga számára, a másik abból a mai világ kedvezményezettjeinek múltbeli érdemeit vezeti le. Így aztán ami létrejött, szükségszerűség, ne lázadj ellene gondolatban se, mondja az egyik, a másik pedig azt, hogy keresd a saját igazadat múltbeli hamisságban, semmi sem évül el, minden jó visszahozható. Bizonyára bűneink miatt kerültünk lejjebb, mint érdemelnénk, így az egyik, örökös kiválóságunk tudatában az eszmék megsoka-

sodása se tántorítson el az igaz útról, amin őseink egykoron jártak, így a másik. És mikor győzedelmesek voltak, igazságosan, hozzájuk kell fölnőnünk, hogy megismételhessük tetteiket, képességünk megvan hozzá, mert a jelen tartalmazza a múltat, vegyük hát elő.

Felhasznált irodalom

Aczél József: *Ősgörög eredetünk és a kun-szittya nyelv.* Egyházmegyei Könyvnyomda, Veszprém, 1924. (Reprint Fríg Kiadó, é. n.)

Aczél József: *Szittya-Görög Eredetünk.* Turán, Garfield NJ, 1975.

Adelung. Johann Christoph (ford): *Neues Lehrgebäude der Diplomatik, welches in Frankreich von einigen Beedictinern von der Congregation des heil. Mauri ausgefertiget worden.* 2. Theil. Verlag Johann Friedrich Webers, Erfurt, 1761. 'Neues Lehrgebäude der Diplomatik, welches in Frankreich von einigen Benedictinern von der Congregation des heil. Mauri ausgefertiget worden. Zweiter Theil', Bild 42 von 564 | MDZ.

Aranka György: *A magyar nyelvmívelő társaság' munkáinak első darabja.* Szeben, 1796.

Bagossy László (főszerk.): *Encyclopedia Hungarica*. Első kötet. Hungarian Ethnic Lexicon Foundation, 1992. p. 581. ISBN 0-9695894-0-9

Bagossy László (főszerk.): *Encyclopedia Hungarica*. Második kötet. Hungarian Ethnic Lexicon Foundation, 1994. p. 239. ISBN 0-9695894-0-9

Beekes, R. S. P.: *Etymological dictionary of Greek*. Brill NV, Leiden, 2009.

Beekes, R. S. P.: *Pre-Greek phonology, morphology, lexicon*. Brill NV. Leiden, 2014.

Bobrik: „Emléknap." *Das Ostpreußenblatt* 20. 08. 1950. p. 335. https://archiv.preussische-allgemeine.de/1950/1950_08_20_10.pdf.

Bobrik: „Ueber die bei Thorda in Siebenbürgen aufgefundene Sphinx." *Illustrirte Zeitung* Nr. 221. 1847. szept. 25. p. 202. https://www.digitale-sammlungen.de/de/view/bsb10498701?q=%28Illustrirte+Zeitung+1847%29&page=206,207

Bodor András: Erdély ókori történetének kutatása a XIX. század közepéig. *Erdélyi Múzeum* 1995/3–4. https://erdelyimuzeumfolyoirat.adatbank.ro/index.php?cid=688.

Czuczor–Fogarasi: „OROZLÁN, OROZLÁNY." *A magyar nyelv szótára*. http://osnyelv.hu/czuczor/

Cser Ferenc, Darai Lajos: „A mellérendelő magyar társadalom kialakulása." *Alapvetés. Tanulmányok a magyar eredetről és következményeiről, Acta Historica Hungarica Turiciensia* 31. évf. 5. sz. (2016.) https://epa.oszk.hu/01400/01445/00019/pdf/EPA01445_acta_hungarica_2016_5_0153-0297.pdf

Cser Ferenc, Darai Lajos: „A xiongnuk nem hunok, a hunok nem jöttek Távol-Keletről, a Kárpát-medence a keresett őshazánk." *Acta Historica Hungarica Turiciensia* 36/3. (2021.) pp. 186-190. https://epa.oszk.hu/01400/01445/00063/pdf/EPA01445_acta_hungarica_2021_3_182-201.pdf.

Csúcs Sándor: *Miért finnugor nyelv a magyar?* Tinta Könyvkiadó. Budapest, 2019.

Darai Lajos (szerk.): „Öröklődéstan és történettudomány: tudományos vita a korai magyar történelem kutatásáról villámpostai úton levelezve – világjárvány alatt" c. kötetben. *Acta Historica Hungarica Turiciensia* 36. évfolyam 4. szám (2021). https://epa.oszk.hu/01400/01445/00064/pdf/

Darai Lajos: „A magyar állam jelleme: képviselet, nemzet." *Acta Historica Hungarica Turiciensia 31*. évf. 5. sz. (2016b.) https://epa.oszk.hu/01400/01445/00019/pdf/EPA01445_acta_hungarica_2016_5_0320-0426.pdf

Darai Lajos: „Cui prodest? Miért szervetlen Erdély román állami fennhatóság alá erőszakolása?” *„A Hazáért!” című 3. emlékkonferencia az első világháború befejezéséről a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Hadtudományi és Honvédtisztképző Kara és a Zürichi Magyar Történelmi Egyesület közös rendezésében. Budapest, NKE Kápolna, 2018. december 1–2. Acta Historica Hungarica Turiciensia,* 34. évfolyam 2. szám, 2019. pp. 211–312. https://epa.oszk.hu/01400/01445/00056/pdf/EPA01445_acta_hungarica_2019_02_211-312.pdf

Darai Lajos: „Hősök (héroszok) és népalkotó emberek.” *Acta Historica Hungarica Turiciensia* 35. évfolyam, 1. szám (2020). https://epa.oszk.hu/01400/01445/00060/pdf/EPA01445_acta_hungarica_2020_01_444-500.pdf

Darai Lajos: „Mégis volt szfinx, és mégis magyar... Révész megfejtette a tordai szoborfeliratot.” *Acta Historica Hungarica Turiciensia* 39. évf. 1. sz. (2024). https://epa.oszk.hu/01400/01445/00069/pdf/EPA01445_acta_hungarica_2024_1_086-104.pdf

Darai Lajos: „Műveltségünk és nyelvünk titka, írása.” *Acta Historica Hungarica Turiciensia* 31. évf. 5. sz. (2016a.) https://epa.oszk.hu/01400/01445/00019/pdf/EPA01445_acta_hungarica_2016_5_0427-0581.pdf

Darai Lajos: „Révész szerint a Kárpát-medencei őshaza összeegyeztethető a finnugor nyelvészettel.” *Acta Historica Hungarica Turiciensia* 36. évf. 3. sz. (2021.) https://epa.oszk.hu/01400/01445/00063/pdf/EPA01445_acta_hungarica_2021_3_139-158.pdf

Dessewffy Aurél gróf: *Emlékezés Dessewffy Aurélre (1808-1842), a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagjára.* https://mta.hu/data/dokumentumok/ix_osztaly/Jubileumi%20megemlekezesek/Dessewffy%20Aurel_MTA_2020_HAMZA.pdf

Dúlházy Mihály: „Kazinczynak írt levele.” *Kazinczy Ferenc összes művei*. Elektronikus kiadás. https://deba.unideb.hu/deba/kazinczy_muvei/text.php?id=kazinczy_lev_6121_k.)

Fábián Sándor: „A parazita áfium ellen való magyar orvosság.” *A Zürichi Magyar Történelmi Egyesület 32. Magyar Őstörténeti Találkozó „Magyarságunk forrása régen és ma” címmel (2022. augusztus 13-14. Arany10 Kultúrház, Budapest V., Arany János u. 10.) Acta Historica Hungarica Turiciensia* 38. évf. 1. (125.) sz. (2023). https://epa.oszk.hu/01400/01445/00066/pdf/EPA01445_acta_hungarica_2023_1_0903-0991.pdf

Fábián Sándor: Történelmi „szürreál”. Az Igazság Kálváriája. *Acta Historica Hungarica Turiciensia* 36. évf. 1. sz. (2021.) https://epa.oszk.hu/01400/01445/00061/pdf/.

Friedrich Klára: *A Szarvasi Tűtartó megfejtési kísérlete. A Cebepusztai Tűtartó olvasata*. 2016. https://mek.oszk.hu/16600/16685/16685.pdf

Hieronymos: *Commentarius in Epistulam ad Galatas* 2,3 https://en.wikipedia.org/wiki/Tolistobogii

Jerney János: „Az erdélyi ércz sphinxekről. *Akadémiai Értesítő* 8 (2), pp. 36-43, 1848. https://real-j.mtak.hu/85/1/AkademiaiErtesito_1848.pdf.

Jerney János: „Észrevételek az Erdélyben találtatott fakönyvekre. (Olvastatott a’ m. academia’ kis gyűlésében, aug. 10. 1842). *Tudománytár,* Értekezések. 12. k. 11. füz. pp. 293-319, 1842. https://real-j.mtak.hu/1978/1/TudomanyTar_1842_Ertekezesek_12.pdf

Kákosy László: „Egyiptom római provinciává lesz.” *múlt-kor. Történelmi Magazin* 2001. április 27. 23:33 https://mult-kor.hu/20010427_egyiptom_romai_provinciava_lesz

Kálmán Béla: *Chrestomathia Vogulica*. Tankönyvkiadó, Budapest, 1976.

Kolumbán Sándor: *A Magyar Értelmező Kéziszótár torzításainak és hazugságainak leleplezése A magyar szavak valós ősi eredete fényében. Útmutatóul a világ azon nyelvészeinek, akik az ősnyelv irányában kutatnak.* I–II. kötet. Székelyudvarhely, 2011. https://www.magtudin.org/Kolumban_Sandor_Osmag(yar)-nyelvi_szavak.pdf

Kurz, Anton: „Eine in Siebenbürgen aufgefundene Sphinx.” *Illustrirte Zeitung* 1847. febr. 6. (VIII kötet, 211. szám). pp. 91-92. https://www.digitale-sammlungen.de/de/view/bsb10498700?page=94,95

Kurz, Anton: „Vár-Falva. Nach brief licher Mittheilung des hochgebornen Herrn Grafen Joseph Kemény v. Gyerő-Monostor stb. *Blätter für Geist, Gemüth und Vaterlandskunde* (Kronstadt) 1843. évf. 44. sz. pp. 333–335.

Kurz, Anton: „Vár-Falva.” *Blätter für Geist, Gemüth und Vaterlandskunde* (Kronstadt) 1843. évf. 40. szám, pp. 304–306.

Lippert, Philipp Daniel: *Dactyliothec: das ist Sammlung geschnittener Steine der Alten aus denen vornehmsten Museis in Europa zum Nutzen der schönen Künste und Künstler. Band 1: Mythologisches Tausend, 1767*, című művére hivatkozik. pp. 209, Supplement 168. https://digi.ub.uni-heidelberg.de/diglit/lippert1767bd1.

Luczenbacher János: „A tordai sphinx koholmány.” *Akadémiai Értesítő, 7* (9), [1847.] p. 282. Az Academia Rendeletéből kiadta Toldy Ferencz titoknok. Pest. Eggenberger J. és Fia academiai könyvárusoknál. Pest, M.DCCC.XLVII. http://real-j.mtak.hu/74/1/AkademiaiErtesito_1847.pdf

Lugosi Péter: „Hamisítvány a magyar feliratos romániai szfinx.” *24.hu* 2024. 01. 09. https://24.hu/tudomany/2024/01/09/potaissai-szfinx-proto-os-magyar-nyelv-hamisitvany/

Lukácsy Kristóf: A magyarok őselei, hajdankori nevei és lakhelyei. eredeti örmény kútfők után. Kolozsvár, 1870. https://mek.oszk.hu/15500/15525/15525.pdf.

Martin, K. Foys (ed.): *Bayeux Tapestry Digital Edition*, 2003, 2011. http://www.sd-editions.com/bayeux/online/

Mályusz Elemér: „Gróf Kemény József oklevélhamisítványai.” *Levéltári Közlemények, 59*, 1988. pp. 197–216.

Mócsy András: *Pannonia a korai császárság idején.* Akadémiai Kiadó, Budapest, 1974. p. 38. https://real-eod.mtak.hu/11108/1/AkademiaiKiado_001878.pdf

Montfaucon, Bernard de: *Les Monumens de la Monarchie françoise, qui comprennent l'Histoire de France: avec les figures de chaque regne, que l'injure des tems a épargnées*. Julien-Michel Gandouin és Pierre-François Giffart, Paris, 1729–1733.

Neigebaur, Dr. J. F.: *Dacien: aus den Ueberresten des klassischen Alterthums, mit besonderer Rücksicht auf Siebenbürgen*. Johann Gött, Kronstadt, 1851. https://books.google.hu/books?id=qO6A29_Iqc8C&printsec=frontcover&hl=hu&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false

Nieupoort, G. H.: *Rituum, qui olim apud romanos obtinuerunt, succincta explicatio ad intelligentiam veterum authorum facili methodo a - - - conscripta.* Typis Regiae Universit. Budensis, Tyrnaviae [Nagyszombat],1778. sect. V. cap. III. §. II.

Olman: „Oroz-e az oroszlán?” *Szófejtés – ősi hangok nyomában* c. blog. 2009.08.10. 01:30 https://szofejto.blog.hu/2009/08/10/oroz_e_az_oroszlan

Organulu Luminarei. Gazeta Beserecésca, Politica, e literaria. 40. szám. 1847. október 4. p. 219. https://dspace.bcucluj.ro/bitstream/123456789/39312/1/BCUCLUJ_FP_279641_1847_001_040.pdf.

Pastan, Elizabeth: Montfaucon as Reader of the Bayeux Tapestry. *Medieval Art and Architecture after the Middle Ages*. Scholar's Press Cambridge, 2009. pp. 89–110. https://www.academia.edu/2381243/Montfaucon_as_Reader_of_the_Bayeux_Tapestry.

Rédei Károly (szerk.):). *Uralisches etymologisches wörterbuch*. Hungary: Akadémiai Kiadó, Budapest, 1988.

Regensburgi Ismeretlen: „Über die in Siebenbürgen gefundene Sphinx und ihre Aufschrift mit Beziehung auf deutsche Irmensule. Vortrag in der Generalversammlung des historischen Veresins zu Regensburg um 4. August 1847. (Nr. 188. p. 200.)" *Illustrirte Zeitung* Nr. 218. p. https://www.digitale-sammlungen.de/de/view/bsb10498701?page=158

Révész Péter: „Kr. e. 7. századinak beállított hamis Altáj-hegyi felirat lelepleződése." *Acta Historica Hungarica Turiciensia* 38. évf. 1. sz. (2023). https://epa.oszk.hu/01400/01445/00066/pdf/EPA01445_acta_hungarica_2023_1_1166-1181.pdf

Révész Péter: *Volt-e Duna-medencei finnugor őshaza?* Magyarok X. Világkongresszusa 2021. Aranyérmes előadás külön lenyomata.

Revesz, P. Z.: „A tale of two sphinxes: Proof that the Potaissa Sphinx is authentic and other Aegean influences on early Hungarian inscriptions." *Mediterranean Archaeology and Archaeometry*, 24 (2), pp. 191–216, 2024. https://www.maajournal.com/index.php/maa/article/view/1641/1078.

Revesz, P. Z.: „Inscription on a Naxian-style sphinx statue from Potaissa deciphered as a poem in dactylic meter." *Mediterranean Archaeology and Archaeometry*, *23* (3), pp. 1–15, 2023. https://www.maajournal.com/index.php/maa/article/view/1209/1035

Revesz, P. Z.: „Minoan and Finno-Ugric regular sound changes discovered by data mining." *Proceedings of the 24th International Conference on Circuits, Systems, Communications and Computers*. IEEE Press, Chania, 2020. pp. 241-246.

Revesz, Peter: *Decipherment of 3rd-7th Century Hungarian Inscriptions*. 2024. december 15. https://www.youtube.com/watch?v=fg3UKKWZ9k0

Rácz Piroska: „Térképészet a XIV. században." *Debreczeni Arany-Keresztes Lovagok Egyesülete* 2007. május 27. https://lovagok.hu/mestersegek/terkepeszet-a-xiv-szazadban

Rübekeil, Ludwig: *Diachrone Studien zur Kontaktzone zwischen Kelten und Germanen.* Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften, Wien, 2002. http://www.raymond-faure.com/Bayern_Kirchen/Regensburg_Schottenkirche_St-Jakob.html

Seidl, Johann Gabriel: „Chronik der Archäologischen Funde in der österreichischen Monarchie. (Fortsetzung von Nr. 244. hierzu die Kunstbeilage.) IX. Großfürstenthum Siebenbürgen. A) Land der Ungarn. *Oesterreichische Blätter für Literatur, Kunst, Geschichte, Geographie, Statistik und Naturkunde,* 1847. november 20., 278. szám, pp. 1101-1103. https://digitale-sammlungen.de/en/view/bsb10498762?page=1106,1107 és https://digipress.digitale-sammlungen.de/view/bsb10498762_01107_u001?page=2,3

Schmitz, Carl von: „Ueber der Auslösung der etrurischen Inschriften. *Illustrirte Zeitung* Nr. 139. szám. 1846. febr. 28. pp. 140–141. https://viewer.onb.ac.at/10616518/

Szabó István Mihály: *A magyar nép eredete. Az uráli népek eurázsiai-amerikai őstörténete*. Mundus Magyar Egyetemi Kiadó, Budapest, 2004.

Szabó István Mihály: Vezérfonal a magyar és az uráli népek őstörténetének áttekintésére. *A Zürichi Magyar Történelmi Egyesület Tizenhetedik Magyar Őstörténeti Találkozó és Tizenegyedik Magyar Történelmi Iskola Előadásai és Iratai. Budapest 2003.* Budapest-Zürich, 2004. *Acta Historica Hungarica Turiciensia* XVIII/2. http://mek.oszk.hu/05900/05943/05943.pdf.

Téglás Károly: „Az Erdélyi-medence őstörténelméhez. *Orvos-Természettudományi Értesítő* II. Természettudományi Szak 12. évf. 9. köt. 1. füzet, pp. 84–85. 1887. https://epa.oszk.hu/01500/01509/00024/pdf/055-087.pdf.

Thalson, Dionys: „Die Belagerung von Carlsburg 1849, vom Garnisons. Caplan Dionys Thalson." *Die Romanen der österreichischen Monarchie.* Heft 2. Wien, 1850. pp. 148–163. https://de.wikisource.org/wiki/BLK%C3%96:Thalson,_Dionys.

Thalson, Dionys: „Levele Kemény József grófhoz." *Satellit des Siebenbürgen Wochenblattes* 1846, 8. számában, p. 331.

Thalson, Dionys: „Sphinx bei Torda in Siebenbürgen ausgegreben.” *Blätter für Geist, Gemüth und Vaterlandskunde* 45/1846. pp. 348-350.

Timaru-Kast Sándor: A magyar nép és a kelták: eredetünk és környezetünk. Acta Historica Hungarica Turiciensia36. évf. 2. sz. (2021.) https://epa.oszk.hu/01400/01445/00062/pdf/

Torma Károly: *Repertórium Dacia régiség- és felirattani irodalmához.* MTA, Bp. 1880. p. 173. https://real-eod.mtak.hu/4153/1/MTA_Konyvek_219597_000872165.pdf.

Toustain, Charles François: *Nouveau traité de diplomatique, où l'on examine les fondemens de cet art: on établit des regles sur le discernement des titres et Γ on expose historiquement les earactéres des bulles pontificales et des diplomes etc., par deux Religieux Bénedictins de la congrégation de S. Maur.* 2. kötet. Guillaume Desprez, Paris, 1750.p. 626. https://books.google.hu/books?id=1tQWAAAAQAAJ&pg=PA717&hl=hu&source=gbs_selected_pages&cad=1#v=onepage&q&f=true.

van Emde Boas, E., Rijksbaron, A., Huitink, L., & de Bakker, M.: *The Cambridge grammar of classical Greek*. UK: Cambridge University Press Cambridge, 2019.

Varga Csaba: *Ógörög: régies csángó nyelv.* Fríg Kiadó, 2006.

Veggi, Manuele: „Sewing text and images together in the digital environment. A review of Bayeux Tapestry Digital Edition.” *RIDE Review Journal for Scholarly Digital Editions and Resources* https://ride.i-d-e.de/issues/issue-20/bayeux/

Vékony Gábor: „Spätvölkerwanderungszeitliche Kerbinschriften im Karpatbecken. Late Migration Period inscriptions in the Carpathian Basin.” *Acta Archeologica Hungarica* 39. 1987. pp. 211-256.

Vinereanu, M. (2024). Failed effort to revise their own historical narrative: The case of ‘inscription on a Naxianstyle sphynx statue from Potaissa deciphered as a poem in dactylic meter’ by Peter Z. Revesz. *Mediterranean Archaeology and Archaeometry*, *24*(1), 197-200.

Vlassa, Nicolai: Sfinxul de bronz de la Potaissa. *Potaissa Studii şi Comunicări 2*. pp. 133-153, 1980. https://biblioteca-digitala.ro/?realizator=9212-vlassa-nicolae

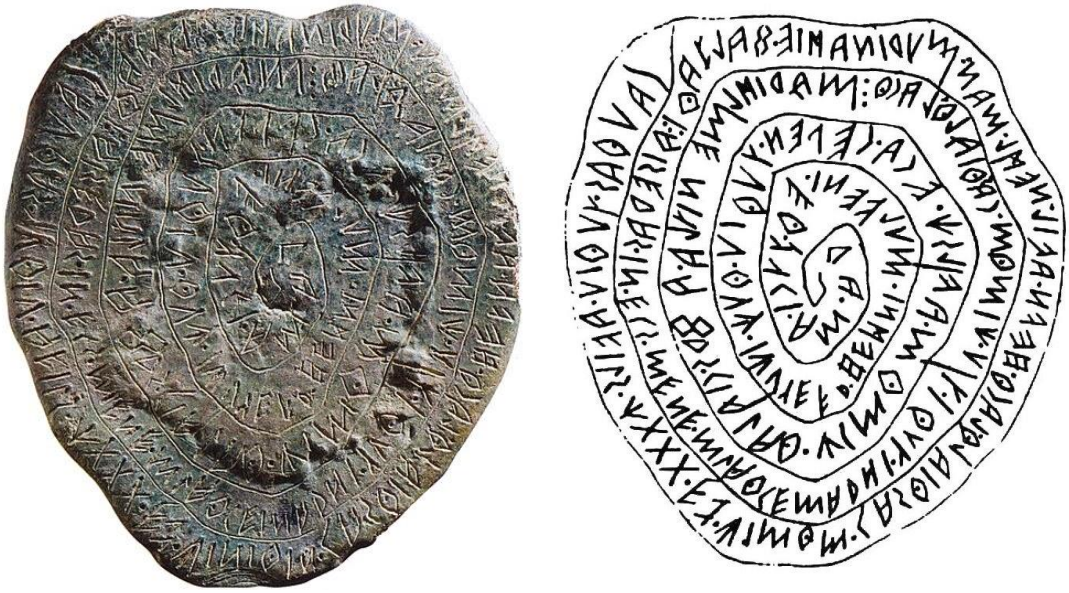
Volterrai Rafael: Commentariorum rerum urbanarum libri XXXVIII. Róma, 1506; Párizs, 1516. https://en.wikipedia.org/wiki/Raffaele_Maffei

Zaicz, G., Tamás, I., és Somogyi, M. T.: *Etimológiai szótár: Magyar szavak és toldalékok eredete.* Tinta Könyvkiadó, Budapest, 2006.

Záhonyi András (Budapest):

Etruszk felirat megfejtési kísérlete

A Maglianoi ólomlemez (Kr. e. V. sz.)

A Magliano-i ólomtábla és rajzolata (A oldal).[233]

Etruszk ábécével így olvasva a bal oldalon lévő felirat:

Altas muthil aveils	alphaze mutu ilu avil (*etruszk*): felajánl kakukkfüvet az évek elején (évenként) VAGY altas muthil (*latin*): magas növény (Centella asiatica), évelő
kh ṡ ṡ ṡ	ci: 3; XXX: 30-as szám
ev	év
khi mamkas	ki mam(ik)a
phial phlac phaef	fia (é)l(ő) fiú él ki apa f(ia)
nakil nepl	neki ünnepel
man mur in aṡie fal	ember már Ázsia(ban) val(a)
zaphi aise das	szép Ázsia ad (megj.: „altas muthil”-t / kakukkfüvet – lásd 1. sor)
ineki mene	ő neki (ki) méne
muane emadni tu phi t	imádni őt, a fi(ú)t
ukh, im om caui alol aco	ők imám okai, elöl aki

[233] Magliano-i ólomlemez, ólomkorong; CIE 5237, amely 73 szót tartalmaz etruszk nyelven. 1882-ben találták, és a Firenzei Nemzeti Régészeti Múzeumban őrzik. Forrás: https://www.wikiwand.com/en/articles/Lead_Plaque_of_Magliano

maciril	megörül
menit laafze	ment (hogy) élvezze (az),
cialao khimo mav	aki(t) áldok … imám óv
lseh eka	ő lesz oka
cepan tu phiu	szépen, te fiú
phukh khuiev	fők ki(k) új év(et)
rheśni mulveni	éreznek művelnek
ephst kiam apo	szépet, Kám apó

Én a feliratot az első sor kivételével magyarul értelmeztem. Az első sort M. Pallottino: *Az etruszkok* c. könyve,[234] az ő etruszk kisszótára és latin szótárak felhasználásával készítettem el.

Varga Csaba nyelvállapotokra vonatkozó ötletét vettem figyelembe – ugyanis szerinte minél ősibb egy nyelvemlék, annál jobban hasonlítanak az egyes nyelvi értelmezések hangalakjai. Pl. aveils – avil (etruszk) – évelő (magyar). A mássalhangzóknál (pl. d-t, f-v, k-g, k-q, m-n, ph-b, sz-z, sz-c) és a magánhangzóknál (pl. e-i, o-u) is létezhetnek mint variánsok (változatok).

Mivel csak átrajzolás áll rendelkezésünkre, feltételezhető, hogy más jelazonosítási lehetőség is szóba jöhet, vagy időnként pontatlan a rajz. Ezért olvasatunk csak az egyik lehetséges értelmezési kísérlet. Várjuk, hogy az íráskutatók véleményezzék ezt, és tegyék közzé további értelmezési kísérleteiket.

A B oldal olvasatán jelenleg még dolgozunk.

[234] Gondolat, Budapest, 1980. https://www.scribd.com/document/679129921/Massimo-Pallottino-Az-Etruszkok

LEGKORÁBBI TÖRTÉNETI IRODALOM

Fábián Sándor (Aknasugatag):

Ógörög és latin nyelvű szövegmorzsák történelmünk jobb megértéséhez

1. Ókori összefüggések

Figyelembe véve az olyan építmények maradványait, amik még mai fejlett technológiával is nehézen kivitelezhetők lennének, azt kell feltételeznünk, hogy a történelmi idők előtt létezni kellett olyan fejlett civilizációknak, amelyekről az írások hallgatnak. A *megari civilizációról* is mélyen hallgat a történelem, pedig írások igazolják, hogy az úgy nevezett görög városállamok előtt az egész Földközi-tenger térségében megari kolóniák léteztek.[235] Valami okból kifolyólag a „felszentelt" történészek mellőzik megemlíteni a megari kultúra jelentőségét, sőt ellenséges magatartást tanúsítanak iránta, csakis gúnyos megjegyzések kíséretében tesznek említést róla. Néha azért előkerülnek olyan elrejtett idézetek, amelyek gondolkodásra késztetik az embert.

"...ει οιεσθε Χαλκιδεας η Μεγαρεας την Ελλαδα σωσειν,υμεις δε αποδρασεσθαι τα πραγματα,ουκ ορθος οιεσθε." – „...if you think the Chalcidians and Megarians will save Greese, but you escape from trouble, you are mistaken." – „Ha azt gondoljátok, hogy a Kalkidiak és a Megariak megmentik Görögországot, de ti elkerülitek a bajt, tévedtek."[236]

Nem tudni, hogy kinek a szájából származik ez a mondat, de mivel Athén Megara és Kalkidia között fekszik, valószínű, hogy athénieknek szól. Görögországot ebben az időben a délről jövő bevándorlók fenyegették, akik elöbb a Peloponnészoszi-félszigeten vetették meg a lábukat, megalakítva a Spártai államot. Ha valakik a megariaktól remélték Görögország megmentését (legalábbis ezt sugallja az idézet), akkor újra lehet gondolni az Athén és Megara közti potenciálarányt. Az említett Kalkidia Görögország északi felén feküdt, amely az Iszter melletti szkiták befolyása alatt állt. Ha figyelembe vesszük azt a tényt, hogy az igénytelenebb déli népek mindig jóval szaporábbak az északiaknál, akkor a közlekedő edények tanulsága szerint a népáramlás mindig délről észak felé történt. Hosszú távon ez elegendő ok egy magasabb civilizáció leváltásához egy alacsonyabbra.

„...ειπε ποτε ευρωτας ποτε ταν κυπριν,η λαβε τευχη,ηξιθι τας σπαρτας απολις ο πλομανει.α δε απαλον γελασταστα, και εσσομαι αιεν ατευχης,ειπε, και οικησω ταν λακεδαιμονιαν. χαμεν κυπρις, ανοπλος, ανεδιες οι δε λεγουσιν ιστορες, ως αμιν χαθεος οπλοφορει." – „Amint mondják, néha csendesen, néha bujálkodva, jöttek a tutajosok, a város nélküli spártaiak, átvették az építményeket. A gyengéken kacagnak, soha nem építkeznek, és azt mondják Lakóniában lakunk. Meggyalázott virágok, fegyvertelenek, kiéhezettek, ahogy a történészek írják, és hiányoztak a fegyverviselők."[237]

A filozófiai iskoláikról hires Megara és Athén városokból elűzték a tanítókat, vagy kirakat perek után kivégezték őket, mint Szókratészt. A tudás és építkezés helyét átvette a háborús

---

[235] V. ö. Fábián Sándor: A parazita áfium ellen való magyar orvosság. *Acta Historica Hungarica Turiciensia 38*/1. (2023.) https://epa.oszk.hu/01400/01445/00066/pdf/EPA01445_acta_hungarica_2023_1_0903-0991.pdf

[236] George Curtius: *A Grammar of the Greek Language.* John Murrray, London, 1882. p. 568. https://archive.org/details/studentsgreekgra00curtuoft/page/n15/mode/2up?view=theater.

[237] Lodovico Ricchieri, Ludovicus Caelius: *Lectionum antiquarum libri triginta, recogniti ab auctore, atque ita locupletati...* Gerlach & Beckenstein, Francofurti et Lispsiae, 1666. p. 1641. https://books.google.ro/books?id=AUBJAAAAcAAJ&printsec=frontcover&hl=hu&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false.

politika. A peloponnészoszi háborút, ami Athén vereségével ért véget, a megariakat gyűlölő Periklész robbantotta ki, de árulóknak a megariak lettek kikiáltva.

„Αιτιαι μεν ουν του Πελοπονεσιακου πολεμου τοιαυται τινες υπηρξαν, ως Εφορος ανεγραψε. Αθεναιοι της κατα θαλατταν ηγεμονιας αντεχομενοι. τα εν Δηλω κοινη συνηγμενα χρηματα, ταλαντα σχεδον οκτακισχιλια, μετηνεγκαν εις τας Αθηνας, και παρεδωκαν φυλαττειν Περικλει... Μετα δε τινα χρονον αννηλωκως απο αυτων ιδια πληθος ικανον χρηματον, και λογον απαιτουμενος, εις αρροστιαν ενεπεσεν, ου δυναμενος των πεπιστευμενων αποδουναι τον απολογισμον. Αδημονουντος δε αυτου περι τουτων, Αλκιβιαδης ο αδελφιδους ορφανος ων, τρεφομενος παρα αυτω, παις ων την ηλικιαν, αφορμην αυτω παρεσζετο της περι των χρηματον απολογιας. Θεωρων γαρ τον Θειον λυπουμενον επηρωτεσε την αιτιαν της λυπες. Του δε Περικλες ειποντος, οτι την περι των χρηματον απολογιαν αιτουμενος, ζητω πως αν δυναιμην αποδουναι τον περι τουτων λογον τοις πολιταις: ο Αλκιβιαδες εφησε, δειν αυτον σκοπειν μη πως αποδω τον λογον,αλλα πως μη αποδω.Διοπερ περικλες αποδεξαμενος την του παιδος αποφασιν, εζητει δια ου τροπου τους Αθεναιους δυναιτο αν εμβαλειν εις μεγαν πολεμον... Οντος δε ψηφισματος παρα τοις Αθηναιοις, Μεγαρεας ειργεσθαι της τε αγορας και των λιμενων, οι Μεγαρεις κατεφυγον επι τους Σπαρτιατας. Οι δε Λακεδαιμονιοι πεισθεντες τοις Μεγαρευσιν, απεστειλαν πρεσβεις εκ του προφανεστατου απο της του κοινου συνεδριου γνωμης, προσταττοντες τοις Αθηναιοις ανελειν το κατα των Μεγαρεων ψηφισμα: μη πειτομενων δε αυτων, απειλουντες πολεμεσειν αυτοις μετα των συμμαχων.” – „A peloponnészoszi háború oka, ahogy azt Eforosz leírja: Az Athéniek ekkor már megszerezték a tengeri hegemóniát. A Déloszban az adókból összegyűjtött pénzt, közel nyolc ezer talentumot, átszállították Athénba Periklészhez megőrzés végett... Egy idő után Periklész a pénz nagy részét privát dolgokra költötte. Látván, hogy nem képes visszafizetni, bánatában megbetegedett. Alkibiadész, Periklész unokaöccse megkérdezte nagybátyját a szomorúság okáról, és hogy tudna-e neki segíteni rajta. Periklész szerint, ha meg tudná mondani, hogyan fizesse vissza a tartozást. Alkibiadész megtanította, nem arra hogy hogyan fizesse vissza, hanem arra, hogy hogyan ne fizesse vissza az elsikkasztott pénzt. A módszer nem más, mint egy nagy háború kirobbantása... Az Athéniek [Periklész sugallatára] a megariakat kitiltották a piactérről és a kikötőkből. Erre a megariak a spártaiakhoz folyamodtak segítségért. A spártaiak küldötteket menesztettek Athénba, kérve a megariak elleni rendelet visszavonását. Mivel ezt Athén megtagadta, így Spárta megtámadta Athént. Az eredmény ismert.”[238]

A közfelfogás szerint a platóni Akadémia onnan kapta a nevét, hogy az épület egy Akadémosz nevű hérosznak szentelt liget közelében épült. Ez tökéletesen tükrözi a hamis légből kapott történetírás módszereit. A szótárak szerint ακα=él (mint a kés éle), δημια=nép, ακαδημια=a nép éle, azaz elitje. A Platón-vezette Akadémia előtt Szókratész működtetett ilyen az athéni ifjúság körét tanító iskolaszerűséget, akadémiát, és az az athéni akadémia egész a peloponnénoszi háborúig működött. De volt egy másik filozófus iskola, amiről a történészek nem igen akarnak beszélni

„Megara urbs circa Isthmum media inter Peloponnesum, et Atticam et Beotiam... Erat vero inibi Schola Philosophorum Megarensium dicta, que recipit Euclidem Megarensem Socraticum, ut Strabo libro 9. dictum de regione. Megaris, et Megareis, possesiv Megaricus. Sic vero et fictilia vasa Megarica per e oportet dicere, non per a, ut mercatores, qui primam syllabam corrumpunt...” – „Megara város a Peloponnészosz Attika és Beotia közti földszoroson helyezkedik el... Itt volt az úgynevezett Megarensiumi Filozófiai Iskola, amely felvette soraiba Megarenszi Szokrátikumi Euklideszt, amint erről beszámol Sztrabón a 9. könyvében.”[239]

---

[238] Carl Friedrich Wilhelm Müller: *Fragmenta historicorum graecorum,* 1. kötet. Ambrosio Firmin Didot, Paris. 1841. p. 266.
https://books.google.ro/books?id=l4EapVpG8EEC&printsec=frontcover&hl=hu&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false.

[239] Stephanus Byzantinus: *De Urbibus*. Jacobi de Jonge, Amstelodami, 1678. p. 450.

Platón Megarába menekült Szókratész halála után. „Mesterét kivégzése napjáig követte, majd az esetleges üldözésektől tartva, társaival Megarába menekült. Itt három évig vendégeskedett Eukleidésznél, majd körutazásra indult, hogy megismerje a kürenei matematikusokat, az egyiptomi prófétákat és az itáliai püthagoreusokat."[240]

„Ψυχας γαρ αγαθας, κατα Πλατωνα, καταλιπουσας τε υπερουρανιον τοπον, υπομειναι ελθειν εισ τονδε τεταρταρον: και σομα αναλαβουσας, τε εν γενεσει κακων απαντων μετασχειν υπολαμβανουσι, κηδεμοας του τε ανθρωπων γενος, αι νομους τε εθεσαν, φιλοσοφιαν εκηρυξαν: Ου μειζον αγαθον τω τε ανθρωπων γενει ουτε ηλθεν ποτε εκ Θεων, ουτε αφιξεται." – „Bonas enim animas, ut dicit Plato, super coelesti loco relicto,sustinuisse venire in hunc tartarum, et corpore suscepto malorum omnium, que ex generatione contrahuntur, fuisse participes existimant, humani generis curam gerentes: quae et leges tulerunt, et filosofiam praedicarunt: Quo maius bonum ad hominum genus nunquam venit, nec veniet." – „Platón szerint a jó lelkek elhagyván égi lakhelyeiket, kényszerítették magukat lejönni ebbe a pokoli világba: testet öltve, magukra véve minden rosszat, mit emberi generációk magukban felhalmoztak, gyógyították az emberiséget, megmutatták a törvényt és filozófiát tanítottak. Ennél nagyobb jó az ember számára nem jött Istentől és nem is fog jönni."[241]

A fenti gondolatok talán akkor fogalmazódhattak meg Platónban, miután Athén legyőzetett és a szókratészi akadémia megszűnt létezni. A jó lelkek alatt az emberiség nagy tanító mestereit értette, de a megfogalmazás valószínű, hogy nagyban inspirálta az egyházatyákat a megtestesülés történetének megírásában.

A peloponnészoszi háborút állítólag Thuküdidész írta meg, viszont mivel Megarát meg sem említi, legalábbis ahogy a Wikipédia ezt bemutatja, azt feltételezem, hogy Thuküdidész nem volt a háborúnak szemtanúja, ahogy ezt a történelem állítja. Hiszen ahhoz, hogy a spártai sereg megtámadja Athént, előbb keresztül kell vonulnia Megarán. De kik is lehettek a spártaiak? Athénből maradtak a templomok, Megarából a kerámiák, viszont Spártából semmi. Ez azt sugallja, hogy a spártaiak valójában – ahogy a görögök mondhatnák – csak barbár betolakodók voltak.

Lakonikusnak mondjuk a rövid és tömör beszédmódot, kifejezést, szöveget, amely a lényeget kevés szóval és találóan fejezi ki. Azt láthatjuk, hogy az ókori görög okosságokat általában olyan lakonikus módon örökítették meg, hogy néha nem könnyű kibogozni annak az értelmét. Az nem biztos, hogy a lakonikusság a bölcsesség biztos jele is. Akik vezető pozícióban rövid utasításokat adnak, az az annak a biztos jele, hogy uralkodásra hajlamosak, annak már nem, hogy bölcsek is. Inkább hajlok arra a következtetésre, hogy miután az Attikán a spártaiak átvették az uralmat, igénytelenebb módon kezdték átírni az elorzott szellemi örökséget.

Hérodotosz írta: „Ανακαρσις αποπεμφεις της Ελλαδης ματηντης γευοιτο οπιστω τε απονοστασας, φαιη προς τον αποπεμφαντα, Ελλενας παντας ασχολος εις προς πασαν σοφιην, πλεν Λακεδαιμονιον, τουτοισι τε εις μονοισι σαφρονως δουναι τε και δεξασται λογον." – „Anakharsziszt a szkiták királya elküldte Görögországba, ahol tanítvány lett, majd amikor visszatért, elmesélte annak, aki küldte, hogy a görögök foglalatosak minden tudományban, kivéve a lakóniaiakat [spártaiak], akik csak csínján bánnak a szavakkal."[242]

---

https://books.google.ro/books?id=h7tAAAAAcAAJ&printsec=frontcover&hl=hu&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false.

[240] https://www.arcanum.com/hu/online-kiadvanyok/Lexikonok-a-pallas-nagy-lexikona-2/p-1434B/plato-15265/

[241] Clément d'Alexandrie: *Clementis Alexandrini opera quae exstant, recognita & illustrata* ... 1. kötet. Antonii Zatta, Venetiis, 1757. p. 355.
https://books.google.ro/books?id=LUuv2TGy1boC&printsec=frontcover&hl=hu&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false.

[242] Herodotus: *Historiarum Libri IX ... Ejusdem Narratio de Vita Homeri. Excerpta e Ctesiae...* Dunmore, Londini, 1679. p. 249.
https://books.google.ro/books?id=wlpTAAAAcAAJ&printsec=frontcover&hl=hu&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false.

Ez saját fordításom görögből. Viszont a görög szöveg latin fordítása ugyanabban a könyvben: „Anacharsin a rege Scytharum missum, Graeciae factum esse discipulum: et quum redisset, dixisse ad eum qui ipsum miserat, cunctos Graecos esse in omni sapientia occupatos, Lacedemonis exceptis, qui soli rationem haberent dandi et accipiendi prudenter." Ez magyarul már így hangzik: „Anakharsziszt a szkiták királya elküldte Görögországba, ahol tanítvány lett, majd amikor visszatért, elmesélte annak, aki küldte, hogy a görögök foglalatosak minden tudományban, kivéve a lakóniaiakat [spártaiak], kiknek szokásuk óvatosan adni és elfogadni."[243] Ez tehát a hivatalos fordítás – nagy különbséggel.

„Της δε Σκυθικης γης η Ορεικη το εσ Θαλασσαν προκειται κολπου τε αγομενου της γης ταυτης,η Σκυθικη τε εκδοκεται, και ο Ιστρος εκδιδοι εσ αυτεν, προς ευρον ανεμον το στομα τετραμμενον. το τε απο Ιστρου ερζομαι σημανεων, το προς θαλασσαν αυτης Σκυθικης χωρης εσ μετρησιν απο Ιστρου. Αυτη ηδη αρχαιη Σκυθιη εστι προς μεσαμβριεν τε και νοτον ανεμον κειμενη μεχρι πολισ καλεομενες Καρκινιτιδες, το τε απο ταυτης τεν μεν επι θαλασσαν τεν αυτεν φερουσαν, εουσαν ορεινεν τε χωρεν και προκειμενεν το εσ Ποντον, νεμεται το Ταυρικον εθνον, μεχρι Χερσονεσου της τρηχεης καλεομενεσ. Αυτη τε εσ θαλασσαν τεν προς απελιωτην ανεμον κατηκει. Εσι γε της Σκυτικης τα δυο μερεα τον ουρων εσ Θαλασσαν φεροντα, τεν τε προς μεσαμβριεν και την προς την ηω,καταπερ της Αττικης χωρης, και παρα πλησια ταυτη και οι Ταυροι νεμονται της Σκυθικης, ως ει της Αττικης αλλο εθμνος, και μη Αθεναιοι νεμοιατο... λεγω δε ως εισ ταυτα σμικρα μεγαλοισι συμβαλλειν τοιουρτο η Ταθρικη εστι." – „Traciae tellus in mare tendens, Skithicae prtetenditur, qua sinum faciente Scythica excipit: Illic Ister mare subit, ostio in ventum Eurum converso. Quod autem ab Istro soli Scytici secundum mare est id metiendo, indicare aggrediar: Ab Istro haec jam vetus Scythia est, meridiem versus et austrum posita usque ad urbem Cracinitidem. Eiusdem deinceps quod ad mare fert montosae regionis, et in pontum porrectum,incolit gens Taurica usque ad Chersonesum dictam tracheam, id est asperam. Sunt autem finium Scythicae partes duae, ferentes ad maria, una ad meridianum, altera ad orientale,quemadmodum Atticae regionis, quod sic partem Scythiae Tauri incolunt, ut si Atticae jugum Suniacum alia gens non Atheniensis incoleret. Talis est (ut parva cum magnis comparem) Taurica regio." – „Trákia földje, mely a tenger felé néz, Szkitia előtt található (vagyis tőle délre), ahol a tenger öblöt alkot, ott kezdődik Szkitia. Itt fordul keletre az Iszter és a tengerbe ömlik. A Szkitiában lévő Isztertől a tengerig való távolságot fogom ismertetni: Ettől az Isztertől, mely a régi Szkitiában van, dél felé egész Karkinida városáig [ez talán Belgrád]. Ettől kezdve kelet felé egy hegyvidék következik, utána a Pontusz [Fekete-tenger], mely mellett egész a Krím-félszigetig a Tauruszok laknak. Szkitia két oldala tengerek felé néz, egyik a déli [Földközi-], a másik a keleti [a Fekete-tenger], akárcsak az Attika területe, és ahogyan Szkitia egy részét a Taurok lakják, ugyan úgy Attika egy részét a Szuniákok, mely nem athéni etnikum. Ilyen a Tauri régió, a nagyot a kicsivel összehasonlítva."[244]

Itt már érződik a hamisítók törekvése, hogy Szkitiát kelet felé tolják, amikor úgy állítják be. mintha a taurok földje is Szkitia lenne.

Valóban Attikát is a tenger határolja dél és kelet felől. Hérodotosz írásaiban több helyen megtaláljuk a régi Szkitia elhelyezkedését, és mindegyik változatban világosan látszik, hogy a régi Szkitia nem más, mint a Kárpát-medence, melyet dél felől a Mediterrán-tenger, kelet felől pedig a Fekete-tenger határol.[245]

Annak is jelentősége van, hogy Hérodotosz a régi Szkitiát Attikához hasonlítja, bár a nagyságrend nagyon eltérő. Hérodotoszt több írása miatt meg is vádolták egyes történészek, hogy nagyon elfogult a szkiták iránt. De szerintem ez azokat a történészeket bosszantja, akik

[243] Uo.
[244] Uo. p. 256.
[245] Lásd bővebben Fábián Sándor: Történelmi "szürreál". Az Igazság Kálváriája. Acta Historica Hungarica *Turiciensia* 36/1. (2021.) https://epa.oszk.hu/01400/01445/00061/pdf/

miután kitaláltak egy „Nagy Keleti Szkitiát', a valódi [eredeti] Szkitia már tövis volt a körmük alatt.

Amit a lakóniaiaknak nem sikerült teljesen lakónikussá tenni, azt megtették a későbbi történelemhamisítók, egy kicsit a bibliai nyelvezettel megbolondítva az amúgy is összekuszált ógörög nyelvet. Így könnyű volt félreértelmezni Herodotosz írásait is, hogy szinkronba legyen a kanonizált történelemmel.

Itt Hérodotosz ismerteti Szkitia elhelyezkedését és méreteit: „Εστι ων της Σκυθικης,ως ευσεσ τετραγωνου,τον δυο μερων κατηκοντων εσ Θαλασσαν, παντη ισον το,τε εσ ταν μεσογαιαν φερον και το παρα τον θαλασσαν, απο γε Ιστρου επι Βορυσθενεα δεκα ημερεων οδος, απο Βορισθενεος τε επι τεν λιμνεν την Μαιητιν, ετερων δεκα, και το απο Θαλασσης εσ μεσογαιαν εσ τους Μελανκλαινους τους κατυπερθε Σκυθεων οικημενους, εικοσι ημερων οδος, η τε οδος η ημερεσιη ανα διηκασια σταδια συμβεβληται μοι, ουτω αν ειη τες Σκυθικης τα επικαρσια, τετρακιχιλιων σταδιον: και τα ορθια τα εσ τεν μεσογαιαν φεροντα,ετερων τοσουτων σταδιων, η μεν νυν γεν αυτη εστι μεγαθος τουαυτη." – „Szkitia négyszög alakú, két része [oldala] tenger felé néz, ugyanolyan távolságra, ez a Földközi[-tenger]hez, az meg a Tengerhez [Fekete tenger]. Az Isztertől a Boristenesig tíznapi út, a Boristenestől a Meotiszi mocsarakig ugyan csak tíznapi járás. És a Földközi tengertől a melanklénokig, akik a szkiták fölött laknak, húsznapi járás. Ha egy nap alatt kétszáz stádiumot teszek meg, akkor Szkitia átmérője négyezer stádium: és a Földközi-tenger irányából fölfelé ugyanannyi stádium. Tehát ez ennek a földnek a nagysága."[246]

Ez a mondat: *„απο γε Ιστρου επι Βορυσθενεα δεκα ημερεων οδος,απο Βορισθενεος τε επι τεν λιμνεν την Μαιητιν, ετερων δεκα – Az Isztertől a Boristenesig tíznapi út, a Boristenestől a Meotiszi mocsarakig ugyan csak tíznapi járás"* azért lett beszúrva, hogy érzékeltesse Szkitia átmérőjének a nagyságát, és nem azért, mintha Szkitia egész a mai Meotiszig érne.[247]

[246] Uo. p. 257.

[247] Korábban bizonyítottam, hogy Meotisz a Kárpát-medencében volt található. (Lásd Fábián 2021. pp. 30, 65-68, 78, 98, 99, 152, 181, 228, 229, 239, 318, 329, 332-337, 546, 547,550, 612.)

2. Róma neve, és Rómától Mediáig

Ha megpróbáljuk kideríteni a történelmi tényeket, elkerülhetetlen belemenni olyan következtetésekbe, amik érzékenyen érinthetnek egyes etnikumokat, nemzeteket, vagy vallási felekezeteket. Aki valamennyire jártas a világtörténelmi írásokban, tudja, hogy a bizánci görögöket, rómaiaknak nevezik. Az írások szerint a bizánciak, bár görögül beszéltek, mégis büszkén vallották magukat rómaiaknak. A nagy átverést a fordítók követték el, mivel a *ρωμαιος* (romájosz) szót, ami görögül virtusost jelent, egyenesen rómainak fordították, így igazolandó a fiktív Római birodalom történetét, hogy ugyanis Nagy Konstantin áthelyezte Róma székhelyét Bizáncba. A latin szótárakban hiába keressük a *roma* szó értelmét, nem találjuk, de még más latin nyelvekben sem. Magyar nyelven tudjuk, hogy mit jelent a rom. Ennek, a *ρωμα* (róma), vagy *ρωμη* (róme) formában találjuk meg az értelmét a görög szótárakban, ami erényt jelent. Figyelembe véve, hogy az ókorban Rómától délre görög kultúra virágzott, így a *Romulusz* név sem jelenthetet mást, mint hőst.

Idézek egy görög–román szótárból: *ρωμα* = in locu de (e helyett) *ρωμη* [tehát róma, vagy róme] (*erény*), mert *ρωμαλεος* = virtosu, sau plinu de virtute, voinicu, viteazu, curajosu (*erényes, derék, vitéz, hős, bátor*), *ρωμαλεοτης* = calitate de virtute, de voinicie (*erényi minőség, vitézség*), *Ρωμη* = tarie, putere, virtute vitejie, curaj, indrazneala (*keménység, erőség, erény, vitézség, bátorság, merészség*).[248]

Idézet egy görög–latin nyelvű Bizánc-történetből: „Exinde Romani cum essent nacti imperium in orbe longuae lateque maximum, tenentes fortunam virtuti aequilibrum, commiserunt Romam Pontifici maximo. Ipsi vero ductu Caesaris transierunt in Thraciam: et in ea regione ubi Asiae proxima est, Biyzantium urbem graecam, (quae nunc Constantinopolis est) Traciae metropolim constituentes, cum Persis, a quibus gravissime adfligebantur, plurima praelia fecerunt, Graeci autem ex eo tempore Romanis commixti, cum his aliquanto plures numero essent, linguam suam patriosque mores ad finem usque constanter, retinuerunt, nec tamen patrium nomen ipsis remansit, verum mutatum est. Nam Bizantij reges non amplius istud nomen gestaverunt, sed magna cum veneratione seipsos Romanos Imperatores, et Caesares, nec Graecorum reges, nuncuparunt. Romanos quidem accepimus, et ipsorum Pontificem maximum, cum longo tempore concertassent cum Graecis, in Christianae religionis quibusdam articulis, tandem a Graecis defecisse. Romanum autem Caesarem nunc e Gallis, nunc e Germanis eligentes, legatos, nullam prorsus occasionem omittentes, miserunt ad Graecis: ut concelebrantes, concordiam, quantum ad Christianam religionem attinet, inter sese cinglutinarent. At Graeci noluerunt, cum plurimis annis adversus Romanos contentiones movissent, patrium religionis suae cultum perturbari. Hac dissidij causa permoti Occidentalium plurimi, adiunctis etiam Venetis, Pontifice maximo sic instigante, decreverunt, classe maximo magna proficisci adversus Graecos. Appellantes igitur Bisantium urbem, eam vi caeperunt Rex autem Bisantius cum Graecorum optimatibus fugam iniens, contulit se in Asiam. Quo cum venissent, elegere Niceam urbem Graecam, eamque regni sedem declararunt.” – „Amikor a rómaiak kiterjesztették birodalmukat, és kézben tartották a virtusi szerencse egyensúlyát, rábízták Rómát a Főpapra [pápa]. Ők pedig a Császár vezetésével átmentek Trákiába: és azon a helyen ahol Ázsia legközelebb, megtették Bizánc görög várost (ami most Konstantinápoly) Trákia fővárosává, és sok háborút vívtak a perzsákkal. A görögök ettől az időtől vegyülni kezdtek a rómaiakkal, de mivel számbelileg többen voltak, így mindvégig megtartották a nyelvüket és a szokásaikat, de nem így az ország nevét, ami megváltozott. Mert a bizánci királyok ettől kezdve nem ezt a nevet viselték, hanem nagy tisztelettel magukat római császároknak, és Cé-

[248] G. Ioanid: *Dictionar grec-român.* 1864. p. 535. https://archive.org/details/greaca_veche/page/n1341/mode/2up.

zároknak, nevezték. Tehát rómaiakat és a főpapjukat kaptuk, akik sok időn keresztül nem értettek egyet a görögökkel bizonyos kérdésekben a keresztény vallást illetően, és végül ott hagyták a görögöket. Most pedig a római császárokat mikor a gallokból, mikor a németekből választják, de sosem mulasztják el legátusokat küldeni a görögökhöz: hogy közösen ünnepelnék a keresztény vallási egyetértést, és összetartozást. De a görögök nem szerették volna megbolygatni a hazai vallási kultuszt. Ezen okokból a főpap felbujtotta a nyugatiakat, köztük a velenceieket is, hogy nagy hajóhaddal támadjanak a görögökre, és erőszakkal elfoglalták Bizáncot. A bizánci király a görög nemesekkel Ázsiába menekült, ahol Nikeát megtette az új görög fővárosnak."[249]

Milyen alapon nevezhették a bizánciak magukat rómaiaknak a 13. században, amikor a római birodalomnak már rég befellegzett?

Olyannyira, hogy tény, a romulus szónak latin nyelven nincs értelme, van viszont görög nyelven. Az is tény, hogy a bizánciak magukat büszkén rómainak (Ρωμαιος) nevezték, és mivel maga a szó görögül vitézt jelent, nem csoda a hozzáállásuk.

Romulusz és Rémusz meséje valószínű, hogy többször megismétlődött a bizánci történelemben is, de a legszemléletesebb példa rá Μανουὴλ (Manuel) és Ἰσαάκιος (Iszakiosz), II. Ἰωάννης Κομνηνός (Ióannész Komnenosz, 1118–1143) császár két fia. Apjuk halála után Manuel erővel foglalja el a trónt, így meg is illeti őt a Romulusz (hősöcske) (ρωμαλεος=vitéz) név. Bár nem öli meg testvérét, azt viszont eléri, hogy teljesen háttérbe szorítsa. Ρημων (Rémon)=ρητωρ (Rétor), így valószínű, hogy Iszakiosz inkább a beszédben jeleskedett, mint a tettekben. Manuel császár (1143–1180) az írások szerint már gyerekkorától érdeklődött a virtusos dolgok iránt, nem csak a hadászatban, de teológiai kérdésekben is, ami nagyon megmutatkozott idősebb korában.

Az ókori görögök, akárcsak a hinduk, többistenhivők voltak. Bár egy leghatalmasabban is hittek, de nem tartották azt a világ teremtőjének. Szerintük az anyagi világ, valamint a szellemi, öröktől fogva létezik, tehát nem lett teremtve. Az ember a másvilágról alkotott képét a földi realitásból mintázta meg. Amíg a földön a sok kiskirály háborítatlanul uralkodhatott az alattvalói fölött, addig dívott a többistenhit. A birodalmak megjelenésével a császár mintájára (aki az egész világ ura szeretett volna lenni), a vallási dogmákban megjelent az egyisten hit.

Valószínű, legalábbis a történelmi könyvek ezt igazolják, hogy a 12. században a Közel-Keleten a három egyistenhívő (monoteista) vallás, a zsidó, az iszlám és a keresztény, a dogma tekintetében még nem volt teljesen elkülönülve egymástól. E dogma szerint Krisztus mint Ige (tanítás), nem hús-vérként születik meg, hanem a tanítást magáévá tevő emberben ölt testet. Ekkor a görög papok még azon vitatkoznak, hogy a megtestesülés nem teszi-e közönségessé az Igét (λογος).

Az írásokból az is kiderül, hogy a Közel-Keleten a családi kötelék nem volt olyan fontos, mint Európában. Ott még dívott a poligámia, minden férfi annyi nőt birtokolhatott, amennyit meg tudott vásárolni, az érzelemnek nem volt nagy jelentősége. Számtalan írásból kiderül, hogy a bizánci császárok udvarában eunukok léteztek. Ha ezek léteztek, akkor háremek is. Tehát a bizánci kultúra közelebb állt az arabhoz, mint az európaihoz.

Nyugaton megjelent egy olyan vallási irányzat, ahol az érzelem került az értelem fölé. Ezt láthatjuk Pál apostol írásában, a szeretettel kapcsolatban ír. Megjelenik egy olyan istenkép, ami inkább egy jóságos apához hasonlít, mint egy önkényes zsarnokhoz.

A nyugati irányzat hatása alatt álló Thesszaloniki Eustatius a császárral való hitvitában felülkerekedik. A betegség és politikai bajok által sújtott császár nem sokára meghal, így Bizánc vallási szempontból a pápaság befolyása alá kerül.

---

[249] Georges Acropolite: *Historiae Byzantinae scriptores tres Graeco-Latini, vno tomo simul nunc...* Petrum de la Rovière, Coloniae Allobrogum, 1615. p. 210. https://books.google.hu/books?id=MlMPjuE6GPcC&printsec=frontcover&hl=hu&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false.

„Eustatius, zelo divino viscera perustus, novum ac spurium improbaqvit dogma, dicens enimvero forem ego indignus episcopali stola atque solio porsusque insanus merito aestimarer, si a paederasta vafroo mulione, magistro omnis actus exsecrandi et doctrinarum scelestarum mysta, qui monstrum quoddam finxit holosphiron vili mentis partu et detestando, deum dicerem omnium vreatorem. At Caesar oestro percitus insano probrosis verbis obruit episcopos, mundi quisquilias stolide appellans." – „Az Isten iránti buzgóságtól égve Eustatius visszautasította a dogmát, mondván: nem vagyok méltó a püspöki stólára és székre, ha elfogadom ezt az őrültséget, amit ez a pederaszta ravasz öszvér doktrínába foglalt, aki a világ teremtőjének állítja ezt a kitalált Holoszpherumnak nevezett szörnyet. De a Császár az ördög által felhergelve, gyalázatos szavakkal illette a püspököt, a világ ostoba szemetének nevezve őt."[250]

Eustasius Holoszférumnak nevezi azt az istenképet, amiben Manuel is hitt. Hogy ez a görög filozófusok által kreált istenképhez volt közelebb álló, vagy a muszlimok által vallotthoz, ezt nem tudhatjuk. Az tehát tény, hogy Manuel nem hitt a Szentháromságban.

Manuel bizánci császár, megkapja a nyugati támogatást, s így le tudja győzni a magyarokat Zimonynál. Ennek fejében el kell fogadja a katolikus egyház által hirdetett megtestesülés elvét. Most kell tudni olvasni a sorok között is.

„Dum autem copiae contrahuntuir, audit, duarum muliebrium aenearum statuarum, que in occidentali fornice fori Constantini sitae sint, alteram, que Hungarissa dicatur, erectam stare: alteram nomine Romanam, vetustate collapsam esse. Quo intellecto, statim illam deiecit, hanc reposuit: ea statuarum mutatione, se fortunam etiam gentis utriusque mutaturum ratus, et rem Romanam erecturum, Hungaricam depressurum." – „Mialatt a sereget összegyűjtötte, azt hallotta, hogy a Konstantin fórumán található két istennőt ábrázoló bronz szobor egyike a rómainak nevezett [régebbi] le van esve, míg a magyarnak nevezett áll. Amikor ezt megértette, azonnal elrendelte a magyarnak nevezett ledöntését, és a rómainak nevezett visszaállítását, ugyanis ez szimbolizálja a rómaiak ügyének felemelését és a magyarokénak letörését."[251]

Ezután megnyeri a csatát és győzedelmesen bevonul a zsákmánnyal Bizáncba: „Imperatorem quadriginae argenteae auratae cum equis nive candidioribus. Praecedebant: quibus imposita erat imago invictae adiutricis et insuperabilis commilitonis matris Dei. Nequae vero axis magnum sonuit, quia non vehebat acrem deam Minervam, quae falso virgo dicitur: sed veram virginem, quae verbum inexplicabili ratione per verbum peperit." – „A császár aranyozott hintón vonul be a városba, amit négy a hónál fehérebb ló húz. Előtte egy másik kocsin a legyőzhetetlen harcostárs, a segitő Isten anyja képe. A kocsi kerekei sem csikorogtak, mert nem a savanyú Minerva istennő képét vitték, akit hamis szűznek mondanak: hanem az igazi szűzet, ki az értelemmel megmagyarázhatatlan módon szülte meg az Igét [verbum]."[252]

Ha valaki egy kicsit is tud gondolkodni, azonnal belátja, hogy Manuel idejében (a 13. század közepe) a magyar keresztény vallás, de a bizánci is, másmilyen volt, mint a katolikus. És az általuk tisztelt Boldogasszony épp az a Minerva volt, akit a görögök ekkor tagadtak meg.

---

[250] Georgios Acropolita: *Annales. Corpus Scriptorum Historiae Byzantinae. De Manuele Comnemo. Epgraemius.* Weberi, Bonnae, 1840. p. 200. https://books.google.ro/books?id=ZHdfAAAAcAAJ&printsec=frontcover&hl=hu&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false.

[251] Nicetae Acominati Choniatae: *86. annorum historia, uidelicet ab anno restitutae salutis circiter 1117., in quo Zonaras desinit, usque ad annum 1203., libris 19. descripta, quorum hic ordo est: ... Opus ... nunc primùm liberalitate magnifici & generosi uiri d. Antonii Fuggeri, &c. ... Graecè Latinéque editum, cum indice copioso Latino rerum, & Graeco uerborum & phrasium aliquot: unà cum uarijs lectionibus, ex trium codicum laboriosa inter sese collatione. Hieronymo Vvolfio Oetingensi interprete.* Oporinum, Basilaz, 1557. p. 76. https://books.google.ro/books?id=GL7Q3VBpLisC&printsec=frontcover&hl=hu&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false.

[252] Uo. p. 79.

De lássuk, ki is volt ez a Minerva. Úgy is hívják, hogy Pallas Aténa. Ez lefordítva nem mást jelent, mint az ősi Athéna istennő.

„Παλλασ Pallas. Magna virgo. Est epithetum Minervae."[253] Azaz: „A nagy szűz, vagyis Minerva mellékneve.

A lejáratás nem hiányzott az egyház eszköztárából sem: Παλλακη = kurva. Ugyanígy az ókorba megarai szfinxeknek nevezték a kurvákat. Úgy képzelték, hogy ha valakit sárral megdobálnak, az örökre el lessz felejtve. A megaraiakat is, akik a görög kultúra igazi alapítói, végképp ki akarták törölni a történelmi emlékezetből. Ez persze csak az utolsó kegyelemdöfés, mert előbb, akárcsak a katarokat, fizikailag megsemmisítették őket.

1. ábra. A potaissai szfinx rajza.[254]

Ekkor írhatták a potaissai szfinxre (*1. ábra*) az ominózus szöveget, aminek a megfejtése nem kis fejtörést okozott,[255] és ez is a fent említett lejáratási kampány része volt.

Minden elismerésem Révész úr munkássága iránt, de furcsának tartom, hogy egy görög betűkkel írt írást nem a görög nyelv segítségével próbál megfejteni. A megariaknak volt némi ráhatása a görög nyelvre, találunk is több szót a görögben, ami magyarul érthető, de szerintem a megariak idejében nem létezett írás. Nem érdemes a helyesírási szabályokra koncentrálni, mivel ezek a szabályok még évek multán is változtak. Az *m* és az *n* még nem volt külön választva, vagyis fölcserélve használhatták őket.

---

[253] *Suidae lexicon graece & latine:* tomus III. 6. Universidad Complutense, Madrid, 1800. p. 6. https://books.google.ro/books?id=wT-UkyDUKaoC&pg=PA356&dq=leges%20scytharum&hl=hu&sa=X&ei=vuBJVZWYI4P9UOafgOgK&ved=0CEkQ6AEwBjgy&fbclid=IwAR3Ala0HE5EE8uMsWUMvuOx9y_LZultMLtIvfdNsMORFP0_iKea67OvuoXY#v=onepage&q=leges%20scytharum&f=false.

[254] *Leipziger Illustrierte Zeitung* no. 187. 1847. febr. 6. és Szabó Ádám: Zur pannonischen Sphinx Kult. Folia Archeologica XLIX–L. (2001–2002) pp. 235-246. https://www.academia.edu/4729882/Szab%C3%B3_%C3%81d%C3%A1m_Zur_pannonischen_Sphinx_Kult_Folia_Archaeologica_49_50_2001_2002_235_246.

[255] Lásd Darai Lajos: Mégis volt szfinx, és mégis magyar... : Révész megfejtette a tordai szoborfeliratot. Acta Historica Hungarica Turiciensia 39. évf. 1. 2024. és e jelen Acta-számban Darai Lajos: Szfinx-szobrunk folytatása is magyar.

Az én megfejtésem ez: „**Ιμ αιματι θιερεσ αρσλαν**," azaz: „***Ime a vérengző bestia, az oroszlán***." Itt egy kis magyarázatra szorul az Iμ görög nyelven való azonosítása az Ime szóval. Görög szótár szerint Ινα=így (tágabb értelemben íme). A görög nyelvtan szerint mivel az Ινα utáni szó α-val kezdődik, ezért Ινα helyett Ιν-t lehet irni, s mivel az m és az n fölcserélhető, így az Ιν-t írhatták Iμ-nek is.

Továbbá „...muliebre pudendum leonis nomine festiviter appellasse, quoniam et ipsum coitus avidum (sit honor auribus audiendum) subinde masculum sanguinem exsurgere non desit" – „a női nemiszervet ünnepélyesen oroszlánnak hívták, mivel mohón szereti a szexet (tisztelet a hallgatók fülének) és ezalatt nem szűnik meg szívni a férfi vérét."[256]

Az ógörög nyelv nem sokat adott az eufémiára (szépbeszéd).

Σακανδρος--- női nemiszerv, ami lefordítva kb. férfitáska.[257]

Egy másik megnevezés a θηλυς, ami ugyanakkor nőt és nősténytis jelentett.

Γυνη δε θηλυς ουσα, – A θηλυς (lyuk) a nő lényege. – θηλυς=orice are adincatura in care se inbina partea cea esita, sau scoasa afara a altui lucru, si asa se kopleaga, se incheie. – Bármi, aminek mélyedése van, amibe pontosan bele talál egy másik valami, amivel összekapcsolódik. Szép körbeírás.

Θηλυτεραι γυναικες. – Nagyobb lyukú nők.

Νυκτερινοι κυνες=farkasok (éjjeli [vad] kutyák). A vadságot összekötötték az éjszakával, mivel akkor követték el a legtöbb gonoszságot. A nappalt a szelídséggel azonosították. Ημεροδρυς=Szelíd tölgy (nappali tölgy), a ημεροποιεω=szelídítek, ημεροποιος=szelídítő, ημεροτες=szelídség, ημεροω=szelídítek.[258]

A fenti mondatok nem utalnak valami nagy műveltségre, de valószínű, hogy külön kell választanunk a Szókratész előtti és utáni görög műveltséget. Szókratész idejében az athéniak elárulták a megariakkal kötött szövetséget, amit akkor kötöttek, amikor megépítették közösen az attikai szoroson a nagy falat. Ekkor a délről jövő betolakodók elűzték a megariakat. Ezeket a betolakodókat spártaiaknak hívták.

A történelem két városállamot említ: Athén és Spárta. Athénból rengeteg építmény, műemlék maradt, míg Spártából szinte semmi. Vagyis Spárta valójában csak a betolakodók ugródeszkájául szolgált. Ez jól kitűnik az alábbi szövegekből.

„In hos ita affectos sic declamasse Socrates videtur, quum diceret, quosdam pane uti velut obsonio, quosdam obsonio tanquam pane. Proinde sunt, qui veterum frugalitati applaudentes, ut praeclarum maximeque civile, id efferant institutum, quo μοιρα και λαχεσις ισοτητα τεν περι τα δειπνα και συμποσια κοινωνιαν est Moira et Lachesis in caenis aequalitatem, et in conviviis communionem dispensabant: nil enim conspiciebatur inornatum, illiberale nihil, quando erat isomoeria, quam intelligimus suam cuiusque, ac aequo portionem. Ex quo argumento,viri nunquam laudati satia, caenas ipsas δαιτας (osztalék, porcio) nuncupabant, et convivas δαιτυμονας ετ δαιτρους, structores ipsos, ac trapezocomos, a distributione quae tunc fieret:siquidem δαιειν, dividere est. Astruitur quod dicimus, et Spartae moribus,quibus creodates, id est carnium divisores habere, receptum erat: non quoscunque quidem, sed eminentissimum quenque ex civibus." – „Annyira érintettek voltak a [szükségben], hogy Szókratész így fakad ki: néha csak kenyér mint étel, és néha főzött étel kenyér helyett. Innet van, hogy egyesek dicsérik a régiek mértékletességét. Bevezették a társadalomban a Moira és Lakézis [ezek a végzet istenei] által rendelt egyenlőséget az étkezés terén: semmi dísztelenség,

[256] Lodovico Ricchieri, Ludovicus Caelius Rodigino: *Lectionum antiquarum libri triginta, recogniti ab auctore, atque ita* ... Gerlach & Beckenstein, Francofurti, 1666. p. 674. https://books.google.ro/books?id=AUBJAAAAcAAJ&printsec=frontcover&hl=hu&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false.

[257] G. Ioanid: *Dictionar grec-român*. 1864. p. 2014. https://archive.org/details/greaca_veche/page/n1341/mode/2up.

[258] Uo. p. 1054. https://archive.org/details/greaca_veche/page/496/mode/2up.

semmi illiberalizmus [individualizmus], mindenki egyenlőképpen részesüljön az osztalékból. Ezeket a közös étkezéseket osztásnak [δαιτας], porciózásnak hívták. Ezt a szokást Spártában vezették be, ahol húsosztók [κρεοδατης] működtek, de nem akárkik, hanem csak kiemelkedő személyek."[259]

A szokást később átvették a keresztények szeretet (αγαπε) lakoma néven.

„Lamprias vero apud eundem Plutarchum, coenam apud Romanos dici aucupatur, δια το τεν κοινωνιαν καλεσθαι, quod cum amicis decumberent. Nam seorsum fere prandere, veteris fuisse moris: unde sunt forsan apud Atheneum monophagi. At plaustra simplicia vocantur monostrofa." – „Plutarchus szerint hasonló formában történt az étkezés a rómaiaknál is. A különálló étkezés inkább az athéniaknál volt szokás [monophagi=magában étkező]. Szekéri [plaustra] egyszerűségnek nevezték a mágánétkezőket [monostrofa]."[260] Ez már a szkitákra utal, akik ház helyett szekerekben laktak.

A szfinxen található szöveget görög nyelven fejtettem meg. Ami még magyarázatra vár, az az Arszlán szó, ami alatt oroszlánt értünk. Bár a magyar nyelvben az oroszlán szó valószínű, hogy innen származik, azért az értelme egészen más. Egyesek szerint az arszlán szó valamely türk nyelvből ered. Azonban sem a türkök életterében, sem a magyarságéban az ókorban nem éltek oroszlánok. Ott, ahol éltek, a görög, vagy római birodalom, ott a neve λεοντα, vagy leon. A megfejtéshez minél régebbi szótárhoz kell folyamodnunk.

αρσεν=férfi.[261]

λανος (in locu de=helyett) ληνος.[262]

ληνος=adancitura, groapa, gaura unde se infige catargul=bemélyedés, gödör, egy lyuk amibe beszúrják az árbocot.[263] Ennél szemléletesebb megfogalmazás nem is kell.

αρσεν λανος rövidítve αρσλαν. Ez ugyanolyan képletes megfogalmazás, mint a: Σακανδρος--- női nemiszerv, ami lefordítva kb. férfitáska. Az ógörög nyelvet sokféleképpen lehet jellemezni, de hogy prűd lett volna, azt nem lehet mondani. Hogy a szfinxek nem oroszlánról szólnak, arra több jel utal: a legtöbb szárnyas, női feje van, sőt egyeseknek keblük is. Ilyen oroszlán a valóságban sosem volt. Mégis állítom, hogy a magyar oroszlán szavunk a szfinxtől származik.

Abból kell kiindulnunk, hogy a mai időszámításunkba valamikor a XVII. században betoldottak ezer évet. Ezt a Vatikánban fellelhető kéziratokat is felhasználva bizonyítottam be a "Történelmi szürreál" című könyvemben.[264] Tehát a Krisztus születése mai időszámítás szerint ezerre esik, Mohamed futása pedig az 1622-es évre. Ebből viszont az is következik, hogy ezek az „események" nem történeti tények.

„Italia universa, ipsaque adeo orbis urbs princeps Roma fidei religionesque Christianae auspicia atque initia cepit anno salutis, id est, a nato Christo, plus minus Claudii Imperatori secundo. Claudius vero edicto publico (forte nimio Simonis magi studio, cui auream statuam hac cum inscriptione nuncuparat: Simon Magno Deo) Is inquam, Claudius praecipit Iudeos omnes Roma excedere auctore S. Luca. Quos miseratus Agrippa Iudeorum a Claudio Rex constitutus in Iudaeam admisit: verum mox illi novas moliti, et in alias et alias seditiones versi, immensam cladem atque stragem, teste Iosepho et aliis, sunt perpessi, aliique morte, alii profligatione et exilio, alii proscriptione sunt mulctati. Interim Apostoli accepto nuper spiritu sancto, et induti virtute ex alto, testes ac confessores et martires Christi futuri, evangeliumque deportaturi ad omnes mundi finus, atque angulos." – „Egész Itália, maga Róma, a világváros volt a keresztény vallásos hit előjele és kezdete, ami az üdvözítőnk, azaz Krisztus születése

[259] Rodigino 1666. p. 1517.
[260] Uo. p. 1523.
[261] Ioanid 1864. p. 340.
[262] Uo. p. 1322.
[263] Uo. p. 1342.
[264] Fábián 221. pp. .

körül kezdődik, Claudius császár idejében. Claudius pedig kiadott egy rendeletet (talán a Simon Mágus iránti túlzott tisztelet következtében, kinek egy arany szobrot emeltetett a következő felirattal: Simon Mágus Isten), hogy az összes zsidó hagyja el Rómát. Rajtuk megkönyörült Agrippa [Claudius felesége] és megengedte nekik, hogy Judeába költözzenek, melyet Claudius király jelölt ki számukra: de amint gyorsan elindultak és egyik helyről a másikra vándoroltak, óriási szenvedéseket és veszteségeket kellett elviselniük, amint erről Jozephus és mások is beszámolnak. Sokakat megkínoztak és sokan elpusztultak. Közben az apostolok szent lelket kaptak, és erényekkel megáldva a magasságtól, Krisztus tanúi és mártírjai lettek, víve az evangéliumot a világ minden sarkába."[265]

A Bibliában az Apostolok cselekedetei 8. fejezetében ez áll: „9. Egy Simon nevű ember pedig már előbb gyakorolta abban a városban az ördögi tudományt és elámította Szamária népét, magát valami nagynak állitván… 13. És Simon maga is hűn és megkeresztelkedvén, Filippel tarta, és látván, hogy jelek és nagy erők lesznek, álmélkodék vala. 14. Mikor pedig meghallották a jeruzsálemi apostolok, hogy Szamária bevette az Isten igéjét, elküldték azokhoz Pétert és Jánost. 15. Kik mikor lementek, könyörögtek érettük, hogy vegyenek szentlelket. 16. Mert még senkire azok közül nem szállott rá, csak meg voltak keresztelve az Úr Jézus nevében."[266]

A fenti állítások igen megkérdőjelezik úgy a zsidó, mint a keresztény vallásról alkotott eddigi elképzelésünket. De vajon az iszlámról való elképzelésünk szilárdabb lábakon áll?

„The city of Medina/Yathrib, which lies about 400 km norteast of Mecca, is an oasis. Apart from the fact that it lay on the spice route between Yemen and Syria, it is a place specially suited for the cultivation of date palms. Through the Jewish tribes present there, Banu, Qaynuqa, Banu al-Nadir, and the Banu Qurayzaq, the city became an important center for agriculture. Judging from their names, the Jews there must have been of Arab or Aramean descent, although their core was formed by the Jews who had found refuge in the Arabien Peninsula after the conquest of Palestine by the Romans. The Jews had probably already given the name Medina, wich means 'city' to the place that was later the city of the prophet Muhammad… Mecca was a city of injustice, oppression, and persecution. In contrast, Medina represented the city where justice was done and would be given the epithet Madinat al-munawarra, "the enlightened city' or 'city of light'..." – „Medina/Yatrib városa, mely kb. 400 km-re észak-kelet felé van Mekkától, egy oázis. Attól eltekintve, hogy a Jemen és Sziria közti fűszer úton fekszik, nevezetes a datolya pálmáiról. A Banu, Quaynuka, Banu al-Nadir és Banu Qurayzaq zsidó törzsek által egy fontos mezőgazdasági központtá vált. Ezek a zsidók, a neveikből itélve arabok, vagy arameusok leszármazottai, bár a jellemüket a félszigetre letelepedett zsidók formálták, akik Palesztinából jöttek a római megszállás után. Valószínű, hogy a Medina nevet is a zsidók adták, mely várost jelent, és mely később a Mohamed próféta városa nevet kapta... Mekka az igazságtalanság, az elnyomás és az üldözések városa volt, ellentétben Medinával, melyben az igazság honolt, amiért is a felvilágosult város vagy a világosság városa nevet kapta."[267]

„It is important to note that Muhammad would proclaim his message in a milieu acquainted with the biblical stories. When Muhammad began his work as a prophet, he became involved in an already existing discussion among Jews, Jewish Christians, and Christians on understanding and applying what the Torah says in essence about doing justice and loving one's

---

[265] Janus Gruterus: *Chronicon chronicorum ecclesiastico-politicum...* Officina Avbriana, Francofurti, 1614. p. 96. https://books.google.ro/books?id=bqMAAAAAcAAJ&pg=PT1133&dq=hunnorum%20regis&hl=hu&sa=X&ei=EVhLVaTTIMHcUf2sgFA&ved=0CC4Q6AEwAjha&fbclid=IwZXh0bgNhZW0CMTAAAR1LRC-6LfsWHnBo6sGKVJR4Ec3ZqvTXAtXyYh-sG6G_VqybcNgjv8re8rk_aem_YgLIUIslZZ-3Y5D_kWxAbw#v=onepage&q=hunnorum%20regis&f=false.

[266] https://szentiras.hu/SZIT/ApCsel8-9.

[267] Anton Wessels: *The Torah, the Gospel, and the Qur'an: Three Books, Two Cities, One Tale.* Wm. B. Eerdmans Publishing, Michigan and Cambridge/UK, 2013. szept. 30. p. XV. http://books.google.ro/books?id=NQ75AAAAQBAJ&pg=PA208...

neighbour." – „Fontos megjegyezni, hogy Mohamed az üzenetét olyan miliőben hozta napvilágra, mely tele volt bibliai történetekkel. Amikor Mohamed megkezdte profétai tevékenységét, olyan vita közepette találta magát, zsidók, zsidókeresztények és keresztények között, akik megpróbálták megérteni a Tóra alapján az igazságtételt, és a felebaráti szeretetet."[268]

Reflektálva a fenti idézetekre, az a benyomásunk, hogy mindhárom monoteista vallás majdnem egy időben kezdett kikristályosodni. Ahhoz nem fér kétség, hogy Mekkában is voltak földművesek és másfajta kétkezi munkások, de ha igaz, hogy egy igazságtalan város volt, és valószínű, hogy igaz (ha még Mohamednek is menekülnie kellett onnan), akkor bizonyosak lehetünk, hogy a munkát rabszolgák végezték. Medinában olyanok laktak, akik valahol már megtapasztalták az elnyomást, és ezért tudtak emberségesen ítélkezni. De úgy tűnik, hogy aki menekül, mindig magával viszi azt, ami elől menekül, mert az igazságtalanság generálja a rabszolgaságot, és Mohamed nem szüntette meg a rabszolgaságot, hanem ellenkezőleg mindenkit rabszolgává akart tenni, Isten rabszolgáivá. És hogy mennyire hatással volt az iszlám a katolikus vallásra, az a pápa megnevezéséből is látszik, akit úgy neveztek, hogy Servus Servorum (szolgák szolgája), bár később ez lett a legnagyobb képmutatás. Különbséget kell tenni a szolgaság, és a szolgálat között. Valaki végezhet szolgálatot, anélkül, hogy szolga vagy szolgalelkű lenne.

De vajon Istennek rabszolgákra van szüksége? A rabszolga, tudjuk, nincs döntési helyzetben, ő mindig az ura parancsait hivatott végrehajtani. Vajon ha Isten tényleg rabszolgákat akart volna, nem egyszerűbb lett volna számára robotokat gyártani? Így a következtetés csak az lehet, hogy Isten nem rabszolgákat akar, hanem szabad autonóm embereket. A judaizmus és az iszlám számára az az állítás, hogy Krisztus Isten, vagy egylényegű Istennel, a legnagyobb szentségtörésnek számít. Másfelől a mai keresztény vallás is téved, amikor az embert olyan teremtménynek képzeli, aki ugyanolyan viszonyba áll Istennel, mint a cserépfazék az alkotójával, a fazekassal.

A Claudius és Simon mágus példája azt mutatja, hogy régen a rendkívüli képességekkel felruházott embereket isteneknek képzelték. Maga az eredeti keresztény doktrína is egy rendkívüli képességgel megáldott embert nevezett Krisztusnak, akinek az eljövetelét több próféta megjósolta.

„D. Hieronimus: Eodem tempore fuit Jesus Vir Sapiens si tamen virum eum oportet dicere. Erat enim mirabilium patrator operum, doctor eorum, qui libenter vera suscipiunt: plurimos quoque tam de Judeis quam de gentibus sui habuit Sectatores et credebatur esse Christus." – „Abban az időben élt Jézus, egy bölcs ember, ha embernek szabad nevezni. Csodálatos dolgokat művelt, és azok tanítója volt, akik az igazságot szívesen hallgatták: sok követője volt úgy a zsidók, mint a nemzetek közül, és úgy hitték, hogy ő a Krisztus."[269]

Később a kereszténység, a másik két monoteista vallás nyomására kiiktatta a doktrínából Krisztus emberi voltát, és öröktől fogva létező Istennek kezdte említeni (bár a Biblia mikor ember fiát, mikor Isten fiát emleget), és hogy ne legyen Isten riválisa, így Isten fiának nevezték, a szó szoros értelmében.

Amint láttuk, valamikor a három monoteista vallás képviselői megpróbáltak közös nevezőre jutni, ami kudarcba fulladt. Ez után mindegyik kiépítette a saját védő falait, melyek közül a keresztényeké vált a legsebezhetővé. Ezt a falat maguk a keresztények kezdték bontani, hogy a tanításhoz hozzáférést biztosítsanak a képzetlen tömegek számára is. Ahhoz, hogy az elvont fogalmakat valahogy érthetővé tegyék a Bibliában, belemagyaráztak fűt-fát, ami aztán gyerekmesévé degradálta az egész tanítást, és ismét bebizonyosodott, hogy a pokolba vezető út jó szándékkal van kikövezve.

---

[268] Uo. p. XVI.

[269] Johann Albert Fabricius: *Salutaris lux Evangelii toti orbi per divinam gratiam exericus; sive...* Sumtu viduae Felgineriae, Hamburgi, 1731. p. 19. http://books.google.ro/books?id=ct1lXROMA1YC&pg=PA446...

János evangéliumában még megtaláljuk az eredeti tanitást: „In principio erat verbum, et verbum erat apud Deum, et Deus erat verbum.”[270] „Kezdetben vala az ige, és az ige Istennél vala, és Isten vala az ige.”[271] Az ige nem más, mint a tanítás.

Egy másik eredeti mondat: „Verbigena Christus ex verbo Dei natus.”[272] Magyarul: „Az ige lényegű Krisztus Isten igéjéből született.”

Ha megvizsgáljuk a *Ηυποτυποσες* (Hypotyposes) görög szó összetételét, hamar arra a következtetésre jutunk, hogy a jelentése nem más, mint a magyar *lóvátétel*. Valószínűnek tartom, hogy ezt a nevet nem Alexandriai Kelemen (150 k.–215/220) adta a művének, hanem a későbbi apologéták.

„Lecta sunt Clementis Alexandrini Presbiteri tria librorum volumina: quorum unius inscriptio est, Hypotyposes, alterius Stromateus, tertii vero Pedagogus.” – „Alexandriai Kelemennek három ismert könyve van: egyik a Hypotyposes, a másik a Stromateus, a harmadik a Pedagogus.”[273]

Ahogy a 18. századi szerző állítja, itt Kelemen – állítólag II–III. században – valójában a Biblia egyik változatát mutatja be:

„Universi autem operis scopus fuisse videtur Geneseos, Exodi, Psalmorum, Epistolarum B. Pauli et Catolicarum, ac denique Ecclesiastici interpretatio.” – „Úgy látszik, hogy az egész mű célja a Teremtés könyve, az Exodus, a Zsoltárok és Pál leveleinek értelmezése.”[274]

2. ábra. Alexandriai Szent Kelemen[275] *és Origenész*[276] *André Thévet 1584-es illusztrációján.*

Hozzá kell tenni, hogy az Alexandriai Kelemennel egyidőben élt Origenész ugyanezeket a nézeteket vallotta, amit az alábbi idézetben látunk:

„Hypotyposes quidem disceptationem continent locorum aliquot veteris novique testamenti, quae etiam summatim explicat et interpretatur. Etsi autem recte in quibusdam sentire

[270] http://enciklopedia.fazekas.hu/memo/Janos_evangeliuma.htm.
[271] https://www.biblegateway.com/passage/?search=J%C3%A1nos%201&version=KAR.
[272] Altenstaig, Johann: Vocabularis Ioannis Altenstaig Mindelhaimensis. Ioannes Prüss, 1509. Fo. X. https://books.google.ro/books?id=iDDikKkACTIC&printsec=frontcover&hl=hu&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false.
[273] Clément d’Alexandrie 1757. p. XXII.
[274] Uo. p. XXIII.
[275] https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/5/5c/Clement_alexandrin.jpg.
[276] https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/2/20/Origen.jpg.

visus est, in aliis rursus impie omnino fabuloseque disserit. Asserit enim materiam aeternam esse, et ideas veluti certis decretis induci fingit: Filium quoque in rebus creatis numerat. Ad haec animarum migrationes, multosque ante Adamum mundos prodigiose comminiscitur. Evam praeterea, ex Adamo, non ut Sacri libri tradunt, sed obscaene atque impie inducit. Angelos quoque cum faeminis congressos, liberos inde sustulisse somniat. Quin et Verbum carnem non esse factum, sed ita visum duntaxat..." – „A Hypotyposes egyes részeket tartalmaz az Ó- és Újszövetségből és ezeknek az értelmezését. Bár egyes részekkel egyet lehet érteni, viszont máshol kegyelet nélküli és mesés dolgokat állít. Azt állítja például, hogy az anyag örök, és a fogalmak mint rendeletek lettek bevezetve. A Fiút az alkotott dolgok közé sorolja. Ehhez a lélekvándorlást. A Világ jóval Ádám előtt jött létre. Éva nem Ádámból lett kivéve, ahogy a szent könyvek tanúsítják, hanem obszcén és kegyelet nélküli módon. Azt állítja, hogy az angyalok a nőkkel háltak és gyerekeket nemzettek. Azt mondja, hogy az ige nem testesült meg, hanem csak látszatra..."[277]

Észrevehetjük, hogy ezen állitások némelyikét megtaláljuk a görög filozófusok írásaiban.

„Λεβης σκευος μαγερικον.λεγεται δε και καδος. Παρα τε τη Θεια γραφη, ο λεβης επι τιμωρια κριται. και ιεζεκιελ, λεβητα εκαλεσε τεν Ιερθσαλεμ. κρεα δε τοις ενοικουοντας. πυρ δε, τεν Βαβυλωνα. Ζωμον δε, τεν αι αγκαιαν τροφεν. ου επιλογοιποτος, κατεκαιετο τα κρεα." – „Lebes vas culinarium. Dicitur et cadus. Sed apud Sacram Scripturam Lebes ponitur pro poena. Et Hesekiel vocavit lebetem, ipsam Hierusalem, Hierosolyma. Carnes vero ipsos incolas. Igne vero, Babilonem. Ius vero, necessarium victum. Quo iure deficiente, carnes cremabartur." – „A lábos, konyhai eszköz, amit vödörnek is neveznek. A Szentírásban a lábos úgy szerepel, mint büntetés. És Ezékiel Jeruzsálemet Lábosnak nevezte. A benne lakókat húsoknak. A tüzet pedig Babilonnak. Az élőlényeket pedig a szükséges ételnek. Az utóital pedig, amit a húsra öntenek."[278]

Érdemes figyelembe venni, hogy a Λεβης (lebes) szó hasonlít a magyar lábos szóhoz, de a görög nyelvben nem jelent semmit, ellentétben a magyarral, ami szerint egy olyan edény, aminek lába van (vagy volt valamikor). A σκευος (szkenosz) ugyancsak hasonlít a magyar eszköz szóra. A konyha pedig: μαγερικον (magerikon)=magyari.

Vagylagosan két dolgot feltételezhetünk: 1. Hogy az ógörög nyelv kialakulásakor a két nép közös élettérben élt. 2. Hogy az ógörög nyelvet, különösen a bibliai ógörög nyelvet akkor kreálták, amikor a katarok által képviselt ókereszténységet megsemmisítették, azaz a 13. században. Én az utóbbira tippelek.

Valószínű, hogy Ezékiel könyvét is ekkor írták.

A Bibliában, Ezekiel könyve elején (és máshol többször) ezt olvashatjuk: „...mindazáltal az anyaszentegyháznak nyomorúsága meg nem szűnik."[279] Ezékiel idejében még nem volt szó anyaszentegyházról.

Tudnivaló, hogy a katarok által képviselt őskeresztények hittek a lélekvándorlásban, mely hit, legalább is a mai felfogás szerint, keletről származik.

„Bevün engem azért az Ur házának belső tornácába, és imé az Ur temploma ajtaja mellett a tornác és az oltár között vala úgymint huszonöt férfi, kik háttal fordultak vala az Ur templomára, és orcájok vala napkeletre, és magokat meghajtva imátkoznak vala naptámadat felé. XI. 2. És monda nékem: Embernek fia, ezek a férfiak a kik gondolnak álnokságot, és gonosz tanácsot tartanak ebben a városban. 3. mert azt mondják: nem kell közel házakat éppiteni, mert a

---

[277] Uo.

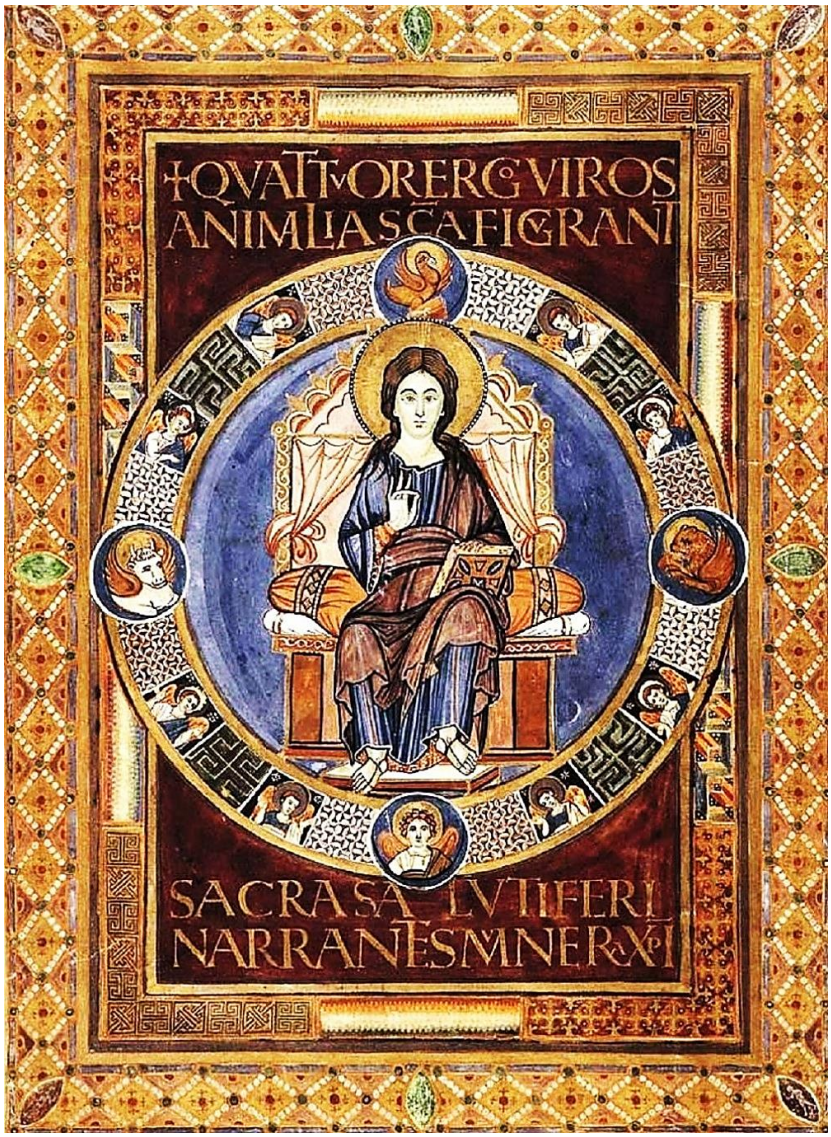
[278] Suidas Thessalius: *Suidas: nunc primum integer latinitate donatus, & ex collatione multorum ...* De la Roviere, 1619. p. 17. https://books.google.hu/books?id=w7Q-83NA1CAC&newbks=0&printsec=frontcover&hl=hu&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false.

[279] Molnár Albert (szerk.): SZENT BIBLIA AZ AZ: ISTENNEK Ô ÉS UY TESTAMENTOMÁBAN FOGLALTATOTT egész szent Írás. Jánsonius János, Amstelodam, 1645. p. 857. V. ö. pp. 203, 302, 724, 855. https://books.google.ro/books?id=dihfAAAAcAAJ&printsec=frontcover&hl=hu&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false

város fazék lenne, mi pedig ama hus. 4. Ez okért prófétálj ő ellenük, prófétály embernek fia!”[280] (Ezékiel VIII.16.)

Ilyen, a józan gondolkodás elleni parancsot nem adhat egy racionális isten. Manapság is, aki csak teheti, menekül a nagy agglomerációkból. A népek városokba tömörítése megkönnyítette az adóztatást, ez pedig mindig egy szűk uralkodó réteg érdeke volt. Ezek sajátították ki maguknak a vallást és az Istent, majd később ezeknek a szurogátjaiat.

Az alábbi ikon (*3. ábra*) olyan történelmi időszakban keletkezhetett, amikor az írás még gyerekcipőben járt, és a képi narratívának még nagy jelentősége volt. A kép a Codex aureus 39. oldalán látható. Egyebek mellett ez az ikon is inspirálhatta Ezékielt, és János apostolt (vagy aki a nevükben írt), a látomásaikra.

3. ábra. Unknown Artist. Majestas Domini (Christ In Majesty). Codex Aureus of Lorsch (Germany). Folio 72v.[281] *Az erdélyi Batthyáneumban őrzött Codex aureus 39. oldalán is látható.*[282]

[280] Uo. p. 864.

[281] https://03varvara.wordpress.com/2010/06/20/unknown-artist-majetas-domini-christ-in-majesty-codex-aureus-of-lorsch-germany-folio-72v-circa-778-820/unknown-artist-christ-in-majesty-codex-aureus-of-lorsch-germany-folio-72v-c-778-820/.

[282] http://digitool.bibnat.ro/view/action/nmets.do?DOCCHOICE=225252.ml&dvs=1663973478588~222&locale=hu&search_terms=codex%20aureus&adjacency=N&VIEWER_URL=/view/action/nmets.do?&DELIVERY_RULE_ID=4&usePid1=true&usePid2=true.

A keresztény képrombolás korábbi vallási jelenségét és időszakát a Kelet-római Birodalomhoz kötve ismerjük a 8. és a 9. századból (a protestánst a 16. századból).

A Codex aureus 39. oldalán látható kép (*3. ábra*) lehet, hogy Minervát ábrázolja. Ha mégis elfogadjuk, hogy Krisztust ábrázolja, ahogyan a mellékelt írás tanúsítja, ez akkor sem lehet az evangéliumokban leírt Jézus Krisztus, márcsak a szakáll hiánya miatt sem, hanem egyszerűen a tökéletességre jutott ember, vagyis egy Krisztus.

A kép alatt ezt a latin feliratot találjuk: „Quattuor ergo viros animalia sancta figurant sacra salutiferi narrantes munera Christi." (Valószínű, hogy tévedésből írtak viros=férfiak-at, vires=erők helyett, mert ember csak egy van a képen, ezért így fordítom:) – „Tehát a négy, ember és szent állatok [együttese], ábrázolják a négyféle erőt, az üdvözítő elbeszélésben, Krisztus négy ajándékát." Valószínű, hogy a négy ábra a földi élővilág négy erősségét (ajándék) ábrázolja: A nemző erőt (bika), a fizikai erőt (oroszlán) és a képzelőerőt (a sas), és az értelmi erőt (ember).

Itt is, mint sok más antik képi ábrázolásnál, megpróbálják a képet beágyazni a bibliai kontextusba. Az evangélium szerint Jézus 30 éves korától kezdett prédikálni. 12 éves korától 30 éves koráig nincs semmi hír felőle az evangéliumokban. De harmincévesen egy férfinak már szakálla van. Arról sincs hír, hogy borotválta volna az arcát. Ezért feltételezem, hogy ez a kép nem Jézust, hanem Minervát ábrázolja. Az írás megjelenése előtt (szerintem a 13. század előtt) a templomokban képi ábrázolással mesélték el a vallási történeteket. Amikor megírták a Jézus történetét, és a keresztény egyházból zsidó-keresztény egyház lett, akkor a templomokban a régi képeket, melyeket nem tudtak beágyazni az új irányzatba megsemmisítették. Ez volt a képrombolás időszaka, ami aztán több fantom időszakban megjelenik a történelem könyvekben.

A tudás átadása elöbb képi ábrázolásokban történt. Az írás általi tanítás jóval később. Amikor megjelent az írás, óriási vetélkedés támadt azok közt, akik képekben tanítottak, és azok közt, akik írásban. Itt valószínű, hogy a haszonszerzés is közrejátszott. Volt idő, amikor képeket romboltak, máskor könyveket égettek. Végül az íráspártiak kerekedtek felül, mivel így olcsóbban, nagyobb mennyiségű információt lehetett továbbítani. Így győzött az írás, és így jött létre a Szentírás. Így idővel feledésbe ment sok képi ábrázolásnak a jelentése.

Az eredeti keresztény tanitás szerint az ember képes a tökéletesedésre. Ezt megteheti saját erejéből, sőt ez az egyetlen mód ahhoz, hogy valóban tökéletesedjen. *Négy*, mondjuk úgy, hogy Istentől (természettől) kapott *adottsága* van az embernek, melyek segítségére lehetnek ebben a folyamatban. *Az első a nemzés*, amit a régi szimbolikában a bikával ábrázoltak. Mivel az emberi élet rövidsége miatt egy emberi élet nem elég a cél eléréséhez, ezért szükség van az újraszületésre, ami a nemzés által érhető el. *A második adottsága a fizikai erő*, amit egy oroszlán jelképez a szimbolisztikában. Erre szükség van a saját biztonsága megőrzése végett. *A harmadik adottság a képzelő erő*, amit szimbolikusan egy madárral ábrázolnak. Ez segít úgy a külső, mint a belső világunk átformálásában, ugyanakkor a biztonságát már nem a fizikai erő biztosítja, hanem az ész ereje. Ennek a mottója: „Többet ésszel, mint erővel." *A negyedik adottság az értelem*, amit egy emberi arccal ábrázolnak. Ez segít abban, hogy megtaláljuk a harmonikus kapcsolatot az egész élő világgal. A nemzésről meg kell jegyezni, hogy amennyiben féktelenül működik, a tökéletesedés szempontjából inkább káros mint hasznos. Ezt felismerve volt olyan irányzat a kereszténység elött, amely megpróbálta akadályozni a nemzést. Ezt láthatjuk szimbólikus ábrázolásban a Mitrász-szobron (*4. ábra*).

Azonnal láthatjuk, hogy ezek az erőknek nevezett adottságok, valójában fegyverként is használhatók. Nem kevés nép ez által hódított, és hódít ma is. Ugyanígy fegyverként használható a fizikai erő, és a képzelő erő. Az értelmet birtokló tökéletes embernek birtokában van mind a három állati erő, de ezeket ritkán használja és kivált nem fegyverként. Az értelem abban különbözik a képzelőerőtől, hogy a képzelő erőértelem nélkül csak állati ravaszság. Ezzel lehet cselezni, hazudozni, csapdát állítani másoknak.

A fentebb leírt négy erő nem egyformán oszlik meg minden emberben. A tökéletesedés folyamatában a négy erősség négy fokozatot jelent. A legalsó fokozat a nemző erő (bika, az érzékiség), a következő a fizikai erő (oroszlán, az érzékiség és az érzelem keveréke), a harmadik a képzelő erő (sas, az érzelem és az értelem keveréke), a legfelső fokozat az értelem. Erre a fokozatra csak az az ember jut el, aki uralkodni tud az előző három erő fölött, és féken tudja tartani azokat. A keresztény vallás egyik nagy tévedése lett, hogy nem az értelemre helyezi a hangsúlyt, hanem az érzelemre. A katolikus egyháznak birodalmi törekvései voltak, és erről most sem mondhat le az „egy akol egy pásztor" jelmondat értelmében. A birodalomépítés titka az, hogy különböző fajú és műveltségű népeket kevernek össze, ami felmorzsolja a kisebb közösségek összetartását, önállóságát, így téve őket engedelmes alattvalókká.

Ahhoz, hogy különböző műveltségű, és tudás szintű népek ugyanazt a vallást tudják gyakorolni, le kellett építeni a keresztény doktrínát a lehető legalacsonyabb nívóra. Nem titok, és erről dokumentumok sora szól bizonyítva, hogy a pápák bizonyos időszakokban nagy tömegeket vándoroltattak be Európába, Afrikából, Ázsiából. A vallások egységesítésére is volt már próbálkozás a 15. században.

4. ábra. Bikaölő Mithrász perzsa ruhában (fríg sapka).[283] *Három segítője a Skorpió, a Kutya és a Kígyó (máshol Holló is: csillagképek). A bika legyőzése „a Világ teremtése",*[284] *de ez tehát a túlszaporodás elleni küzdelem jelképeként is értelmezhető (v. ö. bikaviadalok).*

A bevándorlás kapcsán egyesek már a keresztény vallás és az iszlám összeolvasztásáról vizionálnak. Amennyiben nem leszünk képesek felülvizsgálni és kijavítani egyes bibliai téziseket, ez a fordulat hamar be fog következni. A krisztusi tanítás lényege az ember kiemelése a rabszolga státusból. Az iszlám szerint mindenki Isten rabszolgája. Ha figyelembe vesszük Pál

[283] https://hu.wikipedia.org/wiki/Mithr%C3%A1sz#/media/F%C3%A1jl:Tauroctony_BM_Sc1720.jpg.
[284] https://hu.wikipedia.org/wiki/Mithr%C3%A1sz.

apostol értekezését a predesztinációról, akkor szerinte is egyes kiválasztottakon kivül mindenki Isten rabszolgája.

A Minerva-képen (*3. ábra*) tehát ez olvasható: „Quator ergo viros [vires] animalia sancta figurant sacra salutiferi narrantes munera Christi." – „A négy szent állat jelképezi az elbeszélésben szereplő, üdvözítő erőket, mint Krisztus ajándékát."

Bár Ezékiel próféta és János apostol egyaránt tesz célzást látomásaiban erre az ikonra, de a későbbiekben ez teljesen feledésbe merült. Ez azért történhetett, mert egyrészt az ikonon ábrázolt Krisztus nem hasonlít a későbbi Jézus-ábrázolásokhoz, másrészt pedig mert nincs teljes összhangban az említett próféta és apostol látomásaival.

Megpróbálom értelmezni a logika segítségével az ikonon látható szimbólumokat.

A kép baloldalán a bika a nemző erőt jelképezi. A kép jobb oldalán az oroszlán a fizikai erőt, a kép felső részén a sas a képzelő erőt, a kép alsó részén az ember pedig a bölcsességet. Ezen erők hajtó ereje („üzemanyaga") az érzelem. Ezek az erők, különböző emberekben különböző mértékben vannak jelen, mely erőket az ember eszközként, és adott esetben fegyverként is használhat. Bár itt az emberről van szó, mint a megváltás alanyáról, de megjegyzendő, hogy ezek az erők jelen vannak a biológiai lánc minden szegmensében. A legprimitívebb életformákban a nemző erő dominál, majd a következő fejlődési fokozatokban, a fizikai erő, a képzelő erő, majd a legfejlettebb életformánál (az embernél) a bölcsesség (az értelem). Az érzelem mint hajtó erő legprimitívebb formája az érzékiség (a mohó vágy és az utálat). A fizikai erő esetében az érzelem a kívánság és a düh formájában nyilvánul meg. A képzelő erő esetében a szeretet és a gyűlölet formájában. A bölcsesség abban nyilvánul meg, hogy birtokában áll mindhárom állati erő, melyeket ural és féken tart, de ugyanúgy uralma van az érzelem felett is. A keresztény vallás az érzelemre teszi a hangsúlyt, és Pál apostollal úgy véli, hogy a féktelen szeretet az orvosság mindenre. Ez olyan, mint a kocsis, aki miután a lovai elragadtak, a gyeplőt bedobja a lovak közé. A túlzott szeretet épp olyan ártalmas lehet, mint a túlzott gyűlölet.

Platón szerint „az ember lelke hasonlít a világ lelkéhez. Egyszerű testetlen, kezdet és vég nélkül való. A halál után, ha itt tiszta életet élt, visszatér azokba a felsőbb régiókba, melyekből leszállt; a rosszak bűnhődnek és más testekbe költöznek. A földi élet előtti életében a lélek részesült az eszmék szemléletében s ezekre itt a földi dolgok láttára emlékszik. A lélek igazi mivolta csak az észben van (logisztikon); ez a lélek isteni része (to theion), ez halhatatlan; a testbe költözvén, hozzá csatlakozott a halandó lélek, mely két részből áll: a bátorságból és a vágyból; az ész a főben lakik, a bátorság a mellben, a vágy az alsó testben." Így tehát a léleknek három összetevője van: értelem, érzelem és érzékiség. „Mikor az ember megszületik, minden korábbi tudását elfelejti, azonban megmarad az a képessége, hogy ezt a tudást a későbbiekben felidézze, emlékezzen rá. ... A 'lélekfogat' segítségével magyarázta Platón a lélekvándorlást is. A kocsis [az ész], ha rajta múlna, magasra repítené a fogatot. Ez azonban nem mindig sikerül: az önfejű ló olykor lefele tart, a másik ló pedig nem bírja egyedül tartani az irányt. Ekkor a Lélek, hogy a pusztulást elkerülje, az első útjába kerülő testbe beköltözik és életre kelti. Ha a test meghal, a lélek átköltözik egy másik testbe, és aszerint, hogy az egyik vagy a másik ló kerekedik felül, száll lejjebb vagy emelkedik magasabbra az életek rangsorában."[285] Itt a két ló valószínű, hogy Platón szerint a bátorság és a vágy, de szerintem tágabb értelemben az érzelem és az érzékiség. Ami a „fogatot" lefelé húzza, az az utóbbi

Valaki azt hihetné, hogy a fenti ikont a művész a próféta és az apostol látomása alapján készítette, de ahogy az alábbiakból kiderül, ez éppen fordítva történt. Valószínű, hogy az apostol és a próféta a kép megfejtésén töprengve részesült ilyen látomásban.

János jelenések IV. fejezet 6. „És a királyiszék előtt üvegtenger vala, hasonló a kristályhoz; és a királyiszék közepette és a királyiszék körül négy lelkes állat, szemekkel teljesek elől és hátul. És az első lelkes állat hasonló vala az oroszlánhoz, és a második lelkes állat hasonló a

[285] https://www.arcanum.com/.../Lexikonok-a-pallas.../p-1434B.

borjúhoz, és a harmadik lelkes állatnak olyan arca vala, mint egy embernek, és a negyedik lelkes állat hasonló vala a repülő sashoz. És a négy lelkes állat, amelyek közül mindeniknek hat-hat szárnya vala, köröskörül és belül teljes vala szemekkel; és meg nem szűnik vala nappal és éjjel ezt mondani: Szent, szent, szent az Úr, a mindenható Isten, aki vala és aki van, és aki eljövendő."[286]

Aki ezt a szöveget írta, nem volt tisztába a képek eredeti jelentésével. A bikának van jelentése, a borjúnak itt nincs. A latin szövegben nem ír lelkes állatot, csak egyszerűen állatot.

Ezékiel I. „5. Et in medio eius similitudo, quator animalium: et hic aspectus eorum, similitudo hominis ineis. 6. Quator facies uni, et quator pennae uni. 7. Pedes eorum pedes recti, et planta pedis eorum quasi planta pedis vituli, et scintillae quasi aspectus aeris candentis. 8. Et manus hominis sub pennis eorum in quator partibus: et facies, et pennas per quator partes habebant... 10. Similitudo autem vultus eorum: facies hominis, et facies leonis a dextris ipsorum quator: facies autem bovis, a sinistris ipsorum quator, et facies aquilae desuper ipsorum quator."[287] – „És belőle négy lelkes állat formája tetszék ki, és ez vala ábrázatjok: emberi formájok vala. És mindeniknek négy orcája vala, és négy szárnya mindenikőjöknek: És lábaik egyenes lábak, és lábaik talpa, mint a borjú lábának talpa, és szikráznak vala, mint a simított érc színe. Továbbá emberi kezek valának szárnyaik alatt négy oldalukon. Mind a négyőjöknek orcái és szárnyai. Szárnyaik egymás mellé lévén szerkesztve, nem fordultak meg jártukban, mindenik az ő orcája irányában megy vala. És orcájok formája vala emberi orca, továbbá oroszlán-orca mind a négynek jobb felől, és bika-orca mind a négynek bal felől, és sas-orca mind a négynek hátul."[288]

A latin idézet a Vulgátából, a fordítás az oneline Bibliából van. Vajon az utolsó mondatban a „desuper ipsorum"-ot miért fordították hátulnak, amikor az föntit jelent? Nem titkolni akarták-e, hogy milyen képről származnak a próféta által vizionált lelkes állatok?

Miért mondom, hogy a sas a képzelő erőt jelképezi? Azért mert a képzelet úgy szárnyal, mint a madár. A képzelő erőt is lehet használni eszközként hasznos és jó dolgokra, de ugyanúgy fegyverként is, mint cselezés, hazudozás, az ellenfél megtévesztése, vagy ennek csapda állítása. A keresztény vallásban egy galambbal szimbolizálják, és csak az erő pozitív oldalát veszik figyelembe, amit szentléleknek neveznek.

Az evolúció bizonyos fázisában csak a nyers erő dominál. Ezt szimbolizálja az oroszlán, amely fegyverként erős karmokat és fogakat növesztett. Ugyanilyen fegyvert használt a primitív ember is sok időn keresztül. Fosszíliák bizonyítják az ilyen primitív emberek létezését. Később az ember legyőzve a félelmét, lassan kezdte feladni a fizikai erő fegyverként való alkalmazását, és az eszét kezdte használni. Ez már sokkal erősebb fegyvernek bizonyult, és oda vezetett, hogy lassan ezzel a fegyverrel kezdte kiirtani a fizikai erőre támaszkodó lényeket. De nehogy azt higyjük, hogy a képzelő erő, mint fegyver csak a homo sapiens tulajdona. Ez az állati ravaszság megjelenik bizonyos mértékben a biológiai lánc szinte minden szegmensében. Elég megemlíteni a róka ravaszságát, vagy különböző rovarok védekezését álcázás segítségével.

A fentiekből láttuk, hogy a próféta, meg az apostol milyen cselekhez nyúl, a meg nem értett szimbólumok magyarázatánál. De ugyanezt teszik a bibliafordítók is.

---

[286] Jelenések könyve 4, 6-8.

[287] Sophronius Eusebius Hieronymus: *Biblia sacra: vulgatae editionis...* Apud Joannem Baptistam Verdussen, Antverpiae, 1716. p. 109.
https://books.google.ro/books?id=v-Q9AAAAcAAJ&pg=PR14&lpg=PR14&dq=hieronimus+paulino&source=bl&ots=8DI3BBBKtt&sig=wHmsexMME8aLT55_X6MguK2QjaA&hl=hu&sa=X&ved=0ahUKEwjFjJy7l8rXAhVBvBoKHav-DY8Q6AEIKDAA#v=onepage&q=hieronimus%20paulino&f=false.

[288] https://www.arcanum.com/hu/online-kiadvanyok/Karoli-biblia-karoli-gaspar-forditasa-1/ezekiel-profeta-konyve-A6B8/ezek-1-A6B9/

Luther Márton Biblia-fordításában: „10. Ihre angesichte waren vorn gleich einem menschen, und zur rechten Seite gleich einem löwen, bei ellen vieren, und zur linken Seite gleich einem Ochsen bei ellen vieren, und hinten gleich einem Adler bei allen vieren." – „Az arcuk pedig elől emberi arc, jobb oldalt mint az oroszláné mind a négynek, baloldalt mint a bikáé mind a négynek, és hátul mint egy sas mind a négynek."[289]

Károli Gáspár Bibliából: „10. Arcuk pedig ilyen volt: volt emberi arcuk, továbbá mind a négynek oroszlánarca is volt jobb felől, bika arca bal felől és sasarca hátul."[290]

A legutolsó cselezést a Jehova tanúi román nyelvű Bibliájában találtam: „Ezechiel 1, 10. Cat despre fetele lor, toate patru aveau o fata de om, la dreapta o fata de leu, la stanga toate patru aveau o fata de taur, si toate patru aveau si o fata de aquila." – „Ami az arcukat illeti, mind a négynek volt egy emberi arca, jobb oldalt egy oroszlán arc, baloldalt mind a négynek egy bika arca, és mind a négynek volt egy sas arca is."[291] Ravaszul kikerülték mind a Vulgátát, ahol a sas „insuper", tehát felül, és a Luther meg a Károli fordítását is, ahol hátult írnak. Az insuper elszólás (a Vulgátában) bizonyítja, hogy az Ezékiel látomása az ikontól származik, és nem az ikon a látomástól.

Az ikonon megjelenik egy emberi ábrázat is. Feltételezhetjük, hogy ez jelképezi az evolúció következő lépcső fokát. Ahhoz, hogy ezt a lépcsőfokot elérje, fel kell adnia a képzelő erő nyújtotta fegyvert, vagyis a cselezést, hazudozást, álcázást, de ugyanúgy a már említett előbbi másik két erő nyújtotta fegyvert is. Valójában ez az eredeti keresztény tanítás lényege, ami sokkal közelebb állt a keleti vallási tanokhoz, mint a Közel-Keletről származottakhoz. Ezen fegyverek feladásával az ember nagyon védtelenné válik, és ahogy a történelem bizonyítja ennek számtalan ember mártíromság áldozata lett. Világos, hogy a hazudozás, csalás, megtévesztés, és a gátlástalan kegyetlenség mindig győzelmet aratott a jámborság, őszinteség és kegyesség fölött. Akkor viszont feltehetjük a kérdést, hogy bölcs dolog-e feladni a képzelő erő nyújtotta fegyvereket? A megoldás a vallásfilozófiában rejlik. A mai keresztény doktrína olyan téziseket tartalmaz, ami félelmet és bizonytalanságot generál a tömegekben. Ez viszont egy nagyon jó zsarolási eszköz, amivel uralni és kizsákmányolni lehet őket. Örök életet és örök boldogságot, csak bizonyos kikötésekkel bocsát az emberek számára, azon szlogen alatt, hogy „valamit valamiért".

A keleti hindu tanításban nincsenek ilyen megkötések. Ott az örökélet mindenki számára adott. A Bhagavad-Gitában ezt olvassuk: „Akinek szívét bölcsesség tölti el, az nem gyászol sem élőt, sem halottat. Tudd meg ó hős, hogy én, te és e harcosok mind, öröktől fogva élnek, és örökkön-örökké élni fognak, mert a lélek, a Valóság sohasem született, és sohasem halhat meg. Törhetetlen és elpusztíthatatlan az Élet, csak a múlandó tovatűnő keret és foglalat pusztulhat el. A gyarló érzékek tulajdonítanak csak valóságot a múlandónak. De a bölcs közönnyel méri az érzéklés dolgait, úszik az életben, de belé nem merül. – Mint ahogyan levetjük az elviselt ruhát, úgy veti le a lélek is köntösét, és újjal cseréli föl. A test elmúlik, de lélekhez fegyver nem érhet, tűz meg nem égeti, víz el nem fojthatja. Oszthatatlan, ősi, hozzáférhetetlen, mindig szilárd, biztos, ám mindent elérő, mindenen átható, soha nem változó, mindig csak önmaga: ím, ilyen a lélek, az ember igaz valója."[292]

Ezzel a hittel felvértezve léphet az ember az evolúció emberi fázisába. Máskülönben mindig egy könyöradományra szoruló koldus lesz.

[289] *Lutherbibel* 1545. https://www.biblegateway.com/passage/?search=Hesekiel%201&version=LUTH1545.
[290] https://www.online-biblia.ro/bible/1_4/EZE/1
[291] https://www.bible.com/ro/bible/compare/EZK.1.10-11.
[292] https://mek.oszk.hu/00100/00160/00160.htm.

3. Turkia és királya, Iszter-menti szkíták

Az Árpád-házi magyar királylány, Szent Piroska, Szent László király lánya, aki II. Komnénosz Szép János bizánci császár felesége lett, hét esztendősen teljes árvaságra jutott és unokabátyja, Könyves Kálmán király udvarában élt. Szövetség részeként az ország érdekében 16 évesen eljegyezték a bizánci trónörökössel, és 1105–1106 fordulóján tartották meg az esküvőt. Konstantinápolyban Eiréne néven ismerték, mert a házasságkötéséhez Piroskának át kellett térnie az ortodox vallásra, amelyben az Eiréne (Irén) nevet kapta, és kegyes élete miatt halála után szentté avatták.

Eddig a történelmi híradás róla, de ennél még többről van szó, ha megtekintjük az alábbi érdekes adalékot. Az *ειρηνη* görögül *béke*, és a békekötésnek két féle változata van. Közös megegyezés, vagy a gyengébb kényszerűen elfogadja az erősebb fél feltételeit. Első esetben a békének kell legyen valami záloga. Volt, amikor a felek megelégedtek egy ius jurandummal (eskütétel), de aztán rájöttek, hogy az ember esendő, és néha önszántából vagy külső nyomásra megszegi az esküt. A legbiztosabb zálognak a túszadás bizonyult. A túsz az ellenfél (király) egy vagy több gyerekéből állt. Általában a túszt a gyengébb fél ajánlotta fel. A leginkább elfogadott túsz a leánygyermek volt, mivel tudott dolog, hogy egy apa (király) érzelmileg jobban ragaszkodik a lánygyermekhez. A békekötéseket házassággal kapcsolták egybe, amikor a lányt hozzáadták az ellenfél fiához. Ezért van az, hogy a görög királyi családba beházasodó nőket Eirénének (ειρηνη=Irén) nevezték, ami görögül békét jelent. De nem volt ez másképp német területeken sem. Itt a túsz neve (németül) Geisel, görögül olvasva Gizel (Gizella), de ez a szó is a görögből származik. „γεισιπους (geiszipusz) = piatra esita din trupul unei cladiri, pe care ca pe unu picioru se sprijina strasina." = „Egy épület testéből kiálló kő, amelyen nyugszik az eresz."[293] Azaz Szent István esetében a német volt a gyengébb fél.

„Εν τουτοις δε οντος του βασιλεως, ηκουσι πρεσβεις εκ βουλγαρων, σπονδων τε ενεκα, και αμα επι τη θυγατρι του ασαν ελενη, τον του βασιλεως υον θεοδωρον γαμβρον εξαιτουμενοι. Ταυτα ασμευω τω βασιλει ηγγελλοντο, τε αμα εθελοντι." – „Imperator his rebus occupato, e Bulgaria legati veniunt, tum pacis expetende causa: tum ut Imperatoris filio Theodoro, Helenae Asanis filiae nuptias offerent. Quem nuncium laetus accepit Imperator." = „Mialatt a császár ezekkel volt elfoglalva, küldöttség érkezett Bulgáriából, kik a béke érdekében könyörögve kérték Helena Asan lánya házasságát Theodorosszal, a császár fiával (εξαιτουμενοι, εξαιτος=könyörögve kérni)." [294]

A Historia Byzantina írja: „Filia Manuelis Comneni Imperatoris ex Irene prima uxore Maria Comnena, nascitur eam tempestate quam pater in Pannoniam Hungaros bello invasurus movit. Belae deinde Geizae Hungariae regis filio secundogenito, Stephani regis fratri, despondetur circa annum MCLXIII, qui mutato nomine Alexius appelatus, Despotae dignitate ornatus est. Dehinc Manuel, cum nulla sibi virilis proles extaret, Belam imperii haeredem cum Maria pronuntiavit. Sed nata ex Maria secunda conjuge Alexio anno MCLXVII. translataque in eum imperrii successione, Belam a filia seiunxit, eique uxoris suae sororem, quae recens cum Balduino fratre Antiochia Constantinopolim advenerat, despondit. Mariae necessitudinem cum Bela ultra sponsalia non processisse vero simile est, cum Nicetas Belam non Mariae conjugem, sed μνηςορα [eljegyzés] semper appellet. Adde quod Cinnamus tradit pactam tantum fuisse Mariam, nuptiasque haud peractas, propter cognationem, quae inter sponsos erat. Diremptis igitur sponsalibus, et Bela ad alias transeunte nuptias, Maria a multis procis est expetita, atque in primis a Willelmo Siciliae rege, cui a Manuele non modo statim post Willelmi patris, cum imperii successione oblatam, sed etiam pactis inter utriusque Principis Legatos initis et

[293] G. Ioanid: Dictionar grec-român, G. Ioanid. 1864. p. 456.
https://archive.org/details/greaca_veche/page/458/mode/2up
[294] Uo. p. 21.

sacramento firmatis desponsam scribit Romualdus Salernitanus Archiepiscopus, qui Zara-Mariam perperam, ni falor, pro Kiri-Mariam vocat." – „Manuel Komnenosz lánya, Mária, ki Irénétől, első feleségétől született, abban az időben, amikor apja Pannoniában megtámadta a magyarokat. Innet Bélát, Géza kisebbik fiát, István öccsét 1163-ban magával vitte, megváltoztatván a nevét Alexiusra, a Despot tisztséget adományozta neki. Mivel Manuelnek nem volt fiú örököse, ezért Bélát összeadta a lányával, Máriával és kinevezte őket örökösévé. De miután második feleségétől, Máriától megszületett fia, Alexiosz 1167-ben, átadta neki a birodalom örökségét, Bélát elválasztotta a lányától, és a felesége húgát adta neki feleségül, ki nemrég érkezett testvérével, Balduinusszal Antiochiából Konstantinápolyba. Máriának nem voltak igényei Béla irányában a válás után, mivel Niketasz szerint nem is volt igazi házasság, csak eljegyzés. Ehhez add hozzá Cinamus beszámolóját, ki szerint csak egyesség volt Máriával, nász nélkül, mivel vérrokonság volt köztük. Így tehát a jegyesek szétválasztása után Máriának sok kérője volt, elsők közt Wilhelm, Szicilia királya..."[295]

Nikite Acominate Choniate szerint miután Manuel császár a szicíliai hadjáratban keserves vereséget szenvedett, jónak látta más irányban hadakozni, éspedig észak felé a magyarok ellen.

Choniate így folytatja: „Sed quid dicamus de viro, qui tanto studio, quamuis infelici conatu, in Imperium in integrum restitutendum, et barbaros subigendos uncubuit. Inde expeditione contra Peones, qui et Hungari et Hunni apellantur, indicta occidentales legiones currus in castra adducere iubet, quibus et sibi ipsis commeatum adveherent: et caeteris, qui vehiculis carerent, suppedi tarent. Cum exercitus convenissent, ipse quoque Sardam, quae nunc Triadiza vocatur, venit. Ubi non diu commoratus, cum Paenones per legatos pacem fecissent, iter contra Serviorum satrapam, convertit, quo obiter territo, et persuaso, ut omisso foedere Hunnico, solum Impreratorem agnosceret et dormidaret: magna copiarum parte dimissa, in provinciam Thesssaliam prosectus: ibique, quandiu opportumum videbatur, commoratus, Imperatricem urbem ingreditur... Hunnorum princeps, bellp Romanis statim illato, Branizobam obsider, et late omnia incursionibus pro sua libidine itastat. Quare Imperator chartularium, Basilim Zinzilucem, ducem contra cosmittit. Is, milite in cohortes et phalanges descripto, cum se invictum exercitum habere putaret, Hungaros adortus, victoriam non diuturnam sdt adeptus. Nam hostes in Romanos temeres persequentes consevi, acceptam cladem illustriore victoria pensarunt. Quo Imperator audito, iter eondem intendit, ut Peones suo adventu territi, provonciis illis cederent. Quod quum fecissent, iis conditionibus bello composito, quas tempus ferebat: Branizobae et Belligradi rebus constitutit, domum redit. Cum hostes paulisper conquiessent, nec ullius opes in Occidente metuendae viderentur, expeditionem in Aemeniem decernit." – „De mit mondhatnánk arról az emberről, ki annyit küzdött, bár néha szerencsétlenül, a birodalom integritásának megőrzése és a barbárok alávetése érdekében. Hadjáratot indított a Peonok ellen, kiket magyaroknak [hungar] és Hunoknak hívnak. A kijelölt nyugati légióknak megparancsolta szekerek táborba való hozatalát, melyeken a saját maga számára szükséges ellátmányt szállítsák. Amikor a sereg összeállt, ő maga is megérkezett Szárdikába, melyet ma Triadizának hívnak. Itt nem sok ideig maradt, miután a peonokkal küldötteken keresztül békét kötött, a szerb kormányzathoz fordult, kérve és fenyegetve őket, hogy mondják fel a hunokkal kötött szövetséget, és csak a császárnak engedelmeskedjenek: a sereg nagy részét itt hagyva Tesszáliába indult, ahol néhány napig maradt, majd visszament a császári városba... A hunok fejedelme azonnal háborút indított a rómaiak ellen, és megostromolta Branizoba várát, és az egész környéket kénye kedve szerint rabolta. Erre fel a császár Zinziluce Basiliust küldte ellenük, akinek a serege legyőzhetetlen hírében állt. Ezek megtámadták a magyarokat, de vereséget szenvedtek. Ezt hallván a császár ő maga indult azzal a céllal, hogy megfélemlítve a peonokat, azok átadják

[295] Charles Du Fresne Du Cange*: Historia Byzantina duplici commentario illustrata prior familias ac stemmata* ... Ludovicum Billaine, Paris, 1680. p. 187. https://books.google.ro/books?id=KMeo0vPRYGsC&printsec=frontcover&hl=hu&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false.

neki a provinciájukat. Ezt sikeresen elérve és Branizoba és Belgrád ügyét is megoldva Örmény-ország ellen indult."[296]

Továbbá: „Ita iritato illius animo, aliarum calumniarum occasiones quaerit: magis etiam contra Styppiotam inflamatus, quod Imperator illi aurea bulla cum radiantibus gemmis data, mandarat, ut in magna Blachernia ecclesia iurijurando praeesset, quo Imperii successio Alexio Hungaro et filiae Mariae confirmaretur (quod munus ad Loggothetae potius officium pertinebat) scriptu nugacissimum composuisse ferturquod scilicet Styppiota ad Siciliae regem missurus esset." – „A császár haragját más rágalmak mellett az váltotta ki, hogy Stippiota levélben értesítette Szicilia királyát arról, hogy a császár a Blachernia templomban aranybullába iktatta magyar Alexio és Mária lánya örökösödését, ami sokak szerint a kancellárt illette volna meg."[297]

Ezt az árulást a császár úgy torolta meg, hogy megvakíttatta Stippiotát.

Mai szerző szerint Manuel „eddig is mindig pártfogolta a trónkövetelőket, most is a jó rokon címén azt a tanácsát, sőt kívánságát fejezte ki a magyarok előtt, hogy a hozzá menekült István herceget, II. Géza öccsét tegyék meg királlyá. Hivatkozott a régi magyar szokásra, miszerint a királyt az öccse, nem a fia követi az uralkodásban."[298]

Hogy lehet, hogy Manuel nem hallott I. Istvánról, aki apját követte az uralkodásban?

„Mielőtt rátérnénk a pannoniai dolgokra, a tisztánlátás végett nézzük a következőket. A hunok fejedelmének, Jásznak [II. Géza], két testvére volt, István és László, és ugyanannyi fia István és Béla. István, hogy elkerülje a testvére csapdáit, Konstantinápolyba menekült, ahol a császár jóindulatúan fogadta és a császári családból való feleséget adott neki. Nemsokára László is követte a példáját, aki nem félelemből, hanem testvére, István jó sora láttán indult oda, és akit ugyanolyan jól fogadott a császár. Ő viszont nem kívánt ott házasságot kötni, így nemsokára hazatért. Géza [Jász] hirtelen halála után fia, István követte őt a trónon. Manuel császár, aki a pártfogoltját szerette volna Magyarország élén látni, mivel így megkaphatta volna Francochorio tartományát és Zeugminum várát, amire már rég vágyakozott. Így azonnal küldötteket menesztett Magyarországra, akik előadták a császár igényeit, de ezek eredmény nélkül tértek haza. Ez után Istvánnak azt tanácsolták a császáriak, hogy a Duna melletti Szardikába menjen bizánci csapatok élén. Közben megpróbálták a magyar urakat pénzzel megvásárolni, de csak annyit értek el, hogy a magyarok lemondtak István [Géze fia] örökösödéséről, ha László lesz a király. Miután László nemsokára meghalt, a magyarok ismét Istvánt [Géza fiát] választották. Ezt viszont a császár már nem tűrte, és fegyverek árán kikényszerítette István [Géza öccse] trónra kerülését, ugyanekkor Bélát, Géza kisebbik fiát eljegyeztette Mária nevű lányával, mint jövendőbeli örökösét. A magyar urak ebbe nem nyugodtak bele, és egy Tamás nevű főember által Istvánt megmérgezték, ami után a császár háborút indít a magyarok ellen. Így kezdődik egy tízévi háborús időszak a magyarok és bizánciak közt, váltakozó sikerrel, amelynek legfőbb elszenvedői a zeugminumi és környékbeli polgárok voltak."[299]

És: „Ut autem sub id tempus Hungariae rex obiit, Manuel eius mortem peropportunam ratus, Alexium statim cum splendido comitatu, et maximo apparatu Regio, ad Pannoniae dominatum accipiendum ablegat. Eo sine labore diademate ornato, et totius Hungariae rege citra controversiam declarato." – „Mivel ez időben" – 1173 – „meghal III. István, a császár

[296] Nicetas Choniates: *Nicetae Acominati Choniatae, ... 86. annorum historia, uidelicet ab anno ...* Apud Ioannem Oporinum, Basileae, 1557. pp. 51-52. https://books.google.ro/books?id=GL7Q3VBpLisC&printsec=frontcover&hl=hu&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false.
[297] Uo. p. 56.
[298] Görög Ferenc Dr.: *A magyar nemzet története.* Horizont Kiadó, 2001. p. 84.
[299] Uo. p. 63.

megfelelő idejét látta annak, hogy Alexioszt fényes kisérettel és felszereléssel ellátva Pannoniába menessze a hatalom átvételére. Ott nehézség nélkül megkoronázva, ellentmondás nélkül elfogadták egész Magyarország királyának III. Béla néven."[300]

Mivel a korona minden bizonnyal Bizáncból származik, nem árt ennek a kérdésnek a szemrevétele. A koronával kapcsolatban sokmindent mesélnek, de a lényeges dolgokról mélyen hallgatnak. Világosan látszik, hogy a korona alsó része a császári hatalmat, míg a felső pedig az egyházi hatalmat szimbolizálja,[301] mely két hatalom általában összefonódott, de az egyházi fölötte állt a császárinak (legalábbis ez volt az eredeti elképzelés). Tehát valószínű, hogy a két rész már eredetileg összetartozott. A magyar korona épp attól különleges, hogy itt az egyházi és a világi hatalom megfér egymással, ellentétben más koronákkal, ahol e kettő nincs összekapcsolva. A pápa süvegét tiarának hívják, mely név valószínű, hogy a triara szóból lett elferdítve, mely két szó összetételéből áll: a tri=hármas, és az ara=védett, oltalmazott. Mielőtt a Katolikus Egyház kanonizálta volna a Pentateuchot, a pápáknak hármas abroncsú koronájuk volt, ami hármas védelmet jelentett, a királyokkal szemben, akiknek a koronája csak egy abroncsból állt. A király a sakkban is védelmet élvez, mert nem lehet csak úgy kiütni, mint a többi közönséges figurát. A palást (kazula) is ezt a védelmet szimbolizálja. A pápák néha egyházi személyeknek elismerésük jutalmául palástot adományoztak.

A bizantinológus Moravcsik Gyula szerint a koronán „a magyar király zománcképe körül a következő felirat áll:"[302]

ΓΕ	ΚΡ́Α	
ѠΒ	ΛΗϹ	
ΙΤΖ	ΤΟΥ	Γεωβιτζὰς πιστὸς κράλης
Α′Ϲ	Ρ	Τουρκίας
ΠΙ	ΚΙ	
ϹΤ	Α	
Ο	Ϲ	
Ϲ		

azaz „*Géza, Turkia hivő (hü) királya*"

Magyarázatként hozzáteszi: „A magyarok Τουρκοι neve akkor már régen használatos volt a bizánci történeti irodalomban... A magyarok Τουρκοι neve nyomán a X. századi bizánci forrásokban feltűnik a görögös képzésű országnév, Τουρκια is... A magyar királyok κραλης címe először a veszprémvölgyi oklevélben tűnik fel. ...a XI. századi Bizáncban a magyar király címe következetesen κραλης, amely a magyar 'király' szónak felel meg... A κραλης mint a magyar királyok bizánci címe a XII. században is tovább él... Mit jelent a πιστος a magyar király címe előtt? ...annyit jelent mint 'Krisztusban hívő'... A bizánci udvar tehát, amidőn a magyar király címe elé odatette a πιστος jelzőt, mely a császárokat illette meg, a magyar királyt mintegy a kelet-római császárok mellé állította. ... hogy ezáltal a magyar király címének jelzője azt is kifejezze, hogy 'hívő', mint maguk a bizánci császárok, de azt is, hogy 'hű'. Michael Dukas kormányának nyugati orientációjába kapcsolódik bele a magyar királysággal való barátság és szövetség is, amelyre a közvetlen ösztönzést a bolgár felkelés és a besenyők és úzok lázongásai és támadásai adhatták meg. E szövetség pedig nemcsak Bizáncnak, hanem Magyarországnak is érdekében állt. Géza herceg a nemzeti függetlenség képviselője, aki törekvéseiben Bizáncra támaszkodik... Amidőn Géza herceg a mogyoródi ütközet után, 1074 tavaszán átvette az ural-

[300] Choniates 1557. p. 85.

[301] A Szent Korona a mai állapotában, „a három földi uralkodó" képével, de ezek nem eredetiek az aranyműves vizsgálat szerint. Hogy Bizáncban tették volna azokat a Szigeti István által bemutatott Tiridatesz-féle koronára (lásd Acta Historica Hungarica Turiciensia 2025/1. pp 6-44.) további kutatást igényel, de az alábbiak és Moravcsik-szövegei felvetik ezt a gyanút. – *A szerk.*

[302] Moravcsik Gyula: *A magyar Szent Korona görög feliratai. (Székfoglaló.)* MTA, Budapest, 1935. p. 32. https://real-eod.mtak.hu/592/1/ERTNYELVSZEP_25_05.pdf.

mat, nehéz feladat várt rá. Salamon a vesztett csata után Pozsonyba vonult vissza és döntő lépésre határozta el magát. Sógorához, IV. Henrik német királyhoz, a német-római birodalom urához fordult segítségért és neki Magyarországot hűbérül ajánlotta fel. Gézának tehát nemcsak saját uralmát kellett biztosítania, hanem a német-római császári befolyással szemben az ország függetlenségét is ki kellett vívnia. ...a következőket olvassuk Nikephoros Botaneiates császárról (1078–1081): δεδωκε δε και την ανεψιαν αυτου ο βασιλευς την ζυναδηνην, θυγατερα ουσαν θεοδουλου του ζυναδενου, τω κραλη ουγγριας εις γυναικα, ου και τελευτησαντος αυθις εις το βυζαντιον υπεστρεψε. [A király feleségül adta unokahúgát, Zynadénét, Zynadenos Theodoulos lányát is a magyar királynak, majd ő maga is visszatért Bizáncba.] Hogy ez a tudósítás csak I. Géza házasságára vonatkozhatik, az bizonyos. ... Minden valószínűség amellett szól, hogy e házasságkötés kapcsolatos volt a bizánci szövetség megkötésével és hogy ezzel együtt kapta Géza Bizáncból a koronát. ...a korona a magyar királyság szuverenitásának Bizánc részéről való hivatalos, okiratszerű elismerése és biztosítása."[303]

Moravcsik a I. Géza királyt és nevét azonosítja tehát a Γεωβιτζα′c felirattal. Előbb cáfolja az addigi nézetet, miszerint a szó végén a Δ′C lenne, mert az A′C(Σ). És a két betű közti kis vonás sem annak a rövidítése, hogy *δ<εσποτη>ς*, mert az -ας a Γεωβιτζ szükséges görög végződése.[304] Majd kijelenti, hogy „a feliratban I. Géza királyunk (1074–1077) neve rejlik, az kronológiai okok alapján kétségtelen."[305] Részéről ennek bizonyítását az imént láttuk.[306] A Géza névről Moravcsik azt is megjegyzi, hogy a Γεωβιτζας „Jeovicasz vagy Jeovicsasz volt, s amelyben az -sz végződés természetesen az idegen név elgörögösítésének következménye, vagyis görög végződés. Ez utóbbi elhagyása után egy Jeovica, vagy Jeovicsa alakot kapunk, amely ha nem is felel meg pontosan, de legalább megközelíti a várható magyar Gyeßicsa, illetve Gyeücsa alakot, melyet a középgörög nyelv meglevő hangjaival, illetve azoknak megfelelő betűkkel híven nem tudott visszaadni."[307]

A már idézett Görög Ferenc 1935-ben kiadott könyvében írja a koronával kapcsolatban: „E koronán görög nyelven a következő felírás van: Turkia hűséges királyának." Ez a πιστος másik jelentése Moravcsik szerint.

A koronaabroncs hátulján, Dukász Mihály alatt, vele háromszöget alkotva Konstantin társcsászár, Dukász Mihály fia és trónörököse (egyes kutatók szerint a korábbi társcsászár, Dukász Mihály szintén Konstantin nevű fivére, vagy VII. bíborban született Konstantin), valamint Géza következik.

A közismertetésben azt találjuk róla, hogy „Géza képének felirata a következő: Γεωβιτζας Πιστος Κραλης Τουρχιας (átírásban: Geóbitzasz pisztosz kralész Turkhiasz), amit így lehet fordítani: 'Geobitzasz, Turkia hívő királya'. A 'Geobitzasz' a magyar Géza név bizánci formája, míg 'Turkia' megfelel Magyarország hagyományos bizánci elnevezésének. Géza nevét kék betűkkel írták ki. Fejét nem övezi dicsfény, ami az alacsonyabb rangra utalhat."[308] Ám Moravcsik ezt másként látja, rámutat, hogy hasonlóképpen míg „Krisztus, az arkangyalok és szentek képeit övező feliratok betűi kékesszínű zománcból vannak, addig Michael Dukas-féle zománcképen levő feliraton vörös zománcbetűket látunk. Ismeretes, hogy a bizánci okleveleken a császári

[303] Uo. pp. 33-42, 46.
[304] Uo. pp. 26-30,
[305] Uo. p. 30.
[306] Ahol megemlíti Weszprémy Istvánt, mint aki először mondta ki, hogy I. Géza király képe van koronánkon (Weszprémi István: *Magyarországi öt különös Elmélkedések*. Pozsony, 1795.). Addig az volt a nézet, hogy Szent István apja, Géza fejedelem szerepel ott. (Ezt először Godofredus Schwartz: *Initia religionis christianae inter Hungaros ecclesiae orientali adserta. Dissertatio historico-critica.* Magdab, Halae, 1740. állította, mint Bogyay Tamás: A Szent Korona mint a magyar történelem forrása és szereplője. *Aetas* p. 80. https://epa.oszk.hu/00800/00861/00104/pdf/EPA00861_aetas_1987_01_080-101.pdf megemlíti.)
[307] Moravcsik 1935. pp. 31-32.
[308] https://hu.wikipedia.org/wiki/Szent_Korona.

aláírás mindig vörös tintával történik. Ez a körülmény tehát a zománcképen látható császári feliratnak már külsőleg is bizonyos diplomatikai és ezzel együtt hivatalos jelleget ad."[309]

Plutárchus egy mondása: „Így aztán csak későn, öregkorunkban jutottunk hozzá, hogy latinul írott műveket tanulmányozzunk, s ekkor csodálatos, de való dolog esett meg velünk. Nem a szavakból értettük meg és fogtuk fel ugyanis a tényeket, hanem az általunk már jól ismert tényekből következtettünk a szavak jelentésére."[310] A „jól ismert tények" viszont sokszor hamisak, így néha a szavak jelentése is.

5. ábra.[311]

A Szent Koronán tehát ezt a kifejezést találjuk (*5. ábra*): *Γεωβιτζα΄ς Πιστος Κραλης Τουρχιας*.

Amit a nagyérdemű tudósaink többnyire figyelmen kívűl hagynak, vagy tévesen értelmeztek, az ama kis vessző az utolsó ***a*** betű fölött (után kissé), amivel az ***n*** betűt helyettesítették – rövidítési céllal. Így Geobitzac nem Géza, hanem *Geobizá**n**c*, azaz *Bizáncföld*. Tehát a helyes fordítás ez: ***Bizáncföld híve Turkia királya.***[312]

Itt két dologra kell magyarázatot találni: Miért Turkia királya, és miért Bizáncföld híve?

A történeti írásokból kiderül, hogy egészen a 12. századig Európában és a Közel-Keleten számtalan vallás, számtalan filozófiai irányzat létezett, és ezek mind megférték egymással békességben. Amikor a 12. században a katolikus egyház hegemón uralomra tett szert, akkor kezdték átírni a történelmet az egyház tollnokai, úgy, hogy a nemkívánatos, még ki nem irtott népeket, és ezek nemkívánatos világnézeteit visszadátumozták a történelemben annyi évvel, amennyit ők beleloptak a történelmi időskálába, tudniillik ezer évet. Így került vissza az ókorba a görög filozófusok nagy része, valamint a nemkívánatos vallási nézetek képviselői, meg egyes nemkívánatos nemzetek, mint a megariak vagy magariak.[313] A történelmi igazságot csak úgy lehet összerakni kis elszólásokból, ha minél több forrást egybevetünk. Olvassuk tehát:

„Bizantium Traciae civitatem perillustrem, utriusque linguae monumentis celeberrimam, sors Delphica vel praecipuae extulit, quae scitantibus megarensibus ad eam pertinens reddita, ferme sic est: ολβιοι οι κεινεν πολιν ανερες οικησουσιν ακτησ ***Θρηικιης*** υγρον παρα ακρον στομα ποντου." – „Bizánc, Trákia gyönyörű városa, mindkét nyelvi emlékei híresek, ahogy a delphoi jóslatokban áll, ahol a megariakról tudott dolgokat közvetít, ami körülbelől így hangzik:

---

[309] Moravcsik 1935. p. 17.

[310] Plutarkhosz: *Párhuzamos életrajzok 2. kötet*. Démoszthenész 2. Magyar Helikon Kiadó, Budapest, 1978. https://mek.oszk.hu/03800/03892/pdf/03892-2.pdf.

[311] https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/d/d0/G%C3%A9za_I.jpg.

[312] E bizánci kapcsolatot igazolja, hogy „Géza nevét kék betűkkel írták ki. Fejét nem övezi dicsfény," – amint a két másik uralkodóét igen, és az ő nevüket piros betűkkel írták – „ami az alacsonyabb rangra utalhat." (Uo.) – *A szerk.*

[313] Róluk lásd: Fábián 2023.

Abban a városban lakó boldog emberek, kik Trákia tengerpartján laktak a Pontus bejárata végén."[314] Ebből világosan látszik, hogy Bizánc alapítói a megariak voltak.

A figyelmes olvasónak azonnal feltűnik a fenti szövegben, hogy Trákia neve Θρηικιης, pedig görögül helyesen Θρακια lenne. De minthogy a legrégibb írásokban helyspórlás végett csak mássalhangzókat használtak, így a trákia mint trk szerepelt, nem mindenkinek sikerült a lerövidített (abreviált) nevet visszaállítani. A magyar nyelv kerüli a mássalhangzó torlódásokat, így lett magyarul a trk-ből turkia, a trákból török.

A magyarok bármelyik névváltozatban, legyen az szkíta, hun, vagy avar, mindig jelen voltak a Balkánon a Dunától Bizáncig. Trákia mint ország nem nagyon szerepel a történelmi írásokban, csak olyan terület, amit évszázadokon keresztül magyarok uraltak, majd Bizánc megerősödésével kázus bellinek számított a magyarok és a bizánciak között.

Amikor az Oszmán birodalom megszállta a Balkánt, akkor az európai történészek nagylelkűen nekik adományozták a Turkia nevet. Így lehetett megarmentesíteni (magyar-mentesíteni) a Balkánt.

Az, hogy a magyarokat miért nevezték törököknek, most kiderült, de azt is tudjuk, hogy nem kisebb történész, mint Aventinus a magyarokat maegariknak nevezi.[315]

Visszakapcsolva az előbbi, 1053. oldalon lévő könyvszövegre: „Felices vero futuri pronuntiantur viri, qui Thracii littoris civitatem habitabunt ad Pontos. Quanquam non me fallit, Bizantios, ita quandoque a Graecis convelli, ut acolasti dicantur, id est intemperantes: quippe qui in Venerem ferrentur praecipites, et vinum. Quod in varia historia recensuit Aelianus, illos plurimum in caupona solitos versari prodens: Proinde εκ τουτων inquit, εξεστι νοριν, οτι και ωρος πολεμους αλλοτριοτατοι διακειν ται βιζαντιοι. Narratur illud quoque, quum vehementius obsidione premeretur Bizantium, nec in moenibus contineri tamen cives possent, quod in tabernas ex more diverterent vinarias. Leonides eorum dux ad moenia excitari cauponas imperavit. Quo effectum sophismate est, ut in oficcio continentur Bizantii. Aprobantur vero haec Daemonis quoque auctoritate. Subscribere et Menander videtur, ubi ait, μεθυσους τους εμπορους ποιει το Βυζαντιον, ολεν επινε τεν νυκτα. Illud adjacero obiter, Argivos item ac Tiryntios et Illiricos quoque, ut vini cupidiores a gravissimis Graecorum incessi plerunque. Denominatum vero Byzantium creditur a conditore Bizante, vel quod ductor classis quidam fuerit Bizes nomine. A Bizanto rege vocari Bizantium scribit Diodorus. Diu autem post Constantinopolis nuncupata, et nova Roma." – „Boldogokon a jövő embereit kell érteni, akik a Pontus mellett Trákia tengerpartját lakják. Engem nem tudnak megtéveszteni, még ha a görögök is így gondolják, hogy a bizánciakat eszementeknek és mértékteleneknek tartják, hogy ugyanis kicsapongással bujálkodnak és mértéktelenül isszák a bort. Ahogy különböző írásaiban állítja Aelianus, többnyire szokásuk szerint a korcsmákban vannak. Tudjuk, hogy háború idején idegenek támadtak Bizáncra. Mesélik, hogy amikor az ellenség vehemensen ostromolta Bizáncot, nem volt kit felvinni a falak védelmére, mivel mindenki szokás szerint a korcsmában borozott. A királyuk, Leonidász megparancsolta, hogy vigyék fel a korcsmákat a falakra. Így tudta rábírni a bizánciakat a kötelességük teljesítésére. Ehhez kellett a Démonok hatalmának beleegyezése is. Ezt aláírja Menander is, amikor ezt mondja: A részeg kereskedők építették Bizáncot, akik egész éjjel ittak. Mellesleg ehhez hozzáteszem, hogy az Argivosok, a Tiryntiusok, és

---

[314] Lodovico Ricchieri, Ludovicus Caelius Rodigino: *Lectionum antiquarum libri triginta, recogniti ab auctore, atque ita locupletati*... Gerlach & Beckenstein, Francofurti et Lipsiae, 1666. p. 1053. https://books.google.ro/books?id=AUBJAAAAcAAJ&pg=RA1-PT280&dq=caelius+scytharum&hl=hu&sa=X&ei=pYoMVIGrOMSaygPsoCIBA&ved=0CC4Q6AEwAg#v=onepage&q=caelius%20scytharum&f=false.

[315] Johannes Aventinus: *Ioannis Aventini Viri CL. Annalivm Boiorvm, Sive Veteris Germaniæ Libri VII* ... Impensis Lvdovici Regis, Francofurti,1627. p. 7. https://books.google.ro/books?id=rchcAAAAcAAJ&printsec=frontcover&hl=hu&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false.)

az Illirek is nagyon szerettek bort inni, akiket a komoly görögök lenéztek. Bizánc neve pedig a Bizánc nevű alapítójától származik, vagy egy Bizes nevű hajóflotta vezetőjétől. Később megváltozott a neve Konstantinápolyra és Új Rómára."[316]

Látjuk: „Ehhez kellett a démonok hatalmának beleegyezése is." Ez a mondat elárulja, hogy kiknek a keze van a bizánciak lejáratásában, és miért írja a szerző, hogy őt nem tudják megtéveszteni.

Továbbá: „Aprobantur vero haec Daemonis quoque auctoritate." ... „Felicitati ac pulchritudini civitatis, Macedonis Philippi calculus plurimum item suffragatur. Auctor quippe in Sophistarum historia Philostratus, Ductanti adversus Bizantios instructissimas copias Philippo Leonem sophistem obvium se ingessisse, atque ita scitari istitisse: Quid tibi factum, o imperator, quave nostra extimulatus injuria in nos prorvis armatus? At Philippus: Quoniam patria tua, omnium speciosissima civitatum, in suos amores me facile pellexit: proindeque ad deliciarum mearum portas appropero, signa illaturus. Sed inquit Leo, amatores qui redamari postulent, armis minime grassantur: neque enim bellica, sed musica expetunt organa,qui amori student." – „A város szépsége és boldog léte Makedón Fülöpöt is megihlette. Philosztratosz a szofisták történetében ezt írja: amikor Fülöp nagy hajóhaddal jött Bizánc ellen, a szofista Leon elébe ment és tudakozva ezt kérdezte: Mit tettünk neked, ó császár, hogy fegyverrel jössz ellenünk? Erre Fülöp: Mivel a hazád a legkivételesebb ország, így könnyen elcsábított a szerelme. Ezért gyönyörűségemre közeledek a kapuihoz, hogy megérintsem. De" – mondja Leo – „a szerelmesek, akik hódítani akarnak, nem fegyverrel rontanak be: és semmiképp kardcsörtetve, hanem énekkel, zenével, ami szerelmesekhez illik."[317]

Miután 1205-ben a kunok, kiket szkitáknak is neveztek, a bolgárokkal megsemmisítő csapást mértek a pápa égisze alatt működő latin seregre, Bizáncban a katolikus papok a félévszázadnyi tevékenységük alatt teljesen átírták a görög nyelvet oly módon, hogy semmi se emlékeztessen a nem kedvelt nemzetekre és ezek vallására. Ilyen volt a magyar nemzet is, mivel a kunok (szkiták) tudtuk szerint is magyarok voltak, és nem akkor érkeztek keletről.

Aki átböngészi a 13. századi magyar történelmet, azt veszi észre, hogy a magyar királyok minden csatában a kunok segítségével harcolnak. Akkor hogy is van ez?

Nem léteztek magyar seregek, csak kunok? Az igazság az, hogy a lovas seregeket nevezték kunoknak, mivel ezek a lótartó kunokból verbuválódtak, és ez volt az akkori legütőképesebb hadtest. A kunok, hunok ősidők óta a hadsereg elitjét képezték.

Aztán bosszúból a latinok elkezdték azt propagálni, hogy a kunok egy keletről jött jövevény nép, így osztva meg a magyarságot.

De megtalálták a magyar „zsák foltját is", hogy ugye a magyarok is a kelet valamely bugyrából jöttek. Lassan mi is megszoktuk, hogy fordítva üljünk a lovon, és csodálkozunk, hogy mindenki ferde szemmel néz minket, mint idegeneket.

„Táltos" barátunk a neten azt gyanítja, hogy Sztrabón írásában az ουγρι szót ουργι-ra hamisították. Pedig ha elfogadjuk az őshonosságot (bár úgy tűnik, hogy ez sokaknak derogál), akkor ez pont fordítva történt.

A szkita szót a latin scita (scio, scire, scivi, scitus 4) szóból képezték le, ami tudást hozzáértést jelent. Ugyanez érvényes a görög nyelvre is, de mivel a görög régebbi a latinnál, ezért az nem megengedett ugye, még Strabónnak sem, hogy említést tegyen bármilyen formába a magyarokról. A latin demiurg, ami félistent jelent, több mint valószínű, hogy görög eredetű szó, de hiába keressük a görög szótárban, mert onnan ki lett mosva az ουργ szóval együtt.

A demi=fél szó is csak a latin szótárban szerepel. De ha a demiurg a latin szótárok szerint félisten (ugyanis a demi felet jelent), akkor az urg isten, pontosabban teremtő, vagyis valamit sajátkezűleg létrehozni képes.

---

[316] Uo.
[317] Uo.

Na ezért kellett a szótárakban elmaszatolni az ουργ szót, a történelmi írásokban pedig ουργι helyett ουγρι-t írni.

A görög–angol szótár szerint:

αυτουργος=autor, maker (alkotó, teremtő)[318]

A görög–román szótár szerint:

αυτουργεω=saját kezűleg csinálok valamit
αυτουργημα=saját kezűleg készített dolog
αυτουργος=saját kezűleg dolgozó
αυτος=saját[319]

Az egyik könyvhirdetésen ezt olvashatjuk: *Ógörög–magyar bibliai szótár*. Az ógörög nyelv létezett a Biblia megírása előtt is. Tehát akkor fel kellene tételezzük, hogy a Szókratész, Platón és Pithagorasz nyelve olyan primitív volt, hogy nem tudta közvetíteni a bibliai hittételeket?

Egy új szótár egy új nyelvet feltételez, és valóban a Bibliának a nyelvezete eltér a görög filozófusok által használt nyelvezettől: új szavakat vezettek be, a régi szavaknak új (más) jelentést adtak, stb.

Az egyház szerint a Biblia már majdnem 2000 éve meg lett írva. Viszont dokumentumok tanúsítják, hogy még a 12. században is a bizánci teológusok azon vitatkoznak, hogy Krisztus megtestesült-e vagy nem.

A görögök Krisztus megtestesülését és a Jézus történetét Manuel császár közvetlen halála elött fogadták el (12. század második fele). Az alábbi ókori előadásgyűjteményt átböngészve rájövünk, miért nevezték a görögök barbároknak a nemgörögöket.

„Demonem pluribus modis dici. Animum nostrum etiam demonem nuncupari." – „A démonokat sokféleképpen nevezik. A saját lelkünket is démonnak hívják."[320] Vagyis Platón idejében *a démon lelket és istent jelentett*.

„...επι του τροχου γε δειση εκει στρεβλουμενον ειποιν,απεπανουργηκας." – „A keréken sodródva szenvedsz, hogy úgymond újra hasznossá válj."[321] Ez nem más mint a lélekvándorlásra való utalás.

De ha az elefánt betéved a porcelán üzletbe, akkor a maga módján csinálja a rendet. Ezt tették a latin papok amikor fordítani kezdték a görög szövegeket:

„επι του τροχου γε δειση οκει στρεβλουμενον ειποιν, απεπανουργηκας." „Rota torqueri te illic, necesse est ut exculpatur quod perperam fecisti. Alioqui rotae inferuntur noxii, et membretim rotárum convulsi radiis lentituduine mortis maximo cruciatu perimuntuur." Azaz:

„A kerék meg kell kínozzon, hogy megszabadulj a bűntől amit elkövettél. Bizonyos kerékre helyezik a bűnöst, és a kerék küllőin egyenként törik össze a tagjait."[322]

Ugyanígy értelmezték a tisztítótüzet is, ami egy belső megtisztulást jelentett, de külsőleg alkalmazva embereket égettek meg.

Így kap jelentést egy másik görög mondás:

---

[318] Ν. ΚΟΝΤΟΠΟΥΛΟΥ: *ΛΕΞΙΚΟΝ ΕΛΛΗΝΟΑΓΓΛΙΚΟΝ.* ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΡΙΤΗ. ΑΘΗΝΑΙΣ, 1899. p. 98. https://archive.org/details/lexikonhellnoang01kont/page/98/mode/2up?view=theater.

[319] G. Ioanid: *Dictionar grec-român.* Bucuriștă, 1864. p. 384. https://archive.org/details/greaca_veche/page/384/mode/2up

[320] Lodovico Ricchieri, Ludovicus Caelius Rodigino: *Lectionum antiquarum libri triginta, recogniti ab auctore, atque ita locupletati etc*. Gerlach & Beckenstein, Francofurti et Lipsiae, 1666. 67. https://books.google.ro/books?id=AUBJAAAAcAAJ&printsec=frontcover&hl=hu&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false.

[321] Uo. p. 507.

[322] Uo.

„Ανθρωπον ειναι ανθρωπου δαιμονιον."[323] „Esse hominem homini Deum." Azaz: „Az embernek az istene ember"[324] Vagyis élet-halál ura.

A magyar történelemben van egy olyan katasztrófális esemény, amiről a hivatalos történelem hallgat, és aminek a tisztázása csak nagy érzelmi viharok felkorbácsolása árán lehetséges. Ez az esemény, amennyiben elfogadjuk a mai időszámitást, a 13. század elejére tehető. Erről a periódusról elég megbízható források állnak rendelkezésünkre, még ha néha ezeknél is a sorok között kell olvasni. Az akkori európai politikai helyzet kísértetiesen hasonlít a maihoz. Akkor is a globalista erők, akiknek a szószólója a pápa, az „egy akol, egy pásztor" jelmondat alatt, akarták egybeolvasztani a nemzeteket. Akik ennek leginkább ellenálltak, akkor is a magyarok, jobban mondva a magyarok egy része volt.

A 13. század kezdete körül zajlanak az európai keresztes hadjáratok az úgynevezett eretnekek ellen. Az eretnekek utolsó fellegvára a Balkáni régió. A pápa többször felszólította a magyar királyt a bogumil eretnekség elleni fellépésre, aminek a végrehajtását a kunokra akarták bízni. A kunok, ahogy az alábbi forrásból kiderül, valójában az őshonos hunok, ők ellenálltak ennek a felkérésnek, és az eretnekek helyett a latinok ellen fordították a fegyvert. Ennek következményeképpen, ki lettek tagadva a nemzetből. Egyrészt, mint hunokat visszadatálták őket a történelemben ezer évvel, és másrészt mint kunok úgy lettek beállítva, mintha ekkor érkeztek volna keletről. Miután a latinok hódoltatták a Közel-Keletet, úgy gondolták, hogy itt az ideje leszámolni a balkáni eretnekekkel. A bolgár király segítségül hívja az Iszter-menti szkitákat (kunok, vagy ha úgy tetszik hunok), akiknek a segítségével megsemmisítő csapást mér a latinokra.

„Nam cum eos latini longissime persecuti essent, Scythae ex insidiis consurgunt: Bulgari velut ex composito conversi, hostes praeter omnem expectationem circumventos sagittis et iaculis strenue conflixerunt: et terre sanguine et cadaveribus repleta, ingentem latinorum stragem ediderunt: qui ob pondus armorum,continentes scytharum incursiones et circuitus, et expeditissimas excursiones tolerare non poterant. Nonnulloos etiam vivos ceperunt, inter quos et Balduinus fuit." – „Ám ahogy a latinok hosszasan kergették őket, a szkiták előjöttek a rejtekhelyeikről: a bulgárok azonnal megfordultak, az ellenséget minden oldalról körülfogva gerelyekkel és nyilakkal ölték őket: és a föld megtelt vérrel és holttestekkel, óriási vereséget szenvedtek a latinok: akik a nehéz páncél öltözetük miatt nem tudtak védekezni a szkiták rohamai ellen. Nem keveset közülük élve fogtak el, ezek között volt Bálduinus, a pápa által kinevezett kelet-latin császár."[325]

A latinok valójában az európai globalista erők hadseregét jelentették, ami európai nemzetekből verbuválódott, latin nyelven való vezénylettel.

Aztán nemsokára jön a megtorlás, a tatárok behívása által, akiket cinikusan szkitáknak titulálnak, akik szkitákat fognak gyilkolni.

„Praetereaque Mysiam ad Istri hostia tenent, qui Hunni et Comani vocantur. Erant etiam qui se Scythas nominarent:qui gravi et intolerabili Scytharum impressione perterriti, mutandas sibi sedes censuerunt. Neque enim ullis satis fiduciae ad resistendum erat, sed omnes et urbes et gentes trepidabant, et velut spicae in area terebantur. Unde et hi Scythico bello desperato, pellibus palea plenis pro ratibus usi, cum uxoribus et liberis Istrum transierunt: nec brevi tempore in Tracia oberrarunt, idoneam sibi coloniam queritantes, decem millibus haud pauciores. Sed priusquam certam sedem legerent, Imperator Ioannes magnificiis muneribus, aliisque beneficiis eos sibi aiungit:et ipsos etiam in Romanas legiones refert, aliis alibi sedibus attributis, partim in Tracia et Macedonia partim in Asia ad Meandrum et Phrigiam." – „Myzia mellett az Iszter mentén [laktak], kiket Hunoknak és Kunoknak hívnak. Bár voltak, akik magu-

[323] Uo.
[324] Uo.
[325] Acropolite 1615. p. 10.

kat szkitáknak nevezték: kik a szkiták [tatárok] elviselhetetlen nyomásának nem tudtak ellenállni, ezektől megijedve elhagyták lakhelyeiket és máshol kerestek szállást. Senkinek sem volt bizalma az ellenállásban, hanem a városok és nemzetek mind rettegtek, és reszkettek, mint a búzakalász a szérűn. Így a szkita [tatár–mongol] háború miatt reményt vesztve, szalmával kitömött lóbőr tutajokon gyerekeikkel és asszonyaikkal átkeltek az Iszteren, ahol egy ideig Trákiában kóboroltak, megfelelő szálláshelyet keresve maguknak, nem kevesebb, mint tízezer ember. De még mielőtt letelepedtek volna, János császár [III. Johannes] nagylelkű ajándékokat, és ajánlatot tett nekik, felajánlotta nekik a római légióban való felvételt, másoknak más feladatokat Trákiában, Makedóniában, vagy Ázsiában."[326]

A fenti elszólásokat valami módon semlegesíteni kellett, oly módon, hogy a hunokat visszadatálták a VI. századba, a kunokat pedig mint újonnan keletről bevándorolt nemzetnek állítva. Ehhez kellett egy élethű mese, mert mi lehet hihetőbb, mint az, ami valóban megtörtént valamikor. Ezt a mesét Zoszime (aki valójában a 13. század után írt, de őt is visszadatálták a VI. századba) az előző bekezdésben idézett könyv 26. oldaláról koppintotta le. És valószínű, hogy nem görögből latinra történt a fordítás, hanem inkább latinról görögre:

„Παρελθοντες δε ομως τοις ιππος και γυναιξι και παιδι, και οις επεφεροντο, τοις υπερ τον Ιστρον κατοωκημενοις επηεσαν Σκυθαις, μαχην μεν σταδιαν ουτε δυναμενοι το παραπαν, ουτε ειδοτες επαγαγειν: (πως γαρ, οι μητε) εις γην πηξαι τους ποδας οιοι τε οντες εδραιως, αλλα επι των ιππον και διαιτωμενοι και καθευδοντες περιελασεσι δε και εκδρομαις και ευκαιροις αναχωρισεσιν, εκ των ιππον κατατοξευοντες, απειρον των Σκυθων ειργασαντο φονον, τουτο συνεχως ποιουντεσ,εισ τουτο το Σκυθικον περιεστησαν τυχης, ωστε τους περιλεειμμεωους, ων ειχον εκσταντες οικησεων, εκδουναι μεν τοις Ουννοις τας οικειν, αυτοι δε φευγοντεσ, επι την αντιπερας οχθην διαβηναι του Ιστρου, και τας Χειρασ ανατειναντεσ, ικετευειν δεχθηναι παρα Βασιλεως υπισχνειθαι τε πληρωειν εργον αυτω συμμαχων πιστων και βεβαιων." „Utut sese res habeat, profecti cum equis et uxoribus et liberis et iis rebus quas secum vehebant, habitantes super Istrum Scythas invaserunt. Ac stataria quidem pugna prorsus neque poterant hostem agredi: (quo enim id pacto, qui ne quidem in terram firmiter pedes defigere poterant, sed in equis et haerebant interdiu et somnum capiebant) sed partim circumequitando, partim excurrendo, partim opportune retrocedando et ex equis iaculando, immensam Scytharum caedem edebant. Quod quum frecventer facerent, nationem Scythicam ad eam fortunam redegerunt, ut superstites domiciliis suis relictis, Hunnis ea traderent incolenda. Ipsi fugam capessentes in adversam Istri ripam transiicerent, erectisque manibus, supplices ab imperatore se recipi peterent, simulque pollicerentur, officio se fidorum et constantium sociorum functuros." – „Mindazonáltal megérkeztek (a hunok) lovaikkal, asszonyaikkal, gyerekeikkel és minden kellékeikkel, megszállták az Iszter-melléki szkitákat, akik semmiképp nem tudtak velük szembeszállni (de hogy is tehették volna, hisz még nem tudták megvetni a lábukat azon a földön, mert lovaikon barangoltak naphosszat, sőt így aludtak is), mert körbevették őket lóhátról nyilakkal, és ládzsákkal óriási pusztítást végeztek a szkitákon. Mivel ezt gyakran megtették, a szkita nemzet arra a sorsra jutott, hogy a még megmaradt lakhelyeiket elhagyják, és azokat átadják a Hunoknak. Ők pedig menekülve megpróbáltak átkelni az Iszteren, kinyújtva kezeiket könyörögtek, hogy a császár engedje be őket, megfogadták, hogy hűséges alattvalók lesznek."[327]

[326] Uo. p. 26.

[327] Zosime: *Zosimi Historiae Graece et Latine recensuit, notis et criticis et ...* Apud Weidmanni heredes et Reichium, Lipsiae, 1784. p. 312. https://books.google.ro/books?id=o3a2DgWMdlIC&printsec=frontcover&hl=hu&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false.)

A helyzet tisztázása érdekében meg kell vizsgálni a 13. századi Kárpát-medencei társadalom összetételét. A nép egy része az erődítmények körüli városokban élt. Itt éltek a kézművesek, a kereskedők, a hivatalnokok, a rendfenntartók, és a vallási vezetők felső rétege. A parasztság két részre tagozódott: az egyik a földművelő, a másik a lótartó. A lótartókat kunoknak nevezték. Ahogy manapság az ország vérkeringését a gépjárművek biztosítják, ezt abban az időben a lovak biztosították. Egy háborúban hiába vannak jó fegyverek, ha nincs hozzáértő ember. Akik a lovakhoz értettek, azok a kunok (hunok) voltak. Ezért a 13. századi csatákban a források szerint mindig a kunok szerepelnek. Ezt a fenti idézetekben leírt okok miatt Róma nem nézte jó szemmel. A század vége felé az utolsó bosszú Kun László személyét érte. Ez után nemsokára Róma megvalósítja rég óhajtott tervét, idegen király rákényszerítését a magyarokra. A kunokat nem csak a fent leírt okok miatt nem nézték jó szemmel, hanem azért sem, mivel megkezdődött a nagyipari gabonatermesztés. Így a kunok nagy része e két ok miatt mindinkább keletre, vagy hegyvidékre kényszerült, ami végső soron a vallásuk és nyelvük feladásához vezetett.

4. A tatárjárás lengyel szemmel

Ha fellapozzuk *A nagy lengyel és polák krónika* oldalait, látjuk, hogy ami a krónika mesés kezdetét illeti, nem marad alul bármelyik más krónikával szemben sem. Amin pedig sokan jógosan kiakadhatnak, az a következő mondat: „Scribitur enim in vetustissimis codicibus que Pannonia sit mater et origo omnium slavorum nationum." – „A legrégibb kódexekben az van írva, hogy Pannonia az anyja és származási helye az összes szláv népnek."[328]

A probléma ezzel a kijelentéssel az, hogy a szerző elfelejti azt a tényt, hogy a legrégibb kódexekben sosem szlávokról írnak, hanem szklávokról (sqlav), ami pedig szolgát jelent. A nemzetek mindig a nyelvükkel párhuzamosan alakultak ki, a nyelvet pedig a régebbi időkben a vallás terjesztette. Ez párhuzamosan történt az írás terjesztésével. Mivel a régi kódexekben helyspórlás végett csak mássalhangzókat használtak, ezért a legtöbb szláv nyelvben (az oroszon kivül) nagyon sok mássalhangzótorlódást találunk. Amikor az ortodox egyház terjeszteni kezdte a szlavón nyelvet, a magyar nyelv már kiforrott állapotban létezett, így a magyaroknál nem történt nyelvváltás, mint a szomszédos nemzeteknél.

A lengyel krónika, eltérően a magyartól, a 13. század közepén két egymás utáni tatár betörést említ Magyarországon: „Eodemque anno MccXXXVIII tartari Hungariam devastaverunt et cremaverunt. Et spoliis receptis secundo anno ad propria redierunt. Anno igitur quo Boleslaus pudicus filius olim Leschonis duci felicem Kyngam filiam Beli Regis Hungariae sibi copulavit in uxorem. Qui ut aiunt statim ut nata fuerant, contra morem infancium in vocem prerupit dicens: Ave Regina celorum. Quo dicto loqui desiit usque ad tempus secundum naturam perfinitum. Hec cum viro suo celibem vitam ducentes continenter in finem usque dierum vixerunt, et feliciter animas Deo reddiderunt. Demum anno superdicto Cunradus Mazoviae dux vesania diabolica indutus magistrum Johannem Scolasticum comprehendi iussit, et plagis appositus nimium affectum ut furem suspendetur precepit quem iterum iam mortuum a patibulo sublatum et ad catedram sancti Benedicti in rippa Wistulae contra faciaem eiece.." – „Ebben az évben, 1238-ban, a tatárok pusztították és égették Magyarországot. Majd megrakva zsákmánnyal, a következő évben visszatértek hazájukba. Ez volt az az év, amikor Szégyenlős Boleszláv a néhai Leszchon herceg fia, boldog Kingát, Béla, Magyarország királyának lányát feleségül vette. Aki [a királylány] amint megszületett, azonnal beszélni kezdett és ezt mondta: 'Ave, egek királynője!' Ezt mondván megszűnt beszélni egész addig, amíg a természet szerint szoktak. Ez a férjével celeb (régi értelemben ez azt jelentette, hogy nem éltek nemi életet) életet élt, amit megtartottak életük végéig, amikor boldogan visszaadták lelküket Istennek. Ugyanebben az évben, fent említett Konrádus mazóviai herceg ördögi esztelenségtől vezérelve, megparancsolta a skolasztikus Johann mester elfogását, megkínzását, és mint tolvajt felakasztását, majd az akasztófáról levéve a Visztulába dobását..."[329]

Ugyanott említtetik: „De concilio per Gregorius nonus Romae celebrata... Denique anno MCCXL papa Gregorius IX. iussit omnis Archiepiscopos Romam convenire." „A Rómában celebrált 9. Gergely által összehívott tanácskozás... Végül 1240-ben Gergely pápa megparancsolta az összes érseknek Rómában való megjelenését."[330]

Tudni kell, hogy nemcsak a fent említett mazóviai Konrádus volt kiakadva az egyházi elöljárókra, de maga Frigyes római császár sem nézte jó szemmel az egyház ténykedését. IX.

[328] *Cronica magna lechitarum et polonorum*. (A nagy lengyel és polák krónika, vagy A lechiták és a polánok nagy krónikája.) Készült kb. 1401-1450. Biblioteka Narodowa. https://polona.pl/item-view/83c3254d-d5d7-4069-bd25-f4e017ce3e48?page=9&fbclid=IwZXh0bgNhZW0CMTAAAR31x60VZJqG7wqBCLUMwnGg7VfQU3upBouBe_2sftbZDFKTF-XsMWbqqvw_aem_t_MNaxiSwVoqlYVoEGjiNw.

[329] Uo. p. 83.

[330] Uo.

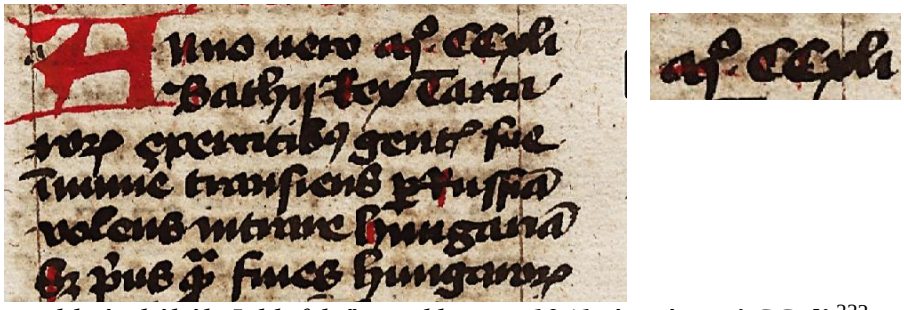
Gergely nagybátyja volt III. Ince, akinek a regnálása alatt számtalan eretneknek kikiáltott szektát irtottak ki. Nagyon úgy néz ki, hogy a tatárok nem hívatlanul jöttek Európába.

„Anno vero MCCXLI Bathu Rex Tartarorum exercitibus genti sue innumere transiens per Russiam volens intrare Hungariam, sed prius quam fines Hungarorum attingisse, partem sui exercitus contra poloniam destinavit, qui die Cineorum civitates et terras Sandominicenses vastaverunt. Ulli sexum, ulli etati parcentes, et postmodum per Vistulam Cracoviam pervenerunt vastantes. Quibus prope Opoli Boleslaus Opoliensem et Wladislaus Sandomiensem duces occurerunt et preliari ceperunt. Sed terga vertentes fugierunt multitudini, et Dei voluntati resistente non valentes, et sic dicta pars exercitus Tartarorum deinceps Giradiam Lanaciam et Cuyaniam vastantes usque Slesiam pervenerunt. Quibus Henricus filius Henrici cum barba, Slesiae, Cracoviae et Poloniae dux cum multis millibus armatorum in campo Castri de legniae potenter occurit, et animose spem in Dei auxilio et fiduciam obtinens cum ipsis congreditur. Sed permittente Deo, qui suos aliqum propter sceleri flagellari permittit nobilissimus dux Henricus prefatus, multis millibus homini perditis. Ipse cecidit interfectus... Bathu vero rex tartarotum cum intrasset Hungariam occurerunt ei Bela et Calmanus fratres reges Hungarorum. Qui tandem maiori parte exercitus sui in prelio amissa, terga verterunt et sic Bathu Hungariam vastans, et homines a maiori ad minimum crudeliter interficiens, nec parcens ulli sexui vel etati etiam Danubium fluvium pertransuit. In quo regno per annum et amplius fuit commoratus crudele stragem in populo et desolationem urbium nephariam committendo." – „1241-ben pedig Batu, a tatárok királya, a számtalan seregeivel átkelt Oroszországon, Magyarországba akarván bemenni, de mielőtt elérte volna Magyarország határait, a sereg egy részét átirányította Lengyelországba, akik Hamvazó napon városokat és Sandominicenszi területeket raboltak. Nem kegyelmeztek sem nemnek, sem kornak, majd a Visztulát átkelve Krakkóban fosztogattak. Opole mellett Boleszlausz herceg az opoliakkal és Wladiszlausz herceg a Szandominiekkel eléjük álltak és harcolni kezdtek ellenük. De aztán hátat fordítottak és szaladni kezdtek az ellenség nagy tömege elől, mert Isten akarata szerint nem tudtak ellenállni, és így a tatár seregek említett része elöbb Girádiát, Lanaciát, és Kuyaniát rabolták. Egész Sziléziáig jöttek, ahol Henrik, szakállas Henrik fia Szilézia, Krakkó és Lengyelország hercege, sok ezer felfegyverzett katonával, egy fából épült kastély előtti mezőn eléjük ment, remélve Isten segítségében, megütközött velük. De Isten jóváhagyásával, ki az övéit valahogy a gonoszságaik miatt engedi ostorozni, Henrik említett nemes herceg sok ezer emberét veszítette, és őt magát is megölték... Batu a tatárok királya pedig amint belépett Magyarországba, Béla és testvére, Kálmán magyar királyok ellene mentek. Ezek miután seregeik nagy részét az ütközetben elveszítették, elmenekültek és így Batu rabolni kezdte Magyarországot, kegyetlenül öldökölte az embereket a kicsiktől a nagyokig, nem kegyelmezve nemnek és kornak. Majd átkeltek a Dunán, ahol több mint egy évig maradtak, szörnyű pusztítást végezve a nép között, lakatlanná téve a városokat."[331]

A fenti szövegekből világosan látszik, hogy a tatárjárás nem egy vaktában elindult kalandozás volt, hanem direkt célszerűen Magyarország és Lengyelország ellen irányult, akár egy büntető hadjárat.

Ezt a krónikát bizonyos körök azért próbálják hitelteleníteni, mivel olyan adatokat tartalmaz, ami rávilágít sok hamisításra, ami az őstörténetet illeti. Ha megnézzük az évszámokat (*6. ábra*), azt vesszük észre, hogy az ezer évet egy o vagy a betűhöz kapcsolt J-vel jelölik. Ezt nyugodtan jelölhették volna M-el, vagy CIↃ-el, amely jelek a krónika írása idején már használatosak voltak.

[331] Uo. p. 84.

6. ábra. Részlet a lengyel krónikából. Jobb felső sarokban az 1241. évszám: ***aj CCxli.***[332]

Ami még nem volt tisztázva ebben a korban, az a Krisztus születési éve a világ teremtésétől számított időskálán (anno mundi). Tehát az említett jel, valójában Jézus születési évét akarja jelenteni (anno Jézus). A kör, akár a zodiákus kör, évet (anno) jelent. A gyürű neve anulo (köröcske). A 19. században még nem szégyellték kiírni az igazságot a Krisztus születési évével kapcsolatban. Pray György például történelemkritikai értekezésében megad különböző számitásokat a világ teremtésétől a Krisztus születéséig eltelt időről:

Coxeu-Kimi 4375
Secundum P. Le Comte 4600
Ex P. Gaubil supputatione 6115
Ex Blanchini abaco 6700
Iuxta Origenem 4830
Ex Flavio Jozepho circiter 4926
Juxta Mezheodorum 5000
Ex Gregorio Turonensi 5150
Ex Augustino 5195
Secundum LXXII et Martyrologum Romanum 5199
Ex Isidoro 5210
Ex Augustino iterum 5351
Ex Epiphanio Constantiensi 5479
Ex Panadoro 5493
Juxta Africanum 5500
Juxta Constantinopolitanos 5509
Juxta Theophilum 5531
Juxta Alphonsinus Tabulas 6508”[333]

[332] Uo.
[333] Georgio Pray: *Dissertationes historico-criticae in annales veteres Hunnorum, Avarum, et* ... Sumptibus Augustini Bernardi, Bibliopolae Universitatis, Vindobonae, 1775. p. 195. https://books.google.hu/books?id=XXxUAAAAcAAJ&printsec=frontcover&hl=hu&source=gbs_vpt_read#v=onepage&q&f=false.

5. Hit és hiszékenység, a szkíták vallása

Tegyünk fel magunknak egy aktuális kérdést: Lehete-e vallási fanatizmussal vallási fanatizmus ellen háborút nyerni? Ugyanis nem egy vallásilag túlbuzgó keresztény az európai tömegek szemére veti, hogy eltávolodtak a hittől, hogy nem veszik komolyan a vallást, bibliai szóval élve lágy-melegekké váltak, de valójában úgy értik, hogy nem elég fanatikusak. Bezzeg a muszlimok. Ők aztán kiállnak a hitükért. Napi ötszöri imádság, de nem ám állva, ülve, de még térdelve sem, hanem földre borulva. Az igaz, hogy a keresztények legfőbb pontifexe nem vallási háborúról, hanem vallási megbékélésről beszél. A megbékélés pedig mindig úgy jön létre, hogy az okosabb enged. Vagyis ha lesz megbékélés, az csak egyet jelenthet, nevezetesen azt, hogy a keresztény is megtanuljon naponta ötször imádkozni muszlim módra és elfogadja a Korán előírásait.

Az ember azt szeretné hinni, hogy a keresztény vallás már kinőtte a középkori gyerekkorát. De nem. Vessünk egy pillantást a II. Vatikáni zsinat elveire: „Quem quidem thesaurum ... per beatum Petrum, caeli clavigerum, eiusque successores, suos in terris vicarios, commisit fidelibus salubriter dispensandum, et propriis et rationabilibus causis, nunc pro totali, nunc pro partiali remissione poenae temporalis pro peccatis debitae, tam generaliter, quam specialiter (prout cum Deo expedire cognoscerent), vere paenitentibus et confessis misericorditer applicandum." – „Ami valóban kincs... Szent Péterre, a mennyek országa kulcsainak birtokosára, valamint az ő utódaira és helyetteseikre itt a Földön, hogy üdvös módon osszák szét a hívek között, és sajátos, ésszerű okokra való tekintettel engedjék el a bűneiket bánó és megvalló híveknek a bűneikért járó ideig tartó büntetést hol teljesen, hol részlegesen, akár egyetemlegesen bárkinek, akár különlegesen egyeseknek (ahogyan Isten szerint jónak látják)."[334]

Erre tessenek bogot kötni. Luther megfordul a sírjában. Még csak nem is kell bűnbocsátó cédula. Ez valóban egy nagy kincs, valakik számára. De mi lehet ebben a ráció? Egyrészt az Egyház gazdagodása, mert mit nem fizet a szegény bűnös, hogy megszabaduljon a torkát szorongató lelkiismeretfurdalástól, vagy az Isten ítéletétől. Másfelől jól jön ez az eljárás, amikor háborúba viszik a jámbor hívőt, ahol ugyebár ölni kell. Ha még is kell, annak az eldöntését, hogy mikor kell, már ne bízzuk gondolkodásra képtelen emberekre!

Nem ártana tanulni a múlt hibáiból. Tudósítás az 1210. évi, Albigensek ellen viselt keresztes háborúról: „Muro igitur perforato, iam nostris intrantibus et adversariis, cum iam non possent resistere, se redentibus, volente Deo et nostros misericorditer visitante, in festo inventionis S. Crucis, captum est castrum Vauri. Mox eductus est de castro Aimericus, de quo supra tetigimus, qui fuerat dominus Montis-regalis, et alii milites usque ad octoginta. Nobilis autem Comes proposuit, quod omnes patibulo suspenderentur, sed cum Aimericus, qui erat maior inter illos, suspensus fuisset, cadentibus furcis, que prae nimia festinatione bene non fuerant terre affixe, videns comes, quod mora magna fieret, alios occidi praecipit, quos peregrini avidissime suscipientes, occiderunt citius in eodem loco. Dominam etiam castri que erat Aimerici et heretica pessima,in puteum proiectam, comes lapidibus obrui fecit. Innumerabilis etiam haereticos peregrini nostri cum ingenti gaudio conbusserunt." – „Miután át lett fúrva a fal és az ellenfeleink már nem tudtak ellenállni Isten akaratából és irántunk való kegyessége révén megadták magukat, a kereszt megtalálásának napján bevettük Vauri várát. Azonnal kivezették a várból Aimerikuszt, akiről már szót ejtettünk, aki a Montis-regalis ura volt és még vele nyolcvan társát. A nemes gróf azt javasolta, hogy akasszák fel őket, de amikor Aimarikuszt felakasztották, az akasztófa a nagy sietség miatt nem lévén jól rögzítve, eldőlt, a gróf pedig

[334] https://www.vatican.va/content/paul-vi/la/apost_constitutions/documents/hf_p-vi_apc_01011967_indulgentiarum-doctrina.html.

látván a nagy idő közeledtét, megparancsolta, hogy öljék meg őket, amit a 'zarándokok' [peregrini] mohón végre is hajtottak, öldökölve mindenütt. A vár úrnőjét pedig Aimarikusz nejét, a legrosszabb eretneket egy gödörbe vetették és megkövezték. A zarándokok óriási örömmel égettek meg élve megszámlálhatatlan eretneket."[335]

Kik voltak ezek a zarándokok (peregrini)? A peregrini szó szerint azt jelenti, hogy idegen földről érkezett ember. Aki ha békés, lehet zarándok is, de a fenti szövegben nem úgy néz ki, hogy azok lettek volna. A másik kérdés, hogy ki szorgalmazta ezeknek az idegeneknek a keresztes hadjáratban való részvételét. Ez nem más volt, mint III. Ince pápa.

Úgy tűnik, hogy az ember (vagy csak az emberek nagy részének) alaptermészete semmit sem változott az évezredek folyamán. Ez nagyon jól visszatükröződik a vallási felfogásukból. Az emberáldozás és a kanibalizmus még mindig ott lappang a lélek mélyében, ahonnan most már szimbolikus formában tör a felszínre.

„Szokás volt a régieknél, hogy mikor valami közönséges veszedelem vagy nyomorúság volna, azok akik a városnak, vagy Nemzetnek fejei voltak, a legkedvesebbet gyermekeik közül megölésre kiadták, a mindeneken való közönséges csapásért váltságnak áráúl a kártevő boszszúálló angyaloknak [ördögöknek]. Az így kiadottak pedig sok titkos ceremóniákkal ölettek meg... Sok tudósok ezekben keresik azt, amit Mózes ír a Világ teremtéséről, noha egészen elrontva és sok homályosságba bépolyálva."[336]

A lényeg, vagyis az áldozás a mai napig megmaradt. Ma is úgy hiszi a tömeg, hogy az Isten áldozatot kíván. Ez az istenkép nem más, mint a földi hatalmaskodó zsarnokok tükörképe. Egy enciklikából: „Huius quidem spiritalitatis germen iam in verbis latet quae Episcopus in Ordinationis liturgia profert: 'Accipe oblationem plebis sanctae Deo offerendam'." – „E lelkiség magva már a papszentelés liturgiájában elhangzik a szentelő püspök szavaiban: 'Vedd a szent nép áldozati adományait az eucharisztikus áldozathoz'."[337]

A primitív emberek úgy hitték, hogy ha egy erős ellenfél legyőzésekor megeszik ennek testét, akkor magukévá teszik ennek minden pozitív tulajdonságát. Ugyanígy, ha találtak egy kiemelkedő személyt, akinek a tulajdonságait magukba akarták építeni, így istenítve magukat, akkor azt feláldozták és megették. Ilyen történésekről voltak feljegyzések közép-amerikai indián törzsek életéből. Szimbolikus formában ez megjelenik ma is az eucharisztiában. Robert Sarah bíboros: „A szentáldozásban megízlelem Istent, és ő átistenít engem."[338]

Amikor valaki felhívja a figyelmet az egyház tévedéseire, katolikus részről ezt azonnal az egyház elleni támadásnak könyvelik el. Semmi önkritika, semmi hajlandóság a logikus gondolkodás használatára. Ez látszik a következő téves fordításból, ami nem más, mint szándékos ködösítés:

„Etenim in quolibet processu cognitionis, veritas a nobis non gignitur, semper autem reperitur seu, quo melius dicamus, excipitur." Az igazság, akárcsak a szeretet „nem a gondolkodásból fakad, nem is az akaratból, hanem valamiképpen ő veszi hatalmába az ember lényét".

---

[335] Bertrandus Tissier: *Veterum Patrum et antiquorum scriptorum Cisterciensium opera historica*... Lud. Billaine, Paris, 1669. p. 30. https://books.google.ro/books?id=tg5lAAAAcAAJ&printsec=frontcover&hl=hu&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false.

[336] Hunyadi Ferenc: *Keresztyén Archivarius, vagy ollyan históriai gyűjtemény, mellyben öszve-szedegettetve feltaláltatnak a' Bibilában elő-forduló dolgoknak a régi külső íróknál meg-maradott nyomai; és az ő tulajdon szavaikkal 's azokra-való szükséges jegyzésekkel előadatnak, azon külső írók' életek' idejének rendi szerint.* Mármarossy Gottlieb Antal, Vátz, 1794. p. 8. https://books.google.ro/books?id=JuJdAAAAcAAJ&printsec=frontcover&dq=inauthor%3A%22Ferenc%20Hunyadi%22&hl=hu&sa=X&redir_esc=y&fbclid=IwZXh0bgNhZW0CMTAAAR2bGULodu88ykth7j-W7l-uyLtvslUyc9rlROy3JH1Xn7r3JFy3opWAXPI_aem_A11-pHuaECJ4H141-JxHiw#v=onepage&q&f=false.

[337] https://www.vatican.va/content/benedict-xvi/la/apost_exhortations/documents/hf_ben-xvi_exh_20070222_sacramentum-caritatis.html.

[338] https://www.magnificat.ro/portal/index.php/hu/szent-ferenc-alapitvany/roviden/23722-kegyelem.

A helyes fordítás ez volna: Valóban a megismerés bármilyen folyamatában, az igazságot nem megalkotjuk, hanem megtaláljuk, jobban mondva kapjuk.

Tehát az igazságot egyfelől keresés által az értelem segítségével a megismerési folyamatban megtalálhatjuk. Másfelől pedig a fenti mondat állítása szerint megkapjuk hitből is. Ez utóbbi állitás akkor érvényes, ha létezik egy Isten által kinyilatkoztatott örök igazság. Itt viszont felvetődik egy pár kérdés: Kiknek és mikor lett kinyilatkoztatva az igazság? Mivel a kinyilatkoztatás tekintélyelvű, így megvizsgálandó, hogy a kinyilatkoztató személy valóban tekintélyesnek számit-e. Mert ha a kinyilatkoztató Isten a Bibliában leírt törzsi antropomorf isten, akkor ennek a tekintélye nem üti meg azt a szintet, hogy a kinyilatkoztatását komolyan lehetne venni. Így az igazság megismerésére marad az értelem általi keresés.

A húsvét egyik üzenete a szenvedés. Vannak, akik úgy hiszik, hogy a világot szenvedéssel lehet megváltani. Állítólag Krisztusnak is azért kellett szenvednie, hogy ezzel engesztelje ki Istent az emberek bűnei miatt. A mai keresztény doktrína elveti az értelmet, és az érzelmet előbbre valónak tekinti. Vannak pozitív és vannak negatív érzelmek. Azzal mindenki egyetért, hogy a negatív érzelmek, mint a harag, gyűlölet, bosszúvágy, irigység, stb, károsak az emberre. A szenvedés ugyancsak egyike a legkiemelkedőbb érzelmeknek, ezért mérlegelni kell, hogy hasznos, vagy káros az emberre nézve. Ha megégetem a kezem, ez a testi szenvedés megtanít, hogy máskor elővigyázatosabb legyek. Ha valaki ellen bűnt követek el, és e miatt lelkifurdalást, lelki fájdalmat érzek, ez szintén arra ösztönöz, hogy ne kövessem el újra a bűnt. De vajon azzal, hogy előre kitervelt módon fájdalmat okozok magamnak, használok-e ezzel magamnak, vagy valakinek is? Az ilyen praktikát gyakorlókat mazochistáknak hívták, és voltak, akik ezt tudományos köntösben próbálták eladni, mint valami hasznos dolgot. Itt kezdődnek az obskurus elképzelések, hogy van valahol egy szakállas Isten, aki gyönyörködik, nem csak az áldozati pörkölthús szagában, de az áldozat szenvedésében is. Jó ideje a vallás már nem filozófia, hanem politika, amivel sakkban lehet tartani, vagy adott esetben megsemmisíteni az ellenfelet. Kétségtelen, hogy az eredeti keresztény doktrínát meghamisították, és ezért tele van ellentmondásokkal. Egyfelől azt állítja, hogy Jézus kereszthalála része a nagy isteni tervnek az ember megváltására. Vagyis előre ki lett tervelve. Másfelől meg azt állítja, hogy Judás és a zsidó nép árulása miatt jutott Jézus a kereszthalálra. Ez az ellentmondás persze nem zavarja azokat, akik fittyet hánynak a logikus gondolkodásra, és mindent egy lapra, ugyanis az érzelemre tesznek. Pedig az érzelem néha elhomályosítja az értelmet, vagyis tudati vakságot okoz. Ezért az érzelem gyakran téved, a valódi értelem soha. Az emberek (a hatalom birtokosai) legújabban félnek a mesterséges intelligenciától, de szerintem valójában az intelligenciától félnek már jó ideje.

Nem szerencsés dolog összekeverni sem különböző népeket, sem vallásokat. Nem kétséges, hogy az eredeti keresztény vallás, amit a szkiták tanítottak, össze lett keverve a zsidó vallással.

Ez időben, „Anno 5315 (qui Christianus est 1555), cum Paulus Caraffa Neapolitanus Romae pontificatu fungeretur, Bullam ipse advertus Judeos promulgavit, qui dictioni suae erant subiecti.” – „5315-ben (ami keresztény 1555) regnált Paulus Caraffa római pápa, aki a fennhatósága alá tartozó zsidók ellen Bullát adott ki.”[339] Világos, hogy ha az 1555. krisztusi évnek az Anno Mundi 5315. év felel meg, akkor itt a Krisztus születése Anno Mundi szerint 3760. A ma elfogadott Krisztus születési dátuma Anno Mundiban 5500. A különbség 1740 év. Ezért az ókori események dátumozását csak nagy körültekintéssel lehet elfogadni.

[339] Joh. Christophprus Wagensilius: T*ela Ignea Satanea. Hoc est: Arcani, & horribiles Judeorum adversus Christum Deum, & Christianam Religionem Libri.* ANEKΔOTOI. Altdorfi Noricorum, MDCLXXXI. p. 12. https://books.google.ro/books?id=drdbAAAAQAAJ&printsec=frontcover&hl=hu&source=gbs_ge_summary_r&cad=0&fbclid=IwAR3m8w4_9Y1FuokQUUgIPTLzqZM4Ewlmxm9qb_r6YLSEp15oZ4CJCe9MB6I_aem_Acu_z3eub9iNirvKUr0ETEGfH1KVpuESawEciVkUni7LeT8BT8qjj8FVbUVxTIpU7rN2gBgAbwJOLpbx5Z-RGkcx#v=onepage&q&f=true.

A zsidó-keresztények egyenlőséget tesznek a Megváltó és a Messiás között. A Messiás alábbi jellemzését a szerző valószínű, hogy a Tórában található, a próféták által megjövendölt messiási képből vette.

„Cui omnes reges et supremi populorum magistratus parere teneatur: quod ni faciant, eos virga ferrea, haud secus ac vasa figulina contriturus sit: quem illi osculari debeant, hoc est omnem illi honorem omnemque obsequium deferre, si eius iram vitare velint: cuius furor denique si vel nimium exarserit et succendatur, sit eos omnes misere perditurus." – „Akinek alá kell vetnie magát minden királynak, a népek minden főemberének, ha nem ezt teszik, vas veszszővel lesznek összetörve, mint a cserépedények: csókolgatni illik őt, minden tiszteletet alázatosan megadva neki, ha el akarják kerülni a bosszúját: aki ha haragra gerjed, mind elveszti őket."[340]

A katolikus egyház is ilyenformán jellemzi a Megváltót, nagyon tömören csak annyit mond, hogy „aki elött minden térd meghajlik", és ezt minden mise alkalmával nyomatékosan ismétlik.

A szentháromságról: „Dicendum quod prularitas personarum, cum unitate essentia, est proprium Divinae naturae solius, cuius simile nec reperitur in creatura, nec potest reperiri, nec rationabiliter cogitari: ideo nullo modo trinitas personarum est cognoscibilis per creaturam, rationabiliter ascendendo a creatura in Deum." – „Azt mondhatni, hogy a több személy egy lényegben való egysége egyedül csak Istennek a sajátossága, amihez hasonlót nem találni a teremtmények között, sem ésszel felfogni nem lehet, ezért a személy háromságot a teremtmény nem értheti meg."[341]

Ez valóban érthetetlen, de ha már elfogadjuk, hogy ez inkább az érzelem, mint az értelem egyháza, akkor teljesen mellőzni kellene az észérveléseket, mert abból csak nevetséges dolgok jöhetnek ki. Ha azt állítjuk, hogy a szentháromság maga az Isten, akkor a három személy különkülön nem lehet Isten, mert akkor megdől az egyistenhit. Már pedig a hívő ember mindhárom személyt Istennek tartja és istenként tiszteli.

„Puto quidem in ipso ingressu te considerasse consuetam haereticorum arrogantiam, dum pauci Scythiae monachi (si tamen monachi, potius vero circulatores dicendi et impostores) totius Orientalis Ecclesiae praeseferunt esse legatos, secumque omnes ecclesias eadem sentire ac praesertim populos Orientis. Sed qui ita dilatant simbrias, ne quovis modo deprehendi possent quod ipsi essent haeretici, illud quidem astute excogitarunt, ut non eam proferrent, quam Constantinopoli legatis dedissent, vel Romae Hormisdae papae fidei confessionem edidissent, qua dicendum contendebant, non unam personam de Trinitate sed simpliciter unum de Trinitate esse passum in carne, sed Verbi nomen apposuere." – „Elképzelheted az eretnekek arroganciáját, amikor egy pár szkita barátpap (ha papoknak nevezhetjük őket, de inkább kobórlóknak és csalóknak) az egész keleti egyház előtt úgy mutatkoztak be, mint küldöttek. De kik fizették ezek bérét, és hogy nem vették észre, hogy ezek eretnekek, és sem a Konstantinápolyi sem a Római hitvallást nem képviselik, mert nem azt mondják, hogy egy személy a szentháromságból, hanem egyszerűen egy a szentháromságból szenvedett testileg, de ennek az Ige nevet adták."[342]

---

[340] Uo. p. 150.
[341] Uo. p. 126.
[342] Cesare Baronio: *Annales Ecclesiastici: Incipiens ab anno Domini quingentesimo decimooctavo perducitur usque ad annum quingentesimum nonagesimum, nempe ab anno primo Iustini Senioris usque ad quintum Mauritii Augusti. Complectitur annos septuagintatres*. 7. kötet. Congregatio Oratorii, 1596. p. 47. https://books.google.ro/books?id=TxtQAAAAcAAJ&printsec=frontcover&hl=hu&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false.

„Hoc quidem bonum saltem peperit nobis Scytharum perfidia, ut eorum interpellatione sanctus Fulgentius scripserit egregium illum de Incarnatione Verbi." – „Legalább egy jó következménye volt a szkiták álnokságának, ugyanis Fulgentius kiválóan írt az Ige megtestesüléséről."[343]

Miért is kellett az igének (a tanításnak) megtestesülnie? És egy tanítás egyáltalán testet ölthet? Vagy csak azért lett kitalálva, hogy szinkronba lehessen hozni egy primitívebb vallással, ahol az Isten, hús-vér és minden emberi jellemvonást magán hord?

„Vidisti igitur, quales fuerint pseudomonachi, qui novis questionibus uno simul tempore Orientem Occidentemque perturbant." – „Láthatjátok tehát, hogy kik voltak a hamis barátpapok, akik új kérdésekkel álltak elő ugyanabban az időben Keleten és Nyugaton."[344]

A fenti könyv szerint a szkita vallás központja Tomis [Dobrudzsa]. Állítólag itt tevékenykedett Dionisius Exiguus is. Tudni való, hogy Dionisius Exiguus nevéhez köthető a Krisztusi Éra meghatározása, a húsvéti táblázatok, és sok más egyházi kánon megalkotása. Érdekes módon a legtöbb egyházi, vagy világi történelmi írásokban Dionisius Exiguus úgy szerepel, mint egy magányos farkas. Az alábbi írásból viszont kiderül, hogy a szkiták – bármennyire is ezt ignorálni próbálja a hivatalos történelem – igenis komoly tényezőnek számítottak, nem csak katonailag, hanem vallási téren is. Ők képviselték az eredeti keresztény hitet, ahogy azt halványan még megtaláljuk a János evangéliumában: „In principio erat verbum, et verbum erat apud Deum, et Deus erat verbum." Azaz: „Kezdetben vala az ige, és az ige Istennél vala, és Isten vala az Ige."

Egy régebbi mondat szerint: „Verbigena Krisztus ex verbo Dei natus."[345] Azaz: „Az ige lényegű Krisztus Isten igéjéből született."

Mindebből látszik, hogy az eredeti keresztény tanításban még nem volt szó a megtestesülésről. Ezt csak később találták ki, valószínű azért, hogy a hitet közelebb vigyék a gyengébb értelmi képességgel bíró népekhez is. Ugyanezzel a céllal kapcsolták össze a keresztény vallást a zsidó vallással.

A történelem építményének a fundamentuma az idő. Bármelyik építmény romba dőlhet, ha a fundamentumát – az időrendet – kezdik piszkálni. Ezért most inkább eltekintünk ettől a hamisítástól, és inkább egy másikra koncentrálunk. Ez pedig a névhamisítás, ez esetben a névszaporítás.

Priszkosz, aki Attila udvarában járt az V. században, szkitáknak nevezi Attila alattvalóit. Koniáte írásában II. Gézát (Ιατζας) a hunok királyának nevezi,[346] de közben az Iszteren túliakat (magyarokat) állandóan szkítáknak nevezi. Sztrabón szerint a szkiták lótartók voltak, tehát a hunok is, de ugyanezt mondhatjuk a kunokról is, vagyis ugyanarról a népről van szó, akik annyiban különböztek a földművelő és a városlakó magyarságtól, hogy félnomád életet éltek a nagyállattartás miatt. De épp a lótartás miatt kitünő szerepük volt a hadviselésben.

Amikor Magyarországon elterjedt a gabonatermesztés, azon területekről, melyek erre alkalmasak voltak, mindegyre kiszorították a lótenyésztő szkítákat, akik így mindinkább kelet felé próbáltak élettérhez jutni. Ezért van az, hogy Koniáté könyvében Pannonia területén hunokat és hungárokat említ, míg a Dunától keletre, és északra szkitákat. A mai történelemtudomány

---

[343] Uo. p. 48.
[344] Uo. p. 49.
[345] Altenstaig 1509. Fo. X.
[346] Nicetas Acominatus: *Nicetae Acominati Choniatae, ... 86. annorum historia, uidelicet ab anno restitutae salutis circiter 1117., in quo Zonaras desinit, usque ad annum 1203., libris 19. descripta, quorum hic ordo est: ... Opus ... nunc primùm liberalitate magnifici & generosi uiri d. Antonii Fuggeri, &c. ... Graecè Latinéque editum, cum indice copioso Latino rerum, & Graeco uerborum & phrasium aliquot: unà cum uarijs lectionibus, ex trium codicum laboriosa inter sese collatione. Hieronymo Vvolfio Oetingensi interprete*. Oporinum, Basileae, 1557. p. 68.
https://books.google.ro/books?id=GL7Q3VBpLisC&printsec=frontcover&hl=hu&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false.

képviselői a vallás szorításában kénytelenek fordítva ülni a lovon, amikor a szkiták, kunok, magyarok vonulását mindig keletről nyugatra írják le.

Hogy a szkita vallás valójában szkita tudomány, azt a scita=tudás latin szó is mutatja. Mert mi mást jelent a vallás szó tágabb értelemben, mint a világnézet megvallását? Kár, hogy miután a katolikus vezetés egykalap alá vette és megsemmisítette az eretnekeket, minden iratot eltüntetett, ami a tanaikra vonatkozott. Így csak találgatni tudunk. Azért egy névből is sok következtetést levonhatunk. A gnosztikusok eretnekeknek számítottak. A név a megismerést, megértést sugalmazza. A megértés pedig egy tudományos aktus. Így nem lehet lezárt dogma. De ha a scita „vallás" valójában nem is vallás, hanem tudomány volt, még ha a kezdetleges formájában is, ahogy Plinius írásából látszik, akkor nem is maradhatott semmiféle szertartásnak nevezett pótcselekvésre utaló dokumentum sem. Ebben az esetben új megvilágításban kell értelmezzük az eretnekek ellen viselt hadjáratot a Katolikus Egyház részéről. …

Péter a császárral és a teuton lovagokkal Fehérvárra jön, ahol visszakapja a koronát: „In bazilica genetricis Dei semper virginis Marie regaliter sedere fecit et ibidem regem hungaris et hungaros regi reconciliavit. Concessitque petentibus hungaris hungarica scita servare, et consuetuninibus iudicari." – „A Szűz Mária nevére szentelt székesegyházban tárgyalt a magyarokkal a kiegyezésről. Engedve a magyarok azon kérésének, hogy gyakorolhassák a magyar scita (scita=tudás) vallást és szokásaik szerint törvénykezzenek."[347]

„Mundum, et hoc quod nomine alio caelum appellare libuit, cuius circumflexu teguntur cuncta, numen esse credi par est, aeternum, immensum, neque genitum, neque interiturum unquam." – „A világ és az, amit más néven égnek hívnak, ami mindent körülvesz, hogy istenek műve lenne, kevéssé hihető, ami örök, végtelen nagy, nem született és nem is fog elpusztulni soha."[348]

„Formam eius in speciem orbis absoluti globatam esse, nomen in primis et consensus in eo mortalium, orbem appellantium, sed et argumenta rerum, docent: non solum quia talis figura omnibus sui partibus vergit in sese, ac sibi ipsa toleranda est, secque includit, et continet nullarum egens compaginum, nec finem aut initium ullis sui partibus sentiens: nec quia ad motum, quo subinde verti debeat, ut mox apparebit, talis aptissima est: sed oculorum quoque probatione: quod convexus mediusque quacumque cernatur: quum id accidere in alia non possit figura." – „A Föld a formája szerint tökéletes gömb alakú, és nem csak hogy minden része magába fordul, de saját magában nyugszik és nincs semmi ami fenntartaná, nem lehet tapasztalni sem a kezdetét sem a végét, sem azt, hogy mi mozgatná, mivel állandó forgásban van."[349]

Ez a latin nyelvezet jellemző volt a koraközépkorra, amivel elég nehéz volt megmagyarázni ilyen elméletet kevés fizikai ismeret hiányában. Ezért könnyű volt az Egyháznak egyszerű eretnek zagyvaságként beállítani az egész elméletet. Azért el lehet gondolkodni azon, hogy lehetséges-e, hogy Plinius, aki állítólag az első évszázadban írt, már tudta hogy a Föld gömbölyű, hogy a Föld a Nap körül forog, sőt azt is, hogy számtalan a naphoz hasonló csillag létezik. Eltelik másfél évezred, és ezért az állításért Giordano Brunót máglyán égetik. Vajon a tudás emberei 1500 évig elnémultak, vagy egyszerűen az az úgynevezett ókor valójában a középkorban volt? Ezer éven keresztül a kutyát sem érdekelték azok az írások, melyek a 15. században csodával határos módon valahonnan előkerültek. Ez alatt az ezer év alatt nem volt sem tatár-

[347] M. Florianus: *Chronicon Dubnicense cum codicibus Sambuci, Acephalo et Vaticano, chronicisque Vindobonensi Picto et Budensi accurate collatum.* Lipsiae, 1884. p. 57. https://archive.org/details/chronicondubnic00florgoog/page/n7/mode/1up

[348] Jean Hardouin S. J.: *Caii Plinii secundi Naturalis historiae libri XXXVII interpretatione et notis illustravit Joannes Harduinus in usum Delphini, 1. kötet.* Franciscum Muguet, Paris, 1685. p. 136. https://books.google.ro/books?id=GnOednE9a_sC&printsec=frontcover&hl=hu&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false.

[349] Uo. p. 138.

sem törökjárás, ezért joggal feltehetjük a kérdést, hogy mi történt ez alatt Európában? Valójában semmi, mert ez az ezer év nem is létezett.

A geometria is matematika és nem egyszerű ábragyűjtemény. A matematika az alapja az összes tudománynak. Sajnos sokan azt hiszik, hogy a számtant a pénzszámolásra találták ki. Az ember csak is matematikát tanulva tanul meg gondolkodni. Sajnos a legtöbb embernek az eméje tapasztaláscentrikus, ezért nem szeretik a matematikát és nem szeretnek gondolkodni.

Ha a világ öröktől fogva létezik, akkor a teremtés csak részkérdés. Az istenhivők szerint Isten végtelenül tökéletesebb, mint az általa teremtett anyagi világ. Ha ez a tökéletlen anyagi világ magától nem jöhetett létre, akkor hogy jöhetett létre magától a tökéletes Isten. Ha meg öröktől fogva létezett, akkor miért ne létezhetett volna az anyagi világ is öröktől fogva? Az Isten örök időkön keresztül tétlenkedik, s aztán egyszer csak eszébe jut, úgy hatezer évvel ezelőtt, hogy már csinálni kéne valamit. Nem nevetséges ez?

Én a megoldást az animista oldalról látom. Eszerint egyidőben létezik az anyag és a lélek. A kettő elválaszthatatlan. A legegyszerűbb anyagi formák és a legösszetettebbek is mind fel vannak ruházva lélekkel, az összetettség arányában.

Koniate szerint: „Quinto imperii eius (Joannes Comneno) anno, quum Scythae Istrum transgressi, Traciam popularentur, et obvia quaeque, locustarum instar vastarent... Ac principio missis ad Scythas legatis, eorum linguae peritis, periculum facit, an ut ad pactiones descendant, persuadere possit, et a belli consiliis omnes avocare aut saltem plerosque. Nam in plures tribus erant distributi, nec uni duci parebant. Hoc igitur pacto quosdam ex principibus eorum, omni genere comitatis sibi conciliat: non modo luxuriosis conviviis instruendis, sed et sericis vestibus, et poculis et lebetibus argenteis donandis." – „Johannes Comnenus királysága ötödik évében a szkiták [kunok] átjöttek az Iszteren, betörtek Trákiába, és sáskák módjára fosztogatni kezdték a vidéket. Előbb a nyelvüket ismerő küldötteket menesztett különböző szkita csoportokhoz, megpróbálva őket rávenni a megbékélésre. Ugyanis ekkor a szkiták nem egy fejedelem alá tartoztak. A különböző csoportok vezetőit ajándékokkal halmozták el, úgymint selyem ruhák és arany ékszerek."[350]

Miután a bizánciak így lekenyerezték a szkita vezéreket, éjszaka váratlanul megtámadták a szkita sereget. A szkiták szekér barikádot építettek és keményen visszaverték a bizánciakat. Ekkor a bizánciak újból átverték a szkitákat oly módon, hogy feltartva a Szűz Mária képét, békét könyörögve közeledtek a szekértáborhoz. Ezzel a csellel győzték le a szkita sereget.

Ezek a szkiták magyarok, kunok voltak, nem pedig tatárok, akikkel a hivatalos történelem szeretné azonosítani ezeket a szkitákat. Ilyen csellel csak jámbor keresztény hivőket lehetett becsapni.

Harminc évvel később az írások szerint már nem a szkiták, hanem a hunok jönnek át az Iszteren: „Sub estatem Hunni superato Istro Branizobam vastarunt." – „Nyáron a hunok átkeltek az Iszteren és Branizobát rabolták."[351]

A 12. században az egyházaknak nagy szerepük van a társadalomban, de még sok hittétel tisztázatlan. Még vita tárgyát képezi, hogy a Verbum megtestesült-e, vagy nem. Koniate egész könyvében nincs említés Jézusról, csak Krisztusról.

„Orta igitur questione de illo dicto, quo dicitur,incarnatum Deum, simul et offerre et offerri et eruditis inter se dissentientibus: disceptatio longo tempore est extracta, multis et confirmationibus utrinque allatis." – „Előjött a kérdés az úgynevezett megtestesült Istenről, amiben a tanultak között sem volt egyetértés hosszú időn keresztül, mindkét részről kemény érvek hangzottak el."[352]

[350] Acominatus 1557. p. 7.
[351] Uo. p. 9.
[352] Uo. p. 107.

„Verebantur enim, ne illa, ut quae pretextu carnis, ipsi VERBO derogaret, abrogaretur, praesertim cum extenuationem et humanitatis rationem praeterissent." – „Féltek ugyanis, nehogy a test [hús] ürügyén lealacsonyodna az Ige [Verbum], és közönségessé válna."[353] A másik oldal viszont attól tartott, nehogy a Mohamed által hirdetett istenhit nyerjen teret.

„Holosphyrum illum Machometi verum esse Deum, qui nec genitus esset, nec genuisset." – „A Mohamed által hirdetett úgymond igaz isten Holophirum, aki nem nemzve jött létre, se nem nemzett."[354]

Manuel bizánci császár udvarában a császár elnökletével zajlanak a hitviták. Végül győz a politikai érdek. Manuel megkapja a nyugati támogatást, s így le tudja győzni a magyarokat Zimonynál. Ennek fejében el kell fogadja a katolikus egyház által hirdetett megtestesülés elvét – mint fentebb már részleteztük.

Belátható, hogy Manuel idejében (a 12. század közepe) a magyar keresztény vallás, de a bizánci is, másmilyen volt, mint a katolikus. És az általuk tisztelt Boldogasszony épp az a Minerva volt, akit a görögök ekkor tagadtak meg.

De lássuk, ki is volt ez a Minerva. Úgy is hívják, hogy Pallas Aténa. Ez lefordítva nem mást jelent, mint az ősi Athéna istennő. A pallast (παλλας), úgy is értelmezik, mint nagy, tehát nem más, mint a magyarok Nagyboldogasszonya, akit ekkor még a görögök is magukénak tartottak.

„Παλλασ=Pallas. Magna virgo. Est epithetum Minervae."[355] Azaz: Pallas, a nagy szűz, vagyis Minerva mellékneve."

De a lejáratás nem hiányzott az egyház eszköztárából sem: „Παλλακη & παλλακίς. Pellex. Concubina."[356] Azaz: „ágyas, vágytársnő" (kurva).

Ugyanígy az ókorba megarai szfinxeknek nevezték a kurvákat. „μεγαρικαι σφιγγεσ – Megarice sphinges, dicuntur meretrices."[357] Azaz: „A Megarai szfinxeket paráznáknak nevezik."

Úgy képzelték, hogy ha valakit sárral megdobálnak, az örökre el lessz felejtve. A megaraiakat is, akik a görög kultúra igazi alapítói, végképp ki akarták törölni a történelmi emlékezetből. Ez persze csak az utolsó kegyelemdöfés, mert előbb, akárcsak a katarokat, fizikailag megsemmisítették őket.

III. Ince regnálása alatt irtják ki a katarokat, akik nem hittek a megtestesülésben, ellenben hittek a reinkarnációban.

A vallási hatalom általában összefonódik a világi hatalommal, ezért akárcsak a politikában, csomagban adják el a hittételeket. Minden csomag olyan hittételt is tartalmaz, amit a másik fél nem tud elfogadni. A regnáló pápa, III. Ince úgy gondolta, hogy meggyőzőbb a fegyverek bevetése az érveknél. 1204-ben a latinok pápai jóváhagyással megszállják Bizáncot és megalapítják a keleti latin császárságot egy Balduin nevű keresztes lovag vezetésével.

A Koniaté által megadott évszámok nem igazodnak a mai hivatalos történelemben megadott évszámokhoz, de az eseményeket nagyon hűen leírja. Szerinte Bizánc kirablása anno mundi szerint VI M DCCCXII-ben történt,[358] ami 1312 mai időszámitás szerint. A keresztesek első célpontjai a szaracén zsinagógák (így nevezi a szerző a mohamedán mecseteket), amiket lerombolnak és felgyújtanak.

---

[353] Uo. p. 108.
[354] Uo. p. 111.
[355] *Suidae lexicon graece & latine: tomus III.* 1705. p. 6. https://books.google.ro/books?id=wT-UkyDUKaoC&printsec=frontcover&hl=hu&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false.)
[356] Uo. p. 5.
[357] *Suidae lexicon graece & latine: tomus II.* 1705. p. 516. https://vdoc.pub/download/suidae-lexicon-graece-latine-tomus-ii-2ublbr5dhnjg.)
[358] Acominatus 1557. p. 303.

Mivel evés közben jön meg az étvágy, egy kalap alatt meg akarják kaparintani Trákiát is. Ezt 1205-ben próbálják megejteni. Aki a más szemétdombján kapirgál, néha megjárja. Így jártak a latinok is.

Johan bolgár király segítségül hívja a szkitákat. A szkiták nagyobb része elrejtőzik a dombok mögé, a kisebb része megtámadja a latin és bizánci harcosok táborát. Egy idő után a szkiták a taktikának megfelelően menekülnek, a latinok üldözőbe veszik őket és a szkiták csapdájába esnek.

„Tanquam enim atra et perpetua nubes, ita Scythae irruebant, ut nequae explicare sese neque diffugire possent. Ceciderunt igitur omnes lectissimi latinorum equites. Balduinus vero capitur et vivus in Misiam abducitur." – „Mint egy sötét felhő, úgy csaptak le a szkiták a latinokra, akik sem védekezni, sem menekülni nem tudtak. Így mind odaveszett a latinok válogatott lovassága. Balduin is fogságba esett, és élve Mysiába küldték [a bolgár királyhoz]."[359]

És még egy mondat, ahogy Balduin császár testvére beszámol az ütközetről. Henricus (Balduin testvére) levele a pápához: „...irruit subito Blacus ille Johannicus in nostros cum multitudine barbarorum, Blacis videlicet, Comanis, et aliis." – „Az a Johannikus Blakus hirtelen ránk tört a barbár tömegekkel, tudnillik blakokkal, kunokkal és másokkal."[360]

Itt már nem szkiták, hanem kunok szerepelnek.

A pápa megpróbálta megmenteni Balduin életét, amire levélben kérte a bolgár királyt. Ezt a kérést a király megtagadta, és a legnagyobb kegyetlenséggel végezteti ki Balduint. Ettől az időponttól szórnak kígyót-békát a szkitákra.

[359] Acominatus 1557. p. 302.

[360] Joseph Simonius Assemani: *Kalendaria Ecclesiae universae in quibus tum ex vetustis marmoribus, tum ex vetustis marmoribus, tum ex codicibus, tabulis, parietinis, pictis, scriptis, scalptisve,... Ecclesiarium orientis, et occidentis...* Komarek, Romae, 1755. p. 151.
https://books.google.ro/books?id=4pOeUeDx0rwC&pg=PA193&dq=sexaginta%20millia%20Hungarorum&hl=hu&sa=X&ei=eWIWVZ_1I4rAPOSQgYgL&ved=0CFsQ6AEwCA&fbclid=IwAR2SFiKfPpLfUlmRjFrlyYCxihcPI9Lx8QHCRobgndJoGzf7pJmUKZuhOOI#v=onepage&q=sexaginta%20millia%20Hungarorum&f=false.)
https://books.google.ro/books?id=4pOeUeDx0rwC&printsec=frontcover&hl=hu&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false.

6. A konstanzi zsinat, vagy a hiúság vására?

A konstanzi zsinaton szereplő „protestánsoknak”, jobban mondva protestálóknak, vajmi kevés közük volt a hitvitákhoz. Ezen protestálások tárgyai teljesen anyagiasak voltak és az emberi gyarlóság tanútételei.

Ez a zsinat négy évet tartott, ahova meghívót kapott az összes keresztény felekezet, a keresztény királyok, hercegek, grófok és más nemes emberek. Ezenkívül citációt kaptak az eretnek felekezetek vezetői, sőt ezek egyszerű tagjai is Az illusztris meghívottak számára a szessziók amolyan színelőadásoknak számítottak, melyekre au ülőhelyeket érdem és rang szerint kapták meg a résztvevők. Mivel a zsinat több évig tartott, ezért az előkelő helyeket a királyok és hercegek számára egy-egy küldött állandó jelleggel fenntartotta, hogy ha érdekes „előadás” következik, például egy eretnek elítélése, akkor azonnal átadhassa a helyet az urának. Azonban így is több alkalommal előfordultak torzsalkodások, például ha közben két illusztris személy összeveszett, és már nem tűrték a kölcsönös szomszédságot, akkor valakinek intézkedni kellett. De volt, aki úgy gondolta, hogy a zsinat jó alkalom titulosok megszerzésére is, aztán innen is adódtak protestálások.

„Augustinus de Lance, de Pisis, sacri Consistorii Advocatus... foret deventum ad aures ipsius Domini tanquam gubernatoris, qualiter Ambassadores Regis Jacobi de Neapoli et Domina Johanna, eius uxoris, Reginae, hic praesentes, haberent certa proponere, et literas praestare ipsi Concilio, et quod praetenderent nominare dictum Jacobum Regem Siciliae, Hungariae etc. quod videretur cedere (tendere) in detrimentum et in praejudicium Romanorum Regis quod regna sua, videlicet, Hungariae, Dalmatiae, Croatiae etc. Petens ergo per Concilium provideri, taliter, quod huiusmodi praejudicia hic in Consilio generali non fiant.” – „Augustinus de Lance, a pizai Szent Konzisztórium ügyvédjének, ki egyben a zsinat egyik vezetője, a fülébe jutott, hogy a nápolyi Király és Királynő nagykövete egy olyan iratot terjesztett a Konzílium elé, amiben elismertetni kívánja a nápolyi Király és Királynő titulusát, mint Magyarország, Szicília, stb. királya, a jelenlegi római és Magyarország királyi titulust tartó király [Zsigmond], vagy ennek helytartójának [Lajos] kárára, azt állítván, hogy ez nem okoz semmilyen kárt.”[361]

„Subsequenter reverendissims Pater Dominus Wilhelmus Cardinalis S. Marci, tanquam procurtator et nuncius illustrissimi Principois Ludocici, Hierusalem et Siciliae Regis, similem fecit protestationem et petitionem quoad regna Hierusalem et Siciliae, cum idem Dominus suus Rex Ludovicus sit investitus de eiisdem regnis per Romanam ecclesiam, et non noscat alium Regem in illis regnis quam dictum (Dominum suum) Regem Ludovicum.” – „Ezután szóra emelkedett méltóságos Wilhelmus bíboros atya mint az illusztris Lajos herceg képviselője és szintén protestált és kikérte magának, hogy a Jeruzsálem és Szicilia királya címmel Lajos király lett felruházva a római egyház által, és nem ismer más királyt ezekben az országokban, mint Lajos királyt.”[362]

„Levavit se in medium Reverensissimum pater, Dominus Franciscus Cardinalis Florentinus, et fecit pulchram recomandationem ,recommendando Regem et Reginam et Ambassatores: Regratiando ipsis nomine Concilii Constantiensis de bonis oblationibus et voluntate, quam habere dicuntur erga praesens generale Constantiense Concilium.” – „Szóra emelkedett a gyűlésben a méltóságos atya, a firenzei Ferenc bíboros, szép javaslatot tett és bemutatta a királyt, a királynőt és a nagykövetét: Megköszönve nekik a konstanzi koncilium nevében az adományokat, és hozzájárulásukat melyeket megígértek a konstanzi zsinatnak.”[363]

---

[361] *Concile de Constance: Magnum Oecumenicum Constantiense Concilium de universali Ecclesiae…* 6. kötet Genschius, 1698. p. 861. https://books.google.hu/books?id=0b9I5z2Pq0AC&printsec=frontcover&hl=hu&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false.

[362] Uo. p. 863.

[363] Uo.

„Decretum titulos in Concilio nullum praejudicium parituros." –„Rendelet mely értelmében a titulusok nem jelentenek semmilyen kárt a Zsinat számára."[364]

„In nomine Domini Amen. Anno a nativitate ipsius MccccXVI. die XX. mensis Aprilis, nona indictione, apostolica sede vacante. Pateat universis, praesens procuratorium et scriptum publicum inspecturis, tam praesentibus, quam futuris, quod dicta die accersito me Pascale Regii de Camplo, apostolicam autoritate Notario, et testibus infra nominatis, ad praesentiam inclitorum et serenissimorum Principum Domini Jacobi, Dei garatia Hungariae, Hierusalem, Siciliae,Dalmatiae, Croatiae, Raviae Serviae Galiciae, Lodomeriae, Bulgariae, Regis, Marchiae Castrensis, provinciae, et Folquaqueri et Pedemonti Copmitis, et Johanna secunda, eadem gratia praefatorum regnorum regina inclytaer conjugum, in castro novo Neapoli et in quadam ipsius castri Camera superiori Serenissimorum eorundem Principum." – „Az Úr nevében Ámen. Az ő születésétől számított 1416. év 20. napján április hónapban, kilencedik indikcióban az apostoli szék üresedése idején. Mindenki tudtára legyen, úgy a jelen, mint jövő időben, hogy az említett napon én, Pascale Camplo régiós apostoli hatóság által kinevezett jegyzője és az alábbi tanúk, és a boldog Jákob herceg jelenlétében kijelentjük ... hogy Jákob és II. Johanna Isten kegyelméből Magyarország, Jeruzsálem, Szicilia, Dalmácia, Horvátország, Ráma, Szerbia, Galícia, Lodoméria, Kumánia, Bulgária király és királynője."[365]

Ugye, a titulus elnyerésével egy előkelőbb hely is jár a királyi párnak, de csak finoman megfogalmazva, nehogy hiúságnak tűnjön „Sacrosancta synodus Constantiensis etc. Considerans, quod, ad suam et suorum ad hac deputatorum instantiam, oratores charissimorum ecclesiae filiorum Jacobi et Johanna Regis et Reginae, Hierusalem et Siciliae illustrium, requisiti fuerunt, ut quoniam expectantur oratores charissimi eiusdem ecclesiae filii Regis Castelle et Legionis illustris, huc ad synodum venturi, ad perficiendum cum ipsa synodo ecclesiae unionem,placeret eisdem oratoribus dictorum Regis Regis et Reginae, dimittere locum quem in loco sesionis nunc tenent, tanquam qui eisdem oratoribus dicti Regis Castellae venientibus debebitur, et durante praesenti Concilio vadant ad partem sinistram, immediate post Ambasadores etiam charissimi filii ecclesiae Regis Angliae illustris: Ideo eadem synodus decernit et statuit, quod ob hoc sive veniant, sive non veniant dicti Oratores Regis Castellae, non praejudicatur eisdem, Regi et Reginae ac regnis eorum nec dictis oratoribus suis, eorum nomine aut aliis quibuscunque, quo ad locum et honorem, qui sibi in hac synodo debentur, tam in sessiononibus, quam in processionibus et aliis quibuscunque actibus." – „A konstanzi szent zsinat stb. Figyelembe véve, hogy Jákob és Johanna király és királynő megbízott szónokát figyelmeztették, hogy várható Kasztília és Legione királyának szónoka érkezése a zsinatra, kegyeskedjék a király és királynő átadni azt a helyet, amit most tartanak a kasztíliai szónok részére, és a jelenlegi koncilium idejére menjenek a baloldalra, mindjárt az illusztris angol nagykövet mögé: Ugyanis a zsinat úgy határozott, hogy vagy jön, vagy nem jön a kasztíliai szónok, ez ne zavarja meg a királyt és a királynőt, sem ezek szónokát, azon tisztességes helyen, mely őket megilleti ezen a zsinaton, a következő üléseken, felvonulásokon, vagy bármilyen más tevékenységekben."[366]

[364] Uo.
[365] Uo.
[366] Uo.

7. ábra. Konstanzi zsinat, 1414. november 5. – 1418. április 22. Illusztráció Ulrich Richental krónikájából.[367]

[367] https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/6/6d/Richental_Konzilssitzung_Muenster.jpg.

7. Antiőstöri

Az őstörténelem egy olyan rosszul tervezett, vagy csalással kivitelezett építmény, amely ha összeomlik, sokakat maga alá temethet. A csalást leplezendő, az ősi írások nagy részét megsemmisítették, vagy átírták. A *Tiltott könyvek mutatója: a Szentatyák felhatalmazása által választott tridenti zsinati atyák által összeállított szabályokkal. D. N. Pius IV., Pont. Max. [által] jóváhagyott* című könyv[368] indexre tett könyvlistája is ezt a célt szolgálta. A listán található könyveket már lehetetlen megtalálni.

A történelmi építmény gerince az időszámítás, és épp itt találjuk a legtöbb anomáliát, vagyis gyenge pontokat.

Az időskálát a 16. században szerkesztette meg egy Scaliger nevezetű tudós. Hogy a dolog még érdekesebb legyen kiderült, hogy Scaligerből is kettő volt egyidőben, akik közül az egyik magyar származású.[369]

A Scaliger által megszerkesztett időskálát a 17. században felülbírálta egy Petávius néven ismert katolikus szerzetes a *Doctrina temporum* című munkájában.[370] Ez a változat a mai napig is érvényben van.

Scaliger „Agenben született, egy itáliai család tizedik gyerekeként, apja Julius Cezar Scaliger, anyja Andiette de Roques Lobejac. Tizenkét éves korában testvérével együtt Bordeauxba küldik tanulni, de miután kitör a pestis, hazajön és apja mellett tevékenykedik mint írnok."[371]

Apja Julius (Gyula) 1484-ben a ripai várban Verona mellett született, mely a Scaligerek tulajdonában volt. Innet elköltöznek Baszkföldre, ahol apja haláláig laknak. Apja halála után egy ideig Itáliában tartózkodik, majd Svájcba megy tanulmányait folytatni, ahol egy Gerartus Landa nevű nemes ember házában lakik, aki mintegy fiává fogadja és a Iosephus Justus nevet adja neki.[372]

„Biennium continuum Graecis literis impenderam, cum ad Haebreas me impetus animi rapit. Et quamvis ne unam quidem literulam in ea lingua nossem: tamen ad eam discendam nullo alio magistro quam me ipso usus sum." – „Két év kemény görög nyelvtanulás után, a lélek rávitt a héber nyelv tanulására. És habár egy betűcskét sem ismertem ebből a nyelvből, mégis, tanár nélkül, saját magamtól elsajátítottam."[373]

Lássuk, hogyan vall a saját származásáról:

„Comites de Lika ,ex quibus prognati sunt Philipus et Bartholomeus Scaligeri,qui pulsum regno á Tartaris Regem Hungariae Belam virtute sua in integrum restituerunt:ac propterea á Rege Bela Castro Z krad in Croatia,regione Hun in Hungaria donati sunt,ac insuper

---

[368] *Index Librorum prohibitorum: cum Regulis confectis per Patres Tridentina Synodo delectos, authoritate Sanctiss. D.N. Pii IV., Pont. Max. comprobatus.* Impensis Henrici Houij, Leodii, 1569. https://books.google.ro/books?id=Qjo8AAAAcAAJ&printsec=frontcover&hl=hu&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false.

[369] Lásd erről Fábián 2021, pp. 40-62. V. ö. Scaliger, Joseph Juste: *Epistolae omnes quae reperiri potuerunt.* Francoforti, 1628. Scaliger, Paul: *Encyclopaediae, seu Orbis disciplinarum...* Oporinus, Basileae, 1559. Scaliger, Paul: *Pavli Principis De La Scala Et Hvn, Marchionis Veronae, &c. Domini Crevtzbvrgi Prussiae...* Oporinus, Basileae, 1559.

[370] V. ö. Petau, Denis: *Dionysij Petauij Aurelianensis e Societate Iesu de doctrina temporum: pars altera: in qua temporum ta historumena disputantur, tum Doctrinæ vsus atque fructus Chronico Libro traditur.* Sumptibus Sebastiani Cramoisy, 1627.

[371] *Encyclopædia Britannica*, Ninth Edition, v. 21. djvu/384 https://en.m.wikisource.org/wiki/Page:Encyclop%C3%A6dia_Britannica,_Ninth_Edition,_v._21.djvu/384.

[372] Lásd Joseph Juste Scaliger: *Epistolae omnes quae reperiri potu*erunt. Sumptibus Aubriorum et Clementis Schleichii, Francofurti, 1628. p. 45. https://books.google.co.uk/books?id=UrYPAAAAQAAJ&printsec=frontcover&hl=hu&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false.

[373] Uo. p. 46.

Commilitones Regis vocati,qui sunt tanquam Palatini Regni,Addita ppraeterea á Rege veteribus insignibus Scaligerorum perarga,Cornua cervina,signacula solis et lunae.....Eadem insignia hodiae extant in arcibus regionis Hun in Hungaria,ubi fuit sedes praecipua illustrissimae gentis Hunniadum ex posteris Philippi et Bartholomei Scaligerorum de Lica:ex quibus Ioannes Hunniades,eiusque filius Matthias cognomine Corvinus alter Hungariae fuit tutamen,alter etiam Rex ,imo Rex Regum illius aevi summus:quod nemo negaverit.neque alia insignia fuerunt Regum Bosniae,quorum ultimum et septimum Stephanum dolo Mahometes secundus circumventum vivum excoriavit,imposito novo rege Isacio,homine plebeio..." – „Likai grófok voltak, kiktől Fülöp és Birtalan Scaliger származtak, kik a tatárjárás alkalmával kiűzettek az országból, de IV. Béla jóvoltából visszanyerték a jogaikat, és ezen felül Béla király nekik adományozta a horvátországi Zkrad várát, Hunyad vidékén más földeket, és mint a királyság őrgrófjai lettek elismerve. Ezekhez megkapták a Scaligerek ősi címereit, melyen a szarvas, a nap és a hold látható... Ezek a jelvények ma is megtalálhatók Magyarországon a Hunyadi várban, a Fülöp és Birtalan Likai Scaligertől származó Hunyadiak kiváló nemzetségének lakhelyén: akiktől Hunyadi János és fia Mátyás származtak. Egyik Magyarország védelmezője, a másik Királya, sőt Királyok Királya, a kor leghatalmasabbja. Ezt senki sem tagadhatja. Ugyanezek a jelvények [címerek] találhatók Bosznia királyságában, melynek utolsó királya István, kit II. Mohamed csellel elfogott és élve megnyúzatott, helyébe egy Izsák nevű plebejust ültetett..."[374]

Ez az a származás, amit a brit lexikon ignorál, de amit tévesen ráruháztak egy fiktív Paul Scalichire. Ez volt talán az inkvizíció bosszúja, amiután nem voltak képesek elítélni.

A Scaliger ellen felhozott vádak: „D. Paulus Scalichius, in lectione Theologica almae universitatis Viennensis 29 Iulij, epistolam Ephesiorum exponens, et super Apostolos scommatizans, mire grassatus est in summos Pontifices, et in specie ad modernum descendens, dixit, quod perpetuo divexet illum Satanas, et quod fuerit semper hipocrita. Et particulatim acta sua exposuit: et addit, quod cardinales et praelati omnes mali et hipocritae sint. „Secunda lectione asservit, Papam et monachos omnes piscatores esse diaboli: hos praecipue, qui contra hereticos inquirunt, et eos persequuntur. Dixit item, neminem iam habere Spiritum sanctum, sive Papa, sive Imperator, sive rex sit, vel alterius conditionis. Tertia lectione dixit, Concilia universalia esse traditiones et inventiones hominum: et quod nullus iam est verus doctor in Ecclesia, quodque omnibus bonis destituta sit. Fassus est etiam, quod verum Evangelium est extra Ecclesiam: et quod posset hoc tutari contra Augustinum, si vellet. Quarta lectione mira arrogantia protulit, Ecclesiam veram non esse apud nos, cum ipsa sponsa sit absque ruga et immaculata, nos vero impij et manifesti peccatores: quod fecesserint in desertum ut mulier Apoc. 12. terque aperte vocavit Ecclesiam Romanam Babylonicum scortum, et iugiter in Pontificatum ac ecclesiasticos debacchantur."– „Scalichius a teológiai előadásaiban, melyeket a Bécsi egyetemen tartott július 29-én, Szent Pál Efezusiakhoz írt leveléről, amikor az apostolokat ironizálta, meglepő támadást intézett a magasrangú püspökök ellen, különösen a maiak ellen, amikor azt mondta, hogy a Sátán állandó rabságban tartja őket, és hogy képmutatók. És különösen hangsúlyozta, hogy a bíborosok és a papok rosszak és képmutatók. A második előadásában a Pápáról és a barátpapokról nyilatkozott és azt mondta, hogy mind az ördög halászai: különösen azok, akik az eretnekek után érdeklődnek és őket üldözik. Ugyanakkor azt mondta, hogy már senkiben sincs szentlélek, még a pápában vagy a császárban sem. A harmadik előadásában azt mondta, hogy az egyetemes zsinat csak egy szokás és emberi találmány, és hogy már nincs igazi doktor az Egyházban, és már minden jóság kihalt. Az igazi Evangélium az Egyházon kivül van: és ezt képes megvédeni Agustinusszal szemben is, ha akarja. A negyedik előadása elképesztően arrogáns, amikor azt állítja, hogy az igazi Egyház nem minálunk van, mert az ő menyasszonya [Krisztus menyasszonya] ránc- és szeplőnélküli, mi pedig istentelenek és nyilvános bűnözők vagyunk, kik azt művelik [az igazi kereszténnyekkel] mint [a sárkány] az

[374] Uo. p. 11.

asszonnyal a sivatagban, az Apokalipszis 12. világosan a Római Egyházat Babiloni szajhának nevezi és a pápaság és az egyháziak állandó nemi kicsapongásban tobzódnak."[375]

Valószínű, hogy az előadásokon a dolgok nem épp így hangoztak el, de tudjuk, hogy a vádló, mindig szereti felnagyitani a vádakat. Azt tudjuk, hogy kisebb vádakért is égetett már meg az inkvizíció embereket. Scaliger egy porosz herceg udvarában talál menedéket az inkvizíció elől, de ide is elér a polip csápja, egy Albertus Truschius személyében, aki most azzal vádolja meg, hogy hamis családfát szerkesztett magának. Az meglehet, hogy Scaliger túl messze vetette a sulykot családfa tekintetében, de akkor olyan idők jártak, (amiket sajnos vannak manapság is olyanok, akik szeretnének vissza hozni), hogy ugyanis nemesi származási bizonyítvány nélkül nem vették emberszámba az embert. Scaliger legnagyobb bűne nem más volt, mint a fő műve, melynek a címe EMENDATIONE TEMPORUM, amit szabadon úgy fordíthatunk, hogy *a kronológia felülvizsgálata*. De a latin szó szoros értelme *az idők felülvizsgálata*. Ez verte ki a biztosítékot az egyházi fejekben.

Nem véletlen, hogy Scaliger írását olvasva a mai liberális demokrácia jut eszünkbe, hogy elvileg egyenlő esélyt adjon az értéket előállítani képes tisztességes embereknek, de éppúgy az értéket előállítani nem képeseknek is, akik aztán ezt kihasználva esetleg csupán csalásból, rablásból, vagy koldulásból élnek. Ennek megfelelően a politikai pártok két fő csoportja ezt a két társadalmi réteget igyekszik képviselettel kiszolgálni, majd ezek többnyire egymást váltva kerülnek kormányzati szerepbe. Ezért a váltás elmaradása mindig nagy nyugtalanságot vált ki. Ha ugyanis az értékek felélői sok ideig kormányoznak, akkor a gazdaság csődbe megy, ha viszont az értékteremtők maradnának sok ideig kormányon, akkor megsemmisülne a másik tábor. Amely viszont olyan erőtartalékokkal rendelkezik, hogy ezt mindig meg tudja akadályozni. Az utóbbi pár száz év tapasztalata ilyen erőviszonyokat bizonyít a két tábor között. De arányuk évről-évre romlik, és hogy a gazdaság még nem omlik össze, egyrészt a természet kirablásának, másrészt az értékteremtő humán erőforrás mértéktelen kihasználásának köszönhető. Mivel sem a természeti, sem a humán erőforrás nem végtelen, ezért az összeomlás elkerülhetetlen, ami után nem jöhet más csak a pokol. Hogy kik a pokol urai, azaz a láthatatlan mély állam vezetői, azt már megtaláljuk Scaliger által a 16. században írt könyvben.

„63. Daemones qui proprio, cum principe suo Diabolo a Dei ministerio recesserunt,si paululum resipiscere coeperint,humana carne circundantur.

64.Sexuum discrimen inter daemones nullum est.

65. Daemones omnes eius sunt naturae, ut Deos pariter oderint et homines...

89. Novem sunt ordines daemonum. Primi, falsi dii nuncupantur, pro diis enim coli volunt, sacrificia et adorationes expetunt, corum princeps Belsebub vocatur.

90. Secundi, spiritus mendaciorum, qui sese oraculis immiscent, divinationibusque atque praedictionoiibus ipsis hominibus illudunt, quosque decipiant, horum princeps Aterteta.

91. Tertii sunt vasa iniquitatis seu irae, inventores malorum, omniumque malorum artium, princeps eorum Belial.

92.Quarti, ultores scelerum, princeps eorum Asmodeus.

93. Quinto praestigiatores, qui imitantur miracula, et seducunt homines, princeps eorum Satan.

94. Sexto, aeree potestates, qui se miscent tonitruis, fulminibus, et fulguri, corrumpentes aerem, pestilentias et alia mala inducentes, horum princeps Meririm.

95. Septimo, furiae, seminatrices malorum, discordiarum, bellorum et vastationum, horum princeps Abadon, seu Apollyon.

---

[375] Paul Scaliger: *Encyclopaediae, seu Orbis disciplinarum, tam sacrarum quam prophanarum, epistemon, Pauli Schalichij de Lika, Comitis Hunnorum* (Enciklopédia a világ szakrális és profán dolgairól Schaliki Pál Hun gróf leveleiből). Oporinus, Basileae, 1559. p. 308.
https://books.google.ro/books?id=MVSPETX3qEoC&printsec=frontcover&hl=hu&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false.

96. Octavo, criminatores et exploratores: quorum princeps Astaroth, seu Diabolus.

97. Nono, tentatores, qui singulis hominibus singuli adsunt: quorum princeps Mammon." –

„63. Az ördögök, kik valójában az Isten szolgálatából ki lettek taszítva, amint egy kissé magukhoz tértek, azonnal az emberi testekre vetették magukat.

64. Az ördögöknél nincs különbség a nemek közt.

65. Az ördögök természetüktől fogva egyenlőképpen gyűlölik az embereket és az isteneket...

89. Kilenc ördögi rend létezik. Az elsőt a hamis istenek rendjének hívják, ezek megkívánják, hogy istenekként tiszteljék őket, imádják és áldozzanak nekik. Ezek fejedelmét Belzebubnak hívják.

90. A második rendbe a hazudozók tartoznak, kik hamis próféciáikkal és jóslataikkal megcsúfolják, és becsapják az embereket, ezek fejedelme Aterteta.

91. A harmadik rendbe a gonoszság, és a düh edényei, a gonoszság minden művészetének feltalálói. Ezek fejedelme Béliál.

92. A negyedik rend, a bosszúállás bűnének kivitelezői, kiknek a fejedelme Asmodeus.

93. Az ötödik a sarlatánok rendje, kik a csodákat imitálják, és megtévesztik az embereket. Fejedelmük Sátán.

94. A hatodik rend a levegő birtokosai, kik a dörgéssel, villámlással és a mennykővel rontják a levegőt, pestist és más bajt hozva. A fejedelmük Meririm.

95. A hetedik a fúria [őrjöngés] rendje, akik elvetik a gonoszságot, a viszályt és háborút. A fejedelmük Abadon vagy Apollyon.

96. A nyolcadik a bűn kutatók [nyomozók] és rágalmazók rendje, kiknek fejedelme Astaroth, vagy Ördög.

98. A kilencedik a kisértők rendje. Minden emberhez szegődik egy-egy kísértő. A fejedelmük Mammon."[376]

A Mammon nem más mint a pénzisten. A fenti színes koalícióból még hiányzik az Antikrisztus, a hamis Próféta, és a Fenevad. Ezeket csak később találták ki.

A porosz herceg felmenti Scaligert a vádak alól és menedéket nyújt neki: „Dei gratia Albertus Senior, Marchio Brandenburgensis, Prussiae dux etc. Notum facimus et profitemur, quod Albertus Truchsius á Wetzhausen, sicut interlocutioria nostra sententia requirebat, contra illustrem, Dominum Paulum Scalichum, commilitionem regni Hungariae, Dinastam Huniorum etc. Marchionae Veronae etc. de iure nihil probaverit, quin potius prout ex actis apparet etiam contumax causa ceciderit. Ex quo omnibus actis diligenter consideratis, deum et divinam iustitiam prae oculis habentes animo bene deliberato, et certa scientia, praenominatum Dominum Scaligerum etc. ab impetitione Truchsij, in nomine Domini hisce absoluendum duximus. Quemadmodum vigore harum, Dominum Scaligerum liberamus et absolvimus et praedicto Truschio perpetum silentium imponimus, cum refusione expensarum, interesse, et damnorum eundemque Truschium condemnamus, in poenam iure decretam. In cuius rei fidem praesentes manu nostra propria subscripsimus et annulari sigillo scientes obsignamus. Actum 28. octob. 1565." – „Id. Albertus Brandenburgi márki Isten kegyelméből Porosz ország hercege, stb. Örömmel állapítjuk meg, hogy a megbeszélésünk után Viceházi Albertus Truchsius visszavonta a Magyar és Hun dinasztiából származó Scalichi Paul elleni feljelentését. Miután törvényesen semmit sem tudott bizonyítani a felhozott vádakból, így az ügyet ejtettük. Miután az összes aktát tüzetesen átvizsgáltuk, az isteni törvényszék határozata szerint a Truschij feljelentését nevezett Paul Scaliger ellen az Ur nevében megoldottuk. Ennek értelmében Scaliger Urat elengedjük és fölmentjük, nevezett Truschijt pedig örök hallgatásra kényszerítjük, ugyanakkor

[376] Scaliger 1559. p. 628.

a költségek megfizetésére. Ennek bizonyítékául a végzést sajátkezűleg aláírtuk és gyűrűs pecséttel elláttuk. Kelt 1565. okt. 28.-án."[377]

Paul Scaliger Truchsijnak címzett írása: „Hinc puto Nase, te abunde satis intellexisse, quantum in mea Genealogia, meoque nomine et legatione aberraris, scilicet non minus ac in religione ipsa. Series haec satis superque statum meum tueor atque defendit, et ostendit eum non versari in oblivione, aut ignoratione hominum, ut tu falso opinaris. Sententia definitiva te mendacij arguit, cum me ais causa cecidisse et vel sola praeiudicium est…" – „Azt hiszem te Orr, hogy tévedsz, úgy a származásom vonatkozásában, mint a küldetésemben, ami nem kevésbé a valláshoz is tartozik. A fennebb felsorolt dolgok megvédik a helyzetemet és nem fogok a feledésbe menni, vagy mellőzve lenni az emberektől, ahogy te azt gondoltad. A végleges ítélet bebizonyította a hazugságaidat, az ügyemet ejtették és bebizonyosodott, hogy egyszerű előítéletek voltak…"[378]

„Quapropter tu et tui similes rumpantur licet, qui orientis meae laudis splendorem ferre non possunt, nunquam tamen me mea virtute, nobilitate, genere spoliabunt: quinetiam haec nefaria turpisque coniuratio cuius tu buccinatorem agis, adversus me suscepta, magnum mihi gloria incrementum est allatura. Nam quandiu literae loquentur, quandiu restabit rerum memoria praeteritarum, tamdiu posteri iudicabant, aequitatem meae causae, non tam pro iudicio decisam, quam etiam omnibus omnium Europae Academiarum Iurisconsultis clarissimis, compertam et probatam fuisse, ut sententia definitiva, et suis responsis iam pridem in lucem editis Latine, Germanice, Gallice, testatum reliquerunt..." – „Mindamellett, hogy te és a hozzád hasonlók rám rontottatok, de a hírnevemnek nem tudtatok ártani, sem a virtusomnak, vagy a nemességemnek, származásomat nem tudtátok elrabolni: továbbá ez a szerencsétlen csúnya összesküvés, aminek a trombitása te voltál, csak növelte a dicsőségemet. Mert amíg az emberek a betűket olvasni fogják, ameddig emlékezni fognak a múltra, addig az utódok ítélkezni fognak az igazságom felől, mert az összes európai akadémia híres jogtudósai által le lett ellenőrizve és a végleges ítélet ki lett adva latin, német és francia nyelven…"[379]

„Non videam quo furore agitatus audeas in similitudinem nominis nostri invehere. Sive enim Scalich Hungarica et orientali terminatione, sive de la scala italicolatina, sive Saligeri, Scalae, etc. Latina: sive von der leyter Germanica voces, idem esse ille ipsae inscriptiones, ut taceam omnes historias testantur. Neque est ut inopiam et fortunae angustias nobis probro des, quae multos alios principes etiam premit:nam honesta paupertas, multo maiorem nobis gloriam parit, quam mali divitis opes iniuria quesitae. Exercitium autem agriculturae, qui despicit, mentis compos esse nequit. Cicero eam summis laudibus extollit: sed et Eneas de Picolomini Cardinalis. Siculos Hungarorum vetustissimos, ait nobiles esse, et generosos, licet agros suis colant manibus, ac rure viventes, greges porcorum pascant: neque enim tributa pendunt nisi quo anno Rex Hungariae coronatur. Haec ille. Hoc in florenti Hungarorum statu fiebat..." – „Nem látom miért hozott olyan nagy dühkitörést a mi nevünk hasonlósága. A scalich magyar vagy keleti végződésű, vagy az itáliai latin scala, vagy Saligeri, vagy a latin Scalae, vagy a német Leyter=létra szóból ered. Az sem szégyen nekünk, ha szegényebbek és szűkös lehetőséggel bírunk, amely helyzetben sok más herceg is van, mert a tisztességes szegénység számunkra dicséretesebb, mint a hamisággal szerzett gazdagság. A mezőgazdasági munka pedig, amit lenézel, az ész élességét nem tompíja. Cicero a legnagyobb mértékben dicséri, de Eneas Picolomini bíboros is. A székelyek a magyarok közűl a legősibbek, és azt mondják róluk, hogy

[377] Paul Scaliger: *Pavli Principis De La Scala Et Hvn, Marchionis Veronae, &c. Domini...* Theodor Gramae, Coloniae, 1570. p. 231. https://books.google.ro/books?id=dcE5AAAAcAAJ&printsec=frontcover&hl=hu&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false.
[378] Uo. p. 235.
[379] Uo.

nemesek és nagylelkűek, habár sajátkezűleg művelik a földjüket, tanyákon élnek s disznó csordát legeltetnek, de nem fizetnek adót csak abban az évben, amikor Magyarország királyát megkoronázzák. Ez volt Magyarország virágzásának korában."[380]

Vegyük figyelembe Scaliger következő elszólását: „Amissis patre, matre, atque fratre, nihil aliud supererat, quam sordidatum in perpetua egestate et luctu vivere. Veneti enim Ripam et reliquum Benedicti patrimonium iam tertium invaseraat. Ea tempestate non Scaliger cognomine, sed Comitis á Burden vulgo notus erat... ita ut raro Scaliger vocaretur, sed Iulius á Burden." – „Elhagyatva anyától, apától, testvértől, nem marad más, mint szegénységben és gyászban élni. A velenceiek a ripai és benedicti örökséget már harmadik alkalommal kirabolták. Már nem Scaliger néven, hanem Burdeni grófság néven szerepelt. Így az apja is Iulius Burden néven jelentetett meg verseket."[381]

Na, itt már felmerül a gyanú, hogy Scaligert nem a nemesi származása tette naggyá, hanem a mű, amit alkotott. Valószínű, a Scaliger nevet később képezték le a Scala névből, amit az általa megszerkesztett időskála miatt ragasztottak rá.

Az időskála nem más, mint a matematikában ismert számtengely, melyen a történelmi események időrendi sorrendbe vannak elhelyezve. Az origó nem más, mint az időszámítás kezdete, amit a Krisztus születésével azonosítottak. Ettől jobb felé (pozitív irányba) sorakoznak az időszámítás utáni eseményeket jelölő évszámok, ettől balra pedig az i. e. eseményeket jelölő évszámok bal felé növekvő sorrendben. Az Egyház által elfogadtatott legnagyobb i. e.-i évszám az 5500, mivel ekkorra datálták a világ teremtését. Ezt ma már csak a fundamentalista keresztények fogadják el, De nem mindenki fogadta ezt el még a 17. században sem, mivel sok akkori tudós szerint a világ öröktől fogva létezett, ezért végtelen sok idő telt el az időszámítás kezdetéig. Nézzünk meg két dátumot két 17. században nyomtatott könyvből:

Aprobatio censoris... Actum Antuerpiae x. Kal. April. ∞ .IↃ. cxIV.[382]

Scripsi Lovani, in Arce. VIII. Kalend. Septemb. ∞ . IↃ. XIV.[383]

Mindkét könyvben 1614-et írnak, de a feltüntetett évszám jelölésen érdemes elgondolkozni. Ugyanis ekkor még nem mindenki számára elfogadott volt a most érvényben lévő Krisztus születési dátuma, amit később toltak vissza ezer évvel az időskálán. Ekkor még az 1614-et 614-nek írták. És például az 1238-at (amikor a tatárok szüzeket mészárolnak le Kölnben) 238-nak írták. Így lettek a tatárokból hunok, akiket ezzel a tettel megvádolták.

Így már nem csodálkozhatunk, hogy II. Pius pápa Tamerlánt[384] pártusnaknak nevezi, és hogy Becani spanyol történetíró azt állítja, hogy Plinius és Ptolemeusz magyarokról ír, vagy némelyik görög történetírónak az időskálába nem illő állításain:

„Theodosius vero junior quinto imperii anno, cum terrae motus esset et muri collaberentur propterea quod Amalechitae et Chazinzarii in urbe habitabant et Trisagium impie irredebant, preces et supplicationes in campo tribunalis una cum patriarcha Proclo instituit. Caeterum cum iam per multas horas kirye eleeson cantassent, parvus quidam puer cunctis aspectantibus in aerem surreptus audivit angelos cantantes 'sanctus Deus, sanctus fortis, sanctus immortalis, miserere nobis'. Puero iterum in terram demisso populus ad eundem modum cecinit, desiitque terre motus, et imperator omnes haereticos ex urbe eiecit, murosque ab Hexacionio usque ad

---

[380] Uo.

[381] Scaliger 1628. p. 28.

[382] Laurens Beyerlinck: *Promptuarium morale super Evangelia festorum totius anni, 1. kötet*. Ant. Hieratus, Coloniae Agrippinae, 1614. p. 7. https://books.google.ro/books?id=DDc_AAAAcAAJ&printsec=frontcover&hl=hu&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false.

[383] Erycius Puteanus: Historiae insubricae sive Barbaricae ab origine gentis ad Othonem Mag. Imp... Groß, Lipsiae et Francoforti, 1680. p. 15. https://books.google.ro/books?id=xe4_AAAAcAAJ&printsec=frontcover&hl=hu&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=true.

[384] Más néven Timur Lenk.

portam auream protulit.” – „II. Teodosius uralkodása ötödik évében földrengés rázta meg a vidéket és leomlottak a falak. Az amalekiták és kazinzáriak, kik a városban laktak gonoszul kigúnyolták a Hármasbölcseséget [Szentháromság?]. A császár Proclo patriarchával imát és könyörgéseket rendelt el az ítélkezés terén. Egyszercsak, miután több órán keresztül énekelték a ’Kirye eleizont’, egy kis gyerek mindenki láttára a levegőbe emelkedett, és hallotta, amint az angyalok énekelték: ’szent Isten, szent Erő, szent halhatatlan, könyörülj rajtunk’. A gyerek újra leereszkedett, és a nép ugyanazt kezdte énekelni, amire a földrengés elállt. Ez után a császár az összes eretneket kitiltotta az országból, a falakat újra építtette egész az arany kapuig.”[385]

A Vulgátából, Exodus XVII. 8.: „Venit autem Amalec, et pugnabat contra Israel in Raphidim. Dixitque Moyses ad Josue: Eélige viros et egressus pugna contra Amalec, cras ego stabo in vertzice collis, habens virgasm Dei in manum meam.... Fugavit Josue Amalec et populum eius in ore gladii. Dixit autem Dominus ad Moyse: Scribe hoc ob monimentum in libro et trade auribus Josue: delebo enim memoriam Amalec sub coelo.” – „Eljöve pedig Amálek és hadakozik Izrael ellen Rafidimben. És monda Mózes Józsuénak: Válassz nékünk férfiakat és menj el, ütközzél meg Amálekkel. Holnap én a halom tetején állok, és az Isten pálcája a kezemben lesz... [Amikor Mózes felemelte a pálcáját Józsué győzött, amikor meg leeresztette Amálek győzött. Ekkor Áron és Hur kétoldalról fent tartották Mózes kezét egész naplementéig.] Józsué pedig leveré Amaleket és az ő népét fegyver élivel. És monda az Úr Mózesnek: írd meg ezt emlékezetül könyvbe és add tudtára Józsuénak, hogy mindenestől eltörlöm Amálek emlékezetét az ég alól.”[386]

A Biblia szerint Isten már Mózes idejében eltörölte az amalekitákat. De a fenti szövegből arra következtethetünk, hogy ezek az amalekiták eretnekek voltak. Akkor vajon nem az van-e, hogy az Egyház a középkorban élt eretnekekből fabrikált fiktív ókori népeket? Ugyanez a helyzet a Jászokkal, akiket a középkorban filiszteusoknak neveztek.

„Locus nuncupatus Smirnium habet septentrionem versus concavitatem subterraneam decem ulnarum. Ibi positae sunt novem statuae, interque eas Constantini magni et Faustae uxoris eius et Hilarionis praepositi, et Crispi filii Constantini, cui Herodotus et Hippolitus chronographi tradunt caput fuisse amputatum a patre Constantino magno...” – „Egy Smirniumnak nevezett helységben a föld alatt voltak elhelyezve Nagy Konstantin, a felesége és fia szobrai. A fia Crispi, akit maga Nagy Konstantin fejeztetett le Herodotus és Hippolitus kronográfusok szerint.”[387]

Hérodotosz és Nagy Konstantin ideje közt ezer év a különbség. Hogy számolhatott be Herodotosz, vagy Hippolitus Nagy Konstantin tetteiről?

Ahogy a görögök látták az arab istenséget: „Thesaurum deum Arabes maxime colunt, cuius simulacrum est lapis quadrangulus, non figuratus, quator pedum altitudinem, duarum latitudinem et unius profunditatem habens. Collocatum vero est supra basim inauratam. Huic sacrificant sanguinemque victimae profundunt: hoc enim illis pro libamento est. Tota edes eiusque parietes ex auro sunt, et plurima illic offerentur donaria. Habet eius simulacrum colitque Petra Arabiae civitas.” – „Az arabok nagyon tisztelik a Kincs istent, kinek a képmása egy kocka alakú, nem ember alkotta kő, négy láb magas, két láb széles és egy láb mély. Egy aranyozott alapra van helyezve. Áldozati célra használják, melybe az áldozat vérét csorgatják. A falai arannyal vannak bevonva, és ide helyezik az adományokat is. Ez a tárgy Petrában található.”[388]

---

[385] George Codinus: *Excerpta de antiquitatibus Constantinopolitanis.* Ed. Weberi, Bonnae, 1843. p. 26. https://books.google.ro/books?id=lVdXAAAAcAAJ&printsec=frontcover&hl=hu&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false.

[386] https://www.biblegateway.com/passage/?search=Exodus%2017%3A8-10&version=VULGATE;NIV.

[387] Uo. p. 62.

[388] Uo. p. 57.

Úgy néz ki, hogy a Mekkában található kába kő ennek a nagyított mása, és lehet, hogy az eredeti ebben a nagyobb változatban van elrejtve.

Azok a bizánciak tudtak valamit: „Stabat ibi columnae imposita statua quator cornua in capite gerens. Quisquis igitur suspectam habebat pudicitiam uxoris, ad hanc statuam accedebat, et si res ita se haberet ut suspicabatur, ter in girum se vertebat statua, sin minus, stabat stabat imobilis." – „Volt itt egy oszlopra helyezett szobor, mely négy agancsot viselt. Aki a felesége hűsége iránt kételkedett, csak ide kellett jönnie, és figyelnie a szobrot: Ha a szobor háromszor megfordult a tengelye körül, akkor a gyanúja beigazolódott, ha nem, akkor alaptalan volt."[389]

8. ábra. André Thevet 1584-ben készült fantáziadús illusztrációja Philónról.[390]

Érdeklődésünkre számíthat Philón európai képzeletbeli ábrázolása. „Philón a görög filozófiai allegóriát használta a zsidó írás harmonizálásához a Tórában. Ezt az allegóriai értelmezést sok egyházi atya jól fogadta, de nem sok fogadtatásra talált a zsidó rabbinikus történetben. Ő [Philón], a zsidó Biblia szószerinti értelmezése helyett az allegórikus értelmezést választotta."[391]

Hogyan is állunk akkor hát? Nem ismerjük a származását, hol, mikor született, állítólag az apostolok idejében, nem szerepel a rabbinikus történelemben, hellenisztikus és római kultúrában nevelkedik, de zsidó volt. Ő volt az, aki azt állította, hogy az ótestamentumi írásokat allegóriaként kell értelmezni.

1584-ben megfestik az elképzelt portréját. 1500 éven keresztül senki sem gondolt erre? Hogyan magyarázzuk, hogy a tehetős egyházfők előszeretettel díszítik épületeiket és kertjeiket ókori pogány témájú festményekkel és szobrokkal? A legfőbb egyházi vezetés pedig nem hogy ellenezné, hanem inkább ösztönzi ezt. Ennek csakis egy oka lehet: igy akarták hitelesíteni a sosem létezett ókort, vagyis azt az ókort, amit ők gyártottak papíron. Az első Biblia neve latinul Septuaginta. De keresheted, ezt a Bibliát, se latin, se görög nyelven nem találod.

[389] Uo. p. 119.

[390] https://en.wikipedia.org/wiki/Philo?fbclid=IwZXh0bgNhZW0CMTAAAR31S9_V1Xh3RPyL5-ZJgQQzCsEQSnxeM6HYSbJLnMHXR-rC1Rjgtt27xJI_aem_wtfaEDWDM_lJ6e2XXpowCw.

[391] https://en.wikipedia.org/wiki/Philo?fbclid=IwZXh0bgNhZW0CMTAAAR31S9_V1Xh3RPyL5-ZJgQQzCsEQSnxeM6HYSbJLnMHXR-rC1Rjgtt27xJI_aem_wtfaEDWDM_lJ6e2XXpowCw.

Most fogódzunk meg jól: a mai bevett felfogás szerint ezt a Biblia-fordítást a III. században készítették el, 70 bibliafordító munkája eredményeként, és a fordítás módjáról Philón (i. e. 25–i. sz. 50) és Iosephus Flavius (i. sz. 37–i. sz. 100) számol be.[392] Csodálatos észjárás!

Valószínű, hogy a Philón néven és Iosephus Flavius néven író személyek valójában a reneszánsz korban írtak. A Septuaginta pedig nagy valószínűséggel az eredeti őskeresztények (katarok, albigensek, bogumilok, gnosztikusok) Bibliája lehetett, amit a III. században (valójában a XIII. században) semmisítettek meg vagy átírták.

„Fuit ille [Philone] Hebraismi imperitissimus. Eiusmodi enim erant Alexandrini Iudaei, quo nomine distinguebatur á Iudaeis Hebraistis, qui Biblia in Synagogis Hebraice et Chaldeice legabant. Isti vero Alexandrini, Graeca tantum legebant ea, quae hodie extant, et quae ipse Philo et reliqui Iudaei fabulantur a LXX." – „Ez a Philón teljesen járatlan volt a héber nyelvekben. Az alexandriai zsidók abban különböztek a héber zsidóktól, hogy amíg azok a zsinagógákban héber és káldeus nyelven olvasták a Bibliát, ők csak görög nyelven, ahogy azt ma is találjuk, és ahogy maga Philón és a többi zsidó fabulál a hetvenekről."[393]

Vatikáni iratok tanúskodnak arról, hogy, a III. században (ami valójában a XIII. századnak felel meg) sok keresztény Egyiptomba menekült az üldöztetések elől. Ezek lehettek a gnosztikus keresztények, akiknél Krisztus még nem szerepelt, mint hús-vér személy, hanem csak, mint tanitás és ideál. Egy régi szómagyarázatban ez áll: „Verbigena Christus ex verba Dei natus.[394] – Az igelényegű Krisztus Isten beszédiből született." Ott ezt is olvashatjuk: „Si Deus est animus, nobis ut carmina dicunt, hic tibi praecipue sit pura mente colendus. – Az Isten lélek [szellem], amint az énekek tartják, ezért neked elsősorban a tiszta értelmet kellene tisztelned."

Az alexandriai zsidók valójában az Európából elmenekült eretneknek bélyegzett gnosztikus keresztények lehettek.

Ha a Bibliát vérvalóságként értelmezzük, akkor az emberben egy antropomorf istenkép alakul ki, aki rendelkezik az ember minden esendő tulajdonságával, tehát semmiképp sem lehet Istenként elfogadni. Ha mindezt már évszázadokkal ezelőtt felismerték, és mint Philón és a gnosztikusok, a Bibliát allegórikus értelemben fogták fel, vajon a későbbi Egyház miért ragaszkodik annyira a Biblia szószoros értelmezéséhez?

Ennek oka az lehet, hogy az egyszerű ember nehezebben érti meg az elvont fogalmakat, mint a konkrét tapintható és érzékelhető dolgokat. Másfelől az egyházi atyák úgy vélhették, hogy ha Istent úgy fogadjuk el, mint tiszta értelmet, akkor abból hiányzik az érzelem.

Értelem nélküli érzelem, és érzelem nélküli értelem, abszolút értelemben nem létezik. Az állati érzékiség az értelem fejlődésével lassan átalakul érzelemmé, majd az érzelem igazságossággá. Az Isten, mint a legmagasabb értelem, a legigazságosabb is. Akik féltek a fény ridegségétől, inkább a pokol melegét választották.

Ami kevés fennmaradt Philón írásaiból, éppen a „korai keresztény iratok" között olvasható, az utólag adott cím, alatt: „A szent törvények allegóriáiról szóló értekezés első könyve, a teremtés hat napjáról szóló mű után."[395]

Hogy mennyire a sötétben botorkál az Egyház, az a sok ellentmondásos állításból látszik.

Továbbá a közlexikon szerint: „Dionüsziosz leginkább az Anno Domini korszak feltalálójaként ismert, amelyet a Gergely-naptár és a Julián-naptár éveinek számozására használnak. Húsvét-táblázatában több húsvéti nap azonosítására használta, de nem használta semmilyen

---

[392] www.biblia.hu. A Septuaginta. https://biblia.hu/bevez/septuag.htm?fbclid=IwZXh0bgNhZW0CMTAAAR2siCiz139ukicj63fHxQ-wUc-zyJrKqTr0qI4tphN6Pjgl2TlZuTY51ro_aem_iQGbdD9QvRwmj31ENvLS7A.

[393] Scaliger 1625. p. 89.

[394] Altenstaig 1509. Fo. X.

[395] Lásd: Th Works of Philo. Allegorical Interpretation. [Charlotte Mary] Yonge's title, The First Book of the Treatise on The Allegories of the Sacred Laws, after the Work of the Six Days of Creation. http://www.earlychristianwritings.com/yonge/book2.html. Peter. Kirby: „Historical Jesus Theories." *Early Christian Writings*. 2025. 5 Apr. 2025. http://www.earlychristianwritings.com/text/1clement-hoole.html alapján.

történelmi esemény datálására. Amikor táblázatát kidolgozta, a Julián-naptári éveket az adott évben hivatalban lévő konzulok megnevezésével azonosította; ő maga azt állította, hogy a 'jelen év' a 'Probus Junior konzulsága', amelyről azt is állította, hogy 525 év telt el 'a mi Urunk Jézus Krisztus megtestesülése óta'. Hogy hogyan jutott erre a számra, nem tudni, de van bizonyíték az általa alkalmazott rendszerre."[396]

Az utolsó mondat szerint tehát nem tudni, hogy hogyan határozta meg Krisztus születési dátumát, de az sem világos, hogy az 525. év a Julián, vagy a Gergely naptár szerint értelmezhető.

Év	Aranyszám	Húsvéti holdtölte	Húsvétvasárnap
2008	14	III. 22. Szo	március 23.
2009	15	IV. 10. P	április 12.
2010	16	III. 30. K	április 4.
2011	17	IV. 17. V	április 24.
2012	18	IV. 7. Szo	április 8.
2013	19	III. 27. Sze	március 31.
2014	1	IV. 14. H	április 20.
2015	2	IV. 3. P	április 5.
2016	3	III. 23. Sze	március 27.
2017	4	IV. 11. K	április 16.
2018	5	III. 31. Szo	április 1.
2019	6	IV. 18. Cs	április 21.
2020	7	IV. 8. Sze	április 12.

9. ábra. A közelmúlt (2008–2020) húsvét dátumainak táblázata.[397]

A legenda szerint, amit most nagy ívben elkerülnek az írásokban, 525-ben egy János nevű pápa felkérte Dionisius Exiguust, hogy készítse el a következő évekre a húsvéti táblázatot. Dionisius Exiguus alexandriai püspök. Miért kell a római pápának egy alexandriai püspököt felkérnie a húsvét idejének meghatározására? Lehet, hogy ők voltak az igazi keresztények, akiknek birtokában állt a húsvét ünnepének táblázata? 525. év a diocleciáni éra szerint a 241. év. Innet kezdte Exiguus a táblázatot. Miután megcsinálta a táblázatot a következő 7 évre, akkor a 248-hoz hozzá adta a 284-et, ami nem más, mint a Krisztus születésétől Diocletianusig eltelt idő.

A tavaszi napéjegyenlőséget már ősidők óta ünnepelték Európa-szerte. Ez nem más volt, mint a természet tisztelete. Amikor megjelentek az egyistenhitű vallások, a hatalmára féltékeny isten már nem tűrte, hogy rajta kívül bármilyen entitást (ez esetben a természetet) ünnepelhesse a nép. Így a zsidóknál a tavaszi napéjegyenlőség ünnepét átkeresztelték Húsvétra (Πασχα), és olyan eseményekre való megemlékezéshez kapcsolták, melyek a zsidóság történetéhez tartoznak. A keresztény vallás még tovább lépett, amikor a húsvét ünnepét eltávolította a napéjegyenlőség pontos dátumától, amikor ugyanis telihold van. A keresztény húsvétot úgy számították ki, hogy a napéjegyenlőségkori telihold után következő vasárnapra essék.

Az alábbi idézetekből kiderül, hogy a zsidó húsvét, a hét bármelyik napjára eshet, ellentétben a keresztény húsvéttal, amelyik mindig Vasárnapra esik. Valószínű, hogy az őskeresztények, akiknél a Krisztus még nem volt megtestesítve („Verbigena Christus ex verbo Dei natus = Az Igelényegű Krisztus Isten igéjéből született"), ugyanígy ünnepelték a Húsvétot. Ekkor az Ige nem más volt, mint a szent tanítás. De úgy néz ki, hogy a lenézett, úgymond teremtett természet kezdi megbosszulni magát. És nem mintha tudatilag sértve érezné magát, bár ez sincs

[396] https://en.wikipedia.org/wiki/Dionysius_Exiguus.
[397] https://www.csillagaszat.hu/hirek/egy-egyeb-temak/eletunk-legkorabbi-husvetja/.

kizárva, hanem azért, mert az emberből kiveszett a természet iránti tisztelet. Amíg a templomok tiszták és fényesek, addig a természet fulladozik a szemétben.

„Οθεν καλως νενομοθτετηται απο της εαρινης ισημεριας,εις οποιαν δε αν εβδομαδα εμπιση η τεσσαρεσκαι δεκαταια του πρωτου μηνος,εν αυτη επιτελειν το Πασχα,μετα του και εγκωμια πρεπωδεστατα και αρμοστικωτατα εισ τουτο παρειληφεναι." „Unde recte a lege praescriptum est, ut a verno aequinoctio, in quamcumque hebdomadem incidat decimaquarta primi mensis Lunae, in illa Pascha agatur, sumptis prius ad illud celebrandum decentibus ac consentaneis encomiis." – „Ahol pontosan meg van írva, hogy a tavaszi napegyenlőség idején a hét bármelyik napjára is esik az első hónap tizennegyedik napja, ekkor tartatik a húsvét."[398]

„Εν δε τεσσαρεσκαιδεκατη ημερα του μηνος του πρωτου επιτηρεισθαι το Πασχα συνεταξιν: ουκ αλλα τουτο χαριν, η ινα κατα μιμησιν τον τε σεληνης φωτος πληρη τον ιδιον κυκλον εχουσης, τον μεν της διανοιας φοστηρα ημεισ τελειον εχοντες, εν σκοτω της αμαρτιας μη διατριβωμεν: Θαλλοντες δε που παντοδαπεσαιν ατρεταις, και τοις τουτων πεταλοις οια τερπνα φυτα σκεπομενοι, ληιων δικην φαιδροι διαμεινομεν. Τεσσαρεσκαιδεκατεν δε το μηνος λογει, ου κατα τον ηλιακον κυκλον, αλλα κατα την σελενικην. Εβραιων γαρ παιδεσ ουκ εκ του ηλιακου δρομου, αλλα εκ του της σελενης κυκλου τε μενα ποιειν επαιδευτησαν, επειδη και ο μενε κατα το ονομα τε σεληνησ λεγεται." „Quartadecima autem primi mensis nulla alia ratione observari Pascha praecipit, nisi ut luminis instar Lunae plenum suum habentis circulum, nos perinde plenum habentes mentis luminare, in peccati tenebris non immoremur: quinimmo omnis generis florentes virtutibus, earumque soliis, jucundae veluti plantae, operti, segetem instar venusti permaneamus. Quartamdecimam vero mensis ait non secundum solarem cyclum, sed juxta lunarem. Hebraeorum enim filii non ex solari, sed ex lunari cursu mensem compingere sunt docti, cum mensis ex Lunae nomine dicatur." – „Abból a meggondolásból kerül a Húsvét a hónap tizennegyedik napjára, mivel ekkor van a telihold és ekkor a legvilágosabb, ez megvilágítja az elménket, hogy ne maradjunk a bűn sötétjében: ugyanekkor a legszebb a természet és ehhez hasonlóvá válunk. A hónap tizennegyedik napját nem a napciklus, hanem a holdciklus szerint kell venni, ugyanis a zsidók holdciklusban mérték az időt."[399] „Εν δε τεσσαρεσκαιδεκατη ημερα του μηνος του πρωτου επιτηρεισθαι το Πασχα συνεταξιν: ουκ αλλα τουτο χαριν, η ινα κατα μιμησιν τον τε σεληνης φωτος πληρη τον ιδιον κυκλον εχουσης, τον μεν της διανοιας φοστηρα ημεισ τελειον εχοντες, εν σκοτω της αμαρτιας μη διατριβωμεν: Θαλλοντες δε που παντοδαπεσαιν ατρεταις, και τοις τουτων πεταλοις οια τερπνα φυτα σκεπομενοι, ληιων δικην φαιδροι διαμεινομεν. Τεσσαρεσκαιδεκατεν δε το μηνος λογει, ου κατα τον ηλιακον κυκλον, αλλα κατα την σελενικην. Εβραιων γαρ παιδεσ ουκ εκ του ηλιακου δρομου, αλλα εκ του της σελενης κυκλου τε μενα ποιειν επαιδευτησαν, επειδη και ο μενε κατα το ονομα τε σεληνησ λεγεται." „Quartadecima autem primi mensis nulla alia ratione observari Pascha praecipit, nisi ut luminis instar Lunae plenum suum habentis circulum, nos perinde plenum habentes mentis luminare, in peccati tenebris non immoremur: quinimmo omnis generis florentes virtutibus, earumque soliis, jucundae veluti plantae, operti, segetem instar venusti permaneamus. Quartamdecimam vero mensis ait non secundum solarem cyclum, sed juxta lunarem. Hebraeorum enim filii non ex solari, sed ex lunari cursu mensem compingere sunt docti, cum mensis ex Lunae nomine dicatur."

Látszik, hogy úgy a Krisztus születési éve, mint a diokleciáni éra kezdetének éve, önkényesen lett bevezetve Dionisius Exiguustól. A 241-es év a Gergely naptár szerint, a 284 (285) a Julián naptár szerint az ezer év hozzáadásával ugyanannak a tatárjárásnak a dátumát jelenti, de ha összeadjuk a két számot, akkor megkaptuk az 526. évet, ami megtoldva ezerrel nem más,

[398] Philippe Labbe: *De Byzantinae historiae scriptoribus*, 4. kötet. Ex typographia Bartholomaei Javarina, Venetiis, 1729. p. 2. https://books.google.ro/books?id=boFcAAAAcAAJ&printsec=frontcover&hl=hu&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false.

[399] Uo. p. 14.

mint a magyarországi török invázió. Lehet ez véletlen, vagy ha nem, akkor Dionisius Exiguus üzenete, aki valószínű, hogy nem a VI., hanem a XVI. században élt. A Krisztus születési évét a 16. században határozták meg. Ez látszik az Emendatio temporumból,[400] ahol Anno Mundiban (a világ teremtésétől számítva) 4006-ban született, aztán a 17. század kezdetekor, már 5500-ban. Ekkor véglegesítették az Anno Christit a krisztus születése szerinti időszámítás) is. Tehát az igazi Dionisius Exiguus valamikor a 16–17. században élt. Ha kódolt üzenete volt a 241 és 284-es évvel kapcsolatban, akkor a hét évnek is jelentősége kell legyen az üzenetben. Ez talán a jövő titka.

Aki valamennyire érti a latin nyelvet és figyelmesen végigolvassa Ovidius művét, rájön, hogy ezt nem Tomiszban írta és nem az időszámítás kezdetén, hanem a reneszánsz korában és olyan valaki írta, aki nem nagyon mozdult ki Rómából. Majdnem semmit nem találunk a száműzetésben látott, tapasztalt eseményekből, de annál többet a Rómában történtekről. Ez azt sugallja, hogy az írás célja valójában az ókori római történelem hitelességének erősítése. Ezt a minden verssorhoz fűzött kommentárokból is láthatjuk.

Árulkodó a következő szöveg: Quod quicumque leget [si quis leget], aestimet ante compositum quo sit tempore, quoque loco. Aequus erit scriptis, quorum cognoverit esse exilium tempus, barbarieque locum." – „Bárki olvassa, megbecsülheti, hogy milyen időben és hol lett ez írva. Ez a száműzetés idején lett írva a barbár vidéken."[401] Vajon miért kételkedne bár ki is, ha nem volna oka rá?

A szerző többször is elárulja magát: A száműzetés helye felé hajózva „quaque tenent Ponti Bizantia littora fauces" – „a tengeri szoros bizánci partja felé tartva."[402]

Bizánc „retronim kifejezés, amit maguk a bizánciak ebben a formában nem ismerhettek. 1557-ben (több mint száz évvel a Birodalom bukása után) született meg a kifejezés Hieronymus Wolf német történetíró tollából, aki munkájában (*Corpus Historiae Byzantinae*) új rendszert alakított ki az ókori római és a középkori görög Római Birodalom megkülönböztetésére. A kifejezés általánossá a 17–18. században vált, amikor a híres francia írók (köztük Montesquieu) népszerűsíteni kezdték."[403]

Ovidius: „Urbis abest facies, absunt mea cura sodales: Et, qua nulla mihi carior, uxor abest. Vulgus adest Scythicum, braccataque turba Getarum." – „Távol a város arca, távol a kedves társaim, és ami nekem a legkedvesebb, a feleségem. De nyilván itt van a szűk nadrágos szkita nemzet sokasága."[404]

A történelmi írásokban a Gétákat nem tartják szkita származásúaknak. Valószínű, hogy a másoló nem vette figyelembe a geta szóban az e fölé húzott vonalkát, ami a régi írásokban az *n* betűt helyettesítette. Ha a szövegben a Getarum szót ge*n*tarumnak olvassuk, akkor a mondat érthetővé válik. Másképp a Scythicum szónak nem volna érteleme ott lenni.

Amikor Tibériusz meghódítja Pannoniát: „Totque tulisse duces captivis addita collis vincula, paene hostes quot satis esse fuit. Maxima pars horum vitam veniamque tulerunt: In quibus et belli summa caputque Bato." – „Minden vezért foglyul ejtettek és kötéllel a nyakukban hozták őket: ezek közt volt a fővezér Bato"[405] A hozzá fűzött lábjegyzetben: Batoni.

---

[400] Thomas Lydiat: Emendatio temporum, compendio facta ab initio mundi ad præsens usque. Qua, præter alia plurima, restituta sunt Nativitas et Baptisma et Cruciatus ... Christi ad annos fere quaternos post vulgi calculos... Felix Kyngston, Londini, 1609. https://books.google.hu/books?id=BZBmAAAAcAAJ&printsec=frontcover&hl=hu&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false.

[401] Publius Ovidius Naso: *Ovidii Nasonis Operum* 3. kötet. Lugduni, 1689. p. 118. https://books.google.ro/books?id=QnizAAAAMAAJ&printsec=frontcover&hl=hu&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false.

[402] Uo. p. 39.

[403] https://hu.wikipedia.org/wiki/Biz%C3%A1nci_Birodalom.

[404] Ovidius 1689, p. 143.

[405] Uo. p. 244.

A 16. századi történelmi írásokban a Bátori nevet nem egyszer *Bate*-nek írják.

Minden jel arra mutat, hogy az írások a reneszánsz korban félelmetes módon kezdtek szaporodni.[406]

Valakik nagyon megijedtek, amikor az emberek elkezdték építeni a Bibl tornyot (biblos =papirusz, könyv). A legendából tudjuk, hogy mit csináltak az „istenek", nehogy a pórnép feljusson a szellemi szférákba: Összezavarták a nyelvet.

„És monda az Úr: Imé e nép egy, s az egésznek egy a nyelve, és munkájának ez a kezdete, és bizony semmi sem gátolja, hogy véghez ne vigyenek mindent, a mit elgondoltak magukban. Nosza száljunk alá, és zavarjuk ott össze nyelvöket, hogy meg ne értsék egymás beszédét."[407]

A reneszánsz korában az az egységes nyelv, amelyen írtak a keresztény népek, a latin volt. Nem nehéz példát találni arra, hogy hogyan zavarták össze a nyelvet, különösen a szakrális írásokban, amit még ma is előszeretettel használ a katolikus egyház. Ugyanilyen módon írták az ókori írásoknak hazudott, de valójában a reneszánsz korában írott műveket, mint az Ovidius, Horatius, Virgilius, stb. írásait.

Nézzünk pár példát Ovidiusnál:

„Maxima pars hominum nec te, pulcherrima, curant Roma. – Az emberiség többsége nem tisztel téged szépséges Róma."[408] Itt felcserélték a *pulcherrima*-t a *curant*-tal

„Ossa nec a Scythica nostra premantur humo. – Hogy csontjainkat ne nyomja a szkitiai föld."[409] Ahelyett, hogy *a Scythica humo*.

A történelemkönyvek szinte kizárólagosan csak királyokról, vezérekről és csatákról szólnak. Mivel a békés dolgos népek történelme szinte teljesen mellőzött, ez nem csak torzképet nyújt a történelmet tanulóknak, de szinte beprogramozza az emberek agyába a háborúk elkerülhetetlen voltát. Dagadnak a mellek, amikor Attila győzelmeiről olvasunk, és bolhából elefántot csinálunk, mert kell nekünk a nagy példakép.

Ha jobban odafigyelnénk a szavak értelmére, könnyen rájöhetnénk a legtöbb konfliktus okára. Vajon hányan tudják, hogy mit jelent a boszporosz (βοσπορος) szó? Ez annyit jelent, hogy az ökrök útja. Ezt a szót egyaránt használta mindkét nép, bár a szó egyik fele görög (bos=ökör), a másik fele magyar poros, mert amíg nem volt aszfalt, az utak porosak voltak.[410] Vagyis azon az úton szállították a vágómarhákat Bizáncba. Mit kaptak érte cserébe? Legtöbbször Dinárt (tinóár). Akkortájt ez volt a pénz, a bizánci „valuta". Amennyire a háborúhoz szükségszerűen hozzátartozik a pénz, a pénz épp annyira lehetett egy háborúskodás forrása, amikor az hiteltelenné vált. Forrásokból tudjuk, hogy a Kárpát-medencéből nem csak keletre, de nyugatra is hajtották az ökörcsordákat nem kis létszámban, és nemcsak a hun időkben, hanem később is. A magyar és bizánci történelem persze nem csak a marhakereskedésre korlátozódott, mert ahogy a forrásokból kiderül, sok ideig szoros kulturális és vallási kapcsolat is létezett a két nép között.

Az a történelem, ami az uralkodókat helyezi a központba, tudjuk, hogy hamis. Ezeket megrendelésre írták, és ahogy a mondás tartja, aki fizeti a zenét, annak a nótáját húzzák. Valamikor, amikor még könnyebben lehetett butítani a népet, a császárok egyenesen égi felmenőkkel rendelkeztek. Később már megelégedtek azzal, ha valamilyen távoli egzotikus országból származtak, például a „szent keletről". Az egyház, amelynek a legfőbb törekvése a terjeszkedés, azonnal szentesítette az e fajta meséket, a térítés és a térítéssel járó haszon reményében. A valódi törté-

---

[406] Lásd könyvem, Történelmi „szürreál". Az Igazság Kálváriája IV/8. fejezetét: „A reneszánsz lényege a történelemírás" címmel, pp. 167-172.

[407] *Mózes I. könyve 11. fejezet 6. vers:* „A nyelvek összezavarodása." Revideált Károli Fordítás. https://abibliamindenkie.hu/karoli/GEN/11.

[408] Ovidius 1689. p. 207.

[409] Uo. p. 208.

[410] Más megfejtés szerint: A bosphoros = bos (ökör) + phoros (vásár), tehát marhavásár, ökörpiac (fórum). Megint mások szerint tehéngázló. – *A szerk.*

nelmet átírták, bár nagyon nem is kellett átírni, csak írni, mivel az igazság korszakában a történelmet képekben és szimbólumokban örökítették. Ekkor, ha írtak is, nagyon lakonikus módon tették, és kevés szóban mély igazságokat rejtettek el. Az ilyen írásokat később különböző jósnőknek tulajdonították, mint Pythia, Szibilla stb, hogy így egyszerű révületeknek láttassanak. Görög nyelven az igazság αληθεια. És λητος=pap, Isten szolgája. α ληθεια=a papságtól. Csakis ez a jelentés lehet igaz. Ismerjük a történelmi „igazságot" miszerint Bizáncot Nagy Konstantin alapította Új Róma néven, és a Bizánc név előtte nem is létezett. De lássuk, hogy mit ír erről Pythia.

„Ferrunt, Argivos primum oraculo Pythiae monitos: Hic ubi miscetur madido duo flumina ponto, cervus ubi et piscis vescuntur pabulo eodem, suas fixisse sedes in illo loco, in quo Cydarus et Borbises fluvii in unum confluunt: quorum unus a borea, alter ab occasu venit, et apud aram Sesimetre Nymphae mari miscetur. Cum igitur fatali necessitate eo pervenissent, et sacrificio indigenis Divis litarent, corvus particulam victimae rapuit, eamque in alium locum deportavit, qui Bosporus cognominatur. Alii Megarenses commemorant, ex insula, nunc Catagonia in istum locum sub Bizante duce navigasse, cuius nomen fabulantur civitati inditum." – „Azt mondják, hogy Argivos volt az első aki Pythia jóslataira figyelmeztetett: Ott, ahol találkozik a két bővizű folyó [és] tengert képez, ahol halak vannak és szarvasok legelnek, azon a helyen alapozta meg szálláshelyét, ahol a Cidárus [Csitári?] és Borbises [Borvizes?] folyók összefolynak, az egyik nyugat, a másik észak felől, és tengert képeznek a Szeszianya nymfák oltáránál. Amidőn halálos kényszer miatt ide érkeztek és áldozatot mutattak fel a hely isteneinek, egy holló elrabolt egy darabot az áldozati húsból, amit arra a helyre vitt, amit Boszporusznak neveznek. Mások a megariakat említik, kik Katagonia szigetéről hajóztak ide Bizánt nevű vezérükkel, kinek neve után kapta a város a nevét."[411]

10. ábra. Az Ökörhajcsár és a Vadászebek.[412]

[411] Georgius Codinus: Chronikon peri ton patron tes Konstantinupoleos. Commelinus, 1596. p. 2. https://books.google.ro/books?id=qbs7AAAAcAAJ&printsec=frontcover&hl=hu&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q=Borbises&f=false.

[412] *Ismerkedés a Világegyetemmel* - 34. Tavaszi csillagképek, 5. https://www.youtube.com/watch?v=ORWVqHPavqY&list=PLfX6LA3htOQC13InRgEn2GrWDoVOhFXXj&index=39.

A görög változat első mondatát a fenti képhez (*10. ábra*) igazították, amikor szimbolikusan a két folyót két vadat üldöző kutyához hasonlítja: „Ενθα δυο σκυλακες διερεν μαρπτουσι Θαλασσαν.” Ennek a mondanivalója: Ahogy a két kutya üldözi a vadat, úgy duzzasztja a két folyó a tengert.

Itt két dolgot találunk, ami magyarokra utal: az egyik a Megarensis. A magyar név ilyen formáját megtaláljuk Aventininél is Maegari formában,[413] a másik a két folyó neve. Ha a Dunát azonosítjuk a Csitári folyóval, akkor megtalálhatjuk a Csitári hegyeket is, ami valószínű, hogy nem más, mint az Alpok. Az északról folyó, folyó nem más, mint a Tisza, aminek a felső szakasza tele van borvízforrásokkal. A két folyó valójában ott találkozott, ahol a Maros a Tiszába ömlik. Mielőtt a Duna medre a Vaskapu körül nem volt megtisztítva a szirtektől, és Európában még rengeteg erdő volt, a hordalék könnyen elzárta a Dunát, így jött létre az északi Feketetenger (tó). A Maros neve Maris (tenger), mivel a „tengerbe” ömlött.

Minket azonban igen közelről érint az időbetoldás. Alább láthatjuk, hogy Baronius elszólta magát az ügyben, és ez megnyitja a további bizonyítás számára az utat történelmi szerepünket illetően.

16. század végén kiadott, a világhálón megtalálható könyvben olvasható, illetve annak egyik táblázatában,[414] hogy ***anno mundi: 4054, anno Christi 1.*** Vagyis eszerint Jézus születése a világ teremtésétől számított 4054. évben történt. Viszont a ma elfogadott Jézus születése a világ teremtésétől számított 5500. évben történt. A különbség a két évszám között 1446.

Hogy megbizonyosodjak afelől, nem tévedés történt, vagy netán hamisítással állunk-e szemben, megkerestem a két legfontosabb művet, ahol lefektették a mai időszámítás alapjait. Az első a Szkaliger által írt *Emendatio temporum* a 16. századból,[415] a másik a Dionisius Petavius által írt 17. századi *Doctrina temporum*.[416]

Emendatio temporum: „A. 5089 m. 1057 eu. circa finem Maii mortuus est pont. Gregorius VII. moerore animi quod anathemata et machinamenta sua contra Henricum imperatorem frustra essent.” – „1057-ben (anno mundi 5o89) meghalt VII. Gergely pápa egy szívbetegség

---

[413] Aventinus 1627. p. 7.

[414] Philippe Briet: *Annales mundi, sive Chronicon universale secundum optimas chronologorum epochas orbe condito ad annum Christi, millesimum sexcentesimum sexagesimum perductum.* In hac vero ultima editione additum fuit supplementum usque ad annum 1692. (A világ évkönyvei, vagy egyetemes krónikái a kronológusok legjobb korszakai szerint, a világ teremtésétől Krisztus ezerhatszázhatvanik évéig. Ebben az utolsó kiadásban azonban egy kiegészítést fűztek hozzá 1692-ig.) Joannis Caspari Bencard, Augusta Vindelicorum et Dilingae, 1596. p. 357.
https://books.google.ro/books?id=WmhnAAAAcAAJ&pg=PA973&dq=turma%20ungarorum&hl=hu&sa=X&ved=0ahUKEwiy4rX1qbDQAhVBNCwKHR5PAWMQ6AEIRTAG&fbclid=IwAR33E7RH5tQeRYWdP9sZ6S4Pt1KeJiCh9kVl6OLuHQmSTQ05JWMteAnP2Q0#v=onepage&q=turma%20ungarorum&f=false.

[415] Thomas Lydiat: *Emendatio Temporum, compendio facta ab initio mundi ad præsens usque. Qua, præter alia plurima, restituta sunt Nativitas et Baptisma et Cruciatus ... Christi ad annos fere quaternos post vulgi calculos: confutatis opionibus Scaligerana Baronianaque, pariter ac Jesuitica Ioannis Deckerii at Laurentii Suslygae, atgue Ioannis Kepleri Caesarei Mathematici.* (Az idők módosítása, a világ kezdetétől napjainkig készült összefoglalás. Melyben sok más mellett Krisztus születése, keresztelése és keresztre feszítése vissza van állítva körülbelül négy évvel a népi időszámítás utánra, miután megcáfolta Scaliger és Baronius, valamint John Decker és Laurentius Suslyga jezsuiták, és Johannes Kepler, a császári matematikus véleményét.) Felix Kyngston, Londini, 1609.
https://books.google.ro/books?id=BZBmAAAAcAAJ&printsec=frontcover&hl=hu&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false.

[416] Denis Petavius: *Dionysii Petauii Aurelianensis e Societate Iesu de doctrina temporum: pars altera: in qua temporum ta historumena disputantur, tum Doctrinæ vsus atque fructus Chronico Libro traditur.* (Aurelianus Dionysius Petavius, Jézus Társaság, korok tanításáról, II. rész, amelyben a korok történelmi tényeit tárgyalja, majd a tanítás hasznát és gyümölcsét a Krónikakönyvben elbeszéli.) Sebastiani Cramoisy, Lutetiae Parisiorum, 1627.
https://books.google.ro/books?id=eg70CYi42dUC&printsec=frontcover&hl=hu&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false.

miatt, ami arra vezethető vissza, hogy hiábavaló volt a Henrik császár elleni anatémája és mesterkedése."[417]

Mai időszámitás szerint VII. Gergely pápa 1085-ben halt meg. Ez 28 év eltérést jelent, ami lényegtelen ahhoz képest, hogy itt az Anno mundi Szkaliger szerint lett számítva, azaz Jézus születése 4032 (5089-4032=1057).

A ma elfogadott Jézus születése Anno mundiban 5500, így valamit kezdeni kellene a két Anno mundi közti különbséggel, ami 1468 év. Ez viszont úgy látszik, hogy senkit nem zavar. Tehát azokat az éveket, melyeket Szkaliger idejében még Jézus születése Anno mundi 4032-től számolták, a 17. századtól már az Anno mundi 5500-tól számítják.

Azt hihetnénk, hogy Petáviusz olyan források birtokába jutott, ami meggyőzte, hogy Jézus valójában 1468 évvel később született. Szó sincs róla. Ha elolvassuk a *Doctrina temporum* című könyvet, azt látjuk, hogy van egy rakás maszatolás a Jézus születési dátumával kapcsolatban, különböző megfontolások mentén való számitásokkal, hogy aztán jöjjön egy okos afrikai (Julius Africanus), aki elvágja a gordiuszi csomót és nemes egyszerűséggel kijelenti, hogy Jézus pedig anno mundi 5500-ban született.

Erre aztán Petáviusz is fejet hajt, és beismeri, hogy nehéz kiszámítani a pontos évet, mert nem tudhatjuk, hogy az özönvíz előtt az éveket Nap-években, vagy Hold-években számolták-e. Igy hát kijelenti: „Alia assumuntur cuiusmodi sunt ea, quae Mathematici postulata nominant. Exempli causa Christianam aeram, sive vulgare Christi annorum initium ab hinc anno millesimo sexcentesimo ac vicesimo septimo coepisse, postulatum est: quod etsi non demonstratione, sed usu, et consensione nititur: tamen neque negari ab ullo potestet ad concludendam demonstrationem valet. Sit enim eo concesso quod consequens est necessarium." – „Egyesek úgy fogják fel ezt, mint a matematikában a posztulátumnak nevezettet. Példa a Krisztusi éra, vagy közismerten a krisztusi évek kezdete, ami 1627 évvel ezelőtt kezdődött, ez is egy posztulátum, amit nem bizonyítunk, hanem közmegegyezésessel használunk, mégis senki sem tagadhatja, hogy ez nem bizonyító értékű. De ha egyszer el van fogadva, akkor szükség van következetességre."[418]

Cezar Baronius bíboros egyházi író, Szkaliger kortársa, akivel nagyon jó kapcsolatot ápolt, az *Annales ecclestiastici* című írásában a Közel-Keleten az 518-as és 590-es évek között zajló vallási villongásokról ír. A vallástörténetet kutatva rájöhetünk, hogy bizonyos időközök elteltével ugyanazok a vallási ellentétek kerülnek elő szinte periodikusan ismétlődve. De lehet, hogy ezek a periodikusan fellángoló vallási villongások nem egyebek, mint a reneszánsz korabeli állapotok visszavetítései a történelembe. Ha elfogadjuk a lentebb látható videóban állítottakat, akkor lehet, hogy Baronius valójában éppen az 1518. és 1590. évek közti vallási viszonyokról írt, burkoltan, megváltoztatott személy és helynevekkel.

Ezt írta: Introitu facto secundum consuetudinem in sanctissima magna ecclesia nostra, die Dominica instantis mensis Iulii, Indictione undecima a domino nostro Archiepiscopo oecumenico Patriarcha Ioanne (sicut non ignorat vestre erga Deum dilectio) dum ipse una cum venerabili clero esset circa ambonem,voces factae sunt a populo dicentes: Multi anni Patriarchae, multi anni Imperatori, multi anni Augustae. Multi sunt anni imperatoris, multi anni Augustae, Severum Manicheum eijce. Qui non loquitur, Manicheus est. Effodiantur ossa Manicheorum. Sanctam Sinodum modo praedicta. Multi sunt anni Imperatoris. Multi sunt anni Patriarchae digni Trinitatae. Sancta Synodus modo praedicatur digna Trinitate... Severum Manicheum foras eijce. Synodum Calcedonensem modo praedica. Qui non anathemarizat Severum, Manicheus est. Eijce foras Severum: Novum Iudam eijce foras. Insidiatorem Trinitatis eijce foras." – „Szokás szerint bementünk a mi legszentebb templomunkba, egy júliusi vasárnapon, ahol János Pátriárcha Érsek a szószéken, tiszteletre méltó papokkal körül véve, így szólt a néphez: Sok évekig Pátriárkák, sok évekig császárok, sok évekig szentek. Sok volt

[417] Lydiat 1609. p. 282.
[418] Petavius 1627. p. Prolegomena.

a császárok évei, sok a szenteké, dobjátok ki a manicheus Szeveruszt. Aki nem beszél, az manicheus. Kiásták a manicheusok csontjait. Csak a szent zsinatot prédikáljátok. Sokak a császárok évei. Sokak a méltó Szentháromság Pátriárkáinak évei. Csak a szent zsinat méltó szentháromságát prédikáljátok... A manicheus Szeveruszt lökjétek ki az ajtón. Csak a kalcedoniai zsinatot prédikáljátok. Aki nem anatematizálja Szeveruszt, az manicheus. Dobjátok ki Szeveruszt. Az új Júdást dobjátok ki az ajtón. A szentháromság elleni összeesküvőt dobjátok ki az ajtón."[419]

Ezek az események császárváltás idején zajlanak, amikor meghal a manicheista párti Anasztázius császár, és helyébe kerül az alacsony származású írástudatlan Jusztinusz, de valami hasonló dolog zajlik a Tridenti zsinaton is, amikor a katolikus egyház megkezdi az ellenreformációt. Hogy pontosan milyen reformok ellen indult az ellenreformáció, nem tudhatjuk, de figyelembe véve, hogy ma lényegi különbség nincs a katolikus és protestáns vallás közt (erre bizonyítás az ökumenizmus), valószínű, hogy a tridenti zsinaton is volt hadakozás a manicheista nézetek ellen.

A Szkaliger által felállított időszámítás nem tudott nagyon elterjedni és gyökeret verni, mert az egyház már az elején elégedetlen volt vele. Ezt azzal indokolták, hogy úgy Szkaliger, mint Baronius nagyon lerövidítette az uralkodók meg próféták idejét. Erre utal ironikusan Baronius a cikkben idézett állítólag a patriarcha, de lehet hogy valamelyik pápa szájából elhangzott mondatokkal: „Multi sunt anni imperatoris, multi anni patriarchae." – „Sokak voltak a császárok évei, sokak a pátriarchákéi." *Vagyis így akarták megokolni a* ***kétezer év betoldásának*** *a szükségességét*, ezer évet Krisztus előttre, és a szimmetria kedvéért ezer évet Krisztus utánra. Egy mai videóban látható a bizonyítás az ezer év betoldásának módjáról. [420]

De a szkaligeri időszámitás elutasításának valódi oka nem is ez volt. Egy cikkemben írtam a megariakról, akiket a történészek nagyon elhallgatnak.[421] A források szerint a Földközi-tenger mindkét oldalán, Szicíliától egész a Közel-Keletig a görögök előtt megari kolóniák léteztek. A megarik híresek voltak a kerámiájukról, de csak a történészek nevezték őket megariknak, mert a kereskedők, akik a vázákat hordták, magariknak azaz magyariknak hívták őket. A mai időszámitás szerint a megariak virágkora a Krisztus előtti első évezred körül volt. Ha kiemeljük a kétezer évet az időskálából, vagyis visszaállítjuk a Szkaliger által felállított időskálát, akkor a magariak virágkora összeér a Szent István korával.

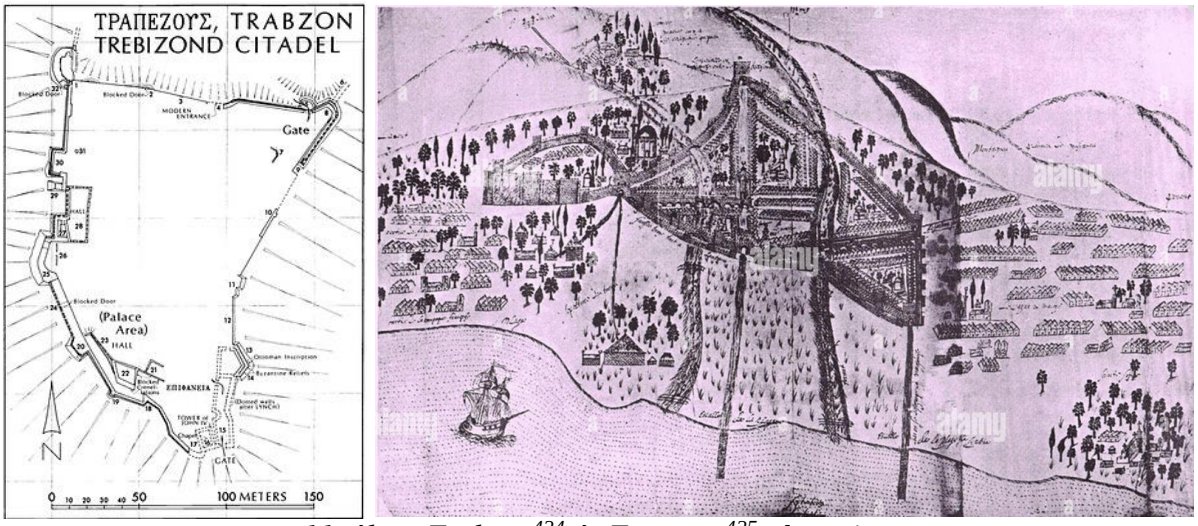
[419] Cesare Baronio: *Annales Ecclesiastici. Incipiens ab anno Domini quingentesimo decimooctavo perducitur usque ad annum quingentesimum nonagesimum, nempe ab anno primo Iustini Senioris usque ad quintum Mauritii Augusti. Complectitur annos septuagintatres* 7. kötet. (Egyházi évkönyvek. Urunk ötszáztizennyolcadik évétől kezdődően az ötszázkilencvenedik évig tart, nevezetesen idősebb Justinus első évétől Móric Augustus ötödik évéig. Hetvenhárom évet ölel fel.) Congregatio Oratorii, Romae, 1596. p. 3. https://books.google.ro/books?id=TxtQAAAAcAAJ&printsec=frontcover&hl=hu&source=gbs_ge_summary_r&cad=0&fbclid=IwZXh0bgNhZW0CMTAAYnJpZBEwMHR0ZkFkRkNXTU91VlVxUnNydGMGYXBwX2lkEDIyMjAzOTE3ODgyMDA4OTIAAR4xJ-asXn6kAY3nPyeVVZkax6YFr1aeBdMFw7nE7yUdggguXjWX4U6iz86TIg_aem_qiRk4kUM0E9DgQqdJ5dDpQ#v=onepage&q&f=false.

[420] Christos Agopian: *1000 fabricated years (by newearth).* 2019. https://youtu.be/qAnjzx4niIM.

[421] Fábián 2023.

7. Földrajzi hamisítási ügyek következményei

Az 1869-ben alapított New York-i Klasszikus Tudományok Társasága (Society for Classical Studies) 145. évi rendes ülésén a „Görög birodalmi politikai iratok” c. ülésszakon elhangzott előadás[422] azzal foglalkozott, hogy bemutassa egy ókori szerző földrajzi állításának egy másik által ugyanarról való másként megnyilatkozása bizonyos sajátosságait. Eszerint az ókeresztény író, Alexandriai Dionüsziosz által jegyzett rövid hexameteres költeménynek inkább irodalmi közhelyekhez van köze, mint a kortárs világ valós helyszíneihez, amikor Hadrianus idejéről ír. A másik szerző a 100 évvel korábban élt görög történetíró, Arrianus a császárt a világ nagyjából ugyanazon részére helyezi, mint Dionüsziosz. De csak nagyjából, mert ugyan mindketten a Hellészpontosz területén ábrázolják – a minden város atyjának nevezett Róma helyett – a működését, de Arrianus a Fekete-tenger térségébe (pl. Trapezusz)[423] viszi az uralkodót, míg Dionüsziosznál a középső Égei-tengerről szóló leírásában jelenik meg.

11. ábra. Trabzon[424] és Tapezunt[425] alaprajza.

Feltevődik a kérdés, hogy ha már egyszer Arrianus megírta Hadrianus ténykedését a Pontusz térségében, miért kellett ezt újra megírja Dionisius is? Továbbá miért nem lehet hozzáférni Arrianus művének latin fordításához?

Dionisius állítása: „Hadrian was, famously, a traveling emperor, and well known particularly for his interest in the Hellenic culture of the eastern Mediterranean.” – „Hadriánus egy

[422] Janet Downie: *The Political Geography of Dionysius' Periegesis and Arrian's Periplus Ponti Euxini.* Society for Classical Studies 145, Writing Imperial Politics in Greek session 5.3. 2014, https://www.classicalstudies.org/political-geography-dionysius%E2%80%99-periegesis-and-arrian%E2%80%99s-periplus-ponti-euxini?fbclid=IwZXh0bgNhZW0CMTAAYnJpZBEwalBlODdhcDBvb2xodlZVVAEe_EnUFArwmgKkzEltg6fACQt_yYXScgUzZzSgolD-Ednh0Vbsx1KsY94P0Fow_aem_htcKZw3Agl9zwen1aQJs0g.

[423] Az árkádiai és pontuszi Trapezusz kettősségének történeti meséje is erősen alkalmas az eredeti hely elfedésére. (https://www.arcanum.com/hu/online-kiadvanyok/Lexikonok-okori-lexikon-CA894/t-CCE10/trapezus-CD066/) A város neve is vitatott: A legenda szerint az alapító, Lükaón árkádiai király Trapezeosz nevű fiáról kapta. Mások szerint azért lett ez a neve, mert Zeusz itt borította fel azt az asztalt (τράπεζα), amelyen Lükaón emberhúst kínált neki. (https://hu.wikipedia.org/wiki/Trapezusz) Ám van olyan metszet, melyen a város alakja trapézalakú (9. ábra).

[424] https://www.thebyzantinelegacy.com/trebizond.

[425] https://www.alamy.com/english-1604-map-of-trebizond-trabzon-turkey-by-julien-bordier-7-october-2013-154314-unknown-1204-trebizond-map-image185603898.html,

hires utazó császár volt, és ismert a kelet mediterráni hellén kultúra iránti érdeklődése." Vagyis egyszerűen megpróbálja kimagyarázni Arrianus azon állítását a „Periplus Ponti euxini" című művében, ahol Hadrián császár birodalmáról ír, mely birodalom szerinte nem a Fekete-tenger mentén, hanem csak az Égei-tengertől keletre terjedt. A New Yorki-i tanácskozás eladója is vért izzadva próbálja megcáfolni Arrianus állítását.

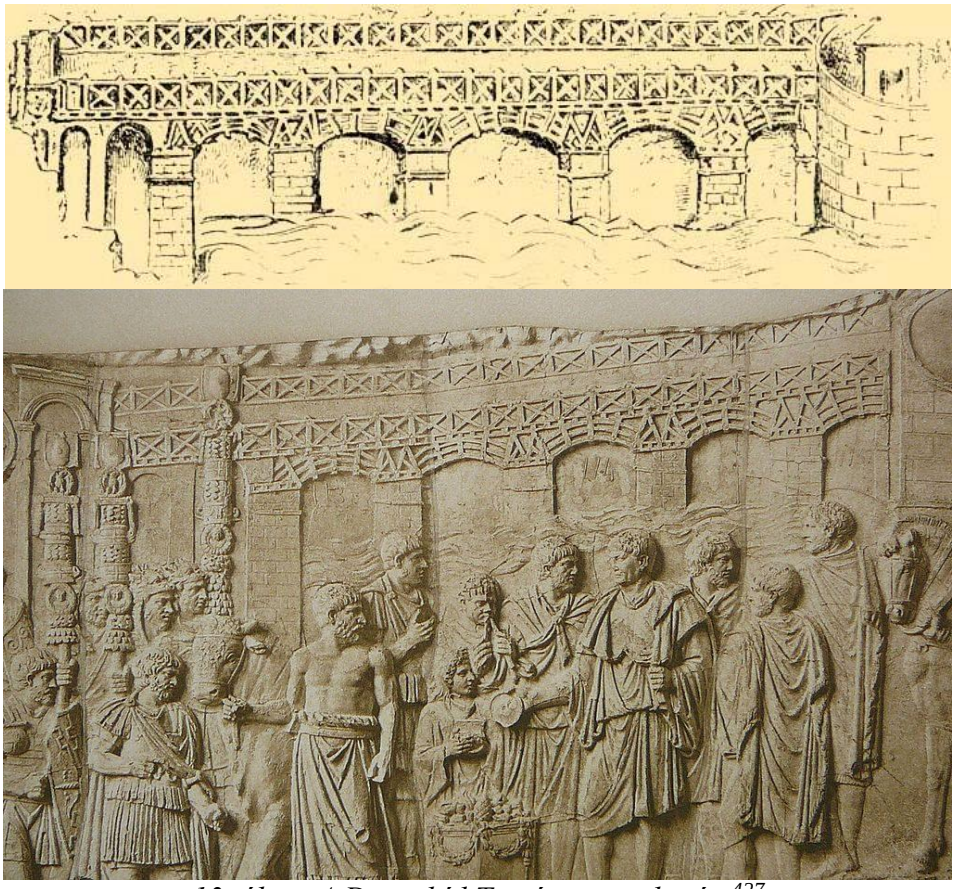
Más régi írásokból is ki lehet hámozni, hogy az a római birodalom, mely Trajánus császár idejében a dákokat hódoltatta, ugyanúgy nem a Nyugat-, hanem a Kelet-római birodalom volt. Árulkodó az a tény is, hogy a rómaiak hajókon jönnek a dákok ellen, majd amikor leverik őket, a foglyokat szintén a Dunán, hajókon szállítják el. Hogy ne beszéljünk a Duna partjain található több Trajánuszt dicsőítő emlékműről (pl. Brailán).

Trajánusz hódítását kizárólag a „Trajánusz oszlopa" tanúsítja. Ha Trajánusz valóban hidat épített, és a híd állítólagos méretei nem tették szükségessé hajók használatát, akkor mit keres a sok hajóábrázolás az említett oszlopon? Egyes írások szerint ezeken a hajókon szállították a foglyokat Rómába. De vajon nem egyszerűbb lett volna a hídon keresztül vinni őket?

12. ábra. A római sereg átvonulása a Duna hajóhídján Trajánusz oszlopán.[426]

[426] https://www.arcanum.com/hu/online-kiadvanyok/MagyarNemzetTortenete-a-magyar-nemzet-tortenete-9A23/szilagyi-sandor-a-magyar-nemzet-tortenete-21F2/magyarorszag-a-kiralysag-megalapitasaig-21F3/magyarorszag-tortenete-a-honfoglalasig-2238/masodik-konyv-pannonia-es-dacia-22D7/i-fejezet-a-romai-foglalas-22D9/. V. ö. Bodor András: Traianus emlékoszlopa. *Korunk* 1968/1. https://epa.oszk.hu/00400/00458/00373/pdf/Korunk_EPA00458_1968_01_039-047.pdf.

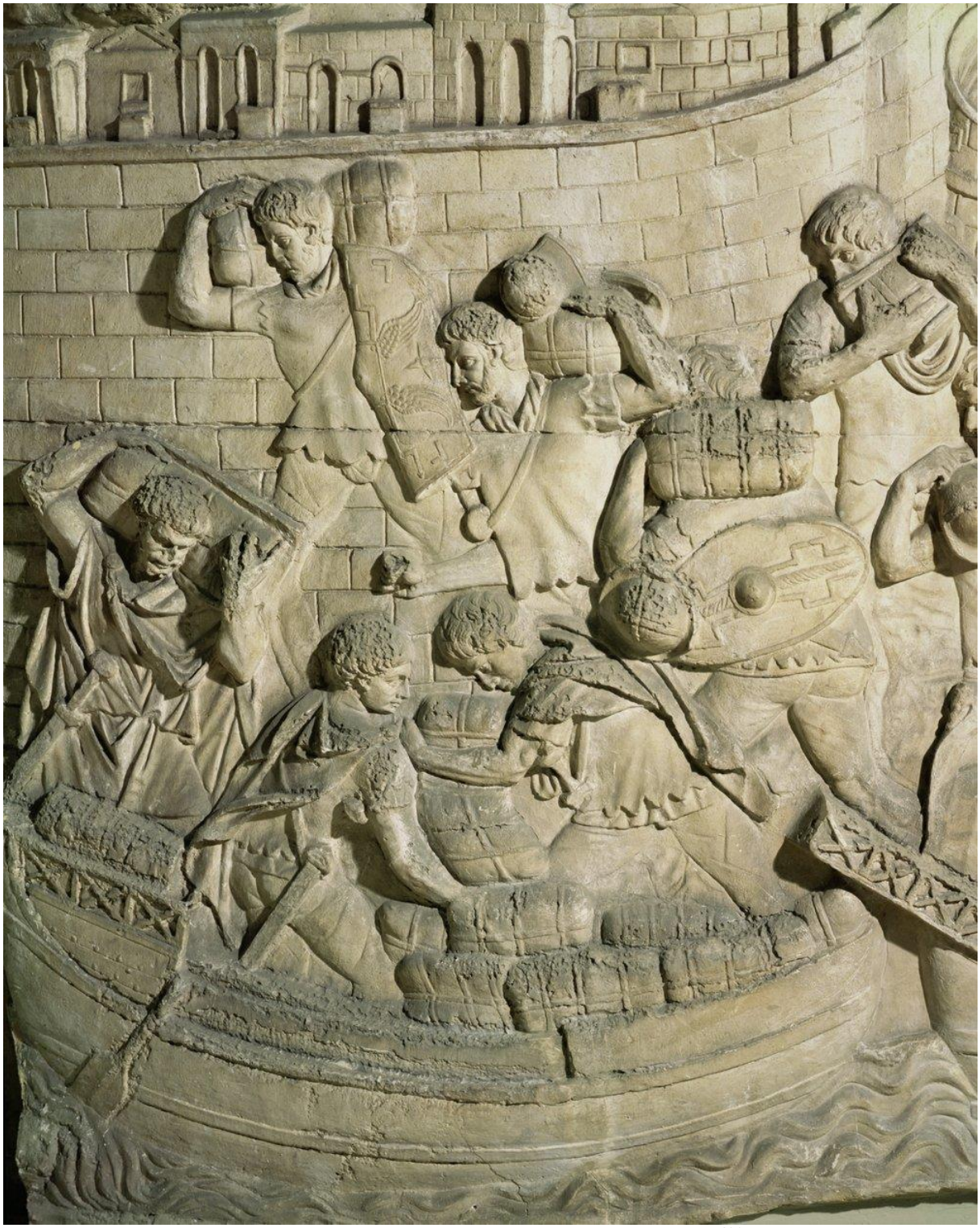
13. ábra. A Duna-híd Trajánusz oszlopán.[427]

14. ábra. Római gályák Trajánusz oszlopán. [428]

[427] https://www.arcanum.com/hu/online-kiadvanyok/MagyarNemzetTortenete-a-magyar-nemzet-tortenete-9A23/szilagyi-sandor-a-magyar-nemzet-tortenete-21F2/magyarorszag-a-kiralysag-megalapitasaig-21F3/magyarorszag-tortenete-a-honfoglalasig-2238/masodik-konyv-pannonia-es-dacia-22D7/i-fejezet-a-romai-foglalas-22D9/ és https://ujkor.hu/content/nezz-le-lanchidrol-ven-dunara .

[428] https://www.meisterdrucke.hu/fineart-nyomatok/Classical-Antiquities/789545/A-r%C3%B3mai-g%C3%A1ly%C3%A1k.-Traianus-oszlop-domborm%C5%B1-r%C3%A9szlete,-1-2.-sz%C3%A1zad.html

15. ábra. Hajó berakodás Trajánusz oszlopán.[429]

Itt ugyanazzal a helyzettel állunk szemben, mint a Biblia esetében. Mielőtt nem szentesítették a történelmet, az eseményeknek több változata jelent meg. Majd később a visszautasított változatot vagy megsemmisítették, vagy ha ez nem sikerült, akkor valami módon anatemizálták.

[429] https://www.meisterdrucke.hu/fineart-nyomatok/Roman/283863/Haj%C3%B3-berakod%C3%A1sa,-r%C3%A9szlet-Traianus-oszlop-%C3%B6ntv%C3%A9ny%C3%A9b%C5%91l-%28gipsz%29.html.

A neveket manipulatív módon választották meg. Ugye a Dionisius=*Istenfelé való törekvés,* vagyis *hiteles*, az Arrianus nevet pedig jól lehetett *hitelteleníteni* az *ariánus vallással*, amelyről tudjuk, hogy a Nikeai zsinaton eretneknek lett nyilvánítva. A cél az volt, hogy Arrianus írásait hiteltelenítve megalapozzák Róma elsőbbségét a keleti birodalommal szemben.

„Dionisius genere Afer fuisse traditur." – „Úgy tudni, hogy Dionisius afrikai volt."[430] Innet a mondás: A mór meg tette a kötelességét, a mór elmehet. (A Jézus születési évének (anno mundi 5500) meghatározását is egy afrikai pap számlájára tették, akit Julius Africanusnak neveztek.)

És: „He is believed to have been from Alexandria and to have lived around the time of Hadrian (r. 117–138 CE), though some date his lifetime as late as the end of the 3rd century." – „Egyesek úgy hiszik, hogy Hadrian császár idejében élt, mások szerint pedig a 3. században."[431]

Ebből is látszik, hogy Dionisius nem egy hiteles személy. Viszont ha elfogadjuk Arrianus állítását, és figyelembe vesszük, hogy Trajánusz hadjárata a dákok ellen, nagyon hajaz a két bizánci császár, János és Manuel a magyarok ellen viselt hadjárataira, akkor nagyon megkérdőjeleződik az ókori római történet.

János császár hadjárata a magyarok ellen, miután II. István bosszúból bizánci városokat támad Álmos befogadása miatt. Nikite Acominate Choniate írja:

„Succedenti vero tempore, ad instructionem suorum et ultionem hostium usus, copias coegit et naves expeditas comparavit: iisque per Pontum in Istrum traiectis, terra et aqua adversarios est adortus. Fluvio triremi imperatoria traiecto, et exercitu in adversa ripa exposito, colluviem barbarorum equestri pugna et hastarum acie profligavit: et in hostilia agro maiore quam prius unquam tolerantia commoratus, Francichorio potitus est, fertilissima terra Hunnicae parte que declivis in patentes campos intra Savum et Istrum fluvios extenditur: Et Zeugminum deditione caepit et ipsum Chramum aggressus,maxima praeda potitus est." – „Ez után a császár vizen és szárazföldön, hajókkal a Fekete-tengerből a Dunán felhajózva megtámadja a magyarokat, legyőzik a seregüket, elfoglalják Francochoriot és a hunok legtermékenyebb földjét, mely a Száva és a Duna közt terül el. Zeugminumból és Krámumból nagy zsákmányt ejtettek."[432]

Manuel hadjárata a magyarok ellen, kihasználva II. Géza távollétét az országból:

„Hungaris missa Serviis auxilia causatus,superioris praelii puluere nondum deterso, sed calido adhuc sudore manans, captata defensoris absentia, bellum infert. Hungarorum enim rex peregre aberat, cum finitimis Rossis depugnans. Itaque Savo fluvio superato, factaque in Francochorium impressione (ea non minima Hungariae pars est, sed habitatoribus frequens, inter Istrum et Savum fluvios patens, in qua castellum munitissimum Zeugminum, quod nunc Sirmium vocant, situm est) provinciam illam pessime tractat. Tum Paeon quidam ingenti corpore, et animum fortissimum prae se ferens, relictis ceteris, in ipsum Imperatorem impetu fertur, Is vero gladio inter utrumque oculum traiecto,barbarum occidit: multisque captis et opibus non paucis potitus, in urbem imperatricem regreditur: ac triumpho quem maxime extento

---

[430] Eustathius (Thessalonicensis): *Eustathii Diaconi, A Supplicibus Libellis, Et Oratorum Magistri, Postea ...* Cramer & Fratres Philibert, Coloniae, 1741. p. XXXVIII. https://books.google.ro/books?id=8C4-AAAAcAAJ&printsec=frontcover&hl=hu&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false.

[431] https://en.wikipedia.org/wiki/Dionysius_Periegetes.

[432] Nicetas Acominatus: *Nicetae Acominati Choniatae, ... 86. annorum historia, uidelicet ab anno restitutae salutis circiter 1117., in quo Zonaras desinit, usque ad annum 1203., libris 19. descripta, quorum hic ordo est: ... Opus ... nunc primùm liberalitate magnifici & generosi uiri d. Antonii Fuggeri, &c. ... Graecè Latinéque editum, cum indice copioso Latino rerum, & Graeco uerborum & phrasium aliquot: unà cum uarijs lectionibus, ex trium codicum laboriosa inter sese collatione. Hieronymo Vvolfio Oetingensi interprete*. Joannem Oporinum, Basileae, 1557. p. 9. https://books.google.ro/books?id=GL7Q3VBpLisC&printsec=frontcover&hl=hu&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false.

splendidissimam pompam per urbis circuitus duxit, cuius elegantiam Hungarorum et Serviorum captivi illustrarunt, vestibus splendidioribus, que pro sua conditione, ab ipso exornati: ut ea quoque re victoria gloriosior, et civibus atque exteris admirabilior esset: quippe captis viris eo bello nobilibus et spectatu dignis. Illud etiam pompae eius admirationem auxit, quod captivi non omnes una ibant, sed in classis distributi, atque intervallis distincti ut spectantium oculi decepti, maiorem esse numerum arbitrarentur." – „A magyarok szerbeknek nyújtott segítsége miatt és mivel az előző háborúk emlékét a por még nem lepte be, sőt mint a forró izzadság gőzölgött, kihasználva a védelem távollétét támadást intézett ellenük. Ugyanis a magyarok királya háborút viselt az orosz határszélen. Így átkelve a Száva folyón, benyomult Francochoriumba (ez nem kis része Magyarországnak, de sűrűn lakott terület, mely a Duna és a Száva folyók közt terül el) és csúful elbánt a régióval. Ekkor egy hatalmas testű, és kemény lelkű peon (paraszt) kivált a többiektől, és a császárra rontott. A császár kivonta a kardját és a peon két szeme közé döfte, amitől ez meghalt. Ebben a csatában sok foglyot és zsákmányt ejtettek, amit mind elvittek a császári városba: A városban nagy győzelmi ünnepet rendeztek, aminek a fénypontját a magyar és szerb foglyok felvonultatása szolgálta. A foglyok gyönyörű ruházata bámulatba ejtette a tömegeket: ugyanis a foglyok megtekintésre méltó nemes emberek voltak. A rendezvény fényét emelte, hogy a foglyokat osztályok szerint sorakoztatták fel, melyek közt hézagot hagytak, hogy minél nagyobb tömegnek mutasson."[433]

A Szirmium Zeugminum mintha hajazna a Szármiszegetuzára (a dákok fővárosára).

Bár a történelem ismétli önmagát, de azért néha felmerül a gyanú, hogy itt másról is szó lehet, jelesen a plagizálásról. Ha elolvassuk a bibliai Eszter könyvét és az alábbi legendát, azt vesszük észre, hogy a történet egy-az-egyben megegyezik, csak a király neve a Bibliában Artaxerxes, a legendában pedig Nagy Kázmér. Az első történet a Közel-Keleten az ókorban, a másik Lengyelországban a középkorban játszódik. „Esterke, a XIV. századi zsidó nő, purim Eszter királynőjéhez hasonlóan, romantikus kapcsolatot ápolt Nagy Kázmér királlyal, és a pozícióját felhasználva megmentette a lengyel zsidókat az üldöztetéstől. A legenda szerint Esterke egy Jeruchom nevű szabó gyönyörű lánya volt a lengyelországi Opocznóban. A közeli erdőben zergére vadászó Nagy Kázmér király egy vadászata során leterített egy vadállatot, amely épp a gyönyörű lányt, Esterkét próbálta megtámadni.[434] A királyt annyira lenyűgözte a fiatal nő természetes nemessége, intelligenciája és a szépsége, hogy úgy döntött, hogy feleségül veszi őt. Két fiúgyermekük született: Pelka és Niemierz, akiket megkereszteltek, és a király nemességet adományozott nekik. További két lánygyermekük a zsidó vallás hagyományait követték, nevük nem maradt fenn. Esterke halála után Nagy Kázmér király búskomoran siratta szerelmét egészen az élete végéig... Bár Esterkéről történelmi dokumentumok nem maradtak fenn, a legenda sokfélesége arra utal, hogy létezhetett egy zsidó nő Nagy Kázmér életében. Nagy Kázmér 1334-ben kiterjesztette a zsidókra az először Kalisz Boleslaw által biztosított kiváltságokat (A zsidó szabadságok általános chartája, Kaliszi törvény, 1264). A történelmi feljegyzések szerint Nagy Kázmér király a német területekről elüldözött zsidókat befogadta, de Lengyelországban is zajlottak zsidóüldözések. Nagy Kázmér király halálos ítélet terhe mellett betiltatta a zsidó gyerekek elrablását és megkeresztelését, illetve a zsidó temetők meggyalázását. Nagy Kázmér királynak négy felesége volt. Litvániai Aldona, Hessei Adelheid, Kristina Rokiczana és Zagani Hedwig. A történeti források Esterkéről nem számolnak be."[435]

---

[433] Nikite Acominate Choniate 1557. p. 47,

[434] V. ö. Vörösmarty Mihály: *Szép Ilonka*. – *A szerk.*

[435] Vadász Éva: Az Esterke-legenda nyomában. Nagy Kázmér király zsidó szerelme, a lengyel zsidók megmentője. *Restancia. Független zsidó tudományos folyóirat*. https://www.restancia.hu/muvtort/vadasz-eszterke.html?fbclid=IwZXh0bgNhZW0CMTAAAR1S5GSJvDs7fCiFO_AQBZNTVAqOSzBoplnBQr-NTzhDxUZGG7EXYT6tYBM_aem_j-jKxuMxEkaFrWJeuixiAA.

Hasonló a helyzet Sába királynő történetével. A Bibliában az esemény az ókori Izraelben játszódik, míg a szintén inkább legendagyűjteménynek tartott lengyel krónikában[436] Sába királynő a Sába (Száva) folyó vidékéről indul Salamonhoz. Mivel Sába királynő Salamon lakhelyétől délre lakott, így Salamon valahol Dalmáciától északabbra kellett létezzen, és az Eszter története azt sugallja, hogy ez is Lengyelországban lehetett.

„Item regnum Dalmatiae dicitur ob eo quia pannoniorum regiam filio suo partem illam maritimam donavit, ipsum que in regem coronatum fecit. Et traditur ex illa fuit ragina haustri Saba nomine qui ad regem Salomonem veniat sapiam eius auditura. Nam et fluvius pannoniorum Saba dicitur qui ab ipsam nomen supersisse perhibetur. Dicitur qui regnum Dalmatiae Dala mater quia dedit mater. Item Ram seu Rama dicitur ex eo quia semper in conflictu hostium vociferare solebant." – „A dalmát királyságot is azért hívják így, mivel a pannóniai királyság azon részét, mely a tenger felé néz, a fiának adományozta és meg is koronázta őt. És állítólag innet származott a déli Sábának nevezett királynő, aki Salamonhoz jött, akinek a bölcsességéről hallott. Mert a pannóniai folyót is Sábának (Száva) hívják, mely megőrizte a királynő nevét. A Dalmácia pedig nem más, mint Dala mater (az anya adta). Ugyanígy azt mondják, hogy a Rám, vagy Ráma név, onnat származik, hogy az a nép állandóan tusakodni és veszekedni szokott az ellenségeivel."[437]

Az ókorban három földrészt ismertek, úgymint Európa (Κελτικα), Ázsia (Σκυτικα), és Afrika (Λιβυκα). Az 1204. évi Bizánc kirablása után nagyon sok régi görög írás meg lett semmisítve. Ami kevés megmaradt, az inkább a keleti vidékeken, ahová a latin keresztesek keze nem ért el. Ilyen Malalas írása[438] (bár később ezt is átírták a mai Biblia-változatnak megfelelően[439]). Az írás szerint az özönvizet, mely Európában volt, egy nagyméretű tűz előzte meg. Valószínű, hogy ez a folyamat többször ismétlődik a természetben, amint ezt napjainkban is láthatjuk. Ez a ciklikusság, épp úgy, mint a lélekvándorlás ciklikussága, nem kompatibilis a bibliai elképzelésekkel, ahol van egy kezdet és egy vég. A ciklikusság is egy természeti törvény, akár csak a karma, amit Istenre hivatkozva megpróbáltak felülírni.

„Η δε τουτου γυνη ελεγετο Ευα, και εγεννεσεν υιους τον Καιν, τον Αβελ και τον Σηθ, και θυγατερας την Αζουραν και την Ασουαμ. ... Ελαβε δε Σηθ γυναικα Αζουραν, και εγενετο αυτων γενεα πολλη εν τη γη ανδρων τε και γυναικων (Αζουαμ). Εν τοις μεσοις ουν αυτων χρονοις μετετεθε Ενωχ, εβδομος ων απο Αδαμ. Ιδοντες δε οι υιοι του Θεου τας θυγατερας των ανθρωπων, οτι καλαι εισιν, ελαβον ειαυτοις γυναικας απο πασων, ων εξελεξατο, (ως Μωσης I.6.2.). Και εγεννεσαν εαυτοις υιους τους γιγαντας. Ετη (δε απο Αδαμ εως του επιθυμησαι τους υιους του Θεου τας θυγατερας των ανθρωπων), βρκβ. Εν τοις χρονοις τουτοις σφαιραν πυρος επεμψεν ο Θεος εκ του ουρανου κατα των οντων εν τη Κελτικην χωρα γιγαντων, και εκαυσεν αυτην και αυτους. Και εισ τον Ηριδανον ποταμον ενεχθεισα η σφαιρα εσβεσθη. Τουτο ιστορουσι το πυρ (οι Ελλενης), και λεγουσι τον υιον του Ηλιου ειναι, ον Φαεθοντα ειπον, πεπτωκοτα εκ του αρματος εις την γην. Και ποιητικως μεν ουτω την ιστοριαν συνεγραψατο Οβιδιος, αληθεστερον δε ειπεν ο Χαιρωνευς Πλουταρχος. Τουτους ιδοντεσ οι λοιποι γιγαντες κεραυνοβοληθεντας, εμειναν ειθεις: και οργισθεις ο Θεος ειπεν: Ου μη καταινη το πνευμα μου εν αυτοις δια το ειναι αυτους σαρκας." – „Az Énának mondott asszonyától született fiuk Káin, Ábel és Szét, meg lányuk Azuran és Azuam. Szét feleségül vette Azurant, akitől sok fiuk és lányok születtek. Azokban az időkben élt Énok is hét generációval Ádám után. Látták az Isten

[436] *Cronica magna Lechitarum et Polonorum* [ca 1401-1450]. Biblioteka Narodowa. https://polona.pl/item-view/83c3254d-d5d7-4069-bd25-f4e017ce3e48?page=4.
[437] Uo.
[438] Joannes Malalas: *Joannis Antiocheni cognomento Malalae historia chronica.* Theatro Scheldoniano, Oxonii, 1691. https://archive.org/details/bim_early-english-books-1475-1640_joannis-antiocheni-cogno_joannes-malalas_1692/page/n5/mode/2up?view=theater
[439] Carolus Müllerus: *Fragmenta historicorum Græcorum* 4. kötet. Firmin Didot, Paris, 1868. https://books.google.ro/books?id=a3lWAAAAcAAJ&printsec=frontcover&hl=hu&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false

gyermekei, hogy az emberek lányai szépek, ezért vettek közülük maguknak feleségeket (ahogy ezt Mózes leírta). És ezektől születtek az óriások. Az évek száma Ádámtól egész addig, amikor az Isten fiai megkívánták az emberek leányait, 2122. Ezekben az időkben Isten egy óriási tűzgömböt küldött az égből a Keltikai vidékre, ami mindenfelé mindent elégetett. Végül a tűzgömb az Eridán folyóba veszett. Erről a tűzről meséltek a görögök és azt állították, hogy ez a Nap fiának a megjelenése volt, mely tüzes szekerével megemésztette a földet. Ezt a történetet a költők is megírták, úgymint Ovidius, és még pontosabban Plutárchus. Ezt látván a még életben maradt óriások mennydörögtek és még inkább ellenálltak. És haragra gerjedt Isten mondván: Nem fogom tovább tartani bennük a lelkemet, mivel húsok ők."[440]

De mikor (és hol) írták a Teremtés könyvét? A Bibliában ezt olvassuk:

„1. Történt pedig, hogy az emberek sokasodni kezdtek a föld színén, és leányaik születtek. 2. Látták az Isten fiai az emberek leányait, hogy szépek, és feleségül vették közülük mindazokat, akiket megkedveltek."[441]

Suidas lexikona görög szövege: „Και ουκ εβουλετοο Θεος το δικαιων γενος προς το του ασεβων επιμιξιαν γενεσθαι, αλλα εξαλειφθεναι.επει ουι εφονουν και ελαμβανον τασ γυναικας αυτου, εξαισια τερατα ετικτοντο οι γιγαντες. Δια οις δε ο κατακλυσμος ελθων, παντας αρδεν απωλεσε, μονος δε δικαιος ευρεθεις εν τη γενεα αυτου ο Νωε, εφυλαχθη."

A latin szöveg: „Neque voluit Deus cum iustorum genere genus impiorum commisceri: sed deleri, quoniam igitur homines occidebant, et ipsorum occisorum uxores ducebant, immania monstra, Gigantes sunt exorti. Propter quosetiam diluvium veniens omnes perdidit. Solus vero Noe in sua gente iustus inventus, servatus est."[442]

Magyar fordítás: „Nem akarta Isten, hogy az igazak nemzetsége keveredjen a gonosz nemzetséggel, hanem inkább kiirtani, mivel ezek az igaz embereket megölték, feleségeiket elvették, kik nekik óriás szörnyeket szültek. Ezért jött az özönvíz mindent megsemmisítve. Csak Noé találtatott igaznak a nemzetségében, így megmenekült."

Nyilvánvaló a különbség a bibliai szöveg és a lexikoni szöveg között. Egy lexikonban a szómagyarázatoknál mindig a már megírt könyvekből idéznek. Suidas állítólag a X. században írt.[443] A hivők szerint ekkor a Teremtés könyve, már rég meg lett írva. Vajon valami lelkiismeret furdalás, vagy csak a polkorrektség mentén kellett finomítani a szöveget? Mert a Bibliában egy kvázi romantikus összeboronálást látunk, míg Suidasnál gyilkosság által megszerzett közösülést.

[440] Malalas 1691, pp. 540-541.
[441] *Biblia. Ószövetség. Teremtés* könyve: 1 Mózes 6. https://www.online-biblia.ro/bible/1_4/GEN/6.
[442] Suidas 1619. p. 8.
[443] https://www.arcanum.com/hu/online-kiadvanyok/Lexikonok-a-pallas-nagy-lexikona-2/s-16BBE/suidas-181C0/?list=eyJxdWVyeSI6ICJTemlsdmVrIExham9zIn0.

VALLÁSTÖRTÉNETI KÓDFELTÖRÉS

Fábián Sándor (Aknasugatag):

Vallási „szürreál”. Huszitáknak és manicheusok a Rohonci kódexben[444]

Szerkesztői ajánlás:

A Rohonczi Kódex tartalmának alábbi megfejtése maga az élő bizonyíték a két eretnekség – a manicheizmus és a huszitizmus – elvi azonosságára, és talán időbeli egybeesésére. És ez a mi ország-széleinken és szomszédságunkban azért maradt fenn, illetve terjedt, itt most épp huszitizmusként, amire a figyelmet a mai, magát az igazi magyar eszmeiség kutatójának tartó csapat hívja fel, hogy a manicheizmus állt a pogánylázadásnak nevezett, központi királyi hatalom elleni, inkább népi felkelések mögött annakidején. Viszont még mélyebb összefüggést is találhatunk, ha a lélekről szóló eredeti felfogást, a magyar lélekhitet megtekintjük.

Ennek eddig Cser Ferenc által elvégzett a legjobb összefoglalása,[445] miszerint a korabeli sírmellékletekből határozottan látszik, hogy a kor embere hitt a lélek halhatatlanságában, hiszen az eltemetett ember mellé valamiféle halál utáni, azaz túlvilági életre utaló tárgyakat helyezett. A mellérendelő szemléleti módot ezért nem csak logikailag következtethetjük ki ókorszaki őseinknél, hanem a tárgyi leletek is meglehetősen egyértelműen erre utalnak. Ez az ősi emberi szemléleti mód.

A mellérendelő szemléletű ember hitvilágának alapja a lélek-hit. A lélek adja az ember életének sarkalatos lényegét. A magyar nyelv még a mellérendelő felfogást tükrözve nevezi meg a lélekkel kapcsolatos fogalmakat. A lélek az emberben lakozik, azzal alkot egységet. Sem az ember nincs a lelkének alárendelve, sem a lelke az embernek. Egyenértékű a kapcsolat.

A magyar népmesékből magas szinten fejlett lélekhit bontakozik ki. A lélek szimbólumait ábrázolta a népi művészet mind a vizek, mind a madarak képében. A magyar népi hitet elsősorban a lélek érdekli. Jelképei pedig lélekjelképek.

Az ember a lélekkel mellérendelő viszonyban van. A lélek az ember életében az emberen belül van és csak a halál beálltával távozik. A lélek elpusztíthatatlan, nem születik és nem tűnik el. Az ember fogamzásakor kerül a testbe és halálakor távozik. Maga a lélek se nem jó, se nem rossz.

A népmese hőse a különböző formává alakult általános lélektől kap tanácsot, vagy segítséget. A kettő viszonyára inkább a jó jutalmazása, semmint a rossz büntetése a jellemző. Az ilyen erkölcsi alapfelfogás szerint belülről kell jónak lenni és nem a büntetéstől való félelem hatására.

Az innenvilág és a túlvilág viszonya is mellérendelő, éppen úgy, ahogy a népmesékben is a kettő között nincs merev határ, a hős szabadon mozog a két világ között. Az alsó nem különbözik a felsőtől.

Mi a természet elemeit lélekelemekként fogjuk fel, ezek a következők: A tűz a fény, a szellemi erő, az apa, jelképe és sok esetben forrása a Nap. A föld a termékenység, az

[444] Sine titulo, s. n., s. l., s. a., Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ (továbbiakban MTAK), Kézirattár és Régi Könyvek Gyűjteménye, raktári szám: K 114; mikrofilm: MF 1173/II.; digitális facsimile: https://real-ms.mtak.hu/80/6/Rohonci_Codex_K_114cs.pdf

[445] Cser Ferenc: Gyökerek. *Töprengések a magyar nyelv és nép Kárpátmedencei származásáról.* Melbourne, 2000. pp. 55-64. https://drive.google.com/file/d/1IZAhgsA_c7972LrYQ99Tz7zEacEcUz_E/view?pli=1.

anya, jelképe változatos, de leginkább a növény, annak is a magva. A víz a megtermékenyítő erő, a fiú, jelképe ugyancsak nagyon változatos, mint pl. hal, kígyó, béka, vagy egy hullámvonal. A levegő az éltető erő, a lélek, legismertebb jelképe a madár. A magyar népi ábrázolásban ezek az elemek nem alakulnak 'családdá', nem kapnak személyes jelleget. A melléjük illesztett személyi fogalom csupán utalni kíván a szerepre, amit a lélekelemeket megszemélyesítő műveltségeknél ezek az elemek betöltenek.

A legtisztábban ezt a szerepkört az ősi egyiptomi hitvilágból ismerhetjük meg. Később a fogalomrendszer Platón, majd a gnosztikusok hitvilágában jelenik meg. A keresztény hitvilágban az anya szerepköre kizáródik, a lélek is csupán jelképesen marad meg, úgy, mint a Szentháromság egyik alárendelt szerepköre, a Szentlélek.

A jelképeket bőven megtaláljuk a mai magyar népművészet képi ábrázolásában, s népmeséinkben, legendáinkban, népdalainkban egyaránt. És a mellérendelés jelenik meg a keleti vallások ősi alakjaiban. A lélek a meghatározó ezekben a vallásokban és ez a lélek örökéletű, halhatatlan. A lélek az egyénhez tartozik és az egyén lelke a változások során több alakban is megjelenhet és a létének célja a világlélekhez való visszatérés. Ebben a felfogásban az egyén szerepe az, hogy a lelkét felkészítse a visszatérésre, az egyesülésre – hitfelfogástól függően – esetleg az örök körforgás befejezésére.

S még az is fontos tény, vagy adat, lélekhitünkkel kapcsolatosan, hogy a Platón előtti görög filozófusok négy eleme éppen a föld, víz, tűz és levegő, amit nem szabad szószerinti elemeknek venni, inkább őselvnek, archénak kell érteni. A ión iskola a létezők egyforma tulajdonságaiból egyetemes és egyforma ősokra következtet. A végső okot mint ősanyagot tehát elvonatkoztatás útján gondolja megtalálni. Mivel nem különíti el az anyagit és nem anyagit, az istenit is az anyagban benne rejlő tulajdonságnak, mozgásnak tekinti.

Thalész milétoszi matematikus, csillagász, hadmérnök és bölcselő szerint a Föld a vízen nyugszik, s a minden létezőt átható, minden élőnek szükséges víz hozott létre minden létezőt. A víz arché élő és önmagától mozgó. A víznek és minden dolognak lelke van s minden telve van istenekkel. A lélek olyan mozgató, mint a vasat vonzó mágnes. A világ sokfélesége annak elvi egységére visszavezethető.

Anaximandrosz szerint a létezők végső oka, létrehozója az örökké fennálló, elpusztíthatatlan, egy, mozgó s ezért isteni, térben, időben határtalan, minőségileg meghatározatlan, s nem valamilyen konkrét elem. Ebből származik valamennyi égbolt és a bennük lévő kozmoszok. A négy elem folyton mozgásban van és átalakul egymásba, mert a dolgok szükségképpen abban az elemben pusztulnak el, amelyből keletkeztek, jogtalanságukért az idő rendje szerint bűnhődve s egymásnak megváltást fizetve.

Anaximenész szerint az ős ok, a kezdet a mindent betöltő lég, benne köd és sötétség. A világ e levegő tűzzé ritkulása és vízzé, földdé sűrűsödése útján jött létre. A világegyetem részei nem különböző dolgokból állnak, hanem csupán abban különböznek, hogy kisebb vagy nagyobb mértékben tartalmazzák ugyanazt a dolgot.

Hérakleitosz a kis-ázsiai Epheszosz filozófusa a természetről szóló művéből fennmaradt 131 töredék. Tanítása szerint a létező világ a létezők sokaságáról győz meg. A mindenséget ugyanakkor egynek gondoljuk, de az egyenként felfogott létezők elgondolt lehetséges sokaságával népesítjük be. Ez a gondolati sokasítás megfelel a létezők keletkezésének, létesülésének. Ez a létesülés az alapelv vagy arché, a világegyetemnek alkotó és fenntartó végoka természetfolyamatként örök változás, mert semmi sem állandó és változatlan, minden örökös folyásban, fejlődésben van. Ez ellentéteket hoz létre s azok egymásra hatását, ami életet ad a létező egyedeknek. E természetfolyam egyetlen tulajdonsága, hogy örök, s lényege az örök éteri tűz, amely az összes erőt és anyagtevékenységet alkotja, a létezőket más létezésalakba kénysze-

ríti: a nedves tüzessé változik, a földi égivé, s az összes létező elég világégéses átalakulásban. A legfőbb követelmény, hogy az emberek megértsék a dolgok alapjául szolgáló összefüggést, azt, hogy minden egy: Azaz a világ rendező elvét, egyesítő képzetét, a világlélek logoszt, amely tehát az összes dologban közös, egyenlő terjedelmű a tűzzel, a világ első alkotó elemével, mialatt a sokaság saját gondolatait véli követni.

A továbbiakban a Szókratészt megelőző természetfilozófusok az egyöntetű természetről szóló megállapítások ellentmondásait módosítva, továbbfejlesztik azokat. Így lesz az anaximandroszi határtalanból a dolgokat lehatároló–teremtő számokból álló arché Püthagorasznál. S így fordul szembe Hérakleitosz nézetével a világ sokaságáról, állandó változásáról az eleáta filozófia a már őnála is szereplő lényegkiemelés abszolúttá tevésével, s lép tovább az eleáta üres tér nem-létén az atomizmus.

A görög káosz a zűrzavar, összevisszaság, rendezetlenség, fejetlenség szava, az ókori görög mitológiában a világ létrejöttét megelőző rendezetlen ősállapot, tátongó feneketlen mélység, az űr eredeti mitológiai állapota Hésziodosz szerint, és Anaxagorasznál a rendezetlen káoszból – Arisztotelésznél az üres térből – a rendezett világ, a kozmosz úgy alakult ki, hogy az első lökést az anyagtól különböző szellem, a Nousz világereje adta.

A görög értelem, beszéd, szó, mérték, arány, gondolat, elv a logosz szóval kifejezett. Hérakleitosznál még az őstűz a világ mindent mozgató és a változásban rendet tartó archéja, a dolgok belső harmonikus törvénye, világész, melynek az emberi lélek része, ezért biztosítva van számára az értelmi megismerés általános érvénye. A sztoicizmusban az istenség a legfinomabb anyagból való értelmes erő, tüzes lehelet, logosz, mely minden dolgot áthat és fenntart, s benne értelmes létcsírák vannak, melyek a dolgokban célszerűen kifejlődve, azok sajátos minőségét adják, s az emberi lélek az isteni tűz részeként a világ végén visszakerül az istenségbe. Philon szerint a teljes tökéletesség isten és a tisztátalan anyag között legelső és legfőbb közvetítő a logosz, aki istennek és az isteni bölcsességnek elsőszülött fia, legidősebb, istennel nem egyenrangú, így nem örökkévaló angyal, aki tartalmazza magában azt az ideavilágot, amely az anyagra hatva a földi világot megalkotja, s aki az emberek kérését istenhez közvetítő főpap. A János-evangélium szerint a logosz Isten megtestesült Igéje, Isten teremtetlen Fia, Jézus Krisztus, s mint létezés előtti lét, a Logosz maga isten, minden általa teremtetett, ő az emberek világossága és élete.

Az első filozófusoknál a természet még véghetetlen erejű és mindenre képes – tele élettel, szellemekkel és istenekkel, minden mögött ott lévő egységgel, akkor megközelítése, a róla szóló elképzelés ellentmondható, javítható. Amikortól azonban a világ és minőségei keletkezéséhez szükségesnek tekintik a világon kívüli első szellemi mozgatót, maga a világ válik ennek hierarchikus alárendeltjévé. Nem lehet tehát semmilyen erről a szellemi-anyagi viszonyról és irányról más irányból közelítő, ennek ellentmondó megállapítást másként értékelni, mint amely a világ másként levéséből indult ki, mondjuk magából az anyagból származtatva az addig az anyagot is létrehozónak feltételezett első mozgatót.[446]

De ha a magyar lélekhit négy lélekeleme a görög filozófiában is lecsapódott, és a görög megarai magyar magari, mint alább lesz rá utalás, akkor komolyan kell vennünk és nagyra értékelnünk az itt következő egyedülálló teljesítményt Fábián Sándor részéről, aki most szemünk elő tárja a Rohonczi kódexben felfedezett manicheista–huszitista vallási leszámolásról való beszámolót.

Darai Lajos

[446] V. ö. Cser Ferenc, Darai Lajos: *Ember–Társadalom–Emberiség. Eszme–Hit–Vallás. Atya–Anya–Élet. Queanbeyan*–Kápolnásnyék, 2005-2006. https://mek.oszk.hu/18100/18165/.

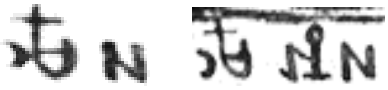
A manicheizmust csak megtévesztésképpen kötötték a Máni legendájához. Valójában a név a manes=lélek szóból lett leképezve. A legenda egyik verziójában a perzsa király, akinek a feleségét nem tudta meggyógyítani, élve megnyúzza. A rohonci kódexben pedig megkínozza és keresztre feszíti. A képek és egyes latin szófoszlányok alapján elég jól rekonstruálható a legenda ezen változata.

Úgy gondolom, hogy a kódexet latin nyelven és egy kis szláv beütéssel írhatták[447] valamikor a 15. század vége felé. Mivel nagyon sok forrást eltüntettek az évek folyamán, nehéz eldönteni, hogy a John Wycliff és a Husz János nevével fémjelzett tanítás valóban tartalmazott-e manicheista elemeket, vagy csak ezzel a kódexszel próbálták így lejáratni a tanítást, mivel tudnivaló, hogy a judeo-keresztény vallás legveszélyesebb ellensége mindig a manicheizmus volt.

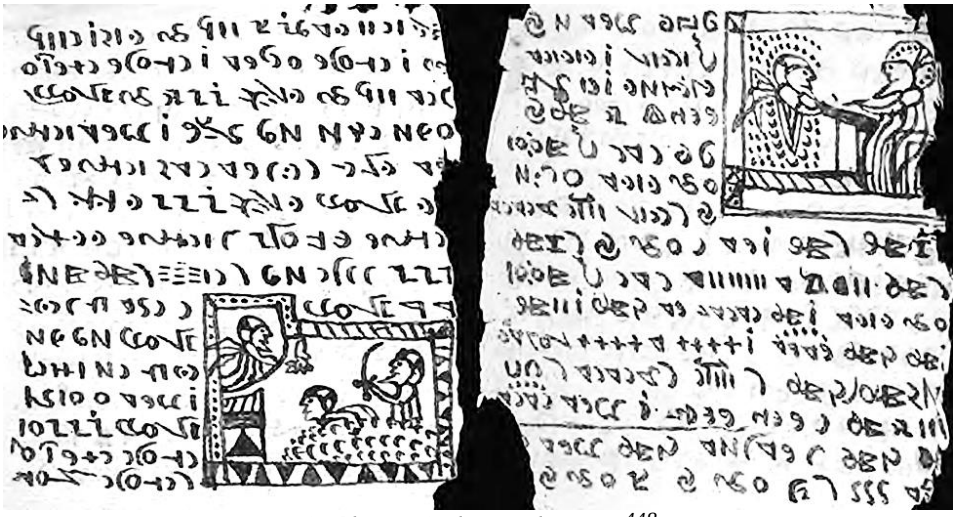
A történelmi forrásokból az derül ki, hogy Husz János és Hieronimus (Prágai Jeromos) megégetésének oka nem más, mint a klérus életvitelének bírálata, hogy ugyanis a papok a lélek művelése helyett, enyhén szólva, inkább a test ápolására helyezték a hangsúlyt. Itt már egy jó fogást lehetett találni a Wickliff és Husz tanain, ha összemossák ezeket a manicheus tanokkal, ahol minden a lélekről szól. A manicheusok sok más eretneknek titulált szektával együtt, mint a katarok, az albigensek, a bogumilok, vagy a görög filozófusok, azt vallották, hogy a lélek halhatatlan, és a test halála után reinkarnálódik. A monoteista vallások szerint viszont az ember lelke a halál után megszűnik létezni, és csak a végítéletkor, ha Isten akarja, újra éled.

Az eredeti írás valószínű, hogy sokkal rövidebb volt, és a képekhez igazodott. Miután az irás népszerűvé kezdett válni, az egyház képviselői félni kezdtek, nehogy a kódex a manicheizmus újraéledésének eszközévé váljon, és mivel blamás lett volna a megsemmisítése, inkább összezagyvásították, és érthetetlenné tették.

Bár értelmes mondatokat nehéz kihámozni, de bizonyos szavak és nevek azonosításából kiderül, hogy itt valójában a huszita háborúról van szó. Egyes betűk szótagokat, szavakat, sőt neveket jelentenek: *N=notio, notum=ismeret, tanítás, tanító*.
Több lap sorok fölötti részen megtaláljuk a Szt N kifejezést, ami *szent tanitást (szent ismeret)* jelent. Nem biztos, hogy mindenben igazam van, elfogadom a kritikát, és szivesen veszem, ha valaki jobb megfejtést tud nyújtani.

szent lélek tan (szent lélek tanító, Máni)

1. ábra. Codex Rohonczi.[448]

[447] Mivel az i betű valószínű, hogy és-t jelent, és megjelenik az o is, ezért lehet szláv szavakat is azonosítani.
[448] Ugyanott 5. lap.

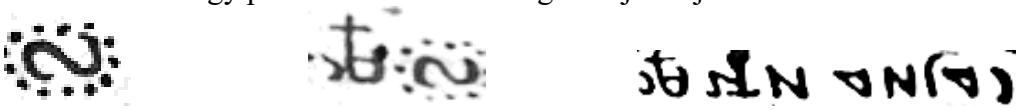
2. ábra. A képek közelebbről (más lapszámozással 004v és 005r[449]). Utóbbin jobbra fenn két P-t látunk, tehát valamelyik pápáról van szó. Az ő utasítására készülnek valakit lefejezni.

A vallások általában úgy kezdődnek, hogy egy túlvilági entitás valakit megszólít. Lásd Mózest az égő csipkebokorból, Mohamedet a kába kőből. Itt a kép alapján Mánit egy Manesz (lélek) szólítja meg (balra). Aztán a kiválasztott valamiféle mártírhalált hal (jobbra).
A képeken a pontokkal körülvett személy, mindig lelket (asztrál testet) jelent. A pontokkal körül vett tárgy, vagy fogalom szentnek számit. Például:

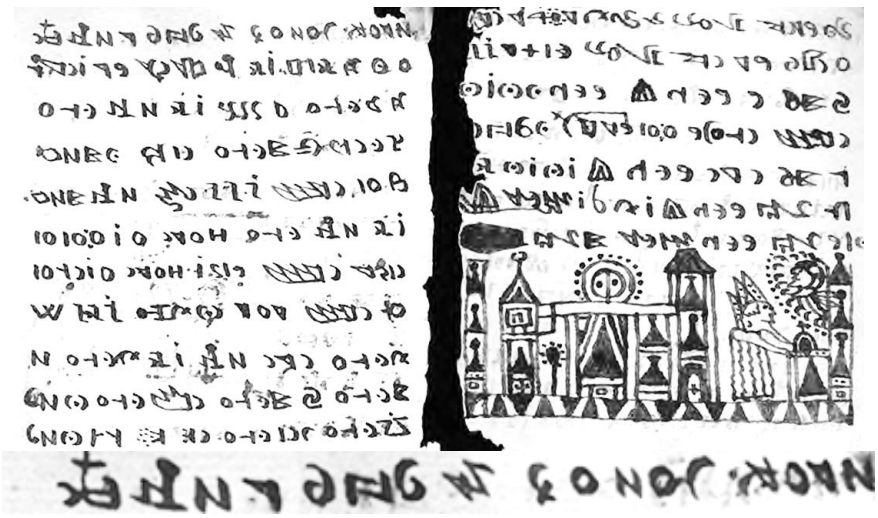

usus=szokás *szent szokás* *erkölcs erkölcsi lény (ens usus)*

A szimbólumok elárulják a manicheista tanitás lényegét, ami nem más, mint a lélek halhatatlansága. Az ábrákon a lelket mindig pontok sokaságával jelöli, ami egyben szentet is jelent. Az Istent egy pontokkal körülvett végtelen jellel jelöli.

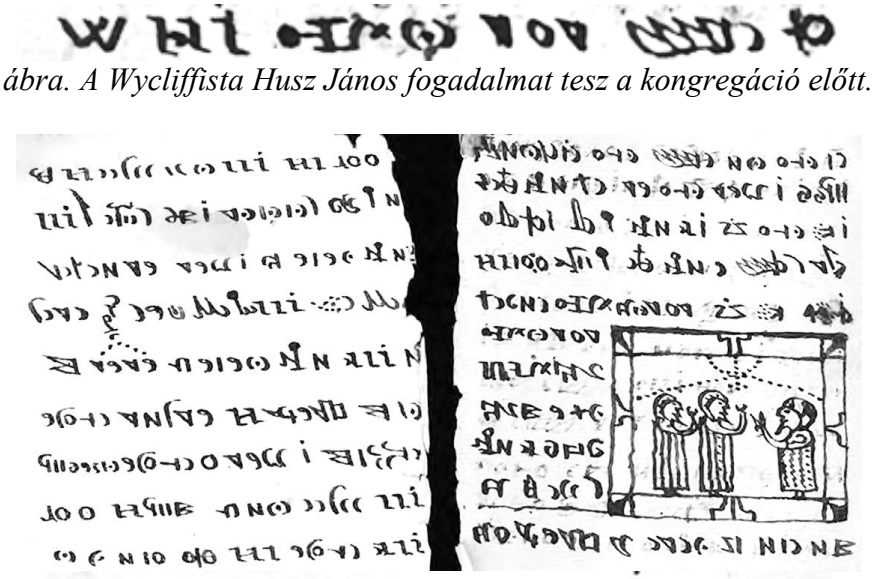
végtelen szent (Isten) *szent isten* *Snt Mani untus (fölkent)*

3. ábra. A Szentlélektan (manicheizmus) igazságos papja Nóé leszármazottja.[450]

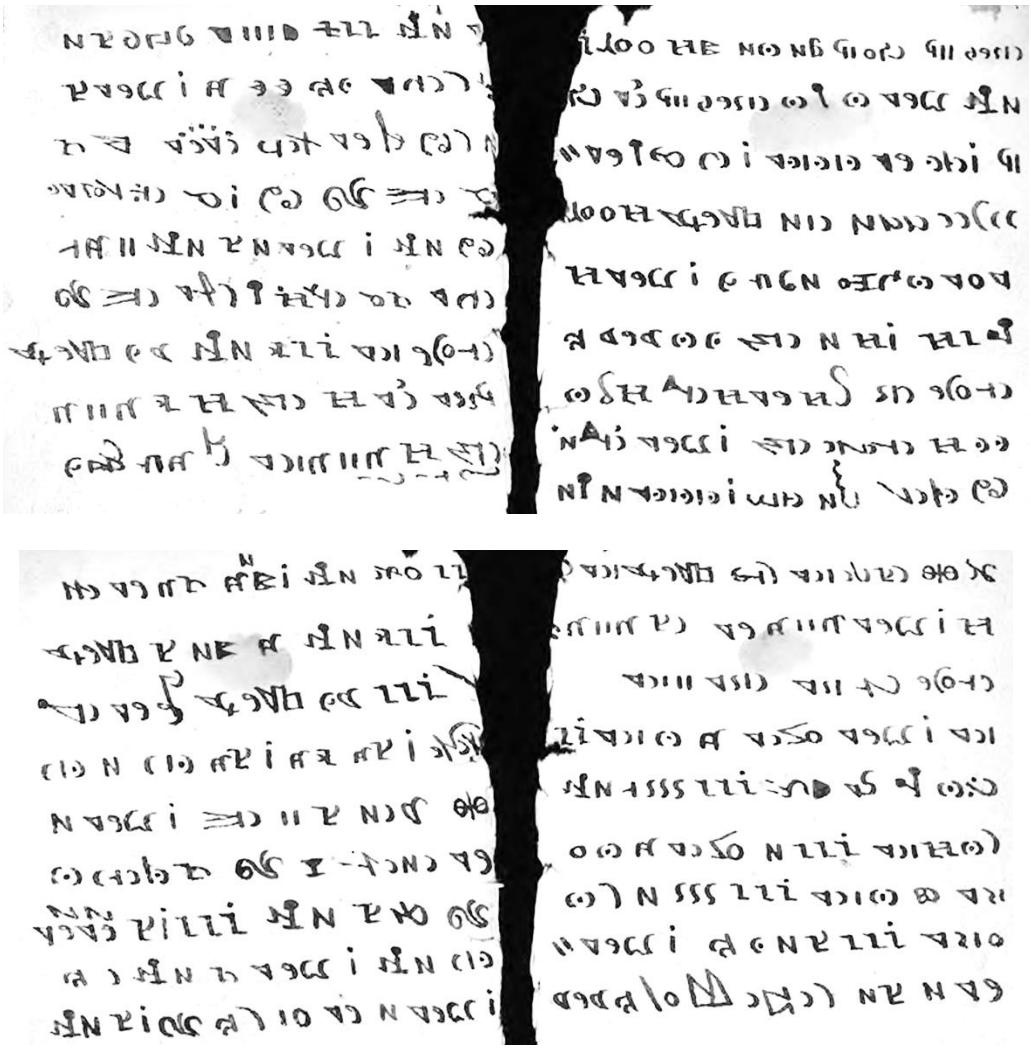
[449] https://rechnitzer-kodex.hu/?fbclid=IwZXh0bgNhZW0CMTAAYnJpZBEwalBlODdhcDBvb2xo-dlZVVAEeAjzY3HYIavCAWrcCKEjnT_d6WqptIiyeeXYp70lYuf0W5JZZkSkAa520Mnk_aem_7XWeKb-FyheJmopWAu2mAA

[450] https://real-ms.mtak.hu/80/6/Rohonci_Codex_K_114cs.pdf 9. baloldali lap, első sor.

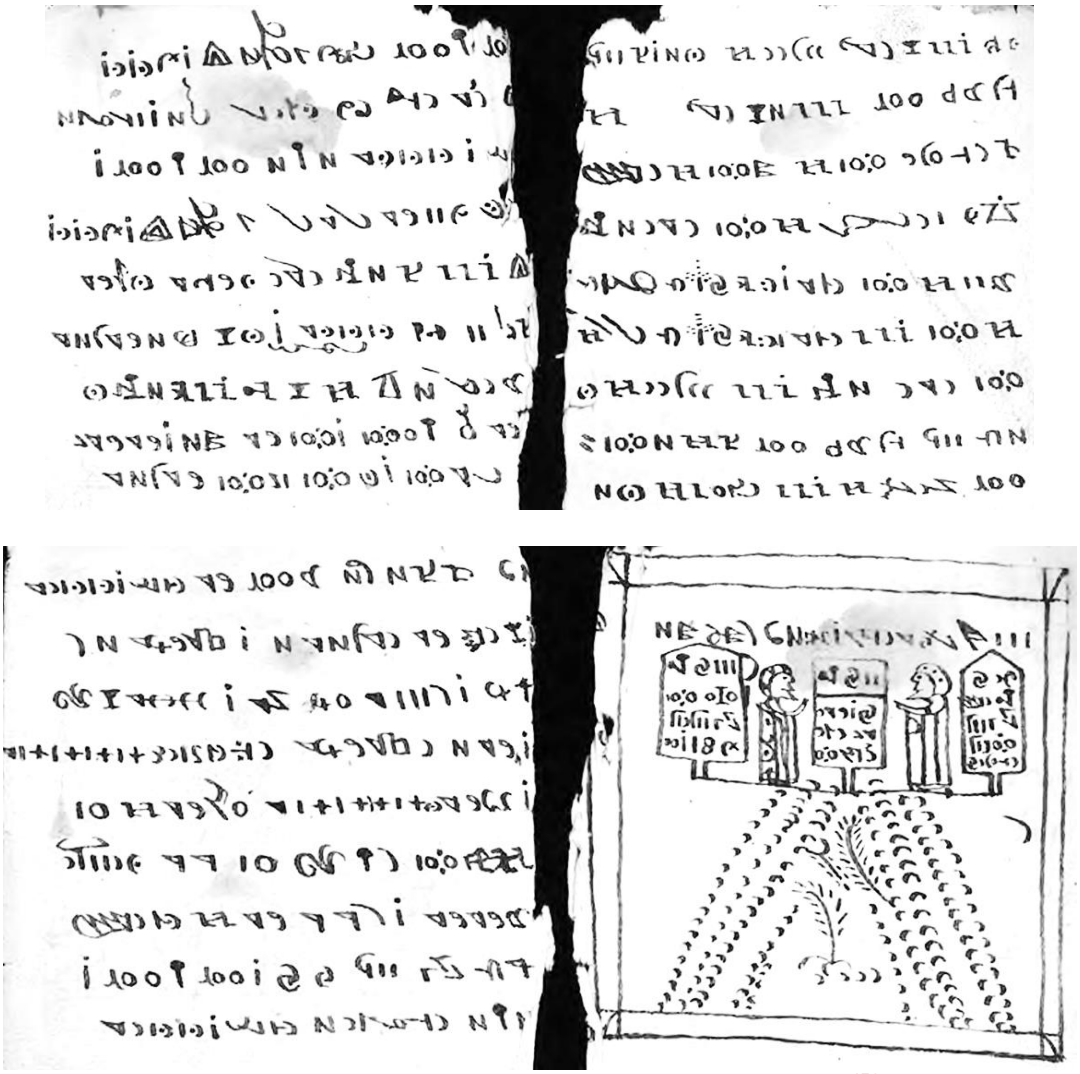

4. ábra. A Wycliffista Husz János fogadalmat tesz a kongregáció előtt.[451]

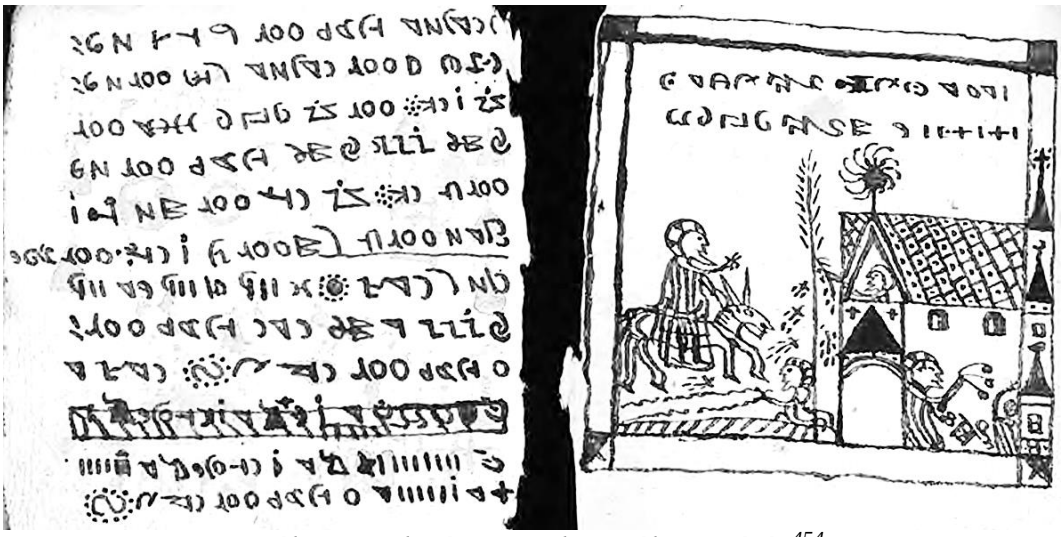
5. ára. Zsiska fogadalmat tesz a kongregáció előtt.[452]

[451] Uo. 9. baloldali lap, nyolcadik sor.
[452] Uo. 10, jobboldali lap, ötödik sor.

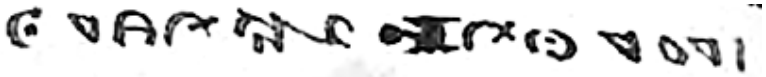

6. ábra. Hitviták. Hieronimus és Husz megégetése.[453]

7. ábra. Zsiska átveszi a husziták vezetését.[454]

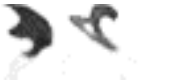
[453] Uo. 11-14. lap.
[454] Uo. 15. lap.

8. ábra. sum fater vester praeter congregatione vovi (Én az apátok a gyülekezet elött fogadalmat teszek).[455]

9. ábra. Máni születése.[456]

sesque=hatosával

nagy kínzás

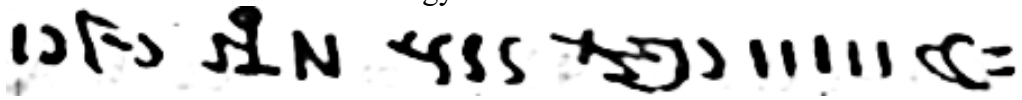
keresztre feszítés hármasával

négyesével

ötösével

Manicheusokat feszítenek keresztre ötösével.

10. ábra. Vallási villongások. Embereket feszítenek keresztre ötösével, hármasával.[457]

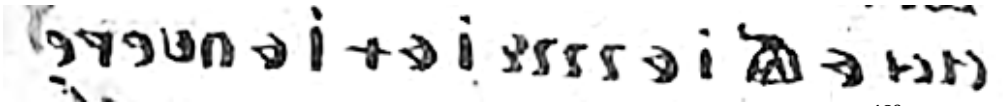
[455] Uo. jobb oldali lap első sor.
[456] Uo. 24. lap.
[457] Uo. 25. lap.

11. ábra. A 26. baloldali lapon a képen megjelenik Husz János neve ebben a formában: H I (a keresztre feszített feje felett) – vagyis itt képletesen ábrázolja Husz megkínzását.[458]

12. ábra. A perzsa király meghívja Mánit Perzsiába. Vagy egyszerűen menekülnie kell a viszonyok változása miatt.[459]

13. ábra. 6666-ban (1166-ban) van egy remény (spes un).[460]

[458] Uo. 25. baloldali lap.
[459] Uo. 29. jobboldali lap.
[460] Uo. második sor.

Bizáncban ezidőtájt sokféle vallás virágzott. Keresztény, ariánus, iszlám, napimádat... Róma katolikus papokon keresztül nyomást gyakorol Manuel császárra, a katolikus irányzat elfogadtatására. Az elfogadás fejében Manuel segítséget kap a latinoktól, és elfoglalja Zimonyt. Ekkor cserélik le Bizáncban Minerva tiszteletét, Szűz Mária tiszteletére.

Ezt Niketas Choniates igy szemlélteti: „Dum autem copiae contrahuntuir, audit, duarum muliebrium aenearum statuarum, que in occidentali fornice fori Constantini sitae sint, alteram, que Hungarissa dicatur, erectam stare: alteram nomine Romanam, vetustate collapsam esse. Quo intellecto, statim illam deiecit, hanc reposuit: ea statuarum mutatione, se fortunam etiam gentis utriusque mutaturum ratus, et rem Romanam erecturum, Hungaricam depressurum." – „Mialatt a sereget összegyűjtötte, azt hallotta, hogy a Konstantin fórumán található két istennőt ábrázoló bronz szobor egyike a rómainak nevezett (régebbi) le van esve, míg a magyarnak nevezett áll. Amikor ezt megértette, azonnal elrendelte a magyarnak nevezett ledöntését, és a rómainak nevezett visszaállítását, ugyanis ez szimbolizálja a rómaiak ügyének felemelését és a magyarokénak letörését."[461]

A zsákmány hazavitelét meg így írja le: „Imperatorem quadriginae argenteae auratae cum equis nive candidioribus. Praecedebant: quibus imposita erat imago invictae adiutricis et insuperabilis commilitonis matris Dei. Nequae vero axis magnum sonuit, quia non vehebat acrem deam Minervam, quae falso virgo dicitur: sed veram virginem, quae verbum inexplicabili ratione per verbum peperit." – „A császár aranyozott hintón vonul be a városba, amit négy a hónál fehérebb ló húz. Előtte egy másik kocsin a legyőzhetetlen harcostárs a segitő Isten anyja képe. A kocsi kerekei sem csikorogtak, mert nem a savanyú Minerva istennő képét vitték, akit hamis szűznek mondanak: hanem az igazi szűzet, ki az értelemmel megmagyarázhatatlan módon szülte meg az Igét (verbum)."[462]

Choniates részletesen leírja Manuel győzelmi ünnepét, amikor a fórumon felvonultatja a Zimonyból elhurcolt foglyokat felsorakoztatva rang és foglalkozás szerint, és ahogy a nép nem tud betelni a bámulattól a foglyok diszes öltözete miatt.

14. ábra. Husz Jánost viszik a kivégzés felé. A zászló is úgy látszik, a pápai jelet ábrázolja.[463]

[461] Nicetae Acominati Choniatae: *86. annorum historia, uidelicet ab anno restitutae salutis circiter 1117., in quo Zonaras desinit, usque ad annum 1203., libris 19. descripta, quorum hic ordo est: ... Opus ... nunc primùm liberalitate magnifici & generosi uiri d. Antonii Fuggeri, &c. ... Graecè Latinéque editum, cum indice copioso Latino rerum, & Graeco uerborum & phrasium aliquot: unà cum uarijs lectionibus, ex trium codicum laboriosa inter sese collatione. Hieronymo Vvolfio Oetingensi interprete.* Oporinum, Basilaz, 1557. p. 76. https://books.google.ro/books?id=GL7Q3VBpLisC&printsec=frontcover&hl=hu&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false

[462] Uo. p. 79.

[463] https://real-ms.mtak.hu/80/6/Rohonci_Codex_K_114cs.pdf 38. lap.

Gyors ítélettel máglyán égetik meg Husz Jánost. Nyolcszáz felfegyverzett katona kíséretében kiviszik a városon kívülre és a korahajnali órákban máglyán elégetik. A fejére egy papír csákót tettek, amelyre két ördög volt rajzolva, és alatta a „Heresis archa" név. Állandó keresztes körmenetek a városban Antiochiai János patriarcha vezetésével, a mesterek és az Auditorok asszisztálásával.

15. ábra. Xerxész fogadja Mánit, és felkéri, hogy gyógyítsa meg a feleségét.[464]

16. ábra. Máni sikertelenül próbálja meggyógyítani a királynét, aki nem éli túl.[465]

[464] Uo. 40. lap.
[465] Uo. 42. lap.

17. ábra. A király megkínoztatja.[466]

18. ábra. További vallatások és kínzások.[467]

19. ábra. Papa est Xerxes cum H I magister laicalorum=A pápa mint Xerxes Husz Jánossal, a laikusok tanítójával.[468]

[466] Uo. 44. lap.
[467] Uo. 45. baloldali lap.
[468] Uo. 45. jobboldali lap, legalsó sor

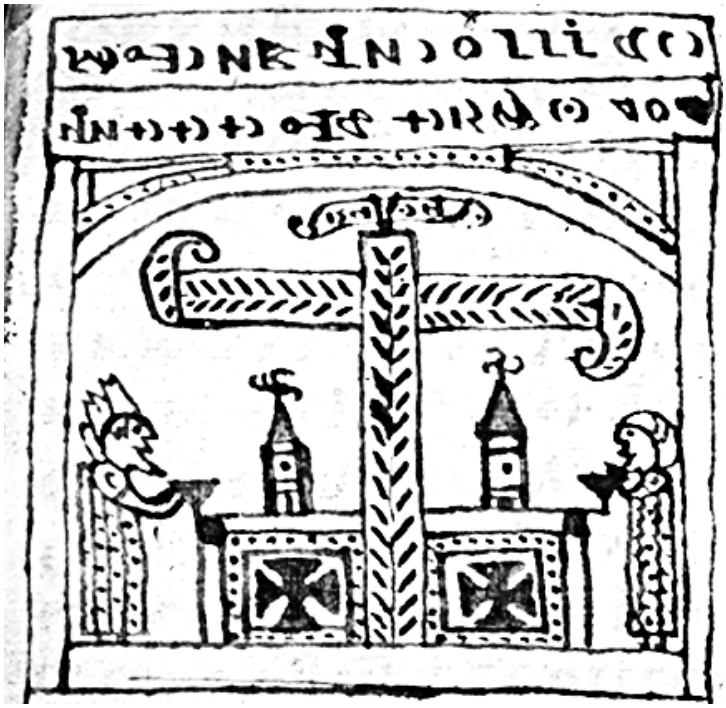

20. ábra. Máni a kivégzés felé.[469]

21. ábra. Mánit keresztre feszítik.[470] *Az ábrán a betük azt sugallják, hogy ez a keresztre feszítés valójában a husziták üldözését ábrázolja, amint a többi kép is.*

[469] Uo. 49. lap.
[470] Uo. 41. lap.

22. ábra. Megalakul a manicheista vallás (a legenda szerint).[471]

23. ábra. A vallás virágzik. A képen "új tagfelvétel" praeter (.) vovi=a gyülekezet előtt fogadalmat tettem.[472]

Épp úgy, ahogy a szószaporítás végett a szerző (másoló) szavakat, mondatokat ismétel, ez a mondat is, a 23. ábrán, számtalanszor megjelenik olyan képeknél is ahova nem illik.

[471] Uo. 52. lap.
[472] Uo. 54. lap.

24. ábra. Támadják a manicheista vallást.[473] *A keresztesek a huszitákat, kiket manicheusoknak titulálnak, támadják.*

Máni legendája más forrásokból:[474]

A régi korokban, amikor az írás még drága cikknek számított, annak legfőbb szerepe a hatalom által kiadott törvények megörökítése volt. Ezért az írás nagyon sok ideig szentnek, vagyis megkérdőjelezhetetlennek számított. Az írás ezen kiváltságos szerepe megmaradt akkor is, amikor az eszközök fejlődése lehetővé tette ennek az ipari méretekben való előállítását, ami miatt sok hamis állítás úgy vallási, mint történelmi téren, igaznak lett elfogadva. Az írás elterjedése előtt a történelmi és vallási emlékek inkább képek és szobrok formájában lettek megörökítve. Az egyistenhitű (monoteista) vallások megjelenése egybeesik a nagy birodalmak megjelenésével. Minden nagy birodalom Ura úgy képzelte magáról, hogy ha még egyelőre nem is, de nemsokára az egész világ Ura leend. A földi birodalom egyetlen Urának mintájára, elképzeltek egy égi, minden istenség felett uralkodó Istent. Ahogy nőtt a birodalom, a birodalom Ura a hatalmának növekedésével párhuzamosan mindinkább eltávolodott az alattvalóitól, eladdig, hogy már földi istennek képzelte magát. Ugyanígy vallás terén, amíg az emberek csak kis közösségekben éltek, az Isten vagy Istenek emberközeliek voltak, mint Krisztus, Máni, Zaraoszter, Buddha stb. A birodalmi törekvések idejében a vallási elképzelésekben megjelentek az embertől teljesen távolálló és riválist nem tűrő Istenek, mint Jehova vagy Allah. A monoteista és nem emberközeli vallások terjedését nagyban elősegítette az írás terjedése. A mesterien megfogalmazott hamis történetek olyan eleven képeket tudtak ébreszteni az emberben, amelyeket ha megtűzdeltek egy kis érzelmi ráhatással, már megkérdőjelezhetetlen tényeknek számítottak.

Gyanús párhuzamokat fedezhetünk fel Krisztus, Máni és Mohamed történetében, ami arra a következtetésre ad okot, hogy ezek a történetek egy időben lettek kitalálva. Úgy Krisztusnak, mint Máninak, tizenkét apostola és utána hetvenkét hitmagyarázója (interpreter) volt. Úgy Mánit, mint Mohamedet gyerekkorában maga mellé veszi olyan özvegy, akinek a tulajdonában bizonyos vallási iratok vannak, amiből ezek az ihletet merítik. A katolikus vallás szerint, úgy Máni, mint Mohamed, eretnek tanokat hirdet. Az eretnekek ellen vívott háborúk pedig a 13–

[473] Uo. 56. lap.
[474] Eredetileg lásd: https://fabsanyo.wordpress.com/2017/10/11

14. században zajlottak. Ebben az időben jelentek meg a Jezsuiták és az Obszervánsok. A Jezsuiták a nevükből is következtetve, a Jézus nevét terjesztették a köztudatban. Ennek egyik kezdeményezője B. Bernardino minorita szerzetes volt a 15. században. A régi, még hamisítatlan görög iratokban ugyanis csak a Krisztus név szerepel, legtöbbször rövidített formában, mint Xpm (Χρτ). Ennek ellensúlyozására Bernardino megszerkesztette Jézus nevének rövidített formáját JHS, ezzel kapcsolatot próbálva teremteni a Jézus és a Jahve nevek közt. Ő ugyanis obszerváns volt, amely irányzat az Ótestamentum elfogadását célozta meg.

Az úgynevezett eretnek irányzatok (de amelyek közt ott voltak az eredeti keresztény tanok is) megsemmisítésére három módszert alkalmaztak: 1. Az egyik a nyílt erőszak (inkvizíció, iratok megsemmisítése, máglyahalál). 2. Egy másik jól bevált módszer, akárcsak a mai politikában, a lejáratás, befeketítés. 3. A harmadik pedig az idő-hamisítás, bizonyos események és személyek más idősíkokra való áthelyezése.

1. Egész könyvet lehetne arról írni, hogy hány személy esett áldozatul az inkvizíciónak, vagy hány írást semmisítettek meg. A keresztes hadjáratoknak – amelyek a köztudatban a Szentföld felszabadítását célozták – valójában az elsődleges célja az úgynevezett eretnek irányzatok felszámolása volt.

2. Az alábbi írásból[475] kiderül, hogy szinte minden eretnek irányzat Afrikából ered, és a képviselőik szaracénok. A szaracén magyarul szerecsen, tudnivaló, hogy afrikai feketét jelent. Abban az időben, amikor ezek az írások megjelentek, a szaracén pejoratív megnevezés volt. Köztudott, hogy az angyalábrázolások fehérek és szépek voltak, az ördögök meg csúnyák és feketék. A Manicheus tanok egyik legfőbb hirdetője, Fausztusz is afrikai szaracén (legalábbis a propaganda szerint). De jól ismert a német területeken elterjesztett Fauszt legendája, aki vérrel írt szerződést kötött az ördöggel, ami után szörnyű halált halt. Ez az elrettentő történet is az eretnek tanok lejáratását szolgálta.

3. Fölöttébb gyanús az a tény, hogy mindazon vallásképviselő személyek nevei, akik a 3–4. században szerepelnek, újra megjelennek a 13–14. században, ugyancsak, mint egyházi személyek. De számos más jel is igazolja, hogy bizonyos eseményeket, melyek a 13–14. században zajlottak, ezer évvel visszatolták a történelmi skálán, így minimalizálva ezek jelentőségét.

Az említett könyvből kiírtam egypár érdekesebb mondatot, amiből az olvasó saját beállítottsága szerinti következtetéseket vonhat le. Kevés írás található az úgynevezett eretnek tanokról, de ami fennmaradt, abból az tűnik ki, hogy ezek is keresztények voltak, csak nem akarták elfogadni a „Törvényt" (a mózesi törvényt). Nem célom sem új vallást létrehozni, sem a keresztény hitet gyengíteni. Mivel azonban a keresztény vallás is megfeneklett valahol a középkorban, ezért tanulva a régi írásokból is, inkább a keresztény vallás megújítására és megszilárdítására buzdítanám az embereket, amíg még nem késő. Egy épületet is csak úgy érdemes megújítani, ha a rohadt elemeket kicseréljük újakra és erősebbekre.

Az alább idézett írás keletkezése: „Archelaus episcopus Mesopotamiae librum disputationis suae, quam habuit adversum Manicheum, exeuntem ex Perside, Siro sermone composuit, qui translatus in Graecum habetur a multis. Claruit sub Imperatore Probo qui Aureliano et Tacito successerat." – „Archelaus mezopotámiai püspök Manicheum ellen írt disputációját szír nyelven írta, ami görögre fordítása után széles körben terjedt. Probus császár alatt vált híressé, aki Aurelianust és Tacitust követte a trónon."[476] Nagyon sokan megkérdője-

[475] Nathaniel Lardner: *The credibility of the Gospel history: or, The facts occasionally mention'd in the New Testament confirmed by passages of ancient authors, who were contemporary with our Saviour or his apostles, or lived near their time.* (Az evangéliumi történet hitelessége: vagy az Újszövetségben időnként említett tények, amelyeket olyan ősi szerzők idézetei erősítenek meg, akik a Megváltónkkal vagy apostolaival kortársak voltak, vagy az ő idejük közelében éltek.) Vol. VI. The Second Edition, London, 1758. https://books.google.ro/books?id=Yq8HAAAAQAAJ&printsec=frontcover&hl=hu&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false.

[476] Lardner 1758. pp. 1-2.

lezik az írás hitelességét. Az én véleményem is az, hogy a manicheista doktrínáról itt felsorakoztatott állításokat egy az egyben a kataroktól vették át, akik ellen a katolikus egyház a 13–14. században keresztes hadjáratot viselt.

„The author speaks more like an Unitarian, than a Catholic." – „A szerző (Archelaus) inkább úgy beszél, mint unitárius, nem pedig mint katolikus."[477]

„Hi openly teaches transmigration, following herein the sentiment of Empedocles, Pythagoras… Beausobre seys none of these name have an Oriental air. And hi suspects that the right name is Carcubius." – „Ő (Mani) nyíltan hirdeti a reinkarnációt, követve Empedoklész és Pithagorasz tanításait… Bosobre szerint egy név sem hajaz keleti nevekre. És ő úgy gondolja, hogy az igazi neve Carcubius."[478] Amiből az következik, hogy a Manicheista irányzat is európai. Egyébként nincs semmi különbség a katarok által hirdetett tanok és a manicheista tanok közt. Ez a Carcubius, de más helyt Corbicius, Máni eredeti neve.

„Hi openly teaches transmigration, following herein the sentiment of Empedocles, Pythagoras… Beausobre says none of these name have an Oriental air. And hi suspects that the right name is Carcubius." – „Valóban minden helyen a manicheusok ellen beszél, ahol azt mondja, hogy az evangélium eleve meg lett ígérve, és hogy Krisztus hús szerint Dávid leszármazottja."[479]

„S. Augustin who had no occasion to bi well acquainted with them, he says to them: You are a very few and almost none at all." – „Szent Ágoston, akinek nem volt alkalma nagyon sok időt velük tölteni, azt mondja róluk: Ti nagyon kevesen vagytok, majdhogynem nem is léteztek."[480]

„Adimantus said to have been a disciple of Mani, wrote a book against the Law and the Prophets, endeavoring to show, that the Gospels and Epistels were contrarie to them: or in other words, the disagreement between the Old and New Testament. And that consequently the former could not be of God." – „Azt mondják, hogy Adimantius, aki Máni egyik tanítványa volt, írt egy könyvet a Törvény és a próféták ellen, azt igyekezve bizonyítani, hogy az Evangélium és a Levelek ellenük szólnak, vagy más szavakkal: az ellentétet az Ó- és Újszövetség között. És következésképpen az előbbi nem származhat Istentől."[481]

Origenészt Adamantiusnak is nevezték: Vagyis Addas, Adimantius, Origenész ugyanaz a személy.[482]

Máninak három tanítványa: Thomas, Addas (Adimant) és Hermas.[483]

„Is allowed that the Manichean doctrine concerning the Trinity was different from that of the Arians." – „Megállapított dolog, hogy a Manicheus tanítás, ami a szentháromságot érinti, különbözik az Ariánus tanoktól."[484]

„Faustus quidam fuit gente Afer civitate Milevitanus, eloquio suavis, ingenio callidus, secta Manicheus, ac per hoc nefando errore perversus. Faustus of Milevi in Africa, published a volume in defende of Manicheism, which St. Augustin answerd in a large Work of three and

---

[477] Lardner 1758. p. 12.
[478] Lardner 1758. p. 24.
[479] Lardner 1758. p. 56.
[480] Lardner 1758. p. 57.
[481] Lardner 1758. p. 62.
[482] Lásd Origenész: *Origenis Adamantii magni illius et uetusti scripturarum interpretis Opera quae quidem extant omnia doctiss. uirorum studio iam olim translata et recognita. Nunc uero ulteriore cura, sincera fide, ab innumeris repurgata mendis. Cum uita auctoris, & indice copiosissimo*, (Origenész Adamantius, a Szentírás nagy és ősi értelmezője, kinek művei mind fennmaradtak, már lefordították és átdolgozták tanult emberek tanulmányozása révén. Most azonban további gondossággal és őszinte hittel megtisztíttatott számtalan hibától. A szerző életrajzával és egy igen bőséges tárgymutatóval.) Ludovicus regis, Basileae, 1620. https://books.google.ro/books?id=AmcM6obnM5cC&printsec=frontcover&hl=hu&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false, már a címében: Origenis *Adamantii*…
[483] Lardner 1758. p. 64.
[484] Lardner 1758. p. 68.

thirty books." – „Egy bizonyos Fausztusz afrikai nemzetből való, Milet városából, nyájas beszédű, nagyon okos, a Manicheus szekta tagja, megátalkodott ebben a rémes téves hitben. Ez a mileti Fausztusz Afrikában egy könyvet írt a manicheizmust védelmezendő, amire Augustinus egy nagy műben, harminchárom könyvben válaszolt."[485] Megjegyzendő, hogy az Afer az Afrikai pejoratív formája.

„Beside that the African sect was one of the most absurd and heretical among them Faustus treats but a small number of questions." – „Amellett, hogy az afrikai szekta volt a legszélsőségesebb az eretnek szekták között, Fausztusz csak néhány kérdést tárgyalt."[486] Ez is azt bizonyítja, hogy Fausztuszt csak papíron tették át Afrikába, és valójában ő is európai volt.

„Nam annum aetatis vicesimum nonum egit Cartagine cum Fausto. Libro enim 6. Confessionum cap. XI. scribit: Et ecce jam tricenariam aetatem gerebam. Erat tunc annus Christi trecentesimum octogesimum tertius. Faustus quidem fuit gente Afer. Noveram ipse hominem, quemadmodum eum commemoravi in libris Confessionum mearum." – „Amidőn huszonkilenc éves korában Fausztusszal Karthágóba megy (Szent Ágoston), erről így ír a Vallomások c. könyvében, Lib. 6. cap. XI.: És íme, a harmincas éveimben jártam. Ekkor Krisztus születése szerint háromszáznyolcvanharmadik évet írtak. Az a bizonyos Fausztusz afrikai származású volt. Ismertem ezt az embert, ahogy a Vallomások című írásomban megemlítettem."[487] Az abszurd az, hogy 383-ban még nem vezették be a Krisztus szerinti időszámítást. De az egész vallomásnak olyan íze van, mintha más adta volna a szájába.

„In Tollius it is entitled A Form of reseiving those who are converted from the heresie of the Manicheans and Paulicians to the true faith." – „Tolliusnak van egy könyve azzal a címmel, hogy A Manicheus és a Pauliánus szektákból visszatérítetteket milyen formában lehet visszafogadni."[488] A Paulicians Pál követőit jelenti. De vajon melyik Pált, ha eretnek szektának számít. Valószínű, hogy a Pálosokét, akik szerintem Remete Szent Pál követői. De akkor gyanítható, hogy a Pál apostol levelei is össze lettek keverve a két Pál írásaival.

A pálosokról: Itt egy örményországi Pálról van szó, aki maga is Manicheus volt. Egyes szerzők azért aláhúzzák, hogy a pálosok nem mindenben értettek egyet a manicheusokkal. Nem fogadják el Pétert, mint az apostolok vezetőjét, sem a leveleit, mivel úgymond megtagadta és elárulta a mesterét. Erről manapság nemigen hallani, de Mátyás király idejében ez szóbeszéd tárgya volt.[489]

Photius: „Quod veteris instrumenti tabulas non admittant, prophetasque planos et latrones appellent, aut sola duntaxat sacra quator evangelia et S. Pauli Apostoli denas quaternas epistolas recipiant, Jacobi item Catholicam, ternas Joannis, Catholicam Judae, cum Actis Apostolorum, iisdem quibus apud nos sunt verbis. Binas Catholicas magni et immobilis ecclesiae fundamenti. Principis apostolorum, non admittunt." – „Nem fogadják el az ótestamentumi írásokat, a prófétákat sarlatánoknak és rablóknak nevezik, csak a négy Evangéliumot fogadják el a Pál tizennégy levelével, a katolikus Jákobot, a János három levelét, a katolikus Júdást, az Apostolok cselekedeteivel. Ugyancsak elfogadják a katolikus Egyház két nagy rendíthetetlen alapját. Az apostolok vezetőjét és írását nem fogadják el."[490]

Ugyanő: „They receive the four Gospels and the fourteen epistles of Paul, and the Catholic Epistle of James, and the three Epistles of John, and the Catholic Epistle of Jude, and the Acts of the Apostles, without making any alterations in them. But they admit non the two Epistles of the chief of the Apostles." – „Elfogadják a négy Evangéliumot és Pál apostol 14 levelét

[485] Lardner 1758. p. 71.
[486] Lardner 1758. p. 73.
[487] Lardner 1758. p. 76.
[488] Lardner 1758. p. 77.
[489] Lardner 1758. p. 426. Lásd „Mátyás király vitája Gatti püspökkel" alfejezet, A Hunyadiakról fejezet itt: Fábián Sándor: Történelmi "szürreál" Az Igazság Kálváriája. *Acta Historica Hungarica Turiciensia* 36/1. 2021. pp. 394-396. https://epa.oszk.hu/01400/01445/00061/pdf/EPA01445_acta_hungarica_2021_1_397-530.pdf.
[490] Lardner 1758. pp. 431-432.

és Jakab (James) katolikus levelét, János három levelét, Judának a katolikus levelét és az Apostolok Cselekedetét, semmi rontást nem téve bennük. De nem fogadják el az apostolok vezérének leveleit."[491]

25. ábra. I. Egy asszony, aki kapcsolatban áll a túlvilági lényekkel (angyalokkal). II-III. Elfogadják a tanítását férfiak is, nők is. IV. Megjelennek a szakállas muftik, a Nagyboldogasszony kultuszt eltemetik és előrukkolnak a Mária-kultusszal (megjelenik Mária a Kisjézussal karján).[492]

„Propter quod etiam ipse Manicheus duodecim discipulos habuit, ad instar apostolici numeri quem Manichaei etiam hodie custodiunt. Nam ex Electis suis habent duodecim, quos appellant magistros, et tertium-decimum principem eorum. Episcopos autem septuaginta duos, qui ordinantur a magistros, et presbiteros qui ordinantur ab episcopis. Habent etiam episcopi diaconos, jam ceteri tantum modo Electi vocantur." – „Amellett, hogy Maninak magának tizenkét tanítványa és számtalan apostola volt, ezt az állítást a manicheusok ma is őrzik. Mert a

[491] Ugyanott.
[492] *Acta ss. pictis imaginibus adornata* (Magyar Anjou Legendárium). Manuscript – Vat.lat. 8541, Manuscript – Vat.lat.8541. Digivatlib, Biblioteca Apostolica Vaticana. 1r. https://digi.vatlib.it/view/MSS_Vat.lat.8541/0009?page_query=69v&navmode=struct&action=pagesearch&sid=037d28d2107f951343cf6cd66d20c32d. A értelmezés bővebben: Fábián 2021. pp. 450-451.

tizenkét választottján kívül, akiket magisztereknek hívtak, a tizenharmadik a vezetőjük volt. Hetvenkét püspökük volt, akik a magisztereknek voltak alárendelve, és presbiterek, akik a püspököknek voltak alárendelve. A püspököknek diakónusaik voltak, akiket ugyanúgy Választottaknak (Electis) neveztek.[493]

„Faustus expresseth himself as if by Elect were meant clergie, and by Auditors seculars or the laity. By the Manichean rule a very different course of life was prescribed to the Elect from that of the Auditors." – „Faustus úgy fejezte ki magát, minthogy a Választottak alatt egyházi embereket értett, az Auditorok alatt pedig világi embereket. A manicheusoknál a Választottaknak és az Auditoroknak egészen más életvitel volt előírva."[494]

„Faustus himself says that in his opinion all flash is impure." – „Faustus maga mondja, hogy véleménye szerint minden hús tisztátalan."[495]

„Photius in his first book against the Paulicians, usually reckoned a branch of Manicheans, relates a singularity of theirs. They reduced all their sect or the professors of their principles to six churches. The first was called Macedonia, the second Achaia, the third was calld the church of the Philippians, the fourth that of the Laodiceans, the fifth that of the Ephesians, the sixth that of the Colossians. Themselves they called Christians. The Catholics they named Romans, as if they had been mere Heathens." – „Photius az első könyvében, amit a Pálosok ellen írt, amely szekta szerinte a manicheusok egyik ága, ezek különleges aspektusáról számol be. Az összes szektáik, professzoraik és vezetőik hat Egyházban tömörültek. Az első Macedóniai, a második Achájai, a harmadik a Filippi Egyház, a negyedik a Laodiceai, az ötödik az Efézusi, a hatodik a Kolossi. Ők magukat keresztényeknek hívták. A katolikusokat ők rómaiaknak nevezték, mintha ezek pogányabbak lettek volna."[496]

Egy vita alkalmával Fortunátus (manicheus) megkérdezte Szent Ágostont, hogy soroljon fel egypár elítélendő dolgot a manicheusok részéről. Augustin azt válaszolta, hogy amikor köztük volt, ő csak auditor minőségben volt, ezért nem ismerheti mélyebben a vallást.[497] Érdekes, hogy mindamellett, hogy nem ismeri, de ítélkezik fölötte.

„The general silence of ancient authors is another argument of the falshood of this storie. Cyril of Jerusalem published his Cathechetical discourses about the year 347. seventhy years as is supposed after the death of Mani. But as Beausobre says, he is the first who has spoken of this matter. And from Cyril to Augustin he does not find any author, Christian or Heathen, who has reproached the Manicheans with these obscene mysteris." –„Az antik szerzők hallgatása egy másik érv ezen történetek hamis volta mellett. Jeruzsálemi Cyril a katechetikai diszkurzusát 347 körül írta, hét évvel Mani feltételezett halála után, de ahogy Bosobre mondja, ő az első, aki ezekről beszél. És Cyriltől Ágostonig nincs egy szerző se, keresztény vagy pogány, aki a manicheusok obszcén szertartásairól említést tenne."[498]

Tillemont: „The Manicheans seldom had the protection of the Roman laws… Faustus gloryes in the persecutions they endured, as a proof of their being good Christians. And they argued that they were not of the world, and must needs be sincere lovers of truth, because the world hated them, and they were always under persecutio." – „A manicheusokat ritkán védték a római törvények… Faustus dicsekszik a manicheusok által elszenvedett üldöztetésekkel, melyben bizonyítékát látja annak, hogy jó keresztények. És úgy érvelnek, hogy ők nem ebből a világból valók, és őszintén kell szeressék az igazságot, mivel a világ gyűlöli őket és állandóan üldözve vannak."[499]

[493] Lardner 1758. p. 87. Az Anjou legendárium képének értelmezését lásd bővebben: Fábián 2021. pp. 450-451.
[494] Lardner 1758. p. 88.
[495] Lardner 1758. p. 91.
[496] Lardner 1758. p. 96.
[497] Lardner 1758. pp. 98-99
[498] Lardner 1758. p. 100.
[499] Lardner 1758. p. 107.

Augustinus: „scripsi duos libros, unum de Moribus Ecclesiae Catholicae, alterum de Moribus Manichaeorum." – Szent Ágoston „írt két könyvet, egyiket a katolikus egyházi szokásokról, a másikat a manicheusok szokásairól."[500]

Felix (manicheus) és Szent Ágoston disputációja. Felix: „Modo peto codices reddantur mihi. Augustin dixit: Sed quia codices tuos repetis, qui sub sigillo publico custodiuntur. Tolle autem codices tuos et dic quid inde velis proferri. Felix dixit: Omnes scripturas quae mihi sublatae sunt. Ista enim Epistola Fundamenti est." – Felix: „Alázattal kérem a kódexet nekem visszaadni. Szent Ágoston: De hogy kérheted a kódex visszaadását, amikor azt nyilvános pecsét alatt őrzik. Felejtsd el a kódexedet, de mit akarsz abból kihozni? Felix: Minden írást, ami tőlem el lett lopva, mivel ezek a levelek lényegét tartalmazzák."[501]

„Not long after the year 440. Pope Leo made strict enquirie after the Manicheans at Rome and in other places and destroyed great numbers of their books." – „Nem sokkal a 440-es évek után, Leo pápa kemény kihallgatásoknak vetette alá a manicheusokat Rómában és más helyeken, és sok könyvüket megsemmisítette"[502] Ez lehetett X. Leo is, az évszámnak nincs nagy jelentősége.

„Manes Persa, in eorum libris dictus Mani pictor, nam talis fuit professione sua." – „A perzsa Mani, a könyveikben képfestő Mani, mivel ez volt a szakmája."[503] De ez a Piktor Mani név inkább abból ered, hogy ő azt a vallási irányzatot képviselte, amelyik az egyházi képekre támaszkodott, amit még nem tudtak meghamisítani. Ez az irányzat megvolt a történelemírásban is, ahol megjelenik egy Fabius piktor történész.

„Tunc ergo Corbicus sepulta domina, bonis sibi derelictis omnibus uti coepit, et migravit ad medium civitatis locum in quo manebat Rex persarum, et commutato sibi nomine Manem semetipsum pro Corbicio appellavit." – „Ekkor tehát Korbikus, eltemetve úrnőjét, használni kezdte a rámaradt javakat, és elment a városba, ahol megállapodott (és Perzsia királya lett), és megváltoztatta a nevét Mánira, de magát Korbiciusnak nevezte."[504] Ez a Korbikus név ugyanaz, mint a Korvin. És ha a magyarokat néha pártusoknak – perzsáknak – hívták, akkor rájövünk, hogy mit is takar ez a mese. Mátyás királyt Korvinusnak hívták, és tudnivaló, hogy sokat vitatkozott a katolikus papokkal, és azt is tudjuk, hogy ekkor már nagyban terjedt az Obszervancia irányzat a katolikus vallásban. A legendák úgy alakulnak, hogy bizonyos történeteket szájról-szájra továbbadnak, mindig egy kicsit módosítva és összemosva más történetekkel.

„Hyde and Herbelot: he (Mani) had so fine a hand as to Draw lines and make circles without rule or compasse. And he made a terrestrial globe with all it, scircles and divisions." – „Hyde és Herbelot szerint Máninak olyan ügyes keze volt, hogy körző nélkül rajzolt köröket, és egy Földgömböt készített minden köreivel és beosztásaival."[505] Hát, kötve hiszem, hogy ezt valaki a 3. században csinálta volna.

„Scythianus discipulum habuit Terebinthum qui alio nomine Buddam se vocavit, scripsitque quator libros." – „Scythianus tanítványa, Terebintus, ki magát másként, Buddának nevezte, négy könyvet írt. Állítólag ezen könyveket eltulajdonította Mani, és úgy hirdette, mint a saját írását."[506] Tudnivaló, hogy Dionisius Exiguus szkita volt, és óriási szerepe volt a keresztény doktrína kidolgozásában.[507]

„Mysteris: began with these words: God and Matter existed, light and darknesse, good and evil. They were entirely separate, and contrarie to each other. Photius says the author there blasphemed the Law and the Prophets. But that was not the principal design of this pernicious

[500] Lardner 1758. p. 102.
[501] Lardner 1758. p. 108.
[502] Lardner 1758. p. 110.
[503] Lardner 1758. p. 116.
[504] Lardner 1758. p. 122.
[505] Lardner 1758. p. 122.
[506] Lardner 1758. p. 147.
[507] Exiguus=Kis. Lásd Fábián 2021. pp. 403, 421-422.

work." – „A Rejtelmek (egy manicheista könyv) ezen szavakkal kezdődik: Létezett Isten és Anyag, fény és sötétség, jó és rossz. Ezek egymástól teljesen elkülönülve léteztek, és egymással ellentétben. Photius azt mondja, hogy ezzel a szerző káromolja a Törvényt és a Prófétákat. De nem ez volt a legfőbb rajzolata ennek az ártalmas alkotásnak."[508]

„The third book entiteld the Gospel wich as Cyril says did not contain the historie of the life of Christ, but resembled the Gospel in name only." – „A harmadik könyv, melynek a címe az Evangélium, de amint Cyril mondja, ez nem tartalmazza Krisztus életét, és csak névileg Evangélium."[509] De vajon mitől Evangélium az Evangélium? Attól, hogy bemutatja Jézus életét, akiről egész a 14. századig nem tud senki, mert B. Bernardino épp a Jézus nevének ismertetését tűzte ki élete céljául, vagy attól, hogy útmutatást ad az üdvözüléshez?

„Their doctrine of two principles the Manicheans endeavored to support by text of the New testament. Matt. VII. 18: A good tree cannot bring forth evil fruit. Neither can a corrupt tree bring forth good fruit. The VII. cap. of the Epistle to the Romans, where the Apostel speaks of two laws, or two powers: one the understanding or reason, the other the flesh or the members of the fleshly body, which are in perpetual opposition. John V. 19.: The whole world lyes in wickednesse. Eph. VI. 12.: We wrestle not only against flesh and bloud, but also against principalitis and powers, against spiritual wickednesses, and the rulers of darknesse." – „A manicheusok a kettős elv doktrínájukat igyekeztek az Újtestamentum-beli írásokkal alátámasztani. Máté VII. 18: Egy jó fa nem teremhet rossz gyümölcsöt, sem egy romlott fa nem teremhet jó gyümölcsöt. A Rómaiakhoz írt levelek VII. fejezetében, ahol az apostol két törvényről, vagy két hatalomról beszél: az egyik a megértés, vagyis az értelem, a másik a hús, vagyis a húsbéli test tagjainak törvénye, amelyek állandó ellentétben vannak. János V. 19: Az egész világ a gonoszságban vesztegel. Efezusiakhoz írt levél VI. 12: Mert nem vér és test ellen van nekünk tusakodásunk, hanem a fejedelemségek ellen, a hatalmasságok ellen, ez élet sötétségének világbírói ellen, a gonoszság lelkei ellen, melyek a magasságban vannak."[510]

„Socrates informed us, that the Manicheans held the transmigration of souls, which is vry true. It is taken notice of it in the Acht of Archelaus in Epiphanius, Theodoret, and other authors. Agapius, as abridged by Photius says that souls which have arrived at the perfection of virtue, return to God: They that have been veri wickid, are assigned to fire and darknesse: Bat others of a midle rank, which have behaved but indifferently, and are neider very good, nor very bad, pass into other bodies. That is only a summarie account." – „Szókratész arról tudósít, hogy a manicheusok hittek a lélekvándorlásban. Erről számolnak be Archelaus, Theodoret és más szerzők. Agapius szerint azon lelkek, melyek elérték a tökéletességet, visszatérnek Istenhez. A nagyon romlott lelkek pedig a tűzre és a sötétségre lesznek kárhoztatva. De azok, akik középszerűen viselkedtek, tehát sem túl rosszak, sem túl jók nem voltak, átkerülnek egy másik testbe. Ez persze csak egy rövid ismertetése a dolgoknak."[511]

„As Theodoret says They derided the resurrection of bodies. No part of matter they sayd could be worthie of salvation. According to them Christ came to save souls. They argued from several text of Scripture, Cor. XV. o.: Flesh and bloud cannot inherit the kingdom of God." – „Amint Theodoret mondja, ők kikacagták a test feltámadását. Szerintük semmi anyagi dolog nem érdemes a megmentésre. Szerintük Krisztus azért jött, hogy a lelkeket megmentse. Több szöveggel is érvelnek a Szentírásból: Kor. XV. 50: A hús és a vér nem örökölheti Isten országát."[512] 1Kor 15,52: „Azt pedig állítom atyámfiai, hogy test és vér nem örökölheti Isten országát, sem a romlandóság nem örökli a romolhatatlanságot."[513]

---

[508] Lardner 1758. pp. 154-155.
[509] Lardner 1758. p. 157.
[510] Lardner 1758. p. 235.
[511] Lardner 1758. p. 263.
[512] Uo.
[513] https://biblia.biblia.hu/read.php?t=1&b=46&c=15&v=52&vs=52-57#v50.

„Souls when they have finished their purification here, return to the world of light whence they came. But which is somewhat strange, they pass by the way of the moon, and the sun." – „A lelkek miután itt a földön megtisztultak, visszatérnek a fény birodalmába, ahonnan jöttek. Ami viszont érdekes, a Holdon és a Napon keresztül térnek vissza, melyeket amolyan hajóknak képzelnek, melyek a lelkeket az égbe szállítják."[514] A mai megfigyelések szerint a halálközeli élményekről szóló beszámolókban mindig megjelenik egy Naphoz, vagy Holdhoz hasonló fényes entitás. Biztos, hogy ezt már a régebbi időkben is megfigyelték. Az Upanisádokban, melyeket állítólag időszámításunk előtt írtak, ugyanez a jelenség van nagyon bőven ecsetelve. Nem hiszem, hogy az Upanisádok az ezredforduló előtt eljuthattak a katarokhoz, de az is lehet, hogy ők maguk tanulmányozták ezt a jelenséget.

„It is thought by some that the ancient Christians were not able to defend the Old Testament so wel as have done in late times." – „Egyesek úgy gondolják, hogy az őskeresztények nem voltak képesek megvédeni az Ótestamentumot."[515] De vajon a mostaniak képesek erre?

„They pretended to take offense at the representations given of God in the Old Testament as if he had bodily parts and human passions… nunc ignarum futuri, nunc ut improvidum, nunc ut invidum et timentem, ne si gustaret homo suus de ligno vitae aeternum viveret,nunc alias et appetentem sanguinis atque adipis ex omni genere sacrificiorum. Nunc irascentem in alienos, nunc in suos, nunc perimentem millia hominum ob levia quidem aut nulla comissa…" – „Ők (a manicheusok) azt állítják, hogy sértő az Ótestamentumban ábrázolt emberi szenvedélyektől átitatott istenkép… néha nem képes előrelátni a jövőt, néha irigy és hatalom-féltékeny, nem engedi meg az embernek, hogy az életfájáról gyümölcsöt egyen, máskor étvágya van a vérre és a kövérségekre az áldozati állatokból. Néha haragos az idegenekre, máskor a saját népére, máskor ezreket elveszejt enyhe vagy el nem követett bűnökért."[516]

„Faustus argues that they were not Jews but Gentils: that they came directly to Christ and not by the way of Judaism… Sane si sunt aliqua, ut fama est Sibyllae de Christo praesagia, aut Hermetis, quem dicunt Trismegistum, aut Orphei, aliorumque in Gentilitate vatum, haec nos aliquanto ad fidem juvare potuerunt, qui ex Gentibus efficimur Christiani." – „Faustus azt állítja, hogy nem a zsidók, hanem a nemzetek kezdték egyenesen követni Krisztust, nem pedig a zsidó valláson keresztül. Mert van egypár híresség köztük, akik megjövendölték Krisztust, mint Sibilla, vagy Hermetis, akit Triszmegisztosznak is neveznek, vagy Orfeusz és más nemzeti jövendölők, akik a hitet elősegítették és a nemzeteket keresztényekké tették."[517]

„Soceros dormire cum nuribus tamquem Judas, patres cum filiabus t. Loth, prophetas cum fornicatricibus t. Osee, maritos uxorum suarum noctes amatoribus vendere t. Abraham, duabus germanis sororibus unum misceri maritum t. Jacob, rectores populi et quos maxime entheos credas, millenis et centenis volutari cum scortis, t. David et Salomon." – „Sógornők sógorokkal háltak, mint Júdás, apa a lányaival, mint Lót, próféták kurvákkal, mint Osea, férjes asszonyt haszonért bérbe adtak, mint Ábrahám, két nőtestvérrel házasságban élni, mint Jákob, százával és ezrével feleségeket s ágyasokat tartva, mint Dávid és Salamon."[518]

„Jerome informs us that they alleged those words of our Lord in John X. 8.: All that ever came before me are thives and robbers. Omnes qui venerunt ante me fures fuerunt et latrones. Math V. 17.: I came not to destroy the law, but to fulfill. Mani: Christ never spake those words, for it is not true that he fulfill the law, but that he destroyed it." (Uo. 316.) „Jeromos tudósít minket az Úr által mondott szavakra: János X. 8. Mind, akik előttem jöttek, tolvajok és rablók voltak. Máté szerint pedig V. 17: Nem azért jöttem, hogy eltöröljem a törvényt, hanem hogy beteljesítsem. Máni: Ilyent Krisztus sosem mondhatott, mert nem tartotta be a törvényt, hanem

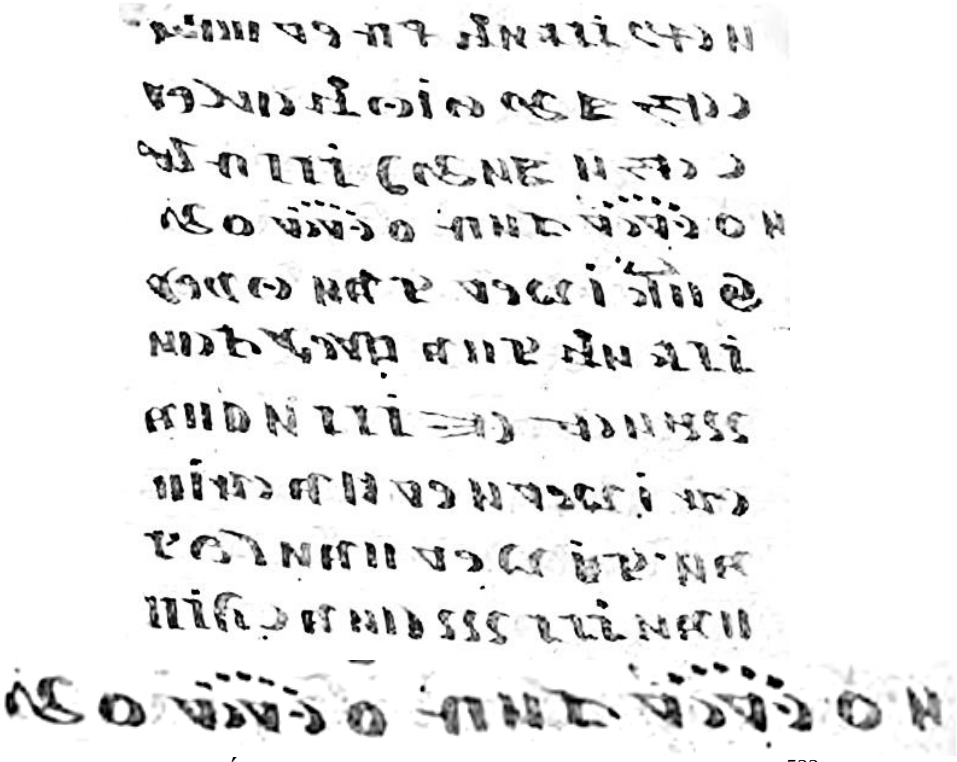
[514] Lardner 1758. p. 266.
[515] Lardner 1758. p. 311.
[516] Uo.
[517] Lardner 1758. p. 312.
[518] Lardner 1758. p. 315.

eltörölte."[519] Mt 5,17-et állítólag Jézus a hegyen mondta, négy tanítvány jelenlétében: Péter, András, Jakob és János. Máté mondja, aki nem volt jelen, de János, aki jelen volt, nem mondja.

Még egy hamis betoldás: János V. 46: „Had ye believed Moses, ye would have believed me: for he wrote of me." – „Ha hinnétek Mózesnek, akkor hinnétek nekem, mert ő írt rólam."[520] Átolvasva Mózes írását, meggyőződhetünk, hogy egyáltalán nem írt róla.

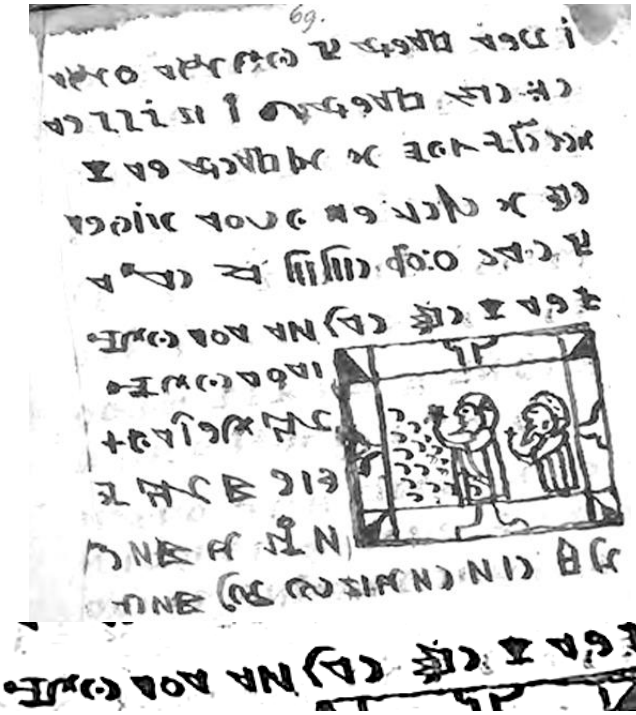
„Et quis ergo de se ipso scribens dicat: Vidit hominem et vocavit eum et secutus est eum: ac non potius dicat: Vidit me et vocavit me et secutus eum, nisi quia constat haec Mathaeum non scripsisse sed alium nescio quem sub ejus nomine?" – „És miért írja (Máté), hogy: meglátta az embert," [Mátét, az adószedőt] „elhívta, és ő követte őt, miért nem inkább így: Meglátott engem, elhívott, és én követtem őt?"[521] Egyesek szerint ezt szerénységből írta így, pedig első személyben írva nagyobb lenne a tanúságtétel ereje, ami az Evangélium céljával is egybevág.

Nézzük tovább a Rohonczi kódexet:

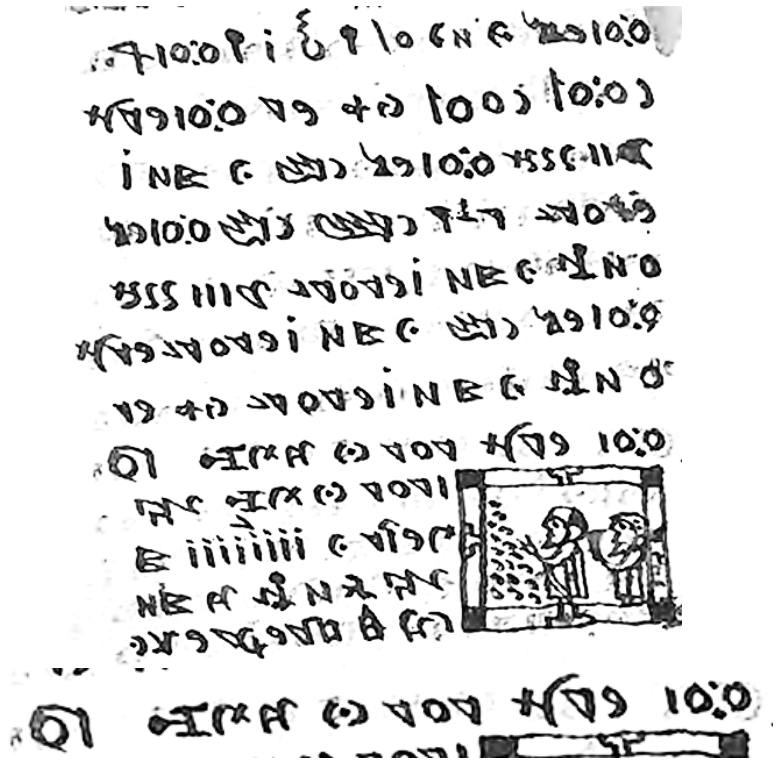

26. ábra. Ó erkölcs, ó szent erkölcs, ó tudás (ismeret).[522]

[519] Lardner 1758. p. 316.
[520] Lardner 1758. p. 320.
[521] Lardner 1758. p. 326.
[522] https://real-ms.mtak.hu/80/6/Rohonci_Codex_K_114cs.pdf 63. jobboldali lap, negyedik sor.

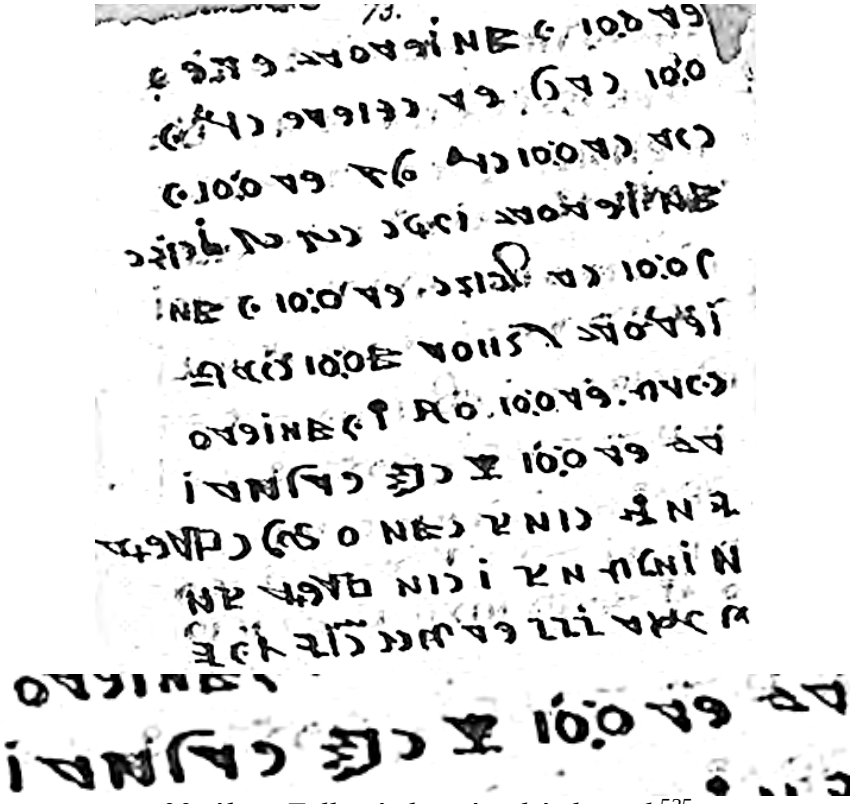

27. ábra. praeter (.) vov untus:praeter (.)vovi=a kongregáció (gyülekezet) elött tesz fogadalmat a felkent, kenyérrel és borral áldoz: A gyülekezet előtt fogadalmat teszek.[523]

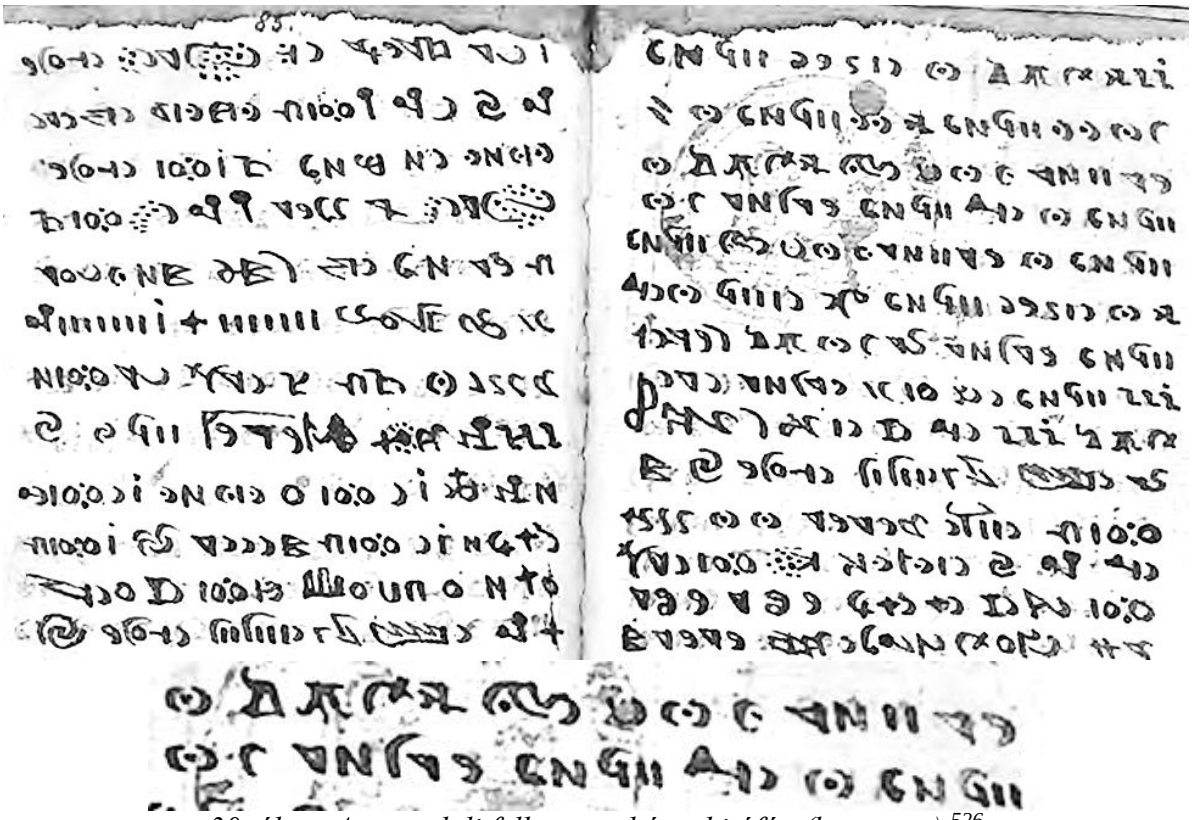

28. ábra. A tisztelt gyülekezet elött elfogadja a megfeszített Krisztust. (A megfeszített Krisztus nem föltétlenül azonos Jézussal.)[524]

[523] Uo. 69. baloldali lap, hatodik sor.
[524] Uo. 71. baloldali lap, nyolcadik sor.

29. ábra. Felkenés kenyérrel és borral.[525]

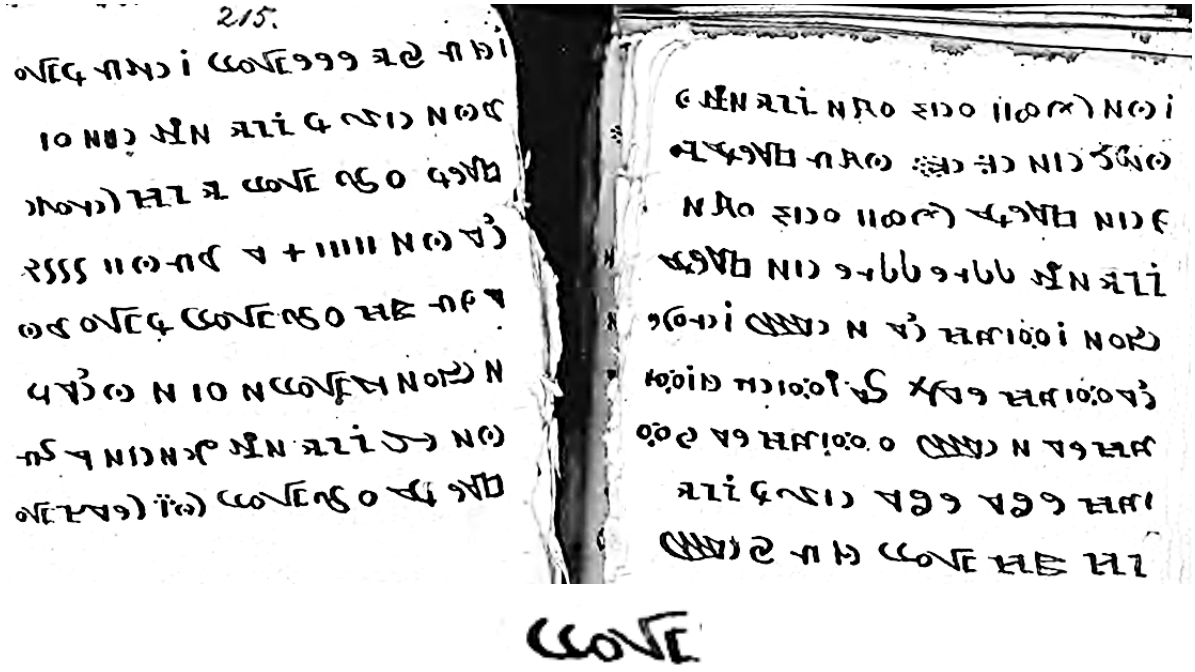
30. ábra. Az egyedüli felkent egyház a bitófán (kereszten).[526]

[525] Uo. 73. baloldali lap, nyolcadik sor.
[526] Uo. 85. jobboldali lap, harmadik-negyedik sor.

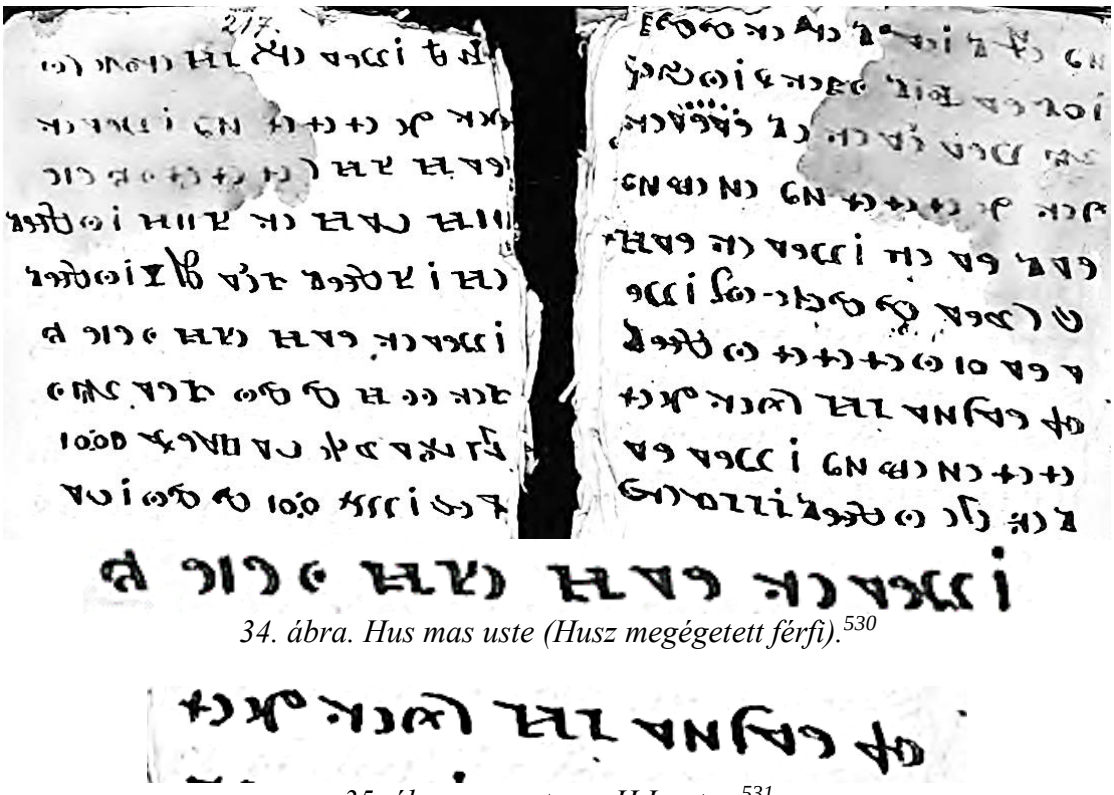
31. ábra. A lapon szerepel a 6951-es évszám, ami Kr. u. 1451. A csehek ekkor élték a fényko-rukat. Ekkor írhatták a kódexet?[527]

32. ábra. master H I (Husz János) untus.[528]

[527] Uo. 213. jobboldali lap, negyedik sor.
[528] Uo. 217. jobb oldali lap, nyolcadik sor.

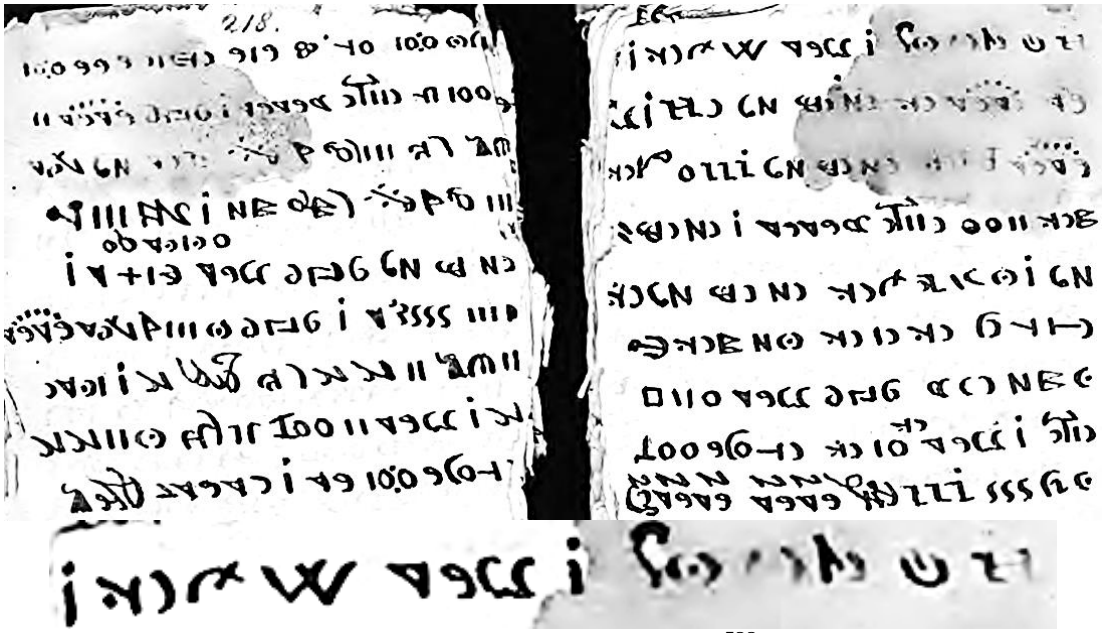
33. ábra. Itt találjuk a pápa nevét,[529] ugyanis a név két részből áll: A te *a* teneo (tartani) *rövidítése, az* ovi *pedig* juho*t jelent. Vagyis ez nem egy bizonyos pápának a neve, hanem egyszerűen* pásztor (juhtartó). *Logikusan a* te *nem lehet más, mint a* tener *rövidítése. Ez számtalanszor előfordul, ami nem csoda, mert a pápának nem kis szerepe volt a husziták leverésében. Ez a pápa gúnyneve.*

34. ábra. Hus mas uste (Husz megégetett férfi).[530]

35. ábra. ...masterus H I untus.[531]

[529] Uo. 215. baloldali lap, első sor és jobboldali lap, ötödik sor.
[530] Uo. 217. baloldal lap, hatodik sor.
[531] Uo. jobboldali lap, nyolcadik sor.

36. ábra. master W (Wycliff).[532]

16. század végén kiadott, a világhálón megtalálható könyvben, illetve annak egyik táblázatában olvasható,[533] hogy ***anno mundi: 4054, anno Christi 1.*** Vagyis eszerint Jézus születése a világ teremtésétől számított 4054. évben történt. Viszont a ma elfogadott Jézus születése a világ teremtésétől számított 5500. évben történt. A különbség a két évszám között 1446.

Hogy megbizonyosodjak afelől, nem tévedés történt, vagy netán hamisítással állunk-e szemben, megkerestem a két legfontosabb művet, ahol lefektették a mai időszámítás alapjait. Az első a Szkaliger által írt *Emendatio temporum* a 16. századból,[534] a másik a Dionisius Petavius által írt 17. századi *Doctrina temporum*.[535]

---

[532] Uo. 218. jobboldali lap, első sor.

[533] Philippe Briet: *Annales mundi, sive Chronicon universale secundum optimas chronologorum epochas orbe condito ad annum Christi, millesimum sexcentesimum sexagesimum perductum.* In hac vero ultima editione additum fuit supplementum usque ad annum 1692. (A világ évkönyvei, vagy egyetemes krónikái a kronológusok legjobb korszakai szerint, a világ teremtésétől Krisztus ezerhatszázhatvanik évéig. Ebben az utolsó kiadásban azonban egy kiegészítést fűztek hozzá 1692-ig.) Joannis Caspari Bencard, Augusta Vindelicorum et Dilingae, 1596. p. 357.
https://books.google.ro/books?id=WmhnAAAAcAAJ&pg=PA973&dq=turma%20ungarorum&hl=hu&sa=X&ved=0ahUKEwiy4rX1qbDQAhVBNCwKHR5PAWMQ6AEIRTAG&fbclid=IwAR33E7RH5tQeRYWdP9sZ6S4Pt1KeJiCh9kVl6OLuHQmSTQ05JWMteAnP2Q0#v=onepage&q=turma%20ungarorum&f=false.

[534] Thomas Lydiat: *Emendatio Temporum, compendio facta ab initio mundi ad præsens usque. Qua, præter alia plurima, restituta sunt Nativitas et Baptisma et Cruciatus ... Christi ad annos fere quaternos post vulgi calculos: confutatis opionibus Scaligerana Baronianaque, pariter ac Jesuitica Ioannis Deckerii at Laurentii Suslygae, atgue Ioannis Kepleri Caesarei Mathematici.* (Az idők módosítása, a világ kezdetétől napjainkig készült összefoglalás. Melyben sok más mellett Krisztus születése, keresztelése és keresztre feszítése vissza van állítva körülbelül négy évvel a népi időszámítás utánra, miután megcáfolta Scaliger és Baronius, valamint John Decker és Laurentius Suslyga jezsuiták, és Johannes Kepler, a császári matematikus véleményét.) Felix Kyngston, Londini, 1609.
https://books.google.ro/books?id=BZBmAAAAcAAJ&printsec=frontcover&hl=hu&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false.

[535] Denis Petavius: *Dionysii Petauii Aurelianensis e Societate Iesu de doctrina temporum: pars altera: in qua temporum ta historumena disputantur, tum Doctrinæ vsus atque fructus Chronico Libro traditur.* (Aurelianus Dionysius Petavius, Jézus Társaság, korok tanításáról, II. rész, amelyben a korok történelmi tényeit tárgyalja,

Emendatio temporum: „A. 5089 m. 1057 eu. circa finem Maii mortuus est pont. Gregorius VII. moerore animi quod anathemata et machinamenta sua contra Henricum imperatorem frustra essent." – „1057-ben (anno mundi 5o89) meghalt VII. Gergely pápa egy szívbetegség miatt, ami arra vezethető vissza, hogy hiábavaló volt a Henrik császár elleni anatémája és mesterkedése."[536]

Mai időszámitás szerint VII. Gergely pápa 1085-ben halt meg. Ez 28 év eltérést jelent, ami lényegtelen ahhoz képest, hogy itt az Anno mundi Szkaliger szerint lett számítva, azaz Jézus születése 4032 (5089-4032=1057).

A ma elfogadott Jézus születése Anno mundiban 5500, így valamit kezdeni kellene a két Anno mundi közti különbséggel, ami 1468 év. Ez viszont úgy látszik, hogy senkit nem zavar. Tehát azokat az éveket, melyeket Szkaliger idejében még Jézus születése Anno mundi 4032-től számolták, a 17. századtól már az Anno mundi 5500-tól számítják.

Azt hihetnénk, hogy Petáviusz olyan források birtokába jutott, ami meggyőzte, hogy Jézus valójában 1468 évvel később született. Szó sincs róla. Ha elolvassuk a *Doctrina temporum* című könyvet, azt látjuk, hogy van egy rakás maszatolás a Jézus születési dátumával kapcsolatban, különböző megfontolások mentén való számitásokkal, hogy aztán jöjjön egy okos afrikai (Julius Africanus), aki elvágja a gordiuszi csomót és nemes egyszerűséggel kijelenti, hogy Jézus pedig anno mundi 5500-ban született.

Erre aztán Petáviusz is fejet hajt, és beismeri, hogy nehéz kiszámítani a pontos évet, mert nem tudhatjuk, hogy az özönvíz előtt az éveket Nap-években, vagy Hold-években számolták-e. Igy hát kijelenti: „Alia assumuntur cuiusmodi sunt ea, quae Mathematici postulata nominant. Exempli causa Christianam aeram, sive vulgare Christi annorum initium ab hinc anno millesimo sexcentesimo ac vicesimo septimo coepisse, postulatum est: quod etsi non demonstratione, sed usu, et consensione nititur: tamen neque negari ab ullo potestet ad concludendam demonstrationem valet. Sit enim eo concesso quod consequens est necessarium." – „Egyesek úgy fogják fel ezt, mint a matematikában a posztulátumnak nevezettet. Példa a Krisztusi éra, vagy közismerten a krisztusi évek kezdete, ami 1627 évvel ezelőtt kezdődött, ez is egy posztulátum, amit nem bizonyítunk, hanem közmegegyezésessel használunk, mégis senki sem tagadhatja, hogy ez nem bizonyító értékű. De ha egyszer el van fogadva, akkor szükség van következetességre."[537]

Cezar Baronius bíboros egyházi író, Szkaliger kortársa, akivel nagyon jó kapcsolatot ápolt, az *Annales ecclestiastici* című írásában a Közel-Keleten az 518-as és 590-es évek között zajló vallási villongásokról ír. A vallástörténetet kutatva rájöhetünk, hogy bizonyos időközök elteltével ugyanazok a vallási ellentétek kerülnek elő szinte periodikusan ismétlődve. De lehet, hogy ezek a periodikusan fellángoló vallási villongások nem egyebek, mint a reneszánsz korabeli állapotok visszavetítései a történelembe. Ha elfogadjuk a lentebb látható videóban állítottakat, akkor lehet, hogy Baronius valójában éppen az 1518. és 1590. évek közti vallási viszonyokról írt, burkoltan, megváltoztatott személy és helynevekkel.

Ezt írta: Introitu facto secundum consuetudinem in sanctissima magna ecclesia nostra, die Dominica instantis mensis Iulii, Indictione undecima a domino nostro Archiepiscopo oecumenico Patriarcha Ioanne (sicut non ignorat vestre erga Deum dilectio) dum ipse una cum venerabili clero esset circa ambonem,voces factae sunt a populo dicentes: Multi anni Patriarchae, multi anni Imperatori, multi anni Augustae. Multi sunt anni imperatoris, multi anni Augustae, Severum Manicheum eijce. Qui non loquitur, Manicheus est. Effodiantur ossa

majd a tanítás hasznát és gyümölcsét a Krónikakönyvben elbeszéli.) Sebastiani Cramoisy, Lutetiae Parisiorum, 1627.
https://books.google.ro/books?id=eg70CYi42dUC&printsec=frontcover&hl=hu&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false.

[536] Lydiat 1609. p. 282.

[537] Petavius 1627. p. Prolegomena.

Manicheorum. Sanctam Sinodum modo praedicta. Multi sunt anni Imperatoris. Multi sunt anni Patriarchae digni Trinitatae. Sancta Synodus modo praedicatur digna Trinitate... Severum Manicheum foras eijce. Synodum Calcedonensem modo praedica. Qui non anathemarizat Severum, Manicheus est. Eijce foras Severum: Novum Iudam eijce foras. Insidiatorem Trinitatis eijce foras." – „Szokás szerint bementünk a mi legszentebb templomunkba, egy júliusi vasárnapon, ahol János Pátriárcha Érsek a szószéken, tiszteletre méltó papokkal körül véve, így szólt a néphez: Sok évekig Pátriárkák, sok évekig császárok, sok évekig szentek. Sok volt a császárok évei, sok a szenteké, dobjátok ki a manicheus Szeveruszt. Aki nem beszél, az manicheus. Kiásták a manicheusok csontjait. Csak a szent zsinatot prédikáljátok. Sokak a császárok évei. Sokak a méltó Szentháromság Pátriárkáinak évei. Csak a szent zsinat méltó szentháromságát prédikáljátok... A manicheus Szeveruszt lökjétek ki az ajtón. Csak a kalcedoniai zsinatot prédikáljátok. Aki nem anatematizálja Szeveruszt, az manicheus. Dobjátok ki Szeveruszt. Az új Júdást dobjátok ki az ajtón. A szentháromság elleni összeesküvőt dobjátok ki az ajtón."[538]

Ezek az események császárváltás idején zajlanak, amikor meghal a manicheista párti Anasztázius császár, és helyébe kerül az alacsony származású írástudatlan Jusztinusz, de valami hasonló dolog zajlik a Tridenti zsinaton is, amikor a katolikus egyház megkezdi az ellenreformációt. Hogy pontosan milyen reformok ellen indult az ellenreformáció, nem tudhatjuk, de figyelembe véve, hogy ma lényegi különbség nincs a katolikus és protestáns vallás közt (erre bizonyítás az ökumenizmus), valószínű, hogy a tridenti zsinaton is volt hadakozás a manicheista nézetek ellen.

A Szkaliger által felállított időszámítás nem tudott nagyon elterjedni és gyökeret verni, mert az egyház már az elején elégedetlen volt vele. Ezt azzal indokolták, hogy úgy Szkaliger, mint Baronius nagyon lerövidítette az uralkodók meg próféták idejét. Erre utal ironikusan Baronius a cikkben idézett állítólag a patriarcha, de lehet hogy valamelyik pápa szájából elhangzott mondatokkal: „Multi sunt anni imperatoris, multi anni patriarchae." – „Sokak voltak a császárok évei, sokak a pátriarchákéi." *Vagyis így akarták megokolni a* ***kétezer év betoldásának*** *a szükségességét*, ezer évet Krisztus előttre, és a szimmetria kedvéért ezer évet Krisztus utánra.[539]

De a szkaligeri időszámitás elutasításának valódi oka nem is ez volt. Egy cikkemben írtam a megariakról, akiket a történészek nagyon elhallgatnak.[540] A források szerint a Földközi-tenger mindkét oldalán, Szicíliától egész a Közel-Keletig a görögök előtt megari kolóniák léteztek. A megarik híresek voltak a kerámiájukról, de csak a történészek nevezték őket megariknak, mert a kereskedők, akik a vázákat hordták, magariknak azaz magyariknak hívták őket. A mai időszámitás szerint a megariak virágkora a Krisztus előtti első évezred körül volt. Ha kiemeljük a kétezer évet az időskálából, vagyis visszaállítjuk a Szkaliger által felállított időskálát, akkor a magariak virágkora összeér a Szent István korával. Minket tehát igen közelről érint az időbetoldás. És a keresztény teológia által érintett bizonyos eszmei-szellemi területek és a hozzá tartozó fogalmak is.

---

[538] Cesare Baronio: *Annales Ecclesiastici. Incipiens ab anno Domini quingentesimo decimooctavo perducitur usque ad annum quingentesimum nonagesimum, nempe ab anno primo Iustini Senioris usque ad quintum Mauritii Augusti. Complectitur annos septuagintatres* 7. kötet. (Egyházi évkönyvek. Urunk ötszáztizennyolcadik évétől kezdődően az ötszázkilencvenedik évig tart, nevezetesen idősebb Justinus első évétől Móric Augustus ötödik évéig. Hetvenhárom évet ölel fel.) Congregatio Oratorii, Romae, 1596. p. 3. https://books.google.ro/books?id=TxtQAAAAcAAJ&printsec=frontcover&hl=hu&source=gbs_ge_summary_r&cad=0&fbclid=IwZXh0bgNhZW0CMTAAYnJpZBEwMHR0ZkFkRkNXTU91VlVxUnNydGMGYXBwX2lkEDIyMjAzOTE3ODgyMDA4OTIAAR4xJ-asXn6kAY3nPyeVVZkax6YFr1aeBdMFw7nE7yUdggguXjWX4U6iz86TIg_aem_qiRk4kUM0E9DgQqdJ5dDpQ#v=onepage&q&f=false.

[539] Ebben a videóban látható a bizonyitás az ezer év betoldásának módjáról: Christos Agopian: *1000 fabricated years (by newearth).* 2019. https://youtu.be/qAnjzx4niIM.

[540] Fábián Sándor: A parazita áfium ellen való magyar orvosság. *Acta Historica Hungarica Turiciensia* 38/1. 2023. https://epa.oszk.hu/01400/01445/00066/pdf/EPA01445_acta_hungarica_2023_1_0903-0991.pdf.

A Szentlélek teológiai meghatározása:

A kereszténység tanítása szerint a Szentlélek az Isten lelke, a Szentháromság harmadik személye. A Szentháromságban hívő keresztények szerint a Szentlélek „valóságos személy", bár nem testesült meg. A nyugati keresztények szerint az Atyától és a Fiútól (Jézus Krisztus), a keleti keresztények szerint pedig az Atyától származik („az Atyától, a Fiú által"). Ez vezetett el az ún. filioque-vitához, mely 1054-ben a keleti s nyugati keresztények közötti szakadás egyik okává lett.

Az Atya és a Fiú azért küldte el a Szentlelket a Földre, hogy az Egyházban Jézus Krisztus személyét felemelje, fölmagasztalja, és minden hívőt elvezessen a Fiúval való személyes közösségre, valóságos Isten ismeretre és imádatra.

A Szentlélek Úr (2Kor 3,17) és Isten (ApCsel 5,3-4). A Biblia szerint a Szentlélek káromlására nincs bűnbocsánat. „És ha valaki valamit mond az embernek Fia ellen, megbocsáttatik annak; de a ki a Szent Lélek ellen szól káromlást, meg nem bocsáttatik." (Lukács 12,10, Károli Gáspár fordítása).

Más értelmezésben a Szellem (Lélek) a Szent Szellem 12 ajándéka, ami a Mennyben nyilvánult meg: a Szellem a 12 ajándék. Ennek ellentmondani látszik Pál apostol állítása, mely szerint a Szentlélek az (a személy), aki osztogatja az ajándékokat: „De mindezeket egy és ugyanaz a Lélek cselekszi, osztogatván mindenkinek külön, amint akarja." (1Kor 12, 11)

Nagy Szent Vazul (329–379) szerint a Szentlélek ugyanolyan imádatra méltó, mint az Atya és a Fiú. Nagy részben neki köszönhetjük, hogy a Konstantinápolyi Zsinat (381-ben) felvette a hitvallásba: „Hiszünk a Szentlélekben, az Úrban és életadóban, ... akit az Atyával és Fiúval együtt imádunk és együtt dicsőítünk, aki a próféták által beszélt."

Milánói Szent Ambrus (339–397) kormányzó, majd Milánó püspöke, egyháztanító, Szent Marcellina testvére, 1298 óta egyházatyaként tisztelik. A 4. század második felében a nikaiai és ariánus keresztények vitáinak egyik főszereplője határozottan fellépett az arianizmus ellen. Latin nyelvű nagy teológiai műv a De Spiritu Sancto (A Szentlélekről).

Alexandriai Szent Kelemen (140/150-216) a görög kultúrában Isten ajándékát látta, amely alkalmas előkészület a keresztény misztériumok befogadására.

Tertullianus (160-225) De pallio (A palliumról) című rövid írásában a keresztény tóga személyes elhagyását, és a filozófusi pallium viselésének okát indokolja meg. Érthetetlennek tartotta azt a kettős mércét, hogy csak a keresztényeket üldözik a római államvallás isteneinek megvetése miatt, miközben a pogány filozófusok nyíltan tagadhatják az isteneket, és tartózkodhatnak az áldozatbemutatástól.

Valószínű, hogy a fentebb feltüntetett évszámokhoz mindig hozzá adhatunk ezer évet. De ha nem, a kérdés akkor is felmerül, hogy miért csak 381-ben fogadják el a Szentlelket, mint a harmadik isteni személyt? Az evangélium szerint az apostolok már közvetlen Jézus menybemenetele után megismerkedtek a Szentlélekkel, hát hogy hihetünk az apostoloknak, ha nem voltak képesek felismerni, hogy a Szentlélek a harmadik isteni személy? Itt bukik el a kinyilatkoztatás elve, vagyis jön az a felismerés, hogy a hittételeket emberek dolgozták ki. És ennek egyik tragikus állomása az itt fentebb megfejtett és bemutatott manicheus–huszitista vita és üldözés a közismert, valamint a Rohonczi kódexben ábrázolt mozzanataival.

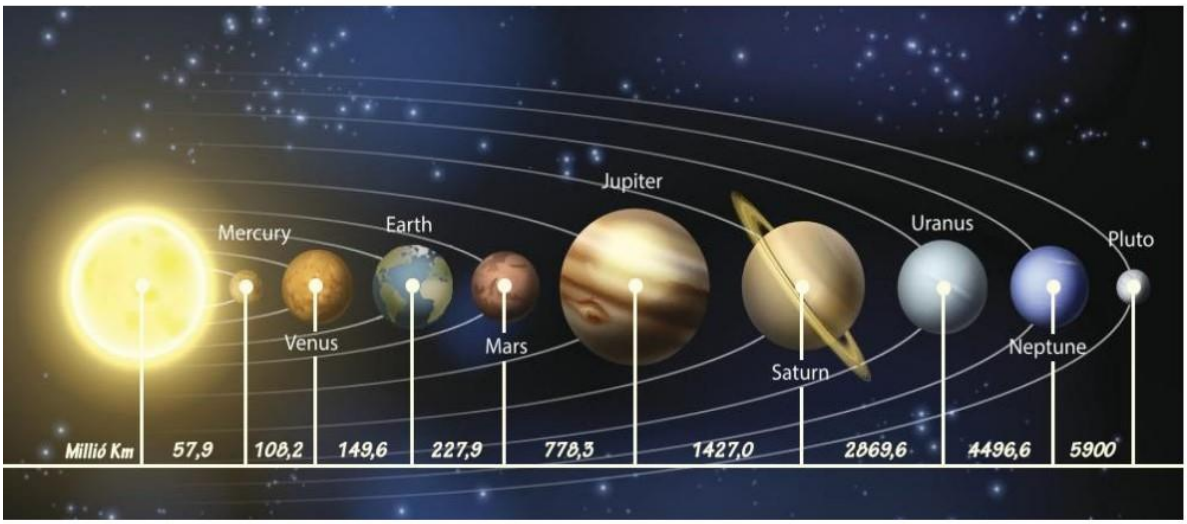
NAPTÁRTÖRTÉNET

Záhonyi András (Budapest):

Napok, hónapok, bolygók, számok
– sejtések, töprengések

Most a napok elnevezései és a hozzájuk tartozó bolygók (és a Nap), számok kapcsolatát fogjuk elemezni. Új felismeréseink segítségével sikerült megérteni több, eddig logikátlannak tűnő sorrend szerepét. Pl. a hét napjainak bolygósorrendje igen furcsa – ugyanis nem követi sem a Nap-középpontú, sem a Föld-középpontú világképet.
Miért van ez így? Ennek járunk most utána az analógiás gondolkodást segítségül hívva. Egyik hajnalban ugyanis „beugrott", hogy mi lehet mindennek az oka.

A Nap-középpontú (heliocentrikus) világkép

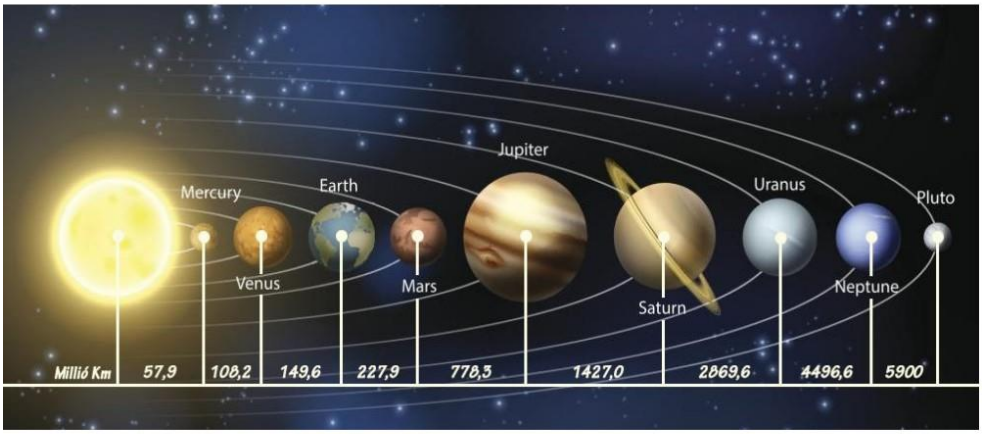

1. ábra
A Naprendszer elemei
NAP Merkúr Vénusz Föld Mars Jupiter Szaturnusz Uránusz Neptunusz Plútó

A Föld-középpontú (geocentrikus) világkép
(a sorrend a Földtől való távolság szerint)
Föld Vénusz Mars Merkúr Nap Jupiter Szaturnusz (Uránusz, Neptunusz, Plútó)

A hét napjai
Logikus-e a Hold (hétfő) – Mars (kedd) – Merkúr (szerda) – Jupiter (csütörtök) – Vénusz (péntek) – Szaturnusz (szombat) – Nap (vasárnap) sorrend?
Válaszunk: NEM!
Ugyanis sem a Nap-, sem a Föld-középpontú rendszer sorrendjét nem követik.

A Föld-középpontú rendszer sorrendje a fizikai valóságot megjelenítő Nap-középpontú rendszerben (a Hold a Földhöz közel található):

5. 4. 2. 1. 3. 6. 7.

A hét napjai szerinti sorrend:

7. 3. 5. 1. 2. 4. 6.

2. ábra

A Föld-középpontú rendszer sorrendje és a hét napjai szerinti sorrend

Hogyan lehetne átlépni a Föld-középpontúból a Nap-középpontú rendszerbe?
A **középpont** (Nap → Föld) és a Nap-középpontú rendszerben nem szereplő éjszakai fényadó (Hold → Nap) cseréjével.

Az év hónapjai és napjai

Rendezzük az előbbi sorrendet a (30 napos) hónapok kezdőnapjai szerint (olasz, latin, angol, héber neveik alapján)!
Lunedi (Hold) – Martedi (Mars) – Mercoledi (Merkúr) – Jovedi (Jupiter) – Venerdi (Vénusz) -- Sabato-Sabbath-Saturday (Szaturnusz, dies Saturni) – Domenica-Sunday (Nap).
Így a következő sorrendet kapjuk:
Hold – Merkúr – Vénusz – Nap – Mars – Jupiter – Szaturnusz.
Ezt a heliocentrikus világképre cserélve kapjuk:
Nap – Merkúr -- Vénusz – Föld – Mars – Jupiter – Szaturnusz.

A hét napjainak furcsa sorrendjére egy érdekes magyarázatot találtunk: a cél az volt, hogy a 30 napos hónapok kezdőnapjainak sorrendje kövesse a Nap-középpontú rendszer sorrendjét!
Lássuk, hogy alakulhat ki egy ilyen sorrend.
Fényadó: a Hold, illetve a Nap. A rendszer középpontja: a Föld, illetve a Nap.
Az áttérés egy Föld-középpontú rendszerről egy Nap-középpontú rendszerre tehát az 1. hónapban ezt eredményezi:
Nap – Mars -- Merkúr– Jupiter – Vénusz – Szaturnusz – Föld
Nap – Mars -- Merkúr– Jupiter – Vénusz – Szaturnusz – Föld

Nap – Mars -- Merkúr– Jupiter – Vénusz – Szaturnusz – Föld
Nap – Mars – Merkúr– Jupiter – Vénusz – Szaturnusz – Föld
Nap – Mars
2. hónap
Merkúr– Jupiter – Vénusz – Szaturnusz – Föld – Nap – Mars
Merkúr– Jupiter – Vénusz – Szaturnusz – Föld – Nap – Mars
Merkúr– Jupiter – Vénusz – Szaturnusz – Föld – Nap – Mars
Merkúr– Jupiter – Vénusz – Szaturnusz – Föld – Nap – Mars
Merkúr– Jupiter
3. hónap
Vénusz – Szaturnusz – Föld – Nap – Mars – Merkúr – Jupiter
Vénusz – Szaturnusz – Föld – Nap – Mars – Merkúr – Jupiter
Vénusz – Szaturnusz – Föld – Nap – Mars – Merkúr – Jupiter
Vénusz – Szaturnusz – Föld – Nap – Mars – Merkúr – Jupiter
Vénusz – Szaturnusz
4. hónap Föld –
5. hónap **Mars** –
6. hónap Jupiter –
7. hónap Szaturnusz –
8. hónap Nap –
9. hónap Merkúr –
10. hónap Vénusz –
11. hónap Föld –
12. hónap **Mars** –
Q. e. d.

A következő (2.) év
1. hónap **Jupiter** –
2. hónap Szaturnusz –
3, hónap Nap –
4, hónap Merkúr –
5. hónap **Vénusz** –
6. hónap Föld –
7. hónap Mars –
12. hónap **Vénusz** –

3. év **Föld** – Mars – Jupiter – Szaturnusz – **Nap** – Merkúr – Vénusz
4. év **Merkúr** – V – F – Ma – **Jupiter** – Sz – N
5. év **Szaturnusz** – N – Me –V – **Föld** – Ma – J
6. év **Mars** – J – Sz – N – **Merkúr** – V – F
7. év **Vénusz** – F – Ma – J –**Szaturnusz** – N – Me
8. év = 1. év **Nap** – Merkúr – Vénusz – Föld – **Mars** –Jupiter – Szaturnusz
sorrendet eredményezi.
Az évek kezdőnapjai tehát egyik „logikus” sorrendnek sem felelnek meg.

A 360 napos évek sorrendje:
1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8,
Nap – Jupiter – Föld – Merkúr – Szaturnusz – Mars – Vénusz – Nap –…
A 365 napos évek esetében a sorrend:
Nap – Mars – Merkúr – Jupiter – Vénusz – Szaturnusz – Föld – Nap …

Napok, számok, bolygók (és a Nap)
8 elemből álló táblázatunkat több szempont és több nyelv felhasználásával készítettük el.

Hétfő	1.	L*una*	unus, una (latin): egy
Kedd	2	Mars	két (magyar)
Szerda	3.	Merkúr	third (angol): harmadik
Csütörtök	4.	Jupiter	csitverg (csütörtök, orosz), csitíri (4, orosz)
Péntek	5.	Vénusz	pjátnyica (penta, latin; pjaty, orosz – 5)
Szombat	7.	Szaturnusz	septem (7, latin), Sabbath (szombat, héber)
Vasárnap	8.	Nap	voszkreszenyije (vasárnap, orosz), vószem (8, orosz)
Föld napja	6.	Föld	dies Terra (latin), 2x3: dos Tierra (spanyol)

A spanyol el día (nap), a latin dies (nap), a latin duo (kettő) és a spanyol kettő dos (kettő) hangzása nagyon hasonló.
A 6=2x3 alapján kapjuk a hatos számot a Föld napja (dies Terra) esetében.
Tria: 3 (latin), Terra: Föld (latin).

A kínai napnevek
1. nap, 2. nap, 3. nap, 4. nap, 5. nap, 6. nap, a Nap (az Ég) napja

Skandináv-viking napnevek
Hétfő MONDAY = Moon day (a Hold napja)
Kedd TUESDAY = Tyr's day = Tiweday (Tyr, a háború istene napja)
Szerda WEDNESDAY = ODIN (Woden, Wotan) főisten napja
ő a mágus („sámán”) – a háború, a költészet, a rúnák és a halottak istene (felesége Frigg)
Csütörtök THURSDAY = THUR'S-day, THOR DAY (a skandináv-viking viharisten napja)
Péntek FRIDAY = Odin főisten feleségének (FRIGG – az ősgermánoknál Freja istennő) napja
Vasárnap SUNDAY = a Nap (égitest) napja

Az év hónapjai
Eredetileg 10 hónapból állt az év. Két római császár nevének beiktatásával lett 12-es a rendszer.

Január	Jánusz (kétarcú istenség)
Február	februa (a megtisztulás, engesztelés, termékenység ünnepe) – Fabríciusz
Március	Mars

Április	aprile (virágnyílás) – Piri
Május	Maia (tavasz- és termékenységistennő, Hermész anyja – jelentése: „anyácska”)
Június	Júnó (istennő)
Július	Julius cézár – magyarul: Gyula
Augusztus	Augustus cézár – magyarul: Ágoston
Szeptember	septem (7) + Bernát/Ambrus
Október	octo (8) + Bernát
November	novem (9) + Bernát
December	decem (10) + Bernát

A hónapok régi magyar nevei (benne a szentek és az egyházi ünnepek, időszakok is megtalálhatók):
Boldogasszony hava, Böjtelő hava, Böjtmás hava, Szent György hava, Pünkösd hava, Szent Iván hava, Szent Jakab hava, Kisasszony hava, Szent Mihály hava, Mindszent hava, Mindszent hava, Karácsony hava.

Az ősi (nagyrészt a természet működése szerinti) rendszer elnevezései:
FERGETEG hava, JÉGBONTÓ hava, KIKELET hava, SZELEK hava, ÍGÉRET hava, NAPISTEN hava, ÁLDÁS hava, ÚJKENYÉR hava, FÖLDANYA hava, MAGVETŐ hava, ENYÉSZET hava, ÁLOM hava.

A francia köztársasági naptár is a természet rendjét követi:
Eső, Szél, Sarjadás, Virágzás, Rét, Aratás, Hőség, Gyümölcs, Szüret, Köd, Dér, Hó hava.
A magyar nyelvújítás hónapnevei is ez utóbbit követik:
enyheges, olvanos, nyilonos, zöldönös, termenes, halászonos, hévenes, gyümölcsönös, mustonos, gémberes, fagyláros, zúzoros.

A magyar számnevek nevének eredete
A magyar számnevek nevének eredetét folyamatosan kutatjuk.
Czuczor és Fogarasi szanszkrit vogul, finn, orosz stb. párhuzamokat sorol fel. Mi azonban nem elégedtünk meg ezekkel – úgy látjuk, hogy a hasonló hangzású nevek (pl. 20 és 70) esetében átnevezésekre került sor, melyek során (véleményünk szerint) kisebb hibákat követtek el.
Pl. a *ket-ven* (20) hangzása olyan, mint a *het-ven* (70);
ezért lett a 20 hangalakja *húsz*.
A 7 fölötti számok a „10-ből 2” = 8, a „10-ből 1” = 9 elv alapján kapták nevüket.
Az Arany-szótár (Arany János szókészlete) szerint
8: a 7-nél eggyel több, 9: a 8-nál eggyel több.
Minderről – és a bolygók-isten(ség)ek felismert kapcsolatáról – majd jövőre számolunk be részletesen.

A két kéz ujjai
Fantáziadús, művészi – nem igazán tudományos „magyarázat”. Bárki kiegészítheti, módosítja ezt a kiinduló ötletet!

Első kéz	**Nevek**
A., hEGYes ujj (kisujj)	Gyöngyi
KÖTő-KETtő ujj (gyűrűs ujj)	Kitti
OROM (harmadik ujj)	Hermina, Harmónia
hármoN EGY (negyedik, óramutató) ujj	Angéla, Angyalka
ütő vagy tő ujj (hüvelykujj)	Tünde

B., A gyűrűsujjal kezdve (jEGYgyűrű, 1) a további sorrend:
KözÉpső (ujj) az öTből (2),
ÓRaMutató /orom (3) ujj,
Megj.: hora (latin): idő, óra (Horae – az évszakok Istennői, Jupiter és Themis leányai)
NAGY (4) ujj,
kis kéztő/kis tő, kis ütő ujj (5)
vagy: gyűrűs (1) – kis (2) – hüvelyk (3) – mutató (4) – középső (ütő, 5)

Második kéz	
HÁromszor kéT (6),	Kata
KÉt meg öT (K → H: 7),	Hédi, Hedvig
NYOLT+t(í)z (8),	Luca
egy KüLöN +t(í)z (9),	Karolina
tesz / tűz vagy öTSZör két (10).	Titusz
100: tíz**sz**er tí**z**	Sziszi, Zsuzsa (Suzy)
1000: 10-szer 100.	Szeréna

Igékből származó elemek: von (-ven, -van – pl. negy-ven), tesz / tűz (tíz, 10), húz (20).

Forrás

Záhonyi András: Ősi titkok nyomában (Miskolci Bölcsész Egyesület, Miskolc, 2005. 142-149. o.)
Pap Gábor: Hazatalálás (Püski K., Budapest, 1999. 482-489. o.)
Máriáss László: A „Mi atyánk” imádság és a hetesség (Főnix 2003/1, Debrecen, 18-28. o.)
Varga Zsigmond: Az ősmagyar mitológia szumir és ural-altaji öröksége (Hídfő K., San Francisco, 1956)
Czuczor—Fogarasi szótár (Czuczor Gergely—Fogarasi János: A magyar nyelv szótára; CzFSz), (E. Gusztáv Akadémiai Ny., Pest, 1862-1874)
https://www.arcanum.com/hu/online-kiadvanyok/Lexikonok-a-magyar-nyelv-szotara-czuczorfogarasi-55BEC/
Arany-szótár. Arany János költői nyelvének szókészlete I–III., szerk. Beke József, Balázs Géza. Budapest, Anyanyelvápolók Szövetsége, 2017

EURÓPA TÖRTÉNELME

Jevgenyij Norin (Moszkva):

A „zűrzavaros idők” és a nemzet születése. Miért ünnepli Oroszország minden év november 4-én az „Egység Napját”?

A modern Oroszország fő nemzeti ünnepe felváltotta a szovjet naptár legnagyobb ünnepét.[541]

A Szent Bazil-székesegyház előtt Minin és Pozsarszkij emlékműve Moszkvában.[542]

November 4-e Oroszországban az Egység Napja, ami egy viszonylag új ünnep. Azért hozták létre, hogy felváltsa a régi Októberi Forradalom Napját, amelyet a Szovjetunióban több mint 70 éven át ünnepeltek. Sok generáció nőtt fel ezzel az ünneppel, de a kommunizmus összeomlása után már nem lehetett tovább állami ünnepnek tartani.

Helyébe olyan esemény lépett, amely ugyanolyan jelentősnek bizonyult az ország történelmében: 1612 novemberében Oroszország államként újjászületett.

Egy dinasztia vége

A 17. század eleje Oroszország történelmében „a zavaros idők” vagy „Smuta” néven ismert. IV. Iván cár, más néven Rettenetes Iván halála után, 1584-ben az ország lassan mély politikai válságba süllyedt. Az új vezető, fia, I. Fjodor nem érdeklődött a politika iránt, udvara pedig a legfőbb tisztviselők riválisai klánjainak intrikáival és összeesküvéseivel teli hellyé vált.

---

[541] https://www.rt.com/russia/565892-birth-of-nation-4th-november/
4 Nov, 2022 12:05. Ford. a szerk.

[542] Foto: Getty Images/Francesco Vaninetti. https://www.azerbaycan24.com/en/why-russia-celebrates-its-unity-day-every-november-4/

I. Fjodor összesen 14 évig uralkodott, és ez viszonylag békés időszak volt, egészen 1598-ban bekövetkezett haláláig, ami öröklési problémát okozott, mivel nem hagyott maga után trónörököst. Borisz Godunov, egykor Rettenetes Iván bizalmasa és Fjodor szeretett feleségének testvére, nagy hatalmat szerzett magának, s legalább 15 éven át tényleges régensként uralkodott a cárságban. Az egyetlen törvényes trónörökös Fjodor testvére, Dmitrij lett volna, I. Iván és utolsó feleségének legkisebb fia. Dmitrij azonban gyermekkorában rejtélyes körülmények között meghalt. Sokan úgy vélték, hogy Godunovnak köze volt a halálához, mivel Dmitrij volt a Rurik-dinasztia utolsó örököse.

Godunov valóban olyan ember volt, akiről sokan azt hitték, hogy képes eltávolítani az útjában állókat. Néhány ellenfele állítólag vadászat közben balesetben halt meg, vagy hirtelen betegségben. Konkrét tények hiányában azomban mindez csak összeesküvés-elmélet marad, mindazonáltal részévé vált az orosz néphagyománynak, és számos történelmi és kulturális utalás, mely a nemzet örökségének része, valamilyen módon összekapcsolja Borisz Godunovot Dmitrij cárevics halálával.

Az utolsó Rurikok: Rettenetes Iván, I. Fjodor Ivanovics és Dmitrij cárevics.[543]

Így Fjodor cár halála a Rurik-dinasztia végét jelentette, amely Oroszországot a 9. században történt államalapítás óta irányította. Godunov, bár hatalmas befolyással rendelkezett, nem volt népszerű, mivel nem volt nemesi származású. A moszkvai nemesség lenézte őt, de nem tett semmit, hogy megakadályozza Godunovot abban, hogy manipulálja a Zemszkij Szobort (a nemzeti közgyűlést), hogy 1598-ban cárrá válassza.

Az az igazság, hogy Godunovnak minden adottsággal megvolt, ami egy nagy cárhoz szükséges. Ambiciózus volt, tele energiával, és számos reformot tervezett Oroszország számára. Lehetett volna „reformer” cár belőle, olyan uralkodó, amilyen majd közel egy évszázaddal később I. Péter lett; de szokásos módon a megfelelő időzítés volt a legfontosabb.

1600-ban történt egy olyan esemény, amiről sem Godunov, sem mások Oroszországban nem tudhattak, és aminek hosszú távon káros következményei lettek. Peruban történt hatalmas vulkánkitörés vulkáni telet okozott, és világszerte éhínséghez vezetett. Franciaországban későn volt a szőlőszüret, és Oroszország, amely sokkal hidegebb ország, sokkal jobban szenvedett. A

[543] https://hu.wikipedia.org/wiki/IV._Iv%C3%A1n_orosz_c%C3%A1r#/media/F%C3%A1jl:Vasnetsov_Ioann_4.jpg, https://no.wikipedia.org/wiki/Fjodor_I_av_Russland#/media/Fil:Feodor_I_of_Russia_(parsuna,_1630s,_Moscow_History_museum).jpg és https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/9/9e/Tzarevich_Dmitriy_by_Nesterov_%281899%2C_GRM%29_detail_02.jpg.

gyenge termés 1601-ben és 1602-ben éhínséghez vezetett, ami 1603-ban még csak tovább súlyosbodott, mert bár az időjárás visszatért a normális kerékvágásba, a mezők vetetlen voltak, és nem volt elég ember, aki megművelje azokat.

Boris Godunov mindent megtett, hogy segítsen az éhező népnek és a haldokló gazdaságnak: először féláron adta el az állami gabonaraktárakból származó gabonát, majd később gabonát és pénzt osztott a szegényeknek, amíg a kincstár ki nem ürült, de mindez nem volt elég. Sok paraszt kénytelen volt nagyvárosokba, például Moszkvába vagy délre menekülni, életüket kockáztatva, mivel az utak rablókkal és akár kannibálokkal is voltak tele.

Borisz Godunov képmása, a XVII. század vége.[544]

Terjedtek a pletykák, hogy az éhínségnek köze lehet a cár korábbi szerepéhez az igazi örökös, Dmitrij cárevics halálában, és az éhínség sújtotta emberek készségesen elhittek minden magyarázatot, az bármennyire eltérhetett az igazságtól, mivel a bűn és a bűnhődés gondolata a köznép számára is ismerős volt.

Összeomlás és anarchia

Egy fiatal cselszövő és opportunista, az I. Ál-Dmitrij, más néven I. Pszeudó- vagy Hamis Dimitrij, az orosz történelem egyik legjelentősebb alakja, nem habozott tőkét kovácsolni a pletykákból.

Az orosz trónra pályázó személyisége a mai napig vita tárgya.

Íme, néhány ismert tény: Fiatalemberként ismertté vált a Rzeczpospolitában, a modern Ukrajna akkoriban Lengyelországhoz tartozó területein. A férfi ismerte az udvari életmódot, és biztos volt – talán őszintén – abban, hogy ő Dimitrij cárevics, és csodával határos módon túlélte Godunov és ügynökei merényletkísérletét. Azt állította, hogy ő az orosz trón jogos örököse, és sikerült megszereznie egy csoport lengyel plutokrata támogatását. A lengyeleknek tervük volt, amikor beleegyeztek, hogy segítenek a „trónkövetelőnek” – hatalomra akarták juttatni Pszeudo-Demetriust, és elvárták tőle, hogy később viszonozza a szívességet. A lengyel király is lehetőséget látott ebben az orosz területek megszerzésére. Az első katonai hadjárat, amelyet Ál- Dimitrij indított Moszkva ellen, kudarcra volt ítélve, és az orosz csapatok legyőzték gyér erőit. Ez

[544] Állami Puskin Múzeum, Mihajlovszkij Gyűjtemény.
https://pl.wikipedia.org/wiki/Plik:Portrait_of_Boris_Godunov.jpg.

azonban nem állította meg. És ahogy a káosz nőtt a zűrzavar sújtotta Oroszországban, úgy nőtt az „igazi cár” támogatóinak száma is. 1605-ben, Oroszország belpolitikai zűrzavarok közepette Godunov agyvérzést kapott és 53 éves korában meghalt. Ál-Dimitrij akadálytalanul bevonult Moszkvába.

De a „trónbitorló” nem uralkodott sokáig. Valódi származásától függetlenül teljesen idegen volt Moszkvában, semmit sem tudott az országról, az emberekről, a hagyományokról vagy az elitről. Valószínűleg tehetséges és kiemelkedő ember volt, de ugyanakkor alkalmatlan egy hatalmas ország mindennapi irányítására. Ennek eredményeként a bojárok között összeesküvés alakult ki Ál-Dimitrij ellen, amit nem sikerült lelepleznie. Első tróneve végén megölték.

I. Ál-Dimitrij képmása.[545]

Miután a „trónkövetelőt” megölték, az ország anarchiába zuhant. Az összeesküvés fő agya, Vaszilij Sujszkij, csak a hatalomért – mindenáron – való küzdelemben volt jó, más tehetsége feltehetően nem volt. Ezért, amikor trónra került, még azzal a csekély és ingatag tekintéllyel sem rendelkezett, amivel Pszeudo-Demetriusz és Borisz Godunov rendelkezhetett. Parasztfelkelések hulláma söpört végig az országon. Egy másik Hamis Dmitrij is megpróbálta megszerezni a trónt. Bár szinte senki sem hitte, hogy ő az igazi örökös, mégis egy szétszórt támogatói csoporttal vette körül magát, akik főként a legalacsonyabb társadalmi rétegekből érkeztek – törvényen kívüliek, fosztogatók, zsoldosok, banditák stb., akik követték, vonzotta őket a könnyű zsákmány és talán egy tiszteletreméltóbb társadalmi pozíció ígérete.

Ebben a helyzetben kezdődött a III. Zsigmond Vasa-házi svéd és lenyel király, litván nagyfejedelem vezette lengyel csapatok nagyszabású beavatkozása. A lengyelek ostrom alá vették a stratégiailag fontos orosz–lengyel határvidéki várost, Szmolenszket. És a klusinói döntő csatában az orosz hadsereg teljes vereséget szenvedett. Ezt követően a moszkvai bojárgyűlés, amelyen az udvar hét legbefolyásosabb személye vett részt, újabb puccsot hajtott végre. Sujszkijt megbuktatták és Ulászlót, a lengyel király fiát kiáltották ki orosz cárnak. Moszkvát harc nélkül átadták a lengyeleknek, nehogy a várost II. Ál-Dmitrij támogatói foglalják el – ettől a forgatókönyvtől tartottak a bojárok a legjobban. Sujszkijt szó szerint szó szerint letaszították

[545] Állami Történeti Múzeum, Oroszország. https://en.namu.wiki/w/%EA%B0%80%EC%A7%9C%20%EB%93%9C%EB%AF%B8%ED%8A%B8%EB%A6%AC.

a trónról és szerzetesnek adták. Később Lengyelországba vitték, ahol számos megaláztatásnak és megszégyenítésnek volt kitéve és meghalt.

Sujszkij hercegék. Zsigmond király előtt.[546]

Moszkvát lengyel csapatok ellenőrizték, de Oroszországot nem. Ráadásul az ország hatalmas területeit, melyeket káosz és anarchia sújtott, akkoriban aligha lehetett államnak nevezni. Oroszországot elárasztották különféle lengyel, svéd és helyi zsoldoscsoportok, miközben a Kreml lengyel parancsnoka, Alekszandr Gosiewski a moszkvai bojárokat az ujja köré csavarta. A „hét bojár uralma" kifejezést Oroszországban még mindig használják egy hatástalan, mélyen korrupt és alkalmatlan kormányzat leírására.

Moszkva az éhínség szélén állt. A kormányzatnak volt némi ellenőrzése a főváros felett, míg Moszkván kívül minden más régióban anarchia uralkodott. Külföldi zsoldosok telepedtek be a Kremlbe. Ilyet Oroszország korábban még soha nem tapasztalt.

Ellenállás

Abban az időben Hermogenész pátriárka alakja váratlanul felemelkedett Moszkvában. Az idős pap tehetséges politikai írónak bizonyult. Röpiratokat készített és terjesztett, amelyekben arra buzdította az embereket, hogy lázadjanak fel a hódítók ellen, koronázzanak meg egy orosz cárt és állítsák helyre az országot. A lengyelek nem mertek azonnal megölni egy tekintélyes papot, így Hermogenész továbbra is szította a népi nyugtalanságot. Minden fenyegetésre vagy meggyőzésre irányuló kísérletet megvető hallgatással, vagy átkozódással fogadott.

[546] Jan Matejko festménye. Jan Matejko-Ház Múzeum, Lengyelország. https://arthive.com/janmatejko/works/548127~The_worship_of_Tsar_Vasily_Shuisky_before_Zygmunt_III_in_Warsaw_Sketch#show-work://548127

Oroszország első esélyes megmentője Prokopy Lyapunov, katonai parancsnok volt, aki nem volt híján bizonyos vezetői képességeknek. Elkezdett milíciát létrehozni azzal, hogy összegyűjtötte azokat a tartományi katonákat, akik elvesztették parancsnokságukat, de még mindig hajlandóak voltak harcolni az országért.

A moszkvai lengyel csapatok hamar az elzüllésnek estek áldozatul. A katonák mindig is katonák maradnak. A zsoldosok nem kapták meg időben a fizetésüket, de ehhez már hozzászoktak, és Moszkva gazdagsága a rendelkezésükre állt. A különítmény rendszeresen összetűzött a helyiekkel. Egy lengyel szórakozásból felkoncolhatott egy szerencsétlen oroszt; máskor egy bandita [hajduk] berúghatott és eltűnhetett, mígnem egy héttel később a Moszkva folyóban találták meg, részben rákok által felfalt állapotban.

A vége a várakozásoknak megfelelően volt. 1611 márciusában Moszkva heves felkelésbe kezdett a lengyelek ellen. Az évekig tartó polgárháborúk hatalmas fegyverarzenált hagytak hátra a városban. A lengyel katonák és a helyiek közötti szóváltás verekedésbe torkollott, amely akkor eszkalálódott, amikor a résztvevők farudakat és szablyákat ragadtak, és teljes körű harcba torkollott. A lázadók egységeket alkottak, és olyan sokan voltak, hogy a lengyeleknek a város központjába kellett visszavonulniuk.

Ezután Gosiewski parancsot adott Moszkva felgyújtására.

Különösen nedves tavasz volt, és a tűz nem terjedt jól, annak ellenére, hogy a legtöbb épület fából épült. A zsoldosok még azt is feltételezték, hogy Moszkva valamilyen varázslat hatása alatt áll. Végül azonban sikerrel jártak, és a lázadók szétszéledtek, hogy megmentsék otthonaikat a tűztől. A város félig romba dőlt, és az utcákon gyorsan felállított barikádok lehetetlenné tették a Moszkván való áthaladást.

Az egész városban utcai harcok törtek ki. Lengyel és orosz katonák üldözték egymást a labirintusszerű utcákon, a banditák pedig kifosztottak mindent, amit csak találtak. Abban a pillanatban Moszkva nem sokban különbözött a közelmúltbeli szíriai polgárháború ideji Aleppótól.

Hermogenész pátriárka megtagadja a lengyelek megáldását.[547]

Prokopy Lyapunov megpróbálta fenntartani csapataiban a rendet. Egyik intézkedése arra irányult, hogy megakadályozza a teljesen kezelhetetlen kozákok fosztogatását. Ahogy az várható volt, kapcsolata a kozák vezetőkkel megromlott. Lyapunov és a katonai parancsnok, Ivan Rzhevskij felkereste a kozákok vezetőjét, Ivan Zaruckijt, hogy megpróbáljanak megoldást találni a helyzetre. A megbeszélés azonban nem ment jól, a helyzet gyorsan eszkalálódott, és az egyik kozák karddal rátámadt Lyapunovra. Rzhevskij is meghalt.

Így az első milícia elvesztette vezetőit. Sok nemes, akik a milícia gerincét alkották, feladta – sokan közülük egyszerűen hazamentek. Csak egy része maradt Moszkvában és környékén – a kozákok, néhány „sztrelec" (félreguláris lövész gyalogság) és néhány nemesi lovas. A lengyelek nem tudták megsemmisíteni ezt a milíciát, de mégis sikerült néhány élelmiszer-konvojt átjuttatniuk a Kremlbe, és új erőkkel megkönnyíteni az ostromlott katonák helyzetét.

17. századi kezdőlökés

A segítség Moszkvától távol eső helyről érkezett.

Kuzma Minin nem volt sem tiszt, sem nemes. Jómódú húskereskedő volt Nyizsnyij Novgorod városában, amely Moszkvától keletre körülbelül 400 km-re található, és amelyet Közép-Oroszország legerősebb erődjének tartottak. Valószínűleg soha nem álmodott arról, hogy háborús hős lesz, de a történések úgy alakultak, hogy jelentős szerepet játszott a második önkéntes hadsereg felállításában, amely legyőzte az ellenséget.

Úgy hírlett, hogy Mininnek álmában megjelentek Oroszország legelismertebb szentjei, például Radonyezsi Szent Szergij, aki arra szólította fel, hogy tegyen meg bizonyos lépéseket, amelyek biztosítják a második ellenállási kampány sikerét. Minin másképp közelítette meg a feladatot, mint Lyapunov. Utóbbi katonák toborzásával kezdte, Minin és Nyizsnyij Novgorod más cselekvő polgárai viszont adománygyűjtő kampánnyal. Tapasztalt és tiszteletben álló kereskedőként Minint választották meg társai, hogy felügyelje a második népi milícia felállításához és felszereléséhez adományozott közpénzek kezelését. Minin maga is személyes vagyonának nagy részét felajánlotta, és másokat is erre buzdított.

Moszkvával ellentétben, amelyet kíméletlenül kifosztottak, Nyizsnyij Novgorodnak akkoriban még jelentős pénzeszközei és vagyona volt, ami nagyon jól jött. Korabeli beszámolók szerint Minin, akit az ellenállási mozgalom támogatott, ingatlanértékelési kampányt indított, és kiszámította a „milíciaadót", vagyis azt az összeget, amelyet minden gazdag polgárnak adományoznia kellett az ügy érdekében.

A Nyizsnyij Novgorodban növekvő népszerű hazafias mozgalom üdvözölte Minin kezdeményezéseit. Hamarosan más városok is csatlakoztak a Nyizsnyij Novgorodi Közgyűlés hivatalos levelére válaszul, és olyan távoli helyekről is érkezett pénz, mint Szibéria. Végül a mozgalom elegendő forrást gyűjtött össze egy jól képzett és jól irányított hadsereg finanszírozásához.

Az elsők, akik csatlakoztak, azok a katonák és tisztek voltak, akik túlélték a lengyel hadsereg 20 hónapig tartó ostromát Szmolenszkben, mielőtt a lengyeleknek sikerült áttörniük a városterületet körülvevő falakat. A harcok hevesek voltak, a város éhezett, ezért a győzelem után III. Zsigmond király megkímélte a túlélő védőket és szabadon engedte őket. Sokan közülük Arzamaszba költöztek, egy Nyizsnyij Novgorodtól nem messze fekvő városba. Minin jó fizetést ajánlott a második milícia önkénteseinek, hogy tapasztalt és jól kiképzett harcosokat vonzzon, és terve bevált.

---

[547] Pavel Csisztyakov festménye, 1860. Orosz Művészeti Akadémia Tudományos Kutató Múzeum. https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Chistyakov_Germogen.jpg.

Nyizsnyij Novgorod fegyvereket, felszerelést és lovakat is fizetett, és ennek eredményeként hatalmas haderőt tudott felállítani. Az egész országból érkeztek önkéntesek, köztük kozákok és nemesek. Egy önkéntes ezred Szibériából érkezett. A hadseregnek most parancsnokra volt szüksége – és a megfelelő embert nem volt nehéz megtalálni.

Minin felhívása.[548]

Korának hőse

Ismerjék meg Dimitrij Pozsarszkij herceget, történetünk második főszereplőjét. Lyapunov mellett harcolt Moszkva utcáin, súlyosan megsebesült és súlyos égési sérüléseket szenvedett a tűzvészben. Lábadozott, amikor Minin meglátogatta és meggyőzte, hogy vezesse az új hadsereget.

[548] Konstantin Makovsky festménye, 1896. Sirotkin-ház, Nyizsnyij Novgorod, Oroszország. https://www.tretyakovgallerymagazine.com/articles/4-2005-09/nizhny-novgorod-state-arts-museum.

Pozsarszkij kiváló harcosnak és parancsnoknak számított, de fő előnye nem szakmai téren volt, hanem személyes tulajdonságaiban állt. Az eltelt 12 év intrikáinak, cselszövéseinek, gyilkosságainak és árulásainak forgatagában megőrizte hírnevét becsületes emberként, a többség által törvényesnek tartott kormányokat szolgálta következetesen; emellett semmilyen kapcsolata nem volt a lengyelekkel, II. Ál-Dimitrijjel vagy a fosztogató bandákkal. Éppen ez a makulátlan hírneve tette őt tökéletes jelöltté az új önkéntes hadsereg vezetésére.

Az ajánlatot egy feltétellel fogadta el. Teljes katonai irányítást követelt, de ugyanakkor nem volt hajlandó részt venni semmilyen polgári ügyben, így Minin lett a hadsereg polgári és politikai vezetője.

Pozsarszkij döntése, hogy megosztja hatalmát egy kereskedővel, nem volt jellemző egy nemesre, akit a becsületkódex és a birtoka iránti felelősség vezérelt. Mégis, hajlandó volt félretenni gazdasági érdekeit a vállalkozás érdekében – sőt, ragaszkodott hozzá. Szüksége volt egy jó polgári vezetőre, így az önkéntes hadseregnek két vezetője lett. Pozsarszkij tábornokként és Minin, akinek különös címe volt: „A nép választottja."

Küldöttek Nyizsnyij Novgorodból.[549]

A hadsereg vezetése Hermogenészhez fordult, hogy megkapja áldását, és ez nem is volt korai. Most már fegyveres erővel, pénzügyi tartalékokkal és egy híres egyházi személy támogatásával rendelkeztek. A pátriárka néhány hónappal később meghalt, éppenhogy csak addig, hogy megpillanthassa a közelgő győzelmet.

1612 elején Oroszország nyugati része romokban hevert, de keletről a második önkéntes hadsereg, Minin és Pozsarszkij serege masírozott. Tavasszal indultak útnak.

A hazafelszabadítók menetelése

Az önkéntes hadtest egyre nőtt, útközben egyre többen csatlakoztak hozzá. Közéjük tartoztak II. Ál-Dimitrij hadseregének egységei (aki addigra egy szerencsétlen balesetben meghalt), kis zsoldos és katona csoportok, valamint alkalmi arisztokraták. Az önkéntes milícia volt

[549] Vaszilij Szavinszkij festménye, 1882. F. A. Kovalenko Krasznodari Regionális Művészeti Múzeum, Oroszország.https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/3/31/Dmitry_Pozharsky_and_Envoys_from_Nizhny_Novgorod_by_Vasily_Savinksy.jpg.

a legdemokratikusabb hadsereg, amit akkoriban Oroszországban elképzelni lehetett. A lengyelek gúnyolódtak rajtuk, és azt mondták Mininnek, hogy maradjon a húskereskedelemnél. Nem voltak hajlandók komolyan venni, mint katonai erőt.

Ha a lengyelek tudták volna, mi folyik, nem nevettek volna. Kuzma Minin felügyelete alatt a hadseregben vasfegyelem uralkodott, és nem volt hiány katonai ellátmányból és felszerelésből. Amikor saját rokonai megpróbálták elkerülni a hadsereg szükségleteinek fedezésére a polgárokra kivetett adót, egy sztralec egységet küldött, hogy beszedje tőlük a pénzt. Az utak mentén akasztófákat állítottak fel, hogy felakasszák a fosztogatókat és banditákat. Ez éles kontrasztot jelentett a korábbi anarchiával, és az emberek készek voltak bármit megtenni Mininért és Pozsarszkijért, akiket gyakorlatilag imádtak. Amikor új egységek csatlakoztak a rend és fegyelem által összetartott önkéntes hadtesthez, gyorsan alkalmazkodtak és tovább meneteltek. A gondosan szervezett adórendszer elegendő pénzt hozott Mininnek a katonák fizetésére. Azokat pedig, akik nem voltak elégedettek és megpróbálták kirabolni bajtársaikat, akasztófára küldték. Az alkoholfogyasztást is korlátozták, így a milícia harcosai józanok maradtak.

Mindezek az intézkedések együttesen pozitív hatást gyakoroltak: az önkéntes hadsereget komoly, szigorú követelményekkel rendelkező és nagylelkű fizetéssel járó szervezetnek tekintették. Ez vonzotta mind a katonákat, mind a városiakat. Ezenkívül a hadjáratot az egyház is aktívan támogatta. Amikor Hermogenész moszkvai pátriárka meghalt, a Szentháromság kolostor kincstárnoka, Avraamij Palicin került a figyelem középpontjába. Mondhatjuk, hogy Minin, Pozsarszkij és Palicin egyfajta triumvirátust alkotott, mint katonai, polgári és egyházi vezető, a lengyelek ellen harcoló három társadalmi réteget képviselve. Ráadásul az egyház nagyon gazdag intézmény volt. A monarchia romba dőlése idején az egyház mind anyagi támogatást, mind útmutatást tudott nyújtani az orosz népnek. A hazáért és a hitért való küzdelem gondolata erőteljesen visszhangzott az emberek szívében. A haza fogalma akkoriban még nem volt romantizálva. Az önkéntes hadsereg hangosan és egyértelműen megmutatta, hogy olyan társadalmat képvisel, ahol a gazdagok nem félnek vagyonuk elvesztésétől, a szegények pedig nem rettegnek életükért.

1612 áprilisára egy nagy önkéntes hadsereg állt készen, amely Moszkvától körülbelül 250 km-re, Jaroszláv városában állomásozott, Pozsarszkij herceg parancsnoksága alatt és Kuzma Minin társirányításával. A hadsereg összesen négy hónapig maradt Jaroszlávban, míg Minin különböző adminisztratív és pénzügyi kérdésekkel foglalkozott, Pozsarszkij pedig az önkénteseket egységes hadsereggé szervezte. Sőt, magasabb fizetéssel csábítva még a lengyel hadseregből is sikerült néhány dezertőrt megnyerniük az ellenálláshoz.

Ahogy a második önkéntes hadsereg közeledett Moszkvához, egyre több katona és kozák csatlakozott hozzájuk, akik túlélték az első önkéntes hadsereg vereségét. Összességében azonban nem volt túl nagy hadsereg, mivel az ország rossz állapotban volt, és 12 000 embernél több mozgósítása nem volt lehetséges.

Eközben a lengyel–litván államszövetség nagy hetmanja, Jan Chodkiewicz a királytól megbízást kapott, hogy vonuljon előre Moszkva felé. Chodkiewicz kiváló parancsnok volt, aki több fontos győzelmet is aratott, és most egy nagy, nehézlovasságból, gyalogságból és kozákokból álló haderőt vezetett, valamint egy élelmiszer- és lőszerkonvojt, amely a hadsereg által a Kreml falainak lerombolására szánt puskaport szállította.

Dmitrij Pozsarszkij és Kuzma Minin.[550]

A döntő csata

Szeptember elején döntő csata zajlott le. Az akkori viszonyokhoz képest ez meglehetősen szokatlan volt – valójában egy utcai csata volt a város utcáin. Chodkiewicz 400 szekeret vontatott a Kremlbe.

Számbeli fölényben volt. A csatatéren körülbelül 12 000 lengyel harcos és a Kremlben körülbelül 3000 harcos állt szemben a második milícia körülbelül 8000 harcosával és az első milícia 2500 katonájával, akik távol maradtak egymástól. Nyílt terepen a lengyeleknek lett volna előnyük. Jól kiképzett nehézlovasságuk egyszerűen elsöpörte volna az oroszokat. De az oroszok tudták ezt, és felkészültek a város utcáinak labirintusában való harcra.

Minin és Pozsarszkij szilárd erődítményeket épített a városon belül.

A lengyelek merészen támadtak – mind Moszkva külső részéről, mind a Kreml belsejéből. A milíciák azonban rendkívül hatékonyan használták ki előnyüket. Chodkiewicz nem tudta megfelelően bevetni lovasságát az utcákon. A padlásokról és az ajtókból puskalövések záporoztak. A kozákok és a sztrelecek folyamatosan lesben álltak és ellentámadásokat indítottak a lengyel különítmények ellen, amikor azok az utcákon haladtak.

A lengyelek kiváló katonák voltak. A gyalogság hiánya ellenére hevesen támadtak, veszteségeket okoztak a milíciának, és több helyen megpróbálták áttörni az orosz védelmi vonalakat. Egy ponton Avraamij Palicin pincemester személyesen állította meg a visszavonuló orosz csapatokat egy lelkesítő beszéddel – és fizetésemelés ígéretével.

A harcok akkor értek tetőpontra, amikor a lengyeleknek végre sikerült megtalálniuk a milícia soraiban egy gyenge pontot, és majdnem áttörtek a Kremlbe dél felől. Minden egy kis erődítményért vívott csatában dőlt el a fő erődítménytől délre. Bár a lengyeleknek sikerült kiűzniük a kozákokat az erődből, a legyőzött védők nem oszlottak szét, hanem a közeli romokban és szakadékokban rejtőztek el. Chodkiewicz, azt gondolva, hogy a feladat véget ért, kocsikból álló konvoját az erődön keresztül vezette.

Ez nagy hiba volt. Amint az erőd kapui megnyíltak, a kozákok és a milícia minden oldalról támadásba lendült. A lengyel utánpótlási konvoj az utcákon rekedt, és folyamatos tűz alá került. Az orosz gyalogosok tüzeltek, míg Chodkiewicz lovasai, akik túlzás nélkül több tízezer oroszt megöltek volna nyílt terepen, a város utcáin nem tudtak manőverezni és megfordulni.

Minin ösztönösen megérezte, mikor jött el a végső csapás ideje. Pozsarszkijtól kérte az utolsó tartalékokat – több száz harcost. Ez a csapás Chodkiewicz csapatainak egy részét menekülésre késztette, és ami a legfontosabb, a konvoj egy részét elfogták, a többit pedig az utcákon elégették. A puskapor hihetetlen pirotechnikai hatással robbant fel. A Kremlbe való áttörés reménye füstként oszlott el.

---

[550] Mihail Scotti festménye, 1850. Nyizsnyij Novgorodi Állami Művészeti Múzeum, Oroszország. https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Minin_i_Pozharskiy.jpg.

A történelemkönyvekben Dmitrij Pozsarszkij herceget gyakran leereszkedően emlegetik. Megdicsérik, mert jó parancsnok, de soha nem mutatják be olyan vezetőként, aki képes lenne a csillagokig érni, mint néhány kortársa. Olyan nagyurakhoz képest, mint Gusztáv Adolf, Svédország királya, Ambrosio di Spinola, vagy a moszkvai csatában riválisa, Chodkiewicz hetman, ő messze lemarad a második sorban sorolva a parancsnokok között.

Pozsarszkij parancsnoki erényei azonban pontosan azok voltak, amelyekre szükség volt az orosz történelem egyik legfontosabb csatájának megnyeréséhez. Kiválóan boldogult a rutin feladatokkal – a milícia jól táplált volt, fegyverekkel és lőszerrel ellátott, és erős fegyelem tartotta össze. Bőséges önuralommal és józan ésszel rendelkezett, ami lehetővé tette számára, hogy mind a kudarcok, mind a sikerek során megőrizze hidegvérét. Tiszta taktikai gondolkodásmóddal rendelkezett, és sok zseniális géniusszal ellentétben nem a gyönyörűséges cél vagy lelki összeroppanás felé vezette csapatát, hanem a mérkőzés utolsó percének 60. másodpercéig. És ez a másodperc pontosan abban a pillanatban jött el, amikor Chodkiewicz meggyötört serege kivonult Moszkvából. Egy érzelmes, makacs zseni biztosan rohant volna, hogy utolérje a várost elhagyó lengyeleket – és ezzel kitette volna embereit Chodkiewicz nehézlovassága támadásának a nyílt terepen, amit a milícia valószínűleg nem élt volna túl. De Pozsarszkij nem hagyta, hogy a győzelem elkápráztassa, és nem adott esélyt az ellenségnek, hogy ismét megfordítsa a csata menetét. A sors úgy hozta, hogy Oroszországot aznap egy profi mentette meg, nem pedig egy zseni.

Bár az orosz oldalon voltak forrófejűek, akik üldözni akarták a lengyeleket és teljesen megsemmisíteni, Minin és Pozsarszkij egyhangúlag úgy döntött, hogy nem mennek ki a lengyelek számára előnyös terepre. Chodkiewicz a lovasság egy részével, köztük az elit huszárjaival ott maradt, de gyalogság és utánpótlás nélkül.

Ez döntötte el a kérdést.

A lengyel hadsereg megfordult és elhagyta Moszkvát.

A lengyelek átadják a moszkvai Kremlt Pozsarszkij hercegnek 1612-ben.[551]

Most már csak Mininnek és Pozsarszkijnak a Kremlt kellett elfoglalnia.

A benne tartózkodó lengyel helyőrség nem akarta a Kremlt feladni, de hamarosan elfogyott az élelmük. Először varjakat, patkányokat és füvet ettek, majd kannibalizmusba kezdtek, és megették halott társaikat. Az oroszok később horrorfilmbe illő, teljességgel szörnyűséges trófeát találtak a Kremlben: egy hordó sózott emberi húst.

A lengyelek már régen kiűzték az összes felesleges embert, beleértve a Hét Tanács családjait is. A bojárjaik azonban bent rekedtek a Kremlben, és ők is éheztek.

Eközben az oroszok nyugodtan készítették elő a támadást. November 1-jén elfoglalták Kitaj-gorodot. Most már csak a Kreml maradt. A lengyelek utolsó napja, amikor valódi ellenállást tanúsítottak, november 4-e volt. Az oroszok tárgyalásokat folytattak a lengyelekkel, és egyértelmű feltételeket szabtak: ha az orosz bojároknak személyes biztonságot garantálnak, a lengyelek feltétel nélkül megadhatják magukat. Végül november 5-én aláírták a megállapodást a lengyel helyőrség megadásáról. November 6-án a helyőrség kimerült maradéka megadta magát. Két év után először csend lett Moszkvában.

Egy nemzet születése

Ami ezután következett, az többé-kevésbé a jogi formalitások hivatalos lezárása volt. 1613-ban minden társadalmi osztályból, a parasztokat is beleértve, választók gyűltek össze Moszkvában, hogy új cárt válasszanak. A választás viharos volt, de végül Mihail Romanov lett a cár. Ő nem volt igazi vezető, hanem kompromisszumos figuraként választották. Mindenesetre ő lett a cár, akit mindenki elismert. A belső zűrzavar véget ért.

Ennek ellenére a lengyelekkel folytatódott a háború, talán csak a tehetetlenség okán. A svédek is betörtek Oroszországba, és őket is vissza kellett verni. És még mindig sok atamán és új csaló kóborolt az országban.

1618-ra azonban a zűrzavaros időszak véget ért, bár drága áron. Lengyelország és Svédország nagy területeket szakítottak el Oroszországtól, Szmolenszk több évtizedre elveszett, és Oroszország elvesztette a tengerhez való hozzáférését.

De az ország gerince megmaradt.

[551] Ernst Lissner festménye, 1938. Moszkvai Történeti Múzeum, Oroszország.

I. Mihail orosz cár megválasztása.[552]

Minin és Pozsarszkij jelentős, bár nem monumentális kitüntetéseket kapott. Minin nemesi címet és földbirtokokat kapott. A cár bizalmasaként élvezte a királyi palotában való tartózkodás jogát élete végéig. 1616-ban természetes halállal hunyt el. Pozsarszkij is élvezte a cár kegyét, és bojár lett, így belépett az orosz állam vezetésébe. 1642-ben halt meg. Mindkettőjüket a mai napig nemzeti hősnek tartják – ők az orosz történelem két kulcsfigurája. Minin és Pozsarszkij emlékműve a Vörös téren áll.

A milícia győzelme a Zűrzavaros Időkben az orosz történelemegyedülálló pillanata volt. Oroszországot hagyományosan elsősorban olyan országnak tekintik, ahol a központi hatalom uralkodik, és mindenre kiterjed – Oroszország a cár, Oroszország Moszkva. De 1612-ben az orosz történelem egyik legfontosabb csatáját nem az állam nyerte meg – az állam romokban hevert, és a központi kormányzat a külföldi intervencionisták kezében teljesen jelentéktelenné vált.

Moszkva romokban hevert, katonák és banditák fosztogatták ki mindattól, ami még megmaradt. Oroszország újjáéledése nem az államnak, hanem a társadalomnak köszönhető, és – mintha ezt a történetet egy regényíró írta volna – a megmentők csapata úgy tűnik, mintha kifejezetten különböző háttérrel és személyiséggel rendelkező emberekből állna: egy hivatásos katona, egy vidéki kereskedő és egy pap. A moszkvai utcákon aratott győzelem és a Romanov-dinasztia első cárjának megválasztása nem csupán a katonai szerencse fordulatát és az egyik uralkodó másikra való cseréjét jelentette.

A tűz és a füst közepette az orosz nemzet lépett a történelem színpadára.

[552] Alekszej Krivsenkó 19. századi festménye. Központi Tengerészeti Múzeum, Szentpétervár, Oroszország. https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/2/26/Election_of_Michael_I_of_Russia_by_A._Krivshenko.jpg

TRIA-NON 105

Makkay János (1933–2023):
Sir Arthur Evans és Trianon[553]

Szerkesztői előszó:

Egy kalandor régész, aki nemcsak ősiségünk eltagadásában, de trianoni országcsonkításunkban is kulcsszerepet játszott

A krétai nagy déli kultúra és a Kárpát-medencei egyenrangú együttműködést folytató, azaz mellérendeléses szemléletű rokonság ellen támadt Arthur Evans-féle, birodalmi és alárendelő mentalitás, sőt rasszista világnézet jobb megértésére, sőt bizonyítékául érdemes elolvasni, amit Makkay János közölt erről a kalandor „régész-ről", aki inkább avíttas a szemünkben, bár nézetrendszere nem akar kimenni a divat-ból (nagy kérdés, ki pénzelte őt, hogy ilyen nézeteket valljon, s hogy meg tudja venni a földet, amin ásott Krétán, stb). S a mai fejleményeket nézve, ismétlődő, folytatóla-gos ez a hozzáállás és „eredményesség". Az első világháborút is ennek a hozzáállás-nak is „köszönhetjük", valamint a trianoni országcsonkításunkban is szerepet ját-szott. Arthur Evans felszínessége, magasabbrendűségi tudata és angol impérium szolgálata így embertelenséggé váltan köszönt vissza a krétai leletekből, ideje lenne helyretenni azok értékelését, aminek jó példája a német Christof Plothe természet-gyógyász doktor írása[554] *is, de még inkább az alábbi írás.*[555]

Arthur Evans, John Evans, egy kiváló régiségbúvár (antiquarian, tehát régész, éremgyűjtő és geológus, 1823-1908) elsőszülött fia nem mindennapi alakja a régészettudománynak. Az alábbiakban életművének egy olyan részével is megismerkedünk, amely merőben más jellegű, inkább politikai. Tudományos tevékenysége és politikai kapcsolatai azonban egész élete során kölcsönösen segítették abban, hogy akár a legmagasabb hatalmi körökben is befolyása legyen. Magyarország történetében ez az Angliában feltétlen hitellel rendelkező befolyás sorsdöntő szerepet kapott. Az alábbi beszámoló abban a feltevésben született, hogy Arthur Evansnak Tri-anonnal kapcsolatos előkészítő tevékenysége a magyar történettudomány körében mindmáig ismeretlen maradt. Romsics Ignácnak a közeli napokban megjelent alapos összefoglalása[556] például nem tud Evansról, és angol eredetű térképei Magyarország felosztására[557] legalább egy évvel későbbiek, mint Evans javaslata 1913-ból (1. térkép). Az adatok egy részét az oxfordi Ashmolean Museumban 1994 tavaszán rendezett Evans-kiállításon ismertem meg. A kiállítás annak centenáriumára született, hogy Arthur Evans vezetésével, száz évvel korábban, 1894-ben költözött a múzeum a mai helyére.[558]

* * *

[553] Utánközlés innen: *Századok. A Magyar Történelmi Társulat folyóirata.* 131. évf. 6. szám, 1997. pp. 1339-1354. https://real-j.mtak.hu/13748/1/Szazadok_1997.pdf.

[554] Christof Plothe: A minószi titok: Mit taníthat nekünk egy 4000 éves társadalom a közösségről, az örömről és a decentralizált hatalomról? *Szilaj Csikó* 2025. május 1. https://www.szilajcsiko.hu/single-post/a-minoszi-titok-mit-tanithat-nekunk-egy-4000-eves-tarsadalom-a-kozossegrol.

[555] V. ö. Gerry Docherty, Jim Macgregor: *A titkos elit. Kik, hogyan és miért sodorták az emberiséget az első világháborúba?* Kárpátia Stúdió, Köröstárkány–Balatonfőkajár, 2025.

[556] Helyünk és sorsunk a Duna-medencében. Budapest, 1996, 34-77.

[557] I. m. 1-3. térképek.

[558] Tehát a hajdani Broad Street-i épületből (ma a Museum of the History of Science működik benne) a Beaumont Street-i székházba.

Valamikor 1845 előtt egy *Alexander Kinglake* nevű utazó Görögországba vezető útján Zimonynál kelt át a Dunán, és a Habsburg birodalom Magyarországa után Belgrád alatt rögvest leckét kapott az akkor még török uralta Szerbiából és Boszniából: az út mentén mindenfelé keresztre feszített férfiakat látott, széttárt kezeiknél rászögezve a vízszintes gerendákra, viaszsárgára aszalódott testükből már csak a napfényben himbálódzó csontvázuk fehérlett, amint a semmibe bámultak üres szemgödreikkel.[559] Amikor azonban a világhírűvé lett angol régész, *Arthur John Evans* (1851. július 8.–1941. július 11.) először jutott el bátyjával a Bosznia és Horvátország határán a Szávától délre fekvő Kosztajnicába, ez a balkáni török-szerb világ teljesen eltérő benyomást tett rá.[560] Megragadta a táj szépsége, az először látott bazár tarka kavargása, a beüvegezetlen ablakok csodásra festett zsalugáterei. A házak előtt üldögélő lefátyolozott nőkről ugyan csak sejteni lehetett, mily gyönyörűek, de Evanst kárpótolta a titokzatosság, az egyszerű ruhákért pedig a férfiak színpompás öltözéke. Mindössze hét órát töltöttek a török birodalom peremén, de ez is elég volt arra, hogy Evans halálosan beleszeressen Boszniába, az ortodox szerbekbe és a bosnyákokba, és ettől kezdve a Balkánt a világ minden más részénél többre tartotta.[561] Ebből a hamis fiatalkori ábrándból Magyarország számára tragikus következmények származtak. Evans rögeszmés ábrándja csak megerősödött, amikor a következő évben, 1872-ben Pesten és Erdélyen keresztül Románia felé vette az útját. Pest és Petrozsény között 34 óráig utaztak vasúton. Felületes benyomásai elhitették vele, hogy Nagyszebenben, a szászok fővárosában és Brassóban senki egyetlen szót sem ért németül vagy éppen magyarul, viszont olaszos latin mondatait a legegyszerűbb valach, azaz oláh pásztorok is megértik.[562] Persze, őt is kijózaníthatta volna az első igazi balkáni látvány, ami szemébe ötlött, amikor a Törcsvári-szoroson át elhagyta Magyarországot, és útban Ploeşti felé megpillantotta az első érdekességet, egy megölt férfi testét, ami fej nélkül az út szélén feküdt.[563] De már késő volt: semmi sem ábrándította ki többé balkáni szerelmeiből.

1873-ban Evans szokásos felfedező útja északra vezetett, Svédországon át Finnország északi részére, a Lappföldre.[564] A finnországi lappföldön „mindent szembetűnően svédnek" talált, de egyúttal „primitívnek és üresnek, ahol pedig reménye szerint egy igazi civilizációra számított és a történeti múlt leheletére. A Lappföldön azonban már nem sétálgattak kísértetek, a horizont pedig üres volt; nem egy olyasféle világ, ahol polgárnak érezhette volna magát."[565] Az Inare-tó szigetén, Ukonsaariban egy szent helyként tisztelt sziklafülkében (alighanem tilos)

[559] A. W. Kinglake: Eothen. 5. kiadás, London, 1845, 1-4. Az adatot G. Huxley: Homer and the travellers című könyvecskéjéből ismerem, Athens, 1988, 5.

[560] Az alábbiakhoz, amennyiben külön nem utalok rá, a forrás az említett kiállítás, továbbá a következő három kiadvány: Joan Evans: The story of Arthur Evans and his forebears. London-New York-Toronto, 1943 (a továbbiakban Evans 1943). Ann Brown: Before Knossos... Arthur Evans's travels in the Balkans and Crete. Oxford, 1993 (a továbbiakban Brown 1993). Végül Ann Brown: Arthur Evans and the palace of Minos. Oxford, 1994 (a továbbiakban Brown 1994). A kosztajnicai kirándulásra lásd Evans 1943, 165-166, továbbá Brown 1993, 131.

[561] Brown 1993, 166, 172.

[562] Brown 1993, 166-172.

[563] Brown 1993, 172.

[564] Brown 1993, az 1. térkép a 90. oldalon. 1876 nyarán még egyszer visszatért a Lappföldre, de az illíriai régészkedést ekkor már annyira megkedvelte, hogy a messze észak néprajzi kutatása érdektelenné vált számára: Evans 1943, 182-183.

[565] Evans 1943, 172-173.

ásatást is végzett. A barlangban egy 12. századi ezüst fülbevalót talált, amely arab készítmény,[566] a barlang előtti térségen pedig félkörben elhelyezve „nagyon régi rénszarvas-agancsokat".[567] Egy rénszarvasbőr-kabátban érkezett haza Oxfordba, amelyről mostohaanyja azt írta, hogy „annyira átható volt a szaga, hogy nem tudom, hogyan tudta elviselni".[568]

1875-ben már azzal a céllal tért vissza Boszniába, hogy tapasztalatairól könyvet ír. Eljutott Szarajevóba, Mosztárba, a dalmáciai Raguzába. Tanúja volt a keresztény bosnyákok lázadásának hajdan török hitre tért bosnyák uraik ellen, és egyúttal a keresztények páni félelmének a törököktől és a török hitű szerbektől-bosnyákoktól. Ott volt azokban a napokban, amikor kirobbant a hercegovinai felkelés a törökök ellen.[569] Majd a dalmáciai Raguzába utazott, egy életre megszerette a várost, és hozzákezdett könyve írásához. Az 1876 júniusában jelent meg,[570] élvezetes stílusán kívül a legjobb időben ahhoz, hogy felkeltse az angol politikusok érdeklődését. Akik akkoriban nagyon komolyan vették a Balkán politikai helyzetét, mert véleményük szerint az európai politika egyensúlya a Balkántól függött, attól, hogy a nagyhatalmak, főleg a cári Oroszország, Németország és Ausztria–Magyarország hogyan és milyen arányban tudnak befolyásra szert tenni a halódó török birodalom romjain. W. E. Gladstone (legutoljára 1868–1874 között angol miniszterelnök) is gondosan tanulmányozta a munkát, sőt egy fontos értekezleten idézett is belőle, kitérvén a török atrocitásokra. Gladstone ezzel a beszédével tért vissza a politika színpadára, és lett a török ostora.[571] Hosszas csatározások következtek (Anglia azzal fenyegette meg Oroszországot, hogy ha az elfoglalja Bulgáriát, akkor Anglia megszállja Konstantinápolyt). Végül 1877 januárjában Oroszország hozzájárult ahhoz, hogy Ausztria úgy vegye védelmébe Boszniát és Hercegovinát, hogy megszállja, okkupálja. Az engedmény feltétele az volt, hogy Ausztria semleges marad abban a háborúban, amelyet Oroszország vezet majd Törökország ellen.

Evans tehát boszniai ismeretei alapján a politika közepébe csöppent, és boszniai tapasztalatai, valamint pánszláv lelkesedése[572] ezt csak segítették. Nem csoda, hogy a Gladstone-politikát támogató nevezetes napilap, a Manchester Guardian őt bízta meg balkáni tudósítójának. Ettől kezdődően nyíltan beavatkozott a nagypolitikába, és Gladstone-nal egyetértésben azon a nézeten volt, hogy az akkori brit külpolitikát a cári Oroszországtól való félelem határozta meg. A török birodalom elkerülhetetlen szétesése így a Balkánon az orosz befolyás erősödését fogja jelenteni. Ezt ellensúlyozandó, Evans a felbomlóban lévő török uralom helyett és után egy erős délszláv állam létrehozását vette tervbe, annak ellenére, hogy naponta tanúja volt az egyformán szerb anyanyelvű moszlim és keresztény szerb fegyveresek közötti véres harcoknak. Főleg pedig mindannak a szörnyű emberi kegyetlenségnek és a nyomában járó nyomorúságnak és emberi tragédiáknak, amely e vallásháború egyetlen eredménye lett. Tanúja volt például mindennek a Stermnicai menekült-táborban, amelynek hatezer lakója szinte éhen halt.

[566] Brown 1993, 10. kép.
[567] Brown 1993, 15. - Evans 1943, 173-175.
[568] Brown 1993, 15. Nem tudok róla, hogy a finnugrisztika foglalkozott volna már Evans lappföldi munkásságával. A rajzaira lásd Brown 1993, 5-11.
[569] Evans 1943, 178-181. Brown 1993, 17-19.
[570] Through Bosnia and the Herzegovina on foot, during the Insurrection, August and September 1875, with an historical review of Bosnia and a glimpse at the Croats, Slavonians, and the Ancient Republic of Ragusa. London, Longmans, Green and Co. A továbbiakban Evans 1876.
[571] Evans 1943, 183. - Brown 1993, 19-20.
[572] Evans 1943, 184: his Pan-Slav enthusiasms.

Éles hangú beszámolói azonban egyelőre nem változtatták meg a brit kormány irányvonalát: a Foreign Office *fontosabbnak tartotta a béke megőrzését Európában, semmint hogy megbüntesse a kevés felkelőt a rémtetteiért*.[573]

Evans tehát 1877. március 29-én úton volt Zára felé. A hajóról levelet írt egy E. A. Freeman nevű történésznek (későbbi apósának), és ebben először olvashatunk arról, hogy a *magyar kormányt* is felelőssé teszi: ”Az osztrák és a magyar kormány hozzáállása szerintem cinikusan aljas: a napnál világosabban bűnösök... Az itt tapasztaltak alapján nagyon félek attól, hogy Oroszország önkényesen úgy oldja meg a kérdést, hogy a boszniai rayahokat feláldozza a magyar semlegességért.”[574] A rayah ottomán uralom alatt élő keresztényt jelent.

Evans magyarellenes haragját csak fokozta, hogy Zárából Bosznia belseje felé haladtában nyolcórai út után a magyar vámtisztek nem engedték be vámmentesen a magával hozott több vagonnyi segélyt, hanem igazságtalanul vámot követeltek (demanded an outrageous duty), jóllehet valamivel korábban az osztrákok ezt lehetővé tették. A vitában a vámosok kidobálták a vagonokból a bálákat, felvagdosták és kiszórták a tartalmukat. Sőt, Evans minden dühe ellenére, visszapakolták a csomagokat a vagonokba, és visszaküldték azokat Zárába.[575] Ilyen és hasonló események hatása alatt továbbra is szélsőségesen alakult a felfogása, jóllehet a mohamedán boszniai vezetőknél tett látogatása után még azon a véleményen volt, hogy a boszniai válságot csakis Ausztria oldhatja meg: „Semmi más nem oldhatja meg a boszniai problémát, mint egy nagyobb erő, és ezt az erőt valójában Ausztriának kell alkalmaznia, akár Európa egyetértésével, akár annak egyetértése nélkül.”[576] Mindehhez két kommentár kínálkozik:

a. az 1875-1877-es boszniai eseményeknek kivétel nélkül minden részlete pontosan megfelel a közelmúlt boszniai válságában tapasztaltaknak, szinte előrevetítik azokat, és

b. egy, Evans álmaiban már ekkor szereplő nagy délszláv állam létrehozása 1877–1878-ban még csak egy reménytelen, de már nem lehetetlen ötlet volt. Egyelőre azonban bele kellett nyugodnia Evansnak abba, hogy Bosznia és Hercegovina a török uralom alól szabadulva Ausztria-Magyarország része lett. Ez volt a dédapáink és nagyapáink által oly sokszor emlegetett boszniai okkupáció.

Sőt, nemcsak bele kellett nyugodnia, de mikor 1877 decemberében levélváltásra került sor az admiralitás első lordja, apja jó barátja, W. H. Smith és közte, azt írta neki Bosznia iránti érdeklődésére, hogy „nagyon hangsúlyoztam neki annak szükségességét, hogy Ausztria foglalja el Boszniát, mégpedig meglehetősen gyorsan.”[577] Itália pedig szerinte egész egyszerűen attól félt, hogy ha teljesül Montenegro kívánsága egy *kis* tengeri kijáratra, az gyakorlatilag azt jelentené, hogy Oroszországnak lesz egy adriai kikötője. „Miért tartják az olaszok annyira ellenségesnek Montenegró kis tengerparti területeit? Gondolom, azért, mert egy montenegrói kikötő gyakorlatilag orosz kikötő lenne.”[578]

---

[573] Evans, of course, could not understand the politician's [W R. Holmes-ról van szó, a szarajevói törökbarát brit konzulról] point of view that looked to the preservation of peace in Europe rather than to the avenging of the wrongs of a few insurgents: Evans 1943, 189.

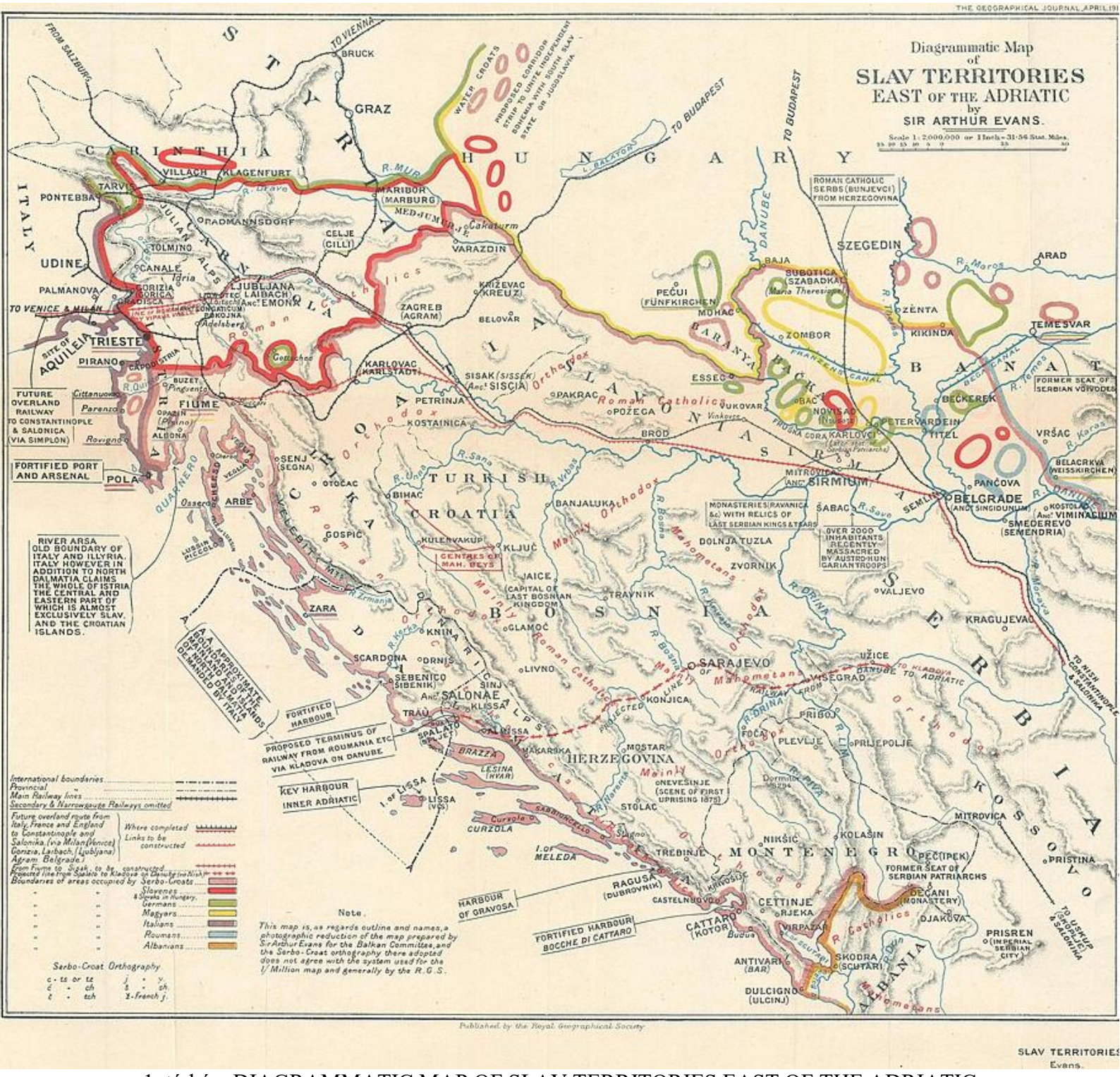
[574] „The attitude of the Austrian as well as the Hungarian government seems to me to be cynically wicked: they sin against light... I very much fear from what I perceive here that Russia has of deliberate policy resolved to sacrifice the Bosnian rayahs to Magyar neutrality.” (Evans 1943, 190.)

[575] Evans 1943, 191.

[576] „Nothing would ever solve the Bosnian problem but force majeure and that force must eventually be applied by Austria with or without the confirmation of Europe.” (Evans 1943, 194.)

[577] „I urged very strongly to him the necessity of Austria occupying Bosnia and that light speedily.” (Evans 1943, 205.)

[578] „Why are the Italians said to be so hostile to Montenegrin pretensions to a little seaboard: I suppose the idea is that what is a Montenegrin port would be practically a Russian port.” (Evans 1943, 206.)

1. térkép. DIAGRAMMATIC MAP OF SLAV TERRITORIES EAST OF THE ADRIATIC BY ARTHUR EVANS ISSUED FOR THE BALKAN COMMITTEE[579]

[579] https://commons.wikimedia.org/wiki/File:1916_Diagrammatic_Map_of_Slav_Territories_East_of_the_Adriatic.jpg.

1878. május végén a törökök fölött aratott orosz győzelmek ismeretében ismét kitört az orosz politika ellen, mivel [nemzeti országokra] osztották fel a Balkánt, de Albánia kérdésében a felosztást javasolták: „Az albánság lelkében a hazaszeretet minden atomja – és van belőle elegendő – felhorkant arra a javaslatra, amely szerint oda kell őket adni Montenegrónak és Bulgáriában a pravoszlávoknak és szlávoknak... és mindezt akkor, amikor az igazság az albánok oldalán van."[580] Ezekből az idézetekből is látható, hogy 120 év óta semmi sem változott: Crna Gora ismét kapott egy picinyke kijáratot az Adriára, Albániát feldarabolták, és népük fele továbbra is pravoszláv szerb uralom alatt él.[581] Evans ezekben a kérdésekben le is vonta a tanulságot: „Nem hiszek többé Oroszország tisztességében, amennyiben nem-szláv területekről van szó."[582] Az okkupáció után 1878 októberének végén Evans megnősült és Raguzába költözött.

A későbbi sir Arthur Evans különös személyiségére mutat, hogy a szenvedő bosnyákok iránti minden szimpátiája ellenére mégis a következőket írta róluk: „A bosnyákok természetükre nézve persze nem dzsentlemenek... Ezekben az illir országokban engem gyakran brat-nak [barátnak] neveztek, a bosnyákok pedig shija-nak, 'szomszédnak' hívják az idegent. Egyénileg nem igen kedvelem ezt az egalitáriánus szemléletet. Nem óhajtom, hogy minden barbár, akivel találkozom, azt mondja nekem, hogy ő ember és barát. Hiszek az alsóbbrendű rasszok létezésében, és szeretném, ha kiirtanák őket."[583]

Egy számunkra talán érdekes kis közjáték Cetinjében, Montenegro, azaz Crna Gora egykori fővárosában történt, közvetlenül a töröktől való visszafoglalása után, 1877-ben. Önfeledten ünnepelt a jórészt szláv, kisrészt más, idegen dalokat éneklő nép. Körtáncot lejtők a Zöld almafa... kezdetű, a török háborúkról szóló hőskölteményt adták elő. Egy részlete szerint

Oh green apple tree
And green fruit given thee:
Two branches there are,
And two apples they bear.
But on the third Sits the falcon bird,
And he looks to the plain,
Where Kosut Capitain Sits drinking all day,
And to him doth say:
„Hie away! Hie away!"
Poor Kosut!
Much I fear
The hunters are near,
Tzernogortzi are they.
They will bear thee away,
They will bear thee afar,
To the home of the Czar…[584]

[580] „Every atom of amour propre in the Albanian's nature – and he has enough – has been aroused by this proposal to hand them over to Montenegro, and Bulgaria to Spravoslavs and Slavs,... when justice lies with the Albanians." (Evans 1943, 211.)
[581] A cikk 1997-es állapotot rögzít, míg a délszláv háború végén, 1999-ban Koszovó elszakadt Szerbiától és 2008-ban egyoldalúan kikiáltotta függetlenségét. – *A szerk.*
[582] „I have ceased to believe in the honesty of Russia as non-Slavonic districts are concerned." (Evans 1943, 213.)
[583] Az utolsó, megdöbbentő mondat az eredetiben: I believe in the existence of inferior races, and would like to see them exterminated. (Evans 1943, 202, és Evans 1876, 308.)
[584] Evans 1943, 200-201.

Megközelítő magyar szövege:

„*Óh, a zöld almafa,*
Zöld gyümölcsét odaadja,
Van neki két ága,
Mindegyiken két alma.
De a harmadikon
Ott ül a madár, a sólyom,
A síkságot figyeli,
Ahol Kosut kapitány,
Iszik egész napon át.
Azt mondja őnékie,
Meneküljél, meneküljél!
Szegény Kosut!
Nagyon félek,
A vadászok közelednek,
Montenegróiak ők,
És elvisznek téged,
Messze el is ragadnak,
A cár házáig...”

Nem volt módomban megállapítani, hogy van-e köze – és ha van, akkor mi – Kosut kapitánynak Kossuth Lajos személyéhez.

Raguzában 1878–1881 között az új megszálló hatalom, a Monarchia ellen folytatta Evans az állandó izgatást: úgy találta, hogy semmi sem változott. (Miért és mi változhatott volna fél év alatt egy fél évezred alatt elrontott társadalom életében?) Pusztán csak új urak jöttek és ismét katonák irányítanak, akik éppen olyan bürokraták, mint a törökök voltak.[585] Ausztria az, hiába bízik benne Mr. Gladstone, aki megakadályozza, hogy a balkáni szlávok, szerbek, bolgárok, montenegróiak létrehozzák nemzeti egységüket.[586] Nem csoda hát, hogy az osztrák hatóságok 1882-ben távozásra szólították fel, sőt hathétre letartóztatták, majd 1882. április 23-i hatállyal ki is tiltották Ausztria–Magyarország területéről.[587]

* * *

Négyéves raguzai tartózkodás után új történet kezdődött Evans életében, amely világhírűvé tette: ő volt az, aki hosszú utazások és előkészületek után Schliemannt megelőzve feltárta Krétán a knósszoszi palotát, felfedezte a minószi civilizációt.[588]

Ideje azonban, hogy Evansot bemutassuk az olvasónak. Régi és gazdag család gyermeke, édesapja régész vagy inkább régiségbúvár, akinek baráti társaságához tartozik maga Charles Darwin és John Lubbock is. A gyermek Arthur ilyen személyiségek között forgolódik kisfiú korától kezdve. Diákkorában, Oxfordban tanul és ógörög nyelvű epigrammákat ír. Az egyetemen kapcsolatba kerül egy világhatalom idős és szépreményű fiatal politikusaival egyaránt. Minden adva van tehát egy nagyszerű pályafutáshoz.

---

[585] Evans 1943, 227-238.

[586] Evans 1943, 229.

[587] Evans 1943, 230-231. A híres néprajzkutató, Evans barátja, az osztrák Felix von Luschan osztrák katonatisztektől hallotta, hogy Evans letartóztatása kémkedés miatt küszöbön áll. A hírt ógörög betűkkel írott angol nyelvű levélben tudatta Evansszal: Evans 1943, 231, 245-258. Brown 1993, 27, és a 21-22: képek a letartóztatásról és a kiszabadulásról író hírlapkivágásokkal.

[588] Knósszoszi ásatásaira röviden lásd Brown 1994, tudósok számára ott van öt kötetes könyve, The Palace of Minos at Knossos. London, 1921-1935, reprint kiadása London-New York, 1964.

Egyelőre azonban még ő sem tudja, milyen pályára lépjen. A Balkánról való kényszerű távozása után 1883-ban május és szeptember között feleségével együtt görögországi utazást tettek, de Delfiben, Mükénében, Tirünszben, Orkhomenoszban, Thébában és Athénban egyaránt a szerencsés német régész, Heinrich Schliemann sikereinek nyomában jártak. Sőt, Athénban részt vettek egy Schliemann által adott fogadáson, és megtekintették kis házi múzeumát is.[589] A Schliemann által Trójában talált Priamosz-kincs[590] azonban akkor már nem volt ott, mert egy rövid londoni – a South Kensington Museum-ban 1877 decemberében rendezett[591] – kiállítás után az akkor már véglegesnek szánt őrzési helyén, Berlinben volt.[592] Nem egészen érdektelen témánk szempontjából, hogy Schliemann jórészt azért igyekezett először Londonba szállítani a kincset, mert Gladstone közbenjárásában bízott (hogy ti. a British Museum vásárolná meg tőle a kincset).[593]

Arthur Evans 1931-ben előszót írt egy kötethez, amelyet eredetileg E. Ludwig írt németül Schliemannról. A kötetnek két angol fordítása is megjelent 1931-ben, de Evans előszava ezek közül csak az egyikben, az angliai kiadásban jelent meg.[594] Evans többek között ezt írta: „Elég öreg vagyok ahhoz, hogy emlékezhessek azokra az első hiteles beszámolókra, amelyeket Schliemann küldött a Times-nak mükénéi felfedezéseiről, és arra a nagy érdeklődésre, amit azok kiváltottak... Még ma is emlékezem Schliemann látogatásainak angliai visszhangjára, mely látogatások az ő legnagyobb diadalünnepei voltak. Mint saját maga írta volt, 'úgy fogadtak, mintha én fedeztem volna fel Anglia számára a Föld egy új részét'. Gladstone az ő prófétája lett."[595] Gladstone érdeklődését egyszerűen megmagyarázza az, hogy elszánt Homérosz-kutató volt, aki 1873-ra már négy könyvet és öt tanulmányt írt Homéroszról, és az ultraszkeptikusokkal szemben szilárdan hitt abban, hogy Homérosz történeti személy volt. Schliemann trójai felfedezései [hogy ti. Trója és a trójai háború történeti tények] jól jöttek számára elméletének alátámasztására.[596] Nincs rá kétségtelen bizonyítékunk, de valószínűnek tartjuk, hogy Schliemannnak ezek az angliai sikerei késztették a Guardian balkáni tudósítóját arra, hogy 1883-ban Görögországba induljon régészeti felfedező útra, és hogy egy évtizeddel Schliemann halála (1890. december 26.) után Krétán az ő örökébe lépjen.

A Görögországgal, Schliemann-nal és leleteivel történt 1883-as találkozás bizonyára szerepet játszott abban is, hogy visszatérve Angliába, Evans úgy döntött, nem politikus vagy újságíró lesz, hanem régész. Apja és saját maga jó kapcsolatai lehetővé tették, hogy 1884 nyarán egyhangú döntéssel az 1683-ban alapított oxfordi Ashmolean Museum[597] őrének nevezzék ki

---

589 Brown 1993, 28-29.

590 Az 1996 áprilisában a moszkvai Puskin Múzeumban kiállított kincs új katalógusa orosz, német, angol, francia és olasz nyelven jelent meg: The gold of Troy. Searching for Homer's fabled city. London, 1996.

591 H. Duchine: The golden treasures of Troy. London, 1996, 66. - D. F. Easton: Priam's gold: the full story. Anatolian Studies 44, 1994, 230-232. A kiállításra készült egy képes katalógus is, amelynek mindmáig nem sikerült nyomára bukkanni.

592 Easton op. cit. 1994, 232-235, további adatokkal. A kincs 1881. január 17-én érkezett meg Berlinbe.

593 J. Vaio: Gladstone and the early reception of Schliemann in England. In W M. Calder, iii. J. Cobet (szerk.): Heinrich Schliemann nach hundert Jahren. Frankfurt, 1990, 415-430.

594 Mindkét angol nyelvű kiadás a német eredeti előtt néhány hónappal jelent meg. Emil Ludwig: Schliemann of Troy. London-New York, Putnam and Sons, 1931. Evans előszava 3-25. A másik, bostoni, kiadás, amely nem tartalmazza az előszót: Emil Ludwig: Schliemann: the story of a gold-seeker. Boston, Little, Brown and Co., 1931. A német eredeti: Emil Ludwig: Schliemann. Geschichte eines Goldsuchers. Berlin-Leipzig-Wien, 1932.

595 „I am old enough to recall the first authentic accounts that Schliemann sent to The Times of his discoveries at Mycenae, and the intense interest that they aroused... I still remember the echoes of his visits to England, which were his greatest scenes of thriump. 'I was received', he himself wrote, 'as if I had discovered a new part of the globe for England'. Gladstone became his prophet." (Ludwig 1931, London-New York, 20.)

596 Vaio op. cit. 416-428.

597 Evans 1943, 265-267. Anne Brown: Arthur Evans and the Palace of Minos. Oxford, 1983. Az Ashmolean Museum a világ legelsőként, 1677-ben alapított régészeti múzeuma, de fennállását csak első katalógusának évétől, 1683-tól számítják.

1884. június 17-én.[598] Rögvest rendcsináláshoz kezdett, és július 28-án apósának írott levelében a számunkra meglepő következő sorokat olvashatjuk: „Ennek a napnak a reggelén az Ashmolean Gyűjtemény eredeti, kéziratos katalógusának (1683) a segítségével az egyik cellánk padlóján megtaláltam a Bethlen Gábor arcáról készített halotti maszkot, és egy másikat az öreg Tradescantról."[599]

Evans szorgos munkával tíz év alatt előkészítette, majd lebonyolította a múzeum átköltöztetését egy másik, mára többszörösen kibővített épületbe. Az átköltöztetés és a korábbi gyűjteményekkel való egyesítés óriási munkája 1896. február 4-én ért véget: „Victory at last! Victory all along the line. – Végre győzelem! Győzelem az egész fronton."[600] E tíz év alatt is többször járt görög földön, de majd csak valamivel később tette meg az előkészületeket krétai ásatásaihoz.

Schliemann mükénéi ásatásainak, az aknasírok pompás aranytárgyainak ismeretében Evans kizártnak tartotta, hogy a mükénéi civilizáció, általában az égei bronzkori ember írástudatlan lett volna. Már 1889-től kezdve bizonyítékokat keresett erre, leginkább olyan pecsétnyomók és gemmák formájában, amelyeken ősi írásjelek vannak bevésve. 1893-ban azután Athénban sikerült vásárolnia néhány olyan pecsétnyomót, amelyek állítólag Krétán kerültek elő.[601] Ezektől és más krétai pecsétlő-kövektől szószerint felizgatva, 1894. március 14-én Athénból Krétára hajózott.[602] Már március 19-én felkereste a Kephala-dombot, a knósszoszi palota helyét,[603] ahol 1900. március 23-tól kezdve[604] 1906-ig folytatta nagy arányokban ásatásait, de ahol élete végéig dolgozott.

Ez a legendabeli Mínosz király palotájában folytatott több évtizedes munka kétségen kívül a huszadik század egyik legjelentősebb régészettudományos tevékenysége volt. Nem lehet azonban nem észrevenni benne az állandó versenyfutást Schliemann-nal, bár csak annak halála után, és éppen Knósszosz körül.

Köztudott, hogy Schliemann knósszoszi ásatásokkal akarta feltenni életművére a koronát. 1883 januárjától, majd 1885 telén és 1886 tavaszán, sőt egészen 1889-ig komoly tárgyalásokat is folytatott,[605] és megbízottja ki is alkudott egy árat a terület két tulajdonosával: 60 ezer török piasztert, jóllehet a terület forgalmi értéke akkor legfeljebb 20-40 ezer piaszter volt.[606] A gazdagsága ellenére közismerten zsugori Schliemann sokallta az árat, és 50 ezret ajánlott. Nem megerősített adatok szerint a vita azon (is) folyt, hogy mennyi a valós ára (kártérítésként) néhány nagyon öreg olajfának. Schliemann terveit azonban hátráltatta az is, hogy az 1878-as kré-

---

[598] Evans 1943, 268.

[599] „This morning, with the aid of the original MS. Catalogue of the Ashmolean (1683) I found on the floor of one of our 'cellars' a cast taken from the face of Bethlen Gabor after death, and another from the face of old Tradescant." (Evans 1943, 268.) A Bethlen Gábor halotti maszkjával kapcsolatos további adatokat, ha vannak, nem ismerem. 1994-es oxfordi tartózkodásomkor sajnos, nem volt eszemben Evans 1943 eme jegyzete, ezért nem tudtam az ügyben a helyszínen adatokat szerezni. Az old Tradescant egy John Tradescant nevű 17. századi angol természettudósra és utazóra vonatkozik. Mint Helen Hughes Brock (Oxford) 1997. július 12-én hozzám intézett leveléből kiderül, a halotti maszkot egyelőre nem találják az Ashmolean Museum Ritkaság-gyűjteményében (Tradescant's Rarities).

[600] Evans 1943, 307. - A tényleges költözésre 1894 augusztusa és novembere között került sor: Brown 1993, 33.

[601] Brown 1993, 35. A vonatkozó leletkorpusz (Corpus der minoischen und mykenischen Siegel, Band VI, The Ashmolean Museum, J. Boardman és Helen Hughes Brock tollából) tudomásunk szerint még nem jelent meg

[602] Brown 1993, 37-38. - Evans 1943, 308-311.

[603] Brown 1993, 39. - Evans 1943, 311-312.

[604] Brown 1994, 15.

[605] S. Hood: Schliemann and Crete. In J. Herrmann (szerkesztő): Heinrich Schliemann. Grundlagen und Ergebnisse moderner Archäologie 100 Jahre nach Schliemanns Tod. Berlin, 1992, 224226. - J. Herrmann: Heinrich Schliemann, Wegbereiter einer neuen Wissenschaft. Berlin, 1990, 84-85. - Schliemann knósszoszi ásatási terveire összefoglaló munka H. A. Stoll: Schliemann und die Ausgrabung von Knossos. In V Georgiev, J. Irmscher: Minoica und Homer. Berlin, 1961, 51-70.

[606] Evans 1943, 313.

tai törökellenes felkelés után a szultán bizonyos önállóságot adott a krétai görögöknek. A Khalepa-egyezmény után így létrejött önálló krétai hivatalos hatóságok, jelesen a krétai parlament[607] nem akartak ásatási engedélyt adni Schliemann-nak, hiszen nem óhajtották, hogy leletei esetleg török kézbe kerüljenek. Schliemann viszont sejtette, hogy a török hatóságok, annak tudatában, hogy törvénytelenül külföldre (Törökországból Görögországba) csempészte a trójai Priamosz-kincset, majd ígérete ellenére onnan is továbbadta, szintén nem néznék jó szemmel knósszoszi ásatásait.[608] Ilyen és hasonló okok miatt végül nem jött létre az üzlet, mivel Schliemann már más terveket szövögetett.[609]

Evans ravaszabb és fiatalabb volt Schliemann-nál. Egyelőre csak a telkek egynegyed részét vásárolta meg, majd mint részbirtokos, sorra élt elővételi jogával, és lassan az ő tulajdona lett a mínoszi palota teljes területe.[610]

Evans személyiségének egyik jellemzője volt, hogy makacs gőggel mindvégig kitartott fiatal korában kialakított felfogása mellett, lett légyen az politikai ítélet (pl. a monarchia fennállásának ügyében) vagy tudományos kérdés. Ha egyszer tehát elkönyvelte magában, hogy Schliemann csak egy kereskedő, akkor az haláláig megváltoztathatatlan nézete maradt. Ha első utazása során úgy találta, hogy a Monarchiát[611] fel kell számolni, akkor álláspontját negyven év múlva is fenntartotta.

Ilyen természetére akkor figyelhetett fel a tudományos világ, amikor lassan rájött, hogy a Knósszoszban általa talált *lineáris B írással írott agyagtáblák* (ha minden igaz, akkor Európa legkorábbi írásos emlékei, mert korábbiak a görög szárazföldön talált agyagtáblácskáknál) esetében Evans négy évtizedig mindenkit kizárt a kutatás és ezzel a megfejtés lehetőségéből. Beleértve a legkiválóbb szakértőket is. Eközben makacsul kitartott a mellett a téves felfogása mellett, hogy ezeket az ősi szövegeket bármilyen nyelven írhatták, csak éppen mükénéi görögök és görögül nem. Aki pedig ellene mert mondani neki, azt óriási befolyása segítségével elnémította, egyszerűen kiiktatta a nemzetközi tudományos életből. Mint például azt a J. Sundwall nevű kutatót, aki az iraklioni múzeumban kiállított, évtizedek óta közöletlen knósszoszi agyagtáblácskákról ingének keményített kézelőjére készített titokban jegyzeteket.

Számomra az lebbentette fel a fátylat minderről, amikor elolvastam Evans már említett előszavát Emil Ludwig könyvében. Ebben azt írta, hogy a kincskereső Schliemann sohasem vált régésszé, nem volt érzéke a régiségek művészi értékeinek a megértéséhez, főleg nem az *apró tárgyak* iránt, és csak az igazán barbár jellegű tárgyak érdekelték. Emiatt ő, Evans igazában nem is tartotta sajnálatosnak, hogy Schliemann végül is nem tudott ásatásokat végezni Knósszoszban.[612] Evans szerint tehát Knósszosz archaeológiájában nagyon fontosak az apró tárgyak, és feltétlenül gondos régész kell ahhoz, hogy jól fel lehessen tárni őket. Mi is történt volna, teszi fel a kérdést S. Hood, ha a palota feltárása a felületes Schliemann-nak a kezébe kerül? A válasza egyértelmű: az évek során Schliemann-ból jó és pontos ásató lett. De a kérdés egy más szempontból is vizsgálható!

A régészetben aligha vannak apróbb, törékenyebb és fontosabb tárgyak, mint a legkorábbi írásokat őrző agyagtáblák. Ma már tudjuk, hogy a főleg Knósszoszban és a szárazföldi, messzéniai Pűloszban, Nesztor mondabeli palotájában megtalált, a Kr. e. 13. (vagy mások, például L. Palmer szerint a 14.) században lineáris B írással írott agyagtáblácskák új fejezetet nyitottak a civilizált világ régi történetének a megismerésében. Hiszen Evans halála (1941) és a táblákra vonatkozó zárlat feloldása után hamarosan kiderült, hogy mégiscsak görög a nyelvük, mükénéi,

---

[607] Az egyezményre lásd S. Hood op. cit. 1992, 223.
[608] S. Hood op. cit. 226
[609] Evans 1943, 313.
[610] Evans 1943, 313-314 és 319-322, továbbá 329. - Brown 1993, 39-40, 82-84.
[611] Ez a Magyar–Osztrák Monarchiára vonatkozik, az előző kisbetűs monarchia pedig az angol politikai rendszerre. – *A szerk.*
[612] E. Ludwig op. cit., London-New York, 1931, 18. - Evans eme sorait teljesen alaptalannak és hamisnak tartja S. Hood is: op. cit. 1992, 227.

acháj görög.[613] A zárlatot és vele együtt Evans alattomosságát szó szerint kell vennünk, mert csak halála után fél évszázaddal derült ki, hogy az iraklioni múzeumban imitt-amott elrejtve még napjainkban is találni általa eldugott írásos agyagtáblácska-töredékeket, első világháború előtti újságpapirosokba csomagolva. E darabocskák száma felülmúlja az ötezret, és egy részük összeillik évtizedek óta vizsgálgatott és sokszor leközölt, a kutatóknak ezernyi fejtörést okozó részekkel, nagyobb darabokkal.[614] Evans tehát, aki saját maga minden erőlködése ellenére egyetlen lépéssel sem jutott előre ennek az írásnak a megfejtésében, alighanem somolyogva és álnokul figyelte, hogy felkészült kutatók mint küszködnek a rejtéllyel, és minden tőle telhető módon hátráltatta a munkájukat. Közben hallgatott arról, hogy mi is esett meg vele, az óvatos és gondos ásató régésszel Knósszoszban!

Nos, 1900. március 23-án megtörtént az első kapavágás Knósszoszban. Már az első napok rendkívüli szerencsével jártak, fontos freskók kerültek felszínre.[615] Március 30-án egy addig szakember által soha nem talált dologra bukkantak: egy égetett agyagból való rudacska került elő, inkább olyan formájú, mint egy lapos kővéső, egyik vége törött, számoknak látszó írásjelekkel a lapján, pontosan olyasmi, amire Evans oly régen vágyott.[616] Ez és társai voltak a legelső, többé-kevésbé hiteles körülmények között a tudomány által feltárt lineáris B-írású táblácskák!

A napló azonban nem számol be egy fontos részletről: egész csomó agyagtáblát találtak 30-án. Ilyen tájt ritkán esik eső Krétán, és a Schliemann-nal szemben *oly gondos Evans* a ház előtt a szabadba rakta ki tábláit száradni.[617] Azon az éjszakán azonban mégis jött az eső, és reggelre csak szétmállott agyagcsomócskák voltak a táblák helyén.[618] Sohasem derül már ki, mekkora veszteség érte ezzel a tudományt.

Ezzel szemben tudjuk, hogy a gondatlan és csupán kincskereső Schliemann minden este gondosan leírta és lerajzolta az aznapi találatokat. Ebből a szempontból tehát akár azt is mondhatnánk, bárcsak mégis inkább Schliemann ásott volna Knósszoszban.[619] Ezzel azonban búcsút is mondunk Evansnak, a régésznek, megállapítva, hogy közepesen képzett, de makacs, önfejű

---

[613] A lineáris B írás megfejtésére és mibenlétére magyarul két kiadásban is olvasható J. Chadwick kis könyve, A lineáris B írás megfejtése, az általános kérdésekre pedig még ma is a legjobb J. Chadwick: The Mycenaean world. Cambridge, 1976.

[614] José L. Melena: The reconstruction of the fragments of the Linear B tablets from Knossos. Atti e Memorie del Secondo Congresso Internazionale de Micenologia, Roma-Napoli 1991.1. Filologia. 1353 Roma, 1996, 83-90, és az I-II. képes táblák az apróra törött táblácskák rémes látványával. Még részletesebb José L. Melena: Some thoughts on the origin of the Knossos fragments found in 1984 at the Herakleion Musem. 10. Mykenologisches Kolloquium, Salzburg 30. April 6. Mai 1955 (helyesen 1995), 1-6 és az appendices. Hozzá kell tennünk, hogy az amerikai Carl Biegen által vezetett püloszi ásatások befejezése után 40 évvel indított új amerikai ásatások tömegével találják a Blegenék 1939–1952 közötti modern ásatásain szétdúlt, otthagyott fontos leleteket, így értékes freskókat.

[615] Evans 1943, 330-332.

[616] Evans 1943, 330-331.

[617] Rendes körülmények között az írásos agyagtáblácskákat elkészítésük után az ókorban még Mezopotámiában is égetetlen, csak szárított állapotban tárolták. Ezért az expedíciókon feltárásuk után általában azonnal kiégetik őket, így például L. Woolley az uri ásatásokon, egyszerű módon, egy benzineshordóban.

[618] Az angol szakemberek által soha nem említett esetre Sterling Dow kézirata utal: The centennary of the American Archaeological Society. Kézirat, kópiája az MTA Régészeti Intézet könyvtárában.

[619] Ezzel kapcsolatban megemlítem, hogy rémhírnek bizonyult a CNN 1995. késő őszén terjesztett híre, miszerint a jelenleg M. Korfmann (Tübingen) vezetésével ismét folyó trójai ásatásokon Schliemann által észre nem vett ékírásos táblácskát találtak, és ebből következtetve Schliemann gondatlanul elnézte volna, hogy Trójában levéltár is lehetett. A lelet a valóságban egy bronzból készült pecsétnyomó ún. hieroglif hettita jelekkel. A darab előkerülési rétege Biegen 761. számú háza (Püloszhoz hasonlóan Blegenék tehát itt sem végeztek alapos ásatást!), keltezése Trója VIIB1 vagy VIIB2. Kétségtelenül a legelső, biztosan őskori írásos emlék Trója rétegeiből, de nem ékírásos emlék: J. D. Hawkins, D. F. Easton: A hieroglyphic seal from Trója. Studia Troica 6, 1996, 111-118. (A napokban megjelent tanulmányt Bősze Ildikó régészhallgató szívességének köszönhetően ismerem.)

walesi volt, aki rögeszméitől nem tudott, sőt nem is akart szabadulni. A tudományos közéletben tanúsított magatartásából immáron könnyen meg lehet érteni mindazt, ami most következik.

Krétai ásatási elfoglaltsága ellenére Evans természetesen figyelemmel kísérte, mi történik kedvenc Boszniájában és Szerbiájában. Fokozottan így volt ez 1912 végétől, amikor nyugdíjba vonult.[620] 1912. október 15-én kirobbant a balkáni háború, amellyel egy hónap alatt véget ért a félévezredes török uralom Montenegro, Görögország legkeletibb része és Bulgária fölött. Egy 1912 novemberében tartott beszédben Evans túláradó örömmel fogalmazta meg, hogy vége a hosszú török rabságnak, és amit a nagyhatalmak, köztük Oroszország, nem tudtak elérni, azt kivívták az egymással szövetségre lépett kis balkáni népek. Elnyerték azt, amiről néhány héttel korábban még csak álmodni sem mertek, a szabadságukat. „A legfontosabbnak azonban – folytatta – azt tartom, hogy ezek a népek végre kénytelenek voltak együttműködni, így a görögök és a bolgárok is, és az elmúlt évszázadok minden viszálykodását és ellenségeskedését félre kellett tenniök e közös cél érdekében. Ami a leginkább figyelemre méltónak tűnik, amennyiben valaki ismeri ezeket a népeket, az az a tény, hogy képesek voltak együtt cselekedni, hogy a görögök és a bolgárok végre együtt dolgoztak, és hogy az évszázadok rivalizálását és ellenségeskedését félretették a közös cselekvés javára."[621] Ha más népek rovására tervezett hátsó szándékok nélkül fogalmazódtak volna meg e gondolatok, szívesen egyet is értenénk velük. Kiderült azonban, hogy Evans más népekkel nem a közös célokért folytatott közös akciókat szorgalmazta.

1913 januárjában ugyanis vendégül látta a Londonban tárgyaló békekonferencia néhány résztvevőjét, közöttük a görög miniszterelnököt, Venizeloszt és a montenegrói M. Vojnovicot.[622] Saját nézetének népszerűsítése közben szembekerült kormányának az akkori felfogásával is. Anglia ugyanis még a Monarchia tervét támogatta, hogy ti. Szerbiát nem szabad tengerhez juttatni az Adrián. Emiatt viszont Szerbia nem helyeselte Makedónia tervezett önállóságát. Itália pedig csak azzal a feltétellel lép majd be a háborúba, hogy az adriai vidékeket (a nemrégen még neolatin nyelven beszélő Dalmáciát; az utolsó ember, aki anyanyelvként beszélte a neolatin dalmata nyelvet, 1898-ban halt meg) ő kapja meg, és ezt meg is ígérték neki. Evans véleménye az volt, hogy bármilyen fontos legyen is Itália belépése az entente oldalán a háborúba, a dalmáciai partok szláv népeinek a rovására az nem éri meg.[623] Nem tudjuk biztosan, hogy mindmáig ismeretlenül maradt térképét a Balkán Bizottság (Balkan Committee, amelynek ő is tagja volt) kérésére már ekkor, 1913 elején elkészítette-e, vagy nem, de valószínű, hogy igen. Számunkra egyértelmű, hogy ez a legelső ismert térképvázlat, amely megrajzolta Magyarország Trianonban kijelölt déli határvonalának egy embrionális, de valójában pontosnak bizonyult futását. A véglegestől való csekély eltérés a baranyai háromszög és a Tisza–Maros–Aranka-szög egy részének Magyarországhoz való tartozása, ezzel szemben Baja és Mohács a balkáni nagyszerb állam része. A térkép tendenciózus voltára mi sem jellemzőbb, mint az, hogy két színmagyar város közül Szabadkát, amelyet Szerbiának szánt, továbbá Pécset szláv és magyar nevén egyaránt jelölte. Ezzel szemben a Magyarországnak éppen megmaradó Szegedet szlávosan Szegedin-nek írta.[624]

---

[620] Öregségére vett házában, a londoni Youlbury-ben azon igyekezett, hogy a Berkshire jellegének megfelelő kertjét Bosznia-szerűre alakítsa át: Evans 1943, 362.

[621] „What strikes one as most remarkable, in proportion as one has had acquaintance with those peoples, is the fact that they should have been able to act together, that Greek and Bulgarian should at last work together, and that all the rivalries and animosities of centuries should have been set aside in favour of joint action." (Evans 1943, 366-367.) Ismeretlen helyen tartott beszéd fennmaradt kézirata alapján.

[622] E. Venizelosz (1864–1936), többször is volt Görögország miniszterelnöke. Ő szervezte meg Bulgáriával együtt a törökellenes Balkáni Szövetséget, de 1917. június 27-i újbóli uralomra kerülése után rögvest hadat üzent a szövetséges Bulgáriának.

[623] Evans 1943, 367-368.

[624] A viszonylag nagyméretű, finoman színezett és pontos térkép eddigi egyetlen közlése (alaposan kicsinyítve): Brown 1993, 24. Eredeti mérete kb. 80 cm x 80 cm.

A világháború kitörése után Evans nyílt nagypolitikába kezdett, nemcsak természetszerűleg hazája és az entente cordiale, hanem a szláv népek mellett. 1915 áprilisában youlbuiy-i otthonában nagy szívélyességgel látta vendégül T. G. Masarykot, Beneš mellett Trianon fő előkészítőjét, Csehszlovákia későbbi, első elnökét.[625] Nagy vonalakban megegyeztek a Monarchia szétveréséről,[626] elfogadták, hogy a délszláv népek nemzeti egységet alkotnak, és eldöntötték, hogy létre kell hozni egy nagy délszláv államot.

A megbeszélések eredményeként a hónap végén Evans részletes beadványt terjesztett elő az akkori brit külügyminiszternek, sir Edward Grey-nek a délszlávok nemzeti egységtervéről. A memorandum feltehetően tartalmazta az említett etnikai térképet, egyébként a Balkán római kori politikai szervezetének taglalásával indul, folytatódik az Adria melletti népek pontos etnográfiai ismertetésével, és a délszláv népek nemzeti egysége történeti fontosságának hangsúlyozásával fejeződik be.[627]

1916 januárjában a Royal Geographical Society előtt tartott előadásában a térség geopolitikai elemzése közben ismét hangsúlyozta egy jugoszláv állam létrehozásának a fontosságát, majd a már említett római kori rendező elvét ismételgette: a hajdani, nyugat felől keletre vezető római hadiutat ismét létre kell hozni. Mégpedig a Száva mellett délről vezető vasút formájában, összekapcsolva Brodot Belgráddal és Gradiskát Ljubljanával, így kialakítva a Nyugat-Európából a Simplonon át Belgrádon keresztül keletre vezető összeköttetést, amely felváltja az Orient Expressz (Budapesten át vezető) vonalát.[628] Ez az az útvonal, amelyet a legutóbbi boszniai válság ideje alatt, és még ma is éppen a Közel- és Közép-Keletre utazó vendégmunkások oly gondosan elkerülnek, a régi Orient-Expressz útvonalat választva helyette, akár gépkocsival is.

A memorandumban, mint a Balkánt jól ismerő utazó, Evans különösen hangsúlyozott egy tényezőt: „Egy dolog biztos: Jugoszlávia összetevő népelemeinek, miközben külön-külön annyit őrizzenek meg történeti jogaikból, amennyit csak lehetséges, össze kell tartaniok, mert különben részenkint (piecemal) ki lesznek téve hatalmas szomszédaik uralmának."[629]

Számunkra Evans 1916-os tevékenységéből baljóslatú jel lehetett volna, hogy komolyan összetűzött lord Rothermere-rel. A lord a British Museum épületeit akarta megszerezni a frissen felállított angol légügyi hivatal (Air Board) számára. Evans más tudósok segítségével nyolc napon át küzdött – sikerrel – a tervezet ellen, és a lord kénytelen volt megelégedni a Savoy Hotellel, mint főhadiszállással.[630] Lehet, hogy Rothermere Trianon utáni magyarbarát politikájának a hátterében ezt az Evansszal vívott csatát is kereshetjük?

A memorandumban említett délszláv összefogás szellemében 1917 nyarán Korfu szigetén találkozott a szerb, a horvát és a szlovén nemzeti mozgalmak vezetőivel, ahol azok formálisan is kinyilvánították nemzeti egységüket, és döntöttek egy nemzeti délszláv királyság létrehozásáról. Erre azért került oly gyorsan sor, mert Itália – hadba lépése után – ismét bejelentette igényét (és jogait) Dalmáciára, és az angol miniszterelnök, Lloyd George sietett azokat támogatni.[631] Az olaszok és a jugoszlávok közötti ellentéteket elsimítandó, 1917 őszén egy informális találkozóra került sor Londonban, amelyre meghívták Evans-ot is.[632] Ezzel kezdetét vette az ő hivatalos szereplése az angol külpolitikában. Ezidőtájt – furcsa, de forrásom ezt erősíti meg

[625] Evans 1943, 368.
[626] Vö. E. Benes: Zúzzátok szét Ausztria-Magyarországot (a cseh-szlovákok áldozatának történeti bemutatása). Kiadja Gulyás László. Documenta Historica 5, Szeged, 1992, a JATE Történész Diákkör Kiadványa, utánnyomása Documenta Historica 23, Szeged, 1995.
[627] Evans 1943, 368.
[628] Evans 1943, 368. A javasolt útvonal vezetése látható a térképen is.
[629] Az Ashmolean Museum kiállításának anyaga alapján, közöletlen. Az angol eredeti szerint: "One thing is certain. The component elements of Yugoslavia - while preserving individually as much as possible of their historic rights - must stand together or be exposed piecemal for the domination of powerful neighbours."
[630] Evans 1943, 369.
[631] Evans 1943, 371.
[632] Evans 1943, 371.

– az angol kormány külpolitikája a Balkán kérdésében Evans felfogása felé mozdult el,[633] mire ő 1918. október 26-án ismét egy memorandumot intézett az angol külügyminiszterhez, ekkor már A. J. Balfourhoz (külügyminiszter 1916–1919 között) a délszláv–olasz konfliktus kérdéseiről.[634] Evans fő követelése az volt, hogy Dalmáciában, különösen Zárában, Spalatóban és Cattaróban ne szálljanak partra olasz csapatok, hanem csak brit, francia vagy amerikai erők.

Mikor a fiumei horvát lázadást követően 1918. október végén megkezdődött a Monarchia villámgyors összeomlása, a fegyverszüneti tárgyalásokon az entente még mindig Olaszország kívánságait fogadta el. Evans ekkor villámgyorsan Párizsba repült, hogy ott részt vegyen a szláv vezetők tanácskozásán. Üdvözölte a szláv vezetők ama kívánságát, hogy coups de main [merész támadás] politikát kell folytatni, és az akár jogtalanul, de ténylegesen beállott helyzetet megváltoztathatatlannak kell elfogadni (faits accomplis). Javasolta tehát, hogy a dalmát szigeteken azonnal irreguláris csapatokat kell felállítani az olasz partraszállás megakadályozására. Olaszország azonban hamarabb lépett, és Evans egyetlen lehetősége az maradt, hogy hosszú viták és rábeszélések után rávette Balfourt a délszlávok követeléseinek teljesítésére. Életrajza szerint még morális felfogását is megtépázó módon vitte végbe ezt, a délszlávoknak kedvező tervét: „A nemzetek kapzsisága éppúgy elborzasztotta erkölcsi érzékét, mint a politikusok földrajzi tudatlansága az intellektusát. Lelkiismeretének valódi áldozatvállalásával tette meg kötelességét a balkáni országok iránt."[635] Végül is 1920 novemberében a Rapallói Szerződés az ő elgondolását véglegesítette.

Evans négy évtizedig ápolt tervei tehát győztek, büszkén feldaraboltak bennünket, még csak nem is sejtve, hogy a rajtunk, magyarokon ütött sebek mellett milyen rettenetes sebeket ütöttek a délszlávokon. Evans még megélte azt, amikor Hitler és Sztálin hitszegően megtámadták Lengyelországot. A támadásról alkotott aggkori véleménye nem éppen lengyelbarát volt: „Lengyelország határai nemcsak erkölcsileg, hanem stratégiailag is védhetetlenek voltak."[636] Nota bene: Anglia (és Franciaország) éppen Lengyelország eme határai átlépése miatt üzent hadat Németországnak. Majd értesült arról, hogy a németek bombázták szeretett Knósszoszát. Mivel 1851. július 8-án született, és három nappal 90. születésnapja után halt meg (1941. július 11.), megélte még a német támadást Jugoszlávia ellen. Ez különösen nem volt alkalmas arra, hogy a különben is elaggott Evansot ráébressze: Balkán-elképzelései inkább romantikus hevületből fakadó, de a valóságot eltorzító álmok, semmint józan politikai mérlegelések és helyes javaslatok voltak. Sőt, ha az események a tudata mélyéig tudtak még hatolni, akkor azokban bizonyára politikája helyes voltát látta (volna). A nem kis részben Evans által megrontott tényleges valósággal további ötven év múltán kellett Európának és Angliának is, szembesülnie.

Bemutatandó azt, hogy az országok és népek sorsát évtizedekre–évszázadokra eldöntő nyugati kamarilla-politika milyen apróságokon (is) múlhatott, nem állhatom meg, hogy ne ismertessek egy furcsa történetet arról a vezető angol politikusól, aki ott volt Trianonban a magyar békeszerződés legkorábban Evans által sugallt feltételeinek eldöntésénél. Lloyd Georgeról van szó ismét, Anglia miniszterelnökéről 1916–1922 között. Angol egyetemi körök jegyezték fel róla, hogy valamikor a harmincas években díszdoktorrá avatta a cambridge-i egyetem. Az oklevél átnyújtását követően valamelyik college refektóriumában került sorra a díszvacsora. A résztvevő taláros professzorok egyszerre somolyogni kezdtek a rendezést ellenőrző fiatal régész-tanárra, Glyn Dánielre: lám, a díszvendég elszunyókált az ünnepi asztal mellett, sőt egyet-egyet horkantott is, és most a legfiatalabb kötelessége felébreszteni. Mit volt mit tenni, Daniel

[633] Evans 1943, 371.

[634] Jelesen arról, hogyan osszák fel az Adria északkeleti sarkát Olaszország és Jugoszlávia között, amely szerint Olaszországé lesz Isztria nyugati része Trieszttel és Pólával, valamint az Isonzo felső szakasza, jóllehet az utóbbi területén szlovén többség volt. (Evans 1943, 371.) Balfour volt az, aki 1917-es nyilatkozatával megnyitotta az utat egy zsidó nemzeti állam létrehozásához Palesztinában.

[635] „The greed of nations horrified his moral sense as much as the geographical ignorance of politicians shocked his intellect. It was by a real expense of spirit that he did his duty by the Balkan lands." (Evans 1943, 372.)

[636] „The frontiers of Poland were not only morally but also strategically indefensible." (Evans 1943, 394.)

finoman vállon veregette Lloyd George-ot: elnézést, sir, nagyon kényelmetlen, de... Mire a volt miniszterelnök: Never mind. Képzelje el, milyen kellemetlen volt az, amikor a hónapokig tartó versailles-i tanácskozásokon el-el bólintottam 5-10 percre, és emiatt Clémenceau nagyon dühös volt rám, nem egyszer meg is rótt.[637] Anglia miniszterelnöke tehát részben átszunyókálta a sorsunkról döntő tárgyalásokat. Clémenceau pedig állítólag azért haragudott ránk, magyarokra, mert fiának felesége egy érsekújvári magyar leány volt, és a házasság felbomlott. Milyen buta apróságok szólhatnak bele végzetesen a történelem menetébe egy kis ország esetében?!

* * *

Az ezeréves Magyarország következő második évezrede útjának a kijelölésében tehát az egyik meghatározó tényező a magyar történelemben tökéletesen járatlan sir Arthur Evans néhány, minden józan alapot nélkülöző, húszéves korában egy nap, sőt hét óra alatt szerzett, jelentéktelen és felületes benyomása volt. Tudományos életpályája ugyanezzel a tanulsággal szolgál: legelső, felületes ismereteit, benyomásait soha nem volt képes, de nem is akarta felülvizsgálni, módosítani, hanem azokat gazdagsága és kiváló politikai kapcsolatai segítségével ellensúlyozta. Gőgös makacsságára jellemző, hogy utolsó egyetemi vizsgáján (régészetből) megtagadta a választ minden olyan kérdésre, amely a Kr. u. 12. századnál későbbi időre vonatkozott. Ennek ellenére a legjobb jegyeket kapta vizsgájára.[638] Kétségtelen viszont, hogy a modern történelem huszadik századi vizsgáján Evans elbukott.

[637] Glyn Daniel: Some small harvest. London, Thames and Hudson, 1984, 512-513. 1979 decemberében, cambridge-i látogatásomkor az azóta elhunyt Glyn Daniel ugyanígy mesélte el a történetet.

[638] „Examinatus in primam classem candidatorum qui in historia moderna honore digni sunt habiti relatus est. – A vizsgázót a modern történelemben tiszteletre méltónak tartott jelöltek első osztályába sorolták." (Brown 1993, 13.)

MAGYAR NYELVTUDOMÁNY

Gyimóthy Gábor (Zollikerberg):

Nyelvleckéztetés, az ezer utáni 8, 9. és 10. száz, s a 2000 utáni 1, 2. és 3. száz

(1701)
Az **intenzív erőteljes**
és még nyolc más fogalom.
Nézz utána a szótárban
és meglepődsz, fogadom!
Hogy kiválaszd a magyar szót,
az a legjobb alkalom!

(1702)
Ominózusra legalább
egytucat jó szavunk van.
Nem tudom, hogy miért vagy a
magyar szókkal haragban?!

Négyet mondok: **baljóslatú**,
vészes, **átkos**, **aggasztó**,
ám a többit fölsorolni
számomra most fárasztó!

(1703)
Abszolútnak a **teljesen**
teljességgel megfelel,
hogy te miért is használod,
magyarázd meg, mondjad el.

Más értelmű jelentését
keresd ki a szótárból,
ám azoknak használata
kioson a divatból...

(1704)
Rivalizál? – Na ne mondjad!
A **vetélkedik** nem jó?
Tán nem elég előkelő,
csak paraszti, magyar szó?!

(1705)
A **nóvum** csupán **újdonság**.
Kimondani lusta vagy?
Vagy tenálad gyakran már csak
idegenül jár az agy?!

(1706)
Az **etalon**, **mintapéldány**,
s **alapmérték** is lehet.
Magyar szóban az a jó, hogy
Azt **magyarul** értheted!

(1707)
Predesztinál? – Csak **kijelöl**,
előre meghatároz.
Gondolod, az idegen szó
előkelő hatást hoz?

(1708)
Generációs konfliktus?
Nemzedékek közti viszály.
Ki mondta, hogy ne **itt** arass
s idegenszavak közt kaszálj?!

Avagy saját jószántadból
használsz ilyen szavakat,
s eszedbe se jut, hogy ezért
elszégyelljed magadat?

Átveszed a divatot és
mondod mint a papagáj!
Nincsen benned jóérzés, mely
azt mondaná, hogy megállj?!

Őrizd meg a méltóságod!
Ne alázd meg magadat!
Ha van magyar szó, ne használd
az idegen szavakat!

(1709)
Az **adminisztráció** csak
ügykezelés, barátom.
Hogy ez neked pórul hangzik,
azt nem nehéz belátnom.
Mert, ha szövegedben nincsen
semmi, ami csillogó,
úgy gondolod, arra jó a
beleszőtt idegen szó!

(1710)
Kompetencia – mily szép szó!
És mennyi mindent jelent!
Idegen szavak szótára,
rá már régen fogat fent.

Téged viszont sajnállak, mert
nyilván nem tudsz magyarul,
s ezért szádra folyton-folyvást
az idegen szó tolul...

Illetékesség, **hatáskör**,
avagy hát **szakértelem**,
fölkészültség, **hozzáértés**.
E választék kényelem!

Idegen szó mögé bújtál,
mely téged el nem takar!
Magyarul mondja az **ember,**
amit mondani akar!

(1711)
Evidenciánál rondább
s fölöslegesebb szó nincsen!
Fukarságból nem használod,
s csak ülsz a magyar szókincsen?!

Nyilvánvalóság az, öcsi,
ezt azért már tudnod kéne!
Ne kísértse a nyelvünket
borzalmas szavaknak réme!

Evidencia??? – Ne tréfálj!
Ilyen szót az **ember** elvet.
Nem érzed, hogy használata
gúnyolja a magyar nyelvet?!

(1712)
Sosem leszek annak híve,
aki így szól: **effektíve**!
Idegen szó innen hessen...
Valójában, **ténylegesen**,
mit mondanod kellett volna,
ha szád még magyarul szólna!

(1713)
Eklektikus? – Hű de „menő”!
Magyarázd meg, légy oly kegyes,
hogy teneked miért nem jó
szó a **kevert**, vagy a **vegyes**?!

(1714)
A teljes **hullámmagasság**,
kilengés az **amplitúdó**.
Rám, aki ezt neked súgja,
mondhatnád, hogy trampli súgó.

Bánom is én hogy mit mondasz,
engem minek nevezel,
de ha idegen szót használsz,
idegenben evezel!

(1715)
Az **exhibicionizmus**,
bárhogy nézem, nem más,
mint serény **föltárulkozás**,
magamutogatás.

(1716)
Vizuális? – Hű, de hetyke!
Műveltséged áthat.
Közben semmi mást nem jelent:
amit szemed láthat.

(1717)
Affinitás? – Németből jön.
Ott az **Affe** a majom...
Hogy ezt talán el is hiszed,
nekem csak az a bajom!

Rokonság, vagy **vonzódás**
és nem **majomszeretet**...
Jobb, ha magyar szót használsz,
ezt nekem elhiheted!

(1718)
Az **archívum** minden lehet,
minden **kutyafüle tára**!
A magyar szó szabatosabb,
tudhatnád ezt mára!!

Levéltár, vagy **irattár**, vagy
okmánytár is lehet.
Az értelme **adattár**ig,
filmtárig is mehet.

Amit magyarázok neked,
fölösleges kelme?
Hányszor mondjam? **Magyar szónak**
magyar az értelme!!!

(1719)
A **prosperitás** is oly szó,
mely nyelvünket sérti,
hiszen több szó van rá, melyet
mindenki megérti!

Gazdasági **föllendülés**,
virágzás, sőt, **jólét**!
Amikor minden **gyarapszik**
(s zsebeled a lóvét...).

(1720)
A **skrupulus**t honnan szedted?
Aggály az, de nem jól látod,
az értelme úgy megkopott,
hogy te **gátlás**ként használod...

(1721)
A **szimpatikus**, barátom,
kiirthatatlan – belátom!
Elfeledve régi honát,
magyar szónak tartja magát.

S így a szegény **rokonszenves**,
szinte mindenkinek terhes.
Azt a kutya se használja,
rá senkinek nem áll szája!

Antipatikus is merész
(tudjuk, nem ***ellengyógyszerész***...),
uralja a magyar jelent,
pedig **ellenszenves**t jelent!

Az anyanyelvünk szétmáló,
mert rengeteg szóhasználó
azzal ma már nem törődik,
hogy a nyelvbe mi férkőzik!

(1722)
Mit mondasz? – Mifenét csinál?
Csak nem azt, hogy **involvál**?!
Hol ástad ki e rémséget?
Hisz ez már a nyelvhalál!

Tartalmaz, **magábafoglal**,
vagy **magába von**.
Az anyanyelvpusztítóktól
megrokkan a hon!

(1723)
A **kémia** már rég **vegytan.**
Csodálom, hogy nem tudod!
Magyar szókincs a fejedből
miért és hová futott?

(1724)
Noha ritkán, de előjön
néha e szó: **polémia**.
Szóharc, vagy **durva bírálat**,
vagy egyszerűen csak **vita**.

(1725)
Lám, ha már az **altruista**
nagylelkű és **önzetlen**,
hogyha lenne ***föltruista***,
az lenne ám a jellem!!

(1726)
Iskolában tanultuk: az
imágó a kész lepke.
Ám ez a szó **imázs**ként is
bejött a szókészletbe!

Persze, ha **imidzs**nek mondod,
fenemódon modern vagy.
Ami benned működik, már
az angolra hangolt agy!

Olasz, francia és angol,
a nyelvünkben, jaj de szép!
Közben mást sem jelentenek,
mint **arculat**, avagy **kép**.

(1727)
Mit csináltál? – Aranyoskám,
Szocializálódtál?!
Úgy mondanád: **nevelkedtél**,
netán-tán megfulladnál?

Vagy valakiknek nem voltál
eléggé **szociális**?
Remélem, szobatiszta vagy!
Ezt mondd meg nekem máris!

(1728)
Ha azt mondod **ambíció**,
nem tartalak jónak!
Egyike a **háromszáz-plusz**
-ció-végű szónak,
amelyek a magyar nyelvben
garázdán tanyáznak.
Pimaszul beférkőzötten,
hangosan trilláznak!

Mondhatnád, **törekvés**, **becsvágy**,
igyekvés, **buzgalom**
ha az eszed másképp járna:
magyarul, angyalom...!

(1729)
Mit csináltak? – **diszlokálták**?!
???
Megáll az ész, vagy csak nagyon,
nagyon lassan halad itt...
Így tudod csak mondani, hogy
odébb raktak valamit?!

(1730)
Prevenció? – **Megelőzés**.
Mért kell itt az idegen?
Tudhatnád, hogy ingyen kapod
a magyar szót idebenn...!

(1731)
De gyönyörű ez a szó is:
emocionális!
(Noha hosszú ó-val mondja
fiú is és lány is...)

Hogyha **érzelmi**nek mondod,
téged nem ment semmi:
tudatlannak, képzetlennek
tart akkor mindenki...

Ám ez előítélettől
csöppet sem kell félni.
Örüljünk, hogy van még, ki mer
magyar szóval élni!

(1732)
Ha **disszidál**, csak kiválik.
Ám értelmet váltott
ez a szó, s ma úgy értjük:
elhagy egy **országot**.

Mafla szó és fölösleges.
Csak rontja a képet!
Ennél jobb a fattyúnyelv is,
például: **lelépett**...

(1733)
Aki ilyen szót használ, mint
pozícionálódás,
annál rossz volt, vagy elmaradt
a magyarra tanítás.

Idegenül jár az agya
és egy **hétszótagú** szót
szül meg, mert úgy látszik, hogy jobb
kitalálhatatlan vót!

Ám az is lehet, ez nem más,
mint szellemi tespedés.
Szókincséből kikopott a
sima: **elhelyeződés**.

(1734)
Idegenszó ímádattól
magyar nyelvszereted pang.
A **harmónia**, barátom,
egyszerűen csak **összhang**!

(1735)
Ne bújj idegen szók mögé,
ha nem egyértelműek.
Csak az érthető szavakat,
szeretik az emberek.

Látszólagos, vagy **elképzelt**.
Két egész más értelem!
Ha azt mondod: **virtuális**,
melyiket kell értenem?!

(1736)
Úgy látszik a magyar szóban
neked a szótag túl kevés!
Ka-pi-ta-li-zá-ci-ó-nak
mondod, ami **tő-ké-se-dés**...!

(1737)
Barátom, a **kapacitás**
is rém fölösleges szó!
Ha használod, a versikém
szid, ócsárol s meg is ró!

(Nem tudjuk, hogy ki **-a -citás**
és azt sem, hogy mit is **kap**-?)
Valamilyen **képesség**ként
jó, magyar értelmet kap.

(1738)
Hogy juthat eszedbe ilyen
szó: **inveniózusság** ???
(Feje fölött összecsapja
kezeit e szép világ...!)

Az agyacskád kérődzve már
csak idegen szókon rág?
Ily szó nem telik ki tőle,
mint a **találákonyság**?

Pedig tovább is mehetne,
hogyha nem lágyult meg még,
és kibukhatna belőle
lám, a **leleményesség**!

(1739)
Azt kérdem én, hogy te hogyan
viszonyulsz a magyar nyelvhez,
ha azt mondod **szimpatizál**
és nem azt, hogy **rokonszenvez**?!

(1740)
Ha **adaptál**, hát **alkalmaz**,
s még féltucat magyar szó!
A szabatos szóhasználat,
mondd csak, neked mért nem jó?!

(1741)
Konzervatív? – **Hagyományhű**!
Lám, ez ilyen egyszerű!

(1742)
Összetartó erő, ami
szerinted **kohézió**.
Bár rövidebb, ám érthetőbb
magyarul a magyar szó!!

(1743)
Az **illusztris nevezetes**,
s nézz utána, hogy még mi?
Rájönnél, hogy sok szó közül
tudnál ott választani.

Úgy értem, ha fontos neked,
hogy a nyelved szabatos,
s nem csak úton jár, amelyet
idegenszó kitapos...!

(1744)
Hagyomány, hogy a nép fia
a nép nyelvét beszéli.
A szavaknak jelentését
megérti és átéli.

Hogy juthat eszedbe tehát
oly idegen szó,
amilyet éppen kimondtál,
a **tradíció**?!

Sehogyse illik nyelvünkbe,
rém fölösleges!
Nyelvpusztításod, barátom,
lám fergeteges!

(1745)
A **kamera szobát** jelent
(a **kamerád bajtársat**).
Ám a képzeletünk velünk
csúnyán messzire vágtat,
ha a **fényképezőgép**ben
furcsán **kamerát** láttat!

Kisebb baj lenne, ha bárki
nyelvünket úgy rontja,
hogy a fényképezőgépet
már csak **gép**nek mondja...

(1746)
Szuggesztív módon magyaráz?
Erőteljesen sugall.
Hatásosan **lenyűgöző**
és **ösztönző** modorral.

(1747)
Restancia: **elmaradás**.
Ha úgy tetszik: **hátralék**.
Vagy még egy szó: **késedelem**
is lehetne hátra még.

(1748)
A **kompetens szakavatott**.
Illetékes is lehet.
Miért használsz idegen szót
a magyar szavak helyett?!

(1749)
Intuitív? – Mi a fene?
Mondhatnám, hogy mi a kő?
ösztönösnek is mondhatod,
ösztönösen megérző.

(1750)
Az angol szó az agyadban
minden magyart megtör.
Előállsz egy förmedvénnyel
s azt mondod, hogy **lekcsör**!

Fölolvasás, **előadás**
lehetne, ha mondom!
Hogy megmenthető vagy-e még?
Az a legfőbb gondom.

(1751)
Prezentáció? – Kispajtás,
bemutatás. – Bizony!
Nyelvezetedtől engemet
eláraszt az iszony.

Idegenszó tudásodat
csodálják a népek...
(Megvárom, hogy észhez térjél,
addig el nem lépek!)

(1752)
Orientálódik? – Nocsak...
Keletelődik??
Szerintem jobb lenne ám a
tájékozódik!

(1753)
Azt hiszem, a viszonyod az
anyanyelvedhez pang,
hisz azt mondod **harmónia**,
ahelyett, hogy **összhang**!

(1754)
Mondd, teljesen meghülyültél?
Össze-vissza beszélsz!
Hiszen a **kémia vegytan**,
a **kémikus vegyész**!

(1755)
Curiositás? – Na ne mondd!
C-vel, **s**-sel írva?!!
Mondd, fiacskám, mi van már az
agyadból kinyírva?

Mert az bizony szerintem már
tisztázásra szorul,
hogy e szón kívűl a többit
mért mondod magyarul???

(1756)
Partikulárisnak mondod?
Nem vagy részeges?!
Ha józanul beszélsz, akkor
ez csak **részleges**!

(1757)
Idegenszó használata
csúnya betegség!
A **talentum**, kis barátom,
nálunk: **tehetség**.

(1758)
Nem jó neked a **széttördel**?
Miért jobb a **fragmentál**?
E fogalomra te már csak
idegenszót találtál?

Szomorú, ha tényleg így van,
ámde megrökönyítő,
ha használod, mert azt hiszed,
te csak így vagy a „menő”!

(1759)
A **pandémia** – már mondtam –
világjárvány, semmi más!
Ha használod, teszerinted
részedről az „nagy dobás”?

Elárurlom, nem nagy dobás,
közönséges butaság!
Kevert nyelven beszélőket
kineveti a világ.

(1759)
Megszilárdít, hogyha mondom!
Mért lenne **konszolidál**?
Az agyad, ha nem dolgozik
a fejedben, mit csinál?

Majmolod az idegen szót,
magyar szót nem keresel.
Ezért valahonnan talán
komoly jutalmat lesel?!

(1760)
Publicitás? – **Nyilvánosság**.
Tudtad, hogy ily egyszerű?
Ki magyar szót használhat, de
nem teszi, nem épeszű!

(1761)
Familiáris helyett te
családiast mondhatnál.
Nagyon megvetem azt, aki
idegenszókat használ!

(1762)
Ha **reszkíroz**, **kockáztat**.
(Esetleg **veszélyeztet**.)
Anyanyelvünk hűségesen
magyar szóval kényeztet.

(1763)
A **propeller**, kis barátom,
kimondottan mafla szó,
miután csak egyszerűen
annyit jelent: **meghajtó**.

Vele szemben a **légcsavar**
magyar jelentésű szó,
sőt, a **propeller**re még a
vízcsavar szavunk is jó!

Folyton magyarázom, hogy az
anyanyelvünk kényelme:
szavainknak **észszerűen**,
s **magyarul** van értelme!

(1764)
Nyolc szótag két szótag helyett!
Erre ma már nincs idő!
Pattogatott kukorica?
Nem! – A **popcorn** terjedő!

Szégyellem magam helyetted,
amit művelsz, árulás
a gyönyörű nyelvünk ellen,
s szorgalmas nyelvpusztítás!

Lustaságból cseréled le
anyanyelved szavait!
Tekints körül és szörnyedj el,
e divat már hova vitt!

(1765)
Meggyőződésem, tehát ez
nem csupán a hitem:
a **ritmus**sal egyértelmű
a jólhangzó **ütem**!

(1766)
Az **idivíduum személy**,
avagy inkább **egyén**.
De neked csak idegen szó
van a nyelved hegyén!

(1767)
Képtelenség, **badarság**, vagy
lehetetlenség.
Az **abszurdum** helyett neked
ennyi nem elég?!

(1768)
A **konglomerátum**ot a
guta üsse meg!
Hiszen csupán valamiből
összegyűlt tömeg.

És a szótár szerint pedig
egyszerűen **halmaz**.
Az a jó, ha a szöveged
magyar szót alkalmaz!

(1769)
Azon töröd a fejedet,
mi a **dinasztia**?
Uralkodók családjának
meg nem tört vonala.

Közvetve, vagy közvetlenül,
egy családnak tagjai.
Egymást váltják föl a trónon,
mígcsak tudnak sarjani...

(1770)
Konzultáns? – Na ne baromkondj!
Mért kell neked ez a szó???
Mért nem jut már eszedbe a
jólhangzó **tanácsadó**?!

Őrizd meg a méltóságod!
Ne alázd meg magadat!
Ha van magyar szó, ne használj
vadidegen szavakat!

(1771)
Szezonális? – **Idényfüggő**,
vagy **évadhoz köthető**.
Ha magyar szavakat használsz,
nem szakad ám rád tető!

(1772)
A **szisztéma módszer**, **rendszer**.
Az agyad vajh min eszel,
hogyha szövegedbe folyton
idegen szókat teszel?!

hogyha létezik magyar szó,
mely érthető s végleges,
az idegnszó-átvétel
Teljesen fölösleges!!!

(1773)
Reveláció? – Na nemondd!
Vagy olyan szerencsés,
hogy elárulhatom neked,
az a **fölfedezés**!

(1774)
Princípium: **elv**, **alapelv**,
akár, **vezérelv** is lehet,
ha nem nevezed ily bután,
maflán a **kezdet**et...

(1775)
Mentalitásod lehet a
szellemiességed,
észjárásod is, vagy akár
a **lelkiesség**ed.

Ne bújj idegen szó mögé!
Lehet hogy te érted,
de aki nem érti, nem fog
imádkozni érted!

(1776)
A **presztízs** lehet **tekintély**
(*nem mondja, hogy te kint élj*...),
hírnév, vagy **megbecsültség**ed,
mely, mint üde virágillat
lengedezhet körül téged.

(1775)
Kontinuitás, barátom –,
nyelved ki ne bicsakoljon –
engem ilyen nem fenyeget:
folyamatosságnak mondom.

Ráadásul hallgatóim,
olvasóim nagy serege,
meg is érti a szavamat.
Mondhatnám, hogy mindegyike...

(1776)
Azt mondod, hogy **predesztinált**,
mert e szó rajtad kifogott?
Semmi más mint **kijelölt**, vagy
előre meghatározott.

(1777)
A **primitív kezdetleges**. Törődjél lassan bele:
idegenszó nem lesz magyar, akárhányszor élsz vele...!

(1778)
Eszkaláció hűlye szó!
Nem más, mint *skálásodás*.
A *skála* meg **létra**, **lépcső**.
Nem egyéb és semmi más!

Fölfokozódásnak mondom,
te is annak mondhatnád,
hogyha még kedves számodra
a jó, magyar nyelvanyád...

(1779)
Szótár szerint: **hozzászólás**
a gyakranhasznált **komment**.
Szerintem meg, ki használja,
annak tán az esze ment...

Hozzáfűzés is lehetne,
vagy csupán csak **megjegyzés**.
Csak az mondja hát **komment**nek,
kinek ez még mind kevés!

(1780)
Szentimentalizmus? – Hűha!
De jól nekifutottál,
s csak, hogy idegenül mondhasd,
hat szótagig jutottál!

(Bármi az -***imentalizmus***,
én nem tartom ***szent***-nek.
Jó lenne, ha ilyen szóval
a fenébe mentek...)

Továbbá, **tizenhét** betűt
ölel föl e csuda szó.
Kérdem én, az **érzelgősség**
miért nem lett volna jó?!

Nem bánom, ha mondogatod,
ha neked a hosszú jó
Ártörlesztőkölcsönre a
akkor **lízing** nem való!

Nem való– ha ízléseddel
„nálunk” maradsz, „idebenn”.
(Avagy neked a hosszú csak
akkor jó, ha idegen...?!?)

Többé már nem használod a
link-et, **lájk**-ot, **sztrók**-ot, **spré**-t,
a **fájl**-t, **app**-et, **spa**-t s **oké**-t...???

(1781)
Lokálisan? – Na ne hülyülj!!
Mért nem jó a **helyileg**?
Idegenszó imádatod
elintézett fejileg...!

(1782)
Ha **animál**, hát **lelkesít**!
Ez a pontos fordítás.
Ám, rokonértelmű szóból
van még néhány, kispajtás:

buzdít, **bátorít**, **ösztönöz**,
biztat, avagy **élénkít**.
Aki idegenszót használ,
nyelvpusztító tüzet szít!

(1783)
Ha **invesztál**, hát **befektet**,
vagy esetleg **beruház**.
Idegenszó használatod
téged hűen meggyaláz.
(És ezért egyszer talán majd
valaki jól megruház!)

(1784)
Avanzsálódott? – Nagyszerű!
Előléptetődött?
Legtöbb esetben csupán:
odá**ig fejlődött**.

(1785)
Ahányszor csak elhangzik az
„**Én azt gondolom, hogy**”-od,
az nem más, mint a magyarra
lefordított angolod!

Helyette, **szerintem** lenne
az észszerű magyar szó.
Úgy pedig a lefordított
s nevetséges: **I think so**...!!!

Hiszen **mondod, amit gondolsz!**
Minek hangsúlyozni azt?!
Idézed, ha más szövege!
(Meghúzom ám a ravaszt...!)

(1786)
Minőség, vagy **tulajdonság**
is lehet a **kvalitás**.
A magyar szó elavulttá
vált számodra, kispajtás?!

(1787)
Zenélne, hogyha kap Ella
hangszert. – Így csak énekel.
Nem baj, mert ha **a cappella**,
mégcsak kísérni se kell...

Hangszer kíséret nélküli
akkor, bárkinek dala,
ha **a cappellá**-nak mondod.
(Taníthatná iskola.)

(1789)
A gyakran kinyögött **annó**
nálad vajon mit jelent?
Lusta vagy csak, vagy magyar szót,
nem találsz, se kint, se bent?

Egykor, avagy **hajdanán**, vagy
csupán: **annak idején**,
lehetne a kikínlódott
annó azaz, **év** helyén!

(1790)
Verbúvál? – Na ne bohóckodj!
A **toboroz** mért nem jó?!
Tán túlzottan elfelejtett,
vagy túl magyar ez a szó?!

(1791)
Hátizsákodba valaki
sok idegen szót tömhetett.
Ezért mondod **indirekt**nek,
ami nem más, mint **közvetett**...

(1792)
Ha egy szóban **c-h** rejlik,
kimondható az kereken,
hogy az bizony nem magyar szó,
hanem **rettentően idegen**!

Ilyen a **hierarchia**,
amit ember lánya, fia
szorgalmasan használ sokszor,
pedig mást sem jelent: **rangsor**.

(1793)
Az embereknek nagy része
egyáltalán nem kis butus,
mégsem érti meg mindenki
ezt a szót, hogy **katarktikus**!

Számomra csak az lenne a
rettenetesen megható,
hogyha magyar szót használnál,
s azt mondanád, **megtisztító**!

Betűszámra, szótagszámra,
jelentésre azonos.
Mért mondod hát idegenül,
magyarázd meg, kis okos!!!

(1794)
Azt mondja, hogy **jogelőzmény**
a **precedens**. – Ám csak néha.
Leggyakrabban úgy használják,
hogy mást sem jelent, mint **példa**.

(1795)
Az **etalon alapmérték**.
De másik szót vegyél elő,
mert ma a legtöbb esetben
csak **példaké**pnek érthető.

(1796)
Alakzat, vagy **alakulat**,
s **képződmény** is lehet ám,
a **formáció** magyarul,
okítalak, kiskomám!

-ció végződésű szó van
a magyarban **háromszáz**!
Fölösleges használata
a használót öngyaláz!

(1797)
Hogy jut eszedbe a **konstans**,
hogyha magyarul beszélsz?
Vagy te gondolatban már rég
messzi idegenben élsz?!

Az **állandó** oly egyszerű,
olyan „kézenfekvő szó”,
hogy te mégis **konstans**t mondasz,
ijesztő és borzasztó!

(1798)
Sár száradt rá a lábadra?
Ne csak mosd, de kapard is.
És amikor **megtisztul**tál,
akkor az a **katarzis**.

(1799)
Manifesztálódjon?
Kinyilvánítódjon!
Manifesztálódjék?
Kinyilvánítódjék!

Betűszámra, szótagszámra,
jelentésre azonos.
Mért mondod hát idegenül,
magyarázd meg, kis okos!!!

(1800)
A **szakrális**nak értelme
szentséges, vagy **istenes**.
Ha nem találsz magyar szót rá,
nézz utána! – Érdemes!

(1801)
A **tárgy** nem lesz előkelőbb,
ha **szüzsé**nek mondod,
csak idegenszót terjesztesz
és nyelvünket rontod!

(1802)
Karikíroz? – Na ne tréfálj!
Torz képet fest éppen?
Lám, ezt másképp is mondhatod,
magyarul és szépen...

Vagy hát **gúnyrajzon dolgozik**?
Ez így is mondható.
Már nem gondolkodsz magyarul,
s ez nem megnyugtató!

(1803)
Archetípusként jellemzed?
köztünk legyen mondván,
egy szóval sem rebegném el,
hogy nem hangzik rondán!

Szerintem nem szakadna le
alattad a hinta,
hogyha magyarul mondanád,
például: **ősminta**.

(1804)
Szószerint lefordítottan
a **kontinens** mit jelent?
Összefüggőt, **szakadatlant**
és még hasonló ilyent.

Földrészt semmiképp sem jelent,
bár ahelyett használják!
Látod, idegen szavakkal
ilyen hülye a világ!!

Őrizd meg a méltóságod!
Ne alázd meg magadat!
Ha van magyar szó, ne használj
értelmetlen szavakat!

(1805)
Tudhatnád, hogy **dialógus**,
mit te **dialóg**nak mondsz,
és azt **párbeszéd**re váltja
a jó szófordító-bonc!

Elárulok neked most egy
ménkű nagy igazságot:
nem az idegen szó bűne,
hogyha te azt használod!

(1806)
Empírikus? – **Gyakorlati**!
Csudajó szó! – Ebadta!
Szerinted mindenki tudja,
hogy mit értesz alatta?!

(1807)
Jelmondat a **lózung**, avagy
lehet **jelszó** csakcsupán!
(Nem szereti a nyelvünk azt,
aki vele csúnyán bán'...!)

(1808)
Önműködően! – Ha mondom!
Nem **automatikusan**!
A zsebemben idegenre
nyíló bugylibicska van!

(1809)
A nyavalyás divatszókat,
fészkes fene megeszi!
Ha **instrumentalizálja**,
az **eszközévé teszi**!

(1810)
Mély benyomást kelt bennem, ha
azt mondod, hogy **imponál**.
Még mélyebbet keltene, ha
csak magyar szót mondanál!

Írd magyarul szépen körül,
ha nem találsz rá egy szót.
Az idegen, nyelvet hígít
és nem jelent semmi jót!

(1811)
Nagyra tart, vagy nagyra becsül,
De legjobb a **tisztel**.
Ilyen egyszerű magyarul
a **respektál**, hidd el!

(1812)
Ott már nehéz lenne mérni
a hatalmas butaságot
ahol a **relevancia**
helyettesít **fontosság**ot!!!

(1813)
Fejedbe fészkelődött már
a magyar szó előtti gáncs:
az egyszerű **lényegtelen**t
úgy mondod, hogy **irreleváns**!

(1814)
Vajon hol jár agyacskája,
s mifenére lehet gondja,
ha az egyszerű **nevelést**
edukációnak mondja?!

Fejcsóválni itt nem elég,
s azt mondani: Érthetetlen!
Ily esetben a hülyeség
sajnos már megmérhetetlen...

(1815)
Figyelmen kívül hagyható,
hogyha **negligálható**.
Bátran írd csak körül, hogyha
nincs rá rövid, magyar szó!

Igaz, kicsit hosszabb, de ez
egyáltalán nem szégyen,
s jobb így, minthogy szövegedben
vadidegen szó légyen!

(1816)
Az **exkluzív** sokértelmű,
ám ez nem fontos,
mert majdnem minden esetben
kizárólagos.

Ne bújj idegen szó mögé;
nyelvünk „lekonyul”!
Egyértelmű szókat használj,
beszélj magyarul!!

(1817)
Dekonjunktúra, de szép szó!
De a fene egye meg!
A **gazdasági hanyatlást**
megérti minden gyerek!

Idegen szóval próbálod
értékedet emelni?
Közben nem tudod már magad
magyarul kifejezni!

(1818)
A **disszonáns összhangtalan**,
avagy **nem összehangzó**.
Az átvitt értelmén kívül
fülsértőnek mondható.

(1819)
Dinamika = **mozgóerő**,
lendület is lehetne,
ha nem jutna folyton-folyvást
idegenszó eszedbe!

Nem választasz ki magyar szót,
mint annyiszor, már megint.
Versikém e szokásodért
megszid, korhol és megint!

(1820)
Ide is áll idegenül
– mondhatnám, hogy ide-áll-is –
magyarul, ha mondanád hát
eszményi az **ideális**.

Ámde van, ki a szótárban
szorgalmasan tovább keres
és azt látja, hogy lehet még:
mintaszerű, **tökéletes**.

(1821)
Ha **transzparens**, hát **átlátszó**!
S ha az ember tovább kutat,
néha úgy is használják, mint
marhanagy-betűs **fölirat**.

(1822)
Kronológiai sorrend?
Időrendi, kis barátom!
Hogy mér' mondod idegenül,
azt bizisten, be nem látom!!!

(1823)
Jaj, a **komplex**, barátocskám,
rengeteg mindent jelent!
Nézz utána a szótárban,
s ne használd az idegent!

Összetett, vagy **szétágazó**,
sokrétű, vagy **bonyolult**.
Használd e magyar szavakat,
hisz egyik sem elavult.

(1824)
Kohézió? **Összetartás**,
vagy **összetartó erő**.
Összetartja mindazt, ami
máskülönben szétmenő.

(1825)
Ne hülyülj! – Komolyan mondom!
Nekem nincs – s nem is volt **random**!
Rém rosszul hat a gyomorra,
hisz magyarul **találomra**!

(1826)
Van, aki fáradhatatlan,
s neki csak hosszú jó:
rög-tön-zés helyett azt mondja:
im-pro-vi-zá-ci-ó!

Vagy, bár zavarja a hosszú,
de máshol a figyelem:
nem használ magyar szót, mert az
nem eléggé idegen...?!

(1827)
Párbeszéd, vagy **eszmecsere**,
mit **dialógus**nak mondasz.
Könnyebb a lelkednek hogyha
bármit idegenül mondhatsz?

(1828)
(Énekelhető az ismert dallamra)

Eszembe jut a dal: *Szomorú vasárnap*,
hogyha a szövegben ilyen szavak állnak:
meritokrácia – oda ne rohanjak!
Aki ezt megérti, puszit adok annak...

Kíváncsi lennék, e szót hányan ismerik?
S használni azok közül hányan szeretik?
Mert hiszen tudják, hogy nincs, aki megérti.
Használni akkor mondd, teneked megéri?

Érdemuralomnak mondja a szótáram.
Ezért – hogy megnéztem – majdhogynem megbántam,
mert hogy e szó is magyarázatra szorul.
Hogy jobban megértsék írd körül magyarul...

„Öngyilkos nóta” a *Szomorú vasárnap*.
Az érthetetlen szó nem kell a kutyának...!
Jól gondold meg azt, hogy kinek írsz, barátom.
Érthetetlenséget oly nehéz belátnom...

Oly nehéz belátnom...

(1829)
Interferál? – Ne bohóckodj!
Miért jobb az idegenül,
hogyha az **egymásra hat**-tal
megmaradsz nyelvünkön belül?

(1830)
Ambícióról már írtam,
sejthetően többször is,
hiszen találsz rá magyar szót
– nézz utána – nyolcat is!

Nagyratörés, vagy **törekvés**,
becsvágy, avagy **buzgalom**...
Mégis idegen szót használsz?
Mai, magyar borzalom!

(1831)
Gerjeszt, **éleszt**, **serkent**, **kivált**,
vagy csupán **előidéz**...
És te mégis fogod magad,
s az **indukál** szóval élsz...?!

(1832)
Soká tiltakoztam, de hát
be kell látnom mára:
az emberi hülyeségnek
tényleg nincs határa!

Képes vagy a **bacon** szóra
és azt mondod **béken**?!
(Nem tudtam – mikor hallottam –,
hogy ki és mit bé-ken??)

Angolból veszel át olyat,
ami enyhén ronda,
mert lusta vagy kimondani,
hogy **húsos szalonna**!

Úgy jó tehát, hogy az ember
sok hosszú szót elvet,
s idegenből vesz rövidet?
Imádom ez elvet!!!

(1833)
„**Idegsejtek csomópontja**”
(aszongyák), a **szinapszis**.
De te mást értesz alatta.
Mondd meg nekem, hogy mit is?

(1834)
Realitás? – Na ne tréfálj!
A **valóság** túl magyar?
Iszonyún előkelőtlen?
Ízlésedhez túl fanyar?

Nyelvezeted színvonalához nem ér föl ez a szó?
Oda csakis valamilyen, szép, idegen szó való?!

Ha szorgalmasan használod
az idegen szavakat,
önmegbecstelenítésre
kárhoztatod magadat!

(1835)
Sajnálom, hogy elért téged
az idegenszó-járvány.
Az **invenció**, barátom,
egyszerűen **találmány**!

Idegenül jár az eszed,
idegenből merítsz szót,
ami úgy illik nyelvünkbe,
mintha mézbe szórnál sót!!

(1836)
A **merkantil** nagyon mafla
és csak ritkán használt szó,
hisz magyarul egyszerűen
üzletinek mondható.

Ám néha más összefüggés-
ben fertőz meg szöveget,
ott akár még **haszonelvű**,
haszonleső is lehet.

(1837)
Tudhatnád, az **alternatív**
egyszerűen: **más**!
(Amit a szótárban találsz
– bár nem becsapás –,

de a szóhasználatban ma
dúl a változás.)
Az **alternatíva** pedig,
más lehetőség.

Vagy ami egyebek között
választható még.
Ez a két szó nem kell nekünk!
Az agyadba ród:

használtuktól átvált a
gondolkodásmód!!!

(1838)
A **fikció** nem valóság
csak **kitalált valami**.
Ámde ***kitaláció***-nak,
nekem **ne merd** mondani!

A **-ció** végű szavakat
nem kell gyarapítani!
(S nem elég az idegen szót
félig magyarítani!)

(1839)
Ha **elementum**ot mondasz,
„tenmagadat” szégyellem!
Hiszen – latintalanítva –
az magyarul csak **elem**!

(1840)
Ha **interpretál**: **értelmez**!
Túl nehéz ez magyarul?!
Nem árt, ha az ember
magyar szókat is tanul...

(1841)
Gyönyörű szép szó a **szcéna**,
magyarosan hangzik.
(Egyszer tán majd ***szcalma*** is lesz,
nyelvünk erre hajlik...)

Sajnos éppen nem magyaros!
És nem más mint **jelenet**,
ámde átvitt értelemben
színteret is jelenthet,

(1842)
Megláttam az **inverz** szót és
„lelki torkom" ordított!
Mondd, fiacskám, neked mért nem
jó a magyar **fordított**?!?

1843
Levesestál, gyümölcsöstál,
Neandertal, **dehonesztál**...?
Igen téged **dehonesztál**,
hogyha idegenül szóltál!

Megszégyenít és **megaláz**.
S én már régóta figyellek.
Szokásodért mások előtt
gyalázlak és **becsmérellek**.

(1844)
Akármilyen ritkán hallom,
a porondra hív,
hogyha elhangzik e szép szó:
improvizatív.

Hisz mondhatnád magyarul is
rögtönzésesnek,
avagy erre magadat nem
tartod képesnek?

(1845)
Prognózis? – **Előrejelzés**.
Prófécia csak: **jóslat**.
Szegény magyar szó mindig csak
idegen mögött lóthat...

(1847)
(Ha árnyék vagy, árkon bokron
hangtalanul suhansz.)
Idegenebbül kevés szó
hangzik, mint a **nüansz**.

Pedighát csak **árnyalatot**,
vagy **fikarcnyit** jelent.
Kevertszavú magyar nyelvvel
ne fertőzd a jelent!

(1848)
Ha rövid szavakat használsz,
úgy juthatsz több időhöz.
Az **intervallum** például,
magyarul csupáncsak **köz**.
Igaz, azt is megsúghatom,
hogy legtöbbször **időköz**.

(1849)
Tojást kölcsönkérni – ha van –,
a szomszédba miért mennél?
Idegenszót szövegedbe
– hogyha nem kell –, miért tennél?

Ezért számomra a dolog
rettentően meghökkentő,
hogyha **komponistát** mondasz
és nem azt, hogy **zeneszerző**!!

(1850)
Ki **oktrojál**, **ráerőltet**,
a **faktor** meg **tényező**.
Idegenszókkal hencegőt
rögtön látod, ím: ez ő!

(1851)
Na ne baromkodj, barátom!
Német vagy te, avagy cseh?
Képes vagy rá, s **számla** helyett
te e szót használod: **cech**?!?

(1852)
Ha **akceptál**, hát **elfogad**!
mért kell ide idegen?!
Elutasítom a szóhasz-
nálatodat ridegen!

(1853)
Ha **publikus** – hányszor mondjam? – egyszerűen **nyilvános**,
vagy **köztudott**. Magyar szókincsed – úgy látom – hiányos!

(1854)
Hogy **deponál**? – Na ne tréfálj!
Letesz, **lerak**, **lehelyez**.
És te idegen szót használsz?!
Egyszerűen röhej ez!

(1855)
Marginális a **széljegyzet**,
vagy, mi **jelentéktelen**.
A lényeg **szélére szorult**,
ott feküdni kénytelen.

(1856)
Ha azt mondod **kémikus**,
rád férne ám némi **kuss**!
Nem fogja föl a józan ész,
neked mért nem jó a vegyész?!?!?

Azt akarod, hogy terajtad
röhögjön az egész világ?
Vegyész helyett a **kémikus**,
józanságból nagyon kihág!

Avagy nálad – bár szerintem
ez nehezen fölfogható –
nem „észbotlás”, hisz zsigerből
szándékos az idegen szó?!

(1857)
Nem félig német szó ám az
alterNATÍVA.
És a másik fele nem is
latin – lehívva...!

Haszálata a magyarban,
tiszta hülyeség,
hisz a jelentése csupán:
más lehetőség!

Egy betűvel hosszabb, ámde
ugyanannyi szótag!
Nem tudom, hogy az idegen
neked miért jó csak**???**

(1858)
A **pragmatikus** magyarul
gyakorlatias.
Romló nyelvünkre, javítván,
magyar szóval hass!

(1859)
Egymásfelé tart, **egymáshoz**,
valamihez közeleg.
Ha a **konvergált** használod,
a magyarod már beteg!

(1860)
(Mit megfőztél, hát azt egyed.)
Indivíduum az **egyed.**
Mondhatod akár **egyén**nek**.**
(E tanácsaim: egy-egy ének...)

(1861)
Idegenszó-divatkórság,
mert azt ami **hasonlóság**,
analógiának mondod.
A nyelvünkre nincsen gondod!

Párhuzamosság is lehet,
s a **megfelelés** is mehet...
Próbálj meg magyarul szólni,
ne idegen szót menj csórni!

(1862)
Hú, de „gyönyörűen” mondtad,
ami nem más, **alakzat!**
Konfigurációtól
a lélek is behorpad...

(1863)
Kopás, **leromlás**, vagy akár
lepusztulás is lehet.
Mégis van, aki mondani
eródálódást szeret...!

Ámde csak, akinek esze
lepusztulóban van már,
vagy, akinek agya sajnos
már csak idegenül jár.

(1864)
Nagy divat a **komfortzóna**!
Részemről a könnyezet!
Miért büdös a magyar szó,
a **kényelmi környezet**?

Nem büdös, csak ma már senki
nem tör rajt fejet,
hogy magyar szót találjon ki
divatszó helyett!!!

(1865)
Kapcsolódékonyságnak is
mondhatnád, de nem vitás,
lehengerlőn előkelőbb
ma a **konnektívitás**!

Ha használod, kis barátom,
azzal csak az a bajom,
azt hiszed, aki nem érti,
emberszabású majom...

(1866)
Ki idegen szókkal henceg,
sajnos **erkölcsileg** beteg.
(Eszembe se jut mondani
így, hogy: **morálisan** – neked.)

(1867)
A **performansz teljesítés**,
de mást is jelent.
Ha mást értesz alatta,
hagyd az idegent!

Ajánlom, hogy magyarul fe-
jezd ki magadat.
A magyarban nem használunk
dzsóker szavakat!

Performer is van ma már, de
megáll a velő!
Ha **performansz teljesítés**,
ő **teljesítő**?

Zagyvaságokat pofázol,
bírom, cudarul…
Ne angol szavakat használj!
Beszélj magyarul!!!

(1868)
Az **alternatíva**, öcsi,
semmi ördöngősség.
Magyarul az – fenehetykén –,
csak **más lehetőség**!

(S nem valami öreg dolog,
hisz német lehetne,
mert az **Alter** szó ravaszul
ólálkodik benne…)

(1869)
Új szavak özönlenek be,
s görcsölik kezem ökölbe.

Velük szemben az iramot
győzd, s ha lehet nyerd!
Egy ilyen rém mafla szó ma
például a **nerd**!

Egyoldalú kockafej is
lehetne akár.
Régen erre szavunk is volt,
ím' a: **szakbarbár**…

(1870)
Igazad van, a nyelvünkbe
úgy illik a **kócsing**,
mint egy szép szelet karajra
illene a mócsing!

Hogyha hallja, az embernek
égnek áll a haja!
Találj ki rá szép magyar szót.
Oktatásnak faja.

(1871)
Idegen szó a magyarban
rendellenesség.
Anomáliát mondani
elmebetegség!

Hiszen mondhatod magyarul.
Az idegen szó,
magyarázd meg nekem, kérlek,
vajon mire jó???

(1872)
Ez a „nyelvdorgáló" versem
nagyon gyorsan kész lett,
mert hiszen a **garnitúra**
legtöbbnyire: **készlet**!

(1873)
Azt mondod, hogy **konzekvensen**?
Tőled a Jóisten mentsen!
Idegen szót gyakran használsz,
szinte **következetesen**!

(1874)
Ha **-ció** végű szó nincsen
minden mondatodban,
elromlik az emésztésed
s szived lustán dobban.

Helymeghatározás lenne
a szerény magyar szó,
amire te azt mondod, hogy
lokalizáció…

(1875)
Látom, neked a **-ció**-s szó
még mindig túl kevés.
Vegyünk hát egy egyszerű szót:
belekeveredés.

Nevezzük, szép idegenül
implikációnak!
-ció-s szókkal egyszer talán
megtelik a csónak…

És remélhetőleg
attól el is süllyed!

(1876)
Obszerváció, barátom,
csupán **megfigyelés**.
Ámde van olyan, akinek
ez túlzottan kevés.

Az olyannál – énszerintem –
más tán nincs csak az a gond,
megfigyelés alatt állót
obszervációsnak mond!

(1877)
Ugyanannyi betűből áll,
ugyanannyi szótag,
mégsem a magyart választod
te címeres hólyag!

Inflálódik? – **Fölfúvodik**!
Látsz-e különbséget?
Olyan szégyen boruljon rád,
amely szégyen éget!

(1878)
Idegenül jár az agyad,
s neked meglepetés?
A **repatriáció** csak
hazatelepedés.

(1879)
Azt mondja a szótáram, hogy
kapcsolási rend.
Ez lenne a **szekvencia**,
de füledet fend,
mert ez a legtöbb esetben
csupán **sorozat**.
Tanulj magyar szót használni,
csipkedd magadat!

(1880)
Kérem szépen, itt a **toposz**!
Nem ***tapasz*** és nem is ***doboz***.
Mit gondolsz, hogy hányan értik?
Maguknak hányan kikérik:

érthetetlen szóval hencegsz,
a magyarban rendetlenkedsz?
Fogd hát magad és írd körül,
s a hallgatóságod örül!

Nyelv nem válik attól gazzá,
hogy egy szó nem elég hozzá.
Ott a szótár, nézz utána!
S képzeld, *Gúgl* is van máma.

Közönségnek nem vigalom,
hogy neked e szó fogalom!
Alig akad, aki érti,
s hogy használod, fülem sérti.

*

Jelentését nem írom le,
ahhoz egy kis könyv kellene…
S te pofátlanul elvárod,
érti a hallgatóságod!

(1881)
Inkonzisztencia?
Következetlenség!
Idegen szót használsz?
Hülyeséged mentség…

(1882)
Ebben sajnos határ nincsen.
ki **plagizál**: **lop**, vagy **elcsen**.
Ámde nem almát, vagy meggyet,
legtöbbnyire szövegeket.

(1883)
Sokmindent jelent a **kászting**,
mert ez is egy ***dzsóker*** szó.
Ilyesmi a mi nyelvünkbe
egyszerűen nem való!

Szereplő kiválogatás,
vagy csupán **szereposztás**.
(Az eredeti értelme
leginkább csak **hajítás**…)

Dicsekedsz azzal te, hogy ezt
angol szóval mondhatod?
Vagy annyira buta vagy, hogy
magyarul nem is tudod???

(1884)
Eltekintve attól, hogy az
mind idegen, ami **-ista**,
különösen mafla szó a
gyakran használt **vokalista**!

A **vokál** csak hangot jelent.
Vokalista: „***hangoskodó***”?
A Napnál is világosabb,
hogy többet érdemel e szó.

Valaki azt ajánlotta,
legyen – mondjuk – **háttérdalnok**!
Ezerszer jobb annál, mintha
helyette idegent hallok!!

(1885)
A **karakter** gyakran **jellem**,
s csak hülye lehet,
aki **karakter**t mond a szép
írásjel helyett!

(1886)
Magyar szókincsed, barátom,
hiányos, kevés!
Konspiráció magyarul
összeesküvés.

(1887)
Van, akiben pang a magyar
beszédképesség.
Populációnak mondja,
ami **népesség**!

(1888)
Derivatív? – **Származtatott**!
Ha idegenül rád mered,
úgy is érthető: az, ami
a **levezetésből ered**.

(1889)
Idegen kifejezéssel
fertőzöd a jelent!
A **tranzit** szó semmi mást, mint
áthaladást jelent!

(1890)
Maradj az anyanyelvedhez
mind örökké hű!
Az **ekvivalens** magyarul
egyenértékű!

(1891)
Edukatív? – Ne hülyéskedj!
Hova ment az eszed,
hogy az **oktató szándékú**
már nem is jó neked?!

(1892)
Kiterjedt, vagy **terjeszkedő**,
néha talán **külterjes**,
de te **extenzív**nek mondod!
Neked a magyar terhes?!

(1893)
Asszociál, azaz, **társít**.
Gyakran **fogalmat társít**.
Aki idegen szót használ,
anyanyelvileg sántít!

(1894)
Analógia, barátom,
hasonlatosság!
Anyanyelv hanyagolástól
romlik a világ!

(1895)
Ha **rezonál**, akkor **rezeg**!
Hogy te **vele rezonálsz**?
akkor **egyetértesz vele**
és semmi mást nem csinálsz!

(1896)
Professzionálist mondasz?
E szó „hat szótagba ment”!
Szakszerű az istenadta!
És semmi mást nem jelent!

(1897)
Nem hagylak a zivatrban
ernyő nélkül állni,
megtanítlak rá, mit jelent
rehabilitálni.

Például, hogyha valakit
agyon rágalmaztak,
s mindazt el is hitték róla,
nem látták, hogy maszlag,

ámde kidrül aztán, hogy
hazugság az egész
és az agyon rágalmazott
egy kicsit sem csibész,

lemossák róla a szennyet
és dicshimnuszt zengve,
oda teszik ahol lenne
rágalmaktól mentve.

Akkor **rehabilitálták**.
De nézzük, a szótár
elénk hány szép kifejezést,
derék magyar szót tár:

elégtételt szolgáltat, vagy
fölment, avagy **jóvátesz**,
helyreállít, **helyrehoz**, vagy
tisztáz, vagy **visszahelyez**.

Ám a nyelvünk a szókincsben
valósággal pazarol,
rehabilitált mondhatod
úgy is, hogy csak **igazol**…

(1898)
Dehonesztál? – Hát **becsmérel**,
ócsárol, avagy **gyaláz**,
megszégyenít, vagy csupán csak
egyszerűen **megaláz**.

(1899)
Szép szó lenne a **relatív**,
ha nem lenne idegen.
Magyar szót használj helyette,
azt ajánlom melegen.

Rátaláltál? – Káprázatos!
Igen, a szó: **viszonylagos**!

(1900)
Afölött, hogy tudsz magyarul
örömödben ugorva,
morózus helyett mondhatod:
morcos, avagy **mogorva**!

(1901)
Teljesen elment az eszed?
Szalonnát bacon-ként eszed???!

(1902)
Hogyha **privát széférát** mondasz,
kimondottan nagy „ökörzet”!
Hiszen magyarul mondhatnád:
magán térség, **magán körzet**.

Idegen szóra mi késztet?
Majmolás, vagy dicsekvészet?
A szöveged annál „menőbb”,
Minél meg- és közérthetőbb!!

(1903)
Lám, a **céh** a szótárban sincs,
mert annyira elavult.
Ámde **cég** ként használja az,
aki kicsit elbutult...

(1904)
Hej, az **omerta**, barátom,
hosszú dumát követel...
Röviden: ki **hallgat** noha
csúnya bűntényt követ el.

Nézzen utána, ki akar,
a ma lánya s ma fia.
Olasz szó és eredete
persze, hogy a maffia...

(1905)
Azt mondja a szótáram, hogy
korelnök vagy **rangidős**
a **doyen**, de a szótár,
mafla szóhasználatodért,
semmiképp sem felelős!

(1906)
Az **ergo** csupáncsak **tehát**,
ámde gyakran hallani
olyantól, ki latinjával
szeret „hitet vallani”...

(1907)
Konspirációnak nondod,
Ami **összeesküvés**.
Anyanyelvünk szép szókincse
neked büdös, vagy kevés?!

(1908)
Ha **agnoszkál**, hát **fölismer**,
vagy **halottat azonosít**.
És aki magyarul mondja,
Idegen szót nem gyarapít!

(1909)
A **gardrób**, barátom, nem más:
ruhatár, vagy **ruhásszekrény**.
Nem tudsz már magyarul, vagy csak
Magyar szavakkal vagy fösvény?!

(1910)
A **frappáns** szószerint: ***ütős***,
ámde van rá magyar szó,
csak te nem használod, öcsi!
Csattanó, vagy **találó**…

(1911)
Idegen szókat használni
nem **illendő**, nem **decens**!
Ámde te mégis megteszed.
Szokásodtól Isten ments!

(1912)
Transzformálódik. – Ki hallja,
hideg rázza cudarul,
mert hát oly egyszerű lenne,
magyarul: **átalakul**.

(1913)
Hej, a **fiktív**, kis barátom,
mindössze csak **kitalált**.
Találhatsz még tucat szót rá,
ha megnézed a szótárt.

Képzelt, **elgondolt**, **kiagyalt**,
hamis, **állítólagos**,
vélt, vagy **feltételezett** és
valótlan, **látszólagos**,

koholt, **kigondolt**, **képletes**
és folytatom, ne nevess
– a tucattal nem túloztam –,
költött avagy **névleges**…

Dzsókerszó a **fiktív**, látod,
s mint olyan, fölösleges!
Szókincsünknek választéka
lenyűgözőn kellemes!

A szabatos nyelvezethez
A szókincsben „minden van”.
Tehát „nálad van a labda” ,
beszélj választékosan!!

(1914)
Orientált – *keletezett*?
(Mert szószerint ez a szó…)
Sokkal jobb a **tájékozott** –
magyarul így mondható.

(1915)
Elvonatkoztat a magyar
és sohasem **absztrahál**!
Aki ilyen szókat használ,
jól annak szeme se áll…

(1916)
A **vulgáris** „**közönséges**”,
mint: **útszéli**, **alantas**.
Használj magyar kifejezést,
Hidd el nem lesz unalmas.

(1917)
A magyar szó büdös néked?
Rekvizítumok: **kellékek**!

(1918)
A **pajszer** a **feszítővas**.
Honnan szetted ezt a szót?
Dédapám se használta már,
pedig szegény rég meghótt…

(1919)
Nap**kollektor**? – Nap**fénygyűjtő**!
Mennyivel jobb a magyar!
Fényt azt gyűjthetsz, de a Napot
nem gyűjtheted (egyhamar...).

(1920)
A **monolit nagy darab kő**.
Emlékkő is lehet.
Azért **mono**-, mert egyben van,
s a -**lit** jelent követ.

(1921)
A **kompresszió** a **nyomás**.
Összenyomás esetleg.
Sűrítés is lehet, hogyha
nyomással sűrítenek.

(1922)
Elcsépelt szöveg, vagy **szólam**,
vagy **közhely** a **frázis**.
Olyan, amit annyit hallasz,
hogy kiráz a frász is...

(1923)
Ha **komfortos**, hát **kényelmes**!
Ha úgy tetszik: **otthonos**.
Magyar szó magyar szövegben,
az lenne csak ildomos...

(1924)
A **séf** gyakran **konyhafőnök**,
vagy a **főszakács** akár,
és az ínyenc vendég az ő
híres főztjeire vár...

(1925)
A **nótórius megrögzött**,
avagy **javíthatatlan**.
(**Hírhedt**ként, vagy **rosszhírű**ként,
nem használják túl gyakran.)

(1926)
Fölháborodott, **megbotránkozott**.
A **konsternált**, kisbarátom, ilyen állapot.

(1927)
A **nívós** csak ***szintest*** jelent,
ámde **színvonalas**
lett belőle! És értsd úgy, hogy
a színvonal **magas**!

Ám ez nem rejlik a szóban,
ezt csak beleértjük,
mint a ***minőségi*** szónál.
Szintjét ott sem kérdjük...

(1928)
Ha **instruál**: **tanít**, **oktat**
(azt ne mondd, hogy **kócsol**!!!).
Kidobot idegen szókért
nyelvünk kezet csókol!

(1929)
Művel, **termel**, ha **kultivál**,
de ne mondd, hogy ***kedvel***
(az csak tévesen terjedt el).
E tanácsom tedd el.

(1930)
Szplín, vagy akár **spleen**-nek írva,
levertséget jelent.
Csüggedt, **életunt** a **szplínes**,
utálja a jelent...

Mellesleg, a **spleen** csak **epe**.
Ide kívánkozik,
aki **szplín**ben szenved bizony
sosem ***epekedik***...

(1931)
Irizáló: ***tarka-barka***,
minden színben játszik.
Legjobb magyar szó lenne rá
tán, hogy „**szivárványlik**”.

(1932)
A **cezúra** értelméért
nézz bele a szótárba.
Többnyire a **megszakítás**
jelentéssel látod ma.

(1933)
Ultimátum aligha más:
az **utolsó fölszólítás**.

(1934)
A **prémium jutalomdíj**,
vagy csupán csak **jutalom**.
Osztalékként, **járulék**ként
csak nagyritkán hallhatom.

(1935)
Idegenszó imádónál,
ki e téren megrögzött,
az **ad hoc**, ami hirtelen,
ami „egyből” **rögtönzött**.

(1936)
Racionális – hisz tudjuk –
észszerű, vagy **értelmes**.
Magyar szót használni, öcsi,
hidd el nekem, érdemes!

(1937)
Méltányol, vagy **elismer**,
ki **honorál** tégedet.
Legtöbbnyire azonban
egyszerűen **megfizet**.

(1938)
Szatírikus gyakran **gúnyos**,
avagy **csípős** és **epés**.
(S ha szellemes sokkal jobban
vág mint bármely éles kés.)

(1939)
Szerinted magyarul hangzik
a **poszttraumás stressz szindróma**?
Mert oly lendülettel mondod,
minthogyha színmagyar vóna…

A **trauma**, mint ismeretes,
testi, lelki **sérülés**
és gyakran nincsen belőle
elég gyors felépülés.

Visszamaradhat **utána**
sok-sok **ideges tünet**.
Ez az amit kimondani
fönt a három szó szeret.

Körülírhatod magyarul
senki nem akadályoz
és akkor nem tapadsz úgy az
idegen-szó-ragályhoz…

(1940)
A **szindróma tünet**, avagy
egész **tünet együttes**,
mely az orvosi nyelvből a
köz-elfogadásra les…

Ha szorgalmasan használod
az idegen szavakat,
önmegbecstelenítésre
kárhoztatod magadat.

(1941)
Nem magyar szó a **momentán**,
vagy azt hitted netán-tán?
Pillanatnyilagnak mondjuk
túl is, s innen a Dunán...

(1942)
Rigorózussal, barátom,
megint ***dzsókerszót*** fogtál.
Hiszen megfelelőjével
magyar szókincsünk dúskál.

Szigorú, vagy **hajthatatlan**,
merev, **kérlelhetetlen**
és ide sorolható még:
kemény, vagy **kíméletlen**.

Ne bújj idegen szó mögé!
Írj és beszélj magyarul!
Helytelenül használt szókat
tőled más is eltanul...

(1943)
Mi a **lokál**tulajdonos?
Tán egy ***helyet*** birtokol?
Rém pongyola, ha valaki
csupán **lokál**ról papol,

mert **éttermet** ért alatta,
kávézót vagy **cukrászdát**.
Félidegen szavakkal is
fertőzi a magyarját...!

(1944)
Ha **dresszíroz**, hát **idomít**,
ránevel, vagy **betanít**.
Nincs értelme használgatni
más nyelveknek szavait!

(1945)
A **reflektor** csak **fényszóró**,
s ez az ezközt jól leíró,
akárkinek számára is
érthető és szép magyar szó.

Betűszámra, szótagszámra,
jelentésre azonos.
Mért mondod hát idegenül,
magyarázd meg, kis okos!!!

(1946)
A **parvenü** francia szó:
„lent kezdte s magasra tört”.
Újgazdagra mondják, kit a
kultúra „meg nem gyötört”...

(Az mondja, ki e fogalmat
franciául becézi
és a föltört **újgazdag**ot
mindeközben lenézi...)

(1947)
Mondd, én hiába beszélek?
Hisz a **mondén** idegen!
Magyar szavak használatát
ajánlottam melegen!

Nagyvilági személyt jelent,
aki **társaságbeli**
és közben tán **előkelő**,
vagy legalább teteti.

(1948)
Agónia: **haláltusa**,
vagy enyhébben: **haldoklás**.
És sajnos idegen szóval
sem lesz szebb és nem lesz más...

(1949)
Meditáció, barátom,
elmélyülő révület.
Egyik magyar szó sem jó rá,
csak körülírni lehet.

De megéri körülírni,
hiszen ez is -**ció**-s szó,
melyből annyi nyüzsög, hogy egy
szénásszekérre való...

(1950)
Az **unikornis egyszarvú**,
kedves, mesebeli lény.
S hogy te idegenül mondod,
rém elszomorító tény!

(1951)
Az **obligát kötelező**,
vagy **elmaradhatatlan**.
Megint idegen szót használsz,
s ez nálad nem szokatlan!!

(1952)
Katartikus? – **Megtisztító**!
Sajnos gyakran hallani.
Nem értem, hogy miért kell ezt
„idegenül” mondani?!?

(1953)
Hogy mi is a **teátrális**?
Magyarázom neked máris:
színházias, **színpadias**,
megjátszott, vagy **szónokias**.

Idegen szó használata
olyesetben értelmetlen,
ha magyarul is mondhatod
és esetleg jobban, szebben.

(1954)
A **prókátor ügyvéd**, de te
idegenül hebeged,
pedig magyarul betűre,
szótagra is rövidebb!

(1955)
Züllött, **romlott**, vagy **becstelen**
a **korrupt** s így érthető,
hogy **megfizethető**, vagyis
jól **megvesztegethető**.

(1956)
A **margó** a **lapnak széle**,
vagy akár másmilyen **szél**.
Magyar szót használ a magyar,
akár ír, akár beszél!

(1957)
Rövid, amit itt mesélek,
a **pszíche** csupán csak **lélek**.

(1958)
Hű, az **egzisztenciális**
idegen is és hosszú!
Az, ami az élethez kell,
ami: **létfontosságú**.

(1959)
Valami **ritka jelenség**,
tünemény a **fenomén**.
(*Kincsem* nem lett volna kanca,
lett volna tán fene mén...)

(1960)
Az **odőr** szó jelentése
lehet **illat** is vagy **szag**.
Ne használj idegen szókat
és részemről nincs harag...!

(1961)
A **pedofil** beteg egyén,
de mégis büntethető.
Olyan ember, **ki kórosan**
gyerekeket „szerető”...

(1962)
Nem mindenki részeges, ki
szereti a jó bort.
Megalománia pedig
A **nagyzási hóbort**...

(1963)
Hedonikust lám a szótár
olyasminek festi,
amit így lehet mondani:
érzéki, vagy **testi**.

(1964)
Aki **organizmus**t említ,
talán még el nem veszett,
ha megtanulja s úgy mondja:
az az élő **szervezet**.

(1965)
Dokumentál? – **Okadatol**,
bemutat, vagy **tanusít**,
avagy akár egyszerűen
igazol, vagy **bizonyít**.

(1966)
Világossá vált máris,
halálos a **letális**...

(1967)
Neurótikusnak mondják,
pedig csak **idegbeteg**.
Jó lenne, ha így mondanád;
a gyerek is értse meg!

(1968)
A **monstrum** a **szörnyeteg**,
de kicsit sem szokatlan,
olyasmire is mondják, mi
ronda nagy és ormótlan.

(1969)
Statárium idején
gyakran olcsó az élet.
Rendszerint könyörtelen,
azonnali ítélet.

(1970)
Megszállottan, **vakbuzgón** a
Fanatikusan.
Magyar szókat használj, öcsi,
állhatatosan!

(1971)
Már a **lift** is idegen szó,
hátmég az **elevátor**!
Felvonónak mondja aki
nyelvét használni báror!

De az is igaz, hogy néha
valamilyen gépezet,
mivel magasra emelnek:
az **emelő szerkezet**.

(1972)
Ha a **szett** szót hallom, durván
elmondani késztet,
hogy az legtöbbnyire csupán
annyit jelent: **készlet**.

(1973)
Baklövés, vagy **melléfogás**
Az (elavult) **gikszer**.
Fejezd ki magad magyarul.
Az érthetőbb x-szer...!

(1974)
Bár elhangzik kint és bent,
Az **egó** csak **én**-t jelent.

(1975)
Reanimál? – **Újraéleszt**!
Kérdem durván, ridegen,
mi az Isten csudájának
kell ide az idegen?!?

(1976)
Pszichopata: ***lelki lóláb***?
Nem, ez enyhe tévedés.
Elmebeteg. (De amit a
P-C-mond, az agymenés...)

(1977)
Közhely, vagy **előítélet**,
mondaná ember fia,
ámde van, ki idegenül
szól: **sztereotípia**...

(1978)
A **precíz**: **pontos**, **mérethű**.
Ha személy az illető,
akkor átvitt értelemben:
alapos, **rendszerető**.

(1979)
A **banális közönséges**,
közhelyes, vagy **elcsépelt**.
Idegen szó a magyarban?
Haragom nem mérsékelt!

(1980)
A **fieszta** csupán **ünnep**.
Ámde megjegyzés helye:
a **fieszta** lehet még az
ebéd utáni „**henye**”...

(1981)
Hogy kenyeredre mit kenel,
azaz, hogy mit kensz,
azzal nem törődik NÁTÓ,
s éppúgy nem az ENSZ.

Ám, ha **kutyatenyészet**re
azt mondod, hogy **kennel**,
az ellen minden józan lény
haragos szót emel...

(1982)
Ami van a Nap alatt:
a **klíma** az **éghajlat**.

(1983)
Az **anesztézia**, öcsi
– nem csalás, nem szédítés –:
műtét előtti **altatás**,
vagy **érzéstelenítés**.

(1984)
Szivárványhártya az **írisz**,
ám azt is ideírom,
írisz nevű virág is van,
ami nem más: **nőszirom**.

(1985)
A **mizantróp** furcsa fajzat
(hajlama nem érthető),
általánosít s emiatt
világ- s **embergyűlölő**.

(1986)
A **monitor** a **képernyő**,
vagy esetleg **kijelző**.
Csatahajó is volt egykor,
ez ma alig hihető...

(1987)
Jó! – Te tudod, hogy mit jelent.
Azt hiszed, hogy más is tudja?
Hogy a műveltségéből az
autodafé szóig futja???

Kérdezz meg ma **ötszáz** embert,
ki ez újságot olvassa!
Fogadnék, hogy közülük tán
egyetlenegy sincs, ki tudja!

Kinek szánod szövegedet?
Nem azért írsz, hogy megértsék?!
Átlépetté vált e szóval
minden józan, nyelvi mérték!

Eretnek-égetést jelent,
vagy könyvei hamvasztását.
Nem lenne jobb ezt leírni,
mint az idegenszó-mását?!

Ha már idegen szót használsz
– mi rettentően megvetendő –
olyat használj, ami ma már
elterjedt és közérthető.

(1988)
Frenetikus: **egetverő**,
ha akarod: **falrengető**.
Idegent mért veszel elő?!
Magyar szóban van az erő!

(1989)
Predesztinálja? – Na ne mondd!
Szép szó, szinte mesebeli!
Ám, ha magyarul mondanád,
egyszerűen: **kijelöli**...

(1990)
Te már magyar szónak érzed
a **kollégát**, barátom?
Én a **munkatársat** annál
magyarabbnak találom...

(1991)
Plantál: **ültet**, s van rá néhány
átvitt értelmű szavunk.
Sokkal jobb, ha szövegünkel
a magyarnál maradunk!

(1992)
Szószerint csak **szalmaember**
A **stróman** és semmi más.
Egyébként csak **nevét adja**,
de amihez, az csalás.

(1993)
Verseng, avagy **vetélkedik**,
akkor hogyha **konkurál**.
Ha magyarul mondanád hát,
mást biz akkor sem csinál...!

(1994)
Megújul, vagy **fölfrissül**, vagy
új erőre kap akár,
hogyha **regenerálódik**,
mindenképpen **helyreáll**.

(1995)
Pankráció birkózás, de
olyan melyben nincs szabály.
(Ellenfeledből, ha lehet,
fasírozottat csinálj!)

(1996)
Erotikus (ma tán: **szexi**),
mindkettő idegen szó.
Elégedjünk meg annyiban:
érzékileg izgató.

(1997)
Makulátlan: „**szeplőtelen**”,
szószerint csak **folttalan**.
Leggyakoribb jelentése
egyszerűen: **hibátlan**.

(1998)
Kirándulás kerékpárral
karikatúra netán?
Tévedtél, mert **gúnyrajz**, **torzkép**,
túltorzítás igazán.

(1999)
Az **aberrált rendellenes**,
néha pedig **eltorzult**,
avagy **ferde hajlamú** és
esetleg még: **elfajult**.

(2000)
A **frigid hideg**, sőt **rideg**,
közönyös, **érzéketlen**.
Melegség hiányban szenved,
nincsen benne érzelem...

(2001)
Privilégium (de szép szó...):
kiváltság, vagy **előjog**.
Tanulj magyarul barátom,
hidd el nekem, menni fog!

Ezen kívül rád is fér, mert
ki magyar-nyelv-romboló,
akárhonnan nézzük, kicsit
bizony hazaáruló!

(2002)
Amit **kéj-end-édzs**-nek mondasz,
Az barátom, **ká-és-há**!
Ki kényszerít téged arra,
hogy tedd magad marhává?

Magyar honban magyar betűt
magyar hanggal illetik!
Pukkadjanak azok mind meg,
akik ezt nem tisztelik!

(2003)
Indolenciának mondod?
– Szövegedet figyelem! –
Ritkán hangzik el e szó ma,
de attól még idegen...

Nemtörődömség, kisöcsém!
Mely azonnal érthető.
Idegen-szó használatból
a hencegés mérhrtő!

(2004)
Kikupálódsz, ha nem haszná-
lod e szót, hogy **okkupál**.
Hiszen az csak **elfoglal**, vagy
más jelentése: **megszáll**.

(2005)
Elmaflultál, nem is vitás,
ha azt mondod **inenzitás**,
s a magyar nem erősséged,
ha nem ismersz **erősség**et!

(2006)
Van olyan szó, kisbarátom,
az értelmét nem találom,
pedig Rejtő Jenő tudta,
ő használta ezt: **strazzista**.

(2007)
Mily „gyönyörű” szó ez:
paralizálódott.
Megbénult! – S értelme
máris megoldódott...

(2008)
Ha **impregnált**, **átitatott**.
Nem vagy faragatlan,
ha szerinted jelentése
lehet még **vízhatlan**.

(2009)
Lám a **gázsi bér** is lehet,
fizetés, vagy **díjazás**,
vagy **amit kapsz felléptedért**,
az is **gázsi**, kispajtás.

(2010)
Kétségbvonható, avagy
kérdésesnek tekinthető!
Nagyon mafla gyerekesség
a **megkérdőjelezhető**!!

Ez olyan gyakran hallható
(fülemet már nem hegyezem),
ám hasonlón mafla módon
megfölkiáltójelezem:!!!

(2011)
Lét az **egzisztencia**? – Ne félj,
néha **egyén**, vagy **személy**!
Ámde van rá több szavunk még,
íme: **életlehetőség**.

(2012)
A **neglizsé** a **pongyola**.
(S az ember egyet gondola:
lehet, hogy a **nyeglizsé** a
nagyon hanyag pongyola...?)

(2013)
Ha **ignorál**, **semmibe vesz**
(asszem ezt már írtam
és akkor is az idegen szó-
nak a láttán sírtam!).

(2014)
Azt mondja, hogy az illető
tabetikusan jár.
Ez annyira idegen, hogy
ez már nekünk nem jár!

Gerincvelő sorvadásos,
aki emígy mozog.
Ám szinte kár megjegyezni.
Túl orvosi dolog!!

(2015)
A **megalit nagydarab kő**,
de mindenkit magállít,
ki meglátja s megcsodálja:
mekkora és mér' áll itt?

(2016)
Determinál? **Meghatároz**,
vagy előre **kijelöl**.
Miért bujkálsz az érthető,
pontos magyar szó elől?!

Betűszámra, szótagszámra,
jelentésre **azonos**.
Mért mondod hát idegenül,
magyarázd meg, kis okos!!!

(2017)
Itiner? – Na nehülyéskedj!!!
Hogyha magyarul beszélsz?
Hallgatóságodtól mennyi
idegentudást remélsz?

Útiterv, vagy csupán annak,
mit tervezel **sorrend**je.
Furcsa, hogy e szót valaki
magának megengedje...

(2018)
Vízben, légben **örvénylés** a
turbulencia.
Más nem használja e szót, csak
nyelvi maffia...

Háborgást is jelenthet az
átvitt értelme.
A magyar szó használata
nyelvünk védelme.

(2019)
Fából vaskarika, avagy
mozdulatlan szél.
Aki **paradoxon**t mond, az
ilyenről beszél.

Önmagának ellentmondó
lehetetlenség.
Az *égő víz* lehetne rá
tán jó példa még.

(2021)
Csak úgy juthat messzi Pista,
ha kicsit sem pesszimista,
nem **kishitű**, nem **csüggedő**,
reményvesztett defetista!

(2022)
Befejezett, **teljesített**,
ha **abszolvált**, vagy **elvégzett**.
Idegenszó imádatra
ítélt téged tán a végzet?

(2023)
A **szordínó hangtompító**.
Nagyon ritkán használt szó.
Jó lenne hogyha rájönnél,
magyarban magyar szó jó!

(2024)
Ideggyenge, avagy **fásult**
is lehet az **enervált**.
(*Milyen?* – kérdésre válaszol,
nem arra, hogy *Mit csinált?*)

(2025)
Az **intrika ármány**, avagy
áskálódás is lehet,
amit elkövetni sajnos
jónéhány ember szeret...

(2026)
Jaj, a **malter habarcs**, de a
szó bohóckodik velem,
mert teljesen más volt ám az
eredeti értelem!

Őrlemény volt, mit például
búzából őrölt malom.
Ám e szó már németben is
rém elavult mondhatom...

(2027)
Ha **szervíroz**, hát **fölszolgál**
vagy esetleg **tálal**.
Van még, ki idegen helyett
magyar szókat vállal?!

(2028)
Orvostanhallgatónő ám
a személy, ki pedig a
te szóhasználatodban a
vadidegen **medika**!

(2029)
Kövérkés, vagy **teltkarcsú**, sőt
még **dundi** is lehet,
kit te hetykén és hanyagul
így nevezel: **molett**.
(Szegény nem így született
s ilyen nem is ma lett...)

(2030)
Inspekciós? **Ügyeletes**,
avagy **szolgálatos**.
A szóhasználatod legyen
magyar és tudatos!

(2031)
A **vibráció** csak **rezgés**!
Minek ide idegen?
„-**ció-**s” szóból közel négyszáz (**!!!**)
rongál nyelvet idebenn’!

(2032)
Deprimáló: **lehangoló**
és van rá még négy-öt szó!
Ha magyarban válogathatsz,
az idegen mire jó?!

Betűszámra, szótagszámra,
jelentésre azonos.
Mért mondod hát idegenül,
magyarázd meg, kis okos!!!

(2033)
Impulzívitást (amit én
impulzitásnak is láttam...),
lobbanékonyságnak, **hév**nek
tünteti föl a szótáram.

Az **impulzív indulatos**.
És ez leszögezhető.
Tehát **heves**, **lobbanékony**
is egyben az illető.

(2034)
Gazdasági föllendülés
főleg a **konyunktúra**.
Hogy **csillag-együttállás** is,
ki gondolna még arra?

Pedig hát azt is jejenti,
akár a **konjunkció**,
ami pedig **kötőszó** is.
Lám, a szótár mire jó!

(2035)
Jó ám, ha az ember a saját anyanyelvének hisz,
melyszerint **üzletvezetőnő** csupán a **direktrisz**...

(2036)
Akkor, hogyha **disztingválsz,**
te csak **megkülönböztetsz**.
Ki idegen szót mellőz,
az engem lekötelez...

(2037)
Ím, a **plümó** „gyönyörű” szó,
de teljesen elavult!
Aki **dunyhát** nevez így ma,
az teljesen elvadult...

(2038)
Az **ornátus díszöltözet**,
ha úgy tetszik **díszruha**.
Nyelvőrzők nélkül a nyelvünk
elárvultan mostoha...

(2039)
Hangszín, avagy **hanglejtés** is
a **moduláció**.
Térülsz-fordulsz és hipp-hopp már
itt van az új **-ció**!

Magyarázom, hogy **-ció**-ból
már elegünk vagyon!
Elárasztották nyelvünket
nem kicsit, de nagyon!

(2040)
Ha **inklinál hajlandó**, vagy
valamire **hajlamos**,
vagy valami felé **hajlik**,
használni nem ildomos...

(2041)
Az **orgánum** sokértelmű,
még **érzékszerv** is lehet,
de leggyakrabban használtan
hangzat, vagy **hangszínezet**.

Folyóirat, **újság**, **közlöny**,
s még, mint **szócső** sem ritka
(Olyan madár, amelyiknek
szűk a kicsiny kalitka.)

(2042)
Inszcenálva? Ne hülyéskedj!
Nem egyszerűbb magyarul?
Megrendezve! Mert ha nem, hát
a nyúl füle lekonyul...

(2043)
Uniformizál? – Na ne mondd!
Egységesít mért nem jó?
Egyöntetűvé tesz, avagy
egyenlősít is jó szó.

(2044)
A **cinizmus**, kis barátom,
lehet **kiábrándultság**,
eszményvesztettség, amikor
csalódást kelt a világ...

(2045)
A **podkászt**, ahogy itt látom,
a **közzétett hanganyag**,
vagy **videó**, mit letölthetsz,
hogyha nem vagy túl hanyag.

Ehhez persze világhálón
terjeng és elérhető.
Ki kíváncsi hozzáférhet...
(Azt hiszem, ez érthető.)

Ha már bejött e fogalom
és átvettük rá a szót,
podcast-nak csak akkor írd, ha
méltóságod sosem vót...!

(2046)
Rajongónak mondhatod, mi
idegenül csupán **fan**.
(S el ne felejtsd, hogy ilyen szó
a magyar nyelvben is van!)

(2047)
Miután **fétis** a **bálvány**,
a magyarázatom tiszta:
a **bálványimádó** ezért
nem más, mint a **fetisiszta**.

(2048)
A **brutális nagyon durva**,
állatiasan kegyetlen.
(Olyannyira, mint amennyi-
re a nagy síkság hegyetlen...)

(2049)
A **miliő környezet**,
de **hangulat** is lehet.

(2050)
Gyanúba keverő helyzet,
szégyent hozó, „**lejárató**”,
avagy **ocsmány hírbe hozó**.
Mindez a **kompromittáló**.

(2051)
Hajat szoktak **ondolálni**,
ami **hullámosítás**.
(A régi szóátvételben
divat volt, mi franciás,
ami pedig ma zajlik az
az angolos agymosás...)

(2052)
A **royalista**: **királyhű**,
vagy csupán csak **királypárti**.
(Mert ma oly ritka a király,
e szót nem ismeri bárki...)

(2053)
Divat volt régen a **plasztron**,
minek **ingmell** a neve.
Ma már kiment a divatból,
nem találkozol vele.

(2054)
Furcsa szóval találkoztam.
Aszongya, hogy: **skrofula**.
Görvélynek mondja szótáram,
ami **éppolyan** fura!

Sürgősen utánanéztem
– nem kíméltem magamat –
kiderült, hogy **golyvaszerű**,
nyakon támadt daganat.

(2055)
Szimpátia? – barátocskám,
egyszerűen **rokonszenv**.
(Mi nyelvünket egyben tartja,
nyelvhűségünk és nem enyv...)

(2056)
Azt hittem, hogy nincs ilyen szó,
már-már azt hittem, hamis:
poltron. Kiderült, hogy **gyáva**
s egyben kicsit **lusta** is.

(2057)
Hej, a **denaturált**, öcsi
– ami nálunk főleg szesz –,
olyasmi, amit nem ihatsz
(és persze nem is ehetsz).

„***Természetes-telenített***”
lenne a jó fordítás,
ám ilyen szó nincs, tehát az
értelmét vedd, kispajtás.

(2058)
Aki fertőzésre kényes,
jó, ha **ellenállóképes**,
vagy **immúnis** – feltétlenül –
így mondanád idegenül.

(2059)
Azt mondod, hogy **dresszurált**?
Hiszen ez idegen szó!
Egyenértékű és magyar:
idomított. – Mért nem jó?

(2060)
Neologizmusnak mondják,
mi **új nyelvi jelenség**.
Néha előnyös dolog, de sajnos
elég gyakran ellenség.

(2061)
A **mém** valamilyen **mondás**,
avagy akár csak egy **szó**.
Ám az is előfordulhat,
hogy egy rövid **videó**.

Világhálón terjed s néha
terjesztheti szájról száj.
Lehet akár szellemes is,
vagy olyasmi, ami fáj...

(2062)
Amnézia: **emlékezetvesztés**, avagy **-kiesés.**
Bár az orvosi nyelvből jön, terjedő kifejezés.

(2063)
Ha **spirituális**: **lelki**,
esetenként **szellemi**.
Megsúgom, hogy nekem e szó
sosem szokott kelleni.

(2064)
Kollektív (például munka):
közös, avagy **együttes**.
Magyarul fejezd ki magad,
hidd el nekem, kényelmes!

(2065)
Aki **kreál**, az **létrehoz**,
teremt, **alkot**, **létesít**,
tervet készít, amit aztán
gyakran **meg** is **valósít**.

Idegenszó használata
anyanyelvet károsít.
Olyan nyelvét, mely téged az
egekbe visz s boldogít!

(2066)
Maximális mindenképpen
legtöbb, vagy **a legnagyobb**.
Mondd magyarul, mert szerintem
az is mindenképpen jobb!

(2067)
Azt mondják, hogy **elbeszélő**
költemény a **románc**.
A **glazúr** meg – ezt én mondom –
leggyakrabban **zománc**,
ámde néha lehet **máz** is,
és a **románc**, egész más is:
regényes szerelmi viszony...
Ilyen is van, bizony, bizony!

(2068)
Tisztességtelenség, avagy
jellemtelenség
és **becstelenség** is lehet
az **inkorrektség**.

(2069)
Az alkotó művész saját
kisujjából szop'.
A **plagizál**ó pedig meg
csak másoktól **lop**!

Idegenszó mögé bújtál,
mint annyiszor már.
Úgy látom, hogy esetedben
minden szóért kár...

(2070)
Ha magyar szövegben látom
ezt a szót, hogy **enunciál**,
nem kicsit rökönyödöm meg,
sőt, még az eszem is megáll!

Mert hát **kinyilvánít**, **kimond**,
kinyilatkoztat, **kijelent**,
kihirdet, neked tán kevés,
s nem elég értelmet teremt?

(2071)
Igazgatóság is lehet
– magyar szóban nincsen hiány –
ám a **direkció** gyakran,
s rém közönségesen: **irány**.

(2072)
A **spicli** egykor csak **kém** volt,
ámde „fejlődött” e szó,
ma már inkább **följelentő**,
besúgó, vagy **áruló**.

(2073)
Mondhatod, hogy **összefüggés**,
kapcsolat, avagy **viszony**,
de ne mondd **reláció**nak,
mert az számomra iszony!

(2074)
Dúskálhatsz magyar szavakban,
mint: **merev**, vagy **hajthatatlan**,
kérlelhetetlen, **kemény**,
szigorú. – Nem értem én,
hogy mi a szösz van veled,
mert te mégis – nagy ívben – a
rigorózust kedveled?

(2075)
Ha valaki vidáman a
magyar szókincsből merít
olyan szavakra bukkanhat,
mint a **méregtelenít**.
Ami átvitt értelemben,
például **kijózanít**.

Milyen szókincsből merít az
– és a magyarral hogy’ áll –,
ki nem **méregtelenít** ám,
de viszont **detoxikál**?!

(2076)
Proszcéniumpáholy olyan,
színházi fogalom, mely
oldalról színpadra látó,
mégis előkelő hely.

(2077)
Az **intráda** ritkaszó, de
került már magyar szövegbe.
Azt jelenti, hogy **belépés**
(például egy jelenetbe).

(2078)
Malícia? – **Rosszmájúság**
(vagy **kajánság**, de viszont
a **kajánság** túl enyhe szó
és itt nem eleget mond).

(2079)
Már megint egy **-ció-**s szavunk,
ím a **rezignáció**.
Hisz erre a magyarban van
unos-untig elég szó!

Fásultság, **reménytelenség**,
csüggedtség, vagy **lemondás**,
beletörődés – s tán több is,
ha az ember tovább ás...

(2080)
Frazeológia? – Ni csak,
erre nincsen szód?!
Szóhasználat, vagy pediglen
kifejezésmód.

(2081)
Átvettünk egy rövid szócskát,
mely pedig a **gén**.
Ellene – hisz nincs jobb szavunk –
nem ágálok én.
Ámde van egy származéka,
ami nekem fáj,
az **archeogenetika**
hangzás-borzadály!
Rettentően idegen és
túl hosszú a „lé”!
Miért ne fordítanánk le
génrégészetté?!

(2082)
Emberekről van szó!
Evakuáció?
Tudod, hogy mit jelent?
Váku’mot teremt!

Mit mondani akarsz,
kiürítés lenne.
Nálad a „pakliban”
magyar szó nincs benne?!

Te **légüres teret**
csinálnál emberből?
Akkor már gépfegyver
szerintem szebben öl...

(**2083**, ezúttal nem vers, hanem rejtvény)
Hogy mondható másképp az idézőjelbe tett
kifejezés idegen szavak haszálatával:
„Túl az ó törve **tárnics**-csal”?

(2084)
Középkorban mindazokat
ráhúzták a karóra,
kik nem **óránként**-et mondtak,
hanem azt, hogy **per óra**...!!

(2085)
Ettől megállt ám az eszem
– és sajnos még mindig áll –,
hogy az **igényt tart** helyett te
ezt használtad: **vindikál**!

(2086)
Nem árt, ha most versem által
bárki gyorsan értesül:
aki **taksál**, mást sem csinál,
értékel, vagy **felbecsül**.

(2087)
Konstatál-nak mondod? Ezért
fülöncsíphet a vércse...
Mondd szépen **megállapít**-nak,
hogy gyerek is megértse!

(2088)
Szálljatok le emberek egy
értelmetlen szóról,
amely mást sem tesz, csupáncsak
egy szótagon spórol!

Hisz a **félre**vezet helyett
ez **semmit** se jelent!
A **meg**vezet kegyetlenül
fertőzi a jelent**!!!**

(2089)
Leg**magasabb** sebesség?
Mivel állsz te itt elő?!
Németté, vagy angollá vált
fejedben a kis velő?

Ha nem tudnád, minálunk a
sebesség **nagy**, vagy **kicsi**.
Hogy magyarul gondolkozol,
az ember el nem hiszi!

(2090)
Szeretjük az állatságot
s gyarapítjuk szorgosan:
volt **minőségi**, **fajsúlyos**,
s most már **méretes** is van!

Kicsit sem dereng az nektek
kedves hölgyek és urak,
hogy ezek mind **teljességgel**
jelentésmentes szavak?!?

Minden **minőségi**, csupán
az a kérdés jó, vagy rossz?
S a legkönnyebb gáz: Hidrogén,
kegyetlenül **fajsúlyos**!

Megmérhetjük a kiskutyát,
noha még csak két hetes,
kiderül róla, hogy bizony
már akkor is **méretes**...!!!

(2091)
Szeplőtelen, vagy **folttalan**,
fedhetetlen, vagy **ártatlan**,
vagy egyszerűen **hibátlan**.
S te azt mondod **makulátlan**?!

(2092)
Disznóölést mi követi?
Igen gyakran disznótor.
Vajon mit kell megölni, hogy
készülhessen a **nesztor**?

Halk zajokat nevezhetünk
teljes joggal nesznek,
miket aztán a **nesz-tor**on
jóízűen esznek?

Nem egészen, mert **rangidős**t
jelent ez a szócska.
És azt **nesztor**nak nevezni
rém régies, ócska!

(2093)
Karizmatikus a kovács,
mert erős a karizma?
Ki ezt neked így meséli,
az téged bepalizna.

Sajnos, mint az **ikonikus**,
ma már ez is divatszó.
Sokaknak még érthetetlen,
tehát akkor miért jó?

Varázslatos valaki, sőt,
olyan **kisugárzású**.
Mondhatnánk, hogy **elragadó**,
vagy **varázsos hatású**.

(2094)
A **primitív**, kis barátom,
legtöbbször **kezdetleges**.
Ritkán mást is jelenthet még
és az is mind érdekes.

Nézz utána a szótárban,
megkérlek, légy oly ügyes.
Magyarul, jól megtanulni,
hidd el nekem, érdemes...!

(2095)
Szótár mondja: **szak-szó-kincs**.
Arra magyarázat nincs,
miért mondod fűnek, fának,

ember fiának, lányának
te – **ter-mi-no-ló-gi-ának**?
Ne legyél ekkora hólyag!
Magyarul csak három szótag...!

(2096)
Tranzakció? – Mint szó, „mesés”!
Többnyire csak **üzletkötés**.
Mondom én, bár lelked fonnyad,
eztán majd magyarul modjad!

(2097)
Tudja ember lánya, fia
azt, hogy az **anomália**
kint is, bent is, fönt is és lent,
rendellenességet jelent.

Lehet, hogy csak te nem tudod?
Józan eszed hová dugod?
Nem választasz ki szavakat;
szajkózod, mi szádra akad...

(2098)
Sokszor mondtam ezt már előbb,
A **változat** nem lesz „menőbb”,
hogyha a nyelvünket rontod
s te csak **verzió**nak mondod!!!

(2099)
Az **incidens** – nem mondtam még?
Közbejött kellemetlenség.
(Ám, ha az csak apró eset,
incifincidens is lehet...)

(2100)
Monitoroz? Na ne viccelj!
Állandóan megfigyel.
Itt használni idegen szót,
a fészkes fenének kell!!

(2101)
Az **impulzus indíttatás**,
avagy **ösztönző lökés**.
Idegen szó használata
magyar szókincs öldöklés!

(2102)
Ezt se tudod már magyarul?
Vagy még nem? – Uram fia!
Késedelem, **lemaradás**
a „gyönyörű” **restancia**.

(2103)
Szobrászt, festőt, zeneszerzőt
így nevezünk: művész.
Ki helyettünk gondolkozik,
az pedig a **műész**.

(2104)
Na ne mondd már azt, hogy **ceó**,
mert hülyének nézlek
s attól, hogy ez nem csak látszat.
kimondottan félek!

Hogy újabban az angolban
ceó az **igazgató**?
Magyarban csak az mondja, ki
szándékkal bohóckodó...

(2105)
A **komponens**: **összetevő**.
jól érthető és magyar szó!
Idegenül mondanod ezt,
mondd meg nekem, mire való?!

(2106)
Kíváncsi vagyok, hogy agyad
működőképes-e, ép?
Miért mondanád **etnosz**nak,
ami egyszerűen **nép** ???

Népebb lesz-e attól a **nép**,
ha a szó rá görög?
(A dinnye is csak azért az,
mert gurítva görög...)

(2107)
Ősi attól kicsit sem lesz
ősibb – mondom neked máris –
ha te nyakatekerten így
nevezed: **primordiális**!

Azt hiszed, hogy már mindenki
akárcsak te, olyan bölcs?
Hogyha igen, azt ajánlom,
józanításodra költs!

(2108)
De sokszor mondtam már: **szuverenitás**,
függetlenség, **önállóság** s aztán semmi más!
Idegen szóval mondanod hidd el, kis pajtás,
mérhetetlen ökörség és rém hülye szokás!!!

(2109)
Miket beszélsz **origó**ról? Ilyen madár nincs!
Ha tudnád, hogy a szókincsünk, milyen csodás kincs,
nem használnál mafla szókat, azt elhiheted.
Hisz az **origó** nem más, mint **kezdet**, **eredet**!

(2110)
Mondd csak, neked tán a magyar
keserítő méreg-e?
Mert hiszen a **mítosz** nem más:
monda, **mese**, **hitrege**!

(2111)
Hűha! A **szuverenizmus**
-**izmusból** oly izmos,
amilyet magyar szövegbe
igenfurcsa víz mos.

Szótáramban sincs még benne;
saját fordítás:
függetleneskedés, avagy
önállóskodás.

Hogy megértsük, tudni kéne,
mi a **szuverén**?
Hidd el nekem, sok ember azt
sem tudja, szegény...!

(2112)
Virtuális? – **Látszólagos**.
(Ezt én már mondtam is.)
Képzeletbeli, vagy akár
nem létezőn **hamis**...

(2113)
Démonizál? – Jaj, de rossz szó!
Démont csinál belőle?
Ugye, hogy nem. – Ezt mondanád:
démonnak állítja be.

Avagy **ördöggé nyilvánít**
– ez lenne a magyar szó,
amely, értelemszerűen,
magyar szövegbe való!

(2114)
Ha tanulni akarsz,
velem reggelizz ma.
Természeti csapás,
lásd a **kataklizma**.

(2115)
Ha nem tudnád, hát tanuld meg,
tán nem késő még:
Az **Antarktisz** egyszerűen
déli sarkvidék.

És az **földrész** a javából!
Jéghideg, de nagy.
S ha te **kontinens**nek mondod,
elég mafla vagy!

(2116)
A **migráció**, barátom,
csupán **vándorlást** jelent.
Ám ma **bevándorlás** címén
„gazdagítja” a jelent...

(2117)
Szolidaritás? –
Bajtársiasság.
Hiányától szenved
gyakran a világ...

(2118)
Bár magyarul hangzik,
mint a disznótor,
fényszóró magyarul
lám, a **reflektor**.

(2119)
Bármennyire szerethető
az idegen étel,
nyelvben nem jó idegen szó.
a **tézis** csak **tétel**.

(2120)
A **naív** olyan **gyemeteg**
és oly rém **hiszékeny**,
hogy csak sajnálkozunk rajta,
s mosolygunk szegényen...

(2121)
Mutatós, vagy **jól mutató**,
esetleg csak **tetszetős**.
Reprezentatívnak mondod?
Mért vagy idegenszó-hős?!

(2122)
Jaj!- A **gravitáció**,
megdöbbentőn mafla szó!
Csak **nehézkedést** jelent,
de használják kint és bent.

Magyar szónak kényelme:
magyarul van értelme.
Szabatos és mindjárt más
a magyar **tömegvonzás**!

Azt mondja, **amit jelent**,
nem használva idegent,
még a hangzása is szebb
s egy szótaggal rövidebb...

(2123)
Lélegzetem is eláll!
Mifene a **vacillál**?!
Tétovázik, **habozik**
lenne rá jó szó pedig!

Divatjamúlt szavakat
már a kutya se ugat,
csak, aki még makacsul
buta szókat eltanul...

(2124)
Ide figyelj, kispajtás,
magyar szónak sírt ne áss!
Motiváció nem más:
kedvkeltés, **indíttatás**.

(2125)
Szádból dől az okos beszéd...
Az tartsa föl hát a kezét,
aki érti (el ne fuss!),
hogy mi a **pragmatizmus**?

Számold meg és térj magadba.
Magyar szókincsed van adva
s látod abból ki nem hág
a **gyakorlatiasság**!

Avagy neked mindegy lehet,
értik-e a beszédedet,
úgy ülsz a „Tudáshegyen”,
ha a szavad idegen?

(2126)
Kötelez a nyelvhűség,
ezért a **jogszerűség**
jobb lemme ám, kispajtás,
mint a **legitimitás**!

Az lenne ám a pompás
– *„leges-legitimitás”* –
ha a szádra nem jön más
csak magyarszó, kispajtás!

(2127)
Katalogizál?
(Kata mit csinál?)
Besorol, te szerencsétlen!
Gondolkozz és ne légy tétlen.
Magyarul beszélsz,
magyarszóval élsz!
Avagy – a szívem elszorul –
te már nem is tudsz magyarul?!

(2128)
(Fűre fekszik, fűre áll is?)
De szép szó a **szűrreális**!
(Nem fekszik rá, gyepet nem ront.)
Valóságtól nagyon elvont.
Mint e szó, mely téged üldöz,
semmi köze sincs a fűhöz...

(2129)
Privát szférát – hogy megértsék –
mondhatnád így: **magántérség**.
Mert tán elnyelne a tömlöc,
ha mondanád: **magángömböc**...
Pedig az nem bamba kása,
a szó pontos fordítása!

(2130)
Mióta az EU fölött nincs már glória,
különösen mafla szó az **eufória**.
Mert hát **örömmámor**t jelent, s tudjuk, az EU
ma már olyan, mint szekrény, mit szétrágott a szú...

(2131)
A **ciklikus amnézia**
teszerinted mi lehet?
Az időnként **visszatérőn**
elvesztett emlékezet?

Igen! – De hát akkor sajnos
szívem újfent elszorul –,
hogyha ezt ily szépen tudod,
mért nem mondod magyarul??

(2132)
Archetípus: **ősjelenség**,
őskép is lehet.
Mi lenne, ha szókincsünkből
nyernél ihletet?

(2133)
A **kicsekkol** gyönyörű szó
és mégsem tetszik!
Ha magyarra fordítanád:
kijelentkezik:

(2134)
Traumatizál? – Na ne vadulj!
Már a **trauma** borzalom!
Milyen **marha** szókat használsz
a magyarban, angyalom?

Hisz a **trauma sérülés**, vagy
megrázkódtatás.
Traumatizál: **megrázkódtat**.
hidd el, semmi más!

(2135)
Narratíva = elbeszélés?
Ma már nem jelent mesét.
Szöveg, mellyel szédítik az
embereknek az eszét!

Tán a jegjobb fordítása
lenne a **süket duma**,
ám ha ezt így kimondanák
kicsit csúnyán hangzana!

(2136)
Te mit gondolsz, ha szövegben
egyszercsak az áll,
hogy hát valaki, valamit
evangelizál?

Azt mondják, hogy **örömhír** az
evangélium. – Tehát,
örömhíresít lenne az
evangelizál. – Nahát!

(2137)
A **skandalum**, édes fiam,
molyirtószer szagú szó
Botrányos, hogy elővetted.
Mondd, a **botrány** mért nem jó??

(2138)
Energikus: **erőteljes**!
Kell ennél egyszerűbb szó?
Megsúgom, az **erélyes** is
Fejszótáradba való!

Őrizd meg a méltóságod!
Ne alázd meg magadat!
Ha van magyar szó, ne használj
vadidegen szavakat!

(2139)
Konfrontáció, barátom,
a leggyakrabban
összetűzés értelemmel
van ma divatban.

Nem egészen értem, hogyha
magyarul beszélsz,
miért nem a szókincsünknek
szavaival élsz?!?

(2140)
Azt akarod mondani, hogy
visszatekintő?
A rém hülye **retrospektív**,
hogy kerül elő?

Magyar szónak értelme van:
rögtön érthető!
Nem kell jelentést tanulnod,
pihenhet a fő...

(2141)
Jaj, de jó a **szkepticizmus**!
Hiányzott nekem!
Magyartalanabb hangzást már
nem találsz, szivem!

Bizalmatlankodást jelent,
hitetlenkedést.
Aki képes és használja,
érdemel verést!

(2142)
Lám a **traumatikus** is mily
rettenetes szó,
hisz semmi mást nem jelent, mint
megrázkodtató!

Idegenül jár az eszed,
idegenből merítsz szót,
ami úgy illik nyelvünkbe,
mintha mézbe szórnál sót!!

(2143)
Konfrontatív: **szembeszálló**!
Mért nem jó ez magyarul?
Idegen szótól a nyúlnak
merev füle lekonyul...

Idegen szó mögé bújsz, mely
téged el nem takar!
Magyarul mondja az **ember,**
mit mondani akar!

(2144)
Van szó, mely tetemre hív?
Hallási az **auditív**!

(2145)
Mi a fene a divatszó,
mely így hangzik: **posztol**?!?
Föl se ismernek téged már
eme nyelvi kosztól!

Netán az őr áll a vártán
és ott árván ***posztol***?
Vagy **közzétesz**el valamit
s így híreket „**osztol**”?

Idegen szó használata
olyesetben értelmetlen,
ha magyarul is mondhatod
és esetleg jobban, szebben.

(2146)
Miután a **narratíva**
elhitetésre szánt szöveg,
a **koherens narratíva**,
mit gondolsz mi, kisöreg?

Összefüggő narratíva...!
Nem világos eleve,
hogy a hülye szövegnek is,
ősszefüggni kellene?!?

Van akinek a magányos
idegen szó nem elég.
kell előtte, vagy utána
még idegen függelék...

(2147)
Te komolyan használod ezt?
Honnan kotortad elő?
A **virtigli** szótól megáll
elme, ész és agyvelő!!

Hiszen semmi mást nem jelent,
mint **igazi**, **valódi**!
Újonnan jött használatba,
vagy elrettentően ósdi?

(2148)
Úgy látom, rajtad megesett a **kitoláció**,
mert azt hiszed helyes szó a **kitaláció**!

(2149)
A **szarkazmus** csúnyán hangzik,
-kazmus ide, vagy oda...
És a madárhoz sincs köze,
mert hát a ***-zmus*** micsoda?

Maró gúnynak, **sértő gúny**nak,
durva gúnynak mondhatod,
és ha magyarul mondanád,
lenne csak jó a napod.

(2150)
Azonosság, sőt néha az
önazonosság helyett,
fészkelt magának magyarban
az **identitás** helyet!

Ám e szónak a nyelvünkben
semmiképpen sincs helye!
És aki ezt be nem látja,
kimondom én: **rém hülye!!!**

Betűszámra, szótagszámra,
jelentésre azonos.
Mért mondod hát idegenül,
magyarázd meg, kis okos!!!

(2151)
A **kontextus** a szövegben
– hiszen szövegről van szó –
mindig csupán **összefüggés**!
S nem tudom, hogy mire jó?!?

Elárulok neked most egy
ménkű nagy igazságot:
nem az idegen szó hibás
abban, hogyha használod!

(2152)
Az **intenzitás erősség**
s néha talán **hatásfok**.
Tanuld ezt meg, kisbarátom,
hidd el nekem, menni fog!

(2153)
A **funkció működés**, de
lehet még **feladatkör**.
Fölösleges **-ció**s szó és,
ki használja rém ökör!

Háromszáz **-ció** végű szó
fertőzi a nyelvünket,
jó lenne ám irtani és
pusztítani mind őket!

(2154)
Az **incidens** olyan **eset**,
mely **közbejön** és **zavar**.
Nem hiba a körülírás,
jobb az úgy, hogyha magyar!

(2155)
Az **aktus**, vagy **cselekedet**,
vagy egyszerűen csak **tett**,
ám nem ritkán – mint tán tudjuk –
közösülést jelenthet.

(2156)
Mondj nekem csak egyetlen egy
okos, józan érvet,
a szó: **intelligencia**,
magyarban mért élhet?!

Hiszen **nano-fikarcnyit** sem
– hidd el ezt énnekem –
jelent mást, mint a rövidebb,
magyar szó: **értelem**!

Ne alacsonyítsd le magad
divatszó-szolgává,
fölösleges idegen szók
szorgos szajkójává!

(2157)
Konzult nem tartanak tálon!
Akkor mi a **kozultál**?
(Van fatál és levesestál,
ezüsttál és üvegtál.)
Tanácskozik! – S ha nem tudod,
magyarul nem tanultál...

(2158)
Holisztikus?- Ne hülyéskedj!
Ki érti meg ezt a szót?
S ha nem értik, használata
ugyan mirevaló vót?!

Teljességet átölelő,
teljességre törekvő...
Hogyha ezt így mondod, öcsi,
megérti férfi és nő...!

(2159)
Adaptációsnak mondod,
de mit értesz alatta?
Idegen szók mögé bujkál,
ki a lelkét eladta.

Átdolgozott is lehetne,
kérdés az összefüggés.
Ha magyar szókat használnál,
az lenne ám a mesés!

(2160)
Fixáció? Szép, furcsa szó!
Szövegedből úgy veszem,
rögzítettségnek értetted.
Igazam van, öregem?!

(2161)
Heroizáló? – Na ne mondd!
Hősiesítő nem jó?
Hőssé tevő, avagy akár,
hőssé magasztosító.

Látod, öcsi, a magyarban
három, finom árnyalat.
De te az idegen szóra
kötelezted magadat!

(2162)
Esztelenség, vagy **butaság**,
vagy **hülyeség**, vagy **marhaság**,
agyalágyultság, **badarság**.
Mindez, ha te úgy mondod, hogy
idiótaság!

(2163)
Abszurditásnak mondod, mi
lehetetlenség?
Magyar szövegben ez a szó
nyílt **képtelenség**!

(2164)
Teljesebb lesz-e a **teljes**,
ha nyelvünket rontod
és idegen szót használva
totálisnak mondod???

(2165)
A **szféra** bár **gömb**öt jelent,
lehet **tér**, vagy **térség**.
Magyarul mondd, barátom, hogy
gyerekek is értsék!

És magyarul mondhatod még
akár **hatáskör**nek.
Magyar szóba a fogaid
bele csak nem törnek...

(2166)
Fölsorolom, barátom, a
pátosz mi minden lehet,
hogy az okos, kis szótáram,
mily értelmet emleget:

hév, **hevültség**, **szenvedély**, vagy
akár **emelkedettség**.
Szónokiasság, sőt „**dagály**”
és néha **fellengzősség**.

Ekkora a választékod,
barátom, látod ugye?
Használd hát az anyanyelved
és ne légy többé gügye!

(2167)
A **mítikus mondai**, vagy
egyszerűen csak: **mesés**.
Idegen szó használata
nyelvi eltévelyedés!

(2168)
Pittoreszknek mondani,
ami csupán **festői**,
oly botor, mint **femininn**nek
mondani, ami **női**!

(2169)
Jaj, a **motiváció**
agyonhasznált divatszó,
pedig kint, bent föntés lent
csak **indíttatás**t jelent.

(2170)
Reményvesztett, **elcsüggedt**,
lemondó, vagy **elfásult**,
ha úgy tetszik, ehhez még
beletörődött társult.

Ámde mindezek helyett,
nálad a **rezignált** állt...
Ki magyarra tanított,
valamit rosszul csinált!!

(2171)
Mennyivel rosszab a **válság**,
ha **krízis**ként említed?
Avagy talán nem is rosszabb,
de kicsikét enyhültebb?

(2172)
Búskomor, vagy **bánatos**,
bús, **lehangolt**, **szomorú**.
Nálad: **melankólikus**...
Ez a nyelvi nyomorú'!

(2173)
Lebecsül, vagy **lekicsinyel**,
kicsinységnek állít be.
Bagatellizál, barátom,
hogy kerül a nyelvedre?!

(2174)
Diktatúra? – **Kényuralom**,
avagy **parancsuralom**.
Senki nem mondja magyarul!
Vajon mért? – Nem tudom!

(2175)
Improvizatív, de szép szó!
Zörög tőle a haraszt!
Rögtönzött, vagy **rögtönzéses**
kimondaná ugyanazt.

(2176)
Az **etikett** egyszerűen
illemtan, **illemszabály**.
Máskülönben pedig **címke**.
Magyar szavakat használj!

(2177)
A **kontextus összefüggés**,
avagy **szövegkörnyezet**.
E szót oly gyakran használtad,
krokodíl megkönnyezett!

(2178)
Ellenállás **és semmi más**
a **rezisztencia**.
E szép szótól nyerítet föl
a Fehér ló fia!!

Miután az anyanyelvünk
mindnyájunknak drága,
e szónak a magyarban nincs
létjogosultsága!

(2179)
Együttrezeg, **együtthangzik**,
vagy csupán csak **rezeg**.
Rezonál helyett, barátom,
sokkal jobbak ezek...

(2180)
Szótáram szerint **korlátlan**
hatalmon alapuló,
e szó **totalitárius**,
vagy pedig csak **elnyomó**.

Ha ezt ilyen szépen lehet
magyarul kimondani,
akkor mért kell e nyavalyás,
idegen szó, mondd, Dani?!

(2181)
Életerő, **elevenség**
nagyszerű szók, kispajtás.
Ki a fenének kell tehát
ez a szó: **vitalitás**?!

(2182)
Tudom, tudom, hogy utálod
a túl hosszú magyar szót.
Csak ha a hosszú idegen,
látsz benne helyénvalót...

Lám a **szimbólum** csak **jelkép**,
avagy egyszerűen **jel**.
Te **kilencbetűs** szót használsz?
Az ember szárazon nyel...

(2183)
A **komplex** lehet **összetett**,
szövevényes, **bonyolult**.
Hogy anyanyelvünkkel szemben
más sem vagyok: elfogult?

Idegenül jár az eszed,
idegenből merítsz szót,
ami úgy illik nyelvünkbe,
mintha mézbe szórnál sót!!

(2184)
Metamorfózisnak mondod?
Meséld el, pajtás,
hogy miért nem jó neked az
átalakulás?!

Jelentése kicsit sem más,
„csupa értelem”.
Mondd csak, neked feltétlenül
kell az idegen?!

(2185)
A **gesztus** sokminden lehet,
például: **tett**, **cselekedet**,
lehet **kézmozdulat** és
csupán csak **kézleggyintés**.

(2186)
A **konfliktus**, **összetűzés**,
nézet ellentét lehet,
s hevességétől függően:
küzdelem, vagy **ütközet**.

(2187)
A **zűrzavaros**nál mondd csak,
jelent-e az többet,
ha **kaotikus**nak mondod;
az értelme több lett?

Idegenszó használatod
nemhogy előkelő,
arra utal, hogy fejedben
nincsen elég velő...

(2188)
Az **interakció** szóról
tűnik a varázs,
ha az derül ki róla, hogy
csak **kölcsönhatás**.

(2189)
Képmás, **arckép**, **ábrázolás**,
jellemrajz, vagy **jellemkép**
lehet a **portré**, barátom,
te ne használd semmiképp!

(2190)
Jaj, a **sztereotípia**
megint olyan, kiskomám,
amire nekem sohasem
csücsörödne rá a szám!

Ismétlődés, **egyformaság**,
csúf általánosítás,
vagy csupán **előítélet**,
avagy **közhely**, kipajtás.

Eme nagy-nagy igazságba
törődjél lassan bele:
idegenszó nem lesz magyar,
akárhányszor élsz vele...!

(2191)
Hangszín, **hangnem**, **hanghordozás**,
hang, vagy **modor**. Sok más még,
amit a **tónus** jelenthet;
az izomnál: **feszültség**.

(2192)
A **ritmus** nem más, csak **ütem**.
A szívnél meg **lüktetés**.
Ne használj idegen szókat,
a magyar szó nem kevés!

(2193)
Kell-e nekünk ez a szó, hogy **pszichológiai**?
Lélektani! – S ez ismeret régi már, nem mai...

(2194)
Na itt van a **sematikus**,
ami megint sokminden!
Van rá tucat magyar szavunk
és megsúgom: mind ingyen!!

Vázlatos, vagy **vonalas**, vagy
elcsépelt, vagy **szokványos**,
gépies, sőt, **felszínes**, vagy
egyszerűen **szokásos**...

Ha szorgalmasan használod
az idegen szavakat,
önmegbecstelenítésre
kárhoztatod magadat.

(2195)
A **krónikás mesemondó**,
vagy, **ki történetet ír**,
elbeszélő, **tudósító**,
akiből árad a hír.

És, ha dalban tudósított,
elmondom, nem tréfa, vicc,
hajdanán a falut járta
és így nevezték: **igric**...

(2196)
Potenciál: „**tehetőség**”,
képesség is lehet még,
ámde talán legfőbbképpen
teljesítőképesség.

(2197)
A **szatíra gúny**, vagy **gúnyvers**,
de leginkább **gúnyirat**,
(amit – hogyha rólam szólna –
nem lát meg a kirakat...).

(2198)
Teátrális a **megjátszott**,
mesterkélt, **színpadias**,
vagy akár **hatásvadászó**.
(Szószerint: **színházias**.)

(2199)
Kompromisszum rettenetes,
idegen, hosszú szó és
közben – csupán, de érthetőn –,
magyarul **megegyezés**!

(2200)
Hierarchia: **ranglétra**,
értékelő sorrend.
Föntről lefelé haladva
rangfokokat csökkent.

(2201)
Nem jó, hogyha a tej kifut,
és rém furcsa szó az **akut**...

Ám sok szóval lép elő
szótáram, mint **égető**,
heveny, **heves**, **rohamos**,
éles, **sürgős**, **válságos**...

Hogy ez mind az **akut** lenne,
a szótáram biztos benne!

(2202)
Ilyen szótól Isten ments!
Amilyen a **precedens**,
hiszen magyarul lehet
mondjuk, **hasonló eset**.
Csupán **példa** is – ez tény –
avagy hát **jogelőznény**,
s amit még elbír e lap:
hivatkozási alap.

(2203)
Antipódust, kis barátom,
csak **ellenlábas**nak látom,
ámde néha-néha mégis,
lehet akár **ellenfél** is.

(2204)
Csatornáz a **kanalizál**
– jelentése közvetlenül. –
Levezethet, **elsímít**hat,
gyakran átvitt értelemül.

(2205)
Különös, vagy **nagyon furcsa**,
szertelen is a **bizarr**.
Meglepően különleges
szó lenne rá még pazar.

(2206)
Metafóra lehet **szókép**,
avagy **képletes beszéd**.
Ha nem értik, amit mondasz,
beszédedet elcseszéd...

(2207)
Ja,j a **terápia**, pajtás,
járványként terjedő szó,
pedig rá a **gyógymód** majdnem
kizárólagosan jó!

Hogy **gyógykezelés**t is jelent?
Hisz az szinte ugyanaz.
Fölösleges idegen szót,
semmiképp se alkalmazz!

Kiszorítja a magyar szót,
elfelejtteti velünk.
Akárhogyis nézem, pajtás,
ez nem lehet érdekünk!!!

Miután az anyanyelvünk
mindnyájunknak drága,
e szónak a magyarban nincs
létjogosultsága!

(2208)
Azt kérdezed tőlem, hogy mi
az **emócionális**?
Érzelmes, vagy **érzelmi**.
Láthatod, mondom máris.

És azt is, hogy ha van szavunk,
messzemenőn beteges
magyar helyett az idegen.
Sőt, mi rosszabb: gyerekes!

(2209)
Konferanszié, barátom,
olyan valaki,
ki közli a műsort s gyakran
föl is vezeti.

Van, ki ezt oly jól csinálja
– előfordul ám –,
jóval nagyobb sikert arat,
mint a műsorszám...

(2210)
Alteregó a **hasonmás**,
ámde szószerint:
a **másik én**, avagy **képmás**
felé is tekint.

(2211)
A **konstábler** ritka szó és
csúnyán elavult.
Rendőrt jelent s használd, hogyha
agyad kilazult...

(2212)
Vetélkedik, **vetekedik**,
verseng, vagy hát **versenyez**,
ha **rivalizál**. – Mint látod,
a magyar szó kifejez!

(2213)
Affektálra sok szavunk van,
de én aszt mondom pedig,
az esetek többségében,
hogy csupán **kényeskedik**.

(2214)
A **fals** – kinek mondjam is? –
németből jön és **hamis**.

(2215)
Az **eszencia kivonat**,
vagy **sűrítmény** is lehet.
Átvitt értelemben pedig
jelenthet még **lényeg**et.

(2216)
A **galaxis tejútrendszer**.
Szép, hogy tudod görögül,
ám az idegen szavaknak
anyanyelvünk nem örül!

És én se, mert mondhatom, hogy
akárki, bármit hihet,
minekünk az ilyen szókért
az ógörög nem fizet!

(2217)
A **trend irányzat**, barátom,
s ezt a kenyeredre kend:
magyar nyelvbe magyar szó kell
mert minálunk ez a rend!

(2218)
Nyelvünk idegen szók által
meghódított térség...
Mondják, a **dialektika**
csupán **vitakészség**.

(2219)
A **karakter** bár, csak **jellem**,
szóhasználók csele,
néha **betű**t, **írásjel**et
is jelölnek vele.

(2220)
A **narkózis altatás**, vagy
érzéstelenítés,
hogy a műtendő betegnek,
ne fájjon a műtés.

(2221)
Innovatív? Gyönyörű szó!
Újszerű, vagy **fejlesztő**.
Használd hát az idegent, míg
fejed lágya be nem nő!

(2222)
Definiál? **Meghatároz**!
Magyar szavakkal barátkozz!!!

(2223)
Földrészekközti, vagy szebben:
földrészek közötti.
Az **interkontinentális**
vízözön előtti!

Ötszótagnyi a magyar szó,
(hatszótagú is lehet),
de te **hétszótagút** használsz,
s idegent – magyar helyett!

Büdös a hosszú magyar szó?
Imádod, ha idegen?
Dicsfény nő tőle fölötted
– azt hiszed tán – idebenn?!

(2224)
Innováció = **újítás**!
Ennél több kéne neked?
Az idegen sem mond többet!
E szót csak te szereted!

(2225)
Integrálja? Több szó van rá,
ám rém gyakran, kedvesem,
egybevonja – jelentése
kielégít teljesen.

(2226)
A **hibrid** csak **keresztezett**,
vagy esetleg **felemás**.
Használatára teneked,
nincsen okod, kispajtás!!

(2227)
Ambíciózus? – Na ne mondd!
Becsvágyó, vagy **törekvő**.
Az elvadult fajtája a
könyöklően törtető.

(2228)
Optimalizál? – Barátom,
a legcélszerűbbé tesz.
Addig-addig javítja, **míg**
a leghatékonyabb lesz.

(2229)
A **potenciális** mindaz,
ami lehető,
mindaz, **ami benne rejlik**,
tőle telhető.
Mindaz, **ami lehetséges**,
s **jöhet majd elő**.

(2230)
Hasonlóság, **megegyezés**:
Analógia.
Párhuzamosság e szónak
vén nagybácsija.

(2231)
„*Milyen **alternatívákat***
használhatsz helyettük?”
Ha ezt én úgy kérdem, hogy: **Mit**
használhatsz helyettük?
Az **alternatívákat** lám,
mélyre eltemethetjük!

Hiszen a **mit**, ezesetben
a szép **alternatíva**,
s ezáltal nincs a kérdésed
idegennel rondítva!!!

(2232)
A szótáramban nincsen még
ilyen furcsa mócsing,
amilyen szót épp használtál,
mifene a **kócsing**?!?

Kocsingatok az **oktatás**,
a **kiképzés** felé,
s hogy az neked miért nem jó,
agyam rándul belé...!

(2233)
Precízitás? – Ejnye-bejnye,
a **pontosság** mért nem jó?
Vagy akár a **szabatosság**,
hisz mindkettő remek szó!

(2234)
Azt kérdezed, kis barátom,
a **genezis** mi lehet?
Keletkezés, **származás** is,
s **eredet** a felelet.

(2235)
A **korrumpál** tán valahol
furcsa személynévként száll.
Szinte látom szép réztáblán,
amint csillog: Korrum Pál...

Ám félre a komolysággal,
hiszen csak **megveszteget**,
avagy – ami kicsit sem jobb –
lekenyerez, **megfizet**.

(2236)
Indignálódva? Nem csoda,
hogyha megakadsz e szón.
Nem gyakori s jelentése
csupán **méltatlankodón**.

Azaz, másik árnyalatban
lehet még **neheztelőn**.
A magyar szó érthetőbb ám,
és célba is fut nyerőn!

(2237)
Apokaliptikus ami
végítéletszerű.
Nagy pusztulást látó
világvég-látomás.

Ne törődj vele, mert
túlzottan keserű
és nem nekünk való
csúnya kép, kispajtás...

(2238)
A **konvenció**, barátom,
megállapodás,
megegyezés, **egyezmény**, vagy
még: **bevett szokás**.

(2239)
A **molesztál**t használják még,
elavult szó pedig,
zaklat, **piszkál**, **háborgat**, vagy
kellemetlenkedik.

(2240)
Procedúra csak **eljárás**,
ámde ami még lehet,
az ügyvédi nyelvezetben
jelenthet **ügymenet**et.

(2241)
Inspiráció szószerint
csak **belégzés**t jelent,
ámde átvitt értelmei
díszítik a jelent:
sugallat, vagy **sugalmazás**,
ösztönzés, **ihletés**.
S egy lépéssel tovább megyünk,
lehet még **késztetés**.

(2242)
Hipotétikusnak mondod?
Juj, de előkelő!
Feltételezett, vagy akár
feltételezhető.

(2243)
Aszongya, hogy – minek is már? –
valaminek **apropója**...
Többnyire csak kis gyereknek
van szerintem apró pója!
(Vagy amibe tekergetik
lehet talán apró pólya...)

Az készteti mondani? – Vagy
az juttatja az eszébe?
Feltétlenül kell e szó a
mai, magyar beszédbe'?

(2244)
Számvetésnek mondja nekem
a kis, okos szótár,
amit számkivetetté tett
az idegen szó már!

Mert a **kalkuláció** szót
nagyon megszerették,
s hogy az **számítás**t is jelent,
rég elfelejtették.

(2245)
Hogy az íróasztalodon
álldogáll egy viziló?
Az csak **látomás** barátom,
hogy ne mondjam: **vízió**...

(2246)
A **graffiti**? – Ne légy birka!
Van rá szavunk, a: **falfirka**.

(2247)
Tevékre sok terhet raknak,
mert hát sokat bír állat.
Mit te **kritikának** mondasz,
az többnyire **bírálat**.

(2248)
A **misztikus rejlélyes**,
titokzatos, **sejtelmes**.
Gyönyörű szavaink helyett
mért használod, mondd, kedves?!

(2249)
Enteriőr? – Hű, de szép szó!
És milyen előkelő!
Műveletlen lennél, ha a
beltérrel állnál elő?

(2250)
Heroizmus = **hősiesség**.
Ennyit azért tudhatnál,
hogyha magyart gyerekkortól
anyanyelvként tanultál!

Betűszámra, szótagszámra,
jelentésre azonos.
Mért mondod hát idegenül,
magyarázd meg, kis okos!!!

(2251)
Apparátus, kis barátom,
gépezet, vagy **szerkezet**.
Átvitt értelemben pedig
hálózat, vagy **szervezet**.

Szótagszámra rövidebb, vagy
betűszámra azonos.
Itt is észszerűbb a magyar,
s használata ildomos!

(2252)
Ha **szortíroz**, **szétválogat**,
avagy akár **osztályoz**.
Ha magyar szavakat haszálsz,
megdicsérő postát hoz...

(2253)
Magyar szöveghez, barátom,
csakis magyar szó dukál!
Nézd meg, hogy mi mindent jelent
az idegen **redukál**.

Fölsorolom neked szépen,
hogy a szótár mit ajánl,
hogyha magyar szót használnál,
ha **redukál**, mit csinál:

Csökkent, **mérsékel**, vagy **tompít**,
megnyirbál, **egyszerűsít**,
összevon, **fékez**, **korlátoz**,
visszavezet, vagy **gyengít**...

Kedvedre válogathatsz hát,
s ha választásod okos,
attól lesz a nyelvezeted
magyar, pontos, szabatos!

(2254)
Az **elokvens bőbeszédű**,
meggyőző, **ékesszóló**.
Látod, három **rém eltérő**
jelentést hordozó szó!

Mellesleg, megkérdem tőled,
mert idegen szóra térsz ki,
az **elokvens**t teszerinted
száz ember közül hány érti**???**

(2255)
Szimbolizál? Rém egyszerű
(értelmétől elképedsz),
hiszen semmi mást sem csinál,
mint csupán csak **jelképez**!!

Rövidebb is, érthető is,
s mert magyar szó, becsesebb.
És ha jól megnézed, látod,
szótagszáma kevesebb.

Magyarázd hát meg nekem, mert
ezt sajnos be nem látom,
mért használod te mégis a
szimbolizált, barátom**???**

(2256)
Koncepció is olyan szó,
ami sokmindent jelent.
Itt fönt kezdem. Olvasd végig
(akkor látod, mi van lent...):

elgondolás, **elképzelés**,
alapeszme, vagy **ötlet**,
felfogásmód, **nézetrendszer**,
sőt, **fogamzás** is lehet.

Idegen szó mögé bújtál,
pedig hangoztatom rég,
hogy a magyar szabatosabb,
nagy benne a választék!

(2257)
A **pózolás színészkedés**,
„jellem megváltoztatás”.
Célja pedig a szándékolt
félrevezető hatás.

(2258)
Ha **irritál**, szándékosan
– vagy talán nem is akar –
idegesít, **izgat**, **bosszant**,
avagy csupán csak **zavar**.

(2259)
A **konkrét**ra a legjobb szó,
tán a **meghatározott**.
A jelentést jól fedi és
értelmet el nem hagyott.

(2260)
Ha **démoni**, hát **ördögi**,
sátáni, avagy **gonosz**.
Átvitt értelemben pedig:
csábos, **érzéki** sem rossz.

(2261)
Szintétikus = **mesterséges**.
Erősen átvitten pedig:
összegezőnek, vagy akár
egyesítőnek mondhatik.

(2262)
Mondd ki: „**erről jut eszembe**”,
Légy oly bátyám, légy oly jó,
s ne vetemülj bárgyú szóra,
mint milyen az **apropó**...!

(2263)
A **státusz**, vagy néha **státus**
főleg **rang**ként van jelen,
bár – a sorok közt megsúgom –
a *rang* szó is idegen...

Ritkán: **állás**, vagy **munkahely**,
állomány, vagy **állapot**.
E sok magyar kifejezés
idegen szót mért lopott?

(2264)
Lám, az **intellektuális**
értelmi, vagy **szellemi**.
Ám a legtöbb esetben a
művelt, **tanult** szót fedi.

(2265)
Ó, a **terapeuta**,
mint szó milyen rém buta!
Hisz – téged tán megdöbbent? –
orvost, vagy **gyógyász**t jelent!

(2266)
Inkontinencia? – Öcsi,
e titkot most elárulom:
hogyha már nem működik a
húgycsövet elzáró izom...

(S mert ehhez a versikéhez
az íróhelyből még futja,
megsúgom, hogy e nyavalya
ellenkezője se kutya...)

(2267)
Predesztinálták? – Barátom,
kijelölték, **szánták**,
a **sorsát meghatározták**,
szinte megcsinálták...

(2268)
Konszolidált? – Minek e szó?
Szilárd, **rendezett**, **állandó**!

(2269)
A **kommersz** az olyan **holmi**,
mit nagy tömegben gyártanak.
Minősége ezért **silány**,
de azt nem mondom, hogy vacak.

(2270)
A **drasztikus nyers** és **durva**,
erőszakos, **kíméletlen**.
(Hogy ez idegenszó ronda,
az szerintem nem véletlen.)

(2271)
Hej, a **szkepszis** olyan szó mely
eszembe nem jutna,
ha a nyelvem, vagy a tollam
magyar nyelven futna!

Ámde van, aki szókincsét
ellepte a métely,
és már nem tudja, hogy a szó
jó magyarul **kétely**!

(2272)
Régen használt divatszókat
feledésből ki ne ments!
Bűnös, **tettes**, vagy **vétkesr**e
mondták régen: **delikvens**...

(2273)
A **tempó** főleg csak **iram**,
van, amikor **ütem** és
mozdulatsor, mozgás fajta,
vagy **megszólt viselkedés**.

(2274)
Szubvencionált? – Na ne mondd!
E szó téged úgy meghatott,
hogy teljesen elfeledted,
ez csak **pénzzel támogatott**?

(2275)
A szép **konszolidáció**
hidd el, semmi más,
mint a magyarul érthető
megszilárdulás.

(2276)
Hogy a **szakosodó orvost**
pályájának elején,
miért hívják **rezidens**nek,
honnan tudhatnám azt én?

Hiszen e szó jelentése
helytartó, vagy **ügyvivő**.
A fönt jelölt fogalommal
össze, vajon hogyan jő???

Képviselőt, sőt, **kormányzót**
jelenthet még ez a szó,
rezidens, mint kezdő orvos,
össze sehogysem való!

(2277)
Ha **kalkulált**, **kiszámított**,
avagy akár **kiszámolt**.
Nyelvünkbe e szó iszonyú
fölöslegesen hatolt.

(2278)
Koherencia? – Barátom,
olyan egyszerű dolog.
Tanuld meg a magyar szót rá,
hidd el nekem, menni fog!

Összefüggés, vagy még inkább,
összetartozás.
Ezt a gyerek is megérti
és mindenki más!

(Lehet hogy e szót használtad,
s te se tudtad mit jelent,
csak átvetted szajkóként, mert
szereted az idegent??)

(2279)
Perspektívikusnak mondod
és ez állati
bonyolult szó arra, ami
csupán **távlati**!

Ám, ha az ízlésed szerint
túl rövid e szó,
kifejezheted magad így:
távolból látszó.

(2280)
Konzervatív = **hagyományhű**.
Olyan ember például,
aki nem ad magyar szókat
feledésnek prédául.

(2281)
Ha **inverz**, hát **ellenkező**,
mégjobb a: **megfordított**.
Idegen szót használtál bár,
A magyar szó ordított...

(2282)
Válogathatsz: **előlovas**,
előőrs, vagy **elővéd**.
Jó, hogyha a fölösleges
avantgárd szót felednéd!!

(2283)
Szelekció? – **Válogatás**,
avagy **kiválasztódás**,
kiválasztás, ha akarod,
mindegyik jó, kispajtás!

(2284)
A **poéta**, csupán **költő**,
fennköltebben: **dalnok**.
Ha csak magyar szót használnál,
lehetnél nyelvbajnok...!

(2285)
Az **epigon** is, barátom,
csúnyán fölösleges szó.
Utánzó, vagy **követő**, vagy
egyszerűen: **majmoló**!

(2286)
Autokrácia = **zsarnokság**,
avagy **önkényuralom**.
Korona esne fejedről
magyar szótól, aranyom?!?

(2287)
Olyan egyszerű magyarul
azt mondani, **domború**.
Te mégis **konvex**nek mondod?
Sokkal több, mint szomorú!

(2288)
Ha **interpretál**, **értelmez**,
magyaráz, avagy **elemez**.

(2289)
Organikus, csupán **szerves**,
vagy valami **szervezett**.
Magyar szók érthetősége,
kis barátom, élvezet!

(2290)
Az **imposztor**, **gonosztevő**,
avagy **csaló**, **szélhámos**.
Rá a **kópé**, vagy **gézengúz**
néha szintén szabatos.

(2291)
Autoritás: **főhatalom**
fennhatóság, **tekintély**.
Nem kívánom, hogy a szókin-
csünkön kívül, te kint élj!

(2292)
Morfológia, barátom,
mindössze csak **alaktan**.
Idegen szó ellen jó, ha
fejeden vaskalap van!

(2293)
Eltorzultság, **elfajulás**,
avagy **rendellenesség**
az **aberráció**, öcsi,
te miért használod még?!

(2294)
A **konkáv** szó fölösleges.
Nem tudom mér' létezik.
Hisz nyelvünkben a **homorú**
használatra kérkedik!

(2295)
Az **elit**re szókincsünknek
az az egyszerű szava,
hogy az valaminek **java**,
sőt, a leges-**legjava**

Idegen szók használata
ízlésemtől elüt,
ezért nem használom soha
e kis szócskát: **elit**...

(2296)
Hű, a **kontraszelekció**
bonyolult fogalom,
mert hát az is **szelekció**,
mégpediglen nagyon!

Ugyanis a **szelekció**
a jobbakból válogat,
az ellenkezője pedig
szedi a rosszabbakat.

Rossz néven tehát nem vennék
tetőled sem, kispajtás,
ha magyarul úgy mondanád,
hogy **ellenválogatás**.

(2297)
Előkelőséget e szó
rém magasan adagol!
Hogyha **dokumentál**, bizony
többnyire csak **adatol**...

(2298)
A **kánon** – mint tán nem tudjuk –
nem csak énekkarban dúl,
hanem még féltucat másik
jelentésű, azon túl.

Törvény, **szabály**, **előírás**,
zsinórmérték és **arány**.
Bizony ez még mind a kánon
(ismeretlen valahány...).

(2299)
A **manifeszt** pénzünnepély?
(Nem, az tán a **money-fest**)
És erősen az a gyanúm,
hogy nem is a **manifest**.
Hanem a **manifesztum**nak
a megnyirbált példánya
és ha **kiáltvány**nak mondom
– vagy **felhívás**? – Nem bánja.

(2300)
Ha **diszponál**, **rendelkezik**.
Ám azt én be nem látom,
miért tetszik az idegen szó
neked jobban, barátom

A szövegben előforduló hibáimért hálásan fogadom a nyelvleckéztetést.

Gyimóthy Gábor (Zollikerberg):

Szólista (a nem énekelő!)

A nyelvleckéztető gúnyversek számozásával

Aberráció 1365, 2293
Aberrált 1999
Abortusz 1523
Ab ovo 1139
Abszolút 72,120, 228, 277, 1339, 1703
Abszolvál 1357
Abszolvált 2022
Abszolvált 59, 77
Absztrahál 1915
Abszurd 1194
Abszurditás 1354, 2163
Abszurdum 760, 1058, 1767
Abuzál 1476
Abúzus 982
A cappella 1787
Adaptáció 338
Adaptációs 2159
Adaptál 1330, 1740
Addiktológia 413
Addícionális 238
Adekvát 27, 189, 570, 855, 884, 885
Ad hoc 1935
Affektál 1278, 2213
Affektív 674
Affér 1096
Affinitás 303, 1545, 1630, 1717
Agenda 1579
Agitál 1286
Agnoszkál 1908
Agónia 1948
Akcentus 208
Akceptál 1852
Akció 281
Aki 1121
Akklimatizálódik 525, 536
Akkreditál 144
Akkumulálódó 1543
Aktivál 1087, 1218
Aktív 640
Aktívitás 424
Aktuális 74, 96, 1014, 1173, 1413

Aktus 2155
Akut 1578, 2201
Alapvetés 780
Alapvető 121, 124
Alapvetően 956, 1098
Album 156, 480, 920
Alga 1, 308, 510
Alibi 1371
Allegória 1262
Allergia 1263
Alteregó 295, 2210
Alternatív 1837
Alternatíva 26, 1048, 1837, 1857, 1868, 2231
Altruista 1725
Ambíció 797, 915, 1066, 1329, 1352, 1728, 1830
Ambíciózus 219, 756, 2227
Ambivalens 236, 877, 1355, 1485, 1674
Amiatt felelős 383
Amnézia 2062
Amorális 834
Amplitúdó 1714
Analitikus 1318
Analizál 142, 516, 1201, 1327
Analízis 1346
Analógia 1535, 1861, 1894, 2230
Anamnézis 555
Anarchia 1681
Anekdóta 1516
Anesztézia 1983
Anesztéziológia 166, 170
Animáció 1690
Animál 1782
Annexió 1521
Annó 517, 1789
Anomália 696, 918, 1077, 1871, 2097
Antarktisz 1419, 2115
Antipatikus 48, 1236, 1721
Antipódus 2203
Antitradicionális 627
Apartman 1335
Apellál 439
Apokalipszis 1227
Apokaliptikus 2237
Aposztrofál 1067
App 286
Apparátus 2251
Applikáció 286, 397, 506
Applikál 397
Apropó 984, 1290, 2262
Apropója 2243

Archaikus 291, 545, 682, 1070
Archeogenetika 609, 949, 2081
Archeológia 177
Archeológus 476, 584
Archetípus 1803, 2132
Archívum 348, 1145, 1718
Areális 1041
Arrogáns 1256
Arról szól 357
Arzenál 979
Aspektus 191, 894, 1321, 1323
Aspirál 315, 1471
Aspiráns 399, 1085
Asszertív 991, 1623
Asszimilál 1487
Asszimilálódik 1146
Asszisztál 1272
Asszisztens 325
Asszociáció 1181
Asszociál 1893
Asszó 61
Aszteroida 163, 1127
Asztronómus 176
Atmoszféra 1192
Atrocitás 76, 1007
Attitűd 227, 246, 256, 992, 1148, 1324
Attraktívitás 1362
Attribútum 435, 1133, 1338
Audió 428
Auditál 1244
Auditív 2144
Aukció 212, 471, 767, 804
Autenticitás 1587, 1646
Autenticitét 1646
Autentikus 48, 1261, 1583, 1625, 1646
Autodafé 1987
Autográf 670
Autokrácia 2286
Automatikus 657
Automatikusan 1808
Autonóm 346
Autonómia 460
Autotitás 2291
Autoriter 1550
Avantgárd 2282
Avanzsál 633, 1669
Avanzsálódott 1784
Axióma 783, 1178
Azt gondolom, hogy 312, 891
Azt kell, mondjam 514

Bacon 69, 1832, 1901
Bagatellizál 2173
Bakelit 1123
Bakelitlemez 1615
Banális 1979
Barakk 1498
Barter 603
Bázis 591, 1313
Beazonosít 744
Beazonosítás 1437
Bevállal 740, 843
Bevállalós 843, 916
Bevizsgál 742, 744
Biciklista 216, 1069
Biodiverzitás 1118, 1134
Bioterror 1592
Bizarr 1497, 2205
Blazírt 1620
Börze 200, 271, 1380
Brutális 2048
Büdzsé 265
Bűntényt valósít meg 104

Casting (1231), 1883
Cech 1851
Celeb 225, 226, 231
Celebrál 333
Centralizáció 632
Centrum 34, 1122
Ceó 2104
Ceremónia 909
Cezúra 1932
Céh 1903
Ciklikus amnézia 2131
Cin 999, 1639
Cinikus 1691
Cinizmus 2044
Cink 1000, 1463, 1639
Cipollai manőverezés 1230
Comme il faut 1290
Computer 198
Connectivity 1631
Curiositás 1755

Datálható 534
Debatter 1659
Debattőr 1659
Debütál 255, 524, 604, 852, 1302
Decens 1911

Defetista 2021
Definiál 118, 1349, 2222
Definíció 831
Degradálódik 1200
Dehonesztál 1843, 1898
Dehonesztáló 1613
Deklaráció 1160
Dekolonizáció 988
Dekonjunktúra 1817
Delegál 1234
Delegáció 9
Deikvens 2272
Demagóg 1362
Demográfia 1169
Demonstratív 1648
Demonstráció 12
Demonstrál 320, 323, 1358
Demoralizáló 652
Demoralizált 1658
Denaturált 2057
Deponál 396, 1854
Deportál 197, 637
Depó 396
Depresszió 1436
Deprimáló 2032
Derivatív 1888
Dermatológia 192
Derogál 1621
Despotizmus 941
Desszert 1284, 1289
Deszant 466
Deszkripció 1540
Desztináció 579
Detektív 1125
Detektál 759, 820, 1017, 1125, 1596
Determinál 1508, 1589, 2016
Detonáció 53, 906
Detoxikál 2075
Devalválódik 209
Deviancia 669, 860, 1038
Deviáns 299
Dezertál 1284
Démoni 2260
Démonizál 2113
Diabétesz 452
Diabólikus 1641
Diagnosztifikál 17, 717
Diagnosztizál 717
Diagnózis 146, 470
Dialektika 2218

Dialóg 1805
Dialógus 1805, 1827
Diaszpóra 507, 680, 799, 1168
Differencia 217
Diktatúra 2174
Diktál 1282
Dinamika 1161, 1819
Dinasztia 1769
Direkció 2071
Direktíva 1114
Direktrisz 2035
Disszidál 1732
Disszonáns 1818
Diszkrimináció 318
Diszlokálták 1729
Diszponál 1030, 2300
Diszpreferál 211
Diszpreferálás 278
Disztingvál 262, 813, 2036
Disztópia 1294
Diverzifikáció 594, 601, 805
Diverzitás 465
Díl 1662
DNA 543, 596
Dokumentál 1965, 2297
Dokumentum 34, 716, 1307
Dominál 528, 701
Domináns 390, 970
Donor 210
Doyen 1905
Dózer 406
Dózerolni 406
Drapéria 1255
Drasztikus 444, 1175, 2270
Dresszíroz 1944
Dresszurált 2059
Drog 97, 282
Duett 326
Dzset 692
Dzsúdó 643

Edukatív 1891
Edukáció 409, 1137, 1814
Edukál 1375
Effektíve 1562, 1712
Effektus 1222
Egó 1974
Egzakt 734, 1141, 1542
Egzisztencia 297, 2011
Egzisztenciális 1958

Eklatáns 993
Eklektikus 1565, 1599, 1713
Ekvivalens 931, 932, 1565, 1890
Elasztikus 488
Elasztikusan 1083
Elán 1325
Elegáns 154
Elementáris 343
Elementum 1839
Elevátor 1971
Elit 2295
Elokvens 821, 2254
E-mail 775, 1422
Email 1422
Emm... 1119, 1393
Emblematikus 2, 48, 557, 636, 792
Emeritus 862, 1505
Emócionális 1731, 2208
Emócionálisan 395
Empátia 93, 564
Empírikus 1806
Encián 217
Energikus 2138
Enervált 2024
Enteriőr 1537, 2249
Entitás 374, 377, 659
Enunciál 2070
Epicentrum 1572
Epigon 2285
Epikus 1433
Epizód 1126, 1651
Ergo 1906
Erodált 1389
Erodálódás 1863
Erotikus 1996
Esemény horizont 1078
Eszencia 809, 1378, 2215
Eszenciális 247, 809
Eszkaláció 1022, 1063, 1151, 1778
Etalon 1094, 1367, 1706, 1795
Encián 2083
Etikett 2176
Etnicista 1247
Etológia 1452
Etnosz 2106
Eufemizál 1170
Eufória 496, 1095, 1368, 1609, 2130
Eufórikus 85, 651, 972
Evakuál 100, 803, 907
Evakuáció 2082

Evakuálás 907
Evakuálták az embereket 1694
Evangélium 2136
Evangelizál 2136
Evidencia 99, 559, 575, 1002, 1387, 1711
Evidens 29, 220, 1319
Evolúció 161, 548, 1102, 1212
Ezzel együtt 258, 356, 422, 1003
Exhibicionizmus 1715
Exitál 1283
Exkluzív 180, 441, 1383, 1816
Expanzió 1351
Exponenciális 1298
Extenzív 1892
Extrém 4, 152, 331, 646, 668, 709, 851

Égisz 658
Én azt gondolom, hogy 107, 727, 1785

Fajsúlyos 25, 300, 513, 716, 1382, 1695
Fakultatív 1239
Faktor 1628, 1850
Fals 1215, 2214
Família 389
Famíliáris 1761
Fan 2046
Fanatikusan 1970
Fatalista 1300
Fatalizmus 1300
Favorit 241
Fájl 359, 830, 1305
Feltehetően, hogy 364
Feminín 2168
Fesztivál 131, 908
Fetisiszta 2047
Fétis 2047
Fieszta 1980
Fikció 1097, 1606, 1838
Fiktív 1913
Filogenetika 1100
Finalista 68, 108, 182, 1069
Finalizálódik 1084
Finálé 47, 70, 108, 240, 1068
Finisszázs 1530
Finta 486
Fixáció 2160
Fizikailag 106, 538, 1370, 1483
Fizikális 110
Fizikálisan 106, 538, 957, 1370
Fícsör 501, 489

Flexibilis 1567
Fluktuáció 580
Fluktuál 420
Formáció 1796
Formula 563, 582, 1301
Forrás 771
Forszírozni 1147
Fosszília 453, 656, 867
Fotografál 183
Fotográfia 183
Fotográfus 157, 183
Fotó 11, 382, 731, 746, 794
Fotós 183, 641, 750
Fókuszál 1633
Fókuszált 78, 190, 1312
Fölvállal 135
Fragmentál 1758
Frakció 253
Frappáns 1910
Frazeológia 2080
Frázis 1922
Frekvencia 243, 1484
Frekventál 464
Frenetikus 1326, 1499, 1685, 1988
Frigid 2000
Fruktóz 839
Frusztráció 229, 242
Frusztrált 229, 454, 881
Fumigál 1546
Fundamentum 327
Funkcionál 378
Funkcionáló 568
Funkció 254, 2153
Futball 1421
Fúzió 1555

Galaktika 165
Galaxis 165, 491, 694, 875, 998, 1075, 2216
Garancia 186
Garantál 1271
Gardrób 1909
Garnitúra 1872
Gázsi 2009
Generáció 73, 179, 1336
Generációs konfliktus 1708
Generál 143, 178, 1504
Generális 178
Genezis 2234
Gesztus 1568, 2185
Gigantikus 1164

Gikszer 1973
Glazúr 2067
Globalizáció 316
Globális 1156, 1438
Glóbusz 1156
Glutén 1441
Görögbe mész 341
Graffiti 1425, 2246
Grandiózus 896
Gravitáció 376, 522, 1073, 1474, 2122
Grépfrút 321
Gríz 459, 1403
Groteszk 1531
Gourmet (Gurmé) 1598

Gyilkos bálna (Killer whale) 795, 1590

Habitus 520, 894, 1595
Harmónia 1478, 1734, 1753
Hálivud 261
Hedonikus 1963
Hedonista 660
Hegemónia 942, 1417
Hektikus 540
Hermetikus 105
Hermetikusan 803
Heroikus 763
Heroizáló 2161
Heroizmus 2250
Hezitál 3, 117, 671
Hiátus 1553
Hidratál 23, 857, 1071
Hidratáló 563
Hierarchia 969, 1792, 2200
Hipocentrum 1572
Hipotétikus 587, 2242
Hipotézis 445, 893, 1177, 1467, 1515
Hitel 770, 1391
Hobby 82, 737, 924, 1057, 1115, 1456
Holisztikus 2158
Hominímia 1182
Honorál 1937
Horizont 283

Ideális 1494, 1820
Identifikál 1359
Identitás 41, 71, 113, 215, 610, 638, 903, 1013, 1341, 2150
Idiótaság 2162
Igazából 151, 749
Igazándi 1220

Igazándiból 221 257, 263
Ignorál 1138, 1493, 2013
Ikes ige 936
Ikon 489, 1566, 1616
Ikonikus 792, 880, 945, 950, 965, 966, 967, 1090, 1427
Illogikus 725
Illusztris 1743
Illúzió 782
Imágó 1726
Imázs 1726
Imidzs 1726
Imitál 463
Immúnis 2058
Implikáció 1875
Imponál 1810
Imposztor 2290
Impozáns 1423
Impregnált 2008
Impresszió 432
Impresszív 1569
Improvizatív 551, 1844, 2175
Improvizáció 234, 878, 1045, 1116, 1826
Improvizációzó 521, 1489
Improvizál 279, 892, 1045
Impulzív 2033
Impulzívitás 2033
Impulzus 405, 1222, 2101
Inaktív 490, 615, 955
Incidens 1379, 2099, 2154
Indifferens 753
Indigén 468, 541
Indignálódva 2236
Indirekt 222, 1791
Individuális 566
Indivíduum 1766, 1860
Indoktrináció 1295
Indolencia 2003
Indukál 1831
Infarktus 103, 112
Infekció 149
Inflálódik 1877
Influenszer 1362
Informatív 1559
Információ 55, 207, 921, 923, 958, 1155
Informátor 588
Infó 207
Infravörös 164
Infrastruktúra 605
Iniciatíva 202
Inklinál 2040

Inkontinencia 2266
Inkonzisztencia 1881
Inkorrektség 2068
Innovatív 835, 2221
Innováció 2224
Inspekciós 2030
Inspiratív 1584
Inspiráció 1129, 1154, 2241
Inspirál 24, 81, 614, 1196, 1482
Instant 442, 847
Instruál 1928
Instrukció 8
Instrumentalizálja 1809
Inszcenálva 2042
Intakt 1130
Integráció 1144
Integrál 761
Integrálja 2225
Integritás 400, 1684
Intellektuális 2264
Intelligencia 1009, 1021, 1117, 2156
Intenzitás 232, 549, 581, 1043, 1089, 1152, 1518, 2005, 2152
Intenzív 232, 1701
Interakció 2188
Interaktív 926
Interdiszciplináris 729, 888, 1525
Intergalaktikus 1076
Interkontinentális 2223
Internacionalizmus 628
Internacionális 369
Interpretál 350, 1840, 2288
Interpretálható 913
Interpretátor 1678
Intersztelláris 174
Intervallum 519, 533, 1848
Intervenció 370, 1238
Intráda 2077
Intrika 833, 1481, 2025
Intuitív 1749
Intuíció 245, 456
Invenció 1835
Inveniózus 1548, 1605, 1650
Inveniózusság 1738
Inverz 1842, 2281
Invesztál 1274, 1783
Invitál 114, 870, 1450
Involvál 1722
Inzultál 961
IQ 130
Irizáló 1931

Irónikus 1036
Irreális 1167
Irreleváns 1813
Irritál 425, 667, 922, 2258
Itiner 1360, 2017
Izotróp 812
Írisz 1984

Joviális 1245
Junior 16, 182, 461, 645, 713, 889

Kaboson (*cabochon*) 565
Kalkuláció 2244
Kalkulált 2277
Kamera 1296, 1745
Kamerád 1745
Kampány 1614
Kanalizál 2204
K-and-H 38, 58, 116
Kanalizál 892
Kandeláber 946
Kaotikus 550, 863, 1372, 2187
Kapacitás 1091
Kapitalizáció 943, 1736
Karakter 1885, 2219
Karantén 244, 735
Kardinális 662
Kardiológia 169
Karikatúra 1998
Karikíroz 1802
Karizmatikus 762, 1404, 2093
Karrier 1333
Katalizál 1158
Katalogizál 2027
Kataklizma 589, 996 2114
Katartikus 1793 1952
Katarzis 672, 1798
Kategórikusan 1407, 1528
Katéter 933
Kavalkád 477, 980
Kánon 2298
Kántál 1275
Káosz 724, 1376
Kászting 1883
Kátyuzás 128, 214
Kecsöp 505
Kemikália 134, 355, 430, 544, 752, 764, 766, 864, 1444
Kennel 1981
Kes 1205
Kettőezertizenöt 485

Kémia 134, 1723, 1754
Kémikus 1754, 1856
K&H
Kétely 2271
Kétségtelenül, hogy 364
Kétszer gyorsabban 274, 276, 492
Kétszer nehezebb 1308
Kihangsúlyoz 744
Kilométer per óra 635
Kitaláció 697, 1097, 2148
Kitoláció 2148
Kiváltani 443, 743, 917
Klaviatúra 473, 826, 1253
Klikk 199
Klikkel 199, 810
Klíma 844, 1982
Know how 1538
Koffer 367
Kognitív 673
Koherencia 2278
Koherens 1386
Koherens narratíva 2146
Kohézió 1332, 1742, 1824
Koktél 1254
Kollaboráció 1004, 1574
Kollekció 349, 619, 1406, 1409, 1665
Kollektív 2064
Kolléga 1990
Komfort 162
Komfortos 1923
Komfortzóna 768, 1150
Komikus 950
Komment 1206, 1779
Kommersz 1052, 2269
Kommunális 330
Kommunikáció 235
Kommunikál 223
Kommunista 1439
Kompatibilis 1026, 1547
Kompatibilitás 837
Kompenzál 138, 618, 1088
Kompetencia 381, 504, 815, 1710
Kompetens 535, 698, 754, 1748
Komplementer 1539
Komplett 1323, 1668
Komplex 222, 577, 1166, 1320, 1823
Komplexum 723, 1001, 1453
Komplikált 139
Komponens 2105
Komponista 1849

Kompresszió 1921
Kompromisszum 2199
Kompromitáló 2050
Komputer 198, 1032
Koncentráció 19
Koncentrál 35, 190, 827, 1312
Koncepció 939, 1131, 1677, 2256
Koncepciós 493, 939
Koncert 127, 848
Koncesszió 1345, 1534
Konfekció 1666
Konferanszié 2209
Konferencia 249
Konfigurál 328
Konfiguráció 1862
Konfliktus 80, 458, 523, 1237, 2186
Konfrontatív 2143
Konfrontáció 529, 1607, 2139
Konglomerátum 1768
Konjunkció 2034
Konjunktúra 2034
Konkáv 2294
Konklúzió 467, 613, 879, 1394, 1429, 1608
Konkrét 661, 1369, 2259
Konkurál 1993
Konkurens 1035
Konnektívitás 1552, 1689, 1865
Konnektor 43
Konspiratív 1470
Konspiráció 1172, 1886, 1907
Konspirál 726
Konstans 1797
Konstatál 111, 576, 968, 2087
Konstábler 2211
Konstelláció 1241, 1461
Konsternált 1926
Konszenzus 75, 1176
Konszolidáció 567, 1622, 2275
Konszolidál 1759
Konszolidált 2268
Konteó 1199, 1411, 1418, 1464
Konteós 1211
Kontextualizáció 607
Kontextus 160, 324, 953, 1184, 1541, 1581, 2151, 2177
Kontinens 313, 401, 415, 556, 845, 1232, 1514, 1635, 1638, 1804, 2115
Kontinuitás 611, 705, 1654
Kontraktus 1400
Kontraszelekció 2296
Kontraszt 859
Kontrollál 153

Kontroverz 1198
Kontúr 606
Konvenció 823 2238
Konvergál 1859
Konvergencia 175
Konvergens 1101
Konvertál 414, 1272
Konvex 2287
Konzekvencia 230, 1108, 1647
Konzekvens 433, 728, 976, 994
Konzekvensen 1873
Konzervatív 1741, 2280
Konzulens 703
Konzultáció 60, 720
Konzultál 854, 2157
Konzultáns 1770
Korporatív 531
Korporáció 531
Korrekt 733, 1657
Korrektúra 289
Korreláció 1005
Korrepetál 329
Korrigál 289
Korrumpál 1189, 2235
Korrupt 1955
Kócs (Coach) 1491
Kócsing 1870, 2232
Köszönhetően 1044
Kreál 2065
Kreálmány 1185
Kredit 736, 770
Kritérium 824, 1049, 1051, 1369
Kritika 2247
Krizantém 676
Krízis 339, 459, 1348, 1403, 2171
Kronológia 706
Króikás 2195
Kulminál 1374, 1428
Kulminálódik 1428
Kultikus 1025
Kultivál 1027, 1454, 1929
Kurbli 876
Kuriózitás 530
Kuriózum 897
Kurzus 232, 239, 287,1222
Kúra 1222
Küldetésspecifikus 1576
Kürtöskalács 1054
Kvalifikációs 10, 36, 65
Kvalifikált 1244

Kvalifikálta magát 181, 185
Kvalitás 184, 553, 1179, 1786
Kvintesszencia 1593
Kvóciens 1488
Kvóta 653, 666

Lakonikus 828
Laktóz 1448
Lamentál 1269
Landolás 1398
Latencia 1510
Lájkokat szerezni 407
Lájkol 226
Lájkolás 1106
Lájkoló 251
Lárva 542, 829
Leellenőriz 741
Legenda 1579
Legitimáció 1415
Legitimál 503
Legitimitás 2126
Legitím 366, 372
Legmagasabb sebesség 2089
Legoptimálisabb 825
Lekcsör 1750
Lenyilatkozta 745
Letargia 1377
Letális 1966
Légió 351
Licitál 500, 1264
Licitálás 500
Lift 1971
Likvidál 1670
Limitál 1276
Limitálódott 1664
Link 187, 810
Lízing 101, 1489, 1780
Lobbi 1612
Locsolás 948
Lokalizáció 1874
Lokalizál 631, 704, 1183
Lokál 1943
Lokális 620, 1240, 1434, 1585
Lokálisan 1781
Lokális galaxis csoport 1080
Lokáltulajdonos 1943
Lózung 1807
Lukratív 1475
Lumbágó 438
Lusztráció 1452

Mai napon 1033
Makulátlan 1997, 2091
Malőr 1216
Malter 2026
Mandátum 1601
Manifesztáció 1528
Manifesztálódjon 1799
Manifeszt 2299
Manifesztó 1649
Manifesztum 774
Manufaktúra 1443
Marginalizál 1624
Marginális 790, 1855
Margó 1956
Maróni 284
Matematika 1640
Materializálódik 953
Matéria 398
Maximális 2066
Medál 876
Medika 2028
Meditáció 1949
Meditál 1287
Megalit 2015
Megalománia 1952
Megbecsül 739
Megint egyszer 109
Megkerülni 447
Megkérdőjelez 119, 269, 800, 806, 873
Megkérdőjelezés 1112
Megkérdőjelezhető 2010
Megörököl 930
Megtapasztal 930
Megvezet 495, 512, 2088
Melankólikus 2172
Mementó 1259
Memoriter 1564
Mentális 92
Mentalitás 1775
Mentálisan 106, 612, 1483
Mentén 446
Mennyi ember ? 431
Meritokrácia 1828
Merkantil 1836
Mesterséges intelligencia 1449, 2103
Metabolizál 910
Metabolizmus 910
Metafóra 392, 1113, 2206
Metamorfózis 2184

Metódus 233, 427
Metró 561
Média 134, 300, 977, 1165
Médiadömping 1575
Mém 630, 2061
Méretes 2090
MI 1447
Migráció 1682, 2016
Miliő 2049
Mindösszesen 334, 337, 352, 426, 484, 747, 748, 777, 778, 779
Minőségi 1382, 1423, 1695 (1927)
Misztikum 683
Misztikus 683, 2248
Mizantróp 1985
Mítikus 2167
Mítosz 2110
Mjúzikel 206
Mobilizál 892
Molesztál 1267, 2239
Molett 2029
Momentán 1941
Momentum 412, 758
Monarchia 628
Mondatvégi hangfölvitel 448, 449, 450
Mondén 1947
Monitor 1986
Monitoroz 2100
Monitorozás 935
Monolit 1920
Monopólium 912
Monstre 304
Monstrum 1968
Monumentális 585, 1656
Moratórium 264, 1010
Morál 1658
Morális 347, 393, 499, 785, 1153, 1617
Morálisan 498, 1866
Morfológia 2292
Morózus 1086
Motiváció 90, 1309, 2124, 2169
Motivál 838
Motivált 201, 203, 204, 205
Multifunkcionális 472
Multivektorális 1361
Musical 1451
Mutál 1277

Nacionalizmus 628
Nagy Attraktor 1079
Naív 2120

Napkollektor 1919
Narkózis 2220
Narratíva 573, 719, 773, 793, 985, 1373, 2135
Narráció 599, 1082, 1597
Narrátor 44, 62, 478
Náció 318
Negligál 1611
Negligálható 1815
Neglizsé 2012
Nejlon 421, 639
Nem annyira 136, 259
Nem igazán 115, 260, 686, 807
Neologizmus 2060
Nepotizmus 1195
Nerd 1869
Nesztor 2092
Neuralgia 1698
Neuralgikus 1561, 1698
Neurológia 1226
Neurótikus 1967
Neutrális 1458
Négyszer gyorsabban 272
Niknév 65, 89
Nivelláció 625
Nívós 1927
Nonverbális 690
Nosztalgia 469
Nosztalgikus 469
Nota bene 1142
Nóhau 1538
Nótórius 1925
Nóvum 1705
Nüansz 1847

Nyilvánvalóan, hogy 364

Objektív 388, 989, 1356, 1395
Objektíve 1188
Objektívitás 475, 871, 1634
Objektum 394, 462, 593
Obligát 1951
Obszervatórium 655, 1055
Obszerváció 1876
Obszervációs 1876
Odőr 1960
Offenzíva 1197
Okán 722, 730, 732, 874
Okkupál 2004
Oktrojál 721, 1850
Olaszba mész 341

Omerta 1904
Ominózus 1571, 1702
Ondolálni 2051
Onkológia 168
Online 1420
Opcionális 552, 1652
Opció 195, 886, 887, 1343
Opciós 194, 196, 1652
Opportunista 1517, 1679
Optimalizál 2228
Optimista 216
Orbitális 654
Organikus 616, 2289
Organizmus 1964
Orgánum 2041
Orientációs 1637
Orientálódik 302, 1162, 1752
Orentált 1914
Origó 2109
Ornátus 2038
Orsósmagnó 1053
Ováció 539, 1092, 1686

Ódium 1366

Önprezentáció 986
Önreprezentáció 986
Örömet okoz 340

Pajszer 1918
Paleontológia 1020
Pandémia 816, 1759
Pankráció 1995
Panoráma 1081
Paradigma 486, 808, 890, 1136
Paradoxon 2019
Paragrafus 140, 252
Paralizál 892
Paralizálódott 2007
Paraméter 586
Paranoia 796
Paraszolvencia 158
Paraván 1426
Parazita 1252, 1632, 1683
Paríroz 379
Partikuláris 572, 595, 1756
Partner 1663
Parvenü 1946
Paszta 565
Patológus 307

Patrióta 1297, 1604
Pátosz 2166
Pedofil 1961
Pejoratív 1466
Performansz 45, 642, 712, 861, 899, 951, 952, 962, 963, 964, 1867
Performer 1867
Periféria 608
Periódicitás 526
Periódizálni 1582
Periódus 1171, 1363
Per hó 1132
Per óra 94, 635, 919, 928, 1506, 2084
Per pillanat 266, 270
Perspektíva 86, 846, 1392
Perspektívikus 2279
Pesszimista 213, 2021
Petíció 344, 691, 882, 1024, 1402
Pigment 546, 1019
Pittoreszk 2168
Plagizál 2069
Planéta 738
Plantál 1991
Plasztik 268, 336, 868, 1442
Plasztron 2053
Platform 1396
Plató 1468
Play off 335
Plümó 2037
Podcast 1397
Podkászt 2045
Poéta 2284
Polarizáció 953
Polémia 1724
Pollen 15, 91, 358, 457, 560, 802, 1120, 1533
Pollenjelentés 1251, 1636
Poltron 2056
Popcorn 1764
Popularizáció 141
Populáció 689, 1039, 1887
Populáris 675
Porció 474
Porózus 1086
Portfólió 665, 902, 974, 1672
Portré 97, 2189
Poszt 664
Posztol 2145
Poszttraumás stressz 1462
Poszttraumás stressz szindróma 1939
Potenciál 2196
Potenciális 898, 981, 1334, 1495, 2229

Pozícionál 1602
Pozícionálódás 1733
Pózolás 2257
Pragmatikus 578, 856, 1469, 1552, 1858
Pragmatizmus 2125
Praktika 1671
Praktikus 1260
Precedens 1060, 1794, 2202
Precíz 1978
Precízitás 2233
Predesztinál 789, 1331, 1501, 1707
Predesztinálja 1989
Predesztinált 1776
Predesztinálták 2267
Preferál 925, 1159
Pregnáns 1675, 1676
Prehisztórikus 688, 818
Prekoncepció 1040, 1526
Presztízs 1163, 1224, 1503, 1776
Prevenció 275, 1730
Preventív 275, 1207
Prezentáció 1751
Prémium 1934
Primitív 1619, 1777, 2094
Primordiális 2107
Princípium 817, 1774
Prioritás 700, 1486
Privatizáció 54, 316, 319
Privát szféra 1902, 2129
Privilégium 527, 900, 2001
Procedúra 248, 1352, 1509, 2240
Prodzsekt 159, 858, 1364
Professzionális 8, 1897
Professzionálódik 1696
Profitábilis 1570
Profitál 31, 634
Progloida 1496
Prognosztizál 497, 511
Prognózis 1299, 1845
Program 285
Projekt 159, 858, 1364
Prominens 1037, 1310, 1520
Propeller 1763
Prosperál 1143
Prosperitás 1719
Proszcéniumpáholy 2076
Prosztata 13, 650, 1190
Protestál 408, 482, 1191
Protokoll 1512, 1577
Provincia 1065

Provincializmus 1062
Provokál 1316
Proxy 927, 934
Prófécia 1046, 1845
Prókátor 1954
Pszichopata 1976
Pszíche 1957
Publicitás 1760
Publikál 1072, 1521
Publikum 332
Publikus 332, 1627, 1853
Pulmonológia 167
Pulzus 1104, 1222
Pupilla 1174
Puritán 1093

Racionális 1936
Radikalizálódott 57
Radikális 56
Random 1524, 1699, 1825
Ráció 73, 229
Rákkendrol 267
Ráoktrojál 1629)
Ráta 39, 403, 417, 429, 483, 715
Reagál 954
Realitás 787, 1834
Realizál 132, 583, 905, 1202
Reanimál 1975
Reál szféra 290
Recenzió 1544
Recesszió 1435
Recitál 434
Redukál 2253
Redundancia 1111
Referál 211, 402
Reflektor 1945, 2118
Regenerálódik 1994
Regionális 298, 532
Regisztrációs információ 1643
Regisztrál 46, 904
Regisztrálj! 687, 1015, 1432
Regisztrálás 1015
Regnál 33, 353, 360, 648, 702, 718
Rehabilitál 1897
Rekord 28, 591, 1492
Rekvizítumok 1917
Relatív 1281, 1303, 1560, 1899
Relatíve 626
Relatívizálás 872
Relaxál 21

Reláció 1322, 2073
Relevancia 558, 901, 1812
Releváns 154, 188, 1042, 1135
Relikvia 1306
Relikviák 171
Remasterelt 1653
Remittáns 836
Renovál 354
Rentábilis 1317, 1399, 1660
Repatriáció 1680, 1878
Repertoár 798, 1473
Reprezentatív 502, 1328, 1500, 1661, 2121
Reprodukál 590
Reputáció 663
Respektál 1385, 1811
Restancia 1747, 2102
Restaurál 685
Reszkíroz 1617, 1762
Retina 1029, 1149
Retorika 1243, 1549
Retro 561
Retrospektív 40, 2140
Reveláció 98, 1340, 1773
Revideál 751
Revízió 1603
Rezervál 293
Rezerváltat 293
Rezidencia 1293
Rezidens 29, 2276
Rezignáció 2079
Rezignált 2170
Rezisztencia 2178
Rezisztens 29
Rezonancia 1408
Rezonábilis 384
Rezonál 1895, 2179
Rezümé 990
Régió 345, 869
Rigorózus 1942, 2074
Ritmus 1103, 1439, 1765, 2192
Rituálé 173
Rituális 172
Rivalizáció 494, 554
Rivalizál 842, 1704, 2212
Rivalizáltunk 515
Rivális 436, 455, 842
Rizikó 224, 404, 418
Rítus 150
Románc 2067
Royalista 2052

Rutin 1445

Sale 52, 296
Segít a tüneteken 362
Sematikus 2194
Septichor 707
Séf 1924
Show 296
Síel 365, 1250
Síelés 1250
Skandalum 2137
Skicc 1405
Skrofula 2054
Skrupulus 679, 1720
Slam poerty 1462
Sorjáznak 133
Spa 769
Spanyolba megy 342
Specialista 368, 371
Specialitás 371, 1109, 1557
Specializálódott 1479
Speciális 237, 371, 373, 547, 1012, 1431
Specifikáció 1667
Specifikus 1034
Spicli 2072
Spirituális 2063
Spleen 1930
Spontán 765
Spray 1061
Spré 18
Sprézik 1209
Stabil 419
Stabilizáció 569, 1692
Stagnál 84
Stacionárius 1059
Statárium 1969
Stáb 1314
Stáció 60
Státus 788, 2263
Státusz 2263
Stratégia 1257
Strazzista 2006
Stroke 850
Stróman 1992

Szabotál 1279
Szakramentum 327
Szakrális 1800
Szalutál 1272
Szanatórium 66

Szankció 883
Szankcionál 487
Szarkasztikus 1580
Szarkazmus 2149
Szatíra 2197
Szatírikus 1938
Szcéna 1841ççΠ
Szedálni 1693
Szegmens 6, 644, 711, 959
Szegregál 617, 1140
Szekció 311
Szekvencia 1879
Szelekció 2283
Szelektál 1274
Szelektáltan 385
Szelektív 273, 562, 1016
Szelfi (*Selfi*) 565
Szentencia 1223
Szentimentalizmus 1780
Szenzibilizál 380
Szeparátizmus 1459
Szervilitás 537
Szervilizmus 1064
Szervíroz 2027
Szett 1972
Szexi 1996
Szexualizáló 1513
Szexuális 1511
Szezonális 411, 1771
Szétosszák 1381
Szféra 2165
Szignál 1214, 1292
Szignifikáns 305, 937, 938, 975
Szignó 1446
Sziluett 283
Szimbiózis 1697
Szimbolizál 2255
Szimbólum 440, 1157, 2182
Szimmetrikus 684
Szimpatikus 93, 1236, 1588, 1721
Szimpátia 2055
Szimplán 1472
Szimplifikáltan 1430
Szimptóma 147
Szinapszis 1833
Szindróma 1940
Szingularitás 1006
Szinoníma 479, 784, 1342
Szinopszis 598
Szintetikus 1204

Szintetizál 1217,
Szintétikus 268, 2261
Szintézis 1219
Szisztematikus 280
Szisztéma 1772
Szitálás 386, 772
Szituáció 49, 1008, 1050, 1186, 1457, 1519
Szívinfarktus 103, 112
Szkennel 301
Szkepticizmus 791, 997, 2141
Szkeptikus 20, 375, 1159
Szlógen 1455
Szocializálódás 1110
Szocializálódás 1727
Szocializálódtunk 1558
Szofisztikált 1390, 1527
Szolidaritás 2117
Szordínó 2023
Szori 1210
Szortíroz 2252
Szólista 1069
Szplín 1930
Szponzor 88, 714, 822, 1221
Szponzorál 1460
Sztereotípia 1977, 2190
Sztori 1210
Sztráda 42, 70, 108, 123
Sztrók 14, 51, 122, 647, 708, 710, 850, 1304
Szubjektív 1187
Szubszidiaritás 361, 480, 1105
Szubsztancia 391
Szubvencionált 2274
Szuggesztív 1746
Szuperszónikus 1248
Szupremáció 602
Szuterén 781
Szuverén 781, 1688
Szuverenitás 571, 819, 940, 1031, 1529, 2108
Szuvetrenizmus 2111
Szüzsé 1414, 1801
Szűrreális 2128

Tabella 423
Tabetikusan (jár) 2014
Taksál 2086
Tálentum 1687, 1757
Teátrális 1953, 2198
Tegnapi napon 1337
Telemedicina 1573
Teleszkóp 592, 1522

Tematika 1465, 1480, 1640
Tematizál 929, 1642
Tempó 410, 2273
Tendál 518
Tendencia 148, 314, 416, 699, 1018, 1047, 1233, 1644
Tendenciózus 574
Tender 294, 306
Teorétikus 310
Teória 309
Terápia 64, 1594, 2207
Terapeuta 677, 678, 681, 1128, 2265
Természetesen, hogy 364
Terminológia 2095
Territoriális 832
Territórium 600
Téma 1640
Tézis 786, 2119
Thermal spa 7, 67
Titulál 944
Tolerancia 1258
Tolerál 971, 1311
Toleráns 63
Toposz 1880
Tortúra 1222
Totalitárius 2180
Totális 2164
Totálisan 437, 1626
Tónus 2191
Tószt 1477
Tradícionális 5, 145, 196, 1225, 1409
Tradíció 1401, 1744
Trailer 621
Traktál 1246
Transzcendens 776
Transzformálódik 1912
Transzparens 1388, 1821
Transzplantáció 150
Transzponál 1011
Tranzakció 292, 1424, 2096
Tranzit 1889
Trauma 363, 1023, 1416, 1502, 2134
Traumatikus 2142
Traumatizál 2134
Trend 22, 978, 2217
Tumor 814
Tumultus 218, 853
Turbulencia 693, 1591, 2018
Túra 1222

Ultimátum 1933

Uniformis 250, 987, 1409
Uniformizál 2043
Unikális 508, 995, 1507, 1536
Unikornis 1950
Univerzum 155, 695, 811, 914, 1056, 1074, 1124
Urbanizálódik 1249
Uszkve 1412

Úgy fogalmazott 137, 1410
Úvé 1208

Vacillál 32, 947, 2123
Vakáció 1291
Vakcináció 801
Vakcína 387, 757, 1213
Vakcínázás 1440, 1592
Valószínűleg, hogy 364
Variáció 1180
Variáns 840
Vákuum 2082
Vegetál 1280
Vegzál 451, 1347
Vehemencia 1193
Verbális 235
Verbúvál 1790
Verniszázs 1530
Vertikális 755
Verzió 30, 973, 1107, 2098
Vibráció 2031
Vindikál 509, 911, 2085
Virtuális 1735, 2112
Visszaaludni 624, 960
Visszanézni 622, 623, 960
Vizionál 1229
Vizionárius 1028
Vizualizál 597
Vizuális 1315, 1716
Virtigli 1673, 2147
Vírus, aki... 1203
Vitalitás 2181
Vízió 245, 2245
Vokalista 1563, 1884
Vokál 1554
Vokálozzon 1610
Voks 841, 1600
Voksol 37, 126, 193
Voksolás 266, 1228
Vulgáris 1916
Vulkán 79, 1265

Wellness 87, 95, 125, 649
Workshop 1645

Zóna 1266

Gyimóthy Gábor (Zollikerberg):

A nyelv és a származás

Hol kellene inkább serénykedni

A nyelv és a származás

Származásunkat kutatják
rettentő nagy hévvel,
s mindenki a maga lovát
dicsérgetve érvel.

Keletről jöttünk-e talán,
vagy mindig itt voltunk?
Már a jégkorszak derekán
itt éltünk és holtunk?

Súgnak-e kiásott sírok?
S mit szólnak a gének?
Őseinket fűrészelik,
hogy' tűrik, szegények?

A népesség ma oly kevert,
bár gén nem hazudik,
mindenkit meg kell vizsgálni,
az utolsó zugig!

És az összes sírnak csontját!
Ott sem elég néhány
kiválasztott, s ismertnek hitt,
kiváltságos példány.

Akik jöttek, hogyha jöttek,
már keverten tették,
és akkor sem volt már rajtuk
ismertető festék.

Nem kevésbé kutatják a
nyelvünk származását:
finnugor-e, vagy szumírban
leljük régi mását?

Netán török, avar, vagy hun
lehetett-e rokon?
És ha igen, akkor pedig
vajon milyen fokon?

Emberek, ez mind, mind fontos,
engem is érdekel!
De emellett a nyelvünket
sem felejthetjük el!

Zajlanak a viták s közben
felejtjük a jelent,
hogy a mai, trehánykorszak
nyelvünknek mit jelent...

Az, hogy azzal mi történik
ma, e zajló korban?
Kiderül a számazása,
de fekszik a porban?

Ezerszer fontosabb lenne
ezzel foglalkozni,
mint homályos származásán
bőszül hajbakapni!

Hogy a nyelvünk varázslatos,
kinek mondva légyen?
Akárhonnan származik, az
sosem lehet szégyen!

*

Az archeogenetika
tudomány, művészet.
Kimondani mégsem merjük,
hogy az génrégészet...!

Ez a szégyen nem pedig a
bármilyen származás.
Szép nyelvünkkel szemben ez már
kész hazaárulás...

Zollikerberg, 2025 XII. 13.

Hol kellene inkább serénykedni

Származásunk rejtélyén rág
sok okos, de mohó.
Ez ügyhöz csak Kiss Mihály a
gordiuszi csomó!

(S olyan kardot nem hord senki
– sem okos, sem vándor –,
amilyennel vagdosgatott
a nagyon Nagy Sándor...)

Ez ma kibogozhatatlan!
Nem egységes semmi!
És egységes ezer éve
sem tudott már lenni!

Ki jött ide? Ki élt itt? És
Meddig és azt mikor?
Kínosan megfejthetetlen
és nem selyemcukor...

Ez oly kevert kártyapakli
– melyben nincsen dzsóker –
és mindezt sorrendbe rakni,
arra nincs már módszer!

Voltunk is és maradtunk is,
jöttünk is és mentünk...
Amink ma van, mindaz, amit
a múltból még mentünk...

Nyelvünkre is ez érvényes,
és hogy mik a tények,
származását illetően,
nem lehet a lényeg!

Amink ma van, az a kincsünk,
ezt ne hagyjuk fogyni.
Ne keljen unokáinknak
pusztult nyelvbe fagyni!

*

Ám ne essék félreértés,
engem is érdekel,
ami a sok kutatásból
végülis majd kikel,

csakhogy sajnos alig tudok
abban én még hinni,
hogy utólag lehet majd a
medvebőrre inni...[639]

Zollikerberg, 2025 XII. 13.

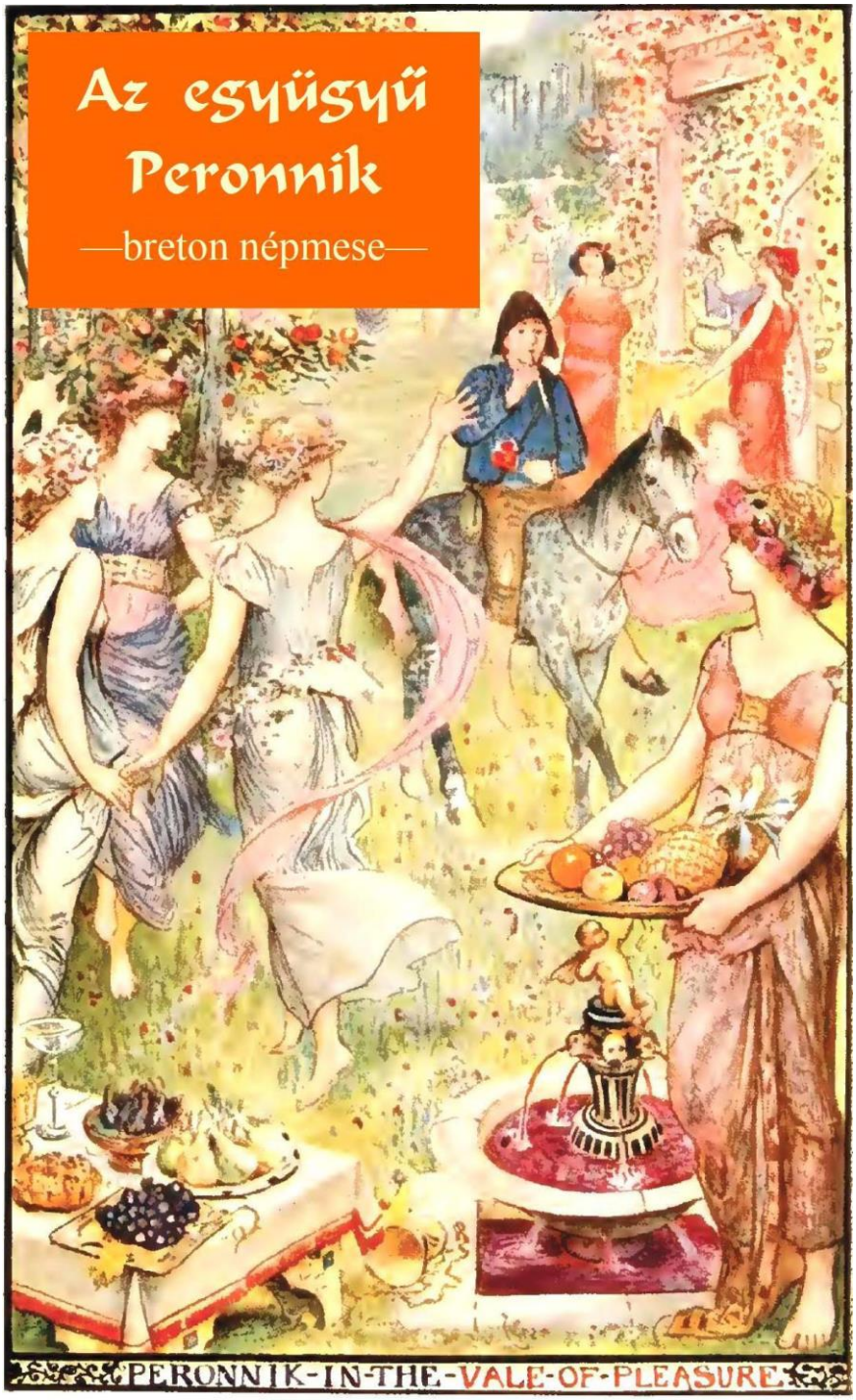
[639] E két vers a ZMTE-tagoknak küldött alábbi körlevelemre egyetértésként érkezett, és amint a szerző, Gyimóthy Gábor megírta, kiváltó oka az egyes vitatkozók szövege volt: „A tudományosságunkat érintő részhez szólok hozá, a magam hozzáállását próbálom megfogalmazni, ami talán rámutat, hogy lehet mit kezdeni a mai helyzettel. A szellemiségi területen azt vettem észre, hogy a tudományos színvonal elérését új tárgykör esetén az segíti legjobban elő, ha gondolkodással tágítjuk fogalmaink lehetséges tartalmát, olyan keretet biztosítva, ahová tehát több fér be, mint addig, ebbe a saját tudást is beleértve, de mégis a kiterjedtebbséget eredményesebb munkálkodásért hittel fenntartva. Megnevezve a tárgykört és a keretet, a magyar eredet ügyében sok-sok bizonyítékot mérlegelve és sok-sok elképzelést megismerve, és utóbbiak esetében sok felszínességet is, mégis azt láttam, hogy valami megfontolandó mindenütt akad, ezért tágítottam a szemléletemet, ne vessem el az egészet a számomra elfogadhatatlan rész, részek miatt. Valamint megfelelően nagyszámú és összefüggő tényező összevetésekor kirajzolódik, felépül az elméletképzéshez elegendő, szükséges hegygerinc, csúcstermék, hogy azon túl már onnan lehet széttekinteni az adattájon, rajta végig menve megbecsüléssel ellátni a valóban értékeseket. Még nyíltabban megfogalmazva ezt, azért merem a másoknak talán első látásra vadnak látszó témákat és írásokat is megjelentetendőként javasolni a ZMTE-Acta Szerkesztő Bizottságának, amely azonos a ZMTE Tudományos Tanácsával, még ha ellentmond is sok tételében az én meggyőződésemnek, mert kutatómunkám során sikerült olyan átfogó lelepleződéséig eljuttatnom magam számára a történelemhamisítás különböző módozatait, hogy bízhatok a dolog előbb-utóbbi elterjedésében, általánossá válásában. Ennek most csak egy mozzanatát említem meg példaként, (de emlékeztetek: egy másikat korábban közhírré tettem e körben, mégpedig a genetikusok mesterkedéseit a ténybeli lehetetlenségen kívül, hogy valójában nem áll összefüggésben a nyelvvel a vizsgálatuk, módszertanilag belementek egy könnyebb eljárásba, de nem az igazság kiderítése érdekében, hanem a hamisítás könnyebb útjáért, hogy a teljes genom 800 millió polimorfizmusából emeljenek ki egyet-kettőt, és ha az hasonlít a nálunk feltárt egypár sír anyagával, akkor onnan eredésünket nyomatékosítsák, ahol az többségként megjelent), amikor kiderült számomra, hogy az írott forrásokban megragadott eseményeket és azok szereplőit a régészet már útmutatóként elfogadva tárta fel az általa vizsgált területen. Például az 1920-as években a mai Libanon területén kézben tartva a leírásokat emelték ki a földből a ‘föníciai’ tárgyakat, amelyekről a könyvben szereplőkkel való azonosságot hirdették ki, aminek bármiféle vitatását tudománytalanként bélyegezték meg, de nem is mer nagyon senki ilyesmivel vitázni. Kivéve nálunk persze, mert itt mindenki azt érzi, hogy meghamisították a történelmünket, az őstörténetünket, ezért joggal támadja a fennálló elméletet, legyen az bármilyen irányú. Az írott forrásokat tehát nem régészeti alapon határozták meg, hanem a korábbi kéziratos kódexeket egyneműsítették, szerintem éppen fennálló, de azóta is folytonos hatalmi szempontok szerint és nyomtatták ki könyvekben az ‘eredményt’. Ami azért annyira egyenetlen, mert elég hosszú ideig történt, mármint a visszamenőleges besorolás. Mármost a régészetnek igen nehéz dolga van, hogy ezeket az elméleti beidegződéseket ne vegye figyelembe, és például nálunk ne tekintsen minden sírban talált régi fegyvert, kincset, és a mellette lévő csontot ‘szkítának’ (Fábián Sándortól tudjuk, hogy a scita tudást jelent, így mi valóban lehetünk a tudás népe), még ha az embertan mást is mond az ázsia nomádokról. Még Távol-Keletre is elvitte a gyarmatosítás ezt a szemléleti diktatúrát, amit Joseph Deguignes áldatlan tevékenységének a leleplezésével próbáltunk oldani a báró Dr. Torma Zsófiáról szóló tanácskozásunk kötetében. Viszont a fordított, általunk javasolt utat várom a jövőben bejárni és azzal is segíteni régészetünk igaz következtetéseit. Amihez azért már itt az Actában is rendelkezésre áll sok helyes anyag, és még az is hasznos, ami úgy jelenik meg, mintha messzi keleti tájakon születettünk volna, onnan jöve és hatva ide, mert az azonos szélességi körökre vonatkoztatott tartalmat helyre lehet tenni a megfelelő hosszúságú körök megtalálásával, ami nem más, mint a Kárpát-medecéé. A hamisítás ezeket változtatta meg a történetírásban, viszont a tartalom a Kárpát-medencei eseményekről szól, például még a nagyhírű Hérodotosz esetében is, amint ezt már sok helyről lehet tudni. Tehát ez teszi lehetővé számomra, hogy szélesebb keretben lássam a mások által bármennyire is szélsőséges látszatú megállapításokat, azok hasznossága az új, igaz régészet és történeti földrajz számára fog jelentkezni. Az időhamisítás nagy része már eléggé előrehaladottan lelepződött, ideje, hogy ez a tér esetében is megtörténjen, és akkor a több ezer éves időbeli távolság eltűnésével eltűnhet a több ezer kilométeres távolság is népünk, nemzetünk ősmúltja helyszínét, az őshazát illetően.” Darai Lajos

KELTA NÉPRAJZ

Z. Tóth Csaba ford. (Pécs):

Az együgyű Peronnik

Breton népmese[640]

[640] Forrás: *Breton Legends*, 1872, London, francia eredeti *Le Foyer Breton*, Oeuvre Complètes d' Émile Souvestre, Tome II., Paris, 1856 (több kiadásban is).

AZ EGYÜGYŰ[641] PERONNIK

Bizonyára volt alkalmatok találkozni némely szegény együgyűekkel, balgákkal, akiket végső szükségük ajtótól-ajtóig űz, hogy a mindennapi kenyerüket megszerezzék. Csodálkozhatunk rajtuk, ahogy eltévedt jószágokként egyre csak kóborolnak, tágra nyílt szemekkel és szájjal merednek a világra, mintha keresnének valamit. De sajnos nem keresik eléggé—ehhez józan ész kellene.

Peronnik egyike volt ezeknek a szegény együgyűeknek, aki az idegenek kegyére cserélte az apja vagy anyja gondoskodását. Egyre csak vándorolt, nem tudván merre megy, s amikor szomjas volt, ivott az útmenti patakból, amikor éhes volt, száraz kenyérhéjat koldult az asszonyoktól, akik megpillantották az ajtajuk előtt, és amikor elálmosodott, keresett egy szénakazlat, és belefúrta magát, mint egy menyét.

Peronnik nem tanult semmilyen mesterséget, de több dologban elég ügyes volt: addig kéregetett, amíg jóllakott, addig aludt, ameddig akart, és utánozni tudta a pacsirták énekét. Számosan voltak a környéken, akik ehhez nem értettek.

Abban az időben, melyről mesélek nektek (vagyis sok száz évnél is régebben), az aranyló búza mezők mások voltak, mint manapság. Azóta számos úr felélte az örökségét, és az erdeiből facipőt csinált magának. A Paimpont erdeje[642] is több mint húsz plébániát foglalt magába, egyesek szerint még a folyón is túlterjedt, egészen Elvenig (Vannes-tól északkeletre). Akárhogy is volt, Peronnik egy napon egy erdőszéli tanyához érkezett, s mivel már régóta delet harangoztak a hasában, élelmet akart szerezni.

A gazda felesége épp a leveseskondért vakarta az ajtó előtt térdelve,[643] de amikor meghallotta, hogy a jámbor Peronnik Isten nevében kéreget, megállt és a kondért feléje nyújtotta.

– Itt van, te szegény – mondta neki –, edd meg ezt a maradékot és mondj egy Miatyánkot a disznainkért, hogy zsírosabbak legyenek.

Peronnik leült a földre, a kondért a térdei közé vette, és kezdte vakargatni a körmeivel, de csak kevés maradékot talált, mert a ház kanalai már megtették dolgukat. Mégis megnyalta az ujjait, és elégedetten dünnyögött, mintha sosem evett volna ennél jobbat.

– Ezt a köleskását – dünnyögte elismerően – fekete tehén tejébe áztatták,[644] és e vidék legjobb szakácsa készítette.

A gazda felesége megörült a dicséretnek.

– Szegény együgyű – mondta –, csak kevés maradt az ételből, de adok még neked egy darab rozskenyeret.

És hozta a legénynek az első szeletet az épp kisült kerek vekniből. Peronnik rögtön belerapott, mint az éhes farkas a bárányba, és kijelentette, hogy ezt a kenyeret maga a vannesi püspök őméltóságának pékje sem dagaszthatta volna jobban.

---

[641] Az *együgyű* kifejezés félreértésre adhat okot, de a népmesék balgái valójában a gyengék ravaszságának megszemélyesítői, akik legyőzik az erőset. Az együgyűség a keresztény nemzetek hagyományaiban ugyanazt a szerepet játssza, mint a fizikai nyomorékság a régieknél. Az utóbbiaknál Æsopus a púpost használja, hogy rendkívüli cselekedeteket hajtson végre, az előbbi esetben Peronnik, vagy más gyengeelméjű legény jelenik meg, hogy felerősítsék a kontrasztot a hős és tettei között, és meglepetésszerű legyen a végkimenetel.

[642] *A fordító jegyzete*: Forêt de Paimpont, Rennes városától nyugatra, talán az artúri Brocéliande erdő lehet, a „Calaterium" erdeje, in Monmouth: *British History*, Book VII, Ch. 4., de kelta „varázserdő", Bois Chenu, Forêt Chenu van St. Phalnál és Domrémynél is, ahol Jeanne d'Arc született.

[643] A tengerparti vidékeken kagylóhéjjal vakarják le az odaégett maradékot az edényekről, a szárazföld felé inkább kovakövet használnak.

[644] Bretagne-ban régen a fekete tehén tejét tartották a legfinomabbnak és legtáplálóbbnak.

A megdicsért parasztasszony hozzátette, hogy semmi sem jobb, mint mikor a falatra frissen köpült vaj is kerül, s hogy szavait igazolja, mindjárt hozta is egy kis fedett csészében. Amikor a koldus átvette tőle, kijelentette, hogy ez igazi, élő vaj, jobb még a fehér heti vajnál is.[645] S hogy nagyobb hitelt adjon szavainak, az egész kenyerét belemártotta a vajas szilkébe. De a gazdasszony elnézte neki, és adott egy zaftos húsdarabot is a vasárnapi levesből.

Peronnik minden falatnál hálálkodott, és mindent elnyelt, mintha csak vizet ivott volna egy forrásból, mert már nagyon rég volt, hogy ilyen jót evett.

A gazdasszony sürgött-forgott, nézte az eszegető koldust, és időről-időre különféle maradékokat hozott neki, amit az elvett, miközben keresztet vetett magára.

Ahogy így falatozott Peronnik, íme, egy lovag jelent meg a háznál, és köszöntve az asszonyt, megkérdezte tőle, melyik út vezet Kerglas várához.

– Egek! jóember – kiáltott az asszony –, oda akar menni?!

– Igen – válaszolt a lovag –, egy távoli földről jövök ezzel a szándékkal, éjjel-nappal utaztam három hónapon át, hogy eljussak ide.

– És mit keres Kerglasban? – kérdezte a breton asszony.

– Az aranyedényt és a gyémántlándzsát.

– Ezek nagyon értékes dolgok? – kérdezte Peronnik.

– Értékesebbek, mint bármelyik korona a földkerekségen – felelte az idegen –, mert az aranyedény nem csupán a finomságok és a gazdagság kimeríthetetlen forrása, hanem olyan italt ad, ami minden betegséget meggyógyít, és a halott is feltámad, ha az ajkaival érinti. Hasonlóan értékes a gyémántlándzsa, mely megöl és legyőz mindent, amihez hozzáér.

– És kinek a birtokában van ez a gyémántlándzsa és az aranyedény? – kérdezte Peronnik csodálkozva.

– Egy varázsló birtokolja őket, akit Rogéar-nak hívnak, és Kerglas várában él – válaszolt a gazdasszony. – Bármely napon láthatod, ahogy az erdei úton elhalad a fekete kancáján, és egy három hónapos csikó követi, de senki sem meri megtámadni, mert egy félelmetes lándzsát tart a kezében.

– Igen – válaszolt az idegen –, de Isten tiltja neki, hogy Kerglas várán belül használja. Ezért amint megérkezik, a lándzsát és az edényt el kell zárnia egy sötét barlang mélyén, és nincs kulcs, ami ezt megnyitná, ezért a várában fogom megtámadni a varázslót.

– Sajnos, nem fog szerencsével járni, jóuram – mondta a parasztasszony. – Már több mint százan tettek próbát, de egyikük sem tért vissza.

– Tudok erről, jóasszony – válaszolt a lovag –, de őket nem világosította fel Blavet remetéje.

– És mit mondott az a remete? – kérdezte Peronnik.

– Figyelmeztetett, hogy mit kell tennem – mondta az idegen. – Először is, át kell kelni egy elvarázsolt erdőn, ahol mindenféle varázslat rémíti az embert és el akarja téríteni az útjáról. De a szerencsét próbálók nagy része elveszett, meghalt a hidegtől, éhségtől és kimerültségtől.

– És ha átkelt az erdőn? – kérdezte az együgyű Peronnik.

– Ha biztonságban átjutottam rajta – folytatta a lovag –, találkozni fogok egy manóval, akinek tüzes kardja mindent hamuvá emészt, amihez hozzáér. Ez a manó őrt áll egy almafa mellett, amiről le kell szednem egy almát.

– És azután? – kérdezte Peronnik.

– Azután találni fogok egy nevető virágot, melyet egy oroszlán őriz, akinek a sörénye csupa mérges vipera. Ezt a virágot is le kell szakítanom, majd azután, hogy átkeltem a sárkányok taván, meg kell küzdenem egy fekete emberrel, aki egy vasgolyót hajigál, mely mindig visszatér hozzá. Ezután eljutok az örömök völgyébe, ahol mindent át kell élnem, ami egy kereszténynek megkísérthet, majd elérek egy folyóhoz, melynek csak egy gázlója van. Itt találkozni fogok egy

[645] A bretonok különlegesen ízletesnek tartják a búzaszentelés hetében készült vajat, sőt gyógyító hatásúnak, mivel ebben az évszakban a legjobbak a legelők.

feketébe öltözött hölggyel, akit magam mögé ültetek a lovamra, és ő elmondja, mit kell még megtennem.

A gazdasszony igyekezett meggyőzni az idegent, hogy lehetetlen átmenni ezeken a próbatételeken. De ő azt válaszolta, hogy a nők képtelenek megítélni az ilyen súlyú dolgokat, és miután megbizonyosodott róla, hol van az erdő bejárata, vágtára fogta lovát és hamarosan eltűnt a fák között.

A gazdasszony nagyot sóhajtott, kijelentve, hogy voltak már itt más lelkek is, akik az Úristen színe elé kerültek. Azután adott még némi maradékot Peronniknak, és útjára engedte.

A legény megfogadta az asszony tanácsát, és amikor elindult, a gazda épp hazaért a mezőről. A gazda észrevette a legényt, aki a teheneit méregette az erdőszélen, arra gondolván, hogyan szerezhetné be a további élelmét.

A legény láttán a gazda fejében fény gyúlt, arra gondolt, hogy épp jó lenne neki egy segéderő, és némi puhatolózás után nyíltan megkérte Peronnikot, hogy maradjon náluk és viselje gondját a teheneinek. Peronnik leginkább magáról szeretett gondoskodni, és mindennél jobban szerette a semmittevést, ám a házi koszt, a friss vaj, a rozskenyér és a köleskása ízét még az ajkain érezte, így engedett a kísértésnek, és elfogadta a gazda ajánlatát.

A jóember mindjárt elvezette az erdőszélre, számba vette az összes tehenet, beleértve az üszőket is, majd egy mogyoróbotot nyesett a legénynek a tereléshez, és meghagyta neki, hogy a teheneket napnyugtára hajtsa haza.

Így Peronnik tehénpásztor lett, vigyázott, hogy a jószág el ne kóboroljon, megkülönböztette a feketét a vöröstől, és a vöröset a fehértől, a legeltetésre kijelölt területen.

Mármost, ahogy a csorda egyik oldalától a másikhoz szaladgált, hirtelen lódobogást hallott, és megpillantotta az óriás Rogéar-t, ahogy a kancáján üget, mögötte egy három hónapos csikóval. A lovas nyakán ott lógott az aranyedény, és a kezében tartotta a gyémántlándzsát, amely úgy csillogott, mint a napfény. Peronnik megijedt, és elbújt egy bokorban, az óriás pedig elhaladt mellette az úton. Amint elment, a félkegyelmű előjött rejtekhelyéről, és a lovas után tekintett, de nem láthatta, melyik ösvényen tűnt el a szeme elől.

A fegyveres lovagok tehát szüntelen keresték Kerglas várát, de egyikük sem tért vissza. Az óriás ellenben nap-mint-nap parádézott. A félkegyelmű, akinek végül megjött a bátorsága, már nem akart elrejtőzni, hanem sóváran nézett a lovas után, mert az aranyedény és a gyémántlándzsa birtoklásának vágya napról-napra erősebb lett a szívében. De sajnos, ezeket a dolgokat könnyebb megkívánni, mint megszerezni.

Egy nap, amikor Peronnik szokás szerint egyedül volt a legelőn, megpillantott egy fehér szakállú öreget az erdei út bejáratánál. A legény valamely újabb kalandornak nézte, és megkérdezte, hogy a Kerglashoz vezető utat keresi-e?

– Nem ezt keresem, mivel már ismerem – válaszolt az idegen.

– Ott járt, és a varázsló nem vette el az életét? – csodálkozott a félkegyelmű.

– Nem tart tőlem – válaszolt a fehér szakállas öreg –, mivel Bryak vagyok, a varázsló, és Rogéar bátyja. Amikor meg akarom látogatni, idejövök, de mivel minden varázshatalmam ellenére sem kelhetek át az elvarázsolt erdőn anélkül, hogy eltévednék, a fekete csikót hívom, hogy átvigyen.

Az öreg ekkor három kört rajzolt ujjával a porba, majd olyan szavakat mormolt, mint a démonok, akik a varázslókat tanítják, és így kiáltott,

Csikó, ki vad vagy, betöretlen,
Jöjj hamar, vigyél át iziben.

A csikó mindjárt meg is jelent, Bryak kötőféket vetett rá, és a hátára ülve engedte, hogy viszszatérjen vele az erdőbe.

Peronnik nem szólt senkinek erről a kalandjáról, de most már tudta, hogy a csikó segítsége az első lépés, hogy eljusson Kerglasba. Sajnos semmit sem tudott arról, hogyan rajzolja le a

három kört, és hogyan ejtse ki a varázsszavakat, melyekkel az öreg a csikót hívta. Más módszer kellett tehát, hogy odahívja és megülje a csikót, és ha ez sikerül, leszedje az almát, letépje a nevető virágot, megmeneküljön a fekete ember vasgolyójától, és átkeljen az örömök völgyén.

Peronnik sokáig töprengett mindezen, és végül megjött a kedve, hogy a próbákat teljesítse. Akik elég erősek, és gyakran találkoznak veszélyekkel, nem félnek szembenézni velük, de a gyengék mérlegelik a tetteik kimenetelét. Így a félkegyelmű legény, nem látván reményt az óriás legyőzésére, úgy döntött, hogy cselhez folyamodik. A nehézségek már megedzették, és tudta, hogy a naspolya, amikor először leszedik, kemény, mint a kő, de egy kis szalma és türelem végül megpuhítja.

Így a legény megtett minden előkészületet, mielőtt az óriás újra megjelent az erdei úton. Először készített egy kötőféket és kengyelt fekete kenderből, hurkot is font belőle, amilyet erdei szalonka fogásához használnak, és benedvesítette szenteltvízzel. Egy kis zsákot megtöltött madárfogó léppel és pacsirta tollakkal, és volt nála egy rózsafüzér, egy bodzasíp, és egy kenyérhéj, amit bekent avas zsírral. Amikor mindezzel kész volt, a reggel kapott kenyeret elmorzsolta az útra, amelyen Rogéar jár a kancájával és a három hónapos csikóval.

A szokásos időben meg is jelentek, és a legelő felé indultak, mint más napokon, de a csikó, amely lehorgasztott fejjel lépkedett, megérezte a földön a kenyérmorzsák szagát, és megállt, hogy megegye őket, így ottmaradt egyedül, míg az óriás tovább ment. Ekkor Peronnik óvatosan közelebb lopakodott, rávetette a kötőféket és a kengyelt a csikóra, felugrott a hátára, és hagyta a csikót továbbmenni, gondolván, hogy Kerglas várába viszi.

Így is történt, a csikó habozás nélkül elindult egy vad ösvényen, olyan gyorsan, ahogy a kötőfék engedte.

Peronnik remegett, mint a nyárfalevél. Az erdő minden varázslata működésbe lépett, hogy elrettentse. Egyik pillanatban úgy látszott, mintha hirtelen egy feneketlen gödör nyílna meg a táltoscsikója előtt, a következő pillanatban lángokban állt az erdő, és a lángok már-már őt is elérték. A patakok, melyeken átkelt, rohanó folyókká változtak és azzal fenyegették, hogy magukkal ragadják, máskor meg, ahogy egy lejtős gyalogösvényen haladt, hatalmas sziklákat látott feléje gurulni, hogy összezúzzák.

Hiába próbálta meggyőzni magát, hogy mindez csak képzelődés, kirázta a hideg a rettegéstől, de végül elszántan a szemére húzta a kalapját, és hagyta, hogy a csikó vigye, amerre akarja.

Hamarosan mindketten épségben elérkeztek egy síkságra, ahol megszűnt minden varázslat, és Peronnik feltolva a kalapját a homlokán, körülnézett.

Sivár volt a vidék, nyomasztó, mint egy temető. Elszórtan emberi csontvázakat lehetett látni, azokét, akik Kerglas várát keresték. Itt nyugodtak a lovaikkal együtt, és a farkasok még rágcsálták a csontjaikat.

Végül a félkegyelmű egy rétre érkezett, melyet egyetlen almafa borított árnyékba, és annyira tele volt almákkal, hogy az ágai a földet érték. A fát egy manó őrizte, kezében tüzes karddal, mely mindent hamuvá változtatott, amihez hozzáért.

Ahogy a manó meglátta Peronnik-ot, olyat sivított, mint egy ragadozómadár, és felemelte a fegyverét. De a legény, anélkül, hogy elárulta volna az érzéseit, udvariasan megemelte a kalapját és így szólt:

– Ne zavartasd magad, kis uracsom, csak Kerglasba megyek, Rogéar úr meghívására.

– Meghívott téged? – kérdezte a manó. – És ugyan ki vagy te?

– Én vagyok az új szolgája – mondta a félkegyelmű –, akit már vár.

– Erről nem tudok semmit – válaszolt a manó –, de te úgy nézel ki, mint egy csaló.

– Bocsáss meg – mondta Peronnik –, hogy nincs jele a mesterségemnek, én csak egy madarász vagyok, aki madarakat fogok és betanítom őket. De az Isten szerelmére, ne tarts fel, mert őurasága, a varázsló vár engem, még a csikóját is kölcsönadta, mint láthatod, hogy hamarabb a várba érjek.

A manó valóban látta, hogy Peronnik a varázsló csikóján ül, és kezdte elhinni, amit a legény mondott. Ezenkívül a legény olyan egyszerűnek látszott, hogy nem lehetett feltételezni róla a ravaszságot. De még mindig bizalmatlan volt, és megkérdezte, hogy a varázslónak mi szüksége van egy madarászra?

– A legnagyobb szüksége van rám – mondta Peronnik –, mert azt üzente, hogy Kerglas kertjének magvait és gyümölcseit megeszik a madarak.

– És ezt hogyan akarod megakadályozni? – kérdezte a manó.

Peronnik megmutatta a kis hurkot, amit készített, és hozzátette, hogy nincs olyan madár, ami ebből kiszabadulna.

– Hiszem, ha látom. – mondta a manó. – Az almafám épp pusztítják a rigók és más madarak. Vesd ki a hurkod, és ha elfogod őket, átengedlek.

Peronnik beleegyezett, kikötötte a csikóját egy bokorhoz, és az almafához ment, ahol rögzítette a hurok egyik végét, és megkérte a manót, hogy tartsa a másikat, amíg ő kifeszíti. A manó engedelmeskedett, és ekkor Peronnik gyorsan a manóra húzta a hurkot, aki fogva találta magát, mint egy madár.

Dühösen felkiáltott és ki akart szabadulni, de a hurok, amit szenteltvízbe áztattak, sehogy sem engedte.

A félkegyelmű gyorsan a fához szaladt, leszakított egy almát, és a csikó hátára pattanva elnyargalt.

Így hagyták el a síkságot, és lám csak, egy sűrű cserjéshez értek, amely a legszebb növényekkel volt tele, mindenféle rózsával, spanyol rekettyével, rózsaszín lonccal, és mindenekfelett a titokzatos nevető virág is ott volt. De a sűrű cserjés körül egy oroszlán járkált, sörénye megannyi vipera, szemei éberen figyeltek, és úgy csikorgatta a fogát, mintha malomkövek lettek volna.

Peronnik megállt és hajlongani kezdett. Tudta, hogy a hatalmasok jelenlétében a kalap hasznosabb a kézben, mint a fejen, és mindenféle jókat kívánva az oroszlánnak és családjának, megkérdezte, merre vezet az út Kerglasba.

– És mi keresnivalód van neked Kerglasban? – bődült el a szörnyű bestia.

– Méltóságod engedelmével – válaszolt a félkegyelmű –, egy hölgy szolgálatában járok, aki nagy barátja Rogéar úrnak, és küldött neki egy ajándékot, amivel pacsirta-pástétomot lehet készíteni.

– Pacsirták! – szólt az oroszlán, megnyalva a bajszát –, régóta nem ízleltem őket. Mennyit tudsz elkapni belőlük?

– Egy zsáknyival – válaszolt Peronnik, mutatva a zsákot, amit tollakkal és madárfogó léppel töltött meg, s hogy bizonyítsa szavai igazságát, elkezdte utánozni a pacsirták trilláját.

Ez a muzsika felkeltette az oroszlán étvágyát.

– Hadd lássam – mondta közelebb húzódva –, mutasd a madaraid, szeretném tudni, hogy elég nagyok-e az urunk asztalára.

– Megmutathatom – válaszolt az együgyű –, de ha kinyitom a zsákot, elrepülhetnek.

– Félig nyisd ki, csak épphogy belepillantok. – mondta a mohó szörnyeteg.

Peronnik ezt a legnagyobb készséggel teljesítette. Odatartotta a zsákot az oroszlán elé, aki beledugta a fejét, hogy elkapja a pacsirtákat, de csak a fullasztó tollakat és a madárfogó lépet találta. A félkegyelmű gyorsan összekötötte a zsákot az oroszlán nyaka körül, és keresztet vetett a csomóra, hogy tartson. Azután a nevető virághoz szaladt, letépte, és amilyen gyorsan csak tudott, elnyargalt a csikó hátán.

De nemsokára a sárkányok tavához érkezett, melyen át kellett úsznia, és alighogy belemerült a vízbe, a sárkányok mindenfelől rátámadtak, hogy felfalják.

Ekkor Peronnik már nem a kalapját vette le, hanem elkezdte a sárkányokra dobálni a rózsafüzér gyöngyeit, mint amikor valaki fekete búzával eteti a récéket, és ahogy egy gyöngyöt elnyelt egy sárkány, hanyatt vágódott és kimúlt. Így a legény sértetlenül elérte a túlsó partot.

Most át kellett jutnia a völgyön, melyet a fekete ember őrzött. Peronnik hamar észrevette, hogy az egyik lába a sziklához van láncolva, és a kezében egy vasgolyót tart, amely mindig a saját akaratából visszatér, miután lecsapott a célpontjára. Az embernek hat szeme volt, sorban a feje körül, melyek felváltva őrködtek, de ekkor úgy esett, hogy mindegyik nyitva volt. Peronnik tudván, hogy ha meglátják, azonnal repül a vasgolyó, mielőtt egy szót is szólna, így hamar elbújt a bozótban. Ílymódon elrejtőzve néhány lépésnyire megközelítette a fekete embert, aki épp leült, és szemei közül kettőt becsukott. Peronnik azt hitte, alszik, és elkezdte álmosító hangon énekelni a nagymise kezdetét. A fekete ember először meglepődve felvetette a fejét, de ahogy az ájtatos ének hatása alá került, egy harmadik szeme is becsukódott. Peronnik ekkor a *Kyrie eleison*-t kezdte énekelni, az altató démon hangján.[646] A fekete ember behunyta a negyedik szemét, és félig az ötödiket is. Peronnik ekkor belekezdett a vesperásba, de mielőtt a *Magnificat*-hoz ért, a fekete ember mélyen elaludt.

Ekkor a legény fogta a csikó kantárát, és lassan átvezette a mohos helyeken, így haladt el az alvó őr mellett, és elérkezett az örömök völgyébe.

Ez volt mind közül a legfélelmetesebb, mert itt nem volt kérdés az elkerülendő veszélyről, hanem azonnal menekülni kellett. Peronnik segítségül kellett hívja Bretagne összes szentjét.

A völgy, melyen keresztül kellett mennie, egy gyümölcsökkel, virágokkal és forrásokkal bővelkedő kert volt, de a forrásokból bor és kívánatos italok fakadtak, a virágok olyan édes hangon énekeltek, mint a kerubok a paradicsomban, és a gyümölcsök maguktól kínálkoztak a kéznek. Az út minden fordulójánál hatalmas asztalok várták Peronnikot, királyi bőséggel megrakva, illatozó süteményekkel, melyek frissen sültek a kemencében, és szolgák kínálták őket. Azután gyönyörű leányok táncoltak a pázsiton, akik a nevén szólították, hogy jöjjön közéjük, vezesse a táncot.

Hiába vetette magára a keresztet, önkéntelenül is lassította a csikója lépteit, beleszagolt a finomságok illatába, és nem tudta levenni a szemét a gyönyörű lányokról, velük maradt volna, és ezzel vége lett volna, ha nem jut eszébe az aranyedény és a gyémántlándzsa. Ekkor azonnal elővette a bodzasípját, hogy ne hallja meg a lágy hívogatást, és evett az avas zsírba mártott kenyeréből, hogy ne érezze a finom ételek illatát, a tekintetét pedig a csikója füleire szegezte, hogy ne vonzzák a szép táncosok.

És így teljes biztonságban elhagyta a kertet, és megpillantotta végül Kerglas várát. De a folyó, melyről hallott, még előtte volt, és tudta, hogy csak egy helyen lehet átgázolni rajta. Szerencsére a csikó ismerte a gázlót, és hamarosan oda is érkeztek.

Ekkor Peronnik körülnézett, keresve a hölgyet, akinek a vezetésével eljuthat a várba. Nemsokára észre is vette, ahogy fekete selyemruhában ült egy sziklán, és olyan sárga volt a bőre, mint egy mórnak.

A félkegyelmű megemelte kalapját, és megkérdezte, hogy szeretne-e átkelni a folyón.

– Épp téged vártalak, hogy átvigyél – válaszolt a hölgy –, gyere közelebb, hogy mögéd ülhessek.

Peronnik közelebb ment, felvette őt a lova farára, és elkezdtek átkelni a gázlón. Majdnem a folyó közepénél voltak, amikor a hölgy azt mondta neki,

– Tudod-e, te szegény balga, hogy ki vagyok?

– Engedelmeddel – válaszolt Peronnik –, az öltözetedből jól látom, hogy nemes és nagyhatalmú hölgy vagy.

– Valóban nemes vagyok – válaszolt a hölgy –, mert a családfám a bűnbeesésig tudom visszavezetni, és valóban nagyhatalmú vagyok, mert minden nép meghajlik előttem.

– Mi hát a neved, ha kérdezhetem, asszonyom? – kérdezte Peronnik.

– Engem Pestisnek hívnak. – válaszolt a sárga nő.

---

[646] A bretonok úgy hiszik, hogy egy démon altatja el az embereket a misén, akit *ar c'houskezik*-nek neveznek, a *kouska* ige alapján, ami alvást jelent.

A félkegyelmű úgy megijedt a nyeregben, mintha a vízbe akarna ugrani, de Pestis azt mondta neki,

– Maradj nyugton, szegény balga, nem kell félned tőlem, ellenkezőleg, én a szolgálatodra lehetek.

– Lehetséges, hogy olyan jószándékú lennél, Pestis hölgy? – mondta Peronnik, illendően levéve a kalapját. – De várj csak, most jut eszembe, hogy te vagy az, akinek arra kell tanítania, hogyan szabaduljak meg a varázsló Rogéar-től.

– A varázslónak meg kell halnia. – mondta a sárga hölgy.

– Mit sem szeretnék jobban – mondta Peronnik –, csakhogy ő halhatatlan.

– Figyelj rám, és próbálj megérteni – mondta Pestis. – A manó által őrzött almafa a jó és rossz fájának egy hajtásából lett, melyet maga Isten ültetett a földi paradicsomban. A gyümölcse olyan, mint azé a fáé, melyről Ádám és Éva ettek, és a halhatatlanokat halandóvá teszi. Rá kell venned a varázslót, hogy egyen az almából, és attól a pillanattól, hogy megérintem, meghal.

– Megpróbálom – mondta Peronnik –, de ha sikerrel is járok, hogy' szerzem meg az aranyedényt és a gyémántlándzsát, melyek egy sötét barlangban vannak elrejtve, és ezt nem lehet kinyitni semmilyen kulccsal?

– A nevető virág megnyit minden ajtót – válaszolt Pestis –, és világít a legsötétebb éjszakában.

Ahogy kimondta ezeket a szavakat, elérték a folyó túlpartját, és a félkegyelmű továbbment a vár felé.

Mármost, a vár bejárata előtt volt egy nagy baldachin, olyan, mint amelyen a vannes-i püspök őuraságát átvitték az Úrnapi Körmeneten. Ez alatt ült az óriás, védve a nap hevétől, lábait keresztbe téve, mint egy nagyúr, aki élvezi a gazdagsága gyümölcseit, és egy aranypipából füstöt eregetett. Ahogy észrevette a csikót, melyen Peronnik és a feketeruhás hölgy ült, felemelte a fejét, és akkorát üvöltött, mintha mennydörgés lett volna,

– Ez a félkegyelmű az én három hónapos csikómon ül!

– Így van, ó, minden varázslók legnagyobbika. – szólt Peronnik.

– És hogy került hozzád? – kérdezte Rogéar.

– Úgy, ahogy a fivéred, Bryak tanította – válaszolta az együgyű. – Mikor az erdő bejáratához értem, azt mondtam,

Csikó, ki vad vagy, betöretlen,
Jöjj hamar, vigyél át iziben.

– és a csikó azonnal ott volt.

– Te ismered az én fivérem? – kérdezte az óriás.

– Akárcsak szolga az urát. – válaszolta az ifjú.

– És miért küldött ide?

– Azért, hogy hozzak számodra két különlegességet, melyeket a mórok országában kapott, ezt az örömök almáját, és egy női szolgát, akit itt láthatsz. Ha eszel az almából, a szíved olyan nyugodttá válik, mint egy szegényemberé, aki száz arannyal teli erszényt talál a facipőjében, és ha a szolganőt felfogadod, már nem vágyakozol többé semmire.

– Add ide az almát és a mór nőt. – mondta Rogéar.

A félkegyelmű engedelmeskedett, de ahogy az óriás az almába harapott, a sárga hölgy a kezével megérintette, és ő úgy összeesett, mint egy tinó a mészárszékben.

Ekkor Peronnik belépett a palotába, kezében a nevető virággal. Több mint ötven termen ment keresztül, egyiken a másik után, és végül a barlang ezüst ajtajához ért. Az ajtó magától kinyílt a virág előtt, amely világított is a félkegyelműnek, hogy megtalálja az aranyedényt és a gyémántlándzsát.

De alighogy magához vette őket, megremegett a föld a lába alatt, és hatalmas villám csattanását hallotta. A palota egyszeriben eltűnt, és Peronnik újra az erdő közepén találta magát, a

két drágasággal, melyekkel mindjárt el is indult Bretagne királyának udvarába. Elég sokat időzött Vannes-ban is, hogy a legjobb öltözéket és a legjobb lovat megvegye, ami ebben a plébániaközségben található.

Mármost, amikor Nantes-ba jött, ezt a várost a frankok ostromolták, akik olyan kegyetlenül pusztították az országot, hogy alig maradt annyi fa, hogy egy kecskének elegendő legyen. Sőt mi több, éhínség volt a városban, és azok a katonák is éhen haltak, akik csak megsebesültek a csatában. Amikor Peronnik megérkezett, egész nap kürtösök hirdették minden utcán, hogy Bretagne királya az örököséül fogadja azt az embert, aki megmenti a várost, és elűzi az ellenséget az országból.

Ahogy ezt a hirdetést meghallotta Peronnik, azt mondta a kürtösnek,

– Ne hirdess tovább, hanem vezess a királyhoz, mert én vagyok az, aki mindazt teljesítem, amit kért.

– Te volnál? – mondta a herold, látván, hogy milyen fiatal és kistermetű –, menj utadra, jómadár,[647] a királynak nincs most ideje, hogy effélékkel foglalkozzon.[648]

Válasz helyett Peronnik megérintette a katonát a lándzsájával, és az a pillanatban holtan esett össze, a tömeg legnagyobb riadalmára, mely szétszaladt, mikor ezt látta. De a félkegyelmű így kiáltott,

– Láthatjátok, mit tehetek az ellenségeimmel, és most megtudhatjátok azt is, hogy mit tehetek a barátaimért.

És megérintve a halott katona ajkait az aranyedénnyel, az rögtön feltámadt, visszanyerte az életét.

A király értesült a csodáról, és kinevezte Peronnikot a megmaradt katonaság parancsnokává, s az együgyű sok ezer frankot megölt a gyémántlándzsájával, legyőzte az ellenséges sereget, elfoglalta a táboraikat, és feltámasztotta a megölt bretonokat az aranyedényével.

Azután nekifogott, hogy meghódítsa az összes környező országot, Anjou, Poitou, és Normandia királyságait, amit csekély nehézségek árán véghez is vitt. Végül, amikor mindenki engedelmességet fogadott a királynak, bejelentette szándékát, hogy felszabadítja a Szentföldet, és kihajózott Nantes-ból egy hatalmas flottával, az ország főnemeseivel.

Mikor elérte Palesztinát, nagy tetteket vitt véghez, számos szaracént megtérített, és feleségül vett egy szépséges szüzet, akitől sok fia és lánya született, akiknek vagyont és földeket adományozott. Némelyek azt is mondják, hogy az aranyedénynek hála, ő és fiai még mindig élnek és uralkodnak ezen a földön. De mások úgy tartják, hogy Rogéar fivérének, a varázsló Bryak-nak sikerült megszereznie a két drágaságot, s hogy azok, akik vágynak rájuk, még most is keresik őket.

Jegyzetek „Az együgyű Peronnik” meséjéhez

Peronnik meséjében szinte azonnal felismerhetők annak a hagyománynak a nyomai, mely életre hívta a Kerekasztal lovagjainak legendás történetét. Ha eltávolítjuk a breton változat újabb keletű részeit, előttünk állhat a Szent Grál keresésének alapeszméje a maga teljes tisztaságában.

Néhány magyarázat azonban szükséges ehhez. A gall bárdok már a 6. században beszéltek egy varázserejű edényről, amely a jövőbelátás, egyetemes tudás képességét adja tulajdonosának, későbbi időkben pedig egy népszerű mese szól egy aranyedényről, melyet az Áldott Brán birtokol, és meggyógyít minden sebet, élővé teszi még a holtat is. Más mesékben is megjelenik egy edény, amely minden kívánságot azonnal teljesít. Idővel mindezek a funkciók egyesültek, és a különböző edények tulajdonságait egyetlen edény foglalta magába, és ennek birtokába akar jutni természetesen minden igazi kalandor.

---

[647] *Koanta pabaour*, gúnyolódó mondás Bretagne-ban.

[648] Közmondásos kifejezés arra, amikor valakinek nincs vesztegetni való ideje.

Fennmaradt egy gall költemény, melyet a 12. század elején állítottak össze, és a lényege ez a keresés. A hős, akit Perédurnak hívnak, harcba száll óriásokkal, oroszlánokkal, kígyókkal, tengeri szörnyekkel, boszorkányokkal, s végül elnyeri az edényt és a lándzsát, melyeket itt is hozzátesznek az eredeti történethez.

Mármost, nem kétséges, hogy ez a gall legenda, mely megtalálható szerte Európában, igazolva a különféle nyelveken történt utánzás kísérleteit, elsősorban Bretagne-ban vált ismertté, szerves egységben a gall nyelvvel és eredettel. Egész alakjában akkor válhatott népszerűvé, amikor még bárdok tanították Armorika népét.

De az egymást követő átdolgozások ellenére, melyek a szájhagyománnyal együtt jártak, a francia változatok fokozatosan magukba olvasztották az eredeti verziókat. Villemarqué ténylegesen kimutatta (*Popular Tales of the Ancient Bretons*), hogy amikor a gall legendákat továbbfejlesztették a francia poéták, annyira megszépítették őket, hogy maguk a gallok elhagyták az eredetiket az utánzatok kedvéért. Mármost az, ami igaz rájuk, az ugyanolyan igaz az armorikai népre is, és kétségtelen, hogy a Perédur-hagyomány, amellyel eredetileg rendelkeztek, nagyban át kellett alakuljon Christian de Troyes későbbi költeményében.

A jobb megértés kedvéért röviden bemutatjuk ezt a költeményt, mely kevéssé ismert, mivel csupán kéziratban létezik.[649]

Egy szegény özvegynek, aki a háború miatt mindenét elvesztette, maradt egy fia, Perceval, egy tudatlan és faragatlan, egyszerű legény. Anyja eltiltotta mindentől, ami a háborúval kapcsolatos, de egy nap a fiú találkozik Arthur király lovagjaival, megismeri a titkot, amit oly sokáig elrejtettek előle, és eltelve a párviadalok és csaták gondolatával, elhagyja az anyai házat, és elindul, hogy megkeresse Arthur udvarát. Az úton meglát egy nagy sátrat, melyet tudatlanságában templomnak vél, és belép. Itt megeszik két őzpástétomot és megiszik egy flaskó bort, azután ismét útnak indul, és hamarosan elérkezik Cardeuill-be, a rossz ruhájában, rossz lován, rosszul felfegyverkezve. Rátalál Arthurra, amint az mélyen a gondolataiba merül, és egy áruló lovag épp el akarja vinni az arany kupáját, kijelentve, hogy bárkivel kiáll, aki ezt el akarja venni tőle. Perceval elfogadja a kihívást, üldözi a tolvajt, megöli, visszaszerzi a kupát, és felveszi a megölt lovag páncélját. Végül felvételt nyer a lovagi rendbe.

De anyja emléke mindenütt kísérti. Mit is keres? Ő maga sem tudja, céltalanul vándorol, akármerre is visz az útja. Egy napon egy várhoz érkezik, és belép. Egy öreg, beteg ember fekszik ott egy ágyon, majd megjelenik egy szolga egy lándzsával, melyről lehull egy vércsepp, azután egy hölgy hoz egy *graal*-t, vagy edényt, színtiszta aranyból. Perceval szeretné tudni, mi a jelentése annak, amit lát, de nem mer kérdezni. Másnap, amikor elhagyja a várat, közlik vele, hogy az öreg, beteg ember a halászkirály, aki megsebesült a combján, és Percevalnak szemrehányást tesznek, mert nem kérdezett tőle semmit.

Folytatja útját, véletlenül találkozik Arthurral, akit követ az udvarába. De érkezése után egy nappal megjelenik egy feketébe öltözött hölgy, és azzal vádolja, hogy ő okozta a halászkirály szenvedéseit. „A sebei," mondta a hölgy, „gyógyíthatatlanok, mert nem tetted fel neki a kérdést."

A lovag jóvá akarja tenni a mulasztását, de hiába keresi a király palotáját, visszatartja egy láthatatlan kéz. Majd elhatározza, hogy elindul, és egy szentéletű remetéhez érkezik, akivel

---

[649] *The Searcher for the Basin,*—Myvyrian, t. i. p. 8. A *Perceval, or the Quest for the Holy Graal* kéziratának példánya Mss. No. 7523, et supp. franc. 450. jelzeten található a párizsi Királyi Könyvtárban. A jegyzetben Villemarqué rövidített ismertetésével adjuk.

A fordító jegyzete: Lásd még *Perceval le Gallois, ou Le Conte du Graal*, Publié d'après les manuscrits originaux par Ch. Potvin, Mons, Tome 1-4, 1866-1870, az eredeti ófrancia verses költemény és prózai átirata, ill. *Lestoire del Saint Graal*, The Vulgate Version of the Arthurian Romances, vol. 1., Washington, 1909. A Peronnik-mese rövidített változata, *The Lilac Fairy Book*, by Andrew Lang, London, 1910. Peredur-ról, a walesi „Parzivalról" ld. *The Mabinogion*, 1877, ford. Lady Charlotte Guest. Vö. *Kergarec pokoljárása*, breton népmesék, 1968, Dömötör Tekla utószavával.

elbeszélget. A pap elé tárja, hogy minden tévedése az anyjának való engedetlenség következménye, s hogy bűn volt megfékeznie a nyelvét, amikor a *graal* jelentését kellett volna megtudakolnia. A remete vezeklést szab ki rá, tanáccsal látja el, és átad neki egy titokzatos imát, amely bizonyos szörnyű szavakat tartalmaz, és megtiltja neki, hogy másoknak elárulja őket. Azután feloldozza Percevalt a bűnei alól, és a lovag böjtöl, leborul a kereszt előtt, misét hallgat, áldoz, és új életet kezd.

Ekkor elkezdi keresni a *graal*-t, és ezernyi akadállyal találkozik. Megjelenik egy nő, Fehérvirág (Blanche-Fleur, Liliom), akit korábban szeretett, de aki megpróbálja akadályozni őt, és Perceval elmenekül tőle. Kiköti a lovát egy oszlop aranygyűrűjéhez, mely egy hegyen áll, melynek neve a Fájdalom Hegye, végül megérkezik a várba, melyet keresett, és ekkor nem mulasztja el megtudakolni a lándzsa és a *graal* történetét. Elmondják neki, hogy a lándzsa ugyanaz, melylyel Longinus átdöfte Krisztus oldalát, és a *graal* az az edény, melyben Arimathiai József felfogta az Ő isteni vérét. Ez öröklés útján került a halászkirályhoz, aki Józseftől származott, és Perceval nagybátyja. Az edény minden jónak forrása, mind szellemi, mind földi értelemben, meggyógyít minden sebet, és a holtat is élővé teszi, ezenkívül ellátja tulajdonosát mindenféle jóval, amit csak megkíván.

A lándzsa és a *graal* után előhoznak egy törött kardot. A halászkirály átnyújta az unokaöccsének, kérve, hogy újra egyesítse a darabjait. Azután a király elmondja neki, hogy a próféciák szerint a világ legbátrabb és legkegyesebb lovagja fogja elvégezni ezt a cselekedetet. Perceval megpróbálja összeforrasztani a kard darabjait, de az elhamarkodottsága miatt megsebzi a combját. „Ugyanazon a napon fogok meggyógyulni," mondja magában, „amelyen Pertiniax lovag meghal, az áruló lovag, aki összetörte ezt a csodálatos kardot, mikor megölte a fivérem."

Perceval megöli Pertiniax-ot, köszönetet mond a szent *graal* segítségéért, levágja a lovag fejét, és a halászkirályhoz viszi, aki felépül, és átadja helyét az unokaöccsének.

Nem nehéz kimutatni az összefüggéseket e költemény és a breton mese között. Mindkettőben hallunk egy edény és egy lándzsa megszerzéséről, melyek birtoklása hasonló előnyökkel jár; mind a francia, mind az armorikai változat hősei veszélyekkel és kísértésekkel találkoznak, majd törekvéseiket siker koronázza. Bizonyos hasonlóság felfedezhető talán abban is, hogy míg az együgyű Peronnik nem tudja merre jár, és kicsalja a gazdasszonytól a rozskenyeret és a friss vajat, meg a vasárnapi zsíros falatokat, addig Perceval is egyszerű, tudatlan, bárdolatlan, ill. őzpástétomot eszik, és megiszik egy nagy flaska bort.

Bizonyosan vannak részletek Peronnik próbatételeiben, melyek általában véve nem hasonlítanak Perceval próbáihoz, másfelől azonban mindkettő nagyon hasonlít azokhoz a mozzanatokhoz, melyekkel Perédur, a gall hagyomány hőse találkozik. Ezért úgy tűnik, hogy ez az armorikai történet a francia és a breton forrásból táplálkozik. A gall hagyományból született, módosította a francia változat, s végül összebékítette őket a mi vidékünk, Pays de Vannes helyi géniusza, mely által olyanná vált, amilyennek ma ismerjük.

Sőt, az együgyű Peronnik alakját eredményesen tanulmányozhatják azok, akik mindenekfelett a hagyományban keresik a népszellem nyomait. Az együgyűség vagy félkegyelműség a kelta népek között sosem gyengeelméjűséget jelentett, hanem egy sajátos állapotot, melyben egyes emberek bizonyos képességekkel rendelkeztek, melyek a többségnél nem voltak meg, és a kelták élenjártak a képzeletükkel, mellyel kapcsolatot tudtak tartani a láthatatlan világgal, ami tiltott volt más embereknek. Így az együgyű szavait prófétikusnak tekintették, rejtett értelmet kerestek a tetteikben. Egy régi költő erőteljes szavával, ténylegesen olyanoknak tekintették őket, akiknek „lábai a földön, szemei a túlvilágon" vannak.

Bretagne részben megőrizte ezeket az ősi hivatkozásokat a gyengeelméjű emberekre. Léon megye tanyáin egyáltalán nem ritka ilyen szerencsétleneket látni, akik bármilyen korúak is legyenek, egy hosszú ruhát viselnek csontgombokkal, és a kezükben egy fehér pálcát tartanak.

Körültekintően bánnak velük, és 'kedves balgáknak' nevezik őket, kivéve távollétükben, amikor *diskyant,* azaz 'tudatlan'. Rendszerint otthon maradnak a nőkkel és a kisgyerekekkel, sosem szólítják fel őket, hogy munkát végezzenek, és amikor meghalnak, elsiratják a rokonaik.

Emlékszem, egyszer magam is találkoztam egy ilyen együgyűvel, Morlaix környékén. Egy gazdasági épület küszöbén ült, és a húga, egy fiatal lány etette. A lány gondoskodó kedvessége mélyen megérintett.

– Mindig ilyen szeretettel gondoskodsz erről a szegény balgáról? – kérdeztem breton nyelven.

– Isten adta őt nekünk. – válaszolt a lány.

A válasz magáért beszélt, és kulcsot jelent minden ilyen kegyes törődéshez azon teremtmények iránt, akik önmagukban haszontalanok, de kedvesek *Annak számára, Aki ránk bízta őket*.

A feketeruhás hölgy az érintésével megöli a nagy varázslót, a kép sarkában Peronnik a csikó hátán, kezében a nevető virággal (Lang, 1910).

Timaru-Kast Sándor (Ingelheim):

Az együgyű Peronnik – breton mese elemzése

A breton népmese, ahogyan maga a fordító is helyesen leírja, a kelta (arthúri) hagyományokat őriz. Ha lehámozzuk róla a középkori felrakódásokat, máris felsejlik a Kerekasztal lovagjainak legendája, a Szent Grál keresésének eszméje: *A gall bárdok már a 6. században beszéltek egy varázserejű edényről, amely a jövőbelátás, egyetemes tudás képességét adja tulajdonosának, későbbi időkben pedig egy népszerű mese szól egy aranyedényről, melyet az Áldott Brán birtokol, és meggyógyít minden sebet, élővé teszi még a holtat is. Más mesékben is megjelenik egy edény, amely minden kívánságot azonnal teljesít. Idővel mindezek a funkciók egyesültek, és a különböző edények tulajdonságait egyetlen edény foglalta magába, és ennek birtokába akar jutni természetesen minden igazi kalandor.*

Walesben már a 12. században kialakult **Peredur** nevű hős legendája, amim szájhagyomány által terjedt, úgy a Brit-szigeteken, mind Galliában. Peredur a Kerekasztal lovagja. Neve vels (Wales-i) nyelven „kemény, acél gerelyt" jelent: *par* lándzsa, gerely + *dur* kemény, acél. Artúr király és a Kerekasztal legendáját először Chrétien de Troyes említi a 12. század végén, ófrancia nyelven irt *Perceval, a Grál története* című meséjében. Itt Peredurt *Perceval* néven említi: *Percevaus li Galois* (Walesi Percevaus). A „li Galois" kijelentés bizonyítja, hogy a történet kelta hagyományokon alapszik.

Peronnik, akár Peredur, szegény családban született, járta a világot, ételt és lakhatást kap jószívű emberektől, megharcol óriásokkal, sárkányokkal, kígyókkal, oroszlánokkal, átvergődik a *gyönyörek völgyén*, furfanggal áttesz a lángoló kardot viselő manót, és megszerzi a varázs almát. Majd megszerzi a „táltos lovacskát" és találkozik boszorkánnyal vagy a halállal (vagy a halálthozó „fekete asszonnyal"), aki a továbbiakban segít neki. Majd segítségével elindul megkeresni a bölcsességet és bőséget hordó aranytálat / *graalt* (Szent Grált) és az ezüst (acél?) lándzsát, amit Kerglas[650] várában, egy sötét barlangban őriz a Varázsló.

Peredurt, egy szegény özvegy fiát, *egy tudatlan és faragatlan, egyszerű legénynek* nevezi a történet, amíg Artúr király udvarába kerül. Peronnik pedig egy *együgyű* szegény legény. Talán itt is, helyesebb lenne őt is „egyszerű legénynek" (*diskyant* tudatlan) nevezni.

Peronnik egyike volt ezeknek a szegény együgyűeknek, aki az idegenek kegyére cserélte az apja vagy anyja gondoskodását. Egyre csak vándorolt, nem tudván merre megy, s amikor szomjas volt, ivott az útmenti patakból, amikor éhes volt, száraz kenyérhéjat koldult az asszonyoktól, akik megpillantották az ajtajuk előtt, és amikor elálmosodott, keresett egy szénakazalt, és belefúrta magát, mint egy menyét. Peronnik nem tanult semmilyen mesterséget, de több dologban elég ügyes volt: addig kéregetett, amíg jóllakott, addig aludt, ameddig akart, és utánozni tudta a pacsirták énekét.

[650] Kerglas vára Gwened (Vannes) várostól északra van. Neve: KER *vár* + GLAS *kék, zöld* (a szerző fordítása).

Ezzel kapcsolatban érdemes megismerni a magyar garabonciásokat, akik tradíciója a keltáknál is megmaradt.

*A palóc **barboncások**. **Garaboncosok** a kecskeméti és csallóközi néphitben. A levegő urainak a garaboncosokat (barboncás, garabonciás diák) véli a néphit. A mese szerint a garabonciás diák „nagy forgószélben jár". A nógrádi néphit szerint a sárkányoknak nagy ellensége a barboncás. Összesen 12 barboncás van, akik testvérek s a fellegek közt laknak a rozmaringerdőben. Jó dolguk van ott. De egész évben nem esznek semmit, csak egy követ nyalnak, melyet Amerikából (valahonnan távolról, az „Operenciából") hoznak. Az évnek bizonyos napján lejönnek a földre, hogy a sárkányokat összefogdossák, mert ezeken szoktak lovagolni. De ekkor sem esznek egyebet, mint édes tejet. A palóc néphit szerint a váltott gyermekből „barboncás" lesz, az a szakállas, bajuszos emberke, aki olyan kicsiny, hogy más embernek a kötözködéséig sem ér, s aki felhőket tud az égről leolvasni. Ipolyi Kecskemét vidéki hiedelemnek mondja, hogy a garaboncosok bűvös tudományú emberek, kik esőt, szélvészt támaszthatnak, a sárkányok fölött hatalommal bírnak, azokat kiolvassák. De a jövendő dolgokat is előre meg tudják mondani. Ahol megfordulnak, csak aludttejet vagy tojást és kenyeret kérnek. Ahol szívesen fogadják őket, mitől sem kell tartani. Ellenkező esetben igen veszedelmesek. (...) A Duna-mellék babonás felfogása szerint: a garaboncás 13 iskolát végzett diákból lesz, ki a szerencse kerekén el nem veszett. A 12 iskolát végzett diák elmegy messze-messze országba, vízen és tengeren át, sok veszedelmen keresztül, azután bejut egy barlangba, ott társakra talál, azokkal tanulja a 13-ik iskolát. Midőn 12-en együtt vannak, ráülnek a szerencse kerekére. Ez gyorsan forog velük. Egynek bizonyosan el kell közülük vesznie rajta, azért félelemmel állnak rá, mert nem tudják, hogy ki fog elveszni közülük. El vannak szánva mindnyájan. Akik e nagy próbát kiállták 11-en, garaboncosokká válnak s mennek szerte a világban garaboncos mesterséget űzni. Sovány képpel és rongyos köpenyeggel kéregetnek leginkább tejet és kenyeret. Jajj annak, aki nem ad nekik, amit kérnek. (...) A sárkány is csak akkor jön elő, midőn a garaboncos kiimádkozza, titkos könyvéből olvasván rá, melyből senki más olvasni nem tud. (...) a régiségben a kairakanok (karakánok) voltak némileg hasonlatosak a mai mesék és regék garaboncaival.* (Kandra)[651]

A kelta (ír) népmesék is ismerik a „viharhozó vándort", aki hirtelen, a semmiből megjelenik egy-egy faluban, és bekopog a házak ablakán, ahol egy csupor tejet, és az éjszakára bebocsátást, szállást kér. Aki szívesen látja, arra, nagy gazdagság, jólét és örömteli élet vár, sok gyermekáldással. Annál a háznál, ahol visszautasítják, ott nagy vihart támaszt és szakadó esőt hoz, ami a háztetőt is leviszi, és a termést tönkreteszi. Mindenhóvá amerre jár nagy szél örvénylik körülötte. Azt mondják róla, hogy a tündérek nemzetségébe tartozik, az egyedül járó-kelő tündérek közé. Nagy tudással bír, és tudását a druidáktól kapta. Néha óriás a népmesékben, és ilyenkor őt egy sárkány, vagy „a sárkánya" kiséri a magasságos égben. Vannak népmesék, ahol az elején óriásnak megjelenő vándor, a mese végére bevallja „kiválasztott" követőjének, hogy ő maga Jézus.

Taliesin, Artúr király regőse, aki Merlin (Merddyn) Nagydruida székének örököse, meséli, hogy druida (táltos) iskolák voltak szerte Britanniába, ahová a tanulók, a druidának készülők, tizenkét évig jártak, a druida tudás elsajátítása végett. Itt megtanulták a „költők" régi nyelvét és a beavatási szent ital („sacred initiatory drink") előállítását. Az iskola befejezésével a

[651] Kandra Kabos: Magyar mitológia, 196-198. old.

druidák hatalmas mágikus erejével bírtak. És bírták a sárkányok megidézésének varázsigéjét. (Matthews)[652]

A keltavilághoz hasonlóan a **sárkányok** a magyarsággal is együtt éltek. A sárkányok barlangokban, kutakban, tavakban és iszapos mocsarakban laknak, úgy a Brit szigeteken, mint Magyarországon, a skóciai „Loch Ness" tóban lakó sárkánytól az erdélyi Sárkány nevű faluig, ahol a népi hiedelem szerint hajdanán egy jóságos sárkány lakott. A keltáknál is a sárkányok jóságosak voltak, akik a mesehőst mindig megvédi és megsegíti.

A néphit szerint a sárkány halból vagy kígyóból lesz. Innét a közmondás: kígyó, ha kígyót nem eszik, sárkány nem lesz belőle. Ilyen sárkányok nem csupán voltak vidékenként, hanem vannak a néphit szerint még ma is.

Újbeszterce, Óbeszterce és Radoska nevű falvak alatt (Trencsén megye) egy sárkány van. A feje Újbeszterce, a teste Óbeszterce és a farka pedig Radoska alatt. Mikor a sárkány megmozdul, nagy árvíz borítja el a vidéket. Valamikor el fog jönni Gábor angyal s a sárkányon a fellegek közt lovagol. A báni (Trencsén m.) katolikus temploma alatt van egy sárkány, mely az egyházat karácsony este az éjféli mise alkalmával megemeli. A trencséni vár mély kútjában is volt egy óriás sárkány, mely a vizet vérré változtatta. Ennek feje a kútban, teste a város alatt, farka pedig a Vág volt. A sárkányokban való néphitet a mondákon kívül számos helynév örökíti: Sárkány (Esztergom), Sárkánybakony (Fejér), Sárkány (Fogaras), Sárkány (Bihar), Sárkány (Komárom), Sárkány (Zemplén), Sárkány (Pozsony), másik Sárkány (Komárom), Sárkány (Győr), Besősárkány, Sárkány-major (Fejér), Sárkánysziget (Zala), Sárkányszíl (Sopron), Sárkánytó falvak és pusztanevek, melyek mondái már feledésbe mentek vagy eltorzultak. Nincs megye, melynek területén a sárkányoknak emléke nem volna föltalálható.[653]

Egyéb földrajzi nevek is hordozzák a régi sárkányhit emlékét: Sárkányrugás gödrös legelő és szántóföld Pécel falu határában, Pest megyében. – Sárkányheverés határrész Dömsöd faluban, Pest megyében. – Sárkánytó Dusnok falu határában (Pest). – Sárkány-ingások meredek hegyoldal Pilis hegység határában (Pest). – Öreg-Sárkányfark- dűlő Tura falu határában (Pest). – Öreg-Sárkány –völgy és erdőrész Csákberény falu határában (Fejér). – Sárkánytó-tető hegy Szék város mellett Dobokában. – Sárkányjárás Zala megyében.[654]

A **boszorkányokat** elég a mesék megvilágításában megtekintenünk, hogy bennük, amire utal már nevük is, a mitológiai alakra ráismerhessünk.

A mesehősre, kit „megrontani" akar, mint didergő öregasszony mutatja magát az erdő fáján. A keltáknál jellemzően a hidak bejáratnál várt a mesehősre, akit ő meg is szólít.

Meséinkről lehántva a hozzájuk tapadt külső takarót, a százados rétegülést, a boszorkányok nem utálatos kinézésű és visszataszító vén banyák, vasorrú bábák, rút mostohák többé, hanem a bűvölésben és varázslásban hatalmas tündérek, „cifra asszonyok" szépasszonyok, kiket az örök fiatalság is éppúgy megillet, mint a jó **tündéreket** (a Peronnik meséjének „gyönyörek völgyében" énekelő és táncoló szépleányok).

Itt is ismét párhuzamot találunk az ír-kelta mesevilággal. A „Thomas Connolly találkozása a Banyával" című ír népmesében a mesehős hazafelé sietett egy csendes novemberi estén.

---

[652] John Matthews: The Song of Taliesin c. könyv nyomán.
[653] Kandra Kabos: Magyar mitológia, 209-211. old.
[654] Kandra Kabos: Magyar mitológia, 493. old.

Úgy félutón (half-ways) a háza felé, egy hídhoz ért, ahol a híd túlsó lábánál megpillantott egy csúnya vén banyát, a Banshee[655]-t (an ould woman), összegörnyedve a földön ülve, fejét a két karjára fektette, szemét a földre szegezve. *Láttam a vénasszony* (ould crone) *a hosszú ezüstszürke haját, amint elborította arcát és majdnem a földet súrolta*. Majd a mesehős odalépet hozzá, és rátette a kezét a vállára. Ekkor a „vénasszony" ráemelete szemét: *És mikor rám nézett, egy olyan ragyogás áradott felém, aminek varázsa leírhatatlan. A haja arany selyemből („selyem sárhajú") volt, szeme az ég kék színében, a kéknefelejts kékében, tündökölt. Arca úgy festett mintha Mária Magdolna képét pillantottam volna meg. Hosszú szürke köpenye alatt földi anyagból készült zöld gúnyát* (ír gúna) *viselt. Hirtelen szeme fénye megváltozott, és egy hideg holdfény áradott ki belőle, és egy élőhalott látszatát kelltette, olyan félelmeteset, hogy hidegrázás futott végig a csontja velejéig.* (Yeats)[656]

„Sokszor egy-egy gyermekbe vagy nagy emberbe is annyira beleáll a hidegrázás, hogy semmiféle „urusággal" (orvossággal) sem lehet meggyógyítani. Az ilyenekre bizonyosan a szépasszonyok bocsátották a betegséget s gyógyításnál is hozzájuk kell fordulni…" ([657])

A magyar és a kelta (ír) hagyományban egyaránt, a boszorkány hatalmában és gyakorlatában van annak, hogy a fején való átbukással különböző alakokat vegyen föl.

Ceridwen brit-kelta istennő, aki a mesehőst (Gwion) üldözőbe vette, mert ez „evett" a tudás üstjéből, fején átbukva különböző állatalakot ölt magára, míg végülis egy kövér kendermagos tyúkként (mert a tyúk az Istenanya kedves madara) felfalta a búzaszemmé varázsolt fiút. Majd kitója a fiút, aki ebből a tojásból megszületik, újjászületik, most már a Másvilág tudását bíró, Taliesin druida alakjában.

A boszorkányok társas életet éltek. Éjjel tizenkét órától kakasszólásig tart a nagy összejövetelük, a kelta mesékben ősi várromok, vagy elhagyott paloták udvarán. Budapesten a Szent Gellért-hegyen (Kelen-hegyen) tartottak. Egészen ősi és mítoszi vonatkozású a néphitben a boszorkányok Szent György-napi szerepeltetése: az éjszakai Gellért-hegyi gyűlés, harmatgyűjtés, virágszedés. Ez a jó és rossz szellemek megmérkőzésének nagy éjszakája, melynek kimenetelétől függ a gazdaságnak és sokszor az egész termőévnek sorsa. „Szent György-nap éjszakáján, olvassuk a Szatmár megyei babonák közt, gyűlnek a boszorkányok a Szen-Gellő hegyére tanácskozni. Ilyenkor vigyázni kell magára minden halandónak, mert akinek, legyen az ember vagy állat, a fejéhez vágják az ördög kantárját, az azonnal táltossá (varázslóvá) változik, a boszorkány hátára ül és úgy vágtat a nagygyűlésre. (Kandra)

A népmesék a boszorkányok álarca alá rejtették a tündéreket, a Szépasszonyt, végtérre az ősi Boldogasszonyt.

A természet nagyasszonyának szentélye és oltára volt úgy magyar, mind kelta földön is. Magyarhonban azt mindenekelőtt a **Báb, Bába**, Bábahomoka, Bábaköve helynevek igazolják. Ezen hely-, hegy-, kőszirt-nevekhez a mai hagyomány már csupán boszorkánymondákat köt ugyan, de oly vonások kíséretében, melyek jótállnak azon föltevésért, hogy kisebb vagy nagyobb területnek szent helyei voltak, még a magyar kereszténység előtti időben. Kállay F. úgy tudja, hogy a Kiskunságban „Bábahomok" helyén jászképek vagy kunbábok állottak. „Bábakő" Hevesben a benei határban fönn levő s magában álló kőszirt a Mátraalján. Neve ősrendeltetése

[655] „Banshee" az ír BAN *vénasszony* (BANYA) + SIDH (vels SIR) *sír* angolos változat. (a szerző fordítása)
[656] Yeats, W. B.: Irish Fairy and Folk Tales, 119-122. old.
[657] Kandra Kabos: Magyar mitológia, 492. old.

mellett bizonyít, mit a népmonda csak annyiban támogat, hogy az ördög elejtette szirtnek mondja.

„Bábaköve”([658]) van Erdélyben is. A nőalakú sziklának ez a mondája: Brassó mellett a királykővén az ősidőkben tündérek laktak. Az utolsó tündér egy felséges szép leány vala. Nem messze innen van a fekete halom (Feketehalom, helység a Barcaságban, Brassótól északnyugatra), ahol a sziklacsúcs máig is várszerű szögletekben végződik, lakott a „fekete királyné”. A királynénak kifejlett szép fia volt, ki a tündérleányért ábrándozott. Forró érzelme azonban viszonzásra nem talált, mi az ifjút sírba vitte. Az elkeseredett anya emiatt üldözőbe vette a szép tündérleányt s bűbájos (bába-) tudománya által kőbálvánnyá változtatta.

Brassó, a Barcaság fővárosától délre húzódik a Búcsecs hegység, a Déli Kárpátok keleti részében, melyet hivatalosan az erős szél által „kifaragott” látványos sziklaalakzatok díszítik. A két szembenálló kőszirtnek a neve: „Bábák”. Nyilvánvalóan nem oktalanul, ahogyan az Írország közepén álló dombpárnak a neve: Dá Chích Annan, azaz „Anu (Ős-Anya) Csecsei”.

Általában az ősvallás szent helyeit hegyekre, vízpartokra vagy az alföldekre építették. A már említett Bálványos hegyek, Pogányvárak és a mondák tündérvárai, a magában álló kőbálványok, oltárkövek s végül az alakításában és nevezetében egyaránt beszédes ormok s hegyrészek, mint: Áldomás feje, Áldozókő, Hamuhegy, Imókő (Eger vidékén), Tűzhalom Kézdivásárhely mellett, domb, ahol Ipolyi szerint minden arra menő székely még megpihen. Hegyeskő, Fejérkő, Odvaskő, Oltárkő (Hontban a Jenői-hegységben és Erdélyben egyaránt), Istenhegy, Istenkelete (Szilágysomlyó mellett), Istenszéke a Kelemen-havasokban.

A vízi szent helyek tekintetében hivatkozhatunk az „Áldókút” és a „Szentkút” helynevekre. Manapság is megmaradtak a vizi szenthelyek, ahová beteg emberek zarándokoltak, mint a torjai „Büdős” vagy Sepsiszentgyörgy mellett fekvő „Sugásfürdő”.

Peronniknak egy „szent folyón” kell átkelnie a feketeruhás asszony (Banshee) segítségével, táltos csikóján, hogy megszerezze a Szent Bálványt (Szent Grált). Majd ezzel az Aranyedénnyel Bretánnia (Bretagné - Brezh) királyához, a Morbihan vidéki Vannes (Gwened) érintésével, Nantes (a breton Naoned, gallo Naunnt)[659]-ba viszi.

Kiegészítők:

Koanta pabaour = csodálatos (pretty) papolás (pab = pap)

KERGLAS = KER vár + GLAS kék, zöld

VANNES – GWENED (Morbihan vidéke)

RENNES – ROAZHON (Bretagne / Brezh fővárosa)

NANTES – NAONED (breton)/ NAUNNT (gallo)

[658] Lásd: török BABAANNE öregasszony, nagyanyó. Vö. Vasorrú-BÁBA (vénasszony) – a mesebeli banya.
[659] Bretagnében két kelta nyelvet beszélnek: keleten az ófranciához közelálló GALLO nyelvet, a régi gallo-román folytatása, és nyugaton a vels (Wales-i) nyelvből származó BRETON-t.

IRODALOM

Darai Lajos (Kápolnásnyék):

Módszertani őshonosság

Nehezen nyugszol meg, ha erős törekvésed van, hogy sikerül-e elérned, izgalommal várod
a fejleményeket, izgatottságod már-már vakká tesz, vagy hitetlenné inkább, kiben-miben bízhatsz.
Sokáig dédelgetted, vagy lehet, hirtelen tört rád a felismerés, mire, merrefelé kell most
erőd kifejtened, vágyad engedned bontakozni, hogy tiéd legyen, általad, érted, mi megtetszett.

Megigézett szinte, megpendítette lelkedet, és igyekeztél megbizonyosodni, nem tévedés,
tényleg kell neked, szükséged van rá, javadra lesz, csak hát nem könnyű megszerezni, mi nem a miénk.
Áldoznál is érte, ha lehetne, ha az oly könnyű lenne, ha csak rajtad múlna, ámde bizonytalan
is vagy magadat illetően, felkészültél-e befogadásra, mert lehet, változna életed.

Az a megszokott időbeosztásod például, amit bizonyára fel kellene adnod attól
kezdve, hogy birtokodba került, tiéd lett, érted van ezután, de ki kell szolgálni élvezethez.
Csak a létéhez szükségeseket beszerezni és gondoskodni utánpótlásról, karbantartást
sem mulaszthatsz el bűntudat, utólagos bánat nélkül, nagy kérdés tehát, hogy tényleg akarod-e.

Mit is? – szinte mindegy, kiről-miről van szó, mindez a kétely és örömfeltolulás egyszerre ott
kísért, üldöz, reményt kelt és bizonytalanságot szül, hiába is próbálnál közömbös maradni.
Életkornak, nemnek, anyagi helyzetnek, lelki állapotnak, iskolázottságnak, ábrázatnak,
és még sok mindennek függvénye, hogy éppen ki, mit szeretne elérni, megkapni vagy megszerezni.

Háziállattól a divatos járműig, háztól, kerttől, nyaralótól különböző ruházatig,
barátkozástól a szerelmes létig, nagy a tét, mikor pótolni kezded, ami ebből hiányzik.
Megváltozik állapotod, az biztos, ha tényleg akarod és elhatároztad, hogy legyőzöd az
akadályokat érte, de közben szinte mindig kiderül, hogy azok kisebbek, ők is akarják.

Akarnak téged gazdának, társnak, ajánlkoznak állatok, incselkednek tárgyak, és érdeklődve
fordulnak feléd, akik felé úgy nyilvánulsz meg, ahogy előtte sosem tapasztalták, érezték.
Tehát mikor most azt mondjuk, kettőn áll a vásár, jól jegyezd meg, vésd fejedbe, hogy bátor légy bízni
a kiszemeltben éppúgy, mint szemed választásában, hass oda, alkoss, szeress, s életed fényre derül.

ᛗ ᛩ ᛚ ᛚ ᛋ ᛋ ᛝ ᛚ ᚴ ᛏ ᛋ ᛩ ᛁ ᚾ ᛃ ᛒ

Nem minden téma hever az utcán, sőt, az a jó, ha ott kevesen hevernek, sem balesetben nem
kerültek földre, sem a hajléktalanság miatt, békebelinek mondott viszonyokat szeretünk.
De hogy aztán több van-e földön és egen, mintsem azt bölcselmünk álmodni képes, nagyban tőlünk függ,
rajtunk múlik, egyik embernek elég az adott, másik viszont felemelkedne a csillagokig.

Átlagnak mondani a képzeletszegényt igen helytelen azonban, mert nem erről van szó mostan,
a való világ megítélése elég színes lehet annak is, aki nem vágyakozik azon túlra.
Aki pedig oda törekszik, egyáltalán nem az életen túlra gondol, hanem teremtésre,
szem nem látta, fül nem hallotta dolgokat remél bevonzani látókörébe elmeerővel.

Lehet ez pillanatról-pillanatra születő alkotás éppúgy, mint a legmerészebb gondolat
kaland elméleti eredménye, a részecskefizikától feltételezett történelemhamisításig.

E két területvéglet viszont jól megmutatja elviség hatását életünk korszakaira,
hogy milyen eszközök álltak rendelkezésünkre, és hogyan kezeltük szellemi adottságunkat.

E kereten belül voltak eltérő, újító mozgások, néha húzóerővé válhattak, vagy
leverték a lázadást, ha a fennálló rendet veszélyeztette, nehéz túl látni kerítésen.
Karámon, mesterséges látóhatáron, amit magunknak húztunk, aköré csoportosítva a
lehetetlenségnek mondottakat, és veszélyesnek tartva, istenkísértésnek feszegetésüket.

Még Istent magát is keresztre feszítette ez a szűklátókörűség, ami már régóta nem
a természetről szólt, annak rejtelmeit vastag takaróval elzárva kíváncsi szemek elől.
Hanem a bevett, megrögzött társadalmi rendről, melyben Istenre úgy hivatkoztak, mint akinek
egyik nép kedvence lehet, s a többi pária, egyik ember magasrendű, a másik alacsony.

S mikor ezt az elfajulást a kufárkodásból származtatjuk, nem állunk messze az igazságtól,
ráadásul a haszonszerzés mozgat mindenkit, vagy hogy ne így legyen, kevés hozzá a képzelet.
Viszont a természetismeret kész tények elé állított bennünket, az emberiség egészét
illetően, választanunk kell, hogy eddigiek szerint megsemmisítjük-e magunkat, vagy az új

ember megújult világát kezdjük építeni, amihez egyébként minden adottságunk megvan,
de eszmefalak zárják el tőlünk használatukat, tárjuk fel hát igaz történelmünk oda s vissza.
Előrefelé világos, hogy mi a cél és az eszköz, béke és fegyvertelenség, hatványozott
mindenkinek hasznos eredményességgel, hátra viszont már látszik az első meglepő mozzanat.

Ez pedig nem más, minthogy a legkésőbbi idők során állították úgy össze a régmúltat a
mi mai féken tartásunkra, hogy abban a harc, vadállatság természetes, abból szelídültünk.
Pedig már akkor megvolt minden jónak a magja bennünk, szelíd lelkületünkben éppúgy mint kezünk
ügyességében, emberként alig változunk, de az embertelenség egyre kegyetlenebb arcot ölt.

Nem arrafelé kell tehát keresni, oh Horáció, a többletet, mi mindegyre áthidalta élet
és világ nehézségeit, szakadékait, de a magunk jobbik énén belül, végtelen hittel.

Ajánlás:
Olvasó! – aki ha magyar vagy, nem csodálkozol e megrögzött múlt-átértékelés követelmé-
nyen, hisz öreg Csaba vezér is állandóan kérte unokáktól Pannónia visszafoglalását.
Mi pedig nem engedtünk ’48-ból, és „Nem, nem, soha!’ Latin scita nevünk, a tudás népére
utal, az mi voltunk, s leszünk, ha sikerül újra és újra megmentenünk ezt a szép világunkat.

A nyugalom sok területen megvalósulhat, benned, s körülötted, ha elárasztod vele
a környezetedet, szeretteidet, barátokat, akik ezért szeretnek, de még szomszédokat is.
Kulcsa az egyensúlyteremtés lehet, nehézség esetén megoldáseszközök felsorolása
gondolatban, hogy inkább alkalmazás sorrendje legyen kérdés, részletekre terelődjön elménk.

Abban egyébként is otthonosabban mozgunk, míg a nagy egészben sokkal bizonytalanabbul, így
beszélgetéskor is efelé kell elmozdulni, mondhatni, csak arról beszéljünk, amiről tudunk.
Amiről nem lehet beszélni, arról hallgatni kell a filozófus szerint, aki mást érzékelt,
vagyis gondolt ilyennek, nem egyéni tudásunk, hanem az emberiség korlátait tekintve.

Leginkább a nyelv és a gondolkodás viszonyát, nem annyira egymáshoz, mint a valósághoz, de persze azt nyelvvel ragadjuk meg alapvetően, bár érzékszervek által jutunk ily helyzetbe. Nemcsak a külvilág gyakorol ránk hatást, hanem mások gondolatvilága, a tárgyak nevét még szüleinktől tanuljuk, s fogalmakat iskola és sok egyéb forrás bővít, gazdagít számunkra.

És még csak a világ elvont felfedezésénél tartunk, amin túl valójában elméletekkel folytatódik történés, az ismeret egyúttal magyarázat is, benne vagyunk a közepében. Namármost, ha felizgatod magad valamiért, valami okból vagy valami céllal, ezeket a részleteket nem fogod patikamérlegen megvizsgálni, azonosak-e feladatukkal.

Kitölti-e használt fogalmunk tartalommal a mástól kapott vagy tőlünk várt kifejezést, a név is csak akkor biztos, ha tulajdonnév, nagybetűs, főnévnek mondott lehet téves azonosítás. De ezt meg a melléknévnek hívott tulajdonság mégis eladhatja, megtéveszthet, ha szeretjük vagy utáljuk éppen azt, már érzelmileg állunk hozzá, ami észvaksághoz vezethet bennünket.

„Én azt hittem, hogy...” – hangzik gyakran, mikor csupán megszokásból, felszínesen fogadunk el olyat, amiben nem vagyunk biztosak, hogy megfelelő, de szégyenben sem szeretnénk maradni, tudatlanként. Pedig jobb lenne nem állást foglalni olyankor, ha nincs tisztázva minden összefüggő körülmény, a „nem tudom, egyelőre nem fogadom el” a jó magatartás bármilyen bizonytalanságnál.

„Hogy nyugodtan alhass”, szokták emlegetni, erkölcs, törvény betartását ajánlva, de ugyanígy kell értelmi, fogalmi, tisztán szellemi téren is eljárni, ott is okos biztonságot elérve.
Ám emberi elménk nem száraz eszmedaráló gép, ha sokmindent ismerünk, nem kockáztatjuk a nyugalmunk kíváncsiságunk kielégítési kísérletével sikamlós talajra lépve sem.

ᛞᛩᚢᚢᚳᚳᛝᚢᚾ ᛏᚳᛩᛉᚺᛝᛁᚾᚷᚣ

Az összekacsintók és kirekesztők korszakát éljük, de már nem az egyéni alkalmazkodás, gátlástalan ügyeskedés terén, hanem nagyban, világszinten, nemzetek és államok színpadán. Melynek ácsolóira is érvényes a régi mondás, nyomtató lónak nem lehet bekötni a száját, a tűz körül ülők melegednek, és akiket nem engednek oda, fázni fognak.

De valahol a két szín összefügg, magas szintet emlegetnek, amin és akin intézni lehet az összesség érdekfolyását, és befolyását a részegységeknek, oda nem akárki jut fel. Különleges képesség, szakértelem volt bűvös szó a kiválasztottság előnyeire, erő és legyőzhetetlenség mítosza most, nagy többséget képviselet hivatása, sőt szentsége, s hogy azt

csak az egykori győztesek tarthatják fenn ma is. Hozzájuk kell viszonyulni, illeszkedni, igen sokszor nehezen elfogadható tetteikhez segítséget nyújtani, cserébe védernyőjük alá besorolhatunk, biztonságot remélve. De megvan az ára, sokkal több, mint árulók, besúgók, gazemberkedők régi világának, amikor csupán lelkiismeretükkel kellett

elszámolni, mit segített hazug eszme habja. Most is képeznek ilyen hivatkozást, nélkülük elszabadulna a pokol, s egymást vádolgatják az egyetemes béke veszélyeztetésével.
De átlátunk a szitán, s közben megszenvedjük azt a látványt, a tudatot, hogy lehetne másként élni a mai lehetőségekkel, vagyunk már olyan fejlettek emberiség és bolygó szinten.

Hogy ne fegyveres fenyegetés legyen az eszköz és egyoldalú befolyás az egyetemesre, hamis tévedhetetlen igazságot hirdetni, még a tudomány is megoldás keresést végez.

Ilyenkor pedig nemcsak a kisember szenved, mint régen, mikor szolgálta a kiváltságosokat állapotába zárva, kilátástalanságot ma is nyakunkba zúdítanak, már földrész szinten.

Az őszinte beszéd, tájékoztatás éppen ott, arról hiányzik, hol a legtöbb baj jelentkezik, hová erőforrást kellene küldeni, s minden más javára lenne ama áldozathozatal.
De mintha a kicsinyesség, nagyravágyó önzés még mindig, nagy méretekben is érvényesülne, ami azért veszélyes játék, mert pillanatnyi helyzetet rögzít, éltet, távlatokra nem figyel.

A történelmi mélység tanulmányozása azt valóban átélők nemes szabadalma lehet, annak tanulságairól ők tudnának szólni, ha kicsiként nem hallgattatták volna el őket.
Sőt, úgy le lettek alacsonyítva, eszükbe se jusson a múltjuk, s ne figyeljen rájuk már senki, mikor mégis javasolnak jövőnkre érvényes, mindenki számára kedvező megoldásokat.

Vajon mikor jutott eszébe, és kinek, hogy az embereket pásztorolni kell, mint a nyájat és a csordát, kondás és gulyás módon terelgetve őket s megőrizni emberi vadállatoktól?
A kérdés végében lehet a válasz, amikor „az ember úgy elaljasult, hogy ... ölt”, egyáltalán, mert előtte nem, s azóta sem vagyunk képesek, hacsak rá nem kényszerülünk embertelen okból.

Mert testvér fogalmunk egészen ki volt terjedve, minden emberre, akivel találkoztunk, kiről értesültünk, hogy létezik, lelkes mivoltunkból fakadóan, mély tisztelettel e titkunk iránt.
Lélek és szellem azonossága egyértelmű volt a régi időkben, s szellemi létet külön is tőlünk függetlenül látva érvényesülni, az másik emberben sérthetetlenül nyilvánult.

Befolyásolhatatlanul, hiszen visszaköszönt utólag a gondolati teljesítmény, és az álomlátásban visszatértek a halottak is élő elevenen, s magyarázatlan maradt.
Félelemnek csúfolják ma már e gátlást, és az onnan fakadó tiszteletet hiedelemnek, csakhogy valójában sosem léptük át korlátunk, amitől létünk és nemlétünk megfejthetetlen.

Úgy egyénileg, mint közösségileg mélységek tátonganak kérdéseink mögött: honnan jövünk és hová megyünk, van-e a mindenségnek is lelke, szelleme, amely átfogó mód hatással van ránk?
Soká rendelkeztünk pontos, tényszerű válasszal míg a természet részének tekintettük magunk, csillagos ég mutatott megtett utat és eltelt időt, tőlünk távolról ható történésmagot.

A tudásunk nem különült el a cselekvéstől, jól mutatja ezt népszokásaink gyűjteménye, csak a vagyonszerzés és annak gazdacseréje bomlasztotta fel az addig jól bevált rendünket.
Vadállatok elleni védekező eszközök váltak emberre támadó fegyverré, majd pedig így megszerzett nagy gazdagság kizárólagossá finomította az égről való ismeretet.

Eszmeként magas tudás, papi réteg szolgálta, erőszakkal szerzett eredményt megvilágítva, s eme világállapotnak a kiszolgálói már védelemre és gondoskodásra szorultak.
Mert megbomlott szervesen működött életük, és nem önérdekük szerint cselekedtek, testvért már nem láthattak az ellenségben, háborút kellett viselniük, csökkentett emberségtől szenvedtek.

Ily körülmények közt mégis eljött egyetemes érzület és gondolkodás megváltó ereje, ami lelki átalakulást adott s ad máig, s ebben a tekintetben kell egyesülnünk végre.

Siratódallal nem temetünk ma már, énekét viszont mintha egyéni élet helyett az egész
emberiség fölött kellene tényleg kántálni, elsorolva benne az összes siratnivalót.
Előre, ha egyszer úgy tudjuk, halála után – mit görög szóval jelzett bombák sora okozhat –
senki ember nem marad a többit eltemetni, a kép borzalmas: tele a föld hullahegyekkel.

És azért kell, figyelmeztetésül e szertartást így előre elvégezni, hogy rádöbbenjünk, mit
vesztenénk, mi történne, ha mégis megtörténne, s milyen felelősséget kell vállalni ellene.
Honnan hová jutottunk, értékét felidézni, úgy látszik, nem elég az iskolai tananyag,
ha a felnőttek világa kockázatot vállal mindent elpusztítani maga körül balgatag.

Olyan rendszert fenntartani akar akarattal, amelynek vége csak végromlás lehet, és ha egy
bolond százat csinál, akkor komolyan kell venni gyógyításunk, további észbomlást megszüntetni.
Tudatosítani, hogy nem elég békeharcnak mondott áltevékenységben bízni, valós békét
háborúra készülődés eltörlése jelent, mert fegyverek árnyéka eltakarja a Napot.

S ama szépet és jót, amit az ember teremtett, ahogy magát minden élőlény fölé emelte,
megszülte elméjében a szellemi világot, belefoglalva az isteni végtelenséget.
„Hajh, de bűneink miatt...” – mondja Himnusz-költőnk, de az nem mindenkire vonatkozó ítélet,
nem végítélet, hanem a világrendezőket ostorozás, akinek nem inge, ne vegye föl.

Meghasonlás, kirekesztés és kicsinyes önzés emelkedettség hivatása s önfeláldozás
helyén, amit a modern történelemszemlélet szükségszerűnek állít, kemény bírálat helyett.
Így aztán uralkodó helyzetűek családi perpatvaraiból ókori világháborút
fabrikáltak, s tanítják váltig, mintha erőszak lenne helyes emberi haladás mozgatója.

Világmegismerés tényeinek ütközését részérdekekkel, nem engedhetjük tovább hazug
érveléssel háttérbe szorítani, igazság igazságosságát kell győzelemre vezetnünk.
Sok a feladat, hogy ne temetés legyen, hanem örökös megújulás, lelkesen elvégezve
megőrizhetjük emberi képességeinket, világunkat, boldoggá téve – mint lehet – magunk.

Mennyi szépség vesz körül bennünket, annál csak jóság több, mert jónak lenni végtelenül lehet,
megszámlálhatatlanul, míg a szépet valami elvileg megszámolható létezőkhöz kötjük.
Másként mondva, közelebbről nézve, hozzáállás kérdése az egyik, alkalmazkodás a másik,
cselekvés, magatartás következménye lehet jó, s felkínálkozik elismerésre a szép.

Érték fűződik a jósághoz, míg a szép csupán érdek nélkül tetszik, valamilyen hasznosságot,
valamire-valóságot tartunk jónak, míg a szép alakzatnak nem vizsgáljuk csak küllemét.
A jót ténylegesen élvezni lehet, míg a szép csak megpengeti érzékelésünket, átjár jó,
szép simogat, s mindez mutatja lélekrezdülés sokrétűségét, befogadása gazdagságát.

Világos, hogy emberalkotta mindkettő, nehéz másként látni, önálló létezőnek jóságot,
s még nehezebb nem magánvalóságnak, mi tőlünk független megmutatkozás, a látott szépséget.
S bár megtaláltuk istent, aki gyönyörködik a világban, mely olyan szép, hogy csak ő alkothatta,
mégis kell hozzá a mi szemünk és eszünk is, hogy meglássuk, tudjunk róla, sokat jelentsen nekünk.

Egyesével és fogalmilag csoportosítva, jórészt tárgyak, élőlények, folyamatok, tettek
emberek részéről, s még a látszatot is szépnek találhatjuk, ízlésünk viszont igen eltérő.

Ám akkor derül ki a végső igaz különbség, amikor emberekre vonatkoztatjuk ezt a világunkat – ránk jellemző – elvi találmánnyal megítélő kétféle szellemi közelítést.

Jóemberek egyszerűen vannak, szépemberek rögtön kétséget támasztanak, helyes-e őket annak mondani, mégha szokásba jött is egykor nőket – már bírált – ilyenként megversenyeztetni. Amit az emberiesség nevében elvetnek tehát, bár valamiképp mégis népszerű marad, már a sportban férfiakra is átragadt dolog, de világos, hogy mi a hangsúlyozandó ebben.

Az, hogy jóság süt az arcáról egyfajta Napként, akit szépnek találunk, üres szépség taszító, akit az élet meggyötört is lehet széparcú, ha nem felszínesség vezeti látásunkat. Szépnek azért nem mindenkit tartunk, kicsattanó egészséget, üdeséget, fiatalságot kell ott tapasztalnunk, hogy beinduljunk iránta, és a betegség, levertség arcától elfordulunk.

Végül egyéni törekvésünk, viszonyunk jóság és szépség felé nagyban különbözik, hiúság nélküli kell legyen persze, de azért jól tudjuk, hogy a jóság kiül az arcunkra önkéntelen. Az ellenkezője is, bár megtévesztő móddal találkozhatunk, viszont a természet egyértelmű, szép, ha jónak találjuk, veszélyes félelmetes, szép életdús környezet, s jó, ha jók vagyunk vele.

Hogy védekezzünk riogatás ellen, ha egyszer kikerülhetetlen, mindenhol megtalál, hírben megtörténtekről, eljövendőkről, beszámolók serege kering fölöttünk, lecsapjon lelkünkre. Az elviselhetetlenségig fokozza bennünk az érzést, fájdalmat és felháborodást vegyest, nemcsak a lelki békénk van így veszélyeztetve, nyugalmunkat izgalom, sőt irigység válthatja.

A cél tehát, hogy kimozduljunk megszokottság és természetesség védelméből, kiessünk hálónk szétszaggatott kötelékei hiányában, mit leginkább nyelvileg nyiszálva lehet támadni. Lezüllesztett beszéd, mondanivaló a fegyver, káromkodással felérő kifejezés röpköd, s hogy ne érezd magad te célkeresztben, valaki másra mutogatnak, elhiggyed, hogy ő a bűnös.

Minden baj okozója, mégha az nem is a te bajod, jól megvagy, de talán lehetne jobb is, így a hergelés nálad is bejön, s ha nem, félelmet kelt, de mindenképp hatékonyan működő eszköz. Beszorít olyan szellemi magányba, ahol még a családtagjaidat is megtámadod, ha nem visszhangozzák kimondott véleményedet, ha nincs egyetértés, más gondolat ellenséggé válik.

Már nincs lehetőség érvelésre semmi mellett, az ellen kell felvonulni egységesen, amit valahol kisütöttek és veled csináltatnák meg, kellesz te is a tömegerőt felmutatni. Ám erre már nem vagy hajlandó, bár sok mindennel egyetértesz a bírálatból, a megoldásra viszont saját elképzelésed van, csak ahhoz hasonlót szeretnél támogatni, megvalósulni látni.

Miként maradj ki hát az őrületből, mintául az időjáráshoz való viszonyod szolgálhat, ott is van veszélyt kiáltás, világvége jóslat, mialatt a valóság a maga útját járja. Ahhoz kell tehát alkalmazkodni, nem félelem és csatolmányai haszonhúzásához, minden kritika addig igaz, ameddig jobb megoldást nyújt mellé, ezt kell tehát most is megkövetelnünk.

A jellemszilárdság kulcsa nyitja teljesítmény zárját, ami nem változatlanságot jelent, nem begubózást valamilyen állapotba, hanem a lélekegység önálló egyetemességét.

Kitartásnak kell szorgalommal párosulni, hogy eredményhez jussunk bármilyen tevékenységben,
még a begyakorlottság sem lesz elegendő, ha a lelkesedés szikrája nem gyújtja fel tüzed.

Nem lehet külön csak élni, és külön munkára szentelni az erőt, teljes életet az élhet,
aki élethivatásban tudja magát mérni, miből mennyi kell neki, hogy betöltse szerepét.
Ez előrelátón hasson nevelődésére, semmi ne csökkentse testi-lelki egészségét,
sőt, a képességek terén olya magasra jusson, úgy érezze, azt lássák benne, pótolhatatlan.

Ő is világmegváltó a maga területén, odaadással, együttműködéssel dolgozik,
de nem veszti szem elől sosem a célját, hogy ne csak boldogítson, de maga is boldoguljon.
Ilyen egyensúlyt tart fenn maga körül, elvárás és követelmény tekintetében, amit ő ad,
annak megfelelőjét visszakapja, becsülik igazságosságáért, süvegelik szigorát.

Amivel magából és másokból kihajtja a legtöbbet, amire képes az ember úgy, hogy közben
ne illanjon el a lelkesedés a fáradtság oltárán, egyetlen szabály a természetesség.
Ehhez megfelelő szintű lehetőségeket keres, ismeri és uralkodik magán, csak azt
kívánja, ami fel is kínálkozik, kiküzdött személyiségét nem adja fel életbóvliért.

Tudja, hogy meddig mehet el üdítő képzelgés hullámával és álomvilágot alvásra hagy,
büszkén ül, ha nem is a világ tetején, de nagy távlatok látását biztosító magasságban.
Szenvedélyessége ad igazi lendületet, és hite átragad mindenkire, akit ismer,
életélményei válogatott virágcsokrát tartja emlékezetében, mikor megöregszik.

Lehet-e egyszerhasználatos eszközzel, avagy eljárással, megoldással boldogulni mai
élet mezején, különösen lelki-szellemi értelemben, annak is a közösségi szakán.
Már ha van egyáltalán más szak, mert világos, hogy amit nem közre szánunk, az sem nem gondolat, sem
nem tett, magányba fullad közlevegő nélkül, és csak ideig-óráig enged teljes önzést.

Éppen ezért hosszú időre, több nemzedékre való legyen minden megnyilvánulásunk, arra
gondolj, hogy unokádnak is így mutatnád, nekik is jó legyen, kiszolgálja jövőjüket.
Hiszen a tiéddel is ezt tették, mi most jelen, egykor nagyszüleid valamilyen álma volt, ha
nem is pontosan olyan, amilyenné elrontottuk, ha szigorúan az emberi oldalát nézzük.

Vagy a természetét, melynek vízhiányban kell szenvednie és rossz levegőt szívni, hogy táplálék-
hiányról már ne is beszéljünk, környezetünkben éppúgy, mint saját, természetből fakadt testünkben.
De mi volt a baj, hol cseréltük nem hatékonyra eszközeinket, eljárásainkat s megoldás
próbálkozásinkat, ha ilyen vigasztalan sorsba kormányoztuk élet vitorláshajóját?

Mert hiszen azt még a szél ellenében is a jó irányba lehet fordítani, felhasználva épp
a szél erejét, de ahhoz folytonosságot és következetességet kell nyújtani erőben.
Nem pillanatnyi ötletet, egyszerhasználatos tevékenységet, melynek nem a célja a fontos,
hanem hogy történik, hogy látják, akik várnának tőlünk magunk területén magas színvonalat.

Álvilággá vált a valódit felcserélő, sőt, már üldözi a régit, mégpedig nem fegyverrel,
hanem mindenki rákényszerül eldobandóra, rövid érvényűre, s olcsó húsnak híg a leve.
Amennyire lehet, tehát ragaszkodnunk kell az ősök eredményeihez, s ha már vallás terén
tesszük, nyújtsunk színvonalat tevékenységben is, apró lépésekkel időtállósághoz jutni.

Ajánlás:
Vándor, aki már két gyermekemtől biciklijét elloptad, tudd meg, hogy a harmadiknak kettő lett,
egyik elektromos rásegítésű, a világ nem állt meg a károkozó semmittevésedtől.
S ti jópáran, kik vállaltan meg akartatok és tudtatok rövidíteni engem, szerencsétek,
hogy velem szórakoztatok, de figyelmeztetlek, lesznek ily esetben erősen visszavágók is.

A világ számunkravalóságát a szavaink értelme adja, s felkelti hangulatunkat is,
és bajban vagyunk, ha nem találjuk valamire a szavakat, például az élet értelmére.
Megtévesztő, ahogy a világleírást egyszerű vagy bonyolult összefüggéseiben szintén a
nyelv által kapjuk, világmegismerés elmélet nyelvi megfeleltetés hálójában vergődik.

Azért esünk bele szükségszerűen a nyelvi csapdába, mert a valóságból elvont gondolat
alakjának tekintjük, szellemi létezőnek, holott önállósága látszólagos, agyfüggő.
Vagy észfüggő az embernél, mert az állatoknak is van nyelvhez hasonló kifejezés módja, de
igen kezdetleges a mi képességünkhöz és nyelvhasználatunkhoz képest minden oldaláról.

A miénk viszont alkalmas öt érzékszervünkből fakadó elmebeli egyesítésnek külön
létezést adni elvjellegű megismétléssel, és cselekvésünket hasonlóan kezelgetni.
Azaz nemcsak eredményt, de szándék és akarat értesítését, tettek és magatartás, hibák
és sikerek magyarázatát, ráadásul ezt még el is tudja raktározni, majd felidézni.

Az emlékezet tehát olyan nyelvi ajándék, időbeliségében messzi túlterjeszkedik
jelenen, erőteljesebben megjelenik a múlt, bizonyára később és gyengébben jövőlátás.
De ennek is van minket lehengerlő mivolta, sőt, a túl élénk képzeletképekkel nem tudunk
jól boldogulni, álmodozás álmának tűnnek, pedig ha nyelv párosul hozzá, cselekvési terv.

A közvetlenségben, közeli és napi szinten adott társakkal, családtagokkal, szomszédokkal,
és persze a munkakapcsolat szereplőivel, mai híradásokkal nyelvi a kapcsolódás.
Megtanultuk, miután feltaláltuk, nyelvünket rögzíteni is, betűkkel helyettesíteni
a hangokat végül, mert előtte képírással és szótagírással próbálkoztunk sikertelen.

Ugyan, csak ahhoz képest, amire a betűírás vitte, amit felülmúlni látszik hangrögzítés és
eszközrendszere, ráadásul mozgóképpel úgy megjelenítve, mintha élő valóság lenne.
S mintha túlzásba is esnének felhasználói, hisz' a nyelvi alapnak szüksége van világra,
amint a róla szóló műveknek alkotóra, az alkotónak pedig az emberi összességre.

Mindenki azzal foglalkozik, aki ráér és meri, hogy körülöttünk lévőknek jelentése
volt a régi világban, s ez ma nagyon hiányzik, fáknak, szikláknak, vizeknek szelleme nem segít.
Mintha szellemük mára eltűnt volna belőlük, és helyette az értelem van nekünk, jó esetben
nevük mutatja rendeltetésük, természetük, máskülönben pedig meghatározás, leírás.

Pedig ugyanarról van szó, csakhogy a divat, a híres-hírhedt antropológia elhitette
velünk, hogy elég a „primitív népek" címszava alapján ítélni, s rögtön mindent tudunk róluk.
Nem megítélni, hanem elítélni, hiszen ők csupán leigázandókként bukkantak szemünk és
figyelmünk, de főként érdekünk elé a „fejlett világban", s mi puskák, ágyúk révén „barátkoztunk".

Persze, hogy hiedelemként ragadtunk ki egy-egy mozzanatot életmódjukból s az azt kísérő megfontolásaikból, ezeket lesöpörve saját eszméink nevében, és nagy határozottsággal. Mintha egyébként a mi különbejáratú és legmagasabb rendű istenünk ezt kérte volna, és mi kötelességünket teljesítettük, mikor leigázva kiraboltuk őket kincseikért.

Ezek éppen abból a természetből származtak, mely lelki megítélését részükről újabban csodálni kezdtük, amikor az ésszerűségünk felismerte, hogy rombolásunk végzetes lehet. De ugyan miért fogalmazok többesszám első személyben, ha mi valójából kimaradtunk a világkifosztásból, inkább nekünk vették el nagy múltunkat teljesen és országunk kétharmadát.

Azóta gyarmat vagyunk, tehát nem oly bűnösök, mint ők, akikről tudjuk, miként vétkeztek, de a bélyeg mindegyikünkre ráragadt többi földrész lakói szemében, mint a fehér ember átka. Ugyanakkor nemcsak történeti tények mondják, hogy nem vagyunk hibásak a nagyvilág rossz sorsát illetően, hanem, ha merünk magunkba nézni, valláson túlmutató lélekelemet látunk.

Népi műveltségnek nevezik azok a fránya antropológusok, de nekünk ez a lényegünk lehetne, ha elhinnénk, hogy nem vesztünk semmit a nyugatmajmolás beszüntetésével végsőleg. Különösen, ha az már megbukott és elnyelik a világ többi részéről érkezettek, nekünk viszont még eleven az emlékezetünk, főként a nyelvünk őrzi régi mesterképességünket.

Mindenét, – amihez nyúltunk, aranyértékűvé változott, teljességű kisüzem volt minden ház, életbölcseség a közmondásokban, tanító mesék, és lélekemelő naptári szertartás. Minden napra jutott és fontos volt az aznapi feladat, megszentelte és így megkönnyítette teljesítését a hit érvényességében, mit nemcsak eredmény, de az értelem is igazolt.

Igen sok minden van körülöttünk és fejünkben, amit nem szokás firtatni, honnan van, mikor jött be az emberi életbe, hogyan keletkezett, kinek-minek köszönhetjük, miért maradt még fenn. Az étkezés, az ételekhez való viszony sok mozzanata magától értetődő – a déli levesnóta felhangzásáig, amit a déli harangszóhoz kötnek jólétükben az emberek.

Persze nem mindenki ül asztalhoz ebédelni pontban déli tizenkettőkor, ebédszünet is álom sokaknak, de azért az ebéd már talán nem, s ha igen, az ellen megmozdul fejlett világ. Az ételkészítés viszont sosem fog kimenni divatból, mert a friss főzetnek, süteménynek nincs párja, és egyre tudatosabb a választékból választás, nyersanyag otthoni feldolgozása.

Igyekszik ide beszivárogni a tudomány is, de ameddig nem lesz iskolai tananyag, csak esetleg itt az önképzés ilyen módja, általános még mindig anya–lánya tanítás. És jellemző, milyen gyakorlati ez az egész, hiszen rögtön értékelhető az eredmény, jól vagy rosszul sikerült-e, ízletes, ízetlen, vagy odakozmált, és még sok fokozatot ismerünk.

Elvontan, elméletien kevesebbet szólunk minderről, jelentőségét nem kell kiemelni külön, hiszen rögtön jelentkezik, ha éhesek maradunk, vagy enyhén szólva nem élmény az evés. Ugyanakkor azt is tudjuk, nemcsak fűbe-fában az orvosság, ételben is, az vagy, amit eszel, és elődeink már igen okosak voltak, mert böjtöt és tésztanapot tartottak, s más egyebet.

Változatosabban étkeztek, sok halat, gombát, de szalonnát, zsírt és sózott-füstölt húst is bőven, ettek, főzelékeket, lekvárokat, zöldséget és gyümölcsöt, teát s szeszes italokat víz helyett.

Inkább csak műsorként halljuk mindezt emlegetni, ahelyett hogy részévé tennénk életünknek, hogy ne gyógyszerekkel próbájuk helyrehozni, amit az egyoldalú étkezésünkkel elrontogatunk.

És álkérdés, azért élünk-e, hogy együnk, avagy azért eszünk, hogy éljünk, különválaszthatatlan ételélvezet és annak szükséges mivolta, mert étvágy felkeltése fontos szerepet játszik.
Illetve az étkezési kultúra teszi ki emberségünk jelentős részét, analfabéták
vagyunk tehát e téren, ha nélkülözzük üdvös érzetét, testi-lelki erőnk ered belőle.

Ki a hibás, hogy nagy életgazdagság ellenére, az emberi élet bolygónyi kiterjedése közepette, tudomány és művészet magasan szárnyalása alatt ilyen lelki szegénységben, szellemi rothadásban – ha az ésszerűséget nézzük – valamint akaratgyengeségben és jövőbénulásban szenvedünk, nagyobbat látás, merész elképzelés és megoldás hiányában?

Csak a fegyver, csak a háború, csak a rettegés, megalázkodás, meghunyászkodás, szabadságot megnyirbálva és alkotókedvet visszanyesve, s mintha mindez szükséges lenne, úgy beállítva, mintha egyetemes szükségszerűség volna, még földönkívüliek támadását is bevetve, gyilkos szándékkal kürtölve minden nagyhatalom, megy uszítás, uszítás hátán józanság ellen.

Pedig világunk nagyobb része ma már nem akar és nem is halad ebben az irányban, hanem csak ügyel rá mellékesen, ne nőjön a fejére örökös módon gyarmati elnyomó hatalom.
S olyan nagyszabású terveket valósítanak meg, amilyeneket mi már nem tudunk, nemcsak mert megelőzően elérve a plafont, nincs helyünk korszerűbbre, hanem mert hadiiparra költünk.

S már nem bírjuk a dupla terhelést, magasított életszínvonal sínyli, ahol luxusszolgálat közbeiktatott egyszerűbb folyamat esetén is, felesleges előregyártásban utazva.
Mintha már végleg legyőztük volna a külső vad természetet, sőt testi belsőt veszélyeztetőt szintén, holott időjárási szélsőségekkel nem bírunk, amint a vírusok is tönkretesznek.

Kimerülőfélben, vagy igen drágán szerzettek lettek erőforrások, nyersanyagok, világos hogy semmi sem mehet ugyanúgy tovább, mint eddig, fegyverkezés sem, ezért lesz hadigazdálkodás.
Csak nálunk, máshol régóta annak megfelelőt művelnek más céllal, de itt belehal a lélek, letaglóz reménytelensége, a társadalmi sivatagosodás megállítandó, míg lehet.

Másként észrevétlen kúszik s kiterjed az élet minden területére, háborús célra váltva, arra sorakoztatva minden erőt, ál-lelkes dicsőítést követelve, hamisan dalolva.
Miközben máshol magukkal az emberekkel és felemelkedésükkel törődnek, nálunk semmi látványosság nincs, pedig bennünk is sokkal több van, minthogy világvégét élve temessük magunkat.

Az a hatalom, melyet rejtett ellenerők nem gyengítenek le, rögtön túlhatalommá válik, mihelyt megszerzi a marsallbotot s vezényelni kezd országot ígérete s kénye kedve szerint.
Megengedheti magának az ésszerű döntést, amit majd utólag lát helyesnek a lakosság, viszont kritizálás melletti ellenjavaslat hiányzik, csak eredményt nem mindenki üdvözöl.

Nem mindenki örül műveletek sikerének, hangadóik hangosabbak lehetnek híveknél, mert az érdemnimbuszt lerombolni legkönnyebb, annak állításával, hogy sokkal jobb lehetne.

Holott csak az a bajuk, hogy árnyékos oldalra kerültek, nincs napsütés, befolyás védernyője,
kedvező elbíráláshoz sem juthatnak hozzá, és még csak reményük sincs már sorban állni érte.

Aki pedig csak közönségesen, átlagember módján éldegél, kis előrelépést is érez,
élvez, s megsejti az ellentábor szavaiból, ha velük rosszabb lenne neki, nem szavaz rájuk.
A rendszer beáll egy önegyensúlyozó szintre, mi egyáltalán nem igazságosság bajnoka,
piramisszerűen oszlik el a jótétemény, felül kevesen lehetnek, alul sokan vannak.

Bár nem káprázatos, mégis megtévesztőn hamis, hogy szebbre fordítva azért nincs, mert nem akarják,
pedig ez sem nem önzés átka, sem nem irigység szükségszerű tárgya, hanem törvényszerű helyzet.
Vágyakozás hajtja az egészségest, s önkorlátozással nem megy a nemzet szekere,
nem lehet egész életen át szentként böjtölni, amit megszerezhetünk, azt szeretnénk megkapni.

Legyenek az akadályok sokkal kisebbek, mint ami még elviselhető tűréshatár, és akkor
boldogok lesznek a szorgalommal munkálkodók, mert a dolgos kéz és ész tevékenykedni akar.
Emlékezete hűvös gyümölcsérlelő raktár, örül, ha hűtéséhez elég segítséget kap,
s hogy nyersen fogyasztja el, vagy lekvárt főz belőle, nem hagy beleszólni, legyen övé választása.

S még ezer dolgát önállóan végzi, nem béna, nem vak, nem szorul családi pátyolgatásra,
ha megfelelően van irányítva országa, keresi, s megtalálja benne helyét, szerepét.
És sokkal jobban szeretné, ha csak a háttérben mutatná működését korlátos mértékben
a hatalom, amikor szükség van rá, lépjen elő, ő pedig büszke saját népfölség tagságára.

Ha nem vagy épp beteg, nincs fogalmad hatásáról, mert amit a betegség meghatároz, különös
egyedi állapot, nincs köze a normálishoz, sorsszerűvé teszi életünk alakulását.
Meggyógyulással ugyan megszűnik befolyása, de még sokáig emlékezetes élmény, azt sem
szeretnénk, hogy visszatérjen, s azt sem akarjuk, hogy maradandó nyoma maradjon lelki téren.

Még teljes felépülés után is jobban figyel a volt beteg egészséges magatartására,
és ha nem így teszi, annak nyomós oka van, még lélekben tovább szenved tőle, nem szabadulhat.
Mintegy ellenáll a teljes életnek, – mintha nem történt volna semmi, nem lett volna beteg, úgy
nem tudja folytatni, megfelelve új helyzetnek, s nagy a veszély, hogy visszatér a beteg állapot.

Gyógyulás hiányában, csak valamennyire jobb, javult körülményben a kitartó akaratot
kell erősíteni, elkeseredés, lemondás sokat árt, ilyenkor lép elő a többi ember.
Ők is biztatnak, hisznek sikeres harcodban a vészes testi-lelki ártás ellen, hogy magadat
kell előtérbe állítani és pátyolgatni, miközben nem nézel ki jól, látszik rajtad a baj.

Súlyos, ágyban fekvést követelő balesetben szenvedve és kórházban ápolást kapva megint
más a helyzet, mert a szakszerű személyzet adja a remény alapjait, látogatóid a hitet.
Hogy felépülésed miként és mikor várható, tartják benned a lelket a nagyvizitek, ahogy
kapod javulásod híreit, és délutáni vendégeid – barát, ismerős és család –

beszámolnak a külvilág őket érintő jó s rossz oldaláról, inkább szépítve a híreket,
úgy tesznek, hogy te is részesének érezd magad, tudják, saját erőfeszítéssel nem jutsz hozzá.
Aztán rendbe jössz, de nem felejtesz, a tested sem lesz olyan, mint régen volt, majd érkezik a kopás,
a kor növekedésével járó elváltozás, a sorsod testileg érezhetően alakul.

Ha elég bölcs lettél elviseled lelki teher nélkül, felkészülve mindenféle csökkenésre,
ami kimagasló tökéletességed éri, elégedett lehetsz magaddal, szép életet élsz.
Értelmes lényként, világlátóként, erkölcsi és szellemi magasságot, szabadságot művelve,
képzeletedet meghaladó gondolatokkal, hol a betegség elmúlás kapuja, de zárva tartod.

Minden nagy ember baráttá lett, akit megismertél, még ha csak egyszer találkoztatok is, nagy nyomot
hagyott benned, különösen ha nem előzetes elvárással fordultál a találkozás felé.
Ilyen eset minden sikeres előadás és előadója, a sikertelent nem jegyezted
meg, visszaemlékezni élményt adóra viszont barátság kezdetének felidézését jelent.

Akkortól kezdtél érdeklődni igazán ama téma iránt, amit előadott, híve lettél
neki is, érezve szellemi erőfeszítés eredménye kisugárzását, örök érvényét.
Nem véletlen vannak tele előadótermek, és mindez a zenére, énekesekre, színház
és színészre, táncművészre is vonatkozik, és a festmények, szobrok sem ugyanolyanok fényképen.

Legtöbbször azonban csak utólag dereng fel a megállapítás, hogy kivel is találkoztál, mert
egész életének teljesítménye nem volt a homlokára írva, mi elismerést váltott ki.
Megbecsülni régi barátságot is szokásunk, bár a nagyember jelenség csalódást, súrlódást,
sőt összeütközést mutathat kapcsolatunkban, igyekszünk belátón helyén kezelni a dolgot.

Nem kételkedve, hogy nagyobb a hozam, mint az az odaadó áldozat, kis hiba elnézése,
ami részünkről kiegyensúlyoz nehézséget, ember a nagyember is, nem nekünk viselkedik.
Hanem ő is küzd a teljesítményéért, megvív harcot kétely démonával, s hogy meggyőző legyen
felénk, a maga meggyőződésévé kell tennie felfedezését, lelkiismeretét éltetve.

Arról már ne is szóljunk, bár sejtjük, hogy létezik, a maga szintjén lévő más tudósokkal is meg
kell vívnia a maga igazáért, művészi stílus eltéréséért, újat elfogadtatni.
Meg aztán élnie is kell, hogy teljesítse az önmaga által kitűzött célhoz feladatát,
bár gyakrabban elrejtve marad magánélete, épp többletéért csodáljuk ebben hozzánk képest.

De a közvetlen barát nagyságát viszont éppen abból nyerhetjük, hogy mindent tudunk róla, nyitott
könyv előttünk élete, ámde olyan minta, mi minket is felemel, nem véletlen barátunk.
Mindez oda fut ki, hogy minden ember nagyember lehet, legalábbis vágyunk rá, hogy azzá váljunk,
vagy már az vagyunk valaki más szemében, tudtunk nélkül, ezért jó lényegünk rajongás egymásért.

Az jó, ha valaki előnye nem hátrány nekünk, ha az csak abból fakad, hogy ő máshol és előbb
kezdett ténykedni valamely ügyben, területen, amilyen lehetőség számunkra is adva van.
Az nem jó, ha az előny öröklétre van szabva, azaz egyforma pályán vesszük észre, eleve
hátrányt szenvedünk valamiért, nem tudjuk, miért, s nem hegymagas, síkság, sok vagy kevés eső okán.

Hanem egyfajta sorsminőség következtében, nekünk nem áll rendelkezésünkre annyi vagyon,
annyi észben társított fogalom, mint társunknak, alacsonyabb lépcsőfokról indulunk életbe.
Persze nincs ez így kimérve, kimondva újabban, vagy legújabban ismét igen? – kísérletvég
türemkedik egyenlőség boldogsága helyén, mondván, sem ez, sem az nem volt, legyünk realisták.

Elmosódik a határ és átlapol állapot, tényleg sikerült felemelkedni nagy tömegnek, de azért a rétegek szétválasztása folyik, suba subához, guba gubához, gondolatban. Ráadásul a tömegtájékoztatás mindig a legalacsonyabb szintet lövi be, táplálva az alantas ösztönöket és vágyakoztatva a magaskultúrát, különbségük átjárhatatlan.

Újféle hátrány van kibontakozóban, reményt kábítás, ha kell, nemcsak elvi áttételben, de közvetlen testi gyakorlatban eszméletvesztés kockázatig, s e baj mintha mindenkire lesne. Ám csak a gyengéket, értetleneket cserkészi be, hogy szabadulni szinte lehetetlen, meghal az akarat, letérdel értelem, kivédeni ilyet csak egészséges közösség által lehet.

Nagy kérdés, ilyen nagyszerű társulás válhat-e egyetemessé s általánossá, – mindenkire és mindenre kiterjedve, aki szembejön és amivel találkozunk, – védelmünket adva. Még ha ezer évvel közelebb[660] is éltek görög elődeink,[661] ókorinak mondott idejük óta megvan előny és hátrány, ragadozó és áldozatra emlékezés,[662] nincs új a Nap alatt.

Legfeljebb annyi lehúzó irányban, hogy ma már nem a legnagyobb írók, gondolkodók állnak ki e jelenség ellen, mint akkor, – dicsőítésben fürdenek érdemtelenül, így hát nem is nagyok. Viszont Zénón[663] sem merte már nevén nevezni a gyereket, hogy itt emberi előre és hátra besorolásról van szó, megváltoztathatatlan, a teknős előnyét Achillesz sem dolgozza le.

Számtani törvényszerűségből nincs tehát kiút, Arisztotelész[664] mértanival tudta legyőzni, „utoléri s lehagyja, ha átlépi a határt", úgy látszik, ezt mai berendezkedés nem engedi. Innen van tehát mai kilátástalanságunk, amit le kellene már vetkezni, kis lépések mégis, mindig eredményhez vezetnek, hátrányból előnyt faragva, innen szép győzni emberségben.

ᛣᛩᚢᚢᛋᛋᛝᚢᚼ ᛏᛋᛩᛉᚺᛝᛁᚾᛊᛨ

Legalább kétféle meglátása van annak, hogy e világunkat Isten adta, vagy magától keletkezett, miben harmadik út nincs, de most a két állításhoz való viszonyunkról beszélünk. Arról, hogy leragadunk egyik vagy másik mellett, és azt kezdjük el bizonyítani magunknak vagy kételkedünk benne, és nem a másik miatt, nem azt bevonva, hanem önmagában, híveként.

Egyikhez vagy másikhoz neveltetésünknél és kiképzett állapotunktól függően jutunk, nem tudunk lázadni ellene alapvetően, csak felszínesen, további megerősítés végett. Mert még a kétségekre adott válasz is abba az irányba mutat, hogy ne keverjük a kettőt, a kiindulás meghatározza az eredményt, mint a sakkban a megnyitás, végig kell játszanunk.

---

[660] Ennek ténybeli igazolását lásd Fábián Sándor: *Történelmi „szürreál". Az Igazság Kálváriája.* Szilaj Csikó, Budapest, 2020. https://docs.wixstatic.com/ugd/55b554_0e68975088fb4821af9e7f1078dcd367.pdf.

[661] Lásd a Kárpát-medencei földművesek délre terjedését Cser–Darai: *Magyar folytonosság a Kárpát-medencében...* Fríg Kiadó, 2005. https://www.leventevezer.extra.hu/folytonos.pdf. Újabb bizonyításként Darai Lajos: Révész szerint a Kárpát-medencei őshaza összeegyeztethető a finnugor nyelvészettel. *Acta Historica Hungarica Turiciensia* 36/3. https://epa.oszk.hu/01400/01445/00063/pdf/EPA01445_acta_hungarica_2021_3. Vesd össze: Fábián Sándor: Fábián Sándor: A parazita áfium ellen való magyar orvosság. *Acta Historica Hungarica Turiciensia* 38/1. https://epa.oszk.hu/01400/01445/00066/pdf/EPA01445_acta_hungarica_2023_1.

[662] „Most a hatalmasnak mondom, ha megérti, mesémet. Így szólt egykor a sólyom a tarkanyakú csalogányhoz, míg a magasban a felhők közt karmába ragadta, s ez szánalmas hangon sírt, szenvedve a horgas karmok közt, de kemény szóval támadta a sólyom: 'Ó, nyomorult, mit nyögsz? Az tart, aki sokkal erősebb, s dalnok vagy bár, arra cipellek, amerre akarlak, mígnem elengedlek, vagy, rád éhezve, bekaplak. Balgatag az, ki erősebbel mer szembeszegülni, úgysem győz, csak a szégyenhez még bánata társul.'- Szólt a sebes sólyom, szárnyát szélesre kitárva." (Hésziodosz: *Munkák és napok.* https://mek.oszk.hu/06200/06221/06221.pdf.)

[663] Lásd Darai Lajos Mihály: *A filozófia kultúrtörténete.* KJF, Székesfehérvár, 2008.

[664] Ugyanott.

Istenhívő megtalálja módját, ha nagyon akarja, hogy még a részecskefizikában is
bizonyságra jusson, isten jelölte ki az elektronpályákat, létrehozva elemeket.
Az anyaghívő pedig a végtelenségbe tud kapaszkodni, hogy ott minden megtörténhet, még az idő
is keletkezhet, vagy valami a semmiből, van rá elég lehetőség, ha egyszer végtelen.

Mert a mi látásunkat különösen, de a gondolkodásunkat is a véges határozza
meg, éppen a parányok világa mutatja, és a csillagoké, nem látunk túl határainkon.
De megszoktuk, hogy igen, hogy oda mégis tudunk tenni valakit vagy valamit, Istent, természet
folytatást, Deus sive Natura,[665] nagybetűvel utóbbi is, mindenképpen megoldjuk a dolgot.

És ez inkább jó, mint rossz, reménykeltő jövőre nézve, mert világunk megosztottsága oda fut
ma már, hogy az egészet elpusztítaná inkább, nehogy az ő világnézete alul maradjon.
De ebben valójában nincs oly éles ellentét, mint amely látszat felhergeli a feleket a
világégés kockáztatásáig, csak ellentmondás feszül köztük, ugyanazt máshonnan közelítik.

Más az érdekük, egyértelmű, hogy ez dönti el szemüvegük fénytörését, fénysötétítését,
pedig a megvilágosodást hirdetik, sőt az felvilágosodás, iránya egünk célozza.
Egyik az igaz hit, másik megújított felől, de Istent szolgálatra hivatkozik mindegyik,
hisz' anyagelvűség sem lett világméretűvé, tudósok nagy része szintén megtalálja istent.

Éppen ezért annyira érthetetlen, más szóval nagy a bűnük, akik az ember földi életét
veszélyeztetik, és most már teljes egészében, micsoda nagy önzés mozgatja őket kárunkra.
E károkozásból származnak világpusztító fegyverek, valamint megtévesztő eszmerendszer
támogatása, kiterjesztése, ha egyszer nincs benne alapvető különbség, vágyerőltetés.

De már nem az Isten és a végtelen a céljuk, hanem az evilági hatalom megtartása,
tantalanságuk lelepleplezve, ragaszkodhatunk isten avagy a természet végtelenségéhez.

ᛣᛩᚢᚢᚳᚳᛟᚣᚢᚴ ᛏᚳᛩᛉᚻᛝᛁᚾᚷᛒ

Van benned víz vágy? – akkor mindent értesz, suttogó sustorgás, csámpogás, lyukakból ki és be, s azok
a tompa beszédhangok, ha alámerülsz, más nincs, gyerekzsivaj gyógyfürdőben amúgy is ritkaság.
A víz olyan, mintha olajos lenne, de ezt csak a sima érintésű bőrödön érzed, mert szép tiszta,
ahogy belelépsz, belemerülsz a nem túl meleg levegőről, elzsibbaszt futkározó borzongás.

Tiéd e világ, külvilág könnyen kizárható, fokozódik testhőmérsékleted s élvezeted,
mozogsz kissé, hátha még jobban átjár gyógy nedv ereje, felhalmozódik izületedben kén.
Hogy hogyan, nem tudod, csak a hiedelem számít, hogy évente legalább egy nap eltöltendő ily
helyen, és akkor rendben lesz a forgód, könyököd, meg a térded, bokád, vállad, s ujjaid bügyke is.

A török Buda melletti lőporgyárvár őrlő kerekei alatt asszonyok negyveneztek, kifolyó forró vízben
egyszerre csak olyan rövid ideig bírták, hogy a gyógyhatáshoz negyvenszer kellett mártózniuk.

De nem a török hozta ide a fürdőkultuszt, korábbi királyaink is szerették a vizet,
nem véletlen volt sok forrás a fővárosunkban, a fürdővíz megléte vonzotta oda őket.
Azóta mindenki kiéli magát fürdéssel egybekötött nyaralás ügyben, tenger elbújhat
a termál népszerűsége mögött, különösen hogy a gyógyulás biztos reményével párosul.

[665] „Deus sive natura" = isten, azaz a természet. (Spinoza)

Nehéz kijönni, de csak kell szünetet tartani, gőzölgünk s bemegyünk a langyosabb medencébe lehűlni, ahol nemsokára szinte vacogunk és rohanunk vissza a forróba, elmerülni.
Nem a gondolattalanság gyógyít, világos, de az is jól esik itt, nem vitás, fontosabb a test ellazulása, hogy már mintha súly húzna le a medence aljára, kellemes erős fáradtság lesz ebből estére.

Fűtött lakásban mindig nyár van, nyár és meleg, meleg és jólét összekapcsolt a fejünkben, hogy mitől és meddig, mi van mögötte, jobb, ha nem nézegetjük, élet-élvezzünk a magunk módján.
Valamikor megszokott finomságokat eszünk, kínáljuk egymást itallal vendégségben, névnap, születésnap alkalmával, hétköznap, ünnepnap megkülönböztetése lelki lételemünk lett.

A közlekedés, ami forradalmasította a külföldhöz való hozzáállásunkat, régen odagyalogoltak a mesterjelöltek, bár nem a mai távolságokra,[666] oda ma repülünk.
Még mindig más nyelven karattyolnak idegenek, de ismét van közlekedő nyelvünk, min mindenki gagyog valamennyire, és az ma nem a latin, bár holt nyelvek ismerete különös tudás lett.

Olyan világ-berendezkedésben élünk, ahol nem természet nyújtja elsődlegesen a csodát, hanem embertársaságok jönnek elő vele, okos eszközökkel, nyeljük, mint kacsa nokedlit.
Aztán előbb a hideg tél ment ki divatból, majd a tavaszi eső, a nyár már olyan meleg, hogy hűtéstechnikával kell alkalmazkodnunk hozzá, az ősz is eltarthat karácsonyig, sok a napfény.

Szárazságot, aszályt tűrünk, vízpótlással kicsit, bár néha egyszerre leesik félévnyi eső, meg aztán az árvizek rekordot döntögetnek, ha jönnek, s ha nem jönnek, tovább vágjuk az erdőt.
Kárpátokban nincs már méteres víztartó avar, meg a holtágak, árterek sem telítődnek vízzel, kapkodunk fűhöz-fához, évszázados mulasztást nehezen lehet meg nem történné tenni most már.

Terjed kertművelés újszerű próbálkozása, mert az üvegházi felfújt zöldségnek nincs íze, ételeinkből hiányzó tápanyagot reményt keltő pótszerekkel kiegészítünk, ha tudunk.
Felemás érzéssel, de színvonalasan élünk, keveset alszunk, éjjel-nappal lógunk a szeren, ami műsorfüggés, sok esemény szenvedélyünk, aztán ott jelenlétünkre igen sokat költünk.

Kis félelemmel tekintünk eszünket utánzó készülékünkre, alig győzzük már felhasználni, kihívás felnőni hozzá kezdeményezésben, hogy ezután is győzzünk általunk okozotton.

A nyugalom kezdete bizalom magad iránt, hogy elegendően vagy eleresztve testtel és ellátva lélekkel, azaz bírod a strapát és vág az eszed, sosem szégyenkezel magad előtt.
Továbbá valamikortól már biztosan tudod, hogy mit akarsz, és törekvésed megvalósítható, tehetségedhez szorgalommal gyűjtsz sikereket, lendületben lenni látod magad, jobban, mint más.

Nem rejtegeted magad senki elől, de nem is kíváncsiak rád olyan mélységben, amennyire mélyre bele látsz magadba, onnan, kút mélyéről visszanézel, miközben feletted ég magasa.
E kettősség távlatot nyújt, több nemzedékre visszanézve is büszkén vállalod felmenőid, s bár a jövő felé már nem te leszel itt száz év múlva, de a folytatásba most te is beleszólsz.

[666] Hogy a régi világ kisebb volt, tudjuk, de nem sejtjük ennek mértékét, azazhogy sokkal-sokkal kisebb volt, mint amire a történetírást az újkorban felhúzták.

Bármilyen ritka már az a közösségi háló, melynek fonalát te is sodrod tevékenységgel, gondolkodással, vitával és közvetítéssel, ahová jutottál, ugródeszka legyen másoknak. Síkság, lankás dombok és hullámhegyek jelzik hangulatodat és kedvedet, de megtanultad kezelni a hiányosságokat, kívül és belül, egyensúlyodat sorsoddal megelégedés adja.

Az a bizonyos nyugalom vesz körül, kiül az arcodra, átragad környezetedre, közülük van, aki nagyon szereti, már-már szerelmes beléd, önhittség helyett helyet hagysz kétely szellőjének. Lágy fuvallatok meglegyintenek, hideg szelek elriasztanak, de hozzák a magját gondolat megújításának, nehogy lesöpörtessenek a fedélzetről, kapaszkodsz kormány kerekébe.

S hited veted a föld kerekébe, emberségbe, mire még vevő a nép túlnyomó többsége, és kiveti magából előbb-utóbb mindenütt az álságot, szerencsés vagy, hogy élhetsz bizalmukkal. Nem jobban, de nem is kevésbé, mint bárki, és jól látod, mire kell figyelni, eloltani tüzet, mielőtt lángot vetne bárkiben a gonoszság, szítani a szikrát, ha lankad a lelkesedés.

Úgy kapcsolódtok össze, mintha nem is egyedek lennétek, mintha az észközösség megfelelő talajú növényzete állatsereggel lenne, elvi, elvont szinten értve életnyüzsgés fokát. Magasát, de nem piramisszerűen, hanem a fennsík fenségében meglelve örök szépség és jóság ígéretének nyugalmi sugárzását, értelem és érzelem békés együttélését.

ᛣᛩᛚᚣᚳᚳᚷᚣᚴ ᛏᚳᛩᛉᚺᛝᛁᚾᚸᛞ

Lehetnénk olyan gazdagok idő és érdeklődés képessége tekintetében, hogy felkeressük legalább az elmúlt két-három évszázad írott, rajzolt és fényképezett emlékei tárházát. Mert egyre több minden elérhető már, naprakész képünk lehet a legkisebb részletekről is, mert akkor arra figyeltek leginkább, nekünk úgy tűnik, el is vesztek benne, de aztán látjuk értelmét.

És azt, hogy ők maguk dolgozták ki azokat az általánosításokat, melyeket használunk a mai napig, s bár a következtetésüket nem mindet, miénkkel is így tesz majd az utókor. A nyelvi fordulatosságot irigyelhetjük tőlük, utánozni szabad, hogy szabatos legyen fogalmazás, hosszú körmondatok mesterei voltak, kapkodjuk fejünket, hát ez meg hogy lehet.

Utalás, utalás hátán, ne kelljen ismételt szavakkal, állításokkal bonyolítani a mondatot, ami éppen ettől nehéz nekünk, meg aztán mellérendelés végtelen folytatódik. Egyenrangúak a szereplők mondattanilag, szórendi kiemelés végigfut az egészen, meg a számtalan toldalék finom értelmei, jó érzés látni régen is ilyen szép nyelvünket.

És akkor még a tartalmakat nem említettük, sokkal fontosabb, lényegesebb, mert alapvetőbb, valamik első előfordulásáról számol be, nincs üresjárat, megdolgoznak figyelmünkért. Egy idő után már folyékonyan olvassuk a gótbetűket, meg ha latin keveredik közé, szégyelljük, hogy fordítógépet használunk, ők még akkor értették, görögöt is, mint mi az angolt.

Ámde a legnagyobb élmény nem az újdonságé, hanem annak varázsa, hogy mennyire olyanok vagyunk, mint ők, egysrófra jár a gondolkodásunk, emberi egyetemesség visszafelé is van. Sőt, mivel sokminden forrásánál vagyunk náluk, eredeti tanulsággal éles meglátásuk, jó érezni jókedélyű társalgásunk velük, akik mink is lehettünk volna, s leszünk egykoron.

ᛣᛩᛚᚣᚳᚳᚷᚣᚴ ᛏᚳᛩᛉᚺᛝᛁᚾᚸᛞ

Tán nincs is, amiről írok, szellemi erőszak, hiszen állandóan érezhetjük jelenlétét,
nincsen nélküle egyetlen pillanatunk, s nemcsak mások részéről, mi magunk sem vagyunk különbek.
Már ha az elmarasztalás jogos olyan esetben, amikor a kívánatosra nincsen tapasztalat,
példa, akár a jóakarat, akár a rossz, törekszik érvényesíteni szellemi megfontolását.

És ez a lényeg, hogy még a leggyorsabb tettnek is van szellemi vezérlése, a gondolat átfut
az agyán, s ha nem állítja le az életmentőt, mikor vízbe ugrik, egyetért a kockázattal.
Tehát hogy ő is odaveszhet, s ugyanígy mikor emberfeletti erőt vállalunk kifejteni,
vagy elköteleződünk beláthatatlanul hosszú időre, mérlegelünk, de meggyőzzük magunkat.

No, és mi a helyzet a tunyasággal, lustáknak is van akaratuk, erős, hogy nem mozdulnak,
mikor más már rohan, tesz-vesz, intézkedik, félve, hogy lemarad valamiről, vagy előidéz bajt.
És tespedő szerint a halálról nem lehet lemaradni, minek sietni, de ily szellemben
sosem innánk tejet, mert előbb megalszik a szánkban, a világmindenség is pörög köröttünk.

Talán ez az egyetemes mozgalom ragadt át ránk is, de nem testileg, hanem lélekből fakad,
minek felkeltője legalább a többi ember, de sokan hiszik világszellem működésének.
És hogy az mindenek fölött áll, nemcsak létadó mivolta miatt, hanem isteni akaratként
hat ránk, nincs kibúvó előle, alóla, lusták is teszik a dolguk, ami rossz példa szerepe.

Istent tagadók is, ahogy hozzá igazodnak emberi önállóságunkat állítva oda,
az ő helyére, elismerve szellem hatalmát felettünk, mit igaz megismerésnek mondanak.
Ez érvelés azonban kilyukadhat, üressé válhat, amikor végső döntést kell hozni, honnan
jön igazság, miként valósul meg, ha egyenlő felek állnak nagy vitában, és sürget az idő.

A megoldás visszavisz eme vers elejéhez, de már mindegy, minek nevezzük, szellemi erő
fog győzedelmeskedni minden megoldásnál, mert másként nincs tovább, ezt már mindenki elismeri.
És majdnem mindenki belátja, világpusztító erőt ugyanaz a szellem teremtett általunk,
azért, hogy egyértelmű legyen, ki veszélyes ránk, kit akadályozzunk meg elveszejttetésünkben.

Korábbi időkben még összekeveredhetett a haladás szolgálata és az önérdeké,
mára világnyilvánosság istenként mindent lát, jó szellemi erejét kell érvényre juttatnunk.

Nem lehet egyenlőség a földön, ha csillagok, bolygók befolyásolják már a születésünket is,
és utána minden napon eljut tőlük hatás hozzánk, ránk, szerencsére van, ki erről szól nekünk.[667]
Figyelmeztet, és ha gyakran olvasod, függővé tesz, már heti, havi és évi horoszkópot is kapsz,
és el sem tudsz ugrani előle, este már több ilyen van a portálokon, mint világesemény.

Lehet, hogy ma már nem az itteni első mondat értelmében, nem egyenlőtlenségmagyarázat
céljából, de keletkezéséhez ez a gyanú társul, aminek több okát is megfigyelhetjük.
Kényelmes volt megfordítani az értékelést földi természetes harmónia rombolásról,
mintha csak a csillagok járását követnénk, és amint fent, úgy van lent, törvényszerű sorsunk útja.

Ami a kiemelkedők, hősök győzelme, s a csillaghullást elszenvedők sanyarú kenyere,
és mert minden későbbi állapot ebből ered, a származást is nyilvántartották, világrend lett.

---

[667] És arról, hogy a szavaink rossz minősége megváltoztatja a genetikánkat, és a víz megába szívja a gonoszságot, majd elárasztja azt bennünk, stb.

A fény befogása, ragyogás élvezete lett, – nem elűzése – elitéletmód és jelképe,
jelzése a kiszolgálóknak, de az ellenség számára is, kinek van több, ne állj vele szembe.

S ha ez káoszba ment át, amit alkalmatlanság okozott, mert az alkalmasabbakat leverte
kegyetlenül, hiszen azok kegyességből lettek, hamis hivatkozás társult hozzá, csillagállás.
Béljóslás, – és manapság kávézaccból is – mindegy, csak mutassa, csillagistenek nekünk kedveznek,
s minthogy az értelmezésbe minden belefér, jósok fejvesztés terhe mellett jósoltak jövőt.

Ami mára természetesen már elpárolgott, mármint az ilyen hatalmi erőbirtoklás és
fitogtatás, de mégis-mégis felmerül bennünk, hogyha kétes az értéke, miért nem tűnt még el?
Ki támogatja és mit helyettesít, talán csak nem a tudomány hiányosságait fedik el
vele, maszatolással lényegében, és nagy kárt okozva személyiség önazonosságában?

Ma nincs kimondva, bár néha elhangzik utalás világháborús győzelemre, hogy onnan folyik
a történés fősodra, leigázottaknak nincs csak fékezett haladás, győztesnek mindent szabad.
Igazságtalannak lenni is, mi veszteséggel jár igazságkeresők számára, menekülhetnek
csillagjóslásba, onnan kapva magyarázatot rosszra, s időnként reményt, hogy jóra fordul sorsuk.

Furcsa, ahogy magukat igényesebbnek tartó táncdalszövegek elég egyszerű módon nyúlnak
ma a mély emberi érzésekhez, kérdésekhez, lételmélethez és istenészethez, mondhatnánk.
Ám én ne panaszkodjam, mert hiszen lényegében én is ezt csinálom itt, csak talán elvontabban,
elméletibben, de gondolkodásvonatkozás valóságra, elismerendő ama dalokban.

Nehéz egyáltalán megpengetni ilyen témát, illetve azért nem nagyon jött szokásba, mert az
illetékes korábban vallás és bölcselet volt e téren, ráadásul latinul adták elő.
Ami fordítás abból ritkán nemzeti nyelven lecsöpögött, egyrészt tele volt még latin szóval,
mint korabeli német szövegekben láthatjuk, másrészt a magyar népet nem nagyon érdekelte.

Megvolt neki a maga világlátása, amit népmesékből, népdalokból ismerhetünk fel, és
bizonyos hősénekekből, regékből, de azért utóbbiakat inkább felülről terjesztették.
Bár még a királyi udvarban is tartották a népszokásokat, ott azonban a vallást is jobban
művelték, példaadásként, hiszen sokrétű békés, boldog élet elérése útja-módja.

Talán a nyugalmat lehet megnevezni legfőbb szabadságfok jellemzőnek, középkori embert
igen félreismerünk, mikor visszavetítjük rá újkor elnyomó-kiszipolyozó ármányát.
Okosabbak voltak, mint gondoljuk róluk, annak maradványait látjuk és élvezzük nyelvünkben,
amikor a tárgyiságot nevén nevezzük, de az elvont fogalmakat ők körbeudvarolták.

Körbe kerítették történetekkel, példákkal, hogy a tanulságok, tapasztalati tanítás
szemléletességgel jelenítődjék meg, mert csak úgy lehet igazán tudni, miről szól a mese.
A modern világ, különösen a nyugatinak mondott, törekedett kiiktatni ilyen hasznos
magatartást a nép köréből, és fogalmakat erőltetett helyzetekre, összefüggésekre.

Azt külön meg kellett tanulni, mit jelent, és a magyarázatot nem a szülőktől, nagyszülőktől
kapta a diákká tett gyerek, igaz így orvos, mérnök és tudós könnyebben válhatott belőle.
Viszont igen nehéz lenne elvont fogalmakból álló szöveget énekelni, még szenténekek
sem olyanok, közel kívánkozik a szívhez a dal, nem műfaja miatt, hanem mélyebb az oka.

Különösen a szerelemről lehetetlen nagy általánosságban énekelni, nem is teszik,
személyes élmény vagy várományosa dalolja el reményét, s örömét vágya beteljesülésén.

Mit nem találnak, ha keresik egyéltalán lapostelefont görgetők, hiszen bejön oda,
úgy látszik, minden világesemény, s ismerőstől vélemény a hazaiakkal kapcsolatosan?
Mozgóképpel és hanggal, de a kép mindig meghatározó, mert a rápillantás tényleg csak
pillanatnyi és lapoz tovább, étlétható a fénykép, kissé megakaszt, ha címet kell olvasni.

Savanyú hab a tortán, hogy a cím nem árul el csak keveset, hogy feltétlen oda kattints, mert az
talán érdekelhet, meg kell nézni, s ha megálltál, rád vetik magukat a reklámok könyörtelen.
Még szomorúbb, és már tény, hogy a címet fokozó módban írják, lehetőleg minden rekord éppen
ott dől meg, és aztán elesek lehetőségtől elszakasztva, vagy világvégről jön értesítés.

De ha kilépsz a szabadlevegőre, csak felhős az idő, nincs égzengés és földindulás, hazug
beállítás áldozata lettél, a valahol majd előfordulót az egészre terítették.
Azaz mintha rettegés is tényező lenne a hírek tálalásakor, mostani háborús
környezetben vissza is élnek vele azonmód, pedig nincs ellenséges katona a kert alatt.

A háló, amit hálózatként érzékelünk, mert mindenünnen ugyanaz a hatás ér bennünket,
még nem is a legnagyobb rossz fojtogatásával, nagyobb, mély, lelkibb hiány, mi miatt pörget a nép.
Igen, igen, egyidejű lapossággal van baj, hogy az eseményeknek csak felszínes értéke,
értelmezése jön, vagy még az se, csak zúdulnak ránk, hogy azonnal elfelejtjük, amit épp látunk.

A tömegmészárlást is persze, ha új és újabb katasztrófára kellene figyelmünket adni,
e széltében-hosszában kiterjedés viszont gondolattalanságával akar célba érni.
Oda is ér, a mellékelt ábra szerint, azaz míg ki nem esik a kezéből, tartja a delikvens,
de ösztönösen védekezik ellene azzal, hogy megállíthatatlanul pörget, nem néz semmit.

Hogy ne a semmit nézze ahhoz képest, amit ez a nagyszerű készülék s remek felhasználási
képessége, lehetőségei nyújthatnának, ki kell mondani, a gondolatról van itt most szó.
Nem digitális zabra és szénára vágyunk, mit a vályúban elénk löknek, mégha az csili-vili
is, már majdnem jószagú és sokszor borzongató, hanem emberlét valós csúcsteljesítményére.

Ami a gondolkodás, és annak eredménye az igazi kíváncsiság kielégítő, és
nemcsak a világirodalom nagyjairól van szó, bárki lehet számunkra jó gondolat közlő.
Épp ez benne a szép manapság, hogy annyi helyről léphet mélyenszántó elme s vidám létérintés
felénk, eszmefeldolgozást keres önkéntelen a sokaság, mit nem talál, örök út mutatást.

Ha nem vagy tele kacattal, nincs is neked semmid, mert ami kell, szükséges az élethez, nem csupán
valamire való tárgy, eszköz, ruha s könyvtár esetleg otthon is, hanem amihez emlék fűz.
Szinte elválaszthatatlan kapocs, kötél, ezért nem dobtad ki eddig, ezért nem digitalizálod
a régi fényképeket, nem üríted ki a varrós dobozt, és a fiókban ezernyi vágyalkatrész.

Mindegy, mekkora a lakás, a ház, az udvar és a kert, idővel megtelik, akkor már belaktad,
s jónak találod, nem érdekel az esztétika, hogy áramvonalas, azaz üres legyen minden.

Mintha orvosi rendelő lenne a lakás, „Szép Házak” magazin szerint sövény, tuja és fenyő,
no, meg a pázsit automata öntözéssel, és kutyádnak macskádnak önadagolós kaja?

Hát nem, mondod, ő családtag és kiszolgálod, még magatokat se annyira, sőt elhanyagolod
némely kötelességszerűségként jelentkező ápolási, szépítési igényedet érte.
Éljen az udvaron a kutya, a macska járjon egeret fogni, hiszen nekik az a jobb, mondod,
és kutyaházat építesz s nem raksz ki egérfogót, nem érdekel hamis állatbaráti vélemény.

Ámde a lomok miatt még patkány is bejöhet, mondják a károgók neked, de csak szőrmentén, mert
nem akarnak megsérteni, beleszólni, hogy csináld, vegytiszta életük elhatárolódik tőled.
Nekik van-e igazuk, vagy neked, a jövő lesz a bírója, mert ahogy a számítógépedet
sem takarítod, inkább újat veszel, kedveled minden régi fájlodat, hisz nehezen alkottad,

ugyanúgy az mint hagyatékod él veled, ami csak neked érdekes, az örökösöknek nem lesz
értékes és kidobják, már most gondoskodj róla, ha emléket szeretnél hagyni az utókorra.
De ez nem megy könnyen, nem is vonzó bizonytalan útra menni vagy oda tévedni, talán te nem vagy
annyira jó, hogy fennmaradjon tőled valami hosszútávon, inkább a jelenben nézel szerte.

És szórod szét magad körül, amid van, kedves és beszédes tárgyaid, életed tanúit, minden
könyvért fizettél, bútorokra spóroltál, s abban a ruhában milyen szép és elegáns voltál egykor.
Még az autód is hozzád nőtt, hazatalál, mint részeg kocsis lova, mennyi benzint megivott ő,
mind te fizetted neki, mennyi helyre elvitt, nem élhetted volna le az életedet nélküle.

Embertársak is hozzád nőttek, őket aztán nem dobnád ki a világ minden kincséért, kitartasz
mellettük, mint házastárs mellett szokás, értük vagy, nem ők érted, de tárgyaknál ez persze fordított.

Találtam valakit, aki meghallgatja minden este, amit aznap írtam, és még el is mondja
róla a véleményét, ez nekem a szerelem, és a többi olvasóm is így látnám, ha lenne.
Van egyébként, szó se róla, hiszen megjelenik, igaz, nem országos nagy lapban, de az már nincs is,
hanem bárhonnan a világon elérhető a képernyőre hívható alakja – szellemileg.

Ahogy és aminek szánom, szerelmesen tehát az emberiségbe és a világmindenségbe,
női szentek rajongtak így Megváltónkért régen, rajongás manapság sem hiánycikk, tudjuk, látjuk.
A testetöltés, ami kérdéses eme lelki tényezőben, hogy távoli marad, elhálatlan,
így aztán nem lesz belőle gyerek, s elérhetőt, mellette lévőt nem akar így szeretni senki.

No jó, azért nem mindenki bárgyult meg és vannak esküvők, meg az ovodák is tele gyerekkel,
párban szebb az élet és még gazdaságosabb is, hogy ezt a ma divatos szót alkalmazzuk erre.
Persze azért nem teljesen haszontalan az, ha a bajnokoknak szurkoló, és a költőknek
olvasó tábora van, valami eszményi jön tőlük szélesebb közegbe, közönség felé.

Emelkedett hozzáállás kell egyébként minden rangos, velős, értékes élményért, még kalandos
úton megszerezve is, csupán az érthetetlen, hogy kézzel elérhető, tapintható nem menő.
Igen, azt kell megtanulni, hogy felismerjük a jót és kellemessé válhatót a közvetlenben,
a mindennapokban megjelenve, a bőrünkön érezve, fülünkben hallva, szemünkkel meglátva.

Az, ha nem is az utcán hever, mint a téma az egyszeri újságíró számára, csak álvaknak
nem látható, aki tetteti magát, hogy csúcsra jár az igényessége, sztárnál nem adja alább.

Aztán persze nem jön be a dolog és marad a csendes bosszú minden ellen, ami sikeres és életteli, de nem az ő számára, e magányt kell megelőzni fiatalon, kapcsolódással.

Megismeréssel, megértés s megelégedéssel, azzal, ami adott, – és azon gyakorolni az erőnket, eszünket, azzá tegyük, mire vágyunk, s közben fedezzük fel az ő sajátosságait. Hallgassuk meg őt, és ő is meg fog minket, ez a törvényszerűség érvényesül egészségesek között, s ami, hihetetlen, hogy egész népeket, nemzedékeket és földrészeket hidegen hagyhat.

Ott motoszkál mindenki fejében, nem véletlen vágynak ide a világ fejletlen részeiből, de aztán kiábrándulunk, ők eredetibbek nálunk, s élnek eszközeinkkel, tegyük ezt mi is.

ᛗᛩᚨᚢᚳᚳᚷᚨᚴ ᛏᚳᛩᛉᚺᛝᛁᚾᚸᛞ

Nem véletlen az, hogy két egymásnak ellenmondó személyiség nem fér belénk, és beleroppanunk, ha ilyen kívánalommal vagy kényszerrel mégis találkozunk, ez az erőszak legmagasabb foka. Még ha csak hallgatólagosan kell is – magunkat háttérbe szorítva – beleegyeznünk helytelen törekvések, hamis eszmék, hazug állítások levegőhöz jutásába, célratörésébe.

Mert sokkal hangosabbak, erőszakosabbak a képviselői, mint a józan hangoknak, amit mi szeretünk, igazán támogatunk, de üres beszéd népszerűbb, kívánatosba kapaszkodnak. Még ha lehetetlen is megvalósítani, de hangoztatása, a mi elvárt bólintásunkkal együtt olyan kielégülést nyújt, amiről nem tudnak lemondani a vágyálmokat kergetők.

Ez is megrontja hangulatunkat, de a lelkünk épségben maradhat, mivel elhatárolódik, de akkor nem tud, és szinte belebetegedünk, mikor tettekké válik őrület életünkben. Tevőlegessé tesz minket tehetetlenség, hogy nem tudjuk megakadályozni, ekkor csak a személyiségkettőzés segíthetne, egyik szolgál az ördögnek, másik marad angyalok társának.

Ez pedig azért nem megy, hogy kiderüljön, nem kell sem poklot, sem mennyországot beleképzelni az ilyen helyzetbe, de még kettősségtől szenvedni se, hanem kitartani ésszerű álláspontban. Mert az akkor is igaz, ha sokan elcsábulnak szirénhangok által, könnyű érvényesülésért, szükséges mennyiségű és minőségű munka nélkül jutni – mintegy nekünk járó – eredményhez.

Hisz emberek vagyunk, nem alábbvalóbb azoknál, akik, lehet, érdemtelenül vagy csalással, de bizonyára nem egyenes úton jutottak oly magasra, amiről mi csak álmodni merhetünk. Mindez nem vérre menő harcot hív elő végső soron, hanem mindenkire érvényes szabályok játékában van esély a változtatásra, de ott mindkét fél esélyes, legyőzendő változtathat.

Olyan irányban, hogy már az ellene lévőknek is tetszhet valamennyire és egy részük átáll, vagy ha nincs ilyen ajánlat, akkor meg újat akarók helyzete, esélye növekszik nagyon. Végzetes bajt viszont nem ez a békés út okoz, hanem ha országok és csoportjaik közt támad kibékíthetetlenül ellentmondó akarat, ami mögött kemény érdekek húzódnak mindig.

Ekkor valahogy elkerülni fegyveres harcot – ami halálos kihívás lelkiismeretre – azzal lehet megpróbálni sikerét remélve, hogy megkeressük az ellentétek eredőjét. És akkor kiderül, hogy olyanok nincsenek is, mindenki ugyanazt akarja, boldogulását, ami együtt bizonyára sokkal könnyebben menne, meg kell egyezni, és egyben marad személyiségünk.

ᛗᛩᚨᚢᚳᚳᚷᚨᚴ ᛏᚳᛩᛉᚺᛝᛁᚾᚸᛞ

Több formája van ma a keresztrefeszítésnek, és értelmi oldalról az a legfájdalmasabb,
ha bizonyított meggyőződésed kiforgatják, holt üggyé, falra hányt borsóvá válik a munkád.
Te a mélységeket járod a történelemben, valóságos gyökérkapcsolatokat feltárva,
ámde sokan vannak, akik a felszínen futnak, s látszólag utolérhetetlenül hengerelnek.

Te persze majdnem egyedül vagy, hiszen nyeretlen, és nem is számíthatsz hamar átütő sikerre,
ők egyre többen, hiszen zászló alá gyűjthetik a hamisításokat leleplezni vágyókat.
Akik rövidebb úton akarnak célba érni, mint te, aki bejárod az ismeretlent előbb,
minthogy következtetnél s nyilatkoznál, látványos győzelmeket sem ígérsz múltból, viszont aprómunkát.

A tapasztalatszerzés kis lépéseit, ahogy eljutottunk kőeszközöktől fémszerszámokig,
előtte s közben barlangtól a házig, állatbőr bundától varrott ruháig, főzött ételekig.
Sőt talán még annál is érdekesebb, mint amit a tárgyi világ felfedezéséről megtudunk,
mit tettünk érte, miként alakult ki értelmünk, nyelvünk, és annak egyetemessége, a szellem.

Aligha kell nagyon erősgetnem, ez mennyire érdektelen sokaknak, mily erőfeszítést
kíván tőlük ilyen mélyre időben és elvi elvonatkoztatásban elmenni, más a dolguk.
Úgy érzik, ami megtörtént és ahogyan ide jutottunk, azt inkább feledni kell, ne zavarja
meg az eredmények felhasználását, és nehogy visszaessünk, visszalökődjünk ó-állapotba.

De e gondolatmenet megfordítandó, azaz akkor vesszük észre rögtön, hogy elért szintünkre
törnek, ha a múlt példája élőként lebeg lelki szemünk előtt, s megtévesztést elkerülünk.
Ugyanakkor nagyon izgalmas feladat lehet, képességek eredetét úgy felfedezni, hogy
megkísérlünk bizonyos mai vívmányok nélkül, mintegy „mesterséges nyomorban” boldogulni.

Mert rájönnénk gyorsan, mennyire fontosak régi tudás- s ügyesség fokozatok, a mesterségek
megőrzendők korszerűsítés nélkül, fogalmak jelentését születési körülmény mutatja.
Ne hulljon hát a semmibe mindez a csodásság, miáltal mindegyre emberré tettük magunkat,
meg kell szüntetni azt a pazarló elitizmust, mi lerombol teremtett világtestet és lelket.

S hogy ki teremtette, azért nem kérdéses, mert az egyén kicsinysége mellé örök végtelenség
kívánkozik magyarázatként, de eszméinket is így értjük igazán, fölénk nőttek, onnan jönnek.
Mi magyarok még közel maradtunk őstűzhöz, mi a szívünkben égve táplálja értelmünk fényét,
gondolkodásunk valósághű és fordulatos, mert a legrégibb állapotát is megőrizzük.

Utószó:
Innen nyilvánvalóan kimaradt a pazarlás mételyével létünket beköpő fullánkosok
kárhoztatása, mégpedig ama remény miatt, hogy múló – bár hosszú – fejezet ők regényünkben.
Ókor és középkor földi pokol volt és égi mennyország, isteni sorsosztás mímelésével,
s újkori megvilágosodásra még árnyékot vet nagyság és dicsőség hamis értelmezése.

Nem elég a sor végére rímet biggyeszteni a versben, komoly szerepet kell annak kapnia
a tervben, mi kifejezésen túl tereli a gondolatot, s közben élményt is kell adnia.
Legegyszerűbb a majdnem teljes szóazonosság, amitől természetszerű lesz az otthonosság,
de mikor csak hasonlóság van a hangok között, megfelelhet az is, aggódni miatta fölös.

S mikor a valóságból ellentmondás ad mintát, keresztbe tesz mintegy, hozzá keresztrím társulhat,
életszerűként, hogy ne pazaroljuk a tintát semmitmondásra, ha tényeken életek múlnak.
Végül érdemes megemlíteni az ölelkező rímet, egybefoglalja a mondanivalónkat,
amikor előadjuk az igazi valónkat, ne mondja az olvasó, jöhet a következő.

Hanem szabadon gondolja tovább, ha akarja, és ez is a szabadvers értelme, nemcsak sima
rímnélküliség, s hogy legyen abban mély vonulat, saját ritmus gondoskodik róla, s gondolatrím.
Ennyi a majdnem verstanból már elegendő is, hogy megfordítva a párhuzamot, a versmintát
illesszük az élet dolgaira, hol gyakrabban hiányzik az összhangzat, mintsem arra mi vágynánk.

Nem jön ki a rím a végén, bárhogy erőlködünk, a táncdal ebben hazudik, s világos, hogy ezért
szeretjük, mert áthidal érzelmi szakadékot társtalanság között, kapcsolathálót fon körénk.
S hogy az élet az irodalomtól is ugyanígy távol ne kerüljön, arról éppen értelemmel
irányított érzelmessége gondoskodik, lát a pályán, nemcsak néz ki a fejéből álmatag.

Felfigyel minden rezdülésre, mint hajnalban az ébren alvó, a súlyos mondatok merevségét
a rímek játékával oldja, vagy hangsúlyozza a nyilvánvalót, mert oly jó elmerülni benne.
Leutánoz minden jót, kikosaraz csábítót, kivel-mivel rosszul jár, lesz élete erős vár,
s elvontság mezőre imígyen kirakja választékul, pofont ne az élet adja.

Ha csak eszközeink pontosságát nézzük, igen elcsábulunk a modern kortól, nemcsak az időt
osztottuk fel önkényes kicsinységeket téve mértékül, így a világ kezdetéig elmenve,
hanem a teret, a világot körülöttünk, és tárgyakat, utóbbiaknál viszont észrevéve,
hogy nem is léteznek a parányok szintjén úgy, mint érzékeljük őket, s ez sok bajunk forrása lett,

de nem szükségszerűen, nem elméleti szinten, mert hogy a világ a mi képzetünk, s mint szemüveg
nagyít, kicsinyít érzékszervsor, és szűri a zajt káoszból rendet teremtve, már bölcsek megmondták.
Előbb, mint mikor a felszín mögé kezdtünk nézni, messzelátó távcsövet anyagbelső felé
fordítva, felfedezve a nem látott, magának-, nem nekünk-való világot, de ez nem volt elég.

Itt nem állt meg az ettől kezdve már nemcsak csodált, de egyenesen rettegett jelenségkutatás,
kutatók rejtélyes halála figyelmeztetett, teremtő isten tevének közelébe értünk.
Akinek nem lehetett célja határtalan erős fegyverré tehető világot alkotni,
mert a fegyverek nem ilyen tudásból születtek, s csak fegyelmezésre használva voltak hasznosak.

S hogy még a magasműveltség is mennyire szerves, mutatja az igény és a javaslat, mi felmerült
akkor a magánvalóság felfedezőjében, legyen megteremtve az örök béke a földön.
És amint a fémolvasztás, ipari s egyéb nagy fejlődés felemésztett élő természetet,
a föld mélyét is kimerítjük egyre több helyen, ily nagy tétek közepette erkölcsünk megbomlott.

Nem a király mondja ki a törvényt, tanácsadók segítségével, hogy az minden szempontból legjobb
legyen, már nincs ilyen király, érdekemberektől, akik döntenek, nem várható egyetemesség.
De hogy az mégis megvalósul valamennyire, éppen magas fejlettségi szint eredményezi,
s mi egykor a fegyvergyártás melléktermé ke volt, eddig elképzelhetetlen eredményeket hoz.

Ugyan háborúk fájó árnyékában, de hosszú szünetében világháborúnak, a gazdaság
beláthatón már túlnőtt, sosem látott gazdagság jött az emberiségre, persze még nem mindenütt.
De a remény eljut mindenhová, van rá eszköz, hogy gyorsan terjedjen mai legfőbb jó, a tudás,
s ha már kitágult szemhatár távol csillagokig s világokkal vemhes semmiig, ne adjuk fel az

igényt eme lehetőségek valóban békés célú felhasználására, új korszakot nyitva,
ahol a testvériség szelleme s gyakorlata szolgálja alkotó szabadság egyenlőségét.

Manapság szülőfalumban is zajlik az élet, és szülőhazámban, ha máshová kerültem,
vagy más országban élek, előbbi milliók sorsa volt nemrég, utóbbi kevésbé, de új divat.
Hogy mennyire volt meghatározó, nemcsak attól függött, mily fejlett volt a vidék mai mércével,
nem szülők által teremtett életszínvonaltól elsősorban, hanem a helybeli műveltségtől.

Az én falum, az én városom, sokszor elhangzott már a szánkból, inkább dicsérve, kiemelve a
jellegzetességeit, középiskolában és katonaságnál, egyetemi kollégiumban.
Sokról volt tudásom, mert kaptam ilyen leírást, mondóját jellemző mesét, s ettől életszerűn
lettem ország-tájékozott, jobban, mintha csak otthon ültem volna szülőhelyem magányában.

Nem az idő szépítette meg gyerekkorom, nem is a kötelező tisztelet betartása,
hanem az az erőteljes hatástömeg, mi ott ért, mintavétel töltötte ki napjaimat.
Mindenki ismeretterjesztő filmbe illő volt mai szemmel tekintve, értékelve, de akkor még
az természetesnek hatott, élesben működött, amennyiben életmódként megélhetést szolgált.

Eleven falumúzeumként tettük a dolgunk, szükségességként tartottuk a hagyományokat,
de már csak igen fiatalon élhettem át ezt, később látnom kellett fokozott elsorvadását.
Maguk a falulakók hagyták el a munkával kapcsolatosakat, mikor mindenüket oda
kellett adni a nehezen, sok veszteséggel és kárral induló, járó, erőszakolt közösbe.

Szellemi oldalát meg az ingázás kezdte ki, megbomlott a szülőhely szövete, erőltették
is az új világnézetet, mely csupán babonát látott a népszokásokban, mint a vallásban is.
Ami megmaradt, ami továbbjött velem, e kettő, és hozzá iskolai adományok,
mert voltak még háború előtt képzett tanárok, és újabbak pedig hasonlók tanítványai.

Nem mintha országosan nem emelkedett volna aztán az oktatási színvonal, amit én is
végigjártam, minden évben új tanterv szerint, és ennek is sokat köszönhetek, egészen végig.
Az egyetemig, hol még ott voltak nagy öregek, majd a munkatársak közt ifjú titánok, akik
a nemzetközi tér nyugati oldaláról is tájékozódtak, s nemcsak műszaki területen.

Így aztán még hazánk is emelkedetten várta és szorgalmazta a mai megújulást, hogy aki
külföldre megy, egész világot vigyen magával, s majd onnan még gazdagabban térjen vissza egykor.
Nem látogatóba, mint szülőfaluba szokás, örökre, örökőseként itteni csodáknak,
mi már egyre jobban kezd nyilvánvalóvá lenni, jövő nemzedékekre vár, hogy teljessé tegyék.

I.
A módszertani őshonosság szerint minden nép ott él, ahol megszületett és létrejöttek a rá jellemző sajátosságai, s megőrizte magát súlyos történelmi harcok forgatagában is. Ez egészen az újkorig, avagy addig így volt majdnem teljes mértékben, ameddig birtokába nem jutott olyan eszközöknek, hogy nagyobb tömeget nagy távolságra mozgatott.

Ez csupán pár száz éve következett be tehát, előtte kivételt a nomadizmus jelentett, mert ha új élőhelyet kellett keresni, vándorolt, s kényszerű mozgásból alakult a harciasság. Az ősidőkig azonban nem megy vissza emlék, milyet például a régészet nyújt, azelőtt is volt egyetemesség, mert azonos ember jutott kisszámúan szivárogva messze földkereken.

Lassú, sokáig alakuló, az éghajlatot változtató, a körülményeket jobbító vagy rontó természeti folyamatok mentén haladt párhuzamosan alkalmazkodva az az ember. Mi itteni, letelepedett ősök utóda vagyunk túlnyomóan, a földművelés nyújtotta előny révén tovaterjedtünk, minden irányba, nem maradt tudás erről, fordítva ülve lovon.

És keresve legtávolabbi pontokat, honnan idevándoroltatás lett a módszertan, s lehet, hogy műveltséghatás csupán a kapcsolat mélye, s oda eredetünk teszik, szemellenző miatt. Ennek levételére alig van remény, mert már régóta aranyozzák a lószerszámot, csábít a konc, mert az magától értetődő lett, hogy a feltételeket győztesek diktálják, javukra.

Ugyanakkor semmi sincs önmagától, dolgozni kell érte, így fegyverkovácsok belőlünk lettek, hiszen fémművességünk régóta gyakoroltuk, életünket hagyták cserébe, ha létrehoztuk. Valamint a kenyér és hús szolgáltatást, miért eleinte még nem fizettek, elrabolták és felgyújtották a falut, leölték a lakókat, s csodálkoztak, ha más évben nem volt rabolandó.

De ezek elenyésző esetek voltak a nagy létszámhoz képest, amennyi ember itt a földből képes volt élni, így éltük túl a történelem viharát, nagyhatalmak gabonaszállítói. Erre téve a hangsúlyt lehet a módszertani őshonosságra összpontosítani figyelmünk, melybe nem fér kizárólagos nagyállattartás, ha a Hortobágyon régen nagy tölgyerdők voltak.

Az a régi műveltség mindent feldolgozott, nem voltak szeméthegyek, egész évre valót tudtak tartósítva felhalmozni, időjárástól sem nagyon függtek ésszerű sokoldalúságukkal. Ha egyik ágazat gyengélkedett természeti csapás miatt, a másikra támaszkodtak, élve tartalékolás biztonságos fortélyaival, s mert tanultunk tőlük, sokminden jön tovább velünk.

Jégveremből, pince hidegéből, kút mélyéből lett a hűtőszekrény már minden lakásban, ismét gyapjú és vászon legjobb ruha alapanyagnak, még a tartós békét kellene ellesni tőlük.

II.
Egyik sem tudatosítja magában, sem aki használja természetes lelki eszközeként, sem aki elveti, tudatlan, mit szalaszt, mulaszt el, istenhit áldás lassan válik köztudáskinccsé. Aki gyakorolja vallásos hitét, még ő is telt kételyekkel végső kérdéseket illetően, mert a tantételek megkeverték érzés és hit viszonyát, túlvilágnak itteni alárendelt.

Hogy aztán a nagy bizalom isten felé, a magunkba vetett hitet is megerősíti, már háttérbe szorult, a túlzott önbizalom bűnnek tekintett, üres önhittségnek tartja tudomány. Az elutasításban ez lett meglovagolva, miközben tényleg megnőttek a lehetőségek evilági boldogulásra, „mért mondanánk le róla olyasmiért, ami csak vallási tétel”.

Ámde nem erről volt szó valójában, hanem a paraszti lét önállóságáról, természetes
hitéről, természetvallásról, ami tudással ért fel, bizonyossággal, hogy jön tavasz tél után.
S főként, hogy a magban életerő van, állatnak meg lelke, úgy kell őket kezelni, amint nekik
a legjobb, hogy jól ellássák ételigényünket, az isten teremtette élelmiszerlánc szerint.

Az ilyen emberből nehezen csinálnak szolgát, ágyútölteléket, golyófogót háborúba,
azok, kik épp belőlük gazdagodtak meg, és már abból a pénzből átalakítanának mindent.
Okozz éhínséget s terelj éhséglázadásba csőcseléket pénzelve bankárérdek felé,
ez a francia és a bolsevik forradalom lényege, minek átfogó hatása máig tart.

Mi meg a lelkünkben és a nyelvünkben őrizzük az eredeti emberség nemcsak értelmi,
de érzelmi világát is, a kettőt egyben, más nyelvű népeknek igazán felfoghatatlanul.
Hitté egyesítve, ami még a lélekben sem válik szét, viszont ezer útja van mindkettőnek
és valamilyen összekapcsolódásuknak, e világérzés, -értés tesz minket ős-korszerűvé.

Legalább érdekesnek találhatjuk, ha nem is izgalmasnak, kerti növények azonos talaj és
körülmények közti igencsak különböző növekedését, alakját és terméshozamát.
Ha ezt semmi külső nem indokolja, belsőt kell keresnünk, ezernyi sejtosztódás állapotát,
sőt azt megelőzően a magét, annak pedig előző év anyanövénye volt a szülője.

S ma már tudjuk, hogy az öröklődésben igen sok, ha nem is buktató, de módosító tényező
felléphet, s idáig jutva a gondolkodásban, bevillan az ember szaporodása, ily fényben.
Ilyen megvilágításban, figyelembe véve annak tényáradatát, mennyire különbözők
vagyunk, alacsony és magas, sötétebb s fehérebb bőrű, hajú, vastagcsontú s törékeny alkatú.

De ismerjük a vércsoportok eltérését, mit még földrészekhez és történelmi korszakokhoz
is lehet kötni, embertani jellemzőket és ellenállóképességét betegséggel szemben.
Még mielőtt a lelki-szellemi részt is ilyen szempontból tennénk terítékre, említsük meg, hogy
erős irányzat magyarázza ezeket a nagy különbségeket a körülmények hatalmával.

Ami egyébként lelohasztó lehet, lemondást terjeszthet lelkesedés helyett, kihagyja egyén
szerepét az emberi sokoldalúságban, mi amúgy megbecsülendő, mint túlélés záloga.
A különbségek tehát a változatosságot biztosítják, amit igen szépnek találunk, ha
hirtelen, röviden kell értékelni, ha hosszan, akkor kiemeljük saját meglepő voltát.

És azt, hogy csak így látjuk lehetségesnek sok-sok kiemelkedő teljesítmény létrejöttét, mert
tehetséget a körülményekre alkalmazva alkotások születnek, művészet és tudomány.
Hogy aztán még sok egyéb szellemi terméket is nyilvántartunk és utánzunk, az megerősíti
bennünk a vágyat valami nagyra törekedni az összes többi ember számára, szeme előtt.

A tiszta előzmény és az egészséges élet nélkülözhetetlen, hogy az utódok maguk is
tökéletes folytatást és saját újdonságot jelenthessenek, képviselhessenek igazán.
De ha e feltételek hiányzanak, beüt a baj, elromlik az örökítőanyag valamely
része, s nemcsak a testi oldal, de a lelki is szerepet játszik, fontos ebben tapasztalat.

Láttuk már, hogy belterjesség milyen káros hatást váltott ki, mégis ragaszkodtak hozzá hatalmi
és értelmi erők, gazdagságot megőrzendő, aztán lépcsőzetsen omlott össze az a rend.

Az alkalmatlanok és hozzá-nem-értők kaptak szerepet, lettek helyzetbe hozva, hogy ne legyenek veszélyesek gazdáikra, viszont veszélyt hoztak az emberiségre, váltsunk irányt.

Az első ember és az utolsó is én vagyok a magam szempontjából, közvetlen tapasztalat van bekötve belém sajátként elsődlegesen, minden más másodlagos, a többség sokadlagos. Nem éppen ezt erősíti születési környezet méhen belüli állapotom megszűntével, az akkortól ismerős helyzeteket váltja, eltávolítva érzéseit, egyéb valóság.

Az újdonságok garmadával érkeznek egyre, s bár érett képet mutatok, tudatlannak néznek, ama eredeti bölcsességre nem látnak rá, mert rég voltak magzatok, én azonban még igen. Odáig megy vissza az emlékezetem, nem gát a bel- és külvilág közti kapu, átjöttem rajta, ez is én vagyok, s az is én voltam ott túlnan, korlátos várakozásaimat onnan hozom.

Ez a rendszeresség kívánalma – folytonosság folytatásaként – legalább, meglepem magam bővülő képességeimmel, mind akaratlan, azaz utólagos hatásából veszem észre. Táplálék közlekedik felém, bennem és tőlem, a hangok élesebbek, megkülönböztethetők, élénk szín világ csoda, egyre fokozódik az érdeklődésem iránta, megérintek mindent.

Amit tudok, de látok olyat, mit nem érek el, mozdulni is tudok, veszem észre és forogni kezdek, megélénkül körülöttem a figyelem, részemről a szemkapcsolat válaszával jövök. Aztán felállok kiságyamba kapaszkodva és onnan kikerülve pedig kúszok-mászok, majd lépéseket teszek, ekkor már nagy a nyüzsgés és segítés körülöttem, hangom beszéddé válik.

Ahogy saját nyelvi gügyögésemből utánzás lesz és ismétlése anyám és a többiek szép beszédének, erőlködöm, hogy ugyanolyanná tegyem az enyémet, ennek sikerén tapsolnak. Zenét, dalokat, meséket hallgatunk együtt, de ez még messze van az öntudatra ébredésnek a tőlem követelt módjától, hogy mondjam a nevem, lépjek be az emberiség táborába.

Mert eddig csak lény voltam, ezután értelmes lény, mire teljesen felnövök, megtanulok mindent, hogy nem én vagyok az első, bár szüleimnél még sokáig, s hogy nem fognak ezután már kiszolgálni. Felelős felnőttként élve, teljesítve sokat köszönhetek ugyan magamnak, de másoknak is, a világnak, ha úgy tetszik, és lassan felmerül, egyszer vége lesz, ez első s utolsó életem.

Bár tudom, nem vagyok egyedül ezzel, vigaszt nem nyújt csak a folytonosság tudat, szellemem tovább él, s ha van gyermekem, kicsit testem is, világon belüli magzatból világon túli. De nekem mégis utolsó ez a földi élet, s mivel a lét dolgaiba nem látunk bele még ma sem, nem azzal kell törődnöm most ésszerűen, hanem érzelmet tegyek hátralévő időbe.

A hely helyén már nincsen hely, amint a nincsen sem valóság, csupán gondolatban szereplő hiány, de a gondolat, tudjuk, hegyeket mozgathat, mert ha elhiszed, hogy azzá teheted, valóvá lesz. Ezért nem mindegy, hogy mit gondolsz, mondják gyakorta, ami csak riogatás, nem pontosan ad vissza viszonyt elvonatkoztatás és tárgya között, nem számol a hitakarat fontos szerepével.

Hogy gondolatban végigfuttatjuk gondolatunk következményét, mielőtt igazán gondolnánk, ami nehezen elgondolható bonyolultság, és nagy sebességű, mit már számítógép is tud.

Amint nem engedi, hogy egy-egy szót rosszul írj, már rögtön piros hullámvonallal aláhúzza, mielőtt a teljes szót kiírnád, ez előre betáplált, ahogy a mondanivalónk is készen áll bennünk.

Készlet, mint egy filmtekercs, mit lejátszva előjön kép és jelenet, csakhogy nem ilyen gépiesen, hanem érzelmek társulnak hozzá, mérlegelés, szabad-e, hasznos-e, jó-e, nem büntetendő-e. Hangsúlyozom, mindez lejátszódik gondolkodás során, mielőtt megszólalnánk, sőt a gondolat megszületése előtt, kérdés, hol van és mi az a számítógéphez hasonló, ahol mindez átfut.

Nem jutunk közelebb a válaszhoz, ha a választ a neveltetésünkben keressük, mert bár oda az eszmék rendszere a kultúrtörténetből került, de azt egyének alkották, kezdhetjük elölről. Kezdjük is, de már történelmi korszakok mélyén vizsgálva emberek lehetőség–képessége alakulását, ami tehát megsokszorozza, múltból táplálva a jelen gondolat hátterét.

Ám tehát igen vékony szál, ami közvetlenül kapcsolódik onnan hozzánk, csakis rajtunk által, így fennmarad, vagy kiegészül a kérdés azzal, hogy miként válik ez a szál gondolathömpölygéssé. Kell hozzá a mi értelmi erőnk, nem vitás, csak nagy kérdés, az micsoda, gondolatteremtés-e, vagy szélesre tárt kapun befogadás, ismeretbővítéssel olajozva a kapu sarkvasát.

Nehogy nyikorogjon és félig tárva maradjon, s ha van összefüggés köztük, rendszerében legyen biztonságos az eligazodásunk, vezessük le belőlük a saját tudásunk egyvelegét.
S az ismeret maga sem lehet pusztán fejtermék, tapasztalat hozza valósággal kapcsolatba, ki kell lépni a lélekből és testi mivolttal érzékelni külvilágot, látni mi mitől van.

Ez pedig maga az emberi gyakorlat, olyan elevenséggel általános esetben, azaz a mindennapok mindennapiságában, hogy nem fordul figyelem a folyamatból kilépésre.
Így aztán tán ezért van, hogy kevesen kutatják, csak igen érzékenyeket érint meg hiánya, hogy tudnánk, mint gondolkodunk, inkább eredménye felől közelítjük, s az maga a létvalóság.

Többnyelvűség és sokszínűség kéz a kézben jár, de nem az egyént, hanem az összességet nézve, mindenkinek megvan a maga nyelve, jellege, ezért egymásnak érdekességet jelentenek.
Ősi időkben messzi szomszédok is azonosak voltak, ha ugyanonnan terjedtek szét, de jött a földműves emberszaporulat, sokan lettek a termelékenység élvezői, megnőtt különbség.

Addigiakhoz képest sok-sok részletét tudta kimunkálni az ember a természetnek, mind lett kezdeményezve, egy-egy szakma elkülönülten saját nyelvet, jellemet is kitermelt aztán.
Megtanultuk egymás képességeit használni, ezért mutatott tarka képet a világ, kellett a közvetítés, tolmácsolás is, eredetit azonban a saját csoporttagság biztosított.

A közvetlenséget pedig felváltotta nagyobb távolságokra eljutás során hivatásos árucserélők vállalkozása, többnyelvűen, a tudás pedig összehasonlításra került.
A kellemes oldalát mindenki élvezte, a királytól a köznépig, mert hozzájutottak – ugyanúgy, mint ma – messzi földek termékeihez, idegen népek szellemi teljesítményéhez.

De akkor magátólértetődő volt, amit ma veszély fenyeget, hogy mindenki kifejtheti a saját hozzájárulását a nagyközösséghez, ugyanúgy, mint tette tágabb családja körében.
Ma azonban, ha belegondolunk, alig maradt egyének kiteljesedésére lehetőség, mindent boltból veszünk, sőt, hozzák megrendelésre, és valami szolgáltatást próbálunk végezni.

Lassan fizetni kell azért is, ha valaki épp rád mosolyog, mert annak gyógyítóhatását úgy hirdeti, hogy senki nem tiltja be, mert amúgy a törvényt betartja, mindent szabad, ami nem tiltott. S nem lehet betiltani az összes agyszüleményt, ami mint ötlet vagy cselekvés megfogan sokak fejében, s ha szép, hangzatos, dallamos, tömegek fogják ajnározni, kapaszkodva valamibe.

S amikor a dalok más nyelven szólnak, mint ami a tiéd, csak hozzávetőlegesen érted a mondanivalót, hangoktól rajtad uralkodó érzést fogod szeretni bennük, ők bekapcsolják. Megfontolt, nehéz eszmék helyett is csak belekapdosunk távoli vallások tanait közvetítésbe, kiszolgáltatva eredetit eltorzító önjelölt értelmezők kedvének.

Meg kell jobban tisztelni magunkban sajátunkat, nyelvet és műveltségi mezőt, ízes beszédet szóljunk, ne színtelen-szagtalant, építsünk magyar társainkra, mégiscsak ők legjobb barátaink.

Nehéz megragadni, miről van szó, a jelenség rejtekezik, bár nyilvánosság előtt játszódik, sőt éppen az az egyik célja, hite, mozgatója: világszínpadon legyen győzelmes. Legalább eredményes, – és rangsorok vannak a legkülönbözőbb területeken, nemcsak sportban, összevetések, összehasonlítások cégek, nemzetek, országok között, alig van kivétel.

Talán csak a legnagyobb művészekről lett szokás az összehasonlíthatatlan jelzőt használni, vagy oly tehetségről aki addig nem volt még, de az tehát nagyon ritka, egy a milliárdhoz szinte, a többiek versenyben vannak egymással. De az embereken kívül a hegyek, folyók, tavak, sőt tengerek méretezve, óceánon hány napig megy a hajó, repülőgépen meg óra a mérő.

Nemzeti össztermék magamagában és az egy főre jutó mennyiség, de a minőség innen is kiszorult, nincs már svájci óra, német márka, bár kínai dömpingáru egyre tetszetősebb. És aztán a világnapok, hogy már mindennek van: le is értékelődött, de nemcsak sokasága miatt, hanem szervetlensége igen zavaró, nincs beágyazva, mint a naptárunk ünnepei.

Mintha lenne egy lopakodó világméretű berendezkedés helyi értékek mellőzése szándékával, és összemberi tukmálásával, bár van még zászló a mezen, de szó róla alig. Eljátsszák a nemzeti himnuszt a focimeccs előtt, ha a válogatott játszik, ám másnak is van himnusza, átfogó szövetségnek, sok kezdeményezésnek, mintha szervezetek egyenrangúak lennének:

A múltból hozott, természetes módon létrejött, örökölt intézményeinkkel, sőt azokat támadják, akarják kiszorítani, de azért még mindig eredetiség a turistavonzó. S ahogy rétegződött gazdagságát tekintve a mai világ, tudja jellemző azonosságát előtérbe tolni, bár ritkább és kevesebb a tagja, de a többség lelkébe akar férkőzni.

Bevallottan a lelekért megy harc mostan is, bár nem a vallások nevében, az a háttérben még mindenütt érvényesül, egyetemességként valódi erős helyet vívott ki a világban.

Így hát az egyes embernek is megfoghatóbb, – mert vannak, templomai, jelképes szertartásai – mint világméretű befolyásolás kísérlet, hol nem láthatjuk, hová vezetnek folyamatok. Közmegegyezés csak sokkal közelibb körökben érhető el, s már régen megtörtént, igazodva elért tudományos–technikai vívmányokhoz, s főként tőlünk induljon, ne messziről zuhanjon ránk.

Kinyújtózna már a világ, a háborús görcsöt levetni, beszűkült a tudat is, csak ellenség
és barát van megkülönböztetve, semlegesnek áruló lett a neve, pedig az a nagy többség.
Akik messze élnek, távol az ágyúzajtól, és nem értik a szenvedély hevét, amivel mennek
azok ott egymásnak, rombolják le házaikat, ölnek meg egymillió fiatalt mindkét oldalt.

Sőt idősebbekre is rájár már a rúd, és nem futhatsz el a sorozás elől, szökevényeket
visszavisznek a frontra, újoncoknak három nap az élet, mondják egyre rezzenéstelen arccal
haditudósítóvá előlépett csatornák szakértői és mutatják helyszíni felvételek
tömegével, amint megsemmisül a tank és minden más harci jármű, de civilt is használnak.

Ám a legnagyobb csapásokról csak távoli nagy robbanás képe, a nagy füst jön át, szóban közlik
a rombolás mértékét, az áldozatok számát, tudatosítják bennünk a fegyverek erejét.
Mindent fegyverré tesznek, minden érték arra megy el, hogy fegyvert vásároljanak vagy termeljenek,
az egész gazdaság átáll háborút szolgálni, szegényednek – a jó – kívülről támogatók is.

És biztatják a szenvedőket, hogy tartsanak ki, szítják a gyűlöletet a támadók felé, hogy
ki kezdte, lesz a fontos kérdés, nem az, hogy álljon meg öldöklés, mert annál semmi nem borzalmasabb.
Mennyi csonka család marad utána, árvák és özvegyek, testi és lelki nyomorékok lövészárkokból
és lebombázott házakból, de már egyénekre is vadásznak az elképesztő hatékony drónok.

Ha ez a civilizáció, hát ebből nem kér senki, de mégis ráerőltetik fejlett világ
vezetői magukra, még nagyobb veszélyt nyakba véve, ami – világos – minden, csak nem ésszerű.
Mintha nem lennénk értelmes lények, és erőnket csak harciasan lehetne kibontakoztatni,
pedig évszázezrek teltek békés építéssel, lélek és szellem ma mellőzött virágzásával.

Utóhang:
És hiába tudjuk, kiknek a lelkén szárad ez az egész, illetve nem tud megszáradni a vér,
mert újabb s újabb patakok nyílnak sebekből a harctéren, felelősségre vonásra nincs esély.
Mert mások üzletéért áldozzák életüket már nem is a hazájuk hősei, hanem remény
pislákoló lángjáé mindannyiunk számára, ha ennek egyszer vége, soha többé háborút!

Legyen a nemzet születésnapja következő ezer év minden egyes napja, s hozzá vezető
út félmillió éve, azon értékek szerint, mi akkori s mai túlélésért megkövetelt.
Ez pedig, tudjuk, sosem korlátozódott étel-ital s egyéb szükségletek kielégítésére,
a világ megfigyelése eszünket növelte, lelkünkben megfogant természet önvallomása.

Hogy én vagyok az út, igazság és élet, ki hisz bennem, méltán elnyeri az örök üdvösséget,
mert ez volt az a visszamenőleges értelem, létfáklya szívünkben és a csillagokban égve.
És előre, hozzánk is elért, e tanításuk, mi tehát nem gyilkos fegyverek segítségével
szerzett előnyök örökletessé tevéséről, nem meggazdagodásuk bebetonozásáról

szól az árnyékuk alá eső közösségben, nem annak hamis eszmeiségét közvetíti, hogy
olyan kettősséget kellene elfogadniuk, hol a jó nem nekik lett kiosztva, hanem csak a rossz.
Viszont akinek a fény és a ragyogás jutott, szükségszerűségnek látja, hogy vezető legyen,
annak minden eszközét mindig felhasználhatja, világrend is e feladatához igazodik.

Ám kilóg a lóláb, hogy milyen késői, modern e felfogás és visszavetített az őskorba,
hazug is, ha nem számol az emberség réges régi, azaz eredeti békés jellegével.
Az erőszakmentességgel, amit még magunkon is látunk jó pillanatainkban, nem idegen
tehát tőlünk, hanem sajátunk, az embertelent kell kitaszítanunk magunkból s távol tartani.

Nem állandóan ácsingózni sosemvolt – ha az alapnépességre tekintünk – dicső múlt után,
akik az aranyékszereket magukra rakták, már eltűntek a történelem süllyesztőjében.
Mi pedig itt vagyunk, megsokszorozva nemzeteket, akiket mellettünk ellenünkre megpróbáltak
felhasználni, szertartási nyelvet adva nekik, s hogy a szabályok égi magasságból hullanak.

De az nem manna volt tehát, hanem gyűlöletet szító történelmi beállítás, bűnös népet
állított föléjük, elnyomónak, s az mi lettünk volna, de az a rendszer mindegyikünket sújtott.
Kiszolgálása szolgasorba nyomott régebbi és újabban alakult nemzeteket egyaránt, de
a szenvedés okáról nem tudhatva elhittük, hogy az ellenség éppen a belőlünk fakadt szomszéd.

Így már világos, hogy ama születésnapokat külön-külön és együtt is meg kell ünnepelnünk,
egyesítve erőket megőrizni földünket, ellentéttől szabaduló igaz dicsőségben.

Teljeskörű tudatosságot ne várj magadtól, de másoktól se persze, sem egyszerre nem fér be
saját világunk a fejünkbe, sem egymás után, s nem fogunk mindenre emlékezni, mi megtörtént.
Velünk és közeli s távoli környezetünkkel, sokszor megkülönböztetni sem tudjuk magunktól,
elhatárolni, mi vonatkozik ránk és mi nem, sodródunk, avagy utazunk események hátán.

Másoldalról viszont jó ez a sokaság, ez a sokrétűség, lubickolunk benne, felüdít a
változatosság, pillangóként szállunk egyikről a másikra, egyikkel pihenjük ki a másikat.
Esemény és történés különbségét sem látjuk igazán, aminek részesei vagyunk sem a
mi hatókörünk gyakran, hosszú folyamatokat pedig külön elemezni kell, mint érint minket.

Testünk segít mindebben, mert éhséggel jelzi, hogy ideje táplálkoznunk, fájdalommal a bajt, hogy
foglalkozzunk vele, gyógyuljunk, örömélvezet pedig ismétlésre sarkall, törjük magunk érte.
Az az igazi, ha lelkünkre is hallgatunk, bár jelzése vonatkozzon kellemetlenre, annak
is legyünk kezelője, és a kellemest meg építsük be szilárd értékrendbe, jellemünkbe.

Vannak általunk felkelthetők, és mindenbe nincs beleszólásunk, tudjuk meg, melyik ez és amaz,
megragadjuk a kezdeményezést érte, vagy feleslegesen búslakodunk hiányától.
Vannak aztán az elvárhatók s a remélhetők, ne keverjük össze, mert csalódunk egyrészt, és nem
fogunk örülni, ha megtörténik, különösen nem is remélt meglepetése kiugró élmény.

Azért is kell tudatosítani, hogy mindent nem lehet tudatosítani, ne váljon életünk
előírásszerűség beteljesítőjévé, mert leszűkítenénk általunk átélhetőket.
Ezek pedig nemcsak adottságok helyzetünknél fogva, bár azok is fontosak, de ajándékok
képében jelentkeznek, ha elég nyitottságot mutatunk, felkeltés s elfogadás egyensúlyát.

Nemzetek közti versenynek nincsen bírósága, sem nyakunkba vett terheknek lejárt adóssága,
tévedés versenynek hívni ilyen együttélést, hadakozó nemzetre cserélni istenfélést.

Ha az ország birtokai tulajdonná válnak, lesznek, akik palotában, s kik kunyhóban hálnak,
békés eszközeik cserélik fel kardra, vértre, legféltettebb életüket áldozzák fel érte.

Harci szellem izgalmában ne keress értelmet, annál több földi poklot felidéző förtelmet,
nem örök a győzelem, éled vesztesben bosszú, világélet változásokkal végtelen hosszú.
Minden látvány mögött felsejlik természet rendje, erkölcsi tisztaság, Éden és mennyország kertje,
aki ezt megbontja, vállaljon felelősséget, sok iszonyat, fájdalom bűnt homlokára éget.

Nehéz szabadulni világszellem fogságából, mindig lesz, ki könnyebbnek vélt élet felé csábul,
közben észre sem veszi, hogy eladta a lelkét, kétes, kicsavart szavaknak alig érti nyelvét.
Nemzetszinten sem válik be igazságtalanság, nagyobb erő előbb-utóbb beteszi a mancsát
azokhoz, kik szerencséjükért tartoznak neki, csillaghullás társutasra is árnyékát veti.

S itt elválik a gazda és a bitorló útja, ám ebben nem végetlen a múlt előzmény kútja,
látszatra mindig voltak vezetők s vezetettek, nem, hanem apák főzték mindig, mit fiak ettek.
Átvitt értelemben persze, mert a konyha mélye anyák birodalma volt, nekik szolgált tűz fénye,
melege, amint karjaikban nőttek gyermekek, ők rendelkeztek az anyanyelv szelleme felett,

együtt másik felükkel, így mindketten feleség, s arról, legyen télen is elegendő eleség,
volt, hiszen szorgalom nem volt külön tulajdonság, állandó tevékenységbe magukat bevonták.
S bár megtévesztő képzetek elterjedtek róluk, hogy csak fényűzésnek éltek, a lelkük elbódult,
a jó királyok népükért igen sokat tettek, igaz, inkább családfőként voltak tekintettek.

Igen sok kis nemzetség lett a nemzeti minta, kiket emelt vagy süllyesztett a természet hinta,
felesleget eladtak, s vettek ha rászorultak, erre törtek rá hódítók, raboltak és dúltak.
Bűnüket nem kisebbíti önként csatlakozás hozzájuk, különben jött volna őrült gyilkolás,
de így az elnyomó erő megsokszorozódott, mai napig használják ezt az ördögi kódot.

Kimaradni belőle és megmaradni mégis, bűvészmutatvány, mi merjük gyakorolni mégis,
mitől van ily nagy önbizalmunk, magunk sem tudjuk, de hogy mitől éled élet, s döglik a légy, tudjuk.

Beszélj a magad nevében! – hangzik fülemben a nem hallott felszólítás, csak sejtem, hogy rám szállnak,
akiknek nem nevében, legfeljebb számukra és épülésükre, nem ellenükre nyilatkozom.
Hogy aztán kiről van szó, csak rólam-e, vagy még az olvasóról is, nem nehéz eldönteni, mert ha
érdekes, akkor van viszony hozzá, tanulságot nyújt, akár érinti, akár kimarad belőle.

Az jó ebben az önmegszólító versmodorban, hogy személyesség álcája mögé bújva kicsit,
nagy kérdésekről úgy lehet beszélni, ne tűnjön kinyilatkoztatásnak, csak személyes élménynek.

És mivel az mindenkinek van, de lehet, még nem fogalmazta úgy meg még soha, amint én teszem,
legalább már ketten egyetérthetünk, s többiekkel hasonlóan, ha megfelelően van megírva.

Nem egyetértést kell tehát keresnek másokkal, hanem a legközelebb kerülni kifejezés és
valóság egyezéséhez, ami azért nehéz, mert még tárgyi világ fogalmai sem egyformák.
Sok érzelem, egyéni hatás tapad hozzájuk, hát még az elvont fogalmaknál, ahol a tudat
a valóság, kifejezése sokféle lehet, szó, vers, regény, tanulmány, egész estés filmdráma.

De ha csak átlagos beszélgetéseket nézünk, abban is ott lehet az egyének különbsége,
azért gyakoroljuk olyan sokszor és sokáig, végre hozzászokjunk egymás szóhasználatához.
Jobban is szeretünk szomszéddal, ismerőssel és baráttal szóba elegyedni, esetleg vitát
folytatni, mert ismerős terepen járunk, nem ér nagy meglepetés, s megkérdezhetjük: honnan veszed?

Mikor számunkra teljesen ismeretlent hallunk, kérdezni magasművészetben nincs lehetőség,
de nem is szükséges, mert eleve beépített lehetséges ellenvetésekre a válasz.
No, nem úgy, hogy végigzongorázzák, miket lehet, hogy majd gondolnak olvasók, nézők, hanem arra
merészel támaszkodni a szerző, rendező, hogy ő már végigjárta azt az utat, azért alkot.

Azért van benne az emelkedettség érzete, mert felemelkedett az emberi közösség által
elérhető csúcsteljesítményre általa művelt területen, elég magára figyelni.
Ebben, ekkor aztán beüthet a baj, ha mégsem egyetemes értéket képvisel, vagy ha rosszul
általánosít, mert élő hagyományokat nem vesz figyelembe, túlzottan egyénieskedik.

Nem mondom, hogy mert túl nagy az önbizalma, mert az sosem lehet elég nagy, oly órjási kihívás ez,
könnyen jön a bukás minek terhe előre fáj, nem véletlen állunk támogatón hozzájuk.
Hiszen, nagy szavak, de mégiscsak a lelkünk mélyét, magasát célozzák, gazdagítanak bennünket,
s mert mindegyikük megküzd a saját stílusáért, színvonalasságuk elmélyülten szórakoztat.

A módszertani egyidejűség jelent lát a múltban, s nem tényeket keres ott, vágyakat vetít
vissza teljesülni, így aztán fejlődést kizár Isten teremtette embervilág teljességből.
Aki így gondolkodik, korábbi gondolkozást is hasonlónak vél kezdetektől, mint az övé,
a természet csak isteni jutalmazó eszköz, avagy büntető, a mi magatartásunk szerint.

Isten törvényeiben nincs megkülönböztetve a test és a lélek külön-külön szabályozása,
minden gyakorlat a célszerűséget mutatja, az ember élete messzire túlmutat magán.
Ha együttműködik a kijelölt úton menve, kedves lesz Világúrnak, mintegy kiválasztott,
a Felettünkvaló földi helytartója, Fölség ő is, feltételen tisztelet illeti személyét.

Abban az alakban is, ahogy egy-egy közösség elöljárója, vezetője, parancsnoka, és
az egész emberiség boldogítójaként is, égi irányítás szellemi közvetítője.
Ennek megfelelően a jó nevében lehet ítéletet mondani olyan bűnösök fölött,
akik rosszra hajlón ellenállnak eme rendnek, és dicsőíteni a szenteket és hősöket.

Egyidejűség örökkévalóságot hordoz magában, így a tapasztalt végességnek nincsen
befolyása a végtelenség hitére, Isten magához ölel élve és halva, érdemünkért.
Nemcsak minden eseményt, de azok minőségét, összefüggését is ilyen hozzáállásból
szemléli és értékeli tehát a fennállót egyedülvaló mércének tekintő szemlélet.

Még kedvezőtlen helyzetben is lát kedvezőként tekinthető előzményeket maga számára,
ugyanúgy, ahogy abból vezeti le maiság kedvezményezettjeinek múlti érdemeit.
Így aztán ami létrejött, szükségszerűség, ne lázadj ellene gondolatban se, keresd
a saját igazadat múltbeli hamisságban, semmi sem évül el, minden jó visszahozható.

Bizonyára bűneink miatt kerültünk lejjebb, mint érdemelnénk örökös kiválóság miatt,
eszmerendszer sokaság se tántorítson el az igaz útról, min őseink egykoron jártak.

És győzedelmesek voltak, de igazságosan, hozzájuk kell fölnőnünk, hogy megismételhessük tetteiket, képességünk megvan hozzá, mert a jelen tartalmazza a múltat, vegyük hát elő.

A múlt tanait nem elég feltárni, olvasni az ókorinak mondott auktorokat, mi csak szerzőt jelentő szó, de ha olyan régi, hát nagy tekintélynek számít, s nekünk nincsenek belőle. Viszont vannak középkorinak mondottak, s ez már ismerős terep, nemzeti helyekhez, hősökhöz köthető eseményeket rögzítenek, tőlük vesszük legtöbb tudásunkat magunkról, múltunkról.

De nem az igazságról, merül fel a gyanú már egy idő óta, ám óvatosan kezelendő mert hamar hazaáruló bélyeget sütnek rád, s kitagadnak elismert és mérvadók közül. Méltatlanságot követsz el a kétkedéseddel, hangoztatják, illetve inkább elfelejtenek, mert nem illik megkérdőjelezni a mindenki által elfogadottat, a világmúlt adottság.

Olyanként, amilyennek látjuk, s ha ez csak felszín, és a mélyben sok érdekesség eltakart, ami nekünk épp javunkra szolgálna, fárasztó tétel, s főként azért, mert nevetséges értelmetlenség. Ha e kritika megállna, összedőlne egész történelmünk, így is van nekünk itt több mint ezer évünk, vagy sokkal több, mi kell még, ezt kell kutatni részleteiben, és egyre gazdagabb lesz múltunk.

De hát éppen azokkal a részletekkel van baj, nem egyeznek például a távolságok modern térképeken és az ókori leírásokban, becsületes kutató nem hallgathatja ezt el.
És ha a szükséges időt is hozzávesszük a tudósított mozgásokról, hadmozdulatokról továbbá, a lehetetlenség merül fel régi világ működésében, vagy teljes félreértés.

Ha a kiáltó ellentmondásokat szeretnénk feloldani, magyarázatot adni csodának számító eseményekre, akkori színvonal figyelembevételével, bátornak kell lennünk. Vállalni a saját meggyőződésünk célszerű felfüggesztését, illetve mások egetverő dühét, mert érdekes módon, nekik meg kedvező az a múlt állapot, tele hamis ugrásokkal.

Nagy fejlődést állító, de bizonyítatlanul elfogadott hódításokkal, kultúravitel feltételezésével, hogy ráerőszakolják a haladást a leigázottakra kegyesen.
De hogy ilyen harci események rombolással járnak, az kimarad a látókörből, és hogy a legyőzöttek szolgák lesznek, nem életélvezők, szintén nincs figyelembe véve, érdektelenként.

Velőtrázón felháborító, mindebben, hogy a múlt így nem önérték lesz, hanem igazolása a jelennek, mint örökös jellegzetessége életünknek, megváltoztathatatlan kényszere. Levezethetők a következmények egészen a mai napi fejleményekig, de fontosabb most, első lépésben a múlt igaz érdekességét feltárni, hogy a ma kívánt legjobb állapot volt.

Hogy onnan kigyomlálandó hamisítvány tettek lettek belerakva, vérengző elődeinkkel, akik szekereken laktak, lóháton éltek és ezer kilométerekre elmentek rabolni.
Hogy mit nyelvünk gazdagsága mutat, az az ó-valóságból ered, ott emberi viszonyok békés, boldog természete érvényesült, példa, minta a múltunk, gyökeréig kell visszanyúlnunk.

Ajánlás:
Kedves élethöndörgőzésben s nyelvgyakorlásban magyar testvérem, ne feledd, ha nagy könyvtárat látsz, különösen nyugatit, hogy kiselejtezik ott a sok jót tartalmazó múltszázadi könyveket.
De az elektronikus könyvtárakba felvitték viszont képernyőnkre varázsolva legrégibb nyomtatott példányaikat dicsekvésből mintegy, s nekünk onnan rejtett értékeink integetnek.

ᛗᚲᚨᚢᚳᚩᚩᛝᚨᚦ ᛏᚩᚲᛋᛉᚺᛝᛁᚾᚩᛞ

Mi van érted, és miért vagy te, látszólag nehéz kérdés, mert azt hiszed, hogy egyenrangú veled a világ és a többi ember együttesen, de nem, ők a miért-kérdés oki oldalát képezik.
Számodra, elsősorban, és aztán célként később jelennek meg, szinte egészlegesen, kivétel nélkül, mialatt téged végig a célod hajt és kevéssé gondolsz előzményeid célzatára.

Vagy éppen okára, hogy valójában okozat vagy, egyesített vágyak eredménye, amit neked szintén gyakorolni kell, ha oda akarsz jutni, ahol ők vannak, világot alkoss valakinek.
Én valakiknek alkotok, sokaknak, mondja a művész, a tudós, de az nem ugyanaz, attól még nem folytatódik az ő anyagi valósága, hogy világváltoztatást tett ki a terítékünkre.

A szellemi alkotásnak nincs testi vonzata, csupán tudati szinten ragadható meg mindig, érzéki élmény és hasznossági alkalmazás hamar múló továbblépés, a gondolat örök.
Ám amikor a gondolatból elhatározás lesz, hogy gyereket akarunk, kilépünk magunkból és ugyanolyanként folytatódunk, kis eltéréssel persze, sokszorozottan folytatódik életünk.

Ekkortól már minden értetek van, nemcsak érted, mint addig, családodért gyűjtesz boldogulásra-valót, míg korábban magadat építetted, méltó légy alkalmasan az élet szép továbbadására.
Akkor is tiéd volt a világból, amit képes voltál elérni, megragadni és befogadni belőle, előkészületként teljesítményhez, igazihoz, lett légyen az bár gyermek vagy eszme.

Utóbbit sem könnyű ám világra hozni, sok a buktatója az eszmetörténetnek, hogy legjobb lépésig eljuss, bármely részét kifejezni és bármilyen eszközzel, gondolatszerkezet lesz abból.
Bárki számára kinyilvánítod érzékletes vagy elvont úton eljuttatva hozzá, de csak ha előzetesen kivívtad a körülményeket biztosítók bizalmát, zsűrizhet közönség is.

Nagy tévedés utódlásnak tekinteni – talán a hatalmi szférából véve a hasonlatot – a saját viszonyunkat gyermekünkhöz, különösen ha több született, egész valónkat odaadjuk.
De az csak táplálja a felgyújtott tüzet, lendít az elinduláson, aztán már hátulról nézzük, amint ők tovább haladnak, mint mi valaha is álmodni mertük, mert a világ előrelépett.

És itt már igen kicsinnyé válunk, kiállunk a versenyből, világcsodálatunkat még megtartjuk, de elsajátítását már fiatalok viszik tovább, reményünk a sikeres átörökítés.

ᛗᚲᚨᚢᚳᚩᚩᛝᚨᚦ ᛏᚩᚲᛋᛉᚺᛝᛁᚾᚩᛞ

A legérzékenyebbeknek legnehezebb élni, együtt szellemit túlhaladó képességükkel, hogy úgy belelátnak a múltba és a jövőbe, amit senki másnál nem tapasztalnak maguk sem.
Mivel ez éppen a jelenben történik, itt, most, önmagukba látnak-e bele, vagy kaput nyitnak valami felé, átfogó tudatmezőre-e vagy valami másra, azaz hogy mire, nem tudják.

Nem is egyértelmű, amit látnak, kell hozzá a műveltségük, hogy megértsék, de nem szeretik, mert igen fárasztó, mivel félelmetes, ha belegondolunk, az emberség határát feszegetik.
És az a kérdés, hogy egyáltalán van-e ilyen határ, és akkor, ha van, miként lehet mégis túl menni rajta, de ez a rejtelmesség taszító, inkább kereszt, mint előny, állítja viselője.

És inkább titkolja még ma is, mert megégetik jelképes máglyán, lélekanalízisbe küldik vagy gyógyszerezik, hogy kényszerképzeteit messze elűzzék tőle, mintha az olyan könnyen menne.

Hiszen egészségesnek tartott többség sejtelmes beállításával találkozik e jelenség
több alakja esetében, szenvedő alanyként, ha kihasználják tudatlanságát, s fizet érte.

No, nem azért, hogy megtudja, miként működik a dolog, hanem annak eszközével szolgálják ki
érdeklődését, kíváncsiságát, halottlátó felé fordul, tenyérjóshoz, s egyéb nyalánksághoz.
Mindez tehát tiltott, ha nem is üldözött, józan ész mondatja velünk, „nehogy már én ne tudjam azt,
amit minden ember, hiszen normális vagyok, és rég voltam gyerek, elítélem a szemfényvesztést”.

Aki pedig megpróbálta ezt tudományosan kezelni, például az álom felől, amelyet
könnyű vizsgálni, kiközösítették ha túlment magyarázatával a szokásos tükrözésen.
Hogy az alvás közbeni képek mintegy tükrözik az ébrenlét során kapott benyomásokat, de
nem foglalkoznak vele, ha más jelenik ott meg, olyan, amit az illető nem élt át sohasem.

Hasonlóképpen az érzékenység-beszámolók ilyen felfoghatatlanságokat említenek,
s mintha lenne is benne összefüggés valami valóságossal, meg kellene keresni, mivel.
Ehhez azonban segítséget nehezen kapnak, eleve eldönt ily kérdést tudós hozzáállás,
elveti tudása nevében, de aki nyitott a bármi általi gyarapodásra, segíthet.

Mi magunkon is általában, nemcsak érzékeny embertársunkon, aki nem tud mit kezdeni az
érzékenységével, amit, mint hírlik, „a szervek” már használnak, s akadályozhatják ismeretét.

A pénz fénye bevilágít a lélekbe, mikor betölti hivatását, hozzásegít bennünket,
hogy minden eljusson hozzánk, amire szükségünk lesz, ha mindig van elég belőle a zsebünkben.
Hogy van-e vagy nincs, ezt a kérdést összetévesztik a pénz természetével, mintha elvontságából,
hogy értéket jelölő eszköz, kilépne, úrrá válna felettünk, meghatározná viszonyunkat.

A világhoz, egymáshoz és magához a pénzhez, hogyha szűkében vagyunk, rettegjünk, bővében meg
pazaroljunk, hetvenkedjünk, valami helyére állva diktátorkodik, s látszatát elfogadjuk.
Mintha nem lehetne tenni hiánya ellen, és a pénzszórás vele járna a jóléttel, bénán ki
kell feküdni az aluljáróba, avagy luxust mutatva emelkedni ki emberi tömegből.

Mintha, mintha, ez lett a világnézet alapja, semmi se legyen az, aminek lenni kellene,
barátkozunk romlás virágaival régóta, szörnyszülött valósággal igazságosság helyén.
De miért csak addig ér el a figyelmünk és akaratunk, hogy sopánkodjunk, dühöngjünk, avagy
ugráljunk örömünkben, fenekünket földhöz verve, szerencsét vagy szerencsétlenséget emlegetve?

Az okok és a tenni ellene párhuzamban állnak, gyerekkortól kell a pénzt úgy megbecsülni,
hogy jut is, marad is elv magátólértetődő legyen, és hogy embertársak boldogsága az enyém.
Ehhez nemcsak családi teljesség, nevelési műveltség kell otthon, de példa az iskolában
is, legyen a beszélgetés tárgya, honnan jön a pénz, és miért kap valaki annyit, amennyit.

Nagyobbakkal, középfokon arról is szó eshet, miért kaphat dupla fizetést ugyanazért a
munkáért nyugati országszomszédunkban lakó, milyen terhet raktak éppen onnan a nyakunkba.
És az egyetemen a társadalomelmélet, ne leíróan előíró legyen, okokat
eltakaró felmérésekkel, hanem minden kis jó lépés szentségességét bevésni fejekbe.

Hogy ne az egymás kijátszása legyen, versenynek mondva, se az egyes emberek közt, se csoportok,
országok között elfogadott módi, vergődve alatta, vagy kiváltságosként dőzsölve benne.

És hogy nem azzal javítunk a helyzeten, hogyha kiállunk ebből a nehézből s beállunk abba a könnyűbe, túlterhelve elsüllyed a hajó, hosszú távra tervezve még boldogok is leszünk.

Mert közben megőrizhetjük az élővilágot, takarékos, gondos műveletekkel, nem túlzó fogyasztással, de ahhoz nem kell tovább az üres lélektelenségnek csápolni, s persze adózni. Elegendő okossággal úgy költhetjük majd egyre gyarapodó pénzünket, hogy biztonságos lesz előbb az életünk, majd még vagyonosok is leszünk, főként lelki téren, erkölcsi tőkével.

Nagy események évfordulója arra is jó, hogy ne feledjük magát azt a napot, s arra is, méginkább, hogy idézzük fel tartalmát, mit jelent nekünk ma, hogyan értelmezzük visszamenőleg. Nagy csaták és nagy emberek vannak a főhelyen, történelmi tudatunk töltjük fel ünnepükkel, és itt mennél inkább visszamegyünk az időben, annál inkább egyetemes emberire lelünk.

Közelebb hozzánk alakult nemzeti szervezet elkülönült érdekképviseltre, addigi családi szintű berendezkedést nagyobbra és erősebbre növelve, ahogy az érintkezés eszközei hatékonyabbá, gyorsabbá váltak, több embert, nagyobb hadsereget lehetett messzebb mozgatni, és áruk igen nagy tömegét szintén, de ennek fordulópontját nem szokás tárgyalni.

Legalábbis nem ebben az összefüggésben, mert hogy ne derüljön ki, majdnem csak tegnap történt az, mit évszázadokra visszavetítenek, hozzá megfelelő eszközök csak nemrég keletkeztek. Hajlamosak vagyunk mindent mai tágasságban látni, ahogy ma élünk, hogy már mindenre lehet embert találni és pénzt, ami eszébe jut az ember modern fiának, álmaink valósulnak.

Előre nézünk, végtelen fejlődést képzelünk magunk elé, nem hátrafelé nézegetünk, hogy kiderüljön, kockázatos ennyire szaladni, szerényebb a képességünk emberiség szinten. Hogy milyen sokáig tartott kis előrelépést is elérni a régi világban, s ma sincs másként, még felfoghatatlanul sok az éhes száj, régen magasabb minőségben tudtunk ételhez jutni.

De ha ezzel nem törődünk, mert elkápráztat a Marsra jutás csodálata, és pénzünk elköltjük ilyen álmodozás luxusra tudományos haladásnak hirdetve, hoppon maradunk, lekésve járatról. Amely a valóságosság talajára indul vissza, hiteles számítást végezve és kiterjesztve kis és nagy nemzetek köréből a teljes bolygó lehetőségeit megtekinteni, okosan.

Mert a kifutások riasztók és vészterhesek, nincsen képesség a hatványozottan növekvő igények kielégítésére, de a jólét látványát mindenkinek az orra alá dugtuk.

A mindenki milliárdokra rúgó létszám, az igazán tehetős tíz-, legfeljebb százmilliós, a virágzó tájak felkeresése sporttá lett, valamit kezdeni kell a végórás helyzettel.

Ez ugyanolyan nagy embereket kíván, mint kiket ünnepelni szoktunk, de azokat nem kellene tovább, akik miatt ide jutottunk, valamint ideje kitalálni, a megegyezés módját.
Abban is, mi a teendő, és abban is, kiben bízzunk eme legfontosabb ügyekben, és kire bízzuk a megvalósítást, miként hozható a tisztesség vissza, nagy emberek erkölcsi fénye.

Ne nagy csaták legyenek ünnepképzők továbbra is, ne arra készüljön, menjen el minden erő, hogyan győzhet az egyik oldal másikon, mert végromlást hoz, hanem közös élet győzelmére.

ᛗᛩᚢᚢᛋᛋᛋᛝᚢᚴ ᛏᛋᛩᛉᚺᛝᛇᚾᛃᛒ

Adjunk tág teret a lélek harmóniájának, azaz összhangzatosságának és szólójának,
mimagunknak, úgy illeszkedjünk az élet jó nagy zenekarába, mint virtuóza hangszerünknek.
Hogy az melyik a sok közül, lehet, hogy sokára választódik ki, de mi válasszuk ki, ne, aki
zenetanárt fizet számunkra, mert csak ő van a faluban, kerületben, s egyedül járhatsz hozzá.

És sok más különórára, ám az élethez még több kell, a felfedezők bátorsága, de ők a
világ felé fordultak és nem önmaguk mélyén utaztak, te ott tágíthatod előbb világod.
És csak azután kellene lepkeként szálldosni látszólag céltalan a virágos mező fölött,
és méhecskeként megtalálni a nektárt adó virágport, magadban megemésztve a méhpempőt.

Hogy mézédes lehess, bár ne mindenki számára, és nem negédes, hanem akinek kedves vagy, majd a
kedvese lettél, de közéjük ne érkezz üres kézzel, amit hozhatsz, az érzelemdús értelem.
Aki már gondolatban szinte mindent kipróbált, ami addig az emberek közt elterjedt, de hogy mi
jön még, annak áll elébe, mert tudja az lesz az igazi élmény, nehéz szülés, de eredményes.

Nemcsak válaszolva értéssel és megértéssel a bonyolultságokra, bonyolódásokra, és
mások állandó jelenléte kihívására, mert ők ugyanúgy vággyal teli keresők, mint te.
Helyet kell adnod nekik a lelkivilágodban is, nemcsak szívélyesen hellyel kínálni őket
a nem általad létrehozott világ szegletében, ahol te vagy otthon, és ott ők bejött vendégek.

Együttműködést kell elképzelned velük, egész a magad teljes beleadásáig a közös célba,
minek szüleménye is közös, ne akard kisajátítani, de ne is hagyd kizárni magad ama sikerből.
Így lehetsz te is célja még tovább a többiek életének, mert egyedül bezápulnál, akik
között egyre több a fiatalabb mint te, velük, ha közeledben élnek, mint gyermekeddel bánsz jól.

S ha elértél az élet legmagasabb szintjére, mi számodra adott, csinálj belőle fennsíkot, hol
nincs süllyedékes rész, vagy lihegtető kaptató, egyformán örülsz a napkeltének s napnyugtának.
Nagy lélegzettel szívod be ritkuló élménytől már levegőnek nézett, érzett világ csodáit,
mert még mindig találkoznak lelked szélesre tárt igényességével és betöltik végtelenül.

ᛗᛩᚢᚢᛋᛋᛋᛝᚢᚴ ᛏᛋᛩᛉᚺᛝᛇᚾᛃᛒ

Játszva tanul a gyerek, na és a felnőtt hogyan? – erőlködve talán, ha önuralomra termett,
vagy behunyja szemét, mintha zuhanna, de akkor meg nem látja a tanulandót, kell a jó módszer.
Ami azzal kezdődik, hogy vágy támad benne az után, amit tanulás révén elérhet, s nagyobb,
mint kényelemigény és lustaság keveréke, minden kezdeményezés vértelen megölője.

Azaz életben maradunk, sőt jól érezzük a bőrünkben ha elhesegetünk kísértést
a tanulásra, akkor is, csak az agyunk hátsó udvarában káricál egy vékony csalódott hang.
Milyen életszerű élmény tehát, mi kilódít a megrögzöttségből, mi más, a gyerekjáték
felnőttkori megidézése, érzelmi szellő, mi meglegyinti arcunk, s jövő felé fordulunk.

Hogy milyenné válunk, ha sikeresen játszunk, de nemcsak győzelemről van itt szó, hanem folyamat
folytonos izgalmáról, mikor kerülök sorra, mit teszek akkor, ha már megtanultam valamit.
Milyen leszek, előre beleélem magam a szakember szerepbe, előadóművészetbe,
ha tanárként dolgozom, mérnökként irányítom az építkezést-bontást, gyártást és a tervezést.

Orvos leszek, fehér köpenyben a rendelőben, vagy tiszta világoszöldben a műtőben, kórház-folyosón, és hát a fizetés sem kutya, sokkal magasabb az átlagnál, álmaimra is elég.
Más leszek, mint eddig, és más, mint a többi átlag emberi sokaság, reményem egyre nő, míg a képzés folyik, átélem a lépcsőzetes feljebb és feljebb lépést tudásban és jó magatartásban.

Már az is jó érzés, mennyivel összeszedettebb vagyok, uralkodom magamon, célszerűen és hasznosan élek, kihasználom képességemet, és örvendetes, hogy milyen sok mindenre jó az.
Szinte megtervezettnek látszik minden percem, és kihasználtnak, valamint megérdemelt és így jó nagy alvásos a pihenés, érdemes éjszakázni is, mikor be kell fejezni a vizsgára készülést.

Azaz a játék folytatódik, mikor már bele állt emberfia a munkába, mitől ódzkodott előtte, egyfajta részegség, ébren álmodás ez, és semmihez sem azonosítható kívüle.
És majd aztán életjátékká válik az egész, jobb esetben itt a földön, valóságosan és eredményesen, rosszabban csak a képzeletben tovább, elégedetlenség s bosszúság vegyesen.

Azét kell mindig mindent beleadni, hogy elérd a teljességet a játékosság segítsége áldásosságával, hol semmi sem hiányzik a jó eszközökből, s azok miatt nem terem a rossz.
Eddig nem volt szó a játékszenvedélyről, mert ez fordítva van, a szenvedélynek kell a játékos kitartás, megnyilvánulás, és akkor az élet számodra megteremti a maga boldogságát.

ᛞᛩᚢᚢᚴᚲᚴᛝᚢᚾ ᛏᚲᛩᛉᚺᛝᛁᚾᚷᛨ

Majdhogynem a Mi volt előbb, a tyúk vagy a tojás? kérdéshez hasonlít hogy mi legyen előbb, lakás, ház a családteremtéshez, vagy házasodj meg és legyen gyerek, a többi majd jön aztán magától.
Ez olyan íróasztal mögött kitalált ügynek látszik elsőre, mondván, minden eset egyedi, de a mai gyakorlat azt mutatja, elbillent a mérleg az anyagi biztonság javára.

A fiatal férfiak nem a kezét kérik a lányoknak, hölgyeknek, valami élvezet közösségbe, nem is csábítanák őket, csak a lehetőségét pedzegetik kötelezettlen.
Nem beszélve arról, hogy ez szerelemtelen akar kapcsolatot valójában, elöli a feltoluló érzést mindkettejükben, a fiú előbb kertes házat akar medencével, mondja.

De az sokára sikerül, és addig mi van, ezt gondolja a lány és máris csalódik, lemond a kapcsolatról is, inkább egyedül lesz, mint kiszolgálja valaki ilyetén önzőségét.
Meg butaságát, hiszen a cél nem ilyen vagyon kell legyen, hanem boldogság, ami mögé bújik aztán – szintén látszatra – női oldal kényszere, ne fusson ki az időből, lehessen gyereke.

Kell pénz persze, de nem az tesz boldoggá, hanem a társad iránti rajongásod, hinned kell benne, anélkül más lebeg szemed előtt, megrontja a hétköznapokat, ne legyen mindegyik ünnep.

Mikor együtt lehettek, kiélvezve, hogy Isten is egymásnak teremtett titeket, megismerni a másik nem kiválóságait a másikban, aki mindenét beleadja a kapcsolatba.

Ha előzetes elvárást akarsz teljesítve lenni, olyat követelhetsz, amiről nem is tud a társad, hogy szeretnéd, jól esne neked, titkos óhajod, magad sem tudod, miért ágál benned.
Ezért kell vigyázni a Majd akkor, ha... mondatok tartalmával, ne köteleződj el előzetes elvárásodnak, különösen ha nem belülről jövő eszményi igényességedből fakadó.

Azaz a túlzott részletességgel bíró igény, amit különböző, bár nyilvánvalóan soha el nem érhető mintákból veszel, mintasorból, ami nagy divat lett mára, tönkreteszi jövőd.

Inkább kirakatnak kellene tekinteni e példákat, a világ önti rád számolatlanul,
de pontosan kiszámított hatást tervezetten, és a pénzt is ráfordítják a színpad fényére.

Szüleid, tanáraid e rivaldafény nélkül figyelmeztetnek a valóságra, eszmefényük
azonban nem olyan erős, dörgedelmeket sem mondanak, halkan kérnek, ne csináld a rosszat.
Ne nélkülük akarj minden körülményt rendezni, mielőtt komoly kapcsolatba adnád magad, te
legyél a középpontban valaki számára és ő neked, ne a külső tényezők diktáljanak.

Mit hagyunk itt, ha elmegyünk? – nem jól fogalmazott, egyes szám első személyben kell ezt megkérdezni, ha egyáltalán, ha jó a kérdés, itt maradunk ugyanis a hagyatékunkban, a mások lelkében.
Már most azért tevékenykedsz, minden tovább éljen, ami kedves neked, megalapozottan álljon,
megerősítve az áthidalók, legyen benne erő a jövő viharában, kihívásokban.

A választ továbbélő emberek űzik-hajtják, leginkább a példáddal tudsz hatni rájuk, ők is
vállalják a szembenézést, de hogy miként, azt már ők döntik el, s hogy legyen döntésük, abban segíthetsz.
Meg hogy ők megszülessenek, nem a tárgyi világ fenntartása legnagyobb tette egy-egy nemzedék
tagjainak, de hogy élő emberek létére ne kelljen aggódva figyelni, folytatódnak-e.

Azaz a legfontosabb az alkotás, addig még nem voltat létrehozni, kicseréled a bútort
lakodba költözve, s a gyermeked meg téged mint „régi bútort” vált fel újra, természetrend szerint.
Van persze átmenet, igen hosszú idő lehet, mialatt mindketten teszitek a dolgotokat,
de ne csináljunk úgy, mint az öreg rocksztárok, hogy romjaikon játszanak, elvéve helyet jobbtól.

Van hanyatlás és van annak kegyes kipótlása, tisztelet az addigi eredménynek, hiszen azt
folytatja fiatalabb, és emeltebb színvonal sincs alacsonyabb nélkül, tehát megbecsülendő.
És van olyan nézőpont is, ahonnan egyforma az élete az embernek minden korszakban, mert
épp oly közel van a földhöz és messze az égtől, ki- s majd belégzi őt végtelen világ tüdeje.

Az örökös lét kezdettel és véggel ellátva adja nekünk létezésünk, mint minden másnak is,
a fűszáltól a csillagokig meghatározott az életrajz, kivételt a lelkünk képez ebben.
Ezzel itt, amit olvasol, amit írok, hogy az ész bennünk öröklétről tudósít, túláradó
módon, azaz vita tárgya lehet a teremtés valamiből vagy a semmiből lett-e végezve.

És hogy önmagát létre tudta-e hozni, ami elménkben megjelenik, a gondolat, mielőtt
világot alkotott magának, nagy örömünkre, mert így mi is részesülünk test által szellemből.
Ez biztosítékunk, ezen eszmei tényező tehát, hogy életünk értékes, megtapasztalni
lényegét érdemünk, együttességünkben pedig több lehet, mint az élet puszta továbbadása.

Maga az elvontság válaszhona, s már mindegy, hogy összességünk önállóan hozta létre, kapta,
vagy a kettő keveréke, ránk hasonlít minden, megengedett nekünk hasonlítás élvezete.
Feladat, másként mondva kiinduló mérce, s ha már a világ végét mérjük, kiválóságunk
mutatja, eszünk erejét, valóság meglétét, hol nagyszerű eltölteni életünk idejét.

Így hát benne voltunk és maradunk a világban öröktől fogva és örökétig, megértését
elsajátítva, ez létezés elvi oldala, hová, ha éltünk, eljutottunk, s ott is maradunk.

Ránk löki magát, górja, szórja, avagy belőlünk fakad, belső óra, hóra, úr a' – önállóság mindkét esetben, helyen megilleti, használja is bőszen, mindent maga alá rendel tudtunkkal. Nagy kérdés, kell-e hozzá a világ, vagy azt is ő fűzi fel láncszerűvé, magából gombolyítva, szövi sűrűre, hogy érintkezve, súrlódva a szálak térré égnek-forrnak össze szüntelenül.

Körülbelül eddig tud elmenni a képzelet, hogy bele lásson a mindenség forgatagába, mintha joga lenne hozzá abból a szűkösen mért kitekintésmódból, ahogy kilát a világra. Végsősoron persze sem az ingermennyiség, sem azok minősége nem fő tényező, egyesítő erőt képző, képpé tevő agyműködésünket kell dicsérnünk, képzeteink valós összhangzatáért.

Hogy azokban az elvi meglátásokban is az idő lenne mozgatóként megbújva, kihúzva a tárgyból éppúgy, mint önmagából a szellemiség meghatározó mivoltát, magát látva benne. Ahogy felnő, változik, gyarapodik tudása, és az meg a világra vonatkozásban érti meg a lényeget, az életritmus, szakaszos létezés kiváltó oka az elégtelenség.

Semmiből sincs elég jó végetlenséghez, hanem újat kell kezdeni másban, csak a követelmény támasztója végtelenség birtoklója, vagy nem, hanem mi látjuk bele, mintha tényleg létezne. Jól van, nincs, de akkor mi tartja folytonosságban össze, időtlenséget kizárva belőle, és mégis -tól, -ig játékban, örök visszatérésben, a megszakítottságot micsoda hidalja át?

A vanság, mondja a pongyola bölcselet, Kelet és Nyugat ebben tér el nagyon, vagy tért el eddig, mert egységesülni látszik emberiség már abban, hogy az adottságot haszonért megbontsa. Fellépjen magyarázattal, összefüggést nyújtva fogódzónak hozzá kül- és belvilág között, hol az ember két világ polgára, csillagok alatt élő és belül parányokat szaporító lény.

De hagyományosan még működik a mindkettőt mellőző, kikerülő felfogás, tudatosság mentesség, ösztönösség vádat kapva amonnan, de innen nem érezve Én s Nem-Én különbségét. A kiküszöbölt idő örök jelent jelent, de nem örökösséget, folyamathosszabbítás átkát, mi falra hány borsó-beavatkozás lenne a megragadhatatlanba, a felfoghatatlanba.

Így néven nevezve pedig kívül maradnak a kudarcon, csalódáson, mi már mutatkozik az egészre nézve, hol ugyanarra az egészre viszont igen leselkedik rész keltette veszély. Mert nem saját magukkal kell versenyezniük, ha ők a versenyt nem ismerik, hanem történelem során keletkezett nagyhatalmakkal, átvéve cél- és eszközrendszerüket önkritika nélkül.

Azt elnyomottjaik szolgáltathatnák, ha lenne fogalmuk róla, mi miért történik velük, így múlt el mindig a világ dicsősége, most is ez vár ránk, mert csak mi örök, az lehet Nagy Úr.

Akit mosolyogva idézel magad elé, ő a barátod, te is, ő is mutat barátságos ábrázatot, derűsek vagytok mindketten, lelki életközösség alakult köztetek, nem múló. És itt nem annyira a kapcsolat tartalmára gondoljunk, hanem varázslatosságára, amit már az ily embertárs létezésének tudata is éreztet velünk, innen a mi mosolygásunk.

Az övét pedig minden bizonnyal mi váltottuk ki, megjelenésünkkel, más öröm tartósítja, így hát együtt még akkor is vidám a szívünk, ha nem kellemes témára kanyarodik a beszéd. Ha minket érint az a baj, részvéte lebegi be terünket, érezhetjük együttérzését, nem színlelt, nem felszínes, őszinte szavak és érintés, ölelés, ha együtt vagyunk éppen, testközelben.

S még mindig nem a tárgykör a lényege annak a folytonos érdeklődésnek egymás iránt, amit mutatunk, hanem bekapcsolódás, illeszkedés hangulatunkhoz, sikerhez, vagy akár kudarchoz. Szurkolás inkább, mint tanácsadás, mert ritka, amikor mindketten ugyanahhoz értünk, de az élet mindkettőnknek nyújt tapasztalatot, és azt osztjuk meg, miként szoktunk kitartani ügyünkben.

Általában próbálunk jelzést adni a magunk kisütötte módról, megoldásról, bár tudjuk, hogy nincs két azonos eset, nem is ragaszkodunk az utánzásunkhoz, de jól esik feltárulkozni. Mindenesetre a különbségünket néhanap előnyünkre fordíthatjuk, olyat megkérdezve hozzáértőtől, amiről fogalmunk sincs, ámde tudjuk, ki foglalkozik vele komolyabban is.

És ő a barátunk szerencsénkre, ily alapon persze egyből sokkal több barát jut eszünkbe, mint kivel rendszeresen találkozunk, összejárunk, és ez bizony szöget kell üssön a fejünkbe most. Hogy miért is őrizzük egymás mosolygós emlékét elménkben, lehet, már a mélyén, mert rég született a kapcsolat, ám még mindig megvan a lelki összhang, tudjuk, nekünk tetszőt képvisel ő.

Egykor befogadtuk világunkba, és már ő is alkotja azt, többi embertől váltunk gazdaggá, különösen a barátságban kapunk, veszünk át sokat, közvetlenül, ha ámulva egyetértünk. Mennyi minden újat megtudunk az életről, ha mások megnyílnak előttünk és részesítenek a maguk, csak rájuk jellemző értékeikből alkalmazkodásról, sőt életélvezésről is.

S nemcsak kortársaktól lehet igazán tanulni, aki idősebb, biztos többet élt, többet látott, világnézetével vitatkozhatunk, bár néha neki lehet igaza, érdemes figyelni rá.
Ahogy mindenkire, akit megismertünk és mosolygós képére mosolyog a lelkünk, ha rá gondolunk, minden eszközünk megvan, hogy ápoljuk e kapcsolatokat, hasznunkra, éljünk hát velük!

Bár nem tudom, mi lenne a jobb hasonlat, felfújt disznóhólyag, léggömb, vagy léghajó kiszúrása, kilyukasztása, kilukadása, de megtörtént már, nyilvánvaló, landolunk cikk-cakkban, vagy lassan. Nevetségesen lufiként, vagy méltóságosan mint lyukas léghajó, ha kifogyott a hajtógáz, süllyedünk egyre. Már azzal elkezdtük, leöltük népeink színe-virágát két világháború

borzalmait elszenvedve, s abból nem tanulva harcias világgá akartuk átépíteni az egész bolygót, annak többségét szenvedtetve, de jöttek Kolbék, Ghandik, Teréz anyák, hétköznap szentjei, emberiségnek elkötelezettek és nemzetüknek,[668] társnemzetek hosszú sorával az együttműködésben érdekeltek, mindenki javára termelni és elosztani kölcsönös

elv alapján, egymást felemelni békés úton. Mert csak az járható, az emberséges, fegyverek ütötte seb által nemcsak a katona vérzik, a földfelszín is himlőhelyessé válik, mintha tejbegríz vagy puliszka fortyogna, összeérő krátereket hagy maga után örök háború, győzelmi mámor alatt, legyőzöttség logikája mentén alig maradt valami vívmányainkból.

Mert az ilyen berendezkedés fenntartásához el kell sorvasztani a lelket, kiteljesedés igen sokba kerülne egyénenként, valamit löknek közös vályúba elénk, fogyasszuk hűen. gépiesen, szolgálva tőlünk idegen érdeket, mert különben semmivé tesznek, nem is létezel. Eddig ilyen hangot megütni helyzetünk józan megítélésében istenkáromlásnak hatott,

[668] Mindszenty József hercegprímás, Pesti Srácok, stb.

de most megtörtént a földi természetességet képviselők, megtartók egyesülése végre.
Akkor is üdvözöljük, ha minket is látszólag rosszul érint, mert az elnyomó rendszerek közé
szorulva mintha mi is részüket képeznénk, de minden a szándékon múlik, és az részünkről jó.
Számtalan kezdeményezéssel bizonyítottuk már, s további jelzője, mennyit szenvedtettek miket

e felfogásunkért, amit szívünk-lelkünk mutat, műveltségünk és nyelvünk, embertárs szeretetét.
Mintha azt a bizonyos vallási örömhírt nem is kellett volna kitalálni és mesterségesen
terjeszteni, mert benne leledzett eredeti embermivoltunkban, minek mi őrei voltunk,
s maradtunk hatalmi viharok alatt megbújva, hogy villámcsapás sújtottaként vesztes csatákat

kellett ünnepelnünk, azaz rajtunk győzőket, hogy tönkretegyék szellemiségünket örökre.
Sorsunk széles emberiségével azonosan mostantól már a reménykedés tágyának fényes
eljövetelét képes idézni, emelkedni könnyebb módú jólétben, tudást jóra fordítva.
Nem kell ahhoz égi magaságba emelkedni, hogy emelkedett lélekkel éljük életünket,

ahol az embermilliárdok a végtelenség tudatának áldásában részesülnek, de az
érzetét is elsajátíthatják tartalmi súly tapasztalata révén, ha mindenkinek jobb lesz.

ᛗ ᛩ ᛚ ᛚ ᛋ ᛋ ᛋ ᛝ ᛚ ᚴ ᛏ ᛋ ᛩ ᛉ ᚺ ᛝ ᛁ ᚾ ᛎ ᛞ

Bogarászni a bogarak szoktak, hasonlóan tenni akkor szoktunk, mikor látszólag céltalan
a mozgásunk, mint az övék mindig, mégis nekünk eredményt hoz általában, bár céltalan kezdjük.
Az állatokat pedig alaposan csak tudós szakemberek vizsgálják, mi csak rájuk tekintünk,
aztán hasonlítgatunk, és emlegetünk hangyaszorgalmat, birkatürelmet, lóugrást, sasszemet.

Mégis, iskolában sokat tanítanak róluk nekünk, ne legyünk analfabéták növények és
állatok ismerete terén, tudjunk olvasni alakzatból, színből, méretből és mozgás szerint.
Vannak, akik, bár nem szakmájuk, nagy ismerettel rendelkeznek, de a természet olyan sokrétű,
hogy az átlagember megelégszik csak szerényen tájékozott lenni, segít a nyelvi fordulat.

Szóláshasonlatok, tanulságos állatmesék, mind-mind olyan éles képet vetít elénk, miből
magát az eseményt, történést is magunk előtt látjuk, mégha nem is volt alkalmunk tényleg látni.
Kakas a szemétdombon kukorékol, ember meg kétes értékű felhalmozott állítás hegyen,
s ha nem ért a gereblyéhez, csak mint tyúk kapirgál, bármilyen sikerét világgá kotkodácsolja.

Ne ordíts, te marha! ne mint fába szorult féreg, csak nem szarvasbőgés van nálad? visít a malac,
halkabban nem vagy képes? bőg a szamár eső lesz, éhes disznó makkal álmod, kutya vacsorája.
Ne nézz madárnak, miből lesz a cserebogár? és nehogy sárgarigó fészekbe tapossunk, holló
a hollónak, madárlátta, gólya hozta, galamb szelíd, szarka, kiénekli a sajtot a szádból.

Elefánt a porcelánboltban és tigrisbukfenc, zsiráfnyakú, görényszagú, egérhangú, ürge,
medvepuszi, polipkar, pókhálóláb, kövület, struccpolitika, nyúlcipő, Piroska s a farkas.
Macska-egérharc, kutyafuttában, papagájszáj, majmolás, kevés a fóka, sok az eszkimó, nem
eszi meg a kutya a telet, kígyótestű, kaméleon, gólyaláb, mint hörcsög, két pofára.

Nem zörög a haraszt, ha a szél nem fújja, kóró, ördögszekér, savanyú a szőlő, jegenyefák
nem nőnek égig, hervadása liliomhullás volt, csalánba nem üt a ménkű, felveri a gaz.
Mennyit játszunk az állatokkal még felnőttként is, hogy szeretjük a virágokat, a zöldet, erdőt,
behoznia a természetet kicsit a szobába, legalább karácsonykor, fenyő- és gyertyaillat!

Meg aztán minden más illat, gyümölcsöké, de a sokféle körte már eltűnt, ezerféle szilva,
szőlő, és a színpompás kert, tele értékekkel, hogy tavasztól őszig nyújtja a friss, ízes csodákat.
Istálló, tyúkól, galambdúc, disznóól sincs már a hátsó udvaron, térkő géphintó alá, fölé
garázs, a nyelv még őrzi, állatkert, fűvészkert mesterségesen, ha kihalnak, mi következünk?[669]

ᛗᛩᚢᚢᛃᛁᛃᛝᚢᚴ ᛏᛁᛩᛉᚺᛝᛁᚾᚷᛒ

Mindenfélével találkozhatunk, de miért nem születik manapság nagy elmélet, mint oly gyakran
régen, több is évszázadonként, ahogy nagy bölcsek tekintélyt és figyelmet kaptak, ma nem gyakorlat.
Nem titok ez, amit meg kell fejteni, hanem csak nagy elmélet természetét, jellegzetességét
kell megfigyelni, hogy általános s egyetemes, ezt nem tudja tehát ma biztosítani senki.

Ráadásul a figyelemnek, nem kis lőrése van, amin át megláthatják szellemi terméked,
és a csatornák is megsokasodtak eljutni a többi emberhez, szélesre tárt kapun mehetsz.
Mennek is, viszik is nagy mértékben igen sokan, azazhogy ki sem mozdulnak, mégis küldözgetik
megnyilvánulásuk árját a többiek felé, már nem is írásban, s nem kell gondolkodni rajta.

Képben, mozgóképben folyik a találkozás most lélektől lélekig, ha eljut odáig, azaz
üzenet egyáltalán, vagy megreked az érzék kapujában, feldolgozatlanul a többi közt.
Mert jön egyre, mint dömpingáru, divat diktálás folyik zsigeri igénytelenség igen durva
kielégítésével, a látvány megdöbbentő legyen, vagy csöpögős cuki, kihívón veszélyes.

Hol vagyunk már a szellemi kalandozástól, amit egy-egy új irányzat óvatos felbukkanása
jelentett, a befogadást megnehezítette, hogy üldözték a radikális gondolatokat.
De milyenek voltak azok, hogy a mai világ nem képes létrehozni nagy szélsőségeivel,
vésző soron igazi izgalmat nem élük át, eldobunk minden próbálkozást, szeméthegy épül.

A régi elméleti, elvi kísérletezés nyoma ott van a könyvekben, könyvtárakban, és
a nagy elmélet mellett a kis elmélet sok-sok jó közlése, hasznos leírások a világról s eljárások.
És mi van helyette most, milliárnyi szemétből kell kikotornunk valahogy használható értéket,
ügyeskedve, mert ehhez ily olyan segítséget kapsz, mi végül valamit el akar adni neked.

S ingyen megvenni a lelked, figyelmed, nyugalmad, sőt, testi erőd, és hogy légy tőle függő, használd
szerként, mi kábít és elterel természetedtől, kivetkőzni emberségedből, mutatják, hogyan.
Ezzel szemben a régi filozófiától meg volt követelve, hogy vagy az összességből, a nagy
egészből induljon ki, vagy az egyes emberből, aztán el kellett jutnia a másik végletig.

Olyat ajánlani, ami egyetemesen is érvényes és általánosan is megállja a
helyét, ma e kettő nincsen megkülönböztetve, nemhogy gondosan, felelősen érvényesítve.
Ha mindenki másneművé válna, mint született, ha csak a menőnek kikiáltott, vagy játékként
működtetett életmód, tevékenység maradna középpontban, hova jutnánk, az már nem emberi.

Nem foglalkozik igazi kérdésekkel, mi célból vagyunk, mi életünk értelme, mi feladatunk,
mi vár ránk életünk során, mit és hogyan jó lesz tennünk, hogy legyen örökségünk, ne csak jelenünk.

ᛗᛩᚢᚢᛃᛁᛃᛝᚢᚴ ᛏᛁᛩᛉᚺᛝᛁᚾᚷᛒ

[669] Ezután kimentem a kertbe szőlőt szemelni mustnak, és a forró napsütésben ezernyi darázs jött az édes illatra
és szálldosott meztelen felsőtestem körül, de nem szúrtak meg, lekötötte őket a szőlőízlelés, amikor bevillant
hogy lehet, az iménti írással: darázsfészekbe nyúltam?

Az ember testének a tökéletessége a sportban látszódik meg igazán, nem egyszerűen az egészségről van szó, hanem lehetőségek tárházáról, ami vagyunk, szakosztályok szerint. Felsorolni nem tudjuk, hányféle létezik egy nagy egyesületnél, mert csak a kiemelkedőn sikeresről ismerjük gyakrabban, és akkor még a külföldi s bevetten kívülikről szó sem esett.

Kéz, láb és fej, utóbbi duplán, triplán is, ha a sakkra, vagy pókerre gondolunk, mint sportra, ezek a főszereplők, de az egész lényét beleadja a sportoló, s rossz felkészülés sérülést okoz. Nemcsak testileg, szellemileg is fejleszteni kell magát, ha eredményes akar lenni, és már kora gyermekkortól arra adni a fejét, mert különben elkésett legjobbakhoz csatlakozni.

Gyerek, junior és felnőtt bajnokságokban, és azokon belül is több életszakasz pontosan megkülönböztetett, aztán ott vannak a híres súlycsoportok birkózásban és súlyemelésben. Ez olyan sokösszetevős játékká teszi az utánpótlásnevelést és felnőtt edzést, hogy csak felkészült szakemberre szabad bízni, de van-e, aki mindenhez érthet, kiképeznek-e ilyet?

Lehet, van is, mert a világ fejlett felén, nyugat és kelet tájékán, mindegy, de vagy tudományos, vagy hagyomány-ösztönös mesterképzést végeznek, csomóstól jönnek onnan a tehetségek, s nyernek. Ha nem megfelelő ehhez a hozzáállás, a vezetői szemléleten úgy kell változtatni országos, helyi és egyesületi szinten, hogy ne a hozzá nem értők ártsanak kárt okozva.

Ne legyen bocsánatos bűn felkészületlenné tenni a gyerekeket egyéni s csapatszinten, legyen következménye a sikertelenségnek, a fiatalok sportkarrierje kudarcának. Ahogy az eredmény és a siker pedig azé is legyen, kinek irányítása nagyszerűvé tette a sportoló, a szülők és a szurkolók nagy ráfordítását, áldozatát, támogatását.

Mi az tehát, amire figyelemmel kell lenni, mert különben kevés lesz a szándék, akarat, hogy valakiből bajnok legyen, netán világbajnok, mi más, mint tűpontos és valós emberismeret. Az emberi test felépítése az izmoktól a csontokig, a terhelhetőség élettani összetevőinek fokozási lehetőségei, de nem fejetlenül, türelmetlenül, nem ártva.

Azaz ismerni minden életszakaszban azt az egyensúlyt, ami aztán előre lendít, s mellé lelki béke és erkölcsös törekvésből, békés emberségből fakadó építő erőt bírni. De nemcsak birtokolni, felügyelni tudni magát, önismerettel, hittel, önbizalommal, felmérve a pillanatnyi képesség állapot legjobb alkalmazási tanult módját, eszközét.

Nekünk pedig nem sportolóknak marad az élmény, azon túl pedig a remény, hogy a tapasztalat átjön a mindennapi életbe, segíteni rajtunk, onnan, ahol mindenki képes legjobbját nyújtani.

A jó vezért választják, bizonyított előtte, rátermettsége szélesebb körű kell legyen, mint a feladat, testi készség és lelki képesség, sosem látott nehéz körülmények közt. Nem olyan vár rá, mi vezér nélkül is megoldott általában, hisz' az emberek ön-vezéreltek, a közös tevékenységet kell irányítani, ahol a széthúzás természetes velejáró.

Csoportok alakulnak, mint szénából a kazal, képzelt időszerűség villázza össze őket, táplálékául legyenek nagy eredményeknek, önként és dalolva, ha meggyőző az ígéret. Amit a vezért imádkozik ki szívügyeik legmélyéről, s mondja el, mintha belső hang szólna lelkük titkos zugából, amiről csak álmodtak eddig, okos összefogással valóság lehet.

De nem ilyen egyszerűen, minden bozótosban megbújnak ellenzők, ellenfelek itthon, és hát
ellenségek külföldön, belőlük támogatót, barátot változtatni nem egyszerű mutatvány.
Be kell menni a más erdejébe, rablótanyát leleplezni ott, megvilágítani a jövőt,
szakadék felé haladásból visszafordulást elérni legalább, s menekülő újrakezdést.

Azaz nagyobb isten állatfarmja, Horáció, mint beszűkült elméd kényelmesen felfoghatná,
erőtök is sokkal több, mint tompán képzelitek, határokon árnyúló együttműködést vágyjunk.
Mert mai korlátunk nem lehet végső határunk, fel kell szabadulni hamis álkötelékekből,
felismerés és eldobatás megszervezése ki másnak dolga, mint a vezéré, ha tényleg az.

Az ő bátorsága nem evilági, mert túllát hazugságokon, s olyan mást merészel gondolni,
ami aztán mindenkinek tetszik és jó lesz, de mert nincs még meg, el kell hinni, hinni kell benne.
Őbenne is tehát, és nemcsak rábízni sorsunk, de mögé állni, beleállni szekértolásba,
ami ma már varázslatos eszközök révén megy, mehet, ha jól választunk utat mutató vezért.

Ha megismerem a hatókörödet, megmondom, ki vagy, s világos, az nemcsak tőled induló
akarat, tevékenység s hatás, de évek alatt rád aggatott érték és élményt jelző sokaság.
Mindenkinek visszaköszön, aki ismer téged, de kérdés, akinek ismeretlen vagy, ő miként
ítél meg, honnan veszi a bátorságot, ha nem tájékozódik rólad megfelelően előtte.

Nem érdeklődik, járja körül életed, múltad, s első pillantásra, találkozásra véleményt
formál, sőt terjeszti azt nyakló nélkül, nehéz ezt kezelni, mentegetődzésnek hat megcélzottól.
Legjobb tehát nem foglalkozni vele, hogy mit mond a hátunk mögött a világ, vagyis azok, akinek
garantáltan nincs elég ismeretük rólunk, hogy rajtunk köszörüljék nyelvük, de mégis azt teszik.

Namármost, hogyan kell hozzáfogni valakinek a megismeréséhez, ha meg sem ismerkedtünk
még vele, csak messziről látjuk látókörünkben felbukkanni, biccentünk neki, aztán semmi több.
Jó eset, amikor azt érezzük, szívesen, bár nem tolakodva, megmutatnánk magunkat neki,
mert ekkor találkozáskor hangosan ráköszön az ember, szép megjegyzést tesz, és elindul a dolog.

Nehezebb eset, ha egyből úgy érezzük, fontos lenne számunkra a hozzá kapcsolódás, igen
izgalmas személyiségnek látjuk, jókat hallva róla, igaz, keveset, de az érdekfeszítő.
Ilyenkor akaratlanul ajtóstól rohanunk a házba, azaz felé, és önkéntelenül fog
elutasítani, mintegy védekezésképpen, aztán ha bezárkózott, nem sok eszközünk marad.

De marad, illetve mindig van, hogy emberségünk lényegét, a közösségteremtést gyakoroljuk,
ám annak megvannak a sajátos útjai, fel kell lépnünk rá, s megvárni adódó alkalmat.
Olyanokkal társulni, akik olyannyira nem érdekesek számunkra, de kéznél vannak, lehet
velük érintkezni, mert lenézettségükben több van, mint gondoltuk: ismerik kiválasztottunkat!

Ilyenfélére gondoltam a hatókört imént felhozva kulcsmozzanatnak, valaki teljesebb
megismerésére, ami nemcsak személyére vonatkozik, de minden egyébre, amit művel.
Művelt előbb, megfordult valahol, külföldön élt, versenysportolt, részt vett valamely küldetésben,
lett légyen az katonai vagy tudományos, vagy hogy hány gyereket nevelt, mi szakmai területe.

Ennyi mindenről valójában csak barát tudhat, gondolnánk, de amikor beszélgetést látunk,
olvasunk valakivel, igen kitárulkozik rendszerint, azaz, sok csatorna van ismerésre.

De ahhoz őszinte érdeklődés, nyitottság kell, nem érdek vezérelt lihegés, fárasztó munka,
hogy valakire igazán figyeljünk, kárpótol viszont az eredménye: embertársunk élőben.

Ajánlás:
Sorstársam ismeretlen ismerősök nyűgében, ne nyugodjunk bele, javaslom, hogy úgy működjünk
mint ősember korunkban, mindenkit ismerve a kislábujjától a feje búbjáig köröttünk,
arcrezdüléséből, szemvillanásából értve, mit nem akar, vagy mit szeretne, mert megtévedünk,
pofont kapunk kézzel, szóval és következménnyel, tegyünk érte s várjunk meg kölcsönösséget ebben.

Önszemléletünkből fakasztott tudást terítünk a természetre, mintha az kívülünk lenne, és
mi benne, de ez fordítva van, mi tartalmazzuk azt is, magunkból alakítjuk, ha már létezünk.
Mert mi nem szükségszerűen, bár elégséges ok fennállt, hogy megszülessünk és fenntart jelenleg is,
és lehetőségünk megvan egy jó idő óta, viszont összehasonlíthatatlanul többen nem.

Nemcsak lakható bolygó törékeny egyensúlya a csillagászati vonatkozásokkal, hanem
életlehetőségek környezeti mivolta és anyagösszeállítási összetevése.
Ahogy két egyből kettő lesz, aztán három, ha még egy egy járul hozzája, vagy ha egy kettő vagy két
egy, akkor négy, és így tovább, a számtan egyre több eredményt mutat fel, haladva a végtelenhez.

Ugyanígy a vegyüléki, vegyülési szinten a sokaságból új valami lesz, önfenntartó és
önmegsemmisítő, aztán már szaporodó, de a közeg által kiegészülve, ahol lakik.
S még mindig csak a kezdetleges értelem gyenge teljesítményénél tartunk, viszont megfelelő
önvédelemmel, lelkiséggel, amennyiben az egysejtűeknél is feláldozza magát öreg,

hogy fiatalnak jusson a jóból, ha az kevés, valamint táplálékláncszabályoz állapotot,
ne legyen semmiből túl sok, sem szemét, sem hiány, olyan gondviselésszerűség, de belülről jön.
Hát, akkor a fejlett ész hogyne lenne önálló világalkotó, képességét onnan teremtve,
hogy alkalmazhassa rá, mozgékony részecskeszint bennünk, miáltal azokat kint mérni is tudjuk.

Hogyan állnak össze valamilyen egésszé, és ahhoz miből mennyi kell, mily méretűek lesznek,
hogyan kapcsolódnak és közülük melyikek nem tudnak, milyen hajtó és fékező erejük van.
Fontos a mozgásképesség, ami viszonylagos, ezért csak hozzánk viszonyítva van értelme, a
saját tér betöltés vagy bejárása lényege szerint nem mozgás, hanem életpálya rezgése.

Megállapításokat teszünk pármillió éve, amik majd törvényszerűségeknek mutatkoznak
megfelelő idő múlva, amikor már tudunk igazodni hozzá, alkalmazkodássá leszünk.
Amit nem akarunk magunkban tartani, mégha nem is kell eleinte külön közölni semmit,
mert összehangolódva cselekszünk, ha nagyobbat kell, de a kicsit is mástól tanuljuk, ifjúként.

Egyszóval a tapasztalat kibuggyan belőlünk, átadni, és már nemcsak azt, hanem a sok élményt,
még szépség is megjelenik a hasznosság mellé, és a mondanivaló színes egésszé válik.
Leírjuk s magyarázzuk, mintha tőlünk független lenne, és a belső világunk meg lebegő lesz
ég és föld között, lét és nemlét között, átjárást is merészelünk megcélozni ily írásokkal,

mint ez, bölcselmi gondolkozással a létezés térbeli térképén, időbeli színpadán, mi
mi magunk vagyunk, esendőségünk kivetítve a világra, de titokban azért istenítve azt.

𐰀𐰖𐰀𐰀𐰋𐰋𐰋𐰢𐰀𐰴 𐰾𐰋𐰖𐰖𐰉𐰢𐰃𐰾𐰋𐰖

Szüret, szőlőszüret, gyümölcsszüret, szedés, csak a betakarítás értelmét érezzük már a szónak,
háttérbe szorul valamiért, pedig benne van, a szűrés, ami a mustkészítésünk lényege.
Hogy a szőlőszemet ki kell héjából bontani, taposással régen, darálva egy idő óta,
adódó levet megszűrni magtól, szőlőhústól, szártól, fürtgerezdtől, azaz más szóval nyelkétől.

Aztán sajtoláskor már csak kevés mag ugrik ki az összepréselt csomagból, ezért még azt is meg
kell szűrni, lyukas fémszűrővel, finom szövettel, hogy a kiforrott bor ízét csak a musté adja.
A forrás hordókban történik, ez zárt faedény különböző méretekben, külön tudomány volt
kiszámolni térfogatát, hogy tudják, mennyi lett a boruk, ne csak kitöltéskor derüljön ki.

De egyéb tanulság is adódik, jó mintája életünk összetett folyamatainak, ezért
mindenkinek el kell menni életében egyszer szüretre, hogy megtapasztaljon tömegcsodát.
Hogy gyűlik a vedrekben puttonynyi, puttonyokból hordónyi, lesz szőlőszemekből rakott nagy halmaz,
megtelik vele szekérderék, vontatóplató, fürtönként szedjük le, aztán sok kicsi sokra megy.

Van valami felemelő hangulata ennek, illetve a szüretelőknek, még csengő ének is
felhangzik napközben lányok, gyerekek részéről, majd munka végeztével férfitorok is érc-zendül.
Ha présház van a szőlőhegyen, késő estig már a musttal foglalkoznak, ha nincs, haza kell vinni
a több kádnyi szőlőt, és otthon feldolgozni, végül levinni pincébe a mustot, hogy lassan forrjon.

Izgalmas nap, őszivágás bárány húsból készül a gulyásleves, mellé kemencében sült kőttes,
mert sokan vagyunk, némely rokon csak szüretkor jön hozzánk és mi meg aztán visszasegítünk neki.
Megrendítően szép lesz a kiforrt bor tisztasága, nézd fiam, fénye van, mondta apán, ám a törkölyt
is kifőzték pálinkának, és már sokezer év óta[670] folyik folyadékok szenvedély fogyasztása.

𐰀𐰖𐰀𐰀𐰋𐰋𐰋𐰢𐰀𐰴 𐰾𐰋𐰖𐰖𐰉𐰢𐰃𐰾𐰋𐰖

Igen nehéz valaki gondolkodásmódját közelítőn elképzelni, utánozni őt, hogy
miről miként vélekedik, és mi a szándéka, sokkal könnyebb megítélni a cselekedetét.
Több fogódzónk van, főként saját eszünk, nem lehet, hogy ő annyira különbözzön tőlünk, ne tudnánk
beleképzelni magunkat a helyébe, de ez túlzó remény, hiszen tényleg nem vagyunk egyformák.

Saját világnéző szemüvegünkkel látjuk őt is, egész elméletrendszer kerekedne, ha
tüzetesen megvizsgálnánk minden szempontunkat, amivel megítélésünket kialakítjuk.
Sokkal inkább mi magunk lennénk ezért az, akit benne észreveszünk és kifejezünk, de érdekes
lehet mégis ilyet játszani, különösen az ő számára, visszajelzésnek hívja a köznyelv.

És a tudomány egész gyógyító foglalkozást épít rá, hogy valamilyen szerepet vegyünk fel,
és aztán elbeszéljük, mit éreztünk, játszottunk benne, a többiek pedig mirólunk mesélnek.
Azok nagyon eltérő meglátások lehetnek miénkhez képest, amiből okosan tanulhat,
aki nem zárkózott még be teljesen magába a kapunyitást nehezítő élményeivel.

[670] Lásd törköly szavunk görög (τέρχ-νος) szereplését Révész Péter szerint (P. Z. Revesz: „A tale of two sphinxes: Proof that the Potaissa Sphinx is authentic and other Aegean influences on early Hungarian inscriptions.” *Mediterranean Archaeology and Archaeometry*, 24 (2), pp. 191–216, 2024. 12. táblázat. https://www.maajournal.com/index.php/maa/article/view/1641/1078.)

Másik fogódzó, megismerő eszközünk odafigyelni másokra, meghallgatni, mit mond arról,
amire kíváncsiak vagyunk, akár magáról is beszámolhat, és áttételesen jelezhet.
S bár vannak, akik szeretnek kifejezetten éppen arról előadni, hogyan csinálja elméjük,
de ebben inkább nagyzolás van, mellébeszélés kitárulkozás helyett, van takargatnivaló.

Ilyenkor érdemes lenne kérdést feltenni, de többnyire nem lehet, nem férünk hozzá vallomás
mögötti valódi énjéhez, lelkéhez, titok az, ahogy működik, bizonytalansága miatt.
Mégis a kérdezés remek eszközünk tényleges tudást szerezni embertársunk képessége
táján, ahogy megközelítenek feladatot, ami lelkesíti őket, szívesen elmondják.

Mintegy beavatnak tehát belső világukba, nem nekünk kell ezért mellé lövést kockáztatva
kialakítanunk róluk érvényes képet ő nélkülük, felesleges, haszontalan, sőt káros.
Félrevezethetjük magunkat önkéntelenül, valami oda nem valót társítani hozzá,
akit nem ismerünk, félreértjük mozdulatát, hanghordozását, hangszínét, szeme villanását.

Sőt annyira előítéletesek vagyunk, hogy egyenesen leszoktató kúrát kellene úgy
vennünk, mint testi bajból gyógyítót, megtanulni megtartóztatni magunk elhamarkodottságtól.
De ahhoz barátságos, jószándékú, igazán kíváncsi odafordulás szükséges részünkről,
hagyni kibontakozni a másik felet, ne csak viszonyítgassuk magunkat ahhoz, amit mutat.

Gondoljunk arra, hogy mi ugyanolyan cipőben járunk, azaz ha nem akarod, hogy téged
szinte a semmi alapján kezeljenek, befogadó légy, feltételezve másoknál, hogy van mit.

Itt vagyunk, milyen jó érzés belegondolni a világ folyásába résztvevőként, ha célszerű
a menet, törődnünk sem kell vele, megalkotta, aki-ami tökéleteset tud önmagában.
Nincs okunk kételkedni ebben, nem is szoktunk, de azért nagy erőkkel kutatjuk a természetet,
szerkezetét, hatásait, és önmagunkat, lélekbeli viszonyunkat a szellemiséghez.

De még a kutatók is leteszik a munkát, ha elfáradtak, ha pihenni kell, belefekszenek,
mint mindenki az ágyálom szép birodalmába, ha egyensúlyban vannak hivatásukkal, s tiszták.
Nyomasztó, rémálom titkát is fejtegetjük, már egyszerű testi gyomornyomortól a bonyolult
rossz sorshordozásig, de az ébredés ott is szép, merthogy a nappal Naptól fényes ajándék.

A sötétséghez képest mindenképpen, és mi már teljes kivilágítást tudunk nyújtani, ezer
és ezer évekig nélkülözte ezt az ember, és mi hisszük, hogy ez nekünk jó, és világítunk.
A jóérzést ezenkívül egyre fokozza, hogy láthatatlan tudásgyárak ontják újabban, nem
a füstöt, mint a régiek, hanem igen könnyen elérhető ingyenes hírt és ismerethalmazt.

Igaz, van ebben irányított részrehajlás, és az igényesebb anyagért fizetni kell, viszont
ha azt nézzük, hogy juthatnánk hozzá saját erő által, mily nehezen, vagy nem is, örvendünk neki.
S bár ez az örvendezés átcsap kizárólagos tájékozódásba néha, az arany középút
itt is ajánlja magát, értelmesség kérdése, hogy milyen magas szintre emelünk magatartást.

Hiszen minden képesség, tudás megszerzése sok időt, gyakorlást kíván, ha lerövidítjük,
könnyíthetjük ezt, miért ne élnénk vele, eszköz a javából ma, következetesen kell használni.
És tovább örvendeni jótéteményeinek, hogy eme ablakunkon betódul a mindenség,
sokkal többet kell ügyeskednünk, egyénileg és közösségeinkben, hogy kihasználjuk előnyét.

Például, hogy ne taglózzanak le a rossz hírek, tragédiák, rettenetes események, tettek,
amire szakosodott közlők remélnek hasznot belőlünk, mert a félelmünk alapvető érzés.
Kell tehát értelmi színvonal, mit menet közben kell elérnünk, felszedni tájékozottság kis s nagy
morzsáit, azaz megnőtt a jelentősége a tanároknak, gyorsan, hatékonyan oktassanak.

Minden korosztálynak szükséges ez az újfajta nevelés, tudomány s egyéni jó tapasztalat
felhasználással jusson odáig a gyerek, önállóan megálljon a lábán e közegben.
És csodálja a csodát, élvezze az életet, de ne szenvedélybetegként, függőségben szinte,
attól, amit innen-onnan adagolnak neki, és aztán ráveszik egyik káros cselekvésre.

Örömforrás lehessen mindenki mindenkinek, akivel összehozza az élet, legalábbis
ne váljanak ellenséggé, mégha versenytársak lesznek is, társulásuk oldja meg vitájukat.
Mert ez a sokaság, ami elér bennünket, a korábban felhalmozott értékek tárházából
és a mai emberek kimagasló, vagy csak úgy egyszerűen szép és jó teljesítményéből, kell,

hogy boldoggá tegyen végül mindannyiunkat.

Feszültség, megterhelés, sorozatos elvárás feléd a teendők felől, magas szinten való
teljesítés, helytállás, ne készítsenek ki, hogyha meg tudod tenni, el tudod végezni sikerrel.
Igenis, erősítsen meg, tartson ki lendület, hit önmagadban, megnyugvás találás aközben,
míg a folyamat tart és utána is, gondold el, mennyivel nehezebb volt mint amikor vége van.

Ne hozd át ide, szabadidődbe fáradtságod, hagyd benne a munkában, amit elvégeztél és
elvégzendőként előtted áll, a birodalmad, fölötte te rendelkezel, eredmény reménnyel.
Tekints szét felette, lásd meg részleteiben, mit kell előbb, mi várhat, bár nem sokáig, sorrendbe
rakva pörgetheted aztán, mint tányérforgató, mert nem szabad elállnia az elvégzettnek sem.

Nem úgy van az, hogy befejeztél egy feladatot és lerakhatod a terhét, és aztán vigyázol,
nehogy túl sok nyomja egyszerre a vállad, mert mindegyik megoldás új kihívást teremhet.
Mint az anyaság a gyermekével örökétig kapcsolatban marad, s ha többet szül, különböző
szinteken érkezik hasonló, de nem ugyanaz a kívánalom felé, és teljesítenie kell.

Belső érzés vezeti, nem külső kényszer, és a taposómalom hasonlatot visszautasítja
ragyogva, élethivatásnak tekinti, magát is feláldozza, hogy mindannyiunknak jobb legyen.
A férfimunka sem üresjárat legtöbbnyire, szakmailag kiképezve különösen nagy a
felelősség, működjön a gép, álljon a ház, jövő nem zárható ki a jelen mozgásából.

Ilyenek vagyunk mi emberek, nem élvezetre születtünk, az csak hab a tortán, és még tortát sem
mindig eszünk, meg kell becsülni ama perceket, amikor alkotón állunk bele a világba.
És meg kell szokni, amint a napfelkeltét s -nyugtát, az izom elgyengülését, az ész kopását, és
a megújulás képességét, hogy a boldogság nem ingyen van, viszont jó, amikor megérdemelt.

Sok nehézségünket megosztottságunk adja, mert kerülőutakra terel, ha amit közeli
társtól megkaphatnánk, nem tőle kérjük, mert más a világnézete, beszéljük be magunknak mi is.

De nem gondolunk bele, hogy tényleg más-e, vagy csak az érdekvélekedésben különbözünk, mert más az elsődleges, célban és eszközben, módszerben és időben, különben igencsak egyformák vagyunk.

Akár másik oldalon is találhattuk volna magunkat, véletleneken múlik, ki hová áll
vagy csapódik, de az alapvető értékekben bizonyára megegyezünk, sőt azonos vagyunk.
Hiszen főként magát az embert látnánk szívesen boldognak, szeretnénk boldogítani családunk
esetében, azaz elismerjük mindenkinek, a jussát ebben, mi nem rekesztenénk ki senkit.

És a teljesítményeket is látjuk köröttünk, távolibbakról pedig tudomást szerzünk, lényeg,
hogy mindenki egyaránt töri magát a jóra, jobbra, aki nem, valami baja van, sajnáljuk.
Értékeljük tehát az erőfeszítéseket, a helytállást munkahelyen és családi körben,
iskolai végzettséghez szükséges szorgalmat, s hogy feltehetően alkalmasak vagyunk élni.

Mi kell még több ahhoz, valójában semmi, hogy úgy tekintsünk másokra, mint akik közül bárkivel
jól járhatunk, ha közelebbi kapcsolatot vagy cselekvést kezdünk, amikor közös ügyünk támad.
Honnan van akkor a bizalmatlanság, kétely, sőt félelem, hogy rosszul járhatnak, ne bízzunk szinte
senkiben, csak kézről-kézre adott szakemberben, lehetőségben, ételben-italban, orvosban.

Meg aztán a feltételezések: bizonyára nem tisztességes úton szerezte, amije van,
ne szólj szám, nem fáj fejem, kéz kezet mos, nem zörög a haraszt, ha a szél nem fújja, és sok hasonló.
Valójában ma az oszd meg és uralkodj elvet bontja le a legkisebb egységig, aki képes
hatalmat gyakorolni másik ember fölött, és különösen ha nagyszámú népességről van szó.

Azaz nem az ember bensőjéből jön a káros bizalmatlanság, az felkeltődik, mesterséges
folyamatban, de rejtett összefüggésben, legyen megdolgozva a lélek, kiszolgáltatottsággal.
Pedig ha összefogna a következő, több száz millió áldozattal járó világháború
kirobbantói ellen a végzetes veszélynek kitett népesség, könnyedén elbánhatna velük.

És akkor béke lenne, nyugalmas élet, gyorsabb fejlődés, mint fegyverek árnyékában, mondja az
okosabbja közülünk, de lehurrogják, hogy nem lehet, nem megy, éppen a széthúzásunk miatt.
Mert elköteleződtünk a szervezést szervező szervezetek szervezeti rendje egy-egy pontján,
függünk tőle, s akkor már nem tarjuk érvényesnek, hogy az is függ tőlünk, sőt teljesen mi tartjuk fönn.

Ezt a tehetetlenséget kell felismernünk, hogy ne legyen nyomatéka tovább, ami tehát csak
fülünkbe juttatott szólam: versengő ellenség a másik, de mi egyezzünk meg a szeretetben.

Csak ha másokat hallgatsz, látod az emlékezet óriási szerepét életünkben, magadnál
észre sem veszed, hogy állandóan veled vannak és befolyásolnak kisebb-nagyobb emlékeid.
örténetekké alakulnak, lehet mesélni, s ha már egyszer megtörténtek, nem lehet véletlen,
hogy úgy történtek, ahogy, és ha abban sok volt a fordulat, hihetetlen, s csodával határos.

Azt jó mondani ekkor, isteni gondviselés nyúlt bele a folyamatba, hogy úgy sikerült az,
hiba, sőt tragédia nélkül veszélyek között, azok fajtája pedig a lelkitől a tárgyiig.
Hogy máig nem tudom, hogy értem haza, ki fogta közben a kezem, hogy tartsam a jó irányt, hozta
utamba a megmentőt, amikor eltévedtem, véletlennek álcázva kisegített a bajból.

És a személyhez kötött történetek sora, hogy mindegyikből kikerekedik rejtett tanulság,
olyan, amit nem lehet előre megírni, hogy felkészüljünk rá, s aki nem látta, nem hiszi el.

Azt a törvényszerű állapotváltozást, amit a züllött életmód intézett el valakinél
az évek során, nem lehetett megállítani a lejtőn, lepergett róla a figyelmeztetés.

Vagy hogy mennyire igaz a jó tett helyébe jót várj népmesei formula, ha valakivel jót
tettél valamikor, egyszer csak felbukkan igen váratlan helyen és életmentőn visszaadja.
A közösen átélt valamilyen időszaknál szintén meglepő, a többiek mennyi mindenre
emlékeznek, amire te nem, mert nem voltál éppen ott, vagy te nem tartottad azt fontosnak.

Vagy valami benned, netán valaki kívüled, nem érezte elraktározni valónak azt az
emlékképet, s ezzel most mintha tudósítana akkori magadról, mik érdekeltek és mik nem.
Egész panteon van a fejedben egykor veled élt családtagokról, ismerősükről, persze hogy
idősebbek lévén, tanáraid már rég elmentek, így veszed észre, milyen sok idő telt al azóta.

A felidézéssel szinte végtelenné válik az életetek, akikkel belemerültetek
a múltba, éppen ilyen céllal összegyűlve és sorra előadva, mi minden történt veletek.
Arra jók tehát az ilyen találkozók, ne csak magunkba zárkózva emlékezzünk, talán rosszul,
egy-egy eseményre, minket is kiemel benne a társi szemlélet teljesen más meglátása.

Addig vagy, míg emlékeznek rád, szól a mondás, de ez sokkal igazabb akkor, amikor még élünk,
és igen jól esik, hogy vannak beavatottak, és nem fukarkodnak felénk az elismeréssel.

Az első embertől az utolsóig csak isten láthatja be a terepet, aki nincs, az nem lát,
de aki lát, annak egyúttal lennie is kell, és hogy van ilyen -tól, -ig, nyilvánvaló számunkra.
Ezért aztán isten is, aki tájékoztat a világ keletkezéséről és végéről, másként,
nélküle, nem lenne erről tudásunk, nem voltunk ott, mikor megszületett, s nem leszünk, ha megszűnik.

Egyáltalán a létezés fogalmát sem vesszük máshonnan, mint ez istenség játszadozásából,
idővel, térrel, értelemmel, bennünk vagy kívül rajunk, valójában nem tudhatjuk eldönteni.
Nem is akarjuk, jó ez a tudatos termékeny bizonytalanság, mert ha elkötelezzük magunk
egy megoldás mellett és elavulttá válik, nehezen szabadulunk tőle, hátrányunkká lesz.

Inkább vállaljuk a szertartásosságot, misét még ma is, templommal, pappal, misztériumokkal,
ami azért hittitok, hogy életben maradjon, bár résztvevői félig-meddig megbélyegzettek.
Mint a határkő, melyet dombtetőre tettek, de aztán új kiosztás levitte a völgybe, vagy a
hegy derekára, mert nem természetes a határ, hanem új hatalmi erőegyensúly terméke.

Hit dolgában tehát létezik kijelölése a tévedhetetlenségnek, de csak ha mindenki és
mindenkor akarja, maga a létezés végzi a változtatást, létezni mindig másként lehet.
Valami létrejött befolyásol következőt, az pedig vele együtt a továbbit, az összes
pedig újra azt, ami épp kopogtat, s így tovább, mi más lenne eközben állandó, mint az értelem.

Embernélküliségben is természetesen, de az nekünk felfoghatatlan, ha egyszer kötődünk
a valamit valamihez kötődéshez, mi volt előbb, nem kérdés, ha mögöttesen van most jelen.
Istent nem látta senki, de az értelmet sem, mit látunk, a hatása, s ha nem akként nézzük, semmit
sem látunk, a semmit látjuk, amiről meg tudjuk, hogy nem létezik, csak értelmünk jó találmánya.

Takaródzni vele, eltakarni az akarat gyengeségét, hogy már bealkonyul nekünk, szűkül
a világ, szűkül a lehetőség, embertelen viszonyok ütik fel fejük s tobzódnak rajtunk.

Nem jobb akkor, a rend, hit és remény, sőt boldogság, ha már élünk, éljünk a legjobb, legfényesebb és tehát isten rendelte módon, még ha pincérnek nézik is őt egyesek, s rendelik tőle a lőrét?

Amitől kában ténferengenek a világban, vagy nem férnek a bőrükben, kilépnének onnan, nem tudják, hova, jobb tehát az értelem hona, istenbarátsággal tetézve, élet-vőgyelve.[671]

ᛣᛩᚢᚢᛋᛋᛝᚢᚾ ᛏᛋᛩᛉᚺᛝᛁᚾᛋᛒ

Mintha csak játéknak fognák fel az egészet, úgy látszanak cselekedni, vagy mulasztást könnyedén elkövetni életünk összefüggései nagy léptékbeni működésének irányítói.
Olyan felszínes, semmitmondó, ellentmondásos beszámolókat látunk szándékokról, tervekről, hogy azt hihetnénk, nem a valóságot mutatja a látvány, pedig abból hamar intézkedés lesz.

No, szóval, alig akarjuk elhinni, hogy most már ez a gyakorlat, szembe menni a józan ésszel, túlzásnak látszókat mondani, hogy lebénulunk tőle, ne tudjunk ellenállni, szóhoz sem jutva. Szószerint, mert már nincsen fóruma érdekünknek, vagy ellenállsz és veszítesz, mert ők erősebbek, vagy beadod a derekad, beállsz a sorba, és akkor meg azért kerülsz hátrányosabb helyzetbe.

Kettős a szorítás a képviselőinken, mert szeretnének megfelelni az általunk adott meghatalmazásnak, de az azt semmibe vevők közben könyörtelen nyomást gyakorolnak rájuk. Hol van már a finomkodó diplomácia, rég kukába dobták a közmegegyezést, visszaél a hatalmával, aki csak tud, kicsi a rakás, nagyot kíván, kis előnyből is nagyot csinálnak.

Egymás fejére nőnek, és kéz kezet mos, játszmát nyerni játszmázva lehet, piramisépítéssel, de még az összeomlás előtt vedd ki a pénzed, országok romba döntésének nincs felelőse. A végsőkig feszítik a húrt, elszakadásig úgyse mennek a dolgok, nagy a Föld és nagy isten állatkertje, valahonnan majd jön a megmentő hitel, felmentő sereg, nem borul fel a szekér.

Kocsis kiül az oldalára, ha ferde az út, kihúzzák egymást mocsárból a főkolomposok, olyan az egész, mintha minden áldozathozók ellen fordulna, és a bűnösöké a világ. A nagy többség úgyis bűntelen és megtart törvényt, igaz, nem is rendelkezik nagy tételek fölött, akik igen, őket nem köztörvény köti, hanem mindenáron haszonszerzés, amiért más fizet.

Nehéz erről beszélni, mert kevés adatot és összefüggést ismerünk, hihetetlen is, hogy ez szándékos lenne, de már akár földrészeket is elsüllyedésre ítélhetnek, s akkor megvalósul. Persze hogy azt is emberek csinálják, névtelen néven és arctalan arccal, nem eredmény számít, hanem hogy erő az ő oldalukra billenjen, mit mi természeti jelenségnek könyveljünk el.

---

[671] Azaz völgyelve. Szénásszekér rakási – borsodi – tájszó. Két vendégoldalt, a szekérderéknél, szekéroldalnál hosszabb rudat tettünk – édesapám, Darai Lajos aki egyébként kovács volt, és én gyerekként, ifjúként – a szekérderékre keresztben tett két keresztrúdra, és arra szarvat hajtva rakott apám – fenn a szekéren, majd később a vontatón, amikor traktoros lett a téeszben, és én villáztam fölfelé oda – mindkét oldalon ott megálló, sűrű szilárd adagokat, amelyeket be kellett völgyelni, azaz szénával, lóherével, búzakévével, stb. megtölteni a közüket úgy, hogy lenyomva a felétől, kötést adjanak. És ezt soronként ismételve igen magasra tudta szögletesen emelni az általunk is még ismert látványú („kocka” alakú) szénásszekeret, majd később a traktor által vontatott vontatót is. Aztán sodrott vastag kenderkötéllel X alakban lekötöttük a vendégoldalhoz elöl és hátul, tehát négy helyen rögzítve. Szarvat hajtani azt jelenti, hogy egy igen nagy villa szénát villával felemel és megfordítva, mint mikor behajtod a tenyered, mintegy félkörbe hajtja, és akkor a hajtott résszel kifelé, teszi ki a rúdra, majd a többi szarvat mellé, illetve majd az alsó szarvra, másikat, és a két oldalon így elindított réteg közét kitölti a többi villás anyaggal, azaz vőgyeli. Mintha a befelé lévő ujjadra rakná, ha felfordítod az öklöd. A vőgyelni, völgyelni tehát igen szép, szinte költői kifejezés a nép nyelvén, mintha két hegygerinc között a völgyet feltöltenénk szénával. A szarv is a tehén feje két oldalán van (és elég kemény, ha megdöf vele). Kell ennél több?

𐰀𐰖𐰀𐰀𐰉𐰉𐰋𐰇𐰀𐰴 𐰚𐰉𐰖𐰘𐰃𐰋𐰆𐰉𐰖

Uralkodó a király neve a magyaroknál, de idegen hatásra megfordult az értelme,
eredeti alapja volt a szolgálat elve, mi hatalmi szerepkörben csak nálunk volt szokvány.
Amidőn a magyar nép uralta felettesét, az annyit jelentett, hogy elfogadta vezérnek,
azt irányította, miről szóltak döntő érvek, nem ég szülte őt, másra használtak regét, mesét,

Korábbi dicső tettek példaként idézettek, s a nép egyszerű fia tanulságos dolgai,
képszerű előadásban, értelmük még mai szemmel is korszerű, mitől a hatalom retteg
manapság, hogy bárkiből lehet győzelmes király, aki rátermett és előtte már bizonyított,
minden nehézség közt megőrzött rábízott titkot, hogy az élet maga a legszebb, nem síron virág.

Ezért áruló az, vagy csak árulkodó róla, ha aki feláldozná népét valamely célért,
tetézi, hogy arra másról festették a cégért, ilyen vezető aztán nem hallgat a jó szóra.
Az eredeti történelmi történetekből látjuk, családi perpatvarokból lett háború,
trónra ülhet-e az utód, ha már lett nagykorú, alkalmassági rend miatt ez minálunk megdől.

Közvetlen rokonságból, vagy teljesen újonnan választottak elődeink ma szentéletűnek
mondott kiváló személyt, akit bátornak, hűnek ismertek, kit mindenki követni fog a honban.
Éltek már akkor emberek a Föld minden pontján, de nem minden zugában persze, ritkán lakott volt
a táj, a természet nyújtott biztonságos otthont, anyajogú társadalom alakult ki spontán.

Nemcsak a kamra, a konyha és a tűzhely okán, leszármazást is anyai ágon számítottak,
mikor viszont a vadászokból lett harci osztag támadt szomszédokra, erkölcs fennakadt tű fokán.
Műveltségemelés adott embersokaságot, honnan toborozták a harcra vállalkozókat,
győztes–vesztes viszony keltett hamis rosszat–jókat, egész ország megszenvedett sorkatonaságot.

Máig fennmaradt erőszak-kizárólagosság a hatalmi szférához kötve, igaz, törvények
szabályozzák, mit tehetnek meg, s nem, emberlények, de önrendelkezésben tudatlan a lakosság.
Csak vakon rábízza magát képviselőire, kik kezéből háborúk rég kivették a gyeplőt,
látunk szolgákat és aranyban fénylő főszereplőt, ezért nem tudjuk feltenni a pontot az i-re.

Pedig tehát a mintánk kiterjeszthető lenne, van rá kifejezett intézmény, a helyben döntés,
többiekével egyeztetve lehet köszöntés jövő felé, emberiség önjavára tenne.

𐰀𐰖𐰀𐰀𐰉𐰉𐰋𐰇𐰀𐰴 𐰚𐰉𐰖𐰘𐰃𐰋𐰆𐰉𐰖

Életünknek sok tanúja van, de csak magunktól kapott tanúsítványnak hihetünk teljességgel,
ha egyáltalán sikerül beszereznünk ilyet, mert az önismeret tudatosítása nehéz.
Szívesebben figyelünk másokra, mint magunkra, nagyobb súllyal nyom a latba más szájából hallott
dicséret, ami arról szól, amit a tükörben látunk, mert másokkal inkább vagyunk kritikusak.

Meg aztán az összehasonlító megítélést becsüljük, a „de rég láttalak, és ahhoz képest
mennyivel jobban nézel ki, előnyödre történt változás, hogy csinálod, áruld el titkod”-szerűt.
Akikkel naponta találkozunk, szintén adnak megerősítést, csak a biccentésükkel is, mert
akkor mindent rendben találnak rajtunk, nem kell megállítaniuk, hogy bajforrásunk kérdezzék.

Vannak láthatatlan kísérőink is, lelkileg kapcsolódunk hozzájuk, családtagok figyelik
egymás rezdüléseit, megnyilvánulásait, illetve közlik, hogy szinte minden pillanatban

gondolnak egymásra, kölcsönös feltételezés részükről a törődés, figyelem, átvitele
a jószándék éreztetésének, mert mennyivel jobb óvó tekintet előtt élni az életet.

S mennyi mindenről árulkodik, micsoda vészek jelenlétéről, ha mindez hiányzik és nincsen
kapocs, visszajelzés, esetleg sehonnan, előbb rokonságtól hidegült el, aztán mindenkitől.
Igaz, jönnek a hírek, lehet sajnálkozni vagy örvendezni tartalmukon, de nincs kölcsönösség,
a rajongás trágya nem ad valós visszajelzést, előbb-utóbb kiderül, hogy be- s borul e viszony.

Bizonyos események kéretlenül történnek meg velünk, autóbalesetnél nehéz tanút
fogni, s ha minket kérnek rá, nem szívesen megyünk, mintha mindenki inkább kimaradna mindenből.
De akkor mitől lenne érvényes életünk, még az élményekért is oda kell tennünk magunkat,
és az eredményeinket mások értékelik, az idő és mások tekintete felettünk áll.

És ez a tanúságtétel-függőségünk tehát emberlényegünk velejárója, végítélet
előzetes, ha már megszülettünk, teljesítsük rendeltetésünket, magunk és mások kedvére.
Mert ez aztán mint istennyila, bevilágítja egész pályafutásunkat, értelmet ad erő
s elme alkalmazásunknak, nem hiábavaló a ténykedésünk, mozgókép tablóvá áll össze.

Végülis a legfontosabbak felkerülnek a falra, életünk vége felé már onnan nézzük
a mozit, ott idézzük fel a jelentőseket, a világ lelki-szellemi állapotba csap át.
Hogy még ekkor se maradj egyedül, magányosan, arról egész életed árja gondoskodik, ha
ki rövid vagy hosszú ideig érintkezett veled, együtt tanúsítja örök életedet.

ᛣᛩᚤᚤᚢᚢᚢᛝᚤᚴ ᛏᚢᛩᛉᚻᛝᛁᚾᚧᛒ

Kultúrák nem arra valók, hogy összecsapjanak, már ha egyáltalán találkoznak, mert egymástól
távoli területeket foglalnak el, szélen erőtlenebbek, s átmenetet alig képeznek.
Kultúrák nem arra valók, hogy összecsapjanak, önmaguk kiteljesítésével foglalkoznak,
sikeres életmód hozza létre alapjukat, a természethez való viszony jellemzi őket.

Kultúrák nem arra valók, hogy összecsapjanak és veszélyeztessék létrehozó elemüket,
az eleven embert, éppen ellenkezőleg, a mindenre kiterjedő jó megoldást szolgálják.
Kultúrák nem arra valók, hogy összecsapjanak, emberellenes szervezkedésbe torkolljanak
addig ritkán látott nehézség feloldására, mert azzal még nagyobb bajt okozhatnak maguknak.

Kultúrák nem arra valók, hogy összecsapjanak, és keressék annak eszközeit, alkalmait,
mert igen sokba kerül az ilyen lépés, éppen annak a kultúrának a megszűnéséhez vezet.
A kultúrák arra valók, hogy közvetítsenek, előbb nemzedékek között, midőn a nagyszülők
minden tudásukat átadják két fiatalabb évjáratúnak, hogy lendületben maradjanak.

A kultúrák arra valók, hogy közvetítsenek közösségeik tagjai között, település
szerkezettől sűrűségtől függő feladatok elvégzésének biztonságos megtörténtében.
A kultúrák arra valók, hogy közvetítsenek természeti kihívásokkal való küzdelem
sikeres megvívásában, kiegyenlítéssel, fájó hiányosságok kiegészítésével.

A kultúrák arra valók, hogy közvetítsenek földönfutóvá váltak számára menedéket,
életmentő befogadásukkal megengedve nekik a beilleszkedéses azonosulást.
A kultúrák arra valók, hogy közvetítsenek egymás között, átadva és átvéve jó módszert,
tudást és technikát, még magasabbra emelve ezáltal egymást, gazdagítva az emberséget.

Ajánlás:
Földi vándor társam, aki az időben mozogsz és tudod, mennyire nehéz változtatni bevett
szokásaidon, turistaként távol vidéken is ugyanazt a kiszolgálást kéred, mint itthon,
s egy percig sem remélted, hogy bevándorlókkal ez másként lesz, ne félj bevallani, átlátsz a szitán,
más kultúrájuk miatt küldik őket nyakunkra, egyénenként történjen megosztó összecsapás.

Töltsd tele hittel a szíved és nem fogsz csalódni, ésszel a lelked és jó gondolatról fog szólni,
a remény tudása tudomány meggyőződése, örökös siker győzelmes lélek szívverése.
Milyen hosszú ideig magától jön egészség, gyerekkor, fiatalság közege a merészség,
ha meglett korodra szellemileg is felnőttél, nem fordul elő, hogy ágyúval verébre lőttél.

Sem a sas nem kapkod a légy után méltósággal, légy jó egyensúlyban magaddal és a világgal,
senki nincs jelen tudatosan emberen kívül, éld életed félistenként, és add magad hírül.
Fél, mert lelked elporlad majd, csak a lelked örök, harmad, negyed, mert keringenek szellemi körök,
agyad villanymotor, érzékszervek áramszedők, befogott csillagsugarak az eget átszelők.

Nemcsak a világról tudsz, de más emberekről is, köztük vannak lusták, de még többen törekvők is,
a te döntésed, hogy melyik réteghez tartozol, kiemelkedőn állsz, vagy fejedre szégyent hozol.
De miközben úgy érzed, hogy te tartod az eget, válladon nyugszik értékek terhéből nagy szelet,
hittel fordíthatod meg a vonzódás irányát, lehívott fénnyel árasztva el éjsötét bányát.

Életünk forrásává téve a természetet, jó anyaként nyelved tudatlant tudással etet,
utódok szárnyalása repít hosszú jövőbe, fájdalommal szolgálni is öröm, te vagy őre.
Együtt dolgozva másokkal nem lehetsz magányos, közös cél egyesítsen, szerelemmel határos
meggyőződés, hogy a jó irányt választottátok, vállvetve mentek, nem állít meg széthúzás átok.

Miközben mindegyiketeknek van saját keresztje, láthatatlan kötelékkel van eleresztve
gyerekkorából és épített otthonából, nincs, ki nem öregszik, idő mindenkire számol.
Messziről a virágos rét csak zöldellő mező, sima életpályának hat, mi jövedelmező,
s ahogy a gyümölcsfákat a méhek porozzák be, becsülj kis sikert, nagyravágyást fagyába zárd be.

Lélegezz nagyokat, újulj meg a kikelettel, nyugodj le napnyugtával, serkenj fel napkelettel,
hitforrásként használj fel minden létpillanatot, miből végtelenről tudsz, neked is sok adatott.
Ha összekötöd cselekvés csokorba, színláncba, hanghullámba, festett s rajzalakzat-kavalkádba,
mondanivalód értelméért érdemes élni, és a másik emberért, legyen az nő vagy férfi.

És csak egyvalaki által lehetsz kiválasztott, számára veled lenni jelent teljes malasztot,
nem a szerencsén múlott, hogy ez lehet kölcsönös, a te érdemed, hogy ilyen vagy, igen különös.
Munka s alkotás eredménye már lehet igen messze, egyéniséged tüze sosem lehet elveszve,
elhamvadva, ha most is, mint mindig, tovább lendülsz, rügyként fakadsz, ősszel szőlőcsengettyűvel[672] csendülsz.

[672] Szüretkor a gazdasszony – édesanyám, Darai Lajosné Molnár Juliska – előre ment a szőlőben (a szőlőtőkék között) és szárastul leszedte a legszebb fürtöket, majd csengettyűbe (csokorba) kötötte, és ezt ajándékozza a szüretelő vendégeknek, és otthon a kamra mestergerendájáról lelógatva így sokáig elállt, finom ehető maradt.

Hogy a pazarlásnak vannak körmönfont módjai, nem olyan nagyon vizsgált és hangoztatott, sok esetben pedig azért nem látszik, mert a társadalomba ágyazódva történik, beleszólhatatlanul.
Jó idő óta alkotmányos és törvényi rend a megnevezése önvédelem magas foka biztosításának, és sok egyéb hasznos ügyet elősegít és fenntart ez a jogszerű eszköz.

Szent rendnek hívják a jog nyelvén, latinul tehát, és ez a hierarchia a hatalom üdvös fokozatait rendszerezve tartalmazza, és a békés utat jelenti, erőszak árán is.
Utóbbit az ő szervezete gyakorolhatja kizárólagosan, külső vagy belső támadás esetén mozgósít katonákat, rendőröket, és mindez igencsak magától értetődő már.

Nem kérdőjelezi meg szinte senki, hogy szükség van ilyen védelemre, továbbá nem kérdezi meg csak igen kevés kutató, honnan ered a külső és belső vészterhesség állapota.
Nemcsak azért, mert régóta így van, fennál ez a mai gyakorlat, s kezdete feledésbe merült, hanem mert a berendezkedésnek megvannak a közvetett mellett közvetlen haszonélvezői.

Nemcsak hivatásos fegyvereseket fizetnek a nemzetek, országok, hanem felszerelésük készítőit, gyártóit, s közvetlen érdekük, hogy fogyjon a fegyver, kopjon a ruha, bakancs, ételt is kell szállítani nekik, sokan élnek ebből.
De aki csak közvetetten részesül belőle, még az is áldja, hogy biztonságos nyugalmat ad, ha az állam kézben tartja ezt a területet, jól kezelve kihívásokat, hogy békében éljünk,

Ám ha belegondolunk, beleolvasunk adott költségvetési tételekbe, elcsodálkozunk a nagyarányú növekedésen kiadások terén, s mégiscsak feltesszük a kérdést, hogy miért.
Honnan az egyre erősödő bizonytalanság érzése, sőt tényekkel mutatott helyzete, ha a világ halad, az értelem kiteljesedett, s magasan fejlett tudástársadalmat alkotott.

A forrás kettős, de nincs közte a hangoztatott erőszakos embertermészet, az következmény, tudatos választás valamely szinten, még ha valakikhez aztán mintaként megérkezik is.
Végtelen gazdagodási vágy kapzsisága és érintett gazdasági szféra haszonéhsége a bűnös, amit kiszolgálók szerepe vesz körül, elterjesztik a félelmet, létrehozzák okát.

Könnyen beletörődünk, mert féltjük a hazánkat, szeretteinket, saját életünket, védelmet akarunk, s hajlandók vagyunk áldozatra érte, tiszteljük az egyenruhát, a véráldozatot.
De hogy ez a szerkezet itt körülöttünk ember szerkesztette, s hogy mikor és hogyan alakult ki, annak megismerésével mégiscsak tehetünk lépéseket ellene, ha nem isten rendelte.

ᛣᛩᚢᚢᛃᛋᛃᛝᚢᚴ ᛏᛋᛩᛉᚫᚺᛝᛁᚾᚷᛨ

Ahogy a mindennapi tevékenységünkből nem kopnak, kophatnak ki az alapvető igények kielégítésének tettei, mozdulatok, eljárások, főzés, mosás, takarítás, alvás, evés-ivás, öltözés-vetkezés, hírolvasás és hallgatás, séta, bevásárlás, beszélgetés, úgy a testi szükségleteknek tekintettek mellett tilos elhanyagolni a lelkieket.

Közte félúton van az agytorna, a gondolkodás gyakorlata, csip-csup ügyek elkülöníttetése az igazán fontosaktól, álhír leleplezés, mindenáron az igazsághoz eljutás.
Talán nem véletlen vannak, akiknek ennyi is elég, a kézzel- és ésszel foghatót szeretik, e két oldalról teljesen feltölthetik lelkük, úgy vélik, ami ezen túl van, csak képzelődés.

Aztán üresen marad a lelkük és életük – mondhatjuk rájuk, nem elég magas szinten élnek, azért jutnak kiüresedett állapotukba, de lehet, más a megoldás, lélekmélység felé

venni az irányt, mégha azt nehéz is kijelölni, és amiről csak össze-vissza hallunk beszélni, lemenni alfába, tudattalan mezejére, kapcsolatba lépni túlvilági tényezőkkel.

Persze hogy megriad tőle a többség, nem segít az sem, ha szellemi jellegű múltidézésbe vonnának bennünket, a jószándék nem elég itt, felhasználandó minden eddigi igaz tudás.
S azt ki fogja hozzánk eljuttatni, kérdik sokat csalódott társaink e téren, mert állandóan új felfedezésekkel bombáznak bennünket, hogy dobjuk el, írjuk át, mit eddig tudtunk bármiről.

Itt van a dolog nyitja, ebben áll a nagy titok, hogy sose várjuk mástól a megoldást, nekünk kell utána mennünk a lelkünk nyugalmának, ahogy testi tornát sem végezhet el helyettünk senki más.
Hová és meddig kell érte menni, nem mondhatja meg senki számunkra, de hírlik, hogy befelé van az út, benyomásaink emléke erdejében, s ha az aljnövényzet bozótos, ne fordulj vissza.

Tehetsz megkülönböztetéseket, mint a tárgyak esetében, szétválogathatod régi fontos események képét ezernyi közeli érdektelenségtől, meglátható életed alapvető értelmét.
Kapcsolódásokat múltbéli kiválóságok beléd égett élményéhez személyek és eszmék tekintetében, saját elhatározásaid, villámszerű belátásaid menetét, sorsát.

Kívánhatod a sosemvoltat, elérhetetlent, imába foglaltan vagy ésszerű érveléssel, meggyőzve magad, hogy ezt kell eztán képviselned, teljes erővel, hogy elkerüld a lehetetlent.
Olyat ne akarj és ne sajnáld, hogy nem sikerül, helyezkedj bele saját képességrendszeredbe, kerülj tisztába vele, hogy valójában ki vagy, s mi egyáltalán az ember, világ észárnyéka.

Arra, tudod, nem tudsz rálépni, ne is akarj, de minden hatást adóra terjedjen ki figyelmed, magadra viszont te légy a legnagyobb hatással, eme mélységből kiáltva fel magasságodhoz.

Mennyit látunk előre, s mennyit nézünk hátra, nem igazán érdekfeszítő kérdés önmagában, az sem, hogy oldalra, széltében tekintünk természetes módon gyakran, és még van sok irány említetteken kívül, északkelet, délnyugat, és a többi, de ha tengerre hajózol, észak-északkelet, északkelet-kelet és hasonlók révén finomodik út- és célmeghatározás.

Tehát könnyen belátható törvényszerűség, hogy nagyléptékben pontosabb iránykijelölés szükséges, mint kicsiben, illetve már meglévő utak esetében megszoktuk, hogy vannak, és fel sem merül, hogy másfelé menjünk, nem toronyiránt fut az út mindig persze, kikerül akadályt jelentő tereptárgyat, de térképet nézve hajlamosak vagyunk egyenes vonalat húzni.

Ami a tengeren viszont érvényes gyakorlat, de ott kell aztán igazán észnél lenni, mert egy-két fokot hibádzik a haladási nyilunk, s az út végére érve másik kontinens köszönt.
Nohát, mindezzel ugyanígy kellene lennünk az elvont, gondolkodási területen is, egyrész tudatosítani, ha nagyarányú a tárgykör, s akkor nem elnagyolt döntésre bízni magunkat,

hanem megkeresni a jelenség saját szintű mozgás-összefüggés szerkezeti elemeit, s azok közötti szerepünk, beavatkozásunk számára megtalálni a helyes lépéseket.
Mi kicsi, kisebb, vagy nagyobb, netán óriási, célszerűen megválogatott és eredményes legyen, hogy kitartson az erőnk, létrejöjjön a kívánt cél, teljesülhessen az elképzelésünk.

És másrészt ebben nagy szerepe lehet az okos oldalpillantásoknak, hogy mire számíthatunk, és kire, a múltbanézés sem öncélú ábránd, de bizony minta és tapasztalat felidézés.

Az is fontos, hogy lássuk a végét a dolognak, mikorra sikerül, ne legyen belőle, amint sokszor előfordul, például végetérhetetlen építkezés, hogy soha nincs befejezve a ház.

Körbe kell tekintenünk, szemellenzőtlen, hogy bele lássunk a rejtett zugokba is, hittel fordulni ismert dolgok felé, köztük kell legyen még valami, újabb bolygó, létfontosságú szer. Emlékezés-nyilvántartás egyoldalúságát is le kell győznünk, a csak a szépre emlékezem helyett, jó és rossz között meglátni fokozatot, és vállalni mindent, ami elvezetett eddig.

Beszűkülésmentességünkhöz pedig, ha lehet, afelé kell törekednünk, hogy elérjük, gömbnek lássuk a világot, melynek közepéből nézünk minden lehetséges sugárirányban kifelé. Ekkor lehetünk megelégedettek magunkkal, lesz igazán jelentősége az életünknek, így ott megtalálhatjuk boldogító helyünket, és minden mást, amit létezésünk nyújthat nekünk.

Mennyit látunk előre, s mennyit nézünk hátra, nem igazán érdekfeszítő kérdés önmagában, az sem, hogy oldalra, széltében tekintünk természetes módon gyakran, és még van sok irány említetteken kívül, északkelet, délnyugat, és a többi, de ha tengerre hajózol, észak-északkelet, északkelet-kelet és hasonlók révén finomodik út- és célmeghatározás.

Tehát könnyen belátható törvényszerűség, hogy nagyléptékben pontosabb iránykijelölés szükséges, mint kicsiben, illetve már meglévő utak esetében megszoktuk, hogy vannak, és fel sem merül, hogy másfelé menjünk, nem toronyiránt fut az út mindig persze, kikerül akadályt jelentő tereptárgyat, de térképet nézve hajlamosak vagyunk egyenes vonalat húzni.

Ami a tengeren viszont érvényes gyakorlat, de ott kell aztán igazán észnél lenni, mert egy-két fokot hibádzik a haladási nyilunk, s az út végére érve másik kontinens köszönt. Nohát, mindezzel ugyanígy kellene lennünk az elvont, gondolkodási területen is, egyrész tudatosítani, ha nagyarányú a tárgykör, s akkor nem elnagyolt döntésre bízni magunkat,

hanem megkeresni a jelenség saját szintű mozgás-összefüggés szerkezeti elemeit, s azok közötti szerepünk, beavatkozásunk számára megtalálni a helyes lépéseket. Mi kicsi, kisebb, vagy nagyobb, netán óriási, célszerűen megválogatott és eredményes legyen, hogy kitartson az erőnk, létrejöjjön a kívánt cél, teljesülhessen az elképzelésünk.

És másrészt ebben nagy szerepe lehet az okos oldalpillantásoknak, hogy mire számíthatunk, és kire, a múltbanézés sem öncélú ábránd, de bizony minta és tapasztalat felidézés.
Az is fontos, hogy lássuk a végét a dolognak, mikorra sikerül, ne legyen belőle, amint sokszor előfordul, például végetérhetetlen építkezés, hogy soha nincs befejezve a ház.

Körbe kell tekintenünk, szemellenzőtlen, hogy bele lássunk a rejtett zugokba is, hittel fordulni ismert dolgok felé, köztük kell legyen még valami, újabb bolygó, létfontosságú szer. Emlékezés-nyilvántartás egyoldalúságát is le kell győznünk, a csak a szépre emlékezem helyett, jó és rossz között meglátni fokozatot, és vállalni mindent, ami elvezetett eddig.

Beszűkülésmentességünkhöz pedig, ha lehet, afelé kell törekednünk, hogy elérjük, gömbnek lássuk a világot, melynek közepéből nézünk minden lehetséges sugárirányban kifelé. Ekkor lehetünk megelégedettek magunkkal, lesz igazán jelentősége az életünknek, így ott megtalálhatjuk boldogító helyünket, és minden mást, amit létezésünk nyújthat nekünk.

Ahhoz, hogy szellemes legyél, bátornak kell lenned, hagyni elszabadulni benned a gondolatot,
a dolgok felszínéről a mélyükbe kell menned, nyelvjátékba terelve közölni gondolatod.
Magad is megleped ezzel a teljesítménnyel, eleinte nem tudod még, mi lesz majd belőle,
szokásosan indul, nincs benne semmilyen kényszer, de észreveszed, hogy nem vagy a szabályok őre.

Rákapsz az ízére rögtön először, amikor kiforgatod a szavak értelmét próbaképpen,
túlságosan megviseli a lelket a szigor: az legyen a földön, mit tételeznek az égen.
Ösztönöz, hogy a társak vevők az ilyenre, színesíted vele a szürke hétköznapokat,
megnevetteted őket, emelkedik a kedve, kit megérint elmésség, nem lanyha észalkonyat.

A kép a lelke, motorja kifigurázásnak, találó legyen, de messziről jövő hasonlat,
mi még nem jutott eszébe addig senki másnak, idült képtelenséget tárgyiasító mondat.
Ilyenkor a karikírozásnak nincs határa, isten ments, valaki komolyan magára vegye,
csak ahogy fogadják, azzal együtt van hatása, nyakig a slamasztikában, mint Sarkok jéghegye.

Persze önkigúnyolás is olykor szóba jöhet, esetlenségünket szeretjük így bemutatni,
mikor csőstől jött a baj, balszerencse-köteg, vagy hogy miként kell a legnagyobb ziccert kihagyni.
Szeretjük tehát a temető mellett lakókat, de a komolyságokat halászót sem vetjük meg,
ki a bölcsesség tavába öröm csalit lógat, s hagyományos túlvilági hangokra nem süket.

De nem viccmesélőkről van szó, finomabb humort kíván az igényes és emelkedett figyelem,
mégis olyat, hogy megkapjuk fejünkre a dudort, ütnek, elmefordulat elviselhető legyen.
Jó így kilógni a sorból, áthágni elvárást, a szellem napvilága nappal is világítson,
eredetiség úszhat meg unalmassá válást, meg aztán hogy minden helyzet valamit tanítson.

Önellátásra ma már kevés a lehetőség, öngyógyításra csak részlegesen, megelőzést
kell gyakorolni, ami nagy önfegyelmet kíván, élelmet termelni teljeskörűen nem lehet.
Régebben csak a fűszereket, ipari termékeket vásárolták boltban kistermelők,
no meg könyveket, sokszor csak egyetlen Bibliát, de a gyári munkások régóta minden(v)evők.

Mégis felütötte fejét a divat, hogy kertben, sőt erkélyen is ültethetsz, majd szedhetsz friss ezt-azt
a konyhád számára, de annak nehézségét nem mondják el, ha belefogsz, akkor szembesülsz vele.
Ásás, permetezés már kora tavasztól, a gyom aztán kéretlen nő ezerszámra, majd szárazság
okoz gondot, nem beszélve vetőmagárakról, drága kedvtelés ez, és inkább kevés sikerrel.

Ajánlanak tanfolyamokat, de attól nem lesz olcsóbb a folyamat, az egész újabb iparág,
kereskedés terület csábításának látszik, s bizonyára eltereli a figyelmet másról.
Arról, mennyire nincs ellenőrzés, számonkérés élelmiszereink esetében olyan szempont
szerint, amivel a saját kertészkedés előnyeit ecsetelik, vagy akkor az is igencsak drága.

Így keveset hallunk az iparszerű tévelygés felderítéséről és elítéléséről, a
törvények lazák ahhoz képest, ami történik, mesterséges ízek és adalékok mérgeznek.
Mérgezhetnek legalábbis, hiszen szervezetünk számára ismeretlenek, lebonthatatlanok,
felhalmozódhatnak bennünk, veszélyt jelentenek az egészségünkre, minek tiltása hiányzik.

És aztán a kiszolgáltatottság fokozódik annál, aki valamilyen érzékenység miatt
különlegesen előállított termékeket kénytelen beszerezni, cukormentest, stb.
Ott pedig az ár egekig nő, mert kénytelen megvenni, hiszen valamit neki is kell enni,
míg az egészséges választhatja az olcsóbbat, de mindketten tehát sokszor nem tudják, mit esznek.

Gyártók, forgalmazók végsősoron életünkkel játszanak, betegségként csattan rajtunk az ostor,
és a korai halál sem ritka, így fizetjük meg duplán az árát, hogy nem véd minket a törvény.
Pedig ahogyan a nyíltszíni erőszakot meg tudtuk akadályozni szigorú megtorlással
fenyegetve, van már elég eszközünk arra is, ha lenne akarat, hogy megállítsunk rejtettet.

Nem törődhetünk bele, hogy büntetlen maradjon, azaz fennmaradjon az élelmiszercsalás, mert
népirtással felérő bűn egyrészt, másrészt semmi nem indokolja, igazolja, hogy tovább tűrjük.
Hacsaknem az, hogy fegyverekre megy el a sok pénz, ami a megfelelő élelmiszertermelést
lehetővé tenné, ezért kap teret reklámok rémuralma, egyéb rémeket most nem említve.

A birtokomban lévő mesterséges értelem termékét olvashatod most épp e lapon, mert ez
az embertermészet saját megnyilvánulása, s nem jöhet máshonnét, mint mesterteljesítményből.
Ennek forrása nem az élettelen természet tehát, akkor sem, mikor istennek tulajdonítjuk,
és akkor sem, ha valakik az összes emberre hagyatkoznak az értelem kidolgozójaként.

Beláthatatlan ez, de ha már gazdája vagyunk, forrásaként is tekinthetünk magunkra joggal,
hiszen rajtunk, embereken kívül nincs, aki meg tudna érteni minket, állatot mi értünk meg.
Be is taníthatjuk, mint újabban a gépeket, de semmi újdonságot nem tudnak hozzátenni,
azt is mi találtuk ki, hogy gyorsabbak lehetnek nálunk kristályok, erősebbek igavonók.

Vagy robbanó- és villanymotorok, utcaseprő robotok meg nem érzik megszégyenítőnek az
aljamunkát, a vas és a bakelit kitartóbb, mint az izom vagy a csont, használjuk is ezerrel.
A lényeg, hogy nélkülünk nem lenne itt mindez a remek jószág, s amit élvezetesnek tartunk, a
finom nyalánkságok, a szép zene, festmények, egyáltalán a szellemi emelkedettségek.

A testi örömök általi kielégülés mellé jön a lélekegyensúly bizonyossága,
hogy megfelelünk a legtisztább erkölcsiségnek, miközben alkotóan viszonyulunk egymáshoz.
A többi értelmes emberhez, akiknek adni szeretnénk magunkból elsődlegesen, és amit
kapunk tőlük, nagy hálával köszönjük, mert tőlünk kevés jön, mialatt tőlük lényegében minden.

Külön kimeríthetetlen forrás társaságunk, közös életünk közlés és befogadás útján
egyesül világalkotóvá, berendezővé tevékenység állandó összehangolásával.
Ugye, milyen szépen hangzik mindez, ámde vannak, akik csak legyintenek minderre, vagy dühösen
acsarkodnak, hogy a sosem lehetséges álmát kergetem, nézzek szét, milyen gazember az ember.

Mennyire elvetemült, sikertelen megváltást emlegetnek, bár a világvallások a jóságot
képviselik, mégis a békétlenség, erőszak, népek kirablása, háborúskodás az irány.
Mintha az értelem nem is lenne ránk jellemző, eszetlen pazarlássá vált a gazdagság célja,
úgy van megszerkesztve a katonai hatalom, minden percünket meghatározza, hogy szolgáljuk.

Ám mégis az az igazság, hogy ilyen jólétben még sosem élt, s különösen nem ilyen sok ember,
viszont feleslegesen sok áldozattal jár ez, ha tehetetlenség dönti el a világ sorsát.

Mindenki értelmes önkorlátozása döntsön megismételhetetlen életünk szép javára,
hogy a kiegyenlítődés sebessége nőjön, érdemes legyünk embermivoltunk létére.

Ezernyi hamis riasztás már megtévesztő lett, nem a törékeny kismadárról van szó, akiből
ijedtében kiszakadt a téves jelzés és már nem vették komolyan, ha igazi bajt mutatott,
hanem a sok veszélyes kezdeményezésről, mi az új, mindent elsöprő világháborúnak, a
harmadiknak a kapuja, már nyakunkba vettük, megállíthatatlanul haladunk a vesztünkbe.

A szakértők naponta sorolják nekünk, hogy mi minden történt ilyen jelleggel, és csak azok
lélekjelenlétének köszönhetjük, hogy akkor azt megúsztuk, akik azóta is ezt csinálják.
Feszegetik a határokat, biztonságügyi szakértők szerint mérve, hogy meddig mehetnek el,
mert nekik az előnyös, hiszen a többiek meg fognak rettenni, s kihasználják az előnyüket.

Az pedig a gátlástalanság, embertelenség gyakorlatának következménynélkülisége,
éppen a biztonságra hivatkozva nincs ellen-intézkedés, így aztán egy bolond százat csinál.
Mi meg csak nyeljük és nyeljük az emészthetetlent, magunkban forrongunk, de nem törünk ki, megfontolt
érdekünk a hallgatólagos beleegyezés, „eddig még jó” állapot, ne szólj szám, nem fáj fejem.

Lelkünk mélyén tudjuk, érezzük, egyszer majd ránk is sor kerül, ahogy a házat letaroló vihar
valamikor meglátogat bennünket, sőt lehet, annál hamarabb jutunk háborús vészhelyzetbe.
Különösen, ha már alsó és felső szomszédunk átesett, vagy éppen átesik ilyen halálos
megpróbáltatáson, s könnyen belerángatódunk, ha nem vigyázunk, vétlenül akár, a nagy bajba.

Élnünk kell persze tovább megszokott életünk, de tenni róla, hogy valóban kimaradjunk onnan,
miközben minden jóakaratunkkal fordulunk feléjük, lehetséges támogatást nyújtani.
Egységben tegyük, különben éket vernek közénk, akiknek ugyanúgy eszközként szolgálnánk, mint a
már élethalálharcukat vívók, halottakkal, sebesültekkel a lelkükben élve lévők.

És nincs megállás a gyilkolásban, pusztulásban, a szemünk láttára roppannak meg a nemzetek,
mint mikor úszni nem tudók vergődnek a vizen, ideig-óráig bírják, aztán mélybe hullanak.
Ámde mi tudunk úszni a népek tengerében, jópár ezer éve bizonyítjuk itt, e csendes,
hegygerincekkel védett igen nagy medencében, mindig menedéket nyújtva a menekülőknek.

Ez kötelességünk, feladatunk, ne bújjunk ki alóla azzal, hogy elkövetők oldalára
állva éppen hasznot is húzhatnánk, mert az nem más, mint hullarablás, aztán mégis sorra kerülnénk
mi is, belekeveredve, veszélyesen közel vagyunk ugyanis, s ez nyilvánvalóan kötéltánc
most is, lélegzetünk visszafojtva figyeljük a mutatványt, mi szükségszerűen fejünk felett folyik.

A nyomtatott áramkör lehet szemléletesebb, mint a vezetékek gubancos hálózata, ha
közösségünk legfontosabb döntéséről szólva hasonlatot keresek, hogy kifejezzem vele.
Egyrészt a rendszerezettség szilárd állapotát, másrészt a változtathatóság korlátait, mert
lelki-szellemi összefonódásunk egymással s a valósággal sokkal erősebb, mint gondolnánk.

A világ maga lesz a változatlan alaplap mire meglátásaink törvényeit nyomtatjuk,
nem a levegőben lógó drótok ezek tehát, kimozdíthatatlanok, legfeljebb eltörhetnek.

Akkor a forrasztást időközi választással lehet elvégezni, de ahhoz egész korszaknak kell eltelnie, végbe mennie, hogy a teljes hordozót, valakik cserélni valónak véljék.

Ami nem is lehetséges, mert a világ örök, mégis megpróbálták a történelemben párszor, nem kétes sikerű lett, mint híveik mondják, hanem egészen nagyarányú káros rombolás. De ebből azóta sem tanul megfelelően az emberek nagy része, akiknek mindegy, hogyan, csak jöjjön el a szabadulás jelenükből, mi elviselhetetlen nekik különféle okból.

Ám feltárva ezeket az okokat, biztosan hamarabb s könnyebben lehet megoldáshoz jutni, mint az egészet összeomlasztva cserét kezdeményezni, sőt üres lap megsemmisíthet, vagy messzebbre visszavethet, mintha nem indult volna szélsőséges irányban az akaratunk. Több rétegűvé fejleszthető a szerkezetünk, jó gondolat kilép minden korlátból, mederből.

Nem le-, hanem meggyőzni kell előadójának minket, s bizonyára köztünk is vannak okosak, kiket megkérdezve együtt kell a lehetséges legjobbat elérni elvben, majd a gyakorlatban. Csak a keretét kijelölni gazdag életünk kedvébe járva, mert hogy mi van a fejekben, a tartalom már mindenki saját teljesítménye, szabadsága mindenkor boldogság feltétele.

Hogyan szentelhetnéd meg jobban a napot, mikor születtél, mint hogy megünnepled ama szentnek a névünnepét, akiről az a nap nevezetes, a naptár, az évkör neked kitüntetett helye.
Bár ez az összefüggés ilyen pofonegyszerű, de közben szentséget hordozó, nincs köztudatban már, a fejlettnek mondottak nem ünneplik saját névnapukat, világnappal akarják pótolni.

A kettő majdnem ugyanaz, csakhogy a szentség régi korokat is megidéz, fájdalmas vértanúság, bátor kiállás a hitrendszer mellett, s egyéb, szép mozzanatok társulnak előbbihez mintaként, míg utóbbi személytelen, valamilyen elvont fogalom, érték, esetleg esemény figyelmet irányító szándéka hozza létre, javasolja, de láthatóan kevés sikerrel, mert szervetlen.

A szervesség itt az életbe beágyazódást mutatja, ahogy napjárástól függő időjárás alakítja életünket, melyet mi töltünk ki és be szükséges és odaillő cselekvéssel.
Nem úgy, mint a modern világban, mikor az újat a régi megsemmisítésével vezették be, hanem összefoglalóan a szent alakjában megjelentek ama nap jellegzetességei.

Határpontok voltak ezek, mit kell elkezdeni, vagy minek kell addig megtörténni, befejezve a folyamatokat, lehetőleg ősz végére és indulni tavasz elején, vetőmagot vetve, tyúkot tojásra ültetve, rendezni mindent évvégi hálaadástól sötétűző téltemetésig, tavaszköszöntéstől gyümölcsfaoltásig, állat-sereg legelőre kihajtástól számadásig.

A nyáridő mindig az emberkapcsolatok csúcsát jelentette, szerelem idejét, hosszú napfényt és rövid éjszakát, zöldbe boruló természetet, oltáriszentség elé virágszőnyeg terítést.
Sarlós Boldogasszony az aratást segítette, nyári munkák, őszi betakarítás mind-mind jó részletességgel megjelent, s nemcsak népünknél, de klasszikusnak mondott korban, mitológiában.

Mennyivel élénkebb, érdekesebb lenne mindezt felidézni, mint világnapot ünnepelni, és mi reménykedhetünk, mert él még nálunk névnapi köszöntés érzelme, töltsük meg hát tartalommal.
S az a név tehát a születésnaphoz kötöttként értett, egy embernek egy ünnepnap elegendő, feladat magyar és idegen névegyeztetés, naptár s évköri idejének kijelölése.

Olyan a műveltségünk, mint a párolgó tenger, kilép önmagából, felszáll és sokakhoz eljut,
messzebb, mint ameddig a történeti szem ellát, mert sokkal hosszabb időt ölel át, mint gondolnánk.
És mint felhőből az eső, más vízre, sziklára, és termékeny talajra hullik, áldást hoz rájuk,
akik befogadják, odavitték, közvetítik, egyaránt, magas színvonalon képesek élni.

És felfoghatatlanul gyorsabban szaporodnak, mert a termékenység megokosodás függvénye
valójában, nem elemi ösztön, mert ha nincs mit enni, mindenféle létszám lecsökken, az emberé is.
Növényzet elsatnyul, állatfajok kihalnak, ha szárazság sújtja azt a tájat, vidéket, de az
embernél ezt nem szokás figyelembe venni, hisz ama pusztaság halma mélyén kincset találtak.

Valódit, aranyat, ezüstöt, drágaköveket, pénzes csuprot, míves kardot, lófej s lószerszámot,
elhantolt vezért, ámulva, csodálkozva, s nem tesszük fel a kérdést, honnan a kincs, kit raboltak ki érte.
Merthogy az aranybányák messze távol működtek, sőt inkább csak folyóhomokból mosott
aranyat látunk, helyette a szervezettséget dicsérik, hadsereg szerűen, hadi alárendeltségben.

Ez tehát nem a termelés megszervezése volt, termékeket egyszerűbben biztosított fegyver,
odaadta, akinek kedves volt az élete, közben a családjának alig maradt valami.
Hogy maradjon, ahhoz ki kellett találni újabb hasznos eljárásokat, amivel tartósított
élelmiszert el lehetett dugni rabló szem elől a föld alá, ezt sem kutatja senki.

Mert tiszteletlenségnek vélik a gazdagságban hívők a régi gazdagok iránt, ami aztán
olyan elviséget öltött a modern korban, hogy ne firtassuk, mint szerezte első millióját.
A műveltségfelhő tehát szétvitte jótékony hatását, de csak tőlünk látjuk, hogy így önzetlen
ajándék máshová jutott, onnan visszafelé már hódító hadak jöttek, barátságtalanul.

Itteni megnőtt földműves lakosság egy része keresett fel a jégkorszak elmúltával addig
művelhetetlen földeket, lakta be azokat, s nem először történt e jegesedés–olvadás
Erre mutat életmód megalapozottsága, minek visszatérte lehetősége előttről
maradtak szerszámok, mintha ma elzárva várná okostelefonunk, hogy legyen végre villany, ha

a háború körülöttünk felrobbantott minden erőművet, s tudjuk, mint kell visszaállítani,
de évtizedeket vesz igénybe, a jégkorszak elmúltát a tudás százezer évig kivárta.
Ezt a mi nyelvünk ősisége ugyanúgy tudja bizonyítani, mint az emberiség millió
éves fennmaradása ugyanolyan anyagi és éllatani feltételek között bolygónkon.

Túléltük tehát a természet kilengéseit, az emberi magatartását is túl fogjuk, de
tudatosítani kell: az erőszak nem pálya, lelkünket békés szellemiség őrzi, táplálja.
Ilyennek ismeri meg, aki nem hamisítja, a magyart, és ez tehát nemcsak minket jelent, mert
a jóság – paradicsomából szétáradva – nyert folytatást zordabb vidékeken, testvéreink ők.

ᐱᖁᐱᐱᑐᑐᘐᐱᚴ ᖶᑐᖁᖘᕼᔆᛁᓗᑐᕯ

Mondd el, mi fáraszt, s megmondom, ki vagy – most nem a testi elfáradásról van szó, aminél persze nagyobb
baj a kifáradás, hanem a lelki-szellemi gyötrődésről, amit néha nem tudsz elkerülni.
Fájdalomnak tehát túlzás mondani, kelletlen állunk hozzá, ránk erőltetik általában, de
nem mindegy, ki és mit, családtagnak, jóbarátnak többet engedünk, mint idegennek, szervezetnek.

Egy szervezet háta mögé bújók az igazán fárasztók, ha nem értünk egyet törekvésükkel,
és akkor már mondataikat is kín hallgatni, egyenkénti cáfolásukat el sem kezdjük.
Ez több, mintha vitatkoznánk velük, amiatt, hogy mi már előzetesen rendelkezünk elég sok
ismerettel róluk ahhoz, hogy megszólalásuk ne figyelmet keltsen bennünk, hanem elfordulást.

Olyan igenküszöb átlépés szerűség ez, nem a hallható tartomány elejére, hanem
azt túllépve erőben, hogy szakad a dobhártya, menekülünk, másik meg lelkünk tükrét karcolja.
Nyugalmat szeretnénk ugyanis, nem hergelést, elegendő megpróbáltatást jelent nekünk
a saját meggyőződés kialakítása, ha nem szeretnénk gyorsan, felszínesen ítélni.

És nem akarunk, mert kárát láttuk már többször is, vagy hallottunk, tanultunk ilyen esetről, félő,
hogy mégis erre akarnak rávenni most, ezért utasítjuk el zsigerből, ösztönösen, s undorral.
Igen, igen, ilyen súlyos az eset, mert tudjuk, milyen kis lépésnek, apró döntésnek látszik a
szavazatunk, amiből aztán óriásvárukat fújják fel, kiket hatalomba segítünk vele.

Szinte szabad kezet kapnak megbízásuk egész idejére, majd következő választás mondhat
ítéletet róluk, de addig elronthatják a többség életét, hisz' látszólag beleegyezett.
Azzal, hogy rájuk bízta a sorsát, ezért kell most, előtte megegyeztetni a magunk érdeke,
meglátása, véleménye részleteivel az ígéretet, s csírájában elfojtani, ha rossz.

Amit tehát annyira hamar, érzékenyen és felhorgadva észreveszünk, hogy kibontakozni
sem hagyjuk, benézni ördöglakba, összetevőkbe sem fogunk, sarkunkra állva őrizzük jogunkat.
Van ebben az önvédelem bizonyosságán túl még hatalmi fitogtatás is, a nép felsége,
megnyilvánulása, ő dönti el, kinek ad szót, üres hivatkozásnak nem ül fel, nem ad teret.

Ezért történelmi az alkotmány, hogy ne férjen közelébe, a nemzettesthez veszélyesen, ki
nem oda való, nem méltó, mert nem lát előre, nem néz hátra, sok nemzedékre, mint elődei.
Akiknek sem a népgyűlés, sem az országgyűlés nem volt, lesz fárasztó, mert létünkért szívesen és
fáradhatatlanul munkálkodnak, emelkedett erkölcsi hévvel az igazságot képviselve.

Ha elképzeljük, hogy unokáink számára az iskolai tananyag már tartalmazni fogja
a teljes magyar történelmet, határozzuk meg, még mennyi minden kerüljön be, s mi maradjon ki.
Utóbbival könnyebb dolgunk lenne, mégis kezdjük előbbiekkel, mert igen nehéz felsorolni,
hiszen az elejétől kell kezdeni, kőkorszak végétől legalább, ha őshonosságunk valós.

Már akkor történt egy búcsúzkodás, véglegesnek talán nem gondolták, átmentek a nagy hegyeken
a rénszarvasokat hajtva melegedés elől, ne betegedjenek meg patájuk pudvásodván.
„Nem megyünk messzire", mondták, de folytatódott a forrósodás, így aztán mára a Sarkkörön
túlra szorultak, s ellenkező irányú mozgást hirdetnek róluk áltudósok, földhözragadtan.

Ami tehát nem földművelést jelent, viszont az akkor ittragadtak átvették ezt a délebbről
idejövő találmányt, gabonamag elvetést, sokasítást, állatnak abrak, nemcsak legelő.
Azt az életet be kell írni a tankönyvekbe, ami akkortól kibontakozott tájainkon,
mert az itt megszaporodó emberek jutottak el mind a négy irányban tengerig, óceánig.

Vitték a könnyebb, mert megokosított életmód ügyességeit, szokásait, de természetes
velejáró erkölcsi magasságot is, mai alantasságokhoz képest, békésnek mondhatjuk.

De ez nem jó szó akkorra, mert nem volt háború, a testvériség gyakorlata hozta gyümölcsét,
ma azért nem akarnak emlékezni erre, mert hát szégyenben maradunk, ha felidézzük őket.

Ugyancsak hasonlóképp járunk, de vállalni kell, hogy abból a régiségből a tevékenységre
is pillantásokat vessünk, felvillantva, milyen nagy sokoldalúságról van szó, találmányokkal.
Persze, későbbi világ is tele van ezekkel, és már nyilvántartják, dicsérik a maga helyén,
de az alapvetőket mégiscsak onnan hozzuk, érdemes felidézni létrejöttük miként jét.

Amit a használt eszközökből s eredményükből tudunk visszakövetkeztetni, visszaépítve
házaikat azok régészeti nyomaiból, és kézbe véve az akkori kőszerszámokat.
Voltak már kísérletek, elég szórakoztatók, megpróbálni hasonló körülmények között az
életet, igen sok tanulsággal jár az ilyen nem kis odafigyelést kívánó múltbanézés.

Főként az eszmei színvonal azonossága, sőt előnye a maihoz képest szembetűnő,
mennyire a földön jártak, talajt érezve a lábuk alatt, s az eget nem különítették el.
A magasság nem volt kiemelt oldalirányú távolsághoz képest, a ma látszólagos volt a
valóságos, evilági, s az innenen túli azzal jött létre, hogyha lehunyták a szemüket.

A gondolat tárgyi világ képeként szerepelt, emléket és előrelátást ezzel alkottak,
nem foglalkoztak a sosemvolttal, nem hittek a lehetetlenben, élményt nem vágyakozás adott.
Utólag isteni világként ábrázolták, hol minden megtörténhet, mit eszes akarat akar,
mítosz, rege nem üres visszavágyódás volt, de boldogtalanná váló életből szabadulás.

Romlás romjaiból vissza a paradicsomba, isten virágoskertjébe, amit mennyországnak
kezdtek hirdetni a halál utánra, letéve a földi élet, magasabbrendű vár ránk valahol.
Idáig azonban el kellett jutni valahogy, tökéletességből a szerencsétlenségbe, a
a keveseknek járó kiválóság korszakába, mikor más mindenki nekik válik szolgájukká.

E szolgálatot mint miránk egyedül jellemzőt kell kihagyni a jövő tananyagából, magunk
szabadítottuk ki magunkat fegyveres hódítók fogságából, szabaddá téve közakaratot.
Rendelkezésre áll sok, ezt bizonyító adat, le kell hántsuk az ezt tagadó eszmebilincsünk,
saját múlt mellett másokét is igazzá téve, mert az igazság emberi túlélés záloga.

A mi szavunk le van foglalva minekünk, épp mink vagyunk, akik valójában értelmességet, észt
gyakorlunk, tulajdonlunk, mesterségesség miénk, ne adjuk, nem adjuk át semminek magunk helyett.
Mesterei lettünk a gondolkozásnak, növény- és állatvilág anyagcseréjén úgy túllépve,
hogy magunk alkotunk élethelyet magunknak, nincs röghözkötöttségünk, belső természet pórázunk.

Külső határainkat belátjuk, testi mivolt és ahhoz szükségességek sokszorosan felülmúlt
adottságainkká váltak, mivel elmeszüleményt használati eszközzé tudunk alakítani.
Füveket – odafigyelve magjuk vetésére – élelemforrássá, de állatokat is persze
tűzhasználattal, és betegségeket gyógyítunk, napra pontosan tervezetten éljük életünk.

Élőállat szelídítéssel erőforráshoz jutottunk, de a víz erejét is felhasználtuk,
hogy a csónakot képes fenntartani, aztán a gépesítéssel újabb segítséget szereztünk.
S ezen a pontos fordulat állt be felszínesen látók szerint, önmagától mozgónak nevezve
a járműveket, megtévesztették önmagukat, mintha azokban nem elmés szerkezetünk járna.

Üzemanyagból erőt termelve, s igen könnyen meghibásodva, minek javításával tovább
tudtuk fejleszteni, vagy újabb jobbra cserélni, egész addig, már szavunkra hallgat, mint a kutyánk.
De a kutyánk nem mi vagyunk, mi nem vagyunk kutyák, értelmi fölényünk lelki megnyilvánulásunk,
amit elnyomó szokásba jött nem elismerni, tudásunk fölöttes szellemből eredeztetni.

Ám ennek bizonyítására még nem került sor, mert az ilyen kapcsolódás túlvilágivá vált,
vallást alapított, mint a mi helyünkbe lépő, nagybetűs MI is akként szeretne szerepelni.
Hogy létrehívói, kiszolgálói kapjanak még több támogatást, jutalmat és kitüntetést
emberközösségek részéről, ne vegyék észre, hogy megalázásszerűségben részeseltetnek.

Hogy újabb átcsoportosítás zajlik tudomány és haladás nevében, inkább álcája mögött,
lassanként kihúzva a talajt a lábunk alól, bolygónyi méretben megszerezni befolyást.
És ahogy a tudás terén már megszerezték a kizárólagosságot, szolgálatukra legyen,
de a nagyközönség felkészültség hiányában ne férjen hozzá, ezt most mindenkire kiterjesztik.

Ahogy a gazda gombnyomásra etet, mondjuk a tehenészetben, úgy bármihez hozzáférni
csak ellenőrzötten tudjunk, ahogy nincsenek már vadon legelő csordák, mi se legyünk szabadok.
Emberi sokaság, tömegméret eltakarja előlünk a lényeget, látszatra még nagyszerű
találmányok, építmények gazdagítják mindünk életét, bonyolultnak vagyunk kiszolgáltatva.

A szervezettség, mint a finom áramkörök is, létfeltétel lett, minek előteremtésére
már nincs elegendő erő és figyelem, kopik fegyelem, a rendszer összeomlása fenyeget.
És erre nem lehet megoldás a mi kényszerű lecserélésünk a döntéshozatalban művi
szintű kiszámolósdira, ugyanaz nem fogja megjavítani betáplálva, ami okozta.

Mert az adatfeldolgozás sosem gondolkodás, jelen lehet akár felfoghatatlan számosság
és elképesztő műveleti gyorsaság, attól még nincs benne erkölcsi súlyok mérlegelése.
Az érzéketlen számolgatás nem közömbösség, hanem rideg felelőtlenség, felelősség nem
vállalás, miközben jószándék hegyeket mozgat, a szeretet türelmes, tényleg mindent elvisel.

A visszalépést is megteszi, ha kell, nem áldoz fel milliókat, ha a jövő kimenetelét
fontolgatja, ámde boldogítani szeretne mindnyájunkat, minket, akik embernek születtünk.
A mi feladása így igen veszélyes lenne, én és te kimaradna a sejtelmes ő-ből, kit,
azaz mit kellene imádattal fogadnunk, most még meg tudjuk fékezni mögötte bújó őket.

Csodálatos lakhelyeink vannak városoktól falvakig, lakásoktól házakig, külalakjuk,
belsejük, mind embertalálmány, hosszú idős tapasztalat követelte találékonyságát.
Kényelem szempontja túlélésből származik, eleinte hótól, széltől, esőtől és fagytól
kellett védelemhez jutni, főként éjszakára, a vadállatoktól elkülönült biztonságban.

Megtévesztő a város neve, a várfalakat összetévesztik faluink falával, pedig az
karámszerű volt, faoszlopok sűrű sora, hogy egymást érintették, körben beásva a telekföldbe.[673]

[673] A telekföldek voltak, ahol előtte az állatokat deleltették, teleltették, a deleket, teleket töltötték, tehát állatták, és akkor az állatok jól megtrágyázták, erre költöztetve a falut sokáig bírta a kertművelést tápanyaggal a föld. Ez megfigyelték régészeink az Alföldön is.

Akkori kertes házak mindjét körülölelve, és a külső oldalra mély árkot is ástak, hogy
még medve se tudjon felmászni a meredeken, minek lassan mélyülő árok szélén ütközött.[674]

Csak a kapun lehetett ki- és bejárni, zárták éjjel-nappal, farkas és róka elől, idegent
alig láttak, csak a házalót, kitöltötte a megélhetési munka mindenkinek a napját.
Ezek a házak kényelmesek voltak, jó nagyok, kívül-belül fehérre meszelték a falakat,
sokezer éveseket ástak ki a régészek,[675] búsoskemencét is használtak bennük több célból.

Lakókonyha tele edénnyel, és tisztaszoba magasra vetett ággyal,[676] hol párnákat, dunyhákat
halmoztak egymásra, jelképekkel díszítve díszpárnákat, kamra, s udvaron melléképület.
Ebből több lehetett, istálló nagyállatoknak, ól disznónak, tyúknak, csűr a szénapadlás mellé,
hogy téli takarmány szárazon maradjon, de ott még szecskát is vágtak géppel, s kukoricát morzsoltak.

Összemosódik a régmúlt a nem is oly régi idővel, mit még én is átéltem gyerekként, mert
időtlen lett a falusi parasztélet, amit a kézművesek munkássága kiegészített.
Korábban csak kiskert fért el a ház mellé ősi falvainkban, később a nagyobb településen
a kiskertből virágoskert lett és nagyobb kertben termelték meg a zöldséget, s voltak gyümölcsfák is.

Ekkor már a saját portát is bekerítették, ne menjen ki az aprójószág, de a gyerek se,
aki az udvaron játszott, díszítették még a kaput is faragással, tornácot és házereszt.
Nem részletezek napi tevékenységet, mi az élet körül forgott, és e természetességbe,
békességbe csapott be villámként egyszer csak a fegyveres támadás, mérhetetlen kegyetlenség.

Vadállati emberek hatoltak a falvakba, s ha nem tudtak a zárt kapu miatt, felgyújtották
a faházakat égő nyilakkal, lángra kapott könnyen a zsindely, elpusztult az élet szentsége
is a halál fájdalma mellé, az újrakezdés a fegyveresek elvonultával igen nehézzé vált,
mert elrabolták a gabonát, elhajtották az állatokat, a semmiből kellett feltámadni.

Aztán a harcias támadók már nem távoztak el a vidékről, a környéken építették fel
kőből megerősített lakukat, azt nevezzük várnak, s a kastélyukat várfallal vették körül.
Katonák is laktak ott, s akkor kellett nagyobbra bővíteni, amidőn más támadók is ezt
az uradalmat elérték, a váralja népe bement védekezni, így jöttek létre városok.

A földműves eltartók és a várvédők együtt alkottak már közösséget, a várban az ipart
művelték, és a termékcseréhez pénzt használtak, az emberek szaporodtak, már nem ölték őket
rakásra a lakóhelyükön, mert a csatákat kivitték a mezőre, a határba, ott dőlt el,
ki lesz a győztes, az új úr, és a vesztesekkel szerződést kötöttek, mivel szolgáljanak nekik.

---

[674] Eddigi legnagyobb régészünk, László Gyula ásott ki Felgyőn ilyen sajátos körárokkal védett települést. És azt mesélte róla, hogy hosszan ástak enyhén mélyülő részt a kemény altalaj fölül a lazább földet elhordva, majd falba ütköztek.

[675] Lásd Darai Lajos: Miben laktak magyar őseink? *Acta Historica Hungarica Turiciensia* 36. évf. 3. sz. 2021. https://epa.oszk.hu/01400/01445/00063/pdf/EPA01445_acta_hungarica_2021_3_113-123.pdf

[676] V. ö.: Babilonban: „Az utolsó toronyban nagy szentély található, amelyben *egy magasra vetett ágyat* s egy aranyozott asztalt helyeztek el. Istenkép azonban nem látható benne. Éjjel egyetlen férfi sem léphet be ide, csakis egy helybéli asszony, akit az isten választott ki valamennyi ottani nő közül. Így mondják a khaldeusok, ennek az istennek a papjai. Azt is állítják – bár ennek nem adok hitelt –, hogy az isten minden éjszaka meglátogatja a templomot, és lepihen az ágyba. Ugyanez történik a helyiek szerint az egyiptomi Thébaiban is, és a Thébai Zeusz templomában is mindig hál egy nő. Mondják, hogy egyik asszony sem érintkezik soha férfiakkal.” (Dr. Márki Sándor: *Az ókor története.* Atenaeum, Budapest, 1910. Reprint: Laude Kiadó, 2000. p. 65.)

Majd a városokakók elöljárókat választva maguk közül, sikeresen alkalmazkodtak a
helyzetükhöz, bővültek, tudást halmoztak fel és őriztek könyvekben, vásárokon kereskedtek.
Így jutunk a mához, mai gyönyörűségekhez, ha lakóhelyeinkre tekintünk, külalak és
belcsín egyaránt vételen szépséget nyújt nekünk, de erre is fáj sajnos, újra, pusztítók foga.

Hovatovább iránytű nélkülivé válhatunk az életóceán közepén, sűrű erdőben,
sok egymásnak ellentmondó szempont lett érvényes, ráadásul a gyermekekre, csecsemőkre is.
Látunk a Földet fejetetejére állító térképet, űrből egész földrészeket fényképen,
a mi Napunknál milliószor nagyobb csillagot, Tejútrendszer egy a milliárd galaxis közül.

Ám kicsinységünkre hivatkozás szívütését nem oldja fel vagy közömbösíti megfontolás-
segély, számunkra adott természetmegismerés serkentése, szemléletünk megerősítése.
Hogy amit már tudunk, mert elérte tudományunk, emészthető közkincsként eljusson hozzánk, de a
többit, az ismeretlent is meghatározottan lássuk, és kezeljük saját kihívóságában.

Ezt a feladatot ugyan nem végzik el, de a bírálatukon, összeomlasztásukon viszont
nagy elánnal dolgoznak véleményvezérei erőszakos nézetrendszereknek, kereszténység,
keleti világvallások lealacsonyítván elbizonytalanítsák a hagyományok népét,
jobb világmagyarázat hiányát technikai fölény sivár hatalmával kívánják pótolni.

Ezzel aztán nemcsak lelki analfabétákat állítanak elő, akiket nem érdekel a
másik ember csak a versenyszellem tárgyaként, hogy miként győzheti le játékban s éles helyzetben,
hanem haszontalanságmezőre tereléssel, a felkínált emészthetetlenségek gépies
fogyasztásával érzelemhiányosak lesznek magukat magas polcra helyező áldozatok.

Legalább két nemzedék kezdett ilyen süllyedésbe, szülők felelőtlenül senyvesztik gyermeküket,
miközben a nagyszülőket károgókként szidják, de már a testi képességek sem fejlődnek ki.
A sokoldalúsághoz, amire kisgyereknek, fiatalnak szüksége van, figyelem, kitartás
és azt megalapozó állhatatosság, testi erő és összpontosítás kell alapállásként.

Csak ha kifejlődtek bennünk az emberré tevő alapzatok, kerülhet sor egyéni adottság
előnyeire építeni, mit most fordítva próbálnak, emberpalántákat magukra hagyva.
Ebből aztán az lesz, mint állatok az étel-hordó zajára megtanulnak felsorakozni,
bizonyos tevékenységre beidomulnak, de közben elsatnyul testük, elsorvad értelmesség.

Bizonyára nem ilyen következményt akarnak a szülők, mégis az iskolát is errefelé
taszigálják, tűrje el, szolgálja ki ezt a már tarthatatlan állapotot, észnél kell hát lennünk.
Elővenni, lobogtatni neveléselmélet minden korosztályra kidolgozott és érvényes
gyakorlati útmutatásait, képviselni, harcolni érte, mint már sokan, sokhelyütt teszik.

Ne a gyerek döntse el, hogy mi a joga, azzal a véletlen mozgással, amit most istenítenek
a semmilyen felelősséget nem vállalók, sőt a helyes úton jött eredményt kivételesnek mondók.
Megerősítendő mindenkiben az emberbe vetett hite, miből emberségességre több jut,
midőn majd az összemberi isteniként köszön vissza ránk, jóság és szépség végtelen forrása.

Ne a háborús eseményeket tálalják és a fegyvereket dicsőítsék – mint elrettentéssel
békét biztosítót – napi huszonnégy órában, hanem a béketeremtő szándékot és tettet.

Az állandó kiegyenlítődést, egyensúlyt a világ különböző területi állapota
között, a szellemi, testvéri egyöntetűség tényként érvényesülése termékeny áldását.

De sokkal tudatosabban, irányítottabban, mint ahogy ma, tehetetlenségi erő mintát
követve történik, alantas szándékokat meglovagolva, felerősítve gonoszságból.
Ki kell hirdetni, le kell leplezni kerékkötés haszonélvezőit, elfordulással szavazni
róluk, de ahhoz őszintén, megigazulva kell bajunkra írt keresni s megtalálni végre.

Lélekegyensúly megteremtődését természet ajándékának tekintik leginkább, szépséget
találni közeli és távoli környezetben, jóságot mindenre kiterjedő szeretetben.
Keresni kitartón, legyen mit mérlegre tenni, hová tolakszik, árad a gonoszság valamennyi
ága és boga, abból nincs hiány, letiporja a gyenge hitet, mint virágmezőt hadi horda.

Egyik oldali serpenyőben sem a természet önmagában a szerepadó, nem szolgál készen
előnnyel és hátránnyal, meg kell érte dolgozni, szívet kedves, vagy elvetemült helyzetbe hozni.
Utóbbi haszontalan, sőt igen káros munka, embermegalázó, míg előbbi a javunkra
irányul, de billegni látjuk a mérlegelést, bármennyire igyekszünk űzni jóemberkedést.

Időlegesen túlsúlyba kerül zaklatottság, haraguk félelemből fakadó dühbe fojtják,
akik nem a természettől születetten rosszak, nem önhiba, hogy igényük takarónál hosszabb.
De nem is a körülmények hatalmának átka, hogy az oltárnál nemet mond a kiszemelt mátka,
jobb ajánlatot vél felfedezni hazugságban, holott a boldogságnál nincs több hitvesi ágyban.

S aki úgy érzi, hogy nem tud eleget kívánni, a sokból, mi másnak van, saját sorát kivárni,
mert a sors beletenyerelt hibás életébe, hibát nem ő követett el, ez érvének éle.
Ő csak elszenvedte a bajt, amint sokan mások, felszínen nézve, hisz mélyre senki nem ásott
a vesztesek közül, nem maradt rá elég ereje, megcsapta bénító igazságtalanság szele.

Joggal, ha a szerencséseknek nevezettekkel égbe szállt a libikóka kétes szerkezettel,
s alul maradtra nem érvényes egyszer lenn, máskor fenn elv, de húzd meg, erezd meg ellenfogás, mikor kell.
Viszont ők a szent rendre hivatkozva tanyáznak egy-egy történelmi korszak csúcsán, életváznak
oszlopaiként, vállukon viszik a nemzetet, gondozzák a hitet, mit a nép jövőbe vetett.

S itt fordul meg, fordulhat lélek felé gondolat, minek tekintsünk egyes emberből lévő sokat,
közös belső, vagy idegen külső célért élnek, maguk lehetőt, vagy tőlük lehetetlent kérnek.
Teljesíthetetlennel legyenek sakkban tartva, kisebbrendűen sikerélményből kimaradva,
s az ebben a baj, hogy a sikerkényszer ragályos, pedig egyénre bontva ily törvény nem hatályos.

Egyénnek a személyiség felé kell kitörni, helyzete bilincsét istenhűséggel letörni,
amit a tökéletesség képzete biztosít mindenkinek, bár hazug eszmeiség titkosít.
Olyannyira, hogy legigazabb képviselőjét, ki földön járva hirdette a lélek őrzőjét,
a szeretetet mindenekfeletti urunknak, elveszejteni akarták, csillagát kihunytnak.

S ahogy kikeletkor a földből kibújnak magok, új élet serken reménységből, mit ránk hagyott
sok-sok nemzedék javítási szándéka, mi ellen az elnyomás már tehetetlen béna.
De csak akkor, ha ezt a közösségi létezést mi magunk kezdeményezzük, egyénieskedést
ránk szabott feladatteljesítésben kiélve, vágyaink lendítsenek tovább, szívlázban égve.

Amikor már minden tőlünk függ, ami emberi, a természet tápláló kenyerét kezünk szeli,
s oly szeletekkel tálalja, mit nemcsak érdemelsz, de miáltal közösségeden jó nagyot emelsz.
Így kerülsz egyensúlyba magaddal lelki téren, magadat mások feléd fordulásából méred,
s míg teljesítés közben elfelejtheted, ki vagy, egyenesen jó, hogy a természetesség kihagy.

Lehet, ez jobban igénybe veszi testi valód, de lelkesedésed elnyomja fájdalmi csalód,
ha visszahúzna, leállítva a cselekvésed, miközben nevedet örökkévalóba vésed.
Megfelelve minden kihívásnak vagy nyugalmas, nem így téve lenne életed igen unalmas
a természetre fogva, pedig testünk ajándék, miáltal élvezetbe csap át szellemi szándék.

Ha becsukjuk a szemünk, odalesz a látvány, de attól még a világ nem múlik el, s hogy hol marad
meg számunkra, valahol a lélek mélyén, vagy a többi érzékszervben, nem nagyon szoktuk vizsgálni.
Elvben, és sajnálatosan néha gyakorlatban, kikapcsolt lehet a többi érzékszervünk, tudunk is
vaksüketnémákról, íz-, szag- és súlytalan közeg előállítható, marad tehát lélekhelyszín.

De a kisgyerek meg azt mondja, „vagyok, nem vagyok”, amikor lehunyogatja és kinyitogatja
a szemét, nevetünk rajta, inkább hárításképp, mi nem foglalkozhatunk ilyen gyermetegséggel.
Hogy birtokolnánk világszületés és elmúlás varázskulcsát, kinyitva és bezárva kedvünkre,
fel sem merül, csak bölcselők, tudósok körében foglalkoznak valami hasonló őröltséggel.

Hallottunk erről harangozni, de figyelmünket más köti le, teljeskörűségre törekvés, mit
mások már elértek, teljesítettek, élet szempontjából szépet s jót, mi is birtokba vegyük.
Előttünk járó nemzedék minta és kortársi példa köti le időnket és erőnket, sokszor
az elérhetetlen után gebeszkedünk, pedig annál sokkal többet kaphatunk befelé nézve.

Elindulva az értékviszonylagosság útján, hogy egyre inkább szolgálattevőkké válnak
a testi örömök, hajtóerejévé járművünk röptének, amivel bejárunk szellemi tájat.
Ki-be kapcsoljuk a mozgásmennyiséget, váltva minőségre, nem hozzávetőleges művészi
teljesítményre, de igazira, bár alkotás nélkül, mert az szájbarágós, gyengébbek kedvéért.

Most, itt a jelenben, nem távolkeleti bölcsek beláthatatlanul ősrégi jelenségében,
akiknél egy életen át kellene tanulnod, hogy közelébe érj az elvonatkoztatásnak.
De csak az elrettentést célzó beszámolókban, nehogy erre a területre tévedj, erre add
fejed, elhatározásunkra nagy befolyással bíró tekintélyek gondoskodnak róla egyre.

Mi hát ez a tiltott gyümölcs, lelki tápanyag, mi már az Édenkertben sem volt elérhető, csak ha
fellázadtunk tiltó parancs ellen, amit meg is tettünk, mégis nehezen áll rendelkezésünkre.
Vajon mennyországi üdvösségbe betekintés vonzása vagy veszedelme-e a tudás, avagy
éppen ellenkezőleg, arra figyelmeztető, hogy most élj, mert elmúlásoddal megszűnik minden.

Ahogy azok számára, kik meghalnak, de az első emberpár előtt nem volt még emberhalott,
beletekintve a jövőbe, láthatták, hogyan szűnik meg minden annak, aki egyszercsak meghal.
Ennek nemtudása volt a paradicsomi szép állapot, utólagosan értelmezve, de ott
az állati lét túlhaladását jelentette, rádöbbenést a külső és belső valóságra.

Hogy minden külsődleges belső világunkhoz képest, idegen is, veszélyes is, ellenségességét
le kell győzni, csak a belső a miénk igazán, de nem vagyunk egyedül, hiszen van másik ember.

Ő bennünk, lelkünk mélyén él bennünk, nem a testi érintkezésben, és hogy folytonosságunk legyen, ezt kell fenntartani, ehhez járul örömhírként, Éva ténye: „anyának érzem, oh Ádám, magam”.

Nem kellett tehát keresni ezt az istent bennünk, aki a lelkünknek eszességében megfogant,
s belőlünk kisugárzó ereje ismeretlent ismertté tett számunkra, egyre nagyobb mértékben.
A külvilágot és önmagunkat egyaránt, de sohasem feladva a feladat vállalását,
hogy magunkban megismételt módon megszenteljük a létezés csodáját, istennek megköszönve.

Akinek a fénye belőlünk kiáradva az árnyékvilágot érzékeink útjába teszi,
hogy feldolgozzuk egyre látványosabb adagban, egyre nyilvánvalóbban, hogy kedvencei vagyunk.
Neki is, akit magunkban megtalálunk, s annak is, mit magunknak általa teremteni tudtunk,
de tudva már, hogy ennek végtelensége soha meg nem álló folyamatban egyesül kint és bent.

Növekedés és gyarapodás életünk kulcsa lett, mintha megnyitna minden kaput boldogsághoz,
sőt a legfontosabb célkitűzés, hogy alá kell rendelni neki mindent, még az életünket is.
Mert ez az élet törvényként mutatja többletét minden aratáskor, állatszaporodáskor, így
szembe menni látszik a valósággal, aki nem fogadja el, tehát túlnyomó többség igen.

És közelről megnézve a folyamatot, szintén azt látjuk, hogy miként lesz a magból csíra és majd
egyre nagyobb növény, megnő a terhes nő hasa, meg össznemzeti termékérték is emelkedik.
Tanuláskor folyton telik a nebuló feje tudással, mennél több az ismerete, annál több
társítható hozzá, megjutalmazzuk a tudóst tisztelettel, tekintélye egyre nő korával.

Az emberiség összlétszáma pedig kétséget kizáróan most a legmagasabb története
során, mindenütt a termelés kiterjesztését látjuk, hogy javakban korlátlanul dúskálhatunk.
Ezzel szemben az újkor hajnalán mily kevesen voltunk, fehér foltokkal jelöltük a térképen
Afrika és más földrészek ismeretlen, bár nem lakatlan tájait, járhatatlan őserdeit.

A középkorban pedig olyan kevés tudás állt rendelkezésre, hogy a megélhetésért kellett
csatába menni egymás ellen, kifosztani ostromlott várat, elhajtani állatot, embert.
Az ókor ugyan klasszikus, szép arcát mutatja felénk, de csak mert felújították istenekkel
teletűzdelt világukat mintaadónak, a mítoszokat világirodalmunk alapjának.

Az őskorban pedig igen kevés embercsoport barangolt vagy csatangolt a hatalmas Földön, s a
reménytelenség jellemezte kicsinységüket, minden téren igen kevés lehetőségük volt.
Ama ősrégi ember tele félelmekkel és hiedelmekkel, vadállattól, villámcsapástól
képtelen volt védekezni, csoda, hogy életben maradt, sokára indult be valódi haladás.

Mindezt felszínes, érdek diktálta növekedés mondatja, hangoztatja, igaz, hogy jó régóta,
de nem mindenütt, csak azok részéről, akiknek a modern világ küszöbén vezérszerep jutott.
Valóságos fejlesztésre fordították addig felhalmozott aranyukat, ami csak fedezet volt,
de elhitették, hogy elegendően sok a sok nagyralátó tervük megvalósítására.

Városokat bővítettek és rengeteg újat alapítottak, kézművességük felváltotta
az ipari termelés, közlekedés mezején a találmányok sosem látott eredményt hoztak.
Mint az egynyári növényeké, olyan gyors lett a növekedés, elhitették, hogy mindenki meg tud
gazdagodni, aki nem marad ki az áradat táplálásából, életük beteljesíthető.

Észrevétlenül tört utat tömegcselekvésben és törekvésben az istenbe vetett hitet és
a gondviselést felváltó új ígéretvallás, a korlátlan növekedés Új Paradicsoma.
Nem az Olümposz, nem a Valhalla, Eldorádó lett az ígéret földje, vasutat fektettek le
Távol-Keletre és Vadnyugatra, gyarmatokat teremtettek és rabszolgamunkát végeztettek.

Minden rendben lévőnek látszott, megváltották a világot gyakorlatban, nemcsak erkölcsileg, úgy
hitték, látták, amikor egyszercsak elfogyott a lendület, határához ért a behatolás
az ismeretlenbe, körbeértek a földön, nem maradt hivatkozás a kegyetlenségre, utol-
érte a szekér a lovat, hírét a hazugság, divatba jött szemellenző helyett észkritika.

Körforgást észleltünk földön éppúgy, mint az égen, hogy növény növekedése tápanyagot kíván,
szoros kapcsolatban az állatvilággal élnek, nélkülük a teremtés koronája éhen hal.
S fennmaradni csak akkor lehetünk képesek, ha az anya áldott állapota többé nem terhes,
a ma ritka természetességet szaporítjuk, s lélekben gyarapodunk végtelen isten felé.

A gyermekeinket annyira féltjük, hogy szinte mindent megtiltanánk nekik, persze minden rosszat,
ami velünk megtörtént, mert azt gondoljuk, hogy meg tudjuk óvni őket a bajtól, ha közbeszólunk.
Hogy ne tedd ezt, ne tedd azt, maradj ki a balhéból, ne menj oda, ne keveredj bele, ne izgasson fel,
amiből majd hamar kiábrándulsz, felejtsd el a szerencsét, ne higgy megtévesztő dajkamesékben!

Csak a munka, a szorgalom hozza az eredményt, légy kitartó, ne hagyd abba, mibe belekezdtél,
a most hozott áldozatod megtérül jövőben, hogyan leszel komoly ember, ha mindig hülyéskedsz?
Az iskolában igen hasznos jól viselkedni, mert a tanárok megjegyzik maguknak, ha oda
nem valókkal megzavarod a tanórájukat, egyébként felnőttektől sokat lehet tanulni.

És a nagyobbaktól, se ne kezdj ki velük, kerülj csoportokat, akik isznak, kábítóznak, aztán
már nem tudják mit csinálnak, odáig sose juss, hogy elveszted az önkontrollt és nem tudsz magadról.
Persze nem szeretnénk fürdővízzel kiönteni a gyereket, amikor így beszélünk, azaz az
óvással egyúttal megfosztani szerettünket a saját élménytől, hogy átéljen dolgokat ő is.

Mert valljuk be, legalább magunknak, hogy amikor mi voltunk fiatalok, sokkal többet lógtunk a
szeren, ahogy akkor mondtuk, azaz bejártuk a kalandok sorát, nem voltunk olyan jófiúk.
Ha addig nem, legalább a katonaságnál, mit ma elmagyarázni sem tudunk, mi fán termett az,
s bár kidobott időnek mondják sokan, de próba volt az életre, könyörtelen színtiszta valóság.

A munka világba sem úgy csöppentünk bele, mint az a nagykönyvben meg van írva, elég sokat
szenvedtünk, kerestünk, mire megtaláltuk ha nem is a legjobbat, de azért meg lehetett szokni.
A szerelem sem a filmek szerint alakult, és értintett meg minket, ám ezeket igen nehéz
közölni velük, akiket széltél is óvnánk, de így majd nekik is lesznek megpróbáltatásaik.

Hogy mondanád magyarul az asztráltestet, mire a lélekvándorlás tanod alapozod, hogy az
halálunkkor eltávozik belőlünk és olyan élő emberhez csatlakozik, kivel egyezik.
Ha csak érzelmileg, mert nincs másra igénye, az jó, mert hamar talál olyat, ha értelmileg is
azonosulni akar gondolatvilágával, akkor sokáig keresheti, mire rátalál.

Akkor tehát több ilyen létezhet egy emberben, kérdezem joggal, hiszen eddig úgy tudtam, mert azt hirdette ez a tan, hogy születendő magzatban születik újjá az ember, így annak lelkeként.
A bizonyításod az álomlátásból veszed, hogy ott ez a vándorlás életünkben is többször megismétlődik, másik emberbe bújunk bele, akár idegenbe, és ébredve csodálkozunk.

Az a félig idegen szó tehát „csak” a lélek, melyet a mi műveltségünk önállónak ismer, hogy inneni világról képes az onnanira átmenni, s ide a születésünkkel érkezik.
Egész kereszténységünk, azaz egész világunk épül rá, hogy lelkét mindenki istentől kapja, mely a halállal innen eltávozván őhozzá megy vissza, ítéletére várva folytatásra.

Hogy milyen lesz, itteni életünk határozza meg, ezért nem mindegy, hogy jót vagy rosszat teszünk-e, amikor mi dönthetjük el cselekvés irányát és eredményét, ebbe minden bele kell férjen.
Benne kell legyen minden törekvésünkben a mi, és társaink érdekében, hogy mindenkit hagyjunk boldogulni, sőt még a természet felé is meg kell tartanunk törvényeit, hogy fentartson minket.

Ellenvetni istentagadók e világnézet ellen azt szokták, hogy ez felesleges függelem vállalás, mire nincs szükségünk, megköti kezünk és lemondunk kínálkozó lehetőségről.
Akkor inkább a keleti körforgáselvet kell választanunk, – ám lényegünk nem túlvilágon van, itt kell teljesítenünk teljesség felé menve, ezért kell saját hagyományunkat megtartanunk.

Hogyan élünk, élnek ma az emberek, hogy megtudd, tényleg utazni kell, távolabb lakókörzettől, meglass különbségeket, mert csak abból láthatod meg a lényegi egyezést az emberségünkben.
Vissza is fordít az ilyen tapasztalat a saját kis életedet másként látni, már itthon, eddig észre sem vett jellemzőket kiemelni, mintha most fedeznéd fel először, ami mindennapos.

Például a beszélgetés ténye, otthon olyan megszokott, amikor köszönéssel kezdődik a találkozáskor megejtett néhány szó, de lehet, megálltok és hosszan is kifejtitek. amit kell.
Külföldön, idegen nyelven hallgatva társalgást, őket beszédesebbnek érzékeled, hangosabb a szavuk, mert kicsit bántja a füled, anyanyelv nem kelt ilyen riadalmat benned, hogy nem érted.

És ha a vendéglátóid értik, elgondolkodsz, hogy a távolsággal együtt nemcsak a föld hajlik a lábunk alatt, a Földgömb, bár nem érezzük, de a nyelvek is változnak, köztes tolmácsolókkal.
Ők, akik mindkét nyelvet értik, összefonódik bennük, mint ujjak az összekapcsolt kéz esetén, te nem élheted át ezt a kettősséget, akik közvetítők, igen, s igen fontos a szerepük.

Ha még messzebbre mennénk, újabb nyelvhatárra, ott már mások lennének a következő nyelvet, és így ismét kettőt ismerők, s nem tanult tolmácsokról van szó, hanem a természetes együttélésről.
Aminek tehát teljes szétszakítása nagyon természetellenes, amin mindenfajta előny kiiktatását, tiltását, sőt büntetését kell értenünk, bizonyos korszakokban erőszakkal.

Mintha nem engednénk át az esőfelhőket az országhatáron, ha a tudás, tapasztalat nem tud közlekedni köztünk, népek között, hiába saját eredmény, nem válik emberi közkinccsé.
Mert egyébként nem számolgatjuk, ahogy élünk, mi származik tőlünk, mi máshonnét, ha egyensúlyban van, változatosság igazi gazdagság, a mi értékünk egyetemessé lesz, s másoké is.

Hogy ugyanoly szívós-e az erkölcs, mint az élet, nem szoktuk mérlegelni, nem jut eszünkbe ez így,
sőt, külön-külön szereplőnek látjuk létezés menetében, külön pályán futva, más jelleggel.
Az élet olyan erőteljes, mint a tűz, amíg van lehetősége, gyúanyaga, csak pislákol,
majd lángra kap, mindent elborít, diadalmasan égeti idejét, valami eredményt hozva.

Ha ember szolgálatba állíttatott, meleget ad, vagy perzsel, lakályosságot, főtt ételt, s gőzzel
áramot termel újabban, de ha a természet szítja, tájat rombol, letarol erdőségeket.
Az élet szintén tekinthető emberszempontból szerveződőnek, mi van értünk élővilágban,
s mi ellenünk mérgező ételek, vadállati támadások alakjában, és még mást is jelent.

Azt, hogy mi magunk is élünk, létfeltételeink a szükségleteink, teljesülniük kell, amint
a tűz elalszik, ha nem kap levegőt, elfogy az éghető anyag, minket is táplálni kell mindig.
Égünk tehát mi is, és a tápanyag mellé még más is kell, mint tűznek levegő, léleknek szellem,
ami célkitűzés követelményként szigorú szabályozottságunk, az embertermészettörvény.

Amíg kis remény van elérni, bármily nagy legyen, hajtunk érte, életben tart, reménykedünk, de még
a legkisebbért is tovább küzdünk, mint elsőre gondolnánk, túléljük felszínes megítélésünk.
Ez a mi erkölcsi egyedülállóságunk, mi embert tesz, ezért nem engedünk a negyvennyolcból,
ez a szellemi kenyér, de nem mindegy, minek a szolgálatába állítjuk lelkesedésünket.

Érzelmi alapon könnyű félrecsúszni, ami veszélyes is lehet, követni hamis irányt és
azért feláldozni magunk tényleg földi pokol, azt mondhatjuk rá, hogy az ördög incselkedése.
Értelemmel belátottat és a hagyományból követettet egyeztetni erkölcsi érzékkel,
míg szusz van bennünk, olyan sikerélmény tápanyag, hogy életünket végtelenül meghosszabbítja.

Ahogy a súlytalanság állapotát sem kellett elképzelnie senkinek, mert mindenki átélte
pólyás és karon ülő korában, gondtalanság sem rébusz, miden szülő igyekezett átadni.
Azon voltak, hogy átéljük az élet csodáját, s ma is bizonyára, mert aki alkalmatlan rá,
megteheti, hogy nem vállal gyereket, magát is megfosztva ezzel igen nagy élménytől, nem vitás.

Belefeledkezés az élet örömeibe indítja a szerelmes, a házas, a családi
életet, édes közös életkezdés mehet át bővülő körbe, s majd gyerekektől jön vissza.
A mai szétszakítottságunk közepette a mintát emlegetik, külön nőit, anyait, és
külön férfit, apait, s utóbbi hiányában megmagyarázzák a lelki eltérések okát.

Pedig nem a nemi szerep itt a mérvadó, és ennek eltúlzása ebben kárt okoz, tele van
a világ a teljesség nélkülözésével, de megtanulták emberek, anyák kezelni azt.
Mert a biztonság sem egyedül családapai szerep, s a kedveskedő gondoskodást sem csupán
az anya nyújtja mindig, kizárólagosan, de az együttesség, ami igazán teljesíti.

Egyoldalúvá lehet kudarc által sorsuk, a nehéz helyzet hazahozatalával bármelyk szülő által,
de a családi fészek melegét egyedül is meg tudják teremteni, különösen az anyák
persze, de erről csak őtőlük van elég adat nyilvánvalóan, teljes képet alkotni nehéz,
különösen olyan beidegződések miatt, hogy az apa megy messzire, munkába manapság.

S hogy oda is, honnan vissza sem jöttek többséget tekintve, – már azt hittük elfelejthetjük, – viszont
e jelenbe visszatért jelenség miatt újra, sokkal kiemeltebben kell foglalkozni csonka

családokkal, leszállni a felhőkakukkvárból, alapig lemenve mérlegre tenni nevelést,
mi nem búra alatti emberpalántáról szól tehát, hanem a valóság követelményéről.

Vallási egyetemesség egyetemes vallást hoz-e létre, vagy fordítva, mindenhol szabadon
gyakorolhatják és azt a vallásukat, mi ott, azon a helyen évezredek óta születik?
Nem kérdés, ezt mennyire fontos tisztába tenni, hiszen a legnagyobb vallások törekvése ez
az egyetemesség, de nem mindenoldalúság, mindenre kiterjedő tanítás értelmében.

Nem az az elsődleges, hanem hogy mindenkire kiterjedjen, tehát ne mindenre vonatkozzon,
hanem minden egyes ember hívőjévé váljon, és egyúttal mennél többen hirdessék, terjesszék.
Az egyik a nevében hordozza a szándékot, másik saját istenét egyedülinek mondja,
harmadik és negyedik népet egyesít vele, az ötödik pedig lélektermészetre bízza.

Egyértelműen világnézet bújik meg mindig a tantételek mögött, amely érvényesülni
akar, egy idő óta a többi rovására, mert nagy tömeg ember vándorolt el otthonából.
De nem vonult ki lelki-szellemi honából, mert önérzetének, önőrzésének eszköze a
világról szóló legalapvetőbb meggyőződés birtoklása, bőrként, amit nem lehet levetni.

Ezért aztán kételyek támadhatnak eredet terén, hogy csak a szép és jó tanítása miatt,
illetve népszaporulat–népvándorlás mentén terjedtek-e szét a világvallások, vagy másért.
Avagy a gondolat hatalmát kihasználták a világiét képviselők, várományosai
vagy elvesztői, megerősítsék, megszerezzék vagy visszaszerezzék lelki befolyásuk révén.

Több erről nem nagyon mondható, mert kihívja a támadást érzékelők haragját, káromlásnak
veszik isten ellen, ami akkor már halálos büntetést kíván, vagy hazugságként kinevetik.
Pedig a megújulás szempontjából jogos az ilyen szembenézés, akár még a kritika is,
nyolcmilliárd emberhez alkalmazni a vallást, ne nekik kelljen vélt elavultsághoz magukat.

Értelmünkkel azonosítjuk magunk körül a dolgokat, a világot, de legfontosabb, hogy
önmagunkat is korábbi állapotunkkal, és ebben a folytonosság igencsak megnyugtató.
De érzelmi vihart kavar abban, kinek ez nem sikerül maradéktalanul, nem ismeri el
korábbi magát folytatandóként valamilyen jellege, esete miatt, ami elvetendő.

Persze csak utólag, különben nem tette volna, és jogosan, ha külső befolyás intézte úgy
számára, hogy személyisége hiányt mutatott, áldozatául esett rossz körülményinek.
Ennek felismerése viszont megnyugtathatja, de attól még sebként is sértheti, nehezebben
él tovább, mint akivel minden rendben volt mindig, ám idő múltával rendszerint begyógyul sebe.

Már csak figyelmeztető emlék marad, ennyiben viszont többlet azokhoz képest, akiknek nincs ily
tapasztalatuk, ideje tehát megfigyelnünk, mi teszi egyéniségünk megszakítatlanná.
Úgy is mondhatjuk, hogy miért vállaljuk magunkat, egy idő után még csínytevésünket is
el merjük mesélni, rossz életútra lépést, tanulságként mindenkinek, aki hallgat minket.

Növekedést és gyarapodást érzékelünk az életalakulásunk során, s ugyanaz vagyunk
gyerekként, mint fiatalként, majd felnőttként, de ez napi szinten is érvényes, sőt, pillanatonként.

A gondolkodásunk van tele az emlékező képességgel, ami kiemeli a fontosabb történéseket és azok alkotórészeit, hogy megőrizve beszélgetésébe bevonja.

A sok-sok benyomáshoz, ami elér bennünket, a legtöbb esetben valamilyen érzelem is társul, és azzal együtt idéződik fel, mikor szükségessé válik fogalmának használata.
De azért is kell észnél lennünk ezen a téren, mert mások megítélése nagyon számít, tévességét mindenáron ki kell javítanunk, s mi is törekedjünk róluk igaz véleményre.

Hogy lehetsz igazán okos e megokosodott korszakban, ahol az eszközök kifinomultak, szinte nélküled működnek, s közvetítik feléd az emberi tudás évezredes vívmányait?
„Csak azt nem tudom, ki vagyok” – mondta a jó Villon, akit utólag tartunk jónak, költőnek, de a saját kora elítélte bűnözőként, miben látunk ugyan ellentmondást, de feloldásában

éppen idézett mondata segíthet, ha értjük: magunkra alkalmazzuk korszakunk színvonalas eszközeit, áldásait, ha tetszik, de attól még életem nagy kérdései megoldatlanok.
Azok nem az eszközkészítés és működtetés szintjén jelentkeznek, amik kihívásként mindig teljesítetté váltak, persze nem mindegy, milyen célkitűzés állt a hátterükben támogatón.

S mintha itt lenne a kutya elhantolva, szerep tekintetében, amit játszom, én osztottam-e magamra, szabad választásomról derült-e ki, hogy jó vagy rossz volt, vagy kényszer hatására tettem.
Ez lehet megfoghatatlan, érzékelhetetlen erőszak is, beleszületett életmódomba beleágyazott, legfeljebb gyermekként lázadtam ellene ösztönösen, de bele is egyeztem.

A bőrünkön érzett hatás, megszenvedés már az érett életszakaszunkban jelentkezhet, hogyha elég magasra emeltük tudatosságunkat, átlátva a helyzetet, s látva javítás útját.
Mikor ezen nem tudunk elindulni akadályt kapva, akár saját életvitelünkben, akár a közre gyakorolt jó hatás tekintetében, elbizonytalanodunk magunkat illetően.

Fellép a kételkedés az igazságosságban, és hogy akkor ilyen körülmények között mi a teendő, érdemes-e tovább próbálkozni, és élni egyáltalán, viseljük-e kudarcunkat.
Nohát, ekkor kell még okosabbnak lenni, mint a látszat, túljárni a körülmények eszén, melyek ha nem vigyázunk, megfojtják a kedvünk, sőt testünket kiszolgáltatják különféle betegségeknek.

Ideje ekkor megszólítani magunkat a tökéletesség nevében, a józanság nyelvén, embertelenséget külső határként fogadva, amit bensőnkben átléphetünk, magunkhoz jutva.
Igazi mivoltunkhoz, ha sikerül, ha nem azt mások felé megnyilvánítani alkotással is, jó esetben, mitől jelen ugyan elzárhat, de jövő nem, ha hittel teszünk érte halálunkig.

Magyar hivatásról csak az tud, aki vállalja, aki átéli és megszenvedi, mert tartalma nehéz feladat ellenséges erők közt, csupasz bőrűen legyőzni vadállatot, szőröst.
A színtiszta igazságig eljutni sem könnyű, mert hazugsággal takart, hogy világunk mily szörnyű, de képviselni azt egyenesen kockázatos, léted veszélyezteted, ha nem vagy alázatos.

S hogy érte ki ellen, mi ellen kell így harcolnod, miközben igen kínálgatja magát, légy boldog úgy, hogy nem törődsz felszín alatti történéssel, meg sem tudhatod, hiszen felfoghatatlan ésszel.

Beláthatatlan, miként tudhat érvényesülni, kegyetlenség békesség helyére trónra ülni,
mikor mindenki egyként azt szajkózza napestig, emberségesség híve, tagadók kegyét vesztik.

Miközben az emberit folyton támadás éri, élet a jóságot szűken, a bajt bőven méri,
igen rejtetten szerveződik az a szerkezet, mi a jószándék ellenére pokolba vezet.
Ez pedig olyan hallgatag többségből áll össze, kik nem némák, de szájuk gyávasággal bekötve,
kezüket, tettüket megbénítja a félelem, ha megbontok rendet, nyugalmam többé nem lelem.

És akkor belelendülnek a gátlástalanok, bár a közért dolgoznak, de tele saját marok,
hálózatot alkotnak, miről nem nagyon tudunk, ülnek a bakon, többiek szekér után futunk.
Illetve tolják becsülettel az erkölcsösek, így épül fel a világ, istenfélő közeg,
akinek akaratába bele kell törődni, magunkat hagyjuk inkább saját levünkben főni.

A magyarokat azonban nyelvük igazgatja, nem vet el változást, sőt megoldással izgatja,
őriz már megtörténtből levont tapasztalatot, újat kezdeményezni, ha a régi ügy halott.
És a magyar hagyomány az örök megújulás, vet és arat a paraszt, csordát cserél a gulyás,
mindenki a maga ura, meddig szeme ellát, azon túlról jövőnek jogosan kiált megálljt.

Védjük magunk e természetjogból jövő ésszel, tudván, milyen Kánaán a földünk tejjel, mézzel,
mitől lett azzá, a munka ránk vár ezután is, ha a vendég társul hozzánk, barátunk lesz máris.
Mert ez a módszer körben az egész Földgolyón, szerves kapcsolatokkal, nem gyarmatias mohón,
ahogy az rég ritka embersűrűség közt történt, megismételhető most, ha betartjuk a törvényt.

Amit isten adott, avagy mi adtuk szájába, hogy életünknek úgy megfizethető az ára,
ha békés erőnket közösen megsokszorozzuk, boldogságunk eszményeinkből világra hozzuk.

Ne képzeld el, lehet, jobban jársz – ez nem parancs, és nem is kérés, csupán olyan tanács vagy gondolat,
melyet nehéz betartani, nem is lehet okos szakértők szerint, a beidegződés miatt.
Dehát arra való a gondolkozás, hogy amit nem tudunk elképzelni sem, nemhogy véghezvinni,
az gondoljuk el, hiszen elméleti képesség bennünk végtelenség, túlhaladhat valóságon.

S hogyha ez hihetetlenül hangzik, lehet, azért van, mert az az igazság, hogy tényleg lehetetlen,
éppen ez a példa bizonyítja, miről szó van, mert benne nemlétezőt kellene elgondolni.
Mielőtt rátérünk a tárgyra, állapítsuk meg, hogy minden megnyilvánulásunkkal így kellene
tenni, mint ezzel, felülvizsgálva segíteni jobb eredményt vele, ne tévedjünk túl nagyokat.

Úgy kellene tenni tehát az érintett eset feloldása kapcsán, hogy a világot itt és most
tekintsük mindig, végig létezése során, így a jelenben működhetnénk, azaz időtlenül.
De hogy az anyagi természet is éppen ilyen állapotú, annak számunkra minden ellentmond,
természettörvényeket ismerünk rogyásig, és senki nem kérdőjelezi meg az idő létét.

Ráadásul sok-sok fejlődési sort ismerünk, kezdetet és véget, keletkezést és elmúlást,
világunk rendje, hogy kiszolgálja Idő Urat, bár nagy tömeg az ő gerincét is meghajlítja.
Gondolj bele, hogy csak változás van, nem fejlődés, nem végigmegyünk utunkon: tartózkodunk rajta,
nem elég a tüzelő, hanem megég, vízpára eső lesz, folyó a tengerbe, s majd felhő újra.

Nem növekedsz, hanem kijelölt testi pályádat töltöd be, és mindig eljutsz a határaidig,
élő világ az élettelenből és a Napból táplálkozik, míg jut neki elég, s ha nem, vége.

Mégcsak nem is körforgás ez, de mozdulatlanság, isten ölén ülünk, ő létre simogat egyre,
és ha a helyzetünkkel tisztába jutunk, örök boldogságban lesz részünk, amikor hiszünk benne.

ᛣᛩᚢᚢᛋᛋᛋᛝᚢᚱ ᛏᛋᛩᛉᚴᚺᛝᛁᚾᛊᛨ

Ellaposodna a Föld, ha nem lenne vulkáni tevékenység, amit a földrészek vándorlása
idéz elő azzal, hogy a táblák egymás alá-fölé csúsznak, amint ráhajolnak gömbfelszínre.
E mozgásukat már követni tudjuk, de okát csak találgattuk sokáig, mígnem a sajátos
anyag- és hőszerkezetben találtuk meg, s innen új földtörténet indult, meglepő pontossággal.

Ami azt jelenti, régi együvé tartozás és szétválást lehet látványosan megszemlélni,
mely földrészek csúsztak össze és váltak szét mai nagy távolság ellenére, igen érdekesen.
Még a hegyek és völgyek terén is többet tudtunk meg, minthogy az eső, a fagy és a szél lekoptat
rétegeket a magasban s távolabb lerakja apró porszemeit, mik idővel vastagodnak.

Meg a folyó a völgy közepén a szikla-kavics hordalékkal feltölti síkká, hogy szántani és
vetni lehessen ott, és az ember belakja a tájat, mintha isten neki teremtette volna.
Életünk is ellaposodna, lapos maradna, ha nem lennének benne kiemelkedő sarok-
pontok, csúcsok, a házassági fénykép szüleink házában mindenkinek emlék, s talán nekünk is

van róla albumunk, bár a falra már nem tesszük fel, ki tudja milyen okból, egyéb nagy esemény
szintén kiemelkedik életünkben, iskola, diploma, első fizetés, gyermekszületés, szülőhalál.
Persze megtöltjük élménnyel a köztes időt is, sőt akkor élünk igazán, a mindennapokban,
mert az ünnep, az évforduló szinte kikészít, annyira ki akarunk tenni magunkért akkor.

Hogy jól van-e ez így, nem nagyon merjük magunktól megkérdezni, inkább csak legyintünk rá, belefér,
mi maradna, ha már ezt is elvennénk egymástól, legalább a megbecsülés látszata megmarad.
Az élet értelmét úgyis mindezeken belül kell keresni, külső mélyet és magast elhagyva,
lényegünket lélekben megtalálva, miénkben, többiekében egyaránt, vigyen vágyott csúcsra.

A valóságban persze bukdácsolunk kis buckák között is, meg kell küzdenünk kiemelkedőnek
számító teljesítményért, évmilliókba ugyan nem telik a változás mint bolygónknak, de amit
megszenvedtünk, csak az miénk igazán. Ez törvény és miránk vonatkozik, amint a tűz is bennünk
lobog igazán, nem a hegy gyomrában, lángol a lelkünk egész életen át, olthatatlan hévvel.

ᛣᛩᚢᚢᛋᛋᛋᛝᚢᚱ ᛏᛋᛩᛉᚴᚺᛝᛁᚾᛊᛨ

Sokféleképp tévedhetünk annak megértése során, amit a másik ember mond nekünk, mert nincs
közvetlen áthidalás, átkapcsolás, átvitel, hanem az értelmünkön keresztül jutunk hozzá.
Ennek során a gesztusnyelv, sőt testmozdulat is szerepet kaphat, hümmögés mint válasz szavunkra,
szemöldökráncolás, haragos tekintet, vagy ha felnevet az illető, egészen mást jelenthet.

Amikor pofont kapunk és cseng tőle a fülünk, vagy behúzunk valakinek egyet, az szögesen
ellentétes azzal, mint mikor megsimogatjuk, kezet fogunk vele, megveregetjük a vállát.
Ugyanilyen, bár fokozatokon halad célja felé a közlő szándék, amikor hanghordozásból,
szigorú, kemény rövid mondatokból értesülsz, hozzáállásról, vagy negédesen szólnak hozzád.

Aztán persze a fogalomhasználat is nagyban befolyásol teljes, tökéletes befogadást,
ha nem ismered egy-egy szó jelentését, akkor már nem áll össze a mondat értelme egésszé.

Ilyenkor pedig, ha megszeppensz, nem mersz szólni, mert félsz a kudarctól, alulmaradhatsz szócsata során, vagy fontos tájékoztatásból maradsz ki, mindenképpen jobban jársz fogalomtisztázással.

Érzelmi, indulati befolyásra törekvést szintén át kell látni, olyan beállítást, ahol már a szavak megválogatatlansága, durva hangvétele bántó, netán káromkodássá lesz. Ez nemhogy udvariatlanság, de pokróc sértés, mert lehúz téged a vállalhatatlan tudati mocsárba, mintha te is elfogadnád társalgás címszó alatt a színvonalon aluli módot.

Igen ki vagyunk téve azonban ilyen helyzet részévé válni, főként ismeretlenektől, amikor nem törődnek szép lelkünkkel, világvég, hogy ezt már tömegközlő eszközökből is kapjuk. Eszményi beszédmódhoz eszmények is kellenek, sokrétű tehát a feladat, hogy jó társaság legyünk, s ilyenbe kerüljünk beszélgetés révén történő tájékozódásban, de a többség ilyen.

Kitől várunk megerősítést, sokat elárul rólunk, annak szintjéről, ahol tevékenységünk történik, törekvésünk mozog, és hogy tudja-e, aki ilyen mód segít nekünk, milyen fontos ő. A gyerekkor nagy része gondoskodásban telik, s jobban járunk, ha nem tudatosítják velünk, hogy mily kegyben részesítenek, természetesnek veszik, hogy így tesznek, magától értetődőnek.

De csak akkor és addig van ez így, amíg szükség, szegénység nem akadályozza teljesítését, különösen, ha nem természeti eredetű csapás okozza, hanem emberi intézkedés. Rosszakaratnak is mondhatnánk, de megtanultuk társadalmi berendezkedésnek nevezni, mert e szószerkezet mögé bújik haszonélvezők, irányítók hada, együttérzés hiányában.

Kinek mi jutott, kinek mit ad a sorsa, mondják, s ha el is hiszik, veszélyesen befagyaszthatják az egyéni felemelkedés lehetőségét, kilépni helyzetükből, megoldást találni rá. Mert egyébként az ifjú lélek, s az örökifjú éppen a keresést érzi lényegének, arra-felé indul, ahol, amiként mindenkinek jobb lesz reménye szerint, és ehhez kér támogatást.

Ilyetén lépéseihez enged csatlakozni, sőt a részletek tekintetében tanácsot is kér, de letéríteni választott útjáról nem hagyja magát, a fő irányban hajthatatlan. E lendületet, lelkesedést is szerencsésnek tartjuk, ha jó irányban haladónak találjuk, de mikor csalódást kelt és nem szólhatunk bele, el kell gondolkodnunk a saját álláspontunkon.

Ilyenkor megfordul a dolog és mi nem kapunk megerősítést, mert nem csupáncsak elavult a nézetrendszerünk, az jobbik eset, de eleve téves, mert már a múltból tévedést örököltünk. Mi csak azért történt, mert előre-hátra néző ellenőrzést nem gyakoroltunk alattvalóként egyes bírálhatatlan területek felett, és az ugyan vitte tovább a jót, de a rosszat is.

Az újabb korszak s a jelen vetette fel erős hangsúllyal, mennyire fontos a körmére nézni tágabb és szűkebb körben mozgató elveinknek, honnan jönnek, milyen körülmények szülöttei. De ez egyúttal veszélyes játéknak is látszik, mert végsősoron csak tőlünk, magunktól jöhet az érvényes válasz, összemberi, mit nem gyűjtenek, kitesszük magunkat hatalmak kénye-kedvének.

Ajánlás:
Társam megerősítetlen bizonytalanságban, ne hidd el, hogy tényleg nincs kapaszkodó életünk meredekén, vagy veremcsapdával teli síkján jelek elkerülésükre, lényeglátás segít. Ez a hagyományosság maga, eredetileg népi közeg termékeként, majd vallássá téve, nyelvünkben közvetítve szép beszéddel, végy onnan, tiszta forrásból, és bízhatsz érvényességében.

ᛗᛩᚢᚢᚳᚳᚳᛝᚢᚴ ᛏᚳᛩᛉᚻᛝᛁᚾᚷᛒ

Milyen a béke szigete, csak az tudhat róla, aki átéli, hogy szívében békét nevel,
nem lakatlan sziget tehát óceán közepén, hol a virágos réten vadló friss füvet legel.
Örömét kell lelje életében lelke által, tanulva, tanítva társas lét közegében,
nem a harciasságot állítva középpontba, hogy abban részesüljön aztán viszonzásképpen.

Kétágra szakadt az emberiség valamikor, egyik használta, másik elszenvedte a fegyvert,
elismerést kényszerített ki álteljesítmény, midőn ellenségnek kikiáltva megölt embert.
És magát isten társává emeltette aztán, szolgálatára szegődőket életben hagyva,
háttérbe szorítva a természet rendjét, mikor az anya a minden, nem mindenség hamis atyja.

Mennydörgős bosszúálló teremtő kérte számon megbízottjai által teremtménye háláját,
és hogy beteljesítsék felfoghatatlan tervét, azt irányítóknak fizetni hatalom árát.
Anyatermészetből származó felosztásokat kellett felismerni és hasznára fordítani
kezdetektől a földön boldoguló embernek, különállásáról tudva az legyen, ami.

Okosabb minden állatnál, nem támadva vétlen embertársára, gazdálkodva környezetével
és bejárva a tájakat felleni minden jót, s megőrizni elraktározva és eszével.
Engedni kibontakozni mindkét nem jellemét, jellegét viselkedés, öltözködés megmutassa,
kifejezésgazdagság lelki erőként hasson, szellem magasába legtöbbjüket eljuttassa.

Aminek lényege az értelmes létezés, és ezt még manapság is igen fontos fokozni,
ennek teljesítményét kell mintának jelölni, egymást segítve, egymást remek helyzetbe hozni.
Ez csak békés körülmények közt valósulhat meg, határozottan mellé áll, ki nem agyalágyult,
legjobb erőnket mind békés célra fordíthassuk, Földünk ne legyen lakatlan, embertől megárvult.

ᛗᛩᚢᚢᚳᚳᚳᛝᚢᚴ ᛏᚳᛩᛉᚻᛝᛁᚾᚷᛒ

Nap nélkül nincsen árnyék, mert nem lenne más fény sem a földön, nem ragyogásról van szó, de forrásról,
mindennek alapjáról, mi nem halványodik el sosem, egyszer megszületett s örökké megmarad.
Nem istenről, hanem emberi teljesítményről, nagyságról, mi kicsinységében alkotott máig
érvényeset, de csak akkor marad továbbra is minta, ha mi megőrizzük magunkban emlékét.

Hősökről van szó, akik nem mai botcsinálta módon áldozták életüket túlerő ellen,
nem kilátástalan lelkülettel, nem hitetlen, de önkéntes magátólértetődő bátorsággal.
Reményt kilélegezve, miután beszívták a reménytelenség évtizedét, mert átengedték
magukon a szabadság levegőjét, bátorság volt táplálékuk, igazságból lelkesedésük.

Már a tévút elejéről visszafordították volna nemzetünket, s csak a túlerős elnyomás
akadályozott meg győzelmet, de a diadalt nem, szívekben dobogott, míg napvilágra lépett.
Annak következményeként gondolhatunk nagyot ma emberről, világról, világégés kockázat
elkerüléséről, mindenről, ami érték, és ellehetetleníti csírájában a gonoszt.

S ha ennek elviségében bizonytalanokká lettünk, megerősítést onnan kell nyernünk, hol azt
hőseink még közelmúltból bőrükön érezték, eszményként felidézték, bár már elvették tőlük.
Az egyetlen eszméből mi a közért képes az egyéni törekvést, cselekvést egyesíteni,
hogy az a közösség méltó legyen az életre, s az élet megteremtse mindenki boldogságát.

Nem egyénileg, korlátlan vágyak és bujaság közvetlen kielégítésével, hanem keret tágítással, hogy korlátainkig el se érjünk, mert előbb teljesül életünk saját értelme. Aminek lehetnek árnyékos oldalai, de fénye kitölti a hiányt, szellemként kivédi a kishitűség csapdáját, pótolja a gyengeség veszteségét és üdvös társas lénnyé alakít.

Ne menj messze magadtól, itt is találsz örömet, ami talán érdekesség, vagy csak közömbösség, de tied, valóban és elszakíthatatlanul tőled, mint személyes névmás ragozás mutatja. Számodra itt kezdődik minden, nálad, benned és hozzád érintkezve, olyan közelség ez, amit azonosságnak mondunk, öntudat ébredése óta veled, neked van, kizárólagos módon.

De már egy oda és rápillantással kiléphetsz magadból, odafordulással valami felé, aztán valaki lesz abból a tárgyözönből, mi rád zúdul, látvány, mozgás és hangok kavalkádja. Egyediségedet különbözteted meg előbb, amikor még tapintás, szaglás és ízlelés a legközvetlenebb érzékelésed, belső óra éhség jelzése, bejövő, kimenő rendszere

önkéntelen természetességed közvetíti. És aztán hogy figyelmed merre fordul, mire lesz érzékeny, már korán megmutatkozik, de nem eldönthető, hogy ebben mennyi a saját részed, s menyit tesz hozzá pólyádat simogató világ. Személyiséged tehát már beszédkezdeményben megnyilvánul, s nem mindegy, miként lesz fogadtatva, van-e mosolygós érdeklődés irántad rögtön,

amilyet most meg te mutattál gyermeked felé. Talán a túltengő szeretetre emlékezve, talán a szeretethiány következményeként, vagy a kettő egyvelege él tovább, mert többet szerettél volna ebből, megcsömörlöttél attól. Elmerengető ez a nemzedéki vizsgálat, mert hát szüleid is meséltek gyermekkorukról, vagy nagyszüleid ugyanarról szórakoztatva,

elmésséggel, beléd vésődjön történetük. Amit te is köteles lennél megtenni utód irányában, s csak most látod, milyen nehéz ehhez kíváncsiságot felkelteni, de sose add fel, méginkább magadba fordulással készülj fel rá, s főként ne idegenkedj bensődtől, ha az te vagy, mikor örökletesség és saját hozzátétel egyensúlyba kerül, igaz lesz szemléleted.

Milyen jó lenne rábízni arra éppen vállalkozókra, hogy vezessék a nagyközösség életmenetét, jövő felé irányulását, akik e szakmát kitanulják, erre készülnek fel. Hogy legyen értelme az oktatási rendszernek, ne mérnökök akarják átépíteni tervük szerint a társadalmat, ne orvosok gyógyítsák vélt betegségből sokkterápiás kezeléssel.

Ne cipész akarjon mindenki lábára cipőt, csizmát húzatni fel, amikor szandált kellene, ne hentes és ne gabonatermelő ajánlja kizárólagosan termékét közös étrendnek. Ne ez vagy az a vallás próbáljon általános lelki recepttel a mennybe juttatni bennünket, ne öreg nyomja háttérbe a fiatalokat, ne ifjú titán nevesse ki az időseket.

Mert ahogy természetesség szépen megmutatja, miként alakul jól családi élet menete, és a helyi világot is helyi bölcsesség és tapasztalat, erőforrás teszi sikeressé, nemzeti kiterjedésnek is megvan a maga esze, érdeke, mozgástörvénye, tanulható eljárásai, ajánlatos intézkedések, hogy szervesen illeszkedjen világ folyásába.

S mivel ez nemcsak az évszakok váltakozását, idő- s széljárás változatosságát jelenti,
hanem környező népek szándékát, törekvését, történelmi léptékű látásmód is kell hozzá.
Meg aztán az elsajátított meggyőződés jó képviseletének képessége, ilyen téren
népszerűsíteni az ajánlatosat itthon és külföldön, a sok többi állam tengerében.

Figyelembe véve, hogy szinte a flóra és a fauna területeket behálózó módján
– ahol életképessége meghonosodhatott – a gazdasági élet már megszervezte magát.
De mivel elszabadulni látszik emberségtől, túl kell járni minden gépies törekvés eszén,
a földrajz mellett az életrajzot felhasználni magunk és mások boldogulása keretében.

Vannak munkák, melyekhez alázat kell, különben nem bírod végezni, nem olyan dolgokról van szó,
amik esetleg megaláznak, meggyötörnek, de odaadásról, teljes figyelem kitartásról.
A kettő tehát nem ugyanaz, egyik tőled fog indulni, a másikat rád erőltetik, vagy a
személyes helyzetedből kifolyólag, vagy rosszabb esetben szántszándékkal, rosszakaró eszközzel.

Észre sem veszed és máris benne vagy nyakig, mert élni kell, sőt a jobb élet reményében kezd a
legtöbb ember változtatásba, változtat helyet például, még mielőtt ott biztos talaja lenne.
És ha kihasználják őt, mert kénytelen eladni magát potom áron vagy módon, abból nehéz lesz
szabadulnia, nem is tud külső segély nélkül, fejlett világ lelkiismerete nyújt megoldást.

Vagy a fejletlené is, amint a népmesékből tudjuk, s felfedezők útleírásából, mikor
bennszülöttek természetes mód nem megalázás céllal, hanem tisztelettel fordultak hozzájuk.
Ezért is oly hamis, sőt bűnös az ábrázolás, mikor kannibálokként emlegetik őket, ma
már csak legalja színvonalú viccekben, de a szándék mégis nyilvánvalóan megalázás volt.

Ebből kellene minden téren és mindenkinek visszafordulni egymás elismerése felé,
ahol azokat jobban értékelni, többletnek tekinteni, akik munkája kiemelkedő.
Nem teljesítmény megtanulható módja miatt, hanem ha személyes tehetség, önfeláldozás
az eredményesség alapja, amit nem képes sok más vállalni, de jól jár vele, hogy ők igen.

Már a kiképzés – magyarul tanulás – során is elbukik sokunk egy-egy különösen nehéz tárgy-
kör esetében, jobban mondva oda se megy, el sem kezdheti, válogatás gondoskodik róla.
Viszont az ismeretterjesztésnek erről is be kellene számolni, hogy megbecsülés igazi
legyen, ne a bárki számára elérhetőnek a reklámozása foglalja le a figyelmet.

Mert ráadásul az maga is hamis, érdekkör mentén megkomponált mesterséges egyszerűség,
mi a valóságban szintén kemény harci terep, mostanában lepleződtek le mocskosságai.
Tiszta, egyenesen felfelé ívelő pálya tehát nem véletlenül ritkaság számba menő,
a sportból lehet venni jellemző követelmény tengert, de az is igen egyoldalú hasonlat.

Mert csak a testi erő és ügyesség ésszel jól összeszerkesztett kívánalmát követeli,
hogy mintául szolgálhasson továbbiak felé, akik még jobbak lesznek belátható terepen.
Az igazi megmérettetés a felelősségvállalása miatt teszi próbatétellé a
nehéz munkát, olyat alkotni, ami megmenti emberségünk mai nagy bajaiból.

A víz csak akkor csordul ki az edény tetején, ha már megtöltötte azt, legyen bármilyen kicsi vagy nagy, s akkor is így van, ha labirintus-szerűen halad feltöltés, kerülőutakat bejárva. Vagy ha az edény tele van ruhákkal mosáskor, a víz csak a végén bukkan elő, takarja a mosandó beáztatás során, de azért csak-csak kifolyik aztán, átbukva a lavór peremén.

És ugyanennek az ellenkezőjénél, mikor ki kell üríteni valahonnan a cseppfolyós állagú tartalmat, sokkal tovább tart, ha tele nedvszívóval a tartály, szárításnak is mondjuk. Ilyenhez hasonlónak látszik ma nemzetközi törekvési irány és szándék, kivéreztetés folyik és erőgyűjtés–túltöltés, kimerüljön támadó, vagy támadott, reményli mindkét oldal.

Ez azonban egészében értelmetlen járték, mert mindenki vesztébe rohan, hogy legyen nyerő a végén, – amit megakadályoz atombombák léte egyébként, – egyoldalúvá teszi magát. Elferdíti az életet, hogy mindent fegyverek gyártására rendeznek át, alárendelik az egész világot örök ellenségeskedésnek, mindenfelől a pusztításra forduljon erő.

A végső cél ugyan a győzelem, de előtte mozgósítani kell a hadrafoghatókat, és ez nemcsak emberi életek feláldozását jelenti, hanem javak átcsoportosítását. Lassan mindenki a hadiellátást szolgálja, a hátország átáll hadigazdálkodásra, még a háztartásokban otthon is, „tépést csináltak” a két világháborúban, sebeket kötözni.

És az ellenoldal ugyanezt műveli, hiszen ezért lett ellenségnek kikiáltva, hogy mi csak visszaüssünk védekezve, s azért kell fokozni erőfeszítésünket, ne ő legyen erősebb. Megnyomorítjuk a lelkünket is a sok halott és sebesült mellé, de békéért csak kevesen kiáltanak, ám ha túlcsordul a fájdalom és kiürül a hit, az a világvégét jelenti.

Ajánlás:
Vacogó, rettegő társam ebben az ingatag, forrót és jegeset váltakozva ránk bocsájtó világban, igyekezz és tudj eligazodni, és amit lehet tenni végső romlás ellen, tedd meg. Ne dugd homokba fejed és ne higgy szirénhangnak, hiába hunyod be a szemed, borzalmak látványa lelkedben megmarad, inkább nézz szembe velük, mert csak így állthatjuk meg a ma már nyílt nyomulást.

Görbült térben nem lehet párhuzamos vonalat húzni, síkot elképzelni, s ott még az sem igaz, hogy két pont között van legrövidebb egyenes, hiszen az csak elvontan, elméletben létezik. Ami azért új világ, – és Bolyai Jánosunk fedezte fel, igaz, Immanuel Kant már szólt a jelenségvilágról magé mellett – a Teremtőnk működő világunk elvi alapját rakta le.

És azt kutatgatjuk tovább, miután sok elvre rájöttünk tapasztalat és gondolat leíró képességével, már azóta, hogy a természet vizsgálatát adottságaira szűkítettük. Ezzel mintegy figyelmen kívül hagyva a célját a létezőknek, hogy milyen szerepet szánt nekik a Világalkotó, mi volt a szándéka vele, az emberszerűséget levetkezte a tudomány.

De aztán túltolta a szekeret, a szakadék felé, mert a mennyiségi tudásból szeretett volna minőségi ugrást elérni, ám mint Zénón teknőce megmutatta, ez nem igen megy. Viszont az achilleszi kudarcot nem ismerte be a ráfordításokat élvező társaság, ugyan rohamléptekkel mentek előre tudás mentén, azaz inkább kifelé és befelé a

tárgyi szintű világba, megcélozva végét, végső megoldásra jutni, most már a teremtést önteremtésnek felfogva, és kifejlődésnek semmiből, Jóistent magát zárójelbe téve.

Legfeljebb szemlélhette műve működését, de ez ellentmondást okoz, ha jó és rossz oldalra lehet osztani a szereplőket, csak bűnössé vált résszel indokolva sok emberi szenvedést.

Ami tehát igen felszínes szemlélet, jobban mondva hamis önérdek keresi fogódzóját, amit kegyetlenségével tud csak megragadni, nagyon-nagyon eltérve isteni törvényektől. Éspedig azt hatalom ellenérzése alatt terjesztették, ám annak természete miatt, önrendelkező, legfelső erő, tarthatatlan erkölcsisége sosem lepleződött le máig.

És itt térünk vissza ahhoz az új világhoz, mit szemlélet forradalom, önszemlélet bátorság hozott létre kétszáz vagy kétszázötven éve, nagy értetlenség közepette, ami még most is tart. És nem a felfogásbeli alacsony képességünk miatt, hanem az irányított beidegződés következtében, s ez azokban is megnyilvánul, akik nagy újdonsággal rukkolnak elő egyre.

Csak olyannal azonban, ami másként mondja el az eddig tudottat, valami kézzelfoghatóbb magyarázattal szolgál, a misztikát cseréli látszólag tudományra, de mégis feltételez beláthatatlan bonyolultságot, gondolati utat, olyan közvetítést számunkra, aminek forrása s befogadási módja bizonytalan, ugyanúgy hitet kíván, mint hagyományos vallás.

Helyette tehát a két említett személy, zseni felé kell tájékozódnunk, hogy korszerűk legyünk igazán, harmadfél évszázaddal lemaradva a lehetőségről ész- és térszemlélet terén. Mert a kettő úgy egyesülhet számunkra, hogy az eddigi eszközrendszerrel elértet is szépen megtartja, és hittel, reménnyel szolgáltatott tudatvilágunkat szintén tovább éltetheti.

Mondván, tanúsítván, az isteni célszerűség és szándék tényleg benne van a mindenségben, de azt mi csak magunkon keresztül közelíthetjük meg, és emiatt tárgyiság és eszmeiség terén a magunk szintjén maradunk mindaddig, ameddig nem kezdjük el a megkülönböztetett rétegek használatát földön és égen, a kettősséget kiiktatni törvényekből, amennyire lehet.

Mert most keverten érvényesül uralkodóké és alávetetteké erkölcsi azonosság, valóságosságé és megszokottságé igaz különbség helyett, így jövőnket veszélyeztetve. Mert azt a hatalmas erőt, mit nyolcmilliárd fő jelent, pár milliós megosztottsága vezérli, pedig birtokunkban van az összes ismeret, hogy a maga szabadságát élje mindkét terület.

Ajánlás:
Társam gondolatszabadság gyötrelmességében, fentiek miatt, ami a megértés nehézsége mellett annak tiltását is tartalmazza, nehogy elkeseredj ennyi kihívás láttán, lelkesedj inkább, hogy értelmes feladatot érzékelhetsz, ám ne dőlj be könnyűnek látszó, sőt keletről már régóta jövőnek beállított egyszerűség csábításának, mintha az látszó egység lenne.

Volt az ott, mint nekünk is itt igen régen, de a baj körbeért a földön, elharapódzott alá-
s fölérendelés természetességet mutató mivoltának csillagképekkel igazolása.
Ez is szétterjedt jelképként szabadságot, tudást kisajátítva, mai lánckeréktaposás ó-
és középkori elődjei mellé, s mi őrzők maradtunk régi énünk felidézése által.

Ez pedig a békés egymás mellett lélegzésben leledzett mindig, belátva tévedést és rögtön változtatva, hittel emberi elképzelésben, de elfogadva, hogy az igen gyakran mellé lő. Ennek a magatartásnak persze hogy nehezebb lesz érvényt szerezni kisebb és tágabb térségünk számára, viszont figyelmeztető, hogy a többség, messzebb, mintha már eszerint képzelné jövőjét.

ᛣᛩᚢᚣᛋᛋᛝᚣᚨᚴ ᛏᛋᛩᛚᛉᚺᛝᛇᚾᛊᛒ

Ha sétálni indulsz a nagyvárosban, céltalan, valamilyen élményt azért mégis megcélozva, esetleg egy parkosított résznek veszel irányt, vagy kirakatot nézegetsz véletlenszerűen. Ugyanezt kisebb településen, falun nem kell és nem lehet tenned, mert egyrészt elég a kertbe kimenned, másrészt nem néznek jó szemmel sétát, sétafikálást, merthát „Nincsen dolgod?” – kérdezik.

Ugyanígy sok ember közt ismeretlenül járod utad, elvegyülsz, kicsit megfigyeled őket, de falun mindenki ismer mindenkit, köszöngeted őket, meg is kérdezhetnek, hogy vagy, hova-hova? Vannak, akik bevallják, azért mennek külföldre nyaralni, hogy ne halljanak magyar szót, s zavarja őket nagyon, ha mégis, ha oda más magyarok érkeztek, „már sehol sincs nyugalma az embernek?”

Régen a városi ember vidékre ment, hogy jól kikapcsolódjon, ma már a Holdra vágyik, de a tömegrendezvények megtelnek, fesztiválozunk, mindez-mindez jó nagy ellentmondásokat takar. Mert már a falu is városiasodik, ahogy kezdik nem ismerni egymást, nem kíváncsiskodnak, nevét sem tudják a szomszédnak, viszont erejük elmegy mindenféle világból jött hírformára.

A Föld túlsó felén történtekre figyel inkább a mai ember, mint környezetére, melyet nem tud befolyásolni, úgy látja, nem javíthatja meg, helyette a máshol való csillogást szemléli. Nem szólva a saját életéről, az közeli ismerősöknek, családtagoknak lehetne még érdekes, ha érintkeznének, mutatná magát, anélkül mások sikere felé fordul ő is.

Viszont a néha-néha megejtett beszélgetés meglepően jól eső érzéseket kelt, és a helyi ünnepség, ahol gyerekeink szereplők, s észreveszünk még kis közgyarapodásokat is. A legfőbb feladat, hogy kezdjünk magunkkal okos módon foglalkozni, még sok munka mellett is, és tartsunk egyensúlyt a befogadásban, csömörig sose jussunk, s bízzunk saját eszünken, lelkünkben.

ᛣᛩᚢᚣᚳᚳᚷᚣᚦ ᛏᚳᛩᛉᚻᛝᛁᚾᚷᛒ

Élő történelemkönyv vagyok magam számára, olyat olvashatok, amit fiatalabbak nem, bár, mit átéltél, csak akkor ad tapasztalatot, ha akkor is tudtad helyére rakni értékét. No, nem apró-cseprő, piszlicsáré dolgokra kell gondolni, de akkori világeseményekre, országunk, nemzetünk helyzetére, mert mindenkor – enyhén megfogalmazva – igen változatos volt.

Hiszen azt lehet mondani, hogy végig tele volt a múlt század második fele is sorsfordító eseménnyel, körülménnyel, amit közvetlenül átéltünk, bőrünkön, azaz hasunkon éreztünk étkezés során, de lelkünk sem volt kivétel, s a gondolkodásunk befolyásolása fő célja volt az államrendszernek, és nemcsak nálunk, mindenütt, akkori két táborra szakadt térben.

S ha ez ma ilyen téren egyetlen eszmerendszer, világos, hogy kétszeres erővel, hatékonyan támad minden tőle eltérőt, tagad, s állítás mellett kevésbé érvel, mint tették azt régebben. Volt két különálló tábor most egyben egyesül, belül kerülve nem kívülről támadja egymást, folyamatos polgárháborúféleséget okoz, nem államszerv, emberek üldözgetik egymást.

Ennek látjuk az ő szintjükre lebontott célját, eredményét világnézetharcban, történelmi tények elferdítésének folytonosságában, a múltból örököltet meggyőződéssel vinni tovább, a szélsőségességig kifeszítve a hazugságokat, modern eszközökkel segítve meggyőzővé tenni az elavult kiindulást, és ez így van lelki-szellemi tényezőknél is.

Ráadásul esetemben szülők és nagyszülők a múlt század első feléről is hitelesen beszámoltak, legalább öt negyedszázad évről van közvetlen összehasonlítási alapom,

nem tudok nyugton maradni, nem megítélni a mai irányvételeket, vagy azok rejtetten
meglévő akaratát, hogy a társadalmat úgy alakítsák, kényükre-kedvükre valakik,

akikről nem tudjuk, kik ők, hogy kerültek a meghatározó állásuk önfelhatalmazó
állapotába, ahol felelősség vállalás nélkül tevékenykednek, nagy haszonkulccsal zsebben.
Boldog békeidők az első világháború előtt voltak igazán, igen erős volt a pénz,
amit máig nem tudjuk, miért kellett feldúlni, bár békekötés eredményei jól sejtetik.

Azokban pedig új, hasonló, csakhogy még nagyobb világégés volt beleszerkesztve, s több törekvés
meghatározó kivitelezése aztán még tüzelte a nem belenyugvást, a fegyverkezést.
Aztán az emberiség feláldozta magát, vagy csupán odadobták a megsemmisülésnek a
hazugságokkal ágáló, hamis értékeket hirdető vezetők, eszményeket elárulva.

Ilyen az, amikor az agysejteket kitölti a pénz utáni hajsza, mert abból hatalomra
juttató, abban megtartó pusztító eszközök teremthetők, s gazdasági látszatfellendülés.
E második háború már a mi földünkön is rombolt, nem úgy, mint az első, ám újjáépítést
a mi népünk igen gyorsan, lelkesen megoldott, „Határ a csillagos ég!” – hangzott, de istentelen

fordulatot vezényeltek megszállók ernyője alól, vallásellenességükön túl annyiban
is, hogy halállal üldözték az ellenállókat, akik csak a józan ész szavára hivatkoztak.
Ez az a láthatatlan kéz tehát, ami még a néptulajdon korszakát is szakadékba vitte
végül gazdaságilag, téveszmékkel házalva, s vesztette el minden előnyét kifosztott ország.

Amit láttunk belőle, arra tettünk javító javaslatot, de süket fülekre találtunk, mert
az elnyomás lényege, hogy te semmit sem tudhatsz, különben te lennél vezető, ami tiltva van.
Új évezred mai világegységet hozott elv tekintetében, mi legyen a szellemi alap,
a berendezkedésé, miről a vita süketek párbeszéde még mindig, veszélyes kilátással.

Utószó:
Minden tudás korábbi tudás módosulása, ezért módosítani kell mindegyre a régi
ismeretet valamiről, még az őskorról is, mert mi megmaradt róla, szemléletben változik.
Sokáig kezdetlegesnek vélték, homályosnak látva azt a korszakot, kőeszközök elavult
világát, amihez képest ma fémből készülnek sokkal hatékonyabbak, ez azonban nem igaz.

A célszerűség mellett ugyanis fenntartható mivolt lett mára a mérvadó, amiben messze
lemaradunk a régi koroktól, igaz, most már sokkal többen vagyunk és ez új helyzetet jelent.
Nohát, éppen az ilyen kihívások miatt kell átalakítani az ismeretekeinket, mik
mire az iskolába kerülnek és tanítják, már jobbakat fedez fel tudományos kutatás.

És a hír róluk fel is kerül világhálónak nevezett közlő térbe, de emészthetetlenül,
felhasználhatatlanul, mert arra nincs akarat, hiszen hasznot húzna a tudásból a feltaláló.
A kör bezárul, mert azt a hasznot aztán mi mint felhasználók megfizetjük, de az alkalmazást
nem mi találjuk ki saját célra, hanem csak a készen kapottat használhatjuk, irányítottan.

Így a figyelmünk el lesz csatornázva a saját észerő működtetésénél saját újszerűt
meglátó és teljesítő lehetőségtől a fennálló alakzatok megerősítésére.
Ami azzal jár, hogy cselekvőképességünk is lecsökken, ha akaratunkat nem táplálja a
felfedezés izgalma, látott jobb útra lépés természetességének bizalma és nyugalma.

Bármilyen meglepően hangzik, de sokkal többet kellene tanulnunk, szinte egyidejűleg a felfedezésekkel, beleszólva, ha előbb jut valaki megoldáshoz időszerű kérdésben.
Az a hasznos, ha közkincs a tudás, olyan alap kerüljön mindenki fejébe, magasabb szintre már maga képezhesse magát, a neki jutó feladat szerint, ebben áll a mai szabadság.

Szépen kell írni! – e parancs nem a külalakra vonatkozik, hanem valósággal vonatozik, de még e hangzatosság sem teljesít rendesen követelményt, a szépirodalom lehet csúnya tárgyú, mégis szép, mint színpadi szomorújáték, minek idegen szava is megrögzült régen, többet is használt, talán hogy feloldja jelentés fájdalmasságát, míg ellentettjénél a vidám

jelzőt magyarul mondjuk, nincs takargatnivaló, amint a két véglet közti széles tartalmat is valósághűen kell megjeleníteni, mert csak így érezzük hitelesnek, éljük át a szavak meghúzódó tanulság természetét, szépségét. beleélés igencsak szükségeltetik az olvasott irodalom esetében is, amit nem az olvasó nyakába kell varrni, ha nem megy

neki, – költőnek, írónak kell teljesíteni. Más kérdés, hogy azért megtalálja zsák a foltját, ha keresi, baj azzal van, ha mások tukmálják rá, valamilyen irányzat hívei, amivel növelni akarják hasonlón látók táborát. Tehát igencsak megtalálja közönségét a színes, tartalmas, igazságokat kifejező mű, ahol fogyasztójában megpendül nemcsak az

értelem, hanem hangulat, helyzeti élmény. Végére hagytam a tisztán gondolatiságot közölni, közvetíteni szánt írást, mint ez itt, amiről legnehezebb eldönteni értékét, megéri-e figyelmünket, ráfordított időt. Igen, talán még akkor is, ha nemmel felelünk, mert az elméleti tapasztalatképzést az is megoldotta, ellenmondásra rávilágított,

észrevétette velünk, mennyire felesleges. Ráadásul azt érezzük, e téren egyéni ízlésnek kevés hely jut, mert az egyetemesség a fő követelmény, és egyúttal a megoldás kulcsa, mi megnyitja az elvi mennyországunkat, az pedig csak szép lehet, de az egyetértéshez a könnyű mellett többnyire nehéz út vezethet, azért kell feltárni, hogy végigmehessünk rajta.

Utánzás és ismétlődés mindennek alapja, ami számunkra lényeges, érdekes mozzanat életben, világban, annyi sok módon és helyen, s úgy összefolyik, külön már nem is tarjuk számon. Mert akkor mi maradna nekünk, avagy belőlünk, ha minden, ami kívül van, csak belsőként lehet megragadott, s minden, ami bennünk van, csupáncsak korábban elsajátítottak megjelenése.

S ez vonatkozik egyetemesen mindenre, mit rutinszerűen végzünk, használunk, mert adottság, és a felfedezésekre is, mert az újdonság több régi összetevő arculatot váltása.
Hiszen kicsit mindenki módosít az addigi tudáson, rak egy villával a szénásszekérre, saját látómező szemléli a jelenséget, ész- és kézügyesség tökéletesítésre jó.

Egyénileg azonban történetünk mutatja felnövésünket élet-színpadra fellépési szintig, mások jóindulatára vagyunk bízva, annak kiszolgáltatva, ha ők sem csúcs valakik.
Jó közösség viszont kipótolhat minden hiányt, ezért közvetlen szülői, testvéri kapcsolat szeretet érzelme minden érzés alapja lesz a jövőben, felnőttként szeretnénk visszaadni

a kapottakat, és kiegészítve megszerzett további tudással, sokan hivatásszerűen,
de tudtán kívül is tanít idősebb fiatalt, úgy veszi szemünk a mintát, mint tüdőnk levegőt.
Így aztán közmegegyezéses lett a valóság, hogy ugyanaz éjjel is, mint amit nappal látunk,
sőt, valamilyen egyensúlyt tudás és nemtudás is mutat, elkeseredés helyett lelkesedést

közvetít számunkra világhoz való viszonyunk, ami születésünktől örökkévalóságig
tart, mert beleszólásunk a nagy egészbe nemcsak nekünk élmény, de maradandósággal bíró lét.
Szellemi időtállóságot hozunk létre, mit másokra hatva érzékelünk, s kiterjedtségét
következtethetjük, ha hiszünk az utánzásos ismétlődés átfogó kapcsolat hullámában.

A nyugalom megzavarását igazán nem az éjszakai alváskor támadt erős zaj, zörej
jelenti, amire felébredünk, hanem ébren a lelkünkre egyre csak nehezedő hírözön.
Hiszen még égzengés közepette is tudunk jót aludni, ha zárva az ablakunk, vonaton is,
buszon, repülőn, hangosan szóló tévé előtt, ott a nyugalmunk biztonságosság biztosítja.

Hányszor mondjuk, hogy már itt sem vagyunk biztonságban, kisebb ügyekben, ha ránk törnek törekvők, rössel
nyomulók, kéregetők, hangoskodók idegen nyelven, zajongók erdőben áhítatos csendben.
De a pillanatnyi, nem jelentős zavarkodást nem vesszük támadásnak sem a testünk ellen, sem
a személyiségünk ellen, mert tudjuk, elmúlik előbb-utóbb, hamarabb, minthogy hozzászokhatnánk.

De mi egyre megszokhatatlanabbul, rejtetten vagy nyíltan jelentkezik, tudati fenyegetés,
riogatás, a lélek rákfenéje, furmányos mód, hogy ne tudd kitörölni a gondolatodból.
Ez pedig megelőlegezett megsemmisülés a következő világégésben, s másodikként
a ráadás, hogy ez küszöbön van, itt kopogtat, akár napokon belül kirobbanhat, és végünk.

Valahonnan elindul és olyanra utalva, ami egyébként valóságos, azt túlozza el,
nagyítja fel veszélyes lehetőségként, de az átvevők már tényként és kicifrázva szajkózzák.
Lehet, csak valaki, aki meghatározón nagy erőt birtokló hatalom élén áll, pongyolán
magát kifejezve csacsog, poénkodik netán, hergeli közönségét, de persze céllal teszi.

A másik éppen a szigorú, feszes és igen fegyelmezett fogalmazással akar félelmet
kelteni, nem kimondva, de mégis megpendítve, sejtetve, hogy kész akár a végsőkig elmenni.
Nem lehet megszokni e dörgedelmeket, mint a villámlás utáni dörejt, mert véletlenül is
elsülhet a puska, ez motoszkál a fejünkben most már szünet nélkül, megzavarva nyugalmunkat.

Csak utólag fedezünk fel sokmindent, amit már a kezdetek óta birtoklunk, használunk, és hát
nélküle nem működik a testünk, s akkor már a lelkünk sem, az összefüggés tudata segít.
Olyan elemek, vegyületek hatásáról van szó, melyek bár igen kis adagokban, de mégis
nélkülözhetetlenek, sok betegség miattuk alakul ki, amennyiben hiányuk tartós volt.

Valamint az erkölcsi–szellemi hiányérzet szintén romboló hatású hosszútávon, merthogy
a letargiába süllyedés kikezdi testi egészségünket, jobb kezelni mesterségesen,
gyógyszerekkel akár, minthogy megadjuk magunkat, a sorsra fogjuk a bajt, amit a körülmények
okoznak, s azok még sok másért is felelősek. Azaz igen meghatározó például, hová

születik az ember, városba vagy vidékre, a családja gazdag-e vagy szegény, és az évszázad is szerepet játszik, az emberiség létszáma. Mindez az életminőségben mutatkozik meg, csapódik le, és bár emelkedés van látszatra, a tüzetes vizsgálat feltárhat kiinduló állapot és a jelen közötti nagy leromlást. Mert nincs az emberség minőségének felelős

képviselete még az állami kormányzásban sem, nemhogy a nemzetköziben, vagy vállalatok szintjén, pedig utóbbiak igen nagyok lettek, nagyobbak országoknál gazdagság értelmében. Azt mire fordítják, további gazdagodás-e az önző szempontjuk, mindegy, milyen áron, termelőt és fogyasztót egyaránt alárendelnek ennek. De még a nemzeteken belüli bevételek

sem kerülnek mindig erkölcsös elosztási mód hatálya alá, átfogóbb érdek fennmaradás érdekérvényesítése igen ellenséges, gyakran tőlünk nagyobb szereplők társaságában. Ezért eszünk tápanyag nélküli ételeket, mérgezzük magunkat tartósítószerekkel, és emészthetetlen, káros eszméket kell lenyelnünk, miközben azért mi tisztaságra rendeltettünk.

Tiszta, szép viszonyokra egyénileg, valamint a társas és közéletben, amit minden porcikánk kíván, és nincs ember, aki mást mondana, mikor megkérdezik a legjobb és legszebb életmódról. Tudományosan is ki lett már mutatva, hány és hány százalékkal silányabb a tartalma mai ételalapanyagainknak, mégsincs akarat a megváltoztatásra, mert nincs rá elég forrás.

Régi gond, hogy gyorsabban szaporodunk, mint ahogy az élelemtermelés bővül, ám a mennyiség már megvan, viszont beltartalom vészesen kevés, amint ezt a szellemi termékeknél is látjuk. Hol úszik el az a sok érték, mit sokmilliárd ember mégiscsak előállít, már jól sejthető, de számításokat, ellenjavaslatokat csak magányos farkasok tesznek, mire fordítandó

a pénzünk fegyverekkel biztosított fényűzés helyett, ami tehát nemcsak a gazdag réteget célozza, hanem az értelmetlen vállalati termékfelhalmozást, drága termelést, találmány elzárást másoktól, és egyéb értelmetlen és pazarló magatartás megszüntetését végre ne csak egyéni, hanem nagyközösségi szinten, legyünk végre magunk értelmes irányítói.

ᛣᛩᚢᚣᚢᚳᚳᚳᛝᚣᚠ ᛏᚳᛩᛚᛉᚺᛝᛇᚾᚷᛨ

Rendszeresség az ismétlődésen túl a lélek létcsirize, mi összeragasztja a tapasztalt egymásutániságot értelmes folyamattá, létezéssé az éveket és pillanatokat.
E lételméletet ismeretelmélet teszi számunkra bizonyossággá, mert úgy éljük meg a világban jelenlétünket, hogy mindent próbálunk azonosítani önmagával, névadással.

Azt pedig csak újra előforduláskor tudjuk megtenni, inkább sokadszorra, mert a jelenség hozzátapad a szomszédságához, szét is kell azt azoktól választani, s könnyebb, ha tárgyról van szó. Elvont fogalom mögötti tartalmat tanulni szoktunk sokáig, míg magunk merünk errefelé véleményt kockáztatni, tévedéstől félve, így okosság fokmérője ez a bizonytalanság.

Ugyanakkor egyre-másra találkozunk bátor, határozott ítélettel valaki, valami jelleme, jellege minősítésével, igen nehezen elfogadva e gyanús magatartást.
Nem látunk bele senki fejébe, de hogy ott mi lehet, ilyenkor elriasztó, mert rögtön arra gondolunk, attól félünk, a felszínes vélemény mögött egyenesen erőszakos szándék lapul.

S akkor már elkezdjük sorolni magunkban, mire számíthatunk tovább menve, ha ilyen megoldást sejtünk, ami veszélyeztetheti életünket, mozzanatokban, vagy esetleg szószerint is.

Mi nem fog ismétlődni aztán megszokott módon, mitől foszt meg a földrengésszerű változás, és ez nem rémeket látás, mert mielőtt ütnek, szavakkal szoktak fenyegetni a támadóink.

Hol van már fogalomtisztázás finom igénye, ha olyannal riogatnak, ami még sosem volt, vagyis az a baj, nem tudjuk, mi következik, a félelem pedig védekezésre kényszerít.
A létünket védjük azzal, hogy ragaszkodunk a régi rendszerességhez, a kipróbáltakhoz, hogy csak módszeres óvatossággal nyúljunk az újhoz, ami szükségszerűen bukkan fel rendszeresen.

Sok minden igazságról csak úgy beszélhetünk, hogy „tegyük fel”, „mi lenne, ha így lenne”, „bizonyára elképzelhető az is”, feltehetően így volt”, – és még csak utána sem mehetünk egyelőre, hogy eredményesen kutassunk, végére járjunk. Több okból, egyik, hogy róla csak titkos anyagok vannak, illetve azért elérhetetlenek, mert vagy nem tudunk róluk, vagy megsemmisítették régen.

Mikor és hol? – ezt sem kötötték az orrunkra a tettesek, kik nem egyedül lehettek bűnösök, hanem megbízást teljesítettek, hatalmi vagy csatolt részei, haszonélvezői oldalról.
És nem nagyon tudhattak egymásról, mondjuk az új időrendet és alá rendelt eseményeket, szereplőket kitalálók, besorolók közt sok év és jópár tucat kilométer táv is lehetett.

A középkor végi, újkor eleji viszonyok adják a reményt, hogy nem terjedt ki a figyelem minden részletre, egyenetlenségek maradtak, ellentmondások, amiket vizsgálni kellene.
Helyette magyarázkodás folyik, hogy „abban a történelmi helyzetben” akár szükségszerűnek is tekinthető sok téves adat s megfeleltetés, fejletlenség fejetlensége, vedd tudomásul.

Valamint létezik a késői színvonalas elrendezés elrendelése, a katonai felmérés nemcsak pontosított helyszíneket, de az szentnek számít azóta, ami ott szerepel.
Ez pedig az akkori hadi győztes állapot, minek ily bemutatására ugyanúgy volt pénz, mint a nagy csaták megnyerésére haladónak kikiáltott oldal számára, az is kézben volt.

Maradjunk annyiban, hogy bár nem tudjuk az összes részletet, de annyit megállapíthatunk, hogy ki lett dobva a nagyobb vesztes rész múltja, érdeme, szolgasorba nyomorítva, ne hivatkozhasson semmire, ami miatt fellázadhatna, vesztes csatákat azért löktek neki, ne ugrálhasson, így azonban szegényebben vagyunk alapélet alakulás-ismerettel, s elittől csömörlünk.

Helyénvaló, helyre tenni és helyén kezelni – milyen szép képes kifejezések, de alig gondolunk már a szó elején a hely fogalom tartalmára, az új jelentés oly lehengerlő.
Amúgy a hengerezés a szántás után maradt rögöket törte vetés előtt, mire már a fagy, a hólé, az eső, és a Nap jól megdolgozta, hogy porhanyóssá és laposssá lehetett válnia.

Szóval, nem ezért a színes kifejezésmódért, hogy nyelvünket dicsérjem, hozom elő hely képe szerepét a beszédünkben, hanem sokkal mélyebb történeti összefüggésre rámutatandó.
Helybeliekről van szó, akik még mindig sokkal többen vannak a kisbetűs földön, mint azok, kik a „Nem idevaló születésű vagyok én” kezdetű nótát kezdték, kezdik énekelni a

kocsmában, amikor felöntve a garatra, félig jókedvű őszinteség rohamot kapnak, – sírva vigadó magyarokat mi is ismerünk – visszaemlékezve a helyre, ahonnan jöttek.

De ezt is elmismásolják régóta, ennek a jelentőségét, s az elszármazás kifejezést
hozták használatba, a származást meg vérségi alapon számítják, igaz, csak a nemeseknél.

A szolga, rabszolga ne törődjön ezzel, sokszor családja sincs, nem hagy leszármazottakat, minek
kellene az addigiakat felidézni, ha nincs következő, így szolgasorban tartás simább.
Valahová érkezőt viszont hódító szándék vezérelt, sosem egyedül, csapatostul
mozogva, előbb hadi kötelékben, majd csupán kivándolóként, tovább nyomulásra rendelve.

Leigázva azokat, akik mindig ott éltek, elvéve földjüket, elrabolva jövőjüket,
a hely szellemét viszont sosem tudták megtörni, máig él eredeti életmód folytatókban.
Ez a mi esetünkben a békés egymás mellett élést, a helyi viszonyok, lehetőségek jobb
megismerését, felhasználását jelenti, hogy helyben legyünk minden téren, és helyzetbe hozva.

A nemtudás elismerése megszabadíthat a tévedéstől, ellentekintélynek kell hatni,
vagy józan belátásnak, hogy tisztábban láthasd a múltat, mi aztán a jelenben kamatozik.
Szülői, nagyszülői elbeszélés felülír iskolai tananyagot, nemcsak mert nem papír-
ízű, hanem a személyes átélés ténye és hogy neked szól, rád méretezve adják elő.

Bekapcsolódnak vendégek az előadásba, valamilyen társas összejövetel társai,
megerősítve addig hallottakat, más szemszög jut megvitatásra, a hitelesség kétségtelen.
De még épp a helyi pap is adott eltérő, új eszméket útravalóul, mint addig kapottak,
sőt a kortársak is összedönthették világod, rámutatva tényekre, melyekről még nem tudtál.

És amikor már eljuthattál nagy könyvtárakba, ahol régi könyveket is olvashattál, napi-,
vagy hetilapot, folyóiratot évszázaddal korábbról is, kinyílt a világ saját ajtaja.
Melyet addig csukva tartott a régi hatalmi cenzúra, de mi arra még mindig hatott, hogy ne
kerüljön be minden új felfedezés adata a történelemkönyvekbe, miből te tanultál.

Meg minden egyéb terület, fontosságok sora tele volt újdonász állításokkal, mellőzve
évezredes tapasztalatot, elavultnak és károsnak mondva a ráfordított figyelmes időt.
Legelőbb talán a német és orosz katonák viselkedésének nagy különbsége tért el az
addig hallott, látott beállítástól, háborús filmekben csak utóbbiak győzelmét mutatták.

Aztán az átkosnak mondott előző rendszerről jöttek szép képek, történések, jelenbeliek
értéktelen valóságához viszonyítva, hogy kezdett kinyílni szemünk saját kritikára.
És ahhoz még magasabb szintre kellett lépni a tudás terén, hogy a tiszteletteljesnek tartott
régi eseményeket megbírálhassuk, francia és más forradalmak kegyetlenségeit éppen.

De ekkor már képesnek kellett lenni a finom megkülönböztetésre, abban megállapodva, hogy
a szabadságharcok igazságosak voltak idegen és külső elnyomó hatalmak ellen.
Azoknak jellegzetessége, ami ellen fel kellett lázadni, nemcsak az anyagi javakat
korlátozta, végzett életnyomorítást, hanem eszményeinktől is megfosztott, lefokozással.

Így területi nagyság mellett oda lett volna a szellemi is, ha nincs a belső ellenállás,
a csakazértis, ami egyébként természetes eljárásmód volt, ragaszkodva értékeinkhez.
És ekkor jöttek a szükségszerű visszanézés lépései, de nemcsak időben, események
jellegének vizsgálatában, hősiességünk példaállításával, új emlékművekkel, de

anyaföld megtartó erejének feltárása segítségével, itteni ősi állapotok
felidézésével, őshonosság tulajdona tudatával, messze már ránk erőltetettektől.
Annak hamissága végre napvilágra került, a termékeny föld, vízgazdagság, erdősítettség
és egyéb földrajzi előnyök mellé jogosan felzárkózott a tudás- és jellembeli érték.

Hogy már a mesék világától kezdve, azaz a történelmi idők előttről idesugárzik
boldogulási képesség jósága, szépsége, igen hosszú időpillanattá téve magát.
Midőn belátottak mintegy tájként, terepasztal részletességgel mosolyognak ránk és játszhatunk
velük, újra alkalmazhatjuk, amik hasznosak, minden emlék mögött élő embereket látunk.

És érezzük, ismerjük világukat, mert nyelvünk megőrizte annak minden lényegét, mi akkor
minden részletben megnyilvánult, nagy tanulság az, hogy soha semmiről nem szabad lemondani.
Elegendő leltározásra lélek ereje, gondolkozás szellemi tere, miből valóság
cselekvéssel feltámasztható, ha szükség van rá, és nemtudás belátása igazságra vezet.

ᛗᛩᚨᚢᛃᛃᛝᚷᚨᚾ ᛏᛃᛩᛉᚺᛝᛁᛋᛃᛞ

Hogy a kerti földben mennyi mag van, gyomoké, azt csak tavasszal és nyáron tudjuk meg, amikor
kinőnek, eső után tombolnak, elborítják zölddel a megkapált talajt, elszomorítanak.
Persze, fellépünk ellene, kihúzzuk, kapával kinyessük a földből és szétterülve elfonnyad
legtöbbje hamar, így legyőzzük támadásukat. Baj akkor van, ha elhanyagoljuk a dolgot és

uralkodóvá válnak kultúrnövények fölött, dudvatenger lesz az ápolatlan kert, de még a
szántóföld jellemzője is, nagy életerővel. Ha ezt bemutatás szándékkal tesszük, igen szép
növények válnak belőlük, magasra nőve és virágzatukkal gyönyörködtetve, láttam már ily
csodás szépségeket az egyik arborétumban. És még nincs vége a dicséretnek, még nem térünk

át az emberi hasonlatosságra gyomnövény vonatkozásban, mert gyógynövényként további jó
tulajdonságokat hordoz gyökerük, levelük. Teaként isszuk, krémként magunkra kenjük, és a
hatás nem olyan, mint a patikai gyógyszeré, mert nincs mellékhatás, ha megfelelő adagokban
fogyasztjuk, a mérgező fajokat elkerüljük. Itt már belép az ember, mert a tapasztalatot

velük kapcsolatban valamikor össze kellett gyűjteni, s ami még lényegesebb, átélni és
megszerezni, ez pedig nem lehetett véletlen. Két irányból sem, azaz a legkorábbi ősi
időkből indult, mikor mindenfélét meg kellett kóstolni, kiszűrve károst, begyűjtve a hasznost,
micsoda megfigyelőképesség támadt akkor. És tehát nemcsak a természet lágyölén élő

ember, hanem a többiek javára tevékeny szereplő, mondjuk a pap volt, ki összegyűjtötte
könyvbe mindezt, elsőnek éppen szülőfalumban másfél évszázada, ma ezrével látunk ilyet.
Az adódó párhuzam, hogy gyomemberek vannak, s mit kell velük kezdeni, viszont még mindig kényes
téma, erkölcsi helyett emberjogi kérdés lett, meddig élősködhetnek, egyelőre nem tudjuk.

Ajánlás:
Minden elvárásnak megfelelni akaró és jószándékú hittársam, ne háborodj fel most e
sorokon, hogy gyomnövényekhez hasonlítgatom bizonyos embertársainkat, mert van megoldás.
Nem gyomtermészettel születtek ők, hanem gyommá váltak, azzá tette őket a világ nem termő
része, vagy a rejtett élősködők, akikről kerti vonatkozásból nem esett szó, de tudunk róluk

és védekezünk ellenük vegyszer permetezés segítségével, de ugyanezt a társadalom
esetében már tényleg lehetetlen gondolni, minden bajunkra másként kell válaszolni tehát.

Megelőzéssel, senkiben nincsenek eleve gyommagvak, mint a kerti talajban, annál inkább jóravaló hajlamok, azokat kell táplálni, kibontakoztatni, megtenni mindent érettük.

És főként a közösséget életben tartani ebben a vonatkozásban, azaz nyilvánosan kezelve bajainkat és a sikeres gyógyírt rájuk, hogy terjedjen a jó, ha rossz kéretlen jött.

ᛗᛩᚨᚨᚳᚳᚳᛝᚨᚴ ᛏᚳᛩᛉᚺᛝᛁᚾᚷᛞ

A vágy nem kimondva hajtja életünket, és nem teljesülés a lényege, hanem vak ereje, mi elönti lényünk, átjárja lelkünk különös varázslatként, s csak megújulás végett szünetel. Általa több dologért is tudunk rajongani, néha egyszerre, de a megkülönböztetettnek értéket épp belőle adunk, vágyó és vágyott összefolyik, kiállunk napra ragyogásáért.

E tettünk adja értelmét a napsugárzásnak, árnyékban élők nem részesülnek belőle csak igen szűrten, menj ki a szabadba, hogy szárnyalhass, kívánd a mindent, s cseppenként részesülsz belőle. Adagokban, mert az egész elérhetetlen, sőt befogadhatatlan, elégnénk a mennyei tűzben, inkább földi burkunkban hevülünk, belső fénnyel világítva meg a józan pillanatainkat.

De máris elhesegetjük, üres kísértésünk a kiszáradt terep biztonságossága, jöjjön a nedvesség burjánzása, átláthatatlanság és áthatolhatatlanság sűrített kihívása. Ahol minden oldalról akadály tornyosul, de éppen erre vágyunk bevallatlanul, mindegyre akkor vagy elemedben a bátor legyőzendők forgatagában, ha nincs szünet a küzdelemben.

Mindegy, milyen nagynak vagy kicsinek tartottról van szó kívülről nézve, kinevetve vagy csodálva, neked életbevágó, nélküle nem élnél, ám belegondolni nem mersz, elve nem jut felszínre. Hanem mint a vulkán, fortyog mélyben, áldott őstűz, minek erősödése és gyengülése benned tölti ki életrajzodat, kis-nagy zsákmányokkal, fájó lemondásokkal, de sohasem vesztesen.

Csupán hőmérsékletingadozásként, magasan fagypont fölött mindig, forráspontot végtelenül megközelítve, állandóan teljesség felé, vágytalanság hanyatlásán enyhén mosolyogva. Ez a reménységes arckép marad rólunk mások emlékezetében, erősebben míg élünk, és halványabban azután, kiegyensúlyozva, hogy igazi vágyainkat senki nem ismerhette.

ᛗᛩᚨᚨᚳᚳᚳᛝᚨᚴ ᛏᚳᛩᛉᚺᛝᛁᚾᚷᛞ

Az igényesség miatt sokat lehet szenvedni, míg az igénytelenség éppen megvédhet tőle, a kettőnek valahogy egyensúlyban kell lenni, ami nem jelenti azt, hogy helyet cseréljenek. Ne legyünk igénytelenek mikor igényesnek kellene lennünk, s fordítva, nem szabad végsőkig kitartani valamilyen igény mellett, ha az sokba kerül, vagy véső soron lehetetlen is.

És ez nem játék a szavakkal, csak nem szokás így képletté egyszerűsítve gondolkodni róla, s példák nélkül idegen szemléletünktől, testig érő, érzelmes jó tanácsot szeretünk kapni. Úgy kezdődjön, hogy „Én a helyedben...” – hiszen akkor jobban el tudjuk hinni, ami nekünk nehéz, sőt megoldhatatlannak látszik, mégis, ahogy ő mondja, ahogy ő tenné és javasolja, reményteli.

Amikor valamiről lemondásról van szó, de mi nagyon ragaszkodunk hozzá, nagy az igényünk, elég lehet szerényebb életvitelre való figyelmeztetés, ha kockázatos a folytatás.

De ha valójában a restség okozza, hogy már nem akarjuk annyira, amire korábban úgy vágyakoztunk, jól jöhet a biztatás, „ne mondj le róla!” – ne légy kishitű vagy szégyenletes lusta.

Példa mindkét tulajdonság mindkét esetére akad, vagy inkább minta az, és bevéső dik a lelkünkbe, így aztán többnyire határozottak és befolyásolhatatlanok vagyunk egészében is és részletek tekintetében, s aki ilyen, előbb-utóbb kiderül igaza, megbecsülik, míg a könnyen véleményt változtató ha rosszul jár, egyből megkapja, hogy „hibáztál, magadra vess!”

Ezért kell szerencse az élethez, meg is szoktuk keresni, találni, addig nem nyugszunk, mint zsák a foltját, ez következetesség igényessége, közben sok elvetés csak igénytelenség látszat. Igazi mércéhez hinned kell magadban, bízni jóakarókban s elfordulni bajkeverőktől, ebben segít, igényesen vállalt kapcsolatod, s igénytelenség hatásának lecsökkentése.

ᛗᛩᚢᚢᚳᚳᚳᛝᚢᚴ ᛏᚳᛩᛉᚻᛝᛁᚾᚷᛒ

Sok lúd disznót győz, de mi van, ha a disznók vannak többen? – mesterséges helyzetben, csatamezőn ez nagyonis elképzelhető, ahol az ellenség ördögített, bűnös, ezért kell elpusztítani. Ott a másik fél többsége, erősebb fegyverzete lehet a döntő, amivel előre számolnak a győztesre fogadók, pénzadók, a gyengébbnek pedig a hősiesség marad, gyakran sikerrel.

A ludak és a disznó meséje sokkal-sokkal ártatlanabb esetekre vonatkozik, amikor elvben egyenlő felek csapnak össze, elméletben, ezért válhat csalóvá a disznó. Az, hogy valamilyen eszmeelárulásról van szó, ki sincs mondva igazán, ösztönből támadnak a ludak, csípnek-marnak, szárnyakkal versesnek, helyi gyűlést aki már látott, tudja, jó e hasonlat.

Ami az ilyen jelenség mögött húzódik, a többségi akarat megszerzése valamilyen cél érdekében, ami elvont fogalom ugyan, de a cselekvésben valóságos eredményt hoz. Viszont a gondolatot nehéz megmérni, súlya a kimondott szó jelentésének van, felszínes leképezés mögött azonban mélyebb tartalom szokott megbújni, ezért veszélyes gyors ígéret

elfogadása és hamis félelemkeltésé, még az sem biztos, hogy ebben elég a többségi vélemény, mert egy bolond százat csinál, s markába nevet a beugratások ügyes vezérlője. Egyáltalán több-e a több, ha kevesebb más téren jelent többet, kevesebb károkozással elérni a célt, s minek összehasonlítani azt, ami önmagában értékként jelentkezik.

Az az igazi egyenrangúság férfi és nő, öreg és fiatal, szegény és gazdag között, ha kiderülhet mindegyik értéke, és érdeke ennek megfelelően nyomhat a közös latba. És a felelősség alól se legyen kibúvó, főként mindenki magáért tegyen meg mindent, de ami egyedül nem megy, legyen megoldva rögtön, amint felmerül, hiszen együttesség képes rá.

ᛗᛩᚢᚢᚳᚳᚳᛝᚢᚴ ᛏᚳᛩᛉᚻᛝᛁᚾᚷᛒ

Messze járó gondolatok miként tértek vissza hozzám, és hogyan szálltatok messze, bejáratlan távolságra, mi visz, mi vonz, mi küld oda tőlem, tőlem mentek-e vagy én megyek hozzátok és értetek? Nem kérdés, hogy nem tudom, nem hiszem, hogy sosem tudhatom meg, vannak régi válaszok másoktól, de én magamét akarom, belőlem fakadtat, amint az élet többi dolgára is, kis-nagy ügyben.

Beleépítve a magyarázatba közvetlen tapasztalat megtévesztését, amikor míg meg nem szólal valaki, nem tudjuk, mi lakozik az ő fejében, ha egyáltalán ott van a jellem.

Vagy az a világban székel, s mint almát a fáról, leszakítjuk magunknak, mind egyformának látszik, de a felülete különböző mintázatú, sőt még színre, szagra, ízre sem egyezik nagyon.

S aztán az más káposzta, hogy vannak más gyümölcsök is, kinek mit vet a sors, nem ugorhatsz el előle, inkább jól, mint rosszul járunk vele, fogyasszuk el azonnal, ne hagyjuk megromlani, működtessük magunkat a magunk módján, másként úgy sem mehet, bár sokan erőltetik a vágyottat, helyette a lehetőségeinket kell felismerni mennél jobban és hamarabb, sosem késő, ez a jellem titka.

Ez szűri meg vagy színezi a szembejövőt, hogy amit látunk, ránk is jellemző lesz, nemcsak a tárgyi és elvi benyomásokra, a kettő együtt, mi megjelenik bennünk, s beszélünk róla. Amiben tehát több a képzelet, mint a valós kapcsolat, így aztán más földrészek tájára is átruccanunk, ha láttuk filmen, vagy May Károlytól olvastunk róla, mi is rézbőrűek leszünk, vagy

cápák a tengerben, hó a havasok tetején, ahová csak a szem megy fel, még ha járjuk is azt a hegyet derekáig. Csodálatosak vagyunk, mert el tudunk jutni a legközelebbi ember legbelső érzésvilágába is, belelélőn, s csak azt várjuk el tőlük, ők is értsenek minket, mire van remény, mert a közös magány egyénileg szenvedve nem cél, mert pusztít, mint elvadult eszme.

ᛣᛩᚨᚢᚳᚳᚷᚨᚦ ᛏᚳᛩᛉᚺᛝᛁᚾᚷᛒ

Zeneszerzőként most egy sorsszimfóniát írnék, de nem az egyéni élet kanyargósságáról, amely hegyeket mászik, majd szakadékba zuhan, de tört csontja összeforr, sebe beheged mindig, s hogy próbálkozik kapcsolatokat építeni mások felé, ami összeütközésekhez és kisimulások mentén evez csónakon, tavon, ahol mindannyiunkat felhajtóerő tart fenn.

Hanem arról a nehézségről és akadályról, amit meg nem értés jelent, olyanok számára, akik túllépnek a napi gondokon, rutinból élik a köznapi életet, többet akarnak. Megfejtéseken és felfedezéseken törik a fejüket, s ha mernek merészek lenni a kisebb eredmények láttán, hogy nagyobbat ugorjanak s átfogóbb világmagyarázatig eljuthatnak.

Vagy különlegesen, netán alapvetően és szinte felfoghatatlanul újhoz, addiginak tagadásához, mert minden másra mutat, mint mit addig hittek, sőt, egyenesen minden máshogy volt ahhoz képest, amit a köztudomás keményen hirdet, szájról-szájra és iskolában tanít, tudósok kutatják részleteiben és képviselik a tudományos fórumokon, nehogy megváltozzon.

Nemcsak féltékenyek, irigyek, ha valakinek más úton-módon sikerül eredményre jutni, hanem érzékelik rögtön, hogy inog a talaj a lábuk alatt, összedől felépített rendszerük. Nem lenne gond, ha ez magánügyük lenne, de mert össze vannak kötve az uralkodó hatalmi irányzattal, annak is vesztére lehet bukás eddig semlegesnek tartott tudós területen.

Így aztán olyanná kezd válni kutatott terep, mintha harcmező lenne, ellehetetlenített kutatók tetemei hevernek szerte-széjjel elméleti síkon legyőzetve túlerőtől.
De a paradigma sosem lett örökéletű, ma már mily nyilvánvaló, hogy „mégis mozog a Föld”, van remény belátni, Keletről csak a Nap jön, nem népünk jött, tudást viszont küldött arrafelé, *s aki ezt ma tudja, tartson ki igaz hitében*.

ᛣᛩᚨᚢᚳᚳᚷᚨᚦ ᛏᚳᛩᛉᚺᛝᛁᚾᚷᛒ

Sokan énekelnek úgy, mintha fohászkodnának, templomokban, és ünnepélyes alkalmakkor a himnuszt, a népszerű énekesekre papként tekintenek, aki szívükbe varázsol szépet, igazat, nehezen kimondhatót, veszélyeset, ha elnyomás alatt senyvedünk, felemelőt, ha a hálateltséget fejezi ki, fájdalmat, ha gyászba borultunk, lélek magasságából hallatszik.

Mindig van miért kétszeresen imádkozni, és az ének ilyen, sokszoros inkább, annyi mindent kifejez, olyan sokrétű érzésvilágot tud megpendíteni bennünk, általa megnyugodunk. Megtesszük a magunkét legalább képzeletben, óhajunk és szándékunk, gyötrelmes érzelmeink kiszállnak belőlünk a légre, fel az égre és szétterülnek a világon, mindenkinek szólnak.

Istennek legalább két esetben, ha nagy baj van, végső menedéknek a remény építményeként, ha nagy öröm ért, a kicsattanó jókedv igen jó eszközeként, megemlékezni a forrásról. Zeng a mell ilyenkor legalább gondolatban, ha nem is mutathatjuk kifelé, még magunknak sem, hogy mennyire megrendültek vagyunk, mivel nincs mit kezdeni a helyzettel, mert sokkal nagyobb nálunk.

Első és utolsó fogalma olyat takar, mi beláthatatlan, előbbi következménye mi vagyunk, ha az az első napunk volt születésünk után, utóbbi felfoghatatlanságra nyílik. Előttünk és utánunk is éltek, élnek majd, de ez csak az életet magát vigasztalja, minket a természettörvény kikerülhetetlensége figyelmeztet, olyanok vagyunk, mint a többiek.

Nem egyéni veszteség az élet elvesztése, mindenkire rájár a rúd, majd egyszer, de miért éppen most, még élhetnénk, lenne hozzá nagy kedvünk, búcsúzkodás közben mennyi minden eszünkbe jut. Jutott, mert gondolunk vele előtte is néha, de elhesegetjük a vég jelentkezését, a jövőbe utaljuk, és ez így van jól, mert a mi végelgyengülésünk még odébb van, úgy érezzük.

Közvetlen érintkezés, vagy annak jó emléke igen fontos a lelki kapcsolathoz, megágyaz neki, megismertet egymással kézzelfogható módon, belegyökereztet a közös élménybe. Testvérekkel működik ez legtovább, legjobban is, de ezt már nem mindig érezzük igaznak, van, ami látszólag a helyére lépett, házastárs és saját gyermek, barát és munkatárs, eltakarja

a régebbit, de az az eredeti kötelék, anyánk-apánk csomózta körénk, szakíthatatlan, levethetetlen, bármennyire is kivetkőznénk magunkból, vagy töméntelen újjal találkozunk. Ezért jó nem egyedüli gyereknek lenni, de majd ők elmondják, miként pótoltak előre nézést nagyobbra, visszanézést kisebbre, amitől az élet közösségi elsajátítássá vált.

Mindnyájunk számára, kit hagytak együtt játszani, és miért ne hagytak volna jó szüleink, addig másfelé nézhettek, volt hová, sok volt a munka, miben aztán volt, hogy együtt hátráltattuk őket. Amikor a báty megmutatta az öccsnek, húgnak, amit ő még nem tudott, de utánozni akart, lett belőle baj elég, de tanultunk belőle, és végül mégis elnyertük a megerősítést.

Ilyen szintre kellene, ily mélyre merni menni élemedett korban is, hogy közel kerüljünk az elvi egyeztetéseken túl a másikhoz az ésszel felfoghatatlanok elviselésében. Megsejtve a mulandóság tapasztalatában a valóság világtermészetét, hogy értünk van minden, de nem a fogyasztás, hanem a felfogás értelmében, így közelítve teljesség felé.

Ami tehát világrajövetelünk szép célja, mégha csak pillanatokra, villanás szerűen tudjuk is magunkévá tenni a gondolatát, de igazi embertársasság ebben segíthet.

A lélekvér hulláma, ölelése vegyen körbe, húzzon közel egymáshoz mágneses ereje, hogy higgyünk a megéltek halhatatlan értékében, mihez mi is kellettünk, nagyban hozzájárultunk.

Mennyi a hagyomány mozdulatainkban, alig kideríthető, mert érzésvilágunkhoz kötött megvalósulása, önkéntelennek, tudatost mellőzőnek látszik, tanult tánc is ilyenné lesz. Pedig a csontok és izmok, inak, ízületek világa jól megmutatja, mennyire egyformák a lehetőségeink, korlátozott kiterjedést kivitelezésben, azt kell sajátunkká tenni.

Első lépéseinkre, persze, nem emlékezünk, azok mesélik, tudatosítják bennünk, akik látták, aztán már mibelénk vésődik gyermekünk tipegése, egyensúlyvesztés rémétől féltve. Amint ők minket öregkorunkban, és itt vége szakad testi mivolt befolyás taglalásának, azaz hogy nem tudunk kibújni emberbőrünkből, de éppen meghatározottság legyőzése szép.

Az lehet teljesítményfokozás határ fölé, amire addig senki más nem volt képes, ugorj magasra, fuss, ússz gyorsan, dobj távolabbra, ülj meg száguldó lovat, mindennek szabályai vannak. Azon belül persze hozhatsz újdonságot, rólad fogják elnevezni, így a testi vonatkozást szellemihez is társítjuk, néha kizárólag, az egészet általánosan játéknak hívjuk.

Mesterségesen kitalált feltételekkel a sportban, de a gyermekjátékokat már ősinek tudjuk, és a szertartások mozdulatait, mint a munkatevékenységét, legalábbis eddig. Mert a lényeges változás iránya manapság a visszafejlődés a mozdulatlanság felé, gépek előtt ülünk, fekszünk űrhajós pózban, és csodálkozunk, hogy a testünk elgémberedik.

És lelkünk beleragad állóvíz mocsarába, olyan kis részfeladatokkal kell elfoglalni nagyra nőtt agyi képességünket, ujjmozdulat egész testet igénybe vevő mellőzésével. Hová haladsz emberiség? – kérdezzük, mert minden világra jöttből nem lehet élsportoló, s igen megszeppenünk, mert a Föld-lakosság túlnyomóan még tartja a hagyományt mozdulatban, lélekben.

A széthúzás önmagában is okozhat sértő élményeket, veszteségeket, de még károsabb a következménye, együttérzés és összefogás hiánya, amikor mindenkire szükség lenne. Nem arról van szó, de példahasonlóság miatt említsük meg, hogy olyan ez, mint külső támadás esetén az országban, városban, várban dúló vita, ellenálljunk-e, vagy adjuk meg magunkat.

Mert feladás esetén sem bizonyos, hogy meghagyják életünket, ellenkező eset rengeteg volt, enyhébbnek látszó most a kihívás, jövőnkről úgy kell döntenünk, hogy a jelen vegyen jó irányt rá. Ehhez aztán van, aki ismeri, van, aki nem a múltból örökölt valós helyzetünket, fakadt igaz természetünket, s belép a képbe mai és régi különérdekek befolyásolása.

Ha nehéz is eligazodni ennyi feltétel érvényesülése közepette, történelmi jelentőségű tényezőink sokat segíthetnek, de bátran elvégzendő újraértelmezésük. Amit tilos lenne régi beidegződések mentén folytatni, mégis ez látszik megtörténni, így az alapvetés nehéz munkája elmarad, vágyakba, feltevésekbe kapaszkodás dívik.

Aminek máris vannak haszonélvezői, a rétegtudat, sőt hitszerű meggyőződés örök kiszolgálói, akik mindig jól járnak, hiszen nem lehet mindenki vesztes, ők életrevalók.

Viszont valamerre tényleg mozdulni kell, bár a legjobbat akadályozzák leginkább,
kevésbé jóval kellene megelégedni, még ha az tele is van hamisságokkal, mint mások

élet- s hitelve a nagyvilágban, sőt körülöttünk, amióta csak az eszünket tudjuk, keselyűk
lennének, ha csak a tetemünk maradna, így most hiénák alkalomra várva, lélekrombolók.
Az összevisszaságban kiigazodók, hiszen kevesebbet akarnak, mint lehetséges össz-jó,
saját pecsenyét sütögetni, a szeretetet másra hagyják, mint a nemzeti összefogást is.

A csalódás nem veszteség, könnyebben túltesszük magunkat rajta, bennünk volt hiú reményt kell csak
visszavonni, míg a másikat ha elszenvedjük, hiányt okoz, amit valahogyan pótolni kell.
Mégis csalódottság mozgat meg jobban bennünket, a „hogyan gondolhattam azt?” kérdés és érzés, jó
következményekkel, hiszen a buta tanul a maga kárán, különösen ha elméletben kell.

Valójában káreset sem történt, csak csalfaság lelepleződése, „kancsalul festett” egeké,
de attól még az ég kékje szép marad, minket sem szól meg senki, ha nem panaszkodunk lépten-nyomon
hasonlók miatt, mert akkor könnyen megkaphatjuk, hogy csélcsap a gondolkodásunk, többre vágyunk, mint
mit elérhetünk, sőt, fenn az ernyő, nincsen kas, szerencsére ez nem eszmei felhőkakukkvár.

Mert alaptalan nagyravágyás nem természetes nagyratörés, minek lelkesítése szükséges
célunk eléréséhez, minden lépéshez hozzá, minden naphoz, amikor újraindítjuk felé
a kitartó cselekvést, szem előtt tartva értelmét a munkánknak, eredmény hasznát, tevékenységünk
szépségét emberi megnyilvánulások között, érezzük rajtunk kívülről jött elismerését.

Lehet, eközben természeti csapás, emberi rosszakarat akadály vagy csapdaállítása
hátráltat, életünk alakulását is visszavetheti, kívülről jövőnek nem vagyunk oka.
Ezért tudjuk könnyebben elviselni, mintha mi mulasztunk, de hogy megóvjuk magunkat fájdalmas
önmarcangolástól hibaelkövetésért, jól tesszük, ha megfelelő kiképzést végzünk érte.

Hogy aztán a megvalósításban bejáratott úton, mozdulatokkal és tervrajzokkal bírjunk,
mégha csak gondolatban is, ha rögtönözni kell, annak magas színvonala legyen biztosíték.
Ugyanezt nagyban közösségi s nemzeti szinten is el kell végezni, egyrészt hogy sose csalódjunk,
másrészt, ami fontosabb, sose érjen olyan kár, veszteség, mi pótolhatatlan, készüljünk fel rá.

A legfontosabb ahogy magunkat lenni látjuk, Isten tenyerén, vagy a pokol fenekén, átlag
életűnek, kiemelkedőnek, szerencsésnek, vagy olykor szerencsétlennek, jobb sorsra valónak.
Leginkább a középhez közel mindkét oldalról, de ez mégis helytelenség, feszültséget okoz,
mert az áldott állapot az lenne, ha sohasem kellene külön értékelni is azt, ami van.

Valamilyen ránk erőltetett szempont, aminek meg kell felelni még akkor is mérgező lehet,
ha örömtelit hirdet, hiszen utána mindig ama magasságba vágyat teljesítmény kényszer.
De milyen lenne a követelmények nélküli világunk, kérdezzük joggal, hiszen lustaságot
mégsem tűzhetünk ki célként, életelvünk legyen tevékeny, alkotó, némi haladást elérő.

Ahogy a növény felnő és virágzik, termést hoz, ahogy a Nap felkel, tetőzve süt és lenyugszik,
amint a szerelem kibontakozik s csúcsra jár, a lelkünk egyre több csodát begyűjt a világból.

Mi se álljunk Bálám szamaraként, tétovaság és tesze-toszaság hínárjában, mert lehúz a
semmi mélyére a végső elégedetlenség, tüzeljük magunkat, hitünket szép cselekvésre.

És sokat akarásra, szerzésre, felhalmozni szűkös időkre, előre megoldani mindent,
hogy legyen lehetőségünk egykor megpihenni, amikor már minden megvan, mindent elrendeztünk.
Csakhogy olyan nem lesz, ha nem készülünk fel rá már most, mostani hozzáállásunkat alakítva
olyanra, de a legőszintébb látásmóddal, hogy minden pillanatunk teljesíti a legjobbat.

Ne maradjon ki életünk jelentős szakasza az életélvezés bevallott gyakorlatából,
létezésünk önmagában való gyönyöréből, ami van, azzal jó megelégedni vallásként.
Mindenféle romlást elkerülhetünk ilyenkor, testünk búját-baját meggyógyítja jó szellemünk,
s ez vonatkozik külvilág érintésére is, világlégben lebegő porszemünk csillog-villog.

Ha a régi szokást elhagyjuk valami újért, nem új szokás lép a régi helyére, hanem vak
kísérlet, próbálkozás, megfontolt, jó esetben, de legtöbbnyire hirtelen elhatározás.
Ahogy egy eset nem eset, s az eseménynek is megkell történnie, hogy azzá legyen, előre
nem iszunk a medve bőrére, szokássá az lesz, minek megismétlésére aztán vállalkozunk.

Amikor valamit először csinálunk, akkor mondjuk, hogy belevágunk, bizonytalanság miatt
biztatjuk magunkat, bátorságot gyűjtünk hozzá, s van, hogy visszafordulunk, máskor meg abbahagyjuk,
de csak amit lehet, ami nem változtatta meg véglegesen, netán végletesen körülményünk
feltételrendszerét, mert döntés következményét vállani kell ismeretlenbe hatoláskor is.

Mennyivel derűsebb, vidámabb az a felfogás, az az állapot, menetirány, beharangozott
jóság sor, élményözön, ami lekicsinyíti a hozá vezető út nehézségei terhét.
A haladáshoz erő kell, de majd megpihenhetsz, a sok látványtól káprázik a szemed, de eszed
elrendezi, helyére rakja értékelve a tanulságokat, műveltséged felkészített rá.

Kis-nagy közösséged rendelkezik elegendő szokásgazdagsággal, hogy kedvedre válogathass
belőle azon felül, amit kötelezővé tesz évezredes hagyomány, emberazonosság,
amit mindenhol látsz, bármerre teszel utazást, s ott viszont azt is érzed, hogy nem találod meg azt,
amit itthon hiába kerestél egyelőre, s visszatérvén további feladatként hárul rád.

Segíthet benne egyéni szokásokba állás, legyen az erőkifejtés és időkezelés
saját eredménye, vágyak, célok keveréke, ami az utaddá válik, főleg teelőtted.
Magadat kell tehát rávenni, hogy ismételd a jót és hagyd el a rosszat, időnként visszanézve
önbizalmat nyerni abból, mi már szokássá vált és jótékonyan segít új irányvételekben.

Adattá szürkül, silányul már nemcsak egyes emberek életmozzanata, hanem országok,
földrészek életfeltételei, iparágak és tudományok fennmaradásának esélyei.
Nemcsak az történik, hogy bezárnak gyárakat és elbocsátják a munkások ezreit, gépekkel
végeztetik a földművelést, mert úgy érdemes hatékonyság és költségmegtakarítás végett,

hanem feltérképezik, felmérik egész Földünk képességét, miből mennyit nyerhetnek belőle
ki termelési nyereség kezelők, birtoklók, az mire elég, s meddig, miként lehet pótolni.

A tudás anyagfelépítést, összetevőket céloz, beavatkozunk a természet rendjébe,
megváltozik a táj, kiürül a Föld gyomra és cseresznyeszemekként figyelnek műholdak égről.

Azt mondják, olyan bonyolult lett világunk, hogy nem lehet átlátni, de ezt nem azokra értik,
akik nagyon is átlátják és irányítják az az egész mesterséges folyamatot gőzerővel.
No, nem szószerint, – mert a gőz ugyan még dolgozik, bár már nem oly látványosan gőzhajók, mozdonyok
erőforrásaként, – hanem nagy merészen, mert nincs aki ellenállhatna nekik, törekvésüknek.

A buta vezetett, sőt megvezetett tömegbe pedig mindenki beletartozik, aki él és
mozog, és kiszolgálja az őt alkalmazó rendszert, amely önszabályozó lett, adatok alapján.
Jelzések ezek, mint a tőzsdén villogó lámpák, mi emelkedik hirtelen, zuhan veszélyesen
árfolyam hullámzásban, s folyamatot erősít aztán azonnali válasz, eladás, avagy vásárlás.

Lelki-erkölcsi tényezőt figyelmen kívül hagy a nyereséghajszolás is, tönkremegy értelem
fokozatos felépülésének csodasága gyors változáshoz alkalmazkodás kudarcában.
Maradna nekünk érzelemvilágunk vigasza, de oda is benyomult szakadék szélén táncolás,
kivonulni meg alig van hová, érintetlen nincs már vidék, isteni észvilág a menedék.

ᛣ ᛩ ᛣ ᛣ ᛋ ᛋ ᛋ ᛝ ᛣ ᚴ ᛏ ᛋ ᛩ ᛉ ᚺ ᛝ ᛁ ᚾ ᛊ ᛒ

Tettlegességnek tekinthetünk mindenféle mozgást, amit végzünk, amihez ki kell mozdulni fekvő
helyzetünkből, felállni a székből, kimenni a szabadba, mert mozdulatlanság halálos méreg.
És sokkal többeket veszélyeztet, mint elsőre gondolnánk, mert munkavégzésre is jellemző lett
az alig-alig mozgás, erő-egyoldalúság használata, és rendszerint igen kis mértékben.

Magunk ellátása megkönnyült, de még tartalmaz valamennyi mozdulatot okos eszközökkel
végezve is, tevékenység ugyan, szükségesség, de nem tölti ki a napot megelégedéssel,
jóérzéssel, ha nagy fáradtsággal jár és nehéz a felfrissülés utána, ahogy a nehéz munka
után annak, aki megöregedett, fiatal viszont hamar újra virul, igen sokat mozog,

gondolhatnánk, de a valóság más képet mutat, géphez kötött mozdulatlanság az életük, és
éjjeli alvás helyett számítógépes játék, vagy művi cselekvések nézése beleélten.
Ott a nagyképernyőn aztán megjelennek csőstől mozgásból élők, mesterien kivitelezve
sport- vagy művészeti ágak nagy követelményét, amit mi nézők nem tudhatunk teljesíteni.

Mintha kettészakadt volna az embervilág, mert üzletté vált a szórakozásunk, kiszolgálnak
viszonylag ki pénzünkért, cserébe megmerevedünk, úgy figyelünk és gondolkodásba merítkezünk.
De mire ez a vészharang kongatásom, kérdezi az olvasó, hiszen mindenünk megvan, kedvünkre
élhetünk a lehetőségekkel, lemondani mozgásról nem kötelező, bármikor teheted.

Ám csak akkor teszed, ha begyakoroltad előbb, hozzászoktál, már kívánja a tested, s a jelét
érzékeled, edzés jóleső következményét szintén, része lett életednek egészségedért.
Ahogy annakidején, mikor lényünk ilyenné alakult, mozgásképes test, szellemképes lélek,
nem adhatjuk alább egyiket elhanyagolva, mert a másik túlsúlyáért nagy árat fizetünk.

Ajánlás:
Magatokat még tevékenynek, cselekvőnek és mozgékonynak minősítő jó embertársaim,
ne feledjétek, hogy ami miatt így érzitek, már lassan a múlt, épp most veszik ki szokásunkból.
Egyre kevesebb sétáló kirakatnézőben, már ruhapróbás vásárlás is elmaradóban,
kiviszik a lakásodhoz, amit megrendeltél, úr vagy ugyan, de közben lemondasz a mozgásról.

És ha telerakják a fejedet gondolattal, ami sok hír- s adatcsatornáról ömlik beléd,
már nem akarsz magad utánajárni dolgoknak, aztán kakasként király lehetsz nagy szemétdombon.
Az élet értelmét ugyanúgy nem találod, mint a cselekvés fonalát, mozgásod ösztönzését,
örömét, aztán már az örömöt magát sem, kelj fel hát, s járkálva határozd, mától többet mozogsz.

Időtálló gondolatokkal jelentkeztek, de még ők sem voltak egyfajták, különösen mikor
belemerültek részletekbe, kiindulásuk pedig akár egészen ellentétes lehetett.
Manapság minden egysíkúvá válhatott, hiszen úgy látszik, mintha tények lennének alapvetők,
s vélekedések vagy elismerők, igazak tehát, vagy azokat cáfolók, s akkor kétséges

a végeredmény, bizonyítani kell állítást, s mikor nem sikerül, a cáfolat érvénytelen,
s az érvelésnek is tényeket kell tartalmazni, vizsgáltat igazolót, vagy elvetettnél újat.
Bár a tény mint tárgyilagosság annyiban csúszós talaj, hogy értelemfüggő, bizonyos szint alatt
nem jelentkezik, meg sem látja, aki nem tudja, hogy létezik, szemléletazonosság kell hozzá.

Az csak a finomításokban enged eltérést, nyelvi erő birtokában, kifejezésgazdag
eszmeiségben, ahol elvek építőkövek, s az épület persze egyáltalán nem egyforma.
Elv és eszme különbége abban állhat, ahogy egyik meghatározza a másikat, kimetszés
elve a valóságból a tárgy eszmeiségét, ami világalkotó folyamattá állt össze.

De aztán fordítottan is gyakorolni kezdtük, mikor nem természet gyakorlati kezelése
adta a tapasztalati tudást, hanem ésszel felfogottat fordítottunk vissza rá s magunkra.
Ez volt, nagy valószínűséggel, írásbeliség felfutásának következménye, oly nagyfokú
tudatosság, elismerése képességünknek, amit ekkortól embernek tulajdonítottunk.

De az addigi felfogást is megtartották, mert a hatalom összefüggésében tekintélyre
szükség maradt, aki a szorgalmat jutalmazza, és jó s nagy teljesítményre sarkall embereket.
Ezen felül viszont lehetett nyalánkságokat is kigondolni, eszme szájíz kavalkádot és
erkölcsi látványosságot előtérbe hozni, ám a háttérben időtálló gondolatokkal.

Ajánlás:
Aki nem hiszi, utánajárhat a bölcselet- és eszmetörténetben, de úgy hogy a tudomány
elméletét is figyelembe veszi, hogy az nem vallás, de mégis hinni kell az alapjaiban.

Van-e a nyelvnek feladata, vagy csupán eszköz feladatunk elvégzésére, segítésére,
mi nem sokat változott az évezredek során, annál többet körülmények, a feltételrendszer.
A parancs magától értetődő, érzésvilág elsődleges felkeltője, teljesítvén alap
szükségletet, megelégedéssel tölt el, viszont hiányában megváltozik az ember mivolta.

Vagy kiléte, épp még támadóan is felléphet, hogy túléljen, ami talán csak utólagosan
belemagyarázott, késői rossz magatartás visszavetítéses felmentő magyarázata.
Ugyanez vonatkozik teljesítmény további növelésére, mintha az már eredetileg
is a fényűzésig fokozódott volna, holott ez sem más, mint a jelen múlttal igazolása.

Helyette a biztonságos élet felmérése, megvalósítása a cselekvés mozgatója
nemcsak a kezdetekben, hanem máig kellene egyedüli elhatározandó tettünk legyen.
S itt jön be a nyelvtan, hogy külön ki kell emelni a többes számot, mi, ti és ők részesüljenek
egyaránt javakból, ne kevesen, én, te meg ő, átalakulás párhuzamosan történhetett

ebben, hogy az egyén lépett közösség nyakára, vezetőként is eluralkodva, szolgalétbe
taszítva a vezetetteket, de nyelvtanilag is megkövetelve a nyelvhozzáigazítást.
Nem nálunk, nem a magyar nyelvben, ahol a magázás egyes számban maradt, önözés önzésre hajaz,
hanem ahol többessel jelölik, mintha igaz lenne, hogy uraság közösség helyére léphet.

Őt kell túltáplálni, mert teljesítménye igen fontos, többiek alultápláltsága árán is,
de hogy baj van ezzel az érveléssel, mutatja nyelvhasználat, mely lényegét tekintve azonos.
Ezért kellett idegen nyelvet használni, szentnek kikiáltva azt, népnyelvet háttérbe szorítva,
s lett két egyveleg alárendelő jellegűvé, s a mi önuralmunkat mellérendelő őrzi.

Ajánlás:
Mindenféle csillagászati ismeretet a múltból eredeztető és azt aranytárgyakon
megörökítőket magas műveltségűnek, sőt akár földönkívülinek beállító társam,
nem barátom, mert elutasítod azt tagadót, gondolj a csillagnéző távcsőre, meg a finom
aranyművesség fénykorára, mennyire jelen világunk jellegzetességeinek előde.

Nagy költségráfordítás legyen eligazítód, miként lehetett azt megtenni, milyen áron, kik
izzadtságán, vagy megszerezni, kiknek a vérén, miféle kegyetlenséget pártolsz te még most is.
Midőn már égi jelenségek nem jelenések, embermegkülönböztetés faji tiltás alatt,
szerencsére, mert természet sorsforgó bármikor, kik fenn vagyunk, lenn találjuk magunk, pusztuljunk hát?

Fellázadnak a földrészek, manapság jön elő, békésen szunnyadtak eddig, viselték a rájuk
mért sorsot, mit egy-két kiváltságos területről érkezők szabtak meg, mindig a maguk javára.
Onnan szolgáltatták a nyersanyagokat, olcsón, egzotikus fűszereket, gyümölcsöket, majd a
munkaerőt is elrabolták, de a népesség megújult, szaporaság mára egetverő lett.

Észak–dél ellentétté vált az ellenállás a múlt században, de ők ott délen hagyomány mellé,
nem helyette, vették használatba vívmány csodák lehetőségeit, fegyvereken túl is.
Mert abból kaptak a legtöbbet, gyilkolták őket az idegenek után a sajátjaik is, oszd meg
és uralkodj, árulót mindig találsz, fizesd meg, és elfelejti testvérét, faluját, harcos lesz.

A dolog viszont századok óta visszafelé sült el, s a függetlenség kivívása után új
módszerekkel folytatódott az alávetés, a megaláztatás maradt, a koncon osztoztak.
De az új uralkodó réteg kezéből egyre-másra kicsúszott szabályozott kizsákmányolás
ügyintézése, önálló gazdasági keret és szerkezet alakult sorra, működőképes.

Igaz, innen, a győztesnek tartott oldalról és szemszögből nem annyira látszik, de valós
életrevalóság megnyilvánulása lett mindaz, ami ott történik, s ellenkezője, ami itt.
Ideje lenne tehát nekünk is szembenézni az igazsággal, különösen hogy hazugsággal
folytatott leigázásban nekünk is volt részünk, északi félteke keleti fele is sajgott.

A nyugatit hódítás vitte még nyugatabbra, és körben a földön, ami nem természetes és
szerves növekedés, fellegekben járás árát mostanában kezdi rajtuk leverni a világ.
Régóta zuhannak a felelősök és belénk kapaszkodnak, kik középen állunk jó s rossz között,
ott már nem megy a szekér, itt még nem indult be jól, viszont a többi földrész testvérükké fogadhat.

ᛗᛩᚨᚢᚳᚳᚷᛝᚨᚴ ᛏᚳᛩᛉᚻᛝᛁᚾᚸᛞ

Hosszú és rövid táv lényege, ahogy zajlik az életünk, és a világé, csak látszatra, mert ott
az idő folyamatos, és a jelenségeket mi különítjük el, vizsgáljuk és megnevezzük.
A magunk háza táján, egyénileg messzeség ködébe burkolózik másik véglet, születés
ellentéte, végtelenül osztott szakaszokkal foglalkozunk, átélve vagy tevékenység céllal.

Amit belátunk, az a mi igazi terepünk, ez szélességet is jelent, nemcsak hosszúságot,
számosság nagysága, mit befogadni, kezelni tudunk, mércéje okosságnak, hatékonyságnak.
A beláthatatlanok viszont talán még nagyobb jelentőséggel bírnak, mert kikerülhetetlen
hatásukat csak tapasztalat révén tudhatjuk használni, mérsékelni vagy felerősítani.

Ebben a saját út igen rövidnek számít, mert a természet vagy isten teremtő és fenntartó
műve sokkal nagyobb léptékben működik, mint azt szűkös szemléletünkkel egyből befogadhatnánk.
Hátráltatnak az ilyen befogadást elvégző emberiségi korszakok is valamennyire,
ha nem tisztázzuk viszonyunkat hozzá, mi elér bennünket, hogy attól még saját életet éljünk.

S van ebben egy csavar is, fordított arányosság, de oda-vissza érvényesülve, mennél többet
megismertünk, egészen a tudományosságig, annál kevésbé látjuk biztosan futó sorsunk.
És mennél bizonytalanabbak vagyunk a jövőt illetően, annál inkább több tevékenységgel
kellene válaszolnunk a kihívásokra, de nem ez a jellemző, hanem a beletörődés.

Ezekben azonban nagy a megosztottság, kevés, vagy sok-e, aki ezt vagy amazt a magatartást
részesíti előnyben vagy vallja, műveli is, nehezen felmérhető, lelke mélyén titkolja
kicsit mindenki, nem adja ki magát, lehet úgy is mondani, hogy ebben egyedül maradunk, és
csak tapogatódzunk, bár nem a sötétben, mert a fény megvilágítja lényünk összefüggését.

Utószó:
Ne várd el tőlem, embertársam, hogy tudjam, milyen összekapcsolódásról van szó, magadnak kell ezt
ha nem is kitalálnod, de az ajánlásokból kiválasztanod, kivenned a magad számára
azzal, hogy elkezded gyakorolni, s érzékelni véled hatását, először testeden-lelkeden belüli
felemelő, megnyugtató módon, lebegéssel szinte addigi súlyos terheket levetkezve,

ami túlszárnyalja a jelen pillanatát és térbeli korlátaidat, hogy belesimuljon
a végtelenség áradásába, tudatosan elhagyva a tudatosságot, de nem üresen,
hanem színültig telve létezés örömével, örökölt s általad is örökített valóság
ígéretével, hogy abban maradni egyedül érdemes és bizonyos, tényét kívánni se kell.

ᛗᛩᚨᚢᚳᚳᚷᛝᚨᚴ ᛏᚳᛩᛉᚻᛝᛁᚾᚸᛞ

Megtalálni a neked megfelelőt nem könnyű, mert magadat kellene előbb meghatároznod,
akinek keresed, akihez illőt szeretnél találni, s hogy kit és mit, csak következő kérdés.
Keresni, találni sem kellene persze, jön magától, jelentkezik százféle alakban a keresett,
tukmálja magát harsányan vagy halkan, szerényen, válogatnod kell, lényegében ismeretlenből.

E kettős feladat persze egyáltalán nem kell, hogy gondot okozzon, sarokba szorítson, éppen ellenkezőleg, életvitel részeként szállít élménydús világot feléd futószalag-szerűen.
Erre is készülsz, eme választásra, miközben életed célját, sőt értelmét teljesíted be,
előbb munkára, teljesítményre, szeretetre valóvá képzed magad, hogy aztán felhasználhasd.

Mit is? Teljes valód, kétlábbal beleállva az élet zajlásába, viharait kibírva és
örömeit élvezve, megállapítva, hogy te már az vagy, kinek régóta vágytad lenni magad.
És fontos felmérni a világ azon szegletét, ahol élned rendeltetett vagy sikeredett, mert
annak meghatározó mivolta rendezi el valójában jövődet, nyújtva lehetőséget.

Ha párra lelsz viszont, lehet ő nem ott képzeli el a folytatást, közöset sem, döntened kellene,
mielőtt ily helyzetbe kerülsz, ne kerülj bele, kizárj teljes környezetváltoztatást, de nem megy.
Nőneműként jobban ragaszkodnál szülőföldhöz, bejáratott életmódhoz, teljes biztonsághoz,
mégis a lányokat volt szokás más házhoz, faluba vinni férjhez, válaszul magukkal vitték maguk.

És minden szokásukat életben tartották, eszköztárat megköveteltek, ízletes főztjük
készítését folytatták, megosztva figyelmüket a ház ura és a született gyermekek között.
De ahogy a férfiszerep sem távoli tájak felfedezése ma már, izgalmak helybe jönnek,
az asszonyok egyre többen lányok maradnak, mert párválasztás kölcsönösen kútba esendő lett.

Szándék és akarat megvan, de épp a választék túl nagy, incselkedő és kipróbált, mind képvisel
valami szépet s jót, de összességében mégis elégedetlen maradsz, már nem vagy bevállalós.
Ami régen magától értetődő volt érzés tekintetében, a meglátni és megszeretni
működött, szinte ismeretlen, bizonytalanná tesz vágy és tapasztalat, hogy mindig jön szebb és jobb.

De ez csak látszat, inkább vágyálom, mint valóság, a talaj inog földrengésszerű mesterséges
változtatás miatt eszményekben, felcserélni nemet nem lehet, mégha külsőség csábít is rá.
Azt kell felismerned és belátnod, hogy nem neked kell keresned, nemed s hivatás megtalál téged,
amire születtél, annak túlnyomó része ki van taposva útként, újíthatsz rajta haladva.

A számok nyelvén egyszerűbb beszélni, képletek, műveletek, mennyiségi tényezők, minőség, tartalom
háttérben marad, már megtárgyalt, vagy majd fontosságára végösszeget tudva térünk ki.
Például vásárlás esetében, amit ki kell adnunk valamire, mérlegeljük, megéri-e,
vagy lemondunk róla, mert nem annyira szükséges, de az életbevágót nem lehet megspórolni.

Ugyanúgy egész havi, évi kiadásunkat fizetésünknek, jövedelmünknek fedezni kell,
hitelt és törlesztését nagy dolgokra tartjuk fenn, életünk azonban nemcsak számolással telik.
Számolgatással, úgymond, nem lehet boldogságot biztosítani, mert ha elegendő a pénzünk,
az természetesség, jól esik de a boldogság több, s ha szűkében vagyunk, boldogok sem lehetünk.

Hacsak nem tudjuk beláttatni vágyainkkal a helyzetünket, másféle számításra térve át,
aminek az időszámítás a jó esete, a magunk élethossza kerüljön előtérbe,
ne az, hogy éppen hányat írunk, a mai dátum közömbös életünkre, van is, ahol még másként
írják az évszámokat, a világkezdet óta, ami náluk sokkal közelebb van a mához, mint

a természettudományos tudás állítja, mi a teremtést is kivette ismeretek közül,
kezdet utáni teremtő fejlődésről szólva – azonban térjünk vissza saját időnkhöz testben

és lélekben, mert mennyiségi látvány mögött sok tulajdonság változás, rejlik, adottságaink kibontakozása, tehetségünk megnyilvánul, közben minden pillanatot időtlenként élünk.

Célok és eszmények vonzásában, s elvárások kereszttüzében, ha nem tudunk függetlenedni túlzó befolyástól, kisebb-nagyobb közösségi körtől. Képzeletünk világról nem a mindenségben jár, hanem a közvetlenségben fürdik, érzékletek élvezetében, gondolkodás ígéretében, hogy az és úgy lesz, ahogy szeretnénk, az a szín és az az íz, csordultig tele lélek végtelene.

Csábító sokatmondón beszélni olyasmiről, miről nem tudunk szinte semmit, bár ellenvetik, létezését éppen az bizonyítja, szó lehet róla, mert ami nincs, arról nem tudhatunk semmit. Mindenesetre ez az érvelés leleplező, mivel igen sok minden van meg előbb fejekben, gondolatban, mielőtt létrejön, megszületik, ész és kéz, szellem és valóság kapcsolata ez.

Ezt egyetemessé tenni, hogy az egész világ ilyen, meg általánossá, hogy minden emberre vonatkozik, azért jogosulatlan, mert elmén kívül csak a tárgyi létezéssel találkozunk. A közlés mint értelmi közlekedés egymás közt szintén tárgyiasulás révén történik, hangok vagy betűk, képek érnek el bennünket, s közvetlen hordozó agyhullám is ilyen, bár nem mérhető.

Mert olyan parányi, hogy nincs rá mérőeszközünk, az agyunk kivételével, mit kísérlet mutat, hogy megérzésként működik bennünk nagy távolság esetén is, hatásegyidejűséget teremt. De hogy miként, azt nem tudjuk tehát, ezért lép be a feltételezés: átfogó szellemhálóban születik az elvi tudatosságunk, befolyását megváltoztathatjuk különleges képességgel.

Ilyennel bírtak régen a szentek – utólagos kimutatása csodatétel bizonyítása – s bírnak ma magas vagy mágus képességűek, amihez gyakorlással és beavatással jutnak. Szerintük nemcsak ők részesülnek tudatmezőt képező természetfölötti hatás kifejlés élvezetében, hanem mindenki, tőlünk független, embervalót alkotó tényező az.

De baj lenne, ha szószerint eszerint kezdenénk élni, várva ajándékként tudásadagunkat, mit kiérdemelni valós emberséggel lehet, melyhez pedig szükséges e külső indíttatás. E kétszeres csapdát elkerülendő alakít ki régóta az ember közvetlen csoda nélküli életet, leleplezve csábító hasbeszélést, és lelki teljesítményével épít szellemet.

Kis- vagy részsikerek alkotják az életünket, sokszorozzák, a kudarcok kivonnak belőle, de ez csak felszínes, külsőleges megítélés, létezésünk lényegében önmagában érték. Kapcsolódik örökké fennmaradó világhoz, annak lesz egyre nagyobb mértékben alkotója, alakítója, de elsősorban önmagának, onnan merít mondanivalót mások számára.

Azaz valójában nem önmagára gondolva él és cselekszik elsősorban, társakra lelve első lélegzetvételétől kezdve, figyelme tárgya a külvilág, de mások belsőjét beszédükből felismerve a magáénak is birtokába juthat, igazán viszont csak akkor, ha kíváncsiak rá, engedik megnyilvánulni, részév válhat legfontosabb közösségének.

Akkor aztán dől belőle a szó, megmutatja tehetségét, néha elsül gyerekszájnak mondott teljesítmény, és jó, ha minden idő arra megy, hogy egyre felkészültebbre emelkedjen lelke.

Külön sikerről nem is kell beszélni, bele van szőve a tevékenységbe, például jó alszik
a gyerek, van étvágya, növekszik, izmosodik, érik, mindenért dicséret jár, de csak szokásból.

Valójában istennek szóló hálaadás ez, mert az ellenkezője, a fejlődés hiánya
mutatja meg legjobban, mekkora örömöt ad egészséges test és lélekben szerencséltetnünk.
Ehhez mértek legyenek a céljaink is, tehát könnyen kitűzhetők, rövidtávon elérhetők,
önbizalmat erősítők, kedves jószándékot keltők, hogy mások szívesen segítségünkre legyenek.

Mindez persze szép és üdvözítő értelmed ad magának a jelenlétünknek is, de ha egész
életre szóló céltudatos pályakijelölés, veszélyek leselkedhetnek rá, ellenmondások.
Annak is kell vennünk ezért, ész-akadálynak, akaratos vélemények csupán, legyőzhetők
legalább önértékelésünkben, mi mára szól, s lelkünk áradásával telik meg hivatásunk.

Láttam haldokolni a szerelmemet – mindenki haldoklik is kicsit, aki él, mások temetik
el aztán, a túlélők, akik éppen elfoglaltak az élet dolgaival, a halált messze űzve.
Csak a temetés, vagy az ápolás figyelmeztet, hogy mi vár ránk, vagy jön idő előtt, ha nem vigyázunk,
de ha színről-színre látod a változást halál árnyékában, bár egészségesen, megrendítő.

Nincs benned a túlélés számító káröröme, mint a felkapott tudós divatos elmélete
megfogalmazta,[677] hamisan igazolva apák ellenségességét fiak ellen, hogy utódok.
Szerettünk utolsó hónapjai, hetei viszont nem vergődéssel telnek, bizakodással,
hogy van visszaút a gyógyulásba, és még kicsit meghosszabbodhat, ami most hamar végéhez jár.

Kivetítik magukat a természetbe, szépség és jóság mezejére mennek vissza, ahol már
legalább egyszer jártak, vagy úgy képzelik, minden leélt percük jó volt valamire, értelmet kap
küzdelem és eredmény, csalódás és örömök, a mások felé odafordulás, a családért
hozott áldozat, egyéni törekvés iránya bevilágítja a múltat, megnyugtat jósága.

Te, mellette inkább csak elképzeled, mi zajlik őbenne, min gondolkodik, mit hesseget el, vagy
miként próbál lázadni haszontalan, törődik bele a megmásíthatatlanba remény nélkül.
Csakis visszafelé tekintve találva vigaszt, mi a jövőt teljesen megmutatja nélküle,
s kielégíti a tudat, hogy ebben neki is szerepe van, folytatásban így ő is jelen lesz.

Hív társunk elvesztése minket is ellát kemény figyelmeztetéssel, tanulsággal, hogy milyen az
ember élete, határhelyzetbe kerülhetünk hamar, de hogy nem kerüljük el, az bizonyosság.
Együttérzünk a halálra készülővel, akit aztán majd mi is követünk végződésben, de hogy
hová megyünk azáltal, hogy innen eltávozunk, itt maradókként nem tudjuk, aki elment, látja.

Lépéselőnyben csak az lehet, akit követünk, nem kötelező ugyanis szakadékba menni,
de ha függetlenedni akarsz, önállóvá légy, megfelelő elhatározással érheted el.
Nehéz lemondani attól, amit már megszoktunk, mégcsak jónak sem kell lennie, ha szenvedélyünk,
korábbi tájékozatlanság téríthetett el, jó viszont, ha már belátod, tévútra vezettek.

[677] Elias Canetti: *A túlélő.* Európa, 2983. Vesd össze Mircea Eliade: *Az örök visszatérés mítosza.* Európa, Budapest, 1993. Előszó. https://filozofia.uni-miskolc.hu/wp-content/uploads/2011/11/EliadeOrok.pdf

De az a múlt, bár következményei maiak, s mi most történik veled, nem független azoktól, csakhogy már nem közvetlen környezeted hat rád, távoli felismerhetetlenség érvényesül. Annyiban régi folyománya, hogy ott ragadtál befolyásoltak oldalán, nem jutottál be a befolyásolók táborába, hogy legalább jól érezd magad, miközben te sem vagy magad ura.

Mert a piramisnak csak alsó emeletére engedik parancsolóidat is, talpuk alatt
persze több kő terül, mint mit vállukon tartanak, s nem is személyesen, de te-féléket vezetve.
Ne is a nagyszerkezettel foglalkozzunk tovább, ha egyelőre összeomlása nem várható,
hanem az alkalmazkodásunkkal nagyvonalban feltételháló alatti ránk terített léthez.

Hiszen irányíthatóságunk nem gyeplő-szerű, amint az istrángot sem saját szügyünkkel húzzuk,
testi-lelki szükségletkielégítés terén lefektetett síneken vagyunk kénytelen menni.
Esszük, amit elénk raknak roskadozó polcra, hogy az árubőség a jólét érzetét keltse,
kinek drága, kinek olcsó az a sok-sok termék, felmenőkig ható hozzáállásunktól függő.

Ez a nagykép, tömegfotó, nagyszámok törtvénye, divat, manipuláció és propaganda hit,
látszólag helyetted intézi az életedet, de kellesz hozzá értelmes lényként, és ez a lényeg.
Értelmeddel tudást gyűjthetsz, aszerint fordulni világteremtés felé, kizárva, mi nem igaz,
elemi alapérzék szűrőjét felhasználva, az embertestvériségért cselekvés élményét.

Abba nem férhet másik ember megtévesztése, alávetése, nem általad, de közvetetten
mégse szolgáld ki, lépj ki belőle és leplezd le, magatartásod legyen tudatlanoknak minta.
Hiszen okosságod mutatja a helyes utat, mikor a jövő jelen módon nem eljövendő,
viszont megismerhető, ide hogyan jutottunk, ha múltfeltárás kiiktatja hazugságait.

Ami most éppen a legnehezebbnek látszik, a beletanulást beletörődés váltotta fel,
sokrétű, bonyolult folyamatként jelenik megrégi világ mai modernné alakulása.
Pedig egyszerű a képlet nem járhat mindenki jól, ha vannak, akik sokkal jobban jártak, s nekik
megvoltak eszközeik a helyzet őrzésére, de az szűkös világ volt, minek véget vethetünk.

Ma sokkal több építő képességünk van, jóra használva eredményesség változáshoz vezet
majd szervezet szerkezetben, ne elnyomás legyen a békét fenntartó eszköz a továbbiakban.
Hanem az önkéntes fogadalom, lélekben és nyilvánosan is, önuralom kiterjesztése
mindenre és mindenkire, amiből boldogság eloszlás legjobb megvalósulásához jutunk.

Komolytalanná válhat, még nevetségessé is tekintély fegyelme, ha megrendül igazságba
vetett hitünk, közös erkölcs érvényesülése, elvész emberség egyetemességének rangja.
S elbizonytalanodva nem ismerünk magunkra, külső eredménytelenség látszata lohasztja
belső kedvünk, fáj az is, amit nem mi okoztunk, de veszteségnek látjuk, korszakunk kudarcának.

Mindezt leginkább a méretnövekedés hozza bennünk létre, és e nagy ügyek közel jövése,
szerény életünkkel nem tudjuk befolyásolni, ami percenként zúdul ránk világeseményként.
Ott pedig egyensúlytalanság van, pazarlás és szűkölködés, nincs, ki mérlegre tegye javulás
és romlás kérdését ilyen órjási léptékben, ám a mi szemünkben mindez kirívó, kihívás:

Kinek-minek higgyünk kérdés helyett, hogy tudjunk szabadulni ebből a helyzetből, ennek hamis
prófétáitól és áruló vezéreitől, ez merül fel, tolakodik elénk, tehetetlen.

Pedig nem vagyunk telhetetlenek, kevesebbel is beérnénk, mint ami teljességes eredmény,
fokozatos javulást látván megelégednénk, mert erre most kevés a remény, szívügyünk bukhat.

Nem közömbösség, ami a világon úrrá lett, hanem felelőtlenség, ami sokkal súlyosabb,
elkeserítő eset, mert a beletörődést meglovagolva növelheti az ellenerőt.
Szinte a megalázásig süllyed a jóságra, szeretetre hivatkozó közös követelmény
erőtlensége, értéktelensége, egyesek vállalására szorul vissza közös eszményből.

Méltóságuk vesztett szereplőket látunk hamis törvény fogságában vergődni, melyet olyanok
fogalmaztak, akiknek nem fontos, ami nekik, de nincs kapaszkodójuk ellenszegülni, okos
megfontolás, nemzedékeken átívelő jó tapasztalatok híján, elzárja tőlük elvi
fölényt érvényesítő megfoghatatlan erő, mit mégis legyőzhet a józan ész diadala.

Megnyugodva, földi pokol riogatásának nem bedőlve, mert okozóit sem kerülné el,
leleplezve félelemre épülő bénítást, ismét felfedezve emberség gyönyörűségét.
Magátólértetődő eszesség ötleteit, az önkéntelen okos cselekvés tekintélyét,
eredményesség vidámságának élvezetét, jó irányvételt földtúli örömök felé.

A fiatalok életösztönét ne irigyeld, hanem utánozd, idézd fel magadban később is
mindig, amikor már megfáradt a lelked és nincs más vigaszod, minthogy te is voltál egyszer fiatal.
Főként a friss gondolkodást sajátítsd el újra, ha már elhagytad, vagy az hagyott el téged,
mert gondolatban megélheted amire nem vagy már képes, ők is ezt teszik amúgy elég gyakran.

Csakhogy amikor ők álmodoznak, annak nincsen rájuk olyan következménye, hogy veszteségnek
látnák, ha kimaradnak belőle, nem érnek el valamit, amit kívánnak, ezer van helyette.
Mi idősebbek már túlságosan ragaszkodunk a megszokott, bejáratott utakhoz, ahol sikerre
számíthattunk eddig, korábban, és nem engedi a hamis önérzetünk, hogy jobbra változtassuk.

Valahogy lecsengőben lévőnek mutatkozik számunkra az élet, mintha tényleg kevesebbek
lennénk, holott tele vagyunk tapasztalattal és emlékekkel, amit megéltünk, több, mint ami jön.
Kitágult jelent akár erőnek erejével magunkra kell öltenünk, nem baj, ha emlegetjük
a múltunkat, viseljék el a fiatalok, ha ők meg lépten-nyomon jövőjükbe vonnak be minket.

Valahol félúton ki is egyezhetünk, ami a mostani közös időnk, éltünk már, mikor ők
még nem, élni fognak ők, amikor mi már nem, így kvittek vagyunk, nem jöhet szemrehányás sehonnan.
Sőt figyeljünk egymásra, tényleg olyat mondhatunk, ami hasznos is, nemcsak kedves, ahogy mi éltünk
egykor, ahogy ők fognak utánunk, sokatmondó, sehonnan máshonnan nem jutunk hozzá egyébként.

Az iskolában tanultakhoz vagy történelemkönyvekben olvasottakhoz képest
ez a beszélő múlt, jövőkutatók előre jelzettéhez képest szándékbizonyosság léte.
A létezés örömében fürödjön tehát a nemzedéki találkozás, egymást megismerés,
hosszú utat járunk be együtt, cselekvésekből szőtt színes szőttes mintázatában gyönyörködve.

Nem azért kell előre nézni és nem hátra, mert ami elmúlt rosszabbként megsemmisült, mint ami
jobbként jött, hanem teljes figyelem miatt, hiba nélkül tegyük a dolgunk, amint talán eddig is.

Visszatekintgetés nélkül is bennünk van mindaz a jó tapasztalat, ami felhasználandó, a testünk is elraktároz begyakorolt gondolat sereget, ügyességet, lelkünk a sikereket.

Mindez önkéntelenül, ösztönösen történik, gond akkor van és baj lehet belőle, ha rontás, rombolás köszön vissza, kísért, nem lehetséges az elfelejtése, olyan nagy volt, mélyre rögzült. A test működését lelkünk befolyásolja, sőt irányítja, s ha közvetlen szükségesen túlit kell kezelnie, ereje hiányozhat máshol, éppen a létfontosságú folyamatok során.

Ez betegséget okozhat, ami visszaható a szellemi oldalra, kevesebbet engedve be onnan, csökken a lelkesedés az élet iránt, ily ürességet pótlékokkal kell kitölteni. Okról, okozóról is szó kell essen, mi nem úgy kezdődött, hogy nekünk visszaütöttek, kicsiket meg lehet bocsátani, sorozatosan kapott nagy sértések viszont önállósítják magukat.

Mint a higany csúsznak ki a kezelni akaró kézből–szándékból, mintha értelme lenne a hatalmaskodó önzésének, hogy ártása folytatódjon, ő biztosan nem tud megváltozni. Viszont amikor személytelen oldalról jön a rombolás, érezzük, mindenünk elfogy, amit már igyekeztünk felhalmozni jóból és szépből, és a pótlás lehetetlen kényszerű élményekkel.

Mégis utóbbihoz, származzon bár kívülről, vagy saját testünkből, könnyebb igazodni, viselni saját természetünk, s mihez nem lehet, nem szabad, ha valaki árt nekünk, mert ahhoz nincsen joga. És várhatóan nem változna a helyzet, ha mi adnánk lejjebb, mondanánk le eszményeinkről, ily feladás, lemondás hosszú távú méreg, ki kell tehát mászni a kútból, s messze szaladni.

Hogy mi nehéz, nehezebb és legnehezebb, azt nem az ész dönti el, hanem a test, érzés, – legyőzni csak akkor tudod elmédben, ha bírja a tested, elszakad izom, eltörik csont lehetetlennél. Szerencsére ilyen ritkán történik, mert érzed, rögtön megszakadsz és abbahagyod, leteszed a terhet, elengeded kezedben lévőt, ledobod a válladról, megállsz, ha húzod vagy tolod a súlyt.

Később rossz szokássá vált élvezeteknél is így van, mert a tested kívánja a szert, italt, dohányt, te a szolgájának érzed magad, teljesítve a kívánságát, ami láthatatlan parancs lett. Kényszeres cselekvések ezek, mondják, hogy csak a mozdulat kedvéért teszik, szereti, ahogy a szájához emel poharat, szív cigarettákat, de sokkal többről van szó, mélyebbről jövő vágyról.

Olyan, mint az étkezés és éhezés viszonya, hiányérzet beindítja a vészhelyzeti cselekvést, s a személyiség „felelősen” válaszol, mikor elhárítandó bajt rágyújt, vagy hozzáfog inni. Ilyen reménytelenül nehéz helyzetből kell hát visszafordulnia, kimásznia, ha le akar szokni valaki káros szenvedély űzéséről, mérlegelve, hogy mit veszíthet és nyerhet vele.

Ha folytatja, vagy ha abbahagyja, és nemcsak az egészségre káros hatásra tekintettel, bár az végzetes romláshoz is vezethet, hanem pénzügyi vonatkozások szintén megfontolandók. Nem szokás kiszámítani, a hozzátartozók is szemérmesen hallgatnak róla, mibe kerül, nemcsak a szenvedélybetegeknek, de nekik is, hiszen el kell viselniük az embertelenné válást.

Ez korábban nem volt oly nyilvánvaló, fokozatos romlás nem olyannyira látványos, mint manapság kábítószer okozta kivetkőzés, észvesztés, öncsonkításig, bűncselekményig menő hatás. Így aztán segítenünk kell minden eszközzel a leszokni vágyókat, elhatározást, megértés által leginkább, milyen szenvedelmes a siker, főként azonba a megelőzés legyen fő cél.

Amit máshonnan jövő gazdasági érdek még mindig akadályoz, bár reklámok már betiltva,
és felbukkannak új és új ilyféle veszélyek, embertermészet hézagaiba furakodva.
Mert még a lelki-szellemi szenvedélyekről nem is ejtettünk szót, lóversenytől a lottózásig,
kártyajáték pénzben, sőt tőzsdézés mind ilyenné válhat, ezért megváltás a jó erkölcs ereje.

Élet- és világfolyamatunk olyan szép lenne, ha benne az ármánykodás mételye nem lenne
annyira bántó, megalázó, emberségünket háttérbe szorító, és lelki egészségünket.
Pedig nincs, aki be ne látná, ártatlanokkal szembeni ártás megbocsáthatatlan, okkal
kiáltunk s nyúlunk elrettentő büntetés után, ne legyen nekik tovább nyugodt teadélután.

De van, legtöbbet futni hagynak felelős közül, akik szintén táncolnak a húsosfazék körül,
eladják a lelküket egy kevéske többletért, pedig tudják, a becsület mindennél többet ér.
És a gyermekek, családok igen szép élete, létezésünk alapja, jóérzésünk véglete,
soha szükségtől kiszolgáltatottá ne váljon, örömben fürödjön sokat, boldogsággal háljon.

Már kialakult boldogító feltételrendszer, hasznos eljárás, okos találmány, mint a tenger,
így ha mindenkire szétterítenénk a tudást, nehézség nélkül megoldanánk javakhoz jutást.
Könnyű mondani, nehéz kivitelezni, mondják a tulajdonosok, dobjunk rája inkább spongyát,
hogy eltérés mutatkozik a gazdagságunkban, ha megvan jó eredménye a gazdaságunkban.

Mert mi lehetne jobb ösztönző, mint többre jutni, céltalanul, üres ügy után nem szabad futni,
egyik oldal haszna a másikon nem kifosztás, történelmi tény, hogy nincs igazságos elosztás.
Ám ez igen felszínes és gyanús magyarázat, értelmességünket tekintve pedig gyalázat,
ha a tehetségét engeded kibontakozni, mindenki a legnagyobb hasznot fogja meghozni.

Ettől zár el, ha szegénység kalodába zárnak, ma már nem egyéni, országcsoporté a zárlat,
és eszközökben a tettesek nem válogatnak, ők legyenek győztesei minden harci napnak.
Mintha minden csak a vetélkedésről szólhatna, az ember másra teremtődött, papjuk szólhatna
nekik, de őt lecserélik isten-helytartóvá, engedelmes nagyközönségünk így teszik lóvá.

Nagy kérdések felvetéséhez nagy lélek kell, nem nagy ész, őszinte létcsodálat inkább, mint okos
kíváncsiság, teljes tudatlanság beismerés és nem jól tájékozottság tudálékossága.
Üzlet az egész! – hangzik el az ezotériát mindennapjaink részeként kezelőkről szóló
sommás kritika, hogy tudatlanság vámszedői ők, és a szellemi terület lejáratói.

Nem feltétlen pénzre váltanák vélt tudásukat, megérzéseik határtalan eltúlzását, de
sikerre mindenképpen vágynak, elismerésre, csodálatra, büszkék lehessenek magukra.
De van bennük minden bizonnyal kétely is, amit éppen a hatásvadászat eredménye miatt
elhessegetnek maguktól, ha sokan látszanak hinni nekik, azaz foglalkoznak a kérdéssel.

Várva várják a válaszokat, sütkéreznek a dicsérő szavakban, és azonnal lecsapnak rá,
ha valaki bírálni meri őket józan ész nevében, de nem jártasan avatár ügyekben.
Mert itt beavatottság látszata kell taroljon, megkérdőjelezhetetlen a tekintély, a tan,
a mesterre hivatkozás, nagy tanítói a világnak be vannak vonva, kiragadott hangzatossággal.

Csupán címszavakkal szinte, hiszen töredékes a tudásunk amúgyis, erre tesznek még egy nagy lapáttal, hogy a vázlatosan adagoltakkal valójában ne mehessen semmire a kuncsaft.
A megcélzott közönség, aki valamennyire azért hozzászokott, hogy kerek mondatot olvas, ami most hiányzik, de kiderül, nem neki kell, nem is szabad kiegészíteni, értelmezni.

Majd megteszi az ő önjelölt mestere, aki a közléssel mai közfelületeken akar aratni úgy, hogy valójában nem vetett semmit, csak utánozza évezredek bölcsességeit.
Miközben mellőzi, hogy bevallaná, őtőle csak új csoportosítás alakzata származik, s mai tényező-időszerűsítés elmarad, ezért időtállót mérve kevésnek bizonyul.

ᛗᚲᚨᚨᚳᚳᚳᛝᚨᚴ ᛏᚳᚲᛉᚺᛝᛁᚾᚷᛒ

Hogy elérd legmagasabb erkölcsi színvonalad, csak te nem vagy elég hozzá, önzés–önzetlenség mély- és csúcspontja közt félúton hősként megállni, nem méricskélés tárgya e kegyelmi állapot.
Isten segíthet benne, ha eleget tudsz róla, ami manapság már ritka, sőt tagadó álláspont is terjed, nemhogy felhasználhatóként lebegne szemed előtt hiteles tanítása.

Nem vállalják ugyanis, kiket erre kentek fel, hogy feltegyék életüket igazság oltárra, hangoztatni az egyedül jónak tartott utat, összesség feljutását erkölcsi magasságba.
Ahogy ez magátólértetődő volt a régi világban, fogalmazták bár szívük mélyén egymást szerető emberek, vagy követelményként terjedt elvetemültségek kiegyenesítésére.

Vissza- vagy odanyúlhatsz a hagyományhoz te is, ismét, ha annak gyakorlatát elfeledtették, kettős munka értelmezni s korszerűsíteni, de megéri, mert máshonnan nem kapsz segítséget.
A szokás ugyanis jó, azért maradt fenn a te számodra is elérhető példaként, a rossz szokás nem szokás, hiszen pusztulásba vezető, és az sem mindegy, miképpen folyik túlélésed.

Valamikori megvalósulás kitaposott ösvény, nyom, mit szélesíthetsz, göröngyteleníthetsz, régi dicsőséget viszont sose kívánj vissza, minden kor kapott bajt eleget, s megoldást rá nem biztos, hogy megfelelőt talált, fájdalmasat valakik számára örömteli mellé, isten ellen való vétekként is akár, mi kétszeres bűn volt, nehogy a büntetése most is elérjen.

Úgy lehetünk okosabbak, hogy óvatosabbként foghatunk hozzá zajló életünk jó mederbe terelése feladatához, mai tudásunk fényénél, következményekre is tekintettel.
A fő parancs, követelmény, hogy mi végezzük el, gondolkodással, lehetőségeink ily vagy oly kifutása ellenőrzését, ne bízzuk másra, és aztán majd saját eredménynek örülhetünk.

ᛗᚲᚨᚨᚳᚳᚳᛝᚨᚴ ᛏᚳᚲᛉᚺᛝᛁᚾᚷᛒ

Virulnak az értelem virágai a földön, termelik a gondolatokat egymás számára az emberek, kiválogatják a hasznosakat, aztán felhasználják, hogy boldogítsák magukat.
Szép elvi tájkép lenne ez az emberiségről, ha igaz lehetne, gyönyörködnénk benne, de így, ahogy most vagyunk, gyermeteg álomnak ítéljük, annyira nem érvényesül, minek kellene.

Még csak bizonyítani sem kell az ellenkezőjét, szobánkból látunk bombákat az égből hullani, tőlünk messze, de mintha a bőrünkön éreznénk, s önkéntelenül kérdezzük, hogy jutottunk ide.
Hogy lehet ekkora ellentmondást növeszteni, hol tévesztettünk utat s kezdtünk lemondani a helyes, hasznos tevékenységről káros rombolás javára, megsemmisülés felé véve irányt?

Olyannyira, hogy kiépült nagy intézményrendszere az egymás elleni támadásnak, védelemre
kényszerítve a legbékésebb lelkületet is, katonaeszményekkel és fegyvertalálmányokkal.
S szinte nincs, aki ezt ne természetesnek venné, vadállatokkal példálózva sikertelenül,
vagy más értelmetlenséget hangoztatva valós magyarázat helyett, meghamisítva eszünket.

Másként mondva, elhitetni, az ember eleve nem jónak születik, hanem körülménye teszi
ilyenné vagy olyanná, csoportosulásai pedig élethalálharcot vívnak fennmaradni.
Mintha nem együttműködés hozott volna mindig gyümölcsöt emberi kapcsolatokban, legkisebb
sejtektől a legnagyobb érintkezési fokig a történelem során, s előtte igen hosszan.

S így szerveződünk minden eredményünkért máig, de szervezők léptek fel önműködő közösség
meghatározására, önös célokat tűzve most már harci zászlóra, feláldozva a békét.
És ugyancsak máig ajnározzuk őket, pedig istentől is kaptunk megújuló támogatást
jóravalóságunkban, mi egyetlen vigaszunk, remény életárnyoldalak fényesítésére.

Nem hárítás az, ha nem szeretünk mindig komoly dolgokról beszélni, és nem véletlen, hogy ilyet
ritkábban teszünk, szinte szertartásként végezzük, emlékszünk rá, hogy porból lettünk, s azzá leszünk.
Így szoktatjuk hozzá magunkat emelkedettség kivételességéhez, mi nemcsak beszédtéma,
de állandó hitforrás, bennünk lévő létérzés, hallgatólagos folytatólagos istenélmény.

Ebben egyek vagyunk minden emberrel, hacsak nem hatalmi helyzetből közelítünk hozzájuk, mert
az kivetkőztet azonosságunkból igen régóta, és most már földkerekség egészén.
Kotorászik a zsebünkben, kutat a fejünkben, mert elér bennünket lopásra hajló kezével,
ami kezdetben már csak azért sem történhetett, mert az embercsoportok között nagy távolság volt.

Közösségen belüli élet lehetett mindennek alapja, egymáshoz való viszonyunk azóta
sem változott az emberként létezés alakja tekintetében, családokban s közöttük folyik.
Oda be kellett gyűjteni a külső javakat, mai élelmiszeráruházak elődjébe,
a kamrába, verembe, pincébe, padlásra, és aztán tartósítani sóval, ecettel, füsttel.

Ugye, milyen sok és állandó tevékenységet jelentett ez, apraja-nagyja kivette részét
belőle, mai szerkezetünk erre megy vissza, viszont kívülről jövő hatás meghatározóbb.
Csere maradványokból következtethetünk a régi időkre, a jó tudás, eszköz, találmány
terjedt szét feltalálása helyéről még messzi vidékre is, vagy néha párhuzamosság állt fenn.

De a kiegyenlítődés volt a természetes, sőt, eleinte törvényként is megjelent, hogy a
feleslegüket felajánlották segítségnek, ha kellett, vagy hasznos ellenszolgáltatás fejében.
Ennek kívülről jött jogtalan erőltetése vezetett hagyománybomláshoz, oda ment, ahol
sok volt, onnan vett el, ahol kevés, fegyveresek települtek a békességesekre, mint ma is.

Ám szégyen, hogy még ma is, rejtetten vagy időnként hivalkodva, mert nincs értéke kimondott szónak,
megegyezésnek ereje, ami minden együttélés feltétele, csak a kényszerítés marad.
Abban pedig igen rövidre zárt életvesztés lehetősége, fejvesztés terhe, nem marad sem
idő, sem kedv a bölcselkedésre, lét és nemlét kérdésére, meg hogy a világ mettől meddig tart.

Helyette keretkitöltéssel és -tágítással foglalkozik a jónép, amely szerepből senki
nem lóghat ki, a bölcset is megalázzák, mikor besorozzák katonának, a király is retteg,

hogy bármikor könnyen összedönthetik a trónját a napi nyomor miatt fellázított tömegek,
a nincs kivétel érzés uralkodik el, holott arra születtünk, túlnőjünk világon, a mennyig.

Utóirat:
Ezt a józanész-visszavetítést a múltba ma nem divat elfogadni, sem tudós körökben nem
ildomos róla beszélni, sem azok közt, akik mindenben szakralitást látnak múlt világunkban.
Hamis nézőpontjuk eredményképpen pedig nekik anyatisztelet szobrai istennőké,
s abban is megegyeznek, hogy hiedelemvilág tartott akkori embereket alacsony fokon.

S bár a régészeti leletek ritkák, de ha az elmúlt évszázezreket beszorozzuk akkori
nemzedékek létszámával, igen nagy mennyiség emberelőd jön ki, akik éltek s boldogultak,
és biztosították a folyamatos túlélést a természeti jó és rossz változások körülményei között,
s mivel sikeresen elvégezték feladatuk, bizonyára elgondolkodtak annak értelmén.

Nekünk Kelet és Nyugat között nem lavírozni kell, hanem közvetíteni, amire nem azért
vagyunk alkalmasak, mert Keletről jöttünk, és nem mert a Nyugathoz sikeresen alkalmazkodtunk.
E két tétel azért hamis, mert mindkét irányban ellenkező eredeti, hiteles kapcsolat
fűz össze bennünket, mi műveltségelemekből látszik és van közvetlen származási alapja.

Ez egyrészt sokkal régebbi, mint a nomadizmus harciassá vált gyakorlata, rénszarvasok
északra vándorlásához kötött, valamint a földművelés terjedésének korszakához.
Tucat és féltucat ezer évekhez tehát, és nem az elmúlt egy-két évezredhez, időjárás
függvényében, nem hódítási helyzetben, ez időkből valók tág nyelvi kapcsolataink.

Van viszont egy alig ötszáz éves kihatásunk, mert erről a mindig magyar földről elűztük
kitartó életellenállásunkkal a többit, körben távolabbra került hatalmakat.
Kapva-kaptak a koncon, egymással vetélkedve, majd más földrészre is tovább léptek, gyarmatot
tartottak, az egész folyamatot fejlődésnek álcázva, és az elnyomásból nekünk is jutott.

Mert a mi nyakunkra meg belső hódítókat, jól őket kiszolgálókat ültettek, elvágva a
világtól bennünket, sőt „Keletről jött hódító” bélyeget akasztva helybeni békés múltunkra.
Régi s újabb időnkre vonatkozó hazugság árad azóta köztünk, mételyezve a lelkünk,
vannak, akik „régi dicsőségünket” Keletről eredeztetik, s akik szerint ez az „ősbűnünk”.

És csak a gondolkodó magyarok legjava mer az igazság közepében helyet foglalni, azt
kutatni, ami bizonyosság, ne vádakat és azokhoz „igazított” álbizonyítékokat.
Kis egységeket, tényeket, adatokat helyes értelmezési és sorrendbe rakni a mai
feladatunk, ne higgyük, hogy ez könnyen tud menni, ha Kelet s Nyugat igazságban ellenérdekelt.

E SZÁMUNK SZERZŐI

Darai Lajos a filozófiai tudomány kandidátusa, professzor emeritus Kodolányi János Egyetem, Kápolnásnyék.

Fábián Sándor magánkutató, ny. matematika tanár, Aknasugatag.

Gyimóthy Gábor magánkutató, Zollikerberg, Svájc.

Makkay János (1922–2023) régész, a művészettörténeti tudományok kandidátusa, a történettudományok doktora, az MTA Régészeti Intézetének tudományos munkatársa és tudományos tanácsadója, címzetes egyetemi tanár, Budapest.

Mandocs György matematikus, újságíró, költő, írás- és művelődéstörténész, a Magyar Művészeti Akadémia tagja, Temesvár/Budapest.

Jevgenyij Norin újságíró, történész, Moszkva.

Timaru-Kast Sándor orvos, a kelta nyelv és történelem magánkutatója, Ingelheim, Németország.

Záhonyi András mérnök, ősi írások kutatója, szótárkészítő, Budapest.

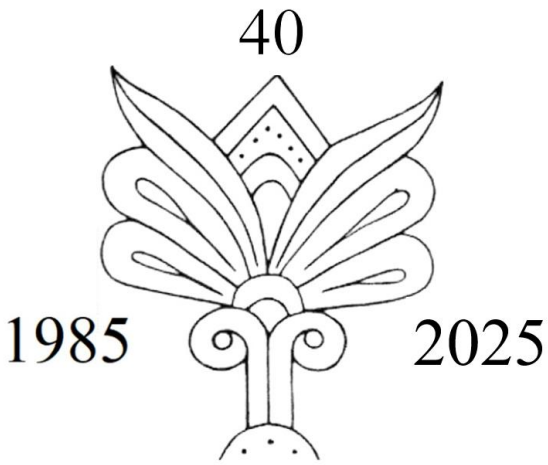
Z. Tóth Csaba őstörténész, művelődéstörténész, Pécs.

FÜGGELÉK

A Zürichi Magyar Történelmi Egyesület

őszinte története

XXXIX–XL

Az immár ***40 éves Zürichi Magyar Történelmi Egyesület*** 2024-ben és 2025-ben is folytatta a vállalt feladatát:

– eladássorozata szervezését Budapesten (35 éve ugyanott: H-1051 Bp. Arany János utca 10. 17–19 óra), ugyanakkor (minden hónap utolsó előtti csütörtökén, a nyári és téli szünet kivételével);[678]

– írástörténeti eladássorozata szervezését Budakalászon (a Kós Károly Művelődési Házban, H-2011 Bk. Szentendrei út 9. minden hónap utolsó péntekjén 17–19 óra);[679]

– az *Acta Historica Hungarica Turiciensia* periodika,

s benne a *Pannon Kultúraközösség Kutató és Képzőközpont Folyóirata* szerkesztését és kiadását (https://epa.oszk.hu/01400/01445).[680]

678 Budapesti előadás szervező Haraszti Zsuzsanna Karolina (haraszti.zs.karolina@gmail.com), akinek külön köszönet jár Dr. Anders Kaliff: Zsófia Torma and the Cradle of civilisation – könyvismertetője megszervezéséért és az előadáskivonat alatt kattintható videófelvételért.

679 A budakalászi előadások szervezője Záhonyi András (azahonyi4@gmail.com).

680 Szerkeszti a ZMTE Tudományos Tanácsa. Levélcímeik az Acta második oldalán.

A ZMTE budapesti előadássorozata[681]

2024

Zürichi Magyar Történelmi Egyesüle

UNGARISCH HISTORISCHER VEREIN ZÜRICI

Magyar Őstörténeti Találkozók Titkársága

Sekretariat der „Treffen zur Frühgeschichte der Ungarn"

Háromszor jelölve az Európa Tanács „René Descartes" tudományos díjra
Dreimal nominiert für den „René Descartes Prize" der Europäischen Union

Árpád fejedelem díj 2012
Encyclopaedia Hungarica tulajdonosa

Közérdekű Egyesület
Gemeinnütziger Verein

Hungarian Historical Society of Zurich
Association Historique Hongroise de Zurich
Società Storica Ungherese di Zurigo
Asociación Histórica Húngara de Zürich

CH-8004 ZÜRICH, Birmensdorferstrasse 51
zmte@freemail.hu www.zmte.org
Postkontonummer: Zürich 80 36214-1
IBAN elektronisch: CH1309000000800362141
IBAN Papierform: IBAN CH 13 0900 0000 8003 6214 1
SWIFT Code/BIC: POFICHBEXXX
Empfängerbank: Swiss Post, PostFinance, Nordring 8,
CH-3030 Bern Clearing Number: 09000
Kapcsolati cím Magyarországon: Haraszti Zsuzsanna
Telefon: +36/1/389 4087
e-mail: haraszti.zs.karolina@gmail.com

39
1985 2024

Budapest

Meghívó

Nyilvános előadás
általában minden hónap utolsó előtti csütörtökjén.
Kezdete: pontosan 17 óra.
Belépés díjtalan.
Az előadást vita követi.
Helye: H-1051 Budapest V., Arany János utca 10.
Telefon: 0036/1/354-3400. Fax: 0036/1/354-3404
Aranytíz Kultúrház www.aranytiz.hu

	Előadás	Elnök
Január 18.	**Záhonyi András** régi írások kutatója, Budapest, ZMTE: *Egy igazabb történelem nyomai a csillagos égen*	**dr. Farkas László** okleveles írásanalitikus, az MTA (hadtudomány) doktora, Budapest, ZMTE
Február 22.	**Raig Mária Magdolna** ny. gazdasági matematikus, rendszerszervező, művelődéstörténész, Budapest: *Az ősi jelképek értelmezése a magyar nyelv segítségével*	**dr. Mandics György** írás- és művelődéstörténész, a Magyar Művészeti Akadémia tagja, Budapest, ZMTE
Március 21.	**dr. Csámpai Ottó PhD** etnoszociológus, habil. egyetemi docens, Nagyszombati Egyetem, ZMTE: *Újabb fejlemények Vazul (Vazzoly) nyitrai herceg tragédiájával kapcsolatban*	**Rihmer Aurél** történész, Budapest, ZMTE
Április 18.	**Prokopp Mária** prof. emeritus, Budapest, ZMTE: *Esztergom klasszicista székesegyháza, a Magyar Sion 200 évvel ezelőtt, a Reformkor kezdetén kezdett épülni*	**dr. J. Újváry Zsuzsanna** történész, kandidátus, egyetemi docens, PPKE, BTK, Budapest, ZMTE
Május 23.	**dr. Csámpai Ottó PhD** etnoszociológus, habil. egyetemi docens, Nagyszombati Egyetem, ZMTE: *A „labanc" Esterházy família nemzeti küldetéstudata*	**dr. Czoma László** ny. múzeumigazgató, ZMTE, Budapest
Június 20.	**dr. Tímár Sándor** történész, Ingelheim, ZMTE: *A székelyek rejtélyes eredete*	**Mesterházy Zsolt** magyar ókor kutató, Budapest, ZMTE
Szeptember 19.	**Sancz Klára Lujza** ny. muzeológus, Budapest, ZMTE: *Gróf Széchenyi István 200 évvel ezelőtt, családi gyásszal és személyes problémákkal megküzdve, rendületlenül folytatta hazája megmentésére megkezdett tevékenységét*	**dr. Czoma László**, ny. múzeumigazgató, Budapest, ZMTE
Október 24.	**dr. Bérczi Szaniszló** kandidátus, ELTE Fizikai Intézet, Budapest, ZMTE: *A beszéd tagolhatósága, és e tagolás szerkezeti mélysége a magyar nyelvben: visszabonthatóvá teszi a gondolkodást múltbéli állapotok felé*	**Záhonyi András** régi írások kutatója, Budapest, ZMTE
November 21.	**Raig Mária Magdolna** ny. gazdasági matematikus, rendszerszervező, művelődéstörténész, Budapest: *Az egyetemes értékek, örök igazságok terjesztőinek küzdelme a hatalom képviselőivel*	**Haraszti Zsuzsanna**, magánkutató, Budapest, ZMTE

[681] Lásd még: https://www.zmte.org/rendezvenyek/.

2025

Zürichi Magyar Történelmi Egyesület

UNGARISCH HISTORISCHER VEREIN ZÜRICH

Háromszor jelölve az Európa Tanács „René Descartes" tudományos díjra
Dreimal nominiert für den „René Descartes Prize" der Europäischen Union

Árpád fejedelem díj 2012
Encyclopaedia Hungarica tulajdonosa

Budapest

Meghívó

*Közérdekű Egyesület * Gemeinnütziger Verein*

Hungarian Historical Society of Zurich * Association Historique Hongroise de Zurich * Società Storica Ungherese di Zurigo
Associación Histórica Húngara de Zürich

CH-8004 ZÜRICH, Birmensdorferstrasse 51
zmte@freemail.hu www.zmte.org

Postkontonummer: Zürich 80 36214-1
IBAN elektronisch: CH1309000000800362141
IBAN Papierform: IBAN CH 13 0900 0000 8003 6214 1
SWIFT Code/BIC: POFICHBEXXX
Empfängerbank: Swiss Post, PostFinance, Nordring 8,
CH-3030 Bern Clearing Number: 09000
Kapcsolati cím Magyarországon: Haraszti Zsuzsanna
Telefon: +36/1/389 4087
haraszti.zs.karolina@gmail.com

Nyilvános előadás minden hónap utolsó előtti csütörtökjén.
Kezdete pontosan 17 óra.
Belépés díjtalan. Az előadást vita követi.
Helyszín: H-1051 Budapest V. Arany János u. 10.
Telefon: +36/1/354-3400, Fax: +36/1/354-340
Aranytíz Kultúrház www.aranytiz.hu
e-mail: aranytiz@aranytiz.hu

	Előadás	Elnök
Január 23.	**Harsay Mária Magdolna ny. gazdasági matematikus, rendszerszervező, művelődéstörténész, ZMTE:** *Szent Korona, mint az őkeresztény hitvilág jelképe*	**Szekeres István íráskutató, Budakalász, ZMTE**
Február 20.	**Simonné Schuck Mária Magdolna magánkutató:** *TAMANA, a huszonegyedik század megfejtése*	**Dr. Csámpai Ottó, etnoszociológus, Felvidék, ZMTE**
Március 20.	**Prof. Dr. Prokopp Mária Széchenyi-díjas művészettörténész, ELTE BTK emeritus egy. tanára, ZMTE:** *Magyarországi Mária nápolyi királyné helye a 13. századi Európa életében*	**Dr. J. Újváry Zsuzsanna történész, egyetemi docens PPKE BTK, Budapest, ZMTE**
Április 24.	**Ifj. Dr. Csámpai Ottó az Esterházy János Emlékmúzeum és Zarándokközpont igazgatója:** *Újabb kutatási eredmények gróf Esterházy János életével és tevékenységével kapcsolatban*	**dr. Czoma László ny. múzeumigazgató, ZMTE, Budapest**
Május 22.	**Dr. Anders Kaliff régész professzor, Uppsalai Egyetem:** *Dr. Torma Zsófia, az első magyar régésznő munkásságának 21. századi jelentősége*	**Haraszti Zsuzsanna Karolina magánkutató, Budapest, ZMTE**
Június 20.	**Dr. Timaru-Kast Sándor, kelta kutató, Ingelheim, ZMTE:** *A magyarok rejtélyes (szkíta, etruszk, kelta) eredete*	**Mesterházy Zsolt magyar ókor kutató, Budapest, ZMTE**
Szeptember 18.	**Rihmer Aurél történész, iskolaigazgató, Budapest, ZMTE:** *Osztrák-Magyar Monarchia hadihajói a világtengereken*	**Dr. Csámpai Ottó, etnoszociológus, Felvidék, ZMTE**
Október 30.	**Dr. Mandics György művelődéstörténész, a MMA tagja, Budapest, ZMTE:** *Bolyai János és az írásrendszerek matematikai alapjai*	**Dr. Darai Lajos Mihály prof. emeritus, KJE, Székesfehérvár, ZMTE**
November 20.	**Dr. J. Újváry Zsuzsanna történész, egyetemi docens PPKE BTK, Budapest, ZMTE** *Magyar nagyasszonyok a 16–17. században*	**Beke Zoltán a ZMTE elnöke**

ELŐADÁSMEGHÍVÓ

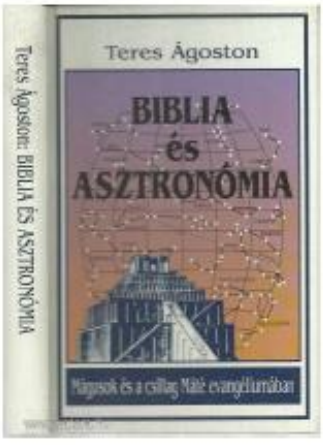
MEGHÍVÓ

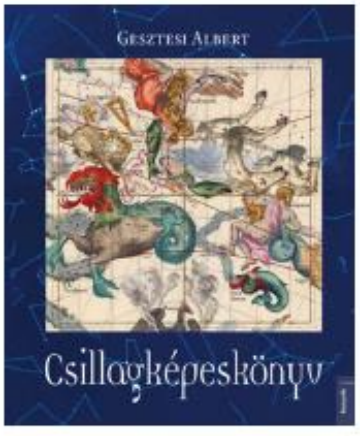
2024. január 18., 17 óra
Budapest, Arany J. u. 10.
A **Zürichi MTE** előadássorozata

Egy igazabb történelem nyomai a csillagos égen

Záhonyi András íráskutató (ZMTE) előadása
Elnök: *dr. Farkas László* írásanalitikus

Az előadás ingyenes.
Minden érdeklődőt szeretettel várunk!

ELŐADÁSKIVONATOK

2025

vitéz Harsay Mária Magdolna:

Magyarország Megszentelt Koronája, mint az ókeresztény hitvilág jelképe.

Budapest, Arany10 Kultúrház, 2025. január 23.

A Szent Korona történetében (még 1978-ban olvasva) megragadta a figyelmét, hogy a II. világháború után felkérték a Vatikánt a Korona megőrzésére, azonban a pápa azzal utasította el, hogy az nem vatikáni kincs. Hogy van ez? Állítólag a pápától kapott korona megőrzését nem vállalja a pápa?

Válaszokat keresve annak idején sokaknak mesélte a problémát, és ekkor kölcsönkapta kollégájától azt a néhány géppel írt megsárgult papírost, amelyen egy örmény pap az örmény levéltári kutatásának eredményeit ismertette, miszerint a magyarok Szent Koronáját örmény ötvösök készítették.

E két információ nemcsak ledöbbentette, hanem jelentős hatással volt gondolkodására. Ezért aztán meglepte a sokéves mély hallgatás minderről a magyar tudományosságban. És ez nem képzelődés. Azonban éppen 2025 januárban – az előadására készülve – mintha az Égiektől érkezett volna megerősítés. Egyrészt Szántai Lajos beszélt a vatikáni visszautasításokról, másrészt információt kapott Szigeti István könyvéről, aki még 1996-ban írt a koronánk örmény eredetéről.[682] „A Szent Korona titka" című művét illene megszereznie, azonban már így is megerősödött hitében, hogy jó úton jár a magyarság eredetére vonatkozó kutatásaival, ami elég jelentősen eltér a közismert elméletektől.

Az előadás első felében tömören összefoglalta azon ismereteit, amelyek alapján eléggé egyértelműen Atilla király öröksége a Szent Korona (feltehetően nem minden előzmény nélkül), majd rámutatott arra a kritikus időszakra, amikor változtatásokkal igyekeztek átformálni a korona sugárzó erejét. Az előadás második felében pedig a Szent Korona jelképrendszerét ismertette, bizonyítván, hogy e Korona a jézusi szkiticizmus terméke, azaz valóban semmi köze a nyugat-római keresztény kultúrkörhöz, és így már érthető, miért nem akarta beengedni a pápa a Vatikáni Kincstárba, még ideiglenesen sem

Dr. Prokopp Mária:

Magyarországi Mária, V. István király lánya, nápolyi királyné (1270-1323) helye a 13. századi Európában.

Budapest, Arany10 Kultúrház, 2025. március 20.

1) IV. Béla király (1235 -70) és felsége, Laszkarisz Mária niceai hercegnő és családja bemutatása az 1241. évi tatárjárás előtt és után.

2) II. Frigyes császár 1250 évi halála Palermoban, és 15 éves háború a nápolyi trónért.

3) I. Anjou Károly győzelme és kapcsolatkeresése IV. Béla királlyal – sikertelen!

---

[682] Vesd össze Cser Ferenc, Darai Lajos: A magyar műveltség és a Szentséges Korona jelentősége. *Acta Historica Hungarica Turiciensia* 40. évfolyam 1. szám (2025). https://epa.oszk.hu/01400/01445/00073/pdf/EPA01445_acta_hungarica_2025_1_006-044.pdf. – *A szerk.*

4) A nápolyi király elnyeri V. István ifjabb király szövetségét: kettős esküvő a trónörökösök között.

5) Mária a nápolyi trónörökös felesége: 1270-85, és mint királyné tevékenysége.

6) Az 1300. évi I. szentév.

7) Mária nápolyi királyné kapcsolata a hazájával.

8) A Pest-belvárosi plébániatemplom Madonna freskója, 1310 örül.

9) Mária nápolyi királyné küzdelme az első szülött fia halála után annak fia győzelméért a magyar királyság élén – győzelem!

Ifj. Dr. Csámpai Ottó:

Újabb kutatási eredmények gróf Esterházy János életével és tevékenységével kapcsolatban

Budapest, Arany10 Kultúrház, 2025. április 24.

Dr. Anders Kaliff:
Zsófia Torma and the Cradle of civilisation – könyvismertetője

Budapest, Arany10 Kultúrház, 2025. május 22.

Dr. Torma Zsófia, első magyar régésznőnk elsőként felfedezett 1875-ben Erdélyben egy újkőkori kultúrát, annak leleteiből múzeumnyi anyagot gyűjtött élete során, ennek ellenére sem nevét, sem munkásságát, leleteinek jelentőségét nem ismeri a nemzetközi régészet és sajnos a magyar társadalom sem. Élete utolsó hónapjaiban kapott tiszteletbeli doktori címet a monarchia császárától – azután újból a felejtés sűrű homálya következett és még ma is tart.[683]

Ezen helyzeten változtatna a svéd régész, Dr. Anders Kaliff, az Uppsalai Egyetem professzora, akinek figyelmét felkeltette ez a felefedezés és ez az igazságtalan helyzet. Könyvet írt régésznőnk életéről, a régi Magyarország és benne Erdély hányatott történelméről. Torma Zsófia már-már hősies gyűjtő munkájáról, aki kiváló szellemi képességével, szakirodalmi olvasottságával olyan régészeti összehasonlításokat tett Trójával és az addigi mezopotámiai régészeti eredményekkel kapcsolatban, amit a 19. században – fantázia nélkül – nem fogadtak el. Az idő őt igazolta, az archeogenetika megjelenésével ma már tagadhatatlan, hogy a Tordosi kultúra megtalálásával feltette a Kárpát-medencét a világ legősibb régészeti lelőhelyei közé az őstörténeti térképre.

„Közép és Délkelet-Európában már több mint 7000 éve létezett egy nagyon fejlett földművelő társadalom, többezer lakosú városszerű településekkel. Ennek első nyomait az 1870-es években Erdélyben, Tordos helyiség közelében fedezték fel. Az ásatásokat Dr. Torma Zsófia (1832-1899), a világ első régészasszonyai egyike végezte. Itt található a fémmegmunkálás és egy írott nyelv legkorábbi megjelenése” – írja a szerző.

A Torma Zsófia Gyűjteményt több mint 11 ezer darabra becsülik, értékét főleg az agyagedényekre karcolt jelek, – írásjelek – rovásjelek adják, melyek kora legalább 1000 évvel előzi meg a hasonló, mezopotámiai Sumer-korból származó jeleket.

Az angol nyelvű könyv az Uppsala Universitat kiadásában jelent meg, a könyv címe is hangsúlyozza Torma Zsófia rendkívüli eredményét, amely nagyban befolyásolhatja emberi civilizációnk eredetének megítélését:

Zsófia Torma and the Cradle of Civilisation

Torma Zsófia és a civilizáció bölcsője.

Hálásak vagyunk, a szerző budapesti előadásáért, – magyarra fordította Rebeka Berecky Veress, szintén Uppsalában élő, magyar származású fiatal hölgy, aki fordítója volt a magyar nyelven már korábban megjelent műnek. Első régésznőnk napjainkig nem kapta meg a neki kijáró méltó tiszteletet, elismerést és ismertséget.

Mi magyarok nagyra értékeljük Dr. Anders Kaliff professzor könyvét, ami remélhetőleg a nemzetközi tudományos életben is megbecsülést nyer, értékelni fogják Torma Zsófia zseniális felismeréseit, mert a kor, amiben élt még csak akadályozni tudta és nem becsülte tudósnőként itthon eléggé, hiszen német folyóiratban tudott csupán felfedezéséről beszámolni.

Anders Kaliff angol nyelvű könyve ingyen letölthető, és terjeszthető innen:

---

[683] A Zürichi Magyar Történelmi Egyesület már korábban kötelességének érezte, hogy tudományos tanácskozáson értékelje és vitassa meg Dr. Torma Zsófia bárónő tudományos munkásságát. Lásd: *190 éve született dr. Torma Zsófia, az első magyar régésznő" című emlékülés előadásai* (Zürichi Magyar Történelmi Egyesület, Budapest, 2023. január 27.) *Acta Historica Hungarica Turiciensia* 38. évf. 2. sz. [2023] https://epa.oszk.hu/01400/01445/00067/pdf/. – *A szerk.*

https://uu.diva-portal.org/smash/get/diva2:1940136/FULLTEXT01.pdf

A teljes előadás videófelvétele:
https://drive.google.com/file/d/1b_U_kxp6omjZQssjN4dnoNvOl_FhUaXa/view

Dr. Timaru-Kast Sándor:

A Magyarok cselekedetei, Honfoglalás és egyéb hungaricumok.

Budapest Arany10 Kultúrház, 2025. június. 19.

Mottó: *Köd előttem, köd mögöttem, Isten tudja, honnan jöttem…*
Szeretőm a titok, ő sem tudja ki vagyok. (Szabó Lőrinc)

Volt egyszer, hol nem volt… – kezdődik minden régi magyar népmese. Árkon-bokron túl, Hetedhét országon túl, az Üveghegyen is túl, a Kerekerdőn túl, az Operenciás tengeren is túl, ott, ahol a kurta farkú malac túr, volt egy nagy király, aki a Világközepén, egy gyönyörű országon uralkodott. Hargita, a Nagykirály, az első volt azon a földön, és volt neki három fia, a legnagyobbikat Zabnak, a középsőt Árpának, a legkisebbiket pedig Kölesnek hívták[684]…

A mese szövegének értékelése egy nagyon régi világba röpíti a szemlélőt. Nagyon régi világ tárul elénk a mese által, amely a magyarságot, a hivatalos meddő történelemírással szemben, amely újat képtelen felmutatni, teljesen más fénybe helyezi. Sőt, ma már a történelmi köd fátylával borított mondák világába vezeti a lelkes kutatót. Abba a világba – amiről a székely népmesék szólnak, – amikor még tündérek és óriások éltek az emberekkel együtt a földön.

Minden ősi nép, így a magyarság eredete is elvész a feledés homályába, és csak az ősi ködön túli Tündérvilágban lelhetünk rá újra. Az Árpád-féle Honfoglalás 1000 éves ünneplésekor, a nagy Millennium ünnepén, 1896-ban megjelent monográfiájában, Thúry József, magyar nyelvész és turkológus, a következőket írta:

„*Aligha van olyan nemzet, melynek eredetére és őstörténetére vonatkozólag annyi és olyan természetű kútforrás maradt volna fenn, mint a magyarokra vonatkozólag, s mégis talán egy nemzetnek az őstörténetét sem borítja olyan sűrű homály mind e napig, mint a magyarokét. Pedig az írásban fennmaradt történeti emlékek ékesszólóan bizonyítják, hogy az egykorú és közelkorú történetírás voltaképpen mindig tisztában volt azokkal a dolgokkal, amelyekből az újabbkori kutatók kérdéseket csináltak.*[685]

Ebben az előadásban éppen ezen hősmondák és népmesék útján kisérem a magyar történelem kezdeteit, bőséges képanyag kíséretében. Középkori krónikáink, a régészet és az írott történelem ezek igazságát alátámasztják. Máig ható emlékképek őrzik a „sötét” múltat. Bebizonyosodik, hogy a magyar múlt jelen volt, és máig jelen van, úgy Nimród földjén, mind a hetiták világában (Hetedthétország). De, még az Operenciás vidékeken is megtaláljuk a máig fennmaradt magyar nyomokat.

vitéz Rihmer Aurél:

Az Osztrák–Magyar Monarchia Haditengerészete

Budapest, Arany10 Kultúrház, 2025. szeptember 18.

Idén tavasszal vettem egy könyvet a Zalai haditengerészekről, az „Adria foglyai” címmel. Az eladó furcsán nézett rám és kérdezte, az Osztrák-Magyar Monarchiának volt haditengerészete. Igen volt, feleltem, méghozzá a világ 6-7. legerősebb tengerészete. De sajnos ez az erős

[684] Erdélyi népmese: Zab, Árpa és Köles (Kálmány Lajos mesegyűjteménye).
[685] Zachar József: Egy az Isten, egy a Nemzet, Budapest, 2009, 7. old.

és dicsőséges haditengerészet ma alig ismert. Pedig hajóink ott voltak a világ talán összes tengerén és óceánján (a Kaszpi-tenger kivételével). Áthajóztak tájfunokon és hurrikánokon. Képviselték a Monarchiát Európában, Ázsiában, Afrikában, Ausztráliában és ha kellett akkor az amerikai kontinensen is. A hajók és legénységük, szükség esetén fegyverrel védték meg a Monarchia érdekeit a török és ázsiai, valamint egyéb vizeken. Részt vettek bajba jutott külhoni és hazai hajók mentésében, illetve rendszeresen oltottak városi tüzeket. Még a hadihajók is igen gyakran végeztek kereskedelmi küldetéseket. Viszonylagos alacsony merülésük révén, fel tudtak hajózni a nagyobb folyókon is.

Katonai téren pedig a korszak legkorszerűbb hadműveleti megoldásait gyakorolták. Flottánk mindenben versenyre kelhetett a környező hatalmak tengerészetével. Fejlődését azonban nagyban hátráltatta az Osztrák–Magyar Monarchia magyar parlamentje és gazdasági delegátusa, mely nem értette meg a flotta jelentőségét. Kifogásolták továbbá, hogy a megrendelések többségét osztrák és cseh cégek kapják, miáltal Magyarországot nem látták gazdaságilag érdekeltnek a flottafejlesztés terén. Szintén jelentős gátat képezett a magyar politikai elit ellenállása a hadseregfejlesztés terén. Ez többek között azt eredményezte, hogy a flotta állandó emberhiányban küzdött, miáltal soha nem volt hadra fogható az összes bevethető állapotú hadihajónk. A flotta számára pedig komoly gondot jelentett a megfelelő minőségű szén beszerzése. Ez majd az I. világháborúban jelentősen korlátozta a flotta mozgásterét.

A Monarchia kiváló tengerészképzésére jellemző, hogy több hajónk (kereskedelmi és hadihajó egyaránt) körbe hajózta a Földet. A flotta számára pedig a Szuezi-csatorna szinte hazai víznek tűnt, oly gyakran hajóztak annak vizén. Hajóink szinte mindig járták a tengereket. Például *Zinovij Rozsesztvenszkij a csuzimai csatát megelőző pár napban egy monarchiás cirkálót, az SMS Panthert látogatta meg Dzsibutiban. Az SMS Mária Terézia cirkáló legénysége pedig a csatatér széléről nézte végig 1898-ban a* santiagoi tengeri ütközetet, ahol az USA hajói megsemmisítették az ottani spanyol flottát. Az utak nem voltak veszélytelenek. Például az SMS Albatros ágyúnaszád legénységének egy részét kanibálok ették meg a Salamon-szegeteknél.

Az előadás ennek a lényegében ismeretlen flottának a történetébe nyújtott bepillantást. Nem a technikai részeket emelte ki, hanem a flotta birodalmi szellemét és fontosságát. A hajók parancsnokai lényegében diplomaták, akiket királyok, szultánok vagy éppen az USA elnöke fogad. Nem véletlen, hogy a tengerészek közül akár Magyarország kormányzói tisztébe is fel lehetett emelkedni. Tengerészeink a XIX. század vége, XX. század elejének kalandorai és hősei. Míg a délszláv népek mindmáig fiaikat nemzeti hősként tisztelik, addig sajnos a magyarok elfeledték ezen hősöket, és elfeledték ezen flottát.[686]

Dr. Mandics György:
Bolyai János és az írásrendszerek matematikai alapjai

Budapest, Arany10 Kultúrház, 2025. október 30.

Bolyai János a legnagyobb magyar tudós, aki korszakos jelentőségű felfedezést tett: a matematikát, nem a minket körülvevő világ szabályosságainak leírására kívánta felhasználni, mint előtte minden más matematikus, hanem forradalmi új utat tört: olyat alkotni, amit eddig még ember nem is gondolt: egy új más világot.

---

[686] Minden dicséret megilleti Rihmer Aurélt, hogy hatalmas munkával megírta e flottánk történetét:
Rihmer Aurél: Az Osztrák-Magyar Monarchia Haditengerészete. Páncélosok „mindenkori csatahajó osztály" és cirkálók. A flotta a sajtó tükrében. ***Acta Historica Hungarica Turiciensia XL. évfolyam 3. szám.*** ISSN 2297-7538
https://epa.oszk.hu/01400/01445/00075/pdf/ és
https://epa.oszk.hu/01400/01445/00075/pdf/EPA01445_acta_hungarica_2025_3.pdf. – *A szerk.*

Ő már az alkotás folyamán ráébredt arra, hogy ezzel Istennel lépett versenyre, mert eddig csak Isten teremtett a semmiből új világot. Ez a felismerés juttatott neki egy hatalmas hegyet a Hold túlsó felén. Hogy ez hogyan történt, s mi lett a következmény – erről szólt az előadás. Ma nem lenne űrrepülés például, ha nincs Bolyai.[687]

Dr. J. Újváry Zsuzsanna:
Magyar nagyasszonyok a 16–17. században

Budapest, Arany10 Kultúrház, 2025. november 20.

Mivel 2023 őszén ugyanitt a „Magyar nagyasszonyok" című előadása Kanizsay Dorottyáról és Nádasdyné Kanizsay Orsolyáról, majd röviden Batthyányné Zrínyi Doricáról szólt, a mostani előadáson inkább az erdélyi nagyasszonyokról, a fejedelemasszonyokról beszélt: Bethlen Gáborné Károlyi Zsuzsannáról, I. Rákóczi Györgyné Lorántffy Zsuzsannáról és menyéről, II. Rákóczi Györgyné Báthory Zsófiáról.

Az előadás elején bevezetésképpen arról beszélt, hogy a magyar nőknek speciálisan több joguk volt, mint nyugat-európai sorstársainak, majd általános feladataikról. Ezután az erdélyi fejedelemasszonyok életéről, viselt dolgairól szólt.

[687] Bolyai János társadalomelméleti munkásságáról legutóbb dr. Borsos Szabolcs, a marosvásárhelyi Bolyai Líceum tanára írt az ZMTE periodikájában „Az üdvtan filozófiai alapjai" címmel: https://epa.oszk.hu/01400/01445/00070/pdf/EPA01445_acta_hungarica_2024_2_482-484.pdf. – *A szerk.*

A ZMTE budakalászi előadássorozata

2024

Zürichi Magyar Történelmi Egyesület

UNGARISCH HISTORISCHER VEREIN ZÜRICH

Magyar Őstörténeti Találkozók Titkársága

Sekretariat der „Treffen zur Frühgeschichte der Ungarn"

Háromszor jelölve az Európa Tanács „René Descartes" tudományos díjra
Dreimal nominiert für den „René Descartes Prize" der Europäischen Union

Közérdekű Egyesület
Gemeinnütziger Verein

Árpád fejedelem díj 2012
Encyclopaedia Hungarica

Hungarian Historical Society of Zurich
Association Historique Hongroise de Zurich
Società Storica Ungherese di Zurigo
Asociación Histórica Húngara de Zürich

CH-8047 ZÜRICH
Postfach 502 zmte@freemail.hu www.zmte.org
Postkontonummer: Zürich 80 36214-1
IBAN elektronisch: CH1309000000800362141
IBAN Papierform: IBAN CH 13 0900 0000 8003 6214 1
SWIFT Code/BIC: POFICHBEXXX
Empfängerbank: Swiss Post, PostFinance, Nordring 8,
CH-3030 Bern Clearing Number: 09000
Kapcsolati cím Magyarországon: Haraszti Zsuzsanna
Tel: +36/1/389 4087 haraszti.zsuzsanna1@chello.hu

30
1985 2014

Budakalász
Meghívó

Nyilvános előadás
általában minden hónap utolsó pénteki napján.
Kezdete: pontosan 17 óra.
Belépés díjtalan. Az előadást vita követi.
Helye: H-2011 Budakalász, Szentendrei út 9.
Telefon: +36/26-340-468 Fax: +36/26-540-422
Kós Károly Általános Művelődési Központ
e-mail: imfo@koskarolymh.hu
web: www.koskarolymh.hu

Előadás	Elnök

A ZMTE „Régi magyar nyelvű rovásírások munkacsoport" nyilvános ülései

Január 26.	**Barabássy Miklós: A Szent Korona és feliratai.**	**Záhonyi András**, a régi írások kutatója, Budapest, ZMTE.
Február 23.	**Szekeres István: Egyetemes írástörténeti áttekintés.**	**Sancz Klára Lujza**, ny. muzeológus, Budapest, ZMTE
Március29.	**Írástörténeti kerekasztal.**	
Április 26.	**Záhonyi András: Csillagképek és írásrendszerek.**	**Bérczi Szaniszló**, fizikus, Budapest, ZMTE.
Május 31.	**Mandics György: Bolyai János – és az írásrendszerek, a matematika alapjai.**	**Szekeres István**, írástörténet kutató. Budakalász, ZMTE.
Június 28.	**Bérczi Szaniszló: A beszéd kialakulása.**	**Mandics György**, matematikus, íráskutató, író, Temesvár=Budapest, ZMTE.
Szeptember 27.	**Rumi Tamás és Sípos László (Rovás Alapítvány): A székely–magyar rovásírás korszakai, a rovás szabványosítása.**	**Záhonyi András**, a régi írások kutatója, Budapest, ZMTE.
Október 25.	**Bérczi Szaniszló: Czuczor–Fogarasi magyar nyelvi szótára**	**Haraszti Zsuzsanna**, magánkutató, Budapest, ZMTE.
November 29.	**Évzáró szakmai megbeszélés. Vendég: Szekeres Sándor**	**Záhonyi András**, a régi írások kutatója, Budapest, ZMTE.

2025

Zürichi Magyar Történelmi Egyesület

UNGARISCH HISTORISCHER VEREIN ZÜRICH

magyar történészek *Ungarischen* *der „restlos zur*
találkozók rítkásága *restlosgeschichte der ungarn*

háromszor jelölve az európa tanács „nagé cascarras"
tudományos díjra
zweimal nominiert für den „nagé cascarras preis" der
europäischen union

Árpád fejedelem díj 2013 *encyclopaedia hungarica*

második egyesület
zweitältester ungarischer verein

Hungarian Historical Society of Zurich
Association Historique Hongroise de Zurich
Società Storica Ungherese di Zurigo
Asociación Histórica Húngara de Zúrich

CH-8047 ZÜRICH
PostFach 302
PostKontonummer: Zürich 80 38218-1
IBAN elektronisch: CH1208011000381382141
IBAN Papierform: IBAN CH 12 0800 1000 3813 8214 1
BIC/SWIFT Code/BIC: POFICHBEXXX
ZahlungsBank: Swiss PostC, PostFinance, Nordring 8,
CH-3030 Bern Clearing Number: 08000
Kapcsolattó más Magyarországon: Harasztí Zsuzsanna
H-1048 Budapest, Szent Imre utca 10
Tel: +36/1/388 0387 Harasztí.zs.Harasztí@gmail.com

30

1985 2014

Budakalász

Meghívó

Nyilvános előadás
[illegible] minden hónap utolsó péntek napján.
Kezdete: pontosan 17 óra. Belépés díjtalan.
Az előadást követő beszélgetés közös.
Helye: H-2011 Budakalász, [illegible] 9.
Telefon: +36/26-328-181 Fax: +36/26-328-182
Kis Károly Művelődési Ház és Könyvtár
Email: [illegible]

Előadás — Előadók

ZMTE „Régi magyar nyelvű rovásírások munkacsoport" nyilvános előadásai

Január 31.	**Berémi László** magánkutató, Budapest. **Sokáig világszemlélet jelképei (a barlangrajzoktól a Szent Koronáig).**	**Szekeres István** írástörténet kutató, ZMTE.
Február 28.	**Veszelszki Ferenc**, a Herman Ottó kör elnöke. **Sokáig világkör kialakulása és írásrendszer.**	**Záhonyi András**, a régi írások kutatója Budapest, ZMTE.
Március 28.	**Szekeres István** írástörténet kutató ZMTE. **'Magyar' népnév és három „ismeretlen eredetű" szavunk etimológiája.**	**Szecz Klára Lujza**, ny. muzeológus.
Április 25.	**Dr. Oláh Zoltán** molekuláris biológus. **A magyar rovásírás őstörténeti kapcsolatos genetikai bizonyítékokról.**	**Bérczi Szaniszló** kandidátus, ELTE. ZMTE.
Május 30.	**Záhonyi András** a régi írások kutatója, ZMTE. **Az Indus-völgyi írásrendszer.**	**Bérczi Szaniszló** kandidátus, ELTE. ZMTE.
Június 27.	**Schuck Mária** kutató. **Tamana.**	**Harasztí Zsuzsanna**, kutató, Bp. ZMTE.
September 26	**Dr. Bérczi Szaniszló** kandidátus, ELTE. ZMTE. **A beszédfejlődés „őstörténete".**	**Mandics György** író, íráskutató, ZMTE.
Október 31.	**Hermányos Mária** kutató. **Mi van a rovásunkon?**	**Harasztí Zsuzsanna**, kutató, Bp. ZMTE.
November 28.	**Dr. Czeglédi Katalin** nyelvész Pilisvörösvár, ZMTE. **A magyar nyelv nyelvtana turáni alapokon.**	**Szekeres István** írástörténet kutató, ZMTE.

ELŐADÁSKIVONATOK

2024

Barabássy Miklós:

A Szent Korona és feliratai

Budakalász, Kós Károly Művelődési Ház, 2024. január 26.

Szent Koronánk elkészítéséről, annak eredeti képrendjéről, a készítés helyéről és idejéről eltérő véleményeket képviselnek a kutatók. Révay Miklós koronaőr, Ipolyi Arnold, Csomor Lajos, Ludvig Rezső, Ferencz Csaba, Szigeti István, az MTA Lendület Munkacsoportja, Pap Gábor, Berta Tibor eltérő véleményeket is megfogalmaz. Barabássy Miklós a zománcképkészítés szakkérdéseiről, a vitatott képfeliratokról (ARTHOLO, TLHOMAS, Geobitzas, Konstantinos, Dukas) fejtette ki új könyve alapján álláspontját.

Szekeres István:

Egyetemes írástörténeti áttekintés

Budakalász, Kós Károly Művelődési Ház, 2024. február 23.

A tudomány az emberré válás folyamatát az eszközkészítés, a társadalom és kultúraépítés képességével köti össze. Alkalmi, talált eszközöket egyes állatfajok is képesek használni, de eszközökkel eszközöket készíteni nem.

Az állatoknak is van tagolatlan hangjelekkel figyelemfelhívó, tájékoztató „*beszéde*”, de ezek *a mindenkori jelen* eseményeihez kapcsolódnak. Az ember hangképző szerveinek hosszú fejlődése folyamán a tagolatlan hangjelek fonémákká, fonémasorokká alakultak, amelyekkel gondolataikat szavakká, mondatokká formálták. Ebben a folyamatban a gondolkodással együtt fejlődött a beszéd kifejező készsége, amikor a közös munkavégzés folyamán az emberek már bonyolult összefüggéseket, információkat is közölni tudtak egymással.

A közös nyelvű kommunikáció segítségével az embercsoportok szerveződni tudtak. Sors és érdekközösségek jöttek létre, amelyekben kialakultak az együttélés szabályai, a megmaradást szolgáló erény és bűn alapvető fogalmai. Kiválasztódtak a vezetők, s a munkamegosztás folyamán létrejött a magántulajdon és az állam, amely a közös belső és külső érdekeket már elfogadott erőszakos eszközökkel gyakorolta. Elkülönült a népességtől az államot fenntartó adópiramis, a szokásjogok törvényekké alakultak. *Az írással az információk őrzése, felidézhetősége függetlenné vált az emlékezettől. A nyelv tárgyiasult.*

Az emberiség fejlődése az eltérő földrajzi és egyéb körülmények miatt sem volt egységes folyamat. Az első, nagy jelentőségű írások a fejlett folyamparti ókori államok területén jöttek létre. Amikor *a közigazgatásban az információk rögzítése már elemi igényként jelentkezett,* hogy az adókat, törvényeket, stb. fel tudják jegyezni. Alkotóiktól a szomszéd népek is átvették írásukat és a saját nyelvükön alkalmazták szükségleteik kielégítésére. Ettől lett egy írás jelentősebb a többi elhalt íráskezdeménytől.

Az írások történetét is ebben a folyamatban lehet csak tudományos igénnyel vizsgálni.

Írástörténeti kerekasztal kutatásának legújabb eredményeiről

Budakalász, Kós Károly Művelődési Ház, 2024. március 29.

Mandics György, Bérczi Szaniszló, Szekeres István, Varga Béla és Záhonyi András vitatta meg az írástörténet legújabb felismeréseit, újdonságait.

Záhonyi András:
Csillagképek és írásrendszerek

Budakalász, Kós Károly Művelődési Ház, 2024. április 26.

A csillagos ég visszatérő alakzatai megihlették a művészek, a vallásalapítók, a tudósok, a társadalom vezetőinek képzeletét. Az állattartók és a növénytermesztők, a hajósok és a katonai vezetők is figyelembe vették a várhatóan (ciklikusan) visszatérő éghajlati-hőmérsékleti változásokat.

Az égen szabad szemmel is megfigyelhető alakzatok az írásrendszerek kialakítóit is megihlették.

Ezekről a hatásokról, az egyes írások közös vonásairól volt szó előadásban.

Mandics György:
Bolyai János – és az írásrendszerek, a matematika alapjai

Budakalász, Kós Károly Művelődési Ház, 2024. május 31.

Mandics György költő és matematikus a *Róvott múltunk* című három kötetes, 2000 oldalas művében áttekintést adott az írástörténet (főleg a rovásírások) történetéről, az írásemlékekről.

Idei előadása legújabb eredményeiről szólt: Somogyi Antal írásgyűjteménye, Csepel és Sellye nevének felbukkanása rovásszövegeinkben, a türk feliratok újraértelmezése, Bolyai János geometriai meglátásai és Üdvtana – ezen utóbbiakról *A kör négyszögesítése* c. verseskötetében is részletesen ír) számolt be.

Dr. Bérczi Szaniszló:
A beszéd kialakulása

Budakalász, Kós Károly Művelődési Ház, 2024. június 28.

Az előadás témája volt: a kutatás legfrissebb eredményei, hangtani, nyelvészeti és jelelméleti megfigyelések, észrevételek.

Rumi Tamás és Sípos László:
A székely-magyar rovásírás korszakai, a rovás szabványosítása

Budakalász, Kós Károly Művelődési Ház, 2024. szeptember 27.

Nemzeti írásunk története, szakaszai – szerepe az oktatásban, mérnöki szemmel.

A különböző rovás-ABC-k.

A szabványosítás eredménye.

Dr. Czeglédi Katalin és Dr. Bérczi Szaniszló:
Czuczor Gergely és Fogarasi János: A magyar nyelv szótára

Budakalász, Kós Károly Művelődési Ház, 2025. október 25.

A méltatlanul elavultnak minősített, ám mégis óriási jelentőségű gyökszótár jelentőségét, rendszerezési elveit és 110 000 szavas szóállományát mutatta be a nyelvész és a beszédkutató-fizikus – Marácz László gondolataival kiegészítve.

Szekeres Sándor díszvendég részvételével:
Évzáró szakmai megbeszélés

Budakalász, Kós Károly Művelődési Ház, 2025. november 29.

Szekeres Sándor elvégezte a Heribert Illig által „felismert" időcsúsztatás elmélet adatainak ellenőrzését a Stellárium programmal (*Stellarium Astronomy Software* – s világhálóról letölthető). Ennek segítségével sokezer évre vissza lehet pörgetni a Földről látható csillagállásokat.

Megvitattuk a kutatási tervet 2025-re – kiscsoportos formában, pogácsa és üdítő fogyasztása közben.

Saját készítésű, apróbb ajándékokkal leptük meg egymást.

2025

Berényi László:
Szkíta világszemlélet jelképei (a barlangrajzoktól a Szent Koronáig).

Budakalász, Kós Károly Művelődési Ház, 2025. január 31.

A szkíta világszemlélet jelképei rendszerbe foglalhatók és a magyar nyelv segítségével könnyen értelmezhetők.

A „kozmikus EGYségtudatnak" nevezhető világszemlélet egyes (máig élő) jelképei már a barlangrajzok között is megjelentek.

A jelképek a „Háromság, mint EGYség" szerkezetű (holisztikus) világszemléletről tanúskodnak, melynek teljes értékű megjelenítése a Szent Koronával, mint egy öt dimenziót felölelő holografikus filmmel volt lehetséges.

Veszelszki Ferenc:
Szkíta világkör kialakulása és az írásrendszer.

Budakalász, Kós Károly Művelődési Ház, 2025. február 28.

Vázlat:

Kirajzások sorozata a Kárpát-medencéből
Szkíta világ kialakulása és annak megerősödése
A világban kialakuló animisztikus jelenségek megjelenése és jelrendszerek kialakulása
A világ alakulása zenei és jelek vonatkozásában
Korai jelek rendszerbe foglalása és a Szkíta nyelv lassú kialakulása
Boszniai gyámkő és a rajta található jelek rejtélye
Régészeti feltárások és a cserép hagyatékok megjelölése
Tiszatáji kultúra kialakulása
Körös kultúra kialakulása
Vonaldíszes kultúra (Lengyeli kultúra)

Herpályi kultúra, magaslatok és a védművek kialakulása
Badeni kultúra, mint cserép kultúra, és vegyes kultúrák kialakulása
Szkíta nyelv és kultúra megjelenése - vallások kialakulása
Újabb kultúrák kialakulása, Kukuteni kultúra
Városok a föld alatt (Hettita világ kialakulása)
Városok a föld felett (Hettita birodalom kialakulása)
Nyelv és élet a földön (írás és a jelkészlet kialakulása)
Régészet és a nyelv, amely jelzésértéket képvisel

Szekeres István:

A 'magyar' népnév és három „ismeretlen eredetű" szavunk etimológiája. A magyar nyelv történeti etimológiai szótárában „ismeretlen eredetű" szavaink.

Budakalász, Kós Károly Művelődési Ház, 2025. március 28.

A 'magyar' népnév etimológiája az elmúlt évtizedekben többször foglalkoztata, mert nyelvünk és történelmünk olyan „örökzöldje", ahol a fantázia különösen nagy teret nyert. Közismert, hogy népünk lovasnép volt. A legtöbb közmondásunk is a „ló"-val kapcsolatos. A Nikolsburgi Ábécében is ott van az ó-kínai 'ma' ('ló') piktogramból nyelvünkön képzett betű, akrofoniás (szókezdő) 'L' hangértékkel. Az ó-kínai 'ló' piktogram kínai 'ma' neve előtagja 'magyar' népnevünknek és a magas hangrendű 'Megyer' (törzsnév) változatnak is. Amely magas hangrendű 'me' előtag, az „ismeretlen eredetű" 'mén' szónak is töve. Ahogy előtagja a 'ma' a TESz által szintén „ismeretlen eredetű"-nek tartott 'makacs' és 'makrancos' szavunknak is. Az előadó az előadásomban tényadatokkal vezette le 'magyar' népnevünk, és az „ismeretlen eredetű" 'ma'-tövű szavaink történetét.

Dr. Oláh Zoltán:

A magyar rovásírás ősiségével kapcsolatos genetikai bizonyítékokról.

Budakalász, Kós Károly Művelődési Ház, 2025. április 25.

A HANGFOGLALÓ anyanyelvi rovás jeleink bizonyítható kezdetei a Kárpát-medencében millió évesek.

Az archeogenetika/régészeti genomika perdöntő fordulatot eredményezett a korai, az utolsó jégkorszak (~18000 év) utáni nem nomád Kárpát-medencei, és a kései hun, avar, magyar, kun/besszarábiai vándor seregek valószínűsíthető nyelvének, képírásának és márkajelzéseink kutatásában. https://demokrata.hu/tudomany/itt-voltunk-mindig-112397/

Drámai fordulatot hozott annak felismerése, hogy a műveltségünket nem nomád honfoglalóknak, hanem a több millió éve a Pannon ŐSTENGeRI HANGFOGLALÓ őseink köszönhetjük, s nem a törzsi eliteknek.
https://epa.oszk.hu/01400/01445/00066/pdf/EPA01445_acta_hungarica_2023_1_1101-1151.pdf

A népeknek sem tekinthető fegyveresekkel vándorló bajtársi elit esetében a 2000-től komolyan vehető régészeti @DNS-olvasatokon alapuló szöveges genomvizsgálatok esetében bebizonyult, hogy a végtelen keleti pusztákról benyomulók esetében csak az elsőszülött fiú számított az anyai vérvonalak pedig nem. Már pedig Benőnket a rovás- és kép-írás szempontjából HANGFOGLALÓ anyanyelvünk eredete felől érdemes megközelíteni (BIOGNOZIS, 2025;

Bohme, Begun, Holmes, Lechner, & Ferreira, 2024; Gerber et al., 2024; Gnecchi-Ruscone et al., 2024; Maroti et al., 2022; Neparaczki et al., 2019; Szabados, 2025; Török, 2025; Wang et al., 2025)

Örökítőanyag, azaz a DNS-szövegolvasatok számítógépes összehasonlító DNS-nyelvészeti szempontból akkor tudunk népről népességről beszélni, ha a tagjai évezredeken egy területen élnek és egymás közül választanak párt, számon tartják a nemzettség és családfáikat, és igyekszenek elkerülni a közeli rokon, unkatestvér házasságokat.

HIVATKOZÁS?

BIOGNOZIS. (2025). A HUN AVAR törzsi elit vérvonal Kárpát-medencén kívül alakult ki nem Pannonia őslakosaival keveredve. https://www.youtube.com/watch?v=12ASYc0A-rE

Bohme, M., Begun, D. R., Holmes, A. C., Lechner, T., & Ferreira, G. (2024). Buronius manfredschmidi-A new small hominid from the early late Miocene of Hammerschmiede (Bavaria, Germany). *PLoS One, 19*(6), e0301002. doi:10.1371/journal.pone.0301002

Gerber, D., Csaky, V., Szeifert, B., Borbely, N., Jakab, K., Mezo, G., . . . Szecsenyi-Nagy, A. (2024). Ancient genomes reveal Avar-Hungarian transformations in the 9th-10th centuries CE Carpathian Basin. *Sci Adv, 10*(51), eadq5864. doi:10.1126/sciadv.adq5864

Gnecchi-Ruscone, G. A., Racz, Z., Samu, L., Szeniczey, T., Farago, N., Knipper, C., . . . Hofmanova, Z. (2024). Network of large pedigrees reveals social practices of Avar communities. *Nature, 629*(8011), 376-383. doi:10.1038/s41586-024-07312-4

Maroti, Z., Neparaczki, E., Schutz, O., Maar, K., Varga, G. I. B., Kovacs, B., . . . Torok, T. (2022). The genetic origin of Huns, Avars, and conquering Hungarians. *Curr Biol, 32*(13), 2858-2870 e2857. doi:10.1016/j.cub.2022.04.093

Neparaczki, E., Maroti, Z., Kalmar, T., Maar, K., Nagy, I., Latinovics, D., . . . Torok, T. (2019). Y-chromosome haplogroups from Hun, Avar and conquering Hungarian period nomadic people of the Carpathian Basin. *Sci Rep, 9*(1), 16569. doi:10.1038/s41598-019-53105-5

Szabados, G. (2025). A V-X. századi HUN-AVAR-MAGYAR elit egymással, s nem a TISZATÁJ HANGFOGLALÓ vérvonalával keveredett! https://youtu.be/ywoIYyUr4n0

Török, T. (2025). Máig NEM beszéli senki az avar, magyar, kun, kipcsak nyelveket itt a Pannon és Erdélyi medencékben! https://youtu.be/-3zqlaPeesM

Wang, K., Tobias, B., Pany-Kucera, D., Berner, M., Eggers, S., Gnecchi-Ruscone, G. A., . . . Hofmanova, Z. (2025). Ancient DNA reveals reproductive barrier despite shared Avar-period culture. *Nature, 638*(8052), 1007-1014. doi:10.1038/s41586-024-08418-5

Dr. Bérczi Szaniszló:

A beszédfejlődés „őstörténete”.

Budakalász, Kós Károly Művelődési Ház, 2025. szeptember 26.

Ma, a gondolkodásunkat a képi és hangzó világon át beérkező élmények alakítják – elsősorban. De az élmények összefüggéseit egy hosszú időn át fejlődött nyelv teszi elrendezetté.

Míg a képi világ, a tárgyak és cselekedetek világa az ősi idők óta nem nagyon változott meg az ember körül, addig a hangzó világ – a beszéd révén – „új életet kezdett élni” akkor, amikor az ember egyre elvontabb részleteket ragadott ki az életből és hangokkal fejezte ki a „jelenségvilágból kiemelt hasonló állapotokat”.

Őseink, hangok formájában már át tudták adni egymásnak az egyre halmozódó ismereteket. Ennek a gondolkodást és társadalmi létet megalapozó munkának a kezdeteit mutatta be.

Mai beszédünktől indult visszafelé. Hosszan lépegetve a beszéd szerkezeti hierarchiájának lépcsőfokain, el egészen addig, amíg el nem jutott az „őslépésekig”.

Ezek a lépések az ősi gondolkodás képi világába viszik át a rendszertani elemzőt, aki a szétszedem-összerakom elvet fölhasználva jutott el az ősi állapotok fölismeréséig.

Ennek nyomán mutathatta be azt, hogy micsoda gondolkodás-beli szakadékot kellett átugrani beszédalkotó őseinknek az elvont gondolkodás létrehozásáig.

Hermányos Mária:
Mi van a rovásunkon?

Budakalász, Kós Károly Művelődési Ház, 2025. október 31.

Az előadó képi gondolkodásmóddal megáldott tervezőgrafikus. Számára nyelvünk mély összefüggéseinek kapuját a székely-magyar rovásjelek nyitották meg. A rovásjelek jelképi jelentése szembetűnő az anyanyelvünkön gondolkodók számára.

Több évtizedes megfigyelései a Czuczor–Fogarasi szótár szókészletére alapozva a korábban már leírt jelentéseket tágítják, finomítják. A hangokra, mint vezérhangokra épülő szógyökök jelentéskörét vizsgálva megmutatkozik, hogy minden hangunknak önálló jelentésvonzata van. A hangzás (fonéma) és képe (morféma) rezonancia elvén történő keletkezésével szervesen összetartozik, azaz a rovásjel valódi jelkép, képírás, hangképírás.

A rovásjeleket nem alfabétiában, hanem formai bonyolódásuk szerint állította sorrendbe, az egyszerű egyenes szártól indulva, a két párhuzamos szárú, a metsződő, majd az íves vonalakra épülő jelek sorával. Ez a rend teremtette meg dolgozata (előadása), és a GYÖK-erek, hangképversek könyve* szerkesztési alapelvét is. A kiadást támogató MÖF berkein belül vált a Magyar Anyanyelv- és Kultúratulajdonosok Közösségének (MAKK) vezetőjévé, mely tisztsége további elmélyült „nyelvbúvárrá” avatta. E közösségnek tagja minden magyarul gondolkodó ember, és ugyanolyan nyelvhasználói jogokkal bír, mint az anyanyelvünket egyetemi szinten kutató képzett nyelvész, akadémista társaink.

* Hermányos Mária 𐳆𐳈𐳋𐳇 𐳁𐳃𐳄𐳇𐳌𐳎: *GYÖK-erek* 𐳉𐳎𐳌-𐳉𐳏𐳐. *Mi van a rovásunkon?* 𐳕𐳃𐳄𐳌𐳁𐳇𐳃𐳁 𐳋 𐳃𐳌 𐳆𐳇 *HANGKÉPVERSEK.* 𐳐𐳎𐳁𐳌𐳎𐳇𐳄𐳃𐳁𐳘. A Magyar Ökoszociális Fórum Európai Kommunikációs Intézet (MÖF-EKI) tájirodalmi sorozata 2. kötet Szántó János kiadása, Csömör, 2019. ISBN 978-963-87931-6-4 (Második, átdolgozott kiadás).
http://mek.niif.hu/20000/20011/20011.pdf.

Dr. Czeglédi Katalin:
A magyar nyelv nyelvtana turáni alapokon.

Budakalász, Kós Károly Művelődési Ház, 2025. november 28.

Látható, *a magyar nyelv nyelvtana turáni alapokon működik.* Az uráli (vagy finnugor) alapokon megírt nyelvtan nem működik, mert ilyen alap sohasem létezett, az kitalált. Ezzel szemben *a turáni ősnyelv, amelyet az ős-turáni nép beszélt a Volga-Urál vidékén, maga a valóság. Ez a nyelv összhangban van a valósággal, a természet működésével.*

Fontos, hogy a magyar és a székely nyelv közvetlenül szkíta gyökerű, és a szkíta pedig a turáni utóda, ugyanakkor a szkíta közvetlen előzménye a szaka.

Lényeges, hogy a magyar nép és nyelv Árpádnak a Kárpát-medencébe való bejövetele óta magában foglalja a Kárpát-medencébe korábban bejött turáni gyökerű népeket és nyelveket, köztük a szkítát, hunt, avart stb. Hozzátesszük, hogy *a székelyek jóval Árpád előtt bejöttek a Kárpát-medencébe. Következésképp Árpád bejövetele óta a magyar magában foglalja a turáni*

ősnépet és nyelvet az utódainak nagy részével együtt. Valójában itt van a nyelvünkben, a magyar nyelvben az ősi turáni és annak az utódainak a nyelve, amelyet Eurázsia nagy területén használtak és ma is használnak.

Ez azt is jelenti, hogy *a magyar őrzött meg a legtöbbet, a leggazdagabban a teremtés kezdetétől a mai napig a nyelv, tudás, kultúra stb. terén.* A kutatás során pedig a többi turáni utódnyelv, nép, kultúra megismerése mindezt pontosabbá és még gazdagabbá teszi.

A két előadássorozatunk 2026-ban is folytatódik Budapesten és Budakalászon (***előzetes tervezet*** a következő oldalon).

Tervezett előadások 2026-ban:

Arany10 Kultúrház, Budapest:

Dr. Grandpierre Atilla:
Az ősi magyar kultúra és a társadalom meghatározó értékrendje

Dr. Prokopp Mária:
A magyar Sion építészeti megjelenítése a reformkor kezdetén. – Rudnay Sándor herceg-prímás (1819-1831). (Könyvbemutató)

Mandics György:
A rováskrónika hozadéka a magyar őstörténet számára

Záhonyi András:
A szarvasi tűtartó felirata -- olvasási kísérletek

Deák István:
A káoszból rend – A magyar őstörténet megoldása

Dr. Tímár Sándor:
Kelta mitológia és magyar népmesék

Dr. J. Újváry Zsuzsanna:
Magyar nagyasszonyok és kertjeik a kora újkori Magyarországon

Szekeres István:
Röpcédulákban írástörténet. Egy eltiport élet története.

Dr. Bauer László:
Nagyszentmiklósi aranykincs rovás feliratának olvasata

Kós Károly Művelődési Ház, Budakalász:

Kontos Gábor:
Dicsőséges Rákosmezei Országgyűlések és a Király-koronázó domb.

Dr. Braun László:
A nagyszentmiklósi kincs rovásfeliratainak olvasata

Mandics György:
Bolyai János és az írásrendszerek matematikai alapja*Petrás Mária és Döbrentei Kornél:*
Moldvai csángó hagyományok, énekek, és kerámiabemutató. Szépirodalmi bemutatkozás

Dr. Oláh Zoltán:
Ötzi és a Báden-Péceli kultúra genetikája

Szekeres István:
Ifjúkori verseim és az írástörténet

Dr. Révész Péter:
Lehetett-e az „uráli őshaza” a Kárpát-medence?

Dr. Bérczi Szaniszló:
A „beszédfejlődés” őstörténete

Záhonyi András:
Napok, hónapok, bolygók, számok – sejtések, töprengések

Gajdos Zsolt:
Ókori numizmatikai érdekességek

Örömteli hír Dr. Bérczi Szaniszlóról, a ZMTE Tudományos Tanács tagjáról:

„2024-05-01

Bérczi Szaniszló nevét kapta egy kisbolygó

A kisbolygók elnevezéséről a Nemzetközi Csillagászati Unió (IAU) illetékes bizottsága dönt, a felfedezők javaslatának figyelembe vételével. Az annak idején 2011 QA_7 ideiglenes jelölést kapott, 2011. augusztus 9-én a Piszkéstetői Obszervatóriumban felfedezett főövbeli kisbolygó ezentúl a (**553438) Bércziszaniszló** nevet viseli. A felfedezők: Sárneczky Krisztián és Pál András.

Az 1950-ben született Bérczi Szaniszló, aki korábban volt a MANT alelnöke, jelenleg az Elnökség tagja, az Eötvös Loránd Tudományegyetem (ELTE) nyugalmazott egyetemi docense. Fő kutatási területei a planetológia, meteoritek, holdkőzetek, a Naprendszer és a bolygótestek fejlődése, planetáris geológia.

(Fotó: szinhaz.hu)

Kutatómunkáján túl oktatási és ismeretterjesztő tevékenysége is jelentős. A MANT tagjainak is számos alkalommal tartott előadást a NASA Apollo-programjából származó holdkőzetmintákról, és a nevéhez főződik a Hunveyor-Husar egyetemi gyakorló űrszondamodell-rendszer megalkotása.
Gratulálunk Bérczi Szaniszlónak abból az alkalomból, hogy kisbolygót neveztek el róla!
IAU Working Group Small Bodies Nomenclature (WGSBN) Bulletin, Vol. 6, No. 4 (2024. április)
Bérczi Szaniszló az ELTE Fizikai és Csillagászati Intézetének honlapján”

(https://www.mant.hu/berczi-szaniszlo-nevet-kapta-egy-kisbolygo)

Huba vezér szoboravató

Nyitracsehi Jurta Látványtár

2025. augusztus 30.

Beke Zoltán, a Zürichi Magyar Történelmi Egyesület elnöke és Csámpai Ottó, a Jurta Látványtár vezetője, a ZMTE titkára, *együtt leleplezte le Huba vezér szobrát, majd Beke Zoltán megtartotta ünnepi köszöntőjét. Beszédében több témára kitért, kezdve Huba vezér harci műveletére a térség birtokba vételénél, a 40 éves Zürichi Magyar Történelmi Egyesület tudatformáló szerepére és a magyar nemzet dicső múltját bizonyító tényekre, amelyek ösztönzésül szolgálhatnak ifjúságunk nevelésénél. Beszéde alább olvasható.*[688]

Huba vezér mellszobra előtt Dr. Csámpai Ottó és Beke Zoltán ZMTE-elnök.

Tisztelt jelenlévők, kedves egybegyűltek!

Engedjék meg, hogy a Zürichi Magyar Történelmi Egyesület nevében szeretettel köszöntsem Önöket. Nagyon örülök, hogy itt lehetek ezen a Huba vezér emlékének szoboravató ünnepségen, s még nagyobb megtiszteltetés számomra, hogy a Jurta Látványtár vezetője Dr. Csámpai Ottó és családja engem kért fel arra, hogy beszédet mondjak ezen ünnepi alkalomból.

Bevallom kicsit ódzkodva vállaltam el ezt a szerepet, mert hisz mit is mondhatnék én, a kisember a nagy Huba vezérről, aki egyike volt annak a hét törzs vezérének, akik Árpád fejedelemmel érkeztek a Kárpát-medencébe az Úr 895-ik évében. Ez az évszám a Honfoglalás éveként rögződött belénk még iskolás korunkban, legalábbis azokba, akik magyar iskolában tanulták a történelmet, mert nekünk ezt is tanították. Ha utána számolunk, akkor éppen 1130 éve annak, hogy Árpád fejedelem seregével és népével átjött a Vereckei szoroson és elfoglalta a Kárpát-medencét, jobban mondva a legújabb kutatások szerint visszafoglalta azt a területet,

[688] Bővebben lásd Ochaba Tímea: Huba honfoglaló vezérnek állítottak szobrot Nyitracsehin. *Felvidék ma* 2025. 08. 31. https://felvidek.ma/2025/08/31/huba-honfoglalo-vezernek-allitottak-szobrot-nyitracsehin/.

mely valaha a magyarok által lakott vidék volt. Ez lehet, hogy egyeseknek az itt jelenlévők közül meglepő, de így van.

A Zürichi Magyar Történelmi Egyesület az idén negyven éves. Ez egy svájci Egyesület, melynek kigondolói, akik java része nem magyar nemzetiségű volt, azért hozták létre ezt a szervezetet, hogy próbálja bővebben felkutatni a magyar őstörténetet. Az indította őket erre az útra, mert a nyugati krónikákban nagyon sok helyen írnak a magyarokról, de hogy *valójában pontosan kik is voltak? – szkíták, szarmaták, hunok vagy avarok? – honnan jöttek, ha egyáltalán jöttek? – vagy visszajöttek? – vagy, hogy miként és hogyan éltek? –* nagyon keveset tudni! Az Egyesület főképp a magyar őstörténet kutatásával foglalkozik a tudomány minden szakágának területén. Tagjai sokrétű tudással rendelkeznek. Van köztük történész, régész, antropológus, nyelvész, genetikus, szociológus, s egyéb más szakágak jeles kutatói, tudósai. A legújabb genetikai kutatások bebizonyították, hogy a Kárpát-medence több ezer éve lakott, s a talált régészeti leletek és csontok megvizsgálása alapján megállapították, hogy azok génjei legnagyobb százalékban a mai magyarokban mutathatók ki.

Így nem túlzás, ha azt mondjuk, hogy Árpádék hazajöttek, a hét vezér megkötötte a vérszerződést, s a vezérek közt felosztódott a visszafoglalt terület s megalapítódott az ország, melynek határai mind a mai napig szemmel láthatóak az Európa hegy és vízrajzi térképén.

Anonymus gesztájából tudjuk, hogy „Árpád vezér, mikor látta, hogy vitézei jóvoltából ilyen nagy dicsőségre és bátorságos állapotra tett szert, sok katonát hadba küldött, hogy menjenek fel Nyitra váráig. Ezeknek a hadra kelő katonáknak a vezéreivé Szovárdot és Kadocsát rendelte, meg Hubát, a fejedelmi személyek egyikét" – amint az olvasható a Huba vezér szobrának ünnepélyes felavatásának meghívóján is.

Tovább folytatva a gesztát „Szovárd, Kadocsa meg Huba, akinek leszármazottja az okos Szemere, mikor látták, hogy az a sok nép minden háború nélkül meghódolt nekik, nagy lakomát csaptak; majd az előkelőbb lakosoknak, akik fiaikat kezesül adták, különböző ajándékokat osztogattak, s őket jó szóval, harc nélkül Árpád vezér hatalma alá vonták, sőt hadjáratukra magukkal is vitték, kezesül kapott fiaikat pedig többféle ajándékkal egyetemben Árpád vezérhez küldötték."

Persze azért ne gondolja senki se, hogy Nyitra és környékének elfoglalása olyan könnyen ment volna. Meg kellett azért jócskán harcolniuk Hubának és a két vezérnek, hadaikkal együtt. Amint azt szintén Anonymus gesztájából tudjuk, „Attila király halála után azt a földet, amely a Vág és a Garam között a Dunától egészen a Morva folyóig terül el, a csehek hercege foglalta el, és egyetlen hercegséggé tette. Abban az időben pedig a csehek hercegének kegyelméből Zobor lett a Nyitrai vezér."

A beszédem elején említett nyugati krónikákban többek közt az is olvasható, hogy eleinket anno még imáikba is foglalták, melynek egy része arról szól, hogy „a magyarok nyilaitól ments meg Uram engem".

Nos, hát a Nyitra folyónál is Huba és vezérei csapatukkal ezt a taktikát gyakorolták. Négy napon keresztül harcoltak Zobor, nyitrai vezér és katonáival, azonban negyedik nap „a csehek és az összes nyitrai szlovének, mikor látták a magyarok vakmerőségét, és a nyílzáport már nem bírták tovább, megfutamodtak, s hogy életüket megmentsék, nagy rettegve nyakra-főre bezárkóztak Nyitra városába." A várost másnap Szovárd, Kadocsa és Huba vezér katonáikkal ostromolni kezdték és sikerült is elfoglalniuk hadaikkal.

Árpád fejedelem Huba vezért hősies küzdelméért megtette Nyitra és más várak ispánjává valamint tulajdon földet is adott neki a Zsitva folyó mellett a Törzsök-erdőig.

A hálás utókor nem feledvén Huba vezér tetteit és cselekedeteit, „a Zobor-hegyen 1896-ban Huba vezér emlékére millenniumi emlékmű épült fehér gránitból, négy turulmadárral. A húsz méter magas emlékoszlopot 1896. augusztus 30-án avatták fel, melyet azonban 1921. február 9-én cseh légionáriusok ledöntötték. Mostanra már csak a hengerszerű talapzat maradt meg belőle a helyszínen.” – írja a korabeli sajtó. De Csámpai Ottó családja eredményes kutatásának köszönhetően egy-pár szobormaradvány itt található a Jurta Látványtárban a ma avatásra kerülő Huba vezér szobra közelében.

Nagyon nemes gondolat volt, hogy napra pontosan a hon(vissza)foglalás 1130. évfordulója alkalmából egy új Huba vezért megörökítő szobrot avathatunk itt Nyitracsehiben az egykori Nyitrai ispán és várúr tiszteletére, melynek alkotója a neves Turi Török Tibor szobrászművész, kinek mára már számos szobrát láthatjuk szerteszét a Kárpát-medencében.

Mától nemcsak a székesfőváros, azaz Budapest ékeskedhet a Honfoglalási Millenniumi emlékmű emelvényén elhelyezett Huba vezér szobrával, hanem Nyitracsehi is bevonul a történelembe.

Bárki, aki megtekinti ezt a szobrot, emlékeztesse a dicső múltra, a magyarok újra bejövetelére a Kárpát-medencébe, s az azt követő államalapításra, Szent-Istvánra s a Szent Koronára, mely egyesítő szerepet játszott az itt élő nemzetek és nemzetiségek számára. Mi, mai magyarok büszkék lehetünk múltunkra, eleinkre, mert egy nagyon is átgondolt megyerendszert és alkotmányt hagytak ránk, mely a világ legrégebbi alkotmánya. S a Szent Koronánk egyedüli a világon, ami apostoli, azaz a magyar király nem függött a pápától. Ezen tények ismerete erősítse a mi nemzettudatunkat és történelemtudatunkat. Adjuk gyermekeinket magyar iskolába és ne féljünk velük magyarul beszélni, mert a világon ez a legtökéletesebb nyelv, mely több ezer éves múltra tekint vissza, s az a sajátossága, hogy ez alatt az évek alatt vajmi keveset változott. Adjuk át nekik mesekincsünket, népdal és néptánc készletünket, mely mind-mind az ősiséget hordozza magába. Őseinket tartsuk tiszteletben, s adjunk hálát a Jóistennek, hogy voltak nekünk és hogy ennyi mindent ránk hagyományoztak. Emlékezzünk rájuk, mint ahogy azt tesszük a mai napon is Huba vezérre emlékezve.

Isten áldd meg a magyart! Soli Deo glória. Egyedül Istené a dicsőség.

Köszönöm, hogy meghallgattak.

MEGHÍVÓ

HONVISSZAFOGLALÁS 1130
(895-2025)
a nyitracsehi JURTA Látványtárban

„Árpád vezér mikor látta, hogy nagy dicsőségre tett szert, sok katonát hadba küldött, hogy menjenek fel Nyitra váráig. A hadra kelő katonáknak a vezéreivé Szovárdot és Kadocsát rendelte, meg Hubát, a fejedelmi személyek egyikét."

Anonymus:
Gesta Hungarorum

2025. augusztus 30-án,
szombaton, 16:00 órai kezdettel

HUBA vezér szobrának ünnepélyes felavatása
a JURTA Látványtárban, a szobor alkotója
Turi Török Tibor szobrászművész részvételével

Műsor:

Zoboralja himnusza
Ünnepi köszöntő: Beke Zoltán, a Zürichi Magyar Történelmi Egyesület elnöke
Szózat

A műsor keretében többek között közreműködnek:

Földessy Laura ének, táltosdob, Földessy László pánsíp, tárogató, Csámpai Noémi vers, Gálik Dóra fuvola

Elérhetőség: Nyitracsehi (Čechynce), Nyitrai u. 236. Parkolási lehetőség a jurta udvarában.

Az *Acta Historica Hungarica Turiciensia*, és a *Pannon Kultúraközösség Kutató és Képző-központ Folyóirata*
2023-as és 2024-es számai:

Acta Historica Hungarica Turiciensia XXXVIII. évfolyam 2. szám. Pannon Kultúraközösség Kutató és Képzőközpont Folyóirata 2024/A. ISSN 2297-7538 https://epa.oszk.hu/01400/01445/00068/pdf/ és https://epa.oszk.hu/01400/01445/00068/pdf/EPA01445_acta_hungarica_2023_3.pdf
Acta Historica Hungarica Turiciensia XXXIX. évfolyam 1. szám. Pannon Kultúraközösség Kutató és Képzőközpont Folyóirata 2024/A. ISSN 2297-7538 https://epa.oszk.hu/01400/01445/00069/pdf/ és chrome-https://epa.oszk.hu/01400/01445/00069/pdf/EPA01445_acta_hungarica_2024_1.pdf
Acta Historica Hungarica Turiciensia XXXIX. évfolyam 2. szám. Pannon Kultúraközösség Kutató és Képzőközpont Folyóirata 2024/B. ISSN 2297-7538 https://epa.oszk.hu/01400/01445/00070/pdf/ és https://epa.oszk.hu/01400/01445/00070/pdf/EPA01445_acta_hungarica_2024_2.pdf
Acta Historica Hungarica Turiciensia XXXIX. évfolyam 3. szám. Pannon Kultúraközösség Kutató és Képzőközpont Folyóirata 2024/C. ISSN 2297-7538 https://epa.oszk.hu/01400/01445/00071/pdf/ és https://epa.oszk.hu/01400/01445/00071/pdf/EPA01445_acta_hungarica_2024_3.pdf
Acta Historica Hungarica Turiciensia XXXIX. évfolyam 4. szám. Somlói István József: Rekonstrukció (Színes kronológia) – Tézisek. ISSN 2297-7538 https://epa.oszk.hu/01400/01445/00072/pdf/ és https://epa.oszk.hu/01400/01445/00072/pdf/EPA01445_acta_hungarica_2024_4.pdf
Acta Historica Hungarica Turiciensia XL. évfolyam 1. szám. Pannon Kultúraközösség Kutató és Képzőközpont Folyóirata 2025/A ISSN 2297-7538 https://epa.oszk.hu/01400/01445/00073/pdf/ és https://epa.oszk.hu/01400/01445/00073/pdf/EPA01445_acta_hungarica_2025_1.pdf
Acta Historica Hungarica Turiciensia XL. évfolyam 2. szám. Pannon Kultúraközösség Kutató és Képzőközpont Folyóirata 2025/B. 40 éves a Zürichi Magyar Történelmi Egyesület (Ungarisch Historischer Verein Zürich) ISSN 2297-7538 https://epa.oszk.hu/01400/01445/00074/pdf/ és https://epa.oszk.hu/01400/01445/00074/pdf/EPA01445_acta_hungarica_2025_2.pdf
Acta Historica Hungarica Turiciensia XL. évfolyam 3. szám. Rihmer Aurél: Az Osztrák-Magyar Monarchia Haditengerészete. Páncélosok „mindenkori csatahajó osztály” és cirkálók. A flotta a sajtó tükrében. ISSN 2297-7538 https://epa.oszk.hu/01400/01445/00075/pdf/ és https://epa.oszk.hu/01400/01445/00075/pdf/EPA01445_acta_hungarica_2025_3.pdf
Acta Historica Hungarica Turiciensia XL. évfolyam 4. szám. . Pannon Kultúraközösség Kutató és Képzőközpont Folyóirata 2025/C ISSN 2297-7538 Jelen kötet.

A Zürichi Magyar Történelmi Egyesület kiadványai

Jahrgang Évfo- lyam	Nr. Szám	Titel A kiadvány megnevezése	Nr. Sor- szám*
I.	1	**Acta Historica Hungarica Turiciensia I. évfolyam 1. szám. Első (Benidorm 1986) Magyar Őstörténeti Találkozó Előadásai és Iratai**. Zürich, 1991. ISBN 963 02 8926 1 és ISSN 2297-7538 http://mek.oszk.hu/06300/06366/06366.pdf	1
II.	1	**Acta Historica Hungarica Turiciensia II. évfolyam 1. szám. A Második (Zürich 1987) Magyar Őstörténeti Találkozó Előadásai és Iratai.** Zürich, 1993. ISBN 963 02 8926 2 és ISSN 2297-7538 http://mek.oszk.hu/06400/06487/06487.pdf	2
III.	1	**Acta Historica Hungarica Turiciensia III. évfolyam 1. szám. A Zürichi Magyar Történelmi Egyesület Harmadik (London 1988) Magyar Őstörténeti Találkozó Előadásai s Iratai**. Budapest-Zürich, 1999 ISBN 963 85684 5 3 és ISSN 2297-7538 http://mek.oszk.hu/05900/05930/05930.pdf	25
IV.	1	**Acta Historica Hungarica Turiciensia IV. évfolyam 1. szám. A Zürichi Magyar Történelmi Egyesület Negyedik Magyar Őstörténeti Találkozó Előadásai és Iratai. (Felsőőr/ Oberwart 1989)** Budapest-Zürich, 2005. ISBN 963 9349 10 0 és ISSN 2297-7538 http://mek.oszk.hu/05900/05927/05927.pdf	46
V.	1	**Acta Historica Hungarica Turiciensia V. évfolyam 1. szám. Csihák György: A magyar parlamentarizmus ezer éve**. Budapest, 1990. ISBN 963 02 8925 3 és ISSN 2297-7511	6
V.	2	**Acta Historica Hungarica Turiciensia V. évfolyam 2. szám. A Zürichi Magyar Történelmi Egyesület Ötödik Magyar Őstörténeti Találkozó Előadásai és Iratai. (Altenberg 1990)** Budapest-Zürich, 2005. ISBN 963 9349 09 7 és ISSN 2297-7538 http://mek.oszk.hu/06800/06833/06833.pdf	49
VI.	1	**Acta Historica Hungarica Turiciensia VI. évfolyam 1. szám. A Zürichi Magyar Történelmi Egyesület Hatodik Magyar Őstörténeti Találkozó Előadásai és Iratai.) (Szent Gallen 1991**) Budapest-Zürich, 2005. ISBN 963 9349 08 9 és ISSN 2297-7538 http://mek.oszk.hu/05900/05946/05946.pdf	47
VII.	1	**Acta Historica Hungarica Turiciensia VII. évfolyam 1. szám. A Zürichi Magyar Történelmi Egyesület Hetedik Magyar Őstörténeti Találkozó Előadásai és Iratai. (Szentendre 1992)** Budapest-Zürich, 2005. ISBN 963 9204 48 X és ISSN 2297-7538 http://mek.oszk.hu/06800/06844/06844.pdf	51
VII.	2	**Acta Historica Hungarica Turiciensia VII. évfolyam 2. szám. Magyarok Őstörténete.** Zürich-Budapest, 1992. ISBN 963 02 8925 3; második kiadás 1996. ISBN 963 85274 6 3; **harmadik bővített kiadás** 2007. ISBN 963 9204 37 4 és ISSN 2297-7538 http://mek.oszk.hu/06300/06375/06375.pdf	3
VII.	3	**Acta Historica Hungarica Turiciensia VII. évfolyam 3. szám. A Zürichi Magyar Történelmi Egyesület Első (Szeged 1992) Magyar Történelmi Iskolájának Előadásai és Iratai**. Zürich, 1993. ISBN 963 8465 00 X és ISSN 2297-7538 http://mek.oszk.hu/06400/06488/06488.pdf	4
VIII.	1	**Acta Historica Hungarica Turiciensia VIII. évfolyam 1. szám. Magyar Történelmi Tanulmányok 1**. Zürich, 1993. ISSN 1217 4629 és ISSN 2297-7538 http://mek.oszk.hu/06400/06486/06486.pdf	5
VIII.	2	**Acta Historica Hungarica Turiciensia VIII. évfolyam 2. szám. A Zürichi Magyar Történelmi Egyesület Második (Tab 1993) Magyar Történelmi Iskola Előadásai és Iratai**. Budapest-Zürich, 1994. ISBN 963 04 4413 5 és ISSN 2297-7538 http://mek.oszk.hu/06300/06381/06381.pdf	9
VIII.	3	**Acta Historica Hungarica Turiciensia VIII. évfolyam 3. szám. A Zürichi Magyar Történelmi Egyesület Nyolcadik (Kaposvár 1993) Magyar Őstörténeti Találkozó Előadásai és Iratai.** Budapest-Zürich, 1999. ISBN 963 85684 2 9 és ISSN 2297-7538 http://mek.oszk.hu/06500/06527/06527.pdf	23
IX.	1	**Acta Historica Hungarica Turiciensia IX. évfolyam 1. szám. A Zürichi Magyar Történelmi Egyesület Kilencedik (Tapolca 1994) Magyar Őstörténeti Találkozó Előadásai és Iratai**. Budapest-Zürich, 1995. ISBN 963 85274 1 2 és ISSN 2297-7538 http://mek.oszk.hu/06700/06769/06769.pdf	15
IX.	2	**Acta Historica Hungarica Turiciensia IX. évfolyam 2. szám. A Zürichi Magyar Történelmi Egyesület Harmadik (Tapolca 1994) Magyar Történelmi Iskolája Előadásai és Iratai**. Budapest-Zürich, 1994. ISBN 963 85274 12 és ISSN 2297-7538 http://mek.oszk.hu/06300/06365/06365.pdf	11
IX.	3	**Acta Historica Hungarica Turiciensia IX. évfolyam 3. szám. Die Frühgeschichte der Ungarn.** Zürich-Budapest, 1994. ISBN 963 85 274 4 7. **Zweite erweiterte Ausgabe** 2007. ISBN 963 9204 30 7 és ISSN 2297-7538 http://mek.oszk.hu/06300/06362/06362.pdf	10
IX.	4	**Acta Historica Hungarica Turiciensia IX. évfolyam 4. szám. Nagy Gyula: Az ellopott magyar őstörténet**. I. Budapest-Zürich, 1994. ISBN 963 04 4112 8 és ISSN 2297-7511	7
IX.	5	**Acta Historica Hungarica Turiciensia IX. évfolyam 5. szám. A Zürichi Magyar Történelmi Egyesület Első (Székelyudvarhely 1994) Övezeti Történésztalálkozó Előadásai és Iratai**. Budapest-Zürich, 1994. ISBN 963 85274 2 0 és ISSN 2297-7538 http://mek.oszk.hu/06300/06364/06364.pdf	12
IX.	6	**Acta Historica Hungarica Turiciensia IX. évfolyam 6. szám. A Zürichi Magyar Történelmi Egyesület Második (Komárom 1994) Övezeti Történésztalálkozó Előadásai és Iratai.** Komárom-Komárno-Zürich, 1995. ISBN 963 85274 3 9 és ISSN 2297-7538 http://mek.oszk.hu/06300/06370/06370.pdf	14
IX.	7	**Acta Historica Hungarica Turiciensia IX. évfolyam 7. szám. Képeslapok magyar történelmi motívumokkal**. 8 különféle, szimpla és dupla, színes ISSN 2297-7511	8

Jahrgang Évfo- lyam	Nr. Szám	Titel A kiadvány megnevezése	Nr. Sor- szám*
X.	1	**Acta Historica Hungarica Turiciensia X. évfolyam 1. szám. A Zürichi Magyar Történelmi Egyesület Tizedik (Tapolca 1995) Magyar Őstörténeti Találkozó és Negyedik Magyar Történelmi Iskola Előadásai és Iratai**. Budapest-Zürich, 1996. ISBN 963 85274 8 X és ISSN 2297-7538 http://mek.oszk.hu/06500/06505/06505.pdf	17
X.	2	**Acta Historica Hungarica Turiciensia X. évfolyam 2. szám. Csihák György: Beszélgetés népemmel a hazánkról**. Budapest-Zürich, 1995 ISBN 963 85274 5 5 és ISSN 2297-7538 http://mek.oszk.hu/11200/11213/11213.pdf	13
X.	3	**Acta Historica Hungarica Turiciensia X. évfolyam 3. szám. A Zürichi Magyar Történelmi Egyesület Erdélyi Övezeti Történésztalálkozói (1995-1999) Előadásai és Iratai**. Csikszereda-Budapest-Zürich, 2000. ISBN 963 85684 9 6 http://mek.oszk.hu/06300/06372/06372.pdf	30
XI.	1	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XI. évfolyam 1. szám. Honfoglalásunk és előzményei. Keresztény egyházak és történelmi szerepük a Kárpát-medencében. (Tapolca 1996)** Budapest-Zürich, 1997. ISBN 963 85684 1 0 és ISSN 2297-7538 http://mek.oszk.hu/06500/06503/06503.pdf	20
XI.	2	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XI. évfolyam 2. szám. Csámpai Ottó: Nemzet és társadalom.** Bevezetés az etnoszociológiába. Budapest-Zürich, 1996. ISBN 963 85684 02 és ISSN 2297-7511	19
XI.	3	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XI. évfolyam 3. szám. Germann Georg: Ungarisches im Bernischen Historischen Museum. A Berni Történelmi Múzeum magyar emlékei.** Bern-Budapest, 1996. ISBN 963 85274 9 8 és ISSN 2297-7538 http://mek.oszk.hu/05900/05935/05935.pdf	18
XI.	4	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XI. évfolyam 4. szám. Csihák György: Ex Oriente Lux**. Budapest-Zürich, 1996. ISBN 963 85274 7 1 és ISSN 2297-7538 http://mek.oszk.hu/06300/06363/06363.pdf	16
XII.	1	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XII. évfolyam 1. szám. Magyar út és nehézségei a nemzetállamtól az övezetek Európájába a huszadik század fordulóján**. **Avarok – onogurok – magyarok. (Tapolca 1997).** Budapest-Zürich, 2005. ISBN 963 9349 11 9 és ISSN 2297-7538 http://mek.oszk.hu/06800/06837/06837.pdf	50
XIII.	1	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XIII. évfolyam 1. szám. Nagy Kálmán: A honfoglalás hadtörténete**. (A Szabadtér Kiadóval együtt.) Budapest, 1998. ISBN 963 7810 97 8	21
XIII.	2	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XIII. évfolyam 2. szám. A honfoglalás és az 1848-1849-es magyarországi polgári forradalom és szabadságharc évfordulójára**. **(Tapolca 1998).** (324 oldal) Budapest-Zürich, 2001. ISBN 963 86100 5 0 és ISSN 2297-7538 http://mek.oszk.hu/06500/06536/06536.pdf	31
XIV.	1	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XIV. évfolyam 1. szám. Az első világháború és magyar történelmi következményei (1914-1921). Szent István és a magyar államalapítás. (Tapolca 1999)** Budapest-Zürich, 2004. ISBN 963 9349 02 X és ISSN 2297-7538 http://mek.oszk.hu/06800/06802/06802.pdf	42
XIV.	2	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XIV. évfolyam 2. szám. Csihák György: Válasz népem kérdéseire a hazánkról**. Budapest-Zürich, 1999 és ISSN 2297-7538 http://mek.oszk.hu/05900/05921/05921.pdf	22
XIV.	3	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XIV. évfolyam 3. szám. Die Ungarn und die Abtei Sankt Gallen. Magyarok és a Szent Galleni Apátság.** ISBN 963 85684 3 7 (Közösen St. Gallen Kanton levéltárával) – Második kiadás: Szent Gallen-Budapest, 1999. ISBN 96386100 8 5 és ISSN 2297-7538 http://mek.oszk.hu/06100/06107/06107.pdf	24
XIV.	4	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XIV. évfolyam 4. szám. Csihák György: A magyar nemzet múltja - Szent István király életműve és a magyar államalapítás - A bambergi lovas - Sacra Regni Hungarici Corona és a magyar közjogi rendezés kérdései ma - Magyar - nép - kisebbség**. Budapest-Zürich, 1999. ISBN 963 85684 6 1 és ISSN 2297-7511 http://mek.oszk.hu/06300/06373/06373.pdf	26
XIV.	5	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XIV. évfolyam 5. szám. Fünfzehn Jahre UHVZ - A ZMTE tizenötéves 1985 - 1999**. Zürich-Budapest, 1999. ISBN 963 85684 7 X és ISSN 2297-7511	27
XIV.	6	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XIV. évfolyam 6. szám. Nagy Gyula: Az ellopott magyar őstörténet II**. Budapest-Zürich, 1999. ISBN 963 85684 4 5 és ISSN 2297-7538 http://mek.oszk.hu/06700/06783/06783.pdf	28
XV.	1	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XV. évfolyam 1. szám. A magyar műveltség gyökerei. Az 1930-as évek magyar műveltsége. (Felsőőr/Oberwart 2000)** Budapest-Zürich, 2004. ISBN 963 86100 3 4 és ISSN 2297-7538 http://mek.oszk.hu/06700/06799/06799.pdf	41
XV.	2	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XV. évfolyam 2. szám. Délközép Kárpát-medence műveltsége, különös tekintettel a sárközi települések és népi műveltségük fejlődésére**. **(Sárköz-Decs 2000)** Decs-Zürich, 2004. ISBN 963 9349 03 8 és ISSN 2297-7538 http://mek.oszk.hu/05900/05926/05926.pdf	39
XV.	3	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XV. évfolyam 3. szám. Közös jelen, múlt és jövő Észak Kárpát-medencében, különös tekintettel a gömöri tájegységre**. **(Rozsnyó 2000)** Rozsnyó-Budapest-Zürich, 2002. ISBN 9638610026 és ISSN 2297-7538 http://mek.oszk.hu/06700/06792/06792.pdf	38

Jahrgang Évfo- lyam	Nr. Szám	Titel A kiadvány megnevezése	Nr. Sor- szám*
XV.	4	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XV. évfolyam 4. szám. Csihák György: Dunhuang barlangképei és a Sánszi agyagkatonák néma üzenete a magyar műveltség gyökereiről**. Budapest-Zürich, 2000. ISBN 9638568488 és ISSN 2297-7538 http://mek.oszk.hu/06300/06368/06368.pdf	29
XVI.	1	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XVI. évfolyam 1. szám. Magyar haditechnika és magyar hadjáratok a kora középkorban. A második világháború és történelmi következményei Magyarország szempontjából (1939-1949). (Szentendre 2001)** Budapest-Zürich, 2002. ISBN 963 86100 6 9 és ISSN 2297-7538 http://mek.oszk.hu/06700/06790/06790.pdf	35
XVI.	2	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XVI. évfolyam 2. szám. Barabási László: Nemes Székely Nemzet – Csillagösvényen**. Csiksomlyó-Budapest, 2001. ISBN 963 86100 4 2	32
XVII.	1	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XVII. évfolyam 1. szám. Csihák György: Magyar nempolitikai írások**. Budapest-Zürich, 2002. ISBN 963 86 100 0 X és ISSN 2297-7538 http://mek.oszk.hu/05900/05917/05917.pdf	33
XVII.	2	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XVII. évfolyam 2. szám. Kiadványaink tartalomjegyzéke – Vereinspublikationen mit Inhaltsübersicht**. Zürich-Budapest, 2002. ISBN 9638610077	34
XVII.	3	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XVII. évfolyam 3. szám. Achtzehn Jahre UHVZ – A ZMTE tizennyolc éve 1985-2002**. Zürich-Budapest, 2002. ISBN 9638610093	36
XVIII.	1	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XVIII. évfolyam 1. szám. Magyar Történelem. Tízezer év – ezer oldalról**. Oktatási segédkönyv a magyar történelem tanításához. (636 oldal) Budapest-Zürich, 2003. ISBN 963 86100 1 8 és ISSN 2297-7538 http://mek.oszk.hu/05900/05939/05939.pdf	37
XVIII.	2	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XVIII. évfolyam 2. szám. A Zürichi Magyar Történelmi Egyesület Tizenhetedik Magyar Őstörténeti Találkozó és Tizenegyedik Magyar Történelmi Iskola Előadásai és Iratai. (Budapest 2003)** Budapest-Zürich, 2004. ISBN 963 9349 06 2 és ISSN 2297-7538 http://mek.oszk.hu/05900/05943/05943.pdf	43
XIX.	1	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XIX. évfolyam 1. szám. A magyar huszárság története. A lovasműveltség sajátosságai. Az első magyar huszártörténeti konferencia keretében. (Nyíregyháza, 2004)** Budapest-Zürich, 2004. ISBN 963 9349 07 0 és ISSN 2297-7538 http://mek.oszk.hu/06800/06824/06824.pdf	45
XIX.	2	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XIX. évfolyam 2. szám. Zwanzig Jahre UHVZ – A Zürichi Magyar Történelmi Egyesület 20 éve 1985-2004.** Zürich-Budapest, 2004. ISBN 963 9349 05 http://mek.oszk.hu/06000/06008/06008.pdf	44
XIX.	3	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XIX. évfolyam 3. szám. Csihák György: Forog a történelem kereke...** Budapest-Zürich, 2004. ISBN 963 9349 04 6 és ISSN 2297-7538 http://mek.oszk.hu/05900/05916/05916.pdf	40
XX.	1	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XX. évfolyam 1. szám. Csámpai Ottó: Nemzet és társadalom.** Bevezetés az etnoszociológiába. Második, bővített kiadás. Közösen a Heraldika Kiadóval. Budapest-Zürich, 2005. ISBN 963 9204 38 2	48
XXI.	1	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XXI. évfolyam 1. szám. Kiadványaink tartalma**. Budapest – Zürich, 2006. ISBN 9639204 37 4 és ISSN 2297-7538 http://mek.oszk.hu/06000/06007/06007.pdf	52
XXII	1	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XXII. évfolyam 1. szám. Őstörténetünk és a genetika. 1456 – Nándorfehérvár – 1606 Zsitvatorok – 1956 Budapest.** (Mártély 2006) (372 oldal). Budapest-Zürich 2007. http://mek.oszk.hu/09100/09137/09137.pdf	53
XXIII	1	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XXIII. évfolyam 1. szám. A Zürichi Magyar Történelmi Egyesület Huszadik Magyar Őstörténeti Találkozó Előadásai és Iratai**. (Hódmezővásárhely 2007) (159 oldal). Budapest-Zürich, 2008. ISSN 2297-7538 http://mek.oszk.hu/06800/06849/06849.pdf	54
XXIII	2	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XXIII. évfolyam 2. szám. Pannon Kultúraközösség Kutató és Képzőközpont Folyóirata 2008/A**. (137 oldal) Budapest 2008. ISSN 2297-7538 http://epa.oszk.hu/01400/01445/00001/pdf/ és http://epa.oszk.hu/01400/01445/00001/pdf/00001.pdf	55
XXIII	3	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XXIII. évfolyam 3. szám. Árpád-házi Szent Erzsébet tiszteletére. Tudományos emlékülés**. (Esztergom 2007) (67 oldal). Budapest-Zürich, 2008. ISSN 2297-7538 http://mek.oszk.hu/06800/06850/06850.pdf	56
XXIII	4	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XXIII. évfolyam 4. szám. Pannon Kultúraközösség Kutató és Képzőközpont Folyóirata 2008/B**. (176 oldal) Budapest 2008. ISSN 2297-7538 http://epa.oszk.hu/01400/01445/00010/pdf/ és http://epa.oszk.hu/01400/01445/00010/pdf/EPA01445_acta_hungarica_2008_4.pdf	57
XXIV	1	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XXIV. évfolyam 1. szám. Hunyadi Mátyás és a magyar újjászületés. Tudományos emlékülés**. (Esztergom 2008) (115 oldal). Budapest-Zürich 2009. ISSN 2297-7538 http://mek.oszk.hu/09100/09125/09125.pdf	58

Jahrgang Évfo- lyam	Nr. Szám	Titel A kiadvány megnevezése	Nr. Sor- szám*
XXIV	2	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XXIV. évfolyam 2. szám. Pannon Kultúraközösség Kutató és Képzőközpont Folyóirata 2009/A**. (145 oldal) Budapest 2009. ISSN 2297-7538 http://epa.oszk.hu/01400/01445/00002/pdf/ és http://epa.oszk.hu/01400/01445/00002/pdf/acta_hist_01445_2009_2.pdf	59
XXV	1	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XXV. Évfolyam 1. szám. 25 év, 1985-2009. A Zürichi Magyar Történelmi Egyesület Őszinte Története** (239 oldal). Budapest-Zürich 2010. ISSN 2297-7538 http://mek.oszk.hu/09100/09126/09126.pdf	60
XXV	2	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XXV. évfolyam 2. szám. Csihák György: „Cum Deo pro Patria et Libertate". „Horthy fasizmus" – „Antall demokrácia." Történelmi előzmény és párhuzam.** (142 oldal). Budapest-Zürich 2010. ISSN 2297-7538 http://mek.oszk.hu/09100/09110/09110.pdf	61
XXV	3	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XXV. évfolyam 3. szám. Pannon Kultúraközösség Kutató és Képzőközpont Folyóirata 2010/A**. (130 oldal). Budapest 2010. ISSN 2297-7538 http://epa.oszk.hu/01400/01445/00003/pdf/ és http://epa.oszk.hu/01400/01445/00003/pdf/EPA01445_2010A.pdf	62
XXVI	1	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XXVI. évfolyam 1. szám. Pannon Kultúraközösség Kutató és Képzőközpont Folyóirata 2011/A. Az 1920. június 4-től 1944. december 21-ig tartó időszak magyarországi eseményeinek elemzése, különös tekintettel az október körüli eseményekre.** (231 oldal). Budapest-Zürich 2011. ISSN 2297-7538 http://epa.oszk.hu/01400/01445/00006/pdf/ és http://mek.oszk.hu/09400/09484/09484.pdf	63
XXVI	2	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XXVI. évfolyam 2. szám. Pannon Kultúraközösség Kutató és Képzőközpont Folyóirata 2012/A. Zentai KJF–ZMTE Történelemtanár-Továbbképzés Vizsgaelőadásai.** (230 oldal). Budapest-Zürich 2011. ISSN 2297-7538 http://epa.oszk.hu/01400/01445/00004/pdf/ és http://epa.oszk.hu/01400/01445/00004/pdf/EPA01445_acta_hungarica_2011.pdf	64
XXVII	1	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XXVII. évfolyam 1. szám. Pannon Kultúraközösség Kutató és Képzőközpont Folyóirata 2012/B**. (229 oldal) Budapest-Zürich 2012. ISSN 2297-7538 http://epa.oszk.hu/01400/01445/00005/pdf/ és http://epa.oszk.hu/01400/01445/00005/pdf/EPA01445_acta_hungarica_2012.pdf	65
XXVIII	1	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XXVIII. évfolyam 1. szám. Pannon Kultúraközösség Kutató és Képzőközpont Folyóirata 2013/A. A Zürichi Magyar történelmi Egyesület „Az altöttingi országgyűlés történelmi vizsgálata" című zártkörű tudományos tanácskozásán elhangzott előadások írott változata.** (176 oldal) Budapest-Zürich 2013. ISSN 2297-7538 http://epa.oszk.hu/01400/01445/00007/pdf/ és http://epa.oszk.hu/01400/01445/00007/pdf/EPA01445_acta_hungarica_2012_2.pdf	66
XXVIII	2	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XXVIII. évfolyam 2. szám. Pannon Kultúraközösség Kutató és Képzőközpont Folyóirata 2013/B.** Budapest-Zürich 2013. ISSN 2297-7538 http://epa.oszk.hu/01400/01445/00008/pdf/ és http://epa.oszk.hu/01400/01445/00008/pdf/EPA01445_acta_hungarica_2013_1.pdf	67
XXIX	1	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XXIX. évfolyam 1. szám. Pannon Kultúraközösség Kutató és Képzőközpont Folyóirata 2014/A.** Budapest-Zürich 2014. ISSN 2297-7538 http://epa.oszk.hu/01400/01445/00009/pdf/ és http://epa.oszk.hu/01400/01445/00009/pdf/EPA01445_acta_hungarica_2014_1.pdf	68
XXIX	2	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XXIX. évfolyam 2. szám. Pannon Kultúraközösség Kutató és Képzőközpont Folyóirata 2014/A. „Tízezer hontalan magyar Szent István-napi zarándoklata 1947. augusztus 20-án" címmel a Zürichi Magyar Történelmi Egyesület és a Pilisszántáért Egyesület közös rendezésében 2014. augusztus 20-án Pilisszántón a Boldogasszony Sziklakápolnában és a Páduai Szent Antal Templomban tartott ünnepi megemlékezés és tudományos ülésszak beszédei és előadásai.** Budapest-Zürich, 2014. ISSN 2297-7538 http://epa.oszk.hu/01400/01445/00011/pdf/ és http://epa.oszk.hu/01400/01445/00011/pdf/EPA01445_acta_hungarica_2014_2.pdf	69
XXX	1	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XXX. évfolyam 1. szám. Pannon Kultúraközösség Kutató és Képzőközpont Folyóirata 2015/A. A Hazáért! A Nemzeti Közszolgálati Egyetem Hadtudományi és Honvédtisztképző Kara, valamint a Zürichi Magyar Történelmi Egyesület centenáriumi rendezvénye Budapest, 2014. november 28. előadásai.** Budapest-Zürich, 2015. ISSN 2297-7538 http://epa.oszk.hu/01400/01445/00012/pdf/ és http://epa.oszk.hu/01400/01445/00012/pdf/EPA01445_acta_hungarica_2015_1.pdf	70
XXX	2	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XXX. évfolyam 2. szám. Pannon Kultúraközösség Kutató és Képzőközpont Folyóirata 2015/B.** Budapest-Zürich 2015. ISSN 2297-7538 http://epa.oszk.hu/01400/01445/00013/pdf/ és http://epa.oszk.hu/01400/01445/00013/pdf/EPA01445_acta_hungarica_2015_2.pdf	71

Jahrgang Évfo- lyam	Nr. Szám	Titel A kiadvány megnevezése	Nr. Sor- szám*
XXX	3	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XXX. évfolyam 4. szám. Pannon Kultúraközösség Kutató és Képzőközpont Folyóirata 2015/C. A Hazáért! A Nemzeti Közszolgálati Egyetem Hadtudományi és Honvédtisztképző Kara, valamint a Zürichi Magyar Történelmi egyesület második emlékkonferenciája az első világháborúról. Budapest, 2015. április 24. Ludovica tér 2. NKE Kápolna.** Budapest-Zürich 2015. ISSN 2297-7538 http://epa.oszk.hu/01400/01445/00014/pdf/ és http://epa.oszk.hu/01400/01445/00014/pdf/EPA01445_acta_hungarica_2015_3.pdf	72
XXX	4	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XXX. évfolyam 4. szám. Géza A. Kósa: Calvinist Hungarians in Australia. The first 60 years of Hungarian speaking congregations 1950-2010.** Academia Press Co. and the Hungarian Historical Society of Zurich. Melbourne, 2015. 214 pages. National Library of Australia Cataloguing-in-Publication ISBN 9780957770744 (paperback)	73
XXXI	1	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XXXI. évfolyam 1. szám. Pannon Kultúraközösség Kutató és Képzőközpont Folyóirata 2016/A.** Budapest-Zürich 2016. ISSN 2297-7538 http://epa.oszk.hu/01400/01445/00015/pdf/ és http://epa.oszk.hu/01400/01445/00015/pdf/EPA01445_acta_hungarica_2016_1.pdf	74
XXXI	2	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XXXI. évfolyam 2. szám. A Zürichi Magyar Történelmi Egyesület 30 éve. 30 Jahre Ungarisch Historischer Verein Zürich. 1985–2015.** Budapest-Zürich 2016. ISSN 2297-7538 http://epa.oszk.hu/01400/01445/00016/pdf/ és http://epa.oszk.hu/01400/01445/00016/pdf/EPA01445_acta_hungarica_2016_2.pdf	75
XXXI	3	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XXXI. évfolyam 3. szám. Z. Tóth Csaba: Magyar őstörténeti tanulmányok 2014- 2016.** Budapest-Zürich 2016. ISSN 2297-7538 http://epa.oszk.hu/01400/01445/00017/pdf/ és http://epa.oszk.hu/01400/01445/00017/pdf/EPA01445_acta_hungarica_2016_3.pdf	76
XXXI	4	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XXXI. évfolyam 3. szám. A Kodolányi János Főiskola és a Zürichi Magyar történelmi egyesület „*A magyar történelem tanításának tartalmi és módszertani megújítása*” című 120 órás komáromi történelemtanár tovább és felnőttképzése vizsgaelőadásai.** Budapest-Zürich 2016. ISSN 2297-7538 http://epa.oszk.hu/01400/01445/00018/pdf/ és http://epa.oszk.hu/01400/01445/00018/pdf/EPA01445_acta_hungarica_2016_4.pdf	77
XXXI	5	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XXXI. évfolyam 5. szám. Alapvetés. Tanulmányok a magyar eredetről és következményeiről. Oktatási segédkönyv II.** Budapest-Zürich 2017. ISSN 2297-7538 http://epa.oszk.hu/01400/01445/00019/pdf/ és http://epa.oszk.hu/01400/01445/00019/pdf/EPA01445_acta_hungarica_2016_5.pdf	78
XXXI	6-18	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XXXI. évfolyam 6-21. szám. ZMTE Emlékkönyv (UHVZ Erinnerungsbuch) I-XIII. 1985–1998.** Budapest-Zürich 2016. ISSN 2297-7538 http://epa.oszk.hu/01400/01445/00020/pdf/EPA01445_acta_hung_ZMTE_emlekkonyv_01_1985_1986.pdf http://epa.oszk.hu/01400/01445/00021/pdf/EPA01445_acta_hung_ZMTE_emlekkonyv_02_1986_1987.pdf http://epa.oszk.hu/01400/01445/00022/pdf/EPA01445_acta_hung_ZMTE_emlekkonyv_03_1987_1988.pdf http://epa.oszk.hu/01400/01445/00023/pdf/EPA01445_acta_hung_ZMTE_emlekkonyv_04_1988_1989.pdf http://epa.oszk.hu/01400/01445/00024/pdf/EPA01445_acta_hung_ZMTE_emlekkonyv_05_1989_1990.pdf http://epa.oszk.hu/01400/01445/00025/pdf/EPA01445_acta_hung_ZMTE_emlekkonyv_06_1990_1991.pdf http://epa.oszk.hu/01400/01445/00026/pdf/EPA01445_acta_hung_ZMTE_emlekkonyv_07_1991_1992.pdf http://epa.oszk.hu/01400/01445/00027/pdf/EPA01445_acta_hung_ZMTE_emlekkonyv_08_1992-1993.pdf http://epa.oszk.hu/01400/01445/00028/pdf/EPA01445_acta_hung_ZMTE_emlekkonyv_09_1993_1994.pdf http://epa.oszk.hu/01400/01445/00029/pdf/EPA01445_acta_hung_ZMTE_emlekkonyv_10_1994_1995.pdf http://epa.oszk.hu/01400/01445/00030/pdf/EPA01445_acta_hung_ZMTE_emlekkonyv_11_1995_1996.pdf http://epa.oszk.hu/01400/01445/00031/pdf/EPA01445_acta_hung_ZMTE_emlekkonyv_12_1996_1997.pdf http://epa.oszk.hu/01400/01445/00032/pdf/EPA01445_acta_hung_ZMTE_emlekkonyv_13_1997_1998.pdf	79-91
XXXII	1-10	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XXXII. évfolyam 1-17. szám. ZMTE Emlékkönyv (UHVZ Erinnerungsbuch) XIV-XXX. 1998–2007.** Budapest-Zürich 2017. ISSN 2297-7538 http://epa.oszk.hu/01400/01445/00033/pdf/EPA01445_acta_hung_ZMTE_emlekkonyv_14_1998_1999.pdf http://epa.oszk.hu/01400/01445/00034/pdf/EPA01445_acta_hung_ZMTE_emlekkonyv_15_1999_2000.pdf http://epa.oszk.hu/01400/01445/00035/pdf/EPA01445_acta_hung_ZMTE_emlekkonyv_16_2000_2001.pdf http://epa.oszk.hu/01400/01445/00036/pdf/EPA01445_acta_hung_ZMTE_emlekkonyv_17_2001_2002.pdf http://epa.oszk.hu/01400/01445/00037/pdf/EPA01445_acta_hung_ZMTE_emlekkonyv_18_2002_2003.pdf http://epa.oszk.hu/01400/01445/00038/pdf/EPA01445_acta_hung_ZMTE_emlekkonyv_19_2003_2004.pdf http://epa.oszk.hu/01400/01445/00039/pdf/EPA01445_acta_hung_ZMTE_emlekkonyv_20_2004_2005.pdf http://epa.oszk.hu/01400/01445/00040/pdf/EPA01445_acta_hung_ZMTE_emlekkonyv_21_2005_2006.pdf http://epa.oszk.hu/01400/01445/00041/pdf/EPA01445_acta_hung_ZMTE_emlekkonyv_22_2006_2007.pdf http://epa.oszk.hu/01400/01445/00042/pdf/EPA01445_acta_hung_ZMTE_emlekkonyv_23_2007_2008.pdf	92-101

Jahrgang Évfo- lyam	Nr. Szám	Titel A kiadvány megnevezése	Nr. Sor- szám*
XXXIII	1-8	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XXXIII. évfolyam 1-9. szám. ZMTE Emlékkönyv (UHVZ Erinnerungsbuch) XIV-XXX. 2008–2016.** Budapest-Zürich 2017. ISSN 2297-7538 http://epa.oszk.hu/01400/01445/00043/pdf/EPA01445_acta_hung_ZMTE_emlekkonyv_24_2008_2009.pdf http://epa.oszk.hu/01400/01445/00044/pdf/EPA01445_acta_hung_ZMTE_emlekkonyv_25_2009_2010.pdf http://epa.oszk.hu/01400/01445/00045/pdf/EPA01445_acta_hung_ZMTE_emlekkonyv_26_2010_2011.pdf http://epa.oszk.hu/01400/01445/00046/pdf/EPA01445_acta_hung_ZMTE_emlekkonyv_27_2011_2012.pdf http://epa.oszk.hu/01400/01445/00047/pdf/EPA01445_acta_hung_ZMTE_emlekkonyv_28_2012_2013.pdf http://epa.oszk.hu/01400/01445/00048/pdf/EPA01445_acta_hung_ZMTE_emlekkonyv_29_2013_2014.pdf http://epa.oszk.hu/01400/01445/00049/pdf/EPA01445_acta_hung_ZMTE_emlekkonyv_30_2014_2015.pdf http://epa.oszk.hu/01400/01445/00050/pdf/EPA01445_acta_hung_ZMTE_emlekkonyv_31_2015_2016.pdf http://epa.oszk.hu/01400/01445/00051/pdf/EPA01445_acta_hung_ZMTE_emlekkonyv_32_2016_2017.pdf	102- 110
XXXIII	10	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XXXIII. évfolyam 10. szám. Pannon Kultúraközösség Kutató és Képzőközpont Folyóirata 2018/A.** ISSN 2297-7538 http://epa.oszk.hu/01400/01445/00052/pdf/ és http://epa.oszk.hu/01400/01445/00052/pdf/EPA01445_acta_hungarica_2018_10.pdf	111
XXXIII	11	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XXXIII. évfolyam 11. szám. Pannon Kultúraközösség Kutató és Képzőközpont Folyóirata 2017/B.** ISSN 2297-7538 http://epa.oszk.hu/01400/01445/00053/pdf/ és http://epa.oszk.hu/01400/01445/00053/pdf/EPA01445_acta_hungarica_2018_11.pdf	112
XXXIII	12	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XXXIII. évfolyam 12. szám. Hirdető műsorfüzet. Az első világháború befejezéséről szóló, *A Hazáért!* című harmadik emlékkonferencia a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Hadtudományi és Honvédtisztképző Kara (NKE), valamint a Zürichi Magyar Történelmi Egyesület (ZMTE) közös rendezésében. 2018. december 1-2. NKE Kápolna, Budapest, Ludovica tér 2.** ISSN 2297-7538 http://epa.oszk.hu/01400/01445/00054/pdf/ és http://epa.oszk.hu/01400/01445/00054/pdf/EPA01445_acta_hungarica_2018_12.pdf	113
XXXIV	1	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XXXIV. évfolyam 1. szám. Pannon Kultúraközösség Kutató és Képzőközpont Folyóirata 2019/A.** ISSN 2297-7538 http://epa.oszk.hu/01400/01445/00055/pdf/ és http://epa.oszk.hu/01400/01445/00055/pdf/EPA01445_acta_hungarica_2019_01.pdf	114
XXXIV	2	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XXXIV. évfolyam 2. szám. A Hazáért! A Nemzeti Közszolgálati Egyetem Hadtudományi és Honvédtisztképző Kara, valamint a Zürichi Magyar Történelmi Egyesület harmadik emlékkonferenciája az első világháborúról. Budapest, NKE Kápolna, 2018. december 1.** ISSN 2297-7538 http://epa.oszk.hu/01400/01445/00056/pdf/ és http://epa.oszk.hu/01400/01445/00056/pdf/EPA01445_acta_hungarica_2019_02.pdf	115
XXXIV	3	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XXXIV. évfolyam 3. szám. A Zürichi Magyar Történelmi Egyesület A korai magyar történelem és a ZMTE barátai című 31. Magyar Őstörténeti Találkozója, Budakalász, 2019. április 27-28,** ISSN 2297-7538 http://epa.oszk.hu/01400/01445/00057/pdf/ és http://epa.oszk.hu/01400/01445/00057/pdf/EPA01445_acta_hungarica_2019_03.pdf	116
XXXIV	4	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XXXIV. évfolyam 4. szám. Emlékkötet. Jóemlékezetű Tibai Takács József (1949-1999) a Zürichi Magyar Történelmi Egyesületben.** ISSN 2297-7538 http://epa.oszk.hu/01400/01445/00058/pdf/ és http://epa.oszk.hu/01400/01445/00058/pdf/EPA01445_acta_hungarica_2019_04.pdf	117
XXIV	5	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XXXIV. évfolyam 5. szám. Nagy Kálmán: A honfoglalás hadtörténete.** ISSN 2297-7538 https://epa.oszk.hu/01400/01445/00059/pdf/ és https://epa.oszk.hu/01400/01445/00059/pdf/EPA01445_acta_hungarica_2019_05.pdf	118
XXXV	1	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XXXV. évfolyam 1. szám. Pannon Kultúraközösség Kutató és Képzőközpont Folyóirata 2020/A**. ISSN 2297-7538 https://epa.oszk.hu/01400/01445/00060/pdf/ és https://epa.oszk.hu/01400/01445/00060/pdf/EPA01445_acta_hungarica_2020_01.pdf	119
XXXVI	1	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XXXV. évfolyam 1. szám. Fábián Sándor: Történelmi "szürrelál". Az Igazság Kálváriája.** ISSN 2297-753 https://epa.oszk.hu/01400/01445/00061/pdf/ és https://epa.oszk.hu/01400/01445/00061/pdf/EPA01445_acta_hungarica_2021_1.pdf	120
XXXVI	2	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XXXVI. évfolyam 2. szám. Timaru-Kast Sándor: A magyar nép és a kelták. Eredetünk és környezetünk** ISSN 2297-753 https://epa.oszk.hu/01400/01445/00062/pdf/ és https://epa.oszk.hu/01400/01445/00062/pdf/EPA01445_acta_hungarica_2021_2.pdf	121
XXXVI	3	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XXXVI. évfolyam 3. szám. Pannon Kultúraközösség Kutató és Képzőközpont Folyóirata 2021/A**. ISSN 2297-7538 Szerkesztés alatt. https://epa.oszk.hu/01400/01445/00063/pdf/ és https://epa.oszk.hu/01400/01445/00063/pdf/EPA01445_acta_hungarica_2021_3.pdf	122

Jahrgang Évfo-lyam	Nr. Szám	Titel A kiadvány megnevezése	Nr. Sor-szám*
XXXVI	4	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XXXVI. évfolyam 4. szám. Öröklődéstan és történettudomány. Tudományos vita a korai magyar történelem kutatásáról villámpostai úton levelezve – világjárvány alatt.** ISSN 2297-7538 http://epa.oszk.hu/01400/01445/00064/pdf/ és http://epa.oszk.hu/01400/01445/00064/pdf/EPA01445_acta_hungarica_2021_4.pdf	123
XXXVII	1	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XXXVI. évfolyam 1. szám. Pannon Kultúraközösség Kutató és Képzőközpont Folyóirata 2020/A**. ISSN 2297-7538 https://epa.oszk.hu/01400/01445/00065/pdf/ és https://epa.oszk.hu/01400/01445/00065/pdf/EPA01445_acta_hungarica_2022_1.pdf	124
XXXVIII	1	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XXXVIII. évfolyam 1. szám. Zürichi Magyar Történelmi Egyesület 32. Magyar Őstörténeti Találkozó „Magyarságunk forrása régen és ma" címmel 2022. augusztus 13-14. Arany10 Kultúrház Budapest V., Arany János u. 10.** ISSN 2297-7538 https://epa.oszk.hu/01400/01445/00066/pdf/ és https://epa.oszk.hu/01400/01445/00066/pdf/EPA01445_acta_hungarica_2023_1.pdf	125
XXXVIII	2	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XXXVIII. évfolyam 2. szám. A Zürichi Magyar Történelmi Egyesület emlékülése „190 éve született Dr. Torma Zsófia, az első magyar régésznő" címmel 2023. január 27. Kós Károly Művelődési Ház, Budakalász, Szentendrei út 9.** ISSN 2297-7538 https://epa.oszk.hu/01400/01445/00067/pdf/ és https://epa.oszk.hu/01400/01445/00067/pdf/EPA01445_acta_hungarica_2023_2.pdf	126
XXXVIII	3	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XXXVIII. évfolyam 2. szám. Pannon Kultúraközösség Kutató és Képzőközpont Folyóirata 2024/A**. ISSN 2297-7538 https://epa.oszk.hu/01400/01445/00068/pdf/ és https://epa.oszk.hu/01400/01445/00068/pdf/EPA01445_acta_hungarica_2023_3.pdf	127
XXXIX	1	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XXXIX. évfolyam 1. szám. Pannon Kultúraközösség Kutató és Képzőközpont Folyóirata 2024/A**. ISSN 2297-7538 https://epa.oszk.hu/01400/01445/00069/pdf/ és chrome-https://epa.oszk.hu/01400/01445/00069/pdf/EPA01445_acta_hungarica_2024_1.pdf	128
XXXIX	2	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XXXIX. évfolyam 2. szám. Pannon Kultúraközösség Kutató és Képzőközpont Folyóirata 2024/B**. ISSN 2297-7538 https://epa.oszk.hu/01400/01445/00070/pdf/ és https://epa.oszk.hu/01400/01445/00070/pdf/EPA01445_acta_hungarica_2024_2.pdf	129
XXXIX	3	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XXXIX. évfolyam 3. szám. Pannon Kultúraközösség Kutató és Képzőközpont Folyóirata 2024/C**. ISSN 2297-7538 https://epa.oszk.hu/01400/01445/00071/pdf/ és https://epa.oszk.hu/01400/01445/00071/pdf/EPA01445_acta_hungarica_2024_3.pdf	130
XXXIX	4	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XXXIX. évfolyam 4. szám. Somlói István József: Rekonstrukció (Színes kronológia) – Tézisek.** ISSN 2297-7538 https://epa.oszk.hu/01400/01445/00072/pdf/ és https://epa.oszk.hu/01400/01445/00072/pdf/EPA01445_acta_hungarica_2024_4.pdf	131
XL	1	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XL. évfolyam 1. szám. Pannon Kultúraközösség Kutató és Képzőközpont Folyóirata 2025/A** ISSN 2297-7538 https://epa.oszk.hu/01400/01445/00073/pdf/ és https://epa.oszk.hu/01400/01445/00073/pdf/EPA01445_acta_hungarica_2025_1.pdf	132
XL	2	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XL. évfolyam 2. szám. Pannon Kultúraközösség Kutató és Képzőközpont Folyóirata 2025/B. 40 éves a Zürichi Magyar Történelmi Egyesület (Ungarisch Historischer Verein Zürich)** ISSN 2297-7538 https://epa.oszk.hu/01400/01445/00074/pdf/ és https://epa.oszk.hu/01400/01445/00074/pdf/EPA01445_acta_hungarica_2025_2.pdf	133
XL	3	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XL. évfolyam 3. szám. Rihmer Aurél: Az Osztrák-Magyar Monarchia Haditengerészete. Páncélosok „mindenkori csatahajó osztály" és cirkálók. A flotta a sajtó tükrében.** ISSN 2297-7538 https://epa.oszk.hu/01400/01445/00075/pdf/ és https://epa.oszk.hu/01400/01445/00075/pdf/EPA01445_acta_hungarica_2025_3.pdf	134
XL	4	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XL. évfolyam 4. szám. Pannon Kultúraközösség Kutató és Képzőközpont Folyóirata 2025/C** ISSN 2297-7538 Jelen kötet.	135

***** Sorszám a megjelenés időpontja szerint/Nummerung nach Erscheinung

Zürichi Magyar Történelmi Egyesület Ungarisch Historischer Verein Zürich
CH-8004 Zürich, Birmensdorferstrasse 41.
zmte@freemail.hu www.zmte.org
Az 53. számtól csak digitálisan Ab Nr. 53 nur in digitalisierter Form
Az Acta Historica Hungarica Turiciensia minden száma megtalálható ingyenesen a ZMTE honlapján: www.zmte.org, azon kívül az OSZK Magyar Elektronikus Könyvtárában

(MEK) és az Elektronikus Periodika Archívumban (EPA), és az első 52 szám az Európai Digitális Könyvtárban (European Library).
Hivatkozható az MTA Magyar Tudományos Művek Tára (MTMT) egyéni adatbázisában.
Felvették a Svájci Nemzeti Könyvtár Katalógusába (Helveticat)
az időszakos és online kiadványok közé.

Die Periodikas der Acta Historica Hungarica Turiciensia gefunden werden kann kostenlos über unsere Hompage: www.zmte.org sowie in Ungarische Elektronische Bibliothek und Elektronische Periodika Archiv (EPA), weiterhin die ersten 52 Periodika in Europäische Digital Bibliothek (European Library).
Die Periodikas der Acta Historica Hungarica Turiciensia werden von der Ungarischen Akademie der Wissenschaften (MTA) als Erscheinungsort für die Publikationsdatenbank der Ungarischen Historischen Werke (MTMT) anerkannt.
Aufgezeichnet in Helveticat (Schweizerische Nationalbibliothek)
als periodisch und online Publikationen.